BIBLIOTHECAE APOSTOLICAE VATICANAE

CODICES MANV SCRIPTI RECENSITI

IVSSV

PII XI PONTIFICIS MAXIMI

PRAESIDE IOHANNE MERCATI

S. GEORGII IN VELABRO CARD. DIACONO

S. R. E. BIBLIOTHECARIO

ET SCRINIARIO

CODICES VATICANI GRAECI

TOMVS II

CODICES 330-603

RECENSVIT

ROBERTVS DEVREESSE

BIBLIOTHECAE VATICANAE SCRIPTOR

IN BIBLIOTHECA VATICANA

MCMXXXVII

EDI LICET:

E Civitate Vaticana, 22 februarii 1937.

† Fr. Aug. Zampini, Ep. Porphyreonen.
Vic. gen. Civitatis Vaticanae.

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

PIO · XI

PONTIFICI : MAXIMO

SACRVM

PRAEFATIO

Bibliothecae Vaticanae codicum Graecorum descriptorum tomus primus, Iohannis Mercati huius Bibliothecae tunc praefecti et Pii Franchi de' Cavalieri scriptoris cura et studio expletus, anno Domini 1923 in lucem prodiit. Codices in hoc tomo recensiti (1–329) opera profana, quae dicuntur, maximam partem comprehendunt.

Tomus, qui hodie secundus editur, thesauris sacris, ut ita dicam, Scriptura et Patribus, inde ab initio usque ad finem, fere totus repletus est.

Ad tomum tertium, ut Deo adiuvante in annorum spatium minus prodatur, iam sum accinctus. Scriptorum aevi Byzantini nonnullorum opera magni pretii complectetur enarrata; Conciliorum etiam, Canonum, Hagiographorum, Liturgicorum librorum copiam amplissimam continebit. Quae omnia sub numeris 604-866 in Bibliotheca Vaticana hodie servantur.

Priusquam librum hunc virorum eruditorum iudicio et indulgentiae tradam, superest ut Eminentissimo Iohanni Mercati bibliothecario S. R. E. gratissime satisfaciam, quippe qui me, anno 1926, ad opus, quod inceperat, proficiendum, Pio papae XI benigne designaverit, schedas complures ad codd. 330-452. 516–556 pertinentes mihi libenter commiserit, ad dubia quae habebam tollenda aut ad imperitiam corrigendam subsecivum tempus sponte adhibuerit. Quoties eum, usque ad ultimam horam, qua absolutus est liber, adii, toties beneficia retuli, felix nimis si tanto magistro minus evadam impar.

Scribebam kal. Februarii 1937.

LEGES QUAS PROCURATORES BIBLIOTHECAE VATICANAE
IN CODICIBUS GRAECIS RECENSENDIS SIBI CONSTITUERUNT

Singulorum codicum descriptionem in tres partes dividimus, quarum prima de externo libri habitu praecipua docet, altera auctores et opera recenset, tertia codicis faciem et cultum distinctius exponit.

I. In prima parte, quam, numero excepto, litteris minoris moduli imprimimus, haec tantum de codice proferuntur: nota, aetas, materia, amplitudo, foliorum, laterculorum, linearum numeri.

1. Lineae initio typis crassioribus exscriptum, numerum Arabicum collocamus, quo codex in praesens signatus cernitur; superiorem notam (qua scilicet liber usque ad Pauli V tempora signabatur) uncis lunatis inclusam adscribimus pone adverbium ' olim '; alias notas antiquiores, quoties in codice exstant, ultimae descriptionis parti, utpote loco opportuniori, reservamus.

2. Sequitur nota temporis numero Romano, cui praefigimus litteras ' saec. ', id est ' saeculi '. Ubi est codicis aetatem finibus angustioribus circumscribere, vocum illarum ' ineuntis ', ' medii ', ' exeuntis ' compendia subicimus ' in. ', ' med. ', ' ex. '. Cum volumen occurrit labente saeculo vel proximo ineunte exaratum, aetatem definimus lineola (-) inter duos saeculorum numeros inserta; e. g. ' saec. XII–XIII '. Codicum vero, qui notationem annorum prae se ferunt, annos, saeculi loco, afferimus, numero Arabico expressos, secundum litteras ' an. ', scil. ' anni ', atque inter uncos f(olii) numerum subnectimus, in quo notam librarius apposuit; e. g. ' an. 1284 (f. 125) '.

3. Ad materiam indicandam adiectivis utimur ' membranaceus ' (contracto ' membran. ' vel ' membr. '), ' chartaceus (' chart. '). Cum liber partim in membrana, partim in charta exaratus est, signamus materiam qua pleraque folia constant, notas numerales plagularum ex altera materia inter uncos lunatos subiungimus; e. g. ' membran. (ff. 1. 40-50. 67. 89 chart.) '.

4. Libri amplitudinem per longum et latum millimetris, quae vocantur, damus, altitudinis mensuram constanter praemittentes; e. g. ' mm. 280×198 '.

5. Foliorum (ff.) praeviorum numerum prodimus nota Romana, cui, puncto seiunctum, adscribimus notis Arabicis foliorum numerum in codice signatorum; e. g. ' ff. V. 148 '.

6. Notas Arabicas, plerumque ubi textus desinit intermissas, foliis vacuis sequentibus ad finem usque apponimus.

7. Si quae folia medio codice occurrunt sine numero, ea signamus folii praecedentis nota, adicientes dextrorsum superius litterulas ^{a}, ^{b}, ^{c} etc.; in recensione autem adscribimus signo + uncisque includimus. Similiter folia bis numerata notamus. Numeros vero a librario omissos uncis comprehensos addimus pone signum —, adiectis verbis 'librarii neglegentia omissis' aut compendio 'om.', id est 'omisso, omissis'; e. g. 'ff. 150 (+ 24^{a}. 28^{a-c})'; 'ff. 170 (+ 20. 30. 50 bis numeratis)'; 'ff. 200 (— 21. 30 librarii neglegentia omissis)'; 'ff. 178 (— 32 om.)'.

8. Plagulas vacuas ab eo adiectas, qui nostra fere aetate codicem glutinavit, silentio praeterimus.

9. Librum duobus laterculis exaratum compendio indicamus 'coll. 2' pone foliorum numerum; e. g. 'ff. 240, coll. 2'. Codices vero lineis plenis descriptos haud notamus.

10. Linearum, quas singulae codicis paginae comprehendunt, numerum, foliorum laterculorumque numeris adicimus, pone compendium 'linn.'; e. g. 'linn. 28', 'linn. 28–32'.

11. Foliorum seriem turbatam hoc loco pluries restituimus.

12. Si codex ex parte vel totus palimpsestus est, linearum numero apponimus notam 'rescriptus' aut 'totus rescriptus', litteris crassioribus.

II. Auctorum et operum recensio.

1. Auctorum et rerum recensioni praemittimus titulum, verbis brevissimis redactum, quo summa codicis declaratur; e. g. 'S. Iohannis Chrysostomi et aliorum homiliae de tempore'; 'Sermones LXXXIII pro variis festis'.

2. Singulos auctores numeris ordinalibus crassioris formae signatos ad novam lineam reducimus, nisi eos titulus generalis complectatur, vel eorum orationes et epistolae iaceant in codice confusae ac permixtae.

3. Si codex plures auctores continet, singula eorum opera nova linea recensenda non ducimus, sed brevibus interiectis spatiis discernenda notulisque numeralibus supra lineas adscriptis signanda.

4. Quoties codicem offendimus complura unius auctoris opera exhibentem, scriptura quidem utimur continuata, sed opera singula spatiis vacuis distinguimus et numeris crassioribus notamus.

5. Opuscula quae vulgo in alterius auctoris operibus adnumerantur (ut e. g. Libanii oratio pro saltatoribus, quae inter Luciani opera haud raro legitur), nova linea non recensemus.

6. Auctorum nomina typis crassioribus imprimimus. Opera spuria asterisco indicamus.

7. Titulorum Graecorum, quibus opera sine auctoris nomine inscribuntur, verba praecipua damus litteris diductis.

8. Auctorum nomina operumque inscriptiones, quotiescumque in codice omissa sunt, uncis angulatis ⟨ ⟩ comprehendimus.

9. Singulis auctorum nominibus pone numerum ordinalem praefigimus, inclusas uncis lunatis, notas numerales f(olium aut folia, ff.) in quibus eorum opera continentur indicantes; e. g. '**1** (ff. 1–6) **s. Iohannis Chrysostomi** in ascensionem Domini. **2** (ff. 6^{v}–14) **s. Ephraem** in eundem festum.'. Numerus, nullo addito signo, folium rectum significat; litterula ^{v}, iuxta apicem ultimae numeri notae adiecta, folium aversum indicat.

10. Si codex duabus est columnis descriptus, compendio 'col. 1' columnam sinistram significamus, 'col. 2' dextram.

11. Prolegomena, praefationes, dedicationes post titulum recensemus; cum vero operis initium et finis dantur, post finem.

12. Quoties aliqua ex codice sumimus verba, librariorum scripturam accurate exprimimus, orthographiam et vitia servantes, sed communiora compendia solventes et nominibus propriis initialem litteram grandiore forma adhibentes. Charactere minusculo, qui dicitur, constanter utimur, etiam cum librarius notis uncialibus scripsit.

13. Opera singula iis inscribuntur titulis Latinis, quibus vulgo circumferuntur. Quoties vero titulus quem liber exhibet ab editione discrepat, integrum eum perscribimus, adiecto compendio 'cod.' (id est: in codice). Scriptorum ineditorum tituli Graece vulgantur prout in codice prostant, omissis tamen (quoties pretium operae non visum est integros exscribere) verbis minus necessariis.

14. Capitum, quae typis impressa non exstant, initia proferimus primi et ultimi, cui, si fieri potest, ordinis quoque numerum anteponimus.

15. Auctorum vitas, pariter atque argumenta eorum operibus praemissa, indicamus, prima vocabula titulo subicientes, ut lector de quibus scriptis agatur prima fronte agnoscat; e. g. 'Theocriti idyllia, praemissa vita *Θεόκριτος ὁ τῶν βουκολικῶν* (1 Westermann)'; '**s. Iohannis Climaci** *προθεωρία* sanctae scalae *Ὁ τὴν ἰσάριθμον ἡμῖν* (Pasinius ... I, p. 148)'.

16. Versuum numeros, quos stichometrias vocant, notamus.

17. Scholiorum, cum operae pretium videtur, primum vel prima exscribimus et ultimum.

18. Quae saepenumero in spatiis vacuis ab alia manu adiecta sunt et quae in custodiae foliis ex aliis codicibus avulsis leguntur, ea contentorum recensioni subiungimus nullo praefixo numero, at titulus nova linea litterisque diductis prodimus.

19. Editiones ad solam fidem codicum nostrorum exactas semper memoramus.

20. In operibus notis admodum divulgatisque recensendis initium et finem numquam damus, sed unam alteramve editionem omnibus perviam signamus. In recensendis vitis ac passionibus sanctorum satis esse non semel duximus lectores remittere ad B(ibliothecam) H(agiographicam) G(raecam) secundo editam a sociis Bollandianis (BHG^2). Classicorum, qui dicuntur, auctorum editiones laudare minus utile visum est.

21. Operum haud satis cognitorum editionem commemoramus principem aut quae ad artis leges exacta sit.

22. Cum vero opus recensendum parum innotescit et editiones rariores haud facile adeundae sunt, prima verba et extrema describimus, editionem illam laudantes, quam ob oculos habere potuimus.

23. Fragmentorum operum, quae typis impressa exstant, prima et extrema verba afferimus editionis paginas lineasque uncis circumscriptas apponentes.

24. Fragmenta operum, quae tantum manu scripta exstant, designamus exscribendo titulos et initia primi et ultimi capitis integre servatorum.

25. Numeros librorum et libellorum, in quos opera non raro sunt dispertita, notis Romanis exprimimus; numeros vero epistolarum, notis Arabicis.

26. Numeros, quibus singulae epistolae indicantur, virgula distinguimus, numeros librorum, quibus opera constant, puncto et virgula lineolaque; e. g. '**Libanii** epistolae: (f. 15) 43, (f. 15^v) 44'. '**Plutarchi** de placitis philosophorum: (ff. 20–33) lib. I; – (ff. 33^v–62) lib. II; – (ff. 62^v–80) lib. III'.

III. Tertia descriptionis pars, litteris minutioribus impressa, de codicis facie et cultu, ut supra dictum est, distinctius agit, ea omnia continens quae in prima parte consulto negleximus.

1. Ibi *a*) fasciculos quibus liber constat accurate distinguimus; *b*) officinarum chartariarum signa indicamus; *c*) foliorum seriem interdum turbatam saepius restituimus; *d*) stemmata, imagines, ornamenta, quae litterae initiales foliorumque margines interdum distinguunt, brevibus verbis perstringimus; *e*) plagulas indicamus initio, medio codice et in fine vacuas

relictas; *f*) notas exscribimus librariorum, possessorum etc., vitia omnia servantes, compendia haud dubia inter uncos lunatos solventes, scripturae versus linea directa distinguentes, Latina litteris inclinatis imprimentes; *g*) opuscula, libellos etc., in quibus de codice agitur, quoties satis prodesse videtur, referimus pariter atque observationes philologicas et historicas; *h*) aetatem denique declaramus qua codex compactus est, nisi illa e scutis summorum Pontificum et Cardinalium bibliothecariorum in tegumento plerumque impressis eruatur.

2. Si qui codex e plurium codicum reliquiis constat, descriptionem ad singulas partes seu reliquias pertinentem subiungimus, uti litterae minoris moduli lectorem docebunt.

ADDENDA ET CORRIGENDA

Cod. **330**, p. 2, l. 7 *post* libris *adde*: (ff. 21-172, in Gen. 30, 27 — Num. 35, 13).

» **339**, p. 11, l. 4 ab imo *pro* πρῶτον *lege*: πρώτην.

p. 12, l. 1 *pro* φαλμῶ *lege*: ψαλμῶ; l. 7 ab imo *lege* σαρκὸς ἐπι τέλει.

» **341**, p. 15, l. 14 *pro* p. 141 *lege*: f. 141.

» **342**, p. 15, l. 13 ab imo *pro* de qua *lege*: de quo.

p. 16, l. 17 *pro* versus politici *lege*: versus duodecasyllabi.

p. 17, l. 8 *post* responsiones *adde* *; l. 11 ab imo *post* vv. τὸ ὅραμά σου *adde*: (ed. S. G. Mercati, *Onirocritico lunare secondo i codici Vat. gr. 342 e Berl. gr. 168*, in *Byzant. Zeitschrift*, 1952, p. 265-266); cf. cod. 573, f. 214.

» **344**, p. 19, l. 15 ab imo *post* versus iambici *adde*: ⟨**Manuelis Philae**⟩ (ed. Miller, vol. posterius, Parisiis 1857, p. 420-421, Appendix LX. LXI).

p. 21, l. 16 *pro* F. 341ᵛ *lege*: F. 241ᵛ.

» **351**, p. 33, l. 7 *pro* 28 *lege*: *28*.

» **353**, p. 38, l. 7 *post* manu saec. XV *adde*: (Ioh. Tortelli?).

» **354**, p. 39, l. 5 *pro* hom. II in sabbato magno *lege*: hom. in sepulturam Domini; l. 11 *pro* 295 *lege*: 195; l. 13 ab imo *pro* Luc. 23 *lege*: Luc. 22, 43; in fine *adde*: Imagines descripsit, phototypice edidit A. Grabar, in *Seminarium Kondakovianum* IV, Prague 1931, p. 215-225.

» **361**, p. 48, ll. 10-9 ab imo *pro* Evanliorum *lege*: Evangeliorum.

» **362**, p. 49, ll. 8-9, *pro* quapragesimae *lege*: quadragesimae.

» **363**, p. 50, l. 11 ab imo *pro* M. 85, 828 *lege*: M. 85, 628.

» **365**, p. 54, l. 27 *post* manu saec. XV *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩.

» **368**, p. 58, l. 13 *post* manu saec. XV med. *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩.

» **370**, p. 60, l. 18 ab imo *pro* Vaticanae *lege*: Romanorum Pontificum.

» **374**, p. 66, l. 12 *post* de divinis nominibus *adde*: cum scholiis **Maximi** et **Germani** patriarchae.

» **375**, p. 67, l. 16 ab imo *pro* libro *lege*: homilia.

p. 69, l. 20 *post* manu saec. XV medii *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩; l. 22 *pro* Lunanus *lege*: Lucianus.

» **390**, p. 84, l. ultima *post* manu saec. XV medii *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩.

» **391**, p. 83, l. 5 *adde*: cf. quae scripsit I. B. Chabot (De sancti Isaaci vita..., Lovanii 1892, p. 13-15) qui epistolam Philoxeno Mabbugensi vindicavit.

» **392**, p. 88, l. 4 ab imo *pro* 886 *lege*: 880.

p. 89, l. 14 *pro* nic. *lege*: inc.; l. 17 *pro* 1164 *lege*: 1165; l. 19 *pro* in qua *lege* in quo; l. 10 ab imo *lege*: ⟨eiusdem (?) capitum etc.

p. 90, l. 13 *post* 6 *adde*: (f. 339).

Cod. **393,** p. 91, l. 15 ab imo *pro* 88-v *lege*: 8-8v.
p. 92, ll. 22-3 *pro* homilia II in sabbato magno *lege*: homilia in sepulturam Domini; l. 9 ab imo *pro* *Μάνολη* *lege*: *Μάνοηλ*; l. 5 ab imo *pro* emptum *lege*: emptus.
» **400,** p. 99, l. 3 ab imo *lege*: refutatio hypocrisis Meletii *.
p. 100, l. 23 *lege*: expositio fidei *.
» **401,** p. 101, l. 21 *pro* opera quinque *lege*: opera sex.
p. 102, l. 19, 21, 23 *pro* [2 3 4] *lege*: [4 5 6].
» **402,** p. 105, l. 11 *lege*: quaestiones ad Antiochum ducem *.
» **405,** p. 109, *in fine descriptionis adde*: Schedula membranea anno 1550 posterior, quae nuper reperta est et in suo loco (f. I) reposita, haec praebet: *Basilius in Examerон et | alia alioru(m) | . 274.*
» **409,** p. 114, l. 3 *lege*: **Ps.-Nonni.**
» **413,** p. 121, l. 2 *post* informatione *adde*: *; l. 12 ab imo *post* poenae *adde*: in monachos; l. 2 ab imo *adde*: scholio addito (f. 308v) in reg. 286 (ed. Ioh. Mercati, p. 187).
» **414,** p. 122, l. 5 ab imo *pro* 505v *lege*: 50v.
» **415,** p. 124, l. 15 *pro* prior *lege*: altera; l. 17 *pro* sebriosos *lege*: ebriosos; l. 4 ab imo *post* in ps. XIV *adde*: hom. prior.
p. 123, l. 8, *post* manu saec. XV medii *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩.
» **416,** p. 126, l. 17 *post* ff. VII. 389 *adde*: (— 388 librarii neglegentia omisso).
» **417,** p. 129, l. 14 *lege*: *Γυνὴ δέ*; l. 7 ab imo *post* saec. XV medii *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩.
» **421,** p. 137, l. 2 *post* saec. XV medii *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩.
» **428,** p. 149, l. 15 *post* saec. XV *adde*: -XVI ⟨Rom. Mammacini?⟩.
» **430,** p. 154, l. 4 *pro* familias *lege*: familiae.
» **431,** p. 157, l. 7 *adde*: Librum mutuo accepit L. Allatius an. 1613 (cf. Arch. Bibl., t. 30, f. 367).
» **432,** p. 157, l. 9 ab imo *pro* [a] *lege*: [2]; l. 7 ab imo *pro* [b] *lege*: [3].
p. 158, l. 18 *pro* de duobus *lege*: de duabus; l. 25 *pro* ff. 139v *lege*: f. 138v.
p. 159, l. 4 *post* de mensibus *adde*: intercalaribus; l. 6 *post* de epactis mensium *adde*: , (f. 145v) de modo inveniendi quot horas luna singulis luceat noctibus; l. 24 *pro* p. 244 *lege*: 243.
» **433,** p. 160, l. 10 ab imo *pro* **Scholarii** *lege*: **Scholarii.**
p. 161, l. 23 *pro* (f. 1) *lege*: (f. I); l. 27 *pro* (f. II) *lege*: (f. Iv).
» **434,** p. 162, l. 13 *pro* ep. 30 *lege*: ep. 38; l. 15 *pro* 68 *lege*: 6 (?).
p. 165, l. 7 *post* saec. XV medii *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩.
» **436,** p. 171, l. 6 *pro* *Ἀθανάσιον* *lege*: *Ἀθανάσιος.*
» **437,** p. 175, l. 2 ab imo *pro* M. 38 *lege*: M. 36.
» **438,** p. 177, l. 2 ab imo *pro* in sabbato magno *lege*: in sepulturam Domini.
p. 178, l. descriptionis ultima *pro* 438 *lege*: *438.*
» **440,** p. 184, l. 11 *pro* retributione *lege*: resurrectione; l. 13 *pro* animae *lege*: animarum.
p. 185, ll. 1-2 *pro* Assemanus II *lege*: Assemanus I.
» **441,** p. 187, l. 13 *pro* Lunanus *lege*: Lucianus; l. 15 *post* saec. XV medii *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩.

Cod. **443**, p. 190, l. 18 *post* Assemanus II, p. 70-74 *adde*: cf. S. G. Mercati in *Biblica* II, 1921, p. 230.

» **446**, p. 194, l. 19 ab imo *post* [6] (ff. 153-156v) *adde*: eiusdem (?).

» **448**, p. 198, l. 10 *ante* (ff. 171-174) *dele*: [1].

» **449**, p. 200, l. 5 ab imo *pro* Lunanus *lege*: Lucianus.

» **451**, p. 204, l. 22 *lege*: s. Nili *; l. 23 *post* M. 79, 1168 B 14-1200 *adde*: de hoc opere cf. I. Hausherr, *Le traité de l'oraison d'Évagre le Pontique (Pseudo-Nil)*, in *Revue d'ascétique et de mystique* XV, 1934, p. 34 ss.

» **453**, p. 207, l. ultima *pro* 1929 *lege*: 1928.
p. 208, l. 6 ab imo *pro* Lunanus *lege*: Lucianus; l. 4 ab imo *post* saec. XV medii *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩.

» **455**, p. 215, l. penult. *pro* Pii IX *lege*: Pii VI.

» **456**, p. 216, l. 20 *pro* oratio 15 *lege*: oratio 16.
p. 217, l. 8 ab imo *pro* carmen I 1, 33 *lege*: carmen I 1, 32.

» **460**, p. 227, l. 15 *post* saec. XV medii *adde*: ⟨Ioh. Tortelli⟩.

» **462**, p. 229, l. 1 *pro* in sacta *lege*: in sancta.

» **468**, p. 242, l. 19 *pro* F. 468 *lege*: F. 356v.

» **470**, p. 249, l. 14 *pro* saec. XVIII *lege*: saec. XVII.

» **472**, p. 253, l. 11 *pro* oratio 29 *lege*: oratio 28.

» **475**, p. 265, l. 2 ab imo *pro* 102 *lege*: 202.

» **477**, p. 270, l. 15 ab imo *pro* oratio 41 *lege*: oratio 40.

» **482**, p. 285, l. 11 *pro* II 1, 17 *lege*: I 2, 17; l. 9 ab imo *pro* I 1, 60 *lege*: II 1, 60.
p. 286, l. 13 *pro* II 1, 79 *lege*: II 1, 69.
p. 287, l. 19 *pro* II 1, 5 *lege*: II, 1, 55; l. 11 ab imo *pro* I 2, 37 *lege*: I 1, 37; l. 10 ab imo *pro* I 2, 38 *lege*: I 1, 38.
p. 288, l. 11 *pro* II 2, 23 *lege*: II 2, 21; *pro* M. 38, 95 *lege*: M. 38, 93.

» **484**, p. 293, l. 6 ab imo verba « Liber a ⟨Viviano Brunoro⟩ circa annum 1570 perscriptus » tertiae descriptionis parti praemittenda erant et ideo minutioribus litteris imprimenda.

» **487**, p. 300, l. 9 *pro* oratio 39 *lege*: oratio 38.

» **491**, p. 310, l. 11 ab imo *pro* Lunanus *lege*: Lucianus.

» **492**, p. 313, l. 6 *dele*: et.

» **495**, p. 321, ll. 7-8 *pro* vindetur *lege*: videntur.

» **497**, p. 324, l. 10 *post* Romanus? *adde*: Ioh. Damasc. τοῦ μελῳδοῦ in cod. 511, f. 76.

» **502**, p. 337, l. 23 *pro* 269 *lege*: 259.

» **504**, p. 345, l. 20 *pro* numeris α'-ιζ' *lege*: numeris α'-η'; ll. 5-6 ab imo *pro* AD., ut videtur, 641 *lege*: cf. quae nuperrime scripsi, *La fin inédite d'une lettre de Saint Maxime: un baptême forcé de Juifs et de Samaritains à Carthage en 632*, in *Revue des sciences religieuses* 1937, p. 25-35.

» **505**, p. 352, in principio tertiae partis *adde*: Ex Vat. gr. 1502 descriptus est noster.

» **508**, p. 359, l. 21 *pro* saec. XVIII *lege*: saec. XVII.

» **511**, p. 366, l. 18 *post* **Petri Siculi** adversus Manichaeos et Paulicianos *adde*: (de hoc opere cf. H. Grégoire, *Les sources de l'histoire des Pauliciens. Pierre de*

Sicile est authentique et « Photius » un faux, apud *Académie Royale de Belgique, Bulletin de la Classe des Lettres*, 1936, p. 95–114).

Cod. **532**, p. 394, l. 7 ab imo *pro* Lunanus *lege*: Lucianus.
» **556**, p. 431, l. 9 *pro* Michaias *lege*: Malachias.
» **561**, p. 440, l. 9 ab imo *pro* saec. XVIII *lege*: saec. XVII.
» **563**, p. 446, l. ult. descriptionis *pro* saec. XVIII *lege*: saec. XVII.
» **564**, p. 447, l. 9 *post* Iudae *adde*: 1.
» **565**, p. 449, l. 6 ab imo *post* vexatum *adde*: liber I.
» **568**, p. 455, l. 18 *post* hom. 8 in ep. *adde*: 1.
» **571**, p. 462, l. 17 *adde*: Syllabus membran. anno 1550 posterior (*Io: Chrys: de compuncti|one cordis et alia eiusdem: —* | *· 390 ·*) nuper repertus f. I^v agglutinatus est.
» **576**, p. 484, l. 12 *adde*: Syllabus membran. anno 1550 posterior (*Io: Chrys: sermones contra* | *Iudeos et alia eiusdem* | *· 386 ·*) nuper repertus f. I agglutinatus est.
» **578**, p. 488, l. 6 ab imo *pro* 770 *lege*: 771.
» **579**, p. 494 l. ultima *post* Fratres minores *adde*: et praedicatores.
p. 495, l. 5 *adde*: Cf. quae scripsit H. Gobulovich, Disputatio Latinorum et Graecorum seu relatio ... de gestis Nicaeae in Bithynia et Nymphaeae in Lydia 1234 (Archivum historicum Franciscanum, 1919, p. 423–4).

CODICES VATICANI GRAECI

330-603

CODICES VATICANI GRAECI

330 (olim 230). Saec. XIII-XIV, chart., mm. 327 × 240, ff. IV (I-III add.). 513 (+ 41a. 452a; 512. 513 add.), linn. 36.

Veteris Testamenti librorum historicorum pars prior ex recensione lucianea. [1] (ff. 1-41av) Genesis, [2] (ff. 41av-77) Exodus, [3] (ff. 77v-105) Leviticus, [4] (ff. 105-139v) Numeri, [5] (ff. 139v-172) Deuteronomium, [6] (ff. 172-196v) Iosue (*Δευτερονόμιον, Ἰησοῦς Ναυῆ* cod.), [7] (ff. 197-220v) Iudices, [8] (ff. 220v-223v) Ruth, [9] (ff. 224-257v) Regum I; — (ff. 257v-287) II; — (ff. 287v-318) III; — (ff. 318v-351) IV, [10] (ff. 352-382) Paralipomenon I; — (ff. 382-424v) II, [11] (ff. 425-436v) Esdrae I et (ff. 436v-452v) nulla distinctione facta, *λόγοι Νεεμίου υἱοῦ Χαλκίου*; — (ff. 453-471) II (in marg. *τῆς β' τῶν παραλειπομένων*. Des. *καὶ ἐπισυνήχθησαν. ἐν τῇ ἡμέρα τῇ δευτέρα — τοῦ συνιέναι πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου*), [12] (ff. 471-487v) Iudith, [13] (ff. 488-496v) Esther (*ἤτοι φρουραὶ* add. man. rec.), editio α sive brevior; — (ff. 496v-506v) Esther, editio β (in codice: *ἐσθὴρ δευτέρη* et in margine: *ἔκδο⟨σις⟩ ἑτέρα*), [14] (ff. 507-511v) ⟨Tobit⟩ inc. mut. *καὶ εἶπα τῶι υἱῶι μου* (2, 2), deficit in vv. *ὡς ὤμοσε* (10, 7) ut in recensione codicis B.

In marginibus ff. 224-283 scholia exstant rubro exarata, eadem fere quae in ff. 159-163 codicis Chisiani 30; pleraque ex **Theodoreti** quaestionibus in I et II Regum, duo (f. 231v et 242v: in I Reg. 9, 5 et 17, 12) ex **Eusebi** Onomasticon desumpta sunt.

Codicem efficiebant fasciculi 64 saltem numero, quaterniones, ad angulos dextros primae summae et ultimae imae singulorum paginae a librario graece signati; eodem fere tempore, ut videtur, fasciculi denuo sunt computati litteris georgianis, ex alphabeto *Khutsuri* sive sacerdotum; huius enumerationis vestigia manent haud pauca inde a f. 37 (ႨႤ = 6) usque ad f. 499 (ႣႴ = 64). Fasc. tres priores excisi, saeculo XIV exeunte suffecti sunt (ff. 13. 14 in chartis insiticiis et modulo minore eiusdem sunt qui ff. 1-12 et 15-20 notulis instruxit) et ex tribus facti sunt duo (a ff. 1-8v, b ff. 9-20v). Ex alio libro,

charta et scriptura dissimili, desumptum est fragmentum Tobit (ff. 507-511) iam notatum; libro sic absoluto, manus slavica, ni fallor, novam fasciculorum supputationem duxit ad marginem imam mediam primae et postremae uniuscuiusque illorum paginae, pristina tamen uno numero minorem (ne Tobit quidem iam mutilo excepto; cf. f. 507: ⲓⲗ). Scholia arabica, tam rubra quam nigra, in marginibus exterioribus et inferioribus occurrunt copiosissima in Pentateucho, rariora et pauciora diversaque fortasse manu in sequentibus libris. Excerpta hexaplaria, item graeca scholia, duabus manibus ad margines inscripta, rubra sunt; librorum ornatus variis coloribus renident (e. g. ff. 41av. 140. 172. 197. 220v. 224). Capitulorum numerationem ipse librarius, ad margines superiores et imos una cum lemmatibus, saepius adiecit. Notas, correctiones, emendationes non semel offendes inter quas duo vocabula georgiana, ut videtur (ff. 9 et 77), quinque slavica (f. 21) recensenda sunt. Officinarum chartar. insignia vidimus: ff. 1-20 bovis caput (cf. Briquet 14. 446); f. 512 arcuballista circulo inscripta (cf. Briquet 749); f. 513 manus cui imminet flos (cf. Briquet 10. 790) F. I in schedula agglutinata, *330* et in parmula membr., manu saec. XVI *Veteris Testamenti libri a Ge|nesi usque ad lib. Tobiae | 230.* F. IV πίναξ Allatianus; f 1 imo β̄ (?) ϡ̄ ν̄ (a. 1442 ?). In lacinia ultimo folio averso agglutinata *4 Plu.* Ff. 220 et 224 signaculorum ex corio vestigia.

Codicem nostrum praecipuum editionis Complutensis fundamentum fuisse evincunt acta a Vercellone edita *(Dissertazioni accademiche* 1864, p. 409). Sic describitur: ... *continet Genesim, Exodum ... Iudith, Tobiae fragmentum. Insunt folia quingenta et duodecim ex papyro in nigro. Fuit extractum ex bancho primo bibliothecae communis. Mandatum Pontificis ... registratum fuit in Camera apostolica per D. Franciscum De Attavantes notarium*; cuius nomen *F. de Attavant. Cam. not.* f. 1 imo legitur. In inventario bibliothecae Leonis X (Vat. lat. 3948, f. 21v) anno 1518 digesto, codex in Hispania manere denuntiatur; bibliothecae palatinae eodem anno, die 9 iulii, restitutus est. Divisio textus per capita secundum Complutensem editionem, numeris arabicis indicatur, deest vero inde a f. 198 (Iud. 2); monita ad typothetas passim a f. 184v (e. g. f. 148v *a cruce in crucem virguletur et sic in sequentibus*; f. 436v *primus neemie*).

Temporibus recentioribus, codicem iam numero *108* ab HoP insignitum (*b* in editione Cantabrig.) paucis descripsit, littera *d* signavit et una cum aliis consentientibus edidit Paulus de Lagarde, *Librorum veteris Testamenti canonicorum pars prior*, Gottingae 1883. Cf. A. Rahlfs, *Verzeichnis der griechischen Handschriften des Alten Testaments,* Berlin 1914, p. 248.

Tabulae, quarum prior fracta, et dorsum corio rubro obducta, insignia praeferunt Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii.

331 (olim 237). Saec. XI, membran., mm. 395×314, ff. II (add.). 225, linn. 46 (ff. 166-224 coll. 2, linn. 55).

Veteris Testamenti librorum historicorum pars altera cum scholiis.

1 [1] (ff. 1v-17v) Iosue, [2] (ff. 18-37) Iudices, (ff. 37v-41) Ruth cum catena marginali maxime ex **Theodoreti** quaestionibus desumpta. Alii auctores nominantur: Basilius, Ioh. Chrysostomus, Diodorus, Eusebius, Iosephus, Irenaeus, Origenes, Severus, Theodorus

Mops., Theodulus, Victor, Anepigraphus (cf. catena Nicephori II, 2-276).

2 (ff. 41-41^v) de septem editionibus sacrae Scripturae, de depopulationibus Israelitarum, de nominibus divinis (Catena Nicephori I, *κθ-λα*. Cf. M. 106, 125-128; de Lagarde, *Onomastica Sacra*[2], p. 229-230).

3 [1] (ff. 42-66) Regum I; — (ff. 66^v-87^v) II; — (ff. 87^v-111^v) III (*Σολομῶν βασιλειῶν γ'* cod.) cum catena marginali ex **Theodoreti** quaestionibus et **Procopii** commentario desumpta. Citantur (f. 88) Dionysii epistolae, re vera **Isidori** epist. I 39 et III 219 (M. 78, 205 et 901-904; cf. Ioh. Mercati, *Note di letteratura biblica e cristiana antica*, p. 82-86; Lambec.-Kollar., Commentariorum lib. III, 38-39); — (ff. 112-129^v) IV, [2] (ff. 130-143^v) Paralipomenon I; — (ff. 144-165^v) II cum **Theodoreti** quaestionibus in margine.

4 [1] (ff. 166-171^v) Esdrae I; — (ff. 171^v-180) II, [2] (ff. 180-184) Esther, [3] (ff. 184-190) Iudith, [4] (ff. 190-193^v) Tobit, [5] (ff. 193^v-205^v) Macchabaeorum I; — (ff. 205^v-214) II; — (ff. 214^v-218^v) III cum subscriptione *μακκαβαϊκῶν ἢ πτολεμαϊκῶν*; — (ff. 218^v-224^v) IV cum subscriptione *μακκαβαίων Δ' περὶ σώφρονος λογισμοῦ* et fratrum nominibus.

F. I avulsum ex cod. lat. membraneo saec. XIV binis coll. exarato fragmenta continet ⟨**s. Thomae Aquinatis**⟩ catenae aureae in Iohannem quae hoc ordine se se excipiunt: [a] in Io. 3, 27-31. Inc. *operentur sed remisse*, des. (f. I^v) *ex propria mente* (s. Thomae Aquinatis opp. t. XV, Romae 1570, p. 223, 68-224,57), [b] in Io. 4, 35-38. (f. I^v). Inc., coll. exterior. abscissis, *in seipso sine peccato*, des. (f. I) *Moyses et Helias* (ed. cit., p. 227, 39-228, 28).

Codex quem HoP numero 236 indicant accurate perscriptus est. In ff. 2-165^v contextus sacer mediam singularum paginarum partem occupat margini int. adiacentem, scholia vero, litteris aliquanto minutioribus, partes sup. ext. inf. Deficiente commentario (ff. 122-123^r. 126. 127. 129. 133^v-143^v. 155^v-165), textus biblicus lineis plenis est exaratus. Fasciculi 29 quaterniones (praeter 21 et ultimum binionem) saec. XIV, ut videtur, in margine inf. primae et postremae unius cuiusque fasciculi paginae notati; alia supputatio, numeris arabicis sed priore uno semper numero maior, eadem fere aetate, margini inf. primae paginae singulorum fasc. apposita est. Antiquissimae numerationis vix reliquiae exstant (e. g. ff. 26 et 34). Tituli litteris uncialibus parvis quas dicunt scripti; eorum ornatus, lemmata, litteraeque initiales et alia notabilia sunt rubra. Ff. II. 153^v. 165. 200. 208^v scriptiunculae nulli pretii; item passim notae aetatis posterioris quas accuratius recensere supersedi. F. II^v index contentorum manu saec. XIII-XIV *τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πάρουσῇ βίβλῳ + Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ ... μακκαβαϊκόν Γ. Ἰωσήπου λόγος εἰς τοὺς ἁγίους μακκαβαίους. ὁμοῦ λόγοι δεκαοκτώ + δεκαοκτω*. F. 224^v scripsit alius: + *αὕτη ἡ δέλτος ἔχει φίλα διακόσια ἤκοσι καὶ ἕν*. F. III post oratiunculam graecam saec. XIV inscriptam *Visto per mi Ba(r)to(lomeo) Ba(r)della a di 28 luio 1461* (Cf. Reg. gr. 2, f. 326^v; Angelic. 121, f. 277^v in *Studi ital. di filol.*

class. IV, p. 125), deinde manu saec. XVI *Iosue cum scholiis et alia Veteris Testamenti 237 v.* | *331 v.* Ff. 1. 9. 11. 19. 23. 76. 164. 220 margines inf. excisi. De codice egerunt Karo-Lietzmann, *Catenarum graecarum catalogus*, p. 19-20; A. Rahlfs, *Verzeichnis d. griechischen Handschriften d. A. T.*, p. 248-249; Mercati I., *op. cit.*, p. 82 ss. 237 et 238. In sectura inf. libri clausi quaedam exarata sunt quae vix legi possunt.

Tabulae et dorsum obducta corio castaneo scuta exhibent Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

332 (olim 889). Saec. XIV, chart., mm. 225 × 155, ff. I (add.). 259 (+ 199ª. 221ª. 234ª), linn. 21-27.

Veteris Testamenti libri historici nonnulli. [1] (ff. 1-88) Numeri, [2] (ff. 88-171ᵛ) Deuteronomium (in fine + πεπλήρωται μωσέως ἡ πεντάτευχος), [3] (ff. 172-208) Iosue, [4] (ff. 208-243) Iudices, [5] (ff. 243-247ᵛ) Ruth, [6] (ff. 248-258ᵛ) Tobit, [7] (f. 259) Deuteronomii fragmentum 31, 23 (αὐτοῖς καὶ αὐτὸς) — 32, 6 (οὐκ αὐτός. Cf. supra f. 164).

Fasciculi 33 quibus codex constat quaterniones sunt (si excipias 21 undecim folia amplectentem ut ita liber Deuteronomii absolvatur, 32 binionem, 33 ternionem cui assutum est folium ultimum) ab ipso librario, ni fallor, litteris graecis minio inscriptis in prima uniuscuiusque pagina summa dextrorsum signati; margine exciso, notae plures perierunt et nova supputatio, saec. XV, facta est in margine inf. med. primae et postremae singulorum fasciculorum. Tituli et eorum ornatus, litterae maiores, capitulorum numeri rubro exarati, ab alio fortasse librario. Correctiones, emendationes, supplementa diversae manus adiecerunt (e. g. ff. 10ᵛ. 14. 26. 31. 40ᵛ. 45. 69ᵛ. 70. 94. 125. 132ᵛ. 181. 219ᵛ. 221. 234ᵛ), lineas cancellaverunt (ff. 40. 152. 164ᵛ. 169. 190. 211). Folia complura madore inquinata invenies chartulis tenuioribus indecore refecta. F. 258ᵛ litteris arcanis iteratis Γεωργίου τοῦ Ἀδάμ: +, deinde, litteris tum arcanis tum vulgaribus † ὁ θ(εὸ)ς νὰ τὸν συγχωρέσει ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἔχει ἀμήν. F. I πίναξ Allatianus. De codice vide sis Rahlfs, *Verzeichnis* ..., p. 249. In sectura inf. libri clausi litterae quaedam appictae sunt.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Pitra card. bibliothecarii.

333 (olim 238). Saec. XI, membran., mm. 285 × 216, ff. II (II chart.). 145 (+4ª. 107ª), coll. 2, linn. 34.

Regum libri. (ff. 5-38) lib. I (exciderunt 10, 9-11, 2; 16, 20-17, 10; 29, 6-31, 6) des. ἀνέβη τύπτων τὸν ἀμαλήκ; — (ff. 39-69ᵛ), lib. II (exciderunt 11, 3-22); — (ff. 70-107ª) lib. III; — (ff. 108-143) lib. IV.

Praemittuntur (f. 1) capitula libri primi νδ′ numero (in textu autem ξη′), (f. 2) libri secundi ος′ (in textu πς′), (f. 3) libri tertii ξ′ (sic in textu), (f. 4) libri quarti νε′ (sic in textu).

Imagines 104 arte non mediocri pictae textui insertae sunt, quas singulas recensuit et descripsit Iohannes Lassus (*Mélanges d'archéologie et d'histoire*, XIV, 1928, pp. 38-74) omnes phototypice expressas editurus.

Codex belle scriptus. Constabat fasciculis 18 quaternionibus in prima singulorum pagina ima signatis. Folia quinque avulsa sunt (post ff. 14. 22. 37 (duo). 49) unde fasc. 2. 3. 7. ff. septem facti sunt, fasc. vero 5 ternio; praefixa sunt extra supputationem ff. 1-5. Librorum inscriptiones diversis coloribus et auro distinctae sunt, item litterae initiales maximae; litterae initiales maiores et capitulorum numeri quibus dividitur textus sunt aurati. Correctiones et notas adiecit scriba posterior cui et alter codex, ut videtur, praesto erat (e. g. ff. 5^{v}. 7. 11^{v}. 21. 23^{v}. 27^{v}. 36. 37. 43. 45. 45^{v}. 56. 59^{v}. 70^{v}. 76. 108. 117. 122. 123. 131^{v}. 141) quarum, exciso margine, non paucae mutilae sunt; verba abrasa aliquoties invenire contingit (e. g. ff. 17^{v}. 56. 67), postea vero suppleta (e g. ff. 18. 105). Foliorum priorum imagines et scripturam satis corruptas invenies, et interdum folia humore inquinata membranis tenuissimis, chartis aut telis refecta temporibus diversis (e g. ff. 5. 24. 25. 46. 73^{v}). Nota saec. XIV (?) in calce f. 110^{v}; f. 144^{v} imaginis lineamenta.

F. I in scheda agglutinata, manu saec. XVI *Regum lib. IIII | 238*; inferius *N° 3. P^{i} Plu.* F. II (add.) πίναξ Allatianus. F. 145 (chart. add.) continet insertam schedam, manu Io. El. Baldi notulis conspersam quae ad nostrum tamen pertinere non videntur.

Codicem (HoP 244) breviter descripserunt A. Rahlfs, *Verzeichnis ...*, p. 249 et Iohannes Lassus (*op. cit.*) qui lucis ope expressas imagines ff. 16. 22^{v}. 23^{v}. 24. 50^{v}. 199^{v}. 45^{v}. edidit.

Scuta Pii IX et Ioh. B. Pitra card. bibliothecarii.

334 (olim 890). Saec. X-XI, membran., mm. 253×206, ff. II. (add). 246, linn. 23.

Veteris Testamenti libri historici quinque. [1] (ff. 1-60) Regum I; — (ff. 60-111^{v}) II cuius capita suprema hoc ordine sese excipiunt: (ff. 94^{v}-102^{v}) 17, 20. 20, 14 — 24, 11; (ff. 102^{v}-110) 17, 21 — 20, 14; (ff. 110-111^{v}) 24, 11 ad finem libri; post 22, 2 inseritur (ff. 97^{v}-99^{v}) sub inscriptione *ᾠδῆ ψαλμ. ιζ' ἀγαπησ⟨ω⟩* psalm. 17; — (ff. 112-170^{v}) III; — (ff. 171-221^{v}) IV. [2] (ff. 222-246^{v}) Esdrae I.

Codicem in Italia meridionali scriptum fuisse, ornatus et littera initialis maxima (f. 1) litteraeque maiores alibi, flavo colore ea ratione distinctae qua Italo-graeci delectabantur, satis demonstrant. Hunc efficiunt fasciculi 33 quaterniones (si excipias 28. 29 terniones, 22 binionem, 14. 15. 26. 30 septem ff., ultimum ff. 2 constantem); notae a manu post. ut videtur appositae, non semel postea deletae, numeris duobus maiores fasciculis factae sunt ex neglegentia librarii omittentis post ff. 96^{v} et 201^{v} litteras *ιγ* et *κη*. Ex antigrapho turbato et mutilo descriptum codicem fuisse plane ostendunt longiora supplementa correctionesque a duobus scribis exarata (e. g. ff. 32^{v}. 49^{v}. 50. 60. 60^{v}. 82. 94^{v}. 96^{v}. 101. 101^{v}. 104. 116^{v}. 140^{v}. 185^{v}. 186), folia partim vacua (222^{v}. 223), annotatio f. 140^{v} † *ἐνταῦθα λοίπει πολλὰ λόγια τοῦ κειμένου νοῦ καὶ οὐδεν ἐπίσταμε* (sic). Verba cancellata immo vero abrasa invenies ff. 21. 54^{v}. 111^{v}. 169. Folia plura laciniis membran. refecta, tria priora et ultima tineis paullulum perterebrata. F. 223 figura humana delineata.

Inscriptiones aetatem diversas hic et illic reperimus ex quibus satis apparet librum olim fuisse monasterii S. Athanasii in monte Atho. F. 1 in summa et in ima pagina *βιβλῖον τ⟨ῆs⟩ θ' θέ⟨σεως⟩ τρίτον* (cf. e. g. cod. Coislianus 7 in Montfaucon, *Bibliotheca Coisliana*, p. 43). F. 33 *κ(υρι)ε βοή⟨θει⟩ μοι το σω δου(λω) λουκα ἱερο⟨μοναχω⟩*. F. 35^{v} *Πανοσιώτ(α)τ(ε)*

π(ατ)ερ καὶ ἐκκλησιάρχα τῆs ἁγίαs ἡμ(ῶ)ν μο(νῆs) τῆs μ(ε)γ(ά)λ(ηs) λαύραs του αγ(ι)οῦ αθα(νασιο)υ · ιῶν * | κ(ῦρ) μακαριε μὴ μὲ ἐξουδενώσηs οs χω... οι.* F. 60^{v} *Κωνσταντίνω π(ατ)ρι(κι)ω καὶ προνοήτ(η) υγιατ(')ρ( ) [κουράτωρ?] επει τ(ου) ὑποδρ(ο)μου | κ(υρι)εβωη(θει) τὸν σὸν δουλ(ον) Γεωρ(γιον) καὶ νοτ(ά)ρ(ιον) τοῦ περιδόξου* (cf. f. 245^{v}). Capita numeris romanis saec. XVI sunt distincta. F. II^{v} *πίναξ* Allatianus.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Pitra card. bibliothecarii.

335 (olim 891). Saec. XIV, chartac., mm. 206 × 140, ff. IV. 300, linn. 24-28, in II partes (II = ff. 149-300).

1 Veteris Testamenti libri historici quinque. [1] (ff. 1-11) Esther (initio mutilus et corruptus) inde a 2, 5, [2] (ff. 11-24^{v}) Tobit sicut in B, [3] (ff. 24^{v}-50^{v}) Iudith, [4] (ff. 50^{v}-53^{v}) ⟨Susanna⟩ (in cod. *Δανιῆλ ις'*) secundum Theodotionem, cui annectitur, nulla distinctione facta, [5] (ff. 53^{v}-57^{v}) Daniel secundum Theodotionem; deficit in vv. *σίδηρον ἀναμεμιγμένον* (2, 43).

2 (f. 58-116^{v}) ⟨**Michaelis Andreopoli**⟩ liber Syntipae; des. in vv. *παρ' ἐμοῦ ἀκήκοας, αὐτάρκη πε⟨φύκασιν⟩* (ed. Iernstedt, *Mémoires de l'Académie impériale des Sciences de St-Pétersbourg*, VIIIe série, Classe historico philologique, tome XI, N° 1, p. 3-129, 11, ubi codex littera *B* insignitus est).

3 S. **Dorothei** doctrinae. [1] (ff. 117-122) doct. XXI seu interrogationes ad Barsanuphium et Iohannem (M. 88, 1812-1821, omissa interrogatione 9 et his in fine additis: *ὁ κ(υριο)s συνέλθη σοι κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἵνα καλῶs θεμελιώσηs σου τὴν οἰκοδομὴν ἐπὶ τὴν πέτραν ἥτις ἐστιν ὁ χ(ριστο)s. δώη σοι ὁ κ(υριο)s τοῦ συνιέναι ταῦτα*). Praefigitur argumentum quod inc. *Οὗτοs ὁ μακάριοs Δωρόθεοs,* des. *καὶ ὑπηρετῆσαι κατηξιώθη* (cf. Lambec.-Kollar., lib. IV, 408), [2] (ff. 122-137^{v}) doct. I (M. 88, 1617-1640) praevio argumento *Τοῦ ὁσίου πατρὸs ἡμῶν ἀββᾶ Δωροθέου διδασκαλίαι διάφοροι πρὸs τοὺs ἑαυτοῦ μαθητάs, ἀναχωρήσαντοs αὐτοῦ ἐκ τῶν τοῦ ἀββᾶ Σερίδου καὶ τὸ ἴδιον σὺν θεῷ σηστησαμένου* (sic) *μοναστήριον μετὰ τὴν τοῦ ἀββᾶ 'Ιω⟨άννου⟩ τοῦ προφήτου τελευτὴν καὶ τελείαν σιωπὴν τοῦ ἀββᾶ Βαρσανουφίου,* [3] (ff. 138-146) doct. II, in cod. *λόγοs β'* (col. 1640), [4] (ff. 146-149^{v}) doct. III, in cod. *λόγοs γ'* (col. 1652), [5] (ff. 149^{v}-160) doct. IV et V (col. 1657-1685); omittuntur hoc loco (f. 160, l. 6), antigrapho turbato, 1672 C 9: *μικρὸν εἴτε μέγα* — 1684D 7: *ὀφείλομεν ἔχειν μέν* (cf. infra ff. 168^{v}-176^{v}) et ultima verba, sc. *τῶν εὐαρεστησάντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ,* [6] (ff. 160-170^{v}) doct. VI, in cod. *λογ. ἕκτοs*; f. 168^{v}, l. 12, post vv. *ἰδοὺ τοιαύτη ἐστὶν* [1696 C 13], legitur, nulla distinctione facta, doctrinae IV ultima pars, sc. 1672 C 10 usque ad finem, [7] (ff. 170^{v}-177) doct. V (col. 1676); in locum ultim. vv. (f. 176^{v}) inde a *ὀφείλομεν ἔχειν μὲν* (1684 D 7) legitur conclusio doctrinae VI: *ἡ φύσιs τῆs ἀγάπηs* (1696 C 13; cf. supra f. 168^{v}), [8] (ff. 177-183^{v}) doct. VII, *λόγ. ζ'* cod. (col. 1696), [9] (ff. 184-189) doct. VIII, in cod. *λόγ. η'*

(col. 1708), [10] (ff. 189^{v}-196) doct. IX, *λόγ.θ'* cod. (col. 1716), [11] (ff. 196-203) doct. X (col. 1724), [12] (ff. 203-212^{v}) doct. XI (col. 1733), [13] (ff. 212^{v}-222^{v}) doct. XII (col. 1748), [14] (ff. 222^{v}-230^{v}) doct. XIII, *λόγ. ιγ'* cod. (col. 1761), [15] (ff. 230^{v}-235) doct. XV (col. 1788), [16] (ff. 235-236^{v}) doct. XIX (col. 1808), [17] (ff. 236^{v}-237^{v}) doct. XX (col. 1812), [18] (ff. 237^{v}-238^{v}) <de duobus Dorotheis> (col. 1612-1613), [19] (ff. 238^{v}-246^{v}) de Dositheo abbate. Inc. *Ὁ μακάριος ὄντως ἀββᾶς Δωρόθεος,* des. *κρατῆσαι αὐτὸν τὴν ὑπακοὴν καὶ κόψαι τὸ ἴδιον θέλημα,* [20] (ff. 246^{v}-251) doct. XXII (col. 1821), [21] (ff. 251-255^{v}) doct. XXIII (col. 1829), [22] (ff. 255^{v}-258^{v}) doct. XVI (col. 1793; omittuntur ultima vv. *δι' ἧς εὐαρεστῆται ὁ θεὸς — ἀμήν*), [23] (ff. 258^{v}-260^{v}) doct. XVII (M. 1800-1804 omissis vv. *τοῖς τε πρὸς τὸν θεὸν — ἡμῖν ἐν πᾶσι,* 1804 C 5-11, sed addita doxologia).

4 (ff. 261-281) s. **Iohannis Chrysostomi** * homilia de Spiritu Sancto, *λεχθεῖσα κυριακῇ μετὰ τὰ φῶτα* cod. (M. 52, 813-826). Add. in fine *ἐτίμησε τὸ πλάσμα τὸ σόν, ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καθίσας· καὶ σὺ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ἐν τάξει δούλου ἔστησας. ταῦτα ὁ σωτήριος νόμος ὑπαγορεύει, προφῆται φθέγγονται, ἀπόστολοι θεσπίζουσι, μάρτυρες ὁμολογοῦσιν, εὐσεβεῖς πιστεύουσιν, ἡ ἐκκλησία συντίθεται, ἡ ἀγνωμοσύνη μάχεται, ὁ πιστὸς πεπληροφόρηται, ὁ Χριστὸς δοξάζεται· αὐτῷ γάρ ἐστιν ἡ δόξα κ. τ. λ.*

5 (ff. 281^{v}-300) **Maximi Planudae** oratio in sepulturam Domini (M. 147, 985-1016).

6 (f. 300^{v}) de nuptiis vetulae cuiusdam cum iuvene. Inc. *Ἰδοὺ παρ' ἡμῖν ἀπὸ λαμπρᾶς τῆς τύχης,* des. *φέρων ὅ φασιν τοῖς γάμοις ἅλας.*

Constat codex ille tribus libellis, eodem tempore in unum compactis, ab eodem fortasse scriba exaratis; uniuscuiusque illorum fasciculi litteris graecis ad angulos primae et ultimae paginae signati sunt. Liber I (ff. 1-116^{v}) fasc. *ιε'* quaternionibus constabat; fasc. *α'* folia duo priora perierunt; folia duodecim quae sequebantur madore conspurcata et terebrata, ne funditus interirent, tenuissima tela recens obducta sunt. Ex oscitantia glutinatoris fasciculi *δ'* ordo turbatus est hoc modo: 22. 26. 24. 25. 23. 30. 28. 29. 27. 31; folia duo postrema (post f. 116) quae effluxerunt, aetate posteriore, chartis suppleta sunt. Librum II (ff. 117-260^{v}) efficiunt fasciculi 18, lib. III fasc. 6. Tituli, litterae initiales sunt rubrae. F. 161 litteris inter se colligatis inscriptio brevissima quam intelligere nequivi ... *τοῦ κρατ* (?). Ff. 179^{v}-180 scriba quidam notissima illa bis adscripsit: *ὥσπερ ξένη χαίρὸντὲς κ. τ. λ.* F. 220^{v} *εδιαβασεν ὦ κηριὰκος τον διμητρι μὶνιοὺ ενοπριοὺ β.* F. 298 + *εἰς τὰς ις τοῦ νοέμβριου ἐγίνετον μετάθεσις εἰς την Χερσωνα.* Eiusdem manus f. 300 *εἰς τὰς η'* (?) *τοῦ αὐγ(ου)στ(ου) ἐδανήστειμεν ὑπέρ(ὑπέρπυρα?) γ ἀπὸ τῶν ἀνσ(έλμου?) πταρουλα* (?) *του Γαβριῆλ.* F. 300^{v} ... *εἰς ἔτους ,ϛ ϡ μ ϛ'* (= 1438) *μηνὶ δικερίω κϛ' ϛ' ὥρα τῆς ἡμερας*. F. I *Mardochei,* al. manu *N°. 497 | 8 Plu;* f. II *πίναξ* Allatianus. In sectura inf. libri clausi prioris partis *παλαὶ καὶ δελ...* De codice vide J. Graeven apud Jernstedt, *op. cit.*, p. II; Rahlfs, *Verzeichnis* ..., p. 249.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Ioh. Pitra card. bibliothecarii.

336 (olim 239). Saec. XI, mm. 246 × 191, ff. III (II. III chart.). 195, linn. 25.

Veteris testamenti libri poetici nonnulli.

[1] (ff. 1-40) I o b ex antigrapho perturbato, hoc ordine [a] (ff. 1-9^v) 1-9, 34^b: *ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ,* [b] (ff. 9^v-18 ult. lin.) 31, 39^b: *κυρίου τῆς γῆς* — 40, 27: *μνησθεὶς πόλεμον,* [c] (ff. 18 ult. lin. — 37^v) 9, 34^b: *μή με στροβείτ⟨ω⟩* — 31, 39^b: *εἰ δὲ καὶ ψυχὴν,* [d] (ff. 37^v-40) 40, 27: *τὸν γινόμενον ἐν σώματι κ. τ. λ.* Adiectae sunt marginibus ff. 1. 2^v. 15. 39 notae de lectionibus magnae hebdomadis; f. 7. (ad 7, 11) in marg. ext. *C' καγω ουν,* [2] (ff. 40-79^v) P r o v e r b i a cum ordine lectionum inde a feria IV primae hebdomadis; in fine post *ὁ ἀνὴρ αὐτῆς* add. *τέως ὅτι ὁδοὶ ἀνδρὸς προ προσώπου αὐτοῦ πορεύσονται καὶ κατορθώσουσιν αὐτῷ τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος,* [3] (ff. 79^v-92^v) E c c l e s i a s t e s; in fine + *ἐκλησιαστῆς* + *στίχοι ϡνγ,* [4] (ff. 93-99) C a n t i c u m c a n t i c o r u m; in fine + *ἄσματα ἀσμάτων* + *στίχοι τνγ'.*

2 *'Αδιάθετα.* [1] (ff. 99^v-122) S a p i e n t i a, *σοφία Σολομῶντος* cod., [2] (ff. 122^v-136^v) P s a l m i S a l o m o n i s; in fine *Σολομῶντος ψαλμοὶ στίχ(οι) ϡν',* [3] (ff. 136^v-194^v) S i r a c h i d e s, *σοφία 'Ιησοῦ υἱοῦ Σιράχ* cod., ex antigrapho mutilo; omittuntur 8, 5^b — 11, 9 (cf. f. 145^v notam rec. *λείπει πολλά*).

Ff. I. 195 decerpta ex libro latino maioris formae saec. XV binis coll. exarato ⟨**Bernardi Compostellani** lecturae aureae super lib. I Decretalium⟩ fragmenta quattuor continent hoc ordine: (f. I) in 3, 28. Inc. ... *Si autem partes consentientes* (Perillustrium doctorum in lib. Decretalium commentarii ... Venetiis 1588, p. 164^v) des. *quoniam ad impetrandum requiritur,* (f. I^v) in 3, 28-30. Inc. *fol. de post. l. I § si,* des. *una tantum vice oportet facultatum* (op. cit., p. 165^v), (f. 195) in 3, 38. Inc. *aequitati. quod autem dixi* (op. cit., p. 171^v-172), des. *quia exceptio haec soli ⟨capitulo⟩,* (f. 195^v) in 3, 36-38. Inc. *clericis ad minores clericos,* des. *primo vacabit* (op. cit., p. 171-171^v); eiusdem codicis sunt laciniae duae tabulis inter. agglutinatae; aliud fragmentum in cod. 185, ff. I. 202 et in cod. 354, f. 235.

Codicem efficiunt fasciculi 24 quaterniones (praeter ultimum quinionem ut absolveretur opus) ad angulos exteriores primae et postremae singulorum paginae ab ipso librario graece signati; marginibus olim forfice resectis, nonnullae perierunt notae. Tituli et eorum ornatus, litterae initiales maiores rubro colore inscriptae. Correctiones, supplementa, notas passim offendes a librario (f. 89), et a scriba longe posteriore appositas (praesertim in Sapientia et f. 140). Inscriptiones recentis aevi abrasae in ff. 80^v. 97; aliae manent integrae, quas recensere debemus: f. 39^v + *ἐγεννήθ(η) ὁ αδελφός μ(ου) κῦρ δημήτριος ὁ ἀδριανὸς ἐν ἔτει ,ϛ^ω ϡ^ω κ^ω α^ω ἰνδ.* (num. om.) [a. 1413] *κατὰ μῆνα μαΐον ἡμέρα κυριακή:* — *τὸ δὲ ἐπιὸν ἔτος, ἔλαβα κἀγὼ τὴν γυναῖκα ἐν τῇ ἡμέρα τοῦ ἁγίου πν(εύματο)ς*; f. 40 + *ἐκοιμήθ(η) ἡ κυρία μου ἡ μή(τη)ρ μου, ἐν ετει ,ϛ^ω ϡ^ω κ^ω ζ^ω ἰνδ. ιβ'* [a. 1419] *κατὰ μῆνα φευρουάριον. τῇ τριακοστῇ α^η* (sic) *τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡμέρα τρίτ(η) ὥρα ζ^η τῆς νυκτός.* F. 40^v haec habentur inter

binas columellas distributa: [a] *ὁ πρωτόγερος σιτ(α)ρ(ίου?) δεμάτια λ* | *ὁ φαράντζης ἀπὸ τὸν μιχ(αη)λ δεμάτια κ* | *ὁ χαλκὸς σιτ(α)ρ(ίου?) δεμάτια κ* (*κ* inter lineolas ut etiam ad sequentia spectet) | *τοῦ μιχ(αη)λ τοῦ ἀνατολικοῦ σιτ(α)ρ(ίου?) δεμάτια* | *τὸ μέγαν τὸ χωράφην.* [b] *ὁ παφλάγος βρόμ(ης) δεμάτια* | *ὁ μερκουρ. τοῦ μιχ(αη)λ βρόμ(ης) δεμάτια κ* (qui numerus etiam ad sequentia pertinere videtur) | *τοῦ ράνδατ. τὸ χωράφ(ην) ὅλον κριθ(α)ρ(ίου?) δεμάτια.* Imagunculam animalis reperies f. 17.

F. 112ᵛ in calce *Impatoria*(?). F. I manu saec. XVI *n. 239* | *n. 336*. F. III (add.) *πίναξ* Allatianus. De codicis (HoP 253) singularitate vide E. Klostermann, *Analecta zur Septuaginta, Hexapla und Patristik*, 1895, p. 17–29; H. B. Swete, *The Old Testament in Greek* 3, XVII et A. Rahlfs, *Verzeichnis* ..., p. 249.

In tabulis et dorso corio rubro obductis exstant auro impressa stemmata Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii.

337 (olim 893). Saec. X, membran., mm. 185 × 138, ff. I (chart., add.). 290, linn. 20, in duas partes (II = ff. 143–290) dispertitus.

Veteris Testamenti libri poetici sex. [1] (ff. 1–70ᵛ) Iob, [2] (ff. 71–130) Proverbia cum addit. *ὅτι ὁδοὶ ἀνδρὸς — αἰώνων* (cf. supra cod. 336), [3] (ff. 130–150ᵛ) Ecclesiastes, [4] (ff. 150ᵛ–160) Canticum Canticorum, [5] (ff. 160ᵛ–195ᵛ) Sapientia, *σοφία Σολομῶντος* cod., [6] (ff. 196–289) Sirachides, *σοφία' Ιησοῦ υἱοῦ Σιράχ* cod. cum add. (50, 29) *καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκεν σοφίαν. εὐλογητὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα γένοιτο. γένοιτο.* Adduntur in paginis 289 et 289ᵛ olim vacuis, manu saec. XIV [a] (f. 289) *κοντάκιον* canonis matutini dominicae s. Thomae (Pentecostarium, ed. Romae, 1883, p. 52), [b] (f. 289ᵛ) <**Epiphanii monachi**> enarratio Syriae ab editis paullo diversa. Inc. *πρότον μὲν περάσαντες ἀπὸ τῆς Κύπρου ἤλθομεν εἰς Τύρον,* abrumpitur in vv. *ὅπου εὑρέθησαν οἱ τρης σταυροι. ἐπανω* (M. 120, 260–261 A6).

Liber belle scriptus. Fasciculi 37 quibus constat, graece signati ad angulos interiores primae et postremae singulorum paginae, sunt quaterniones, si excipias 9 ternionem et ultimum binionem. Ipsius librarii sunt quaedam correctiones (ff. 19. 46. 53. 59. 163ᵛ). Scripturam nonnunquam evanidam scriba longe posterior restauravit. F. 290 additicium e codice binis columnis, saec. XI ni fallor, exarato, avulsum et lotum ad novam scripturam recipiendam; in cuius parte aversa index latinus, manu saec. XVI, digestus est. F. I *πίναξ* Allatianus. Libris clausis, legitur in sectura inferiore primi *ιωβ εκκλη* secundi, *Ασμα σιραχ*. De codice (HoP 254) pauca apud Rahlfs, *Verzeichnis* ..., p. 249.

Tegumenti dorsum scutis Leonis XIII et Ioh. Pitra card. bibliothecarii distinguitur.

338 (olim 892). Saec. X, membran. mm. 238 × 289, ff. II (I chart. add.). 185 (+ 52ᵃ. 116ᵃ), ff. 2–4. 158 binis coll., linn. 15–62.

Iob cum catena, praemissis (ff. 2–4) prologis 1–4. 9–11 (Karo-Lietzmann, Catenarum graecarum catalogus, p. 320 et 323: Catenae in Iob I c).

Auctores nominantur Apollinaris, Basilius, Clemens, Cyrillus, Didymus, Dionysius Areopagita, Evagrius, Eusebius Caesariensis, Gregorius Nyssenus, Gregorius Theologus, Iohannes Chrysostomus, Iulianus Halicarnassensis, Methodius Sideta, Olympiodorus diaconus Alexandriae, Origenes, Polychronius, Severus, Theodorus Mopsuestenus, Theophilus Alexandrinus. Inter lineas textus sacri multae ascriptae sunt notae Symmachi, Aquilae et Theodotionis (Field *255*; Klostermann, *Analecta*, p. 69-74).

Ff. II. 1. 183-185 in locum custodiae addita operis videntur rudimentum fuisse: [1] (ff. II. 1) Iob 1, 21-2, 9[d]: *τόπον ἐκ τόπου περιερχομένη*, [2] (f. 183) dialogorum numeri (ed. Klostermann, *op. cit.*, p. 68), [3] (ff. 184-185v) Iob 1, 1-5 cum catena, protheoria capituli *β'* et 1, 6-8 cum catena.

Manus saec. XIV in marginibus et foliis vacuis (IIv. 1. 183v et 4v) quaedam scripsit: [a] (f. IIv) de horis quibus dies et noctes in diversis mensibus constant, [b] (ff. 1 et 183v) excerpta in plures Psalmorum (e g. 16. 17. 22. 30. 44) locos tumultuarie congestos, [c] (f. 4v) scholion in ps. 2, 3; sequuntur **Eusebii** Pamphili argumentum in psalmos (M. 23, 66 C 6-68), in diapsalma (M. 12, 1057 C 12-D 5 et M. 23, 76 A 15-B 11) et de interpretibus narratiuncula (ed. Ioh. Mercati in *Note di letteratura biblica e cristiana*, p. 237).

Liber accurate scriptus. Contextus sacer mediam fere paginam occupat, catena litteris longe minutioribus perscripta partes super. exter. inferiores. Constabat, ut mihi videtur, 23 fasciculis quaternionibus (si excipias 16 et 21 septem foliorum) ad angulum interiorem primae singulorum imae paginae graece signatis. Huius supputationis rara vestigia reperies (f. 129: *ιζ*, 137: *ιη*, 160: *κα*). Foliorum 1-66 paribus male dissectis fasciculi undecim facti sunt, perperam quidem cum facile ex notis in hodiernum salvis et insequentium fasciculorum ordine qualis olim fuerit codex erui potest. Tituli et eorum ornatus, litterae initiales maiores, nomina auctorum sunt rubra. Ff. II. 149-152 lacerata; folia complura laciniis membraneis aut tela tenuissima refecta sunt praesertim ad margines interiores. Ordinem ff. 2-3 turbatum restituimus. F. 56v manu scribae *μέχρι τούτου* [13, 6] *ἀντεβλήθη καὶ τὰ σχόλια*; f. 5, manu saec. XIII † *βιβλίον μονῆς* (haec duo verba erasa) *πλουτοδότηδο(s) ὑπ(ερα)γ(ιας) θ(εοτο)κ(ο)ῦ τῆς τοῦ κοκκινοβάφου ἀ⟨γορ⟩αστέν παρὰ τοῦ (μον)αχ(ου) δοσιθ(έου) ἧς νν^∞ ὑπέρ(πυρα) γ* +. Huius monasterii (in civitate Prusa Bithyniae) nomen recurrit in cod. Vat. gr. 1162 (cf. Stornajolo, *Miniature delle omilie di Giacomo monaco*... Roma 1910, p. 5). Ff. 182. 182v litteris inter se colligatis *ὁ χαρτοφύλαξ*; ff. 182. 183 *μα(νουή)λ ὁ κουρταρ*... (?).

F. 182 *Anno D(omi)ni M° CCCC° XVIII° ego p(re)sb(yter) Xpoforus de bondelmont de florencia emi istum librum candie.* (cf. E. Legrand, *Description des îles de l'Archipel par Christophe Buondelmonti*..., Paris 1897, p. xxiv-xxvi; R. Sabbadini, *Le scoperte dei*

codici latini e greci ne' secoli XIV e XV, Firenze 1905, p. 49. F. 183 [1] + ἐγενήθ(η) η θυγάτηρ μου η τϋρανην(α) μη(νι) ἰουνίω κα' ημέρα δευτ(ε)ρ(α) ἔτους ,ϛ ω λ' (= a. 1322), [2] ὁ κανστρῖσιος Γεώρ-γ(ιος) ἱερε(ῦs) ο κυριἄνης: δόξα σοι ἁγία τριᾶς: ὦ χ(ριστ)έ μου σῶσον με τον δοῦλον σου Γε(ω)ρ(γιον), [3] alia manu ἐγενήθ(η) η θυγατηρ μου η ἐρη(νη) μη(νι) φευρουάριω ημέρα δευτέρα. ετους ,ϛ ω λ ε' (= 1327) ἱερεῦs ὁ κϋριἄνης καὶ χαρτοφυλαξ του αγιου Νῖκολάου + ἧχα δε καὶ αδελφους τρῖs ϊερῆs. καὶ ἀνηρέθησαν οι β παρα τ(ον) αθέων αγαρινῶν ης τ(ον) αποκλησμῶν. καὶ ης την επιθεσυν τὴν ἐπαρε-χώρησεν ὁ θ(εο)s ἧs υμας παρα του αθεου καὶ αλητ(η)ρ(ιου) του α λ η σ έ ρ ('Αλισούριος ?. cf. Ni-ceph. Greg. Hist. Byz. VII, 1) ὀνόματι. οσαυτος καὶ παρα του α τ (μ α ?)ν. καὶ εγῖνετω βηα καὶ περίστασηs καὶ θανατικῶν. οιs το τιούτον καστ(ρον) το επϊλεγομενον του αγίου Νικολάου οία οὐ γέγωνεν ἧs τὴν οἰκουμένην. καὶ ἐκρουσὲν μας τετραρέες ϛ χρόνον ἐν καὶ μῆνες ζ': ἐλθὸν δε ὁρησμῶ τοῦ θεου ὁ π η κ έ ρ ν (η s) ονόματι ἐλητρόσατό μας του θανατου κεφαλατικέβοντος δε εν τη πό(λει) Φιλα-δελφείας μ α ν ο η λ ▪ τ ά γ α ρ η s + καὶ ἥ τιs το ἀναγνώσ(ει) διὰ τὸν κ(υριο)ν να μακαρισ(η) τον λαὸν του τιούτου καστρ(ου). Ex quibus satis apparet codicis historia: fuit olim monasterii τοῦ Κοκκινοβάφου in civitate Prusa, postea Georgii presbyteri in castello s. Nicolai prope Phi-ladelphiam, cuius fratres duo occisi sunt a Turcis Asiae provincias a. 1327 invaden-tibus; in Cretam deinde abductus, emptus est a. 1418. De codice (HoP 255) pauca apud Rahlfs, *Verzeichnis ...*, p. 249.

In tabulis corio rubro obductis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada; in dorso Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

339 (olim 900). Saec XI, membran., mm. 200 × 145, ff. II (add.). 357 (+ 227ª. 282ª), linn. 19.

1 Incerti commentarius in Horologii psalmos, cantica, hymnos. [1] (ff. 1-8) Inc. mut. *θανάτου. ἐπ' ἐμὲ ἐστηρίχθη* (Ps. 87, 6. 7).' *Ἐξ ἀρχῆs φησιν ἀπατήσαντές με*, des. *καὶ φθορὰν κατακριθέντες καὶ θάνατον*, [2] (ff. 8-20ᵛ) in ps. 102. Inc. *Ἀναλογισάμενος καθ' ἑαυτὸν*, des. *καὶ οὕτως εὐλόγει τὸν κύριον*, [3] (ff. 20ᵛ-28ᵛ) in ps. 142. Inc. *Πολλοῖs μὲν καὶ διαφόροιs ἑκουσίοιs*, des. *δικαίους καὶ οἰκειώ-σασθαι*, [4] (ff. 28ᵛ-34) in ps. 148. Inc. *Μετὰ θεοῦ τὰ τοῦ θεοῦ*, des. *καὶ ἐν μετοχῇ τούτου γενομένοιs χάριτι*, [5] (ff. 34-40ᵛ) in ps. 149. Inc. *Τὴν τοῦ Χριστοῦ πα-ρουσίαν καὶ τοὺs πρώτωs*, des. *καὶ ἡ τῆs ψυχῆs ἐντεῦθεν ἀπάθεια*. Cf. Borg. gr. 4, f. 848, [6] (ff. 41-43ᵛ) in ps. 150. Inc. *Ὑπὸ τοῦ παναγίου κινούμενοs πνεύματοs*, des. *πνεύματι θείω κινούμενα δοξασάτω τὸν κύριον*, [7] (ff. 43ᵛ-53ᵛ) in magnam do-xologiam (*δόξα ἐν ὑψίστοιs θεῷ — τὸ ἔλεόs σου τοῖs γινώσκουσί σε*). Inc. *Ἐπειδὴ τὸ φυσικὸν θέλημα*, des. *τὸ ἀεὶ εὖ εἶναι αὐτοῖs δωρησάμενοs*, [8] (ff. 53ᵛ-55) in ps. 91, 1. 2. Inc. *Ἤγουν τὸ καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ ἐργάζεσθαι*, des. *κατὰ θεω-ρίαν λόγω τῆs ἀληθείαs*, [9] (ff. 55-70ᵛ) in Canticum Moysis (Exod. 15, 1 ss.). Inc. *Ταύτην πρώτον ἦσαν τὴν ᾠδὴν*, des. *ἐρρύσθησαν τῶν παραλόγων παθῶν*. Hora prima [10] (ff. 70ᵛ-82) in ps. 5. Inc. *Ὑπὲρ τίνοs εἴρηκεν ὁ προφήτηs*, des. *ἐστεφάνωσαs ἤτοι περιετείχισαs*, [11] (ff. 82-93ᵛ) in ps. 89. Inc. *Προσώπου τοῦ μεγάλου Μωϋσέωs*, des. *καὶ εὐθεῖαν καὶ ἀγαθὴν ποίησον*, [12] (ff. 93ᵛ-103ᵛ) in

ps. 100. Inc. Ἐν τῶδε τῷ φαλμῷ ὁ θεῖος Δαυὶδ, des. καθ' ὁμοίωσιν ἐργαζόμενος. Hora tertia [13] (ff. 103v–116) in ps. 16. Inc. Ἐπειδὴ ἕτερος μέν ἐστιν ὁ νόμος, des. σωτήριον περιγραφὴν δεξάμενος, [14] (ff. 116-126v) in ps. 24. Inc. Πρέπει παντὶ τω κατὰ τὸν μέγαν, des. καὶ ἀπλανοῦς θεωρίας πρὸς αἴσθησιν, [15] (ff. 126v-139v) in ps. 50. Inc. Εἴρηται ὁ ψαλμὸς οὗτος ὡς καὶ ἡ ἐπιγραφή, des. κατάγονται δι' αἰσθήσεως. Hora sexta [16] (ff. 139v–146v) in ps. 53. Inc. Ὁ Σαοὺλ ἄδης αἰτητὸς κατὰ μίαν ἐπιβολὴν, des. μήτε ἀποστὰς τοῦ θεοῦ, [17] (ff. 146v-159) in ps. 54. Inc. Ὅτε μὲν ὁ σκιώδης ἐκράτει, des. καὶ οὐκ ἀπολοῦμαι, [18] (ff. 159v-168v) in ps. 90. Inc. Ἐδόθη μὲν ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις, des. τοῖς δικαίοις βασιλείαν. Hora nona [19] (ff. 168v–179v) in ps. 83. Inc. Ὁ Κορὲ εἰς τὴν ἑλλάδα φωνὴν, des. ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, [20] (ff. 179v–189) in ps. 84. Inc. Διαφόρων ὄντων χορῶν τῶν ἀδόντων, des. εἰς σωτηρίαν ὁδεύωσιν, [21] (ff. 189-202) in ps. 85. Inc. Ταύτην τὴν προσευχὴν ὡς ἐκ τοῦ καθ'ἕκαστον, des. ἀποτυχίας αἰσθόμενοι, [22] (ff. 202-207) in ps. 145. Inc. Τὸν ψαλμὸν τοῦτον ὁ μακάριος Δαυὶδ ἐκδέδωκε, des. τῶν παρόντων μὴ πλανωμέ⟨νων⟩. Sequitur [23] (ff. 207–223v) ἐξήγησις τῶν μακαρισμῶν (Matth. 5, 3-12) argumento praefixo. Inc. Τοῦ κυρίου ἐν εὐαγγελίοις εἰρηκότος, des. τοὺς ἀξίους θεοποιεῖ, [24] (ff. 223v–237) in ps. 33. Inc. Τὸν ψαλμὸν τοῦτον εἴρηκε ὁ θεῖος Δαυὶδ, des. ἐν ταῖς θλίψεσιν ὑπομονῆς τε καὶ δοκιμῆς, [25] (ff. 237v–263v) in ps. 103. Inc. Τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος θεωρῶν, des. οὕτω καὶ ἐν τῷ τέλει παρεγγυῶμαι, [26] (ff. 264–270v) in ps. 140. Inc. Τὸν νοῦν ὁ θεῖος Δαυὶδ ἀπὸ πάσης, des. πρὸς τὰς αἰωνίους καταπαύσω μονάς, [27] (ff. 271-278v) in ps. 141. Inc. Φεύγων ὁ θεῖος Δαυὶδ τὸν Σαοὺλ, des. πρὸς τὰς αἰωνίους σου μονάς, [28] (ff. 279–282a) in ps. 129. Inc. Ἐκ τῶν ἀναβαθμῶν καὶ ἡ παροῦσα ὑπάρχει, des. πάντων τῶν ἀνομιμάτων αὐτοῦ, [29] (ff. 282a–283) in ps. 116. Inc. Τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπιστίαν, des. ἀποκαλυπτόμενος ἐν πνεύματι, [30] (ff. 283–284v) in ps. 122. Inc. Ἄδει καὶ ταύτην τὴν ᾠδὴν, des. ἐπιστρέψαι ἀπονοίας ὡς ὑπερήφανοι. Τέλος τοῦ ἑσπερινοῦ. [31] (ff. 285–292) Τὸ ἀποδείπνον. In ps. 4. Inc. Εἰ ἔστιν ᾠδὴ αἶνος ἐπινίκιος, des. ἀγαθῶν προσμένειν με παρεσκεύασας, [32] (ff. 292v–298) in ps. 6. Inc. Τὸν ψαλμὸν τόνδε μέλπον (sic) ἦν ὁ προφήτης, des. τῇ πνευματικῇ θεωρία ἐνασχολούμενον, [33] (ff. 298–302v) in ps. 12. Inc. Ἐπινίκιος ᾠδὴ τῷ Δαυὶδ, des. τοῦ πατρὸς οὐσιουδῶς ὑφεστώς, [34] (ff. 302v-319v) in ps. 30. Inc. Τὴν διὰ σαρκὸς ἐπιτέλει τῶν αἰώνων, des. ἐλευθερουμένη τροπῆς, [35] (ff. 319v-326) in Esaiam [a] 8, 8b–10 [b] 12b–14a. 17b–18a et 9, 2 [c] 9, 6a. 7a [d] 9. 6b. Inc. Τὸ τῆς ἐνσάρκου τοῦ θεοῦ λόγου οἰκονομίας μέγα μυστήριον, des. δι' ἀγάπης καὶ γνώσεως, [36] (ff. 326v–330) in ps. 69. Inc. Τόνδε τὸν ψαλμὸν ὁ θεῖος Δαυὶδ, des. ἐνισχῦσαι με καὶ λυτρώσασθαι, [37] (ff. 330-335v) in ps. 66. Inc. Τὸν παρόντα ψαλμὸν ὁ θεῖος ᾖσε Δαυὶδ, des. παρὰ τὴν χάριν ἀπολαβεῖν μέλλοντες.

2 (ff. 335v-357v) de symbolis quibus utitur sancta ecclesia

in sacris peragendis, ex interpretatione s. Maximi confessoris et Dionysii Areopagitae. Inc. *Ἐκκλησία ὅτε θεῖος οἶκος ἐστί* (cf. Maximi Mystagogia in M. 91, 664 Dss.), des. mutilus et corruptus.

Codex accurate scriptus. Constat fasciculis 47 quaternionibus (si excipias 20 septem foliorum, 11. 30. 38. 39 terniones et 5 par foliorum) quorum notae omnes, resecto margine, funditus perierunt. Fasciculi 1 folia duo priora, fasciculi 47 folium octavum exciderunt. Folia suprema humore inquinata duoque postrema lacerata non sine textus gravi damno, complura tandem per totum codicem plus minusve male habita, a glutinatore recentissimo refecta sunt. Librum cursim evolventes scriptiunculas longe posteriores reperimus (e. g. ff. 32v. 82. 118v. 127. 138. 228. 235v. 236. 293. 350) nullius pretii. Nota tamen f. 114 *Τοδὶ βιβλίο τοῦ ἀρσενιου τοῦ πεδιασιμου*. Verba quaedam latina in ff. 34 et 356v. F. I in schedula saec. XVI *Psalmi cum exp(ositio)ne | 900* et *πίναξ* Allatianus.

Stemmata Leonis XIII et card. Ioh. B. Pitra in dorso partis I, Pii X et card. A. Capecelatro in dorso partis II auro impressa sunt.

340 (olim 896). Saec. XV, chartac., mm. 213×140, ff. II (membr. add.). 157 (+ 61a), coll. 2, linn. 28.

Psalmi 1-151 cum versione latina in ps. 1-36; textus latinus a vulgata editione hic illic discrepat (cf. ff. 13. 14v. 18. 29).

Fasciculi 20 numero, in paginis imis prima et postrema singulorum litteris graecis et romanis signati, sunt quaterniones, excepto ultimo ternione. Ex neglegentia compingentis fasc. *ϛ'* (ff. 64-71v) et *ιϛ'* (ff. 144-151v) post *θ'* et *ιθ'* positi sunt, unde foliorum ordinem turbatum sic restitues: 40. 64-71. 41-63. 72-119. 144-151. 120-143. 152-156. Resecto margine, latina supputatio non semel periit. Tituli, litterae initiales maximae et maiores rubro sunt exaratae. Officinarum chartar. signa duo vidimus (ff. 1-103) florem quemdam, (ff. 103 ss.) forfices (Briquet 3 668). F. 41 spatium vacuum ad vv. 5. 6 psalmi 44 excipiendos. Ff. 157. I et IIr scriptura vacant. F. IIv index Allatianus: *ψαλτήριον τοῦ Δαυὶδ μεθ' ἑρμηνείας λατινικῆς εἰς τοὺς τέσσαρας* (sic) *πρώτους ψαλμούς*.

In dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

341 (olim 897). An. 1021 (f. 8), (ff. 277-323 saec. XIII), membr., mm. 191×150, ff. II (chart. add.). 323, linn. 28, in 2 voll. dispertitus (II = ff. 161-323).

1 (ff. 15-251v) Psalmi 151 in *καθίσματα* distributi. Praecedunt [1] (ff. 1-6v) argumentum **Eusebii** Caesariensis in 150 psalmos sub titulo evanido *Ὑπόθεσις Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου εἰς τὴν ἀνακεφαλαίωσιν τῶν ψαλμ⟨ῶν⟩* (M. 23, 68-72), [2] (ff. 6v-7v) index 13 canticorum quibus additur *ιδ'. ὕμνος ἑωθινός*, [3] (f. 7v) mundi brevis computatio ab Abraam usque ad passionem Domini, manu saec. XIII exarata. Inc. *Καὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἑὼς τοῦ Μωσέως*, des. *τῆς τελευτῆς Ἰω(αννου) τοῦ βαπτϊστοὺ μέχρι τοῦ σωτηρίου πάθους μῆνες ϛ'*, [4] (ff. 8-9)

Ψῆφοι διάφοροι ἡλίου σελήνη(ς) καὶ ἰνδικτιόνος. Inc. *Ἔτη ἀπὸ κόσμου ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ*; paulo post legitur *καὶ ἀπὸ Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ ἕως σήμερον ͵αкθ'* (= 1029), *ὁμοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ͵ςφκθ', κύ(κλοι) ἡλίου ε', κύ(κλοι) σελήνης ιβ', ἰνδ. δ'* [=1021] (de quo cf. Piper, *Carls des Grossen Kalendarium und Ostertafel*, Berlin 1868, p. 141 et A. Mentz, *Beiträge zur Osterfestberechnung bei den Byzantinern*, Königsberg 1906, p. 60), des. *ἡ λεγομένη ἐπακτὴ ἡλίου*, [5] (f. 9ᵛ) de paschate legali. Inc. *Δέον δὲ ἐστιν εὑρεῖν*, des. *ια' ιθ', σθ'*, [6] (f. 10) quomodo inveniri potest dies paschatis. Inc. *Θὲς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνισταμένου ἡλιακοῦ κύκλου*, des. *καὶ εἰς τὸν κη', ζ'*, [7] (ff. 10ᵛ-11ᵛ) *περὶ τῆς ἀπόκρεω*. Inc. *Δέον ἐστὶ τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀπόκρεω*, des. *ὁποῖον ἂν ζητῇς*, quibus subnectitur appendix de miliario, de sabbati itinere, [8] (ff. 11ᵛ-12ᵛ) de horologii compositione. Inc. *Εἰδὼς σε φιλοτιμούμενον ἐκμαθεῖν*, des. *τὸ σωτήριον ἀποσώζει πάσχα*, [9] (ff. 12ᵛ-13) *Ἐνεακαιδεκαετηρὶς σημαίνουσα τὸ σωτήριον πάσχα καὶ τὴν ιδ' τῆς σελήνης*. Inc. *Ἰστέον δὲ ὅτι χρὴ φυλάττειν*, des. *ἡμέραι ͵αζε'*, [10] (ff. 13ᵛ-14ᵛ) ⟨**Anthimi**⟩ de consummatione mundi anno 1025 consecutura. Post accuratam temporis notitiam, inc. *Λέγει γὰρ Χ(ριστὸ)ς τοῖς σοφοῖς ἀποστολοῖς*, des. *τριὰς βοήθει χριστιανῶν τω φύλω*.

2 [1] (ff. 253-275) Cantica 13 utriusque Testamenti, quorum decem priora eodem ordine recitantur quo in Horologio (cf. ed. Romae 1876, p. 39-52); tria ultima sunt oratio Ezechiae et Manasse, canticum Simeonis (ed. Swete, *The Old Testament in Greek*, III, p. 823-826. 831). Praefinguntur (ff. 251ᵛ-252ᵛ) brevissima argumenta, [2] (ff. 275-276) hymnus matutinus, [3] (ff. 276-276ᵛ) beatitudines quibus subiungitur *Ὁ μονογενὴς Υἱὸς* (Horologium, ed. cit., p. 82), deficit in vv. *διὰ τὴν ἡμε⟨τέραν σωτηρίαν⟩* ceteris posterius suppletis.

3 Preces variae canonicae hoc ordine [1] (ff. 277-289) *Ἀρχὴ σὺν θεῷ τῶν νυκτερινῶν Εὐχῶν*. Orationes nonnullae citantur sub nomine **s. Basilii** (ff. 278. 283ᵛ. 285. 285ᵛ), **s. Ephraem** (f. 288; ed. Assemani, t. III, p. 484), **Eustratii** (f. 288ᵛ; Horologium, p. 25 et sub nomine Ephraem in ed. Assemani, p. 485). De hymno *Ἡ ἀσώματος φύσις* (f. 280) vide *Byzantinische Zeitschrift* 13,1909, p. 311, [2] (ff. 289-300ᵛ) *Ἀρχὴ τοῦ μεσονυκτινοῦ* in quo afferuntur (f. 299) preces **s. Iohannis Damasceni**. Haec duo priora officia in viginti *καθίσματα* distribuuntur, [3] (ff. 301-305ᵛ) *Ἀρχὴ τῆς ἁγίας μεταλήψεως*. Recitantur preces ss. **Basilii, Ioh. Chrysostomi** (cf. Horologium, ed. cit., p. 312, 314), [4] (ff. 305ᵛ-307) *Κανὼν παρακλητικὸς* in b. M. V., [5] (ff. 307-312ᵛ) *Κανὼν παρακλητικὸς ἁρμόδιος ψάλλεσθαι κατὰ πᾶσαν ἡμέραν* in quo citantur (f. 310) **Theophanes** et **Ioseph monachus** [6] (ff. 312ᵛ-316ᵛ) *Κανὼν τῆς δευτέρας παρουσίας*, [7] (f. 316ᵛ) ⟨de morte Apostolorum versus 14⟩

(sub nomine M. Pselli ed. Pitra in Spicilegium Solesmense IV, p. 496), [8] (ff. 317-323v) Officium acathisti (Horologium, p. 277 ss. sed ordine prorsus diverso) deficit in vv. τὸν σοὶ χωρητὸν καὶ τω κόσμω (p. 278, l. 13).

Codex duobus libris in unum compactis constat. Priorem (ff. 1-276) accurate scriptum efficiunt fasciculi 35 quaterniones (si excipias 2 ternionem, 17 quinionem et 32 binionem) quorum notas frustra exploravimus. Tituli et eorum ornatus (f. 15 πύλη), litterae initiales maiores sunt rubrae; f. 10, manu posteriore, correctio. Alterum librum (ff. 277-323) fasciculis sex constantem quaternionibus (ultimo 7 foliorum) duo scribae coaevi exararunt, hic (ff. 277-303v. 317v-321v) diligenter, ille vero (ff. 304-317. 322-323v) litteris minutis et compendiis. Notulas, emendationes atramento aut minio ad marginem ff. 306v. 313. 314. 314v. 315. 315v. 316v inscriptas reperies. Libris compactis in unum, fasciculi numerati sunt (α-μ) in calce primae singulorum paginae.

Ff. 13. 276v inscriptiones serioris aetatis quae videntur sine pretio. Quasdam ad lectionem aut interpretationem psalmorum spectantes legimus (f. 33v [in ps. 15], p.141-142 [in ps. 77, 38. 43]). F. II πίναξ Allatianus. De codice (HoP 217) pauca dixerunt A. M. Desrousseaux in *Mélanges d'Archéologie et d'Histoire* 6, 1886, p. 552-553; A. Rahlfs, *Verzeichnis* ..., p. 249-250.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Leonis XIII et Io. Pitra card. bibliothecarii.

342 (olim 902). An. 1087-1088 (f. 20v), membran., mm. 176×130, ff. I (chart.). 285 (1. 2. 281. 282. 283-285 add.), linn. 24-45.

1 (ff. 1-2v) s. **Athanasii** Alexandriae archiepiscopi epistola ad Marcellinum in epitomen redacta (cf. M. 27, 12 ss.), [2] (f. 2v) manu posteriore [s. XIII-XIV] epistola anepigrapha ad metropolitas Neocesareae, Philipporum, Aeni a metropolita quodam sententiam ab iisdem in se praeter canones latam recusante, [3] (ff. 3-6) **s. Ioh. Chrysostomi** * in psalmos commentarius (M. 55, 533-538; de qua vide S. Haidacher in *Zeitschrift für katholische Theologie* 21, 1897, p. 400), [4] (ff. 6-7) **s. Basilii** prologus in Psalterium (M. 29, 209-213C 8), [5] (f. 7v) **Cosmae Indicopleustae** prooemium in psalmos (excerptum ex Topographia christiana V, ed. Winstedt, p. 176-178; inter s. Ioh. Chrysostomi spuria: M. 55, 532-534), [6] (ff. 8-9v) **Eusebii** Pamphili argumentum in psalmos (M. 23, 66C-72C), cui subiciuntur (f. 9v) canticorum utriusque testamenti argumenta, [7] (ff. 9v-10) ⟨**Eusebii**⟩ fragmentum de ordine psalmorum (M. 23, 73 B7-D10), [8] (ff. 10-15v) ⟨**Origenis**⟩ de Psalmorum inscriptionibus (M. 12, 1060-1072), [9] (ff. 15v-16) ⟨**Hesychii** Hierosolymitani⟩ de numero psalmorum gradualium (ed. Pitra, Analecta sacra, II, p. 427-428), [10] (f. 16) definitiones nominum alleluia, psalmus, canticum. Inc. Τὸ δὲ ἀλλελούϊα κατὰ τὴν ἑβραϊκὴν, des. μνημονευόμενος εὐκτικὸς λόγος, [11] (ff. 16-16v) index psalmorum quos David in tempore

tribulationis composuit (ed. Pitra, op. cit., p. 440), [12] (ff. 16v–17) **Anthimi** patriarchae canon antiphonarum secundum consuetudinem magnae ecclesiae (ed. Pitra, Iuris ecclesiastici Graecorum historia et monumenta II, p. 209), cui annectuntur (f. 17) quaedam de motibus solis et lunae: [a] Inc. *Χρὴ γινώσκειν ὅτι κατὰ φλβ΄ ἔτη γίνεται σύνοδος ἡλίου καὶ σελήνης κ. τ. λ.*, [b] de modo inveniendi aequinoctia. Inc. *Μηνὶ μαρτίῳ κα΄ ἰσημερίνη*, [13] (ff. 17v–20) tabulae ostendentes quot horis constent, in singulis mensibus, dies ac noctes; adduntur quaedam praecepta ad salutem spectantia per singulos menses, [14] (ff. 20v–23v) t a b u l a e p a s c h a l e s circulis inscriptae, ab anno 1088 usque ad annum 1159, [15] (f. 23v) methodus inveniendi [a] pascha legale. Inc. *Κράτησον τὴν ποστὴν τοῦ φέγγους*, des. *αἱ με΄ ἡμέραι, ἐστὶ τὸ νομικὸν φάσχα*, [b] pascha christianorum. Inc. *Κράτησον τὴν ποστὴν τοῦ μηνὸς τοῦ τυχόντος*, des. *ἐπιτελοῦμεν ἀπριλλ. ἢ μαρτ., τὸ ☧ πάσχα*, [c] pascha dominicum. Inc. *Κύριον πάσχα ὅπερ λέγεται περίοδος*, des. *καὶ τοῦ δρόμου τῆς σελήνης συναντ. τὸ ἅγιον πάσχα.* Additur nota de hoc pascha quam ex parte edidit Pitra, Iuris eccl. Graec..., II, p. 208 (2); in medio paginae appicta est rota ob oculos praebens quae scriptura docet, [16] (f. 24) **Michaelis** monachi ⟨**Attaliatae**⟩ versus politici 17 in psalterium. Inc. *Ψαλμῶν τὸ τεῦχος ἐσφραγισμένοις χάρις*, des. *Μιχαὴλ μοναχῷ εὐτελεῖ καὶ ἀλύτρῳ*, quorum quinque, sc. 4–8, sunt versus 14. 16. 17. 25. 27 carminis a Pitra editi (Anal. Sacra II, p. 441 [XIII]); annectuntur in marginibus sup. later. inf. duo brevia carmina. 1 Inc. *Χεῖρες φίλαι κόλποι τε καὶ σὺ καρδία*, des. *οὕτως ἄχραντον λάμπον οὕτως εἰς τέλος*, 2 Inc. *Ἔσπευσαν ἄλλοι χρύσον εὑρεῖν ἐν βίῳ*, des. *φρουρῶν σὺ σῶσον οἷσπερ εὐδοκεῖς τρόποις*, [17] (f. 24v) de A s a p h, A i m a n, A i t h a m, I d i t h u m cantoribus, de a l l e l u i a, de p s a l m o, de c a n t i c o. Inc. *Τέσσαρες ἄρχοντες ἐξελέγοντο ὑπὸ τοῦ Δαυὶδ*, des. *ἄνευ ὀργάνου μουσικοῦ ῥῆσιν*; quaedam fere similia apud Pitra (Anal. Sacra II, p. 429); in media pagina imago affabre picta, auro et variis coloribus renidens, effingit David regem solio sedentem et, ad angulos, conversos ad regem, choros cantorum.

2 [1] (ff. 25–245) P s a l m i c u m c o m m e n t a r i o marginali maxime ex ⟨**Hesychii** Hierosolymitani⟩ interpretatione quam edidit V. Jagić (*Supplementum psalterii Bononiensis. Incerti auctoris explanatio psalmorum graeca.* Vindobonae, 1917) digesto. Cf. Ioh. Mercati, *Note di letteratura biblica e cristiana*, p. 176. Ad calcem ultimi psalmi, litteris aureis ⁘ *ἔχ⟨ου⟩σιν οἱ ρν΄ ψαλμοὶ στίχ(ους), δψπς΄*. Sequuntur [2] (f. 245v–246) ps. 151 in cuius marginibus ascripta sunt quaedam [a] de numero psalmorum. Inc. *Ὁ ν΄ ἀριθμὸς ὅτι ἱερός*, des. *ὁ ἀπαγγέλλων τὰ περὶ αὐτοῦ*, [b] de modis divinae Providentiae. Inc. *Πάντα ἐκ θεοῦ καὶ τὰ ἀγαθά*, des. *διὰ τὴν τούτων ἀπείθειαν*, [3] (ff. 246v–269)

Cantica Veteris et Novi Testamenti, inter quae Ezechiae et Manassis preces locum postremum obtinent, cum scholiis anepigraphis quorum nonnulla in tertia parte Corderii catenae in psalmos (pp. 853 ss.), legere contigit.

3 (ff. 269v-271v) Symbolum sanctum cum interpretatione marginali. Inc. *Τὸ πιστεύω σύμβολόν ἐστι τῆς ἀχράντου,* des. *ὑπομένωσι τὴν βάσανον.*

4 Definitiones variae. [1] (ff. 271v-274) s. **Gregorii Theologi** interrogationes et responsiones (cf. Heinrici, *Griechisch-Byzantinische Gesprächsbücher und Verwandtes aus Sammelhandschriften* in *Abhandlungen der Phil.-hist. Klasse d. k. Sächsischen Ges. d. Wiss.*, Leipzig 1911 [xxviii 8], p. 39 ex Laur. gr. LVI, 13), [2] (ff. 274-275) quaestiones et responsiones diversae de homine. Inc. *Ἄνθρωπός ἐστι ζῶον λογικὸν θνητὸν,* des. *ἄδηλος πορεία ὕπνος διηνεκής,* [3] (ff. 275-275v) quaestiones et responsiones de fide. Inc. *Πῶς δεῖ πιστεύειν,* des. *καθ' ὃ ὑπάρχει τέλειος ἄνθρωπος,* [4] (ff. 275v-276) synopsis verae fidei. Inc. *Πέντε εἰσι περὶ τὴν ἁγίαν τριάδα,* des. *καὶ πρὸς ἑτέρου μεταβαίνει,* [5] (ff. 276-276v) probatio altera fidei erga ss. Trinitatem (cf. Pitra, Iuris eccl. graecorum ... II, p. 271; nostra vero longe brevior est), [6] (ff. 276v-277) **Michaelis Attaliatae** confessio. Inc. *Οὕτω κἀγὼ Μίχαὴλ εὐτε(λὴς) μοναχὸς καὶ καθηγούμενος ὁ ταῦτα γράφων,* des. *τῷ φιλανθρώπῳ καὶ ἐλεήμονι θεῷ ἀμήν,* [7] (ff. 277-277v) orationis dominicae interpretatio. Inc. *Ὅρα θεοῦ φιλανθρωπίαν,* des. *ἐν αὐτῷ ἁγιασθεῖσιν* (cf. Lambec.-Kollar., Commentariorum lib. III, 94), [8] (ff. 278-279) *λέξεις τῶν ρν' ψαλμῶν καὶ ἑρμη(νεία).* Inc. *Ἀλληλού(ια)· αἰνεῖτε τὸν ὄντα ἤτοι τὸν κύριον,* des. *ὠσθείς· ὠθιζόμενος* (cf. Pasini, Codices manuscripti Bibliothecae Regii Taurinensis Athenaei I, p. 190-192), [9] (ff. 279v-280) *λέξεις τῶν ᾠδῶν.* Inc. *Τριστάτας· τρίτης μοίρας ἄρχοντας,* des. *παράτεινον τὸ ἄλεος· μὴ ἐκκόψῃς μὴ ἀποστήσῃς,* [10] (f. 280) de somniis secundum lunae tempora. Inc. *Ὃ ἐὰν ἴδῃς εἰς χεῖραν,* des. *γενήσεται τὸ ὅραμά σου.* Annectitur numerus dierum nefastorum per singulos menses, [11] (f. 280v) manu saec. XIII, s. **Ioh. Chrysostomi** dictum. Inc. *Πιστεύομεν εἰς πατέρα καὶ υἱόν,* des. *τοῖς ἐν τῷ σκότῳ καθημένοις.*

5 [1] (f. 280v) de historia librorum et versionum Scripturae (cf. M. 106, 121) cui additur nulla facta distinctione, [2] (ff. 281-281v) interpretatio de diapsalmate. Inc. *Ἔοικε μουσικοῦ τινὸς μέλους,* des. *παρὰ τῶν ἑρμηνευτῶν ὠνομάσθη διάψαλμα,* [3] (f. 281v) quid sit psalterium. Inc. *Τί ἐστι ψαλτήριον καὶ τί ἐστι δεκάχορδον,* des. *δοξάζειν τὸν εὐεργέτην θεόν,* [4] (ff. 281v-282) epigramma in psalterium (ed. Pitra, An. Sacra II, p. 441 inde a versu 4; cf. supra f. 24), [5] (f. 282) quomodo dividendae sunt in aequales partes litterae 24 alphabeti, [6] (ib.) *Ἰσόψηφον εἰς τὸν*

σταυρόν. Inc. *Κυριοδόχε δέξαι*, des. *τοὺς σὲ δοξάζοντας*. [7] (ff. 282-282v) XII tribuum nomina (diversum a pseudo-Epiphanio: M. 43, 304C), hebraeorum decalogus, Aegyptiorum plagae, [8] (f. 282v) Iosephi testimonium de Iesu (ed. Niese IV, p. 151-152).

6 (ff. 283-283v) manu s. XIII in latinos invectiva. Inc. *Εἰ καὶ λέγουσιν οἱ ἰταλοὶ ἤγουν οἱ λατῖνοι*, des. *ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεσθαί ποτε αὐτὸν καταδέξομαι*.

7 (ff. 284-285v) manu aequali **Pselli Michaelis** versus coram Constant. Duka recitati de nomocanone et synodis (non paullo discrepat ab editis in M. 122, 920-921), des. *ἄλλους πλείστους τὰς σεπτὰς εἰκόνας μὴ τιμῶντας*. Annectuntur (f. 285v) remedia varia graeco barbaro. Inc. *εἰς τὸ φαγεδενικὸν νόσημα*, des. *εἰς τὴν γλῶσσαν*.

Constat codex ille nitide descriptus fasc. 37 quaternionibus (si excipias 1. 36 folia duo et ultimum folia tria complectentes, 2 ternionem) a diversis manibus, ut facile ex atramento et scriptura videri potest, exaratis. Maxima pars libri (ff. 3-280) uni et eidem scribae debetur, Michaeli Attaliatae fortasse, cuius nomen recurrit f. 24 (cf. supra) et luculentioribus verbis f. 276v: *ὁμολόγ(ησις) Μιχ(αηλ) εὐτε(λοῦς) (μον)αχ(οῦ) καὶ καθηγουμ(έ)ν(ου) μον(ῆς) τοῦ κυ(ρίου) ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ χ(ριστο)ῦ τοῦ πανοικτήρμου τοῦ ἄτταλ*. Fasc. 4-36 (ff. 25-280v) olim per se stetisse et signatos fuisse ad angulum interiorem imum primae et postremae singulorum paginae ex notarum perraris vestigiis (f. 41: γ' et f. 176v: ιθ') erui potest; aliae notae, resectis marginibus, perierunt et aevo recentiore suppletae sunt. Textus psalmorum et canticorum mediam paginam occupat; tituli, litterae initiales sunt auratae. Interpretatio marginibus sup. ext. inf. litteris minutioribus inscripta est; cuius argumenta, litterae initiales maiores et alia notabilia sunt rubra. Tabulae mensiles (ff. 17v-20), psalmorum et canticorum frontes (ff. 25 et 247) auro et variis coloribus affabre picti sunt; imagines duo, quarum prior (f. 24v) iam descripta est; altera (f. 246v) Aegyptiorum transitum ostendit (de quibus cf. Kondakoff, ***Histoire de l'art byzantin considéré principalement dans les miniatures***, II, p. 54 et Tikkanen, ***Die Psalterillustration im Mittelalter***, p. 141). F. I *πίναξ* Allatianus. In sectura libri clausi flos circulo inscripta.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. biblioth.

343 (olim 899). A. 1450 (f. 143v), chartac., mm. 216×140, ff. I. 143, linn. 21.

Psalterium et (ff. 132-143v) cantica Moysis, Ezechiae, Annae, Habacuc, Ionae, Isaiae (*Ἰωνὰ* cod.), Ionae, Azariae (*Ζαχαρία* cod. = Dan. 3, 26-51), trium puerorum, B. Mariae Virginis, neograece.

Librum efficiunt fasc. 18 quaterniones (excepto 15 septem ff.) numeris arabicis rubris ad calcem primae et postremae singulorum paginae signati. Psalmorum titulus praevius (*ψαλτήριον τερπνὸν εἰς θεὸν μέλος*) et eorum uniuscuiusque litterae initiales rubro exaratae sunt. Officinae chartariae signum bucranium cum corona inter cornua (cf. Briquet 14 367). F. 143v *τέλος αμὴν | αυν ἀπριλλ κβ'*. F. I index Allatianus. Scripturae exemplum (f. 12) dederunt P. Franchi de' Cavalieri et Ioh. Lietzmann (Specimina etc., tabula 46).

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

344 (olim 15, deinde 898). Saec. XIV ex., chartac., mm. 222 × 148, ff. II (add.). 241 (+ 1[a-d]), linn. 25.

1 (ff. 1-1[cv]) **Eusebii Caesariensis** argumenta in psalmos, in cod. *κανόνες ψαλμῶν προγεγραμμένοι ἑκαστοῦ αὐτῶν δηλοῦντός τὴν ἐνέργειαν διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος προφητευομένων περὶ τοῦ χριστοῦ. Εὐσεβίου ὑπόθεσις εἰς τοὺς ψαλμούς* (M. 23, 68-72). Sequitur *ὑπόθεσις* canticorum.

2 (ff. 1[d]-8[v]) ⟨**Anastasii Sinaïtae** Viae dux⟩ ab initio cap. *Π* usque ad verba *βουλευτικὴ διάνοια αὐτῆς ἐστιν* (M. 89, 52-65 C 14).

3 (ff. 8[v]-15) **Leonis philosophi** metaphrasis in prophetica Esdrae de tonitru, fulgure, motibus noctis et diei, de nubibus et ventis etc. Inc. *Ἰστέον ὅτι εἰς τρία διαιροῦνται οἱ μῆνες*, des. *εὐρόνοτος λὶψ νότος λὶψ νότος ἀργεστής*.

4 (ff. 16-16[v]) ⟨**Theophanis Nonni** de curatione morborum epitomes⟩ excerpta (in cod. manu post. *περὶ τῆς θεραπείας τινῶν νοσημάτων*), nempe [a] *τὰς προσταχθείσας — ἔλαιον κατάχριε* (ed. Io. St. Bernard, Gothae et Amstelodami 1794, I, p. 4-10, 5), [b] *ἐπιτυρίασιν* (sic) *λεπτῶν — λειώσας ἄλοιφε* (ed. cit. p. 28-32, 3), [c] *⟨α⟩λωπεκία ἐστιν* abrumpitur in vv. *ταῦτα κάθαιρε διὰ τῆς* (ib. p. 44 sed. a vv. *πρῶτον ποιοῦ* [l. 11] codex ab editis discrepat).

5 (ff. 17-23[v]) *Χαρακτῆρες ἐπιστολῶν καὶ παραδείγματα τούτων.* Inc. *Ἐπιστολή ἐστὶν ὁμιλία ἐγγράμματος πρὸς ἀπόντα γινομένη*, des. *διαβολὴ γὰρ φιλοσόφοις οὐχ ἁρμόζει* (cf. Weichert, *Demetrii et Libanii qui feruntur τύποι επιστολικοὶ ἐπιστολιμαῖοι χαρακτῆρες*, Lipsiae 1910, sed noster ab editis longe discrepat).

6 (ff. 23[v]-24[v]) Sententiae diversae. Inc. *Τὸ ἑκούσιον* (supra: *τὸ ἐθελούσιον*) *λυπηρόν*, des. *κόνεως κεκτημένους τὸ φύσημα.* Subsequuntur (f. 24[v]) versus iambici in canonem magni sabbati. Inc. *Βουλὴν Ἰωσὴφ σχηματίζει*, des. *οὐκ ἐκ τοῦ κράτους* et versus in festa dominica. Inc. *Ὦ θαῦμα γαστὴρ ἀσπόρως συλλαμβάνει*, des. *τὸν παράκλητον νέμει.* Quae iterantur infra ff. 99[v]-101.

7 **Nicetae Davidis** philosophi paraphrases in varia carmina s. **Gregorii Nazianzeni** (*Νικήτα τοῦ καὶ Δαυὶδ τοῦ φιλοσόφου δούλου Ιῦ Χῦ, ἐξήγησις εἰς τὴν γνωμολογίαν κ. τ. λ.* cod.) hoc ordine [1] (ff. 25-32[v]) in I 2, 31: distichae sententiae M. 37, 910-915 (M.38, 777-788), [2] (ff. 32[v]-66) in I 2, 33: tetrastichae sententiae (38, 788-841), [3] (ff. 66[v]-69) in II 2, 119: Basilii M. epitaphia. Inc. *Ὦ φίλε Χριστοῦ καὶ λάτρι*, des. *δῶρον ταπεινὸν φιλικῶς ἀναθέμην* (Lambec.-Koll., VIII, 781-786, 13), [4] (ff. 69-72) in I 2, 17: variorum vitae generum beatitudines. Inc. *Εὐδαίμων ὅστις μεμονωμένον*, des. *Γρηγοροίοιο τοῖς νόμοις*, [5] (ff. 72-73[v]) in I 2, 16: de vitae itineribus. Inc. *Τίς πόθεν εἰς τὸν βίον ἦλθεν*, des. *ὅνπερ καὶ ζῆν ὑπάρχει βέλτιον*, [6] (ff. 74-98[v]) in II 1, 1: de rebus suis. Inc. *Χριστὲ βασιλεῦ ὅστις καθαραῖς*, des. *χαίροντα δοξολογίαις σε αἰωνίαις τιμᾶν.* Subditur [7] (ff. 98[v]-99)

s. **Gregorii Nazianzeni** carmen I 1, 12: de veris Scripturae libris (M. 37, 472-474).

8 [1] (ff. 101-106) Interpretationes nominum et lectionum quae in divinis scripturis referuntur (P. de Lagarde, *Onomastica sacra*[2], p. 177, 63-184, 69: *ψαλμὸς ὑπὲρ ἑνὸς κριτοῦ*), [2] (f. 106) nomina prophetarum (cf. *op. cit.*, p. 173, 63-71 et 174, 1-2), [3] (f. 106ᵛ) nomina archangelorum (cf. p. 173, 75, 76), [4] (ibid.) nomina fluminum (cf. p. 174, 98-101), [5] (ff. 106ᵛ-107) nomina diversorum aliorum (p. 184, 69-185, 84), [6] (ff. 107-107ᵛ) nomina apostolorum (cf. p. 174, 78-85).

9 (ff. 108-118) definitiones ex lexico ⟨**Zonarae**⟩ (in cod. man. post. *περὶ τινῶν ἐνεργειῶν*) nempe operationis, quae inc. mut. *οὐ μόνον δὲ ἐπὶ ἐμψύχων* (ed. Tittmann 726, 9-728, 20), voluntatis (Tittmann 1034, 17-20), unitatis (Tittmann 731, 4-22), consubstantialis (Tittmann 1449, 5-19), *ἡμιουσίου* (Tittmann 992, 17-18 [subditur: *τὸ ἑτεροφυὲς καὶ ἀλλογενὲς — ἡμῶν χωρὶς ἁμαρτίας ὡς Παῦλος βοᾷ*]), animae (Tittmann 1876, 12-20), spiritus (Tittmann 1405, 29-32. 9. 10), spiritualis (Tittmann 1406, 33), corporis (Tittmann 1705, 7-20), carnis (Tittmann 1629, 23-1630, 5), elementi (Tittmann 1678, 23-1679 2), sensus (cf. Tittmann 82, 22 ss.), corruptionis (Tittmann 1806, 24-1807, 24), destructionis (Tittmann 1154, 4-6), formae (Tittmann 1370, 20-22), hominis (Tittmann 174, 6-15), angeli (Tittmann 15, 17. 18), fidei (Tittmann 1549, 18-25) cum supplemento de homine et angelo (Tittmann 175,3-6)], verae fidei (Tittmann 1461, 12-14), verbi (Tittmann 1314, 16-1315, 2), rationis (Tittmann 1315, 17-18, 2-4), christiani (cf. Tittmann 1859, 13 ss. sed longe brevior). Quae sequuntur interdum ab editis discrepant et per modum interrogationis explanantur; desinit collectio in verbis *τί ἐστὶ γῆρας; φθίσις σώματος φυσικῶς ὑπὸ χρόνου γινομένη* (Tittmann 435, 25. 26).

10 Lectiones diversae utriusque Testamenti [1] (ff. 118-119) *Λέξεις τῆς Ὀκτατεύχου*. Inc. *Ἀνεζωπύρησεν· ἀνεκτήσατο τὴν ψυχήν*, des. *ποῦ ὁ θεὸς ἡλίου ἀφφῶ ποῦ ὁ θεὸς καὶ νῦν*, [2] (ff. 119-122ᵛ) *λέξεις τῶν ρν΄ ψαλμῶν*. Inc. *Ἀλληλούια· αἰνεῖτε τὸν ὄντα ἤτοι τὸν κύριον*, des. *ὠσθεὶς· ὠθιζόμενος*, [3] (ff. 122ᵛ-123ᵛ) *λέξεις τῶν ᾠδῶν*. Inc. *Τριστάτας· τρίτης μοίρας ἄρχοντας*, des. *μὴ ἐκκόψῃς· μὴ ἀποστήσῃς*, [4] (ff. 123ᵛ-124ᵛ) *λέξεις τοῦ Ἰώβ*. Inc. *Αἴθριος· ἔξω ὑπὸ τὸν αἰθέρα*, des. *ὠρίων· ἄστρον οὕτω καλούμενον* (cf. Vat. gr. 2130, f. 185), [5] (ff. 124ᵛ-127) *λέξεις τῶν παροιμιῶν*. Inc. *Παροιμίαι· παραινέσεις παραμυθίαι*, des. *ὥρισεν ἔκρινεν* (cf. Vat. gr. 2130, f. 187), [6] (ff. 127-128ᵛ) *λέξεις τοῦ πανα ρέτου*. Inc. *Αὐτοσχεδίως· ἐκ τοῦ παρατυχόντος*, des. *φαυλίστρια· ἡ καταγελῶσα* (cf. Vat. gr. 2130, f. 190), [7] (ff. 128ᵛ-129) *ἑρμηνεία λέξεων Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου*. Inc. *Ὡς εἶδος*

τοῦ βεζέκ τουτέστιν ἀστραπῶν, des. σίκερα δὲ ἐστὶ πᾶν τὸ σκευαστόν, [8] (ff. 129-130v) λέξεις ἐγκείμεναι τοῖς εὐαγγελίοις (de Lagarde, *op. cit.*, p. 174,5 — 177, 62; add. στοά· καμάρα ὑπόθολος), [9] (f. 130v-131v) λέξεις τῶν πράξεων. Inc. Ὀπτανόμενος· ὁρώμενος, des. ἱερόν· οἶκος θεοῦ (cf. Vat. gr. 2130, f. 194), [10] (ff. 131v-134v) λέξεις ἀποστολικαὶ ἐπιστολαὶ (sic). Inc. Ἀφωρισμένος· ἐκλελεγμένος, des. μεμβράνας τοὺς ἐν σώμασιν (cf. Vat. gr. 2130, f. 195v), [11] (f. 134v-135) ad Hebraeos. Inc. Πολυμερῶς· διὰ πλείον, des. φατέ λέγετε. Sequitur (ff. 135v-236v) interpretatio vocabulorum a litteris Δ-Ω incipientium; simillima leguntur in Vat. gr. 2130, ff. 34v-153v ubi titulus operis inscriptus est (f. 1) Λέξικον τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας κατὰ στοιχεῖον (de quo vide K. Krumbacher, *Geschichte d. byz. Lit.*², p. 570),

11 (ff. 237-239v) Σεληνοδρόμοι seu lunae cycli 19 secundum menses, horas, moeras et θεμέλια divisi. Effluxo folio uno post f. 237v, desiderantur cycli ϛ' pars altera et reliqua usque ad initium cycli ι'. Annectuntur (f. 239v) quaedam de Trinitate. Inc. † Εἷς θεὸς πατὴρ λόγου, des. καὶ ἀναλλοίωτος ἡ αὐτὴ τριὰς ἀεί. F. 341v in charta agglutinata Εὐχ(ὴ) εἰς βασιλ(έα) (Goar, Euchologium, Lutetiae Par. 1647, p. 933-934).

Librum efficiunt fasciculi 30 quaterniones (si excipias tertium 3 ff., quintumdecimum binionem) et folia quinque (237-241) ad calcem, libro iam absoluto, adiuncta. Pars prior (ff. 1-15) constat tribus fasciculis, pars altera (ff. 16-236) fasciculis viginti septem; quas vero duas partes olim per se stetisse satis ex numeratione partis posterioris, litteris ⟨α'⟩ — κζ' atramento et minio appictis, constat. F. 101v-107v prius vacua, deinde scripta sunt eodem fere tempore quo et alia eiusdem partis. Inde ab initio usque ad f. 74, tituli et illorum ornatus, s. Gregorii versus, litterae initiales maiores rubro sunt descriptae; item in ultima opella (ff. 237-240) tituli et litterae initiales. Folia complura madore corrupta, praesertim ad margines, non sine scripturae damno (e. g. ff. 214-217), schedis et laciniis chartaceis indecore sunt refecta. Librum cursim evolventes officinarum chartar. signa vidimus arcuballistam (cf. Briquet 785), securim (cf. Briquet 7497), gryphum (cf. Briquet 7453). F. I et II πίναξ Allatianus.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Pitra card. bibliothecarii.

345 (olim 240). Saec. XIII, chartac., mm. 189×137, ff. III. 129, linn. 12-15. **Rescriptus totus.**

I (script. rec.)

Psalticon seu cantus varii notatione diastematica Hagiopolitana, seu potius Cucuzeliana, quae dicitur, instructi. [1] (f. 1) Ἀρχὴ τῶν προκειμένων (τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν... ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ). Festa indicantur: (f. 1v) Nativitas Domini, (f. 2) vigilia Luminum, (f. 4) Palmae, (f. 4v) ss. Patres; in prophetiam, (f. 5) Annuntiatio, (f. 5v)

ss. Angeli; martyres, (f. 6) veneranda Crux, (f. 6v) Nativitas b. M. V., (f. 7) ἄμνημον καὶ εἰς ὅσιον, εἰς ὁσίους, (f. 7v) ss. Hierarchae; exaltatio s. Crucis, (f. 8) veneranda crux, (f. 8v) ss. Apostoli; magnum sabbatum, (f. 9) dominica Paschae; dominica τῆς τυροφάγου. Des. καὶ ἐγενήθη ἐν ἠρήνῃ (sic) ὁ τόπος αὐτοῦ. [2] (f. 9) Ἀρχὴ τῶν λυχνικῶν προκειμένων. Inc. Κύριος εἰσακουσετέ (sic) μου. Festa et dies indicantur: (f. 9v) tertia vespera, (f. 10) quinta vespera; Parasceve, (f. 10v) vespera sabbati, (f. 11) dominica vespertina. Des. τὰς χεῖρας ἡμῶν εἰς τὰ ἅγια. [3] (f. 11v) Ἀρχὴ τῶν μεγάλων προκειμένων. Inc. Ἐλπισάτω Ἰσραὴλ εἰς τὸν κύριον. Festa indicantur: τῆς Τυροφαγίας, (f. 12v) dominica τῆς αποκρέου, (f. 14) Lumina, (f. 14v) dies III. IV. V. octavae Paschae, (f. 16) vigilia Nativitatis Domini, (f. 18) vigilia Luminum. Des. φοβηθήτωσαν αὐτὸν πάντα πέρατα τῆς γῆς. [4] (f. 19) Ἀρχὴ τῶν ἀλληλουιαρίων τοῦ ὅλου χρόνου. Festa hoc ordine: Nativitas Domini; ss. Apostoli, (f. 19v) dominica Pentecostes, (f. 20) nativitas Praecursoris, (f. 20v) Constantinus et Helena, (f. 21) consecratio templi, (f. 21v) veneranda Crux; Annuntiatio, (f. 22) Palmae; ss. Ioachim et Anna, (f. 22v) ss. Mariae. [5] (ib.) Ἀρχὴ β' ἤχου. Festa: Assumptio Domini, (f. 23v) ss. Anargyri, (f. 24) s. Ioh. Chrysostomus; ss. Pontifices, (f. 24v) Angeli; s. Gregorius, (f. 25) b. M. V., (f. 25v) s. Spiritus. [6] (f. 26) Ἀρχὴ τοῦ δ'. Festa: (f. 26v) magna dominica; dominica τοῦ ἀντίπασχα, (f. 27) ss. Mariae, (f. 27v) ss. Patres, (f. 28) dominica post Christi nativitatem, (f. 28v) εἰς ἐγγένησιν templi, (f. 29) festum orthodoxiae; ss. Martyres, (f. 29v) ss. Lumina, (f. 30) b. M. V. [7] (f. 30v) Ἀρχὴ τοῦ πλαγιου πρώτου. Festa: Praecursor; sabbatum Lazari, (f. 31v) vigilia nativitatis Domini. [8] (f. 33v) Ἀρχὴ τοῦ πλαγίου β'. Festa: Feria V magna, (f. 34v) defuncti, (f. 35) vigilia Luminum. [9] (f. 36) Ἀρχὴ τοῦ πλαγίου δ'. Festa: dominica carnisprivii, (f. 37) s. Basilius, (f. 37v) nativitas B. M. V., (f. 38v) dominica caeci, (f. 39) Hypapante, (f. 39v) dominica post Lumina; Transfiguratio Domini, (f. 40) dives et Lazarus. [10] (f. 44v) Αἱ ἀναστάσιμοι ὑπακοαὶ τῶν η' ἤχων. Festa: (f. 44v) ss. Patres, (f. 49) dominica Paschae, (f. 50) ss. Apostoli, (f. 51) sepultura.

(f. 53) Ἀρχὴ τῆς ἰνδικτιῶνος καὶ μηνὸς (1 sept.). Celebrationum ordo: S. Symeo Stylita, (f. 54) ss. Ioachim et Anna, (f. 55) exaltatio s. Crucis, (f. 56v) εἰς τὸν... τῆς ἁγί(ας? alia abrasa sunt), (f. 58) s. Thecla, (f. 59) s. Iohannes Theologus, (f. 60v) s. Thomas Apostolus, (f. 61v) s. Demetrius, (f. 62v) ss. Anargyri, (f. 63v) ss. Angeli, (f. 64v) s. Ioh. Chrysostomus, (f. 66) s. Philippus apostolus, (f. 67) Hypapante, (f. 68v) s. Andreas apostolus, (f. 69v) s. Nicolaus, (f. 71) tres pueri, (f. 72v) nativitas Domini, (f. 74) τῇ ἐπαύριον τῆς θεοτόκου, (f. 76) die 1a februarii s. Basilius, (f. 77) dies V s. Theo-

phaniae, (f. 78v) die prima post Lumina venerandus Praecursor (f. 80) Hypapante, (f. 81v) sabbatum carnisprivii (f. 82v) dominica carnisprivii, (f. 84) lamentatio Adae, (f. 85) in primo sabbato ieiuniorum s. Theodorus M. Martyr, (f. 86v) Orthodoxia, (f. 87v) ss. XL Martyres, (f. 89v) venerabilis Crux, (f. 90v) in magnum canonem, (f. 91v) dominica Palmarum, (f. 93) Parasceve, (f. 94v) Annuntiatio, (f. 97) magnum sabbatum, (f. 99) Pascha Domini, (f. 100v) nova dominica, (f. 101v) dominica *τῶν μυροφόρων*, (f. 103) s. Georgius martyr, (f. 104v) media Pentecostes, (f. 106) Ascensio, (f. 107v) ss. Patres 318, (f. 110) Sancti omnes, (f. 111) nativitas Praecursoris, (f. 113) ss. Petrus et Paulus, *εἰς τὴν κθ' τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων ἀποστόλων*, (f. 114v) s. Pro... (*εἰς τὴν κ' τοῦ ἁγίου Προ...*, ultimum vocabulum erasum), (f. 115v) s. Elias propheta, (f. 116v) s. Panteleemon, (f. 118) s. Stephanus, (f. 120) Transfiguratio Domini, (f. 120v) Salvator, (f. 121) dormitio b. M. V., (f. 123) decollatio Praecursoris, (f. 124v) Paracleticus in b. M. V.

II (script. antiqua)

Codex longe antiquior (saec. IX) litteris uncialibus quae dicuntur exaratus, cuius foliis lotis et plicatis, novus liber minoris formae effectus est; continet **s. Gregorii Nazianzeni** orationes diversas, e. g. (f. 33) orat. 10 (M. 35,827), (f. 47v) orat. 8 (M. 35, 789), (f. 59v) orat. 21 (M. 35, 1081).

Constat liber fasciculis 17 quaternionibus (si excipias septimum binionem et septimum decimum folia duo complectentem) quibus assuta sunt ff. 128-129 vacua relicta; sex priores fasciculi notis sunt instructi ad calcem primae et postremae singulorum paginae. Tituli et eorum ornatus, litterae initiales, festorum et sanctorum dies, item modulationum nomina rubro colore sunt distincta. In fine libri (f. 127) *κύριε βοήθει τὸν δοῦλον γεώργειων*, quae deinde iterata sunt. F. 126v variae calami probationes et scriptiunculae sine pretio. Ff. 52v. 122v. 123. 126–127 remediis chemicis tentata sunt ad antiquam scripturam resuscitandam.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

346 (olim 242). Saec. XIII–XIV, chartac., mm. 242 × 167, ff. Ia-d. 254, linn. 25; 29 (ff. 146–190), 33 (ff. 190 ss.).

Veteris Testamenti libri nonnulli quibus praefinguntur alia quaedam (f. Ib) [a] Isocratis *ἐκ τοῦ πρὸς Νικοκλέα παροιμίαι*, [b] (ib.) rubro descripta *τοῦ μεγάλου πρωτοσυνγ⟨κελ⟩λου + καὶ τῶν λακώνων καὶ λελέγων τὰς πόλεις νικᾶς βαβυλὼν, οὐ γὰρ Ἑλένην φέρεις: οὐ τὴν ἱερὰν ἀλλὰ τὴν θαυμασίαν Ἐσθὴρ. χαρίτων ἁπασῶν τὴν ἑστίαν*, [c] (ib.) alia Isocratis et deinde *Franciscus Vergara Hispanus natione ταῦτα ἔγραψεν*, [d] (ib.) de praeparatione atramenti

(cf. cod. 458, f. 299), [e] (f. I^{bv}) de quibusdam nummis, ex Dionysii Halic. Ant. Rom. IX (cf. ed. Iacoby III, 323), [f] (ib.) s. **Gregorii Thaumaturgi** expositio fidei (M. 10, 984), [g] (f. I^{c}) Gregorii Nysseni, Cosmae monachi, Theodori Studitae excerpta breviora, [h] (f. I^{dv}) Evagrii definitio Proverbii.

[1] (ff. 1-58^{v}) Proverbia in margine ext. compluribus variorum interpretum lectionibus aucta, quibus admixta scholia non nulla anonyma (vide tamen f. 15 Basil. M., f. 51 Chrysost.) partim a librario recentiore exarata; in fine: *παροιμίαι σολομῶντος στίχοι ͵αψν'*, [2] (ff. 58^{v}-73) Ecclesiastes cum versionum lectionibus haud paucis manu posteriore margini ascriptis; in fine: *ἐκκλησιαστῆς στίχοι ψν'*, [3] (ff. 73-79^{v}) Cant. Canticorum cum versionum lectionibus; in fine: *ᾆσμα ἀσμάτων στίχοι σπς'*, [4] (f. 79^{v}-121^{v}) Iob, ut duo praecedentes libri auctus; in fine: *'Ιὼβ στίχοι ͵αχ' χωρὶς ἀστερίσκων. μετὰ δὲ τῶν ἀστερίσκων, ἔχει στίχους ͵βς'* (cf. Hatch, *Essays in biblical greek*, p. 215-244: on Origen's revision of the LXX text of Job). Exinde desunt notae hexaplares, stichometria, scholia et alia additamenta posterius addita, [5] (ff. 121^{v}-145) Sapientia *Σολομῶντος*, [6] (ff. 146-190) Sirachides, *'Εκκλησιαστηκός* add. manus recens (versionem nostram edidit J. H. A. Hart, *Ecclesiasticus. The greek text of codex 248*, Cambridge 1909, p. XVII^{v}-71), [7] (ff. 191-203^{v}) Esdrae I cum 109 initiis capitulorum; – (ff. 203^{v}-211) Esdrae II, cui subnectitur nulla distinctione facta (ff. 211-222) Neemias, [8] (ff. 222-230) Esther, [9] (ff. 230^{v}-238) Tobit ut in B, [10] (ff. 238-250^{v}) Iudith.

Sequuntur (f. 252^{v}) definitiones diversae sine pretio, (f. 253) Iosephi CP. patriarchae epistola ad Ignatium Thessalonicae postea metropolitam tunc ob Latinorum *ὑπόθεσιν* in vinculis detentum (ed. V. Laurent, *L'excommunication du patriarche Joseph I par son prédécesseur Arsène* in *Byz. Zeitschrift*, XXX, 1929–1930, p. 495-496; cf. Reg. graec. 66, f. 35), (ff. 253^{v}–254) **Theodoreti Cyri** epistola ad Ioannem Antiochenum, *ἐγράφη ἡ ἐπιστολὴ αὕτη μετὰ τὸ ἀπολογήσασθαι ἐν ἁγίοις Κύριλλον πρὸς τὰς κατὰ τῶν ιβ' κεφαλαίων αὐτοῦ μέμψεις Θεοδωρίτου* add. cod. (M. 83, 1484 A 1-C 10).

Constat codex, a duobus scribis ni fallor descriptus (*b* = ff. 146-250^{v}), fasciculis 32 quaternionibus, excepto ultimo binione, litteris graecis tum in primae tum in postremae singulorum paginae margine imo signatis; quarum notarum solae *ιθ'* priores manent integrae, aliis resectis. Libro absoluto, folia quattuor in principio, duo ad calcem (253-254) assuta sunt et scriptionibus diversis, ut iam dictum est, occupata. Titulos et eorum ornatus, litteras initiales maiores lectionesque interpretum minio distinxit prioris partis scriba; alter vero librarius, litteris minutioribus immo densioribus inde a f. 193 usque

ad finem usus, inscriptiones tantum et litteram initialem maximam uniuscuiusque libri rubro liquore exaravit. Folia additicia tempore seriore perscripta sunt ab illo, ut videtur, qui margines librorum quattuor priorum notulis et scholiis auxit. Fasciculorum ordo olim turbatus fuerat inde a f. 145 usque ad f. 185, fasciculo *ιθ'* ex loco suo post ⟨*κβ'*⟩ translato; seriem sic perturbatam restituerunt homines duo sed paullo aliter; unde paginae quaedam triplici numero reperiuntur signatae.

Codex iam in bibliotheca Sixti IV repositus: *Prouerbia Salomonis. Ex papiro in rubro* (Müntz et Fabre, *La bibliothèque du Vatican au XVe siècle*, p. 244) fuit una cum Vat. gr. 330 in Hispaniam transmissus ad editionem Complutensem praeparandam, ut apparet ex actis a Vercellone in lucem prolatis (*Dissertazioni accademiche*, 1864, p. 409) ubi sic describitur: ... *Prouerbia Salomonis, Ecclesiastes, Canticum Cant., Iob, Sapientia, Ecclesiasticus, Esdras, Tobias, Iudith. Sunt in eo folia ducenta et quinquaginta. Extractum fuit ex quinto armario bibliothecae secretae paruae, ex papyro in rubro cum octo glandibus... Mandatum Pontificis super concessione dictorum librorum registratum fuit in Camera apostolica per D. Franciscum De Attauantes notarium.* Codex anno sequenti restitutus est, ut etiam ex alio documento ab eodem Vercellone edito demonstratur, ad cuius calcem legimus: « *Ego L. Parmenius Custos pro Bibliothecario manu propria scripsi* ». Haec duo nomina in codice invenimus: f. I^{b} *F. de Attauant(es) Cam. ap. not.*; item f. 252^{v} *sunt folia ducenta et quinquaginta scripta* | *extractus ex* (*primo ar.* del.) *5 armario Bibliothece parue secrete. L. Parmenius custos. F. de Attauant(es) Cam. not.*, deinde, f. I^{cv} *In primo banco bibliothece grece cum cathena signatus.* Usque ad f. 190^{v} capitum numeri latine manu saec. XVI sunt indicati; f. 211, Neemiae initium plumbo notatum est. F. I (add.) continet *πίνακα* Allatianum. Ff. I^{ca}. 251 vacua. Ff. 254. 254^{v} scriptiunculae sine pretio. De codice (HoP 248) egerunt E. Klostermann, *Analecta...*, p. 15-17; Rahlfs, *Verzeichnis...*, p. 250; D. de Bruyne, *Etude sur le texte latin de l'Ecclésiastique* in *Revue Bénédictine*, 1928, p. 1-47.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ant. Tosti card. bibliothecarii.

347 (olim 243). Saec. XI, membran., mm. 328 × 255, ff. I (chart. add.). 361, coll. 2, linn. 28.

Prophetae commentario et stichometria aucti.

I Prophetae minores cum ⟨**Hesychii Hierosolymitani**⟩ interpretatione marginibus inscripta. [1] (ff. 1-11^{v}) Osee (in fine: *στίχων ͵αυβ'*), [2] (ff. 11^{v}-15^{v}) Ioel (in fine: *στίχων ϲλη'*), [3] (ff. 15^{v}-24^{v}) Amos (in fine: *στι*^{χχ} *υιε'*), [4] (ff. 24^{v}-26) Abdias (in fine: *στι*^{χχ} *νη'*), [5] (ff. 26-28^{v}) Ionas (in init. *τω αγ(ιω) καὶ μ(ε)γ(αλω) σαββατ(ω) ἀπο αρχ(ης)*; in fine: *στι*^{χχ} *ρλε'*), [6] (ff. 28^{v}-35) Michaeas (f. 31^{v} ad 5, 6 notatur: *τη παραμονὴ τοῦ χ(ριστο)υ γε(νεσεως) ἀνα(γινωσκεται) απ(ο) τὸ ἐν τ(αις) ἡμε(ραις) ἐκει(ναις)*; in fine: *στι*^{χχ} *υ'*), [7] (ff. 35-38) Nahum (in fine: *στίχων τθ'*), [8] (ff. 38-41) Habacuc (in fine: *στι*^{χχ} *ρνζ'*), [9] (ff. 41^{v}-44^{v}) Sophonias (f. 44 ad 3, 8 notatur: *τῷ αγ(ιω) και μ(ε)γ(αλω) σα(ββατω) ἀναγινώσκετε ἀπο το(υ) διὰ τοῦτο ὑπομείνόν με λέγει*; ib. ad 3, 14: *τῇ παραμονὴ τῶν βαίων ἀναγινώσκεται ἀπο το(υ) χαῖρε θύγατερ σιων*; in fine:

στι^{χχ} ρθ'), [10] (ff. 45-47) Aggaeus (in fine: στι^{χχ} ρις'), [11] (ff. 47v-61) Zacharias (in fine: στι^{χχ} ψος'), [12] (ff. 61v-65v) Malachias (in fine: στι^{χχ} σδ').

2 Quattuor prophetae maiores. [1] (ff. 65v-143v) Isaias cum interpretatione marginibus addita ⟨**Hesychii Hierosolymitani**⟩, quam ex codice nostro edidit M. Faulhaber, *Hesychii Hierosolymitani Interpretatio Isaiae prophetae*, Friburgi 1900 (in fine: στίχων ͵γψ'). [2] (ff. 144-230v) Ieremias (f. 161v ad 11, 18 notatur: τῆι ἁγια καὶ μ(ε)γ(αλη) ε', ἀναγινώσκετ(αι) ἀπο τ(ου) κ(υριε) γνώρισόν μοι καὶ; f. 192 ad 38, 31: τῶ ἁγιω καὶ μ(ε)γ(αλω) σα(ββατω) ἀναγινώσκεται ἀπὸ τὸ ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται; in fine: στι^{χχ} ͵δφ'), (ff. 230v-237) Baruch (f. 235 ad 4, 36 notatur: τῆ παραμονῆ τῶν χ(ριστο)υ γέννων ἀναγινώ(σκεται) ἀπο τ(ου) οὗτος ὁ θ(εο)ς ἡμῶν οὐ λογισθήσεται κ. τ. λ.; in fine: στι^{χχ} φιδ'), (ff. 237-243) Ieremiae lamentationes, (ff. 243v-244) Ieremiae oratio et threnus (in fine: στι^{χχ} μ'), (ff. 244-247) Ieremiae epistola (in fine: στι^{χχ} σι'). Textus sacer signis criticis instructus est (cf. ff. 156v. 159. 159v. 160. 160v. 163). Addita est saec. posteriore marg. exter. catena (de qua iudicium vide M. Faulhaber, *Propheten-Catenen nach römischen Handschriften*, Freiburg im B., p. 89 ss.). Auctores citantur, in Ieremia: Apollinaris, Cyrillus, Eusebius Caesariensis, Gregorius Thaumaturgus, Iohannes Chrysostomus, Isidorus Pelusiota, Olympiodorus, Origenes, Polychronius, Severianus, Severus, Theodoretus, Victor presbyter, Anepigraphus quidam; in Baruch: Athanasius, Cyrillus, Olympiodorus, Anepigraphus, [3] (ff. 247v-328) Ezechiel (in summo margine f. 247v: τῆ β' μεγάλης ἑβδομάδ(ος) ἀπο τ(ης) ἀρχ(ης); in fine: στι^{χχ} ͵δφ') cum scholiis marginalibus usque ad 27, 19. Auctores citantur: Apollinaris, Cyrillus, Origenes, Polychronius, Theodoretus. Textus sacer signis criticis raris instructus (ff. 298v-299) et lectionibus diversis haud paucis inde a f. 312 (40, 37) auctus, [4] Daniel secundum Theodotionis recensionem, hoc ordine: [a] (ff. 328-331v) διακρίσεις Δανιήλ (in marg. sup. Σουσάννα; in fine: Σουσάννα στι^{χχ} σκδ'), [b] (ff. 331v-361) Δανιήλ (in marg. sup. Προφητεία Δανιήλ, id est Danielis visiones, Bel et Draco; in fine: Δανιήλ, στι^{χχ} ͵αω'). Scholia anonyma complura marginibus ascripta quorum primum (f. 378, in Sus. 5) sic legitur: τουτέστιν ὧν αὐτὸς ὁ δεσπότης κατεψηφίσατο, postremum (f. 350, in Dan. 12, 13): ἐν τῶ τάγματι τῆς ἀξίας σου· ἕκαστος γὰρ ἐν τῶ ἰδίω τάγματι φη(σιν) ὁ θεῖος Παῦλος ἀνίσταται.

Constat codex ille accurate perscriptus fasciculis 46 quaternionibus (exceptis 37 ternione, 46 binione) in principio et in fine notatis. Fasciculi primi folium 1 olim deperditum manu saec. XIII, ut videtur, restitutum est; eiusdem fasciculi ordo perturbatus

fuerat ut ex notis in calce appositis liquet. Litterae initiales maximae et maiores, capitum numeri et alia notabilia rubro liquore exarata sunt, Ieremiae vero et insequentium prophetarum tituli ornatu multicolori distincti. Commentarii et scholia saec. XIII videntur marginibus addita esse, quorum aliqua nescio ex quo consilio erasa vel lota sunt (cf. initium singulorum prophetarum minorum et ff. 29v. 38. 42. 71v. 134v). Manus recentior in principio 12 prophetarum quot folia singuli impleant supputavit. F. 361v... φῦλα τοῦδε τοῦ βιβλίου ἄνευ ἑνὸς φύλου τριακόσια πεντήκοντα καὶ δύο. Inter libros Sixti IV recenseri videtur « Esaias Propheta cum expositione. Ex membr. in pavonazio » (Müntz et Fabre, *La bibliothèque du Vatican au XVe siècle*, p. 245). In sectura inf. libri clausi vestigia tituli. Librum (HoP 36) descripserunt Karo-Lietzmann, *Catenarum graecarum catalogus*, p. 346 et A. Rahlfs, *Verzeichnis*..., p. 250. F. I (add.) πίναξ Allatianus.

In dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

348 (olim 244). Saec. XV, chartac., mm. 209 × 137, ff. I (add.). 297, linn. 28.

1 (ff. 1-50) M a c c h a b a e o r u m liber I; — (ff. 50-84) II; — (ff. 84-99v) III.

2 **Iohannis Cantacuzeni** [1] (ff. 99v-139v) contra Mahometem apologia I (M. 154, 372-437); — (ff. 139v-175v) ap. II; — (ff. 175v-197) ap. III; — (ff. 197-230) ap. IV (M. 532-584), [2] (ff. 230-246v) contra Mahometem oratio I (M. ib. 589-616); — (ff. 246v-268v) orat. II; — (ff. 268v-282v) orat. III; — (ff. 282v-293) orat. IV (M. 676-692). Subduntur (ff. 294-297v) argumentum et initium apologiae primae (col. 372-380 C 7) in foliis 99v-113 iam perscripta; omittuntur tamen in uno alteroque apografo quae in coll. 377B 9-C 7 leguntur.

Fasciculi 38 quaterniones (exceptis primo et tricesimo septimo ff. 7, postremo binione) graecis litteris in margine imo primae singulorum paginae signati. Tituli litteraeque initiales sunt rubrae. Ex exemplo interdum mutilo (cf. ff. 143v. 239. 243v. 248v. 249) codex apparet descriptus. Officin. chart. insigne canis gradiens (cf. Briquet 3591 ss.). F. 1 πίναξ Allatianus. De codice breviter egit Rahlfs, *Verzeichnis*..., p. 250.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

349 (olim 245). Saec. XI ex., membr., mm. 324 × 253, ff. I (chart.). 378 (+ 77a), linn. 16.

T e t r a e v a n g e l i u m cum titulis, sectionibus Eusebianis et scholiis. Praecedunt [1] (ff. 2-2v) ⟨**Eusebii**⟩ canones evangeliorum octo priores (M. 22, 1277-1288), [2] (f. 3) eiusdem epistula ad Carpianum sub inscriptione *Ὑπόθεσις κανόνων περὶ τῆς τῶν εὐαγγελιστῶν συμφωνίας* (M. 22, 1276-1277), [3] (f. 3v) quaedam de q u a t t u o r e v a n g e l i s t i s. Inc. *Ἰστέον ὅτι τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέ(λιον)*, des. *θεοπρεπῶς ἤρξατό τε καὶ ἔληξεν.*

1 (ff. 4-111) M a t t h a e u s, cc. ξη′ (cf. von Soden, *Die Schriften des N. T.*, I, p. 405-407), vv. τνε′. Singulis versiculis adiungitur concordantia Eusebiana. Margines complures sup. ext. et inf. scholiis instructi sunt anonymis, quo-

rum primum inc. *Τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον, πρεσβεία,* des. *ἐν τοῖς ἀξίοις φανέρωσιν*; ultimum inc. *Οὐχ ὡς μετὰ τοῦτο παντελῶς,* des. *ἐκβεβηκὼς ἔννοιαν ὡς ὑπέρθεος.* Alia scholia nomina prae se ferunt, in primis Gregorii Nazianzeni (*τοῦ θεολόγου*) et Maximi (*Μα[ξίμου]*) qui citantur quinquaginta fere vicibus, Basilii (f. 89), Ioh. Chrysostomi (f. 95), Dionysii (f. 94ᵛ), Symeonis magni Theologi (f. 47ᵛ).

2 (ff. 113-181) Marcus. Praefinguntur (f. 112) tabula capitulorum *μη'* (Soden, p. 407-409), (f. 112ᵛ) argumentum (Soden, p. 314-315), (f. 113) carmen (ed. Chr. Fr. Matthaei, Evangelium secundum Marcum, Rigae 1788, p. 8). Versiculi *σλγ'* cum concordantia Eusebiana. Scholion 1 inc. *Φασὶν οἱ τὰ θεῖα μυστικῶς,* des. *εἰς ἀθέτησιν τῆς ἐκ σωμάτων γεννήσεως*; ult. inc. *Τὰ ῥήγματα τῆς φύσεως δι' ἑαυτοῦ,* des. *πρὸς τοῦτο δοθεῖσαν δύναμιν.* In quindecim aliis scholiis auctores citantur: Basilius (ff. 152. 168), <Gregorius> Theologus (ff. 116ᵛ. 132ᵛ. 144ᵛ. 167ᵛ. 168), Ioh. Chrysostomus (f. 120ᵛ; f. 150ᵛ: ad Theodorum lapsum), Maximus (ff. 119ᵛ. 120ᵛ. 145ᵛ. 150ᵛ. 159).

3 (ff. 183-292) Lucas, praefixis (ff. 181-182) tabula capitum *πγ'* (Soden, p. 409-411) et (f. 182) argumento, (Soden, p. 315); ad singulos vv. (*τμβ'*) concordantia Eusebiana notatur. Scholia 56 s. Maximo tribuuntur, 13 <Gregorio> Theologo, 1 Ioh. Chrysostomo; reliqua sine nomine relicta sunt quorum primum (f. 195 ad 3, 4) inc. *Ἔρημός ἐστιν ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις,* des. *τρόπον ἀγνωσίας ἢ κακίας ὕψος*; ult. (f. 286ᵛ) inc. *Λῃστὴς ἐστιν εὐγνώμων,* des. *κατὰ σάρκα φρονήματος παντελῶς απηλλαγμένος.*

4 (ff. 294-377) Iohannes, praefixis (f. 293) capitum tabula (Soden, p. 411), (ff. 293-393ᵛ) notitia de s. Iohanne, quae inc. *Οὗτος ὁ εὐαγγελιστὴς πατρίδος μὲν ἦν ἤτοι κώμης,* des. *ἅπερ εἰ ἀκριβῶς σκοπήσεις οὕτως εὑρήσεις* et (f. 294) vv. tribus (ed. Chr. Fr. Matthei, Evangelium secundum Iohannem, Rigae 1786, p. 7; Sakkelion, *Βιβλ. Πατμ.*, p. 56). Versiculi *σλβ'* cum concordantia Eusebiana. Scholia 95 Maximi, 14 <Gregorii> Theologi, unum (f. 302ᵛ ad 3, 18) Symeonis Magni Theologi nomina prae se ferunt; alia anonyma sunt, quorum primum inc. *Ὁ μὲν ἐκ τῶν θέσεων καταφατικῶς θεολογῶν,* des. *καλῶς γινώσκων τὸν ὑπεράγνωστον*; ultimum (f. 370ᵛ ad 19, 40) inc. *Τὸ τῆς ἐνσωματώσεως τοῦ λόγου μυστήριον,* des. *ὁ θεὸς ὑπεστήσατο σκοπόν.*

Folia 1 et 378 in locum custodiae addita avulsa sunt ex codice membr. saec. XI, binis coll. exarato. Continent fragmentum homiliae VI commentarii s. **Gregorii Nysseni** in Cantica Cantic. inde a vv. *ἐντόδιον τοῖς ἀναζητοῦσι* usque ad vv. *οἱ φίλοι τοῦ νυμφίου καὶ παρασκεύαστε* (M. 44, 893 B 11-897 D 11).

Codex accurate scriptus. Constat fasciculis 50 quaternionibus (si excipias 23. 34. 50 biniones, 39 trium ff., 14 ternionem, 24 par ff.) ad angulum inf. primae singulorum

paginae sinistrorum notatis, et duobus insuper foliis praemissis. Notae fere omnes perierunt, resecto margine. Textus sacer mediam paginam occupat, marginibus amplioribus ad recipienda scholia relictis. Idem librarius, ni fallor, totum codicem exaravit, non eodem vero tempore; evangelii textum ipse non semel recensuit et supplevit (e. g. ff. 48ᵛ. 73ᵛ. 84ᵛ. 90ᵛ. 94ᵛ. 123ᵛ. 177ᵛ. 179. 230. 302). Nonnulla postea addita sunt diversis manibus (cf. ff. 15ᵛ. 21ᵛ. 89. 168), alia erasa (f. 107, in Matth. 27, 49; f. 326 in Ioh. 3, 8). Folia complura scholiis omnino carent. Inscriptiones, litterae initiales, canonum numeri, evangelistarum nomina secus textum sacrum apposita et patrum nomina rubro descripta. Aetate longe seriore notula liturgica στάσις (cf. ff. 60ᵛ. 146ᵛ) addita est. Ff. 143. 157. 160. 308 margo exterior excisus. F. 377ᵛ manu saec. XIV (?) + ἔχων φύλλα ταυτὶ τὸ βιβλίον τξς' (sic). F. 3ᵛ, manu saec. XV *Liber pulcherrimus quatuor euangelistarum*. F. I πίναξ Allatianus. Codicem descripserunt Birch, Quatuor euangelia graece, Havniae 1788, p. III; Gregory, *Textkritik des Neuen Testamentes*, p. 156 (127); Karo-Lietzmann, *Catenarum graecarum catalogus*, p. 571.

Tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

350 (olim 247). Saec. XI-XII, membran., mm. 328 × 272, ff. III (add.). 314 (+ 8ᵃ add.), 2 coll., linn. 24.

Evangeliarium notatione ecphonetica classica, quae dicitur, instructum.

1 Lectiones evangelicae pro festis mobilibus a Pascha usque ad sabbatum sanctum; annectuntur evangelia ἑωθινά. Pericoparum ordo idem est atque apud Gregory, p. 344-364, nisi aliter notetur. [1] (ff. 1-45) Iohannes a Pascha usque ad Pentecosten, omisso tamen 20, 27 <δάκτυ>λόν σου ὧδε -31 et 2, 1-11 sc. evangelio integro in β' τῆς β' ἑβδομάδος, uno folio post f. 8ᵛ avulso, [2] (ff. 46-104) Matthaeus a feria 2 primae hebdomadis post Pentecosten; in feria 3 legitur Matth. 4, 23-5, 11; in feriis 4. 5. 6. lectiones eaedem sunt atque in Evl. 32 (Gregory, p. 347); in sabbato quartae hebdomadis Matth. 8, 14-23. Inde a τῇ β' τῆς ιβ' ἑβδ. (f. 84) intermiscuntur pericopae s. Marci pro feriis 2-5 et parasceve uniuscuiusque hebdomadis; in sabbato hebdom. 15 legitur Matth. 24, 1-9. 13 sicut in Evl. 32 (Gregory, p. 352); in sabbato hebdomadis 16 legitur Matth. 25, 34-37. 43-44; in dominica 16, Matth. 25, 14-29 et conclusio Evl. 32. 292 (Gregory, p. 352). In fine, nota inscribitur de evangelio Chananeae (Gregory, p. 353), [3] (ff. 105-180) Lucas ab hebdomade 1 novi anni; in dominica 4, post Luc. 8, 5-8. 9-15 additur conclusio Evl. 292 (Gregory, p. 355) et manu recentiore τελ(ος) bis scriptum est; sequitur Luc. 20, 21-25 (cf. C. F. Matthaei, Evangelium secundum Lucam, Rigae 1786, p. 24); in feria 3 hebd. 6, legitur Luc. 11, 1-10 (cf. Matthaei, op. cit., p. 18). Inde a τῇ β' τῆς ιγ' ἑβδ. (f. 147) intermiscuntur lectiones s. Marci pro feriis 2. 3. 4. 5 et parasceve uniuscuiusque hebdomadis; in dominica 14 legitur

Luc. 18, 35-43 sicut in Evl. 32 (cf. Gregory, p. 358); in sabbato hebd. 16 (m. post. *τῆς προφονισίμου*) Luc. 18, 2-8 ut in Evl. 32; in dominica *πρὸ τῆς ἀπόκρεω* legitur Luc. 15, 11-32 ut in Evl. 32; in parasceve primae hebdomadis ieiuniorum (f. 180v) notatur *εἰς τὴν παραμονὴν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου,* [4] (ff. 182-214v) Evangelicae lectiones pro sabbatis et dominicis ieiuniorum et pro hebdomade magna. In feria tertia, lectio matutina est Matth. 22, 15-23, 39 ut in Evl. 32 (Gregory, p. 362); lectio matutina feriae 4 ut in Evl. 32. Lectiones feriae 5 magnae hebdomadis hae sunt: (f. 208) *εὐαγγέλιον α' τοῦ νιπτῆρος* (Ioh. 13, 3-11), *εὐαγγέλιον β' μετὰ τὸ νιψασθαι* (Ioh. 13, 12-17), *εἰς τὴν λειτουργίαν* (Matth. 26, 2-27,2), [5] (ff. 214v-235) Evangelia ss. passionum Iesu Christi (Gregory, p. 363); omittitur ultimum seu *εὐαγγέλιον β'*, (ff. 235-259v) *Εὐαγγέλια τῶν ὡρῶν τῆς ἁγίας παρασκευῆς,* (f. 248v) *τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ παρα(σκευῇ) εἰς τὴν λειτ(ουρ)γ(ίαν)* lectiones sunt Matth. 27, 1-61. 27, 62-66. 28, 1-15. 28, 16-20, [6] (ff. 258v-259) Evangelia matutina (Gregory, p. 364).

2 (ff. 260-312v) Lectiones evangelicae pro festis immobilibus a die 1 septembris ad 31 Augusti. Pericopae ipsae plerumque non apponuntur integrae, sed quomodo inveniri possint tantummodo indicatur (cf. Gregory, p. 365-384). Septembris 1 post mentionem Symeonis reliqua habentur ut in Evl. 384; 6, 1° loco *συνάξις τῶν ἀσωμάτων*; 10 ut Evl. 303; 11 add. *ταύτῃ ἡμέρᾳ τῆς ὁσ. Θεοδώρας*; 12 add. *ταυτ. ἡμ. τοῦ ἁγίου ἱερομαρτ. Αὐτονόμου*; 13. 17 ut Evl. 303; 18 *τῆς ἁγ. ὁσιομαρτ. Σωσάννης*; 20 *τ. ἁγ. μαρτ. Εὐσταθίου*; 21 Ionas propheta cum lectione Matth. 12, 39 et Luc. 8, 16; 25. 26 ut Evl. 303. Octobris 11 *τῆς ἁγίας Ζηναΐδος* cum lect. Marc. 13, 33-37 et 14, 3-9; 12 ut Evl. 303; 19 *τοῦ ἁγ. προφ. Ἰωνᾶ*; 26, 2° loco *μνήμη τοῦ μεγ. σεισμοῦ* lect. not. ex *ε' τῆς β'* Matthaei [8, 23-27]; 27. 28. 30 ut Evl. 303; 31 *τ. ἁ. Μαρκιανοῦ ἐπ. Συράκου. κ. τ. ἁγ. μαρτ. Ἐπιμάχου.* Novembris 2 *τοῦ ἁγ. μαρτ. Ἀκινδύνου καὶ τῆς συνόδου αὐτοῦ* cum lect. Luc. 21, 12-19; 4 ut Evl. 303, add. *καὶ τοῦ ὁσ. Ἰωαννικίου*; 9 *τοῦ ἁγ. μαρτ. Ὀρέστου κ. τ. ἑ.*; 14, 2° loco *τ. αὐτ. ἡμ. μνήμην ἐπιτελοῦμεν Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας τῶν βασιλέων*; 22 *τῆς ἁγ. Κικιλίας* cum lect. Matth. 25, 1-13; 24. 25 ut Evl. 32. 303; 28 *τ. ἁγ. μαρ. Εἰρηνάρχου καὶ. τ. ὁσ. π. ἡμ. Στεφ. τ. νέου.* Decembris 8 ut Evl. 303; 11 *τ. ὁσ. Δανιὴλ τοῦ Στυλ.*; 12 ut Evl. 32; 14 *τ. ἁγ. Θύρσου κ. τ. σὺν αὐτῷ καὶ μνήμη τ. μεγ. σεισμοῦ*; 18, 2° loco *ταύτῃ ἡμέρᾳ τὰ ἀνοίξια τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου ἐν τοῖς Χαλκοπρατ(είοις)*; 22, 2° loco ut Evl. 303 et 32; 23 ut Evl. 303. Sequuntur lectiones sabbati, dominicae, vigiliae ante Nativitatem Domini et diei Nativitatis; 27 ut Evl. 303. Ianuarii 9 add. in marg. manu post. *τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ μνήμη*

τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ νέου εὐαγ. εἰς τὸν ὄρθρον (Matth. 11, 27-30), *εἰς τὴν λειτουργίαν* (= 18 Iulii: Matth. 5, 33-41); 12, 2º loco *τῇ αὐτῇ ἡμέρα τῆς ἁγίας Τατιανῆς καὶ Στεφάνου*; 19 *τ. ὁσ. π. ἡμ. Θεοδότου Ἀγκύρας κ. τ. ὁσ. Μακαρίου*; 21 add. *καὶ τοῦ ἁγ. μαρτ. Νεοφύτου.* Februarii 6, 2º loco *Φωτίου πατριαρχ. ΚΠ.*; 19 *τοῦ ἁγίου Αὐξιβίου*; 28 add. *καὶ τοῦ Σαδώθ.* Martii 7 *τ. ἁγ. ξ' τῶν ἐν Χέρσω*; 10 *τ. ἁγ. Σωφρωνίου ἐπισκ. Ἱεροσολύμ.*; 11 *τ. ἁγ. Κοδράτου*; 14 *τ. ἁγ. Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐν Πύδνῃ*; 15 *τ. Ἰωάννου τοῦ ἐν Ρουφινιαναῖς*; 17 *μνήμη τοῦ σεισμοῦ*; 28 *τ. ἁγ. Φιλητοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ*; 29 *τ. ὁσ. Εὐσταθίου ἐπ. Βιθυνίας.* Aprilis 14 *τοῦ ἁγ. μαρτ. Πανσιλυπίου*; 20 *τοῦ ὁσ. Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ*; 21 *τοῦ ὁσ. Θεοδώρου τοῦ ἐν Πέργη* (nullus indicatur in d. 19). Mai 11 *εἰς τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως καὶ μνήμη τῶν ἁγίων Μωκίου καὶ Παχωμίου, τοῦτο ἀναγινώσκεται ἐν τω φό(ρω)*: Ioh. 15, 9-16, *ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησία ἀναγινώσκεται εὐαγγέλιον τοῦτο*: Ioh. 14, 15-27. Iunii 5 *εἰς τὴν λιτὴν τοῦ κάμπου. καὶ ἕτερον εὐαγγέλιον ἀναγινώσκεται εἰς τὸν ἅγιον Βαβύλαν.* Iulii 5 *τῆς ἁγ. Μάρθας τῆς μητρὸς τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Στυλ.*; 9 *μνήμη τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τῆς θεοτόκου ἐν τῇ Πηγῇ*; 13 *τ. ἁγ. Βερονίκης τῆς Αἱμόρρου*; 16 *μνήμη τῆς δ' συνόδου*; 17, 2º loco *τῇ αὐτ. ἡμ. τ. ἁγ. Ἀθηνογένους*; 19 *τ. ἁγ. Γρηγορίου τοῦ ὁμολογητοῦ*; 23 *τ. ἁγ. ἱερομάρτυρος Ἀπολιναρίου καὶ τ. σὺν αὐτῷ*; 28 *τ. ἁγ μάρτ. Εὐσταθίου τοῦ ἐν Ἀγκύρα*; 29 *τ. ἁγ. Ἰωάννου τ. στρατιώτου*; 30 *τ. ἁγ. μαρτ. Καλλινίκου καὶ Θεοδότης*; 31 *τ. ἁγ μάρτ. Γελασίου.* Augusti 7 *ἡ ἔλευσις τῶν Ἀβάρων ἐν Βλαχέρναις*; 23 *τ. ἁγ. μαρτ. Εἰρηνέως, Ὢρ καὶ Ὀρόψεως*; 24 *τ. ἁγ. ἀποστόλου Βαρθολομαίου*; 30, 2º loco *Παύλου τοῦ νέου καὶ Φιλωνίδους ἐπισκόπου.*

3 (ff. 312^{v}-313^{v}) Evangelia *εἰς διαφόρους μνήμας καὶ λιτάς* hoc ordine: *εἰς ἐγκαίνια ναοῦ* evangelia 2; *εἰς μνήμην φόβου σεισμοῦ* 3; *εἰς μνήμην ἐφόδου ἐθνῶν* 1; *εἰς λιτὴν εὐχαριστήριον κατὰ πολεμίων* 1; *εἰς λιτὴν εὐχαριστήριον* 1; *ἐν λιτῇ παρακλήσεως* 1; *εἰς ἀνομβρίαν* 3; *εἰς ἀσθενοῦντας* 3; *εἰς σχῆμα μοναχοῦ* 3; *εἰς κοιμηθέντας* 3.

F. II. III ex alio codice saec. XI, mm. 323 × 265, linn. 28 avulsa continent ⟨**s. Gregorii Nysseni**⟩ in Hexaemeron libri fragmenta duo [1] (f. II-II^{v}) ⟨*ἀνέμενε δὲ*⟩ *τὸ διὰ τῆς τῶν ποιοτήτων – ὑπέρκειται τῆς αἰσθητῆς κτίσεως* (M. 44, 80 A 11-D 15) [2] (ff. III-III^{v}) ⟨*καλῶς*⟩ *ὁ λόγος ἕν τι ὠνόμασε — πνεύματος ὁλκῇ τὸ κυριώτατον* (col. 85 C 8-88 B 14).

Fuit saec. XII monasterii s. Mariae *τῆς Ἀλωπαίνης* a monacho Michaele donatus (f. 314^{v}): *Μηνὶ δεκεμβρίω ς' ἰνδ. ιε' ἔτους ,ϛχιε'* (a. 1107) *ἀφιερώθη καὶ προσεκυρώθη τουτὶ τὸ ἱερὸν καὶ πάνσεπτον εὐα(γγέλιον) τῇ καθ' ἡμᾶς μο(νῆς) τῆς ὑπεραγίας θ(εοτό)κου τῆς Ἀλωπαίνης παρὰ τοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ τοῦ μοναχοῦ Μιχα(ὴλ) τοῦ Ὀλυμπίτου, ὑπὲρ ψυχιχῆς σ(ωτη)ρίας καὶ ἀφέσεως ἁμαρτημάτων τοῦ προσενέγκαντος. τετύπωται γοῦν ἵνα ἕως μὲν ὁ δηλωθεὶς ἀδελφὸς ἡμῶν ἐν τῶδε τῶ κόσμω ἀναστρέφηται, μνημονεύηται εἰς τὰς ἐκτενεῖς δεήσεις τῶν ἱερῶν καὶ θείων συνάξεων. μετὰ δὲ τὴν πρὸς κ(ύριο)ν ἐκδημίαν αὐτου ἐγγραφῇ καὶ τὸ τούτου*

ὄνομα τοῖς διπτύχοις, ὅπως καὶ συναριθμῆται καὶ συναναφέρηται καὶ συνμνημονεύηται τοῖς ἐν μακαρίᾳ τῇ λέξει αειμνήστοις πατράσι καὶ ἀδε(λφ)οῖς. γίνηται δὲ καὶ κατ᾽ ἐνϊαυτὸν ἐν τῇ ἡμέ(ρα) τῆς αὐτοῦ τελειώσεως παννυχὶς ὑπὲρ σ(ωτη)ρίας αὐτοῦ καὶ θεία λειτουργία μετὰ κολλύβων.

Constat liber iste nitide perscriptus fasciculis 41 quaternionibus (si excipias 5 ternionem, 13 ff. trium, 24 et ultimum ff. quinque) ad angulum ext. primae singulorum paginae summae litteris *α'–μα'* signatis, quarum nonnullae exciso margine perierunt. Fasc. secundi folio primo deperdito novum vacuum (f. 8a) suffectum est. Evangeliorum frontes (ff. 1. 46. 105. 182) *πύλη* versicolor aurata distinguit, affabre picta. Ff. 1. 46 imagines Iohannis et Matthaei in corpore litterae *'Ε(ν ἀρχῇ)* et *Ε(ἶπεν)*. Litterae initiales maximae variis coloribus et auro, tituli et litterae initiales maiores auro et rubro plerumque, notae musicae rubro. Notas longe posteriores reperies ff. 234v. 272. 303. 311. F. I in schedula chartac. agglutinata *350,* inferius *247 v*; plagulae duae, prior chart. numerum *36* prae se ferens et altera membr. litteras *P°. Pl.*, olim solutae, hoc loco nuper agglutinatae sunt. F. Iv *πίναξ* Allatianus: *Τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια τὰ δι' ἔτους ἐν τῇ τῶν Γραικῶν ἐκκλησίᾳ νομιζόμενα.* Collationem catalogi festorum totius anni inter hunc codicem et alium « pervetustum » D. Aga Perso-Armeni notavit <Zaccagni> in Vat. lat. 7146, ff. 99-100v. De codice qui videtur inter libros Sixti IV servatus esse « Evangelia ordinata per missas. Ex membr. in rubeo » (Müntz et Fabre, *La bibliothèque* ..., p. 245) breviter egit Gregory, *op. cit.*, p. 433 (Evl. 539).

In tabulis et in dorso corio rubro obductis, stemmata Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

351 (olim 28). Saec. IX-X, membran., mm. 339×248, ff. II (chart.). 151, litteris uncialibus, linn. 11.

Evangeliarium pro festis solemnioribus notatione ecphonetica antiquiore instructum.

1 Evangelia ad liturgiam (f. 1) in Pascha, (f. 5v) in Ascensionem, (f. 11) in Pentecosten, (f. 16) in Transfigurationem, (f. 19v) in dormitionem B. M. V. (Luc. 10, 38-42 et 11, 27. 28), (f. 22v) in novam Indictionem, (f. 25v) in nativitatem b. M. V., (f. 29) in exaltationem s. Crucis, (f. 37v) in nativitatem Domini, (f. 43) in Lumina, (f. 45v) in Hypapanten, (f. 52v) in Annuntiationem, (f. 58) in Palmas.

2 Evangelia matutina [1] (ff. 65-113v) Evangelia resurrectionis matutina undecim (cf. Gregory, *op. cit.*, p. 364); deest evangel. *ς*, [2] (ff. 114v-119v) Evangelium mat. in Palmas, [3] (ff. 120-126) evang. in feria V hebdom. sanctae (Matth. 26, 1-20); succedunt (ff. 126-151v) nulla distinctione facta Ioh. 13, 1-17. Matth. 26, 21-39. Luc. 22, 43-45. Matth. 26, 40-72; deficit in vv. *μεθ ὅρκου ὅτι οὐκ οἶ⟨δα⟩.*

Liber hic splendidissimus, ornatibus 25 et litteris initialibus maximis multicoloribus in principio singularum lectionum, necnon lemmatibus et litteris initialibus maioribus

auratis insignitus, constat fasciculis 19 quaternionibus (si excipias quintum decimum 7 ff.) saec. XV-XVI signatis tum in prima uniuscuiusque pagina, ad oram sup. dextram, numeris arabicis, tum in postrema med. inf. litteris A–T. Antequam singula folia numeratione arabica saec. XVI(?) supputarentur, quaterniones B-D turbati erant hoc modo: 3. 2. 4, D. B. C. Versiculi textus sacri aurea cruce distinguuntur. Notatu digna est littera T modo foliis, modo corrigiis, saepius tamen serpente (ff. 11. 29. 37ᵛ. 74. 87ᵛ. 91ᵛ. 101ᵛ) constricta et ornata. F. I in parmula membran. *Excerpta | ex eva(n)geliis |. 28. |* In fronte f. 1, man. saec. XV *euangelice lectiones*. F. IIᵇ *πίναξ* Allatianus. Ff. I. IV. 152. 153 e codice latino saec. XIII avulsa et hic in locum custodiae olim addita, anno 1907 in codice Vat. lat. 10 646 (ff. 20-23) inter alia liturgica reposita sunt. Codicem breviter descripsit Gregory (Evl. 35); f. 5ᵛ aere excudit Blanchinus (Evangeliarium quadruplex, Romae 1748, I, tab. V post p. CDXCII; cf. A. Maï in Vat. lat. 9567, f. 74).

In tabulis et dorso corio castaneo obductis stemmata Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii.

352 (olim 916). Saec. XI-XII, membran., mm. 320 × 242, ff. II. 244, coll. 2, linn. 23-24.

Evangeliarium totius anni secundum morem Constantinopolitanum fere ut in Gregory (*Textkritik*..., p. 344 ss.), hiis exceptis quae infra notabuntur.

1 Pro festis mobilibus. [1] (ff. 1-43ᵛ) Iohannes, (f. 36) *εὐα(γγέλιον) τοῦ ὄρθ(ρου) τῶν ἁγίων πατέρων*: Ioh. 21, 1-14; dominica *τοῦ ἀντίπασχα* nominatur *τῶν θυρῶν κεκλεισμένων*. [2] (ff. 44-68ᵛ) Matthaeus; in fer. 4 post Pentec. legitur Matth. 4, 25-5, 12; in fer. 5 Matth. 5, 14-19 (cf. Matthaei, Evangelium secundum Matth., Rigae 1788, p. 12); in fer. 6 Matth. 5, 31-41; dominica 1 post Pentec. dicitur *τῶν ἁγίων πάντων*; inde ab ista die lectiones sabbato-dominicae tantum ponuntur; dom. 13 additur Matth. 21, 43, [3] (ff. 69-94) Lucas (in initio: *ἄρχεται τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον σάββατον α' τοῦ νέου ἔτους*) inde a sabbato primo, lectionibus fer. 1-6 omissis; in Luc. 6, 1-10 (sabb. 4) add. *ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη*; in sabb. 11 des. ut Evl. 32 et 392; dominica 16 dicitur *τῆς χαναναίας*, in qua legitur Matth. 15, 21-28; dominica 17 *τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου* cum lect. Luc. 18, 10-14; sequuntur sabb. et dom. *τοῦ ἀσώτου* cum lect. Matth. (Luc. in cod.) 24, 34-44 et Luc. 15, 11-32, [4] (ff. 94-99) Evangelia ieiuniorum et maioris hebdomadis. In hebdomade prima recitatur Matth. 5, 33-48; in fer. 3 Matth. (Marc. in cod.) 23, 1-12; in fer. 4 Matth. 24, 1-44; cetera ut in Gregory, *Textkritik*..., p. 361, [5] (ff. 99-134ᵛ) ⟨lectiones sabbato-dominicae pro tempore ieiunii⟩; sabbatum 1 ieiuniorum dicitur *καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου*. In maiore hebdomade duplex legitur inscriptio, sc. *πρωΐ* et *εἰς τὴν λειτουργίαν*; in fer. 2 *πρωΐ* recitatur Matth. 21, 18-43; in fer. 4 *πρωΐ* additur Ioh. 13, 18-20; in

fer. 5, post evangel. matutinum (Luc. 22, 1-39) leguntur pericopae duae: Ioh. 15, 1-11 et 13, 12-17; deinde vero *εἰς τὴν λειτουργίαν*: Matth. 26, 1-20. Ioh. 13, 3-17. Matth. 26, 21-39. Luc. 22,43-45. Matth. 26, 40-27, 2, [6] (ff. 134v-154v) Evang. *τῶν ἁγίων παθῶν*, [7] (ff. 154v-169v) Evang. *τῶν ὡρῶν τ. μεγάλης παρασκευῆς*; in hora *α'* Matth. 27, 1-32; in hora *γ'* Marc. 15, 16-32 (ut Evl. 292), [8] (ff. 169v-178v) Evang. matutina resurrectionis.

2 (ff. 179-243v) Pro festis immobilibus. Evangelia integra, de more, raro describuntur, sed tantum indicantur. Septembris 3, 2do loco add. *καὶ τοῦ ὁσίου Θεοκτίστου* (cf. ed. Ven. 1844); 6 *τοῦ γεγονότος θαύματος ἐν Χών(αις)*... cum lect. Luc. 10, 16-21 (cf. op. cit.); 10 ut Evl. 303; 11 *τ. ὁσίας Θεοδώρας τ. ἐν Ἀλεξ.*; 12. 13. 17 ut Evl. 303; 18 *τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Εὐμενίου τοῦ θαυματουργοῦ* cum lect. Matth. 14, 14-22; 21 *τ. ἁγ. ἀπ. Κοδράτου*, legitur Luc. 8, 27-35. 38. 39 (dominica 6); 25 *τ. ὁσ. μητρὸς ἡμ. Εὐφροσύνης* cum lect. diei 16 eiusdem mensis; 27 *τ. ἁγ. μάρτ. Καλλιστράτου* cum lect. sabb. 7 Matthaei. Octobris 9 add. *κ. τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Ἀνδρονίκ(ου)*; 11. 12. 14 ut Evl. 303, add. *κ. τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Κοσμᾶ του ἁγιοπολίτου καὶ ποιητ(οῦ)*; 17 *τοῦ ἁγ. προφ. Ὠσιὲ καὶ τ. ὁσ. μάρτ. Ἀνδρέου τοῦ ἐν τῇ Κρίσ(ει)* cum lect. dom. 13 Matthaei; 27 *τ. ἁγ. μάρτ. Νέστορος*; 28. 30 ut Evl. 303; 31 *τῶν ἁγ. ἀπ. Στάχυος, Ἀμπλίου καὶ τῶν λοιπῶν*. Novembris 4 *τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Ἰωαννικίου τ. μεγάλ.* lect. ut in sept. 28 (Matth. 11, 27-30); 6 *τ. ἐν ἁγ. πατρὸς ἡμ. Παύλου ὁμολογητοῦ* cum lect. Matth. 10, 32-38. 11, 1; 7 *τ. ὁσ. παρτὸς ἡμ. Λαζάρου τοῦ νέου τοῦ Γαλισίω ὄρη* (sic) *ἀσκήσαντος καὶ τ. ἁγ. Ἔρωνος*, lect. ut in 28 sept ; 8 add. *καὶ πάντων τ. ἐπουρανίων δυνάμεων*, lect. Matth. 18, 10-17 et Luc. 10, 16-21; 10 *τ. ἁγ. ἀπ. Ὀλυμπᾶ, Ῥοδίονος κ. τ. αγ. μάρτ. Ὀρέστου*; 19 *τ. ἁγ. προφ. Ἀβδίου κ. τ. ἁγ. μαρτ. Βαρλαάμ*; 20 *τ. ἐ. ἁγ. πατρὸς ἡμ. Πρόκλου ἀρχιεπισκόπου ΚΠ. κ. τ. ὁσ. π. ἡμ. Γρηγορίου τ. Δεκαπολίτου* ut Evl. 274; 22. 24 ut Evl. 32 et 303; 28 ut Evl. 303; 29 *τ. ἁγ. μάρτ. Παραμόνου καὶ τ. ὁσ. Ἀκακίου τ. ἐν τῶ κλήμακι* lect. Ioh. 1, 35-42. Decembris 4 *τ. Ἰω. Δαμασκηνοῦ* ut Evl. 303; 8 ut Evl. 303; 11 ut Evl. 32; 14 *τ. ἁγ. μαρτ. Θύρσου καὶ Λευκ(ίου), Φιλήμονος καὶ Ἀπολλω(νίου)*; 15 *τ. ἁγ. ἱερομ. Ἐλευθερίου καὶ τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Παύλου τ. εν τω Λάτρω τ. θαυματούργου*; 16 *τ. ἁγ. πρ. Ἀγγαίου κ. τ. ἁγ. μάρτ. Μαρίνου*; dominica *τῶν προπατόρων* lect. Luc. 14, 16-24 cum add. *πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί*; 18. 23. 24. 25 ut Evl. 303; 26 *ἡ σύναξις τῆς ὑπεραγ. Θεοτ. κ. τ. ἁγ. ἱερομαρτ. ἐπισκόπ. Σάρδ(εων) τοῦ ὁμολογητοῦ* cum lect. Marc. 9, 32-40; 27 add. *κ. τ. ὁσ. πατ. ἡμ. κ. ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Γραπτοῦ*; 28 *τ. ἁγ. δυσμυρίων τ. ἐν Νικομηδείᾳ καέντων*; 29 add. *κ. τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Μαρκέλλου μονῆς τ. Ἀκοιμήτων*; 31 *τ. ὁσ. μητ. ἡμ. Μελάνης*. Ianuarii 4 *τ. ὁσ. π. ἡμ. Θεοκτίστου*; 5 *τ. ἁγ. Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ*; 15 add. *κ. Ἰωάννου τοῦ Καλυβήτου*; 31 ut Evl. 292 et

303. Februarii 8 *Θεοδώρου τ. στρατηλάτου*; 19, 1° loco *τ. ἁγ. ἀπ. Ἀρχίππου*; 20 *τ. ἐν. ἁγ. πατρὸς ἡμ. Λέοντος ἐπισκ. Κατάνης*; 22 ut Evl. 303; 27 *τ. ἁγ. Θεοκτίστου*; 28 *τ. ἁγ. Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου*; 29 *τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Κασιανοῦ*. Martii 4 *τ. ἁγ. μάρτ. Ἡσυχίου*; 7 *τ. ἁγ. ἱερομ. Ἐφραὶμ κ. τ. σὺν αὐτῷ*; 12 *τ. ἐν ἁγ. πατρὸς ἡμ. Νικηφόρου πατριαρχ. ΚΠ.*; 13 *τ. ἁγ. Θεοφάνους τ. ὁμολογητοῦ τῆς Σιαγριανῆς*; 22 *τ. ἁγ. μαρτ. Νίκωνος*; 23 *τ. ἁγ. ἱερομαρτ. Βασιλείου*; 24 *προεόρτη τ. εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπερ. θεοτόκου*; 28 *τ. ὁσ. Στεφάνου του θαυματουργοῦ*; 31 *τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. κ. θαυματουργοῦ Ὑπατίου*. Aprilis 2 *τ. ὁσ. π. ἡμ. Νικήτα ἰγουμένου τ. Μιδικ(ίου)*; 5 *τ. ἁγ. Εὐτυχίου πατριαρχ. ΚΠ.*; 6 *τ. ὁσ. Γεωργίου ἐπισκόπ. Μιτιλήνης*; 7 *τ. ἁγ. ἀποστ. Ἡρωδ(ίωνος) κ. τ. λοιπῶν*; 8 *τ. ἁγ. μάρτ. Εὐψύχου*; 9 *τ. ἱερομον. Ἀντίπα*; 10 *τ. ἁγ. μάρτ. Πανσολύπου*; 11 *τῶν ἁγ. μαρτ. Τερεντίου κ. τ. συνόδου αὐτοῦ*; 13 *τ. ὁσ. Μαρτίνου πάπα Ῥώμης*; 15 *τ. ἁγ. μαρτ. Κρίσκεντος*; 20 *τ. ὁσ. Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ*; 21 *τ. ἁγ. ἱερομ. Ἰανουαρίου*; 26 *τ. ἁγ. Συμεὼν συγγενοῦς τ. κυρίου*; 27 *τ. ἁγ. Βασιλείου ἐπισκ. Ἀμασίας*. Maii 13 *τ. ἁγ. ἱερ. Θεοδώρου ἐπισκ. Πατάρων*; 16 *τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Γεναδίου*; 18 *τ. ἁγ. μάρτ. Θεοδότου τ. ἐν Ἀγκύρα*; 19 *τ. ἁγ. ἱερομον. Πατρικίου*; 26 *τ. ἀπ. Κάρπου ἑνὸς τῶν ο'*; 27 *τ. ἁγ. μάρτ. Ἑλαδίου*; 28 *τ. ἁγ. μάρτ. Θεοδοσίας*; 29 *τ. ὁσ. Ἰσαακίου τ. ὁμολογ.*; 30 *τ. ἁγ. Εὐτυχοῦς μαθητοῦ τ. Θεολόγου*. Iunii 6 *τ. ἁγ. Εὐσταθίου πατριαρχ. Ἀντιοχείας*; 8 *ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τ. ἁγ. μεγαλομ. Θεοδώρου τ. στρατηλάτου* cum lect. Ioh. 15, 1–7; 10 *των ἁγ. μάρτ. Ὀρέστου κ. τῶν σὺν αὐτῷ*; 20 *τ. ἁγ. μάρτ. Ἰουλιανοῦ τ. Ταρσέως*; 21 *τ. ἁγ. μάρτ. Ζωσίμου*. Iulii 5 *τ. ἁγ. ἱερομαρτ. Ἀστείου*; 6 *τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Σισών*; 7 *τ. ὁσ. Θωμᾶ τ. ἐν τῷ Μαλ(έῳ)*; 23 *τ. ἁγ. μάρτ. Ἀπολονίου*. Augusti 4 *τ. ἁγ. ζ' παίδων τ. ἐν Ἐφέσῳ*; 10 *τ. ἁγ. μάρτ. Εὔπλου*; 11 *τ. ἁγ. μαρτ. Φωτίου καὶ Ἀκινήτου*; 12 *τ. ὁσ. Λαυρεντίου*; 21 *τ. ἁγ. ἀπ. Θαδδαίου*; 23 *τ. ἁγ. μάρτ. Λούπ(που)*; 24 *τ. ἁγ. ἀπ. Βαρθολομαίου*; 27 *τ. ὅσ. πατρὸς ἡμ. Ποιμένος*.

3 (f. 244) manu saec. XIII Matth. 8, 23-27, seu lectio evangelica in feria V hebdomadis secundae s. Matthaei.

Anno 1375 videtur fuisse ecclesiae b. M. V. *τοῦ Βροντοχίου* (Mystrae), quam fundis nonnullis donatam — a familia *τῶν Κροκονδύλων* — eodem anno instrumentum f. 244 testatur (edd. C[ozza]-L[uzi] in *Bessarione* VI, 1899, p. 619-620: *Donazione fatta nell'anno 1375* et N. A. Bees in *Νέα Σιών* V, 1907, p. 241-248, qui loca plura emendavit).

Fasciculi 31 quaterniones (excepto ultimo binione) ad angulum inf. primae singulorum paginae sinistrorsum litteris *α'-λα'* signati efficiunt codicem. Litterae initiales maximae et ornatus in initio praecipuarum divisionum (ff. 1. 44. 69. 179) variis coloribus et auro picta, lemmata vero, litterae initiales maiores ornatusque sabbati primi ieiuniorum *καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομ. Θεοδώρου* (f. 99) auro distincta sunt. Emendationes, additamenta tum ipsius scribae, ut videtur (ff. 60. 194v. 195), tum manus coaequalis (e. g. ff. 11. 42. 161), tum denique manus longe recentioris (f. 161) satis rara. F. 64v lineae tres

erasae [Matth. 22, 13b bis scriptus]. Margines inferiores non semel invenies manuum attritu inquinatos. In tabula anteriore aversa schedula agglutinata numerum *147* prae se fert; f. I summo *N°. 6. 4 Plu*; f. IIv πίναξ Allatianus: Ἐυαγγέλια τὰ δι' ἔτους. Codicem breviter descripsit Gregory (*Evl. 540*).

Integumentum corio rubro obductum, liliis Farnesiorum ornatur; in tabula anteriore, tesserae gentiliciae Pauli III auro impressae; fibularum catenaeque vestigia supersunt.

353 (olim 918). Saec. IX-X, membran., mm. 294 × 208, ff. 237, coll. 2, linn. 20, litteris uncialibus.

Evangeliarium notatione ecphonetica, quae dicitur, instructum et in usum, ut videtur, ecclesiae Constantinopolitanae.

1 Pro festis mobilibus totius anni. [1] (ff. 1-36v) Iohannes. Inc. mut. τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας (Marc. 16, 3 in dom. β' Matthaei); in Pentecoste om. evangelium εἰς ὄρθρον, [2] (ff. 36v-64v) Matthaeus τῇ ἐπαύριον τῆς ν'; sequuntur lectiones sabbato-dominicae α'-ιζ'; in sabbato 10 legitur Matth. 17, 24-18, 4; in sabbato 17 Matth. 24, 34-37, 42-44 (cf. Matthaei, op. cit., p. 22); dominica 16 ut in Evl. 32 et 292; in dominica 17 lectio perperam ἐκ τ(ου) κατ. Λουκᾶν nuntiatur, post vv. καὶ ἰδοὺ γυνὴ χαναν(αία) notatur: ζητ. κυρ. ις' τοῦ Λουκᾶ, [3] (ff. 65-93v) Lucas. Inc. mut. πίστιν αὐτῶν εἶπεν (5, 20 in sabbato 2); sequuntur lectiones sabbato-dominicae usque ad dominicam τῆς τυροφαγίας; dominica 4 ut in Evl. 292; inter sabb. et dom. 5 nota: πρὸ τῆς ς' Νοεμβρίου λέγεται τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο nempe Luc. 16, 19-31; dominica 11 ut Evl. 32. 292; dominica 14, sabbat. 16 ut Evl. 32; dominica 16 dicitur τῆς χανα(ναίας) et legitur Matth. (Luc. in cod.) 15, 21-28 (cf. supra dom. 17 Matthaei); sabbat. 17 ut Evl. 32; dominica 17 dicitur τοῦ φαρισαίου καὶ τ(ελώνου) cum lect. Luc. 18, 10-14; f. 88 notatur σαββάτ. τοῦ ἀσώτ(ου) εἰπὲ εὐαγγέ(λιον) ἐκ τ(ῶν) ὄπισθεν σα(ββάτων) οἷον θέλ(εις), [4] (ff. 94-108) Lectiones sabbato-dominicae pro tempore ieiunii, [5] (ff. 108-124v) Evangelia maioris hebdomadis (ἑσπέρας) pro fer. 2. 3. 4; sequuntur (ff. 116-124v) εὐαγγέλ(ιον) τοῦ νιπτῆρος πρὸ τοῦ νίψασθαι: Ioh. 13, 1-11; μετὰ τὸ νίψασθαι: Ioh. 13, 12-17; in fer. 5 vesp.: Matth. 26, 1-20, Ioh. 13, 3-17; Matth. 26, 21-39, Luc. 22, 43-45, Matth. 26, 40-27, 2, [6] (ff. 124v-140v) Evangelia τῶν ὡρῶν α': Matth. 27, 1-61; θ': Ioh. 19, 16-37; τῇ αὐτῇ ἡμέρα εἰς τ(ὴν) λειτουργίαν (Matth. 27, 1 ss.) προεγρά(φη) τὸ πρωΐ εἰς τ(ὴν) πρώτην ὥραν, ζήτει; sabb. πρωΐ (Matth. 27, 62 ss.) προεγράφη εἰς τὰ εὐαγγέλια τῶν παθῶν, ἀνάγνω(σμα) δωδέκατ(ον) ζήτει, [7] (ff. 141-147) Ἑωθινὰ ἀναστάσιμα. Ad ε' (Luc. 24, 12) notatur: προεγράφη τῇ γ' τῆς διακ(αινησίμου); ad ς' (Luc. 24, 36): προεγράφη εἰς τὴν ἀναλήψι(μον); ad θ' (Ioh. 20, 19): προε-

γράφη τῇ κυριακῇ τοῦ ἀντίπασχα, ζήτει. Manus recentior (saec. XIII–XIV?) iuxta titulum singulorum istorum evang. indicavit dies et horas hebdomadis in quibus legenda sunt.

2 (ff. 147–205) Pro festis immobilibus; pericopae haud paucae integrae recitantur. Septembris 3 indicatur Ioh. 15, 17 ss., recitatur Ioh. 10, 9–16; 12 ut Evl. 303. Octobris 2 recitatur Ioh. 15, 1–11; 11 τ. ἁγ. π. ἡμ. πατριαρχ. Νεκταρίου, Ἀρσακίου, Ἀττικοῦ, Γενναδίου καὶ Σισιννίου; 25, 1° loco τ. ἁγ. Ἀρέθα κ. τ. συνόδου cum lect. Luc. 12, 32 ss.; 26 ut Evl. 303. Decembris 4 τ. ἁγ. μαρτ. Βαρβάρας καὶ Ἰουλιανῆς; 14 τ. ἁγ. Θύρσου, Λευκίου κ. τ. λοιπ., τῇ αὐτ. ἡμ. μνήμη τοῦ σεισ(μοῦ). Martii 5 τ. ἁγ. με΄ μαρτύρων, ζήτει κυρ. α΄ τ. ἁγ. πάντων; 17 εἰς τ. ἀνάμν. τοῦ σεισμοῦ, ζήτει ὀκτ. κϛ΄; 23 Θωμᾶ ἀρχιεπισκόπ. ΚΠ., ζήτει σεπτ. β΄ (Ioh. 10, 7 ss. et sic pluries infra). Aprilis 6 Εὐτυχίου πατριαρχ. ΚΠ., ζήτ. σεπτ. β΄; 14 τ. ἁγ. Κυριακοῦ πατριαρχ.; 19 τ. ὁσ. Μαξίμου πατριαρχ. ΚΠ., ζήτει σεπτ. β΄. Iunii 4 τ. ἐν ἁγ. Μιτροφάνου πατριαρχ. ΚΠ., ζήτει σεπτ. β΄; 11 μνήμη τ. ἁγ. ἀπ. Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα, προεγάφη σαββ. ζ΄ τοῦ Λουκᾶ. Augusti 7 μνήμη τ. ἐπελεύσεως τ. βαρβάρων; 9 τ. ἁγ. Λαυρεντίου; 16 τ. ἁγ. μαρτ. Διομήδους, ζήτει σεπτ. β΄. Dies complures omnino vacant, nempe Sept. 6. 7. 11. 13. 17–19. 21. 22. 25. 27–29, Oct. 4. 5. 8–10. 12. 14–17. 19. 20. 22–24. 27–30, Nov. 3–5. 7. 9. 10. 12. 16–20. 22. 23. 26–29, Dec. 1–3. 7. 8. 10. 11. 15–19. 21. 28. 30. 31, Ian. 2–4. 8. 9. 11–13. 15. 16. 18. 19. 21. 24. 26. 28. 30. 31, Febr. 4. 6. 8–10. 12. 13. 15–22. 25–29, Mart. 2–4. 6–8. 10. 11. 13–16. 18–22. 24. 26–31, April. 2–5. 7–10. 12. 13. 15–18. 20–22. 24. 26–30, Maii 1. 3–7. 9. 10. 13–20. 22–31, Iun. 1–3. 5–10. 12. 13. 15–23. 25–28, Iul. 2–7. 9. 10. 12–14. 17–19. 21–24. 26. 28–31, Aug. 3–5. 8. 10–14. 17. 21. 23. 24. 26–28. 30. 31.

3 (ff. 201–206) Lectiones variae, nempe pro encaeniis 2 (1ª = Ioh. 10, 22–30), εἰς μνήμην φόβου 3 (ζήτει oct. 26, dec. 14, aug. 7), εἰς σχῆμα μοναχῶν 4 (ζήτει ian. 20, dom. sanct. omnium, domin. 3 ieiunii, oct. 13), εἰς ἀσθενοῦντας 4, εἰς κοιμηθέντας 5.

4 (ff. 207–232) Evangelia τῶν παθῶν, (ff. 233–237) Evangelia εἰς τὸν ὄρθρον maioris hebdom. fer. 2 (Matth. 21, 18–43), fer. 3 (Luc. 12, 35–59), fer. 4 (indicatur Luc. 7, 36–50, προεγράφη μηνὶ σεπτ. ιϛ), fer. 5 (Marc. 14, 12–16).

5 (ff. 232ᵛ. 237ᵛ) manu seriore diversa Luc. 15, 4–10 et 11, 9–13.

Liber nitide ab uno eodemque scriba exaratus. Constat fasciculis 31 quaternionibus (exceptis 9 ternione, 5. 30. 31 ff. quinque), quorum supputatio antiqua omnino periit; numeratio recentior imperfecta — ab *a* ad *r* — saec. XV–XVI facta est secundum morem aetatis (a i, aii, a iii, etc.). Scriptura fere semper continua, spiritibus accentibusque instructa ab ipso librario; notae musicae paullo post rubro colore sunt adiectae. Litterae initiales

maximae atque ornatus ff. 38 et 94 variis coloribus et auro affabre picta; lemmata plerumque auro; dierum litterae initiales modo rubro, modo auro distinctae; litterae initiales et lemmata ff. 233v-236v, quae omissa fuerant, temporibus recentioribus suffecta sunt (lemma f. 98 repetitum). Notas parvi pretii manu diversa reperies in ff. 89v. 92. 93. 160 et 237v; f. 45 linea integra crasa. Librum in manus hominis slavici saec. XI-XII devenisse ex nota f. 37v inscripta facile dignosci potest. Margines complures madore corrupti imperite refecti sunt. F. 1 summo manu saec. XV *Euangelia*. Codicem breviter descripsit Gregory (*Evl. 541*).

Tabulae corio rubro obductae sunt tempore, ut videtur, Pii VI; tegumenti dorsum aetate Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii, quorum exhibet scuta, renovatum est.

354 (olim 922). An. 949 (f. 234v), membran., mm. 358×235, ff. IV (III. IV chart.). 235 (+ 102a. 153a. 158a. 181a), coll. 2, linn. 26.

Quattuor evangelia notatione ecphonetica, quae dicitur, instructa, capitulis eorumque tabulis, sectionibus, pericoparum indiciis et scholiis undecim — inter quae unum Clementi Alexandrino (f. 30), alium Anastasio Antiocheno (f. 74), tertium Isidoro Pelusiotae (f. 131) tribuuntur — aucta (ed. Ioh. Mercati, *Un frammento delle Ipotiposi di Clemente Alessandrino* in *Studi e Testi*, 12, 1904, p. 3-15). Praecedunt a (ff. 1-13) ⟨**Eusebii** epistola ad Carpianum⟩, quae inc. mut. *τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν* et canones Eusebiani (M. 22, 1276 C 6-1299), b (ff. 13v-14) *Ὑπόθεσις κανόνος τῆς τῶν εὐαγγελιστῶν συμφωνίας. Πρόγραμμα εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. τὰ τῆς νέας κ. τ. λ.* (ed. von Soden, p. 402), c (ff. 14v-15v) capitula *ξη'* Matthaei in quorum fine: *ὁμοῦ κεφάλαια ͵αρξε', τίτλοι σιζ', στίχοι ͵θτ'*, d (f. 16) excerptum ⟨s. Ioh. Chrysostomi⟩ (von Soden, p. 301 [80]).

1 (ff. 17-77v) Matthaeus (cap. *ξη'*, sect. *τνε'*; in fine: *στιχχ ͵βχ'* ·:· *τὸ κατὰ Ματθ(αῖον) εὐαγγέλιον ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ ἐν Ἱ(ερουσα)λὴμ μετὰ χρόνους ὀκτὼ τῆς χ(ριστο)ῦ ἀναλήψεως*), 2 (ff. 78-115v) Marcus (cap. *μη'*, sect. *σλδ'*; in fine: *στιχχ ͵αχ'. τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον ἐξεδόθη μετὰ χρόνους ι' τῆς τοῦ χ(ριστο)ῦ ἀναλήψεως*), 3 (ff. 116-178v) Lucas (cap. *πγ'*, sect. *τμβ'*; in fine: *εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν στιχχ ͵βω'. τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον ἐξεδόθη μετὰ χρόνους ιε' τῆς τοῦ χ(ριστο)ῦ ἀναλήψεως*), 4 (ff. 179v-224v) Iohannes (cap. *ιη'*, sect. *σλβ'*; in fine: *στίχοι ͵βτ'. τὸ κατὰ Ἰω(άννην) εὐαγγέλιον ἐξεδόθη μετὰ χρόνους λβ' τῆς τοῦ χ(ριστο)ῦ ἀναλήψεως*). Subsequuntur a (ff. 225-232v) evangelium *τῇ μεγάλῃ ε'⟨ἑσπέρας⟩* (Matth. 26, 1-20; Ioh. 13, 1-15; Matth. 26, 21-39; Luc. 22, 43-44; Matth. 26, 40-27, 2), *τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ* (Matth. 27, 1-38; Luc. 23, 39-43; Matth. 27, 39-54; Ioh. 19, 31-37; Matth. 27, 55-61), b (ff. 232v-234v) in Dormitionem b. M. V. (Luc. 10, 38-42 et 11, 27-28), in venerabilem Crucem (Ioh. 19, 6. 9-11 etc. ut in Gregory, p. 366).

Folia I. II e codice saec. IX, litteris uncialibus crassioribus exarato, binis coll., linn. 30 avolsa, duarum homiliarum fragmenta continent: (f. I) ⟨**Ps.-Athanasii** in passionem Domini⟩ inc. mut. *ὑπὸ τούτων ἡ ἀπαρχή*, des. *ἐν τῇ κατηγορίᾳ διαδήμα⟨τος⟩* (M. 28, 1057 A 7-D 4), (f. II) ⟨**Ps.-Epiphanii** homilia II in sabbato magno⟩ inc. mut. *⟨ἑ⟩σπέραν ἐπετελοῦντο*, des. *πρῶτοι ποιμένες τὴν* (M. 43, 441 B 9-444 A 9).

F. 235 in locum custodiae assutum, avulsum e codice latino saec. XV binis coll. descripto, continet ⟨**Bernardi Compostellani** lecturae aureae super lib. I Decretalium⟩ fragmentum in 4, 1-5. Inc. *Consuetudines. Quaeritur qualiter*, des. *quia pronuntiaverat consuetudinem* (op. cit., p. 175v-177). Cf. supra cod. 336, ff. I. 295.

Codicem exaravit Michael quidam monachus (de quo vide Vogel-Gardthausen, p. 322 et *Νέος Ἑλληνομνήμων* 6, 1909, p. 210) ut docet subscriptio f. 234v: *ἐγράφει ἡ τιμία δέλτος | αὕτη διὰ χειρὸς ἐμοῦ Μιχα|ὴλ μο(να)χ(οῦ) ἁμαρτω(λοῦ)· μη(νὶ) μαρτ(ίῳ) α' | ἡμέρα ε'· ὥρ(α) ς'. | ἔτους ,ς ν ν ζ', ἰνδ(ικτιῶνος) ζ'.* Eiusdem Michaelis nomen legere contigit ff. 77v et 115v. Librum efficiunt fasciculi 30 quaterniones (exceptis 1 nunc septem ff., 23 quinione et ultimo ff. 5) litteris ⟨A⟩-Λ in angulo super. ext. primae singulorum paginae signati. Uniuscuiusque evangelii priora folia litteris uncialibus maioribus sunt perscripta. Ff. 1-16 ornatus evangeliorumque inscriptiones (ff. 17. 79. 115v-117v. 179-180) multicolores arte non mediocri, severa quidem, picta; in quibus foliis scriptura candelabris (ff. 13v. 16) aut columellis linea recta et curva superius coniunctis includitur, inter quae circuli inscripti varias figuras animalium vel geometrica schemata continent; unde ex exemplo « iconoclasta » fluere librum nostrum contendit Vl. Zabughin (*I codici istoriati di Dante nella Biblioteca Vaticana*, Fasc. I, tab. 4. 5. 6). Litterae initiales et sectionum numeri rubro et flavo coloribus, non semel tamen caeruleo et rubro (e. g. ff. 55v-57. 64-65. 130v-132. 154v-157) distincta. Ordo pericoparum marginibus ab ipso scriba, ut videtur, rubro indicatur; idem, ni fallor, versiculis haud paucis *ὑπέρβα* affixit (cf. ff. 34. 58. 121. 121v. 122. 131v. 168v. 169v. 197); pericopas duas asteriscis (f. 172 [Luc. 23, 44], f. 189 [Ioh. 5,4]) unam obelis (f. 197-197v [Ioh. 7, 53-8,11]) reperies instructas. Notae aevi posterioris ad lectiones spectantes passim (e. g. ff. 58v. 60. 61. 64v. 170. 207v. 209. 220v) adiectae. F. I summo in parmula membran. agglutinata manu saec. XVI *Excerpta ex quatuor evang. | quae recitantur in Eccl.a gr. per anni tempora;* in calce *u. 922 | n. 354.* F. IIv inf. manu saec. XV *4or Evangelia distincta per annum, ob vetustatem | et litterarum diferentiam multa veneratione digna.* F. IV *πίναξ* Allatianus. Codicem descripserunt Ph. Vitalis apud Blanchinum, Evangeliarium quadruplex, I, p. DLXXI-DLXXII; Birch, Quatuor Evangelia graece, Havniae 1788, p. III-IV. Ff. 119-119v aere excudit Blanchinus (op. cit., tab. VI post p. CDXCII). Scripturae exempla (f. 30) exhibent New Palaeogr. Soc. (Plate 105, 30), P. Franchi de' Cavalieri et Ioh. Lietzmann, Specimina codicum etc. (tab. 13); (f. 161) Steffens, *Proben aus griechischen Handschriften und Urkunden* (tab. 9).

In dorso tesserae gentiliciae Pii IX et I. B. Pitra card. bibliothecarii.

355 (olim 248). Saec. IX, membran., mm. 330×255, ff. I. 315 (+ 279a), coll. 2, linn. 19.

Evangeliarum secundum morem Constantinopolitanum, notatione ecphonetica antiquiore, quae dicitur, instructum.

1 Pro festis mobilibus. [1](ff. 1-73v) Iohannis a Pascha usque ad Pentecosten lectiones integrae, [2](ff. 74-109) Matthaei lectiones sabbato-dominicae; domin. 16 desinit ut in Evl. 32 et 292, [3](ff. 110-150v) Lucae lect. sabbato-dominicae, [4](ff. 151-169) Lectiones ieiuniorum ex Marco praesertim desumptae; sabb. 1 ieiunii dicitur *καὶ τοῦ μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου*; sequuntur [5](ff. 169-191v) nulla distinctione facta, lectiones maioris hebdomadis serotinae tantum; in fer. 5 recitantur Matth. 26, 1-20; Ioh. 13, 1-17; Matth. 26, 21-39; Luc. 22, 43-45; Matth. 26, 40-27, 2 et evangelium *τοῦ νιπτῆρος*, [6](ff. 191v-228v) evangelia *τ. ἁγ. παθῶν*, [7](ff. 228v-242) evangelia *τῶν ὡρῶν τῆς ἁγίας παρασκευῆς* et [8](ff. 242-244v) sabbati sancti.

2 (ff. 245-308) Pro festis immobilibus; pericopae haud paucae integrae recitantur. Septembris 6 *σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐν ταῖς Χώναις*; 10 *τ. ἁγ. Κορνούτου καὶ Αὐτονόμου*; 25 *μν. τοῦ σεισμοῦ ἐν τῷ κάμπῳ*. Octobris 11 *τ. ἁγ. πατριαρχ. Νεκταρίου, Ἀρσακίου, Ἀττικοῦ, Γενναδίου καὶ Σισιννίου*; 26 legitur Matth. 8, 23-27. Decembris 1 *τ. ἁγ. μάρτ. Βαρβάρας*. Aprilis 1 *τ. ὁσ. Μαρίας τ. Αἰγυπτίας* cum lect. Luc. 15, 4-7. Iunii 14 *τ. ἁγ. προφ. Ἠλιοῦ καὶ Ἐλισσαίου κ. τ. ἐν ἁγ. πατρὸς ἡμ. Μεθοδίου ἀρχιεπ. ΚΠ.*; 22 *Μαρίας τ. Μαγδαληνῆς* (*ζήτ. εὐαγ. ἑωθινὸν η'*). Iulii 16 *μν. τ. ἁγ. ἐν ΚΠ. συνόδου κατὰ Σευήρου τοῦ δυσσεβοῦς*, reliqua fere ut Evl. 13. Augusti 21 *τ. ἁγ. ἀπ. Θαδδαίου*. Dies complures omittuntur, nempe Sept. 7. 11. 17-19. 21. 22. 27-29, Oct. 4. 5. 8. 10. 13. 15-17. 19. 20. 22. 27-31, Nov. 3 5. 7. 9. 10. 18-20. 22-24. 26-29, Dec. 2-4. 7. 8. 10. 11. 15-19. 21. 28. 30. 31, Ian. 2-4. 8. 9. 12. 13. 15. 19. 24. 26. 28. 30, Feb. 4-10. 12-22. 25-29, Mart. 1-8. 10-24. 27-31, Apr. 2-21. 24. 28. 29, Maii 3-7. 10. 13-20. 22-31, Iun. 1-3. 5-10. 12. 13. 15-18. 20. 21. 23. 26. 28, Iul. 3-7. 9. 10. 12-14. 17-19. 21-24. 26. 28-31, Aug. 3-5. 7. 8. 11-14. 17. 19. 20. 23. 24. 26-28. 30.

3 (ff. 308v-315) Evangelia *ἑωθινὰ ἀναστάσιμα*, (ff. 315-315v) evangelia pro diversis solemnitatibus (cf. Gregory, *Textkritik*..., p. 384-386); pericopae indicantur tantum.

Constat liber fasciculis 41 quaternionibus (exceptis *θ'. ιθ'* ff. 9, *ιδ'. μ'. μα'* binionibus) litteris rubris ad angulum ext. sup. primae singulorum paginae signatis. Exaratus est charactere unciali, quem dicunt, oblongo et crassiore; spiritus et accentus ex more antiquiore (e. g. *εἶπεν, τὸν*) appositi sunt; notae musicae minio pictae. Litterae initiales maximae

variis coloribus et auro, aliae autem auro solo renident. Aurea etiam sunt lemmata, tituli et praesertim initia variarum partium, quae insuper πύλῃ ampliore et pereleganti distinguuntur (ff. 1. 74. 110. 151). Finis libri (f. 315ᵛ) triplici cruce rubra signatur. Adsunt (ff. 7. 13. 303ᵛ. 315ᵛ) supplementa paucissima sequiore manu (saec. XIII?). F. 173 summo (in Matth. 24, 41) litteris rubris saec. XI: τοῦ ἁγ(ίου) Γρηγορίου τῆς μεγά(λης) Ἀρμενίας. εἶπεν ὁ κ(ύριο)ς Γρηγορεῖτε ὅτι. In calce f. 315ᵛ, litteris inter se colligatis + θεόδουλ(ος). Margines complures madore corrupti aetate recentissima refecti sunt; f. 2ᵛ littera initialis Θ et f. 245 tituli πύλη excisae. F. 1ᵛ πίναξ Allatianus. Codicem breviter descripsit Gregory (*Evl. 542*).

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

356 (olim 921). Saec. XIII-XIV, membran., mm. 322 × 242, ff. III. 371 (+ 1ᵃ⁻ᵉ. 107ᵃ⁻ᶜ. 171ᵃ⁻ᵈ. 285ᵃ), linn. 18.

Quattuor evangelia. (ff. 1ᶜ-107ᵛ) Matthaeus, (ff. 108-171ᵛ) Marcus, (ff. 172-285) Lucas, (ff. 286-370ᵛ) Iohannes. Singula evangelia praecedunt: ᵃ (ff. 1-1ᵃ. 107ᵃ. 107ᵇ. 171ᵃ-171ᶜ. 285ᵛ) tabula capitulorum (von Soden, *Die Schriften...*, p. 405-411), ᵇ (ff. 1ᵇ. 107ᵇᵛ. 171ᶜ. 285ᵛ) argumenta (von Soden, p. 313 [117], 311 [108, 2-4]), ᶜ (ff. 1ᵇ. 107ᵇᵛ. 171ᶜᵛ. 285ᵃ) versus heroici (von Soden, p. 378, 5-8). In fine uniuscuiusque stichometria (Matth. στίχοι ,βχ'; Marc. στίχοι, ,αχ'; Luc. στίχοι ,βω'; Ioh. στίχοι ,βτ') et tempus editionis (von Soden, p. 297 [37. 42-45]). In fine versus ὁ στ(αυ)ρ(ὸ)ς ἐστιν ὅπλον εἰς σ(ωτη)ρίαν.

Codex (quem C. R. Gregory siglis *Evv. 128*, von Soden *ε 304* indicaverunt) accurate scriptus, marginibus latissimis insignis. Constat fasciculis 48 quaternionibus (si excipias 14. 21. 23. 40 terniones et 37 foliorum undecim) tum in fronte primae tum in calce supremae singulorum paginae dextrorsum litteris α'-μη' signatis. Prima uniuscuiusque evangelii pagina (ceterum fere vacua, utpote quae ornamento quodam augenda, ut videtur, numquam inducto), inscriptiones, litterae initiales maiores (maximae desunt), capitulorum numeri marginibus ascripti, pericoparum liturgic. indicatio (tantum ad Matthaei et Lucae initium) rubra sunt. Emendationes primae manus rarissimae (ff. 23. 72ᵛ. 235ᵛ); obelis instructa est pericopa de muliere adultera (ff. 317-318). Quot folia codicis impleant Marcus, Lucas et Iohannes serius notatum est (ff. 108. 172. 286). Ff. II. 107ᶜ. 171ᵈ. 371 scriptura vacant. F I. in schedula membr. agglutinata, manu saec. XVI *Euangelia quatuor* | *921*; inferius *n. 921* | *n. 356*; f. Iᵛ summo manu saec. XV *In Chio apippo*; f. IIIᵛ πίναξ Allatianus; f. 1 summo *.6.* In tabula postica inter. crux cum linea transversa atramento delineata. De codice breviter disputavit A. Birch, Quatuor evangelia graece, p. IV-V.

Tabulae corio castaneo obductae et olim catena munitae scuta habent auro impressa Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii.

357 (olim 923). Saec. IX, membran., mm. 395 × 320, ff. 322, coll. 2, linn. 15.

Evangeliarium (Ἀναγνώσματα cod.) notatione ecphonetica classica, quae dicitur, auctum.

1 Pro festis mobilibus. [1](ff. 1–62ᵛ) Iohannes, non tamen sine lacunis, deficit in vv. *εἶπον αὐτοῖς ἐ⟨κεῖνοι⟩* (7,45), [2] (ff. 63–98ᵛ) Matthaei lectiones sabbato-dominicae. Inc. mut. *⟨δώδε⟩κα θρόνους* (19, 28), [3] (ff. 99–153ᵛ) Lucae lect. sabbato-dominicae; paenultimae additum est (post Matth. 6, 1–13) *ὅτι σὸν εστιν ἡ βασιλεια καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δοξα εις τους αιωνας ἀμήν*, [4] (ff. 154–179ᵛ) Marci lectiones pro tempore ieiunii. Sequuntur [5] (ff. 179ᵛ–219ᵛ) pericopae hebdomadis maioris.

2 (ff. 220–277ᵛ) Pro festis immobilibus (*ἀναγνωσματα του Μηνολογιου*). Octobris 14 ut in Evl. 303. Decembris 14 *τ. ἁγ. Εὐστρατίου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.* Augusti 16 *τ. ἁγ. Διομήδους.* Dies haud pauci omittuntur sc. Sept. 3. 4. 7. 17–19. 21–23. 25. 27–29, Oct. 1–5. 8–13. 15–23. 25. 27–31, Nov. 3–5. 9. 10. 12. 18–20. 21–29, Dec. 1–3. 5. 7–13. 15–19. 21–23. 28, Ian. 2–4. 8–16. 18. 19. 21. 23. 24. 26. 28–31, Febr. 3–23. 25–29. Mart. 1–24. 26–31, Apr. 1–22. 25. 27–30, Maii 1–7. 9–20. 21–31, Iun. 1–23. 25–28. 30, Iul. 2–10. 12–30, Aug. 1–5. 7–14. 17–24. 26–28. 30.

3 (ff. 278–286) *Ἀναγνώσματα ἑωθινά*, (ff. 286–322ᵛ) Evangelia passionum, deficit in vv. *λέγει τῇ ⟨μητρί⟩* (Ioh. 19, 26: *ἀνάγνωσμα θʹ*).

Liber litteris uncialibus maximi moduli amplissimisque marginibus insignis, fasciculis saltem 47 olim constabat quaternionibus (excepto pare foliorum 218–219 quo festa mobilia absolvuntur) in fronte singulorum cruce et litteris (vide reliquias in summis ff. 53. 202) distinctis; quae notae iam ante saec. XVI effluxerant. Folia complura perierunt in priore praesertim parte, nempe — ni fallor — unum post ff. 23ᵛ. 25ᵛ. 34ᵛ. 40ᵛ. 49ᵛ. 153ᵛ (hoc tamen erat vacuum). 263ᵛ, duo post ff. 1ᵛ. 3ᵛ. 24ᵛ. 50ᵛ. 66ᵛ, tria post f. 60ᵛ, quinque post f. 61ᵛ, sex post f. 5ᵛ, fasciculus forte integer post ff. 98ᵛ et 322ᵛ; ex quo biniones inveniuntur fasc. 1. 5. 9. 12, ternio fasc. 7, septem ff. fasc. 24 (ff. 147–153ᵛ); solo denique pare foliorum fasc. 2 (ff. 5–6) et 11 (ff. 61–62) constant. Iam circa saec. XIV graecus corrector lacunam post 98ᵛ quodam modo supplere studuit, idemque in ff. 187 et 189ᵛ *ἀρχοτελείας* rubro liquore distinxit. Saec. XV, homo latinus fasciculos superstites 42 minus recte recensuit, quos in calce tum ultimae tum primae paginae oppositarum numero eodem arabico (e. g. ff. 62ᵛ et 63. 90ᵛ et 91) notavit; singulorum insuper paginas medias signo (num. 5?) distinxit, priorem quidem inferius (e. g. ff. 2ᵛ. 56ᵛ), insequentem vero superius (e. g. ff. 3. 57). Scripturae rationes sunt diversae: litterae duplici linea efformatae sunt, cuius intercapedo hic (in textu evangelii) atramento, illic (in indicandis diebus et pericopis) flavo liquore paullo tenacibus impleta est. Litterae initiales maximae auro aut flavo colore tactae sunt. Tituli saeptis auratis inclusi, notae musicae rubrae sunt. Apices rariores, exceptis ff. 116ᵛ–118 ubi manu recentiore additi sunt vel potius secundum morem hodiernum correcti; additiones rarae minoribus litteris (e. g. ff. 82ᵛ.

112ᵛ. 180. 259ᵛ) et rasurae (e. g. ff. 23. 97. 152ᵛ). Marginum pars non minima excisa fuisse videtur. Folia plura inquinata, alia vero (67. 68. 74. 106. 108) plus minus perforata. F. 278ᵛ inferno ☧ (cf. cod. 356 in tabula postica inter.) Codicem paucis descripsit Gregory (*Evl. 543*).

Tabulae corio rubro obductae sunt tempore Pii VI, ni fallor; dorsum renovatum est aetate Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii, quorum tesserae gentiliciae auro impressae sunt.

358 (olim 253). Saec. XI, membran., mm. 289×224, ff. I. 355 (+ 151ᵃ. 192ᵃ), linn. 18-20 (text. evang.), 40 (commentarius).

Evangelia quattuor, commentario ⟨**ps.-Petri Laodiceni** aucta⟩, usui liturgico serius aptata. Praefigitur index pericoparum evangelicarum totius anni pro festis tam mobilibus (ff. 1–6) quam immobilibus (ff. 6–8ᵛ) et pro variis solemnitatibus (ff. 8ᵛ–9). Menologii dies complures omittuntur, nempe Sept. 3. 4. 6. 7. 10. 11. 18. 19. 21. 22. 25. 27–29, Oct. 4. 5. 8–10. 12. 14–17. 19. 20. 22. 23. 27–29. 31, Nov. 3–5. 7. 9. 10. 12. 18. 19. 22–24. 26–29, Dec. 1–3. 7–12. 15–19. 28, Ian. 2-4. 8. 9. 11–13. 15. 19. 21. 24. 26. 28. 30. 31, Feb. 4-10. 12-22. 25–29, Mart. 1–8. 10–24. 27–31, Apr. 1–21. 24–30, Maii 1. 3–7. 9. 10 (Maii 11 *τ. ἁγ. μάρτ. Μωκίου*). 13–20. 23–31, Iun. 1–3. 5–13. 15–23. 25–28, Iul. 3–7. 9. 10. 12–14. 17–19. 21–26. 28–29, Aug. 3–5. 7–14. 17–24. 26–28. 30. 31. Sequuntur (ff. 9ᵛ–14) canones Eusebiani, (ff. 15–16) **Eusebii** epistola ad Carpianum (M. 22, 1276–1277), cui addita est conclusio *κανόνες — τοῖς εὐαγγελισταῖς* (Gregory, p. 864).

[1] (ff. 20–109ᵛ) Matthaeus. Margines occupat commentarius Petro Laodiceno tributus (ed. G. Henrici, *Des Petrus von Laodicea Erklärung des Matthäusevangeliums* in *Beiträge zur Geschichte und Erklärung des Neuen Testamentes*, V, Leipzig 1908); scholia quattuor (ff. 45ᵛ. 46. 72. 76ᵛ: in Matth. 10, 34; 18, 22; 20, 1–16) **Origeni** tribuuntur. Subduntur quaedam de Christi resurrectione: [a] (f. 110) **Eusebii Pamphili** ⟨ad Marinum quaestionis II excerptum⟩ (M. 22, 940-944 D 4) ut in Cramer, Catenae in evangelia s. Matthaei et Marci, p. 251–253, [b] (ff. 110–110ᵛ) **Isidori Pelusiotae** ⟨ep. II, 212⟩ (M. 78, 652–653) et (f. 110ᵛ) ⟨ep. I, 114⟩ (ib. 257–260), [c] (ff. 110ᵛ–111ᵛ) **Eusebii Pamphili** ⟨ad Marinum quaestio IV, 1–2⟩ (M. 22, 952–956 A 13 cum nota 38; Cramer, op. cit., p. 253–256), [d] (f. 111ᵛ) **Isidori Pelusiotae** (?) scholion (exstat in Severi Antiocheni homilia LXXVII, ed. Kugener, Patr. Orient. XVI, 5, p. 796, 10–798,9), [e] (ib.) Anonymi fragmentum (op. cit., p. 840, 7–842, 5 et 846, 3–7), [f] (ib.) **Cyrilli**, revera **Hippolyti Thebani** de Iosephi filiis (ex hoc codice ed. A. Mai, Nov. Patr. Bibl., II, p. 484,

n. 1; M. 72, 457 n.; Diekamp, *Hippolytus von Theben*, p. 7, 4–10, 6), [2] (ff. 117–170v) M a r c u s cum commentario in marginibus exarato **Victoris Antiocheni** * (ed. Matthaei, Mosquae 1775, p. 1–122, 9), [3] (ff. 176–272) L u c a s cum commentario ps.-P e t r i L a o d i c e n i (de quo vide Max Rauer, *Der dem Petrus von Laodicea zugeschriebene Lukaskommentar*, Munster 1920), [4] (ff. 273–354v) I o h a n n e s eiusdem ps.-P e t r i L a o d. commentario auctus (cf. Markfi, Codex graecus quatuor evangeliorum e bibliotheca Universitatis Pestinensis, Pestini 1860, p. 322–439). Singula evangelia praecedunt (ff. 16v–17v. 113–114. 171–172v. 273) capitula (von Soden, *Die Schriften...*, p. 405–411), (ff. 18. 115–115v. 173. 273v–274) argumenta (p. 314–316 [120]). In fine (f. 355) mulieris adulterae pericopa, cui praeponuntur haec verba: *τὸ περὶ τῆς μοιχαλίδος κεφάλαιον ἐν πολλοῖς ἀντιγράφοις κείμενον γεγράφαμεν.*

Liber exaratus est quattuor mensium spatio a quodam Eustathio, ut liquet ex subscriptione (f. 355) + *ὁ προστυχὼν πᾶς τῆδε τῆι βίβλωι φίλο(s), – Εὐσταθίου μέμνησο τοῦ γεγραφότος | εὐαγγελιστῶν τεσσάρων σοφῶν βίβλον — λόγους ἀναπτύσσουσαν ἐν σαφεῖ φράσει, | τέσσαρσι μησὶ κἂν κατείχετο πλέον. | + ἔργων πάρεργον τὸ προκείμενον σκόπει. — ὅπερ ποθωι γέγραφεν ἐν μικρῶι χρόνωι | Εὐστάθιος πρώξιμος σχολῆς παρθένου: —* (Vogel–Gardthausen, p. 123). Codicem efficiunt fasciculi 46 quaterniones (si excipias 37 quinionem, 46 ternionem, 23 binionem, 15 foliorum novem, 36 foliorum quinque), quorum notae antiquae omnino perierunt; supputatio serior (saec. XV) notis arabicis in calce primae singulorum paginae apposita fasciculos enumerat perperam 50. Scriptura tum textus tum commentarii, quae minor et densior est, valde nitida et elegans. Litterae initiales maximae, evangeliorum inscriptiones et saepta quibus includuntur auro et coloribus variis vividissimis distincta sunt; capitula, sectiones, lectionum tabula, subscriptio denique rubro sunt exarata; Eusebii canones atque versus imaginibus evangelistarum adiecti aurati. Evangelistae in campo aureo (ff. 19v. 116v. 175v. 275v) sub velariis contractis ante scriptorium sedentes, meditantes aut scribentes affabre picti sunt; Marci imago ex parte consumpta. Emendationes, supplementa tum ipsius librarii, tum manus posterioris (e. g. ff. 126v. 131. 153v. 311v. 313. 336v); correctiones duae (ff. 248v. 254v) ab illo, ut videtur, qui lemmata *Κυρ(ίλλου)* et *Σεβ(ήρου)* marginibus exter. ff. 228. 229 ascripsit. Liber postea usui liturgico aptatus, indiciis variis rubro liquore pallidiore aut atramento in marginibus auctus est; qua re *στάσεις, ἀναγνώσματα* et alia liturgica haud raro inveniuntur. Ff. 39. 40 inquinata, 112. 174 vacua; f. 90v scriptura renovata. F. 9 inscriptio satis antiqua postea erasa + *Ἡ βίβλος αὐτ(η) τῆς θ(είας?) (μονῆς?) | του θαυματουργου καὶ θείου Εὐστρατ(ιου).* F. 1 summo manu recentiore alia inscriptio postea erasa + *το παρὸν βιβλίον ἐδόθ(η) μοι παρὰ τοῦ παγ (?) ... (ας) ... δ ... κῦρ. Γεωργ(ιου) τοῦ υψηλου | τοῦ μετονομασθέντ(os) Γερ(...). ὁ ταπεινὸ(s) ⟨β⟩ησαρίων.* Ibidem alia manus quaedam graeco-barbara inscripsit in margine + *παρέλαβα ἀπὸ τοῦ δευτερ...*, in fine... *μιχαηλ ὁ μοσχολὲον.* Unde videtur codex olim fuisse cuiusdam monasterii s. Eustratii martyris, postea Georgii atque, ex eius dono, Bessarionis; denique Nicolai Cusani, teste A. Birch (Variae lectiones ad textum IV Evangeliorum, Havniae 1801, p. VI) *ad calcem subjicitur nota qua refertur, Codicem emtum fuisse Constantinopoli Anno 1438 a Dre Nicolao de Cusza, in legatione pro Imperatore et Romano episcopo*

orientali, quae ad Eugenium papam Ferrariam venit; quae nota periit, folio custodiae a recentiori compingente, ut videtur, avulso. F. I^v manu saec. XVI *Victor e(piscopu)s* (cancell., inferius: *presbyter) Antioch. ut habes initio Marci*; in media pagina πίναξ Allatianus. Librum breviter descripserunt Karo–Lietzmann (Catalogus.., p. 565), Diekamp (op. cit., p. XXIV), Gregory (*Evv. 129*) et von Soden (A^{200}). Scripturae exemplum dedit (ff. 111^v et 355) A. Mai in Nov. Patr. Bibl., IV, post p. 142.

In dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

359 (olim 919). Saec. XV, chartac., mm. 280 × 210, ff. 229, coll. 2, linn. 26.

Quattuor evangelia latino-graeca. (ff. 1–70) Matthaeus, (ff. 70^v–110^v) Marcus, (ff. 110^v–183) Lucas, (ff. 183–229^v) Iohannes, deficit in vv. amicus Caesaris. omnis (Ioh. 19, 12).

Codex (quem Gregory *Evv. 130*, von Soden siglis *ε 596* indicaverunt) constat fasciculis 29 quaternionibus (si excipias ultimum foliorum 5), litteris graecis in calce primae et ultimae singulorum paginae notatis. Manu occidentali, ut videtur, exaratus est totus. Littera initialis maxima rubro et caeruleo colore distincta est, ceterae minio solo pictae; evangeliorum tituli capitulorumque numeri rubri sunt. Versio latina columellam sinistram occupat. F. 93^v summo, notula adversus Nicolaum de Lyra (in Marc. 10, 25); f. 185 correctio ipsius librarii manu. Chartae signum singulare vidimus uvam (Briquet 12 947) F. I summo, manu coaeva *domi*^{n} *dominus mateos*. De codice plura habet Andreas Birch (op. cit., p. VI–VIII) qui tamen illum saeculo XIII, minus recte, descriptum censet.

In dorso scuta Leonis XIII et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

360. Saec. XIII, membran., mm. 231 × 172, ff. III (I add., II. III chart.). 222, coll. 2, linn. 31–37.

Novum Testamentum, praeter Apocalypsim, usui liturgico aptatum.

Praemittuntur [a] (ff. 1–4) **Eusebii** epistola ad Carpianum et canones (M. 22, 1276–1292), [b] (ff. 4^v–7^v) Lectiones pro festis immobilibus Oct. 30 τ. ἁγ. Μαρκιανοῦ ἐπισκ. Συρακου(σης) καὶ Κυριακοῦ (ρουάκου cod.) αρχιεπισκ. ΚΠ. Dec. 28 et Iul. 2... ἐν βλαχέρνες, Iul. 15 τ. ἁγ· Κυριακοῦ ἐπισκ. Ἱεροσολύμων. Dies haud pauci omittuntur, sc. Sept. 2–7. 10–13. 15. 17–19. 21. 22. 25. 27–29, Oct. 4. 5. 8–10. 12–17. 19–22. 27–29. 31, Nov. 3–5. 7. 9. 10. 12. 15. 18–20. 22–24. 26–29, Dec. 1–3. 8–12. 14–16. 18. 19. 21, Ian. 2–4. 8–9. 11–16. 19. 21. 24. 26. 28. 30, Febr. 4–15. 17–22. 25–29, Mart. 1–8. 10–21. 23. 24. 26–31, Apr. 1–5. 7–22. 24–30, Maii 1. 3–7. 9. 10. 13–20. 24–31, Iun. 2. 3. 5–10. 12. 13. 15–23. 25–27, Iul. 3–7. 10–14. 17–19. 22. 24. 25. 28–31, Aug. 2–5. 6–13. 16. 17. 19. 21–24. 26. 28. 30, [c] (ff. 7^v–11^v) Lectiones pro festis mobilibus (cf. Gregory, *Textkritik...*, p. 343–364), [d] (ff. 11^v–12) Matthaei capi-

tula οδ', [e] (f. 13) Matthaei lectiones liturgicae; in fine haec notantur: *ἰστέον ὅτι μέχρι ια' ενδ(ο)μ(αδος) ἀναγινώσκεται δι' ὅλου Ματθ(αίου), μετὰ δὲ ταύτ(α) τὰ σα(ββα)τα κυρ(ιακα) μόνα, τὰς δὲ λοιπ(ὰς) ε' ἡμέρ(ας) τὸ κατὰ Μάρ(κον).*

1 Evangelia. [1] (ff. 14–46) Matthaeus; sectiones *τνε'*, in fine: *στίχοι ,βχ'*, tempus editionis (cf. von Soden, *Die Schriften ...*, p. 297 [36. 42–45] et versus (von Soden, p. 383 [39]), [2] (ff. 48–69) Marcus, cui praefiguntur (f. 46v) capitula *μς'* et (f. 47) ordo lectionum liturgicarum ex eo desumptarum; sectiones *σλδ'*, in fine versus duo (von Soden, p. 383 [40]) et nota de tempore editionis (von Soden, p. 297 [36. 42–45]), [3] (ff. 71–107) Lucas; praemittuntur (ff. 69v–70) capitula *νζ'* ab editis satis discrepantia, in fine quorum legitur *Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου καὶ Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου περὶ τῆς ζωοποιοῦ ἀναστάσεως χ(ριστο)ῦ τοῦ θ(εο)ῦ ἡμῶν* sed nihil horum habetur, (f. 70) lectionum ordo; sectiones *τμγ'*, in fine: *στίχοι ,βω'*, nota editionis (von Soden, p. 297 [36. 42–45]) et versus tres (von Soden, p. 382 [33]), [4] (ff. 107–132) Iohannes cui praefixa sunt (f. 106) capitula *ιη'* et ordo lectionum; sectiones *σλβ'*, in fine versus iambici duo (von Soden, p. 383 [41]) et nota editionis (von Soden, p. 297 [36. 42–45]).

2 (ff. 132v–161v) Actus apostolorum; praemittitur in margine f. 132 ordo pericoparum (cf. Gregory, p. 344 ss.). In marginibus ff. 155 inferne et 155v superne duo scholia addita sunt (in 22, 5 et 23, 6).

3 Epistolae catholicae. [1] (ff. 161v–164v) Iacobi; in fine: *στίχοι σμβ'*, [2] (ff. 165–167v) Petri prima, [3] (ff. 168–170) secunda, [4] (ff. 170–173) Iohannis prima; in fine: *στίχοι σοδ'*, [5] (f. 173v) secunda; in fine: *στίχοι λ'*, [6] (f. 174) tertia; in fine: *στίχοι λγ'*, [7] (ff. 174v–175) Iudae; in fine: *στίχοι ξη'*. Singulis epistolis praefixa sunt argumentum et elenchus ⟨**Euthalii** diaconi⟩ (M. 85, 676 ss.).

4 S. Pauli apostoli epistolae. [1] (ff. 175v–186) ad Romanos, [2] (ff. 186–196) ad Corinthios prima; in fine: *στίχοι ωο'*, [3] (ff. 196–203) secunda; in fine: *στίχοι φϚ'*, [4] (ff. 203–206) ad Galatas; in fine: *στίχοι τκ'*, [5] (ff. 206v–209v) ad Ephesios; in fine: *στίχοι τιβ'*, [6] (ff. 209v–212) ad Philippenses; in fine: *στίχοι ση'*, [7] (ff. 212–214) ad Colossenses, [8] (ff. 214–216) ad Thessalonicenses prima, [9] (ff. 216–217) secunda; in fine: *στίχοι ρς'*, [10] (ff. 217v–224v) ad Hebraeos; in fine: *στίχοι ψν'*, [11] (ff. 224v–227) ad Timotheum prima; in fine: *στίχοι σλ'*, [12] (ff. 227–229) secunda; in fine: *στίχοι ροβ'*, [13] (ff. 229–230v) ad Titum; in fine: *στίχοι σζ'*, [14] (ff. 230v–231) ad Philemonem; in fine: *στίχοι λζ'*. In initio singularum epistolarum, excepta ep. ad Romanos, elenchus Euthalianus (M. 85, 753 ss.; von Soden, *Die Schriften ...*, p. 463–469); in fine vero, exceptis ep. ad Roma-

nos, ad Coloss. et ad Thessalon. I, nota editionis (von Soden, p. 300) et stichometria. Scholia rara marginibus addita sunt, quorum primum (f. 181, in Rom. 9, 3) inc. *Δοκίμ(ως) ἐθέλ(ων) ὑπὲρ τ. ἀδελφῶν*, des. *ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων*; postremum (f. 230ᵛ, in Philem. 16) inc. *Ei ἐμοὶ πολλῷ μᾶλλον*, des. *βαβαὶ τοῦ μεγέθους τοῦ ῥήματος*. Addita est (ff. 231–233ᵛ) tabula lectionum Apostoli per totum annum.

F. 1 fragmentum testamenti neograece perscripti ab uxore Demetrii, april. 16 indictionis 5 (an. 13..), testibus Nilo hieromon. *τοῦ κρεμουλή(*), Theodulo monacho et... Deest initium et plura alia, marginibus forfice excisis.

Codex in Italia meridionali, ni fallor, exaratus. Constat fasciculis 23 quinionibus (excepto secundo 3 foliorum); ex notarum vestigiis tum in fronte (ff. 44. 64. 74. 104. 144. 154. 214. 224) tum in calce (f. 23) exstantibus, facile erui potest fasciculos duos priores extra numerationem fuisse. Atramento languido perscriptus est totus; canones Eusebiani (exceptis duobus prioribus), menologium, synaxarium, tituli, capitula, sectiones, elenchi Euthaliani, pericoparum tabulae rubro liquore evanescenti exarata sunt; aetate aequali, pericopae evangelicae marginibus rubro acriore ascriptae sunt. Titulorum ornatus et litterae initiales maiores (ff. 14. 48. 71) rubro et caeruleo coloribus, manu quidem imperita, distinctae sunt. Emendationes aetatis paullo serioris in ff. 90ᵛ. 124. 125. 126ᵛ. 127. 129. Sententias e graeco in latinum versas saec. XV, ut opinor, non semel reperies (e. g. ff. 30. 69ᵛ. 71. 93ᵛ. 102ᵛ. 107. 107ᵛ. 108ᵛ. 109ᵛ). Inscriptiones manu (saec. XIV?) rudiore legere contigit (f. 13ᵛ): *μνήσθητ(ι) κ(ύρι)ε τας ψυχὰς των δουλ(ων) σου παρασκεβου | μαριας κε τ(ον) εγγετερ(ο)ν*, (f. 69ᵛ) *μνήσθητ(ι) κ(υρι)ε τῆν ψυχην του δούλ(ου) σου σταματ(ίου?) καὶ Ἰω(αννου) ηρίνι | καὶ συνχώρισον αὐτ(ων) εν ημέρα κρίσεως*; alia manu (f. 106ᵛ) *μνήσθητ(ι) κ(ύρι)ε τὴν ψυχῆν τοῦ δούλου σου. κηριάκη. ἅμα | σιβιας καὶ τὸν τέκνων αὐτοῦ. ἐν ἡμέρα κρίσεως*, (f. 175ᵛ). *μνήσθητ(ι) κ(ύρι)ε τὴν ψυχῆν τοῦ δοῦλου αντὸνίου ἅμα | σιβιας καὶ τον τέκνον αὐτοῦ ⁖ μνήσθητ(ι) κ(ύρι)ε τὴν ψυχῆν τοῦ δοῦλου σου Ἰω(άννου) . ἅμα σι | βίας καὶ τὸν τέκνων αὐτοῦ:* — Alia manus antiquior notavit (f. 106) de anno 1304 haec subsequentia: + *ἐπὶ ἔτους ͵ϛωιαʹ ἰνδ(ικτιωνος) αʹ ἐγίνετο χειμέριος καιρὸς πάνυ. καὶ ἐχιώνησεν ὅλος ὁ μωρέας ἰουναρίω εἰς τ(ὴν) ζʹ καὶ ἐπεκράτησεν ὁ χιων ἡμέρ(αις) βʹ. καὶ μετὰ ταῦτα ἔπεσεν λάυρος ὑετὸς καὶ ἐγίνετο θνήσι ἄπειρος εἰς τὰ κτήνϊ:* —

F. 1 inferne, aeque ac in cod. Vat. lat. 1148 (Carini, *La biblioteca Vaticana*, p. 65): SISTO. V. P. O. M. | GVLIELMO. SIRLETTO. S. R. E. CARD. | PRAESIDE | BIBLIOTHECAE. VATICANAE | ALDVS. MANNVCCIVS | PAVLLI. F. ALDI. N. | D. D. (= A. D. 1585). F. II vacuum; f. III *πίναξ* Allatianus. Codicem primus descripsit Birch (op. cit., p. VIII–XI), deinde Gregory (*Evv. 131. Ag 70. P 77*) et von Soden (*δ 467*).

Tabulae corio rubro obductae tempore, ut videtur, Pii VI; renovatum est integumenti dorsum aetate Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii, quorum auro impressa sunt insignia.

361 (olim 928). Saec. XII, membran., mm. 205 × 160, ff. I (add.). 288 (+ 10ᵃ. 13ᵃ⁻ᵇ. 14ᵃ), linn. 20.

Quattuor evangelia usui liturgico aptata. (ff. 15–93ᵛ) Matthaeus, (ff. 96ᵛ–144) Marcus, (ff. 147–228) Lucas, (ff. 230–288) Iohannes, praemissis (ff. 13ᵃ–13ᵇᵛ. 93ᵛ–95. 144–145ᵛ. 228ᵛ) capitulis (von

Soden, *Die Schriften...*, p. 403–411), argumentis (p. 314–315 [120]); Iohannis vero argumentum duabus partibus constat, quarum prior legitur apud Cramer (Catenae N. T., t. II, p. 178, 10–13), melius vero apud Markfi (Codex graecus quatuor evangeliorum, Pestini 1860, p. 321; cf. von Soden, p. 306 [104]); altera inc. *Φασὶ δὲ τοῦτόν τὰ Εἰρηναίου*, des. *οὕτως εὑρήσεις*. Sectiones Matth. *τνδ'*, Marc. *σλγ'*, Luc. *τμβ'*, Ioh. *σλβ'*; in fine Matthaei subscriptio (von Soden, p. 298 [56–57]); in marginibus pericoparum indicia.

Praecedunt [a] (ff. 1v–7) synaxarium, seu tabula lectionum pro festis mobilibus (cf. Gregory, *Textkritik...*, p. 343–364), [b] (ff. 7–10v) menologium, seu tabula lectionum pro festis immobilibus (ib., p. 365–386). Septembris 11 *τ. ὁσ. Δωμνήκας*; 17 *τ. ἁγ. μαρτ. Σοφίας καὶ τ. θυγατερῶν αὐτ.*; 18 *τ. ἁγ. Σωσάνης*, 25 *τ. ὁσ. Εὐφροσύνης*. Octobris 11 *τ. ὁσ. Ζηναΐδος*; 12 *τ. ἁγ. Πρόβου κ. τ. σὺν αὐτῷ*; 27 *τ. ἁγ. Νέστορος*; 29 ut Evl. 303; 31 *τ. ἁγ. Μαρκιανοῦ ἐπισκ. Συρακο.* (sic). Novembris 4 *τ. ὁσ. Ἰωαννικίου*; 18 *τ. ἁγ. πάντων καὶ Ῥωμάνου*; 22 et 24 ut in Evl. 32. Decembris 8 *τ. ὁσ. Παταπίου*; 11 ut in Evl. 32; 23 *τ. ἁγ. ι' μαρτ. τῶν ἐν Κρίτ(ῃ)*. Ianuarii 27 *τ. ὁσ. Ἐφραίμ*; 28 *ἡ ἀνακομιδὴ τ. ἁγ. Ἰγνατίου*; 29 *ἡ ἀνακ. τ. λειψάνου τοῦ Χρυσοστόμου*; 31 *τ. ἁγ. Κυρ. κ. Ἰω(άννου)*. Februarii 19 *τ. ἁγ. Αὐξηβίου*; 22 *τ. ἁγ. Πολυκάρπου* (om. 23 et 29). Martii 7 *τ. ἁγ. ζ' τ. ἐν Χερσώνῃ*; 10 *τ. ἁγ. Σωφρονίου Ἱεροσολύμων*; 11 *τ. ἁγ. Κοδράτου τοῦ ἐν Κορίνθ.* 13 *τ. ἁγ. Ἀλεξάνδρου*; 14 *τ. ὁσ. Βενεδίκτου Ῥώμης*; 15 *τ. ἁγ. Τροφίμου καὶ Θάλλου, τ. ἀνθρώπων τ. Θεοῦ Ἀλεξίου καὶ ἡ ἀνάστασις Λαζάρου*; 16 *τ. ἁγ. Κυρίλλου Ἱεροσ.* om. Chrysanth. et Dar. (19). In mensibus subsequentibus dierum numeri omittuntur, [c] (ff. 11–13v) canones Eusebiani (M. 22, 1277 ss.).

Liber constat fasciculis 34 quaternionibus tam in fronte quam in calce signatis, quibus praefixa sunt extra supputationem folia 18 (1–10 quinio, 10a–14b quaternio), postpositum vero par foliorum. Folia 1-10 exarata sunt manu seriore, quae et plura pericoparum initia terminosque vividiore minio notavit, textui insuper additamenta nonnulla atramento apposuit. Canones Eusebianos ornamento parum eleganti conclusos, capitula, sectiones litterasque initiales ipsa prima manus rubro languidissimo descripsit. Evangeliorum frontes et in folio opposito evangelistarum imagines in campo aureo variis coloribus affabre picta sunt. Litterae initiales maximae Matthaei et Marci aureae sunt, itemque Matthaei titulus; holosericus pannus croceus quo munitae fuerant imagines in Matthaeo unice superest. Ff. 10a. 289 scriptura vacant. F. 1 in parmula membran. agglutinata, manu saec. XVI *Euangelia quatuor* | . *928*; in calce f. 1 *928 u. 361. n.* Codicem breviter descripserunt Birch, (op. cit., p. xi), Gregory (*Evv. 132*), von Soden (*ε 208*).

Tabulae corio rubro obductae scuta praebent Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii. In dorso et in tabula anteriore schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *361*.

362 (olim 924). Saec. XI, membran., (ff. I–V. 93ª–105 chart.), mm. 194 × 150, ff. V. 200 (+ 93ª), linn. 23.

Evangeliarium secundum morem ecclesiae Constantinopolitanae.

1 Pro festis mobilibus. [1] (ff. 1–35) Iohannes, inc. mut. *εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν* (6, 28), [2] (ff. 35ᵛ–59ᵛ) Matthaeus, [3] (ff. 59ᵛ–85ᵛ) Lucas, quorum solae sabbato-dominicae lectiones recitantur; ex defectu folii unius post f. 63ᵛ omittitur Lucae 6, 8 *καὶ στῆθι* — 8, 14 *ἀκούσαντες καὶ ὑπο*, huic ultimae lectioni additio ut in Evl. 292, [4] (ff. 86–118ᵛ) Marcus seu quadragesimae sabbato-dominicae lectiones tantum; in hebdomade maiore fer. 3 deficit in vv. *προσελθὼν δὲ καὶ ὁ* (Matth. 25, 24), 4 deest omnino, 5 ad liturgiam deficit in vv. *λέγοντες αὐτῷ*, omissis vv. *ποῦ θέλεις* — *[ἐκεί]νῳ δι' οὗ* (Matth. 26, 17–24). Festa sanctorum passim notantur (ff. 2ᵛ. 26ᵛ. 30. 32. 34. 35. 36ᵛ. 65. 66. 72ᵛ. 87).

2 (ff. 119–170ᵛ) Pro festis immobilibus. Textus sacer non semel integer recitatur. Septembris 1 (cf. Evl. 393). Octobris 1 *τ. ἁγ. Δομνίνου κ. τ. ὁσ. Ῥωμανοῦ*; 13 et 24 ut in Evl. 17; 29 *τ. ἁγ. Ἀρέθα*. Novembris 26 *τ. ἁγ. μαρτ. Μερκου(ρίου) κ. τ. ἁγ. Ἑκατερίνης*. Decembris 22 ut Evl. 32 et 303. Martii 22 *τ. ἐν. ἁγ. πατρὸς ἡμ. Θωμᾶ πατριάρχου*. Aprilis 6 *τ. ἐν ἁγ. πατρὸς ἡμ. Εὐτυχίου πατριάρχου*. Dies haud pauci omittuntur, nempe Sept. 3. 5. 18. 19. 21. 22. 25. 27–29. Oct. 4. 8–10. 12. 14–17. 19–23. 27. 28. 30. 31, Nov. 2–5. 9. 10. 12. 18. 19. 21–24. 27–29, Dec. 1–3, 7–12. 15–19, Ian. 2–4. 15. 16. 19. 21. 25. 26. 30, Febr. 3–22. 25–29, Mart. 1–8. 10–21. 23. 26–31, apr. 1–5. 7–22. 24, Maii 1. 3–7. 9. 10. 13–20. 22–30, Iun. 1–3. 5–10. 12. 13. 15–23. 25–28. 30, Iul. 3–6. 9. 10. 12–14. 17–19. 21–24. 26. 28–30, Aug. 2–5. 7–14. 17–24. 26–28.

3 (ff. 170ᵛ–172) Evangelia pro diversis solemnitatibus *εἰς ἐγκαίνια* (2, *εἰς μνήμην φόβου* 3, *εἰς ἐπινίκια βασιλέων* 1, *ἐπὶ σχήματος μοναχῶν* 4, *εἰς ἀσθενοῦντας* 4, *εἰς κοιμηθέντας* 4), (ff. 172–176) *Ἀναστάσιμα ἑωθηνᾶ* (sic), (ff. 176ᵛ–197ᵛ) Evangelia passionum, (ff. 197ᵛ–199) pro diebus iunii 5 *τοῦ Κάμπου εἰς τ. τριβουνάλιν*, 30 et *εἰς τὸ ἅγιον ἔλεος* (sic) *ἤγουν τῶν ζ' πρεσβυτέρων* (Marc. 6, 6–13), (ff. 199ᵛ–200ᵛ) *προκήμε(να) καὶ εὐαγγέλια εἰς τ. ὄρθ(ρον) τῶν ἁγ. ἑορτ(ῶν)*, quae desinunt *εἰς τ. ὄρθ(ρον) των γενεθλιων τοῦ προδρόμου*, avulso folio uno, fortasse ultimo.

Liber ex antigrapho Constantinopolitano descriptus, ut plane demonstrant festa tum in Magna Ecclesia (ff. 118ᵛ. 137. 158ᵛ), tum in Blachernis (ff. 34. 164ᵛ. 171ᵛ), tum in palatio (f. 35), tum in foro et in *Χαλκοπρατείοις* (f. 118ᵛ) celebrata. In Italia meridionali exaratus est ab uno eodemque librario, atramento subfusco et parum tenaci. Constat fasciculis 25, quaternionibus (exceptis 8 et ultimo nunc septem foliorum, 11 ternione); duo

saltem quaterniones in initio deperditi, duo praeterea post f. 93, quorum in locum decem et tria folia chartacea saec. XIV suffecta sunt; excidit denique folium supremum quaternionis 8 (post f. 63) et quaternionis 25 (post f. 200). Foliorum chartac. ordinem turbatum sic repones: 93. 97–105. 94v–96. Notae omnes perierunt, exciso margine; scriptura in compluribus foliis fere omnino decidit. Litterae initiales maximae, titulorum ornatus coloribus viridi et rubro praesertim distinguuntur, arte quidem mediocri. In contextu sacro adsunt cruces interpunctionis vice. Seriorum manuum notulas habes in ff. 21v. 28v. 32v. 46v. 74. 86. 155v. 156; ff. 10v–11 imis paschalia annorum 1191–1196, atque f. 118v alia manu, ann. 1183–1186. F. 132 inf. monocondylion: εμανουηλ ο ἀνὲρ (?); f. 131v litterae quaedam inter se colligatae. Ff. I–IV. 93v vacua. F. 1 ad angulum sup. dextr. *qua (?) do.* F. Vv πίναξ Allatianus. Codicem paucis verbis descripsit Gregory (*Evl. 544*).

In dorso, quod recentius est integumento (saec. XVIII fortasse), tesserae gentiliciae Pii IX et A. Maii card. bibliothecarii.

363 (olim 925). Saec. XI–XII, membran. (ff. 2. 3 chart.), mm. 200 × 163, ff. 337, linn. 29.

Novum Testamentum, praeter Apocalypsim, usui liturgico aptatum.

1 (ff. 5–48v) Matthaeus, (ff. 51–79v) Marcus, (ff. 83–126v) Lucas, (ff. 129–161v) Iohannes, abrumpitur in vv. τοῦτο δὲ εἶπε (21,19). Singulis praefixa sunt ¹ (ff. 1. 50. 80v–81. 127–127v) **Cosmae Indicopleustae** argumenta; primum mutilum inc. <βα>πτιστὴς κηρύσσων (von Soden, *Die Schriften*..., p. 318, l. 12–320, ult. lin.), ² (ff. 1–1v. 49–50. 81–82. 127d–128) capitula (von Soden, p. 405–411); Matthaeus post λ′ deficit; Iohanni capitula 19 tribuuntur, pericopa mulieris adulterae supputata [κεφ. ι′], ³ (ff. 50. 82. 128) versus in evangelistas, excepto Matthaeo (von Soden, p. 380, [17. 19]). Sequuntur notae editionis (von Soden, p. 311 [108], 297 [42–45]); Matthaeo annectuntur quaedam de tetraevangelio (cf. von Soden, p. 302).

2 (ff. 166–210) Actus apostolorum. Praemittuntur (ff. 162–164) <**Euthalii**> prologus (M. 85, 828–636; von Soden, p. 667–669) et (ff. 164–164v) argumentum (M. 85, 645–648 A 4), cui subiungitur (f. 164v) programma in epist. catholicas (M. 85, 699 B).

3 Epistulae catholicae ¹ (ff. 211–214v) Iacobi, ² (ff. 215–219v) Petri prima, ³ (ff. 220–222v) secunda, ⁴ (ff. 223–228) Iohannis prima, ⁵ (ff. 228v–229) secunda, ⁶ (ff. 229–229v) tertia, ⁷ (ff. 229v–231) Iudae. Singulis epistolis, excepta ep. Iudae, praeponuntur <**Euthalii**> argumenta (M. 665–689; von Soden, p. 334–338); stichometria in I Petri, I Iohannis, ep. Iudae; editionis nota in I Petri et I Iohannis (cf. von Soden, p. 299 [68]); capitula notantur in marginibus sup. et inf.

4 Pauli epistolae ¹ (ff. 240–256) ad Romanos, ² (ff. 257v–272v) ad

Corinthios prima, [3] (ff. 273v–283v) secunda, [4] (ff. 284–289) ad Galatas, [5] (ff. 290–295v) ad Ephesios, [6] (ff. 296–299v) ad Philippenses, [7] (ff. 300–303v) ad Colossenses, [8] (ff. 304v–307v) ad Thessalonicenses prima, [9] (ff. 308–310) secunda, [10] (ff. 310v–315) ad Timotheum prima, [11] (ff. 315v–318v) secunda, [12] (319–320v) ad Titum, [13] (ff. 321–321v) ad Philemonem, [14] (ff. 323–335) ad Hebraeos. Praemittuntur [a] (ff. 231–237) ⟨**Euthalii**⟩ argumentum in epistolas Pauli (M. 85, 693–713 A 15), [b] (ff. 237–237v) martyrium Pauli (713 B 4–716 A 12), [c] (f. 237) nota de epist. quattuordecim (748 A 6–10). Singulas epistulas praecedunt ⟨**Euthalii**⟩ argumenta (748–790; von Soden, p. 339–349); insequuntur notae ad editionem et stichometriam spectantes (cf. von Soden, p. 300). Capitula praecedunt epist. I ad Corinth. (von Soden, p. 463). Versus aliquot in ff. 239. 257v. 272v. 284. 289 quorum primus *βροντῆς γεγονέστερον Παῦλος ἠχήσας,* postremus *προσάγει λαὸν κυρίῳ σεσωσμένον.*

Ff. 335v–337v occupant canonarium magnae ecclesiae Constantinopolitanae (*Κανονάριν ἤγουν συναξάριν τοῦ ἐνιαυτοῦ καθὼς ὑποτέτακτε* (sic) *ὑπὸ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας*) re vera pro mense septembri solo, omissis diebus 7. 17–19. 21. 22. 25. 29.

Liber ab uno eodemque librario diligenter exaratus. Comprehendit fasciculos 42 quaterniones, excepto vicesimo nunc foliorum septem (ff. 153–159). Vestigia notarum, codicem evolventes, frustra exploravimus, praeterquam in calce f. 186 ubi litteram Δ rubro appictam invenimus; unde facile erui potest secundam partem libri, id est Actus apostolorum et epistolas, supputationem propriam habuisse. Aetate recenti, nova foliorum supputatio paginas etiam praevias vel omissas comprehendens ducta est numeris arabicis 1–337 margini imo dextrorsum appositis; quam secutus sum. Apostolorum imagines (ff. 4v. 50v. 82v. 128v. 165v) variis coloribus in campo aureo affabre pictae, etsi iniuriam temporum satis expertae. Evangeliorum, Actuum frontes ornamentis multicoloribus in campo aureo distinguuntur; eadem ratione efformatae sunt horum librorum litterae initiales maximae; litterae initiales aliae, tituli, capitula, sectiones, pericopae liturgicae auro et minio in evangeliis, in aliis opellis rubro liquore tantum saepius descripta sunt. F. 11 emendatio textus scribae ipsius manu; margines et scriptura restaurata in ff. 173v. 174. 327. 328. Folia complura inquinata non sine textus detrimento. Codice usus est Zaccagnius in editione Euthalii; de illo pauca dixerunt Birch (Variae lectiones, p. XII; Quattuor evangelia graece, p. X), Gregory (*Evv. 133*), von Soden (*δ 150*).

In dorso, quod integumento recentius est (saec. XVIII fortasse), scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

364 (olim 927). Saec. XI, membran. (ff. I et II chartac.), mm. 215×162, ff. II. 300, linn. 20.

Quattuor evangelia. (ff. 12–82v) Matthaeus, (ff. 85–128v) Marcus, (ff. 132–203v) Lucas, (f. 206–260v) Iohannes, praefixis (ff. 2–8) **Eusebii** ad

Carpianum epistola et canonibus (M. 22, 1276–1292). Singula evangelia praecedunt (ff. 9–10v. 83–83v. 129. 130v. 204–204v) capitula (ξη', μη', πβ', ιη') et (ff. 11. 84. 131. 205) evangelistarum imagines. Foliis summis aut imis inscripta sunt capitula, marginibus exter. numeri sectionum (Matth. τνε', Marc. σλγ', Luc. τμβ', Ioh. σλβ') quibus suppositus est canonis numerus in quo sectiones ipsae occurrunt. Sequuntur [1] (ff. 261–280v) Ἐκλογάδιν τῶν Δ εὐαγγελιστῶν (inscriptum ut Evl. 655 apud Gregory, *Textkritik...*, p. 344) seu synaxarium (cf. Gregory, p. 344–364, 384–386), [2] (ff. 280v–297) Συναξάριν, revera menologium. Septembris 18 τῆς ἁγ. Θεοδώρας; 25 τ. ἁγ. Σαβίνου; 27 ut Evl. 303. Octobris 11 ἡ ὀρθοδοξία τ. ζ' συνόδου; 19 τ. Ἰάσωνος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ; 28 τ. ἁγ. Στεφάνου κ. τῶν σὺν (αὐτῷ); 29 ut Evl. 303. Novembris 9 τ. ἁγ. Τιμοθέου κ. Μαύρας; 10 τ. ἁγ. μάρτ. Ὀρέστου; 19 τ. ἁγ. μαρτ. Νεοφύτου κ. τ. σὺν αὐτῷ; 21. 24. 28 ut Evl. 303; 22 ut Evl. 32. Decembris 10 ut Evl. 274; 11 ut Evl. 32; 18 et 19 ut Evl. 303; 31 τ. ἁγ. Εἰρηναίου. Ianuarii 8 τ. ἁγ. ἀπ. Ῥωμανοῦ(?); 12 τ. ὁσ. Στεφάνου; 26 τῶν ἁγ. μαρτ. Ἀστερίου καὶ τ. σὺν αὐτῷ; 30 τ. ὁσ. Ξενοφῶντος. Februarii 7 τ. ὁσ. Μακαρίου; 17 τ. ὁσ. Μαριάμνης. Martii 2 τ. ἁγ. Βασιλίσκου; 3 τ. ὁσ. Ἡσυχίου; 7 τ. ἁγ. ἐπισκόπων τῶν ἐν Χερσῶ; 14 τ. σεισμοῦ; omittuntur dies 15. 17. 20. 21. 23. 24. 26. 28. 29. 31. Aprilis 7 τ. ἁγ. Ῥουφίνου διακόνου; omitt. 3. 5. 7. 9. 12–15. 17. 19. 21. 22. 24. 28. 29. Mai 7 τ. δικαίου Ἰώβ, 31 τ. ἁγ. ἀπο(στόλου) Ἀνδρονίκου; omitt. 4–6. 13. 15. 17. 18. 25–27. 30. Iunii 15 τ. ἁγ. Τύχωνος; omitt. 5. 9. 16. 20. 26. Iulii 26 τ. ὁσ. Ἰωάννου παλ(αιολαυ)ρίτ(ου); omitt. 3. 5. 7. 9. 12. 13. 18. 19. 31. Augusti omitt. 3. 11. 14. 23–25. 30.

Liber admodum elegans, litterarum forma a Menologio Basilii imp. non multo distans. Constat fasciculis 42 quaternionibus (praeter 3 ternionem, 2. 18. 41. 42 biniones, 11. 36 foliorum septem, 19 foliorum trium, 12. 29 par foliorum); fasc. 37-42 (ff. 261 ss.) sequenti saeculo addita, cruce in fronte singulorum et propria supputatione in postremo folio distincta sunt, cuius vestigia in ff. 269 et 277 reperire contigit; aliorum vero fasciculorum notae omnino perierunt. F. 297 (finis menologii) saec. XIV, ni fallor, integrum suffectum est. Eusebianus libellus, capitula, imaginum et evangeliorum inscriptiones, litterae initiales maiores, sectionum numeri auro scripta; litterae maximae initiales, capitulorum ornatus, saepta quibus includuntur epistola ad Carpianum, imagines, evangeliorum inscriptiones (ff. 2. 2v. 9. 11. 12. 83. 84. 85. 129. 131. 132. 204. 205. 206) auro variisque coloribus picta sunt; numeri tandem Eusebianum canonem indicantes minio exarati. Aediculae variae multis coloribus auroque splendentes crucem (f. 1v) et canones (ff. 3v-8v) concludunt; quibus imminent frondes, flores, gallinae, pavones. Evangelistarum imagines (ff. 11. 84. 131. 205) affabre pictae in campo aureo cui subiacent aedificia stilo sicco delineata; nota Iohannis sedem vimineam. Imaginibus olim panno assuto (cf. ff. 11. 206) munitis nunc chartae praepositae sunt. Correctiones ipsius scribae, ut videtur (e. g. ff. 101. 159. 168. 216). Indicia liturgica (ff. 80v. 127v. 200v. 205v), supplementa (numeri sectionum

in ff. 23. 24) serius accessere. Margines complures madore confecti sunt, haud pauci perforati; f. 63 margo inf. refectus, f. 260 olim excisus; unde f. 260^{v} haec vix supersunt ex annotatione ceteroqui seriore: + *⟨η⟩γορᾶσθη το θεῖ(ον) καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον | τοῦτον διὰ σπουδῆς καὶ πόθου τοῦ πανευγεν | ⟨εσ⟩τ⟨ατου⟩*, cetera perierunt. F. 294 in calce pluribus litteris evanidis: *εκημϊθη ο δουλος του θ(εο)υ ο πανσεβαστος | σεβαστος κηρις* (?) *Χρηστοφορος ο γαυρας | εν ⟨το⟩ μοναχικο το σχϊματι*(?) *κε ἐπονομασ|θη χαρητον μηνι μαρτιο εις τας δηο ινδυκτϊο|νης ογδοης το εξακησχιληοστο ευτακοσιοστο ευδο|μηκοστω δευτερω ημερα κηρηακυ ορα προτη* (a. 1265, 2 mart.). F. I. 298–300 vacua. F. II^{v} *πίναξ* Allatianus. Foliorum sectura flavo liquore tacta. Librum breviter descripserunt A. Birch (*Variae lectiones*, p. XII; Quattuor evangelia graece, p. X, XI); Gregory (*Evv. 134*); von Soden (*ε 200*).

In dorso, quod recentius est integumento (saec. XVIII fortasse), tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

365 (olim 926). Saec. X, membran. (ff. 1–25 chartac.), mm. 245 × 202, ff. I. 178 (+ 1^{a-b}), linn. 25 (20–24 in ff. 1^{v}–25).

Quattuor evangelia. (ff. 1^{b}–45) Matthaeus, (ff. 45^{v}–78) Marcus, (ff. 78^{v}–132^{v}) Lucas, (ff. 134–173^{v}) Iohannes. Summis aut imis foliis inscripta sunt capita, marginibus sectiones (Matth. *τνθ'*, Marc. *σμα'*, Luc. *τμβ'*, Ioh. ⟨*σλβ*⟩) Ante Marcum, Lucam et Iohannem (ff. 44^{v}. 77^{v}. 133^{v}) evangelistarum imagines. Post Matthaeum tetrastichon (von Soden, *Die Schriften*..., p. 378, 5); post Marcum: *ἔργον ἀριπρεπὲς ἐκ μεγάλου Πέτροιο μυηθεὶς | Μάρκος ἔτευξε τόδε, πν(εύματο)ς ἐν σοφίῃ*; post Lucam: *Λουκᾶς διδάσκει καὶ συνάπτει τὸ δράμα*; post Iohannem (ff. 174–174^{v}) adulterae mulieris pericopa (Ioh. 7, 53–8, 11) sub inscriptione *εὕρηται καὶ ἕτερα ἐν ἀρχαίοις ἀντιγράφοις, ἅπερ συνείδομεν γράψαι πρὸς τῷ τέλει τοῦ αὐτοῦ εὐαγγελιστοῦ, ἅ ἐστι τάδε*; quam sequuntur versus: + *Ἰωάννης μεγάλοιο θ(εο)ῦ φίλος ἄπλετον ολβον* (qui versus bis scriptus est) | *πν(νεύματο)ς ἐκ σοφίης. δέγμενος ἐν κραδίῃ. | πρῶτος ἐν ἀρχῇ πέφραδεν ὗια θ(εο)υ λογον εἶναι | ὃς σφετέραι σοφίῃ κόσμον ἔτευξε λόγω*; denique (ff. 175–176) capitula Matthaei *ξη'*, (ff. 176^{v}–177) Marci *μη'*, (ff. 177^{v}–178^{v}) Lucae (deficiunt in *ογ'*). Praemissus est (f. 1^{v}) cyclus decemnovennalis.

F. I ex codice membran. longe amplioris moduli, saec. X binis coll. exarato, excisum, fragmentum praebet ⟨de Daniele et tribus pueris⟩.

Libri pars antiquior (ff. 26 ss.) constat fasciculis 18 quaternionibus et foliis sex (ff. 173–178) insuper olim solutis, quorum notas requirentes vix vestigia ad angulum ext. ff. 99^{v} 148^{v}. 156^{v} imorum reperire contigit. Haec pars accurate et eleganter scripta est et ab ipso librario, ut videtur, emendata (cf. ff. 31. 32. 37^{v}. 39. 56. 57^{v}. 67^{v}. 75^{v}. 85^{v}. 119. 135. 140. 141^{v}). Sectionum numeri, capitula litteris ad characteres unciales, quos dicunt, accedentibus scripta sunt. Sectiones, quae neque in nova linea neque post spatium vacuum incipiunt, cruce primae syllabae imposita distinctae sunt. Longe postea folia ima-

gines evangelistarum praebentia fasciculis inducta sunt, textum sacrum interscindentia; hoc modo Marci effigies (f. 44) inter verba ἐπὶ et γῆς [Matth. 28, 18] (unde monitio ad lectorem γίρισον), Lucae (f. 77) inter verba λοιποῖς et οὐδὲ [Marc. 16, 13] insertae sunt; quae imagines coloribus paullo tenacibus et auro pictae evangelistas effingunt ante scriptorium et pulpitum secus templum sedentes. Notas ad liturgiam spectantes passim invenimus (e. g. ff. 60^{v}. 97. 115. 140^{v}. 147. 160^{v}).

Libri pars recentior, manu rudi nec sine vitiis scripta, sectionum et capitulorum numeris lemmatibusque immo vero litteris initialibus nonnullis caret. Fasciculos comprehendit quattuor, secundum et tertium quaterniones, primum ff. 7, quartum ff. 3; primi evangelii frons (f. 1^{b}) ornamento lineis inter se innexis confecto distinguitur. Chartae signa: (ff. 1–8) trimontium cui superstat crux (cf. Briquet 11722), (f. 11) circuli duo linea coniuncti (cf. Briquet 3194), (ff. 16–25) campana (Briquet 4068).

Liber totus saec. XV annotationibus latinis auctus est, nempe evangelistae nomine in summis foliis rectis, capitulorum numeris, quandoque (e. g. ff. 27. 36. 87. 148) brevissimis argumentis; alia manus, ut videtur, in ff. 79^{v}–104 se prodit. Quod non mirum, cum liber variis hominibus latinis saec. XIV–XV obvenerit: f. 1, infra rudem ornatum, nota haec partim erasa, partim cancellata *Liber iste Evangeliorum G(raecorum?)* ..... *s* ⟨*es*⟩*t(?) Rdi* | *p(at)ris m(a)g(ist)ri* ⟨*Hieronym*⟩*i de Vtino ordinis fratrum minorum dignissimi mi(ni)stri* | *toci(us) provi(n)cie Romane ac sac(r)e theologie eximii doctoris, que(m) donavit frat(er?) A. Menne eiusdem ordinis suy ut filii et scola(r)is* | *ep(iscop)i in p(raese)nti licet Indigni Arienss. eccle. Anno Domini 1440. die VI. Martii* (de Hieronymo cf. Sbaralea, Supplementum ad Scriptores trium ordinum ordinis sancti Francisci, p. 356; de Antonio Mina de Candia cf. Eubel, Hierarchia catholica medii aevi, t. II, editio altera, p. 94). Ff. 45 et 97^{v}, minio exarata + *ἰὼ εν χ̅ο̅*; aliae notae postea abrasae in ff. 107. 108. 117^{v}. F. 174^{v} manu rudiore + *βοηθηα* | *τον χριστιανο* et crux litteris *Ι̅c̅ X̅c̅ ν̅ι̅ κ̅α̅* circum scriptis distincta, deinde *Iste liber est dna* (cancell.) *çeneura* | *filia dno batista Salamono de* | *genoua*; notula alia inferius ascripta penitus abrasa est. F. I. manu saec. XV *quattuor euangelia* et alia manu *926 v* | *365 n.*; f. 1 in schedula agglutinata manu saec. XVI *Evangelia quattuor* | *926*; f. 1^{a} (add.) *πίναξ* Allatianus. Folia complura madore inquinata laciniis membran. vel schedis chartac. inscite refecta sunt. De codice A. Birch (op. cit., p. xi), Gregory (*Evv. 135*), von Soden (*ε 1000*) pauca dixerunt.

In dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

366 (olim 249). Saec. XV, chartac., mm. 195 × 130, ff. III. 219, linn. 24.

N o v i T e s t a m e n t i pars altera.

1 (ff. 1–52^{v}) A c t u s a p o s t o l o r u m.

2 E p i s t o l a e c a t h o l i c a e, hoc est [1] (ff. 53^{v}–58^{v}) I a c o b i, [2] (ff. 59–63^{v}) P e t r i prima, [3] (ff. 64^{v}–67^{v}) secunda, [4] (ff. 69–74) I o h a n n i s prima, [5] (ff. 74^{v}–75) secunda, [6] (ff. 75^{v}–76) tertia, [7] (ff. 76^{v}–78) I u d a e. Singulis epistolis praeponitur ⟨**Euthalii** diaconi⟩ argumentum (M. 85, 676 ss.; von Soden, *Die Schriften ...*, p. 334–339); in initio legitur nota de septem epistolis catholicis (von Soden, p. 333–334); in fine Petri primae: *ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.*

3 Pauli epistolae, hoc est [1] (ff. 79v–99) ad Romanos, [2] (ff. 100–118v) ad Corinthios prima, [3] (ff. 119v–132) secunda, [4] (ff. 132v–138v) ad Galatas, [5] (ff. 139v–146) ad Ephesios, [6] (ff. 146v–151) ad Philippenses, [7] (ff. 152–156) ad Colossenses, [8] (ff. 157–161) ad Thessalonicenses prima, [9] (ff. 161v–163v) secunda, [10] (ff. 164v–169) ad Timotheum prima, [11] (ff. 170–173v) secunda, [12] (ff. 174–176) ad Titum, [13] (ff. 176–177) ad Philemonem, [14] (ff. 178v–193) ad Hebraeos. Singulas epistolas praecedunt ⟨**Euthalii** diaconi⟩ argumenta (M. 85, 748 ss.; von Soden, p. 339–349), sequuntur notae editionis (cf. von Soden, p. 300).

4 (ff. 194–218v) Apocalypsis.

Librum, quem ⟨Michael Apostolios⟩ exaravit, efficiunt fasciculi 28 quaterniones (excepto ultimo folia tria comprehendente) in margine imo exter. primae singulorum paginae litteris α–κη signati. Inscriptiones, litterae initiales rubrae. F. 1 nota liturgica ad caput primum Actuum spectans. Officinae chartariae insigne prorsus singulare. Folia ultima blattis perforata citra scripturae damnum. F. 1 πίναξ Allatianus. Ff. II. III. 219 vacua. Codicem breviter descripserunt A. Birch (Variae lectiones ad textum Act. App. Epp. catholicarum et Pauli..., Havniae 1798, p. VIII–IX); Gregory (72^{apg} 79^{Paul} 37^{Kath}) et von Soden (*α 501*). In sectura inf. libri clausi πραξαποστολ.

In dorso, quod est recentius integumento (saec. XVIII fortasse), tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

367 (olim 250). Saec. X, membran. (ff. I et II chartac.), mm. 206 × 166, ff. II. 166, linn. 30.

Novi Testamenti pars altera, usui liturgico aptata.

1 (ff. 18–54v) Actus apostolorum. Praemittuntur [1] (ff. 10–11v) **Euthalii** diaconi prologus Actuum (Zaccagni, Collectanea monumentorum veterum, Romae 1698, p. 403–410; M. 85, 628–636), [2] (ff. 12–13) argumentum libri (M. 645–649), [3] (ff. 13–16) peregrinationes Pauli, elenchus capitum et capita Actuum ⟨I–XL⟩ (M. 649–662 B 13), [4] (f. 16v) elenchus divinorum testimoniorum, editis longe brevior, deficit in vv. πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν (cf. 640–645 A 1), [5] (f. 17 insiticium) sententiae diversae ex Sirachide desumptae, quarum prima cap. 8, 1, suprema cap. 5, 7 exhibent. Sectiones νγ' in marginibus notantur; in fine (f. 54v) stichometria (͵βφκδ'), navigatio Pauli et inscriptio arae (M. 692).

2 Epistolae catholicae, hoc est [1] (ff. 56v–59) Iacobi, [2] (ff. 60v–64) Petri prima, [3] (ff. 64v–66v) secunda, [4] (ff. 68–71) Iohannis prima, [5] (ff. 71v–72) secunda, [6] (ff. 72v–73) tertia, [7] (ff. 73v–74v) Iudae. Praemittitur ⟨**Euthalii**⟩ prologus (M. 85, 665–668; von Soden, *Die Schriften...*,

p. 673). Singulas epistolas praecedunt ⟨eiusdem?⟩ argumentum (M. 676 ss.; Soden, p. 334–339; duplex in ep. Iacobi, cf. M. 676, n. 39) et elenchus capitum (M. 677 ss.; von Soden, p. 457–460); stichometria notatur in secunda et tertia Iohannis.

3 Pauli epistolae, hoc est [1] (ff. 83–96) ad Romanos, [2] (ff. 97v–109v) ad Corinthios prima, [3] (ff. 110v–119) secunda, [4] (ff. 120–124v) ad Galatas, [5] (ff. 125v–130) ad Ephesios, [6] (ff. 130v–133v) ad Philippenses, [7] (ff. 134v–137v) ad Colossenses, [8] (ff. 138v–141v) ad Thessalonicenses prima, [9] (ff. 142–143v) secunda, [10] (ff. 146–156) ad Hebraeos, [11] (ff. 157–160) ad Timotheum prima, [12] (ff. 161–163v) secunda, [13] (ff. 164–165v) ad Titum, [14] (ff. 166–166v) ad Philemonem, non paucis omissis, folio lacerato. Praeponuntur [a] (ff. 74v–79v) ⟨**Euthalii**⟩ prologus (M. 693–713 A; von Soden, p. 650–656), [b] (f. 79v) martyrium Pauli apostoli (M. 713 B–716 A 4), [c] (ff. 79v–80) varia de editione epistolarum (M. 724 C7–725 B; von Soden, p. 660–661), [d] (f. 80) programma (col. 725 B C). Singulis epistolis praemittitur elenchus divinorum testimoniorum (cf. M. 725 D ss). et argumentum (M. 748 ss.; von Soden, p. 339–349); subsequitur nota editionis (von Soden, p. 300) et stichometria. Marginibus inscripta sunt divisionum signa et lectionum notatio pro diversis festis.

Praemissa sunt [1] (ff. 1a–3v) lectionum apostolicarum tabula pro festis mobilibus. Inc. mut. a sabbato 11 ⟨Matthaei⟩ (cf. Gregory, *Textkritik*..., p. 351–363), [2] (ff. 3v–7v) ordo divini officii pro festis immobilibus inscriptus *Συναξάριον τοῦ μηνολογίου ἀρχόμενον ἀπὸ μηνὸς σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς αὐγούστου*. Dies haud pauci omittuntur, scilicet sept. 3–5. 7. 17–19. 21–23. 25. 27–31; inter 3 Oct. et 6 Ian. aperta est lacuna, uno folio post 3v avulso; Ian. omittuntur 12. 13. 15. 19. 21. 23. 24. 26. 28. 30 (31 ut in Evl. 292 et 303), Febr. 1. 4–8. 10–29, Mart. 1–8. 10–24. 27–31, Apr. 1–22. 24. 26–29, Maii 1. 3–7. 9. 12–14. 16–20. 22–24. 26–31, Iun. 1–7. 9. 10. 12–18. 20–23. 25–28, Iul. 3–7. 9–10. 12–14. 16–19. 21. 23. 26. 28–31, Aug. 3–5. 7. 8. 10–14. 17–23. 25–28. 30, [3] (ff. 7v–9v) *Συναξάριον περιέχ(ον) τὰ ἀντίφω(να) καὶ τὰ προκ(είμενα) καὶ τὰ ἀλλη(λουϊάρια) τῶν κυριακῶν καὶ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, ἀρχόμε(νον) ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης κυ(ριακῆς) μέχ(ρι) τῆς ν'* [4] (f. 9v) tabula lectionum ad diversa.

Liber constat fasciculis 18 quaternionibus in marginibus imis internis tum primae tum postremae singulorum paginae signatis atque quinque foliis (ff. 162-166) in fine additis, quibus absolvitur opus, fasciculis tribus insuper initio (ff. 1–17) extra numerum assutis, quorum primus folia quinque comprehendit, secundus binio est, tertius quaternio. Excidisse videntur folia duo ante f. 1, unum post f. 4, unum post f. 16 in cuius locum

unum suffectum est (f. 17) saec. XII–XIII. F. 21 post 23 reponendum; folia 1–12 olim perturbata fuerant atque inter ea ff. 162 et 163 irrepserant numeris 8 et 9 notata: qua re veteres universos immutavit, ut puto, Zaccagnius, qui f. 2ᵛ notavit « Folium antecedens est infra fol. 10 ».

Scriptura minutior ac elegans. Titulorum ornatus, litterae initiales maximae rubro et caeruleo liquoribus distincta; tituli, litterae initiales maiores, pericoparum notatio, sectionum numeri et alia notabilia rubro pallidiore. Adsunt correctiones nonnullae tum primae (ff. 30. 37. 135ᵛ–136) tum posteriorum manuum (ff. 35. 65ᵛ. 97ᵛ. 98 et praesertim ff. 5ᵛ–7). Folia complura humore maculata non citra scripturae damnum (e. g. ff. 131ᵛ. 166). F. 10 ad oram marg. ext.: + *ὁ διακρασὴν. δουκατα..*; f. 166ᵛ rudiore manu nomina mensium hebraica + *σεβατ. ἀ*(λ vel *χ*)*ὰρ. δρὰ. νητζαν. νγϊάρ. τζηβαν. ταμοῦζ. ἀβ. ελουλ. τησρî. μαρψηβαν. κητζηλευ. τζεβεθι.* F. I *N̊. 43. 4 Plu sec*; f. II *πίναξ* Allatianus. Codicem contulit A. Birch, Variae lectiones..., p. IX; breviter descripserunt Gregory (*73apg und kath 80Paul*), von Soden (*α 172*).

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Pitra card. bibliothecarii.

368 (olim 929). Saec. XIII, membran., mm. 255 × 198, ff. III. 136, coll. 2, linn. 26.

Praxapostolus totius anni cum versibus in sacra liturgia canendis (f. IIᵛ *ἐκλογάδιν σὺν θεῷ τῶν πράξεων τῶν ἀποστόλων ἤγουν σα*(*ββα*)*τ*(*α*) *κυριακὰς* (sic) *καὶ τοῦ μηνολογίου. καὶ προκείμενα*).

1 Pro festis mobilibus. ¹ (ff. 1–42) Actus apostolorum pro singulis diebus inde a Pascha usque ad Pentecosten (Apostolus, ed. Romae 1881, p. 11–59), ² (ff. 42–79ᵛ) epistolae Paulinae pro sabbato-dominicis a sabbato primo post Pentecosten usque ad sabbatum sanctum (op. cit., p. 60–237).

2 (ff. 80–120) Pro festis immobilibus (*ἀρχὴ σὺν θεῷ τοῦ μηνολογίου τῶν ἀποστόλων*). Dies haud pauci omittuntur, lectiones multae integrae perscribuntur; haec notanda sunt: Sept. 16, 2º loco *τ. ἁγ. Μαρτίνου πάπα Ῥώμης.* Febr. 9 *τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Φιλαρέτου.* Mart. 28 *τ. ἁγ. ἱερομ*(*α*)*ρ*(*τυρος*) *Βασιλέως.* Apr. 29 *τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. Ἀνδρέου Κρήτης.* Iun. 21 *τ. ἁγ. ἱερομαρτ*(*υ*)*ρ*(*ος*) *Εὐσεβίου.* Aug. 3 *τ. ἁγ. Κυ*⟨*ν*⟩*τιανοῦ καὶ Δαδᾶ, Μαξίμου κ. τ. ὁσ. π*(*ατ*)*ρ*(*ὸς*) *ἡμ. Δαλμάτου* (cf. op. cit., p. 239–327).

3 (ff. 120–122ᵛ) Pro diversis solemnitatibus: *εἰς πατριάρχην, εἰς ἐγκαίνια, εἰς μνήμην φόβου, εἰς ἀσθενοῦντας, εἰς σχῆμα μοναχῶν.*

4 (ff. 122ᵛ–136ᵛ) Lectiones Veteris Testamenti pro vigilia Nativitatis (Gen. 1, 1–12; Num. 24, 2. 3. 5–9. 17ᶜ. 18; Mich. 4, 6. 7; 5, 2–4; cetera fere ut apud R. M. Steininger, Codex sancti Simeonis [2], Augustae Trevirorum 1856, p. XVIII–XIX) et vigilia Theophaniae (desinit in vv. s. Pauli *ἐμαυτὸν ἐδούλωσα* [1 Cor. 9, 19]; cf. op. cit., p. XXI, l. 5).

Aliis recentioribus manibus (f. I^v) προκ(είμενα) ἀναστά(σιμα) τῶν ν' ἤχ(ων), (f. III) epist. ad Hebraeos 10, 19–31 cum indicatione dierum in quibus haec pericopa legitur, nempe in dominica ante 6 nov. et ora sexta magnae Parasceves.

Codex comprehendit fasciculos 17 quaterniones, quorum notae, in primae singulorum paginae angulo exter. summo appositae, omnes fere penitus effluxerunt (vestigia in ff. 121. 129). F. I. III posterius praefixa videntur. Tituli, litterae initiales maiores. προκείμενα rubra sunt. Correctiones manus coaevae in ff. 8^v. 11. 47^v. 102^v. 131. Adsunt (ff. 46^v. 58. 91^v) indicia serius addita ad liturgiam spectantia; ff. I. III^v conscribillationes nullius momenti, quas accuratius recensere supersedimus. F. 24^v + ὁ παπὰς σϊαδϊνον | ὁ παπὰς σιναδινοσ. F. II manu saec. XV–XVI *Epistolarium d(omi)nicale p(er) annum*; f. III^v *epistolae et lectiones sacrae | divisae p(er) dominicas ad usum | chori in eccl(es)iis legendae*; f. 1 summo manu saec. XV med. *Actus ap(osto)lor(um)*. Codicem breviter descripsit Gregory (*Apl. 118*).

In tabulis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii, in dorso Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

369 (olim 251). Saec. XIV–XV, chartac., mm. 282×230, ff. I (add.). 226, coll. 2, linn. 24.

Praxapostolus totius anni.

1 Pro festis mobilibus. [1] (ff. 1–40) Actus Apostolorum inde a Pascha usque ad Pentecosten, (cf. cod. 368; ed. Romae, p. 11–59), [2] (ff. 40–171) epistolae Paulinae pro omnibus feriis inde a β' Pentecostes (cf. op. cit., p. 60–220), [3] (ff. 171–179) lectiones sabbato-dominicae pro tempore ieiunii lectionesque pro feriis 5. 6 maioris hebdomadis, omissis horis et sabbato sancto (op. cit., p. 221–237).

2 (ff. 180–221) Pro festis immobilibus (cf. Menologium apud Gregory, *Textkritik*..., p. 365 ss.). Haec tamen notanda: Sept. 17. 27 ut in Evl. 303, item Oct. 7. 11. 12. 14. 27; 29 τ. ἁγ. *ἱερομ. Μαρκιανοῦ ἐπισκ. Συρακούσης κ. τ. ὁσ. Κυριακοῦ ἀρχ. ΚΠ.* Nov. 3. 4. 28 ut in Evl. 303, item Dec. 3. 8. 23. Ian. 8 τῆς ὁσ. *Δομνίκας καὶ Αἰμιλιανοῦ* τ. ὁμολογητοῦ; 19, 1° loco τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. *Θεοδότου* ἐπισκ. *Ἀγκύρας.* Febr. 6, 2° loco *Φωτίου* πατρ. *ΚΠ.*; 19 τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. *Αὐξιβίου* ἐπισκ. *Σόλωνος* (sic) τῆς *Κυπρίνης*; 22 ut in Evl. 303; 27, 1° loco τ. ἁγ. *Προτερίου* πάπα *Ῥώμης* (sic); 29 τ. ἁγ. μάρτ. *Βαρβάρου* κ. τ. ἁγ. *Κασσιανοῦ τοῦ Ῥωμαίου.* Mart. 28 τ. ὁσ. πατ. ἡμ. *Στεφάνου τοῦ θαυματουργοῦ*; τ. ὁσ πατρὸς ἡμ. *Μάρκου Ἀρεθουσί(ου) καὶ Κυρίλλου διακόνου* κ. ἑτέρων. Apr. 14 τ. ὁσ. πατρὸς ἡμ. *Μαρτίνου* πάπα *Ῥώμης* τ. ὁμολογητοῦ. Maii 18 τ. ἁγ. μάρτ. *Θεοδότου* τ. ἐν *Ἀγκύρ(ᾳ).* Iun. 6 τ. ὁσ. πατέρων ἡμ. *Βισαρΐωνος καὶ Ἱλαρίωνος Δαλμάτων*; 7, 2° loco τ. ἁγ. *Σεβαστιανῆς.* Aug. 13, 2° loco κ. τ. ἁγ. μαρτ. *Παμφίλου, Καπίτωνος, Σεργίου κ. Στεφάνου.*

3 (ff. 221–223v) Lectionum ordo pro diversis commemorationibus et officiis.

4 (ff. 223v–224) *Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ἁγίων λειτουργιῶν τῶν η´ ἤχων ὡσαύτως καὶ τὰ ἀλληλουϊάρια.*

5 (ff. 224v–226) *Οἱ ἀπόστολοι τῶν ὡρῶν τῆς μεγ(ά)λ(ης) παρα(σκευ)ῆς* (Rom. 5, 6–11; 1 Cor. 1, 10–18; 1 Cor. 15, 1–11; Hebr. 10, 19–31). Lectionibus apostolicis recitatis aut indicatis adiuncta sunt initia *τῶν προκειμένων*, sticherorum antiphonarumque ante et post lectiones cantandorum.

Codicem efficiunt fasciculi 29 quaterniones (exceptis 25 et 27 quinionibus, 24. 26. 28 ternionibus, 29 quinque ff.) litteris rubris ad angulum exter. primae singulorum paginae notati; exciso margine, perierunt notae complures. Perturbati sunt fasciculi 1–3; unde foliorum ordinem sic restitues: 1–8. 15–22. 9. 14. 23. Praecipuarum divisionum initia (ff. 1. 40. 171. 180) ornamentis multicoloribus distincta; litterae initiales maximae ff. 1. 40. 180 ex animalium figuris efformatae; inscriptiones, litterae initiales maiores additamentaque liturgica rubro liquore picta. In pluribus foliis supersunt antiquioris paginarum supputationis vestigia numeris arabicis (e. g. ff. 4. 12. 18. 19. 26). Notae liturgicae librarii manu in ff. 200v. 202v. Officinarum chartariarum signa: (ff. 1-192) tuba cornea (cf. Briquet 7662), (ff. 193. 194. 201) circuli duo linea recta coniuncti (cf. Briquet 3194), (ff. 197–199. 202. 205) basiliscus (cf. Briquet 2677), (ff. 208 ss.) trimontium cui superstat crux (cf. Briquet 11685). F. 1v *πίναξ* Allatianus. Codicem paucis verbis descripsit Gregory (*Apl. 119*).

Tabulae corio rubro obductae tempore Pii VI; integumenti dorsum renovatum aetate Pii IX et A. Maii card. bibliothecarii, quorum tesserae gentiliciae auro impressae sunt.

370 (olim 253). Saec. IX–X, membran., mm. 291×226, ff. III. 251, linn. 27.

1 **Ps.-Dionysii Areopagitae** opera cum scholiis anepigraphis ex illis quae sub nomine s. **Maximi** vulgantur excerptis. [1] (ff. 4–32v) de caelesti hierarchia (M. 3, 120–340), cui praeponuntur [a] (f. III) epigramma *ἀγγελικῶν γραφίδων ἀμαρύγματα — ἄστρον* (cf. M. 3, 116 C D), [b] (ff. III–IIIv) capitum tabula, [c] (ff. 1–3v) ⟨**s. Maximi**⟩ prologus (M. 4, 16–21 C 15), [d] (f. 3v) pars ultima cap. 15 (M. 3, 325 D 12–17) et epigramma *ἀγγελικῆς σοφίην — ἄστρον* (M. 3, 116 C D). Scholion primum: *Ὅτι ἐκδοθεῖσα ἦν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἐπ' αὐτοῦ* (cf. M. 4, 32 A), supremum: ... *δηλοῖ δὲ τὸ εὖ ἔχειν διὰ παντός* (M. 4, 113 B 13), [2] (ff. 33v–83v) de divinis nominibus (M. 3, 585–984), praefixa capitum tabula (ed. Florentina, 1516, p. g iv). Scholion primum: *Σύνταγμα ἐποίησεν περὶ θεολογικῶν ὑποτυπώσεων*, ultimum (f. 83) *Ση(μείωσαι) τὴν ὑπερβάλλουσαν ταπείνωσιν τοῦ ἁγίου πατρὸς τούτου*, [3] (ff. 84–125v) de ecclesiastica hierarchia (M. 3, 369–569), praefixa capitum tabula (ed. Flor., p. o vi); scholia reperies in M. 4, 116–184; ultimum:

Ενοειδέστερα φησίν τὰ μᾶλλον πρὸς τὸ ἓν καὶ ἁπλοῦν καὶ θείων οἰκείως ἔχοντα, [4] (ff. 125ᵛ–129) de mystica theologia (M. 3, 997–1048), praefixa capitum tabula (ed. Flor., p. u iiᵛ; scholia in M. 4, 416–432 A 15), [5] (ff. 129–146ᵛ) epistolae 1–10 (M. 3, 1065–1120) cum scholiis ab editis (M. 4, 528–576 A 15) non semel discrepantibus, [6] (ff. 146ᵛ–148ᵛ) Dictiones libri ab editis (M. 4, 23–28) satis diversae. Inc. *α' Ἀτρεμέσι· α' ἡσύχοις· β' ἀραρότως β' ηρμομενος βεβαίος· ἀτέχνως μεγάλως,* des. *φωτοειδῆ· λευκὰ ἐνδύματα.*

2 (ff. 151ᵛ–251ᵛ) ⟨**Andreae Caesariensis**⟩ in Apocalypsim commentarius (M. 106, 212–457), cui praefixa est (ff. 149–151) capitum tabula sub inscriptione fere deleta: *Πε(ρι) της αποκαλυψεως κυριω μου αδελφω και συλλειτουργῶ.*

Liber diligenter scriptus. Constat fasciculis 32 quaternionibus (excepto ultimo binione) superius in angulo primae singulorum paginae dextrorsum signatis. Ex causa nescio quam, ordo foliorum inde a f. 200 turbatus est; quem sic restitues: 201–208. 200. 211–216. 209. 210. 219–224. 217. 218. 227–232. 225. 226. 235–240. 233. 234. 242–247. 241. In calce libri ipse scriba adiecit: *τὸν τοῖς λόγοις λέγοντα τοῖς τοῦ βιβλίου. | τὸν δακτύλοις γράψαντα. τὸν κε|κτημενον. φύλατται* (*τε* corr.) *τοὺς τρεῖς. | ἡ* (*ὦ* corr.) *τριὰς πάσης βλάβης.* Sequitur eadem posteriore manu quae plurima marginibus inscripsit, nonnulla erasit (f. 187ʳ fere dimidium) et emendavit, omnia vero indecore: *τ(ον?) πρϊάμε(νον) τήνδε τὴν βίβλον καὶ τὸν ἀναγιγνωσκόντα ταύτην καὶ τὸν γράφοντα τὰς τῶν λε|λέξεων* (sic) *ἐπισημασίας ὦ φύσει ἁγία τριάς. ἐξάντη πόισον* (sic) *αὐτὸν πασης ἐπηρείας σατανικῆς.* Latinam interpretationem inter lineas ff. IIIʳ. 4–9ᵛ (de cael. hier. capp. 1 et 2) adiecit vir quidam doctus saec. XIII, ille fortasse frater Thomas cuius nomen f. 1 imo legitur: *Quatuor volumi(na) g(r)eca reliq(ui)t fr. Thomas h'. s. (hi sunt?)* ꝗ *examerou basilii* ꝗ *om(ne)s libros dionisii ariopagite* ꝗ *vitas p(at)r(u)m* ꝗ *et s(er)mones ioh(ann)is g(r)isostomi cu(m) s(er)monib(us) alior(um) s(an)c(t)orum m(u)ltoru(m).* Inter libros graecos bibliothecae Vaticanae codicem exstitisse et recensitum fuisse conicitur ex iis verbis inventariorum an. 1295 sub Bonifacio VIII: *420 item Dyonisius super celesticam jerarchicam in greco* et an. 1311, Clemente V summo Pontifice: *599 item librum Dyonisii super celesticam gerarciam scriptum de lictera greca in cartis pecudinis et habet antiquas glosas in marginibus et est in tabulis cohopertis de panno tartarico laborato ad compassus cum quinque clausoriis de serico fornitis de argento.* (Cf. F. Ehrle, *Zur Geschichte des Schatzes, der Bibliothek und des Archivs der Päpste im vierzehnten Jahrhundert* in *Archiv f. Litt. – u. Kirchengesch. d. Mitt.*, I, 1885, p. 40; cf. eiusdem Historia Bibliothecae Romanorum Pontificum, t. I, 1890, p. 96; J.-L. Heiberg, *Les premiers manuscrits grecs de la Bibliothèque papale. Extrait du Bulletin de l'Académie Royale Danoise des Sciences et des Lettres pour l'année 1891*, Copenhague 1892, p. 307 [5]). Folia tria ultima humore inquinata non sine scripturae damno; f. 250 margo turpiter refectus. F. I in schedula membran. agglutinata manu saec. XVI *Dionysius Areopagita de | coelesti hierarchia et alia eiusdem | et aliorum | 253.* F. Iᵛ nota paullo antiquior *Dionysii Areopagitę op(e)ra*, atque alia manu *expositio in Apocalypsim*; inferius *N̊. 23* (quem obduxit parmula chartac. cum numero *139*). *3 Plu.* F. II *nº nuouo 370.* F. IIᵛ *πίναξ* Allatianus.

In dorso tesserae gentiliciae Leonis XIII et I. B. Pitra card. bibliothecarii.

371 (olim 579). Saec. XI-XII, membran., mm. 239 × 197, ff. II. 189.

Ps.-Dionysii Areopagitae opera cum scholiis **Maximi** monachi et **Germani** patriarchae si fides habenda notae posteriori f. 5 appositae: *ση(μείωσαι) ὅτι ὅσα μὲν ἔχουσιν ἀριθμὸν σχόλια εἰσὶ Γερμανοῦ πατριάρχ(ου), ὅσα δὲ ἄνευ ἀριθμοῦ Μαξίμου μοναχοῦ* (cf. Marcianus 143 in Zanetti, p. 81; M. 3, 70 et 98, 88; cod. Vat. 504, f. 25). Praemittuntur [a] (f. II–IIᵛ) *ἑρμηνεῖαι λέξεων* libri (M. 4, 23–28) manu sequiore perscriptae, [b] (f. 1) *πίναξ* contentorum, index operum Dionysii deperditorum quae in exstantibus memorantur: *ἐπισκεπτέον ὅτι καὶ ἑτέρων αὐτοῦ πραγματειῶν μνήμην ποιεῖται ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ ...,* [c] (f. 1ᵛ–3) <**s. Maximi**> prologus (M. 4, 16–21), [d] (f. 3) ex scholiis diligentissimi viri (M. 4, 21 D–24 A), cui fragmento adiungitur nulla distinctione facta [e] (ff. 3–3ᵛ) supplementum quoddam (ed. Florentina, p. a vi: *ἐπειδὴ δέ τινες φασίν — ὡς ἐφικτὸν Θεῷ*).

[1] (ff. 5–44ᵛ) de caelesti hierarchia (M. 3, 120–340) praefixis capitulis et epigrammate (M. 3, 116 C 11–D 1), [2] (ff. 45–125ᵛ) de divinis nominibus (M. 3, 586–984), [3] (ff. 126–166ᵛ) de ecclesiastica hierarchia (M. 3, 369–569), [4] (ff. 166ᵛ–171ᵛ) de mystica theologia (M. 3, 997–1048), praemissis duobus versibus (ed. Flor., p. u iii). Hisce tribus posterioribus libellis praefiguntur (ff. 43ᵛ–44ᵛ) capitum tabulae (ed. Flor., p. g iᵛ, o vi, u iiᵛ); quibus additur *ἰστέον ὅτι μετέχ(οντα?) τοῦ ϛ' κεφα(λαίου) εἰσὶν ἕτερα κεφάλαια ρ' ταῦτα· α' πῶς ὑπερούσιος ὁ θεὸς — ρ' ὅτι ἡ λογικὴ ψυχὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ζῇ. τοῦτο δὲ ἀληθές. καθ' ὃ καὶ ἀθάνατός ἐστιν,* [5] (f. 171ᵛ–189ᵛ) epistolae 1–10 (M. 3, 1065–1120). Margines exteriores occupant scholia (M. 4, 29–576).

Liber accurate perscriptus; constat fasciculis 24 quaternionibus (excepto decimo ff. 7, ultimo pare ff.) ad angulum ext. primae singulorum paginae litteris *α'–⟨κδ'⟩* signatis; quibus ab ipso scriba praefixus est, extra supputationem, binio (ff. 1–4).

Folia I. 1–4 integra rubro colore sunt exarata; item inscriptiones, ornatus, capitum tabulae, scholiorum numeri et litterae initiales maiores, maximae vero auro tactae sunt. Quaedam (e. g. ff. 5. 67ᵛ. 68. 141. 184. 189ᵛ) addidit, ni fallor, Neophytus monachus, saec. XIV libri possessor, ut satis demonstrant inscriptiones f. Iᵛ (inversi, olim, ut videtur, in fine) et IIᵛ: *ἡ βίβλος ἥδε πέλ(ει) ἐμοῦ Νεοφύτ(ου)* [*τάχα καὶ* add. f. IIᵛ] *ἱερομονάχου.* F. Iᵛ diversa manu [1] *+ βρασίδας,* [2] *+ ἠσὶν ὁμοῦ τὰ φηλά τοῦ βίβλησυ ρπη'* et [3] *+ ἐπληρωθην τὸ παρον βιβλήων δία χειρος | οδηνα ἐτοῦς τὸσους | Νικόλαος νικ(συμ?* al. m.). Glossarii f. II litterae haud paucae rubro paullo tenaci exaratae et iam evanescentes, aetate recentiore atramento renovatae sunt. In ff. 53ᵛ. 55ᵛ, manu Neophyti fortasse, notulae adversus Latinos. Emendationes, correctiones in ff. 7ᵛ. 9. 14ᵛ. 39. 119ᵛ. 145. Signaculorum vestigia in ff. 19. 23. 26. 45. 75. 96. 125. 167. F. IIᵛ *πίναξ* Allatianus; f. 1 summo manu saec. XVI in. ***Dionysius de Hierarchia 151.*** Tabulae anteriori aversae agglutinata est schedula membran. inscriptionem manu saec. XVI prae se ferens ***Dionysius areopagita | cum scholiis | 579.*** Codex in bibliotheca Apostolica asservatus videtur inde a Nicolai V temporibus (Müntz et Fabre, *La Bi-*

bliothèque..., p. 329: « Item unum volumen de forma mediana de pergameno, copertum corio rubeo, quod intitulatur Sancti Dionisii de Hierarchia »).

Integumenti tabulae saec. XVI in. corio castaneo signato obductae, fibulis catenaque olim instructae; in fronte tabulae ant. *DIONYS DE coel. hierarch.*; in dorso eadem manu qua in f. 1 *Dionysius de celesti hierarchia*; in sectura inf. libri clausi litterae *F. F.* In dorso atque in tabula anteriore schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *371*.

372 (olim 576). Saec. XIV ex., chartac., mm. 285 × 223, ff. I. 440 (440 add.), linn. 30–35, ex duobus conflatus (II = ff. 224–440).

1 (ff. 1–223) **Ps.-Dionysii Areopagitae** opera cum paraphrasi **Georgii Pachymerae** *ἱερομνήμονος τῆς ἁγιωτάτης τ. θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας... ἐκ προτροπῆς τ. ἁγιωτ. πάπα καὶ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυροῦ Ἀθανασίου ἐπιδημοῦντος τῇ Κωνσταντίνου* [f. 6]. Praecedunt [a] (ff. 1–2) ⟨**s. Maximi**⟩ prologus (M. 4, 16–24) cum (f. 2ᵛ) supplemento (ed. Florentina, p. a vii; fusius in codice) et (f. 3) scholion de operibus deperditis quae in exstantibus memorantur, [b] (ff. 3–4) interpretatio *λέξεων* (M. 4, 23–28), [c] (ff. 4ᵛ–5ᵛ) capitum tabula sub titulo: *ἔμπροσθεν γέγραπται κεφάλαια ιγ' περιέχει(ν* corr.) *τὸν περὶ θείων ὀνομάτων λόγον: + ἰστέον οὖν ὅτι ἕως τοῦ ς' κεφαλαίου, ἕτερα εἰσὶ κεφάλαια ρ', ὡς ὑποτέτακται* [cf. cod. 371, f. 43ᵛ], [d] (f. 5ᵛ) index huiusce libri.

[1] (ff. 6–65ᵛ) de caelesti hierarchia (M. 3, 108–369), quam concludunt versus duo *⟨ἀ⟩γγελικῶν γραφίδων — ἄστρον* (cf. M. 3, 116), [2] (ff. 66–152ᵛ) de divinis nominibus (M. 3, 585–996) praefixo indice (ed. Flor., p. g iᵛ), [3] (ff. 153–195ᵛ) de ecclesiastica hierarchia (M. 3, 369–584), [4] (ff. 195ᵛ–202ᵛ) de mystica theologia (M. 3, 997–1064); haecce duo opera praecedunt capitula, sequuntur versus duo (ed. Flor., p. o vi; o viᵛ, 4–5; u iii), [5] (ff. 202ᵛ–223ᵛ) epistolae 1–10 (M. 3, 1065–1120 et 433–508). Praemissa est (ff. 6–8) **Georgii Pachymerae** praefatio (M. 4, 108–116).

2 (ff. 224–439) **Theophanis Nicaeae** episcopi adversus Iudaeos tractatus, in tres sectiones dispertitus. Protheoria rationem totius operis aperiens inc. *Ἡ μὲν πραγματεία πᾶσα τῆσδε τῆς βίβλου*, des. *εἰς κεφάλαια εἴκοσι πέντε.* Sectio prima (ff. 224–278ᵛ) orationibus quattuor constat, hoc est: (ff. 224ᵛ–236ᵛ) orat. I *ἐν ᾧ δείκνυται τοὺς καλουμένους νῦν Ἰουδαίους μηδαμόθεν προσήκειν τοῖς παλαιοῖς Ἰουδαίοις. μήτε κατὰ τὴν εἰς Θεὸν πίστιν, μήτε κατὰ τὴν ἄλλην θείαν λειτουργείαν, μήτε κατὰ γένος, μήτε κατὰ τὴν γλῶτταν. καὶ διὰ τούτου οὐδὲ τῷ Ἰουδαίων ὀνόματι καλεῖσθαι δικαίους εἶναι.* Inc. *Ὁ μακάριος Ἡσαΐας ὁ τῶν ἀπορρήτων μυστηρίων*, des. *τὴν ἀλήθειαν ζητεῖν πᾶσι τρόποις προῃρημένοις*; — (ff. 236ᵛ–251ᵛ) orat. II *ἐν ᾧ δείκνυται μὴ δι' ἕτερόν τι τοὺς Ἰουδαίους τούτους τοιούτοις ἀνηκέστοις καὶ ἀνιάτοις περιβεβλῆσθαι κακοῖς εἰ μὴ διὰ μόνην ἀσέβειαν. καὶ ὅτι ὁ*

μωσαϊκὸς νόμος ὡς εἰσαγωνικὸς καὶ μὴ δυνάμενος τελειοῦν τὸν ἄνθρωπον κατὰ ψυχὴν ἐξεβλήθη παρὰ Θεοῦ. καὶ ἐδόθη ἕτερος ὁ εὐαγγελικὸς ὡς ὑψηλότερος καὶ τελειωτικός. Inc. *Ἀλλ' ὅτι μὲν οὐδαμόθεν πρόσεστι τούτοις,* des. *οὗ τί ἂν γένοιτο δυσσεβέστερον;* — (ff. 251ᵛ–265) orat. III *ἐν ᾧ δείκνυται μὴ ἕτερον εἶναι τὸν ἀντιδοθέντα νόμον τοῦ παλαιοῦ, ἢ τὸ ἱερὸν Χριστοῦ εὐαγγέλιον, τὸ ἀξιόπιστον ἔχον καὶ ἀναντίρρητον, ἐκ τῶν ἐνεργηθέντων παρὰ Χριστοῦ τοῦ δεδωκότος αὐτὸ θεοπρεπῶν σημείων τὲ καὶ θαυμάτων, καὶ νῦν ἐνεργουμένων διὰ παντὸς ἐν πάσῃ τῇ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, φανερῶν ὄντων πᾶσιν ἀνθρώποις.* Inc. *Ἐπείπερ ὁ λόγος ἀπέδειξεν ἀναγκαίως νόμον ἕτερον ἀντεισαχθῆναι,* des. *τῶν κυμάτων ἐπαναστάσεις τέ καὶ προσρήξεις;* — (ff. 265–278ᵛ) orat. IV *ἐν ᾧ δείκνυται θεόσδοτον εἶναι τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, καὶ ἀπὸ τοῦδε δυνῆσθαι πάντας ἀνθρώπους καὶ Ἕλληνας καὶ βαρβάρους ἀπὸ τοῦ κτηνώδους καὶ θηριώδους βίου μεταβαλεῖν εἰς τὴν ἀγγελοπρεπῆ πολιτείαν τε καὶ κατάστασιν, ὅπερ ὁ παλαιὸς νόμος οὐδαμῶς ἠδυνήθη. καὶ περὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ προσδοκωμένου παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις Μεσία, ὅπως ἐστὶ ματαία καὶ πεπλανημένη.* Inc. *Καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀθέου πολυθείας,* des. *λόγοις καὶ ἔργοις σαφέστατα ἡλίου λαμπρότερον.* Sectio secunda (ff. 279–331ᵛ) *ἐν ᾧ συγκρινόμενον τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον πρὸς τὸν μωσαϊκὸν νόμον εὑρίσκεται πολλῷ μεῖζον καὶ ὑψηλότερον κατὰ πάντα, καὶ μόνον ἑνοῦν καὶ ἐξομοιοῦν τῷ Θεῷ δυνάμενον τοὺς ἀνθρώπους καθόσον ἐφικτὸν αὐτοῖς, ὅπέρ ἐστι τὸ ἔσχατον ἀγαθὸν καὶ ἡ ὄντως μακαριότης.* Constat haec sectio orationibus quattuor, nempe (ff. 279–290ᵛ) orat. V *τοῦ δευτέρου τμήματος ὁ πρῶτος. ἐν ᾧ δείκνυται ἡ θεολογία τοῦ εὐαγγελίου ὑψηλοτέρα τῆς τοῦ παλαίου νόμου καὶ τελεωτέρα. καὶ ὅτι καὶ οἱ θεῖοι προφῆται οὐ μόνον ἐμυήθησαν ταύτην ἐκ θείας ἐπιπνοίας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις μετρίως παρανοῖξαι τὰ ἀπόρρητα ταύτης ἠξίωσαν ὅσον ἦν χωρητὸν τοῖς τότε καθαροῖς τὴν διάνοιαν.* Inc. *Καλὸν δ' ἂν εἴη καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους παραθέσει,* des. *πιστευθήσεται κατὰ τὴν τῶν χριστιανῶν δόξαν καὶ οὐδὲν ἕτερον;* — (ff. 290ᵛ–304ᵛ) orat. VI *τοῦ δευτέρου τμήματος ὁ βος. ἐν ᾧ δείκνυται καὶ ἔτι ἡ θεολογία τοῦ εὐαγγελίου καὶ ἡ περὶ τὰ θεῖα σοφία καὶ θεωρία πολλῶν μείζων τῆς τοῦ Μωσέως. καὶ ἀπὸ τοῦ γέρα τῆς ἀρετῆς τὸν μὲν παλαιὸν νόμον τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ καὶ ἐπαγγέλλεσθαι καὶ διδόναι, τὸ δὲ εὐαγγέλιον τὴν τοῦ Θεοῦ θεωρίαν καὶ βασιλείαν ἤγουν αὐτὸν τὸν Θεόν. καὶ περὶ προσευχῆς. καὶ ὅπως οἱ θεῖοι προφῆται κατὰ πάντα φαίνονται τοῖς εὐαγγελικοῖς νόμοις ἰθύνοντες τὸν ἑαυτῶν βίον.* Inc. *Ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ οἱ θεῖοι προφῆται,* des. *τῶν πολυειδῶν ἐκείνων συμφορῶν τε καὶ πειρασμῶν* (cuius fragmenta sex attulit Allatius, Ioannes Hottingerus fraudis et imposturae manifestae convictus, Romae 1661, p. 187–190, ex ff. 267. 304. 301. 304. 303ᵛ. 304ᵛ); — (ff. 304ᵛ–316ᵛ) orat. VII *τοῦ δευτέρου τμήματος ὁ τρίτος. ἐν ᾧ δείκνυται ἡ σοφία τοῦ εὐαγγελίου ὑψηλοτέρα πολλῷ τοῦ παλαίου νόμου καὶ μόνη θεοπρεπὲς ὄντως δῶρον καὶ τέλειον καὶ ἀπὸ τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν αἷς κατακοσμεῖ τὴν ψυχήν, μάλιστα δὲ τῆς ὑπερφυοῦς*

ἀγαπῆς πρὸς τὸν Θεόν τε καὶ τὸν πλησίον. καὶ ὅτι οἱ θεῖοι προφῆται ταῖς εὐαγγελικαῖς ταύταις ἀρεταῖς ἐγκοσμούμενοι φαίνονται. Inc. *Ἐπείπερ ὁ θυμὸς μετὰ τὴν ἐπιθυμίαν,* des. *καὶ θείας τῆς ἐπιθυμίας δηλαδὴ καὶ ἀγαπῆς τῶν ὑπερφυῶν ἀγαθῶν;* — (ff. 316v–331v) orat. VIII *τοῦ δευτέρου τμήματος ὁ τέταρτος. ἐν ᾧ δείκνυνται αἱ εὐαγγελικαὶ θυσίαι τῶν μωσαϊκῶν ἀσυγκρίτως ὑπερκείμεναι.* Inc. *Ἐντεῦθεν ὁ τῶν θυσιῶν λόγος εἰσίτω καὶ δοκιμαζέσθω,* des. *ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς ἰουδαϊκῆς θυσίας καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοσαῦτα εἰρήσθω* (excerptum f. 323v legere fas est apud Allatium, op. cit., p. 191). Sectio tertia (ff. 332–439) divisa est *εἰς κεφαλαιώδη ζητήματα περὶ τῆς κατὰ Χριστὸν πίστεως κε', ἐν οἷς δείκνυνται οἱ θεῖοι προφῆται προαγορεύοντες τὴν ἐκ πολυθείας καὶ εἰδωλομανίας τῶν ἐθνῶν πάντων εἰς Θεὸν ἐπιστροφὴν καὶ ἐπίγνωσιν. καὶ περὶ τοῦ καινοῦ νόμου τοῦ ἐξ Ἱερουσαλὴμ προελθόντος καὶ δοθέντος πᾶσιν ἀνθρώποις. καὶ περὶ τῆς παντελοῦς ἀργίας τοῦ παλαιοῦ. καὶ ὅπως εἰσὶ σύμφωνοι τῷ θείῳ εὐαγγελίῳ εἰς ὅσα τε διέξησι περὶ τῆς κατὰ Χριστὸν οἰκονομίας. καὶ εἰς τὰ λοιπὰ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας ἔργα θεοπρεπῆ καὶ δόγματα.* Caput primum (*Ὅτι εὐκαίρως καὶ κατὰ λόγον νῦν παραχθήσονται αἱ προφητικαὶ ῥήσεις εἰς βεβαίωσιν τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου*) inc. *Ἐπειδήπερ ἐν τοῖς φθάσασιν ἱκανῶς,* des. *περὶ τῆς τῶν ἐθνῶν ἁπάντων εἰς Θεὸν ἐπιστροφῆς καὶ θεογνωσίας;* caput ultimum (*ἐν τούτῳ δείκνυνται οἱ θεῖοι προφῆται συμφωνοῦντες τοῖς θείοις εὐαγγελίοις, καὶ κατὰ τὸ μυστήριον τῆς κοινῆς ἀναστάσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς οὐρανόθεν φοβερᾶς ἐπὶ γῆς παρουσίας τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου τοῦ κριτοῦ καὶ βασιλέως ἁπάντων καὶ τῆς κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως ἀξίας τῶν πεπραγμένων ἑκάστῳ καὶ τῆς ἐπὶ τὸ ἄφθαρτον ἀλλοιώσεως τοῦδε τοῦ παντός*) inc. *Ἐπεὶ δὲ τὸ ἱερὸν τοῦ Χριστοῦ εὐαγγέλιον,* des. *καὶ πάντα τὸν Ἰσραὴλ σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν χάριτι κ. τ. λ.*

(f. 440v) manu sequiore remedia quattuor graeco barbaro pro angina (*ης την συνάγχι*).

Codex, ut iam dictum est, libris constat duobus, quorum prior ff. 1–223v, alter ff. 224–439 comprehendit. Fasciculi 56 quaterniones (exceptis 19. 25. 42. 56 binionibus, 15 et 52 ff. septem, 43 ff. novem, 28 — quo absolvitur prior liber — ff. undecim). Librarii tres opus suum hac ratione peregerunt: primus (ff. 6–124v) textum Dionysii rubro colore pinxit, quaterniones *α'–⟨ιε'⟩* modo initio, modo in fine litteris signavit; secundus (ff. 1–5, 125–223v) Dionysium litteris crassioribus et virgulis in margine distinxit, fasciculos minime notavit, libros singulos rudi linearum ornatu conclusit, finem operis (f. 223v) verbis + *τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν θ(ε)ῷ, χάρις* instruxit; tertius (ff. 224–439) Theophanis opus perscripsit, sectiones, orationes, capitula rubro colore distinxit, fasciculos 28 in calce primae singulorum paginae supputavit; quarum notarum haud paucae perierunt. Addita sunt a diversis manibus (ff. 101 et 120v) scholia duo s. Maximi (M. 4, 264 A 1–B 1; 308 D 10–309 A 2), (ff. 81 et 83v) notae duae contra Latinos ab eo mox (f. 84) castigata qui Theophanis librum annotationibus variis conspersit saec. XV, ut videtur. Officinarum chartariarum signa: (ff. 8–28) farcimen (Briquet 13599), (ff. 32–124) statera

(cf. Briquet 12402. 12406), (ff. 125–142. 219) circuli duo linea recta coniuncti (cf. Briquet 3194), (ff. I. 145. 198. 220) hircus exsiliens (cf. Briquet 2836), (ff. 153–197 et 224–439) crux latina (cf. Briquet 5614–5618). F. 1 summo manu saec. XV *Laudivius hu(n)c olim e Constantinopoli missu(m) in Leucosia cypri emit* (cf. cod. 212, f. 1) et inferius *Liber est Bibliothecę Ap(osto)licę;* quae omnia codicem integrum qualis nunc est spectare videntur. F. I index latinus ⟨manu Gozadini episc. Zacynthi et Cephalleniae⟩ (cf. Vat. lat. 7173, in calce); f. 1v πίναξ Allatianus.

In dorso, quod est recentius integumento (temporis Pii VI, ni fallor), tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

373 (olim 254). Saec. XI–XII, membran., mm. 251×191, ff. IV (I–III chart.). 410, linn. 20.

Ps.-Dionysii Areopagitae opera.

[1] (ff. 1–86v) de caelesti hierarchia (M. 3, 120–340); cuius operis quinque priora capita scholiis ex illis quae sub Maximi nomine vulgantur excerptis, posterius aucta sunt (M. 4, 29–57 A 2), [2] (ff. 86v–199) de ecclesiastica hierarchia (M. 3, 369–569), [3] (ff. 199–208) de mystica theologia (M. 3, 997–1048), [4] (ff. 208v–359v) de divinis nominibus (M. 3, 585–984). Quibus tribus libellis praefixi sunt capitulorum indices (ed. Florentina, p. o vi, u iiv, g iv); primum et ultimum praecedunt epigrammata (M. 3, 116 D 5–117 A 5), [5] (ff. 360–404) epistolae 1–10 (M. 3, 1065–1120), [6] (ff. 404v–410v) interpretatio λέξεων (M. 4, 23–28).

Liber belle et accurate scriptus in gratiam cuiusdam Augustae, ut liquet ex subscriptione metrica (f. 404) + πέρας μεγίστων ὧδε τῶν μυστηρίων: | τοῦ μυστολέκτου Διονυσίου πέλει: ἐπιστο|λὰς φέρον τὲ τούτου τὰς δέκα: βασιλικῶς | δὲ βασιλὶς ταῦτα νόει: καὶ βασιλεύσεις σὺν χ(ριστ)ῷ τὸν | αἰῶνα: +. Fasciculis constat 52 quaternionibus (exceptis 37. 40 ternionibus et 52, cuius folia duo suprema abscisa sunt) in ima singulorum prima pagina sinistrorsum signatis; quarum notarum haud paucae, resecto margine, perierunt. Exstant, praeter Maximi excerpta, quae saec. XIV videntur addita, emendationes variae ipsius scribae. F. 1 in fronte: ἔτους ,ςωνγ' ἰνδ. ιγ' (= a. 1344–45). In tabula anteriore aversa agglutinatae sunt parmulae chartac. duae, prima cum numero *109*, altera cum numero *112*. F. IV *N° 35 4 Plu.* F. II index contentorum latinus manu saec. XVII. F. IIIv πίναξ Allatianus.

Integumentum corio rubro signato obductum atque olim fibulis munitum; in tabula anteriore exstat auro impressum scutum Pauli III; ibidem et in dorso schedula saec. XVII, in qua nota rubra *373*.

374 (olim 577). Saec. XIII, chartac., mm. 256×171, ff. IV (add.). 246 (+ 79a), linn. 25–30.

Ps.-Dionysii Areopagitae opera cum scholiis ⟨**s. Maximi** confessoris⟩. Praemittuntur [a] (ff. 1–3) ⟨**s. Maximi**⟩ prologus (M. 4, 16–21 C 14), [b] (ff. 3–3v) index codicis, [c] (f. 3v) index operum Dionysian. tum exstantium

tum deperditorum quae hic memorantur, ^{d} (ff. 4–5^{v}) tabula capitulorum libri de divinis nominibus, in qua ad vv. *προγέγραπται κεφάλαια...* (cf. cod. 372, f. 4^{v}), cancellatis vv. *ἐξ ὧν ιγ′ — κεφάλαια ρ′*, alia manus notavit *ἐν τούτοις γοῦν τοῖς τρισκαίδεκα κεφαλαίοις περιέχονται ταῦτα τὰ νοήματα τῶν ρ′ κε. ταῦτα γὰρ εὑρήσεις τὰ ψηφία ἐν τοῖς σχολίοις ἄχρι τοῦ ς′ κεφαλαίου,* ^{e} (ff. 5^{v}–6) ⟨de verbis quibus apud Dionysium personae et res sacrae indicantur⟩. Inc. *Οὗτος ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Διονύσιος εἴωθε λέγειν*, des. *καὶ θεωρητικήν*, ^{f} (f. 6) tetrastichon, quod inc. *Μουσαπόλας μελεδῶνας*, des. *ἠγλάϊσας φῦλα*, ^{g} (ib.) epigramma in lib. de div. nom. (M. 3, 117 A 3–6), ^{h} (ff. 6–6^{v}) capitula libri de div. nom. (ed. Florentina, p. g i^{v}), ^{i} (f. 6^{v}–7) scholion (M. 4, 21 D 1–24 A 15, cum eadem additione quae in cod. 371, ff. 3–4^{v} (ed. Flor., p. a vi).

^{1} (ff. 7–98^{v}) de divinis nominibus (M. 3, 585–984; 4, 185–416), ^{2} (ff. 98^{v}–152^{v}) de caelesti hierarchia (M. 3, 120–340; 4, 29–113 D 1); praecedunt capitula et epigramma (M. 3, 116 C 15–D 1), ^{3} (ff. 153^{v}–213) de ecclesiastica hierarchia (M. 3, 369–569; 4, 116–184); praecedunt epigramma *ἀγγελικῶν γραφίδων ἀμαρύγματα* (M. 3, 116 C 15–D 1) et capitula, ^{4} (ff. 213^{v}–219) de mystica theologia (M. 3, 997–1048; 4, 416–432), praemissis capitulis (ed. Florentina, p. u ii^{v}) et vers. duobus (M. 3, 117 A 8–9), ^{5} (ff. 219–241^{v}) epistolae 1–10 (M. 3, 1065–1120; 4, 528–576 A 15), praefixo disticho: *εἰς γνόφον — ἀναφαίνεις* (ed. Vilh. Lundström in *Eranos*, IV, 1900, p. 142 [8]). Sequuntur (f. 242) versus tres. Inc. *Χ(ριστ)ὲ τέκος μεγαλοίο θεοῦ*, des. *σοφίη νόθος ἐκτὸς ἀλάσθω*.

Annectuntur ^{a} (f. 242) epistolae **Polycratis** Ephesini ad Victorem papam excerptum (ed. Florentina, p. z i), ^{b} (ff. 242–244) libelli **Clementis Alexandrini** Quis dives salvetur excerptum (ed. cit. p. z i^{v}–z iii; ed. Bernard in *Texts and Studies*, V, 2, Cambridge 1897, p. 31, 27–36, 3) serius scholio auctum, ^{c} (ff. 244–246) **Philonis** fragmenta septem de vita contemplativa cum additione excerptoris (ed. cit., p. z iii^{v}–v).

Librum currenti calamo exaratum efficiunt fasciculi 31 quaterniones (exceptis 8. 10. 12 ternionibus, 9. 11 quinionibus, 13 ff. novem) ad angulum inter. postremae singulorum paginae signati (e. g. ff. 118^{v}. 134^{v}. 174^{v}. 222^{v}). Ff. 79 et 246 supplevit, ni fallor, Iohannes Honorius a Mallia. In calce f. 112^{v} notavit L. Zaccagni, ut opinor, *deest folium unum*. In fronte f. I nota *181*; f. III–III^{v} *πίναξ* Allatianus; f. IV–IV^{v} index latinus ⟨auctore Gozadino ep. Zacynthi⟩; f. II vacuum. De codice (*G*) pauca apud Bernard (op. cit., p. xxiv ss.).

In dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

375 (olim 822). Saec. XIV med., chartac., mm. 179 × 127, ff. XII (in cod. I. I[a-i]; add.), linn. 21–23.

1 Ps.-Dionysii Areopagitae varia. [1] (ff. 1–29) de divinis nominibus excerpta capp. I, 1–4; II, 1. 8–10; III, 1–3; IV, 2–6 (M. 3, 585–701), [2] (ff. 30–43[v]) de ecclesiastica hierarchia c. VII (M. 3, 552–569), [3] (ff. 44[v]–68) epistolae 3. 4. 7. 8, [4] (ff. 76[v]–80) epist. 9 et 10 excerpta (M. 3, 1112 C 15–1113 C 6 et 1117–1120). Inseruntur ⟨**Georgii Pachymerae** paraphrases⟩ in eosdem locos (M. 3 et 4) et (ff. 68[v]–76) ⟨s. **Maximi** confessoris mystagogiae⟩ capp. 9. 20. 24 (M. 91, 688. 696. 701–717). Praeponuntur [a] (ff. I[d-ev]) paschalia annorum 1345–1362, quae alia manus produxit usque ad annum 1366, [b] (ff. I[f-i]) monitiunculae et exempla varia Patrum: (f. I[fv]) in Coloss. 3, 5, (f. I[g]) magni Theodosii (coenobiarchae?), Chrysostomi, Basilii, (f. I[gv]) Metaphrastae, s. Gregori Thaumaturgi, evangelii sec. Matthaeum (?), (f. I[h-hv]) *ἀπὸ τὰ κλημέντια* (= epitome de gestis Petri cap. 124: M. 2, 560–561, (f. I[hv]) s. Alypii, (f. I[i]) *τοῦ φιλή* ⟨in honorem b. M. M.⟩, magni Pauli. Sententiae duae recurrunt (f. 66[v]) sub nomine Bonifatii martyris et s. Melaniae.

2 (ff. 80–82) s. **Marci** eremitae excerptum opusculi V inde a vv. *τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν* usque ad vv. *τὸν νοῦν ἐκτυφλούμενοι* (M. 65, 1029 C 12–1033 C 4).

3 Excerpta moralia diversorum Patrum (*ἐκ τῶν ἠθικῶν τοῦ μεγάλου Βασιλείου* cod.) in primis s. Basilii et Ioh. Chrysostomi, hoc ordine: [1] (ff. 83–91[v]) fragmenta homiliarum s. Basilii ⟨in psalmos⟩ [f. 88: ex libro Deus non est auctor malorum = M. 31, 345 C 4–353 A], quorum primum, in ps. 7, inc. *Οἶμαι δὲ ὅτι οὐχ ὁμοίως* (M. 29, 240 A 1); ultimum vero, in ps. 32, des. *τὸν ἀόρατον καθορῶμεν* (M. 29, 329 B 13), [2] (ff. 91[v]–92[v]) fragmenta octo anonyma, exceptis duobus ultimis (f. 92[v]) Maximo et Marco monacho tributis; primum inc. *Αἰσχρὸν γὰρ εὐλογεῖν μέν*, ult. des. *ἀναίτιος προσβολή. τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον*, [3] (ff. 93–155[v]) excerpta operum s. Ioh. Chrysostomi, maxime ex «ethicis» homiliarum in N. T., quorum primum inc. *Μάθωμεν τίνα ἐστὶ τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον* (M. 58, 315, 51). Insertum est [4] (f. 153[v]) fragmentum *ἐκ τῆς πρὸς Θεοδώρητον βασιλέα ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου Κύπρου* (*sic*) revera, ni fallor, Epiphanii Ticinensis ad Theodoricum Gothorum regem, [5] (ff. 156–157) s. Gregorii Nazianzeni ⟨excerptum orat. 14: de pauperum amore⟩. Inc. *Μεταδῶμεν τῶν ὄντων τοῖς πένησιν*, des. *τὴν ὀργὴν ἐπάγῃ τοῖς ἁμαρτάνουσιν* (M. 35, 885 B 12–889 B 13).

4 (ff. 157–169[v]) **Isaaci** Syri *κεφάλαια διάφορα ἐκλελεγμένα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου*

τοῦ Χρυσοστόμου (ed. Marius Besson in *Oriens christianus*, 1, 1901, p. 49–60 et 288–298).

5 [1] (ff. 169v–170) **Palladii** episc. Helenopoleos epistola ad Lausum propositum (Historia Lausiaca, ed. Butler in *Texts and Studies*, VI, 2, p. 6–7), [2] (ff. 170–176) **s. Athanasii** * <syntagma> ad quemdam politicum (M. 28, 1395–1408), [3] (ff. 176–176v) <**s. Maximi?**> de 4 virtutibus cardinalibus. Inc. *Τέσσαρές εἰσι γενικαὶ ἀρεταί,* des. *ὑφ' ἑαυτῶν ἀναλίσκονται,* [4] (ff. 176v–177) **Dorothei** quomodo crucifigitur homo mundo et mundus homini (= doctr. I in M. 88, 1629 C 11–D 8), [5] (ff. 177–178) **s. Ephraem,** de octo cogitationibus (ex nostro codice ed. J. Assemani, t. II graece et latine, Romae 1743, p. 428–429 E 3), [6] (ff. 178–179) <**s. Iohannis Damasceni** de octo spiritibus nequitiae> sub inscriptione *ἕτερον περὶ τῶν λογισμῶν* (M. 95, 80–84 A 3), des. *καὶ πάντων ἀνθρώπων καὶ συνεχῶς μετὰ δακρύων εὔχεσθαι, καὶ ἀπαλλαγήσῃ τοῦ πάθους,* [7] (ff. 179–181) <**s. Ephraem**> de occupationibus monachi (ex hoc codice ed. J. Assemani, t. III graece et latine, Romae, 1746, p. 402–406), [8] (ff. 181–184) G e n e s. (in cod. *ἀπὸ τὸ παλαιόν*) 32, 1–32 et 38, 1–30, (ff. 184–184v) L e v i t i c. 18, 1–30, [9] **s. Ephraem** tractatus octo: [a] (ff. 185–185v) de invidia et aemulatione <I> (versio latina apud Vossium, Operum omnium sancti Ephraem Syri..., t. I, Romae 1589, p. 36–37), [b] (ff. 185v–186) de invidia et aemulatione <II> (Vossius, p. 37), [c] (ff. 186–186v) de eo qui a maledictis et contumeliis alienus est, sub inscriptione *περὶ τοῦ μὴ εἶναι λοίδωρον* (Vossius, p. 38), [d] (f. 186v) de maledicentia et maledicis (Vossius, ib.), [e] (ff. 186v–187v) <de temperantia et continentia> (Vossius, p. 39), [f] (ff. 187v–189) de intemperantia (Assemani, t. I graece et latine, p. 16–18; Vossius, p. 40–41), [g] (ff. 189–190v) <sermo asceticus> (ex hoc codice ed. J. Assemani, t. III, p. 480), [h] (ff. 190v–191) de ebrietate et mulierum consortio fugiendis (op. cit., p. 481). Annectuntur f r a g m e n t a (f. 191) vitae magni Ioannicii, (f. 191v) vitae magni Galactionis, (f. 192) vitae S. Matronae, vitae s. Theodori Studitae, (f. 192v) vitae s. Ioannis eleemosynarii, visionis Iohannis, vitae s. Sabae, (f. 194) vitae s. Nicolai, (f. 194v) vitae s. Eustratii, vitae magni Parthenii Lampsaci, (f. 195v) vitae magni Lucae iunioris *τοῦ ἐν τῷ Στήρι,* (f. 197) vitae Nicephori martyris, vitae magni Martiniani, (f. 198v) Sophronii Hierosolymitani, (f. 199) Gregorii Cyprii, Moysis Aethiopis, (f. 199v) vitae s. Petri Athonitae, (f. 200) s. Ioh. Chrysostomi de ieiunio, (f. 202) s. Ioh. Damasceni <excerptum de his qui in fide dormierunt, n. 19> (M. 95, 264 D 6–265 B 2), (f. 202v) s. Ioh. Chrysostomi de eleemosyna, (f. 203) s. Ioh. Damasceni fragmentum, (f. 203v) eiusdem de sepultura Domini, (f. 204v) s. Ioh. Chrysostomi fragmentum (f. 206v) Constantini archidiaconi

et chartophylacis sanctissimae ecclesiae Constantinopolitanae ⟨de imaginibus⟩ (cf. Mansi, t. XIII, 644 E–645 AB), (f. 207v) Ioannis Zonarae fragmentum.

6 (ff. 208–229) Commentarius de Imagine Deiparae Romana (ed. von Dobschütz, *Christusbilder* in *Texte u. Untersuchungen*, N. F. III, 1899, p. 234**–266**; BHG. 1608). Additum est manu posteriore scholion *τοῦ Μεταφραστοῦ*. Inc. *Τίς δ' ἂν εἴη θύρα μυστικῶς ἐνταῦθα*, des. *περὶ τὸ ὀρθόδοξον ἁμαρτάνοντας*.

7 (ff. 230–233v) s. **Petri** * ad Clementem de amore hominum; exceptum est homiliae XII Clementinae (M. 2, 320 B 7–324 C 11; 328 C 5–D 4) haud paucis mutatis.

8 (f. 234) Isaiae 56, 3b–7; (ff. 234–236) Danielis cap. 7 secundum Theodotionem.

Codicem efficiunt fasciculi 32 quaterniones (exceptis 1. 24. 26. 28 ternionibus, 10 quinione, 31 pare foliorum et 32 nunc ff. septem) tam in fronte quam in calce singulorum ad angulum exter. notati. Ff. 230–233 exaravit manus coaeva. Lemmata, tituli, litterae initiales, numeri in marginibus summis aut imis prius atramento indicata, codice absoluto, loco congruenti et colore rubro sunt apposita. Rubro picta est *πύλη* f. 1. Librum cursim evolventes officinarum chartariarum signa invenimus: (f. 1–145 et 172–183) incerta, (ff. 147–155) florem (Briquet 6322), (ff. 156–165) forfices. F. Id manu saec. XV medii *dionysius Areopagita de divinis no(minibus)*, in calce manu saec. XV *Liber filoxoficus q(u)i d(ici)tur d⟨a⟩masceni | Lunanus Xama* (vel *Xamia*?) *manu p(ro)p(ri)a p(er) d ii* (cf. e. g. codd. 441. 449. 453. 491). F. 1 in marg. ext., manu L. Zaccagni, ut opinor, *Haec sunt excerpta ex Paraphrasi Georgii Pachymerae in S. Dionysium Areopagitam*; f. 2 *τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ ⟨ὁμο⟩λογητοῦ*, quibus fere deletis L. A.⟨llatius⟩ adiecit *ἐστὶ τοῦ παχυμέρους*. Ff. XI. XII vacua. Ff. I–II index latinus ⟨a F. Gozadino⟩ digestus; ff. III–IV *πίναξ* Allatianus. Inter libros Nicolai V recensitus fuisse videtur codex (Müntz et Fabre, *La Bibliothèque*..., p. 329 « Item volumen parvissimum de papiro... quod volumen intitulatur Beati Dionisii de diversis nominibus ».

In dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

376 (olim 578). Saec. XIV–XV, chartac., mm. 291 × 222, ff. III (I. II add.) 263, linn. coll. ext. circa 45.

Ps.-Dionysii Areopagitae opera, ⟨s. **Maximi** confessoris⟩ scholiis aucta.
1 (ff. 13–105) de divinis nominibus (M. 3, 585–984; 4, 185–416), 2 (ff. 107–156) de caelesti hierarchia (M. 3, 120–340; 4, 29–113 D 1), praemissis capitum indice duobusque versibus *ἀγγελικῆς* — *ἄστρον* (M. 3, 116 C 15–D 1), sequentibus duobus iisdem versibus, 3 (ff. 157–227v) de ecclesiastica hierarchia (M. 3, 369–569) scholiis instructa ab editis (M. 4,

116–184) satis discrepantibus; scholia nonnulla addidit Ioannes seu Iohannes monachus librarius (ff. 157v. 159. 168v. 170. 171v. 178. 182v. 186v. 188v. 189v. 190. 191. 193. 193v. 197v. 198. 200. 201. 201v. 202. 204v. 211v. 212. 213); praecedunt versus duo (M. 3, 116–117); annectitur (ff. 227v–228) epilogus, qui inc. *Τὴν ὑπερκόσμιον ἐπιστήμην*, des. *κρυφιότητα σιγῇ τιμήσαντες*, [4] (ff. 228–234) de mystica theologia (M. 3, 997–1048; 4, 416–432), praemissis epigrammate (M. 3, 117 A) et indice (ed. Florentina, p. u iiv), [5] (ff. 234v–261) epistolae 1–10 (M. 3, 1065–1120; 4, 528–576 non paucis mutatis; in fine epist. 9 et 10 [ff. 259 et 261] leguntur scholia duo Iohannis monachi). Praecedunt versus duo (ed. Lundström in *Eranos*, 4, 1900, 142, 8).

Praeponuntur [a] (ff. 1–3v) interpretatio *λέξεων* (M. 4, 23–28), [b] (ff. 3v–6v) ⟨s. **Maximi**⟩ prologus (M. 4, 16–21), [c] (ff. 6v–7v) index operum Dionysii in hoc libro contentorum (cf. cod. 372, f. 3), [d] (ff. 7v–10v) capitula C de divinis nominibus sub inscriptione: *Προγέγραπται κεφάλαια ιγ' ἔχειν τὸν περὶ θείων ὀνομάτων λόγον, ἐξ ὧν ιγ' κεφαλαίων ἕως τοῦ ἕκτου, ἕτερά εἰσι κεφάλαια ἑκατὸν ὡς ὑποτέτακται* (cf. cod. 374, f. 3–3v), [e] (ff. 10v–11v) Dionysii verba insolentia quibus personae et res sacrae designantur. Inc. *Οὗτος ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Διονύσιος εἴωθε λέγειν*, des. *ἐπιστρεπτικὴν καὶ θεωρητικήν*, [f] (f. 11v) epigrammata duo, quorum prius inc. *Μουσοπόλας μελεδῶνας*, des. *ἠγλάϊσας φῦλα*; alterum in lib. de div. nominibus (M. 3, 117 A), [g] (ff. 11v–12) capita libri de divinis nominibus (ed. Flor., p. g iv), [h] (ff. 12–12v) scholion ⟨diligentissimi viri⟩ (M. 4, 21 D–24 A) cum supplemento (ed. Flor., p. a vi; cf. cod. 372, ff. 6v–7).

Liber diligenter exaratus a Iohanne monacho, qui et scholia complura adiecit, in gratiam Iosephi Bryennii ut ex subscriptione metrica (f. 262) liquet: + *Στίχοι δηλωτικοὶ τοῦ γραφέος τῆς βίβλου καὶ τῶν σχολίων αὐτοῦ τῶν ἔν τι⟨σι⟩ τόποις: — Ἔγραψεν ἡ χεὶρ Ἰωάννου τὴν βίβλον. πτώχου μοναστοῦ τῷ μονοτρόπων βίῳ. τὸ φῶς ἀμυδρὸν ὄψεως κεκτημένου. καὶ χεῖρα δυσκίνητον εἰς γραφὴν τρόμῳ. ταύτην ἀνάγκῃ τὴν βίβλον γεγραφότος. ὡς κωλύμην ἔχοντος ἀμβλυωπίαν. ἔτι τὲ χειρὸς τὸν τρόμον πρὸς τὸ γράφειν. οὕτως ἔχοντα τίς ὁ κινήσας βίᾳ. ἔρως Ἰωσὴφ σεβαστοῦ Βρυεννίου. ὅστις ἔνυξε χεῖρα ναρκῶσαν μόλις. Διονύσιον εἰς τὸ γράψαι τὸν μέγαν. καὶ νοῦν ὅμοιον εἰς σχολίων ἐκθέσεις. προσεθέμην γὰρ καὶ αὐτὸς οὐ φιλενδεικτῶν. ἀλλὰ τῷ πόθῳ τἀνδρὸς χαριζόμενος, τινὰς ἑρμηνείας ἔν τισι τόποις. αἷς ὁ προστυγχάνων, εἰ μὲν ὠφέλιμον ἐν αὐταῖς εὑρίσκει τίς, τοῦ θεοῦ λογιζέσθω τοῦτο. καὶ τῆς τοῦ Ἰωσὴφ χρηστῆς διαθέσεως. καὶ θαυμαζέτω πῶς ἀπὸ σαπροῦ δένδρου, καρπὸς καλὸς γέγονεν. εἰ δὲ τοὐναντίον ἅπαν, ἀποκλαιέτω τοῦ γεγραφότος τὴν ἄνοιαν. διπλῶς ἁμαρτάνοντος ἐξ ἀβουλίας. τῷ τε μὴ νοεῖν καὶ τῷ μὴ νοεῖν ὅτι οὐ νοεῖ. καὶ εὐχέσθω διὰ τοῦτο μᾶλλον ὑπὲρ αὐτοῦ. ἵνα δῷ κύριος αὐτῷ σύνεσιν ὥστε συνιέναι καὶ σχολάσαι. καὶ ἑαυτὸν ὡς χρὴ ⟨γ⟩νῶναι μόνον ἄχρι τέλους. ἀμήν* (Cf. Vogel–Gardthausen, *Die Schreiber...*, p. 209).

Librum efficiunt fasciculi 32 quaterniones (exceptis 10 ff. novem, 14 ff. septem, ultimo ff. trium) tam in prima pagina summa quam in ultima singulorum ima notati. Ff. 1-12 extra supputationem assuta sunt. Tituli, lemmata, litterae initiales ab ipso librario

rubro liquore exarata. Chartae insignia duo: [a] (1-245. 254-260) unicornui caput (cf. Briquet 15789, satis tamen diversum), [b] (ff. 248-253. 263) forfices (cf. Briquet 3668). In calce ff. 129. 157. 262, inscriptiones palaeoslavicae: f. 157 + *Ot sde načina(e)t tlkovanie Iōana mnikha*, hoc est: *Exinde incipit interpretatio Ioannis monachi*; f. 262 *vsěkh vkupě 32 tetradei i 6 listov'*, hoc est *In summa quaterniones 32 et folia 6*. F. I index latinus ‹a F. Gozadino› digestus; f. III πίναξ Allatianus. Ff. II et 263 vacua. F. I in schedula agglutinata nota *376*, inferius *57‹8›. v.* In tabula anteriore et in dorso schedula saec. XVII, in qua nota rubra *376*. In sectura superna libri clausi Διονυσιου...

In tabulis et in dorso, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii.

377 (olim 255). Saec. XIV, chartac., mm. 232×152, ff. III (I. II add.). 374, linn. 18-26, in duas partes dispertitus (II = ff. 204-374).

Ps.-Dionysii Areopagitae opera **Georgii Pachymerae** prooemio (M. 4, 108-116) et paraphrasi aucta. [1] (ff. 4-82v) de caelesti hierarchia (M. 3, 120-369), [2] (ff. 83-232) de divinis nominibus (585-996), [3] (ff. 232v-312v) de ecclesiastica hierarchia (369-584), [4] (ff. 313-326v) de mystica theologia (997-1064), omisso primo scholio (1013A). Singulis quattuor operibus praeponuntur capitula et adiciuntur versus *ἀγγελικῶν γραφίδων ..., εἰς νόον ..., σύμβολα ..., καὶ νόον ...* (M. 3, 116-117), [5] (ff. 326v-374) epistolae 1-10 (M. 3, 1065-1120; 4, 433-508) deperditis verbis *ἀλλ' ὅτι ἀπὸ Θεοῦ-καὶ ὁ νηπιάζων* (497 A 5-501 C 3) ex defectu foliorum duorum post f. 365.

Praecedunt [a] (f. III) **s. Gregorii Nazianzeni** carm. II 2, 119 (Basilii M. epitaphia) initia 12 sub inscriptione *ἐκ τῶν ιβ' ἐπιγραμμάτων ἃ ἐποίησεν ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ θεολόγος εἰς τὸν τάφον τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐκφωνηθέντ‹ων›* (cf. M. 38, 72-75), [b] (f. IIIv) sententiae nonnullae ex Proverbiis desumptae. Inc. *Ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ* (Prov. 24, 57), des. *μὴ περιέλῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ* (27, 22). Additum est in fine (f. 374) excerptum quoddam de peccati voluntarii malitia. Inc. *Ὅρα τί φησιν ἡ θεία γραφὴ* (Gen. 6, 2. 3. 5), des. *εἰς ὄλεθρον*.

Constat liber ille currenti calamo descriptus ab uno eodemque librario — exceptis ff. I et 374 — fasciculis 45 quaternionibus (praeter 32 et 35 seniones, 20. 27. 34 quiniones, 15 ff. novem, 28 et 29 ff. septem) in prima singulorum pagina summa et ima dextrorsum signatis; ff. I et 374 extra supputationem veniunt. Dionysii textus rubro colore, Pachymerae paraphrasis atramento scripta sunt. Litterae initiales omissae; ff. 366-369 additicia et vacua. Supplementa manus vix posterioris in ff. 124v et 160v. F. 374v Νεόφυτος ἱερομόναχος (καὶ κ... s add.) et nota manu saec. XV *56*, vel folio inverso litterae *g v (?)*, eadem fortasse quae ff. 343-374 numeris 2-29 inferne signavit. F. I πίναξ Allatianus; f. II index latinus ‹a F. Gozadino› digestus.

Inter libros Nicolai V videtur noster iam asservatus (Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 338–339: « Item unum volumen ejusdem formae grossum de papiro, copertum corio nigro, quod intitulatur Comentum Jeorgii super operibus sancti Dionisii »).

In dorso, quod recentius est integumento (saec. XVIII fortasse), tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

378 (olim 256). Saec. XV med., membran. (ff. II. III. chart.), mm. 368 × 252, ff. IV. 204 (+ 184^{a}), linn. 33.

Philonis Iudaei operum tomus alter (t. I = cod. 380). [1] (ff. 1-14^{v}) in Flaccum (ed. Cohn VI, p. 120–154), [2] (ff. 14^{v}–39) legatio ad Gaium (Cohn II, p. 155–223), [3] (ff. 39–41) de iudice (id est de special. legibus lib. IV: Cohn V, p. 221–227), cui subiciuntur nulla facta distinctione, [4] (ff. 41–50) ⟨de humanitate⟩ (id est de virtutibus excerptum: Cohn V, p. 279–320) et [5] (ff. 50–50^{v}) ⟨de paenitentia⟩ usque ad vv. *καὶ συμφέρον αὐτομολεῖν* (Cohn V, p. 321–322, 22), [6] (ff. 50^{v}–63^{v}) de sacrificiis Abelis et Caini (Cohn I, p. 202–257), [7] (ff. 63^{v}–73^{v}) de Cherubim (Cohn I, p. 170–201), [8] (73^{v}–86) de agricultura (Cohn II, p. 95–132), [9] (ff. 86^{v}–98) quod Deus sit immutabilis (Cohn II, p. 56–94), [10] (ff. 98–102^{v}) de gigantibus (Cohn II, p. 42–55), [11] (ff. 102^{v}–119^{v}) de migratione Abrahami (Cohn II, p. 268–314), [12] (119^{v}–131^{v}) de congressu eruditionis gratia (Cohn III, p. 72–108), [13] (ff. 131^{v}–140^{v}) legum allegor. lib. I (Cohn I, p. 61–89); — (ff. 140^{v}–149) lib. II, [14] (ff. 149^{v}–166^{v}) de somniis lib. I (Cohn III, p. 204–258); — (ff. 166^{v}–184) lib. II, [15] (ff. 185–202^{v}) de Abrahamo (Cohn IV, p. 1–60).

Librum hunc atque 380 unum codicem Philonis opera continentem effecisse atque tempore Nicolai V in duos iam dispertitum esse apparet hinc [a] ex indice f. 203: *πίναξ* operum Philonis *λη'*, [b] e fasciculorum notis *κε'–με'*, [c] ex eo quod lineae supremae libelli de Ioseph (f. 1) abrasae sunt; illinc [d] ex inscriptione secturae foliorum apposita et librorum Nicolai V brevi indice. Codicem totum descripserat Iohannes Thessalus ⟨Scutariota⟩ (f. 202^{v}): *θ(εο)ῦ τὸ δῶρον, καὶ θετταλοῦ ὁ κόπος* (cf. Vogel–Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* ..., p. 198); hanc partem efficiunt fasciculi 21 quiniones (exceptis 20 quaternione et 21 ternione, quibus absolvitur opus) in calce primae paginae signati; ex variis dictionibus atque lacunis patet librum ex cod. Monacensi graeco 459 (*A*) vel simili archetypo descriptum esse. Emendationes nonnullae saec. XV in operibus 4. 8. 11; annotationes latinae saec. XV–XVI in ff. 15. 24. 25. 34–36^{v}. Appinguntur f. 1 summo in locum scripturae erasae, quae finem libri de Ioseph continuerat (cf. cod. 380, f. 235) flores serti, auro, rubro caeruleoque coloribus distincti; eodem folio imo, arte satis mediocri, scutum Nicolai V a duobus geniis sustentatum. Antiquioris supputationis a recentiore discrepantis (ff. 57 ss.) supersunt vestigia. F. I nota *14*; f. I^{v} manu saec. XV *Philonii* (corr.[*ni*]*s*) *Istoria utili(* corr. *ssi)ma vite hu(m)ane*; alia manu *N̊ 46 8 Plu*, deinde sub *46* in duobus parmulis chartaceis agglutinatis numeri *484* in superiore, in inferiore *485*. F. III

πίναξ Allatianus; f. IV index latinus ⟨F. Gozadini⟩; in calce ⟨Theocritus IV, 1⟩ et scheda membranacea cum inscriptione manu saec. XVI *Philonis historia de providen|tia divina et alia eiusdem* | ·*256*; additum est frustum chartae prae se ferens notam *378*. Ff. II. 184^v et 184^a. 203^r. 204 vacua. Foliorum secturae violaceo liquore tactae, in quibus apparent litterae aureae. NI(colai). PA(pae). V. (cf. Müntz et Fabre, *La bibliothèque ...*, p. 335: « Item unum volumen... de pergameno, copertum corio rubeo, et intitulatur Philonis Iudaei Historia perutilis »).

In tabulis et in dorso corio rubro signato obductis scuta Pauli V et Scipionis Borghese; ibidem schedulae chartaceae saec. XVIII, in quibus nota rubra *378*.

379 (olim 823). Saec. XIV, chartac., mm. 245 × 168, ff. I. 389 (+ 1^{a-c}), linn. 25-27.

Philonis Iudaei opera complura. [1] ⟨α'⟩-ε' cod. manu coaeva (ff. 1^b-22^v) de specialibus legibus liber III (Cohn V, p. 150-197 7) ultima parte omissa, hoc ordine: (f. 1^c-11^v) inc. sub inscriptione περὶ μοιχείας a vv. Ὅτι οἶμαι πανταχοῦ (p. 152, 5-173, 3), (f. 1^b) praecedentia et titulus vulgatus (p. 150-152, 5), (f. 12) initium opusculi κατὰ ἀνδροφόνων usque ad vv. πάθους οἶκτον (p. 173, 5-174, 9), (ff. 11^v-18^v) sub inscriptione recentiore β'. περὶ ἐπιτιθεμένων leguntur p. 174, 10-188, 20 (sequebatur sub numero ς' opusc. κατὰ ζῴων ἀλόγων hodie perditum), (f. 19) libellus κατὰ τῶν οἰκέτας κτεινόντων (p. 189-190, 15) manu ⟨Nicolai Sophiani⟩ suppletus, qui et indicem (f. 1^a) praefixit, (ff. 18^v. 20-33^v) subsequentia usque ad p. 197, 7, [2] ζ' cod. (ff. 22^v-38, ult. lin.) de humanitate sub inscriptione περὶ βίου σοφοῦ τοῦ κατὰ διδασκαλίαν τελειωθέντος (Cohn V, p. 279-320), cui subnectitur nulla facta distinctione [3] (ff. 38, ult. lin. - 39) ⟨de paenitentia⟩ usque ad vv. συμφέρον αὐτομολεῖν (Cohn V, p. 321-322, 22), [4] η' manu post. (ff. 39^v-60) de decalogo sub inscriptione περὶ βίου θεωρητικοῦ ἢ οἰκετῶν ἀρετῶν τὸ δ^{ον} (Cohn IV, p. 269-307), [5] θ'-ιβ' cod. (ff. 60^v-76^v) de special. legibus lib. I pars prior (Cohn V, p. 1-32) cui subiungitur [6] ιγ' cod. (ff. 76^v-77) de septenario (id est de special. legibus lib. II: Cohn V, p. 95), [7] ιδ' cod. (ff. 77-80^v) de sacerdotum honoribus (id est de special. legibus lib. I excerptum: Cohn V, p. 32-39) [8] ιε' cod. (ff. 81-97) de special. legibus lib. II pars prior (Cohn V, p. 85-95, 5; 96-115, 20), [9] ιζ' cod. (ff. 97-120) de congressu eruditionis gratia (Cohn III, p. 72-109), [10] ιη' cod. (ff. 120^v-150) de somniis liber I (Cohn III, p. 204-258), [11] ιθ' cod. (ff. 150-165^v) legum allegor. lib. I (Cohn I, p. 61-89), [12] κ' cod. (ff. 165^v-177^v) de Cherubim, desinit in vv. περὶ τούτων κατανοήσωμεν (Cohn I, p. 170-190, 20), [13] κα' cod. (ff. 177^v-208) de sacrificiis Abelis et Caini (Cohn I, p. 202-257) cui interponitur [14] (ff. 181-185) de mercede meretricis (Mangey II, p. 264-269), [15] κβ' cod. (208-240^v) quod deterius potiori insidiari soleat (Cohn I, p. 258-298), [16] κγ' cod. (ff. 240^v-270)

de ebrietate (Cohn II, p. 170–214), [17] *κδ'* cod. (ff. 270–279) de sobrietate (Cohn II, p. 215–228), [18] *κε'* cod. (ff. 279–306^{v}) quod Deus sit immutabilis (Cohn II, p. 56–94), [19] *κϛ'* cod. (ff. 306^{v}–315^{v}) de agricultura, des. in vv. *οὐκ ἀμελῶς ἐπιδέδεικται* (Cohn II, p. 95–108, 27), [20] *κζ'* cod. (ff. 316–343) de plantatione (Cohn II, p. 133–169), [21] *κη'* cod. (ff. 343–375^{v}) de confusione linguarum (Cohn II, p. 229–267), [22] *κθ'* cod. (ff. 375^{v}–383) de nobilitate (Cohn V, p. 324–335), [23] λ'–λγ' cod. (ff. 383–384^{v}) **Euclidis** elementorum lib. I excerptum, *ex Euclide. A. Mai* (ed. Heiberg, Lipsiae 1883, p. 2–10, 10), [24] **Philonis** excerpta varia: [a] λδ' cod. (ff. 384^{v}–385^{v}) ex opusc. Quis rerum divinarum heres, *Παρεκβόλαιον τῶν ἀναγκαίων Φιλωνος εἰς τὸν περὶ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων πραγμάτων κληρονόμος, ἢ περὶ τῆς ἴσα καὶ ἐναντία τομῆς λόγων αὐτοῦ* cod. Inc. *Αἱ δὲ αἱ* (sic) *στῆλαι τῶν γενικῶν,* des. *συμβέβηκεν* (Cohn III, p. 38, 22–40, 7), [b] *λε'–μ'* cod. (ff. 385^{v}–388^{v}) ex Quaestionibus in Exodum (ed. A. Mai, Classici auctores IV, p. 430–441). In calce libri (f. 389^{v}) manu sequiore index alterius codicis Philoniani. Inc. + *Φιλωνος περὶ οὗ τὶς ὁ τῶν ⟨θείων πραγ⟩μάτων κληρονόμος,* des. *περὶ τῶν ἀναφερομένων ἐν εἴδει ... καὶ πάσης βίας.*

Liber fuit Nicolai Sophiani (f. 1^{c} directe: *κτῆμα Νϊκολαου Σοφϊανοῦ καὶ τῶν ὄντος φίλων*), qui ordinem antiquiorem priorum opellarum satis mutavit, indicem f. 1^{a} digessit, ff. 1^{b-c}. 12. 19. 181 exaravit et inseruit, annotationes insuper complures ni fallor, marginibus inscripsit. Constat fasciculis 49 quaternionibus (exceptis 7 ff. quinque, 20. 31. 49 ff. septem) in principio et in fine notatis. Foliorum supputatio antiquior litteris graecis superest, inde a f. 203 viginti numeris ex socordia librarii maior facta; recte tamen f. 389 (*υ⟨ϛ'⟩*) notatum est: *Φύλλ(α) τουτῒ τὸ βιβλῖον, τριακόσια καὶ ὀγδοηκονταὲξ*. F. I index latinus a ⟨F. Gozadino⟩ digestus. Temporibus recentioribus, ut videtur, paginae complures iam laceratae et perterebratae resarcitae sunt. In calce f. 1^{a} *823. v.* | *379. n.*, quae postea cancellata sunt. De codice pauca apud Cohn, op. cit., I, p. VII. VIII.

Integumentum membraneum in cuius dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

380 (olim 257). Saec. XV, membran., mm. 268 × 244, ff. I (chart.). 235 (+ 2^{a}. 5^{a}. 64^{a}. 108^{a}), linn. 23.

Philonis Iudaei operum tomus prior (II = cod. 378). [1] (ff. 1–23) de special. legibus lib. I (Cohn V, p. 1–84), [2] (ff. 23–40^{v}) de mutatione nominum (Cohn III, p. 156–203), [3] (ff. 40^{v}–63) legum allegor. lib. III, *δευτέρας* cod. (Cohn I, p. 97–169), [4] (ff. 63–82^{v}) quis rerum divinarum heres (Cohn III, p. 1–71), [5] (ff. 82^{v}–92) de praemiis et paenis (Cohn V, p. 336–365), [6] (ff. 92–95^{v}) de exsecrationibus (Cohn V, p. 365–376), [7] (ff. 95^{v}–99) de fortitudine (Cohn V, p. 266–279), [8] (ff. 99–122^{v}) de vita Mosis lib. I (Cohn IV, p. 119–199); — (ff. 122^{v}–127) lib. II; — (ff. 127–142^{v}) lib. III (op. cit., p. 216–268), [9] (ff. 143–161)

de opificio mundi, ex antigrapho perturbato (vide infra notam scribae); quare hoc ordine legas: ff. 143–146^{v}, l. 7 (Cohn I, p. 1–14, 3), ff. 152^{v}, l. 7–158^{v}, l. 21 (Cohn, p. 14, 3–33, 23), ff. 146^{v}, l. 7–152^{v}, l. 7 (Cohn, p. 33, 23–53, 14), ff. 158^{v}–161 (Cohn, p. 53, 14–60), [10] (ff. 161–173) de decalogo (Cohn IV, p. 269–307), [11] (ff. 173–179^{v}) de constitutione principum (id est de special. legibus lib. IV: Cohn V, p. 243–265), [12] (ff. 179^{v}–190^{v}) quod omnis probus liber sit (Cohn VI, p. 1–45), [13] (ff. 190^{v}–197) de vita contemplativa (Cohn VI, p. 41–71), [14] (ff. 197–199^{v}) de mercede meretricis (Mangey II, p. 264–269), [15] (ff. 199^{v}–216) de special. legibus lib. III (Cohn V, p. 150–208), [16] (ff. 216–235) de Iosepho (Cohn IV, p. 61–118).

Liber a Iohanne Thessalo exaratus (cf. cod. 378, f. 202). Constat fasciculis 24 quinionibus (excepto secundo quaternione) in prima singulorum pagina ima notatis. F. 235 addito inscripsit manus altera finem libri de Iosepho quae in f. 1 cod. 378 erasa fuit ut ita locus fieret ornatui pingendo. De suo exemplari haec notavit librarius f. 146^{v}: *ἕως ἐνταῦθα ἦχον τὸ ἀθιβόλαιον ὀρθὸν. ἔγραφεν δὲ ὁ γραφεὺς ;τοῦ ἀθιβολαίου ἵνα ἀφήσ⟨ω⟩ φίλα ις, ἔπειτα ἵνα ἄρξωμαι. τὰ δὲ ἐξκαίδεκα φίλα οὐκ ἔγραφεν τὶ ποιήσ⟨ω⟩, εἰ ἄρα γράψω ταῦτα ἀλαχῶθεν. ἐγὼ δὲ γέγραφα τὰ πάντα*, f. 158^{v}: *ἕως ἐνθάδέ ἐστιν ὅπερ ἔλεγεν τὸ ἐμὸν ἀθιβόλαιον ὄπιστεν ἵνα ἄρξομαι. τὰ δὲ ἐξκαίδεκα φύλα ἀφίσω. νῦν δὲ πάλ(ιν) γράψας ἕως ἐνθάδε, λέγει τὸ ἀθιβόλαιον· γίρησον ὄπισθεν φύλα ἐξκαίδεκα* (cf. supra op. 9).

F. 2 ornatus frontis et littera initialis maxima auro variisque coloribus distincta; in calce scutum. NI⟨COLAI⟩. PAPE. V. duobus geniis sustentatum. F. II *πίναξ* Allatianus; f. 1 manu saec. XVI *Philonis Judei opera* et index latinus a ⟨F. Gozadino⟩ digestus. De codice pauca dixit L. Cohn, op. cit., I, p. VII–VIII.

In dorso, quod recentius est integumento (saec. XVIII fortasse), tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

381 (olim 196). Saec. XIII–XIV, chartac., mm. 277 × 177, ff. II (add.). 217 (+ 194^{a} insitic.), linn. 28–38.

1 Philonis Iudaei opera diversa. [1] (ff. 1–11^{v}) de aeternitate mundi (Cohn VI, p. 72–119), [2] (ff. 12–22) legum allegor. lib. I (Cohn I, p. 61–89), [3] (ff. 22–29) de Cherubim, desinit in vv. *περὶ τούτων κατανοήσωμεν* (Cohn I, p. 170–190, 20), [4] (ff. 29–43^{v}) de sacrificiis Abelis et Caini, des. in vv. *ἡγεμονικὸν διακεχώρηκεν* (Cohn I, p. 202–257, 8), [5] (ff. 43^{v}–59^{v}) quod deterius potiori insidiari soleat (Cohn I, p. 258–298), [6] (ff. 60–74^{v}) de posteritate Caini (Cohn II, p. 1–41), [7] (ff. 74^{v}–79) de gigantibus (Cohn II, p. 42–55), [8] (ff. 79–93) quod Deus sit immutabilis (Cohn II, p. 56–94), [9] (ff. 93–98^{v}) de agricultura, des. in vv. *οὐκ ἀμελῶς ἐπιδέδεικται* (Cohn II, p. 95–108, 27, [10] (ff. 98^{v}–113^{v}) de plantatione (Cohn II, p. 133–169), [11] (ff. 113^{v}–132) de (ebrietate Cohn II, p. 170–214).

2 Astronomica nonnulla. [1] (f. 133) **Iohannis Philoponi** Alexandrini de usu astrolabii pars ultima; inc. mut. ἀπὸ δὲ τῶν χειμερινῶν (ed. Hase, in *Rheinisches Museum,* VI, 1839, p. 155, 23–156), [2] (ff. 133–160ᵛ) **Gemini** elementa astronomiae, εἰσαγωγὴ εἰς τὰ φαινόμενα cod. (ed. Manitius, Lipsiae 1898, p. 3–210; in qua editione [p. VIII] liber noster siglo V² insignitus est). Sequitur (ff. 160ᵛ–163) eiusdem * kalendarium (op. cit., p. 210–232), [3] (f. 163ᵛ) index auctorum qui de polo scripserunt (ed. E. Maass, in *Hermes,* XVI, 1881, p. 388). Annectuntur canonographi et quaedam de zonis et diversis mensuris. Inc. Ἡ μὲν ἀρκτικὴ ἔχει ϡϡς', des. τὸ κατὰ πλάτος μίλιον σταδίων ιε' πήχεις ς', (ff. 163ᵛ–164) fragmentum de sole et terra (ed. Maass, in *Hermes,* XVI, p. 389, n. 3), [4] (ff. 164–183) **Achillis Tatii** isagoge ad Arati phaenomena, τῶν Ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν Ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντός cod. (ed. D. Petavius, Uranologium, Lutetiae Parisiorum 1630, p. 121–164), [5] (ff. 183ᵛ–184ᵛ) Signa quaedam astronomica sub titulo ⟨α⟩ὶ ἐξ ἑτέρων διαιρέσεις :– ⟨σ⟩φαῖρα ἐπὶ τῶν οὐρανίων πλανήτων... τῶν ὁριζόντων... τῶν οἰκήσεων, [6] (ff. 184ᵛ–188) Arati genus et vita (op. cit., p. 268–276), [7] (ff. 188–190ᵛ) **Achillis Tatii** in Arati phaenomena isagoge, ex aliis scholiis (op. cit., p. 165–169), [8] (ff. 190ᵛ–193ᵛ) **Eratosthenis,** alias **Hipparchi** ad Arati phaenomena (op. cit., p. 256–267), cui subduntur (ff. 194–194ᵛ) diagrammata diversa, [9] (ff. 195–205) **Hipparchi** ad Arati et Eudoxii phaenomena enarrationum liber I (op. cit., p. 171–208); — (ff. 205–215ᵛ) lib. II; — (ff. 215ᵛ–217ᵛ) lib. III, abrumpitur in vv. ἐν τοῖς γόνασι λαμπρῶν (op. cit., p. 243 C 4).

Liber constat duabus partibus (I = ff. 1–132) in unum conflatis. Priorem efficiunt fasciculi 17 quaterniones in calce singulorum signati; folia quattuor ultima fasciculi supremi, opere absoluto, exsecta sunt. Alteram partem fasciculis undecim constantem quaternionibus (primus totus, secundi folium primum, postremi folia septimum et octavum perierunt) in prima uniuscuiusque pagina ima signatis exararunt librarii duo: *a* ff. 133–187ᵛ, *b* ff. 188–216ᵛ; partibus compactis, recens bibliopega fasciculos singulos litteris κ'–κθ' insignivit, adhuc tamen praesente fasc. quaternione ιη' partis alterae primo. Adsunt in priore parte lemmata nonnulla emendationesque rubro colore marginibus ascripta; spatia vacua relicta sunt in parte altera ad litteras initiales et diagrammata suscipienda; f. 194ᵃ insiticium et vacuum. F. I πίναξ Allatianus; f. II index latinus a ⟨F. Gozadino⟩ digestus. De codice quaedam invenies apud Cohn I, p. XIX et VI, p. XXXII (U) et Manitius, loc. cit.

Tabulae corio rubro temporibus Pii VI, ut videtur, obductae; dorsum aetate Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii renovatum.

382 (olim 580). Saec. XIV ex., chartac., mm. 287 × 205, ff. II. 584 (+ 309ª. 567ª; — 550-559 librarii neglegentia omissis), linn. 29.

Philonis Iudaei opera complura in *λόγους με'* distributa. [1] (ff. 1-22) de opificio mundi (Cohn I, p. 1-60), [2] (ff. 22-36) de decalogo (Cohn IV, p. 269-307), [3] (ff. 36-38) de iudice (id est de special. legibus lib. IV: Cohn V, p. 221-227), [4] (ff. 38-48ᵛ) de humanitate sub titulo *περὶ εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας* (Cohn V, p. 279-320), cui additur nulla facta distinctione [5] (ff. 48ᵛ-49) ⟨de paenitentia⟩ pars prior usque ad vv. *συμφέρον αὐτομολεῖν* (op. cit., p. 321-322, 22), [6] (ff. 49-56) de constitutione principum (Cohn V, p. 243-265), [7] (ff. 56-68) quod omnis probus liber sit (Cohn VI, p. 1-45, [8] (ff. 68-76) de vita contemplativa (Cohn VI, p. 46-71), [9] (ff. 76-78ᵛ) de mercede meretricis (Mangey II, p. 264-269), [10] (ff. 78ᵛ-97ᵛ) de special. legibus lib. III (Cohn V, p. 150-208) in duas partes, quarum altera (ff. 94-97ᵛ) inscriptione *λόγος θ'* sicut prior pars atque subsequens libellus distincta, pp. 197-208 editionis laudatae replet, [11] (ff. 97ᵛ-120) de Iosepho (Cohn IV, p. 61-118), [12] (ff. 120-134ᵛ) de sacrificiis Abelis et Caini (Cohn I, p. 202-257), [13] (ff. 134ᵛ-147ᵛ) de Cherubim (Cohn I, p. 170-201), [14] (ff. 147ᵛ-163ᵛ) de agricultura (Cohn II, p. 95-132), [15] (ff. 163ᵛ-169) de gigantibus (Cohn II, p. 42-55 cum add. codd. HP), [16] (ff. 169ᵛ-184) quod Deus sit immutabilis (Cohn II, p. 56-94), [17] (ff. 184-206) de migratione Abrahami (Cohn II, p. 268-314) in duos libros divisus (*λόγος β'* f. 198ᵛ: cf. Cohn, p. 297, 1), [18] (ff. 206-221) de congressu eruditionis gratia (Cohn III, p. 72-109), [19] (ff. 221ᵛ-244) de Abrahamo (Cohn IV, p. 1-60), [20] (ff. 244-269ᵛ) quis rerum divinarum heres (Cohn III, p. 1-71), [21] (ff. 269ᵛ-290ᵛ) de somniis liber I (Cohn III, p. 204-258), [22] (ff. 290ᵛ-301ᵛ) de praemiis et paenis (Cohn V, p. 336-365), [23] (ff. 301ᵛ-306) de exsecrationibus (Cohn V, p. 365-376), [24] (ff. 306-309ᵛ) de fortitudine (Cohn V, p. 266-279) inscriptus ut in HP, [25] (309ᵛ-325ᵛ) in Flaccum (Cohn VI, p. 120-154), [26] (ff. 325ᵛ-356ᵛ) legatio ad Gaium (Cohn VI, p. 155-223), [27] (ff. 356ᵛ-385) de vita Mosis lib. I (Cohn IV, p. 119-199); — (ff. 385-391) lib. II; — (ff. 391-410) lib. III (op. cit., p. 216-268), [28] (ff. 410-413ᵛ) de nobilitate (Cohn V, p. 324-335), [29] (ff. 413ᵛ-431) de fuga et inventione, *περὶ φυγάδων* cod. (Cohn III, p. 110-155), [30] (ff. 431-446ᵛ) de plantatione (Cohn II, p. 133-169), [31] (ff. 446ᵛ-452ᵛ) de sobrietate (Cohn II, p. 215-228), [32] (ff. 452ᵛ-469ᵛ) de confusione linguarum (Cohn II, p. 229-267), [33] (ff. 469ᵛ-484ᵛ) de aeternitate mundi (Cohn VI, p. 72-119), [34] (ff. 484ᵛ-501ᵛ) quod deterius potiori insidiari soleat (Cohn I, p. 258-298), [35] (ff. 501ᵛ-512) de ebrietate (Cohn II, p. 170-214) omissis haud paucis ut edocet nota margini f. 505 apposita: *ἐνταῦθα λείπουσι πολλά hic multa deficiunt*, nempe inde a vv. *λόγον*

ἑαυτῷ συνᾴδοντα usque ad vv. *ἐπιτέτραπται δι' ἔτους ἅπαξ* (op. cit., p. 179, 11-196, 20), [36] (ff. 512-539) sub numeris λζ'-μβ', de special. legibus lib. I (Cohn V, p. 1-84) omisso tractatu de mercede meretricis (op. cit., p. 67-68), [37] (ff. 539v-573v) legum allegor. lib. III (Cohn I, p. 97-169), [38] μδ' cod. (ff. 573v-581) de homicidiis, nempe excerptum de special. legibus lib. III (Cohn V, p. 173-197).

Liber diligenter scriptus ab uno eodemque librario. Constat fasciculis 72 quaternionibus (excepto supremo ff. septem) in pagina ultima singulorum ima litteris graecis α'-οβ' notatis. Emendationes nonnullae tum ipsius scribae tum posterioris manus in marginibus ff. 2. 4. 13v. 17. 30v. 39. 71-72v. 74. 106. 113v. 133. 162. 162v. 204. 217. 280. 392-393. 410. 448. 470. 475. 476v. Tituli et eorum ornatus, opellarum numeri, litterae initiales maximae rubro liquore exarata. Librum cursim evolventes chartae signum singulare vidimus (vexillum?). F. I index latinus manu saec. XV; f. II *πίναξ* Allatianus. Ff. 582. 583. 584 vacua. De codice breviter egit Cohn, t. I, p. XIV.

In dorso novo, quod integumento veteri ex corio rubro (temporis Pii VI, ni fallor) assutum est, tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

383 (olim 252). Saec. XII, membran., mm. 330×250, ff. I. 319, linn. 40.

[1] (ff. 19v-187) Genesis et [2] (ff. 187-319v) Exodus cum catena maxime ex quaestionibus **Theodoreti** excerptisque variis Patrum deinde concinnata, paullo dissimili a catena Lipsiensi (Karo-Lietzmann, Catenarum graecarum catalogus, p. 7-14: in Octateuchum III). Accedunt marginibus notae hexaplares quaedam (e. g. ff. 27v. 30v. 76v. 158v. 204. 317). Praeponuntur [a] (ff. 1-19) **Aristeae** epistola (ed. Thackeray in Swete, *Introduction to the Old Testament in Greek*, p. 519-574), [b] (ff. 19-19v) **Theodoreti** epistola ad Hypatium (M. 80, 76).

Auctores nominantur: Ane(pigraphus), Acacius Caesariensis, Apollinaris, Athanasius, Basilius, Clemens, Cyrillus Alexandrinus, Didymus, Diodorus, Ephraem, Epiphanius, Eusebius Caesariensis, Eusebius Emesenus, Eustathius Antiochenus, Gennadius, Gregorius Theologus, Gregorius Nyssenus, Hesychius, Hippolytus, Iohannes Chrysostomus, Iosephus, Irenaeus, Isidorus, Melito, Origenes, Philo hebraeus (aliquoties episcopus), Serapio Thmuitanus, Severus (opera non semel citantur), Severianus, Succensus Diocaesariensis, Theodoretus, Theodorus, Theophilus Alexandrinus.

Codicem, quem Holmes et Parsons numero *78* indicant, efficiunt fasciculi 40 quaterniones (excepto ultimo nunc ff. 7, folio supremo exciso), in angulo summo exteriore primae singulorum paginae, ut ex raris vestigiis apparet, litteris graecis signati. Adsunt, praeter

notas hexaplares, emendationes, additiones, explanationes ab ipso librario marginibus adscriptae. Tituli, lemmata, litterae initiales, auctorum nomina et excerptorum numeri (χπα' in Gen., χϘβ' in Exod.) rubra sunt. F. 319ᵛ : *ο γουν αρπάζειν ἐπιχειρῶν ὃ μη ταῖς ανοθ(εν) ἔχη ψιφο(ν) | τὴν δαθὰν καὶ αβειρὸν ἀφίξη δήκην*. F. 1 summo manu saec. XV *Aristee Philocratis Glosse 117*; item in indice a. 1475 (apud Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 242: « Aristere (sic) Philocratis glossae. Ex membr. in rubeo »). F. 1 index latinus a ⟨F. Gozadino⟩ digestus; f. Iᵛ *πίναξ* Allatianus. Codice usus est Field in Exodum; pauca de illo apud Karo-Lietzmann, op. cit., p. 14; Rahlfs, *Verzeichnis...*, p. 251. In sectura superiore libri clausi littera *K*.

Integumento veteri (temporis Pii VI, ut videtur) assutum est dorsum novum, ubi auro impressae sunt tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

384 (olim 260). An. 1553 (p. 135), chartac., mm. 324×228, pp. IV. 136 (+ 7ᵃ⁻ᵇ), linn. 38.

In evangelia commentarii diversi pseudographi. [1] (p. 1–71) **Victoris** presbyteri **Antiocheni** (*Ὠριγένους* 1ᵃ m.) ⟨et aliorum⟩ commentarius in Marcum (ed. Matthaei, *Βίκτωρος πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας καὶ ἄλλων τινῶν ἁγίων πατέρων ἐξήγησις εἰς τὸ κατὰ Μάρκον ἅγιον εὐαγγέλιον*, Mosquae 1775, I, p. 2–II, p. 118, 19: *ὑπήκουσε τῶν γεγονότων*), [2] **Origenis,** revera **Ps.-Petri Laodiceni,** prooemium [a] (p. 72) in Matthaeum (ed. G. Heinrici, *Des Petrus von Laodicea Erklärung des Matthäus-Evangeliums,* Leipzig 1908, p. 1–2, 7: *σαρκώσεως γέγονεν*), [b] (pp. 72–73) in Lucam (cf. M. Rauer, *Der dem Petrus von Laodicea zugeschriebene Lukaskommentar*, Münster 1920, p. 15), [c] (pp. 73–75) in Iohannem (fere ut apud Markfi, Codex graecus quatuor evangeliorum..., p. 321–322, 37: *καὶ πρὸ τούτου*), [3] (pp. 77–127) **Titi Bostreni** et aliorum in Lucam (Bibliotheca Veterum Patrum... tomus secundus graeco-latinus, Parisiis 1624, p. 762–836). Subduntur [a] (p. 127–129) ⟨**Eusebii Pamphili** ad Marinum quaest. II excerptum⟩ (M. 22, 940–944 D 3; Cramer, Catenae..., I, p. 251–253, 22; cf. cod. 358, f. 110), [b] (pp. 129–130) **Isidori Pelusiotae** de resurrectione Christi (hoc est ep. II, 212: M. 78, 652–653) et [c] (pp. 130–131) de sepultura triduana (id est ep. I, 114: M. 78, 257–260; cf. cod. 358, ff. 110–110ᵛ), [d] (pp. 131–133) **Eusebii Pamphili** ⟨ex quaest. IV ad Marinum⟩, ut in Cramer, op. cit., p. 253–256, 2 (cf. M. 22, 952–956 A 12), [e] (p. 133) **Gregorii Theologi** de die et hora, nempe fragm. orat. 30: theolog. IV (M. 36, 124 A 8–C 12), [f] (p. 134–135) **s. Basilii Caesariensis** ep. 236 excerptum (M. 32, 876–880 C 6) sub inscriptione *εἰς τὸ μγ. πρὸς Ἀμφιλόχιον ἐπίσκοπον. περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας.*

Subscriptio (p. 135): *Ego Ioannes Honorius Malliae oppidi Hydruntini ciuis, librorum (um) greco(rum) | Instaurator hunc librum ad Vaticanae Bibliothecae usum sic exscribe-*

bam, | *Anno D(omi)ni M. D. LIII. IULIO III. Pont. Max. Sub. Mar|cello Ceruino Cardin. Sa(n)ctae Crucis* | *Bibliothecę praefe|cto.* Die 19 aprilis anni subsequentis inter libros Bibliothecae repositus est (cf. Batiffol, *La Vaticane...*, p. 129 [273]: « Origenes in evangelium Marci, et Titus in evangelium Luce in folio »). Inscriptiones, litterae initiales, ornatus rubro liquore distincta. Officinarum chartariarum signa quae vidimus: corona cui superstat stella quinque radiorum (cf. Briquet 4833), arcuballista circulo inscripta (cf. Briquet 739-750), ancora circulo inscripta cum stella sex radiorum desuper (Briquet 490). F. I in schedula membranacea manu saec. XVI *Origenis (Victoris pb. Antiocheni* corr. alia manus) *com(m)ent: in Mar|cum Evang(elis)tam et alia.* | *. 260.* F. II πίναξ Allatianus; f. II^v index latinus a ⟨F. Gozadino⟩ digestus. Foliorum sectura aurata. De codice breviter egit J. Sickenberger, *Titus von Bostra* in *Texte und Untersuchungen*, N. F. VI, 1, Leipzig 1901, p. 17.

Tegumentum membraneum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX et I. B. Pitra card. bibliothecarii.

385 (olim 875). Saec. XIV, chartac., mm. 186 × 137, ff. VII (⟨a⟩-g in cod., a-b add.), 238, linn. 27.

1 (ff. 1-141^v) s. **Maximi confessoris** loci communes 71, *ἐκλογαὶ χρήσιμοι διαφόρων ποιητῶν συντεθεῖσαι παρὰ τοῦ ἁγίου Μαξίμου* cod. (M. 91, 721-1017). Praeponitur capitum index; omittitur s. Ephraem prooemium (721 A B); caput I inc. *Στενὴ ἡ ὁδὸς καὶ τεθλιμμένη*, caput II inc. *Γίνεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις* et ita porro capita subsequentia, modo auctiora, praesertim in capitum initiis semper ab evangelio desumptis, modo breviora; capitum trium ultimorum ordo sic mutatus: 68. 70. 69. Paginae vacuae ad excerpta recipienda, ut videtur, post singula capita relictae sunt.

2 (ff. 144-235) **Origenis** Philocalia, omisso prologo (ed. Robinson, Cambridge 1894, p. 1. 4-256).

Codex diligenter exaratus a tribus scribis coaevis (*a* = ff. 1-142^v, *b* = ff. 144-152, *c* = ff. 152^v-235). Constat fasciculis λ′ in fronte singulorum, partim etiam in calce notatis. Litterae initiales, operum et auctorum nomina rubra sunt. Fuit olim Ioannis Bembi ut docent inscriptiones f. VI^v: *Ἰωάννου τοῦ Βέμβου ἐνετοῦ ἐκ τ(ῶν) εὐπατρϊδῶν ἐστὶ τὸ βιβλίον* et f. 238^v: *d. Joa(n)nis bembo.* A recentiore manu haec addita suntexercitationis causa f. 235^v: *ἐτἀιληόθι το παρὸν βηβλήο. δια χίρὸς και κόπου ẹμού ο δῆνὸς και η αναγινὸσκὸνταις δια τὸν θεὸν εὐχεστεν και οὐ μη καταράστε.* In foliis praeviis conscribillationes quaedam nullius pretii et delineationes rudissimae. Folia nonnulla tineis perterebrata inde a f. 210 atque alia conspurcata schedulis chartaceis indecore refecta sunt; ff. 142. 143 vacua. F. I in parmula chartacea *n° nuovo 385*; inferius in scheda membranacea manu saec. XVI *Origenis Philocalia* | *et alia* |. *875.* F. II index latinus a ⟨F. Gozadino⟩ digestus; f. VII^v πίναξ Allatianus. De codice breviter egerunt Robinson, *The Philocalia*, p. 20; L. Sternbach in *Wiener Studien* IX, 177; Koetschau in *Texte und Untersuchungen* VI, 1, Leipzig 1889, p. 96.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

386 (olim 262). Saec. XIII-XIV, chartac., mm. 309×237, ff. I (add.). 216 (—213 omisso), linn. 33.

1 (ff. 1-12) **S. Gregorii Thaumaturgi** in Origenem oratio panegyrica (M. 10, 1052-1104).

2 **Origenis** contra Celsum (ff. 13-35v) liber I (ed. Koetschau, *Origenes Werke*, t. I, 1899, p. 51-125); — (ff. 36-59v) lib. II, in quo desunt vv. *λόγοις αὐτοῦ εἰ μὴ ὅτι — ἐξελήλυθεν ἀπὸ τοῦ σώ⟨ματος* (Koetschau, p. 142, 30-146, 1) uno folio post 40v perdito; — (ff. 60-82) lib. III; — (ff. 83-115v) lib. IV; — (ff. 116-138) lib. V; — (ff. 138-166v) lib. VI; — (ff. 166v-190) lib. VII; — (ff. 190-216v) lib. VIII (Koetschau, t. II, p. 221-293).

3 (f. 216v) manu posteriore **Galeni** ⟨excerpta brevia libri VII de simplicium medicamentorum temperamentis⟩, *⟨ἐκ⟩ τῶν κατ' εἶδος ἁπλῶν Γαληνοῦ* cod. Inc. *Ἀβρότονον θερμόν ἐστιν καὶ ξηρὸν*, des. *καὶ ἀποστήματα διαφ⟨ορεῖ⟩* (cf. ed. Kühn, t. XI, Lipsiae 1826, p. 799, 10-814, 17).

Librarii duo coaevi sese excipientes (b = ff. 13-141. 215. 215v) codicem exararunt; quem efficiunt fasciculi 28 quaterniones (si excipias 2 binionem, 3 septem ff. et ultimum trium ff.) in calce singulorum dextrorsum signati at iam antiquitus perturbati, praesertim inter *ιδ'* et *ιζ'* (cf. f. 107v [*ιδ'*] *δ* in rasura, f. 115v *ιε'* ex *ιγ'*, f. 123v [*ις'*] *ς'* in rasura). Vetus foliorum arabica supputatio inde a ff. 49 et 174 uno numero, a ff. 107 et 204 duobus numeris maior. Adsunt plures diversarum manuum correctiones, inter quas Georgii Scholarii (ff. 34. 36) scriptio discernitur. Liber olim fuit *Θεοδώρου τοῦ Σοφιανοῦ* (f. 1) Georgii Scholarii nepotis. Margines inferiores ff. 12. 72-74. 82. 146. 174 olim excisi; ff. 110. 186v. 195v atramento superfuso inquinata; in ff. 117-119. 194 litterae nonnullae igne absumptae sunt; ff. 41. 101 insiticia et vacua. Ordo ff. restituendus: 123. 128-131. 124-127. 132-203. 215. 204-212. 214. 216. F. I index latinus a ⟨F. Gozadino⟩ digestus; f. Iv *πίναξ* Allatianus. De codice (*A*) aliorum codd. huiusce operis Origeniani archetypo pauca invenies apud Robinson, *The Philocalia*, p. XXVIII; ampliora apud Koetschau, *Die Textüberlieferung der Bücher des Origenes gegen Celsus* in *Texte und Untersuchungen* VI, 1889, p. 33-38 et in praefatione editionis iam laudatae, p. LVIII-LIX; quae satis emendavit vir cl. Ioh. Mercati (*Appunti Scolariani* [III] in *Bessarione* XXIV, 1920, p. 125-129; *Minuzie* [46] in *Bessarione* XXVI, 1922, p. 140).

Integumento veteri (saec. XVIII fortasse) assutum est dorsum novum scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii exhibens.

387 (olim 259). Saec. XV, membran. (ff. I. 145. 146. 151-177 chartac.), mm. 342 × 233, ff. I (add.). 177, linn. 35.

Origenis contra Celsum. (ff. 1-27v) liber I; — (ff. 27v-50) lib. II; — (ff. 50-69v) lib. III; — (ff. 69v-96v) lib. IV; — (ff. 96v-113) lib. V; — (ff. 113v-136) lib. VI; — (ff. 136-156) lib. VII; — (ff. 156-177) lib. VIII.

Librum efficiunt fasciculi 18 quiniones (excepto ultimo septem ff.). Marginibus inscriptae sunt annotationes et variae lectiones. Desunt librorum inscriptiones atque litterae initiales, spatio vacuo ad illas recipiendas servato. Littera initialis maxima rubro et caeruleo colore distincta more italico saec. XV. Signa chartae vidimus (ff. 165. 171-177) forfices (cf. Briquet 3663), (ff. 160. 167-170) galerum (cf. Briquet 3387). F. I in parmula membran. manu saec. XVI *Origenes contra Celsum*, cui superstat ⟨F. Gozadini⟩ manu index latinus; f. I^v πίναξ Allatianus.

Codicem descripsit Koetschau, *Die Textüberlieferung ...*, p. 11-13, qui illum perperam Ottobonianum fecit. Ex inquisitionibus v. cl. Ioh. Mercati (cf. supra cod. 386) eius historia a Koetschau (p. 36. 37) minus feliciter delineata , satis apparet: e Constantinopoli Romam Nicolao V pontifice allatus, anno 1475 inter libros Sixti IV invenitur recensitus (Müntz et Fabre, *La bibliothèque ...*, p. 275; cf. p. 237); anno 1481 a Christophoro Persona interprete adhibitus est.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

388 (olim 261). Saec. XVI, chartac., mm. 227 × 164, ff. VI. 210 (+ 108^{a-b}. 150^{a-b}), linn. 22.

1 (ff. 1-108^v) **Origenis** Philocaliae capita viginti priora (ed. Robinson, p. 7-151), quibus praemissa est manu sequiore (f. VI^v) **s. Gregorii Nazianzeni** epistola ad Theodorum Tyanensem (ep. 115; Robinson, p. 1, 7-14; M. 37, 212).

2 Asterii Amaseni homiliae quinque. [1] (ff. 109-118) de divite et Lazaro (M. 40, 164-180), [2] (ff. 118-126) de oeconomo iniquitatis (M. 180-193), [3] (ff. 126-137^v) adversus avaritiam (M. 193-216), [4] (ff. 137^v-142^v) adversus kalendarum festum (M. 216-225), [5] (ff. 142^v-150^v) in Matth. 19, 3 (M. 225-240).

3 (ff. 151-203) **Nicetae Byzantini** refutatio epistolae regis Armeniae (M. 105, 588-665). Adduntur in fine (ff. 203-205) σχόλια περὶ τοῦ ἀριθμοῦ, ad quae pertinet nota margini f. 161^v apposita: ζήτει ἐν τῷ τέλει τοῦ λόγου σχόλια περὶ τοῦ ἀριθμοῦ (cf. M. 604 C). Inc. Ὅτι ὁ ἀριθμός, οὔτε διαιρεῖ, des. χρήζειν αὐτοῦ οὐκ ἀρνούμεθα. Sequuntur (ff. 205-206) **Basilii ⟨iunioris⟩** in Gregorii Nazianzeni orat. I contra Iulianum scholiorum excerpta, ἐκ τῶν ὑπομνηματισμῶν cod. (M. 36, 1116 D, 7-1117 B 15; 1120 A 6-B 12; 1120 C 13-1121 A 5; 1120 C 1-12; 1121 B 4-15) ex codice mutilo desumpta.

Codex ab Emmanuele Graeco circa annum 1552-1553 perscriptus (L. Dorez, *Le registre des dépenses ...*, Fasciculus I. W. Clark, p. 179-180). Constat libellis tribus (*b* = ff. 109-150) supputatione propria (*a* et *c* in calce, *b* in ima pagina prima fasciculorum singulorum) instructis; qui tres in unum conflati fasciculos 27 comprehendunt quaterniones (si excipias 20 [ff. 149-150^b] binionem quo absolvitur libellus secundus); fasciculorum distinctio primis insuper subsequentis verbis directe scriptis in fine uniuscuiusque indicatur. Adsunt

tum ipsius scribae manu (e. g. ff. 60. 83ᵛ. 87. 93ᵛ. 99. 102), tum altera, ni fallor (ff. 8-28ᵛ) emendationes rarae. Philocaliam ex exemplo mutilo descriptam fuisse plane ostendunt fenestellae ff. 6ᵛ. 7ᵛ. 8. 34ᵛ. 60ᵛ. 61. 62. 63. 63ᵛ. 64. Librorum et capitum inscriptiones rubro liquore descriptae. F. 59 nota latina coaeva. F. I summo numerus *260* (sic); f. IVᵛ *πίναξ* Allatianus; f. V index latinus a ⟨F. Gozadini⟩ digestus. Ff. I-III. 108ᵃ⁻ᵇ. 150ᵃ⁻ᵇ. 207-210 vacua. F. 151 *edidit Allatius Gr. orth. T. I. A. Maius.* De codice quaedam apud Robinson, *The Philocalia,* p. XXIV; Koetschau, *Die Textüberlieferung ...,* p. 98.

Integumentum corio castaneo signato saec. XVI obductum; sectura foliorum caeruleo colore tacta; in tabula anteriore et in dorso agglutinata est schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *388.*

389 (olim 829). Saec. XIV-XV, chartac., mm. 203 × 128, ff. II. 143(-4), linn. 27.

Origenis Philocalia, praefixa epistola Gregorii Nazianzeni ad Theodorum Tyanensem (ed. Robinson, p. 1, 7-4, 3 et 7-256).

Codex male habitus et indecore refectus, cuius folia singula chartis maioris moduli recenter inclusa sunt, nonnulla etiam schedulis tenuioribus partim contecta. Tituli, litterae initiales desunt. Spatia vacua non semel videntur relicta, sine tamen scripturae damno, ut monent notulae diversae f. 65: *γήρησε τὸ φῦλον καὶ γίνωσκε ὅτι οὐδὲν λείπη. ἀμὴ. διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ χαρτίου ἐπαρέδραμον τὸ καταβατὸν*; f. 72: *γήρησε τὸ*; f. 74: *γήρησε τὸ φ*(?). Deest f. 4, ideo fortasse excisum quia vacuum. In summis paginis piae oratiunculae. Correctiones haud paucae marginibus ab ipso scriba, ni fallor, ascriptae sunt (e. g. ff. 9ᵛ. 13. 14. 17. 17ᵛ. 18. 21ᵛ. 22. 24ᵛ. 28. 29ᵛ. 32ᵛ. 36. 42. 50. 51ᵛ. 83). Lacuna aperta est f. 34, charta perforata. Officinarum chartar. signa: (ff. 1-68) circuli duo linea transversa coniuncti (cf. Briquet 3194), (ff. 69-73) campana (cf. Briquet 4078), (ff. 77-131) lyra (?). F. Iᵛ *πίναξ* Allatianus; f. II index latinus ⟨F. Gozadini⟩. Librum e cod. Veneto 47 descriptum contendit Robinson, *The Philocalia,* p. XV; quaedam de illo apud Koetschau, *Die Textüberlieferung ...,* p. 124-125.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

390 (olim 264). Saec. XI, membran., mm. 273×208, ff. I (chart. add.). 216 (+ 13ᵃ), coll. 2, linn. 22.

S. Iohannis Climaci ¹ scala Paradisi: (ff. 9ᵛ-15ᵛ) gradus I inc. *Πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ* (M. 88, 632-644), quem praecedunt ᵃ (f. 1) capitula ordine retrogrado, ᵇ (f. 1ᵛ) manu posteriore prologus vitae (M. 629 CD), ᶜ (ff. 2-5. 8) vita Iohannis auctore Daniele Rhaïtheno (M. 596-608 A 1 *στηρίγματα λέγοντα τάδε*), additis nomine auctoris et conclusione *πεπείραμαι-συντομία ἔπους* (608 A 1-2), ᵈ (ff. 8-9ᵛ) s. Ioh. Climaci epistola ad Ioh. Rhaïthenum (M. 625-628). In foliis 6 et 7 saec. XIII exaratis et insertis leguntur vitae verba suprema inde a *ἡμᾶς ὁ νέος οὗτος* (M. 605 B 12), nomen auctoris et conclusio *πεπείραμαι-συντομία ἔπους* ut in f. 8, cui additur *ῥητρεύσεών*

σου ὡς ἔφης τὰς ἐκφράσεις χωλᾶς τὸ πῶς νοοῦντες εἰπεῖν οὐκ ἔχω, ἡμείψαμέν που ἢ κεσκόψαμεν πάλιν, ἀλλ' ὡς πατὴρ σύγγνωθι φιλτάτοις τέκνοις. θαρρεῖν γάρ ἐστιν οὐ κακίζειν τοῦτό σε (cf. Bandinius, Catalogus codicum manuscriptorum Bibliothecae Mediceae, I, p. 266), [e] (ff. 6–7v) Iohannis Rhaïtheni ep. ad Ioh. Climacum (M. 624–625), [f] (in marginibus inferiore f. 9v et superiore f. 10) praefatiuncula (M. 628 CD) sub inscriptione primae manus *Πρόλογος τοῦ λό(γου) οὗ ἡ ἐπωνυμία πλάκες, πνευματικαί* (*τετέλεσται. κλίμαξ θείας ἀνόδου* alia manu); — (ff. 16–18v) gradus II; — (ff. 19–23v) gradus III; — (ff. 24–54) gradus IV; — (ff. 54–65) gradus V; — (ff. 65–68v) gradus VI; — (ff. 68v–78) gradus VII; — (ff. 78–83) gradus VIII; — (ff. 83–90v) gradus IX; — (ff. 84v–86v) gradus X; — (ff. 87–88) gradus XI; — (ff. 88–89) gradus XII; — (ff. 89v–91) gradus XIII; — (ff. 91–96) gradus XIV cui subditur (f. 96) manu posteriore additum prooemium sermonis de corporibus (M. 880 BC); — (ff. 96–110) gradus XV; — (ff. 110–110v) gradus XVI; — (ff. 110v–112) gradus XVII; — (ff. 112–114v) gradus XVIII; — (ff. 114v–115v) gradus XIX; — (ff. 115v–117v) gradus XX, cui subicitur post vv. *καὶ φαντασμάτων* (M. 941 D 1) *εἰ μὲν ἐν κοινοβίοις — θυγάτηρ δειλία*, nempe initium gradus XXI; — (ff. 117v–118v) gradus XXI inc. *Δειλία ἐστὶν νηπιῶδες ἦθος* (M. 945 D 5); — (ff. 119–124) gradus XXII; — (ff. 124–127v) gradus XXIII, cui subest (ff. 127v–130) de inexplicabilibus blasphemiae cogitationibus (M. 976–980); — (ff. 130–133) gradus XXIV; — (ff. 133–142v) gradus XXV; — (ff. 143–157v) gradus XXVI, des. in vv. *τοῦ σώματος καὶ εἰκότως* (M. 1036 C 8), cui additur (ff. 157v–169v) de discreta discretione (M. 1056–1076) et (ff. 169v–174) graduum superiorum brevis enumeratio (M. 1084–1092); — (ff. 174–177) gradus XXVII, addito (ff. 177v–185) tractatu de differentia religiosae solitudinis (M. 1105–1117), in quo vv. *ἐξ ἰδιορυθμίας–προσλάβωνται* (M. 1105, B 10–14) eodem modo quo inscriptiones graduum distinguuntur atque numero *κζ'* instruuntur; — (ff. 185–192v) gradus XXVIII; — (ff. 192v–195) gradus XXIX, cui subiciuntur manu posteriore vv. *ἀνιστᾷ μὲν ἀπὸ γῆς — λαοῦ κυρίου* (M. 1152 C); — (ff. 195v–199) gradus XXX addita brevi adhortatione (M. 1160 D 15–1161 A). [2] (ff. 200–216) liber ad pastorem (M. 1165–1208).

Codex diligenter exaratus ab uno eodemque scriba, praeter additamenta diversarum manuum (ff. 1v. 6. 7. 9v. 10. 96. 195. 69v. 203v). Constat fasciculis 27 quaternionibus (si excipias primum nunc quinionem, ff. 6 et 7 post f. 5v assutis, vicesimum quintum ternionem) et folio uno praevio. Notae omnes perierunt. Graduum inscriptiones et numeri, litterae initiales rubro liquore distinctae sunt, item index libri (f. 1). In fronte f. 1 nota *97*; in f. 2 summo manu saec. XV medii *Io. climaci et vita et ep(isto)le et ips(ius) opus mona-*

chale, quae alia manu iterantur in f. 216v. F. 216v inscriptiones graecae, quae sine pretio videntur, fere evanidae. F. I index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. II πίναξ Allatianus. In sectura superiore libri clausi litterae *NN*.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X de Zelada, in dorso Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

391 (olim 263). Saec. XIV, chartac., mm. 313×232, ff. I (membran. add.). 368 (+ 4a. 277a), 2 coll., linn. 37.

1 S. Iohannis Climaci [1] scala Paradisi ⟨ex Gregorii monachi recensione⟩: (ff. 6v–11v) gradus I (M. 88, 632–644); — (ff. 11v–13v) gradus II; — (ff. 13v–17) gradus III; — (ff. 17–36v) gradus IV; — (ff. 37–44) gradus V; — (ff. 44–46) gradus VI; — (ff. 46v–52v) gradus VII; — (ff. 52v–55v) gradus VIII; — (ff. 55v–57) gradus IX; — (ff. 57–58v) gradus X; — (ff. 58v–59) gradus XI; — (ff. 59–60) gradus XII; — (ff. 60–61) gradus XIII; — (ff. 61–64v) gradus XIV; — (ff. 64v–74) gradus XV, cui praeponitur prooemium sermonis de corporibus (M. 880 BC); — (ff. 74–75) gradus XVI; — (ff. 75–75v) gradus XVII; — (ff. 76–77v) gradus XVIII; — (ff. 77v–78) gradus XIX; — (ff. 78–79v) gradus XX; — (ff. 79v–80v) gradus XXI; — (ff. 80v–84) gradus XXII; — (ff. 84–86v) gradus XXIII, addito (ff. 86v–88) tractatu de inexplicabilibus blasphemiae cogitationibus (M. 976–980); — (ff. 88–90) gradus XXIV; — (ff. 90–97) gradus XXV; — (ff. 97–107) gradus XXVI, cui subiciuntur (ff. 107–115v) de discreta discretione (M. 1056–1076) et (ff. 115v–118v) graduum superiorum brevis enumeratio (M. 1084–1092); — (ff. 118v–120v) gradus XXVII, addito (ff. 120v–125v) tractatu de differentia et discrimine religiosae solitudinis (M. 1105–1117); — (ff. 126–131) gradus XXVIII; — (ff. 131–133) gradus XXIX; — (ff. 133–135v) gradus XXX. Sequuntur (f. 135v) praefatiuncula (M. 628 CD) et (ff. 135v–136) brevis adhortatio (M. 1160 D 15–1161 A 15). [2] (ff. 136–147) liber ad pastorem (M. 1165–1208).

Praemittuntur [a] (f. 1) προθεωρία sanctae scalae Ὁ τὴν ἰσάριθμον ἡμῖν – λόγων ἀρξόμεθα (Pasinius, Codices manuscripti bibliothecae regii Taurinensis Athenaei... I, p. 148–149; cf. Lambecius-Kollarius, Commentariorum lib. IV, 417), [b] (ff. 1–4v) s. Iohannis Climaci vita in epitomen redacta, ab editis (M. 596–605) satis diversa. Inc. Ἥ τις μέν ἐστιν ἡ τὸν θεῖον ἄνδρα (cf. Pasinius et Lambecius, loc. cit.), des. καὶ περιεχούσας διδάγματα (cf. M. 605 B 15), [c] (f. 4a) Gregorii Monachi apologia huius codicis (Lambecius, 417–418), [d] (ff. 4a–5) Iohannis Rhaïtheni epistola ad Ioh. Climacum (M. 624–625), [e] (ff. 5–6) s. Ioh. Climaci responsum (M. 625–628),

f (ff. 6–6ᵛ) graduum tabula. Gregorii monachi recensio praeter haec quae modo notata sunt, dictiones varias multas, ordinem insuper peculiarem graduum XVII–XXIII exhibet: gradus XVI enim XVII iungitur et sex subsequentes uno numero minores fiunt; libellus de inexplicabilibus blasphemiae cogitationibus, in alia recensione gradui XXIII additus, in nostra ut gradus XXIII supputatur.

2 (ff. 147–165ᵛ) Scholia anonyma <241> in vitam et opera s. Ioh. Climaci. Scholia 1. 2. 5–7 (Heliae Cretensis?) legere contingit in M. 597 notis *e f*, 602, *q r*; scholia 239–241 in M. 1208–1209, δ', ϛ', η', ι'.

3 Isaaci Syri sermones ascetici 90 a Patricio et Abraamio monachis sabbaiticis versi (editio princeps *Νικηφόρου ἱερομονάχου τοῦ Θεοτόκου*, Lipsiae 1770; ed. altera Athenis 1895, quam secutus sum), praefixo (ff. 166–167) indice, hoc ordine: (ff. 167–171) sermo I (Nic. α', p. 1–8); — (ff. 171–174) sermo II (Nic. λ', p. 126–133); — (ff. 175–176) sermo III (Nic. πβ', p. 313–315); — (ff. 176–178ᵛ) sermo IV (Nic. πγ', p. 316–320); — (ff. 178ᵛ–181ᵛ) sermo V (Nic. μδ', p. 183–187); — (ff. 181ᵛ–183) sermo VI (Nic. με', p. 188–190); — (ff. 183–190) sermo VII (Nic. κγ', p. 90–104); — (ff. 190–197) sermo VIII (Nic. ε', p. 18–31); — (ff. 197–203ᵛ) sermo IX (Nic. νϛ', p. 221–232); — (ff. 203ᵛ–205ᵛ) sermo X (Nic. κα', p. 82–86); — (ff. 205ᵛ–207ᵛ) sermo XI (Nic. μα', p. 170–173); — (ff. 207ᵛ–208ᵛ) sermo XII (Nic. ο', p. 274–276); — (ff. 209–209ᵛ) sermo XIII (Nic. ι', p. 43–44); — (ff. 209ᵛ–210) sermo XIV (Nic. ιδ' p. 53); — (ff. 210–211) sermo XV (Nic. ιε', p. 54–56); — (ff. 211–211ᵛ) sermo XVI (Nic. ια', p. 45–46); — (ff. 212–213ᵛ) sermo XVII (Nic. κβ', p. 87–90); — (ff. 213ᵛ–217) sermo XVIII (Nic. μγ', p. 176–183); — (ff. 217ᵛ–219) sermo XIX (Nic. β', p. 8–11); — (ff. 219–220ᵛ) sermo XX (Nic. ζ', p. 32–36); — (ff. 220ᵛ–221ᵛ) sermo XXI (Nic. θ', p. 41–43); — (ff. 221ᵛ–222ᵛ) sermo XXII (Nic. ιγ', p. 50–53); — (ff. 222ᵛ–224ᵛ) sermo XXIII (Nic. κθ', p. 122–126); — (ff. 224ᵛ–225ᵛ) sermo XXIV (Nic. οε', p. 294–295); — (ff. 225ᵛ–226ᵛ) sermo XXV (Nic. οϛ', p. 296–297); — (ff. 226ᵛ–227) sermo XXVI (Nic. οζ', p. 297–298); — (ff. 227–228ᵛ) sermo XXVII (Nic. οη', p. 298–300); — (ff. 227ᵛ–229ᵛ) sermo XXVIII (Nic. οθ', p. 300–304); — (ff. 229ᵛ–230) sermo XXIX (Nic. λα', p. 133–134); — (ff. 230–233ᵛ) sermo XXX (Nic. λβ', p. 134–140); — (ff. 233ᵛ–234ᵛ) sermo XXXI (Nic. μβ', p. 173–175); — (ff. 234ᵛ–236) sermo XXXII (Nic. νε', p. 218–221); — (ff. 236–238) sermo XXXIII (Nic. ξζ', p. 264–268); — (ff. 238–240ᵛ) sermo XXXIV (Nic. πδ', p. 320–327); — (ff. 240ᵛ–241ᵛ) sermo XXXV (Nic. οδ', p. 292–294ᵛ); — (ff. 241ᵛ–242) sermo XXXVI (Nic. π', p. 304–305); — (ff. 242ᵛ–243) sermo XXXVII (Nic. ξε', p. 269–270); — (ff. 243–243ᵛ) sermo XXXVIII (Nic. κδ', p. 104–105); (ff. 243ᵛ–244ᵛ) sermo XXXIX (Nic. ιϛ', p. 56–59); — (ff. 244ᵛ–257) sermo XL

(Nic. πε΄, p. 327–352); — (ff. 257–257ᵛ) sermo XLI (Nic. μζ΄, p. 196–197); — (ff. 257ᵛ–258ᵛ) sermo XLII (Nic. να΄, p. 209–210); — (ff. 258ᵛ–260) sermo XLIII (Nic. νβ΄, p. 211); — (ff. 260–260ᵛ) sermo XLIV (Nic. νγ΄, p. 213–214); — (ff. 260ᵛ–262) sermo XLV (Nic. νδ΄, p. 214–217); — (ff. 262–266ᵛ) sermo XLVI (Nic. κς΄, p. 109–117); — (ff. 266ᵛ–267ᵛ) sermo XLVII (Nic. κζ΄, p. 117–119); — (ff. 268–271) sermo XLVIII (Nic. μς΄, p. 190–195); — (ff. 271–272ᵛ) sermo XLIX (Nic. ιζ΄, p. 59–64); — (ff. 272ᵛ–275) epistola I (Nic., p. 356–360); — (ff. 275–275ᵛ) sermo LI (Nic. ep. β΄, p. 360–361), — (ff. 275ᵛ–277) sermo LII, κε(φάλαιον) et ita tres subsequentes atque alii, νβ΄ cod. (Nic. οβ΄, p. 281–283); — (ff. 277–277ᵃ) sermo LIII (Nic. ιη΄, p. 64–67); — (ff. 277ᵃ–282) sermo LIV (Nic. ογ΄, p. 284–292); — (ff. 282–282ᵛ) sermo LV (Nic. λθ΄, p. 167–168); — (ff. 282ᵛ–283ᵛ) sermo LVI (Nic. μ΄, p. 169–170); — (ff. 283ᵛ–284) sermo LVII (Nic. νζ΄, p. 232–233); — (ff. 284–288) sermo LVIII (Nic. νη΄, p. 234–241); — (ff. 288–290ᵛ) sermo LIX (Nic. ξ΄, p. 242–247); — (ff. 290ᵛ–294) sermo LX (Nic. ξβ΄, p. 250–256); — (ff. 294–295ᵛ) sermo LXI (Nic. ξγ΄, p. 256–258) des. *αὕτη ἡ τάξις ἡ πρώτη τῆς γνώσεως ὅτε ἀκολουθήσει τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς σαρκός. ταύτην ψέγομεν καὶ ἐναντίαν λέγομεν αὐτήν, οὐχὶ μόνον τῇ πίστει, ἀλλὰ καὶ πάσῃ ἐργασίᾳ τῆς ἀρετῆς*; — (ff. 295ᵛ) sermo LXII (Nic. ξδ΄, p. 258–259) inc. *Ὅτε ἀφήσει τὶς τὴν τάξιν κ. τ. λ.*; — (ff. 296–297ᵛ) sermo LXIII (Nic. ξε΄, p. 259–262); — (ff. 297ᵛ–298) sermo LXIV (Nic. ξς΄, p. 262–263); — (ff. 298–300ᵛ) sermo LXV (Nic. λγ΄, p. 141–146); — (ff. 300ᵛ–302ᵛ) sermo LXVI (Nic. γ΄, p. 11–14); — (ff. 302ᵛ–303ᵛ) sermo LXVII (Nic. ξα΄, p. 247–449); — (ff. 303ᵛ–304ᵛ) sermo LXVIII (Nic. νθ΄, p. 241–242); — (ff. 304ᵛ–305ᵛ) sermo LXIX (Nic. κε΄, p. 105–108); — (ff. 305ᵛ–306ᵛ) sermo LXX (Nic. λζ΄, p. 160–162); — (ff. 306ᵛ–308) sermo, κε(φάλαιον) cod., LXXI (Nic. δ΄, p. 15–18); — (ff. 308–309ᵛ) <sermo LXXII> (Nic. λς΄, p. 157–159); — (ff. 309ᵛ–310ᵛ) <sermo LXXIII> (Nic. μη΄, p. 197–199); — (ff. 310ᵛ–313) sermo LXXIV (Nic. λη΄, p. 162–167); — (ff. 313–314ᵛ) sermo LXXV (Nic. λε΄, p. 154–156); — (ff. 314ᵛ–318ᵛ) sermo LXXVI, *πε(ρὶ) τοῦ μεγάλ(ου) Ἀρσεν(ίου)* add. manus sequior (Nic. λδ΄, p. 146–153); — (ff. 318ᵛ–321) epistola III *λόγος οζ΄* inscripta (Nic. ep. γ΄, p. 361–366); — (ff. 321–323) sermo LXXVIII *σχόλια καὶ δήλωσις ἅπερ ἐν ταῖς μαρτυρίαις περὶ διαφόρων νοημάτων, ποία ἐστὶ χρεία ἑκάστου τούτων* (Nic. ξθ΄, p. 270–274); — (ff. 323–324ᵛ) sermo LXXIX (Nic. ιβ΄, p. 47–50); — (ff. 324ᵛ–326ᵛ) sermo LXXX (Nic. η΄, p. 36–41); — (ff. 326ᵛ–329ᵛ) sermo LXXXI (Nic. μθ΄, p. 199–205); — (ff. 329ᵛ–331ᵛ) sermo LXXXII (Nic. ν΄, p. 205–209); — (ff. 331ᵛ–335ᵛ) sermo LXXXIII (Nic. πα΄, p. 306–313); — (ff. 335ᵛ–340) sermo LXXXIV (Nic. ιθ΄, p. 67–76); — (ff. 340–340ᵛ) sermo LXXXV (Nic. ς΄, p. 31–32); — (ff. 340ᵛ–343) sermo LXXXVI (Nic. οα΄, p. 277–281); — (ff. 343–344)

sermo LXXXVII (Nic. κη', p. 120–122); — (ff. 344–347) sermo LXXXVIII (Nic. κ', p. 76–82); — (ff. 347–349v) sermo LXXXIX (Nic. πϛ', p. 352–356); — (ff. 349v–366v) sermo XC: epistola ad Symeonem ⟨Cionitam⟩ thaumaturgum (Nic. ep. δ', p. 366–395; ex codice nostro denuo edita est ab A. Mai, Nova Patrum Bibliotheca, VIII, 3, p. 157–187).

Codex duabus partibus (II = ff. 166–368) constat a totidem scribis eadem aetate exaratis. Priorem partem efficiunt fasciculi 21 quaterniones (excepto 17 ternione) in prima singulorum pagina ima sinistrorsum notati, alteram vero fasciculi 26 quaterniones in margine inferiore medio primae paginae litteris α'–⟨κϛ'⟩ signati. Inscriptiones, litterae initiales, graduum et sermonum numeri rubro liquore distincta (praeter inscriptiones grad. XXI–XXIII); quinque graduum frontes (ff. 46. 74. 79v. 136. 147) atque tabula f. 166 ornamentis linearibus, atramento et rubro colore pictis instructa sunt. Emendationes nonnullas marginibus apposuerunt tum scriba ipse (e. g. ff. 208v. 209) tum manus diversae posteriores (e. g. ff. 70. 236. 252. 305v. 308). Officinarum chartariarum signa: (ff. 57–66. 84–100) corona (cf. Briquet 4595), (ff. 68–80. 247–299) trimontium, (ff. 196–210) aquila (? cf. Briquet 73). Ff. 367. 368 vacua. F. I index latinus ⟨F. Gozadini⟩ et inferius schedula membranacea saec. XVI in qua *Io. Climax et eius vita et | alia aliorum. | 263.* F. Iv πίναξ Allatianus; inferius *V 263. | 391.* In charta tabulae anteriori aversae agglutinata, manu ⟨A. Mai⟩, fragmenta ⟨Theodori Mopsuesteni⟩ in ps. 55, 3. 6. 7. ex cod. Vat. gr. 1677, ff. 4v. 7. 8v. 11v desumpta. In sectura inferiore libri clausi *ΚΛΙΜΑΞ ΚΑΙ αγ ΙCαΑΚ.*

Inter libros Sixti IV recenseri videtur liber (Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 238: « B. Iohannis Climax, et Izach. Ex papiro in pavonazio »).

Integumenti tabulae et dorsus corio castaneo obducta olimque fibulis munita, tesseras gentilicias prae se ferunt Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii. In dorso atque in tabula anteriore schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *391.*

392 (olim 581). Saec. XII–XIII (ff. I. 293. 318–326 saec. XIV suppleta), membran. (ff. II. III chartac.), mm. 229 × 151, ff. V. 339, linn. 24–27.

1 **S. Iohannis Climaci** [1] scala Paradisi ⟨ex Gregorii monachi recensione⟩ scholiis aucta: (ff. 6–11) gradus I (M. 88, 632–644); — (ff. 11–13) gradus II; — (ff. 13v–16) gradus III addito tractatu (ff. 16–17) de insomniis quae fugam saeculi sequi solent (M. 669–672); — (ff. 17–44) gradus IV, des. ὁ δὲ ἕτερος τῆς μετανοίας; — (ff. 44–54) gradus V; — (ff. 54v–57) gradus VI; — (ff. 57v–66v) gradus VII; — (ff. 66v–71) gradus VIII; — (ff. 71–72v) gradus IX; — (ff. 73–75) gradus X; — (ff. 75–76) gradus XI; — (ff. 76–77) gradus XII; — (ff. 77–79) gradus XIII; — (ff. 79–83v) gradus XIV, cui iungitur (ff. 83v–84) ut initium gradus XV prooemium sermonis de corporibus (M. 886 B C); subsequitur nulla facta distinctione (ff. 84–98) gradus XV; — (ff. 98–98v) gradus XVI; — (ff. 98v–100) gradus XVII; — (ff. 100–102) gradus XVIII; — (ff. 102–103v) gradus XIX; — (ff. 103v–105) gradus XX; — (ff. 105v–106v) gra-

dus XXI; — (ff. 106v–111v) gradus XXII, des. τῶν κακῶν ἀρχηγὸν καὶ τελείωσιν (M. 956 D 8); — (ff. 111v–115) gradus XXIII, cui additur (ff. 115–117v) ut gradus XXIII supputatus (gradus XVII numero vacat et subsequentes uno numero minores facti sunt) de inexplicabilibus blasphemiae cogitationibus (M. 976–980); — (ff. 117v–120) gradus XXIV; — (ff. 120–129v) gradus XXV; — (ff. 129v–143) gradus XXVI des. τοῦ σώματος, καὶ εἰκότως (M. 1036 C 8); subiciuntur (ff. 143–152) tract. de discreta discretione (M. 1056–1076 A 6), des. ὄντως τὸ πρόβλημα καὶ δυσεύρετον et (ff. 152–155v) graduum superiorum brevis enumeratio (M. 1084–1092); — (ff. 155v–158v) gradus XXVII, addito (ff. 158v–165v) de differentia et discrimine religiosae solitudinis (M. 1105–1117); — (ff. 165v–172) gradus XXVIII; — (ff. 172v–175) gradus XXIX omissis ultimis vv. ἀνιστᾷ μὲν–λαοῦ Κυρίου (M. 1152 C 1–5); — (ff. 175–178v) gradus XXX (M. 1153–1160 D 6). Sequitur (f. 179) scala seu capitum tabula ordine retrogrado, quae inc. Περὶ ἀγάπης θεοῦ καὶ ἐλπίδος καὶ πίστεως, des. περὶ τῆς ταπεινοποιοῦ ἀπροσπαθείας πρώτη ἀνάβασις, φυγὴ κόσμου; — (f. 180) brevis adhortatio (M. 1161 D 15–1162 A). [2] (ff. 180–196) liber ad pastorem (M. 1164–1208).

Praemittuntur [a] (f. IV) protheoria sanctae scalae Ὁ τὴν ἰσάριθμον ἡμῖν (cf. cod. 391, f. 1), [b] (ff. IV–IVv) πίναξ ἐναργὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου in qua liber ad pastorem numero λα′ distinguitur, [c] (ff. 1–4) S. Ioh. Climaci vita in epitomen redacta (cf. cod. 391, ff. 1–4v), [d] (ff. 4–5) Iohannis Rhaïtheni epistola ad Ioh. Climacum (M. 624–625), [e] (ff. 5–6) s. Ioh. Climaci responsum (M. 625–628). Marginibus adscripta sunt ab ipso librario scholia nonnulla ab editis satis diversa. Schol. 1 [in vitam] (f. 1) Ἡ πατρὶς ἡ προαγαγοῦσα ἤγουν ποῦ ἐγεννήθη; scholia 1. 2. 3 in grad. I (f. 7) eadem sunt atque edita ζ′, ε′, η′ (M. 646); schol. supremum libri ad pastorem est schol. η′ M. 1209 A.

2 **s. Maximi** [1] capitum theologiae et oeconomiae (ff. 197–213) centuria I (M. 90, 1084–1124); — (ff. 213–236) cent. II (M. 1124–1173), [2] (ff. 236–256v) ⟨capitum quinquies centenorum centuria I⟩ (M. 1177–1221) omisso cap. ε′; — (ff. 257–274v) cent. II; — (ff. 275–293) cent. III, quae desinit in cap. οθ (M. 1296), fine capitum οη′ et οθ′ (f. 293) manu posteriore suppleto.

3 (ff. 294v–326) ⟨**s. Diadochi Photicensis** de perfectione spirituali⟩ capita LXXXII priora (ed. Weis–Liebersdorf, Lipsiae 1912, p. 6–110). Praeponitur (f. 294) ⟨definitionum tabula⟩ (cf. ed. cit., p. 4–5); insequuntur alia manu, nulla facta distinctione [a] (f. 326–326v) narratiunculae duae ex ⟨**Iohannis Moschi** prato spirituali⟩ desumptae (cf. M. 87, 3, 3012–3013: cap. 147. 148), [b] (f. 326v) **s. Athanasii** (?) fragmentum de episcopis et presbyteris eiciendis (M. 26, 1257 e codice nostro).

4 (ff. 327–337^{v}) Acathisti officium ab editis paullo diversum, hoc ordine: [a] (ff. 327–327^{v}) *Βουλὴν προαιώνιον — διὰ τῆς συγκράσεως* (Horologium, ed. Romae 1876, p. 277), [b] (ff. 327^{v}–330) **Iosephi** ⟨*ποίημα*⟩ (Horol., p. 282, 30–286, l. 2 ab imo), [c] (ff. 330–337^{v}) *κοντάκιον* ⟨*δίχορον*⟩ (Horol., p. 279–282, 18; 283, 26–285, 7; 287, 4–290, 30; cf. Pitra, Analecta sacra, I, p. 250–262: Sergii Constantinopolitani Acathistus).

5 (f. 337^{v}) alia manu modus inveniendi pascha. *Πασχάλιον εὑρεθὲν ἐν δακτυλιδίῳ ἠλεκτρινῷ ἐγκεχαραγμένον* (sic), *ἡνίκα τὰ θεμέλια ἐτίθεντο τοῦ κίωνος τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου. περιεῖχε δὲ οὕτως. Χρὴ εἰδέναι ὅτι δεῖ ἐπιτηρεῖν τὸν ὀκτώβριον μῆνα πότε ἐστὶ τεσσαρεσκαιδεκάτη τῆς σελήνης, καὶ ἐξ ἐκείνης τῆς τοῦ ὀκτωβρίου μηνὸς ἀρίθμει ἡμέρας ἑκατὸν ὀγδοηκονταδύο, καὶ εὑρήσεις τὴν ἡμέραν πότε μέλλει γενέσθαι τὸ ἅγιον πάσχα.*

6 Epistolae exemplum, qua hieromonachus testatur subditum suum dignum esse qui ad sacerdotium promoveatur. Inc. + *Ὁ ταπεινὸς ἱερομόναχος ὁ δ(εῖνα)*, des. *καὶ βεβαίαν μαρ⟨τυρ⟩ίαν αὐτοῦ.* Cuius exempli prima verba iteravit (f. 339^{v}) manus imperita.

7 (f. I) manu alia quaedam ⟨de posse, facere, desiderare⟩. Inc. + *Πᾶν τὸ δύνασθαι, ἐν τῷ ποιεῖν ἐστι καθὸ δύναται*, des. *εἴπερ τὰ πρὸς τὸ τέλος ζητεῖς.*

Libri quattuor manibus temporibusque diversis perscripti et in unum compacti. Efficiunt primum (ff. IV–196) fasciculi 25 quaterniones (si excipias ultimum nunc ff. 6, duobus foliis supremis abcisis) in prima singulorum pagina summa dextrorsum signati; secundum (ff. 197–293) fasciculi 16 quaterniones, eadem ratione qua praecedentes notati, et folium insuper unum in fine assutum; tertium (ff. 294–325) fasciculi 4 quaterniones, quorum notae perierunt; quartum denique (ff. 326–339) fasciculi duo, quinio prior, alter binio. Inscriptiones, numeri, litterae initiales rubro colore exarata. In fronte f. 327 litteris arcanis *Ἰ(ησο)ῦ προ ηγοῦ.* F. I index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. III *πίναξ* Allatianus. F. II. V. 338 vacua. Signaculorum ex corio eminent vestigia (e. g. ff. 77. 83. 111. 115. 120).

In tabulis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii; in dorso Pii IX et A. Mai.

393 (olim 265). Saec. XIV, chartac., mm. 226 × 152, ff. III (add.). 245, linn. 27 (ff. 1–7. 240–245, linn. 23).

S. Iohannis Climaci et aliorum opera ascetica.

1 **S. Ioh. Climaci** [1] scala Paradisi: (ff. 14–19) gradus I; — (ff. 19–21) gradus II; — (ff. 21–23^{v}) gradus III, addito (ff. 23^{v}–24) tractatu de insomniis quae fugam saeculi sequi solent (M. 669–672); — (ff. 24–44^{v}) gradus IV; — (ff. 45–52^{v}) gradus V; — (ff. 52^{v}–54^{v}) gradus VI; — (ff. 54^{v}–61) gradus VII; — (ff. 61–64^{v}) gradus VIII; — (ff. 64^{v}–65^{v}) gradus IX; — (ff. 65^{v}–67)

gradus X; — (ff. 67–67^{v}) gradus XI; — (ff. 67^{v}–68^{v}) gradus XII; — (ff. 68^{v}–69^{v}) gradus XIII; — (ff. 69^{v}–73) gradus XIV, addito (f. 73) prooemio sermonis de corporibus; — (ff. 73–82^{v}) gradus XV; — (ff. 82^{v}–83) gradus XVI; — (ff. 83–84) gradus XVII — (ff. 84–85^{v}) gradus XVIII addita conclusione *νίκην ὁ κτησάμενος νοῦν ἐπτέρωσε, ψυχὴν ἐξώωσε καὶ ὀφθαλμοὺς ἐφωτίσθη*; — (ff. 85^{v}–86^{v}) gradus XIX; — (86^{v}–88) gradus XX, cui subicitur initium subsequentis gradus usque ad vv. *ἀπιστίας θυγάτηρ δειλία* (M. 945 B 1–6); — (ff. 88–88^{v}) gradus XXI, inc. *Δειλία ἐστι νηπιῶδες ἦθος* (M. 945 B 6), add. in fine *ὁ δειλίας ἀπαλλαγεὶς φόβον ἐναργῆ θεοῦ προσείληφε καὶ τῇ ταπεινώσει προσέγγεισε*; — (ff. 89–92^{v}) gradus XXII; — (ff. 92^{v}–95) gradus XXIII addito (ff. 95–97) tract. de inexplicabilibus blasphemiae cogitationibus (M. 976–980); — (ff. 97–99) gradus XXIV; — (ff. 99–106) gradus XXV; — (ff. 106–116^{v}) gradus XXVI, cui subiciuntur sub numero *κζ'* (ff. 116^{v}–124^{v}) de discreta discretione (M. 1056–1076) et (ff. 124^{v}–128) graduum superiorum brevis enumeratio (M. 1084–1092); — (ff. 128–130) gradus XXVII addito tract. (ff. 130–135^{v}) de differentia et discrimine religiosae solitudinis (M. 1105–1117); — (ff. 135^{v}–140^{v}) gradus XXVIII; — (ff. 141–142^{v}) gradus XXIX; — (ff. 142^{v}–145) gradus XXX, cui subduntur (ff. 145^{v}–146) graduum tabula ordine retrogrado et (f. 146) brevis adhortatio (M. 1160–1161). [2] (ff. 146–157) liber ad pastorem (M. 1165–1208) sub inscriptione *Ὁμιλία ἰδικὴ τοῦ ὁσιωτάτου Ἰωάννου τοῦ κατὰ τὴν κλίμακα πρὸς τὸν ποιμένα καὶ καθηγούμενον ἐκπεφωνημένη οἷον εἶναι δεῖ τὸν καθ' ἕκαστον προεστῶτα διδάσκουσα καὶ ὑποτιθεῖσα.* Praeponuntur [a] (f. 8) protheoria sanctae scalae *Ὁ τὴν ἰσάριθμον ἡμῖν* (cf. cod. 391, f. 1), [b] (ff. 88–^{v}) *πίναξ ἐναργῆς* in qua liber ad pastorem numero *λα'* distinguitur (cf. cod. 392, ff. IV–IV^{v}), [c] (ff. 8^{v}–11^{v}) s. Ioh. Climaci vita in epitomen redacta (cf. cod. 391, f. 1–4^{v}), [d] (f. 12) ⟨Gregorii monachi⟩ excusationis pars prior usque ad vv. *μὴ μέμψασθέ μοι* (cf. cod. 391, f. 4^{a}), [e] (ff. 12–13) Iohannis Rhaïtheni epistola ad Ioh. Climacum (M. 624–625), [f] (ff. 13–13^{v}) s. Ioh. Climaci responsum (M. 625–628).

2 (ff. 157^{v}–208^{v}) Scholia anonyma 527, *τὰ σχόλαια τῆσδε τῆς βίβλου* cod., in vitam et opera s. Ioh. Climaci, quorum 2. 4. 9. 12 eadem fere sunt quae in M. 597 sub numeris *e. f.* et in M. 601–602 sub numeris *p. r.* leguntur; scholion 527 fere ut scholia *η'–ια'* in M. 1209. Suppleta sunt (f. 209) scholia 190. 360. 377.

3 Diversa de vita monastica. [1] (ff. 209^{v}–211) Prologus *περὶ διαίτης*. Inc. *Πᾶς τύπος ἀσκητικὸς ἄλλοις ἄλλως συνέρχεται, ἐπεὶ μὴ δὲ τῆς ἀνατροφῆς τε καὶ ἀγωγῆς*, des. *ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς*, [2] (ff. 211–212^{v}) Nomocanonis ⟨tit. VII⟩ excerptum de

ieiunio in feriis quarta et sexta, in quadragesima et in aliis temporibus per annum. Inc. *Περὶ νηστείας ἑκάστης τετράδος καὶ παρασκευῆς*, des. *εἰ μή τις νόσος ἐμποδίσει ἢ ἄλλη τὶς εὔλογος πρόφασις*, [3] (ff. 212v–213v) de victu per annum (*περὶ ἐκθέσεως ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ* cod.). Inc. *Ταῖς δευτέραις πάσαις, ἄνευ τῶν νενομισμένων νηστειῶν, βρᾶσμα ἀνέλαιον*, des. *ὡς ὀσμὴν εὐωδίας ἀποδέχεται*. [4] (ff. 214–215v) de ieiunio in festis apostolorum et b. M. V.; recitantur loci ss. Iohannis Climaci, Basilii, Nili, Marci, Dorothei, Epiphanii, Gregorii Nazianzeni, canonum apostolorum, conciliorum Laodiceni et Gangrensis. Inc. *Ὁ αὐτὸς τύπος ἔστω καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δύο νηστείαις*, des. *τὴν ἀληθῆ νηστείαν, σώματος λέγω, ψυχῆς καὶ πνεύματος*. Sequitur (f. 215v) fragmentum de quinque sensibus et ascesi. Inc. *Αἰσθήσεις οἶδεν ὁ λόγος ε´*, des. *ἀργολογία εὑρίσκεται ἐὰν λαλῇς*.

4 (ff. 216–237) **Pauli Evergetini** selecta (*ἐκλογὴ ἐκ τῶν βιβλίων τῶν εὐεργετηνῶν τοῦ κυροῦ Παύλου* cod.), hoc est excerpta argumentorum libri I, 1. 2. 5. 8–11. 13. 16. 17. 19. 29. 36. 42. 45, libri II, 3. 9. 24. 45 aliaque sine numero relicta (cf. *Συναγωγὴ τῶν θεοφθόγγων ῥημάτων καὶ διδασκαλιῶν τῶν θεοφόρων πατέρων*... Venetiis 1783, p. 2 ss.). Excerptum supremum inc. *Πάντα λόγον σκληρὸν ὑπομένων ἄνθρωπος*, des. *οὐκ οἶδεν ἀφθάρτως στεφανοῦται*.

5 (ff. 237–239v) **Basilii Maleini** de ascetica hypotyposi. *Βασιλ⟨είου⟩ μοναχοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου λαύρας τοῦ μα*... [*Μαλείνου*] *λόγος περὶ ἀσκητικῆς ὑποτυπώσεως* cod. (ed. L. Petit, Revue de l'Orient chrétien, VII, 1902, p. 598–603).

6 (ff. 1b–7. 242–245v) alia manu ⟨**Ps.–Epiphanii** homilia II in sabbato magno⟩. Inc. mut. *χάρις ἐπανθεῖ· πῶς οἱ τύποι* (M. 43, 441 A 14–464).

7 (f. 241) alia manu versus septem (in honorem *τοῦ ἁγίου Γεωργίου* f. 240v?). Inc. *Τὴν γὴν ἀφεὶς ἔδραμες εἰς πόλου πλάτος*, des. *καὶ δὴ βλέπεις ἄνωθεν ἐκ τῶν ἀντύγων*.

Librum efficiunt fasciculi 29 quaterniones tum in initio tum in calce singulorum ad angulum interiorem imum rubro colore signati; quibus assuta sunt ex alio codice desumpta ff. 1–7. 240-245. Inscriptiones, litterae initiales, numeri minio descripta. Folia nonnulla madore corrupta praesertim ad margines laciniis chartaceis refecta sunt. Fuit olim *Μάνοὴλ τοῦ δῐἄσκελῦνοὺ* (f. 8), (f. 240) *ἀπέ⟨με⟩να τὸν Μάνολη τοῦ διάσκεληνου εις τὸν διδάσκαλο⟨ν⟩ μου τὸν φ⟨ρ⟩ακοπουλον εινα ηγειαίνει ῦ(ῆ?)ἀντϊληφ(?) σου μετα τὸν θ(εὸ)ν παρακαλω εινα να με αποστη* (cuius notulae cancellatae prima verba bis terve scripta sunt); f. 240v + *τω κὴρυὸ μου αυ|φθεντϊ καὶ διδασκα|λω τω κηρω φρακοπου|πολασηγϊας καὶ ⟨π⟩ρὸ*; in summo folio *θελείμε ὁ κουλούκης ασπρ(   ) κη´*... Emptum est Constantinopoli (f. 239v) + *ὠνησάμην τήνδε τὴν βίβλον δουκάτα βενέτικα πέντε ἐν τῇ κονσταντίνου πόλει*. F. III in schedula membranacea, manu saec. XVI *Io Climax de exercitatione* | *monastica et alia*. | . *265*; inferius parmula chartacea in qua *n°. nuouo 393*. F. I index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. II *πίναξ* Allatianus.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

394 (olim 582). Saec. X–XI (ff. 215–216 saec. XII), membran., mm. 235 × 169. ff. VI (IV. V chartac. add.). 216, 2 coll., linn. 28–30.

I S. **Iohannis Climaci** [1] scala Paradisi, fere ut in codice 390: (ff. 7–12) gradus I (M. 88, 632–644); — (ff. 12v–14v) gradus II; — (ff. 14v–17v) gradus III addito (ff. 17v–18) tractatu de insomniis quae fugam saeculi sequi solent (M. 669–672); — (ff. 19–40v) gradus IV des. ὁ δὲ ἕτερος τῆς μετανοίας; — (ff. 41–51v) gradus V; — (ff. 52–54v) gradus VI; — (ff. 54v–61v) gradus VII; — (ff. 62–65v) gradus VIII; — (ff. 66–67) gradus IX; — (ff. 67v–69) gradus X; — (ff. 69v–70v) gradus XI; — (ff. 71–72) gradus XII; — (ff. 72–73v) gradus XIII; — (ff. 74–78) gradus XIV, cui subicitur (ff. 78–78v) prooemium sermonis de corporibus; — (ff. 78v–89) gradus XV; — (ff. 89v–90) gradus XVI; — (ff. 90v–91v) gradus XVII; — (ff. 92–93v) gradus XVIII; — (ff. 94–95) gradus XIX; — (ff. 95–97) gradus XX, cui subditur nulla facta distinctione initium gradus subsequentis usque ad vv. καὶ ἀπιστίας θυγάτηρ δειλία (M. 945 B 6); — (ff. 97–98) gradus XXI inc. Δειλία ἐστιν νηπιῶδες ἦθος (ibid.); — (ff. 98–101v) gradus XXII; — (ff. 102–104v) gradus XXIII, cui additur sub eodem numero (ff. 105–107) de inexplicabilibus blasphemiae cogitationibus (M. 976–980); — (ff. 107–109) gradus XXIV; — (ff. 109v–116v) gradus XXV; — (ff. 117–122v) gradus XXVI desinens in vv. πτῶσιν τοῦ σώματος καὶ εἰκότως (M. 1036 C 8); addita sunt (ff. 123–131v) tract. de discreta discretione (M. 1056–1076) et (ff. 132–135) graduum superiorum brevis enumeratio (M. 1084–1092); — (ff. 135v–138) gradus XXVII addito (ff. 138–143v) de differentia et discrimine religiosae solitudinis (M. 1105–1117); — (ff. 144–149) gradus XXVIII; — (ff. 149v–151v) gradus XXIX; — (ff. 151v–154) gradus XXX, cui subduntur (f. 154v) graduum tabula ordine retrogrado et (f. 155) brevis adhortatio (M. 1160 D–1161 A). Praeponuntur [a] (ff. 1–1v) Ioannis Rhaïtheni epistola ad Iohannem Climacum (M. 624–625), [b] (f. 1v) praefatiuncula sub tit. κλίμαξ θείας ἀνόδου (M. 628 CD), [c] (f. 2–2v) graduum tabula monitione ἐσκόπησεν–τοῖς δράμασιν (M. 629 B–D 2) aucta, [d] (ff. 2v–5) vita Iohannis Climaci, auctore Daniele Rhaïtheno (M. 596–608 A 1: στηρίγματα λέγοντα τάδε; cf. cod. 390, ff. 9v–10), [e] (ff. 5–6) s. Ioh. Climaci responsum (M. 625–628), [2] (ff. 155v–170) liber ad pastorem (M. 1165–1208).

Marginibus adscripta sunt scholia nonnulla, quorum primum (f. 2v) in vitam (M. 597 A 6) sic legitur: καθαρὸν ἀμίαντον τέλειον αυτοπροσένεκτον δηλονότι ἀμνὸν ἤγουν πρόβατον, secundum idem est atque *e* in M. 597; unum (f. 122v) Leonis sapientis imperatoris nomen prae se fert, aliud (f. 140)

Photii patriarchae (cf. M. 1120–1121: *τοῦ Ἐλίου*); ultima (ff. 167^{v}. 168) eadem fere sunt quae *γ' δ', ε'*, in M. 1208.

2 s. **Maximi** capitum de caritate (ff. 170^{v}–180^{v}) centuria I (M. 90, 960–984); — (ff. 181–194) centuria II; — (ff. 194–205^{v}) centuria III; — (ff. 205^{v}–213^{v}) centuria IV.

3 alia manu, **Nicolai** *τοῦ θεοφί(λου) διακό(νου) καὶ μαΐστωρ(ος) τ(ῶν) ῥητόρ(ων)* loci duo de triplici divisione animae. Prior (ff. 215–215^{v}) inc. *Τριμεροῦς οὔσης τῆς ψυχῆς, τὸ μέν ἐστιν αὐτῆς λογιστικόν*, des. *κακίαι τοῦ λογιστικοῦ*; alter (ff. 215^{v}–216) inc. *Πέντε εἰσὶν αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις*, des. *ἔχουσι νοῦν Χριστοῦ ὡς ὁ Παῦλος φήσιν*. Adduntur (f. 216^{v}) manu diversa quaedam parvi momenti inter quae [a] explanatio Ioh. 21, 25 et 21, 9 [b] brevissima de lumine, igne, luminariis, sole et luna, [c] scholion in I Cor. 15, 51.

Liber elegantissime exaratus a Constantino quodam, ut docet subscriptio f. 213^{v}: *εὔχου κυ(ρ) Νίκων* [cf. f. 155: + *ἀγωνίζου κυρ Νίκων ἵνα φθάσης τὸ μέτρον τούτ(ου)* +] *καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Κωνσταντ(ί)ν(ου) καὶ ἁμαρτωλοῦ* (Vogel–Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* ..., p. 254). Quem librum efficiunt fasciculi 27 quaterniones (si excipias 19. 27 biniones, 13 ternionem, 8 foliorum septem, 18 foliorum undeviginti) in pagina singulorum ima litteris *α'–κς'* signati, fasciculo 18 in supputatione omisso; addita sunt praeterea in initio folia quattuor. Litterae initiales aureae, numeri et signa quibus indicantur scholia minio distincta. Marginibus insunt emendationes et supplementa serioris aetatis (e. g. ff. 102^{v}, 118. 137. 146^{v}. 147. 154). F. 214 rubra tabula linearum 27 eo artificio scriptarum ut legenti a medio ad latera exhibeantur verba *τῷ συντελεστῇ τῶν | καλῶν θεῷ χάρις*. S. Ioh. Climaci scalam ornant imagines varii moduli, centum numero, variis coloribus affabre pictae, olim panno serico contectae (de quibus vide J. J. Tikkanen, ***Eine illustrierte Klimax-Handschrift der Vatikan. Bibliothek,*** in Acta soc. scientiarum Fennicae, t. XIX, n. 2, Helsingfors 1893; exemplar imaginum saec. XVII factum in Vat. gr. 2147) Monasterii *τοῦ Λουφαδίου* olim fuisse videtur liber ex verbis explanantibus imagines f. 17^{v}: *ὁ μοναχὸς ἀπερχόμενος εἰς τὸ κοινόβιον τοῦ Λουφαδίου* et f. 78^{v}: *ὁ μοναχὸς Νικόλαος ὁ ἐν τῷ Λουφαδ(ίῳ)* Fuit postea ecclesiae Mosquensis (f. 213^{v}): + *τὸ παρὸν βιβλίον ἀφιερώθ(η) παρὰ τοῦ πανιερωτ(ά)τ(ου) μ(ητ)ροπολίτου Κϋέβου καὶ πάσης Ῥωσίας κυρ. Φωτίου* (1409–1431) *εἰς τὴν μ(ητ)ρόπολιν τοῦ Μοσκοβίου καὶ εἴ τις βουληθῇ ἐξελεῖν τοῦτο ἀπὸ τὸν ῥηθέντα ναὸν νὰ ἔχει τὰς ἀρὰς τῶν τιη' θεοφόρων π(ατέ)ρων τῶν ἐν Νικαίᾳ.* Recens lector folia singula plumbo supputavit imperfecte tamen, ff. 28. 29. 129. 143 omittens; quamobrem numeros antiquiores secutus sum. F. I ***N°. 43. 4 Plu*** et in calce ***V. 582 | 394.***; ff. II et II^{v} alphabetum litteris arcanis; f. III index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. V *πίναξ* Allatianus; f. IV vacuum. Specimina imaginum dederunt Blanchinus, Evangeliarium quadruplex, t. I, tabula VI post p. CDXCII; ***The Paleographical Society*** I, Plate 155; Beissel, ***Vatikanische Miniaturen,*** tab. XIV B; A. Muñoz in ***L'Arte***, VII, 1904, p. 131. 133; W. Dennison et C. R. Morey, ***Studies in East Christian and Roman Art,*** New York 1918, p. 4. 5. In ora inferiore libri clausi + *ΚΛΗΜΑΞ*.

In dorso tesserae gentiliciae Leonis XIII et J. B. Pitra card. bibliothecarii.

395 (olim 1107). Saec. XII, membran. (ff. I–IV chartac.), mm. 301 × 235, ff. IV. 113 (— 11 librarii neglegentia omisso), linn. 26 (ff. 94–113, linn. 27).

1 S. Iohannis Climaci [1] scala Paradisi initio manca: (ff. 1–8ᵛ) gradus XV inc. mutilus *σώφρων ἐστὶν ὁ τελείαν* (M. 88, 880 D 8), deficit in vv. *καὶ οὐχ εὑρήσεις* (897 D 10); — (f. 9) gradus XX inde a vv. *ἀφαρπάζειν τῆς ψυχῆς* (M. 941 C 6–D 1), cui subicitur nulla facta distinctione initium gradus subsequentis usque ad vv. *ἀπιστίας θυγάτηρ δειλία* (M. 945 B 1–6); — (ff. 9–10) gradus XXI inc. *Δειλία ἐστὶ νηπιῶδες ἦθος* (M. 945 B 6); — (ff. 10–15) gradus XXII; — (ff. 15–17ᵛ) gradus XXIII addito sub numero *κδ'* (ff. 17ᵛ–20) tractatu de inexplicabilibus blasphemiae cogitationibus; — (ff. 20–22ᵛ) gradus XXIV; — (ff. 22ᵛ–31) gradus XXV; — (ff. 31–43ᵛ) gradus XXVI des. *ὑπὲρ τὴν πρώτην πτῶσιν τοῦ σώματος, καὶ εἰκότως* (M. 1036 C 8), cui subiciuntur (ff. 43ᵛ–53) de discreta discretione (M. 1056–1076) et (ff. 53–57) graduum superiorum brevis enumeratio (M. 1084–1092); — (ff. 57–59ᵛ) gradus XXVII addito (ff. 59ᵛ–66) de differentia et discrimine religiosae solitudinis (M. 1105–1117); — (ff. 66–72) gradus XXVIII; — (ff. 72ᵛ–74ᵛ) gradus XXIX; — (ff. 74ᵛ–77ᵛ) gradus XXX, cui subditur (f. 78) capitum tabula ordine retrogrado. [2] (ff. 78ᵛ–89) liber ad pastorem (M. 1165–1208). Marginibus apposita sunt scholia haud rara; tria priora eadem fere sunt atque scholia *ε', ια', ιζ'* in gradum XV (M. 905–908); penultimum in scalam idem est atque scholion *ι'* gradus XXX (M. 1164). Scholia libri ad pastorem ab editis satis discrepant; primum inc. *Τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὑγιαίνειν τὸν ἰατρὸν ἔφη*, des. *τοὺς μαθητὰς ἐκπαιδεύσειε*, secundum et tertium eadem sunt atque *α', γ'* (M. 1168); ultimum: *συγκοπιῶν· συναντιλαμβανόμενος*.

2 (ff. 90–91ᵛ) Quaestiones et responsiones tres de duplici natura hominis, sub inscriptione *μετὰ τὰ τρία ταῦτα κεφάλαια γέγραπται ἡ ἐξήγησις αὐτῶν* (*ζήτει κε.κζ'* add. manus posterior). Quaestio I de Deo et angelis in homine adversus diabolum certantibus inc. *Θαυμάζειν μοι ἐφ' ἑνὶ τῶν ἐν ἡμῖν*, des. *λέγειν οὐ δύναμαι, οὐδὲ βούλομαι*. II de homine imagine Dei et luto inc. ⟨*Τ*⟩*ὰ μὲν γεγονότα πάντα εἰ οὕτω καθὸ γεγόνασι*, des. *τῆς ἑαυτοῦ συγγενείας ἀπλήστως ὀρέγεται*. III de natura hominis terrestri usque ad tronum Dei sublevata inc. *Πᾶσα τίς μηχανῇ χρησάσθω*, des. *ἡ γὰρ ὁδὸς καὶ ἡ θύρα ἀνέῳκται*. Quaestionibus subiunguntur *ἑρμηνεία*, quae inc. *Θαυμάζω φησὶν ὁ πατὴρ πῶς ἡ ἀνθρωπεία φύσις συνεργουμένη*, des. *καὶ ἀνήγαγεν εἰς τὸ τηλικοῦτον ὕψος*, et conclusio. Sequitur (f. 91) ⟨scalae Paradisi⟩ excerptum (id est de differentia et discrimine religiosae solitudinis: M. 88, 1109 B 14–C 12) duabus interpretationibus auctum; prior (ff. 91ᵛ–92ᵛ) inc. *Τρεῖς ὁ παλαιὸς καὶ καλὸς ἐκεῖνος γέρων προκοπῆς* (cf. M. 1120 D: *τοῦ*

Ελίου), des. *κεχωρισμένον καὶ τῆς ἀνακράσεως.* Altera (ff. 92v–93) inc. *Τρία εἰσὶ τὰ ἔργα τῆς ἡσυχίας,* des. *καὶ ἀθανασίας ἀξιωθῆναι.*

3 (ff. 94–113v) **Georgii Nicomediensis** archiepiscopi in sanctam Mariam assistentem cruci (M. 100, 1457–1489; BHG² 1139).

Constat duobus libellis (*b* = ff. 94–113v) a totidem scribis exaratis, in unum conflatis. Priorem efficiunt fasciculi 12 quaterniones (excepto postremo binione) litteris rubris in ima singulorum pagina prima dextrorsum signati (cf. notarum vestigia in ff. 9. 18. 34); perierunt, ni fallor, fasciculi quindecim; in ultima linea f. 89 inscriptum est librarii nomen, quod vix legi potest: *ἐγρά(φη) δὲ χειρὶ θ(ε)οστηρίκτου(?) εὐτε(λοῦς) (μον)αχ(οῦ).* Alterum efficiunt fasciculi duo quaterniones atque binio unus hodie sine notis; in fine + *κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)έ, ἐλέησον τὸν γράψαντα τόνδε τὸν λό(γον).* Tituli, litterae initiales, tabula graduum f. 78 rubra sunt. In ff. 20. 32. 38. 44. 60. 76. 86. 92 manu posteriore animalia delineata sunt. Ff. 1. 2. 67 terebrata et ex parte consumpta chartis tenuibus contecta sunt; item ff. 104 et 108. F. 1 manu saec. XVI *Libro de legende d..* et inferius alia manu *Io(ann)is Climacis.* F. Iv *πίναξ* Allatianus; f. II index latinus ⟨F. Gozadini⟩; ff. III et IV vacua. In dorso tesserae gentiliciae Pii IX et I. B. Pitra card. bibliothecarii.

396 (olim 140). An. 1537 (p. 127), mm. 321 × 225, pp. XVIII. 146, linn. 41.

Eusebii Caesariensis vita Constantini: (pp. 1–24) liber I (ed. Heikel, *Eusebius Werke,* I. Band, Leipzig 1902, p. 3–35); — (pp. 24–47) liber II; — (pp. 47–75) liber III; — (pp. 75–99) liber IV, solitis omissis in cap. 56–58 (cf. ed. cit., p. 140–141); — (pp. 100–127) liber V seu oratio ad sanctum coetum (ed. Heikel, p. 151–192). Singulos libros praecedit capitum tabula.

Membranae ex codice latino saec. XIV–XV binis coll. exarato avulsae et in locum custodiae adiectae excerpta duo exhibent Institutionum **Iustiniani,** nempe [a] (membr. tabulae anteriori aversae agglutinata) Instit. III, 2, 7 inde a vv. *apertum est hoc agnatis* usque ad vv. *iura habentibus intestatus* (III, 3, 5) [b] (codicis folium ultimum et membr. tabulae posticae interiori agglutinata) III, 7, prologus inde a vv. *⟨con⟩cessimus: ut si quis in servili consortio* usque ad vv. *possessiones amisimus ut puta neces⟨sarias⟩* (III, 10, 4). Marginibus appositae sunt glossae, quae fere omnes in editione Lugdunensi 1612 (col. 313–317 et 330–341) occurrunt, non semel vero sub nomine Accursii.

Subscriptio (p. 127): *Hoc opus ad huius bibliothecae Palatinae usum, Ego Io. Honorius | a Mallia Hydruntinae Dioc. ortus, Libror(um) Graecor(um) instaurator, | sic exscribebam. A(n)no D(omi)ni. M. D. XXXVII. Paulo | III. Pont. Max.* Fasciculi 12 terniones nullo signo distincti. Inscriptiones, litterae initiales, capitum numeri et *πύλη* p. 3 rubro liquore distinguuntur. P. 3 ima stemma Pauli III affabre pictum et duobus geniis sustentatum; inferius, litteris maiusculis aureis *Liberalitate Pauli. III. Pont. Max.* Officinae

chartariae signum vidimus sagittas duas decussatas, quibus superstat stella sex radiorum. Pp. I–XVI. 128–146 scriptura vacant. P. I in schedula membranacea manu saec. XVI *Eusebius Cesarien(sis) de vita | Constantini Imperatoris | . 140*; ibidem ad angulum dextrum superiorem numerus *59* (ex *60*); p. XVIIindex latinus ⟨F. Gozadini⟩; p. XVIII πίναξ Allatianus. Codicem littera *R* insignivit atque breviter descripsit Heikel, op. cit., p. xii–xiii.

Integumentum corio signato obductum atque olim fibulis catenaque munitum habet in medio tabularum auro impressas tesseras gentilicias verba *Paulus III. Pont. Max.* circumscripta exhibentes. Foliorum secturae auratae sunt. In dorso et in tabula anteriore agglutinata est schedula saec. XVII, in qua nota rubra *396*.

397 (olim 865). Saec. XVI, chartac., mm. 324 × 228, f. V, 180, linn. 29.

Eusebii Caesariensis commentarii in psalmos excerpta diversa (*Εὐσεβίου Καισαρείας, τοῦ Παμφίλου ἐξήγησις* cod.) hoc ordine: in ps. 1, 1ᵃ (M. 23, 76 C 3), 2–5; 2, 1. 2–6. 8. 9ᵃ; 3; 4, 2–9 addito nulla facta distinctione (ff. 12ᵛ–14) commentario **Asterii Ariani** in eumdem psalmum (M. 23, 112 A 12–113 D 12) 5, 1–2; 13, 3–7; 14, 1ᵇ–5; 15, 1–5ᵇ; 16, 1. 3. 5. 7–15; 17, 1. 5–40. 47–51; 18–31; 32 [post vv. *τοὺς ἐλέου δεομένους* (281 C 6) inserta est (ff. 70–70ᵛ) exegesis v. 5ᵇ, quae inc. *ἐνταῦθα δὲ διέζευκται ἀπὸ τῆς κρίσεως*, des. *ἁπάσας τὰς ἐν αὐτῷ δυνάμεις συνεπέφερον*]; 33–44; quibus subduntur nulla facta distinctione (ff. 126–137) commentarius in ps. 45. 46–48, 3 (desinit in vv. *ὁ κατὰ μέρος ἕκαστος*: M. 429 C 2). Sequuntur inde a f. 137ᵛ diversorum Patrum, nempe ⟨Athanasii, Didymi, Eusebii, Cyrilli Alexandrini, Theodoreti, Hesychii⟩ excerpta in varios psalmos a nescio quo, auctorum nominibus omissis, hoc ordine coniuncta: ᵃ (ff. 137ᵛ–147ᵛ) in ps. 83, 4ᵃ. 5ᵃ. 6ᵃ. 9ᵃ. 11ᵃᵇ. 12; 84, 1–3; 90, 4; 91, 9. 10; 92, 1ᵃ. 1ᶜ; 93, 1. 9; 94, 1. 2. 2ᵃ. 3ᵃ. 4ᶜ quae omnia in editione laudata desunt, ᵇ (ff. 147ᵛ–176ᵛ) in ps. 95, 7ᵃ. 8ᵇ; 96, 1ᵇ. 2ᵃ. 3–4ᵃ. 8. 10ᵇ; 97, 3ᵃ. 5. 6ᵃ. 7ᵃ; 98, 8. 9; 99, 3ᵃ. 4. 5; 100, 3ᶜ. 4. 5ᵃ. 7. 8; 101, 1. 3ᶜ. 7ᵇ. 13. 16. 17ᵃ. 24–25ᵃ. 27ᵇ; 102, 1. 3–4ᵃ. 17ᵃ. 20ᵃ. 21ᵃ. 22ᵃ; 103, 1. 2. 13. 14ᶜ. 19. 25ᵇ. 29ᵇ. 30. 33–35; 104, 1. 2ᵃ. 3–5. 8ᵇ. 19ᵃ. 20–21; 112, 1. 5ᵇ–7. Prima verba: *οὐ μάτην ᾆσμα καινὸν κ. τ. λ.* (M. 23, 1221 D 8) ex commentario Hesychii Hierosolymitani (M. 55, 773), ultima: *ταῦτα καὶ ἡ μακαρία — ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι* (M. 23, 1352 D 5–1353 A 14) ex commentario Theodoreti (M. 80, 1788 A 3–B 2) desumpta sunt. Inveniuntur nomina Athanasii et Eusebii in f. 163, siglum quo indicatur s. Iohannes Chrysostomus in f. 162.

Codicem exararunt circa annum 1566 librarii duo sese excipientes, scilicet ff. 1–96ᵛ ⟨Franciscus Syropulus⟩, ff. 97–176ᵛ ⟨Emmanuel Provatarius⟩ bibliothecae Apostolicae scriptor (cf. Archiv. Biblioth., t. 11, f. 187). Illum efficiunt fasciculi 22 quaterniones (exceptis 7 quinione, 10 ternione, 13 ff. novem) sine notis, quibus assuta sunt folia

quattuor in principio et totidem in calce; ad angulum interiorem imum ultimae uniuscuiusque fasciculi paginae prima subsequentis verba directe scripta sunt. Inscriptiones et litterae initiales maiores rubro colore exaratae sunt. Cum antigrapho librum nostrum contulit vir doctus eiusdem aetatis (Emmanuel Provatarius ?), qui plura emendavit et supplevit. Officinarum chartariarum signa quae vidimus: (ff. 1–77. 98–148. 161–176) ancora circulo inclusa, cui superstat stella sex radiorum (cf. Briquet 490), (ff. 81–96) equus circulo inscriptus, superimposita stella sex radiorum, (ff. 158–160) scutum quoddam gentilicium (cf. Briquet 1883). Tabulae priori aversae agglutinata est schedula membranacea inscriptionem saec. XVI prae se ferens: *Eusebius Cesarien(sis) in | Psalmos. | .865* (*5* in rasura). F. V index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. Vv *πίναξ* Allatianus; ff. I-IV. 177–180 vacua.

Integumentum corio castaneo obductum atque olim fibulis munitum; in tabulis tesserae gentiliciae Gregorii XIII et G. Sirleti card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *397*.

398. Saec. XVI, chartac., mm. 333 × 231, ff. V. 167, linn. 28.

Eusebii Caesariensis commentarii in psalmos excerpta (*Εὐσεβίου Καισαρίας τοῦ Παμφίλου ἐξήγησις* cod.) omnino ut in codice 397 disposita, hoc est (ff. 7–127v) in ps. 1–5, 2; 14–48, 3, (ff. 128–162v) ⟨diversorum patrum interpretatio in quosdam locos ps. 83; 84; 90–104; 112⟩. Praeponuntur [a] (f. 1) Eusebii in psalmorum inscriptiones (M. 23, 66 AC), [b] (ff. 1v–4v) argumentum psalmorum (M. 65 C–72 C) et [c] (f. 4v) canticorum, [d] (ff. 5–6) in psalmos *προοίμιον*, add. manus post. (M. 72–76 A 13).

Fasciculi 17 quiniones (exceptis primo 9 ff. et supremo ternione) in prima singulorum pagina ima dextrorsum signati atque primis subsequentis fasciculi verbis iuxta marginem interiorem paginae supremae imae scriptis distincti. Totum codicem manu sua correxit Matthaeus Devarius, qui coniecturis non semel praeposuit nominis sui compendium (*Mt*). Officinae chartariae signum singulare littera M scuto inscripta, cui superstat stella sex radiorum (cf. Briquet 8392). F. V index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. Vv *πίναξ* Allatianus. F. I. V. 163–167 vacua. De codice quaedam dixi in *Revue Biblique*, 1924, p. 71–72.

Integumentum saec. XVI medii ex corio castaneo signato atque olim fibulis catenaque munitum. In tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *398*.

399 (olim 267). Saec. X–XI, membran., mm. 258 × 202, ff. II (chartac. add.). 330 (+ 249a; — 271–279 librarii neglegentia omissis), linn. 27.

Eusebii Caesariensis historia ecclesiastica: (ff. 1–26) liber I; — (ff. 26–50) liber II; — (ff. 50–82v) liber III; — (ff. 82v–110v) liber IV; — (ff. 110v–148v) liber V; — (ff. 148v–188v) liber VI; — (ff. 188v–222v) lib. VII; — (ff. 222v–246) liber VIII addito (ff. 246–247) supplemento (ed. Schwartz, p. 796–797) sub inscriptione *τέλος τοῦ η' λόγου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας.*

τὸ ὡς λεῖπον ἔν τισι ἀντιγράφοις ἐν τῷ η' λόγῳ; — (ff. 247–280ᵛ) sub inscriptione καὶ ταῦτα ἔν τινι ἀντιγράφῳ ἐν τῷ η' τόμῳ εὕρομεν (ff. 247–280) de martyribus Palestinae, in fine cuius Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου. περὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ μαρτυρησάντων; — (ff. 280ᵛ–300ᵛ) liber IX; — (ff. 300ᵛ–330) liber X. Singulos libros praecedit capitum index.

Liber accurate perscriptus. Constat fasciculis 40 quaternionibus atque duobus insuper foliis in fine assutis, litteris α'–μα' in calce primae singulorum paginae signatis. Libri primi inscriptio litteraque initialis maxima rubro colore aetate longe posteriore distinctae sunt. Marginibus adscripta sunt capitum lemmata necnon ipsius scribae emendationes et additiones nonnullae (e. g. ff. 14ᵛ. 47ᵛ. 63. 145. 243). Textum correxerunt viri duo docti saec. XIV ut videtur: alter in ff. 3. 3ᵛ. 57. 36ᵛ. 41ᵛ. 78ᵛ; alter in ff. 3. 63. 204ᵛ. 304ᵛ, qui f. 330ᵛ inscriptionem exaravit: ἡ παροῦσα βίβλος τῆς μονῆς | περιβλέπτου τῆς κοιμένης ἔγγιστα | τοῦ ψαμαθείου. ἣν ἤγειρεν | ρωμανὸς (ὁ ?) ἄναξ (+ apr. 1034; cf. Du Cange, Constantinopolis christiana, liber IV, p. 94–95); inferius alia manu Eusebii nomen exstat ter scriptum, cui subest monocondylion + γαβριὴλ μοναχός. F. 330 saec. XII suppletum est, subscriptione τέλος σὺν θ(ε)ῷ τοῦ δεκάτου λόγου τῆς | ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου τοῦ | Παμφίλου et versibus tribus τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν θ(ε)ῷ χάρις: | ὁ τῶν χειρῶν μου τῶν πόνων παύσας | λόγε: καὶ τῶν κακῶν μου ὄγκον λίκμη|σον τάχος ex exemplo, ut videtur, additis. Ff. 55. 106 perforata non sine textus parvo damno. F. II index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. IIᵛ πίναξ Allatianus. Codicis descriptionem brevem (B*) et f. 85 specimen praebet Laemmer (Eusebii Pamphili historiae ecclesiasticae libri decem, Scaphusiae 1872, tab. 8 et p. XXII–XXV); quaedam apud Schwartz (*Eusebius Kirchengeschichte*, t. III, Leipzig 1909, p. XXIII–XXV), qui eum littera « a » insignivit. In ora inferiore libri clausi: Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας et iterum Εὐσέβιος.

Tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo impressae sunt tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

400 (olim 269). Saec. XIII–XIV, chartac., mm. 222 × 153, ff. 318 (+ 56ᵃ), linn. 21–26, in duas partes dispertitus (II = ff. 151–318).

S. Athanasii opera dogmatica complura. [1] (ff. 3–30ᵛ) oratio IV contra Arianos, λόγος κατὰ Ἀρειανῶν. λίαν σφοδρός cod. (M. 26, 468–525), [2] (ff. 31–67ᵛ) disputatio contra Arium*, διαλεκτικὸς ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν συνόδῳ πρὸς ἀρειανόν cod. (M. 28, 440–501), [3] (ff. 68–71) de exemplo ex natura hominis allato* (M. 26, 1233–1237 ex hoc codice), [4] (ff. 71–91ᵛ) de sententia Dionysii, κατὰ ἀρειανῶν καὶ κατὰ σαβελλιανῶν καὶ ἀπολογία ὑπὲρ Διονυσίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας cod. (M. 25, 480–521), [5] (ff. 92–101ᵛ) epistola ad Afros (M. 26, 1029–1048), [6] (ff. 102–109ᵛ) epistola encyclica, ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξους, ὅτε παρὰ τῶν Ἀρειανῶν διωγμὸς ἐγένετο cod. (M. 26, 221–240), [7] (ff. 109ᵛ–111) refutatio hypocrisis Meletii, ἔλεγχος ὑποκρίσεως τῶν περὶ Εὐσέβιον κατὰ τοῦ ὁμοουσίου cod. (M. 28, 85–88), [8] (ff. 111–120) epistola ad Epictetum (M. 26, 1049–1069), [9] (ff. 120ᵛ–130. 134. 132. 133) contra Apollinarium ⟨liber II⟩

(M. 26, 1132–1165) perditis vv. δι̣ε]γράφετο θάνατος — θάνατος καὶ ἡ ἀνά[στασις (1157 A 7–1160 A 15) ex defectu folii unius post f. 134v desideratur finis inde a vv. Θεὸς ἀπιστηθῇ (1164 B 5), [10] (ff. 131. 135. 137–151) liber I (M. 1093–1132) perditis vv. ἵνα καὶ πάθῃ — ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος (M. 1104 B 6–1108 B 12) ex defectu duorum foliorum post f. 139v, [11] (ff. 151–164) contra Sabellianos* (M. 28, 96–121), [12] (ff. 164–166. 136. 167–168) quod unus sit Christus* (M. 28, 121–132; Lietzmann, *Apollinaris und seine Schule,* Tübingen 1904, p. 294–302), [13] (ff. 168v–173) epistola ad Adelphium (M. 26, 1072–1084), [14] (ff. 173v–179) in illud *Omnia mihi tradita sunt* (M. 25, 209–220), [15] (ff. 179v–182v) de incarnatione Dei Verbi* (M. 28, 89–96; Lietzmann, op. cit., p. 303–307), [16] (ff. 183–224) de decretis Nicaenae synodi (M. 25, 424-476), [17] (ff. 225–249v) apologia de fuga sua, περὶ τῶν διαβαλλόντων τὴν ἐν τῷ διωγμῷ φυγὴν αὐτοῦ cod. (M. 25, 644–680), [18] (ff. 250-252v) apologiae contra Arianos ⟨prologus⟩, ἀπολογητικὸς δεύτερος cod. (M. 25, 248-252 B 1), [19] (ff. 252v-257) epistola ad Serapionem ⟨de morte Arii⟩ (M. 25, 685-689), [20] (ff. 257-260v) historiae arianorum ad monachos ⟨prologus⟩ (M. 25, 692-693), [21] (ff. 260v-263v) de synodis, abrumpitur in vv. περιτρέχοντες προφασί⟨ζονται⟩ (M. 26, 861-689 B 6), [22] (ff. 264–294) apologia ad Constantinum imperatorem, quae incipit mutila ⟨νῦ⟩ν ἀπολογοῦμαι (M. 25, 596 A 3–641), [23] (ff. 294v–295) epistola ad Iohannem et Antiochum (M. 26, 1165–1168), [24] (ff. 295-296) epistola ad Palladium (M. 26, 1168–1169), [25] (ff. 296-299v) ad Iovianum de fide (M. 26, 813 B 12–820 A 7; cf. Lietzmann, op. cit., p. 279–283), [26] (ff. 299v–303) epistola ad Maximum philosophum (M. 26, 1085-1089), [27] (ff. 303-306v) expositio fidei (M. 25, 200–208), [28] (ff. 306v–707v) **Liberii*** epistola ad Athanasium (M. 28, 1441-1444) et [29] (ff. 308-309) **Athanasii*** ad Liberium (M. 28, 1444–1445), [30] (ff. 309-318v) tomus ad Antiochenos (M. 26, 796-809 cum additione finali ἔστι δὲ πόλεως Συρίας, col. 810, n. 68). Praeponitur (f. 1-2v) codicis tabula.

Codex constabat fasciculis 41 quaternionibus (excepto κβ' ternione) in principio et in calce singulorum ad angulum interiorem signatis; deinde vero, foliis quibusdam deperditis, nempe uno in fasc. ιζ' (post f. 134), duobus in fasc. ιη' (post f. 139), uno tandem in fasc. κθ' (post f. 222, aetate recenti a ff. 223-224 suppleto), aliis insuper extra locum suum inscite repositis, fasciculos μγ' in prima uniuscuiusque pagina ima dextrorsum signatos manus alia supputavit. Inscriptiones et illarum ornatus, litterae initiales maiores, numeri rubro colore exarata. Ordo foliorum turbatus sic restituendus: 130. 134. 132. 133. 131. 135. 137. 138–166. 136. 167. Notavit quaedam ⟨L. Allatius⟩ in ff. 2r. 2v. 263v et 264. In summo f. 223 (suppleto) *n° 269 c. 16.* Folia complura tineis ambesa vel humore praesertim ad margines corrupta, laciniis et schedulis chartaceis refecta sunt.

Tegumentum membraneum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

401 (olim 583). Saec. XIII, chartac., mm. 305×234, ff. II. 332, linn. 30, in duas partes distributus (II = ff. 163-332).

1 S. Athanasii [1] (ff. 1-23) disputatio contra Arium * (M. 28, 440-501), [2] (ff. 23-59) oratio III contra Arianos (M. 26, 321-468), [3] (ff. 59ᵛ-64) epistola encyclica (M. 25, 221-240) sub inscriptione *ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξους ὅτε παρὰ τῶν Ἀρειανῶν ὁ διωγμὸς ἐγένετο,* [4] (ff. 64-84) ad Serapionem epistola ⟨I⟩, *πρὸς Σεραπίωνα ἐπίσκοπον περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος* cod. (M. 26, 529-608), [5] (ff. 84-87ᵛ) epistola ⟨II⟩ (M. 26, 608-624), [6] (ff. 88-88ᵛ) epistola catholica * (M. 28, 81-84), [7] (ff. 88ᵛ-89ᵛ) refutatio hypocrisis Meletii * (M. 28, 85-88), [8] (ff. 89ᵛ-97) in dictum evangelii [Matth. 12, 32] (id est pars secunda epistolae IV ad Serapionem inde a n. 8: M. 26, 648 C-676), [9] (ff. 97-98ᵛ) de passione et cruce Domini *, excerptum sub titulo *εἰς τὸ πάθος τοῦ σωτῆρος.* Inc. *Τῶν μὲν ἀνθρώπων ἡ ἁμαρτία πολλή,* des. *πάντες ζωοποιηθήσονται* (M. 28, 204 B 12-208 B 14), [10] (ff. 98ᵛ-110ᵛ) epistola ad Marcellinum (M. 27, 12-45), [11] (ff. 110ᵛ-119ᵛ) de virginitate * (M. 28, 252-281; von der Goltz, *Λόγος σωτηρίας πρὸς τὴν παρθένον* in *Texte und Untersuchungen,* N. F. XIV, 2ᵃ, Leipzig 1905, p. 35-60), [12] (ff. 120-134ᵛ) de communi essentia Patris et Filii et Spiritus sancti * (M. 28, 29-80); sunt capita *ν'*, editionis capitibus 13-15. 51 et 52. 53 et 54 in unum contractis. In fine *τέλος τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.*

2 s. Gregorii Nysseni opera quinque. [1] (ff. 135-151ᵛ) de vita s. Macrinae (M. 46, 960-1000), [2] (ff. 151ᵛ-192ᵛ) de anima et resurrectione sub inscriptione *Ζήτησις περὶ ψυχῆς μετὰ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς Μακρίνης* (M. 46, 12-160). Additur (f. 192ᵛ) alia manu scholion in quo doctrina de restitutione omnium castigatur; inc. *⟨Περὶ⟩ μὲν τῆς ἐνεργουμένης,* des. *δυνατὰ εἰσὶ παρὰ τῷ θεῷ; ὅτι αὐτῷ πρέπει κ. τ. λ.,* [3] (ff. 192ᵛ-226) de virginitate (M. 46, 317-416) sub inscriptione *Ἐπιστολὴ μηνύουσα τὰ ὑποτεταγμένα ἅτινά ἐστι προτροπὴ εἰς τὸν κατ' ἀρετὴν βίον. περὶ παρθενίας.* Haec notanda sunt: prooemio additur conclusio *ἡ δὲ ἀκολουθία τῶν νοημάτων ἔστιν αὕτη* et (f. 193ᵛ) capitum *κδ'* tabula; cap. *δ'* subicitur (f. 203ᵛ) nulla facta distinctione prima subsequentis verba (*ταύτης οὖν τῆς διανοίας — ὁμοιοῦσθαι παρασκευάζουσα*: M. 348 B 4-11); cap. *ε'* inc. *Πᾶσα γάρ ἐστι σπουδὴ* (M. 348 B 11); cap. VI et VII editionis in unum redacta sunt (*ς'*); cap. VIII in duo (*ζ'* et *η'*) dividitur, quorum alterum (ff. 206ᵛ-207) sub inscriptione *Ὅτι δύσκολόν ἐστι τοῦ σκοποῦ τυχεῖν τὸν εἰς πολλὰ τῇ ψυχῇ μεριζόμενον* comprehendit vv. *ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐχέτω — τῆς ψυχῆς τὰ πάθη* (M. 356 B 12-357 A 15); cap. *ι'* desinit in vv. *κατανόησιν αὐτῶν ἐπερείδοντες* (M. 361 D 12); quae insequuntur usque ad vv. *ὡς μὴ καὶ αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ συνιδεῖν* (M. 369 A 2) cap. *ια'* efficiunt; cap. *ιβ'* sub inscriptione *Ὅτι ὁ*

ἑαυτὸν ἐκκαθάρας ἐν ἑαυτῷ τὸ θεῖον κάλλος κατόψεται. ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς τοῦ κακοῦ αἰτίας inc. *Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἴσως* (M. 369 A 3), des. *παραμυθία τοῦ ἀποθνήσκειν ἐπενοήθη* (M. 376 A 5); cap. *ιγ'* inscriptum *Ὅτι ἀρχὴ τῆς ἑαυτοῦ ἐπιμελείας ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ γάμου* inc. *Εἰ οὖν μέλλομεν ἀναλύειν ἐντεῦθεν* (M. 376 A 5-6), des. *ὑπὸ τοῦ προφήτου ὠνομασμένη* (M. 377 B 12); cap. *ιδ'* sub eadem inscriptione qua cap. XIII in editis inc. *Οὐκοῦν ὁ τοιοῦτος βίος* (M. 377 B 12); cap. *ιε'* et *ις'* sunt editionis cap. XIV et XV; cap. *ις'* subditur nulla facta distinctione initium cap. insequentis usque ad vv. *τῆς ἀποπτώσεως κίνδυνον* (M. 385 B 6); cap. *ιζ'* est editionis cap. XVI et incipit a vv. *Εἰ δὴ ταῦτα* (ib.); cap. *ιη'* comprehendit cap. XVII et XVIII in unum contracta; cap. *ιθ'* des. in vv. *τῆς σαρκὸς τὰ θελήματα* (M. 397 A 1-2); cap. *κ'* inc. *Ἔστι δέ τις* (M. 397 A 2); cap. *κα'* omissis vv. *εἰ δὲ τῇ χρείᾳ — αἰσθήσεις εὐφραίνοντος* (M. 401 C 6-13) et nulla facta distinctione subicitur initium cap. subsequentis usque ad vv. *κατὰ τὸ ἐνδέον εὐχαριστῶν μεταλήψεται* (M. 401 D 12-404 A 1); cap. *κβ'* sub inscriptionibus cap. XXII et XXIII in unum redactis inc. *Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ* (M. 404 A 1) et cetera cap. XXII continet; cap. *κγ'* ut cap. XXIV editionis inscriptum ea comprehendit quae sub numeris XXIII et XXIV in editis leguntur, haud paucis mutatis. In fine *τέλος τῶν κεφαλαίων τοῦ περὶ παρθενίας λόγου*, [2] (ff. 226v-286v) in psalmorum inscriptiones, *ἑρμηνεία ἐπίτομος εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν ψαλμῶν* cod. (M. 44, 432-608) omissa conclusione *ὅτι ἐγενήθης....* In fine *τέλος τῆς εἰς τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰ κείμενα τῶν ψαλμῶν ἑρμηνείας*, [3] (ff. 287-300) de perfecta christiani forma, *πρὸς Ὀλύμπιον ἀσκητήν* cod. (M. 46, 252-285), [4] (ff. 300-332v) oratio catechetica, *πρὸς Ὀλύμπιον ἀσκητήν* addit cod. (M. 45, 9-105 B 3: *τὴν αἰωνίαν ἀντίδοσιν*).

Liber constabat fasciculis 42 (f. 332v: *τέτραδα μβ'*), quorum notae funditus perierunt. Inscriptiones operumque numeri rubro colore distiucta. Marginibus appositae sunt ab ipso scriba notae haud rarae ad subtilitatem textus maxime intellegendam; vir quidam doctus aetatis vix recentioris in doctrinam Origenis de apocatastasi (M. 46, 157 C 1) notavit versibus quattuor (f. 191v) + *βλέπε πάντοτε τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου. ὅτι τὸ καλὸν οὐκ ἔχουσιν ὡς θέμις. μή πως τῆς ζωῆς ἐκπέσῃς τρισαθλίως. ὥσπερ ὁ σατᾶν ἐκεῖνος Ὠριγένης* et (f. 192, in M. 46, 157 D 4) *ὀρθὸς ὁ λόγος καὶ τὸ λυποῦν οὐκ ἔχει.* Fuit olim Theodosii Principis ut liquet ex inscriptione margini ff. 331v-332 adscripta: *ὅς ἂν ἀφέληται τὸ π(α* suppl.)*ρόν βιβλήον τοῦ ἁγίου ἀνθανασίου* ∴ *ἀπὸ τοῦ τόπου ἔνθα κεῖται τὸ ταπεινὸν σῶμα ἐμοῦ Θεοδοσίου τοῦ Πριΐγκιπος. ἔστω ἀφορισμῷ ἀλύτῳ καθυποβεβλημένος* (f. 332) *ἀπὸ π(ατ)ρ(ὸ)ς υἱοῦ καὶ ἁγί(ου) πν(εύματο)ς καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ Ἰούδα τοῦ προδότου* (eadem inscriptio legitur in codice Vindobonensi 46 [Lambecius-Kollarius, Commentariorum lib. VIII, 157]. De Theodosio Principe olim patriarcha Antiocheno [abdicavit a. 1283?] cf. Le Quien, Oriens christianus, II, 764-765 et Du Cange, Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis, I, 1228; sepulchrum in quo seponendus erat liber, Theodosius videtur teste Pachymera [de Andronico Pa-

laeologo I, 19] uspiam Phoenicae primae sibi paravisse). Saeculo praeterito, foliis omnibus humore inquinatis, compagines dissolutae sunt et folia singula chartis maioris moduli inclusa sunt. F. 1 summo manu saec. XV ⟨o⟩p⟨u⟩s ⟨ma⟩gni *athanasii a⟨du⟩ersus arium*. F. I index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. Iª πίναξ Allatianus.

Inter libros Nicolai V iam recensitus apparet (Müntz et Fabre, *La bibliothèque ...*, p. 324: « Primo unum volumen de forma mediana de papiro, copertum corio nigro antiquo, quod intitulatur Sancti Athanasii Disputatio contra Arium »).

Tegumentum membraneum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

402 (olim 270). Ann. 1383 (f. 232), chartac., mm. 217 × 145, ff. IV (add.). 234 (+ 67ª. 114ª. 142ª. 173ª. 194ª), linn. 21.

1 **S. Athanasii** [1] (ff. 3-31) disputatio contra Arium * (M. 28, 440-501) sub inscriptione + *Ἀπόδειξις ὅτι ὁμοούσιος ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι*, [2] (ff. 31-50) de sancta Trinitate dialogus I * (M. 28, 1116-1157) inscriptus *Διάλογος πρὸς ἀνομοίους ἤτοι ἀρειανιστῶν μετὰ ὀρθοδόξου* et in calce paginae *δεύτερος διάλογος τὴν αὐτὴν ἀπόδειξιν ἔχων τῷ πρώτῳ καὶ ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ μόνου τοῦ πατρὸς ὡς ἀπὸ στόματος κατὰ τὸν ἅγιον Κύριλλον*; — (ff. 50-60) dialogus II * in tres sectiones divisus, quarum prima [γ′] numeros 1-5 (M. 1157-1164; in f. 52ᵛ summo: *τέλος τοῦ τρίτου διαλόγου*), secunda [δ′](ff. 53-56ᵛ) numeros 6-10 (M. 1165-1173 A 4; in f. 56ᵛ summo: *τέλος τοῦ τετάρτου διαλόγου*), tertia [ε′] (ff. 56ᵛ-60) numeros 10-15 (M. 1173 A 8-1184; in f. 60 summo: *τέλος τοῦ πέμπτου διαλόγου*) complectitur; — ς′ (ff. 60-80ᵛ) dialogus III* sub inscriptione in calce f. 60 apposita *Διάλογος κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου ἐν ᾧ ἀπόδειξις ὅτι θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ὁμοούσιον πατρὶ καὶ υἱῷ* (M. 1201-1249), [3] ζ′ (ff. 80ᵛ-84) contra Macedonianos dialogus II * (M. 1329-1337) sub inscriptione *Διάλογος κατὰ Ἀπολιναρίου. ἐκ τῆς πρὸς Μακεδονιανὸν τὸν ἀπολιναριστὴν διαλέξεως* et in calce f. 80ᵛ + *ἀπόδειξις ὅτι προσελάβετο ὁ Χριστὸς σάρκα ἔννουν τε καὶ ἔμψυχον*. Subditur [4] η′ (ff. 84-86) **s. Gregorii Nazianzenii** epistolae ad Cledonium excerptum, quod inc. *Μὴ ἀπατάτωσαν οἱ ἄνθρωποι*, des. *ἵνα με τελέως εὐεργετῇς* (ep. 101: M. 37, 177 B 4-184 B 11), [5] θ′ (ff. 86-93) **s. Athanasii** * de sancta Trinitate dialogus IV, *ἕτερος διάλογος πρὸς Ἀπολινάριον* cod. (M. 28, 1249-1265); — ι′ (ff. 93-101ᵛ) dialogus V* sub inscriptione *Ἀπολιναρίου ἀνακεφαλαίωσις καὶ πρὸς αὐτὰ ἀντίρρησις Γρηγορ(ίου)* (M. 28, 1265-1285; cf. Lietzmann, *Apollinaris ...*, p. 242-247).

2 **s. Maximi confessoris** [1] ια′ (ff. 101ᵛ-128) disputatio cum Pyrrho (M. 91, 288-353); in calce f. 101ᵛ: *ἀπόδειξις ὅτι ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διδάσκει ἡ θεία γραφὴ λέγειν δύο φύσεις καὶ δύο ἐνεργείας ἑκατέραν ἑκα-*

τέρας, [2] (ff. 128–129ᵛ) de voluntatibus et operationibus capitula X cum patrum demonstrationibus. Inc. *Εἰ ἐμὲ μετὰ τῶν ἐμῶν ὁ θεὸς λόγος*, des. *τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ φύσεως θέλημα*; in fine (f. 129ᵛ summo) *τέλος τοῦ κατὰ μονοθελητῶν διαλόγου.*

3 **Theodori Abucarae** (?) opuscula diversa sub numeris ιβ'–λς' hoc ordine distributa: (f. 129ᵛ–135) opusculum III (M. 97, 1492–1504); — (ff. 135–135ᵛ) opusc. XVI; — (f. 135ᵛ) opusc. VIII; — (ff. 135ᵛ–137ᵛ) opusc. VII; — (ff. 137ᵛ–138ᵛ) opusc. XXII; — (138ᵛ) opusc. XXIII; — (ff. 138ᵛ–139ᵛ) opusc. XXXIII (latine tantum in M. 1583–1584), quod inc. *Ἐν ἑτέρῳ συλλόγῳ τις τῶν κομψοτέρων σαρακηνὸς ἐρωτῶν τὸν ἐπίσκοπον φησίν· εἰπέ μοι, ὦ ἐπίσκοπε, ἐπὶ σταυροῦ κρεμάμενος ὁ θεός σου ἐξέπνευσε*, des. *ἀπηνέωτο τεθηπώς*; — (f. 139ᵛ–140ᵛ) opusc. IX; — (ff. 140ᵛ–142) opusc. X; — (f. 142ᵛ) opusc. XI — XII, quibus subditur (ff. 142ᵛ–142ᵃ) verbo *ἄλλος* solo interposito opusc. XIII; — (ff. 142ᵃ–143) opusc. XIV; — (ff. 143–143ᵛ) opusc. XXXIII; — (ff. 143ᵛ–144) opusc. XXXI; — (ff. 144–148) opusc. I; — (ff. 148–148ᵛ) opusc. XVII, quod des. *παρὰ τοῦ ὕδατος ὠφελοῦνται* (M. 1544 A 2); — (ff. 148ᵛ–153) de sancta Trinitate. Inc. *Σώματος μὲν ὀφθαλμὸν ἥλιος*, des. *καὶ ὀρθῶν δογμάτων κατάληψιν*; — (ff. 153–154ᵛ) de incarnatione Domini sub inscriptione *περὶ τῆς διὰ σαρκὸς ἐπιφανείας τοῦ Χριστοῦ* Inc. *Περὶ δέ γε τῆς διὰ σαρκὸς ἐπιφανείας*, des. *καὶ οἰκουμενικὰς ἑπτὰ συνόδους*; — (ff. 154ᵛ–161ᵛ) ⟨s. **Gregorii Nysseni** de communibus notionibus adversus Graecos⟩ ab editis (M. 45, 176–185) paullo discrepans, sub inscriptione *τοῦ αὐτοῦ Πῶς τρία πρόσωπα λέγοντες ἐν τῇ θεότητι οὐ φαμὲν τρεῖς θεούς. πρὸς Ἕλληνας ἀπὸ τῶν κοινῶν*; — (ff. 161ᵛ–162ᵛ) **Theodori Abucarae** (?) opusc. XLII; — (ff. 162ᵛ–163) opusc. V; — (f. 163) opusc. VI; — (ff. 163ᵛ–167) de unione et incarnatione (M. 1601–1609) *eadem in vetustiori cod. n. 1101, fol. 291* notavit ⟨L. Zaccagnius⟩; — (ff. 167ᵛ–178) opusc. II.

4 λζ' manu post. (ff. 178–183ᵛ) **Diadochi episcopi Photicensis** visio (ed. B. N. Beneševič in *Mémoires de l'Académie impériale des sciences de Saint-Pétersbourg*, VIIIᵉ série, t. VIII, nº 11, 1908; archimandrita Iustinos in *Νέα Σιών* IX, 1909, p. 247–254).

5 λζ' (ff. 183ᵛ–184) de tentatione ⟨excerpta tria⟩ **s. Maximi** ⟨in unum conflata⟩, id est de caritate cent. IV, 95; II, 42; II, 13 (M. 90, 1072, 1000, 988) et unum (f. 184) **Diadochi** ⟨**ep. Photicensis**⟩, id est cap. LXXXVII pars prior (ed. Weis-Liebersdorf, Lipsiae 1912, p. 120, 2–9.)

6 λθ' manu post. (ff. 184–185) de essentia et operatione ⟨excerpta varia⟩ [1] sexti concilii, quod inc. *τῆς ἑκατέρας φύσεως*, des. *τὰς φύσεις τῶν φύσεων* (id est s. **Sophronii** epistola ad Sergium: Mansi, XI, 481 C 7–D 2); [2] (ff. 184–184ᵛ) **s. Anastasii** ⟨**Antiocheni**⟩, quod inc. *ἔνθα ἂν ἡ ἐνέργεια*, des. *ἡ*

οὐσία καθέστηκεν (cf. homilia de incircumscripto: M. 89, 1331 D 1-1332 A 1 et A 15-B 1), [3] (f. 184v) s. **Maximi** (cf. disputatio cum Pyrrho: M. 91, 349 B 3-6 et 349 A 8-11), [4] (ib.) s. **Athanasii** [a] inc. Ὅταν τὰ πάντα ἐνεργῆται, des. καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, [b] (ff. 184v-185) inc. Ἕνα Θεὸν ἐν τρισίν, des. καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς.

7 μ'-μβ' (ff. 185-188v) **Theodoreti** demonstrationum per syllogismos excerpta, sub inscriptione Τοῦ μακαρίτου Θεοδωρίτου ἐκ τοῦ ἐρανιστοῦ συλλογισμοί. Sunt libri I sectiones 1-4. 6. 8. 10, libri II sect. 1. 3-5. 7. 11, libri III sect. 1-5. 8. 9. 13-16 (M. 83, 317-336). In fine: τέλος τῶν συλλο(γισμ)ῶν τοῦ Θεωδ(ωρή)τ(ου).

8 μγ' (ff. 189-225) s. **Athanasii** quaestiones ad Antiochum ducem, ἐκ τῶν πρὸς Ἀντίοχον ζητημάτων τῶν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ἀπορουμένων cod. (M. 28, 597 ss.), ex antigrapho mutilo descriptae. Quaest. XVIII deficienti in vv. ἀποκέκλεισται ἡ ψυχή (M. 608 C 15) subicitur nulla facta distinctione quaest. XXII pars altera inde a vv. καὶ πρῶτον μὲν ὥσπερ ἀπὸ τῶν μελισσῶν (M. 612 A 5). Quaestiones nonnullae parte aliqua carent (e. g. quaest. XXXVIII. XLII in ff. 195. 196v); quaestio ultima [ρλβ'] abrumpitur in vv. καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλλον κλῆρον (M. 696 A 14, quaest. CXXVII). Subduntur manu sequiore sententiae tres ex psalmis desumptae, de resurrectione (= ps. 9, 33; 67, 1) et de assumptione Domini (= ps. 46, 5).

9 μδ' cod. (ff. 225v-228) de essentia, natura, genere, specie et forma. Inc. Οὐσία καὶ φύσις καὶ γένος καὶ εἶδος καὶ μορφὴ ταὐτόν ἐστιν ἐπὶ Θεοῦ, des. ἀλλ' ὑπόστασις μία σὺν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὁ κύριος.

10 με'-νβ'. Capita theologica et philosophica varia. [1] (ff. 228-228v) de assumpta carne sancta Christi. Inc. Ἡ προσληφθεῖσα σὰρξ τῷ Θεῷ λόγῳ, des. μὴ μέντοι καὶ πράγματι; afferuntur testimonia Cosmae et s. Ioh. Damasceni, [2] (ff. 228v-229) quomodo anima ⟨Christi⟩ fuerit separata et divinitas non suffecerit pro anima. Responsio inc. Χωρισθείσης τῆς ψυχῆς τοῦ σώματος ἐπὶ τοῦ Θεοῦ λόγου, des. ἀντὶ ψυχῆς τὸ σῶμα ζωοποιεῖν, [3] (ff. 229) de duabus naturis Christi ac de ipsius hypostasi. Inc. Ἰστέον ὡς ἐπὶ μὲν τοῦ Χριστοῦ μίαν ὑπόστασιν λέγομεν, des. καὶ οὐχὶ πράγματι, [4] (ff. 229-230) de factis omnibus a Deo sive per beneplacitum, sive per dispensationem. Inc. Τὰ γινόμενα πάντα ἢ κατὰ εὐδοκίαν γίνονται, des. τὰ κρίματα γάρ σου φησὶν ἄβυσσος πολλή, [5] (ff. 230-231) de sensu et phantasia. Inc. Ἰστέον ὅτι ἡ αἴσθησις ἐξαπατᾶται, des. ὁ θυμὸς ἐγγίνεται κατὰ τῶν ἀποστερούντων κινούμενος, [6] (ff. 231-231v) de desiderio. Inc. Ἰστέον δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἐστιν ὅτε λαμβάνεται ἡ ἐπιθυμία, des. λογικῶν καὶ ἀλόγων εὑρίσκομεν λαμβανόμενα, [7] (ff. 231v) de anima sensitiva, vegetativa et rationali. Inc. Ἰστέον δὲ ὅτι τριχῶς τῆς

ψυχῆς λαμβανομένης, des. *συνεκλείπει καὶ ἡ φυτική*, [8] (ff. 231^{v}-232) de causa et quotupliciter causa. Inc. *Ἰστέον ὅτι τὸ αἴτιον ἑπταχῶς*, des. *πόρρω τῆς θειας καὶ ἀπειροδυνάμου φύσεως.*

Subduntur quaedam alia: [a] (ff. 232-232^{v}) quomodo inveniri possunt indictio, cycli solaris et lunaris, pascha legale et pascha dominicum, [b] (f. 233) cyclus decemnovennalis sub inscriptione *πασχάλ(ιον) τοῦ ἁγ(ίου) Ἰω(άννου) τοῦ Δαμασκηνοῦ* (cf. M. 19, 1297). In fine (ff. 233^{v}-234) libro iam expleto additus est symbolus Romae inventus in clypeo aheneo an. 1367-1368, qui inc. *Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα τὴν πάντων ἀρχὴν καὶ αἰτίαν*, des. *καὶ ὅσα ἐβεβαίωσαν βεβαιοῦμεν καὶ ὅσα ἀνεθεμάτισαν, ἀναθεμαθίζομεν.* Huius symboli prima pars similibus fere verbis legitur in cap. 1-2 Pselli de omnifaria doctrina (M. 122, 688-689); secunda ex symbolo ps.-Athanasiano videtur desumpta. Praeponitur (ff. 1^{v}-2^{v}) codicis tabula.

Mense martii 1383, ut docet subscriptio f. 232 (*ἔτους ,ϛω ϙα^{ου} ἰνδ^{ος} ϛ^{ης} ἐν μηνὶ μαρτ.*) absolutus est liber; quem efficiebant fasciculi 31 quaterniones (excepto 27 quinione) tam in prima quam in suprema singulorum paginis signati. Perierunt fasc. 24 folia septem post primum, fasc. 25 totus, fasc. 26 folia quattuor priora; unde fasc. 24 nunc constat horum trium reliquiis, scilicet ff. 183-188, quibus insertum est f. 184 suppletum. Ex tabula praevia facile eruitur opus *λη'* (*λόγος ἀπολογητικὸς πρός τινα πρεσβύτερον Ἰωάννην ἐρωτήσαντα*) effluxisse et symbolum ff. 233^{v}-234 posterius additum esse. Opellarum inscriptiones et numeri, litterae initiales rubro liquore exaratae sunt. Officinae chartariae signum singulare corona, cui subest ornatus nescio quis. De libri historia haec leguntur in calce f. 2^{v}: + *αὕτη ἡ βίβλος π(ατ)ριάρχ(ου) Μακαρίου* (Constantinopolitani an. 1376-1379; 1390-1391 ?), *καὶ γράμματα αὐτοῦ + ἀπεχαρίσθη δὲ αὕτη τῷ Ἀγάθωνι: καὶ παρ᾽αὐτοῦ ἀνετέθη καὶ ἀφιερώθη τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ πανενδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου καὶ πρωτομάρτυρος Στεφάνου.* F. 35^{v} summo *σή. κατὰ λατίνων* (in M. 28, 1125 B 15). F. 1^{r} manu saec. XV *B. Athanasii opera*; f. 2 manu saec. XVI *N. 31. 3 Plu*; f. I-III^{v} index ⟨F. Gozadini⟩; f. IV vacuum. Foliorum secturae liquore croceo tactae.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo extant impressae tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

403 (olim 268). Saec. XIV, chartac., mm. 224 × 146, f. IV (add.). 330, linn. 22-26, in duas partes dispertitus (II = ff. 152-350).

S. Athanasii opera sincera, dubia, spuria. [1] (ff. 4-47^{v}) de passione et cruce Domini * (M. 28, 185-249), [2] *β'-ε'* (ff. 48-89^{v}) ad Serapionem epistola ⟨I⟩ de Spiritu sancto (M. 26, 529-608); — (ff. 89^{v}-98^{v}) epistola II; — (ff. 99-106) epistola III; — (ff. 106-113) epistolae IV pars prior (nn. 1-7: M. 637-648 B 15), [3] *ϛ'-ζ'* (ff. 113-139) contra Macedonianos * dialogus I (M. 28, 1292-1329); — (ff. 139^{v}-144^{v}) dialogus II (M. 1329-1337), [4] *η*

(ff. 144v-157v) epistolae ad Serapionem IV pars altera (M. 26, 648 C 1-676) sub inscriptione εἰς τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν τὸ λέγον· ὃς ἂν εἴποι λόγον... [Matth. 12, 32] (cf. M. 648, n. 73), [5] θ' (ff. 158-164) in dictum evangelii [Matth. 21, 2] *Profecti in pagum* * (M. 28, 169-185), [6] ι' (ff. 164v-175) sermo contra omnes haereses * (M. 28, 501-524), [7] ια'-κη' (ff. 175v-219) ⟨**Eutherii Tyanensis**⟩ confutationes quarumdam propositionum (M. 28, 1337-1393), ut in editis inscriptae, [8] κθ' (ff. 220-251v) s. **Athanasii** * de communi essentia Patris et Filii et Spiritus sancti κεφάλαια μϛ' (M. 28, 29-80). In unum contracta sunt, cap. 7 et 8, item 13-15, 30 et 31, 40 et 41, 45 et 46, 51 et 52, 53 et 54; 20 in duo distribuitur, [9] λ' (ff. 252-273) de virginitate sive de ascesi * (M. 28, 252-281; cf. cod. 401, f. 110v), [10] λα' (ff. 273-306) epistola ad Marcellinum (M. 27, 12-45), [11] λβ' (ff. 306v-330) de sancta Trinitate dialogi II * pars altera (M. 28, 1173 A 9-1102) sub inscriptione *Κατὰ ἀνομοίου διάλεξις ὀρθοδόξου. ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀσεβοῦς Ἀετίου, οὕτως.* Praeponitur (ff. 1-3) codicis tabula.

Codicem efficiunt fasciculi 41 quaterniones (exceptis 4 et 5 quinionibus, 27 binione, 41 ff. septem) in prima et in suprema singulorum pagina signati. Inscriptiones, operum numeri rubro colore distincta. Insectationes adversus Latinos marginibus non semel adiecit librarius (e. g. ff. 50. 74v. 80. 100. 112. 122. 128. 131v. 137v. 321v. 327v), cui aliquoties respondit vir doctus recentior, ut videtur (e. g. ff. 50. 74v. 75. 80). F. II-IV index ⟨F. Gozadini⟩; f. I vacuum. Ante nonnullas opellas *ed(itum)* plumbo notavit ⟨A. Maius⟩.

Liber temporibus posterioribus inter codices Ottobonianos delituit (cf. Feron et Battaglini, Codices manuscripti graeci Ottoboniani descripti, p. 214-215).

Tegumentum membraneum in cuius dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

404 (olim 272), Saec. XIV, chartac., mm. 215 × 145, ff. III (I. III add.). 188, linn. 19.

⟨**Euthymii Zigabeni**⟩ panopliae dogmaticae τὸ δεύτερον, hoc est (ff. 1-73v) titulus XII (M. 130, 685-876); — sub numeris ιγ'-ιθ' (ff. 73v-92v) tit. XIV; — (ff. 92v-120v) tit. XV; — (ff. 120v-148) tit. XVI; — (ff. 148-150) tit. XVII; — (ff. 150-154v) tit. XVIII; — (ff. 154v-174) tit. XXI; — (ff. 174-177v) tit. XXII, quo absoluto notatur (f. 177v) + *ἰστέον ὅτι τοῦ τῆς δογματικῆς β' βιβλίου τίτ(λ)οι εἰσὶ ιγ', ἐξ ὧν ἐγράφησαν ἐνταῦθα οἱ η'. οἱ δὲ ε' εἰάθησαν ἡμῶν ἑκόντων οἱ τελευταῖοι. τὰ δὲ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων κομμάτια τοῦ τε Δαμασκηνοῦ καὶ τὰ τῶν ἑτέρων εἰσὶν ἐκ τοῦ κατὰ τῶν Παυλικιάνων ια' τίτλου* +; — (ff. 178-188) t. XXV (M. 1244 C 1-1273 B 2) omissis inscriptione et prooemio *ἐπεὶ δὲ τόν τε τίμιον σταυρόν-πεπονημένων.*

Pars altera codicis opus continentis, nempe fasciculi λϛ'-νθ' quaterniones (si excipias supremum binionem) ad oram inferiorem primae singulorum paginae signati. Inscriptiones rubro liquore distinctae ab ipso scriba. Officinarum chartariarum signa vidi-

mus (ff. 1-88. 98-120. 161-168) angelum crucem prae se ferentem (cf. Briquet 595), (ff. 89-96. 122-128. 146-160. 170. 171) unicornui caput (cf. Briquet 15759), (ff. 129-136. 172) circulos duos linea recta transversos et alia linea separatos (Briquet 3206), (ff. 137-144) vas quoddam (cf. Briquet 12464). Folia nonnulla perterebrata, non sine textus damno (e. g. ff. 81. 82), laciniis frustisque chartaceis contecta sunt. F. III in scheda agglutinata manu saec. XV *dogmata theologica collecta ex libris Athanasii*. F. I πίναξ Allatianus; f. II index latinus ⟨F. Gozadini⟩. In sectura inferiore libri clausi supersunt verba *ΤΗϹ ΑΓΙΑϹ ΠΙϹΤΕѠϹ* (?), linea priore excisa.

Inter libros Nicolai V recenseri videtur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque*..., p. 324: « Item unum volumen parvum de papiro, copertum corio rubeo antiquo, quod intitulatur collecta complura ex libris Athanasii in Theologia »).

Tegumentum membraneum in cuius dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

405 (olim 274). Saec. XI-XII (ff. 113-115. 205-272 saec. XII-XIII), membran., mm. 337×243, ff. IV. 272, linn. (ff. Iᵛ-IV) 33, (ff. 1-112. 116-204) 30 et 2 coll., (ff. 113-115. 205-272) 29.

1 S. Basilii in Hexaemeron (M. 29, 4-208). (ff. 1-11ᵛ) homilia I scholiis aucta (ed. G. Pasquali, *Doxographica aus Basilius-Scholien*, in *Nachrichten v. d. Kgl. Gesellsch. d. Wissensch. zu Göttingen*, Phil.-hist. Klasse, 1910, p. 195-201); — (ff. 11ᵛ-22) hom. II; — (ff. 22-34ᵛ) hom. III; — (ff. 34ᵛ-43) hom. IV; — (ff. 43ᵛ-55ᵛ) hom. V; — (ff. 55ᵛ-73ᵛ) hom. VI; — (ff. 74-84) hom. VII; — (ff. 84-98) hom. VIII; — (ff. 98-110ᵛ) hom. IX. Singulas homilias praecedunt versiculi sacrae scripturae explanandi; marginibus homiliarum I et II inscripta sunt notulae et lemmata, quorum primum (in M. 29, 5 B 8): *Ἰωσήππῳ ἠκολούθησε*, ultimum (in M. 29, 40 A 2): *περὶ τῶν γινομένων ἡμῖν ποσαχῶς ἐπιγίνονται, τριχῶς· τὰ μὲν ἐκ φύσεως, τὰ δὲ αὐτομάτως, τὰ δὲ ἐφ' ἡμῖν.* Praeponuntur [a] (f. II) index codicis, [b] (ff. II-IVᵛ) ⟨Michaelis⟩ **Pselli** scholion in locum homiliae I *διὰ τοῦτο οἱ μὲν-ἀναθέντες* (M. 29, 8 A 10-12). Inc. *Ἱκανῶς ἐννεάσας τοῖς ἐκ τοῦ περιπάτ(ου) δόγμασι*, des. *ἐς καιρὸν ἄλλον ἀναβεβλήμεθα* (cf. Sathas, Bibliotheca graeca medii aevi, V, p. ος', [c] (f. IVᵛ) scholion alterum *εἰς τὸ* (ib. 12) « *ἄτομα καὶ ἀμερῆ* ». Inc. *Ἄτομα καὶ ἀμερῆ σώματα λέγουσιν*, des. *τῆς διαμονῆς τὴν αἰτίαν παρέχει.*

2 s. Gregorii Nysseni [1] (ff. 116-203ᵛ) de hominis opificio (M. 44, 128-256). Praemittitur (ff. 111-112ᵛ) epistola ad Petrum (M. 44, 125-128); quam iteravit (ff. 113-114) manus sequior, addita insuper (ff. 114-115) ab eadem manu capitulorum tabula (cf. cod. Laurentianus VII, 4 apud Bandinium I, p. 203, I). Subditur eiusdem (?) (ff. 203-203ᵛ) tractatus de triplici statu animae humanae, de angelis, de anima, *Ὅτι τρεῖς τῆς λογικῆς*

φύσεως εἰσὶ καταπαύσεις cod. (ed. Bandinius, p. 203–204, II). Adduntur quaedam [a] (f. 204) de animae potentiis quinque (Bandinius, p. 204, III et IV), [b] (ff. 204–204v) de quattuor elementis et de partibus animae (Bandinius, p. 204, V), [c] (f. 204v) de triplici lege (Bandinius, p. 204, VI), [d] (f. 204v) de variis nomismatis (Bandinius, p. 204, VII), [e] (f. 204v) de Christo versus duodecim (Bandinius, p. 204, VIII). [2] (ff. 205–229v) in hexaemeron liber (M. 44, 61–124). [3] (ff. 230–272v) adversus Apollinarem antirrheticus (M. 45, 1124–1269) a L. Zaccagnio ex nostro codice editus.

Libri duo (II = ff. 205–272) in unum compacti. Prior constat fasciculis 26 quaternionibus (si excipias supremum, cuius folium primum tantum superest) in prima singulorum summa pagina et in postrema ima dextrorsum signatis, atque tribus foliis inclusis (ff. 113–115). Inscriptiones et earum ornatus, textus sacer, homiliarum numeri, litterae initiales maiores rubro colore exarata sunt; emendationes quasdam apposuit ipse librarius (e. g. ff. 13. 14. 108. 173. 180. 184v).

Alter constat fasciculis 9 quaternionibus (praeter γ' ff. novem et θ' olim ternionem, hodie trium ff.) ad marginem interiorem imam primae uniuscuiusque paginae notatis. Verba L. Zaccagni hunc librum describentis referre concedatur: «... opus *adversus Apollinarem* ex Vat. septingentorum circiter annorum cod. eruimus. Illud autem valde notandum habet hic codex, quod aeque veteri manu a scriptorum forsan codicum correctore atque emendatore... ad aliud exemplar ea cautione collatus fuerit, ut quae in prioris lectionis locum postmodum ab ipso superinducta fuere, adeo eleganter cinnabari scripta fuerint, ut prior etiam lectio atramento delineata non obliteraretur ». Quot folia utrumque teneat s. Gregorii opus in principio (ff. 205. 230) notatum est.

Codex fuit olim τῆς ἁγίας Σοφίας et folia σοζ' comprehendebat (f. 272v, ubi fasciculorum summa – 35 – « sono 35. peze » indicatur). F. I *N°. 34. 3 Plu.*; f. Iv index ⟨F. Gozadini⟩; f. II nota ⟨D. Regolotti⟩ ad tabulam libri de hominis opificio pertinens. Ex nostro videtur Iohannes Rhosus codicem Laurentianum VII, 4 (cf. Bandinius, op. cit., p. 205) anno 1489 Romae descripsisse; de illo pauca apud Lietzmann, *Apollinaris von Laodicea*, Tübingen 1904, p. 84.

Tabulis corio rubro tempore Pii VII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

406 (olim 276). Saec. XV, chartac., mm. 221×146, ff. I (add.). 175, linn. 23.

1 **S. Basilii** in Hexaemeron (M. 29, 4–208). (ff. 1–11) homilia I; — (ff. 11–22) hom. II; — (ff. 22–34v) hom. III; — (ff. 34v–43) hom. IV; — (ff. 43–55) hom. V; — (ff. 55–70v) hom. VI; — (ff. 70–79v) hom. VII; — (ff. 80–92) hom. VIII; — (ff. 92–102v) hom. IX. Singulas homilias praecedit textus sacer explanandus. Inde a f. 17 adscripta sunt marginibus lemmata quaedam; primum (in hom. II, 5: col. 40 C 2) *Περὶ τοῦ σκότους εἰ κατεσκευάσθη τῷ κόσμῳ,*

εἰ γέγονε πρεσβύτερον τοῦ φωτός, supremum (f. 58: in hom. VI, 3, col. 121 D 5) *Ὅτι ἡ σελήνη αὔξουσα καὶ μειουμένη ἡμῖν ταῦτα πάσχειν δοκεῖ. αὕτη γὰρ ἀπαθὴς διαμέν(ει)*.

2 (ff. 103–173v) s. **Gregorii Nysseni** de hominis opificio, sub inscriptione *κατὰ μέρος φυσιολογία τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου* (M. 44, 128–256). Omittuntur epistola praevia ad Petrum, capitum tabula et numeri.

Librum exarasse videtur Silvester Syropoulos. Fasciculi 22 quaterniones (si excipias ultimum ff. septem) in suprema singulorum pagina ima signati. Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro liquore distinctae. Marginibus insunt emendationes ipsius, ut opinor, librarii (e. g. ff. 10. 13v. 20. 27. 29v. 35v. 43. 75v. 83v. 88. 97v. 113v. 115v. 137v. 142. 145v. 150. 150v. 151v. 160v). Officinae chartariae signum vidi galeam cui superstat trifolium (cf. Briquet 2898). F. 174 manu scribae distichon ✝ *διπλοῦν τὸν ἁπλοῦν ἡ κυήσασα λόγον, ῥώσην διπλὴν δίδου μοι τῷ γεγραφότι*. F. I index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. Iv *πίναξ* Allatianus. In sectura foliorum ima libri clausi inscriptionis vestigia.

In tabulis corio rubro obductis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii; in dorso renovato, Pii IX et A. Mai item card. bibliothecarii.

407 (olim 275). Saec. XI, membran., mm. 248×186, ff. III (chartac. add.). 208, linn. 26.

1 **S. Basilii** in Hexaemeron (M. 29, 4–208). (ff. 1–13v) homilia I; — (ff. 13v–26) hom. II; — (ff. 26–39v) hom. III; — (ff. 40–49) hom. IV; — (ff. 49–62) hom. V; — (ff. 62v–80) hom. VI; — (ff. 80–90v) hom. VII; — (ff. 90v–104v) hom. VIII; — (ff. 104v–117) hom. IX.

2 (ff. 121–199) s. **Gregorii Nysseni** de hominis opificio (M. 44, 128–256) praefixis (ff. 117v–119) epistola ad Petrum (col. 125–128) et (ff. 119–120v) capitum λ′ tabula. Subditur manu saec. XIII–XIV (ff. 199–200v) s. **Gregorii Nazianzeni** carm. II 2, 119, sc. Basilii Magni epitaphia sub inscriptione... *στίχοι εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον ἐπιτύμβιοι. διὰ στιχελεγείων* (sic)*: ἐκ τῶν αὐτοῦ ἐπῶν* (M. 38, 72–75); foliorum partem sinistram occupant versus s. Gregorii, partem dextram paraphrasis (*Σῶμα χωρὶς ψυχῆς ζῆν πρότερον ἢ ἐμὲ σοῦ — τῶν ἐπιγραμμάτον ταύτην τὴν δωδεκάδα*).

3 (ff. 201–208v) Martyrium s. Eustratii et sociorum (BHG² 646); abrumpitur in vv. *καὶ προθυμοποιούμενοι εἰς τὸν προκεί*[*μενον* (M. 116, 480 A 2).

Liber olim *τοῦ πρωτασηκρῆτις* (f. 1) quem efficiunt fasciculi 26 quaterniones ad angulum exteriorem supremum primae singulorum paginae signati; resecto margine notae *α′–η′* perierunt. Inscriptiones charactere semi-unciali, quem dicunt, exaratae. Marginibus appositae sunt ab ipso librario, ni fallor, correctiones satis rarae (e. g. ff. 9v. 11v. 16v. 33. 66v); notulae aliae sine magno pretio adiectae sunt (ff. 9v. 68v) a manu longe recen-

tiore, quae, ut videtur, quot folia repleant s. Basilii homiliae in principio uniuscuiusque indicavit. F. 200v manu saec. XIII-XIV (epitaphii scriptoris?) Κ(ύρι)ε βοήθ(ει) μοι τῷ σῷ δούλῳ 'Ιω(άννῃ) τῷ ἀφύει †. Scriptura f. 1 renovata; in eodem folio summo nota antiqua 32. F. I index ⟨F. Gozadini⟩; f. Iv πίναξ Allatianus; ff. II. III scriptura vacant. De codice quaedam dixerunt hagiographi Bollandiani (Catal. codd. hag. graec. Biblioth. Vat., 1899, p. 1).

Tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

408 (olim 585). Saec. X (ff. 1-10 saec. XIV; f. 342 saec. XV-XVI), membran., mm. 262×197, ff. I (add.). 342 (+86a. 222a. 226a. 282a. 287a; — 38. 39 librarii neglegentia omissis), linn. 30 (ff. 1-10 linn. 33).

1 **S. Basilii** in Hexaemeron (M. 29, 4-208). (ff. 1-7) homilia I; — (ff. 7-13v) hom. II, in qua desiderantur vv. *τοῦτο δὴ τὸ σκότος — οὐδ' ἂν ἐπινοήσειέ τις ἐλάττονα* (ib. 41 B 11-45 A 11); — (ff. 13v-24v) hom. III; — (ff. 24v-32v) hom. IV; — (ff. 32v-45v) hom. V; — (ff. 45v-61) hom. VI; — (ff. 61-70) hom. VII; — (ff. 70-81) hom. VIII; — (ff. 81-89v) hom. IX. In fine *τέλος τῆς ἑξαημέρου*. Marginibus adscripta sunt manu coaeva notae atque lemmata, quorum pleraque a verbo *ὅτι* incipiunt; leguntur insuper excerpta (ff. 11. 12v. 14v) Gregorii Nysseni, (ff. 11v. 61. 89) Severiani Gabalorum episcopi (scholion f. 89 inc. *Ἡ τοῦ ἀνθρώπου προσηγορία*, des. *ποιήσωμεν πῦρ, ἀντὶ τοῦ ἄνθρωπον*: cf. M. 56, 473, 47-474, 15), (f. 88) Iohannis Chrysostomi *ἐκ τοῦ περὶ ἀκαταλήπτου λόγος* (sic) *ς'* (cf. M. 48, 798, 40-800, 11). Consuetis argumentis homiliae carent.

2 (ff. 92v-161v) s. **Gregorii Nysseni** de hominis opificio (M. 44, 128-256), praefixis (ff. 89v-91) epistola ad Petrum (col. 125-128, des. *εἰδέναι τὴν δύναμιν*) et (ff. 91-92v) capitum λ' tabula. In codice secus ac in tabula et in editione caput XII in duo dividitur hac ratione: *ιβ'* sub lemmate *ἐξέτασις ἐν τίνι — γέλωτος φυσιολογία* comprehendit capitis partem priorem usque ad vv. *ταύτης ἀλλοτριοῦσθαι* (M. 156-161 B 11), *ιγ'* sub lemmate *θεώρημά τι φυσικὸν — κοινωνίας* cetera praebet. Marginibus insunt lemmata, notae, scholia eadem manu exarata qua similia in opere praecedenti, semel tantum (f. 147) manu recentiore. Scholion primum (f. 92v) inc. *Στάσιν διὰ τὸ ἀπαραίτητον*, des. *κίνησιν δὲ τὴν εἰς τὸ εἶναι πάροδον*; supremum (f. 156, in M. 245 C 8) inc. *Καθ' ὁμοιότητα τοῦ λυχναίου*, des. mutilum folio imo absciso. Desinit liber hoc modo: post vv. *ἔχεσθαι, καὶ τὸν τρόπον* (256 C 2) additur *ὁ Θεὸς εἰπὼν ὅτι Ποιήσωμεν ἄνθρωπον, ὡς οὐκ εἶχε φύσεως τὸ κακὸν ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐπιδείξας· οὐ γὰρ ἂν ἠπατήθη ὁ ἄνθρωπος τῷ προδήλῳ κακῷ κινήσει δούς. οὐκ ἀμφιβάλλει πάντως ὅπως ἂν τοῦ*

σπουδαζομένου τύχοιεν ὑποτίθεσθαι, λέγων· ἀπεκδύσασθε τὸν παλαιὸν (256 C 4); cetera desiderantur, uno folio post 161ᵛ perdito.

3 s. **Basilii** ¹ (ff. 162–228ᵛ) liber de Spiritu sancto (M. 32, 68–217). Caput *β'* procedit usque ad vv. *ἐν βραχεῖ διελέγξαι* (col. 76 A 13); cap. *γ'* inc. *Ὅτι περὶ τὴν ματαίαν* (ib.); cap. *ϛ'* subicitur nulla facta distinctione initium insequentis usque ad vv. *τῆς ἀδελφότητος τετριμμένον* (col. 93 A 13); cap. *ζ'* inc. *Τί οὖν ἡμεῖς πρὸς ταῦτα* (ib.); cap. *ιδ'* additur nulla facta distinctione initium subsequentis (*τί οὖν–εὐπορούσιν*); cap. *ιε'* inc. *Καὶ εἰς ὕδωρ* (col. 128 B 10), des. in vv. *ἐπὶ οὖν τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐπανίωμεν*, quae sunt prima subsequentis; cap. *ιϛ'* inc. *Ὅπως ἐν πᾶσιν*, des. *τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ Θεοῦ*, vv. *καὶ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον* ad insequens relatis; cap. *κγ'* inc. *Ἐγὼ δὲ οὐδὲ ἄλλο* (col. 169 A 15) praecedentibus, omissa distinctione, cap. *κβ'* subditis. ² ⟨adversus Eunomium⟩, (M. 29, 497–773), inscriptione *τὰ ἀντιρρητικὰ* margini addita. (ff. 228ᵛ–261ᵛ) liber I; — (ff. 261ᵛ–294) liber II; — (ff. 294–301) liber III; — (ff. 301–316ᵛ) liber IV*; — (ff. 316ᵛ–342ᵛ) ⟨liber V*⟩.

Codex diligenter exaratus. Constabat olim fasciculis saltem 44 quaternionibus in fronte dextrorsum notatis. Perierunt fasciculi duo priores, primum fasciculi *γ'* folium, octavum fasc. *κα'* (post f. 161ᵛ; quod folium testantibus indicibus latino et graeco f. I–Iᵛ tabulam capitum operis de Spiritu Sancto continebat), folium foliave tandem quae fasc. *μδ'* sequebantur. Manus saec. XIV, cum ff. 1–10 exaraverit et hoc modo fasciculos duos priores et primum fasc. tertii folium suppleverit, novam quaternionum supputationem in calce primae singulorum paginae apposuit, pristina uno numero minorem (cf. ff. 60. 155. 334). Interiectae sunt eadem aetate, ut opinor, notae quaedam parvi pretii (e. g. plantarum quarumdam vulgare vocabulum in ff. 35. 44ᵛ. 45) et alia manu scriptiunculae rudiores (ff. 166. 166ᵛ. 174ᵛ. 225ᵛ. 249), quas accuratius recensere supersedi. Ff. 11–21 et 334–341 ad marginem interiorem imum corrupta, non sine scripturae damno, turpiter refecta sunt. Margo exterior f. 218 excisus. F. I index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. Iᵛ *πίναξ* Allatianus.

Tabulis corio rubro aetate Pii VI, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

409 (olim 273). Saec. XIV, chartac., mm. 310×230, ff. V (I–III add.; IV. V fuere ff. 148. 149 Vat. gr. 1904). 321 (+ 228ᵃ), linn. (ff. I–263ᵛ) 48–63, (ff. 264–321) 37.

1 S. **Basilii Magni** in Hexaemeron (M. 29, 4–208). (ff. IV. V. 1–1ᵛ) homilia I; — (ff. 1ᵛ–4ᵛ) hom. II; — (ff. 4ᵛ–8) hom. III; — (ff. 8–10) hom. IV; — (ff. 10–13) hom. V; — (ff. 13–17ᵛ) hom. VI; — (ff. 17ᵛ–19ᵛ) hom. VII; — (ff. 19ᵛ–22ᵛ) hom. VIII; — (ff. 23–25) hom. IX. Argumenta homiliis nulla praeponuntur. Marginibus adscripta sunt scholia verbo *ὅτι* fere omnia incipientia; primum ⟨Severiano⟩ episc. Gabalorum recte tribuitur (= M. 56, 431, 8–14); de homine Syro cuius mentionem facit Basilius

(M. 29, 44 A 14) librarius notavit (f. 3v) τοῦ ἁγίου Ἐφραῒμ καλεῖ. Scholion ultimum (in homil. VII, col. 149 B 9) inc. Οἱ Ἀθηναῖοι πλεύμονα λέγουσιν, des. καὶ καταψύχει. Interiectae sunt glossulae nonnullae.

2 s. **Gregorii Nazianzeni** orationes selectae, in fragmenta (κείμενον) distributae atque commentariis (ἑρμηνεία) auctae. Interpretum nomina, quibus non semel anonymus (ἄλλως, ξενιζούσης ἐξηγήσεως, ξενίζουσα ἐξήγησις λογίου τινός) additur, singulis fere paginis leguntur: Nicetas Serrarum, Georgius (Caesariensis f. 26; idem videtur esse qui Georgius Mocianus in cod. Coisliniano 236, f. 208 [Bibliotheca Coisliniana, p. 296] vel Georgius Marcesius in cod. Laurentiano IV, 13 [Bandinius I, p. 40] appellatur), Basilius Caesariensis. [1] (ff. 26–32) oratio 1, in s. Pascha I (M. 35, 396–401). Nicetae commentarius in M. 36, 944–969. Georgii Caesariensis schol. 1 inc. Φαίνεται οὗτος ὁ λόγος πρὸ τοῦ μεγάλου, ultimum des. καὶ ποιμαινομένους καὶ ποίμνιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ κ. τ. λ. (cf. cod. Laurent. IV, 13, f. 131v apud Bandinium, I, p. 41; in cod. Coisl. 236, f. 208, schol. 1 inc. Ἀναστάσεως ἡμέρα, ἡ σήμερον δηλονότι nempe, in codice nostro, Georgii scholion 2). Basilii schol. 1 inc. Τοῦτο καθ' ἑαυτὸ στικτέον τὸ κόμμα, des. παρέξει σοι τὴν ἀξίωσιν; schol. ultimum inc. <Μ>ὴ δὲ ξένης φωνῆς ἀκούοντες, des. ὑμᾶς καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα διδάσκοντας ἐν Χριστῷ κ. τ. λ. Exegeseos ξενιζούσης initium (Πολλοὶ τῶν καταστησαμένων — πρὸ τοὺς κατηγοροῦντας ἀπολογεῖσθαι) protulit Ioannes Sajdak (Historia critica scholiastarum et commentatorum Gregorii Nazianzeni, pars I, Cracoviae 1914, p. 163–164). [2] (ff. 32–67v) orat. 45, in s. Pascha II (M. 36, 624–664). [3] (ff. 67v–80v) orat. 44, in novam Dominicam (M. 36, 608–621). [4] (ff. 80v–103v) orat. 41, in Pentecosten (M. 36, 428–452). [5] (ff. 103v–114) orat. 15, in Macchabaeorum laudem (M. 35, 912–933). [6] (ff. 114–124v) orat. 24, in laudem s. Cypriani (M. 35, 1169–1193). [7] (ff. 125–140v) orat. 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044–1064). [8] (ff. 141–158v) orat. 38, in Theophania (M. 36, 312–333), cui praefixa est (f. 141) **Basilii** <**minimi**> Caesariensis archiepiscopi epistola ad Constantinum imperatorem (M. 36, 1073–1080); Nicetae, anonymi et Georgii commentario immixtae sunt eiusdem <Basilii> (cf. cod. Laurent. IV, 13, f. 2 apud Bandinium, p. 40) interpretationes; additur (f. 153v) in § 13 (ὁ τοῦ Πατρὸς ὅρος καὶ λόγος: col. 325 B 6) ἀπορία Pselli, quae inc. Ζητεῖται τί ποτέ ἐστιν, des. πεφύκασι τῶν αἰτιατῶν (cf. Sathas, Bibliotheca graeca medii aevi, V, p. ξβ'; cod. Laurentianus LVII, 40, f. 108, apud Bandinium, II, p. 411). [9] (f. 160–200v) orat. 43, in laudem Basilii (M. 36, 493–605), quam praecedunt (ff. 159–159v) eiusdem s. Gregorii Nazianzeni στίχοι ἡρωελεγεῖοι εἰς τὸν ἐπιτάφιον λόγον, nempe s. Basilii epitaphia (carmen II 2, 119: M. 38, 72–75) a Davide

Thessalonicensi (f. 159v) interpretata (Lambecius-Kollarius, Commentariorum lib. VIII, 781–786, 13). Praedictis commentariis in hanc et insequentem orationem inseritur **Nonni monachi** collectio et expositio graecarum historiarum⟩ vocabulo *ἱστορία* marginibus inscripto distinctae; prima hist. (f. 172v) inc. *Πλάτων ἐν ταῖς πολιτείαις λέγει* (cf. M. 36, 1013 *νε'*), ultima (f. 176v) inc. *Ἐν Θήβαις τῆς Βοιωτίας λέγεται ὅτι Κάδμος*, des. *ἐπολέμουν ἀλλήλους καὶ τοὺς ἄλλους.* [10] (ff. 201–214) orat. 39, in sancta Lumina (M. 36, 336–360); Nonni historiae *κδ'* (ff. 202v–205) eaedem sunt (excepta septima de Iphigenia, cf. M. 36, 1033, n. 95) quae in cod. 458, ff. 292v–299 continentur. [11] (ff. 214–238) orat. 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360–425), cui praefixa sunt verba *λόγος δωδέκατος μὲν τῷ ἀριθμῷ, δεύτερος δὲ τῷ καιρῷ εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα μεθέορτος.* [12] (ff. 238–257v) orat. 11, ad Gregorium Nyssenum (M. 35, 832–841); Nicetae commentarius legitur in M. 36, 969 C 5–984. [13] (ff. 241v–257v) orat. 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128). [14] (ff. 257v–278v) orat. 42, Supremum vale (M. 36, 452–492), quae inde a f. 263v (§ 7, M. 465 C), sicut et duae sequentes, e codice descripta est solam Nicetae interpretationem exhibente. [15] (ff. 278v–303) orat. 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909). [16] (ff. 303v–321v) orat. 16, in patrem tacentem (M. 35, 933–964).

Liber iam saec. XIV fine mancus, ut ex chartae varietate, scriptura atque verbis ad calcem f. 263v appositis († *ἐξαήμερος τοῦ μεγ(ά)λ(ου) Βασιλ(είου) καὶ θεολόγος ἐξηγημένος*) facile eruitur. Quae deerant supplevit (ff. 264–321) alia manus saec. XIV–XV.

Ter laborem suum resumpsisse videtur scriba, toties supputatione nova usus; unde librum efficiunt [a] (ff. 1–25) fasciculi 3, quorum ⟨α'⟩ ternio, β' quaternio, γ' quinio in initio notati, folio uno (f. 25v) addito ut ita absolvatur opus, [b] (ff. 26–140v) fasciculi 14 quaterniones, excepto supremo quinione, in prima et in ultima singulorum pagina signati, quibus ad illam priorem Gregorii Theologi orationum partem complendam assuta est (f. 140) charta moduli multo minoris, [c] (ff. 141–263v) fasciculi 16 quaterniones (si unum excipias binionem, ff. 197–200), nulla nota distincti (quattuor tamen in pagina singulorum prima summa punctis instructi sunt: f. 225 : :, f. 232 : : ., f. 240 : : :, f. 256 : : :). In ff. 141v–257 s. Gregorii textus et Nicetae commentarius binis columellis dispositi paginam occupant, cum aliis interpretibus margines reservantur; in ceteris foliis orationes in excerpta (*κείμενον*) dividuntur, quae continuo sequuntur diversae interpretationes. Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro colore exaratae sunt. Officinarum chartariarum signa bovis caput (cf. Briquet 14119 et 14120), littera *B* in crucem desinens, (ff. 264–321) unicornui caput (cf. Briquet 15759). Ff. 1–84 antiquam numerationem notis arabicis exhibent in imo margine dextrorsum. F. 321v manu saec. XV–XVI *49 basilii exameron 49.* F. I–Iv index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. III *πίναξ* Allatianus; ff. II. 25v vacua. Ff. IV. V quae in Vat. gr. 1904 (ff. 148–149) transierant loco suo restituta sunt anno 1908. De codice quaedam apud Ioannes Sajdak, op. cit., p. 163–165.

Tabulis corio rubro temporibus, Pii VI, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

410 (olim 277). Saec. XIII, chartac., mm. 252 × 172, ff. 1 (add.). 276, linn. 30 circiter.

1 (ff. 1–145) **S. Basilii** (?) in Isaiam prophetam (M. 30, 117–668). Ad cap. 7, 10 (f. 89) inscribitur manu longe posteriore *λόγος ια'*.

2 s. Iohannis Climaci [1] scala Paradisi ⟨ex Gregorii monachi recensione⟩ (cf. cod. 391), scholiis instructa: (ff. 150ᵛ–155) gradus I (M. 88, 632–644); — (ff. 155–156ᵛ) gradus II; — (ff. 156ᵛ–159) gradus III addito (ff. 159–159ᵛ) tractatu de insomniis quae fugam saeculi sequi solent (M. 669–672); — (ff. 159ᵛ–178) gradus IV; — (ff. 178–184ᵛ) gradus V; — (ff. 184ᵛ–186ᵛ) gradus VI; — (ff. 186ᵛ–192ᵛ) gradus VII; — (ff. 192ᵛ–196) gradus VIII; — (ff. 196–197) gradus IX; — (ff. 197–198) gradus X; — (ff. 198ᵛ–199) gradus XI; — (ff. 199–200) gradus XII; — (ff. 200–201) gradus XIII; — (ff. 201–204) gradus XIV, qui inc. *Γαστριμαργία ἐστὶ κοιλίας ὑπόκρισις* (M. 864 C 5); — (ff. 204–213) gradus XV, praefixo prooemio sermonis de corporibus (M. 880 B C); — (ff. 213–213ᵛ) gradus XVI; — (ff. 213ᵛ–214) gradus XVII numero omisso, unde sex subsequentes uno numero fiunt minores; — (ff. 214ᵛ–215ᵛ) gradus XVIII; — (ff. 215ᵛ–216) gradus XIX; — (ff. 216–217) gradus XX; — (ff. 217ᵛ–218) gradus XXI; — (ff. 218–221) gradus XXII; — (ff. 221–223ᵛ) gradus XXIII, addito sub numero *κγ'* (ff. 223ᵛ–225) tractatu de inexplicabilibus blasphemiae cogitationibus (M. 976–980); — (ff. 225–226ᵛ) gradus XXIV; — (ff. 226ᵛ–232ᵛ) gradus XXV; — (ff. 232ᵛ–242) gradus XXVI, qui des. *ὑπὲρ τὴν πρώτην πτῶσιν τοῦ σώματος, καὶ εἰκότως* (M. 1036 C 8); subduntur (ff. 242ᵛ–249ᵛ) *βαθμὸς κε'* cod., tractatus de discreta discretione (M. 1056–1076, additis in fine vv. *καὶ δυσεύρετον*) et (ff. 249ᵛ–252) graduum superiorum brevis enumeratio (M. 1084–1092); — (ff. 252–254) gradus XXVII addito (ff. 254–259ᵛ) opusc. de differentia et discrimine religiosae solitudinis (M. 1105–1117); — (ff. 259ᵛ–263ᵛ) gradus XXVIII; — (ff. 263ᵛ–264ᵛ) gradus XXIX; — (ff. 265–267) gradus XXX, cui subiciuntur (f. 267) praefatiuncula ab editis (M. 628 C D) satis discrepans, (f. 267ᵛ) brevis adhortatio (M. 1160 D 15–1161 A 15) et graduum tabula ordine retrogrado. Praeponuntur [a] (f. 146) *προθεωρία* sanctae scalae *Ὁ τὴν ἰσάριθμον ἡμῖν–λόγων ἀρξόμεθα* (cf. cod. 391, f. 1), [b] (ff. 146–148ᵛ) s. Iohannis Climaci vita in epitomen redacta (cod. 391, ff. 1–4ᵛ) atque scholiis in margine aucta, quae ab editis sub nomine Heliae Cretensis (M. 597–606, *e–z*) paullo diversa sunt, [c] (ff. 148ᵛ–149 in margine) Gregorii monachi apologia (cod. 391, f. 4ᵃ), [d] (ff. 149–149ᵛ) Iohannis Rhaïtheni epistola ad Ioh. Climacum (M. 624–625), [e] (ff. 149ᵛ–150) s. Ioh. Climaci responsum (M. 625–628). [2] (ff. 268–276) liber ad pastorem (M. 1165–1208) scholiis instructus.

Scholia accuratius recensere minus utile visum est cum eorum haud pauca, in nostro codice textum s. Ioh. Climaci circumiecta, iam post unumquemque gradum editio praebet; notandum tamen quod in codice frequentiora sunt et auctorum nominibus saepius aucta. Scholia quattuor priora eadem fere sunt quae in M. 644–647 leguntur; paenultimum in librum ad Pastorem: *ἡ ψυχὴ διαιρεῖται — ἡ τῆς υἱοθεσίας ἐπιθυμία*; supremum Maximo tribuitur ut in M. 1209 C. Auctorum nomina: Aristoteles, Athanasius, Barsanuphius, Basilius, Diadochus, Didymus (in Isaiam = M. 95, 1093 B), Dorotheus, Ephrem, Evagrius, Gabriel monachus in monte Latro, Gregorius Nyssenus, Gregorius Theologus, Ioh. Carpathius, Ioh. Chrysostomus, Ioh. Damascenus, Isaac, Isaias, Isidorus, Leo imperator philosophus (f. 242. f. 247 *πρός τινα Στέφανον μάγιστρον*), Macarius (f. 254), Marcus, Maximus, Nilus, Photius, Serapio, Symeon iunior theologus (ff. 218v. 223), Thalassius, Theodorus Edessenus, Zosimas.

Libri partem utramque (II = ff. 146 ss.) exaravit eadem manus, quae subscriptionem (f. 145) versibus sexdecim addidit: *τέλος εἰλείφει ἡ βιβλῖς ἡ παροῦσα: τέλος γὰρ εἶλε, σὺν μηνὶ ἰουλίῳ: | ὁμοῦ γὰρ τοῦ τέρματος ἄμφω παρῆσαν: καὶ ὁμῶς παρήμειβον* (*τῇ* cancell.) *σταυρικῇ ἦμαρ: | τίνι γὰρ ἐδόξασε τοιούτῳ τρόπῳ: τῆς ἀμφοῖν πληρώ(σεως) ἅμα τῶν δύο: | εἰ μὴ τοῦ διήκοντος τἀπάντα λόγῳ: προγνωστὴ κατάληψις ἀφράστῳ τρόπῳ: | τοῦτον γὰρ ἐπίσταμε(ν) ἀρχὴν καὶ τέλος: ἀλλ' οὐχ ὡς κατάπαυσιν ἔληξε ταύτην: | οὐ γὰρ ἔτυχε τούτων τὸ τέλος σάββα: ἵνα εἰσπηδήσωμεν τῇ ὀγδοάδι: | καὶ πανσόμεθα λοιπὸν τοῦ πένειν ἄρτι: ἀλλ' ἡ λῆξις πέφυκε τοῦ ὅρου τούτων, | πενηκὴ ἡμέρα τε ἄρχειν δεικνύων: ὧν τοὐμὰ ἐγκλήμ(α)τα, χ(ριστ)έ μου σταύρου*: — unde erui potest codicem perfectum fuisse feria sexta quadam, quae erat dies ultima mensis iulii. Partem priorem (ff. 1–145v) efficiunt fasciculi 18 quaterniones (excepto supremo ff. novem, quo absolvitur opus) in prima et suprema singulorum pagina ima ad angulum interiorem signati. Emendationes exstant ipsius librarii paucae, viri docti saec. XVI (Ioh. Honorii a Mallia, ni fallor) frequentiores, qui insuper Isaiae textum ff. 81v–120 iam evanidum minio renovavit et f. 86v totum perscripsit. Partem alteram efficiunt fasciculi 16 quaterniones in principio et in calce litteris *α'–ις'* distincti, quibus assuta sunt folia tria (ff. 274–276). Margines scholiis conspersi sunt. Folia complura humore inquinata, tineis perterebrata, laciniis chartaceis indecore refecta sunt. F. I index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. Iv *πίναξ* Allatianus. Inter libros Sixti IV noster videtur recensitus (Müntz–Fabre, *La bibliothèque ...*, p. 241: « B. Basilii Expositio in Isaiam Prophetam. Ex papiro in rubeo »).

In tabulis corio rubro obductis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii; in dorso, quod renovatum est, Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

411 (olim 278). Saec. IX–X (ff. 256–261 saec. XVI), membran., mm. 335×257, ff. II (add.). 261, coll. 2, linn. 29.

S. Basilii homiliae XXXV. [1] (ff. 1–8) in psalmum I (M. 29, 209–228), [2] (ff. 8v–18) in ps. VII (M. 228–249), [3] (ff. 18v–24) in ps. XIV prior (M. 249–264), [4] (ff. 24v–31) in ps. XIV altera (M. 264–280), [5] (ff. 31v–42v) in ps. XXVIII prior (M. 280–305), [6] (ff. 42v–47) in ps. XXVIII altera * (M. 30, 72–81), [7] (ff. 47–54) in ps. XXIX (M. 29, 305–324), [8] (ff. 54–65) in ps. XXXII, des. *σύμμορφον τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ* (M. 29, 324–349), [9] (ff. 65v–81) in ps. XXXIII (M. 29, 349–385), [10] (ff. 81v–90) in ps. XXXVII * (M. 30, 81–104), [11] (ff. 90v–102) in ps. XLIV (M. 29, 388–413), [12] (ff. 102–109) in ps. XLV (M. 29, 416–432), [13] (ff. 109–120v) in ps. XLVIII (M. 29, 432–460), [14] (ff. 120v–124v) in ps. LIX (ut in editione Parisiensi M. 29, 459, n. 32) inscripta, [15] (ff. 124v–130v) in ps. LXI (M. 29, 469–484), [16] (ff. 130v–135v) in ps. CXIV* (M. 29, 484–493), [17] (ff. 135v–140v) in ps. CXV* (M. 30, 104–116), [18] (ff. 141–150) in principium Proverbiorum (M. 31, 385–424), [19] (ff. 150–158v) de gratiarum actione (M. 31, 217–237), [20] (ff. 158v–167) de ieiunio homilia I (M. 31, 164–184), [21] (ff. 167–173) homilia II (M. 31, 185–197), [22] (ff. 173–181v) in ebriosos (M. 31, 444–464), [23] (ff. 181v–190v) in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217), [24] (ff. 190v–198v) in illud Lucae *Destruam horrea mea* (M. 31, 261–277), [25] (ff. 198v–202) in divites (M. 31, 277–304), in qua desiderantur vv. *κατα]μερίζουσι γὰρ τὸν πλοῦτον–τὴν γνώμην. καίτοι* (284 B 11–301 B 13), uno fasciculo post f. 200v avulso, [26] (ff. 202–210v) adversus iratos, ut in cod. Coisliniano inscripta (M. 31, 353–372), in fine cuius *Κοίμιζε θυμὸν τὴν ἀνόμματον νόσον. πρᾶος μακρόθυμος ἐυμενῆς ἔσο,* [27] (ff. 211–218) de invidia (M. 31, 372–385), [28] (ff. 218–228) homilia exhortatoria in sanctum baptisma (M. 31, 424–444), [29] (ff. 228–231v) de fide (M. 31, 464–472), [30] (ff. 232–235v) eiusdem (?) adversus calumniatores s. Trinitatis (M. 31, 1488–1496, de qua vide G. Bardy in *Recherches de science religieuse*, XVI, 1926, p. 21–28), [31] (ff. 235v–239v) in illud *In principio erat Verbum* (M. 31, 472–481), [32] (ff. 239v–247) contra Sabellianos et Arium et Anomoeos (M. 31, 600–617), cui subditur (ff. 247–247v in marg.) manu posteriore <epistola 115> incipiens *Ἀβουλήτως οἱ ἄνθρωποι* et desinens *νῦν εἰσὶ* (M. 32, 529–532 A 15), verbis *οὐδὲ εὐνούχων–ἄκαρπα* abrasis, [33] (ff. 247–248v) in Barlaam martyrem *, quae deficit in vv. *τῆς χειρὸς δὲ* (M. 31, 484–488 B 10), [34] ff. 249–252) <in martyrem Iulittam>, quae inc. mut. *ὑπηρεσίαν δέδωκεν* (M. 31, 253 B 4–261); in fine: *εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν καὶ περὶ εὐχαριστίας,* [35] (ff. 252–261) quod Deus non est auctor malorum (M. 31, 329–353).

Marginibus insunt diversis manibus additae scriptiunculae nullius fere momenti, si quasdam excipias ad eventus et personas pertinentes, quas

infra recensebo; haec tamen codicem cursim evolvens notavi: (ff. 8v–11) canon imperfectus in s. Georgium (*Μακαρίζομέν σε, ἀθλοφόρε Χριστοῦ*), (ff. 41–43. 44v–48) stichera et canon in Nativitatem, circumcisionem et baptismum Domini (*Δεῦτε ἀγαλ⟨λ⟩ιασώμεθα τῷ κυρίῳ τὸ παρὸν μυσθήριον*), (f. 31) oratio ad Deiparam (*Τίς μὴ μακαρίσοι σε, πανάγϊα* (sic) *παρθένε*), (f. 158v) in gradus consanguinitatis matrimonium dirimentes expositio brevissima.

Codex accurate perscriptus, quem efficiebant fasciculi saltem 35 quaterniones; exciderunt fasciculus unus post f. 200v, alius post f. 248v, supremus denique, quem saec. XVI medio supplevit, ni fallor, Iohannes Honorius a Mallia. Fasciculos duos e suo loco olim deturbatos fuisse liquet ex monitis f. 48v (*γύρησων τετράδιων ἓνο πρὸς καὶ ευρης τὸν ορδυνων*) et f. 65 (*ζήτ(ει) ὀπῖσῶ τετράδια δίο καὶ εὑρῆς τôν ὄρδινον ὄπου θέλης. το ἡ μέντη ἀπόφασης οὐδὲν ηφεξήλατο*). Manus saec. XIII-XIV fasciculos singulos iam fortasse sine notis, in principio et calce litteris distinxit; quarum nonnullae, margine absciso, perierunt. Numeros arabicos duos in summo unoquoque folio reperies, hunc graciliorem quem secutus sum, illum crassiorem inde a f. 155 iusto numero uno minorem, f. 154 in supputatione omisso. Inscriptiones et earum ornatus, litterae initiales maximae ab ipso scriba atramento delineata sunt et a duobus librariis (*b* inde a f. 173) coloribus rubro, viridi et croceo tactae ea ratione qua delectabantur Italo-Graeci; tituli ff. 150. 158v. 167. 252 sine coloribus relicti. Inscriptiones, subscriptiones litteris uncialibus, quas dicunt, exaratae; item singularum homiliarum numerus, qui tamen non semel omissus saec. XIII suppletus est.

Notabilia plura ad diversa saec. XIII pertinentia marginibus inscripta sunt: (f. 58v) computi fragmentum ubi occurrit annus *,ϛψμζ'* (1238–1239), (f. 65v) manu rudissima *+ εγω ν(ι)κο λα(ο?) ... αμα...* (aliae litterae incertae et ex parte abscisae (cf. f. 112v *πολλὰ τὰ ἐτι νοικολαου*), (ff. 112v–113) instrumenti cuiusdam subscriptiones decem, quarum prima † *Μιχ(αηλ) ϊερέ(υς) καὶ οἰκόνόμος της αγιοτάτ(ης) επισκοπης οἰκεία χοῖρι πρόέγραψεν*, secunda *σίγνον... ερον του βασῖλοπ(οὐ)λ(ου)*, tertia *σίγνον θε. υιου ιω(αννου) του ιωνα*, quarta *σίγνον ... ὅτου*, quinta omnino incerta, sexta *σίγνον μαριας τῆς πρεσβυτερίσης τῆς νοτ( )ρινας*, septima *σίγνον ... καὶ μέλ(ον) γαμβρὸν*, octava *σίγνον σῖματίανης καὶ μέλονύσ( )*, nona *σιγνον νοικῶλαου του κοῖτώπουλου*, decima *σίγνον γ(εω)ργ(ι)ου τοῦ νοτ(α)ρ(ιου) καὶ μέλον σιγ⟨νον⟩ ... θέρου...*, (f. 123) doxologia notis musicis instructa, (f. 129) *ἀπὸκατέστη παρ' ἡμῶν ο ἀπὸ ταυτξί(ον) μουρτ(ο)(τητα?) Ποτάμιος*, (f. 140v) de Constantinopoli capta † *ἐγένιτον ἡ ἐλευσης τ(ῶν) λατίν(ων) μη(νὶ) ιων. κθ' ετ(ους) ,ϛψια'* (a. 1203) *παρελαβον τὴν πολ(ιν) μη(νὶ) ἀπριλλί(ῳ) ιβ' ἡμέρ(ᾳ) β' ινδ. ζ' ετ(ους) ,ϛψιβ'* (a. 1204) et inferius alia manu † *παρέλαβον οἱ ῥωμαῖοι τὴν μεγαλοπόλιν Κωνσταντῖνου, μηνὶ ἰουλ. κβ' ἡμέρα ϛ' ινδ. δ' ἔτους ,ϛψξθ'* (a. 1261) *ἐπὶ τῆς βασιλείας* (verba quaedam erasa) *Μιχαὴλ Κομνην(ου) τοῦ Παλαιολόγου, καὶ Θεοδώρας τῆς εὐσεβεστάτης Αὐγούστης. ἐγένετο δὲ ἡ ἅλωσις αὐτῆς, διὰ τοῦ Καίσαρος κυροῦ Ἀλεξίου Κομνην(ου) τοῦ στρατηγοπ(ού)λου.* Inscriptiones nonnullae ex causa nescio qua plus minusve abrasae sunt (e. g. ff. 124v. 125. 129. 145. 182v. 183. 189. 208. 216. 233. 237. 248v). Margines complures excisi sunt sine textus damno. F. I–Iv index latinus ⟨F. Gozadini⟩ in fine cuius: « 36. Fragmentum Anonymi de Animi synceritate respectu iudicii tremendi p. 347. col. 2 » (cf. Vat. lat. 7133: fragmentum anonymi, de reflexu habendo ad tremendum iudicium pro animi synceritate, p. 347), quae nota ad folium

nunc effluxum pertinet; ff. II-II^{v} *πίναξ* graecus a ⟨Ioh. Honorio a Mallia⟩ digestus. In sectura superiore libri clausi littera *H*.

Tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

412 (olim 280). Saec. XI membran., mm. 338×255, ff. II (add.). 262, linn. 31.

⟨**Ps.-Petri Laodiceni** interpretatio in psalmos 1–76⟩, quam edidit maxima ex parte [e cod. Vindob. XI] sub nomine Theodori Heracleotae [hoc nomen suppeditavit cod. Barberinianus 525] Balthasar Corderius (Expositio patrum graecorum in psalmos, Antverpiae 1643, I–II, 588). Praeponitur (ff. 1–1^{v} et iterum, manu saec. XV–XVI, ff. II–II^{v}) sub titulo *τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας ἑρμηνεία εἰς τὸν ψαλτῆρα* prologus *Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος — ἢ τοῦ αἴνου ἐπίτασις* (Corderius, p. XLVIII–L) ideo fortasse inscriptus quod initium ex Basilio sumptum est; unde postea s. Basilio commentarius totus tributus est. Duobus foliis perditis, uno post f. 39^{v} et altero post f. 65^{v}, desideratur interpretatio ps. 17, 8–12 inde a vv. *οὐ γὰρ ἐπὶ Δαυὶδ ἐσαλεύθη* usque ad vv. *τοῦ ἀέρος συστροφῆς. Ὥσπερ* (Corderius, I, p. 315, 23–316, 26) et ps. 24, 4–7 inde a vv. *θε]ωρίᾳ δοξάζειν* usque ad vv. *διὰ τὸ εὐθύνας* (Corderius, p. 438, l. 4 ab imo — 440, 25).

Fasciculi 33 quaterniones in prima et in suprema pagina imis signati; exciderunt, ut dictum est, folia duo (post ff. 39^{v} et 65). Inscriptiones et numeri psalmorum, litterae initiales maiores rubro colore ab ipso scriba exarata. Inscriptio frontis f. 1 erasa; ex litteris tamen quibusdam non penitus deletis sic restituenda videtur: *Πέτρο⟨υ⟩ Λ⟨αοδικαίο⟩υ ἑρ⟨μηνεία εἰς τοὺς⟩ ψαλμούς*. Marginibus insunt emendationes ab ipso librario (e. g. ff. 134. 143^{v}. 148^{v}. 186^{v}. 228. 240) appositae. F. 262^{v} dimidium, interpretationis ps. 77 initium fortasse continens, abrasum est ne codex truncus videretur. Ordinem primi fasciculi sic restitues: ff. 1. 4. 3. 2. 7. 6. 5. 8. Ff. 87^{v}. 88 imis haec vix leguntur manu posteriore † *τοῦτο τὸ βιβλίων, μάλιστα δὲ ἡ ψαλτῆρα (?) ἔνε τῆς μονῆς τῶν Ὁδηγῶν:-| καὶ ὁ θ(εο)ς ο αγϊος να το φυλαξῖ μέχρῖ τέλους... να το ἔχει ἡ μονὴ των οδηγ⟨ων⟩* (eiusdem monasterii [de quo cf. Montfaucon, Palaeographia graeca, p. 382. 383] codices indicant Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* ..., p. 498); f. 161^{v}–162 alia inscriptio erasa † *κ(ύρι)ε ἐλέησον τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ δούλου σου Κοσμᾶ μοναχοῦ τὴν ψυχὴν | ὅτι ἁμαρτωλὸς ἔνι παρὰ πάντας ἀνθρώπους... γχώρεσέτο*. Scriptura f. 1 humore inquinata primum renovata est; folium totum postea denuo exaratum est (f. II). F. I *πίναξ* Allatianus et index latinus ⟨F. Gozadini⟩.

De huius operis indole disseruit Garnier in praefatione ad Basilium (M. 29, CCV–CCXXV); de codice pauca apud L. Mariès, *Le Commentaire de Diodore de Tarse sur les Psaumes*, Paris 1924, p. 80–81; quaedam ipse attigi, in *Chaînes exégétiques grecques* (*Supplément du Dictionnaire de la Bible*, I, Paris 1928, col. 1116).

Tabulis corio rubro tempore Pii VI, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

413 (olim 279). Saec. IX-X (ff. 1. 2. 24. 412. 413 saec. XVI), mm. 331×252, ff. III (chartac. add.). 413, linn. 36.

1 **S. Basilii** opera diversa, partim sincera.

A. Homiliae complures. [1] (ff. 1–5^{v}) in psalmum I (M. 29, 209–228), [2] (ff. 5^{v}–10^{v}) in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217), [3] (ff. 11–15) in illud Lucae *Destruam horrea mea, εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ εὐαγγελίου τοῦ κατὰ Λουκᾶν περὶ πλουτούντων* cod. (M. 31, 261–277), [4] (ff. 15–21) in divites (M. 31, 277–304), [5] (ff. 21^{v}–27) in psalmum VII (M. 29, 228-249), [6] (ff. 27–30^{v}) in ps. XIV prior (M. 29, 249-264), [7] (ff. 30^{v}–34^{v}) in ps. XIV altera (M. 29, 264–280), [8] (ff. 34^{v}–41) in ps. XXVIII (M. 29, 280-305), [9] (ff. 41^{v}–45^{v}) in ps. XXIX (M. 29, 305–324), [10] (ff. 46–52^{v}) in ps. XXXII, *λα'* cod. (M. 29, 324–349), [11] (ff. 52^{v}–62^{v}) in ps. XXXIII (M. 29, 349-385), addita doxologia; subest manu longe posteriore fragmentum infimae graecitatis ⟨de animis hominum in vinculis retentis et a Christo ereptis⟩, quod inc. *Οὔτο(ς) κατήχοντω αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων*, des. *καὶ λαμβάνη σάρκαν*, [12] (ff. 63–70^{v}) in ps. XLIV (M. 29, 388–413), [13] (ff. 70^{v}–73) in ps. LIX (M. 29, 460–469), [14] (ff. 73–77) in ps. LXI (M. 29, 469–484), [15] (ff. 77–80) in ps. CXIV * (M. 29, 484–493), [16] (ff. 80–83^{v}) in ps. CXV * (M. 30, 104–116), [17] (ff. 83^{v}–93^{v}) in principium Proverbiorum (M. 31, 385–424), [18] (ff. 93^{v}–97^{v}) de invidia (M. 31, 372–385), [19] (ff. 97^{v}–102^{v}) adversus iratos (M. 31, 353–372), [20] (ff. 102^{v}–107^{v}) in ebriosos (M. 31, 444–464), [21] (ff. 107^{v}–114) quod Deus non est auctor malorum (M. 31, 329-353), [22] (ff. 114-116^{v}) in illud *Ne dederis somnum* * (M. 31, 1497-1508), [23] (ff. 116^{v}–121^{v}) homilia dicta in Lacizis * (M. 31, 1437–1457), [24] (ff. 122–127^{v}) homilia dicta tempore famis et siccitatis (M. 31, 304–328), [25] (ff. 128-131) ad virginem lapsam, id est ep. 46 (M. 32, 369-381), [26] (ff. 131–132) ad monachum lapsum, id est ep. 45 (M. 32, 365–369), [27] (ff. 132–136^{v}) de gratiarum actione (M. 31, 217–237), [28] (ff. 136^{v}–142) in martyrem Iulittam (M. 31, 237–261), [29] (ff. 142^{v}–146^{v}) in Gordium martyrem (M. 31, 489–508), [30] (ff. 146^{v}–150) in XL martyres (M. 31, 508–525), [31] (ff. 150^{v}–154) in sanctam Christi generationem * (M. 31, 1157–1476), [32] (ff. 154–159) in s. baptisma (M. 31, 424–444), [33] (ff. 159^{v}–162^{v}) de ieiunio homilia II, *α'* cod. (M. 31, 185–197), [34] (ff. 162^{v}–167) homilia I, *β'* cod. (M. 31, 164–184), [35] (ff. 167^{v}–169) de fide (M. 31, 464–472), [36] (ff. 169–171) eiusdem (?) adversus calumniatores s. Trinitatis (M. 31, 1488–1496), [37] (ff. 171–173^{v}) in illud *In principio erat Verbum* (M. 31, 472–482), [38] (ff. 174–176^{v}) ad Optimum in illud *Omnis qui occiderit Cain*, nempe ep. 270 (M. 32, 953-968, doxologia addita), [39] (ff. 176^{v}–178) epistola ad episcopos Occidentis, hoc est ep. 243 (M. 32, 901-912), quae inc. *Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός* (904 A 1) et in § 2 (905 B 1–7) ab editis discrepat.

B. Ascetica diversa hoc ordine: [1] (ff. 179–179v) de religiosae exercitationis informatione, Ὑποτύπωσις ἀσκήσεως cod. (M. 31, 1509–1513) scholiis duobus instructa (ed. Ioh. Mercati, *Codice in unciale di opere di S. Basilio e non codice Basiliano di una collezione canonica*, in *Studi Bizantini*, II, 1927, p. 188-189), [2] (ff. 179v–185) de iudicio Dei (M. 31, 653–676), [3] (ff. 185–188v) de fide (M. 31, 676–692), addita in principio § 6 inscriptione περὶ τῶν ὑπὸ τῆς θείας γραφῆς ἀπηγορευμένων ἢ ἐγκεκριμένων (cf. M. 690, n. 37); scholion de duobus huius tractatus exemplis Pontico et Caesariensi edidit Ioh. Mercati (op. cit., p. 189), [4] (ff. 188v–190) Moralium index (M. 31, 692–700) sub inscriptione Εἰσὶν δὲ οἱ ὅροι, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, περὶ τῶνδε et (ff. 190–226v) Moralia (M. 31, 700–869); novi Testamenti excerpta numeris sectionum saepius aucta sunt; in fine πίστις. ἐλπίς. ἀγάπη, [5] (ff. 226v–228v) sermo asceticus <II> sub inscriptione πρόλογος τῶν ἀσκητικῶν ἐρωτήσεων (M. 31, 881–888), [6] (ff. 229–245) regularum fusius tractatarum capita XIX priora, ὅροι ἀσκητικοί cod. (M. 31, 889–969), praefixo (ff 228v–229) capitum νε' indice cum scholio (ed. Ioh. Mercati, op. cit., p. 189); in reg. XVI, 2 (M. 960 A 11: ἀπὸ ταύτης — ἤρξατο) scholion adscriptum est (f. 243): Σχο. Ἡ ἀπὸ Καισαρείας βίβλος, ἔσθ' ὅτε καὶ αὐτὴν τὴν φράσιν παρηλ<λ>αγμένη<ν> ἔχει τὸ (ὁ in rasura, ex ω?) ἀπὸ τοῦ Πόντου κομισθὲν ἀντίγραφον, καθὰ δὴ καὶ ἐνταῦθα. τοῦτο δὲ αἴτιον εἶναι νομίζω τὸ τὸν μέγαν διδάσκαλον αἰτούμενον ὑπὸ μοναχῶν, ἄλλοτε ἄλλων καὶ ἐν διαφόροις τόποις οἰκούντων, ἀναλαμβάνειν τὸ ἰδιόγραφον καὶ τὰ δοκοῦντα διορθωμένου (sic), οὕτως εἰς μεταγραφὴν ἑκάστῳ δοῦναι τοῖς αἰτήσασιν, [7] (ff. 245–245v) ep. 173 sub inscriptione ἐπιστολὴ πρὸς κακονικὴν περὶ βίου κανονικοῦ. Inc. Ὀκνηροτέρους ἡμᾶς (M. 32, 648–649), cui subditur nulla facta distinctione [8] (ff. 245v–246v) ep. 22 (M. 32, 288–293; cf. M. 649, n. 91), [9] (f. 247) prooemium in regulas brevius tractatas, πρόλογος τῶν ἐπιτιμίων cod. (M. 31, 1050) et [10] (ff. 247–247v) sub inscriptione καὶ ὅσα ἐπιτίμια paenae XI priores (M. 31, 1305–1308 C 1), [11] (ff. 247v–248) paenae in canonicas 2. 4. 3. 5. 7. 6. 8–11. 13. 16. 14. 15. 16–19 ab editis (M. 31, 1313–1316) paullo diversae, sub inscriptione Ἀσκητικὸν τοῦ ἁγίου Βασιλείου. τριὰς ἁγία δόξα σοι. εἰς γυναῖκας τοῦ αὐτοῦ ἐπιτιμία, [12] (ff. 248–265v) <regularum fusius tractarum cap. XX–LV> (M. 31, 969–1052; cf. supra ff. 229–245); in fine πεύσεις καὶ ἀποκρίσεις εἰς τὰ κατὰ πλάτος εἰρημένα, [13] (ff. 265v–270) regularum breviorum capitula τιγ' (M. 31, 1052–1077), [14] (ff. 270v–272) eiusdem * prologus asceticus, revera Ps.-Macarii homilia XXV (M. 34, 668–673; cf. M. 31, 49–53 et quae scripsit D. A. Wilmart, *L'origine véritable des Homélies pneumatiques*, in *Revue d'Ascétique et de Mystique*, I, 1920, p. 361–377), [15] (ff. 272v–312) <regulae brevius tractatae> (M. 31, 1080–1305), [16] (ff. 312v–315) ep. 2, ἐπιστολὴ πρὸς Γρηγόριον τὸν θεολόγον ἐπισκόπου Ναζιαζοῦ

(sic) *περὶ ἀσκήσεως* cod. (M. 32, 224–233), [17] (ff. 315–320) sermo de renuntiatione saeculi, *παραίνεσις περὶ ἀποταγῆς βίου καὶ τελειώσεως* cod. (M. 31, 625–648).

C. in Hexaemeron (M. 29, 4–208). (ff. 321–326^v) homilia I; — (ff. 326^v–332) hom. II; — (ff. 332^v–338^v) hom. III; — (ff. 338^v–343) hom. IV; — (ff. 343–349) hom. V; — (ff. 349^v–358) hom. VI; — (ff. 358–362^v) hom. VII; — (ff. 362^v–368^v) hom. VIII; — (ff. 368^v–374) hom. IX. Quarum septem posteriores glossulis marginibus (inde a f. 333) adscriptis instructae sunt.

2 (ff. 375^v–413) **s. Gregorii Nysseni** de hominis opificio sub inscriptione *περὶ εἰκόνος ἀνθρώπου* (M. 44, 128–256), praefixa (ff. 374^v–375) capitulorum tabula.

Codex optimae notae accurate perscriptus. Constat fasciculis 52 quaternionibus (si excipias 23 ternionem, 40 quinionem, 52 hodie ff. quinque) ad angulum primae singulorum paginae summae dextrorsum signatis, ut ex notarum vestigiis (f. 321 *MA*, f. 337 *MΓ*) apparet. Inscriptiones, capitula, scholia litteris uncialibus minoribus exarata; notatu digna accentuum spirituumque forma et locus (*οἴχεται, εὗρεν, οὗν*). Marginibus adsunt tum ipsius scribae tum manus coaevae emendationes satis rarae. Imagines et ornatus aetatis posterioris (Christus f. 77; s. Basilius ff. 73. 178^v; armiger nimbo ornatus f. 320^v; capitulum capiti mulieris innixum f. 71). Additae sunt praeterea (ff. 154. 177), saec. XIII ni fallor, notulae quaedam sine pretio; f. 201^v: *ἔτει ͵ϛϡκ'* (*ϡ* ex *ω*) *ἰνδ. ε' ἐν μηνὶ μαΐῳ ε'* (= 5 maii 1412). Ff. 1. 2. 24. 412. 413 quae perierant supplevit ⟨Iohannes Honorius a Mallia⟩; idem, ut videtur, verba nonnulla quae pessum ibant praesertim ad margines restituit. Folia complura humore corrupta laciniis membraneis refecta sunt. Ff. I–I^v index ⟨F. Gozadini⟩; ff. II–II^v *πίναξ* Allatianus; f. III vacuum.

Tabulis corio rubro aetate Pii VI, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

414 (olim 281). An. 1021 (f. 378^v), membran. (ff. I–IV chart.), mm. 310 × 230, ff. VII (add.). 379 (+ 217^a), coll. 2, linn. 32.

S. Basilii homiliae XLIII praefixa manu saec. XII (ff. VI^v–VII) tabula. [1] (ff. 1–8) in ps. I (M. 29, 209–228), [2] (ff. 8^v–17^v) in ps. VII (M. 228–249), [3] (ff. 17^v–22^v) in ps. XIV prior (M. 249–264), [4] (ff. 23–29) in ps. XIV altera (M. 264–280), [5] (ff. 29–39^v) in ps. XXVIII prior (M. 280–305), [6] (ff. 39^v–43) in ps. XXVIII altera * (M. 30, 72–81), [7] (ff. 43^v–50) in ps. XXIX (M. 29, 305–324), [8] (ff. 505^v–61) in ps. XXXII (M. 29, 324–349), [9] (ff. 61–76) in ps. XXXIII (M. 29, 349–385), [10] (ff. 76–85) in ps. XXXVII * (M. 30, 81–104), [11] (ff. 85–96) in ps. XLIV (M. 29, 388–413), [12] (ff. 96–103) in ps. XLV (M. 29, 416–432), [13] (ff. 103–114) in ps. XLVIII (M. 29, 432–460), [14] (ff. 114–118^v) in ps. LIX (M. 29, 460–469), [15] (ff. 118^v–124) in ps. LXI (M. 29, 469–484),

[16] (ff. 124–128v) in ps. CXIV* (M. 29, 484–493), [17] (ff. 128v–133v) in ps. CXV* (M. 30, 104–116), [18] (ff. 133v–144) ad adolescentes (M. 31, 564–589), [19] (ff. 144–203) de virginitate * (M. 30, 669–809), [20] (ff. 203–210v) de ieiunio homilia I (M. 31, 164–184), [21] (ff. 210v–216) homilia II (M. 31, 185–197), [22] (ff. 216–223) in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217), [23] (ff. 223–230v) de gratiarum actione (M. 31, 217–237), [24] (ff. 231–240v) in martyrem Iulittam (M. 31, 237–261), [25] (ff. 240v–250v) quod Deus non est auctor malorum (M. 31, 329–353), [26] (ff. 250v–258) adversus iratos (M. 31, 353–372), [27] (ff. 258–264) de invidia (M. 31, 372–385), [28] (ff. 264–271) in illud Lucae *Destruam horrea mea* (M. 31, 261–277), cui subicitur, inscriptione litteraque initiali omissis, [29] (ff. 271–281) in divites (M. 31,277–304), [30] (ff. 281–290v) homilia dicta tempore famis et siccitatis (M. 31, 304–328), [31] (ff. 290v–305v) in principium Proverbiorum (M. 31, 385–424), [32] (ff. 305v–313) in sanctam Christi generationem * ab editis (M. 31, 1457–1476) in fine paullo diversa, [33] (ff. 313–321v) in sanctum baptisma (M. 31, 424–444), [34] (ff. 321v–329) in ebriosos (M. 31, 444–464), [35] (ff. 329–332) de fide (M. 31, 464–472), [36] (ff. 332–336) in illud *In principio erat Verbum* (M. 31, 472–481), [37] (ff. 336v–338) de Spiritu Sancto*, quae des. in vv. *κατὰ τὸ πνεῦμα προσηγορίᾳ καὶ ὁμολογήσει* (M. 31, 1429–1436 A1), [38] (ff. 338v–340v) in Barlaam martyrem * (M. 31, 484–489), [39] (ff. 341–348) in Gordium martyrem (M. 31, 489–508), [40] (ff. 348–354v) in XL martyres (M. 31, 508–525), [41] (ff. 354v–362v) homilia dicta in Lacizis * (M. 31, 1437–1457), [42] (ff. 362v–368) de humilitate (M. 31, 525–540), [43] (ff. 368–378v) quod mundanis adhaerendum non sit (M. 31, 541–564).

Codex accurate perscriptus ab Helia presbytero (f. 378v) † *'Εγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἡλιοῦ εὐτελοῦς καὶ χθαμαλοῦ πρεσβυτέρου. ἐπληρώθ(η) δὲ μ(ηνὶ) ἀπριλλίῳ ι' ἰνδ. γ'* (sic) *ἔτους ,ς φκθ'*: — (cf. Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* ..., p. 228). Constat fasciculis 48 quaternionibus (excepto supremo binione) in margine imo primae singulorum paginae dextrorsum ab ipso scriba signatis atque posterius eadem supputatione, in calce primae et postremae fasciculorum paginae distinctis. Homiliarum inscriptiones et numeri (inde a f. 203 recentius suppleti) litteris uncialibus minoris moduli et rubro colore exarata. Notabilia quaedam, lemmata (praesertim in hom. 19 et 20) scriba addidit, qui insuper Scripturae sacrae locos virgulis, adversariorum obiectiones obelis signavit (e. g. ff. 130–132. 136v. 137). Quot folia contineant homiliae 1–19 singulae indicavit manus longe posterior in pagina ima qua incipiunt. Foliorum ordinem olim fuisse turbatum docent monitiones saec. XIV (ff. 249v. 250v. 252v. 253v. 343v. 359v. 367v). Margines interiores humore corrupti, non sine textus damno, laciniis libri liturgici notis musicis aucti, indecore refecti sunt. Ff. 378v–379v currenti calamo precatiunculae et homiliarum (?) excerpta, quae accuratius recensere supersedi. F. I agglutinata est schedula membranacea saec. XVI: *Basilii exp. in primu(m) psalmu(m) | et alia eiusde(m) | 281*; ff. II–IIv *πίναξ* Allatianus; ff. IV–IVv index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. V manu saec. XVI *n. nuovo 414*.

Tabulae et dorsum corio rubro signato obducta tesseras gentilicias exhibent Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii. Fibularum supersunt vestigia. In ora inferiore libri clausi *ΒΑϹΙΛЄΙΟΥ Μ(ε)Γαλ(ου) Ηθικα*. In tabula antica et in dorso schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *414*.

415 (olim 287). Saec. X in. (ff. 212–219ᵛ saec. XIV–XV), membran. (ff. I–IV chart.), mm. 326×240, ff. IV. 432 (+ 256ᵃ), coll. 2, linn. 36.

S. Basilii homiliae diversae; praeponitur (ff. 3–3ᵛ) sub inscriptione *τάδέ ἐστιν ἐν τῇδε τῇ ἱερᾷ βίβλῳ τῶν ἠθικῶν* index libri (saec. XV, ut videtur, in ff. III–IV repetitus). [1] (ff. 4–11ᵛ) in psalmum I (M. 29, 209–228), quam homiliam praecedunt [a] (ff. 1–2ᵛ) eiusdem in eumdem psalmum, omissis post f. Iᵛ verbis *ἐγκαλλώπισμα — ἑταίρα συμ[πίνουσα* (M. 212 D 8–225 C 8), [b] (f. 2ᵛ) in ps. VII usque ad vv. *ἑρμηνεύεται δὲ υἱὸς* (M. 228–229 A 11), [2] (ff. 11ᵛ–20ᵛ) in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217), [3] (ff. 20ᵛ–28) in illud Lucae *Destruam horrea mea* (M. 31, 261–277), [4] (ff. 28–39) in divites (M. 31, 277–304), [5] (ff. 39ᵛ–46) in ps. XIV hom. prior (M. 29, 264–280), [6] (ff. 46–54ᵛ) de ieiunio hom. I (M. 31, 164–184), [7] (ff. 54ᵛ–60ᵛ) hom. II (M. 31, 185–197), [8] (ff. 60ᵛ–69) in sebriosos (M. 31, 444–464), [9] (ff. 69–76ᵛ) adversus iratos sub inscriptione *περὶ ὀργῆς πρός τινα εὐεμπτώτως ἔχοντα πρὸς τὸ πάθος* (M. 31, 353–372), [10] (ff. 77–83) de invidia (M. 31, 372–385), [11] (ff. 83ᵛ–92ᵛ) in sanctum baptisma (M. 31, 424–444), [12] (ff. 93–109) in principium Proverbiorum (M. 31, 385–424), [13] (ff. 109–112ᵛ) de fide (M. 31, 464–472), [14] (ff. 112ᵛ–120) in Gordium martyrem (M. 31, 489–508), [15] (ff. 120ᵛ–127ᵛ) in XL martyres (M. 31, 508–525), [16] (ff. 127ᵛ–138) quod Deus non est auctor malorum (M. 31, 329–353) addito (f. 134) in M. 344 C 6 scholio *Ἀδὰμ νῦν καλεῖ τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα — Ἀδὰμ τὰς πάσας καλεῖ*, [17] (ff. 138–146) de gratiarum actione (M. 31, 217–237), [18] (ff. 146ᵛ–156ᵛ) in martyrem Iulittam (M. 31, 237–261), [19] (ff. 156ᵛ–161) in illud *In principio erat Verbum* (M. 31, 472–481), [20] (ff. 161–172ᵛ) ad adolescentes (M. 31, 564–589), [21] (ff. 172ᵛ–181ᵛ) homilia dicta in Lacizis* (M. 31, 1437–1457), [22] (ff. 182–193) homilia dicta tempore famis et siccitatis (M. 31, 304–328), [23] (ff. 193–205) quod mundanis adhaerendum non sit (M. 31, 540–564), [24] (ff. 205ᵛ–211ᵛ) de humilitate, *πῶς δεῖ σωφρονεῖν* cod. (M. 31, 525–540), [25] (ff. 212–215) contra Sabellianos, et Arium et Anomoeos (M. 31, 600–617), doxologia addita, [26] (ff. 215ᵛ–221ᵛ) in ps. VII (M. 29, 228–249), doxologia addita, [27] (ff. 221ᵛ–227) in ps. XIV (M. 29, 249–264), addito (f. 226ᵛ) in M. 251 C 5–6 scholio *ἀφεὶς τοῦ ψαλμοῦ τὸ ῥητὸν — εἰς σαφήνειαν προέθηκεν* et omissa doxologia, [28] (ff. 227ᵛ–238ᵛ) in ps. XXVIII (M. 29, 280–305), [29] (ff. 238ᵛ–246) in ps. XXIX (M. 29, 305–324), [30] (ff. 246–256ᵃ) in ps. XXXII (M. 29, 324–349), [31] (ff. 256ᵃᵛ–272ᵛ) in ps. XXXIII

(M. 29, 349–385), doxologia addita, [32] (ff. 272v–285) in ps. XLIV (M. 29, 388–413), [33] (ff. 285–292v) in ps. XLV (M. 29, 416–432), [34] (ff. 292v–304v) in ps. XLVIII (M. 29, 432–460), [35] (ff. 304v–309) in ps. LIX (M. 29, 460–469), [36] (ff. 309–315) in ps. LXI (M. 29, 469–484), [37] (ff. 315v–320) in ps. CXIV* (M. 29, 484–493), [38] (ff. 320v–325) in ps. CXV * (M. 30, 104–116), [39] (ff. 325–334) in ps. XXXVII * (M. 30, 81–104), cui subicitur nota: *Ἡ τοῦ λζ´ ψαλμοῦ ἑρμηνεία οὐκ ἔστι τοῦ πατρός. διὰ τοῦτο καὶ οὐκ ἐγράφη ἀπὸ τὸν λγ´ ψαλμό⟨ν⟩* (sic), *ἀλλ´ ἐν τῷ τέλει τοῦ ριε´ ἐτέθη ὡς παρέγγραπτος οὖσα,* [40] (ff. 334v–339v) ad Optimum in illud *Omnis qui occiderit Cain* et in illud [Luc. 2, 35] *Tuam ipsius animam pertransibit gladius,* nempe ep. 270 (M. 32 953–968), doxologia addita, [41] (ff. 339v–346v) in sanctam Christi generationem * (M. 31, 1457–1476), [42] (ff. 347–350v) eiusdem (?) adversus calumniatores s. Trinitatis (M. 31, 1488–1496), [43] (ff. 350v–355v) ad virginem lapsam, nempe ep. 46 (M. 32, 369–381), [44] (ff. 356–357v) ad monachum lapsum, id est ep. 45 (M. 32, 365–369), [45] (ff. 357v–358) ep. 115 (M. 32, 529–532) sub inscriptione *πρὸς Σιμπληκίαν συγκλητικὴν αἱρετικὴν κατὰ εὐνούχων δούλων αὐτῆς ὑβρισάντων τὸν μέγ(αν) Βασιλειον,* [46] (ff. 358–361) ad episcopos Occidentis, hoc est ep. 243 (M. 32, 901–912) ut in cod. 413, f. 176v, [47] (ff. 361v–363v) in Barlaam martyrem * (M. 31, 484–489) cui affigitur nota *ἰστέον ὅτι ὁ λόγος οὗτος ἀμφιβάλλεται ὡς μὴ ὢν τοῦ πατρός,* [48] (ff. 364–426) de virginitate * (M. 30, 669–809), cui subditur (f. 426) sub titulo *Στιχελεγεῖον εἰς τὸν ἅγιον πατέρα Βασίλειον* oratio poetica ad s. Basilium, nempe disticha sex quorum primum *Λίσσεο Χριστόν, Βασιλειε, καὶ εὔδια φάρμακα γαίῃ | αἰτήσας ὀδύνην παῦσον ὀρινομένων,* ultimum *Πάντας ὁμοφροσύνην καὶ πίστιος εἰς ἕνα κῶμον | κόσμον ἀολλίζειν, καὶ χρόνον ἡσύχιον,* [49] (ff. 426v–430v) in Mamantem martyrem (M. 31, 589–600).

Addita sunt in calce folia duo ab eodem scriba exarata, fragmenta continentia homiliae in divites, nempe [a] (ff. 431–431v = supra ff. 29–29v) inde a vv. *οὐδὲ ἱδρῶτα* usque ad vv. *καταχρήσῃ τῷ πλούτῳ; εἶς* (M. 31, 280 C 2–284 A 5), [b] (ff. 432–432v = supra ff. 34–34v) inde a vv. *εὐφραί]νει αὐτοὺς τὰ παρόντα* usque ad vv. *καθ᾽ ἑτέρων βλάβας* (292 C 3–293 C 8). Quae folia sicut et ff. 1–2v codice absoluto fortasse reprobata sunt.

Codex accurate perscriptus, quem efficiebant fasciculi 55 quaterniones (excepto iam fortasse supremo, hodie binione) in fronte uniuscuiusque triplici cruce et numeris dextrorsum appositis distincti. In locum fasc. 27. 28 perditorum unus saec. XIV–XV suffectus est ab illo viro qui ad calcem homiliae in ps. XIV (f. 227) notavit *ζήτει τὰ λειπόμενα τοῦ ιδ´ τούτου ψαλμοῦ καὶ κατὰ τοκιζόντων ὄπισθεν ἐν ε´ λόγω τῆς τοῦ βιβλίου πυκτίδος.* Inscriptiones, homiliarum numeri charactere unciali, quem dicunt, exarata. Marginibus insunt lemmata, notulae, atque (ff. 232v. 238) varietates alterius codicis; sacrae Scripturae textus

virgulis, obiectiones obelis distinguuntur (cf. f. 26v ubi occurrunt insuper verba *ἀνθυπόφορα* et *ἀπάντησις*). Manus longe posterior indicavit quo tempore anni liturgici homiliae 2. 6. 7. 11. 14. 15. 17. 18 legendae sint, alia quot folia impleant homiliae singulae 1-15. F. 92v nota saec. XIV sine pretio; f. 346v homiliae *μα'* subscriptio erasa; f. 2v lineae duae erasae. Ff. 431v–432 litteris inter se colligatis † *ἀγΐα τρϊὰς βοήθει μοι τῷ σῷ δούλῳ Ἀνδρονΐκῳ*. Ff. III–IIIv tribus vicibus manu saec. XIV *ἐγράφοι τῶ παρὸν βειβλήων διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ταπινοῦ ωδίνως*; f. IIIv manu saec. XV *Moralia B(ea)ti basilij disti(n)cta i(n) se⟨r⟩mones. 49. au(t) omelias et ep(isto)las;* inferius manu saec. XV medii *Basilij Omelię Varię. 49*; in calce f. 1 manu saec. XVI *n. nuovo 415*; ff. I–II index ⟨F. Gozadini⟩; f. IIv manu ⟨D. Regolotti⟩ *Πίνακες δύο ἐν ἑλληνικῇ γλώσσῃ πρόκειται φύλλ. 4.*

Inter libros Nicolai V noster recenseri videtur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque*..., p. 320: « Item volumen eiusdem [mediae] forme de pergameno copertum corio rubeo cum certis bolletis de cupro, quod intitulatur Beati Basilii Homelie varie quadraginta [sic] »).

Tabulis corio rubro temporibus Pii VI, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo impressae sunt tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

416 (olim 285). Saec. XI, membran. (ff. I–III. VI. VII chartac.), mm. 342×265, ff. VII. 389, coll. 2, linn. 26.

S. Basilii homiliae XXXVII hoc ordine: [1] (ff. 1–10v) in ps. I (M. 29, 209–228), [2] (ff. 10v–20) in Gordium martyrem (M. 31, 489–508), [3] (ff. 20–29) in sanctam Christi generationem * (M. 31, 1457–1476), [4] (ff. 29–40v) in s. baptisma (M. 31, 424–444), [5] (ff. 40v–51) de ieiunio homilia I (M. 31, 164–184), [6] (ff. 51–58) homilia II (M. 31, 185–197), [7] (ff. 58–67v) in ebriosos (M. 31, 444–464), [8] (ff. 68–77v) adversus iratos (M. 31, 353–372), [9] (ff. 77v–85v) de invidia (M. 31, 372–385), [10] (ff. 85v–95v) de gratiarum actione (M. 31, 217–237), [11] (ff. 96–109) in martyrem Iulittam (M. 31, 237–261), [12] (ff. 109–118) in XL martyres *τοὺς ἐν Σεβαστείᾳ* (M. 31, 508–525), [13] (ff. 118–121) in Barlaam martyrem * (M. 31, 484–489), [14] (ff. 121–133v) in ps. VII (M. 29, 228–249), [15] (ff. 133v–140v) in ps. XIV homilia prior, quae des. *τοῦ δάνους ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν* (M. 29, 249–264 C 7), [16] (ff. 140v–149) homilia altera (M. 29, 264–280), [17] (ff. 149–163) in ps. XXVIII (M. 29, 280–305), [18] (ff. 163v–172v) in ps. XXIX (M. 29, 305–324), [19] (ff. 172v–187) in ps. XXXII (M. 29, 324–349), quae des. *τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ*, [20] (ff. 187–208) in ps. XXXIII (M. 29, 349–385), [21] (ff. 208–220) in ps. XXXVII * (M. 30, 81–104), [22] (ff. 220–235v) in ps. XLIV (M. 29, 388–413), [23] (ff. 235v–245) in ps. XLV (M. 29, 416–432), [24] (ff. 245–260v) in ps. XLVIII (M. 29, 432–460), [25] (ff. 260v–266) in ps. LIX (M. 29, 460–469), [26] (ff. 266v–274) in ps. LXI (M. 29, 469–484), [27] (ff. 274–280v) in ps. CXIV* (M. 29, 484–493), [28] (ff. 280v–287) in ps. CXV * (M. 30, 104–116), [29] (ff. 287–300) quod Deus non est auctor malorum (M. 31, 329–333), [30] (ff. 300v–310v)

in illud *Attende tibi* (M. 31, 197–217), [31] (M. 310^{v}–319) in illud Lucae *Destruam horrea mea* (M. 31, 261–277), [32] (ff. 319–331) in divites (M. 31, 277–304), [33] (ff. 331–349^{v}) in principium Proverbiorum (M. 31, 385–424), [34] (ff. 349^{v}–359^{v}) homilia dicta in Lacizis * (M. 31, 1437–1457), omissa doxologia, [35] (ff. 359^{v}–364^{v}) in illud *In principio erat Verbum* (M. 31, 472–481), [36] (ff. 364^{v}–376^{v}) homilia dicta tempore famis et siccitatis (M. 31, 304–328), [37] (ff. 376^{v}–384) de humilitate (M. 31, 525–540).

Ff. IV. V. 385–389 (quorum ordinem sic restitues: IV. 385–389. V) ex codice saec. X duabus coll. et linn. 30 exarato avulsa fragmenta duo continent homiliarum ⟨XV⟩ et XVI incerti auctoris in Genesim 8, 8–21. Homilia ⟨XV⟩ inc. mut. *ἀποστατοῦσιν μονιμοτάτη ἡ κακία*, des. *ἣν συντόνως ποθήσωμεν ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν κ. τ. λ.* Homilia XVI (ff. 389^{v}. V) sub inscriptione *τῇ β´ τῆς μέσης ἑβδομάδος. τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ις´ εἰς τὸν Νῶε* inc. *Μέσον γῆς ὁ σωτηρίαν τὴν διὰ σταυροῦ Χριστὸς ἡμῖν ἐργασάμενος*, abrumpitur in vv. *ἡ γῆ δὲ ἅμα τοῖς γε μὴ κακίας ἀπάταις συλλη* | .

Subscriptio (f. 384) † *Ἰωάννης γέγραφε τὴν δέλτον τάντην.* Liber accurate perscriptus. Constat fasciculis 49 quaternionibus (si excipias 10. 26. 34. 30 septem ff. atque supremum binionem) ad angulos interiores imos primae et supremae singulorum paginae signatis. Homiliarum inscriptiones et numeri rubro, ornatus caeruleo colore picta; littera initialis maxima caeruleo, violaceo et rubro liquoribus distincta; homiliae primae (f. 1) numerus, inscriptio, *πύλη* litteraque maxima initialis aurata. Emendationes quasdam, lemmata notulasque addidit ipse librarius, qui sacrae Scripturae textum virgulis duplicibus (e. g. ff. 19. 25^{v}), pravorum hominum obiectiones obelis (e. g. ff. 35. 35^{v}) indicavit. Manus posterior correctiones nonnullas adiecit marginibus homiliae 3 (ff. 20–29); alia manus quot folia unaquaeque homilia contineat in principio singularum indicavit atque in summis foliis homiliae numerum apposuit; alia denique (f. 384^{v}) post precatiunculam scripsit † *ο ασε(βης) (μον)αχ. Ἰω(αννι)κ(ιος) καὶ ἀμ[αρτωλ.] | καὶ ῥάθημος καὶ ἀμελ... | καὶ ραβ(?)λα^{πλ}.* Margines inferiores ff. 65. 94. 130. 155, item margo exterior f. 384 olim excisi membranis refecti sunt. F. VI^{v}–VII tabula homiliarum saec. XV digesta; ff. I–I^{v} index latinus ⟨F. Gozadini⟩; ff. II–II^{v} *πίναξ* Allatianus.

Tabulis corio rubro temporibus Pii VI, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

417 (olim 286). Saec. XII, membran., (ff. I–8. 364–385 chartac.), mm. 315 × 239, ff. III (add.). 387, coll. 2, linn. 22 (ff. 1–8. 364–385 linn. 40).

1 **S. Basilii** homiliae XLII. [1] (ff. 1–4^{v}) in psalmum I (M. 29, 209–228), [2] (ff. 4^{v}–10) in ps. VII (M. 228–249), [3] (ff. 10–16^{v}) in ps. XIV homilia prior M. 249–264), [4] (ff. 16^{v}–24) homilia altera (M. 264–280), [5] (ff. 24^{v}–37) in ps. XXVIII (M. 280–305), [6] (ff. 37–41^{v}) in eumdem psalmum * (M. 30, 72–81),

[7] (ff. 41v–49v) in ps. XXIX (M. 29, 305–324), [8] (ff. 50–62v) in ps. XXXII (M. 29, 324–349), quae des. τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, [9] (ff. 62v–81) in ps. XXXIII (M. 29, 349–385), [10] (ff. 81–91) in ps. XXXVII * (M. 30, 81–104), [11] (ff. 91–103v) in ps. XLIV (M. 29, 388–413), [12] (ff. 104–112) in ps. XLV (M. 29, 416–432), [13] (ff. 112–125v) in ps. XLVIII (M. 29, 432–460), [14] (ff. 125v–130) in ps. LIX (M. 29, 460–469), [15] (ff. 130–136v) in ps. LXI (M. 29, 469–484), [16] (ff. 136v–141v) in ps. CXIV* (M. 29, 484–493), [17] (ff. 142–147) in ps. CXV * (M. 30, 104–116), [18] (ff. 147–156) de ieiunio homilia I (M. 31, 164–184), [19] (ff. 156–162v) homilia II (M. 31, 185–197), [20] (ff. 162v–171v) in ebriosos (M. 31, 444–464), [21] (ff. 171v–189v), in principium Proverbiorum (M. 31, 385–424), [22] (ff. 189v–199v) in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217), [23] (ff. 199v–211) quod Deus non est auctor malorum (M. 31, 329–353), [24] (ff. 211–220) adversus iratos (M. 31, 353–372) inscripta ὁμ. περὶ ὀργῆς λεχθεῖσα πρός τινα εὐεμπτώτως ἔχοντα πρὸς τὸ πάθος, [25] (ff. 220–227) de invidia (M. 31, 372–385), [26] (ff. 227–234v) de humilitate (M. 31, 525–540), [27] (ff. 234v–247) quod mundanis adhaerendum non sit (M. 31, 540–564), [28] (ff. 247–258v) homilia dicta tempore famis et siccitatis (M. 31, 304–328), [29] (ff. 258v–268) homilia dicta in Lacizis* (M. 31, 1437–1457), [30] (ff. 268–277v) de gratiarum actione (M. 31, 217–237), [31] (ff. 277v–288v) in martyrem Iulittam (M. 31, 237–261), [32] (ff. 288v–296v) in illud Lucae *Destruam horrea mea* (M. 31, 261–277), [33] (ff. 296v–308) in divites (M. 31, 277–304), [34] (ff. 308–312v) in illud *In principio erat Verbum* (M. 31, 472–481), [35] (ff. 312v–315v) de fide (M. 31, 464–472), [36] (ff. 316–318) de Spiritu sancto* usque ad vv. προσηγορίᾳ καὶ ὁμοιώσει (M. 31, 1429–1436 A 1), [37] (ff. 318–327v) in s. baptisma (M. 31, 424–444), [38] (ff. 327v–330v) in Barlaam martyrem (M. 31, 484–489), [39] (ff. 330v–338v) in Gordium martyrem (M. 31, 489–508), [40] (ff. 338v–346v) in XL martyres (M. 31, 508–525), [41] (ff. 346v–359) ad adolescentes (M. 31, 564–589), [42] (ff. 359v–365v) in sanctam Christi generationem* (M. 31, 1457–1476).

2 (ff. 365v–366) **Pilati** * anaphora B (ed. Tischendorf, Evangelia apocrypha, Lipsiae 1876, p. 443–449), cui subest nulla facta distinctione (ff. 366–367) ⟨p a r a d o s i s⟩ (op. cit., p. 449–455).

3 (ff. 367–383) ⟨**Ps.-Amphilochii Iconiensis**⟩ vita et miracula s. Basilii ab editis (F. Combefis, SS. PP. Amphilochii Iconiensis, Methodii Patariensis et Andreae Cretensis opera omnia, Parisiis 1644, p. 155–225) satis diversa. Capitum numeri omittuntur. Desiderantur vv. πειράσωμεν οὖν — Εὔβουλος ἔφη (op. cit., p. 162 A 8–168 D 2; eadem desunt in versione latina M. 29, CCXCIX); sub inscriptione περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ πάνδοχος (sic) leguntur op. cit., p. 169 D 4–176 (ὁ δὲ υἱός κ. τ. λ.) nempe cap. III–VI; cap. VII et VIII (B H G.

248. 249) in unum redacta sunt; cap. IX (BHG. 250) in duas partes dividitur, quarum altera *περὶ τῆς ὀπτασίας* inscripta inc. *Καὶ δὴ δεομένων κ. τ. λ.* (op. cit., p. 181 C 1); quae sequuntur (cap. IX denuo, sed incorrecte, apud Combefisium, BHG. 251) in tres partes distribuuntur: [a] inde ab initio usque ad vv. *ἀκοινώνητον μένειν* (op. cit., 183 D 6), [b] ab hoc loco, sub titulo *περὶ τῆς ἀγγελίας τοῦ κοιαίστορος* (sic) *Λιβανίου*, usque ad vv. *ἐκέλευσεν ἑορτάζειν* (op. cit., p. 184 D 4), [c] ab istis verbis usque ad finem sub inscriptione *περὶ τῶν προσελθόντων Ἑλλήνων τῷ ἁγίῳ*; cap. X (BHG. 252) inscribitur *περὶ τῆς διαβολῆς τῶν Ἀρειανῶν πρὸς Οὐάλεντα τῶν* (sic) *βασιλέα* et in duo dividitur, quorum alterum (*περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως*) vv. *τοῦ οὖν βασιλέως* etc. (op. cit., p. 186 D 2) usque ad finem cap. comprehendit; cap. XI (BHG. 253) inscribitur *περὶ Προτερίου καὶ τῆς αὐτοῦ θυγατρός*; capp. XII–XIV (BHG. 254–256) subicitur cap. XVI (BHG 258) sub inscriptione *περὶ τῆς γυναικὸς τῆς γραψάσης ἐν τῶ* (sic) *χάρτη τὰς ἁμαρτίας ἑαυτῆς*, quod inc. *Γυνὴ δέ τις πλούτῳ* (op. cit., p. 215 B 6 ss.); insequitur cap. XV (BHG. 257); cap. XVII (BHG. 259) desinit *καταλείψας ταῖς ἐκκλησίαις τὰς κατ' ἐνέργειαν τοῦ ἁγίου πνεύματος συγγραφείσας παρ' αὐτοῦ βίβλους εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ κυρίου ἡμῶν κ. τ. λ.* (op. cit., p. 225 C 2).

4 (ff. 383–386) Martyrium ss. XL mart. Sebastenorum (ed. von Gebhardt, Acta martyrum selecta, Berlin 1902, p. 171–181), martyrum nominibus in fine additis.

Codicis primigenii supersunt secunda pars fasciculi tertii et fasc. *δ'–μζ'* integri (excepto folio supremo fasc. *μζ'* perdito) quaterniones in fronte et in calce notati. Notabilia quaedam adiecit ipse librarius, qui insuper textum sacrum spiculis, obiectiones hominum pravorum obelis instruxit, homiliarum inscriptiones litterasque initiales rubro liquore distinxit; adsunt praeterea manu posteriore (e. g. ff. 167. 167v. 170. 258. 287. 299v. 309v. 310v) glossulae. Fasciculos perditos tum in principio libri tum in fine supplevit manus saec. XIV–XV chartis triginta (ff. 1–8. 364–385); f. 386 membran. et indicem f. III exaravit, ni fallor, Ioh. Honorius a Mallia. Officinarum chartariarum signum littera *R*, cui superstat crux (cf. Briquet 8925). F. 361v summo: *ἔτους ,ςου ωου Ϙου γου ἰνδ. ηης* (an. 1384–1385); f. 362 summo precatiuncula nullius momenti; f. 342v monocondylion *Χαρτουλάριος* bis scriptum. F. 1 manu saec. XV medii *Basilij sup(er) psalmos: et eiusde(m) alię oratio(n)es*; ff. I–Iv index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. II vacuum; ff. III–IIIv *πίναξ* graecus.

Inter libros Nicolai V noster recenseri videtur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque* ..., p. 320: « Item unum volumen eiusdem forme [mediae] de pergameno copertum corio rubeo, quod intitulatur Beati Basilii super Psalmis et Sermones eiusdem alii »). Codicem breviter descripserunt hagiographi Bollandiani (Catalogus codd. hagiogr. Bibl. Vaticanae, 1899, p. 2).

418 (olim 283). Saec. X-XI, membran. (I–IV chartac.), mm. 333 × 240, ff. V (add.), 356 (+ 92^a), coll. 2, linn. 26 (ff. 1–8^v), 29 (ff. 9–37^v), 31 (ff. 38 ss.).

S. Basilii homiliae XLII sub titulo *ἠθικὰ τοῦ μεγάλ(ου) Βασιλείου.* [1] (ff. 1–11) in psalmum I (M. 29, 209–228), [2] (ff. 11–21^v) in ps. VII (M. 228–249), quae des. *συνέχειν. εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν,* [3] (ff. 21^v–28) in ps. XIV prior (M. 249–264), [4] (ff. 28–35^v) in ps. XIV altera (M. 264–280), [5] (ff. 35^v–46^v) in ps. XXVIII prior (M. 280–305), [6] (ff. 46^v–50^v) in ps. XXVIII altera* (M. 30, 72–81), [7] (ff. 50^v–58) in ps. XXIX (M. 29, 305–324), [8] (ff. 58–69) in ps. XXXII (M. 29, 324–349), quae des. *τῷ σώματι τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ,* [9] (ff. 69^v–86) in ps. XXXIII (M. 29, 349–385), [10] (ff. 86–94^v) in ps. XXXVII* (M. 30, 81–104), [11] (ff. 94^v–106^v) in ps. XLIV (M. 29, 388–413), [12] (ff. 106^v–113^v) in ps. XLV (M. 29, 416–432), [13] (ff. 114–126) in ps. XLVIII, (M. 29, 432–460), [14] (ff. 126–130) in ps. LIX (M. 29, 460–469), [15] (ff. 130–136) in ps. LXI (M. 29, 469–484), [16] (ff. 136–141) in ps. CXIV* (M. 29, 484–493), [17] (ff. 141–146) in ps. CXV* (M. 30, 104–116), [18] (ff. 146–154^v) de ieiunio homilia I (M. 31, 164–184), [19] (ff. 154^v–160^v) homilia II (M. 31, 185–197), [20] (ff. 160^v–169) in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217), [21] (ff. 169^v–177) de gratiarum actione (M. 31, 217–237), [22] (ff. 177^v–188) in martyrem Iulittam (M. 31, 237–261), [23] (ff. 188–198^v) quod Deus non est auctor malorum (M. 31, 329–353), [24] (ff. 198^v–206^v) adversus iratos (M. 31, 353–372), [25] (ff. 207–213^v) de invidia (M. 31, 372–385), [26] (ff. 213^v–221) in illud Lucae *Destruam horrea mea* (M. 31, 261–277), [27] (ff. 221–231^v) in divites (M. 31, 277–304), [28] (ff. 231^v–242) homilia dicta in tempore famis et siccitatis (M. 31, 304–328), [29] (ff. 242–258) in principium Proverbiorum (M. 31, 385–424), [30] (ff. 258–267^v) in s. baptisma (M. 31, 424–444) addita subscriptioni stichometria *στί(χοι) φδ',* [31] (ff. 268–276) in ebriosos (M. 31, 444–464), [32] (ff. 276–279^v) de fide (M. 31, 464–472), [33] (ff. 279^v–284) in illud *In principio erat Verbum* (M. 31, 472–481), [34] (ff. 284–286^v) de Spiritu Sancto *, quae des. in vv. *προσηγορίᾳ καὶ ὁμοιώσει* (M. 29, 1429–1436 A 1), [35] (ff. 286^v–289) in Barlaam martyrem * (M. 31, 484–489), [36] (ff. 289–296^v) in Gordium martyrem (M. 31, 489–508), [37] (ff. 296^v–303^v) in XL martyres (M. 31, 508–525), [38] (ff. 303^v–312) homilia dicta in Lacizis* (M. 31, 1437–1457), [39] (ff. 312–318^v) de humilitate (M. 31, 525–540), [40] (ff. 318^v–330) quod mundanis adhaerendum non sit (M. 31, 540–564), [41] (ff. 330–341^v) ad adolescentes (M. 31, 564–589), [42] (ff. 342–349) in sanctam Christi generationem* (M. 31, 1457–1476), in fine cuius *Τέλος τῶν ἠθικῶν.* Subduntur [a] (ff. 349^v–354) ep. 46 inscripta *τοῦ αὐτοῦ πρὸς παρθένον ἐκπεσοῦσαν* (M. 32, 369–381), (ff. 354^v–356). ep. 45 inscripta *τοῦ αὐτοῦ πρὸς μονάζοντα ἐπ πεσόντα* (M. 32, 365–369).

F. V avulsum e codice saec. IX litteris uncialibus, binis coll., linn. 36 exarato fragmentum continet vitae s. Basilii auctore Ps.-Amphilochio inde a vv. *πρεσβύτε]ρον ἀπέλυσεν*, usque ad vv. *καὶ ἀπελθόν[τες πρῶτον* (ed. Combefis, p. 206 C 4–208 C 5; BHG. 255. 256).

Codicis primigenii supersunt fasciculi ⟨ς'–με'⟩ (ff. 38–356) quaterniones in prima singulorum pagina summa dextrorsum signati ut ex raris notarum vestigiis apparet. Scriptura accurata; inscriptiones, homiliarum numeri auro atque rubro liquore exarata; inscriptionum ornatus litteraeque initiales maximae auro et variis coloribus pictae; sacrae scripturae textum spiculis, adversariorum difficultates obelis ipse scriba distinxit. Fasciculi qui deerant e codice coaevo — scripturae atque ornatus simpliciorum, linearum numeri minoris — extracti sunt, atque saec. XIV–XV ad nostrum complendum praefixi ut liquet ex inscriptione fere deleta f. 356: *αὔτη εἰ βήβλος τοῦ μεγάλου Βασηλοίου. ὠμηλήε μβ'. καὶ ἀπὸ την ἀρχὴν λήπου(σιν) ὠμιλήε δ' καὶ οληγον και ε... τοῦ βηβληου φήλα τις'* (sic). Manus saec. XIV scripturam et titulos f. 1 renovavit, nonnulla f. 349 a Barlaamitis abrasa (M. 31, 1473 D: *ἐφαίνετο — κεκαθαρμένους*) restauravit, admonitione addita (quam vulgavit G. Pasquali, *Eine Stelle des Basilius und die hesychastische Polemik*, in *Zeitschrift für Kirchengeschichte*, XXX, 1909, p. 362). Eadem fere aetate, codice iam completo, fasciculi iterum supputati sunt in ultima uniuscuiusque pagina ima, sed ex oscitantia fasc. *μβ'–μδ'* litteris *λβ'–λδ'* signati sunt; quot folia insuper singulae repleant homiliae uniuscuiusque principio adscriptum est, item in principio homiliarum 18. 20. 28 dies in quo legebantur. F. 5 summo manu saec. XIV: *Λέ(ων) ανάγνοστ(ης) καὶ τάβουλάριός του ευρίπ ... σας μοι σαλκ ...* (?). F. V manu saec. XV: *Ethica magni Basilij siue eius moralia ac omilie et a(li)a m(u)lta.* Ff. I–I^v index latinus ⟨F. Gozadini⟩; ff. II–II^v *πίναξ* Allatianus; ff. III. IV vacua. In sectura inferiore libri clausi: + *ΤΑ ΗΘΙΚΑ τοῦ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑСΗΛΙΟΥ.*

Integumenti tabulis corio rubro tempore Pii VI, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo impressae sunt tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

419 (olim 284). Saec. XIV, chartac. (ff. VII. 1 membran.), mm. 234 × 162, ff. VII (add.). 330 (+ 264^a. 286^a), linn. 23–34.

A. – S. Basilii homiliae diversae et ss. Patrum excerpta de Spiritu Sancto, praevio (ff. 7–8) indice.

1 S. Basilii [1] (ff. 9–15^v) in psalmum I (M. 29, 209–228), [2] (ff. 15^v–22) in ps. VII (M. 228–249), [3] (ff. 22–26) in ps. XIV homilia prior (M. 249–264), [4] (ff. 26–34) in ps. XXVIII (M. 280–305), [5] (ff. 34^v–40) in ps. XXIX (M. 305–324), [6] (ff. 40–48^v) in ps. XXXII (M. 324–349), quae des. *τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ*, [7] (ff. 48–61^v) in ps. XXXIII (M. 349–385), [8] (ff. 61^v–65^v) in ps. CXV * (M. 30, 104–116), [9] (ff. 65^v–75) in ps. XLIV (M. 29, 388–413), [10] (ff. 75–81) in ps. XLV (M. 29, 416–432), [11] (ff. 81–90) in ps. XLVIII (M. 29, 432–460), [12] (ff. 90–93) in ps. LIX (M. 29, 460–469), [13] (ff. 93–97^v) in ps. LXI (M. 29, 469–484),

[14] (ff. 97v–101) in ps. CXIV * (M. 29, 484–493), [15] (ff. 101–107v) in ps. XXXVII* (M. 30, 81–104), [16] (ff. 107v–113v) de ieiunio homilia I (M. 31, 164–184), [17] (ff. 113v–118) homilia II (M. 30, 185–197), [18] (ff. 118–124v) in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217), [19] (ff. 124v–129v) in illud Lucae *Destruam horrea mea* (M. 31, 261–277), [20] (ff. 129v–137) in divites (M. 31, 277–304), [21] (ff. 137v–142v) in ebriosos (M. 31, 444–464) in indice praevio (f. 7v) omissa, [22] (ff. 142v–148v) adversus iratos (M. 31, 353–372) inscripta *περὶ ὀργῆς πρός τινα εὐεμπτώτως ἔχοντα πρὸς τὸ πάθος*, [23] (ff. 148v–153v) de invidia (M. 31, 372–385), [24] (ff. 153v–164v) in principium Proverbiorum (M. 31, 385–424), [25] (ff. 165–174) quod Deus non est auctor malorum (M. 31, 329–353), [26] (ff. 174v–182) de gratiarum actione (M. 31, 217–237), [27] (ff. 182–192) in martyrem Iulittam (M. 31, 237–261), [28] (ff. 192–200) in Gordium martyrem (M. 31, 489–508), [29] (ff. 200–207v) in XL martyres (M. 31, 508–525), [30] (ff. 208–211) in Barlaam martyrem * (M. 31, 484–489), [31] (ff. 211–220v) homilia dicta in Lacizis * (M. 31, 1437–1457), [32] (ff. 220v–228v) in sanctam Christi generationem * (M. 31, 1457–1473) scholio aucta (f. 223, in M. 1464 B 13 *τὴν θεοφόρον*), [33] (ff. 228v–238v) in s. baptisma (M. 31, 424–444), [34] (ff. 238v–242) de fide (M. 31, 464–472), [35] (ff. 242v–246v) in illud *In principio erat Verbum* (M. 31, 472–481), [36] (ff. 246v–249v) eiusdem (?) adversus calumniatores s. Trinitatis (M. 31, 1488–1496), [37] (ff. 249v–256) contra Sabellianos et Arium et Anomoeos (M. 31, 600–617), [38] (ff. 256–261v) de humilitate (M. 31, 525–540), [39] (ff. 261v–263) de Spiritu Sancto * (M. 31, 1429–1436 A 1 *προσηγορίᾳ καὶ ὁμοιώσει*), [40] (ff. 263v–267) ep. 46, sub inscriptione *εἰς παρθένον ἐκπεσοῦσαν* (M. 32, 369–381, doxologia addita), [41] (ff. 267–269) ep. 45, sub inscriptione *πρὸς μονάζοντα ἐκπεσόντα* (M. 32, 365–369), [42] (ff. 269–280) ad adolescentes (M. 31, 564–589), [43] (ff. 280–289) homilia dicta tempore famis et siccitatis (M. 31, 304–328). Hoc loco, testante indice libri (f. 8), spatium vacuum relictum est (ff. 289v–293v) ad varia excipienda, nempe *τοῦ μακαρίτου Νικηφόρου τοῦ Βλεμίδ(ου) ἐκ τῶν κατ' αὐτὸν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ὅτι ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται οὐχὶ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ* (cf. cod. Laur. VI, 12 [n. XXXI] apud Bandinium, I, p. 121).

2 Variorum excerpta de Spiritu Sancto. [1] ex libro <Viae duce> s. **Anastasii Sinaitae** monachi (cf. Bandinius, op. cit., n. XXXII) hoc ordine: [a] (f. 294) ex cap. I (*Εἰδέναι μέντοι γε — τὴν ἑλληνικὴν σοφιαν*: M. 89, 49 B 5–52 A 5), [b] (ff. 294–294v) ex cap. II (*Τὸ οἰκονομικῶς — γινόμενον λέγουσιν*: col. 85 D 4–88 A 8), [c] (ff. 294v–295) ex cap. III, *ἐκ τοῦ αὐτοῦ [β'] κεφαλαίου* cod., *Hodegi cap. 3. pag.* 72 notavit *L. Zaccagnius* (*Ἀρχὴ τῶν λόγων σου–πατέρας ἐσήμανεν*: col. 89 A 4–92 B 19), [d] (f. 295) ex eodem capite (*Πολλῷ δὲ πλέον πάντων — ἀλλοτρίους τοῦ χριστοῦ*: col. 92 D 4–93 A 11). [e] (ff. 295–296v) ex cap. VI, *pag. 90* addidit

L. *Zaccagnius* (*Ὅσιον λοιπὸν — φύσις ἀπρόσωπος*: M. 101 C 3–108 B 15), [i] (ff. 296v–297v) ex cap. IX (*Ἀρκεῖ τοῖς εὖ φρονοῦσι — καθολικῆς ἐκκλησίας*: col. 144 D 10–148 D 10), [g] (ff. 297v–298) ex cap. X (*Χρήσεις τινὲς — ἀποκρέμασθαι νομίζουσιν*: col. 149 A 3–152 A 6), [h] (ff. 298–298v) ex eodem capite (*Διηγοῦντο τοίνυν ἡμῖν — φύσις σημαντική*: col. 184 D 4–185 C 5), [i] (f. 298v) cap. XI, *ιβ'* cod. (col. 193 A–D), [k] (ff. 298v–299) ex cap. XIII, *ἀπὸ κεφαλ. ιδ'* cod. (*Πρὸ μέντοι — καὶ θανόντα*: col. 204 C 13–205 C 7), [l] (ff. 299–299v) ex eodem capite (*Ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν — εἰ καὶ σεσάρκωται*: col. 209 A 10–B 15), [m] (ff. 299v–300) ex cap. XIV, *τοῦ αὐτοῦ* cod. (*Καὶ γὰρ καὶ — μακρόθυμον*: col. 244 C 1–248 A 9), [n] (ff. 300–300v) cap. XVIII, *ιζ'* cod. (col. 265 C 14–268 C 15), [o] (ff. 300v–301) ex cap. XXII, *κα'* cod. (col. 288 D 7–292 A 10). [2] (ff. 301v–303) **s. Iohannis Chrysostomi** excerpta novem, quorum primum inc. *Διὰ τί δὲ εἶπεν ἐρωτήσω*, des. *ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό* (hom. 75 in Iohannem: M. 59, 403, l. 5 ab imo — 404, l. 5 ab imo); supremum inc. *Τοῦ πνεύματος τὴν χάριν*, des. *τὰ πεπυρωμένα βέλη* (initium hom. 32 in Iohannem M. 59, 183). [3] (ff. 303–312v) eiusdem * homilia de Spiritu Sancto (M. 52, 813–826) ut in cod. 335, ff. 261–281.

B. – Alia diversa ad ius canonicum maxime pertinentia.

1 (ff. 313–313v) alia manu ⟨N o t i t i a   m e t r o p o l i t a r u m   e t   a r c h i e p i s c o p o r u m   t h r o n o   C o n s t a n t i n o p o l i t a n o   s u b d i t o r u m⟩. Metropolitae sunt 111, secundum ordinem catalogi Andronici Palaeologi recensiti; desideratur *πα'. ὁ Γαλίτζης* anno 1304–1305 ad metropolim evectus (cf. H. Gelzer, *Ungedruckte und ungenügend veröffentlichte Texte der Notitiae episcopatuum*, in *Abhandl. d. philos.-philol. Klasse d. Königl. Bayer. Akad. d. Wiss.*, XXI, 1901, p. 597–600); ordo archiepiscoporum 36 ab editis (op. cit., p. 592–593) satis diversus: omittuntur archiepiscopi sub numeris *δ'. ε'. ι'. ιβ'. ιγ'. ιθ'. κς'. λ'* recensiti; elenchus hoc modo desinit *λ' ὁ Χωνῶν, λα' ὁ Νυμφαίου, λβ' ὁ Ξανθείας, λγ' ὁ Μηδείας, λδ' ὁ Δράμας, λε' ὁ Κῶ, λς' ὁ Μηλοποτάμου.*

2 (ff. 315–326) **Nicephori Chumni** adversus Plotinum de anima, sub inscriptione *Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐπὶ τοῦ κανικλείου ἀντιθετικὸς πρὸς Πλωτῖνον* (M. 140, 1404–1438).

3 (ff. 326v–330) alia manu L i b e l l u s   s y n o d i c u s omnes synodos brevi compendio continens, quae inde ab apostolorum tempore usque ad octavam universalem sunt celebratae (Fabricius–Harles, Bibliotheca Graeca, t. XII, p. 360 ss.). Deficit in *μζ'. Διόπερ Κουρδούβης ἐπίσκοπος* (op. cit., p. 377, l. 6 ab imo). Praeponitur distichon: *τῶν σχισματικῶν τὴν πλάνην ἅπασαν βλέπε | τὸ κρεῖττον αἱροῦ τῶν παρεγγράπτ(ων) λόγων.*

Ff. VII–6 praevia continent: [a] (ff. VIIv–1v) **Andronici senioris** constitutio synodalis (a. 1306) ab Athanasio patriarcha proposita, quae desinit in

vv. κρατύνωνται ἀδιάλυτα (ed. C. E. Zachariae a Lingenthal, Ius Graeco-Romanum, pars III, Lipsiae 1857, p. 628–632, 4). [b] (f. 2) ⟨s. **Gregorii Nazianzeni** carmen I 1, 12⟩, quod inc. mut. a versu 30 (M. 37, 474). [c] (ff. 2–2v) s. **Amphilochii Iconiensis** ex versibus iambicis ad Seleucum (ed. Th. Zahn, *Geschichte des NTlichen Kanons*, II 1, 1890, p. 217–219). [d] (ff. 2v–3) s. **Basilii** ep. 257, sub inscriptione πρός τινας μονάζοντας (M. 32, 945–948). [e] (f. 3) eiusdem ep. 93, πρὸς Καισαρ(ίαν) cod., inde a vv. Τὸ δὲ ἀναγκάζεσθαι (M. 32, 484 B 12–485; cf. M. 89, 389 C D), cui subicitur ⟨monitio ad sacerdotem⟩ Βλέπε, ὦ ἱερεῦ, τοὺς βουλομένους δωρεὰν λαμβάνειν ἐν τοῖς οἴκοις, ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς θείας μυσταγωγίας ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω. ὅρα οὖν οἷς οἱ θεῖοι κανόνες οὐκ ἐπιτρέπουσι, μὴ μεταδώσεις. [f] (ff. 3v–4v) ⟨s. **Anastasii Sinaitae** quaestio XL⟩, omisso Theodoreti loco (M. 89, 585–589 C 6). [g] (ff. 4v–5) Sententiae diversae XIV Basilii, Cyrilli, Gregorii Nazianzeni, Ioh. Chrysostomi, Maximi, Theodori Studitae nomina prae se ferentes; quarum prima inc. Τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Διαμαρτυρόμεθα παντὶ ἀνθρώπῳ φοβουμένῳ, des. τῶν εὐαγγελικῶν διδαγμάτων, φυλάσσεσθαι τὸν τοιοῦτον; ultima (εἰς τὸν βίον τοῦ Χρυσοστόμου) inc. Φιλεῖ γάρ πως ἡ τῶν ἐπιφανῶν, des. τῆς μεταβολῆς ἀφορμή. [h] (f. 5) s. **Maximi** quaestiones et dubia, § 13 (M. 90, 796). [i] (ff. 5v–6v) s. **Andreae Cretensis** canon paracleticus in agentes animam, εἰς ἐξομολογουμένους cod. (Goar, Euchologium, p. 737–740). [k] (f. 6v) modus inveniendi pascha, fere ut in codice 392, f. 357v, paucis mutatis.

Librarius (ille fortasse qui nomen suum litteris inter se colligatis apposuit f. 314: ὁ ἀπὸ τῶν βασιλικῶν νοταρίων ἔξαρχος τῶν ταβουλαρίων Φωκᾶς ὁ Χοῦμνος) opus suum tribus vicibus persolvisse videtur. Unde partes quibus constat liber hae sunt: [a] (ff. 9–293v) Fasciculi 36 quaterniones (excepto supremo 7 ff.) in principio et in fine, ut ex notarum vestigiis eruitur, signati; in quibus homiliarum inscriptiones, litterae initiales maximae, frontis (f. 9) ornatus rubro colore distinguuntur; margines supplementis (e. g. ff. 68v. 82. 87. 87v. 94. 154) augentur; quot folia insuper compleant singulae homiliae ipse, ni fallor, scriba in prima singulorum pagina ima notavit. [b] (ff. 294–314v) Fasciculi tres, nempe ⟨λζ'⟩ quinque foliorum, ⟨λη'⟩ et λθ' quaterniones; quibus exaratis digestus est index libri (ff. 7–8). [c] (ff. 315–330) Fasciculi duo quaterniones ⟨μ'⟩ et μα'.

Ff. 313. 325v–330 prius vacua replevit manus coaeva; cui tribuenda sunt, ut opinor, ff. VII–6v principio codicis assuta. F. VII manu saec. XV nota *112* et inferius *Basilij moralia sup(er) psalmos*; ff. I–IIv index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. VI πίναξ Allatianus foliorum 1–6; ff. III–V. 290–293 vacua. In ora superiore libri clausi litterae *EE*.

Ad codicem pertinere videtur nota inventari an. 1475 (Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 239: « B. Basilii Moralia, sive Omeliae super Psalmis. Ex papiro in albo »).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

420 (olim 282). Saec. XIV-XV, chartac., mm. 144×113, ff. IV (I. II add.). 385, linn. 18.

S. Basilii homiliae XXIX, praefixo (ff. III^{v}–IV) indice (*πίναξ τῶν ἐγγεγραμμένων τῇδε τῇ βίβλῳ ἠθικῶν τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Βασιλείου λόγων*). [1] (ff. 1–13) in psalmum I (M. 29, 209–228), [2] (ff. 13–27^{v}) in ps. VII (M. 228–249), [3] (ff. 27^{v}–36^{v}) in ps. XIV homilia prior (M. 249–264), [4] (ff. 36^{v}–54) in ps. XXVIII (M. 280–305), [5] (ff. 54–65^{v}) in ps. XXIX (M. 305–324), [6] (ff. 65^{v}–83^{v}) in ps. XXXII (M. 324–349), quae des. *τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ ὅτι αὐτῷ πρέπει κ. τ. λ.*, [7] (ff. 83^{v}–108^{v}) in ps. XXXIII (M. 349–385), addita doxologia, [8] (ff. 108^{v}–127) in ps. XLIV (M. 388–413), [9] (ff. 127^{v}–138) in ps. XLV (M. 416–432), [10] (ff. 138–156^{v}) in ps. XLVIII (M. 432–460), [11] (ff. 157–163^{v}) in ps. LIX (M. 460–469), [12] (ff. 163^{v}–172^{v}) in ps. LXI (M. 469–484), [13] (ff. 173–180^{v}) in ps. CXIV * (M. 484–493), [14] (ff. 180^{v}–188) in ps. CXV * (M. 30, 104–116), [15] (ff. 188–201^{v}) in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217), [16] (ff. 202–214^{v}) de ieiunio homilia I (M. 31, 164–184), [17] (ff. 214^{v}–223^{v}) homilia II (M. 31, 185–197), [18] (ff. 223^{v}–234^{v}) in sanctam Christi generationem * (M. 31, 1457–1476), [19] (ff. 234^{v}–249) in s. baptisma (M. 31, 424–444), [20] (ff. 249–259^{v}) in XL martyres (M. 31, 508–525), [21] (ff. 259^{v}–271) in Gordium martyrem (M. 31, 489–508), [22] (ff. 271–275) in Barlaam martyrem * (M. 31, 484–489), [23] (ff. 275–285^{v}) in illud Lucae *Destruam horrea mea* (M. 31, 261–277), [24] (ff. 286–298) de gratiarum actione *καὶ εἰς τὸ Πάντοτε χαίρετε* (M. 31, 217–237), [25] (ff. 298–313^{v}) in martyrem Iulittam (M. 31, 237–261), [26] (ff. 314–329^{v}) quod Deus non est auctor malorum (M. 31, 329–353), [27] (ff. 329^{v}–353) in principium Proverbiorum (M. 31, 385–424), [28] (ff. 353–368) homilia dicta tempore famis et siccitatis (M. 31, 304–328, [29] (ff. 368–385) ad adolescentes (M. 31, 564–589).

Fasciculi 48 in prima et ultima singulorum pagina signati, additis extra supputationem foliis duobus (ff. III-IV) in principio et uno (f. 385) in calce. Inscriptiones, homiliarum numeri, litterae initiales maiores rubro colore exarata sunt. Officinarum chartariarum signum singulare, maiore ex parte excisum, circuli duo superpositi — ni fallor — linea recta in stellam desinente transversi (cf. Briquet n. 3216–3229). Ff. I–I^{v} *πίναξ* Allatianus; ff. II–II^{v} index latinus ⟨F. Gozadini⟩. Foliorum secturae linearibus schematis distinguuntur.

In tabulis corio rubro obductis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii; in dorso, quod renovatum est, Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

421 (olim 288). Saec. XI, membran., mm. 335 × 267, ff. II (chart. add.). 286, coll. 2, linn. 26.

S. **Basilii** homiliae XXVIII. [1] (ff. 1–4v) de invidia, quae inc. mut. *ἀγνοουμένοις φθονεῖ* (M. 31, 380 A 9–385), [2] (ff. 5–14v) de gratiarum actione (M. 217–237), [3] (ff. 15–27v) in martyrem Iulittam (M. 237–261), [4] (ff. 27v–36v) in XL martyres (M. 508–525), [5] (ff. 36v–40) in Barlaam martyrem * (M. 484–489), [6] (ff. 40–52v) in psalmum VII (M. 29, 228–249), [7] (ff. 52v–59v) in ps. XIV homilia prior (M. 29, 249–264), [8] (ff. 59v–68) homilia altera (M. 29, 264–280), [9] (ff. 68–81v) in ps. XXVIII (M. 29, 280–305), [10] (ff. 81v–88v) in ps. XXIX, quae deficit in vv. *ἀπηλέγχθη. ἀποστρέφειν* (M. 320 A 3) uno fasciculo post f. 88v deperdito, [11] (ff. 89–97v) in ps. XXXII, quae inc. mut. *οὐ]ρανοὶ ἐστερεώθησαν* (M. 29, 333 A 12–349), des. *τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ,* [12] (ff. 97v–119) in ps. XXXIII (M. 29, 349–385), [13] (ff. 119–131) in ps. XXXVII * (M. 30, 81–104), [14] (ff. 131–146v) in ps. XLIV (M. 29, 388–413), [15] (ff. 146v–156) in ps. XLV (M. 29, 416–432), [16] (ff. 156–171v) in ps. XLVIII (M. 29, 432–460), [17] (ff. 172–177v) in ps. LIX (M. 29, 460–469), [18] (ff. 177v–185v) in ps. LXI (M. 29, 469–484), [19] (ff. 185v–192) in ps. CXIV (M. 29, 484–493), [20] (ff. 192–198v) in ps. CXV * (M. 30, 104–116), [21] (ff. 198v–212) quod Deus non est auctor malorum (M. 31, 329–353), [22] (ff. 212v–224) in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217), [23] (ff. 224–233) in illud Lucae *Destruam horrea mea, περὶ πλεονεξίας* cod. (M. 31, 261–277), [24] (ff. 233–246v) in divites (M. 31, 277–304), [25] (ff. 247–267) in principium Proverbiorum (M. 31, 385–424), [26] (ff. 267–278) homilia dicta in Lacizis * (M. 31, 1437–1457), [27] (ff. 278–284) in illud *In principio erat Verbum* (M. 31, 472–481), [28] (ff. 284–286v) homilia dicta tempore famis et siccitatis, quae abrumpitur in vv. *στενοῦνται καὶ τὸν ἐστε[νωμένον* (M. 31, 304–309 B 6).

Codex accurate perscriptus, nunc initio et fine mutilus, qui testantibus notis (saec. XIV?) ff. 77. 217v. 239 foliis 350 constiterat. Perierunt homiliae octo priores integrae et quae f. 286v insequebantur, fasciculus insuper unus post f. 88v, notarum etiam vestigia. Supersunt fasciculi 36 quaterniones, si excipias 34 ternionem. Homiliarum inscriptiones litteris uncialibus minoribus, textus sacer virgulis, obiectiones pravorum hominum obelis distincta sunt. Librarii annotationes vel lemmata (e. g. ff. 231. 232v) perrara. Duplici numero, inde a f. 24, folia singula instructa sunt; margine absciso numerus superior non semel periit, qui a iusta supputatione paulatim discedens circa finem codicis inventus est iusto numero viginti uno minor. Scriptiunculae nullius momenti in ff. 218. 220v; f. 226 de Incarnatione laus, quam accuratius recensere supersedi. F. 208v monocondylion † ὁ εντελης ἱέρὸς (sic) (cf. f. 180 ὁ εὐτελὴς ἵερεὺς) νομϊκος καὶ ἔξαρχος ἐμπρ (ἐμπορίου?) της Πανορμου; aliae inscriptiones litteris inter se colligatis in ff. 181 (ὁ γαβρὰς). 195 (ο μίκροκεφαλος). 251v (ὁ δοῦλος του κραταίου και ἁγϊου ἡμῶν αὐθέντου και βασιλεως δουξ) et f. 248 ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταν-

τινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης (alia manu Νήμφω⟨ν⟩ legitur). Margo exterior f. 76 excisus. F. 1 summo manu saec. XV medii *Magni Basilij varii sermones*, quae paulo inferius manu posteriore iterantur; f. 1 πίναξ Allatianus; ff. II–II[v] index latinus ⟨F. Gozadini⟩. In ora inferiore libri clausi littera Z.

Inter libros Nicolai V noster recenseri videtur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque*..., p. 321: «Item unum volumen magnum de pergameno sine postibus, quod intitulatur magni Basilii varii sermones»).

Integumenti tabulis corio rubro tempore Pii VI, ut opinor, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

422 (olim 289). Saec. XI, membran., mm. 332 × 246, ff. II (chart. add.). 326, coll. 2, linn. 27.

S. Basilii homiliae XXVI et epistolae III. [1] (ff. 1–13[v]) in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217), [2] (ff. 13[v]–24) in illud Lucae *Destruam horrea mea* (M. 261–277), [3] (ff. 24–39[v]) in divites (M. 277–304), [4] (ff. 39[v]–51[v]) de gratiarum actione (M. 217–237), [5] (ff. 51[v]–66[v]) in martyrem Iulittam (M. 237–261), [6] (ff. 67–82[v]) quod Deus non est auctor malorum (M. 329–353), [7] (ff. 82[v]–94[v]) adversus iratos (M. 353–372), [8] (ff. 94[v]–107) homilia dicta in Lacizis * (M. 1437–1457), [9] (ff. 107–122) homilia dicta tempore famis et siccitatis (M. 304–328) cum doxologia paullo diversa, [10] (ff. 122[v]–131[v]) de humilitate (M. 525–540), [11] (ff. 132–149[v]) quod mundanis adhaerendum non sit (M. 540–564), [12] (ff. 149[v]–160) de invidia (M. 372–385), [13] (ff. 160[v]–173[v]) in ebriosos (M. 444–464), [14] (ff. 173[v]–187[v]) de ieiunio homilia I (M. 164–184), [15] (ff. 187[v]–197) homilia II (M. 195–197), [16] (ff. 197[v]–199[v]) homilia III * (M. 1508–1509) conclusione longiore aucta, [17] (ff. 199[v]–204[v]) de fide (M. 464–472), [18] (ff. 205–212) in illud *In principio erat Verbum*, εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον cod. (M. 472–481), [19] (ff. 212–215[v]) de Spiritu Sancto * (M. 1429–1436 A 1 προσηγορίᾳ καὶ ὁμοιώσει) conclusione ampliore aucta, [20] (216–221) eiusdem (?) adversus calumniatores s. Trinitatis (M. 1488–1496) conclusione ampliore aucta, [21] (ff. 221[v]–236) in s. baptisma (M. 424–444), [22] (ff. 236[v]–262) in principium Proverbiorum (M. 385–424), [23] (ff. 262–280[v]) ad adolescentes (M. 564–589), [24] (ff. 280[v]–284[v]) in Barlaam martyrem * (M. 484–489), [25] (ff. 285–297) in Gordium martyrem (M. 489–508), [26] (ff. 297–308[v]) in XL martyres (M. 508–525), [27] (ff. 308[v]–317[v]) ep. 46, ὁμιλία πρὸς παρθένον ἐκπεσοῦσαν cod. (M. 32, 369–381), [28] (ff. 317[v]–320) ep. 45 (M. 365–369), [29] (ff. 320–326) ep. 2 (M. 224–233) doxologia addita.

Codex accurate perscriptus, quem efficiunt fasciculi 41 quaterniones (excepto supremo ternione) in prima singulorum pagina sinistrorsum signati; notae complures quae resecto margine exciderant posterius suppletae sunt. Ordo fasciculorum 2. 3 olim turbatus, ut

ex notis in calce ff. 9v. 16v. 24v appositis liquet, posterius restitutus est, tempore fortasse quo liber compactus est. Homiliarum ornatus, inscriptiones, litterae initiales, πύλη f. 1 rubro colore picta. Scripturae loci spiculis, adversariorum obiectiones obelis, gentilium excerpta (ff. 262v. 267v. 268v) asteriscis distincta sunt. F. 1 summo, manu saec. XV ex. *Basilij Homilie 40* (sic). Ff. I-Iv index latinus ⟨Gozadini⟩; ff. II-IIv πίναξ Allatianus. In ora inferiore libri clausi litterae *OO*.

Integumenti tabulis saec. XVIII, ni fallor, corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

423 (olim 292). Saec. X, membran. (ff. I-VI chartac.), mm. 235 × 165, ff. VI (add.), 423, linn. 24, in duas partes dispertitus (II = ff. 224-424).

Plurium ss. Patrum excerpta, s. Anastasii Sinaitae quaestiones complures, fere ut in codice Coisliniano 120.

1 S S. Patrum excerpta. [1] (ff. 1–6v) **S. Basilii** adversus Eunomium lib. V locus, *ἐκ τῶν κατὰ Εὐνομίου περὶ τῆς ὁμοουσίου Τριάδος* cod. (M. 29, 752 B 6–761 B 3, omissis 756 A 8–B 12). [2] (ff. 6v–19v) s. **Cyrilli Alexandrini** de sancta Trinitate, *ἐκ τῶν πρὸς Ἑρμείαν περὶ ὁμοουσίου Τριάδος* cod. (Inc. *Μὴ γὰρ δή τινες ὅλως τῶν ὀρθότητος ἐπιμελητῶν*, des. *καὶ ἰδικῶς δι' ἑκάστου κινεῖσθαι φιλεῖ*) loci diversi (ff. 8–9) libri II (M. 75, 756 D 6–757 B 14), (ff. 9v–10) libri III (M. 789 D 1–792 D 10), (ff. 13–17) libri VI (M. 1008 C 8–1016 A 5), (ff. 17–18) libri VII (M. 1104 D 1–1105 D 3); marginibus (ff. 11. 16v. 17 inscripta sunt scholia tria, quorum primum Isidori ⟨Pelusiotae ep. I, 422⟩ continet (M. 78, 417). [3] (ff. 20–33v) **Theodoreti** expositio rectae fidei cap. 2–17 (M. 6, 1208 B 2–1240 B 8) sub inscriptione *Ἰουστίνου φιλοσόφου καὶ μάρτυρος ἐκ τοῦ τῆς ὀρθῆς πίστεως* (de quo libro cf. J. Lebon, *Restitutions à Théodoret de Cyr*, in *Revue d'Histoire ecclésiastique*, t. XXXVI, 1930, p. 536–550). [4] (ff. 33v–35v) **s. Maximi** de inhabitatione Verbi sub inscriptione *ἐκ τοῦ περὶ πῶς ἐνῴκησεν ὁ θεὸς λόγος καὶ τί ἐνοίκησις.* Inc. *Ἡ ἐνοίκησις κατά τινα ἠδιάζοντος* (sic) *λόγον*, des. *ἄνευ ἁμαρτίας τὸ πάθος ὑπέμεινεν.* [5] (ff. 35v–36v) ιζ' **s. Anastasii** de corpore Domini sub titulo *Πῶς σῶμα μικρὸν δύναται ἀπερίγραπτον εἶναι ὃ ἀνέλαβεν ὁ κύριος, ὁ γὰρ θεὸς πανταχοῦ.* Inc. *Ὁ μὲν θεὸς ἀπερίγραπτος ὤν*, des. *ἀλλὰ τὴν οὐσιώδη σῴζει διαφοράν.* [6] (ff. 36v–37) **s. Gregorii Nysseni** orationis catecheticae cap. X usque ad vv. *περὶ τῆς θείας οἰκονομίας λαβεῖν* (M. 45, 41 B 10–D 1). [7] (ff. 37–42) **s. Iohannis Chrysostomi** ex ⟨homiliis in⟩ epist. I ad Corinthios IV (M. 61, 31), VII (M. ib. 56, 59, 60, 61). Subiciuntur (ff. 42–43) s. Scripturae loci plures de inscrutabili scientia Dei (primi: Ecclesiasticus 1, 3; ep. ad Romanos 11, 33 et 12, 3; Ecclesiasticus 3, 21–24; ultimus: Sapientia 13, 7, 10). [8] (ff. 43–48) ιη' **Michaelis Syncelli** Hierosolymorum

libellus de orthodoxa fide (ed. Montfaucon, Bibliotheca Coisliniana, p. 90–93). [g] (ff. 48–55) de sex sanctis et oecumenicis synodis. Inc. *Πρώτη σύνοδος γέγονεν οἰκουμενικὴ ἐν Νικαίᾳ*, des. *τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν θεότητι καὶ ἐν ἀνθρωπότητι ἐξεφώνησεν.*

2 (ff. 55–385) s. **Anastasii Sinaitae** quaestiones (*τ. ἁγ. Ἀναστασίου ἀποκρίσεις πρὸς τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ ἐπερωτήσεις ἐκ παρὰ τινῶν ὀρθοδόξων περὶ διαφόρων κεφαλαίων*) hoc ordine dispositae: [a] (ff. 55v–224v) quaest. 1–23 (M. 89, 329–541), [b] (ff. 224v–251v) quaest. 24–35 sine numeris (M. 541–576), [c] (ff. 252–285v) quaest. 36–53, *ια´–κζ´* cod. (M. 576–616), [d] (ff. 285v–305v) quaest. 54–59. 142. 143, *α´–η´* cod. (M. 616–637; 793–797), [e] (ff. 305v–312v) quaest. 144–151, *α´–η´* cod. (M. 797–805), [f] (ff. 312v–363v) quaest. 60–70, *θ´–ιθ´* cod. (M. 637–696), [g] (ff. 363v–364v) quaest. 128, *κ´* cod. (M. 780–781), [h] (ff. 364v–369) quaest. 71–74, *κα´–κδ´* cod. (M. 696–701), [i] (ff. 369v–385) quaest. 152–154, *κε´–κθ´* cod. (M. 808–824). Addita sunt excerpta quaedam, nempe (f. 62) ex Constitutionibus apostolorum [in quaest. 1], (f. 94) ex Cyrillo ⟨Alexandrino⟩ [in quaest. 6], (f. 124v) ex Iohanne Climaco [in quaest. 9]. Responsio quaest. 145 (f. 307v: M. 800) Tito Bostrensi tribuitur (cf. J. Sickenberger, *Titus von Bostra*, in *Texte und Untersuchungen*, N. F. VI, 1, Leipzig 1901, p. 150), responsio quaest. 147 s. Ioh. Chrysostomo, scholion supremum quaest. 154 s. Maximo. Ab editione Gretseri codex satis discrepat ut in principio notavit Laur. Zaccagnius (*Hic incipit Anastasii Sinaitae liber Variarum Quaestionum editus a Gretsero, cuius editionis seriem cum codice isto contulimus* (e. g. ff. 255. 266v. 273. 275v. 279v. 303v. 312v. 363v).

3 **Theodori Rhaïtheni** [1] de essentia et natura, *περὶ τῶν αὐτῶν* cod., nempe excerpta duo desumpta ex ultima parte *προπαρασκευῆς* de Incarnatione (cf. cod. 432, ff. 40v–42v); prius (ff. 385–386v) inc. *Τὸ μὲν τῆς οὐσίας ὄνομα αὐτὴν φημὶ τὴν κλῆσιν*, des. *τούτων δημιουργὸς θεὸς ὑπερούσιος* (cf. M. 91, 1481); alterum (ff. 386v–387v) inc. *Φύσης δὲ ἔστιν ἀρχὴ τῆς ἑκάστου τῶν ὄντων κινήσεως*, des. *δύναμιν τὴν παρὰ τοῦ δημιουργοῦ.* [2] *λα´* (ff. 387v–388) eiusdem (?) de unione, quod decem modis efficitur unio. Inc. *Ἕνωσίς ἐστι διεστώτων πραγμάτων κοινωνικὴ συνδρομή*, des. *καὶ πάλιν ἀποκαθισταμένης* (sub nomine s. Ioh. Damasceni in cod. Paris. 1115, f. 1).

4 *λβ´* (ff. 388–393v) **Georgii Choerobosci** de tropis (cf. A. Walz, Rhetores Graeci VIII, p. 802–818).

5 (ff. 393v–394) s. **Epiphanii** *ἐκ τῶν Παναρίων* (?). Inc. *Ἰστέον ὡς πᾶσα παραβολὴ καὶ πᾶν αἴνιγμα ἐν τῇ θειᾳ γραφῇ πολλῶν προσώπων ἐπιδέχεται τὴν εἰσαγωγήν*, des. *ἐπὶ πάντα ἐστὶν τὸν νοῦν ἐπεκτείνεσθαι.*

6 λγ′ (ff. 394–398) **ss. Basilii et Gregorii Nazianzeni** dialogus (ed. G. Heinrici, *Griechisch.-Byzant. Gesprächbücher*, in *Abhandl. d. K. Sächs. Gesellsch. d. Wissensch., phil.-hist. Kl.*, XXVIII, 8, Leipzig 1911, p. 32–35).

7 λθ′ (ff. 398–403) **Theodoreti** *ἐκ τοῦ περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος*. Inc. *Μίαν εἶναι τῶν ὅλων ἀρχήν*, des. *εἰμὶ ὁ αὐτὸς καὶ οὐκ ἠλλοί⟨ω⟩μαι* (Mal. 3, 6). Cf. M. 91, 1484 et 99, 790. Comprehendit hic libellus partes plures sese excipientes sine ulla distinctione: [a] (ff. 398–398v) haereticarum fabularum lib. V initia capp. 1. 2. 3 (M. 83, 441 C 1–5; 448 B 2–C 2; 453 D 2–3), [b] (ff. 398v, l. 3 ab imo –402, 8) de Christi naturis post incarnationem et de resurrectione, [c] (ff. 402, 8–402v, l. paenultima) haeret. fab. cap. 9 excerpta duo (480 B 13–D 1; 481 B 15–D 2) quibusdam additis de Spiritu Sancto et de operatione s. Trinitatis.

8 (ff. 403–404) **s. Irenaei** *λουγδουνω(ν) ἐκ τοῦ εἰς τὴν γέ(νεσιν)*, nempe adversus haereses V, 12, 2 (ed. Harvey, II, p. 350–351, 9).

9 (ff. 404–404v) **s. Augustini** * *ἐκ τῶν δογματικῶν*. Inc. *Σκοπήσωμεν ποία τοῦ πυρὸς ἡ δύναμις*, des. *ὁμοούσια συνυπάρχοντα ἀλλήλων ἀεί* (cfr. M. Rackl, *Die griechischen Augustinusuebersetzungen*, in *Miscellanea Fr. Ehrle*, I, p. 34–35). Huius fragmenti primam partem legere contigit in ps.-Augustino, de Unitate Trinitatis (M. L. 42, 1160, l. 7 ab imo); reliqua cuius sint ignoro.

10 V a r i a   c h r o n o l o g i c a. [1] (ff. 404v–405) d e   a p p a r i t i o n e   D o m i n i, ex Constitutionibus Apostolicis (ed. Cotelerius, SS. Patrum qui temporibus apostolicis fuerunt... opera, t. I, Antverpiae 1698, p. 197); [2] (ff. 405v–409) ex **Eusebii** chronicis fragmenta duo (M. 92, 1053 C–1057); [3] (ff. 409v–410) **Hesychii** ex homilia in natalem Christi (M. ib. 1057); [4] **s. Ioannis Damasceni** [a] (ff. 410–411) de mensibus Macedonicis ex ecclesiastica traditione (M. 95, 236) et [b] (ff. 411–412) de mensibus diversis (M. ib. 236–237).

11 V a r i a   d e   s c r i p t u r a   s a c r a. [1] (ff. 412–413) de Decalogo, nempe Deuteronomium 4, 7–21; [2] λθ′ (ff. 413–414) **s. Iohannis Damasceni** de canonicis libris, nempe de fide orthodoxa IV, 17, *τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου* cod. (M. 94, 1177 B 13–1180 C 15); [3] (ff. 414–415) **s. Gregorii Nazianzeni** *ἐκ τῶν ἐπῶν*, hoc est carm. I 1, 12 de diversis Scripturae libris, inde a v. 6 (M. 37, 472–474 et 38, 841–845); [4] (ff. 415–416) de LX libris et quinam extra illos sint, *περὶ... βιβλίων καὶ ὅσα τούτων ἐκ τῆς ἴσης* cod. (Zahn, *Geschichte des NTlichen Kanons*, II, p. 290–292); [5] (ff. 416–417) **Ps.-Epiphanii** de LXXII prophetis et prophetissis (Cotelerius, op. cit., p. 295); [6] (ff. 417–423v) ⟨eiusdem*⟩ liber de vitis prophetarum, ut in codice Coisliniano 120 (M. 43, 415–431 D 14), des. in suprema vv. Ieremiae vitae.

Scriptura accurata. Fasciculi 53 quaterniones (si excipias nonum ff. septem) in prima singulorum pagina summa dextrorsum signati; exciso margine notae fere omnes perierunt, quas supplevit in prima et postrema fasciculorum pagina manus longe recentior (saec. XIV, ut videtur). Auctorum et operum inscriptiones, litterae initiales maximae rubro colore descriptae. Ultimae paginae scriptura evanuit. Inter ff. 337 et 338 assuta est charta moduli minoris saec. XIV perscripta, fragmentum quoddam typici liturgici continens (*τῆς μονῆς ἐν ᾗς* [sic] *παροικοῦμεν — λέγοντες εὐλογητὸς εἶ κύριε δίδαξόν με*). Ff. I-II index latinus ⟨F. Gozadini⟩; ff. III–IV^{v} *πίναξ* Allatianus.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut opinor, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo impressae sunt tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

424 (olim 291). Saec. XIII-XIV, membran. (ff. I–IV chartac.), mm. 319 × 213, ff. VI (add.). 347, coll. 2, linn. 33–37.

1 **S. Basilii** adversus Eunomium, *λόγος ἀντιρρητικὸς κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Εὐνομίου* cod. (M. 29, 497–773). (ff. 1–15) liber I; — (ff. 15–31^{v}) liber II; — (ff. 31^{v}–34^{v}) liber III. Sequitur omissa inscriptione (ff. 34^{v}–42) liber IV *, cui subest nulla facta distinctione (ff. 42–54^{v}) liber V *.

2 **s. Gregorii Nysseni** contra Eunomium. Praemittuntur [a] (ff. 55–55^{v}) epistola ad Petrum Sebastenum (M. 45, 237–240), [b] (ff. 55^{v}–56) **Petri Sebasteni** responsum (M. 241–244), [c] (ff. 56–60^{v}) librorum tabula (Jaeger, Gregorii Nysseni opera, volumen I, pars prior, Berolini 1921, p. 1–19). Sequuntur (ff. 61–123) liber I (M. 248–464); — (ff. 123–151^{v}) liber II (M. 467–572; refutatio confessionis Eunomii apud Jaeger, pars altera, p. 296–389); — (ff. 151^{v}–165^{v}) liber III (M. 572–616; libri III tomus I apud Jaeger, pars altera, p. 1–47); — (ff. 165^{v}–226^{v}) *πρὸς τὸν Εὐνομίου τοῦ ἀσεβοῦς δεύτερον λόγον* (hoc est libri XII pars altera in M. 909–1121; liber II apud Jaeger, pars prior, p. 216–391); — (ff. 227–241^{v}) liber IV (M. 617–676; libri III tomus II apud Jaeger, pars altera, p. 48–100); — (ff. 241^{v}–248^{v}) liber V (M. 680–708; libri III tomus III apud Jaeger, pars altera, p. 101–126); — (ff. 248^{v}–254^{v}) liber VI (M. 709–737; libri III tomus IV apud Jaeger, pars altera, p. 127–150); — (ff. 254^{v}–260^{v}) liber VII (M. 740–765; libri III tomus V apud Jaeger, pars altera, p. 151–174); — (ff. 260^{v}–269) liber VIII (M. 768–800; libri III tomus VII apud Jaeger, pars altera, p. 175–203); — (ff. 269–275) liber IX (M. 801–825; libri III tomus VII apud Jaeger, pars altera, p. 204–225); — (ff. 275–282) liber X (M. 825–853; libri III tomus VIII apud Jaeger, pars altera, p. 226–249); — (ff. 282–288^{v}) liber XI (M. 856–883; libri III tomus IX apud Jaeger, pars altera, p. 250–273); — (ff. 289–295) *λόγος ιβʹ* (hoc est libri XII pars prior in M. 884–908, libri III tomus X apud Jaeger, pars altera, p. 274–295).

3 (f. 295v) **s. Gregorii Nazianzeni** ep. 238 omissis inscriptione atque conclusione (M. 37, 380-381 B 11; cf. Ioh. Mercati, in Varia Sacra I, 1903, p. 86-90; Sajdak, in *Eos*, XV, 1909, p. 126-129; P. Maas, *Zu den Beziehungen zwischen Kirchenvätern und Sophisten*, in *Sitzungsb. d. preuss. Ak.*, 1912, 2, p. 990, n. 6).

4 (ff. 295v-296) **s. Athanasii** epistola ad Iohannem et Antiochum (M. 26, 1165-1168).

5 **s. Gregorii Nysseni** [1] (ff. 296-296v) epistola 4 (ed. G. Pasquali, Gregorii Nysseni epistulae, Berolini 1925, p. 25-28). [2] (ff. 296v-297) eiusdem (?) de deitate et tribus personis, sub inscriptione *ὅτι ὁμοούσιος ἡ τριὰς καὶ ὅτι μία ἡ θεότης ἐν ταῖς τρισὶν ὑποστάσεσιν*. Inc. *Ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς ἔστι γνῶναι καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς*, des. *νοῦν ἔχειν καὶ λόγον καὶ πνεῦμα* (cf. cod. Gudianus 97, ff. 17v-18, apud F. Koehler, *Die Gudischen Handschriften*, Wolfenbüttel 1913, p. 57 sub nomine Gregorii Thaumaturgi).

6 **Iohannis monachi** (*Ιω̄ α^χ* cod.) brevissima de incarnatione, nempe [1] (f. 297) ⟨de unione secundum hypostasin⟩ *Ὅτι ἡ ὑπόστασις τοῦ λόγου ἐσαρκώθη· εἰ γὰρ ἡ φύσις, ἄρα καὶ ὁ πατὴρ ἐσαρκώθη καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; — Τί ἐστιν ἕνωσις; ἕνωσιν τοιγαροῦν φησὶν καθ' ὑπόστασιν*, des. *ὁ λόγος γάρ φησιν σὰρξ ἐγένετο*. [2] (ib). ⟨eiusdem? de carne Christi⟩ *Ἡ φύσις τῆς σαρκὸς θεοῦται ἢ σαρκοῖ τὴν φύσιν τοῦ λόγου: — Ἡ φύσις τοῦ λόγου θεοῖ μὲν τὸ πρόσλημμα*, des. *ἡ δὲ ψυχὴ οὐ σαρκοῦται*. [3] (ff. 297-297v) ⟨eiusdem? quid synaloephe, commixtio⟩, et continuo ⟨de virtute numerorum⟩. Inc. *Ὁ ἓξ ἀριθμὸς τὴν πρακτικὴν σημαίνει φιλοσοφίαν*, des. *ὁ Χρυσόστομος ἀπεφήνατο*. Subicitur (f. 297v) synodi Nicaenae excerptum *τοὺς δὲ λέγοντας — ἐκκλησία* (Pitra, Iuris Ecclesiastici Graecorum historia et monumenta, I, p. 437) addita sententia *ἕτερον ἡ φύσις καὶ ἕτερον ἡ ὑπόστασις, ὡς ἐκ τούτου δῆλον*.

7 **s. Gregorii Nysseni** [1] (ff. 298-339v) in psalmorum inscriptiones omissis capitum titulis et divisionibus, des. in vv. *ἐλεός σου* (M. 44, 432-608 B 7). [2] (ff. 340-347v) epistolae ⟨5-18⟩ ex exemplari mutilo descriptae (ed. L. Zaccagnius [ut notavit A. Maius in calce f. IV], Collectanea, p. 358-400; ed. Pasquali, op. cit., p. 29-59; M. 46, 1029-1072).

Ff. V. VI ex codice saec. XIII, linn. 26 exarato avulsa continent [a] (ff. V-Vv) s. Demetrii passio (BHG. 497) inde a vv. *ἐ]φυλάττετο δοματίῳ καὶ τόπῳ* usque ad vv. *πρὸς ἑαυτὸν ὁ τύρανος* (M. 116, 1177 C 5-1180 C 15); [b] (ff. VI-VIv) ss. Cosmae et Damiani miraculum 1 (BHG. 385) usque ad vv. *τὸν δεσπότην πάντων* (L. Deubner, *Kosmas und Damian*, Leipzig 1907, p. 98-100, 1).

Fasciculi 43 quaterniones (exceptis [illegible] et 42 quinionibus, 37 foliorum septem) in calce singulorum signati. Ipse scriba notas quasdam marginibus adiecit (e. g. 139v. 146v. 149v adversus latinos) lemniscosque ad Eunomii difficultates distinguendas apposuit. Inscriptiones, litterae initiales maximae minio exaratae, aliquoties vero omissae. F. 1 margo exterior pessumdatus non sine textus damno. F. 32 nota ⟨Isidori card. Rutheni⟩ in vv. *ἀξιώματι μὲν γὰρ δευτερεύειν τοῦ υἱοῦ* (M. 29, 656 A 2). Ff. I. II vacua; f. III *πίναξ* Allatianus; f. IV index latinus ⟨F. Gozadini⟩. In ora inferiore libri clausi *ἀντιρρητικα βασιλ. και του νωσης.* De codice egerunt V. Jaeger, op. cit., II, p. XXV–XXVII, qui eum littera T signavit et G. Pasquali, op. cit., p. XLVII–XLVIII (V).

Tegumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

425 (olim 584). Saec. XII (ff. 393. 394 saec. XIII), membran., ff. IV (chart. add.). 394 (+ 191a. 196a), linn. 30.

S. Basilii opera ascetica varia. [1] (ff. 1–3) praevia institutio ascetica, quae inc. mutila *θείᾳ στρατείᾳ τοῦτο* (M. 31, 621 B 5–625). [2] (ff. 3–4) de religiosae exercitationis informatione* (M. 1509–1513). [3] (ff. 4v–14v. 22. 16) prooemium de iudicio Dei (M. 653–676). [4] (ff. 16–21v. 15. 23–23v) de fide (M. 676–692). [5] (ff. 26v–103) Moralia (M. 700–869), praefixo (ff. 23v–26) indice (M. 692–700). [6] (ff. 103–107) sermo asceticus II, *ὑποτύπωσις ἀσκήσεως καὶ πρόλογος τῶν ὅρων* cod. (M. 881–888). [7] regulae fusius et regulae brevius tractatae hac ratione: [a] (ff. 107–112v) prooemium (M. 889–901); [b] (ff. 112v–126) utriusque regulae capitula 349 sub inscriptione *πίναξ τῶν ἀσκητικῶν ἐπερωτημάτων* (cf. M. 901–905 et 1052–1078); [c] (ff. 126v–193) regulae fusius tractatae *μα', ἐπερωτήματα ἀσκητῶν* cod. (M. 905–1052), inter quas prima numero caret, 12–14 in unam contractae sunt [*ια'*] sicut et 16–18 [*ιγ'*], 22 et 23 [*ιζ'*], 24 et 25 [*ιη'*], 38–42 [*λα'*], 43 et 44 [*λβ'*], 46 et 47 [*λδ'*]; in locum reg. 49 suffecta est regula [*λς'*] brevior, item in locum reg. 53 et 54 [*μ'*] (ut in cod. Reg. primo et Voss. apud M. 1041 n. 10); quas excipiunt, nulla facta distinctione, [d] (ff. 193–278) regulae brevius tractatae, numeris *μβ'–τν'* instructae (M. 1080 C 5–1305) hoc ordine: 1. 114. 157. 98. 3–5. 287. 6 [*ν'*]. 288. 289. 99. 158. 159. 7–9. 85. 86 [*ξ'*]. 187–189. 21. 22. 160–163. 23 [*ο'*]–29. 191. 126. 30. 192 [*π'*]. 193. 88. 32. 33. 35. 198. 36. 115. 116. 37 [*Ϙ'*]. 117–119. 38–44 [*ρ'*]. 120. 96. 121. 166. 167. 200. 128. 129. 131. 132 [*ρι'*]. 133. 135. 168. 134. 136. 100. 87. 169 (ut in cod. Voss. inscripta). 141. 142 [*ρκ'*]. 143–147. 201. 148–150. 170 [*ρλ'*]. 171. 10. 89. 45–47. 16. 204. 151. 122 [*ρμ'*]. 173. 31. 195–197. 34. 164. 165. 127. 199 [*ρν'*]. 97. 169. 202. 279. 283. 205–207. 17. 90 [*ρξ'*]. 152. 172. 239. 208. 209. 240. 241. 48. 49. 210 [*ρο'*]. 50–53. 280. 11. 174. 211–213 [*ρπ'*]. 54. 175. 176. 214. 242–244. 55. 215. 216

[ρϚ′]. 245 omissa suprema sententia. 217. 56. 246. 247. 218. 248. 219. 249. 250 [σ′]. 251. 252. 220. 57. 123. 177. 178. 221. 222. 137 [σι′]. 58–60. 101. 91. 179. 61. 223. 12. 180 [σκ′]. 253. 62. 254. 224. 255. 256. 63. 257–259 [σλ′]. 260. 64. 225. 261. 262. 65. 263–266 [σμ′]. 226. 267–270. 66. 290. 291. 227. 271 [σν′]. 13. 286. 19. 20. 67. 68. 103. 15. 272. 139 [σξ′]. 181. 285. 284. 69. 182. 71. 72. 292. 73. 106 [σο′]. 183. 75. 76. 124. 274. 77. 78. 230. 275. 113. [σπ′]. 79. 80. 231. 184. 185. 232 quam sequitur regula fusius tractata 54. 138. 93. 104 [σϚ′]. 70. 94. 229. 112. 155. 2. 92. 18. 228. 14 [τ′]. 102. 105. 74. 107. 273. 108–111. 154 [τι′]. 153. 281. 293–295. 81–84. 296 [τκ′]. 297–301. 95. 302. 125. 303. 149 [τλ′]. 186. 190. 304. 305. 233–238 [τμ′]. 306. 307. 276. 277. 308–313 [τν′]. Omittuntur regulae 130. 156. 194. 203. 229. 278. 282. 289; regula 169 bis legitur (*ριη′* et *ρνβ′*). [8] (ff. 278–282) eiusdem * prologus asceticus, (revera **Ps.-Macarii** homilia XXV: M. 34, 668–673; cf. cod. 413, ff. 270^{v}–272). [9] (ff. 282–308) eiusdem * de baptismo libri I cap. 1–2 (M. 31, 1513–1572); — (ff. 308–328) liber II; — (ff. 328–330^{v}) libri I caput tertium, *περὶ βαπτίσματος λόγος γ′* cod. (M. 1573–1577). [10] (ff. 330^{v}–331) eiusdem (?) de fide. Inc. *Θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ χάριτι τῷ προσερχομένῳ ὑγιαίνουσι*, des. *μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ τοῦ παραδεδωκότος ἡμῖν κυρίου καὶ σωτῆρος κ. τ. λ.* (cf. cod. Laurentianus IX, 20, f. 27 apud Bandinium, Catalogus codicum manuscriptorum Bibliothecae Mediceae Laurentianae, t. I, p. 423). [11] (ff. 331^{v}–374^{v}) eiusdem constitutiones monasticae (M. 31, 1321–1428 *διακοσμεῖν τὴν πολιτείαν*), *ἐν κεφαλαίοις λε′* cod., prooemio ut cap. *α′* supputato; f. 340, prope inscriptionem cap. *δ′* (III in editis) manus saec. XIII capitum ordinem restituens notavit *κε(φάλαιον) ε′ ἐστι τοῦτο, ζήτει δὲ τὸ δ′ εἰς τὸ τέλος τοῦ ιη′ κεφαλαίου εἰς σημεῖον τοιοῦτον*, et iterum ad *ιη′* (f. 354, edit. cap. XVIII) *κε(φάλαιον) δ′ ἐστὶ τοῦτο.* [12] (ff. 375–379^{v}) eiusdem epistola 42 (M. 32, 348–360). [13] (ff. 379^{v}–385) sermo asceticus ⟨I⟩ (M. 31, 869–881). [14] (ff. 385–393^{v}) sermo de renuntiatione saeculi (M. 31, 625–648). [15] (ff. 393^{v}–394) ep. 43 (M. 32, 360). [16] (ff. 394–394^{v}) ep. 44, quae des. in vv. *ὅτι θεραραπεύει* (sic) *ἐν ἐλαίῳ καὶ οἴνῳ* (M. 32, 360–364 B 4), *εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.*

Fasciculi 58 (ex quibus 18 sunt quaterniones, 26 terniones, 13 septem foliorum, unus quinque foliorum) tum in prima tum in suprema singulorum pagina ima signati. Periit fasciculi primi folium primum. Inscriptiones, regularum numeri, litterae initiales maximae rubro colore exarata sunt. Ordo foliorum 15–23 olim turbatus; quo modo restituendus sit manus saec. XIV diversis admonitionibus et signis iam insinuavit (nempe 14. 22. 16–21. 15. 23). Ff. I–I^{v} index latinus ⟨F. Gozadini⟩; f. III *πίναξ* Allatianus. F. 1 summo inscriptio saec. XV erasa *τὰ ἠθηκὰ τοῦ μεγ(ά)λ(ου) Βασιλ(είου).*

Tegumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

426 (olim 214). Saec. XI, membran. (f. III chart.), mm. 230 × 182, ff. III (add.). 408 (+ 305a. 306a), linn. 21, in duas partes distributus (II, ff. 205–408).

S. Basilii ascetica, praefixo (ff. 1-16^{v}) indice. [1] (ff. 17–20^{v}), ep. 22, *πρόλογος ἀσκητικός* cod. (M. 32, 288–293). [2] (ff. 20^{v}–22^{v}) de religiosae exercitationis informatione *, *ὑποτύπωσις ἀσκήσεως* cod. (M. 31, 1509–1513). [3] (ff. 22^{v}–38^{v}) de iudicio Dei, *ἐκλογαὶ ἐκ τῶν θείων γραφῶν καὶ διαταγαί* cod. (M. 653–676). [4] (ff. 39–49^{v}) de fide (M. 676–692). [5] (ff. 49^{v}–55) sermo asceticus II, *πρόλογος ἀσκητικός* cod. (M. 881–888). [6] (ff. 64–161^{v}) regulae fusius tractatae, *ὅροι* cod. (M. 905–1052) hac ratione: quaest. 1 sine numero, quaest. 12–14 unam [*ια'*] efficiunt, item 16–18 [*ιγ'*], 24 et 25 [*ιθ'*], 38–42 [*λβ'*], 43 et 44 (omisso numero *λγ'*), 46 et 47 [*λε'*]; quaest. 53 [*μα'*] ut in cod. Vossiano (M. 1041, n. 10); quaest. 54 omittitur; praeponitur (ff. 55^{v}–64) prooemium (M. 889–901; *tom. 2 operum Basilij pag. 402* notavit ⟨L. Zaccagnius⟩). [7] (ff. 161^{v}–288^{v}) regulae brevius tractatae (M. 1080–1305) numeris *μγ'–τνα'* instructae, fere ut in cod. 425, ff. 193–278, his mutatis: 286 et 19 unam efficiunt [*σνδ'*], 170 sequitur 203 [*ρλβ'*], 205 sequitur 194 [*ρνη'*], 165 praeponitur 127 [*ρν'*] ut in indice f. 7 notatum est. [8] sub inscriptione *λόγοι ἀντιρρητικοὶ πρὸς τοὺς μονήρη βίον ἀσκοῦντας, εἴτε κατὰ μόνας, εἴτε ἐν κοινοβίῳ* leguntur [a] (ff. 289–364) constitutiones monasticae (M. 1321–1428 *διακοσμεῖν τὴν πολιτείαν*) in cap. *λε'* distributae, prooemio ut cap. *α'* supputato, [b] *λϛ'* (ff. 364–365^{v}) ep. 173 (M. 32, 648–649), [c] *λζ'* (ff. 365^{v}–375) sermo asceticus I (M. 31, 869–881), *περὶ ἀποταγῆς βίου καὶ τῆς ἀληθοῦς παρθενίας καὶ διατύπωσις ἀσκήσεως* cod., [d] *λη'* (ff. 375–378) sermo de ascetica disciplina (M. 31, 648–652), [e] *λθ'* (ff. 378–393^{v}) sermo de renuntiatione saeculi (M. 625–648). [9] (ff. 393^{v}–401^{v}) epistola 2 (M. 32, 224–233), *ἐπιστολὴ πρὸς Γρηγόριον τὸν θεο(λόγον) πε(ρὶ) ἀσκήσε(ως)* cod. [10] (ff. 402–407) poenae in monachos ⟨65⟩ ab editis (M. 31, 1305–1313) satis diversae, hoc ordine: 1–11. 12. 16. 13. 14. 17–19 [*κ'*]. 20. 21. 23–25. 27. 29–32 [*λ'*]. 33–36. 38–40. 45. 46 [*μ'*]. 48 pars altera. 49. 52. 48 pars prior. 53–57 [*ν'*]. 59. 60. 15. 22. 26. 37. 28. 42–44 [*ξ'*]. 47. 50. 51. 58; poena 41 omittitur; in editione desunt poenae quae in libro nostro leguntur sub numeris *ιβ', ιδ', λη', μγ', ξβ'*. [11] (ff. 407–408) poenae in canonicas 1. 2. 4. 3. 5–13. 16. 14. 15. 17–19, sub inscriptione *ἐπιτίμια ταῖς μοναστρίαις*, ab editis (M. 1313–1316) paullo diversae.

Codicem efficiunt fasciculi 51 quaterniones hodie sine notis, addito in fine pare foliorum. Tabula praevia, opusculorum tituli atque moralium quaestiones litteris uncialibus minoris moduli exarata sunt. Ordo foliorum 37–43 olim turbatus ut edocent monitiones foliis 36^{v} et 42^{v} imis appositae. Qui folia codicis saec. fortasse XVI numeris arabicis instruxit ff. 1–16^{v} indicem omisit posterius enumeratione propria distinctum;

saeculo XIX folia singula plumbo aucta sunt nova supputatione, quam secutus sum. Ex inscriptionibus saec. XIII, ut videtur, appositis et serius erasis haec aegre legi possunt: (f. 1v) *τὴν βίβλον ταύτ(ην) ἐπριάμμϊν εἰς ἐχρ.. τϊ νόσω... Ἰωσίφ ἁμαρτ(ω)λ(ός)*, (f. 2) *τοῦ κυρ. Γρηγ(ο)ρ(ίου)*, (f. 16v) *ἡ βίβλος αὕτη τῆς μονῆς | περιβλέπτου τῆς κημένης ἔγγιστα | τῆς ψαμμαθείου ἦν ..... | ἡ⟨γ⟩ηρε ρωμαν⟨ος ἄ⟩ναξ* † (cf. cod. 399, f. 330v), (f. 161v) *Παυλος ιερο(μόν)αχ(ος) καὶ... ⟨ἁμαρτω?⟩λὸς*, (f. 162) *Μάρκελλος (μον)αχ(ος)*; f. 408v precatiuncula ad B. M. V. Ff. 1 et 408 maculata non sine scripturae damno. F. Iv *№ 18. 4 Plu* et inferius plumbo recenti *106* (sic); f. II manu saec. XVI *B(ea)ti Basilij oper(a)*; f. 17 summo nota *κα'*; ff. III-IIIv index latinus ⟨F. Gozadini⟩. In ora inferiore libri clausi † *Ασκητικα τοῦ μ(εγά)λ(ου) Β(ασιλεί)ου*.

Integumentum ex corio rubro. In dorso tesserae gentiliciae Leonis XIII et I. B. Pitra card. bibliothecarii.

427 (olim 293). Saec. XIV, membran. (ff. I-III chartac.), mm. 300 × 214, ff. III (add.). 287, coll. 2, linn. 34.

S. Basilii opera nonnulla.

A. Ascetica varia, nempe [1] (ff. 1-2v) epistola 22, *πρόλογος τῶν ἀσκητικῶν* cod. (M. 32, 288-293). [2] (ff. 2v-3) de religiosae exercitationis informatione*, *ὑποτύπωσις ἀσκήσεως* cod. (M. 31, 1509-1513). [3] (ff. 3v-9v) de iudicio Dei, *τοῦ αὐτοῦ προοίμιον* cod. (M. 653-676). [4] (ff. 9v-13) de fide (M. 676-692); in fine legitur *εἰσι δὲ ὅροι ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν περὶ τῶνδε*. [5] (ff. 13v-52v) Moralia, praefixo indice (M. 692-869). [6] (ff. 52v-54v) sermo asceticus II, *πρόλογος τῶν ἀσκητικῶν ἐρωτημάτων* cod. (M. 881-888). [7] regulae fusius et brevius tractatae hoc ordine: [a] (ff. 54v-57v) regularum fusius tractatarum prooemium, *ὅροι* cod. (M. 889-901); [b] (ff. 57v-61v) utriusque regulae tabula capitum *τν'*, in qua regulae fusius tract. numeros *μα'* priores obtinent sub inscriptione *ἐπερωτήματα ἀσκητῶν διάφορα* (cf. M. 901-905 et 1052-1077); [c] (ff. 62-95v) regulae fusius tractatae, fere ut in cod. 425, ff. 126v-193 (M. 905-1052); ex quibus reg. 1 numero caret, 12-14 in unam (*ια'*) redactae sunt sicut et 16-18 (*ιγ'*), 22 et 23 (*ιζ'*), 24 et 25 (*ιη'*); 29 in duas distribuitur, *κβ'* (989 D-992 C 1) et *κγ'* (quae inc. *Χρὴ οὖν καὶ τὸν προεστῶτα*: 992 C 1 et procedit usque ad finem reg. 30); 38-42 in unum redactae sunt (*λα'*), item 43 et 44 (*λβ'*), 46-47 (*λδ'*); in locum reg. 53 et 54 suppleta est brevior ut in cod. Vossiano (M. 1041, n. 10); reg. 55 numero *μα'* instructa est; [d] (ff. 95v-141v) sub numeris *μβ'-τν'* regulae brevius tractatae (M. 1050-1305) ut in cod. 425, ff. 193-278; [e] (ff. 141v-142) poenae ⟨duodecim priores⟩ (M. 1305-1308 C). [8] (ff. 142-145) sermo asceticus I sub inscriptione *περὶ ἀποταγῆς βίου καὶ ἀσκήσεως διατύπωσις καὶ τῆς ἀληθοῦς παρθενίας*, addita nota *λόγος α^ος* (M. 869-881). [9] (ff. 145-150v) sermo de renuntiatione saeculi, *λόγος β^ος* (M. 625-648). [10] (ff. 150v-153) epistola 2

⟨λόγος⟩ γ^{ος} (M. 32, 224–233). 11 (ff. 153–176v) constitutiones monasticae, λόγος δ^{ος} (M. 31, 1321–1428) hoc ordine: prologus (in margine, *τὰ μερικὰ ἀσκητικά*), capp. 2. 17. 3. 4 (des. ut in cod. Vossiano). 5–12 sub numeris *α′–ιβ′*, capp. 13–16 sub numero *ιγ′* et quae insequuntur (18–34) sub numeris *ιδ′–λ′* (34 des. ut in cod. Vossiano, M. 1428, n. 72). In fine, legitur in marg. *τέλος τῶν λ′ κεφαλαίων τῶν μικρῶν ἤτοι μερικῶν ἀσκητικῶν τοῦ ἁγίου Βασιλείου.* Additum est 12 (ff. 176v–177) scholion **s. Theodori Studitae,** ⟨λόγος⟩ ε^{ος} (M. 1319–1320).

B. Sermones diversi, nempe 1 (ff. 177–182) *λόγος* ϛ^{ος}, in illud *Attende tibi ipsi* (M. 197–217). 2 (ff. 182–186v) *λόγος* ζ^{ος}, in illud Lucae *Destruam horrea mea* (M. 261–277). 3 (ff. 186v–193) in divites (M. 277–304). 4 (ff. 193–197) de humilitate (M. 525–540). 5 (ff. 197–202) de gratiarum actione (M. 217–237). 6 (ff. 202–208v) in martyrem Iulittam (M. 237–261). 7 (ff. 209–215) quod Deus non est auctor malorum (M. 329–353). 8 (ff. 215–220) adversus iratos, *περὶ ὀργῆς. πρός τινα εὐπτώτως ἔχοντα πρὸς τὸ πάθος* cod. (M. 353–372). 9 (ff. 220–223v) de invidia (M. 372–385). 10 (ff. 224–233) in principium Proverbiorum (M. 385–424). 11 (ff. 233–238) homilia dicta in Lacizis * (M. 1437–1457), de qua notavit scriba (f. 238): *πόρρω τῆς μεγαλοφυΐας καὶ μεγαλοφωνίας τοῦ ὑψηλόνου καὶ μεγάλου πατρὸς Βασιλείου ἡ ὁμιλία αὕτη ἡ ἐν Λακίζοις. καὶ κατεψεύσω τοῦ πατρὸς, ὁ τὴν προσωνυμίαν τούτου ταύτῃ ἐνθείς, καὶ εἰς κόπον μοι ἐνέβαλες μεταμεληθέντι σφόδρα ὅτι οὐ διῆλθον ταύτην πρὸ τοῦ γράψαι· οὐ γὰρ ἔγραψα ἄν.* 12 (ff. 238–244) homilia dicta tempore famis et siccitatis (M. 304–328). 13 (ff. 244–249) in Gordium martyrem (M. 489–508). 14 (ff. 249–250v) in Barlaam martyrem * (M. 484–489). 15 (ff. 250v–254v) in sanctam Christi generationem * (M. 1457–1476). 16 (ff. 254v–260) in s. baptisma (M. 424–444). 17 (ff. 260v–264v) in XL martyres (M. 508–525). 18 (ff. 264v–268) de ieiunio homilia II, *λόγος πρῶτος* cod. (M. 185–197). 19 (ff. 268–273v) homilia I, *β′* cod. (M. 164–184). 20 (ff. 273v–281) quod mundanis adhaerendum non sit (M. 540–564). 21 (ff. 281–286) in ebriosos (M. 444–464). Subditur alia manu (f. 286v) *πίναξ τῶν μετὰ τὰ ἀσκητικὰ λόγων... κϛ′*, hoc est inde a sermone ascetico I (f. 142, *λόγος α′*) usque ad homiliam in ebriosos. Dies notantur in quibus legebantur homiliae 1. 5. 19 (ff. 177. 197. 268).

2 (f. 287v) oratio ⟨s. Thomae Aquinatis?⟩. Inc. *Ὁ θεὸς ὁ ἅγιος καὶ φιλάνθρωπος, παράσχου μοι ζέοντι,* des. mut. *εἰς τὴν σὴν δόξαν τοῦ ἀεὶ ζῶντος καὶ βασιλεύοντος, σὺν τῷ ἀ* (cf. ed. Parmae t. XXIV, 1869, p. 242, oratio IV).

Codex constat fasciculis 36 quaternionibus (excepto supremo foliorum septem) in prima et postrema singulorum pagina ima dextrorsum signatis; notae complures perierunt; fasciculus 23 litteris *κγ′* in prima pagina, *κδ′* in ultima distinctus est, unde insequentes iusto numero fiunt minores uno. Inscriptiones, regularum lemmata et numeri, litterae

initiales maximae usque ad f. 138v minio exarata. F. I-II index latinus ‹F. Gozadini›; f. III πίναξ Allatianus.

Tegumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX.

428 (olim 295). Saec. IX, membran., mm. 324×209, ff. II (chartac. add.). 301, linn. 36.

S. Basilii ascetica. [1] (ff. 2-4) ‹praevia institutio ascetica› (M. 31, 620-625). [2] (ff. 4-5) de religiosae exercitationis informatione, * *ὑποτύπωσις ἀσκήσεως. πρόλογος* cod. (M. 1509-1513). [3] (ff. 5-13) de iudicio Dei (M. 653-676). [4] (ff. 13-18) de fide ‹II› (M. 676-692; § 6 huius opusculi eodem titulo quo Reg. tertius [col. 690, n. 37] instruitur). [5] (ff. 18v-82) Moralia, praefixo indice (M. 692-869); N. T. loci qui afferuntur Eusebianarum sectionum numeris in margine appositis instructi sunt. [6] (ff. 82-85) ‹sermo asceticus II› (M. 881-888). [7] (ff. 85-139) regulae fusius tractatae (M. 889-1052). [8] (ff. 139-142v) **Ps.-Macarii** homilia XXV (M. 34, 668-673; cf. cod. 425, f. 278) ab editis paullo diversa, sub inscriptione *τοῦ αὐτοῦ λόγος ἀσκητικός*. [9] (ff. 143-218) regulae brevius tractatae (M. 1052-1305) omisso prooemio (M. 1080); f. 198 inscripta est glossula in verbum regulae 238 *ῥυπαρωτέρων*; f. 211, post regulam 286, legitur scholion omnino ut in cod. 413, f. 308v (ed. Ioh. Mercati, *Codice in unciale di opere di s. Basilio...*, in *Studi Bizantini*, II, 1927, p. 187). [10] (ff. 218v-219) ep. 173, *πρὸς κανονικὴν περὶ βίου κανονικοῦ* cod. (M. 32, 648-649), quam sequitur nulla facta distinctione [11] (ff. 219-221) ep. 22 (M. 32, 288-293) doxologia fusiore instructa. [12] (ff. 221-222) poenae in ‹monachos› delinquentes 1-11 (M. 31, 1305-1308 C 1), quibus subiciuntur nulla facta distinctione [13] (ff. 222-222v) poenae in canonicas 2. 4. 3. 5. 7. 6. 8-11. 13. 16. 14. 17-19 ab editis (M. 31, 1313-1316) diversae; in fine versus tres senarii: *τὴν τοῦ βίου πόρευσιν ἀρρεπῆ φέρων | κανὼν μοναστῶν ἠκριβωμένος πέλω. | ταύτην βάδιζε καὶ λαβοῦ τῶν κρειττόνων.* [14] (ff. 223-245) de baptismo * liber I (M. 31, 1513-1577) in fine cuius: *περὶ βαπτίσματος λόγος α´ τεμνόμενος εἰς τρία*; — (ff. 246-259v) liber II, praefixa (f. 245v) XIII quaestionum tabula (*κεφάλαια τοῦ β´ λόγου τεμνομένου εἰς κεφά(λαια) ιγ´, ὁμοῦ ις´ σὺν τοῦ πρώτου λόγου*); desiderantur quaest. 9 pars ultima inde a vv. *συλλαμβά]νωνται πρὸς τὴν ἐνέργειαν*, quaest. 10 integra et quaest. 11 pars prior usque ad vv. *ἐγὼ γὰρ* (M. 1616 C 10-1621 D 3) tribus foliis post f. 257v perditis. [15] (ff. 260-298v) constitutiones monasticae 35 (M. 31, 1321-1421) prooemio ut cap. *α´* supputato, des. *διακοσμεῖν τὴν πολιτείαν*; adduntur sub numero *λς´* [16] (ff. 298v-299v) epistola 173 inscripta *ἐπιστολὴ πρὸς κανωνικὴν* et nulla facta distinctione (cf. supra ff. 218v-219) [17] (ff. 299v-301v) ep. 22

ut supra ff. 218v–221. Operum horum trium (15–17) exstat πίναξ (ff. 1–1v), in quo ad numerum λϛ′ (epistolae 173 et 22) notatur: τοῦτο κατὰ λιθ(ην) δεύτερον ἐγράφη ἀπὸ τῶν ἀσκητικῶν τῶν ἐν ἐπιτόμῳ.

Codex litteris uncialibus inclinatis in textu, erectis in titulis exaratus. Constat fasciculis 38 quaternionibus (si excipias 11 foliorum septem, 28 ternionem, 33 nunc foliorum quinque) atque pare foliorum, quo absolvitur opus, in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis. Scripturae sacrae textum ipse librarius spiculis distinxit, qui insuper emendationes quasdam marginibus (e. g. ff. 130. 135v. 152v. 178v. 272v) apposuit. Inveniuntur praeterea alius manus paullo recentioris notulae (e. g. ff. 130. 138. 194. 256v. 257. 276v), alius (f. 179) compendium quoddam, alius denique, saec. XVI ut videtur, supplementa duo (ff. 172v. 268); haec fortasse in calce f. 262v *desunt quaedam* ammonuit, Lucae 17, 18 loco tantum (M. 31, 1329 C) desiderato. Foliorum duplex arabica supputatio, quarum posterior, a nobis usurpata, duobus numeris fit maior, ff. 61 et 274 ab antiquiore omissis; unde f. 301v foliorum summam duplicem (299 et 301) habes inscriptam. Margine corrupto atque abciso notae complures exciderunt. F. 1 manu saec. XV *Regula Beati Basilij* ac totidem diversis manibus nota *18*, littera *D*, numerus *III*; f. 301v inverso τῶν ἀκαδήμων. F. I–Iv index latinus ⟨F. Gozadini⟩; ff. II–IIv πίναξ Allatianus. In sectura superiore libri clausi litterae *RR*. Tabulae anteriori aversae agglutinata est schedula membranea saec. XVI nuper reperta *Basilii exercitationes mo*|*nasticae et moralia*. | *295*.

Inter libros Nicolai V noster fortasse iam recensitus est (cf. Müntz et Fabre, *La bibliothèque*..., p. 320: « Item unum volumen eiusdem [mediae] forme de pergameno copertum corio rubeo cum certis bolletis, quod intitulatur Regula beati Basilii »).

Tegumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

429 (olim 296). Saec. XIV ex., chartac., mm. 222 × 150, ff. I. 344 (+ 65a-d), linn. 26–30.

Praeponitur (ff. 1–1v) codicis tabula.

1 S. Basilii * opera ascetica tria. [1] (ff. 1–5v) prologus asceticus, revera **Ps.-Macarii** homilia XXV (M. 34, 668–673; cf. cod. 413, f. 270v). [2] (ff. 5v–37v) de baptismo, nempe libri I cap. 1 et 2 (M. 31, 1513–1572); — (ff. 37v–64) liber II (M. 1580–1628); — (ff. 64–67v) liber III, hoc est editionis cap. 3 libri I (M. 1573–1577). [3] (ff. 67v–68v) de fide, ut in cod. 425, ff. 330v–331.

2 (ff. 71–267) **Origenis** Philocalia, omisso prologo (ed. J. Armitage Robinson, Cambridge 1893, p. 1, 1–14 et 4, 8–256).

3 (ff. 268–282v) **Catonis** sententiae a Maximo Planude in graecum versae (de hoc opere cf. M. Boas, *Planudes' Metaphrasis der sog. Disticha Catonis*, in *Byz. Zeitschrift*, XXXI, 1931, p. 241–257) ut in codice 62, ff. 100–107. Usque ad lib. I dist. 30 (f. 272) lineis interiectae sunt glossulae (Cantacuzeni? cuius nomen bis scriptum legitur f. 282v) in locos complures. Marginibus inscripta sunt scholia nonnulla, quorum primum

(f. 269) in brevem sententiam *οἴνῳ σεαυτὸν κεράννυε*; ultimum (f. 281) in lib. IV dist. 30.

4 (ff. 283–314ᵛ) *Σύνταγμα τοῦ σοφωτάτου Ψελλοῦ κατὰ στοιχεῖον, ἐκλελεγμένον ἀπὸ τῶν ἰατρικῶν βιβλίων περὶ δυνάμεως τροφῶν καὶ ὠφελείας καὶ τῆς τούτων βλάβης. πρὸς τὸν βασιλέα τὸν Μονομάχον*. Prooemium ut in cod. 292, f. 235. Cap. I *ἄρνιον* inc. *Τὰ τῶν ἀρνῶν κρέα* (cf. Simeonis Sethi syntagma de alimentorum facultatibus, ed. Langkavel, Lipsiae 1878, p. 20); cetera ut in editione laudata (p. 20–125).

5 (f. 315–341ᵛ) **Iohannis Actuarii** de spiritu animali liber II, sub inscriptione *τοῦ Ἀκτουαρίου κῦρ Ἰωάννου τοῦ Ζαχαρίου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν κῦριν Ἰωσὴφ τὸν φιλόσοφον, περιέχουσα ἰατρικὰ θεωρήματα, καὶ περὶ διαίτης* (ed. Ideler, Physici et medici graeci minores, vol. I, Berolini 1841, p. 350–386), cui adiungitur alia manu (f. 341ᵛ) *τοῦ Ταρωνίτου κατάστοιχον εἰς δυσσουρίαν*. Inc. *Ἀλθαίας σπέρματα ϛ˥ (ἐξάγιον) α΄*, des. *μέλιτος, τὸ ἀρκοῦν*.

Tres partes in unum conflatae, ut ex scriptura, charta, linearum numero satis apparet. Primam partem (ff. 1–267ᵛ) descripsit Iohannes *ἀμόναχος τοῦ Σφοδρόη* (cf. Vogel-Gardthausen, ***Die griechischen Schreiber*** ..., p. 201 et *Νέος Ἑλληνομνήμων*, VI, 1909, p. 512), qui inscriptionem prolixiorem versibus 64 (*ἐν στιχιδίοις ἐμμέτροις ἰαμβικοῖς*, ut scribebat f. 267) exaravit (f. 69ᵛ) *Τὸ μὲν βιβλίον Ἰωάννης γέγραφε. μοναχὸς ἀμόναχος ὃς τοῦ Σφοδρόη. ὁ δοὺς δὲ τούτῳ πρὸς γραφὴν τὸ βιβλίον* (hi tres versus f. 69 iam recitantur), *Κομνηνός ἐστι Προδρόμου κλῆσιν φέρων. μοναστογνωμόσχημος ἐν μονοτρόποις*; Origeni et propriis laboribus paullo (vv. 6–26) immoratus, de sua diligentia (vv. 27–64) Iohannes sic loquitur: *ὅσπερ παλαιᾶς τῆς γραφῆς τὰ βιβλία. πάσης ἅπαντα γράψας εἰς ἓν βιβλίον. καὶ τῆς νέας εἰς ἄλλο πάντα πυξία. καὶ κανονικὸν ὑπερηκριβρωμένον. διδασκαλίας τῶν μεγίστων πατέρων. εἰς ἄλλα τεύχη συντεταχὼς ἐμπόνως. τῆς χρυσοτεύκτου τὰς μελωδίας λύρας. τῆς χρυσογλώττου καὶ χρυσορειθροστόμου. καὶ Γρηγορίου τοῦ τορεύοντος λόγους. ἐν παγκάλοις κάλλιστα ταῖς θεωρίαις. τοῦ Καισαρείας ἐμπρέποντος τῷ θρόνῳ. βροτοῖς βίβλον πρέπουσαν ἀρνησιβίοις. ἄλλας βίβλους ἐχούσας ἤθη τῶν ὅλων. Νύσσης τὰ κομψὰ καὶ ξένα καὶ ποικίλα. κάλλη γέμοντα λεκτικῆς εὐμοιρίας. τοὺς συλλογισμοὺς Κυρίλλου, τὰς ἐκφράσεις. τὰς εἰς προφήτας, τὰς βολὰς τῶν φθεγμάτων. ἄλλα τὲ πολλὰ τοῦδε τοῦ μακαρίου. βλαστοῦ Δαμασκοῦ πραγματείας πανσόφους. καὶ τοῦ πάγου δὲ τοῦ σοφῶν ἀρχηγέτου. τὰς ἀγγελικῶν ταγμάτων ἐποψίας. τὰς ἀναβάσεις Κλίμακος τὰς ἐνθέους.* (f. 70ᵛ) *τὸ γλυκὺ νέκταρ, ἄρτον ἐξειργασμένον. καὶ πατερικὸν πατέρων διαφόρων. τὴν ἀκολουθίαν τε πᾶσαν τοῦ χρόνου. ἐν ᾗ καθιστόρησε πάντας ἁγίους. καὶ τὰς ἑορτὰς τοῦ θεανθρώπου λόγου. τῆς παναγίας καὶ σταυροῦ τοῦ τιμίου. ἄλλην βίβλον πρέπουσαν ἀσκηταῖς μόνοις. ἐν ἧπερ εἰκόνισεν ἁγίους ὅλους. καὶ τὰς ἑορτὰς τοῦ ξένου μυστηρίου. καὶ τῆς πανάγνου σταυροῦ τε τοῦ τιμίου. καὶ πνευματικὰς ἄλλας εὐχρήστους βίβλους. ἄπληστος, ἀκόρεστος ὢν ἐν τοῖς λόγοις. γραφὴν ἀφῆκεν οὐδὲ ταύτην ἄγραφον. πλοῦτον τριπλοῦν ἄσυλον εὖγε συνάγων. ὡς ἀντιλάβοι τὸν τριπλοῦν πλοῦτον πάλιν. τὴν ἀντίληψιν τῆς ἁγίας Τριάδος. ἀμήν*. Idem, Philocalia absoluta, versus 22 (ff. 267–267ᵛ) adiungit, quorum primum *Ὠριγένους ἐνταῦθα καλλίστων τέλος*, ultimum *τῆς σῆς ἀπείρου φωτομόρφου λαμπάδος*. Hanc primam partem efficiunt fasciculi 25 quaterniones (excepto 14 septem foliorum) in prima et postrema singula pagina ima signati.

Fasciculus quaternio unus et folia septem hinc (Catonis sententiae), fasciculi quaterniones quattuor illinc (Pselli syntagma), omnes hodie sine notis, efficiunt partem secundam (ff. 268–314v).

Tertiam partem (ff. 315–341v) diversis, ut videtur, manibus sese excipientibus exaratam efficiunt fasciculi quattuor quaterniones (supremo excepto ternione) in principio et in fine notati. Partibus in unum conflatis praefixa est tabula (ff. I–Iv). Inscriptiones et earum ornatus, litterae initiales maiores rubro colore distinctae sunt. F. 282 litteris rubris fere evanidis Κάντακουζινό; quod nomen paullo inferius litteris inter se colligatis iterum scriptum est. Officinarum chartariarum signa: (ff. 1–266) littera M cui superstat crux (Briquet 8352), (ff. 269–290) bilanx, (ff. 292–313) littera R cum cruce superimposita (cf. Briquet 8326), (ff. 315 ss.) gladii duo decussati. Ff. 68a-d. 342–344 vacua. Codicem breviter descripsit P. Koetschau, *Die Textüberlieferung der Bücher des Origenes gegen Celsus*, in *Texte und Untersuchungen*, VI, 1, Leipzig 1889, p. 96 et 98.

Tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

430 (olim 828). Saec. XVI, chartac., mm. 235 × 170, ff. VI. 253, linn. 21.

A. Ascetica varia, nempe s. **Basilii** [1] (ff. 1–4) poenae in monachos delinquentes ab editis (M. 31, 1305–1313) paullo diversae, hoc ordine: 1–15 addita poena ις'. 16. 17. 19. 20. 22. 21. 24–27. 23. 28–31 (λ'). 32–41 (μ', quae ab editis longe discrepat). 42. 44–46. 43. 47–50 addita poena ν'. 52. 51. 53–59 addita poena ξ'; poenae 24 et 25 in unum (κγ') conflatae sunt. [2] (ff. 4–5v) poenae in canonicas, ἐπιτίμια καθημερινὰ πρὸς γυναῖκας κανονικάς cod. (ed. Pitra, Analecta sacra et classica V, p. 108–110). [3] (ff. 5v–7v) sub inscriptione εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα ἐπιτίμια... τοῦ ἁγίου Βασιλείου (Pitra, p. 108, n. 2) poenae in canonicas 24 (sex priores inveniuntur apud Morinum. Commentarius historicus... in administratione sacramenti paenitentiae... Bruxellis 1685, p. 117; viginti duo priores, eisdem fere verbis, sub nomine Iohannis Ieiunatoris apud Pitra, Spicilegium Solesmense IV, p. 429–432) addita conclusione. [4] (ff. 7v–10v) eiusdem (s. Basilii?) poenae 44 ἐπὶ τῶν παραπιπτόντων ἐξ οἰκείας ῥαθυμίας (1–6. 19. 34–37 ad cultum spectantes apud Pitra, Analecta sacra et classica V, p. 110). [5] (ff. 10v–16) s. **Theodori Studitae** poenae monasteriales (M. 99, 1733–1748, ex hoc codice). [6] (ff. 16v–104v) s. **Niconis** κανόνες καὶ ὅροι καὶ μερικὰ διηγήματα προσήκοντα μοναχοῖς. Inc. Οἱ μοναχοὶ οὐδὲν ἴδιον ὀφείλουσιν ἔχειν (cf. Mansi XVI, 540), des. ἀγαπᾷ τὸ ὁμόφυλον καὶ συγγενὲς καὶ ὁμοούσιον αὐτοῦ. Ab interpretationibus divinorum mandatorum Niconi tributis (cf. Krumbacher, *Geschichte d. byzant. Litteratur*², p. 155–156) nostrae videntur discrepari; desunt omnino capitum inscriptiones et divisiones; argumenta 34–62 a Bandinio edita (M. 106, 1372–1381) in opus no-

strum pluries conveniunt; interiectae sunt sine nomine (f. 40v) s. Anastasii Sinaitae quaestio 11 (M. 89, 436 B–C 6) et (f. 54v) quaestio 16 (M. 89, 476–477 A).

B. Liturgica varia, hoc est [1] (ff. 105–112v) **Manuelis Calecae** de principiis fidei catholicae caput VI: de septem sacramentis (M. 152, 597–609) sub inscriptione *ἐκ τῶν τῷ μακαρίτῃ κῦρ Μανουὴλ τῷ Καλέκα πονηθέντων, τῶν εἰς δέκα τὸ ς΄ περὶ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων* [2] (ff. 113–117) **Michaelis** ⟨**Ositae**⟩ patriarchae Constantinopolitani [1143–1146] de liturgia praesanctificatorum (ed. M. Gedeon in *Ἀρχεῖον ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας*, I, 1911, p. 31–35; cf. M. Andrieu, *Immixtio et Consecratio*, Paris 1924, p. 202–204). [3] (ff. 117–120v) **Iohannis Phurnae** ad Gregorium Antigonitem (ed. Gedeon in Ἐκκλησ. Ἀληθ. Γ΄, 1882–1883, p. 170–171; cf. Allatius, de Ecclesiae Occidentalis atque Orientalis perpetua consensione, p. 1158), quibusdam (ff. 120v–121) ⟨de ieiunio quadragesimali⟩ additis. [4] (ff. 121–125v) ⟨**Michaelis Ositae** *περὶ ὑπαλλαγῆς τῆς μεταλήψεως τῶν ἁγιασμάτων τοῦ Χριστοῦ*⟩ (*ed.* notavit ⟨A. Maius⟩; Allatius, op. cit., p. 1153–1156; Gedeon, *Ἀρχεῖον*..., p. 36–42). [5] (ff. 126–150v) **Theodori Andidorum** (*Νικολάῳ ἐπισκόπῳ Ἀνδίδων* cod.) episcopi commentatio liturgica (M. 140, 417–468) in fine cuius *τέλος τῆς ἐξηγήσεως τῆς ἱερᾶς καὶ θείας λειτουργίας.* [6] (ff. 151–153v) s. **Germani** Constantinopolitani historiae mysticae ecclesiasticae excerpta ad versionem Anastasii Bibliothecarii accedentia, *ἐκ τῆς τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου* (*τοῦ μεγάλου* expunct.) *ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας τοῦ μεγάλου μυσταγωγικῆς ἐκκλησιαστικῆς* cod. (cf. *La « exegesis » di s. Germano e la versione latina di Anastasio bibliotecario*, in *Roma e l'Oriente*, II, 1911, p. 153 ss. quo in loco leguntur huius operis capita I. III–XX. XXIX. XXXI. LI–LIII. XXII); additur fragmentum ⟨de semanterio⟩ ab editis (op. cit., p. 153) diversum. [7] (ff. 153v–154) sub inscriptione *τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης*, s. **Iohannis Damasceni** (?) epistola ad Zachariam episcopum Doarorum (M. 95, 401–404). [8] (ff. 154–154v) *περὶ τῆς ἀρχιερατικῆς στολῆς.* Sunt 9 capitula ex responso Theodori Balsamonis de patriarcharum privilegiis desumpta (Rhalli et Potli, *Σύνταγμα κανόνων* V, p. 548, 2–16). [9] (ff. 154v–155) *Τοῦ Βουλγαρίας κυροῦ Δημητρίου*, nempe **Demetrii Chomateni** Bulgariae metropolitae saec. XIII, de stola sacerdotali (Pitra, Analecta sacra et classica VI, p. 731–732 ex hoc codice). [10] (f. 155) **Photii** *Τίνος χάριν τίθεται τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον τῇ κεφαλῇ τοῦ χειροτονουμένου*, revera ad Amphilochium quaestionis 165 pars prior (M. 101, 853–856 A 14).

C. Varia de poenitentiae disciplina. [1] (ff. 155v–174) **Iohannis monachi et diaconi** canonarium (ed. Morinus, Commentarius histo-

ricus..., p. 101–117 E 11). [2] (ff. 174–178) **Iohannis Ieiunatoris** ⟨poenae in moniales delinquentes⟩ fere ut apud Pitra, Spicilegium Solesmense IV, p. 430–435, nn. VII–LI (cf. J. S. Assemanus, Bibliotheca iuris orientalis canonici et civilis... III, Romae 1763, p. 537–538). [3] (f. 78) *Ἀπομαρτύριον πνευματικοῦ πατρὸς εἰς ἱερέα ἢ εἰς διάκονον*. Inc. *Θείοις νόμοις καὶ ἱεροῖς κανόσιν ἑπόμενοι*, des. *τοῦ τελειῶσαι τὸν μαρτυρούμενον*. [4] (f. 178–179) *Σημειωματικὸν ἀπὸ ἀρχιερέως γινόμενον*. Inc. *Μηνὶ σεπτεμβρίῳ, ἡμέρᾳ ιδ΄, ἰνδ. ιδ΄*, des. *εἰς οἰκείαν αὐτοῖς ἀσφάλειαν, μηνὶ καὶ ἰνδ. τοῖς ἀναγεγραμμένοις*. [5] (ff. 179–180) *Κανονικὸν ἐπὶ ὑποθέσεως φονέων*. Inc. *Ὁ δεῖνα ἀπὸ χωρίου ἢ κάστρου τοῦ δεῖνος προσελθὼν τῷ θείῳ καὶ ἱερῷ ἐκδικείῳ*, des. *πλὴν ἐὰν καλῶς καὶ ἐπιμελῶς ἐκπληρώσει τὰ ἐπιτίμια*. [6] (ff. 180–181v) *Ἐκλογὴ ἐπιτιμίων πάντων τῶν παθῶν*, quorum primum inc. *Ἀνὴρ ἔχων γυναῖκα εἰ πέσοι εἰς ὕπανδρον*, ultimum (24) inc. *Αἱ διὰ φαρμακειῶν ἀναιροῦσαι τὰ ἔμβρυα*, des. *ὠκονόμηται δὲ ἕως τῶν ἑπτά*. [7] (ff. 181v–183) *Εὐχὴ συγχωρητικὴ ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς εἰς τὸν μέλλοντα ἐξομολογεῖσθαι. Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν, υἱὲ καὶ λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος...* (cf. Morinus, Commentarius historicus..., p. 81 C 2–E 9; 118 D–119 B; Goar, Euchologium, p. 673–674). [8] (ff. 183–183v) *Εὐχὴ ἑτέρα*. Inc. *Κύριε ὁ Θεὸς μου, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνῃ*, des. *καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ κ. τ. λ.* (Morinus, op. cit., p. 94 C D; 121 C D). [9] (ff. 183v–184) *Εὐχὴ συμπαθείας εἰς ἐξαγορευομένους. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ἡ τοῦ ἐλέους πηγὴ ἡ ἀένναος...* (cf. Goar, op. cit., p. 683).

D. Varia de matrimonii disciplina, praefixa (f. 185) tabula *διαίρεσιν τῆς συγγενείας* ostendente. [1] (ff. 185v–190) *περὶ τῆς τῶν βαθμῶν συγγενείας. ἐκ τοῦ τρίτου βιβλίου τῶν Ἰνστιτούτων.* Videtur hoc fragmentum constare priore parte Institut. III, 6, commentario ampliore addito, cuius plures loci cum responsione Demetrii Chomateni archiepiscopi Bulgariae (M. 119, 938–945) satis consentiunt. [2] (ff. 190–190v) quaestio ⟨*περὶ γάμου τοῦ ζ΄ βαθμοῦ*⟩ proposita sub **Alexio** patriarcha Constantinopolitano, *ἐρώτημα προτεθὲν ἐπὶ Ἀλεξίου...* cod. (Rhalli et Potli, *Σύνταγμα κανόνων* V, p. 36–37), commentario aucta (ff. 190v–201v) qui inc. *Πολλάκις ἡμῖν ἐπῆλθε τῶν ἀνδρῶν*, des. *ἀλλ' οὐ πείθομεν, καὶ τὸ ἑξῆς, αὐτὸς σεαυτῷ ἐπίλεγε* (cf. cod. Laurent. V, 40, apud Bandinium, t. 1, p. 80, LXXVII). [3] (ff. 201v–202v) *περὶ γάμων γνώμη συνοδική* (de discrimine inter septimum et octavum cognationis gradus). Inc. *Εἵλετό τις νόμῳ γάμου συνοικῆσαι τῇ θυγατρὶ τοῦ δισεξαδέλφου αὐτοῦ*, des. *καὶ ὅτι οὐδ' ἀπὸ τοῦ νόμου κεκώλυται* (cf. Bandinius, loc. cit., LXXVIII). [4] (ff. 202v–203) Sententia patriarchalis a Iohanne chartophylace Ionopuli filio exposita, *Γνώμη τις ἐν Κωνστ(α)ν(τινου)πόλ(ει) ἐπὶ τῷ χαρτοφύλ(ακι) Ἰω(άννῃ) τοῦ* (sic) *τοῦ Ἰωνόπλ.* cod., de quodam qui matris suae sobrinam uxorem duxerat

deque poenis illi irrogandis (ed. Ioh. Leunclavius, Iuris graeco–Romani tam canonici quam civilis... Francfurti 1596, p. 291–292; Rhalli-Potli, *Σύνταγμα*... V, p 92–93). [5] (ff. 203–205) de quodam, qui suo filio per nuptias coniunxit filiam familias alterius, sine patris eius consensu (Leunclavius, op. cit., p. 205–206; Rhalli–Potli, *Σύνταγμα*... V, p. 37–39 *μέρει παρασχεθῆναι*). [6] (ff. 205–206) *περὶ ἐπιτιμίων* [*θ'*] *ἐπαγομένων κατὰ τῶν τοὺς ἀπαραδέκτους τοῖς κανόσι γάμους εὐλογούντων*. Inc. *Ὁ τοὺς διγάμους εὐλογήσαντες*, des. *εἴτε παρῆσαν οἱ γονεῖς, εἴτε μὴ παρῆσαν*. [7] (ff. 206–209v) sub inscriptione *συνοδικαὶ ἀποκρίσεις περὶ ἱερέων καὶ περὶ διαφόρων ἄλλων ἐρωτήσεων* **Photii** epistola I, 19 (M. 102, 781–788) editione paullo auctior, supplemento post vv. *πρὸς εἰδότα λέγειν* (784 D 11) addito ut in *Pravoslavnyj Sbornik* XI, 1892, p. 17, 16–24; — (ff. 209v–210) ep. I, 20; — (ff. 210–210v) ep. I, 21; — (ff. 210v–210v) ep. I, 22; — (ff. 211v–213) ep. I, 23 (M. 792–793). [8] (ff. 213–217) ⟨S y n o d i C o n s t a n t i n o p o l i t a n a e a. 920⟩ tomus unionis editione (Mansi XVIII, 336–341) paullo longior, cui adduntur (ff. 217–218) acclamationes synodales (Mansi, 341–344), omnino ut in Rhalli-Potli, *Σύνταγμα*... V, p. 3–10. Sequitur (f. 218) epilogus (Mansi, 341 B C). [9] (ff. 218–219) C o n c i l i i C h a l c e d o n e n s i s excerptum (Mansi VII, 169 B – 172 B 12 *παρὰ τοῦ Θεοῦ δωρηθῆναι*). [10] (f. 219) **Iohannis Xiphilini** de sponsalibus sententia, editis (M. 119, 756 B 12–757 C 1) brevior, sub inscriptione *ἐκ τοῦ συνοδικοῦ τόμου Ἰω(άννου) π(ατ)ριάρχ(ου) Κων(σ)τ(α)ντ(ι)νου)πόλ(εως) τοῦ Ξιφιλίνου περὶ μνηστείας, οὗ μέμνηται καὶ ἡ περὶ γάμου νεαρὰ τοῦ βα(σιλέ)ως κυρ(οῦ) Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ* (cf. Zachariae a Lingenthal, Ius graeco-romanum, pars III, Novellae Constitutiones, Lipsiae 1857, p. 359 et 379).

E. C a n o n i c a v a r i a. [1] (ff. 219v–220v) *Διὰ τοὺς παρὰ φύσιν ἀσελγαίνοντας καὶ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τριχός τε καὶ κεφαλῆς καὶ τῶν τοιούτων, κελεύει ταῖς ἐσχάταις ὑποβάλλεσθαι τιμορίαις. δ(ιά)τ(αξ)ις οζ'*, revera novella LXXVII (Corpus iuris civilis, vol. III, Novellae, ed. Schoell, p. 381–383). [2] (ff. 220v) de s. sacrificio semel singulis diebus celebrando, sub inscriptione *τόμος συνοδικὸς περὶ τοῦ ἅπαξ τῆς ἡμέρας ὀφείλειν γίνεσθαι τὴν ἀνέμακτον* (sic) *θυσίαν*. Inc. *Ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ ἀκριβὴς τῶν πραγμάτων κατανόησις*, des. *εἰ μέλλοι μὲν τῆς ἀληθείας διαγράφειν τὴν φύσιν*. [3] (ff. 220v–221v) **Nicolai** *τοῦ παλαιοῦ* (Mystici), quod litterae patriarchales gratis concedantur (M. 119, 825). [4] (ff. 221v–222) **s. Gregorii Nazianzeni** carmen I 1, 12, de veris Scripturae libris, inde a versu 6 (M. 37, 472–474) sub inscriptione... *ἐκκλησιαστικὸς τύπος περὶ τοῦ πόσα εἰσὶ τὰ παραδεδομένα ταύτῃ βιβλία, ἀρίθμησις ἔμμετρος*. [5] (ff. 222v–224) **s. Amphilochii Iconiensis** ex versibus iambicis ad Seleucum (ed. Th. Zahn, *Geschichte d. NTlichen Kanons* II, 1, 1890, p. 217–219).

⁶ (ff. 224–225) s. **Dionysii Alexandrini** (?) *ἐκ τῶν κανονικῶν διατάξεων ἀκριβέστατος* (sic) *διάταξις* (ed. Pitra, Iuris ecclesiastici Graecorum..., I, p. 545–547, 5). ⁷ (ff. 225–226) s. **Basilii** ep. 93 (M. 32, 484–485) sub inscriptione *πρὸς Καισαρίαν πατρικίαν, περὶ τῆς μεταλήψεως τῶν ἁγιασμάτων*; in fine cuius *τέλος* + *τῷ ⟨θεῷ⟩ χάρις.*

F. de nuptiis. ¹ (ff. 227–241) **Iohannis Pediasimi** de nuptiis, sub inscriptione *Ἰωάννου χαρτοφύλακος τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Βουλγαρίας τοῦ Πεδιασίμου, περὶ γάμων.* Inc. *Ἡ συγγένεια ἢ φύσει ἐστὶν ἢ θέσει,* des. *ἔχεις περὶ τῶν γάμων καθολικὴν καὶ ἀκριβῆ τὴν διαίρεσιν.* Occurrunt tabulae affinitatis gradus ostendentes. ² (ff. 241ᵛ–248) **Sisinnii** patriarchae Constantinopolitani ⟨tomus⟩ (M. 119, 729–740 C 15 *ἐν ἔτει ,ϛ ͚ φε͚*), cui subest ³ (ff. 248–251) *ἔκθεσις κανονικὴ τοῦ αὐτοῦ Σισινίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μητροπολιτῶν.* Inc. *Ἵνα ὁ μὲν τρίτος γάμος,* des. *πρώτην τοῦ φε(β)ρ(ουαρίου) μηνὸς τῆς ι' ἰνδ. ἐν ἔτει ,ϛφε͚* (= an. 997; cf. cod. Vat. gr. 2409, ff. 49–50). ⁴ (f. 251) **Theophili** ⟨**Alexandrini**?⟩ ad Agathonem (M. 65, 44–45 A 4).

Tres partes (II, ff. 113–226) a totidem scribis eodem tempore exaratae et ratione propria distinctae; fasciculi 32 quaterniones (si excipias 28 olim senionem nunc quinionem et 32 foliorum trium). Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro liquore descriptae. Officinarum chartariarum signa (ff. 1–104. 112 ss.) siren circulo inclusa (cf. Briquet 13884), (ff. 105–112) ancora circulo inscripta, cui superstat stella sex radiorum. F. 251 in margine *κατὰ Μαρτήνου Λουτέρου.* Ff. IV–V *πίναξ* Allatianus; ff. I–III. VI. 252. 253 vacua. Foliorum sectura caeruleo colore tacta.

Tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

431 (olim 297). Saec. XIII, chartac., mm. 282 × 206, ff. I (add.). 275, linn. 28 (ff. 203–223, linn. 26).

1 S. Basilii ascetica varia. ¹ (ff. 1. 9. 3) epistola 22 (M. 32, 288–293) sub inscriptione *Πρόλογος τῶν ἀσκητικῶν τοῦ ἁγίου Βασιλείου...* ² (ff. 3–4) de religiosae exercitationis informatione * (M. 31, 1509–1513). ³ (ff. 4–8. 2. 10–12) de iudicio Dei, sub inscriptione *τοῦ αὐτοῦ προοίμιον* (M. 653–676). ⁴ (ff. 12–17) de fide II, *τοῦ αὐτοῦ* cod. (M. 676–692). ⁵ (ff. 17ᵛ–20) sermo asceticus II, *τοῦ αὐτοῦ* cod. (M. 881–888). ⁶ regulae fusius et brevius tractatae, fere ut in codice 425, ff. 107–278, hoc est: ᵃ (ff. 20ᵛ–24) prooemium, *ὅροι* cod. (M. 889–901), ᵇ (ff. 25–33ᵛ) utriusque regulae capitula 350 sub inscriptione *ἐπερωτήματα ἀσκητῶν* (cf. M. 901–905 et 1052–1078), ᶜ (ff. 34–85ᵛ) regulae fusius tractatae *μα'* (M. 905–1052) sub inscriptione duplici *ἐπερωτήσεις ἀσκητικῶν* et, supra, *ἐπερωτή(ματα) ἀσκητῶν πρὸς τὸν μέγ(αν) Βασίλ(ειον) τῶν διὰ πλάτ(ους) κε(φα-*

λαίων) ut in cod. 425, ff. 126v–193; quas excipiunt, nulla facta distinctione, sub numeris *μβ'–τν'* [d] (ff. 85v–150v) regulae brevius tractatae (M. 1080 C 5–1305) ut in codice 425, ff. 193–278; animadvertendum quod reg. 199 [*ρν'*] subscriptione *τέλος τῶν διὰ πλάτους ἐρωτημάτων* et subsequens [*ρνα'* = 97] inscriptione *ἀρχὴ τῶν ἐν ἐπιτομ⟨ῇ⟩ ἐρωτημάτων* distinguuntur. [7] (ff. 151–151v) poenae in monachos delinquentes, *καὶ ὅσα ἐπιτίμια* cod. (M. 1305–1308 C 4), in quarum fine legitur *τέλος τῶν καθολικῶν, ἤτοι μεγάλων ἀσκητικῶν τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Βασιλείου.* [8] (ff. 152–156) sermo asceticus I (M. 869–881) inscriptus *λόγος περὶ ἀποταγῆς βίου καὶ ἀσκήσεως διατύπωσις καὶ τῆς ἀληθοῦς παρθενίας.* [9] (ff. 156v–162v. 164. 163) sermo de renuntiatione saeculi (M. 625–648). [10] (ff. 163v. 166. 165. 167. 168.) ep. 2 (M. 32, 224–233). [11] (ff. 168v–180. 184. 181–183. 186–188. 185. 189–201v) constitutiones monasticae (M. 31, 1321–1428) hoc ordine: prologus, capp. 2 [*α'*], 17 [*β'*], 3–12, 13 (sub numero *ιγ'* legebantur etiam capp. 14–16 aetate seriore numeris *ιδ'–ις'* aucta), 18 (*ιδ'*, quod desinit... *ἀρετὴν καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπιτεύξονται*), 19 (*ιε'*, quod des. *ἐρωτᾶν καὶ παιδεύεσθαι*: M. 1388 C 14), 20–34 (*ις'–λ'*, quod ultimum ut in cod. Vossiano [M. 1428, n. 72] concluditur); in fine *τέλος τῶν κεφαλαίων τῶν μικρῶν, ἤτοι τῶν μερικῶν ἀσκητικῶν τοῦ ἁγίου Βασιλείου.* Additur (ff. 202–202v) **s. Theodori Studitae** scholion (M. 1319–1320).

2 (ff. 203–217) **s. Iohannis Cassiani** ad Leontium de sanctis patribus in Sceti, et de discretione (ed. K. I. Dyobuniotes, *Ἰωάννου Κασσιανοῦ διαλέξεις Πατέρων*, in *Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος* XI, 1913, p. 57–65 et 161–168).

3 **s. Nili** epistolae tres, nempe [1] (ff. 217–219v) lib. III, 243, quae des. *ταπεινώσεως ἐξαγορευόντων σοι* (M. 79, 496–501), [2] (ff. 219v–220) III, 42 sub inscriptione *πρὸς Θεοδό(σιον) δυσφοροῦντα περὶ τοῦ πολέμ(ου) τῆς πορν(είας), ὅτι καὶ ἐν ἀρρωστείᾳ δεινοτάτι* (sic) *ὑπάρχων ἐπολεμεῖτο μειζόνως* (M. 408), quam sequitur nulla facta distinctione [3] (ff. 220–222v) II, 140 (M. 257–264; ***in codice Altempsiano est initium alterius epistolae ad Cyranium monachum et finis ubi est* * [= M. 260 A 9] *Incipit ἄγαν φθονοῦσιν οἱ δαίμονες L. A⟨llatius⟩*** notavit in margine).

4 (ff. 223–275) **s. Basilii** * liber de virginitate (M. 30, 669–809).

Liber a tribus, ut videtur, scribis ([a] ff. 1–202v. 223–275, [b] ff. 203–217, [c] ff. 217–222v) exaratus. Constat fasciculis 31 (quiniones sunt fasc. 5–10. 18–22. 24–30, quaterniones fasc. 3. 11–17, foliorum undecim fasc. 1, foliorum septem fasc. 2 et 4, foliorum trium fasc. 23 et 31). Notarum vestigia frustra quaesivi. Foliorum 1–10 et 162–189 ordinem turbatum temporibus iam antiquioribus, ut edocent monitiones in calce ff. 184v. 185v. 188v appositae, quomodo restituas loco suo indicavi. F. 3 imprecatio cancellata (*εὐλογητὸς ὁ Θεὸς οὐ μὴ εὕρῃ ἡ ψυχή σου ἄνεσιν ἐν τῇ Θεοδωσίῃ μοναχῇ...*). In principio omnium fere opellarum editionis tomos et paginas addidit ⟨A. Maius⟩. Lineas complures atramenti acor peredit. In initio et in

fine codicis folia nonnulla, blattis perterebrata et humore conspurcata, indecore chartis refecta sunt; f. 24v vacuum. F. I summo in lacinia chartacea, manu saec. XV *Regula Beati Basilij et opera eiusdem* (cf. inventarium bibliothecae Nicolai V apud Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 320: « Item unum volumen ejusdem forme quasi de papiro, copertum corio nigro lacerato, quod intitulatur Regula beati Basilii et alia opera ejusdem »); ibidem manu saec. XIX *Vat.* (*Ottob.* cancell.) *431*. F. I πίναξ Allatianus. In sectura superiore libri clausi litterae *BB*.

Tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX.

432 (olim 931). Saec. XIV, chartac., mm. 289×213, ff. II (add.). 212, linn. 33.

S. Basilii ascetica varia, hoc est [1] (ff. 1–23v) constitutiones monasticae (M. 31, 1321–1428 διακοσμεῖ τὴν πολιτείαν), prooemio ut cap. I supputato. [2] (ff. 23v–26) epistola 42 (M. 32, 348–360). [3] (ff. 26–28v) sermo asceticus I, λόγος ἕτερος περὶ ἀποταγῆς βίου καὶ τῆς ἀληθοῦς παρθενίας καὶ διατύπωσις ἀσκήσεως cod. (M. 31, 869–881). [4] (ff. 28v–29v) ep. ad canonicam, re vera opusculum de vita regulari ex ep. 173 (M. 32, 648–649) et 22 conflatum, quod des. ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι (M. 32, 288 B 10), fere ut in codd. 413, f. 245 et 428, f. 218v. [5] (ff. 29v–31v) ep. 2, πρὸς Γρηγόριον τὸν θεολόγον περὶ ἀσκήσεως (M. 32, 224–233). [6] (ff. 31v–32v) sermo de ascetica disciplina (M. 31, 648–652). [7] (ff. 32v–33v) ep. 44 (M. 32, 360–364) omissa doxologia. [8] (f. 33v) ep. 295 (M. 32, 1037–1040). [9] (ff. 33v–34v) ep. 45 (M. 32, 365–369). [10] (ff. 34v–36) ep. 150 (M. 32, 601–605). In fine legitur τέλος τῶν ἀσκητικῶν διατάξεων τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου.

2 **Theodori Raïtheni** [1] (ff. 36–40v) de Incarnatione (M. 91, 1484–1504) editio plenior; opinioni Eutychetis subest, nulla facta distinctione, explanatio definitionis (M. 1492–1497); vv. Σευῆρός τις (1497 B 9) praecedit inscriptio δόξα Σευήρου; omittuntur inscriptiones δόξα Ἰουλιανοῦ (1497 D) et δόξα Σευήρου (1500). Sequitur huius προπαρασκευῆς pars ultima, quae in editione desideratur, nempe [a] (ff. 40v–41v) de essentia et natura. Inc. Τὸ μὲν τῆς οὐσίας ὄνομα, des. περὶ τοῦ σημαινομένου τῶν δύο προσηγοριῶν τοῦ τε τῆς φύσεως καὶ τῆς οὐσίας (cf. cod. 423, f. 385–387v) [b] (ff. 41v–42) de hypostasi et persona. Inc. Τὸ δὲ τῆς ὑποστάσεως νόημα, des. καὶ τὰ τούτῳ κατὰ συμβεβηκὼς (sic) θεωρούμενα.

3 **s. Anastasii Sinaitae** quaestiones nonnullae ab editis discrepantes, hic fusiores, illic breviores, hac ratione dispositae: [a] (ff. 42–82v) quaestiones 1–23 (M. 89, 329–541) et sub numero κδ´ quaest. 63 (653–660), [b] (ff. 82v–90) sub inscriptione Θεοδωρίτου Κύρου πόλεως ἐκ τῶν ἀπόρων et

numeris α´-ιγ´ instructae quaest. 24-37 (33 et 34 quaest. ι´ efficiunt), c (ff. 90-94v) quaest. 42. 52-59. (f. 94v-98) 142-151. (ff. 98-108) 60-62. 64. 65. 67-70. (ff. 108-109) 128. 71. 72. 154 (M. 89, 821 A-B 6). Quaestionum numeri fere omnes desunt; spatia complura, quae vacua librarius reliquerat, manus saec. XVI non semel scriptura replevit. Additamenta vel omissiones accuratius recensere supersedi; haec tamen notanda: quaest. 42 (f. 90) longe fusior editis, item quaest. 60 (f. 98); post quaest. 65 legitur (f. 107) quaestio *Πῶς νοητέον τὸ οὐκ ἔστι κακία ἐν πᾶσιν ἦν* (sic) *ὁ κύριος ἐποίησεν; Ἀπό. Κακίαν ἐνταῦθα λέγει — μὴ ἐκκακεῖν ἐν τοῖς πάθεσιν*. Accedunt in fine (ff. 109-109v) definitiones diversae ad animam pertinentes. Inc. *Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἐκ τριῶν μερῶν συνέστηκεν*, des. *οἷον ψυχῆς προσχρωμένης σώματι*.

4 (ff. 109v-113) **Michaelis Pselli** de omnifaria doctrina, *τοῦ Ψελλοῦ πρὸς τὸν βασιλέα κυρ. Μιχαὴλ τὸν Δοῦκα* cod. (M. 122, 688 ss. et Ch. Em. Ruelle, *Chapitres inédits de Michel Psellus*, in *Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques*, XIII, 1879, p. 248 ss.) capita 22 hoc ordine disposita: M. 1-14, Ru. 3, M. 28, Ru. 6. 7 usque ad vv. *δευτέρας ζωῆς καὶ τοῦ σώματος* (p. 253, l. 3), M. 30, Ru. 15, M. 47, Ru. 17.

5 (ff. 113-114) s. **Maximi** de duobus in Christo voluntatibus fragmenta duodecim, quorum primum (*Τὸ Χριστὸς ὄνομα οὐ φύσεως — ἀναδύεται πάλιν ὡς ἄνθρωπος*) ex opere cui titulus Fieri non posse ut dicatur una in Christo voluntas (M. 91, 268 A-C 10) desumptum est.

6 (ff. 114-138) Sirachides, *σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Σιράχ* cod., omisso prologo; cap. 50 des. *ἰσχύσει. καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν. εὐλογητὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα γένοιτο γένοιτο*; in fine cap. 51 additur doxologia.

7 Astronomica nonnulla. [1] (ff. 139v) **Florentini** * sacerdotis et *βιβλίων ἐπισφραγιστοῦ*, revera Petosiris epistola ad Ptolomaeum (cf. Iriarte, Regiae bibl. Matritensis codd. Mss. graeci, p. 338-339). Praecedit tabula ostendens lunae dies et numeros; subnectuntur rotae duae *ὄργανον κανονικὸν | ἤτοι πυθαγορικὸν* (*ὑπέργαιον* et *ὑπόγαιον* add. manus post.), quibus inscriptae sunt cruces appictaque vocabula et numeri ad humanae vitae mortisque tempora ex lunae computo praenuntianda accommodata. [2] (ff. 139v-141) quomodo indictio, cyclus solis, cyclus lunae, pascha legale, pascha iudaicum, *ἀπόκρεως* inveniri possint (*ψῆφος καὶ μέθοδος σὺν θεῷ τῆς περιόδου δι' ἧς εὑρίσκεται ὁ κύκλος τοῦ* (*ἡλίου*) *καὶ τῆς* (*σελήνης*), *τῶν ἡμερῶν τε καὶ μηνῶν καὶ τῶν πασχαλίων καὶ λοιπῶν*). Inc. *Χρὴ γινώσκειν ὅτι ἀπὸ κτίσεως κόσμου παρῆλθον... ἔτη ,ϛχπ´* (an. 1171-1172), des. *ἡμέρας νϛ´ καὶ εὑρήσεις τὴν ἀλήθ(ειαν)*. [3] (ff. 141-141v) s. **Iohannis Damasceni** de mensibus Macedonicis *καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκδόσεων*, ab editione (M. 95, 236) omnino discrepans.

Inc. *Οὐρανὸς ἐστὶ περιοχὴ ὁρατῶν*, des. *καὶ ἀνύεται τάχιον*. Videtur hic libellus diversis locis libri II de fide orthodoxa constare (nempe cap. 6: M. 94, 880 A 14–881 C 2; cap. 7: 888 D 3–889 A 14, 892 B 11–D 5). Sequuntur varia (f. 141ᵛ) de anno, de luna, de mensibus, de epactis lunae, de generatione lunae, (f. 144ᵛ) de cyclo lunari, (f. 145) de cyclo solari, de epactis mensium, (ff. 145ᵛ–146) de die bisexto; tabulae appictae sunt (ff. 142. 142ᵛ. 144ᵛ. 145) cyclos diversos ostendentes. Tabulam f. 142 praecedunt versus senarii quinque, quorum primus *Κύκλοι (σελήνης) ἡλίου τε συντόμως*.

8 **Theophylacti Bulgariae** archiepiscopi epistolae LXII hoc ordine: (ff. 146–150ᵛ) ep. 1–9 ed. Lamii (M. 126, 501–520), (ff. 150ᵛ–151) ep. 14 ed. Meursii (M. 126, 381–384), (ff. 151–155) Lam. 10–20, (ff. 155–157) Meurs. 15. 16 (= Lam. 21) 17. 18, (ff. 157–162ᵛ) Lam. 22–35, (ff. 162ᵛ–168ᵛ) coll. Vat. 3–14 (M. 126, 312–336), (ff. 168ᵛ–169) Meurs. 10, (f. 169) coll. Vat. 15, (ff. 169–169ᵛ) Meurs. 11, (ff. 169ᵛ–170) coll. Vat. 16, (ff. 170–170ᵛ) Meurs. 13, (ff. 170ᵛ–174ᵛ) coll. Vat. 17–19, (ff. 174ᵛ–177) Meurs. 24–26, quae deficit in vv. *ἡμῶν βασιλέα. τί δὲ* (M. 126, 413 B 5) pagina vacua relicta.

9 s. **Basilii** * (ff. 178–193ᵛ) de baptismo liber I (M. 31, 1513–1577); — (ff. 193ᵛ–204ᵛ) liber II (M. 1580–1628).

10 (ff. 205–211ᵛ) *Κόσμου χρονικὴ παρασύντομος βίβλος*. Comprehendit hoc chronicon [a] (ff. 205–206, l. 1) initium libri « *Ἐκλογαὶ ἱστοριῶν* » (*Ὁ ἐχθρὸς τῆς ἡμετέρας φύσεως...*) usque ad vv. *καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Ἔστι*, quod desideratur in editione J. Cramer (Anecdota graeca e codd. bibl. regiae Parisiensis, vol. II, Oxonii 1839, p. 244 ss.), [b] (ff. 206, l. 1–212) sequentia usque ad vv. *ἐξαιρεῖται διὰ τοῦ ἀμφοτεροδεξίου Ἀὼδ* (op. cit., p. 244, 14–258, 28) ceteris omissis.

11 (f. 212ᵛ) alia manu index bibliothecae privatae sub inscriptione *τὰ ἡμέτερα βιβλία εἰσι ταῦτα*. Primus liber: *τετραιβάγγελ⟨ον⟩ βέβραν⟨ον⟩ με⟨τα⟩-κομποθηλεκων ⟨διαφ⟩ορων δ*, ultimus *κ΄. βιβλίον ψαλτικόν*.

Codicem efficiunt fasciculi 27 quaterniones (si excipias primum 7 ff. et supremum ff. 5) numeris arabicis saec. XVI in prima singulorum pagina ima distincti. Inscriptiones et illarum ornatus rubro colore. Officinarum chartariarum signa duo satis incerta (campana? flos quidam?). Ff. 202–212 margines exteriores corrupti non sine scripturae detrimento. Ff. II. 143ᵛ. 144ᵛ. 177ᵛ vacua. Ff. 90. 91 notae ⟨A. Maii⟩. F. 1 manu saec. XVI *Bibliothecę Palatinę*. F. I *πίναξ* Allatianus.

Tabulis corio rubro temporibus Pii VI, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX.

433 (olim 290), Saec. XV, chartac., mm. 230×147, ff. VII (II–VII add.), 267 (+ 179a-e 243a-b), linn. 26 (ff. 180–244, linn. 24).

S. **Basilii** epistolae XXXVI (M. 32) hoc ordine: (ff. 1–2) ep. 9, (ff. 2–3v) ep. 140, (ff. 3v–4v) ep. 239, *περὶ τῆς Εὐσταθίου κακοδοξίας* cod., (ff. 4v–6) ep. 237, *τῷ αὐτῷ ἐν ἐξορίᾳ*, (ff. 6–7) ep. 128, (ff. 7–8v) ep. 66, (ff. 8v–10v) ep. 69, (ff. 10v–14v) ep. 236, (ff. 14v–15v) ep. 191, (ff. 15v–17) ep. 234, (ff. 17–18v) ep. 235, (ff. 18v–19) ep. 197, quae des. in vv. *παμπληθὲς ἀπῳκίσμεθα* (M. 712 A 7), (ff. 19–22) ep. 263 sub inscriptione *τοῖς ἁγιωτάτοις ἀδελφοῖς καὶ ἐπισκόποις, τοῖς ἐν τῇ δύσει, περὶ Εὐσταθίου τοῦ Σεβαστηνοῦ καὶ Ἀπολιναρίου καὶ Παυλ(ί)ν(ου) καὶ τῆς ἑκάστ(ου) τούτων αἱρέσεως. οὐκ ἀπεστάλη δέ,* (ff. 22–24) ep. 214, (ff. 24–27) ep. 99, (ff. 27–33v) ep. 38, (ff. 33v–37) ep. 210, *τοῖς αὐτοῖς* cod., (ff. 37v–43) ep. 223, (ff. 43–46) ep. 203, (ff. 46–47) ep. 130, (ff. 47–48v) ep. 156, (ff. 49–50v) ep. 52, (ff. 51–56) ep. 189, (ff. 56–60) ep. 226, *τοῖς ἐπὶ Μαγνινιανῷ ἀσκηταῖς ἐν ὀροβιάννῃ καὶ χαλάνῃ*, (ff. 60–63) ep. 265, (ff. 63–64v) ep. 266 sub inscriptione *Πέτρῳ Ἀλεξανδρείας ἀπολογία ... τῶν ἐπισκόπων* (M. 991, n. 48), (ff. 64v–67) ep. 125, omissa subscriptione Eustathii (M. 552 A 4–9), (ff. 67–68) ep. 114 sub inscriptione *τοῖς ἐν Ταρσῷ πρεσβυτέροις, παραπλήσια τοῖς περὶ Κυριακόν*, (ff. 68–69) ep. 159, (ff. 69–70) ep. 53 sub inscriptione *Καλλισθένει πρὸς τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν ἐπισκόπους ὥστε μὴ χειροτονεῖν ἐπὶ χρήμασιν* (cf. M. 396, n. 44), (ff. 70–72v) ep. 258, (ff. 72v–73v) ep. 70, (ff. 73v–78) ep. 2, (f. 78) ep. 7, (f. 78v) ep. 19, cui subnectitur sub inscriptione *τῷ αὐτῷ* (ff. 78v–79) s. Gregorii Nazianzeni ep. 114 (M. 37, 209–212), (ff. 79–80v) s. Basilii ep. 14, (f. 80v) s. Gregorii Nazianzeni ep. 46 (M. 37, 96). Marginibus insunt notae tres ⟨Georgii Scholarii⟩ adversus latinos, nempe a (f. 1) in verba ep. 2 *ἃ δὲ ἐπιζητεῖς τῶν Διονυσίου* (M. 32, 268 C 11), b (f. 4v) in verba ep. 239 *τὰ ἤθη τὰ ὑπερήφανα ἑαυτῶν* (M. 893 B 1), c (f. 7) in vv. ep. 128 *προκαλεῖσθαι αὐτοὺς εἰς συνάφειαν* (M. 557 A 11); quas notas edidit Ioh. Mercati (*Appunti Scolariani*, in *Bessarione*, an. XXIV, 1920, p. 123).

2 (ff. 81–179v) **Georgii Scholarii** *ἐκλογὴ τοῦ πρώτου τῶν ἠθικῶν τοῦ σοφωτάτου Θωμᾶ νδε Ἀκίνο, τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς τάξεως τῶν ζητημάτων πάντων πεφυλαγμένων*, hoc est S. Thomae Aquinatis Ia IIae in compendium redacta (ed. Petit-Jugie, *Oeuvres complètes de Gennade Scholarios*, Paris 1932, t. VI, p. 1 ss.).

3 (ff. 180–243v) **Richardi** Ordinis Praedicatorum contra Mahometem, interprete Demetrio Cydonio, *διά τινος Δημητρίου* cod. (M. 154, 1037–1152).

4 (ff. 244–259) Chronicon abbreviatum inde a creatione *καὶ μέχρι τοῦ νῦν*, revera autem usque ad obitum Iohannis II Comneni (an. 1142). Inc. *Ἀδὰμ ὁ πρῶτος ὑπὸ θεοῦ πλασθεὶς ἄνθρωπος*, des. *Ἰωάννης ὁ υἱὸς αὐτοῦ*

(Alex. I Comn.) ὁ Πορφυρογέννητος μετὰ τελευτὴν τοῦ ἰδίου πατρὸς ἐβασιλευσεν ἔτη κδʹ καὶ μῆνας ὀκτώ.

5 **Ps.-Dorothei** [1] (ff. 260–262) de apostolis et de LXX Domini discipulis sub inscriptione *ἐκ τῶν Δωροθέου τοῦ μακαρίου Τύρου, ὃς ἐν τοῖς ἐπὶ Διοκλητιανοῦ διωγμοῖς φυγαδείαις περισωθείς, τοῖς ἄρχουσιν Ἰουλιανοῦ μαρτυρικῶς τετελείωται τοῖς αἰκισμοῖς ἐναποθανών. ἤδει δὲ καὶ τὰ λατινικὰ ἱκανῶς* (cf. M. 92, 1060). Ab editis (BHG. 150–156) noster longe discrepat. Prima notitia in Petrum: *Σίμων Πέτρος ἐν Πόντῳ καὶ Γαλατίᾳ καὶ Καππαδοκίᾳ κηρύξας καὶ Βιθυνίᾳ, ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ Νέρωνος ἐσταύρωται κατὰ κεφαλῆς, οὗ καὶ θάπτεται*; ultima in eunuchum: *Ἀλλὰ καὶ ὁ εὐνοῦχος Κανδάκης τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, ἐν Ἀρραβίᾳ τῇ εὐδαίμονι καὶ ἐν Ταπροβάνῃ νήσῳ καὶ ὅλῃ τῇ Ἐρυθρᾷ ἐκήρυξε. λόγ(ος)δὲ αὐτὸν ἔχει ὡς μαρτυρίῳ τελειωθέντ(α) ἐνδόξως ἐκεῖ ταφῆναι, οὗ τὸ κοιμητήριον θαυμάτων θαυμάτων* (sic) *πηγὴν εἶναι παντοίων.* [2] (ff. 262–267) de vitis prophetarum ab editis (M. 43, 415–426 D 3; Th. Schermann, *Propheten-und Apostellegenden*, in *Texte und Untersuchungen*, XXXI, 3, Leipzig 1907, p. 46–112) diversus. Subduntur (f. 267) fragmenta duo, prius de N i l o f l u m i n e in tempore inundationis (*Ση. ὅτι ἡ τοῦ Νείλου ἀνάχυσις — τοὺς ἀκράτους τόπους*), alterum d e p a l m a (fere ut apud Du Cange, Glossarium I, 166 sub voce *βαΐς*, ex cod. Reg. 2023, f. 80); (f. 267v) [a] inventorum nomina. Inc. *Ζεὺς ἐφεῦρε φασὶ πλευστικήν*, des. *Παλαμήδης ἀριθμοὺς καὶ σταθμοὺς καὶ γραμμάτων σύνθετον*, [b] urbes quae nomen mutaverunt. Inc. *⟨Ἀ⟩πολλωνία ἡ νῦν Ἱερισσός*, ultima *⟨Τι⟩βεριούπολις ἡ νῦν Στρούμιτζα* (cf. Parthey, Hieroclis Synecdemus..., Berolini 1866, p. 312).

Praeponuntur [a] (f. 1) astronomica quaedam, nempe modus inveniendi cyclum lunae, indictionem, mensis initium, lunae diem. Inc. *Ἀπὸ τῶν ͵ϛϡων ἐτῶν ἀφῃρημένων τῶν καʹ ὁσάκις ἀνεχώρει, ὑπερλείφθησαν ιβʹ.* In summo folio: *ἐν ͵ϛϡω ἔτει (σελήνης κύκλος) ἦν γʹ καὶ (ἡλίου κύκλος) ιβʹ* (an. 1391–1392), (f. II) ⟨G e o r g i i S c h o l a r i i commentariolus rerum a se gestarum adversus *Λατινισμόν* die 1 nov. 1452⟩ (Petit-Jugie, *Œuvres complètes de Gennade Scholarios*, t. III, Paris 1930, p. 165) et libellus eadem die portae domus suae affixus (op. cit., p. 165–166).

Ff. I. 81–179v. 260–267v exaravit ipse G e o r g i u s S c h o l a r i u s cuius nomen in fronte f. 81 scriptum legitur *Ἰησοῦ Χριστὲ ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλὸν Γεννάδιον*; ff. 1–80v exaravit manus paullo antiquior (Silvestri Syropuli?), A c y n d i n o et B a r l a a m o inimica (cf. ff. 15v. 55. 55v); scribae duo coaevi denique ff. 180–243v atque ff. 244–259 perscripserunt. Opellae diversae in unum librum redactae complent fasciculos 34 quaterniones (excepto 31 quinione) ex quibus 23 priores (ff. 1–179e) litteris *α–κγʹ* ad angulum exteriorem imum primae uniuscuiusque paginae, 11 posteriores litteris *αʹ–⟨ιαʹ⟩* ad angulum ext. imum postremae paginae signati sunt. Officinarum chartariarum signum (ff. 1–80. 164 ss.) forfices (cf. Briquet 3663 et 3670). Ff. II. III. VI. VII. 179a-e 243a-b vacua;

ff. IV–V *πίναξ* Allatianus. In sectura foliorum inferiore libri clausi Ἐπιστολαὶ τοῦ μ(εγά)λου *Βασιλ(είου), Θωμας καὶ Ῥϊκαρδος. ethica s(an)cti thome et Ricardus c(ontr)a alcoranu(m).*

Inter libros Sixti IV recensetur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque* ..., p. 238: « Ethica B. Thomae; et Ricardus contra Alchoranum. Ex papiro in rubeo »).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

434 (olim 932). Saec. XIII, chartac. (ff. 1–4 membran.), mm. 260 × 188, ff. II (add.), 236, linn. 26–34.

1 (ff. 10–155v) **S. Basilii** epistolae CCCXXV (M. 32) hoc ordine: 1. 4. 2. 9. 140. 173. 34. 27. 30. 138 [ι′]. 268. 182 (*Παυλίνῳ πρεσβ*). 31. 146. 168. 157. 158. 282. 334. 5 [κ′]. 6. 335–343 [λ′]. 112. 61 (sine numero, sine inscriptione, cancellata, non ultra vv. *καὶ καταγνώσεως* [M. 417 A 14] procedens; cui continuo subnectitur sine ulla distinctione ep. 30 inde a vv. *ἡ ἔννοια πάντων τῶν* (cancell.) | *⟨ὀνομ⟩άτων τὰ μὲν* (M. 325 B 2), deperditis in exemplari epistolis *λγ′–μα′*, nempe 68. 80. 197. 279. 280. 111. 90. 214. 64, ut ex indicibus patet. 236 [μγ′]. 28. 207. 210. 293. 150. 299. 313 [ν′]. 56. 323. 147. 304. 33. 223. 257. 57. 259. 192 [ξ′]. 219. 261. 277. 26. 32. 272. 229. 230. 247. 246 [ο′]. 29. 97. 154. 164. 58. 60. 55. 65. 245. 244 [π′]. 51. 203. 291. 54. 301. 121. 254. 195. 122. 255 [ϟ′]. 184. 185. 132. 181. 253. 256. 208. 196. 178. 84 [ρ′]. 76. 96. 180. 177. 344–346. 239. 127. 48 [ρι′]. 271. 269. 134. 135. 156. 123. 262. 276. 92. 243 [ρκ′]. 300. 228. 52. 67. 105. 252. 145. 100. 174. 186 [ρλ′]. 187. 328. 329. 194. 193. 212. 63. 94. 20. 151 [ρμ′]. 160. 139. 82. 102. 152. 136. 162. 98. 241. 227 [ρν′]. 260. 321 (inter ep. Gregorii Nazianzeni sub numero 57: M. 37, 112). 324. 7. 19. 47. 148. 149. 163. 74 [ρξ′]. 75. 179. 119. 62. 251. 118. 81. 3. 21. 325 [ρο′]. 110. 281. 104. 68. 120. 250. 226. 59 [ροη′] usque ad vv. *τῆς χάριτός σου* (M. 32, 413 C 2), quibus — omissis ep. *ροθ′* [?]. *ρπ′* [265]. *ρπα′* [224]. *ρπβ′* [131]. *ρπγ′* [?] — subiciuntur, nulla facta distinctione, suprema verba ep. 12 [ρπδ′] *ἄξια ποιησόμεθα. μόνον ἐπί(στελλε ἡμῖν* add. rubr.) M. 276 A 3; reliqua p. 91 vacua est. Sequuntur ep. 13 [ρπε′]. 23. 302. 116. 17. 46 [ρϟ′]. 99. 69. 133. 266. 216. 95. 141. 198. 237. 128 [σ′]. 161. 176. 231. 202. 200. 115. 101. 206. 10. 307 [σι′]. 130. 189. 349–356 [σκα′]. 347. 348. 22. 85. 284. 71. 125. 86. 87 [σλ′]. 183. 137. 24. 126. 165. 72. 225. 263. 204. 242 [σμ′]. 25. 18. 294. 14. 233–235. 113. 114. 205 [σν′]. 292. 159. 172. 79. 295. 238. 73. 53. 16. 290 [σξ′]. 91. 240. 45. 103. 258. 330. 332. 264. 267. 222. 221 [σο′]. 220. 89. 124. 106. 268. 49. 50. 175. 201. 218 [σπ′]. 232. 190. 365. 15. 274. 286. 142–144. 311 [σϟ′]. 109. 303. 306. 278. 333. 312. 83. 153. 296. 297 [τ′]. 107. 93. 78. 273. 275. 315. 318. 316. 319. 320 [τι′]. 317. 322. 326. 327. 77. 209. 36. 285. 309.

314 [τκ]. 305. 117. 298. 35. 310. 249. 11. 331. 155. 213 [τλ]. 88. 270. 287. 288. 37. 289 [τλς], cui adduntur sub numero τλ' s. Gregorii Nazianzeni ep. 6 (M. 37, 29–32) et, sub numero τλζ', eiusdem Gregorii (*Γρηγορίῳ Βασίλειος* cod.) ep. 114 (M. 37, 209–212); sequuntur s. Basilii ep. 40. 41, quae des. in vv. *ἐπαχθὲς ἡμῖν τὸ* (cetera *λέγειν ἀνθρώπων φανήσεται* [M. 32, 348 A 6] saec. XVI fuere suppleta). Praemittuntur duae tabulae, prior (ff. 5. 8. 6) epistolarum *α'–ρξγ'* (119), altera (ff. 7. 9) priorum uniuscuiusque epistolae verborum *κατὰ στοιχεῖον* dispositorum; ex quibus tabulis facile colligitur exemplum iam mutilum fuisse ex quo descriptum est apographum nostrum: nam epistolae *λγ'–μα'*, *ροθ'* (?) — *ρπγ'* (?), maxima pars ep. 12 (*ρπδ'*), atque insuper ep. *τμα'–τμγ'* (188. 199. 217) frustra quaeruntur. Desiderantur in textu et in tabulis ep. 39. 42–44. 64. 66. 70. 80. 90. 108. 111. 129. 131. 166. 169–171. 188. 191. 197. 199. 211. 215. 217. 224. 248. 265. 279. 280. 283. 286. 308. 357–364. 366; ep. 268 bis legitur (*ια'* et *σοε'*). Tabulis adiungitur (f. 9ᵛ) declaratio signorum quattuor (nempe sol, asteriscus, *ὡραῖον* et C^{n}: ed. Montfaucon, Bibliotheca Coisliniana, p. 300), quae in marginibus operum s. Gregorii Nazianzeni pingi solebant.

Praeponuntur [1] (ff. 1–2) **s. Gregorii Nazianzeni**, *Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου ΚΠ. τοῦ θεολόγου* cod., oratio I, in s. Pascha I (M. 35, 396–401); — (ff. 2–2ᵛ) orat. 45, in s. Pascha II, quae des. in vv. *θάνατος καταλύεται* (M. 36, 624 B 3). [2] (f. 2ᵛ) manu posteriore <de peste Constantinopolim et Adrianopolim annis 1361–1362 devastante>. *Ἰστέον ὅτι τῷ ,ςωο' ἔτει ἰνδ. ιε γέγονεν ἐν τῇ Κωνσταντινουπ(ό)λ(ει) ἡ μεγ(ά)λ(η) θνῆσις τῶν ἀν(θρώπ)ων, οἷα οὐ γέγονε πώποτε. εἰς δὲ τὸ ἐπιὸν ἔτος, ἤγουν εἰς τὸ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον καὶ πρώτ(ην) ἰνδ.* (1 sept. 1362) *γέγονεν ἡ τοιαύτη θνῆσις καὶ πτῶσις τῶν ἀν(θρώπ)ων ἐν τῇ Ἀδριανουπ(ό)λ(ει) τοσαύτη ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας θάπτειν τοὺς τεθνεῶτας. φεῦ τοῦ δεινοῦ καὶ φρικώδους θεάματος. τότε καὶ ὁ λεοντόθυμος γίγας ὁ εὐγενὴς ἀνὴρ ὁ Καντακουζηνὸς κῦρ Μα(νουὴ)λ τὸ χρέος* (?) *ἐλειτούργησεν.* [3] Bucolicorum graecorum technopaegnia commentario <Manuelis Holoboli> aucta: [a] (f. 3) Simmiae securis, [b] (f. 3ᵛ) Dosiadae ara, [c] (f. 4) Besantini ara (Dübner, Anthologia Palatina, II, 507–510). Comment. in Simmiam inc. *Τὸ μέτρον ἑξάμετρον οὕτως*, des. *εὐτυχὴς ἀεὶ πνεῖ καὶ ζῇ*; comment. in Dosiadem (ff. 3ᵛ–4) *Ὡς ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ λόγος· ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ βωμὸς κ. τ. λ.* edidit L. Valckenarius (Diatribe in Euripidis perditorum dramatum reliquias, p. 130); comm. in Besantinum (ff. 4–4ᵛ) edidit C. Wendel, (*Byzantinische Zeitschrift* XIX, 1909, p. 336–337). Sequuntur (f. 4ᵛ) sententiae morales sex, quarum prima *Ὁ τῶν ἀλλοτρίων ἐρῶν... ετου πολὺ θρηνήσει τῶν οἰκείων ἀποστερούμενος*, ultima *Αἱροῦ καλῶς τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῆν αἰσχρῶς.*

2 (ff. 156–213ᵛ) ⟨**Nicephori Blemmidae** epitome physica⟩ (M. 142, 1024 ss.) capitum ordine atque ipso textu ab editis satis diversa; capita sine numeris hoc ordine sese excipiunt: (ff. 156–157ᵛ) cap. 1. 2 in quo desunt vv. *δ' ὡς ἐπιστολῆς — ἐνεργείᾳ παρόντος* (M. 1033 A 7–1037 C 6) uno folio perdito post f. 157ᵛ; (ff. 158–160ᵛ) cap. 4; (ff. 160ᵛ–164ᵛ) cap. 5 paullo fusius in fine; (ff. 164ᵛ–172) cap. 6–10; (ff. 172–174) cap. 3; (ff. 174–177ᵛ) cap. 11; (ff. 177ᵛ–183ᵛ) cap. 24. 25 usque ad vv. *ἄλλος μέγιστος κύκλος* (M. 1244 A 12), cui subditur, nulla facta distinctione, § *κς'* eiusdem capitis (M. 1244 A 13–C 11) epitome; (ff. 183ᵛ–190ᵛ) cap. 28 (quod des. *ἄλλως ἀναφερομένων τὲ καὶ καταδυομένων*, M. 1292 A 8). 29–30; (ff. 190ᵛ–195) cap. 26. 27; (ff. 195–195ᵛ) cap. 31; (ff. 195ᵛ–198) cap. 16. 17 cum rosa ventorum in fine; (ff. 198ᵛ–199ᵛ. 207) cap. 18 § *α'–ιδ'. ις'* atque sub inscriptione *ἔτι περὶ σεισμῶν* § *ιε'–ιζ'*; (ff. 207. 201–202) cap. 19 additis in fine vv. *περὶ δὲ τῆς τοιαύτης ἐκκρίσεως πλατύτερον ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τοῦδε τοῦ λόγου διείληπται* atque cap. 20 usque ad vv. *ὁμόχροα πως τῷ μέλανι* (1189 A 13); (ff. 202–206ᵛ. 200) cap. 21–23; (ff. 200–200ᵛ. 208–208ᵛ) cap. 12 in quo desiderantur vv. *ἀκτίνων τῇ γῇ — ἀέρος ψυχόμενον* (M. 1129 B 14–1133 A 9) uno folio post f. 200ᵛ perdito; (ff. 208ᵛ–213ᵛ) cap. 13–15.

3 (ff. 214–221ᵛ) ⟨*Σύνοψις τῶν τριῶν σχημάτων ἤτοι ψιλὴ τῶν συλλογισμῶν εἴδησις καὶ ἐπιπόλαιος*⟩ ut in cod. 244, ff. 133ᵛ–140ᵛ (cf. cod. 317, f. 175ᵛ).

4 (ff. 222–228ᵛ) **Heronis Alexandrini** definitiones 1–127, *Εὐκλείδου ἐπιτομή* in indice f. Iᵛ (ed. Fr. Hultsch, Heronis Alexandrini geometricorum et stereometricorum reliquiae, Berolini 1864, p. 1–37); ordo definitionum 100–107 hic est: 100. 104. 102. 103. 101. 105. 106. 107; numeri desiderantur.

5 ⟨Paraphrasis librorum D i o n y s i i d e A v i b u s⟩ (Poetae bucolici et didactici, ed. Didot, Parisiis 1862, p. 107 ss.), hoc est (ff. 229–234) liber I; — (ff. 234–236ᵛ) libri II cap. 1–6 et 17–19 usque ad vv. *τροφῆς ἡγοῦνται γλυκύτερον* (op. cit., p. 121, l. 20).

Codicem efficiunt fasciculi 29 quaterniones (praeter 19 et 26 hodie terniones, 29 ff. septem), quibus praefixa sunt folia novem. Exceptis fasciculis duobus supremis manu coaeva exaratis et in fine assutis, reliquos omnes perscripsisse atque in calce primae et postremae singulorum paginae signavisse idem scriba videtur. Perierunt folia tria, ut videtur, nempe unum post f. 155ᵛ, unum post f. 157ᵛ, unum post f. 200ᵛ. Epistolarum numeri et inscriptiones, aliorum operum capita rubro colore distinguuntur. Marginibus insunt diligentis lectoris, qui f. 67 collationis suae finem posuit (*ἕως ὧδε ἀντεβλήθη*), observationes (e. g. ff. 19ᵛ. 20ᵛ. 36. 38. 66ᵛ), viri docti animadversiones et emendationes (e. g. ff. 21. 74ᵛ. 95ᵛ), alterius recentioris notula *λείπει* diversis locis apposita (e. g. ff. 23ᵛ. 72. 95. 96. 124ᵛ) ad lacunas minores indicandas; notam quam A. Maius (Nov. Patr. Bibl., IV, 47) ut ex f. 32 desumptam vulgavit frustra quaesivi. Ordinem epistolarum veterem (cf. M. 32, 1395-1408) iuxta singularum principium addidit manus saec. XVII-XVIII.

Foliorum seriem turbatam sic restitues: 5. 8. 6. 7. 9-116. 118. 117. 119-199. 207. 201-206. 200. 208.

F. I[v] manu saec. XV-XVI numerus *73*; inferius *ep(isto)le Basilij et alior(um) et opus physicu(m)*; subicitur indiculus graecus eadem manu (fortasse Viviani Brunori scriptoris bibliothecae Vaticanae inde ab anno 1563) quae lineas duas f. 155[v] supplevit exaratus; ad angulum interiorem summum litterae *iddqq* (?); ff. II–II[v] *πίναξ* Allatianus; f. 4[v] manu saec. XV medii *Ep(isto)lę basilij trece(n)tę q(ui)nquagi(n)ta* (sic); ff. II[v]. 1. 236 sigillum bibliothecae Nationalis Parisiensis. Folia plurima madore et vermibus praesertim in marginibus corrupta et terebrata nuper refecta sunt. De codice quaedam invenies apud M. Bessières, *La tradition manuscrite de la correspondance de S. Basile*, Oxford 1923, p. 24-25.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX.

435 (olim 857). Saec. XIII (ff. 276-278[v] saec. XVI), chartac., mm. 305 × 240, ff. XVIII (add.), 278, linn. 36.

Praemittitur (ff. 1[v]–6[v]) index operum quae infra sub numeris 1–13 recensentur.

1 (ff. 7–13[v]) *ἐκ τῶν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ*, nempe **s. Maximi** quaestiones et dubia ab editis (M. 90, 785–856) discrepantia. Quinque priora haec sunt: in ps. 18, 5 (Inc. *Γίγας ἑρμηνεύεται μὲν ἐπιπίπτων*); in ps. 21, 6; quaest. 3. 22. 28. Quinque ultima sunt quaest. 52–54 (des. in vv. *ἢ κενοδοξίαν προσάγοντες*, M. 828 A 9). 43. 44 (des. *ὁ ὑπερήφανος νοῦς ἢ λογισμὸς πεφυσιωμένος*, 821 A 2).

2 (ff. 14–14[v]) **Michaelis Pselli** in inscriptiones psalmorum (ed. Ruelle, in *Ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος*, suppl. vol. XVIII, 1888, p. 608–609).

3 **s. Gregorii Nazianzeni** [1] (ff. 15–16) orat. 9, apologeticus ad patrem (M. 35, 820–825) scholiis aucta, quorum maxima pars margine inquinato et resecto perierunt. [2] (ff. 16–16[v]) orat. 13, in consecratione Eulalii episcopi (M. 852–856); in fine *Εἰς τὴν χειροτονίαν Δοάρων*.

4 (ff. 17–126) **s. Basilii** epistolae CCCX (M. 32) hoc ordine: 14, s. Gregorii Nazianzeni ep. 114 (M. 37, 209–212). s. Basilii ep. 2. 9. 4. 13. 211. 12. 3. 1 [ι']. 40. 41. 19. 58. 295. 16. 259. 226 (des. *ὡς δοῦλοι τῆς ἐκκλησίας*). 102. 302 [κ']. 269. 62. 51. 251. 99. 203. 207. 5. 6. 247 [λ']. 246. 140 (des. in vv. *ἐλπίδος στέφανον*: M. 32, 588 A 1). 29. 139. 219. 82. 28. 54. 244. 250 [μ']. 223. 323. 65. 59. 156. 134. 224. 135. 271. 123 [ν']. 262. 57. 154. 164. 197 (des. vv. *παμπληθὲς ἀπῳκίσμεθα*: M. ib. 712 A 7). 7. 60. 252. 194. 212 [ξ]. 299. 84. 94. 63. 187 (in marg. *ἡ ταύτης προηγουμένη τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐπιστολὴ πρὸς Ἀντίπατρον ἐστι ⟨ἔμ⟩προσθεν τθ'*). 304. 147. 276. 152. 277 [ο']. 100. 17.

56. 328. 118. 208 (numero omisso). 260. 111. 104. 110. 300 [π']. 163. 148. 272. 96. 20. 151. 180. 116. 76. 33 [ϟ']. 193. 80. 61. 127 [*Μελετίῳ*). 68. 280. 324. 149. 75. 74 [ρ']. 313. 325. 21. 265. 245. 34. 268 (des. in vv. *δεομένοις αὐτοῦ*: M. 997B11). 145. 160. 52 [ρι'] sub inscriptione *κανονικὴ περὶ τοῦ ὁμοούσιον εἶναι τὸν υἱὸν τῷ πατρί.* 214. 291. 48. 55. 112. 293. 105. 279. 210. 173 [ρκ']. 90. 161. 176. 191. 150. 231. 202. 200. 10. 341 [ρλ']. 342. 337. 338. 339. 340. 356. 335. 261. 131. 179 [ρμ']. 97. 115. 236. 92 (omissis inscriptione et episcoporum nominibus). 128. 130. 64 (additis in fine vv. *ἐρρωμένος καὶ εὔθυμος ἐν κυρίῳ φυλαχθείης ἡμῖν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ*). 101. 69. 113 [ρν']. 114. 205. 206. 133. 292. 159. 172. 81. 79. 301 [ρξ']. 216. 266. 238. 73. 192. 53. 136. 30. 162. 98 [ρο']. 241. 138. 27. 182. 31. 146 (*ἑτέρῳ Εὐσεβίῳ ἐπισκόπῳ*). 168. 157. 158. 277 [ρπ']. 228. 290. 91. 240. 258. 243 (omittitur prima sententia). 66. 67. 281. 177 [ρϟ']. 178. 32. 26. 229. 230. 189. 71. 349–351 [σ']. 352–354. 347. 348. 86. 183. 119. 72. 225 [σι']. 263. 25. 283. 296. 242. 333. 365. 215. 126. 24 [σκ']. 15. 274. 49. 153. 50. 286. 142. 143. 144. 311 [σλ']. 165. 201. 107. 109. 108. 303. 312. 18. 306. 278 [σμ']. 297. 83. 106. 175. 218. 232. 248. 190. 121. 254 [σν']. 122. 255 (*Τίτῳ*). 184. 185. 132. 181. 253. 256. 103 [σξ']. 87. 78. 273. 275. 315. 318. 316. 70. 319. 320 [σο']. 317. 322. 326. 327. 77. 209. 36. 285. 309. 314 [σπ']. 305. 308. 117. 298. 35. 310. 249. 11. 331. 155 [σϟ']. 213. 88. 270. 287. 288. 307. 37. 289. 195 (*Σοφρονίῳ*). 46 [τ']. 45 [τα']. 169 [τη']. 186. 329. 208. 196. 321. 174. 170. 171 [τιϛ']. Sub numero *τβ'* inserta est (ff. 121^{v}. 128. 129. 122–122^{v}) homilia contra Sabellianos et Arium et Anomoeos (M. 31, 600–617); sub numero *τγ'* (ff. 122^{v}–124) ⟨eiusdem?⟩ homilia adversus calumniatores s. Trinitatis (M. 31, 1488–1496). Omittuntur epistolae 8. 14. 22. 23. 35. 38. 39. 42–44. 47. 85. 89. 93. 120. 124. 125. 129. 137. 166. 167. 188. 198. 199. 204. 220–222. 233–235. 237. 239. 257. 264. 267. 282. 284. 294. 330. 332. 334. 336. 343–346. 355. 357–364. 366. In tabula praevia (ff. 1^{v}–3^{v}) desunt inscriptiones epistolarum *τγ'–τϛ'*; in textu, post *τγ'*, spatium reliquitur vacuum (ff. 124–124^{v}). Scholia plurima marginibus inscripta sunt, inter quae unum legitur (f. 84, in ep. 133) de Petro Alexandriae episcopo. Inc. *Οὗτος ὁ Πέτρος μετὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον,* des. *ἡ παροῦσα ἐπιστολὴ τοῦ μεγάλου Βασιλείου.*

5 s. Gregorii Nazianzeni [1] (ff. 127.130–132) oratio 22, de pace II (M. 35, 1132–1152) sub inscriptione *ἐκ τῶν εἰρηνικῶν αὐτοῦ λόγων. λόγος ὁ πρὸς Ἀμφιλόχιον.* [2] (ff. 132–132^{v}) oratio 10, in seipsum (M. 828–832) sub inscriptione *Ἀπολογητικὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Γρηγόριον συμπαρόντος καὶ τοῦ μεγάλου ἁγίου Βασιλείου μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς φυγῆς.* Utraque homilia scholiis aucta est; primum (in M. 1132A5 *ὃ νῦν ἔδωκα*) *Ἐν γὰρ τῷ λέγειν τὸν ἱερέα πρὸς τὸν λαὸν τὸ Εἰρήνη πᾶσιν, ἀντιλαμβάνει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ λαοῦ τὸ Καὶ τῷ*

πνεύματί σου; supremum (in 829D6 τὴν κίδαριν) Κίδαρις δὲ ἡ ἐπωμίς, τουτέστι τὸ ἐπὶ τῶν ὤμων ῥάκος.

6 **Petri Antiocheni** patriarchae [1] (ff. 133–135v) epistola ad Michaelem Cerularium (M. 120, 796–816). [2] (ff. 135v–138v) ep. ad Petrum archiepiscopum Gradensem (M. 120, 756–781) sub inscriptione Τῷ σεβασμιωτάτῳ καὶ ἰσαγγέλῳ δεσπότῃ καὶ πνευματικῷ ἀδελφῷ τῷ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κραδέντζης Ἀπιλεγέντζῃ.

7 **s. Gregorii Nazianzeni** [1] (ff. 138v–140v) oratio 34, in Aegyptiorum adventum (M. 36, 241–256) glossulis instructa. [2] (ff. 141–179. 276–278v) epistolae CCXXXVI (M. 37) hoc ordine: 4. 5. 6. 2. 1. 8 (des. πεπιστευκότων ἐλπίδα). 47. 19. 45. 58 [ι']. 49. 40. 59. 48. 60. 46. 41 sub inscriptione τῇ ἐκκλησίᾳ Καισαρέων προσώπῳ τοῦ ἰδίου πατρός. 43 sub inscriptione τοῖς ἐπισκόποις ὡς παρὰ τοῦ πατρός. 201. 141 [κ']. 142. 105. 106. 104. 131 (des. ἄρχοντος οὕτω δικαίου καὶ πραοτάτου ὡς καὶ τοῖς κατακρινομένοις εὐαποδέκτου τυγχάνοντος). 168. 209. 65. 127. 77 [λ']. 159. 163. 20. (ff. 147v–148v) 7. 14 (des. πάντα ταῦτα ὁμοῦ). 21. (ff. 148v. 276–278v) 76. 228. 229. 32 [μ']. 92. 33. 103. 91. (ff. 278v. 149 ss.) 186. 151. 216. 217. 221. 215 [ν']. 213. 99 (τῷ αὐτῷ, sc. Sacerdoti). 214. 219. 220. 121. 123. 169. 170. 139 [ξ' Θεοδώρῳ ἐπισκόπῳ Τυάνων]. 157. 124. 160. 161. 115. 3. 206. 177. 178. 179 [ο']. 180. 176. 175. 174. 187. 232. 34. 36. 120. 35 [π']. 165. 31. 80 (τῷ αὐτῷ, sc. Philagrio). 30. 87. 78. 235. 29. 210. 134 [ϙ']. 71. 10. 15. 147. 148. 154. 155. 13. 196. 195 [ρ']. 182. 126. 146. 144. 145. 52. 51 (in marg. περὶ ἐπιστολιμαίου χαρακτῆρος καὶ μέτρου). 54. 53. 204 [ρι']. 100. 230 (Θεοδοσίῳ). 224. 173. 132. 135. 133. 136. 94. 38 [ρκ']. 37. 181. 211. 223. 222 (des. τῷ εὐεργέτῃ Θεῷ). 239. 233. 189. 70. 56 [ρλ']. 218. 90 (Ἀνυσίῳ). 207. 208. 82. 83. 55. 97. 128. 137 [ρμ']. 68 (Ἰουλιανῷ ἐξισωτῇ). 149. 199. 231. 84. 227. 225. 93. 237. 167 [ρν']. 162 (Θεοδώρῳ ἐπισκόπῳ Τυάνων). 85. 158. 122. 164 (Inc. Εἰ καλὸς ἐγὼ καὶ τῶν καλῶν). 188. 96. 198. 11 [ρξ' Ἀνδρονίκῳ]. 190. 191. 192. 200. 203 (des. ὄντα φύροντες). 98. 61. 63. 25. 26 [ρο']. 62. 27. 86. 39. 79. 129. 9. 234. 67. 69 [ρπ']. 16. 17. 18. 44. 197. 24. 22. 23. 130. 152 [ρϙ' Θεοδώρῳ ἐπισκόπῳ Τυάνων]. 125. 140. 143. 150. 156. 81. 72. 73. 107. 109 [σ']. 108. 119. 110. 116. 117. 118 (Εὐγενίῳ). 111. 112. 113. 95 [σι']. 138. 153. 89. 226. 193 (Βιταλιάνῳ). 194 (τῷ αὐτῷ). 75. 172. 205. 242 [σκ']. 240. 66. 64. 238. Sequuntur (ff. 175v–177) σκε' <s. Gregorii Nysseni ep. 1> (M. 46, 999–1009); (ff. 177–178) s. Gregorii Nazianzeni ep. 184. 12, praemisso brevi argumento. 74. 183. 236 [σλ']; (f. 178) σλα' Βασιλείῳ τῷ μεγάλῳ et σλβ' Γρηγορίῳ Βασίλειος ὁ μέγας, quas edidit Ioh. Mercati (Varia sacra I, 1903, p. 56); (ff. 178–179) ep. 50. 185. 212. 28. 171; (ff. 179–179v) σλη' Εὐσταθίῳ. Λόγον ἐρῶ πρὸς τὴν σὴν λαμπρότητα, revera s. Basilii ep. 1 initio mutila

(M. 32, 220 B 1–221 C 9; cf. Fabricius-Harles VIII, 413). Ex numeris singulis epistolis appositis et tabula praevia (ff. 4–5ᵛ) apparet ep. 42. 43. 57. 88. 101. 102. 114. 166. 202. 241. 243. 244 in exemplari defuisse. Epistolarum numeros cum editione contulit inde ab ep. ρκδ' (223) ⟨L. Zaccagnius⟩.

8 (ff. 179ᵛ–180) ⟨s. Gregorii Nazianzeni vita in epitomen redacta et facies⟩ (in tabula praevia f. 5ᵛ: *τὰ περὶ τὸν ἅγιον ἐν ἐπιτόμῳ. καὶ πῶς τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξέστη. τὰ σωματικὰ τοῦ ἁγίου τούτου χαρακτηρίσματα*). Vita inc. *Ὁ δὲ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος ὥρμητο μὲν ἐκ Ναζιανζοῦ*, des. *δέδωκε νῶτα τῷ φθόνῳ*. Haec adduntur: *Ἦν δὲ τὰ σωματικὰ τοῦ ἁγίου τούτου θεολόγου χαρακτηρίσματα ταῦτα· οὐ μέγας ἀνήρ, ὕπωχρος βραχύ, μετὰ τοῦ χαρίεντος, σιμός, ἐπ' εὐθείας τὰς ὀφρῦς διακείμενος, ἥμερον βλέπων καὶ προσηνές. θάτερον τῶν ὀφθαλμῶν ὃς ἦν δεξιὸς στυγνότερος, ὃν καὶ οὐλὴ κατὰ τὸν κανθὸν συνῆγε, τὸν πώγωνα οὐ βαθύς, ἱκανῶς φαλακρός, λευκὸς τὴν τρίχα, τὰ ἄκρα τῆς γενειάδος ὡς περικεκαπνισμένα ὑποφαίνων* (cf. *Revue de Philologie* XXXII, 1908, p. 143).

9 (ff. 180–180ᵛ) ⟨Sexti Empirici⟩ *περὶ ἰδιότητος φύσεων παραδόξων ἐκ διαφόρων βι(βλίων) συλλογ(ή)*, hoc est Hypotyposeon libri I excerptum (Inc. *Ἦν τίς φησιν ἀττικὴ γραῦς*, des. *προηγεῖσθαι αὐτοῦ διὰ παντός*: ed. Mutschmann, vol. I, Lipsiae 1912, p. 22, 26–23, 14).

10 (ff. 180ᵛ–181) **Theophylacti Bulgariae** interpretationes nominum in variis libris positorum. Inc. *Ἀρδηττὸς ὄρος ἐστιν ἐν ᾧ τοὺς ὅρκους ἐποιοῦντο οἱ Ἀθηναῖοι*, des. *Φενακίζειν τὸ ἐξαπατᾶν τοὺς ἀκροωμένους καὶ τοὺς ὁρῶντας* (cf. Bekker, Anecdota graeca I, Berolini 1814, p. 183–194).

11 (ff. 181. 183. 182) Ex scholiis in Lucianum, *ἀπὸ τοῦ Λουκιανοῦ* cod., quorum primum inc. *Ἰφικρατίδες κρηπῖδες, ἀπὸ Ἰφικράτους*, ultimum des. *Εὐκλείδου ἄκυρα εἶναι* (cf. H. Rabe, *Die Ueberlieferung der Lukianscholien*, in *Nachrichten v. d. Kgl. Ges. d. Wiss. zu Göttingen, Philolog.-histor. Klasse*, 1902, p. 723–724). Subduntur, nulla facta distinctione [a] (ff. 182–182ᵛ) grammatica quaedam de declinatione et derivatione sub titulo *Πῶς δεῖ κλίνειν εἰς τὰ παρατατικὰ τὰ ὑποτεταγμένα ῥήματα* (ed. Bachmann, Anecdota graeca I, Lipsiae 1828, p. 310–311, 26 et 312, 24–33), [b] (f. 182ᵛ) ⟨Epicuri vitae fragmentum⟩ (ed. D. Serruys, *Deux lexiques attribués à Théophylacte de Bulgarie*, in *Revue de Philologie* XXXII, 1908, p. 143). Sequuntur [c] (f. 182ᵛ) varia de montibus inscripta *ὀνόματα τῶν θέσεων τῶν ὀρῶν* (op. cit., p. 144), [d] (f. 182ᵛ) de Ponto sub inscriptione *περὶ τοῦ μήκους τοῦ Πόντου* (op. cit., p. 144; Müller, Geographici graeci minores II, Parisiis 1882, p. 457 A 20–44) et nulla distinctione facta [e] (f. 182ᵛ) metrologica quaedam (*Τὸ στάδιον ἔχει δακτύλους ͵θχ' κ. τ. λ.*, cf. *Revue de Philologie*, loc. cit.).

12 (f. 184r-v) s. **Gregorii Nazianzeni** carmen I 2, 3 (M. 37, 622–640). Subduntur (f. 184v) alia manu exarata [a] metrologica quaedam (ed. Ioh. Mercati in *Bessarione* XXI, 1917, p. 50–51), [b] de libyco et septentrionali maribus: Ὁ Λιβυκὸς ἤτοι νότιος ὠκεανὸς Ἀτλαντικὸν — τῆς ἐν αὐτῷ τῷ Βορείῳ ὠκεανῷ (E Piccolomini, *Estratti inediti dai codici greci della Biblioteca Mediceo-Laurenziana*, in *Annali delle Università Toscane* XVI, 1879, p. 244–245), [c] de virga et baculo (Τί διαφέρει ῥάβδος βακτηρίας; ὅτι ἡ μὲν παιδεύει, ἡ δὲ ὑπερείδει).

13 (ff. 185–219v) **Synesii** episcopi epistolae CLI hoc ordine: 1–3 (Hercher, Epistolographi graeci, Parisiis 1873, p. 638). 5. 4. 6–31. 35 [λβ']–43 [μ']. 58, quae abrumpitur, uno folio post f. 191v perdito, in vv. οἱ μήτε ζῶντας αὐτοὺς προσε| (Hercher, p. 671 b 2). 44 quae inc. mutila τῶν λόγων τούτων (Hercher, p. 658 a 9). 45. 32 [μδ']–34. 46. 47. 49. 48. 50–56 [να'–νζ']. 59–65 [νη'–ξδ']. 67. 66. 68–95 [ξζ'–ϞΔ']. 127 [Ϟε']. 129. 116. 131. 123. 124 [ρ']. 118. 119. 132. 120. 133. 134. 125. 122. 107. 108–110 [ρι'–ριβ']. 106. 103. 104. 135. 136. 111–115 [ριη'–ρκβ']. 117. 121 [ρκδ']. 137–146 [ρκε'–ρλδ']. 99, quae inc. Ξένος οὗτος τρόπος. 98. 147. 97. 96. 148 [ρμ']. 126. 149, cui subest (ff. 215–216v) ρμγ'. τοῦ αὐτοῦ Κατάστασις... καὶ δουκεύοντος Ἱπποκεντίου (M. 66, 1565–1573). Insequuntur (ff. 216v–219v) ep. 101 [ρμδ']. 100. 150. 102. 151–153. 105. 154 [ρνβ']. In fine subscriptio τέλος τῶν Συνεσίου ἐπιστολῶν. Adduntur scholia (f. 192) in ep. 32, (f. 201) in ep. 81, (f. 204v) in ep. 118, (f. 209v) in ep. 121. Index praevius (ff. 6–6v) non procedit ultra ep. 142 (ρλ'). Epistolarum numerum secundum Petavii editionem adiecit L. Zaccagnius, qui lacunam post f. 191v apertam indicavit.

14 (ff. 220–221) Plutarchi Caecilii ἀποφθέγματα ῥωμαϊκά (ed. von Arnim, Ineditum Vaticanum, in *Hermes* XXVII, 1892, p. 119–122).

15 **Synesii Cyrenensis** opera varia. [1] (ff. 221–231v) de regno (M. 66, 1053–1108) sub inscriptione εἰς τὸν αὐτοκράτορα (ἤγουν τὸν μέγαν Θεοδόσιον add. alia manus) περὶ βασιλείας. [2] (ff. 231v–239) Dion (M. 1112–1164). [3] (ff. 239–239v) Constitutio (M. 1573–1577). [4] (ff. 239v–240) homilia I (M. 1561). [5] (f. 240r-v) homilia II (M. 1564), in qua lacuna patet inter vv. δικαστοῦ et γεωργεῖν δὲ ἡμᾶς (1564 B 15). [6] (ff. 240v–247v) Calvitii encomium (M. 1168–1205). [7] (ff. 247v–255) de Providentia liber I (M. 1209–1257), (ff. 255–259) liber II (M. 1257–1281). [8] (ff. 259–266) de insomniis liber (M. 1281 B–1320), glossulis interlinearibus et scholiis auctus.

16 **Themistii** σοφιστοῦ καὶ ἐπάρχου orationes variae. [1] (ff. 266–268v) α' de infortunatis (ed. G. Dindorfius, Lipsiae 1832, p. 100) sub inscriptione περὶ τῶν ἠτυχηκότων ἐπὶ Οὐούλαντος (sic), quae abrumpitur in vv. ἀνταπειλήσας, ἂν μὴ

σε (p. 113, 19). [2] (ff. 269–271v) de pace, quae inc. mut. *παρόντος λόγου* (p. 156, 12–168). Sequitur (ff. 271v–273v) Synesii de dono astrolabii (M. 66, 1577–1588) sub inscriptione *Γ'. λόγος δέκατος τοῦ Συνεσίου πρὸς Παιόνιον περὶ τοῦ δώρου. ἐτέθη δὲ ὧδε ὕστερον εὑρέθ(η)* (cf. f. 219v imo *πρὸς Παιόνιον. καὶ ζήτ(ει) τὸν τοιοῦτον λόγον ἔμπροσθεν μέσον κείμενον τῶν τοῦ Θεμιστίου λόγων καὶ ἐπιγραφόμενον τοῦ Συνεσίου δέκατος πρὸς Παιόνιον περὶ τοῦ δώρου*). [3] (ff. 273v–275v) γ' **Themistii** *προτρεπτικὸς* ad Valentinianum iuniorem (Dindorfius, p. 144–153). [4] (f. 275v) *ὑπατικὸς* ad Iovianum; abrumpitur in vv. *ἁπάντων ὀφθαλμοῖς συ* (p. 75–76, 6). Marginibus insunt scholia atque lemmata satis rara. De orationibus scripsit H. Schenkl (*Die handschr. Ueberlieferung d. Reden d. Themistius*, in *Wiener Studien* XX, 1898, p. 205–243, ubi codex littera *X* signatus est).

Codex accurate perscriptus licet compendiis plenus. Constabat fasciculis saltem λς' in prima singulorum pagina ima signatis, ut ex notarum vestigiis inde a f. 63 (η') apparet. Perierunt fasciculi primi finis, fasciculus λς' totus excepto primo folio, folium unum post f. 191v, folia duo post f. 268v. Folia complura quae passim exciderant suppleverunt manus tres, nempe [a] ff. 17–22v. 27–40. 43–53. 76. 141. 142. 218 manus saec. XIII-XIV, [b] ff. 227–228r manus saec. XIV, quae nonnulla in summis foliis 34–39v. 43–55, in marg. ext. ff. 74. 259v, in marg. imo f. 182v, in ff. 143. 184v restituit aut addidit, [c] ff. 148–148v. 276–278v manus recentior (Viv. Brunori ?). Inscriptiones atque numeri rubro colore exarata sunt. Ordinem foliorum turbatum sic restitues: 19. 23–26. 20–22. 27; 73. 75. 74. 76; 121. 128. 129. 122–127. 130. 148. 276. 278. 149; 181. 183. 182. 184. Margines humore corrupti non sine textus damno chartis refecti sunt. Nonnulla (e. g. ff. 9v. 17v. 191v. 192. 268v. 269. 276) inscripsit Laurentius Zaccagnius. Ff. 124 dimidium. 124v. 228 vacua. F. I in scheda membranacea manu saec. XVI *Excerpta ex libris Maxi|mi confessoris et* (*Basilii ep(isto)le et* add. alia manus) *alia aliorum* | . *857*; cui agglutinatum est frustum chartae cum nota *435*. Ff. II–XIX *πίναξ* Allatianus. De codice breviter egerunt G. Przychocki in *Eos* XVI, 1910, p. 102; W. Fritz, *Die handschriftliche Ueberlieferung der Briefe des Bischofs Synesios*, in *Abh. d. philos.-philolog. Kl. d. K. Bayer. Akad. d. Wiss.*, XXIII, 2, 1905, p. 370; M. Bessières, *La tradition manuscrite de la correspondance de Saint Basile*, p. 46–48; G. Pasquali, Gregorii Nysseni epistulae, Berolini 1925, p. xiv–xvi, qui eum littera *D* insignivit.

In tabulis corio rubro obductis impressae sunt tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii; in dorso, quod renovatum est, Pii IX.

436 (olim 586). Saec. X, membran., mm. 291 × 200, ff. II. 222, linn. 37.

Basilii minimi et s. Maximi confessoris in orationes s. Gregorii Nazianzeni.

1 Basilii minimi commentarii in orationes XIX, praeviis (f. Iv) indice et (ff. 1–1v) epistola nuncupatoria ad Constantinum imperatorem (M. 36,

1073–1080). [1] (ff. 1v–11) in orat. 38; argumentum inc. *Ὁ λόγος ὁ κατ' ἀποτάδην*, ut in codice Laurentiano IV, 13 (Bandinius, t. I, p. 537 A); commentarius inc. (f. 2v) *Γεννᾶται εἶπεν, οὐκ ἐγεννήθη*, des. *ἀκαταλήπτου γνῶσίν τε καὶ κατάληψιν.* [2] (ff. 11–22) in orat. 21, sub inscriptione *σχό(λια) τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου*; argumentum inc. *Ὁ εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον* (Bandinius, 538, XIII); commentarius inc. *Ὁ Ἀθανάσιον ἀρετὴν εἶχεν*, des. *κατ' ἀξίαν τὰ ἐκείνου ἐγκωμιάσαι.* [3] (ff. 22–31v) in orat. 40, sub inscriptione *εἰς τὸ προτρεπτικὸν τοῦ Θεολόγου σχόλ(ια)*; argumentum inc. *Τῆς πανηγυρικῆς ἰδέας τοῦ βαπτίσματος*; commentarius inc. *Γαμήλια· τὰς γαμηλίους Ἑλλήνων ἑορτάς*, des. *ἁμαρτιμάτων ὄντες ἀνάπλεοι.* [4] (ff. 31v–50v) in orat. 42; argumentum inc. *Ὑπὸ τὸ πανηγυρικὸν εἶδος* (Bandinius, 537, VI); commentarius inc. *Πῶς παρ' ὑμῖν τὰ καθ' ἡμᾶς* (cf. ib.), des. *οὕτως ἡρμήνευκεν.* [5] (ff. 50v–60v) in orat. 44 sub titulo *Τὴ⟨ν⟩ μὲν α' κυριακὴν εἶναι τῆς κατὰ τὴν προαίρεσιν εἰς ἀρετὴν ἀναστάσεως, τὴν δὲ β' τῆς κατὰ προαίρεσιν ἕξεως γνωστικὴν τελειότητα. εἰς τὰ ἐγκαίνια*; argumentum *Τῆς πανηγυρικῆς ἰδέας*, fere ut in cod. Laurentiano (Bandinius, 538, IX); commentarius inc. *Παλαιὸς φησὶν ἐστιν νόμος* (cf. ib.), des. *καὶ τοῖς ἐπινικίοις λόγοις.* [6] (ff. 60v–73v) in orat. 41; argumentum inc. *Ὁ λόγος πανηγυρικὴν ὑπισχνεῖται* fere ut in codice Laurentiano (Bandinius, 538, X); commentarius inc. *Μικρὰ ὀλίγα μὴ φοβηθῇς* (cf. ib.), des. *ἑορτῶν τε καὶ πανηγύρεων.* [7] (ff. 73v–77v) in orat. 24; argumentum inc. *Ἡ μὲν ὑπόθεσις δήλη* (Bandinius, 538, XII); commentarius inc. *Εἰ ὑπερήμερος καὶ μετάνοιαν* (cf. ib.), des. *δυστυχίας ταύτας ποιούμενοι.* [8] (ff. 77v–83) in orat. 19; argumentum inc. *Ὁ μετὰ χεῖρας οὑτοσὶ λόγος* (Bandinius, 537, V); commentarius inc. *Τυραννὶς κυρίως ἐστὶν βίαιός τις*, des. *ὥσπερ καὶ ἡ οὐσία* (cf. ib.). [9] (ff. 83–86) in orat. 6; argumentum inc. *Ὁ σκόπος τῶν ῥηθησομένων*; commentarius inc. *Ὡς οἷα δεσμῷ τινι*, des. *τεθεωρεῖσθαί τε καὶ ἐπιβατεύειν.* [10] (ff. 86v–89) in orat. 23; argumento omisso, commentarius inc. *Κίνησίς ἐστιν ψυχῆς ὁ ζῆλος*, des. *τῶν μακαρίων ἐκείνων ὁ δειλεος ἀλλάξαμενος.* [11] (ff. 89v–91) in orat. 1; argumentum et commentarius videntur eadem esse quae in cod. Laurent. leguntur (cf. Bandinius, 537–538, VII). [12] (ff. 91–98v) in orat. 45, sub inscriptione *λόγος τοῦ Πασχ (Πάσχα)*; argumento omisso, commentarius inc. *Τὸ τοῦ λόγου προοίμιον* (cf. Bandinius, 538, VIII), des. *κατὰ τὴν διατύπωσιν τῶν τοῦ προφήτου λόγων εἰσάγονται.* [13] (ff. 98v–104v) in orat. 39, *τῶν φώτων* cod.; argumento omisso, commentarius inc. *Τὸ πάλιν πρὸς τὸ « Χριστὸς γεννᾶται » τὴν ἀναφορὰν ἔχει*, des. *τοῖς ζωτικοῖς συντελοῦντες* (Bandinius, 537, III). [14] (ff. 105–107v) in orat. 15; argumento omisso, commentarius inc. *Ἠπόρηταί τισι τῶν καθ' ἡμᾶς* (cf. Bandinius, 538, XI), des. *δοξαζόμενος καὶ δοξάζων αὐτῷ τῶι Χριστῶι ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ.* [15] (ff. 107v–116v) in orat. 14; argumentum inc. *Τὸν προκείμενον τοῦτον περὶ*

φιλοπτωχίας (cf. I. Sajdak, Historia critica scholiastarum et commentatorum Gregorii Nazianzeni, Cracoviae 1914, p. 83); commentarius inc. *Ἐν τῇ προτάσει τοῦ προοιμίου*, des. *εἰς τὰς αἰωνίου⟨ς⟩ σκηνάς.* [16] (ff. 117–133) in orat. 31; argumento omisso, commentarius inc. *Καὶ οὗτος ὁ τρίτος περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος*, des. *καὶ τῆς τοῦ παναγίου πνεύματος χάριτος εἰσὶ δωρεαί.* [17] (ff. 133–152ᵛ) in orat. 43; argumentum inc. *Ζητεῖται ἐν πρώτοις* (Bandinius, 537, II); commentarius inc. *Ὁμονύμου ταύτης ὑπαρχούσης* (cf. ib.), des. *ἢ ὀλίγοι καὶ σπάνιοι ἐπαινέσονται.* [18] (ff. 152ᵛ–173ᵛ) in orat. 29 sub inscriptione *εἰς τὸν περὶ υἱοῦ Γρηγορίου τοῦ θεολόγου. πρῶτον λόγον ὑπομνημαστισμοὶ σύντομοι*; argumentum inc. *Ὁ μετὰ χεῖρας οὑτοσὶ περὶ υἱοῦ λόγος*; commentarius inc. *Οὕτω τὸ ἑξῆς. τίνα δὲ λέγω ταῦτα*, des. *ἁπάντων τὴν γνῶσιν καὶ μάθησιν.* [19] (ff. 173ᵛ–184ᵛ) in orat. 30; argumento omisso, commentarius inc. *Εἴρηται ἐν τῶι πρῶτο* (sic) *περὶ υἱοῦ λόγῳ*, des. *μᾶλλον δὲ ἀναγκαίως ὑποβληθήσεται. ὧι καὶ δόξα πρέπει εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.*

2 s. **Maximi** confessoris scholia brevia in diversos locos operum s. Gregorii Nazianzeni. [1] (ff. 185–186ᵛ) in orationem 4; [2] (ff. 186ᵛ–187) in orat. 5; [3] (ff. 187–188ᵛ) in orat. 25; [4] (ff. 188ᵛ–189ᵛ) in orat. 34, *εἰς τὸν κατάπλουν τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐπιδημ(ησάντων)*; [5] (ff. 189ᵛ–190ᵛ) in orat. 12, subsequenti nota *τὰ σχό(λια) τοῦ « Πάλιν ἐπ' ἐμὲ χρῖσμα καὶ πνεῦμα »* [orat. 9] *εἰς τὸ(ν) θεολόγ(ον) κεῖνται*; [6] (f. 190ᵛ) in orat. 10, subsequenti nota *εἰς τὸ « Πῶς βραδ(εῖς) »* [orat. 3] *ζήτ(ει) ἐν σχο(λίοις) εἰς τὸν θεολόγον*; [7] (ff. 190ᵛ–191) in orat. 17; [8] (ff. 191–192ᵛ) in orat. 16; [9] (ff. 192ᵛ–193) in orat. 7, subsequenti nota *εἰς τ(ὴν) ἰδίαν ἀδε(λφὴν)* [orat. 8] *ζήτ(ει) σχό(λια) εἰς τ(ὸν) θεο(λόγον)*; [10] (ff. 193–195ᵛ) in orat. 18, subsequenti nota *εἰς τ(ὸν) α' εἰρηνι(κὸν)* [orat. 6] *ζήτει εἰς τ(ὸν) θεολό(γον) σχό(λια)*; [11] (f. 195ᵛ) in orat. 23, *εἰς τ(ὸν) β' εἰρηνικόν* cod.; [12] (ff. 195ᵛ–196) in orat. 22 inscriptam *εἰς τ(ὸν) γ' εἰρηνικόν*, addita in fine nota *ζήτ(ει) εἰς τ(ὸν) λόγον τοῦτ(ον) καὶ ἕτερ(ον) σχό(λιον) εἰς τ(ὸ) βιβλί(ον) τῶν ἐπιστολῶν τοῦ θεολό(γου)*; paullo superius legitur *τοῦτ(ο) το σχό(λιον) πρῶτον θε( ) ἐπειδὴ εἰς τ(ὴν) ἀρχ(ήν) ἐστι τοῦ λόγου*; [13] (f. 196ʳ·ᵛ) in ep. 101 et 102; [14] (f. 196ᵛ) in ep. 202, *πρὸς Νεκτάριον*; [15] (ff. 196ᵛ–197) in orat. 21; [16] (f. 197ʳ·ᵛ) in orat. 14; [17] (ff. 197ᵛ–198) in orat. 2; [18] (ff. 198–200) in orat. 32; [19] (ff. 200–201) in orat. 33; [20] (ff. 201–202) in orat. 27; [21] (ff. 202–203) in orat. 44, *τοῦ ἁγίου Μαξίμου σχο(λια)*... cod.; ff. 202ᵛ–203 nota inseritur *ἐν πολλοῖς τῶν ἀντιγρά(φων) καὶ ἕτερά τινα διὰ μέσου κείμ(εν)α εὕρομεν, ἔνθα τὸ σημεῖον ὁρᾷς τοῦτο* μετὰ θάνατον πλησιάσαντες* [609 A 11–12] * *εἰ μὲν οὖν ἐμείναμεν ὅπερ ἦμεν* [612 A 14]. *δ(ιὰ) μ(έσου) δὲ κεῖτ(αι) ταῦτ(α). ἐγκαίνια. ἐγκαίνι⟨α⟩ ἡ πανήγυ(ρις)* [609 A 12]. *ἔδοξεν οὖν ἡμῖν ἢ μὴ γνήσια εἶναι ταῦτα τοῦ πατρὸς ἢ μὴ εἶναι ἀνόθευτα. ὅμως καὶ ταῦτα πρὸς ἀκριβῆ τῶν ἐντυγχανόντων γνῶσιν*

γραφῆναι συνείδομεν (cf. E. Piccolomini, *Estratti inediti dai codici greci della Biblioteca Mediceo-Laurenziana*, in *Annali delle Università Toscane* XVI, 1879, p. VII, nota; [22] (ff. 203-203v) in orat. 41; [23] (f. 203v) in prooemium orat. 15; [24] (ff. 203v-204v) in orat. 24, addita in fine nota *μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου φέρεται δὴ περὶ τῶν ἀγώνων στίχοι ἡρωϊκοὶ β'· τέσσαρές εἰσιν ἀγῶνες...* (cf. E. Piccolomini, *op. cit.*, p. 254); [25] (f. 204v) in orat. 19; [26] (ff. 204v-205v) in orat. 38; f. 205 legitur *εἰς τὸ αὐτὸ του Νύσης*, nempe in vv. *ἀλλ' ἔδει χεθῆναι* [320 C 7]; [27] (ff. 205v-208v) in orat. 43; [28] (ff. 208v-210) in orat. 39; [29] (f. 210) in orat. 40; [30] (ff. 210-218v) in orat. 29, addita in fine nota (*ζητει*?) *σχο(λιον) εις το βιβλιον των ἐπιστολων τοῖς διερωτωσι φιλονεικότερον πότε γεγένηκεν ὁ Πατηρ τὸν υιον*; [31] (ff. 218v-220) in orat. 30; [32] (ff. 220-220v) in orat. 31; [33] (f. 220v) in orat. 20, *εἰς τὸν περὶ θεολογίας α'* cod., scholia duo; [34] (ff. 220v-222v) in orat. 28, *εἰς τὸν β' θεολογικὸν* cod. Ab eadem manu exarata sunt (f. II) scholia tria in principium orat. 38 (M. 36, 312-313 A 7), quorum primum iteravit manus longe posterior.

Liber accurate ab uno scriba, ut videtur, perscriptus. Constat fasciculis 28 quaternionibus (excepto supremo ternione), quorum *κγ'* priores in prima singulorum pagina et summa dextrorsum signati sunt. Inscriptiones, verba interpretanda charactere semi-unciali, quem dicunt, distincta sunt. Marginibus insunt emendationes, lemmata, notae tum ipsius scribae, tum posterioris manus (e. g. ff. 26v. 28v. 29. 31. 32. 34 ss.).

In foliis praeviis notae quattuor exaratae sunt ad historiam codicis satis pertinentes. (f. Iv manu saec. XI, f. II a Iohanne a S. Maura neglegenter repetita) + *Μη(νὶ) μαΐῳ β' ἰνδ. ιβ' ἔτους ,ςφπβ'* (2 maii 1074) | *ἀνεσώθ(η) ἡ παροῦ(σα) βί(βλος) πρὸ(ς) τ(ὴν) δεσποτ(είαν) τ(ῆς) λαύρας* | *τ(οῦ)* ⟨*κυρ***** κ(α)τὰ τ(ὸν)* ** in rasura⟩ *τρι(ῶν) νν^{οο} δοθ(έν)τ(ων)* | *τ(ῷ)* ⟨*ἐ*⟩*ξωνησαμ(έ)ν(ῳ) ταύτ(ην) Ἰω(άννῃ) β(ασιλικῷ) νοτα(ρίῳ) τ(ῷ) υἱ(ῷ) ποθ( )* | *β(ασιλικου?) νοτ(αριου?)*, *ὃς ταύτ(ην) ἀνελά(βεν?) ἀπὸ τοῦ διαρπασ(άν)τ(ος) ταύ(την)* | *ἀπ(ὸ) τ(οῦ) ἐμπρησθέ(ντος) μετοχ(ίου) τ(ῆς) λαύρας ἤ(γουν) ἀπ(ὸ) μ(   ) κ(αὶ) λ(αύρα)ς τ(ῶν) ἀνω(   )* | *Ἰω(αννου) τ(οῦ) ευγενειανοῦ* +. [2] (f. I currenti calamo) + *κατα την εσχατη· τοῦ οχτοβριου μηνος εχρον(ω) τοῦ χρηστου ,αυλη' χ(ριστο?)υ ειμερα καιρεκε* (31 oct. 1438) *εμετασταθη ο Λεοντεος ο Ιαφουνιος π⟨α⟩π (α) Ἰω(αννου) του γραφοντ(ος?)* +. [3] (ibidem, eadem manu) + *κατα τη· κ' ειμερα· του αὐτου μηνος* (*του δεκαιβρ.* add. supra) *εχρο(νω) του χ(ριστο)υ ,αυλη' ημερα· σαβατο·* (20 dec. 1438) *εμετασταθη η μακαρηατατη κηρα Αλοζε· δωσιουρ. ει πρεσβυτερ*⟨*ισσα*?⟩ *του αγιου μαρτυρος Μαμαντος. ευχεστε και μακαρησητετη.* [4] (f. II) de Iohanne *τοῦ Ἰαφοῦν* episcopo Amathuntis + *κατα τιν ε' του ϊουλιου μηνος εχρον(ω) του χ(ριστου) ,αυμε' ιμερα δευτ(ε)ρα* (5 iulii 1445) *εκαθισα· ϊ τιμιοτατη κληρηκ(οι) της αγιοτατης επισκοπις Αμαθοντ(ος) προεδρος εμεσου και κουρεο· και εψηφισασ·* (?) *το κηρι Ιω(ανν.) Ιαφουν επισκοπο· της ανοθεν επισκοπις και εκρατιθισα· απανο στα εφικιατους και ιστα αγαθατους και ιστα κλοσιαστηκατους να ενη κρατιμενη το να ελιπισον*(?) *το ανοθεν επισκοπο· κατα προσοπα παντι ανθροπ.* Ex quibus codicis historia satis apparet: saec. XI ab incendio et latronum manibus ereptus, fuit saec. XV Iohannis *Ιαφουν*, qui die 5 iulii an. 1445 ad sedem episcopalem Amathuntis evectus est (eiusdem Iohannis praeter notas 2 et 3 ff. I et II recensitas haec leguntur (f. I) + *ερμῖνήα του θεῶλογ(ου), τουτω τω βηβλιον αὐτοὺ αὐτα γραψας ... τερη αυτ.*

F. I manu saec. XV–XVI numerus *39* postea cancellatus; f. II^{v} manu saec. XIV *ἡ ἑρμηνια ἤτοι θεολ(ο)γ(ος?). ὁμοίως καὶ ἡ ἑρμηνία τοῦ κῦρ Μαξίμου*; inferius alia manu antiquiore *ἑρμή(νεια) τοῦ θεολόγ(ου)*; f. 8^{v} manu saec. XIV *Al anobb. dam. Madame(?)*; f. I^{v} *πίναξ* Allatianus. De codice egit J. Sajdak, Historia critica scholiastarum Gregorii Nazianzeni I, Cracoviae, 1914, p. 50–51.

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

437 (olim 327). Saec. X (ff. 50–53. 71–79. 212 saec. XIV), membran., mm. 250 × 188, ff. 213, linn. 31 (linn. 24–30 in foliis recentioribus).

I **Basilii minimi** in orationes XVII s. Gregorii Nazianzeni commentarius seu potius scholia, fere ut in codice 436. Praeponitur (ff. 1–2) epistola ad Constantinum imperatorem (M. 36, 1073–1080). [1] (ff. 2–14) in orationem 38; scholion primum *Τὸ Χριστὸς σημαίνει τὸ συναμφότερον, Θεὸν καὶ ἄνθρωπον, τήν τε χρίσασαν θεότητα καὶ τὴν χρισθεῖσαν σάρκα*; in fine *τέλος τοῦ εἰς τ(ὰ) γενέθλια τοῦ Χ(ριστο)ῦ λόγου*. [2] (ff. 14–39) in orat. 43; argumentum *Ζητεῖται ἐν πρώτοις - τῶν τε κώλων καὶ ὀνομάτων* scholiaque complura edidit V. Puntoni (*Scolii alle orazioni di Gregorio Nazianzeno estratti dal cod. Laur. IV, 13*, Torino 1884, p. 68–81). [3] (ff. 39–46) in orat. 39. [4] (ff. 46–55^{v}) in orat. 40, *ἕτερος λό(γος) εἰς βάπτισμα* cod.; in fine *τέ(λος) τῶν εἰς τ(ὸ) βάπτισμα σχολίων*. [5] (ff. 55^{v}–57^{v}) in orat. 11; argumento omisso, scholion primum inc. *Πρὸς τὰ κάτω καὶ αἰσθητὰ* (cf. Ioh. Sajdak, Historia critica scholiastarum..., p. 212, n. 1), des. *καθέλκει πάντα κουφίζων ἄνω*; scholion ultimum inc. *Πάλιν πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσιν*, des. *προχωρήσασαν τυραννίδα*. [6] (ff. 57^{v}–70^{v}) in orat. 21; in fine *τέ(λος) τῶν εἰς τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον σχολίων*. [7] (ff. 71–87^{v}) in orat. 42; argumentum *Ὑπὸ τὸ πανηγυρικὸν εἶδος — σὺν εἰρωνείᾳ πλεκόμενον* edidit V. Puntoni (*op. cit.*, p. 54). [8] (ff. 87^{v}–100) in orat. 14. [9] (ff. 100–106^{v}) in orat. 16; argumentum inc. *Ὡς ἠναγκασμένως ὑπὸ τοῦ πατρὸς*, des. *πάντη ἀπήλλακται θεολογίας*; scholium primum inc. *Τάξεώς ἐστιν ἐπαινουμένης*, des. *κινουμένου καὶ φθεγγομένου* (cf. cod. Laur. IV, 13 apud Bandinium, t. I, 538B; Sajdak, op. cit., p. 74 et 64); scholion ultimum in vv. *τὸ μέλλον ἐγγυῆσαι* (961 D 3) inc. *Πῶς οὕτω καὶ οὕτω τελούντων*, des. *καὶ θησαυροὺς ἐναποθησώμεθα ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.* [10] (ff. 106^{v}–108^{v}) in orat. 1. [11] (ff. 109–118) in orat. 45. [12] (ff. 118–129^{v}) in orat. 44. [13] (ff. 129^{v}–147) in orat. 41; scholion ff. 131^{v}–132^{v} in vv. *λόγοις ἀναλογίας* (M. 36, 429 C 9) legitur apud M. 1204–1205; in fine *τε(λος) τοῦ εἰς τ(ὴν) πεντηκοστ(ὴν) λο(γου) σχο(λιων)*. [14] (ff. 147–150^{v}) in orat. 15. [15] (ff. 151–155^{v}) in orat. 24. [16] (ff. 155^{v}–161) in orat. 19; argumentum inc. *Ἀπολογία ἐστὶ τῆς ἑαυτοῦ σιωπῆς*, des. *ἐπόπτας τούτους οἶδε*

καλεῖν ἡ συνήθεια; primum scholion inc. Τυραννίδα μὲν, ἀλλ' ἐξ ἀγάπης εἶπε, des. χάριν ἀκοντίζεσθαι ἐπιποθοῦντες; ultimum (in M. 35, 1064 B 3 ὑμεῖς δ' ἀντιδοίητέ μοι) inc. Τί τοῦτό ἐστιν ὃ ἀντιδοῦναι κελεύει, des. καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτύχοιτε ἐν Χριστῷ κ. τ. λ. [17] (ff. 161–176v) in orat. 2, εις τ(ον) ἀπολογητ(ικον) δια τὸ μὴ κατ(α)δέξασθαι τὸν πρεσβύτερ(ον) cod. Argumentum Ἔοικεν οὗτος ὁ λόγος habes apud M. 35, 401, n. 18; scholion primum inc. Ὡς ἐπὶ ἀγῶνός τινος τὴν ἑαυτοῦ ἑλόντος γνώμην, des. καὶ τὴν ἱερουργίαν καταδέχεσθαι κελεύσαντος; ultimum inc. Ποιμαίνων ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ποιμαίνοντας, des. τοῦτον καὶ μακρὸν ἀπόλογον ἐκπεφώνηκεν. Notandum quod ante scholia ff. 7. 67. 137 legitur lemma ἄλλως.

2 **Ps.-Nonni** collectio et interpretatio historiarum, quarum meminit Gregorius [1] (ff. 177–181v) in laude funebri s. Basilii (orat. 43). Sunt historiae viginti, ex quibus α' historias 1–5 editionis (M. 36, 1057–1061) comprehendit; β' de Elaphebolo, Orione et Actaeone agit (hist. 6 in M. 1061); γ' de Iphigenia (cf. M. 38, 510, v. 275); δ' de Thessalico antro (ed. Westermann, *Μυθογραφοι*, Brunsvigae 1843, p. 365 [xv, 1]; ε' de Gygis annulo (cf. M. 36, 1013 CD); ϛ' de Mida (Westermann, op. cit., p. 377–378); ζ' de Abaridis sagitta (cf. M. 38, 509, v. 274); η' de Pegaso (M. 36, 1061 CD); θ' de Alphaeo fluvio (Westermann, op. cit., p. 361 [ix, 3]); ι' de Salamandra: Ἡ σαλαμάνδρα ζῶον ἐστὶν ὡσεὶ σαύρας τὸ μέγεθος ἢ μικροῦ κορκοδείλου τὸ μέγεθος χερσαίου, ἔστι δὲ ψυχρότατον ὑπερφυῶς τὸ ζῶον, ὥστε ἐν πυρὶ εἰσερχόμενον τὴν μὲν φλόγα σβεννῦναι, αὐτὸ δὲ μὴ κατακαῆναι; ια' de Lydio curru (M. 38, 620–621); ιβ' de Oreste et Pylade (M. 38, 621); ιγ' de Molionidis (Westermann, op. cit., p. 362, 8–18); ιδ' de labyrintho (M. 36, 1064); ιε' de Minoe et Rhadamantho; ιϛ' de Gadibus (M. 36, 1064); ιζ'–κ' fere ut historiae 10–13 M. 36, 1064–1065. [2] (ff. 181v–185) in orat. in sancta lumina (orat. 39). Sunt historiae viginti quinque, nempe α' de Iove (M. 36, 1065); β' de Phrygum excisione (cf. M. 36, 1016 B; M. 38, 502, v. 262); γ' et δ' fere ut historiae 2 et 3 in M. 36, 1065–1069 A 7; ε' de capite Iovis (cf. M. 36, 1069 A 9–14); ϛ' de Venere et turpibus mysteriis (hist. 4 in M. 36, 1069); ζ' de phallis Dionysi (cf. M. 38, 487, 1–17); η' de taurorum caede (hist. 5 in M. 36, 1069); θ' de festo μαστίγων apud Lacedaemonios (cf. M. 38, 508–509, vv. 272–273); ι' de Tantalo et Pelope (cf. M. 38, 476, v. 128; Westermann, op. cit., p. 380 [LVII, 1]); ια' de Hecate (ed. Norden, Scholia in Gregorii Nazianzeni orationes, *Hermes* XXVII, 1892, p. 619; cf. M. 38, 487 et 505); ιβ' de Trophonio (hist. 6 in M. 36, 1069); ιγ' de Dodonaea quercu (hist. 7, ib.); ιδ' de tripode Delphico (cf. M. 38, 498, v. 253); ιε' de Castalia (hist. 8 in M. 38, 1069); ιϛ' de magis; ιζ' de Chaldaeorum astrologia; ιη' de Thracibus (hist. 1–3 in M. 38,

619–620); *ιθ'* de poenis Mithrae (hist. 9 in M. 36, 1072); *κ'* de Osiride (M. 38, 508, 8–18); *κα'* de Iside; *κβ'* de Mendesiis hircis (hist. 10 et 11 in M. 36, 1072); *κγ'* de bove Api (cf. M. 38, 508, v. 271); *κδ'* de Nilo (cf. hist. 12 in M. 36, 1072); *κε'* de serpentibus apud Aegyptios (cf. hist. 13 in M. 36, 1072 et M. 38, 506, v. 267). [3] (ff. 185v–204v) in invect. I adversus Iulianum (orat. 4). Sunt historiae nonaginta octo ab editis (M. 36, 985–1036) paullo diversae. [4] (ff. 204v–212v) in invect. II adversus Iulianum (orat. 5). Sunt historiae quadraginta ab editis (M. 36, 1036–1058) hoc modo discrepantes: *α'* comprehendit historias editas 1–6, *λβ'* historias 37–39 (quae ultima fusior legitur); *λγ'–λε'* sunt historiae 40–42; *λϛ' ἡ περὶ τὸν Ἀκτέωνα κεῖται ἐν τῷ α' λόγῳ καὶ ἐν τῷ τοῦ ἐπιταφίου* (supra ff. 178–178v; cf. Westermann, op. cit., p. 360, VI; M. 36, 1061 B 13–C 4); *λζ' ἡ περὶ τοῦ Οὐρίωνος κεῖται καὶ αὕτη ἐν τῷ τοῦ ἐπιταφίου* (supra f. 178v; M. 36, 1061 C 4–12; Westermann, op. cit., p. 389); *λη'* de Venere et Adone (cf. M. 38, 514–515, v. 53); *λθ'* de Pandione rege Athenarum (cf. Westermann, op. cit., p. 382–383); *μ'* de Priapo.

F. 213r-v ex codice saec. XI linn. 32 exarato avulsum praebet fragmentum ⟨**Plutarchi** de vita Pompeii⟩ inde a vv. *τοὺς βαρβάρους πέλταις* usque ad vv. *παροξυντικὸν ἐπὶ τὴν αναί|* (Plutarchi Vitae Parallelae, ed. Sintenis, t. III, Lipsiae 1881, p. 226, 4–228, 2), quibusdam pessum datis.

Codex nitide perscriptus. Constabat fasciculis saltem 28 in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis. Perierunt fasciculi septimi folia sex interiora (post f. 49v), fasciculi decimus et undecimus (post f. 70v); in quorum locum saec. XIV, ut videtur, suffecta sunt folia tredecim, nempe quattuor post f. 49v, novem post f. 70v. Fasciculus supremus binio auctus est folio uno, quo absolveretur liber. Inscriptiones atque s. Gregorii verba litteris semi-uncialibus, quas dicunt, distinguuntur. Marginibus apposita sunt [a] (e. g. ff. 2. 6v. 11v. 13v. 20. 169. 177) additamenta ipsius scribae, [b] (ff. 105v. 177. 178v. 180. 180v. 181v. 182. 189) glossulae atque lemmata manu saec. XIII, [c] (summo folio 181) septem mirabilia ab illo exarata qui folia deperdita supplevit, [d] (ff. 1–2. 7v. 8. 15v. 69v. 75. 81. 128v. 165v) correctiones et adnotationes manu saec. XVI, cui tribuendae sunt, ut opinor, notae latinae ff. 2. 14. 120v, [e] (ff. 14. 106v. 118. 129v) alia manu eiusdem saeculi inscriptiones latinae orationum 43. 1. 44. 41. In summo folio 1 manu saec. XVI *βασιλειος*; ff. 212. 213v notae A. Maii. De codice egit Ioh. Sajdak (op. cit., p. 51).

Integumenti tabulis corio castaneo saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

438 (olim 827). Saec. XVI med., chartac., mm. 223 × 159, ff. VI. 207 (+ 185a-c), linn. 30 (ff. 186–201, linn. 26).

1 Sermones varii de tempore. [1] (ff. 1–9) ⟨**s. Ephraem**⟩ sermo in ⟨secundum⟩ adventum Domini, sub inscriptione a D. Regolotti suppleta *περὶ τῆς συντελείας ὅλου τοῦ κόσμου καὶ περὶ τοῦ ἀντιχρίστου*, ex codice mutilo descriptus

et ab editis (Assemanus, t. II [graece et latine], p. 222–230; cf. t. I, p. CIII) diversus. [2] (ff. 9v–15) sermo in pretiosam et vivificam crucem (op. cit., t. II, p. 247 ss.) sub inscriptione D. Regolotti εἰς τὸν σταυρόν; des. in vv. καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς κ. τ. λ. (p. 253 F 7; cf. editio Vossii, t. III, p. 198–201). [3] (ff. 15–27v) <interrogationes et responsiones> (Assemanus III, p. 377–393, ex hoc codice). [4] (ff. 28–31v) in patres defunctos (Assemanus I, p. 175–180), titulo a D. Regolotti addito. [5] (ff. 32–49v) **Ps.-Chrysostomi** in principium ieiunii (M. 56, 525 ss.), περὶ νηστείας scripsit D. Regolotti, *D. Io. Chrysost(om)i* addidit in margine manus saec. XVII, quae, ut videtur, paginas editionis Vossianae prope singulas s. Ephraem orationes indicavit; inde a f. 47v, lin. 4 ab imo, liber ab editione (col. 537, 27 μετὰ θάνατον) discrepat. [6] (ff. 49v–51v) **s. Iohannis Chrysostomi** * de ieiunio et eleemosyna (M. 48, 1059–1062), omissis (f. 50v, l. 20) ex lacuna in exemplari vv. ποιεῖ, τοῦτο ὁ δεσπότης — οὐ τὰ μόρια κό|, nempe 1061, 39–1062, 24. [7] (ff. 51v–53v) eiusdem * de ieiunio sermo V, περὶ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης cod. (M. 60, 717–720). [8] (ff. 53v–65) **s. Anastasii Sinaitae** homilia in ps. VI (M. 89, 1077–1116). [9] (ff. 65–72) **s. Basilii** de ieiunio homilia I (M. 31, 164–184). [10] (ff. 72–76v) eiusdem de ieiunio homilia II (M. 31, 185–197). [11] (ff. 77–79v) **Iosephi archiepiscopi Thessalonicensis** in adorationem venerandae crucis (Iacobi Gretseri opera omnia de s. Cruce, Ingolstadii 1616, p. 1199–1207; BHG. 440). [12] (ff. 80–82v) **s. Iohannis Chrysostomi** * de ieiunio, περὶ μετανοίας cod. (M. 61, 787–790). [13] (ff. 83–85v) eiusdem * de Lazaro et divite, λόγος εἰς τὸν πλούσιον καὶ εἰς τὸν πτωχὸν Λάζαρον cod. (M. 59, 591–596). [14] (ff. 85v–89v) eiusdem * in ramos palmarum, καὶ εἰς τὸν Λάζαρον add. cod. (M. 61, 715–720). [15] (ff. 89v–93v) eiusdem * in parabolam de ficu, λόγος <πρὸς> παρθένους καὶ περὶ ἐλεημοσύνης cod. (M. 59, 585–590). [16] (ff. 94–97v) eiusdem * in parabolam decem virginum, τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τρίτῃ add. cod. (M. 59, 527–532). [17] (ff. 98–103v) τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ δ', **s. Ephraem** in peccatricem et in Pharisaeum (Assemanus II, p. 297–306), conclusione paullo longiore. [18] (ff. 104–107v) eadem die **s. Iohannis Chrysostomi** * in meretricem et pharisaeum (M. 59, 531–536). [19] (ff. 108–115v) eiusdem in proditionem Iudae homilia I (M. 49, 373–382). [20] (ff. 116–119v) τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ, eiusdem (?) in descensum ad inferos et in latronem, λόγος εἰς τὴν ἐν τῷ ᾅδῃ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατάβασιν καὶ εἰς τὸν λῃστήν. Inc. <Ὢ> τῶν ξένων καὶ παραδόξων πραγμάτων, des. εἰς οὐρανοὺς ἀνεκόμησεν ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ. [21] (ff. 119v–129v) **s. Epiphanii Cyprii** * homilia in sabbato magno (M. 43, 440–464). [22] (ff. 129v–135) **s. Iohannis Chrysostomi** in sanctum Pascha (M. 52, 765–772). [23] (ff. 135v–140)

eiusdem * in sanctum apostolum Thomam, *εἰς τὴν ἀπιστίαν τοῦ Θωμᾶ καὶ εἰς τὴν πίστην αὐτοῦ* cod. (M. 59, 681–688). [24] (ff. 140v–144) s. **Athanasii** * in ascensionem Domini (M. 28, 1092–1100). [25] (ff. 144–147v) *τῇ κυριακῇ τῶν ἁγίων πάντων* s. **Iohannis Chrysostomi** laudatio sanctorum omnium (M. 50, 705 ss.), quae deficit in vv. *τοὺς συγχορευτὰς ἀπολαβόντας* (710, 39).

2 (ff. 148–185) Ps.-**Codini** origines Constantinopolitanae, *Πάτρια τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πόθεν ἐκλήθη Βυζάντιον καὶ πόθεν κατάγεται Βύζας* cod.; desinit in vv. *γηρωκομεῖον καὶ τὴν ἐκκλησίαν* (ed. Preger, Scriptores originum Constantinopolitanarum, fasc. alter, Lipsiae 1907, p. 135, 2–249, 4).

3 (ff. 186–201) s. **Ephraem** testamentum (Assemanus II, p. 230–246 A 3), suprema sententia omissa.

Liber constat duabus partibus in unum compactis. Priorem partem (ff. 1–185) ex cod. Vat. 562, ff. 73–276, descripsit circa annum 1566 Franciscus Syropulus, ut ex Archivo Bibliothecae, t. 11, f. 187 et subscriptione cod. Vat. gr. 1205, f. 139, apparet; quam partem efficiunt fasciculi 24 quaterniones (excepto 21 binione) primis singulorum verbis in calce praecedentis directe perscriptis distincti. Alteram partem efficiunt fasciculi tres manu coaeva exarati. Notae ad editionem Vossianam (Romae, 1589–1598) spectantes iuxta initium s. Ephraem opellarum appositae sunt. Inscriptiones quasdam addidit atque indicem praevium (ff. V–VIv) digessit ⟨D. Regolotti⟩. Ff. I–IV. 185a-c. 202–207 vacua.

Integumentum corio castaneo obductum, olim fibulis et catena munitum, tesseras gentilicias praebet auro impressas Gregorii XIII in tabula anteriore, G. Sirleti card. bibliothecarii in tabula posteriore; in tabula ant. et in dorso schedula chartacea saec. XVII cum nota rubra 438.

439 (olim 298). Saec. XI, membran. (ff. 1–8 chartac., saec. XIII–XIV), mm. 280 × 218, ff. II (add.). 265, coll. 2, lin. 32.

S. **Ephraem Syri** opera varia. Praemittitur n a r r a t i o de sancto patre nostro Ephraem Syro hoc ordine digesta: [a] (f. 1) *Γέγονε — μετ' ἐμοῦ* (ed. Assemanus I [graece et latine], p. xxxiii C D, ex nostro codice), [b] (ff. 1–2v) *καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τόπον — σὺ εἶ Ἐφραὶμ ὁ Σύρος* (p. xxx F 3–xxxii C 6), [c] (f. 2v) *παιδίον ἦν ὁ μακάριος — διὰ τῶν χιλέων τοῦ Ἐφραὶμ* (p. xlv A–D 1). [1] (ff. 2v–6) *τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἐφραὶμ* ⟨de timore animarum⟩ (Assemanus I, p. 183–187, conclusione paullo diversa). [2] (ff. 6–28) de humilitate capita C ab editis (Assemanus I, p. 299–334) discrepantia: caput 26 omittitur; cap. 6–7, item 38–39, 58–59, 82–83 in unum redacta sunt (ϛ', λϛ', νε', οθ'); cap. 87 in duo (πγ', πδ'), item cap. 88 (πε', πϛ'), cap. 89 in tria (πζ'–πθ') distribuuntur; cap. 7 desinit *ἐξ ἰδίας δυνάμεως* (301 F 8); cap. 9 (η') des. *ὑψηλοφροσύνης λογισμόν*; cap. 12 (ια') des. *οὕτως ποιοῦντα* (302 F 7); cap. 18 (ιζ') add. in fine *ἀλλ' οὐκ ἰσχύω*; cap. 23 (κβ') des. *ἐλευθερώσαντι Χριστῷ ἵνα*

τύχωμεν τοὺς ἐλέους αὐτοῦ; cap. 27 (κε΄) des. καὶ εὑρήσῃς χάριν; cap. 34 (λβ΄) des. μᾶλλον δὲ θυμοῦ προτρεπτικὴ τυγχάνει; cap. 35 (λγ΄) om. doxologia; cap. 36 (λδ΄) des. εὐοδόσει τρίβους σου; cap. 51–52 hoc modo distribuuntur: μη΄ comprehendit cap. 51 usque ad vv. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως (314 B 2), μθ΄ comprehendit reliqua et cap. 52 usque ad vv. ἡ κατοίκησις αὐτοῦ μετὰ τῶν ἁγίων (314 C 4); cap. 58. 59 (νε΄) des. διαπεσεῖται εἰς κακά; numerus νς΄ omittitur; cap. 61 (νη΄) des. ἀξίους ποιήσει τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ πολιτεύσασθαι ἡμᾶς; cap. 62 (νθ΄) des. ἐν κυρίῳ δοξασθήσεται; cap. 65 (ξβ΄) des. τύπος εἶναι αὐτοῖς; cap. 66 (ξγ΄, numero resecto) des. ἀγαθά, εἴτε φαῦλα; cap. 67 (ξδ΄) des. ἀρεσκέτο εἰς τὸ ἀγαθόν; cap. 69 (ξς΄) des. εἰσάξει ἡμᾶς εἰς τὸν λιμένα τῆς ζωῆς; cap. 71 (ξη΄) des. ὃ ἐποίησεν ὁ ἀδελφός (320 A 6); cap. 75 om. doxologia; cap. 78 (οε΄) des. εἰς τὰ πνευματικὰ χρὴ σπεύδην; cap. 82. 83 (οθ΄) editione paullo fusiora; cap. 87 in duo dividitur hoc modo: πγ΄ usque ad vv. νοῦν σώφρονα (385 F 1), πδ΄ inde ab his verbis usque ad finem; item cap. 88 in duo distribuitur: πε΄ usque ad vv. ἀκολούθη μοι (326 B 9) procedit, πς΄ cetera comprehendit; cap. 90 inc. Τὸν Θεὸν φοβοῦ, ἀγαπητέ; cap. 96 des. ὑποκάτω σου. οὕτως δεῖ τοὺς πιστοὺς βαδίζειν ἐν τῷ παρόντι βίῳ, quae verba sunt initium cap. subsequentis; caput ultimum des. πάθος πονηρόν (334 C 1), ὃ ὁ κύριος καταργήσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν. [3] (ff. 28–31) λόγος τῶν παρενέσεων τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ (qui titulus summo folio aetate posteriore repetitus est), hoc est de timore animarum (Assemanus I, p. 183–187; cf. supra ff. 2v–6) quibusdam, praesertim in fine, ab editione discrepantibus. [4] (ff. 31–33v) sermo compunctorius, κανουκτικός cod. (Assemanus I, p. 158–161). [5] (ff. 33v. 36–36v) de paenitentia, usque ad vv. ἄρουραν, κατάσπευσον (Assemanus III, p. 79–80 B 6), cui subduntur, nulla facta distinctione (ff. 36v. 34. 35) vv. καὶ ἐλθὲ εἰς ἑαυτὸν ss., nempe alia de paenitentia (Assemanus I, p. 152 C ss.), haud paucis praesertim circa finem ab editis discrepantibus. [6] (ff. 35. 37–39) de passionibus animae (Assemanus I, p. 144–147). [7] (ff. 39–40v) de vera renuntiatione (Assemanus III, p. 36–38). [8] (ff. 40v–44v) de compunctione (Assemanus I, p. 154–158). [9] (ff. 44v–48v. 137–145) de virtutibus et vitiis (Assemanus I, p. 1–18), λόγος ὃν ἐλάλησεν ὅτε ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ οἱ Νητζηβινοὶ καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ ἀρετῶν cod. [10] (ff. 145–148) in patres defunctos (Assemanus I, p. 172–175). [11] (ff. 148–150v) de abrenuntiatione, λόγος περὶ κατανοίξεως καὶ μετανοίας ψυχῆς cod. (Assemanus III, p. 215–219; cf. ed. Vossiana I, p. 199–201) cui subnectitur (ff. 150v–160) quaestio de variis tormentorum locis (interpretatio latina G. Vossii, op. cit., p. 201–207; cf. Assemanus II, p. 218 D 7–222). [12] (ff. 160. 160v. 129–132) sermo de paenitentia ab editis (Assemanus I, p. 148–153) in pluribus diversus.

[13] (ff. 132–136ᵛ) hypomnesticon, ὑπομνηστικὸν ἤγουν προοίμιον τῶν παρενέσεων cod. (Assemanus I, p. 188–193); abrumpitur in vv. ἐν τίνι γὰρ κα | (193 C 4). [14] (ff. 49–50) de virtute adhortatio IV, quae inc. mut. ⟨λαμπροὺς⟩ ἀποκαθίστησι (Assemanus I, 214 B 4) et des. ἐν τούτῳ συνίστησιν (215 E 3). [15] (ff. 50–50ᵛ) παραίνεσις θ′, nempe praecedentis adhortationis pars suprema (215 E 3–216). [16] (ff. 50–55) epistola ad Iohannem monachum (Assemanus II, p. 186–190). [17] (ff. 55–60ᵛ) adversus vitiose agentes, πρὸς τοὺς ἐμπαθῶς διάγοντας καὶ τιμὴν ἀπετοῦντας καὶ κενοδοξοῦντας cod. (Assemanus I, p. 111–118). [18] (ff. 60ᵛ–66ᵛ) de iudicio et compunctione, περὶ κρίσεως καὶ ἀναστάσεως, μετανοίας καὶ ἀγάπης cod. (Assemanus II, p. 50–56). [19] (ff. 66ᵛ–74) **Serapionis** episcopi epistola ad monachos (M. 40, 927–941 ex nostro codice). [20] (ff. 74–75) **Isaiae** abbatis epistola, hoc est e sermone XV excerpta (*Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἀββᾶ Ἡσαΐου λόγοι κθ′..., ἐκδ. Αὐγουστῖνος Μοναχός*, Hierosolymis 1911, p. 82, 1–10 et 83, 3–24). [21] (ff. 75–75ᵛ) **Nili ascetae** epistola πρὸς Ἀχίλλιον διάκονον (Aquilinum ep. III, 273?). Inc. *Μὴ ἀποποίου μου τὸ κρίμα φησὶν ὁ κύριος τῷ Ἰὼβ* [40, 3], des. *πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἁμαρτάνουσα Βαβυλωνία καὶ Αἴγυπτος καὶ τὰ ἑξῆς καλεῖται.* [22] (ff. 75ᵛ–78) **Marciani abbatis** de panoplia monachi, sub inscriptione *Ὅτι δεῖ τὸν μοναχὸν ὡς ἐν παρατάξει πολέμου στρατιώτην μετὰ πανοπλίας οὕτως ἀγωνίζεσθαι.* Inc. *Τοιαύτην πανοπλίαν ὀφίλη κτίσασθαι* (sic) ut panoplia s. Ephraem (Assemanus III, p. 218) cum qua passim consentit, des. *διὰ τοῦτο γὰρ τὴν ψυχὴν τὴν ἰδίαν ἔθηκεν ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὑπὲρ ἡμῶν. αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ.* [23] (ff. 78–78ᵛ) *ἐκ τῆς διδασκαλείας τῆς πρὸς τοὺς Ἱεροσολυμίτας Ἰω(άννου) τοῦ βλέποντος.* Inc. *Ὅσοι θέλουσιν εὐσεβῶς ζεῖν ἐν Χριστῷ, ταῦτα φυλαττέτωσαν τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος,* des. *ὅτι ὃ ὤφειλον ποιῆσαι πεποίηκα.* [24] (ff. 78ᵛ–89ᵛ) **s. Ephraem** de virtute capita decem (Assemanus I, p. 216–229). [25] (ff. 89ᵛ–108ᵛ) in illud ***Attende tibi ipsi*** prologus et sermo asceticus, in capitula XII distributus (Assemanus I, p. 230–254). [26] (ff. 108ᵛ–123) de vita spirituali capitula ϞΓ′ paullo aliter ac edita XCVI (Assemanus I, p. 258–282) distributa: cap. ιδ′ comprehendit cap. 14 et 15 usque ad vv. *ἀγάπην οὐκ ἀπώσατο* (261 F 5); quae sequuntur efficiunt cap. ιε′; cap. κ′ comprehendit cap. 20 et 21; editionis cap. 23 in duo dividitur, quorum primum (κβ′) usque ad vv. *πολλῶν μολυσμῶν* (263 B 6) procedit, ceteris cap. κγ′ tributis; cap. κζ′ comprehendit cap. 27 et 28; cap. λα′ comprehendit cap. 32–34 usque ad vv. *πάντες γραφήσονται* (266 D 4); cap. λβ′ inc. *Τὰ ἄνω οὖν φρόνει* (ib.), cetera eiusdem cap. comprehendit atque cap. 35; cap. λϛ′ comprehendit cap. 39 et 40; cap. 46 omittitur, item numerus μβ′; editionis cap. 51 in duo dividitur, nempe μζ′ usque ad vv. *οὐαὶ τῷ ἀνετοίμῳ τότε*, ceteris sub numero μη′ exaratis; cap. ο′ (ed. 73) des. *τῶν βροτῶν αἱ ψυχαί* (277 C 1); cap. οα′ inc. *Ἀρ-*

ρωγὸν ἔχοντες τὸν κύριον (ib.) et cap. 74 comprehendit; cap. πβ' est cap. 85 editionis, vv. μακρόθυμος — τῇ φρονήσει additis, quae sunt initium subsequentis capitis; cap. πγ' inc. Δῶρον γὰρ καλὸν (ib.). [27] (ff. 123–128v. 161–163) de recta vita capitula XC, fere ut in editione (Assemanus II, p. 57–72): numerus λβ' omittitur; cap. λε' comprehendit cap. 34–35, et sub eodem numero λε' iterum exarato legitur cap. 36; editionis cap. 60 in duo dividitur (νθ' et ξ'), quorum alterum inc. Ὁ λατόμος κόπτων (66 F 8). [28] (ff. 163–167) reprehensio sui ipsius (Assemanus I, p. 18–23). [29] (ff. 167–167v) de continentia ac de non aemulandis peccatoribus, qui se temporis praetextu excusant, et in Noe (Assemanus III, p. 236–237). [30] (ff. 167v–169v) in Loth et de securitate, λόγος γ' add. cod. (Assemanus III, p. 237–239). [31] (ff. 169v–171) in Danielem prophetam, et in sanctos tres pueros..., λόγος δ' (Assemanus II, p. 319–321). [32] (ff. 171–172v) sermo de paenitentia (Assemanus III, p. 81–83). [33] (ff. 172v–174) de non suscipiendis rebus hisce momentaneis... et in psalmum LXXII (Assemanus III, p. 29–31). [34] (ff. 174–178v) ad eversionem superbiae, λόγος ζ' (Assemanus I, p. 23–28). [35] (ff. 178v–185v) de resurrectione mortuorum, λόγος θ' (Assemanus III, p. 119–127). [36] (ff. 185v–192) de his qui animas ad impudicitiam pelliciunt... (Assemanus III, p. 56–64). [37] (ff. 192–196) apologia de Heli sacerdote (Assemanus III, p. 6–11). [38] (ff. 196–201) beatitudines <LV>, μακαρισμοῦ cod. (Assemanus I, p. 282–292). [39] (ff. 201–202) adversus eos qui dicunt terrae motus a terrae inflatione fieri (Assemanus III, p. 47–48). [40] (ff. 202–204) ne decipiamur gentilium erroribus (Assemanus III, p. 48–51). [41] (ff. 204–213) de patientia et consummatione καὶ παρουσίας κυρίου (Assemanus III, p. 93–104). [42] (ff. 213–217) beatitudines <aliae XX> (Assemanus I, p. 292–299). [43] (ff. 217–221v) sermo de virginitate (Assemanus III, p. 74–79), omissa doxologia. [44] (ff. 221v–223) ode in eos qui quotidie peccant (Assemanus III, p. 31–33). [45] λόγος ἕτερος, hoc est (ff. 223–224) sermo paraeneticus (Assemanus I, p. 166–167), cui subditur, nulla facta distinctione, [46] (ff. 224v–228v) in secundum adventum (Assemanus I, p. 167–171). [47] (ff. 228v–232) sermo de passione Salvatoris (Assemanus III, p. 244–248). [48] (ff. 232–234) sermo de iudicio et resurrectione (Assemanus III, p. 148–150 D 5 στέφανον σωφροσύνης ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ). [49] (ff. 234–236v) paraenesis de timore Dei, hoc est par. 45 (Assemanus II, p. 165–169). [50] (ff. 236v–241) sermo in patres defunctos (Assemanus I, p. 175–180 D 4 κληρονόμοι τῆς βασιλείας αὐτοῦ). [51] (ff. 241–242) tetrasyllabus sermo, τετρασύλλαβα cod. (Assemanus I, p. 181–182). [52] (ff. 242–242v) heptasyllabus sermo, ἑπτασύλλαβα cod. (Assemanus I, p. 182). [53] (ff. 242v–265) sermo asceticus, qui inc. Ὁ πόνος ἀναγκάζει με εἰπεῖν, des. δόξα τῷ δεδωκότι... εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν (Asse-

manus I, p. 40–66 A 2). [54] (ff. 265–265^v) precatio, *προσευχὴ καὶ ἐξωμολόγησις ἐκ τῆς τοῦ ὁσ(ίου) π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Ἐφραὶμ διδασκαλίας* cod.; abrumpitur in vv. *δούλου σου τὴν μετάνοιαν* (Assemanus I, p. 187 B–F 1).

Codex mutilus. Perierunt folia plura in initio (fasciculus quaternio, fortasse primus, saec. XIV tot chartis suppletus), circa medium (post f. 136^v), in fine; perierunt insuper notarum etiam vestigia. Fasciculi superstites in unum neglegenter compacti et in calce primae et ultimae singulorum paginae signati — saec. XIV, ni fallor — sunt quaterniones λε′ numero (si excipias κζ′ et κη′ biniones, λε′ unius tantum folii). Folia nonnulla inquinata, ex quibus lineae atramento paullo tenaci exaratae saepius deciderunt; tituli atque numeri liquore viridi tacti pluries evanuerunt. Foliorum seriem turbatam sic restitues: 1–33. 36. 34. 35. 37–48. 137–160. 129–136. 49–128. 161 ss. In principio uniuscuiusque opellae paginas editionis Vossianae (1589–1598) indicavit manus saec. XVII, quae foliorum iustum ordinem restituit. F. 1 summo manu saec. XV medii inscriptio fere evanida *Op(er)a Ep(hr)em*. F. I–II^v *πίναξ* Allatianus.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

440 (olim 301). Saec. XI–XII, membran. (ff. I–IV chartac.), mm. 331×243, ff. IV (add.), 156, linn. 32.

S. Ephraem opera varia. [1] Paraeneses XXXV (Assemanus II [graece et latine], p. 72 ss.), *Λόγοι ἀσκητικῶν παραινέσεων τοῦ μακαρίου Ἐφραὶμ πρὸς τοὺς κατ' Αἴγυπτον μοναχοὺς* cod., hoc ordine distributae: (f. 1^{r-v}) paraen. 1; — (ff. 1^v–2^v) paraen. 2, *ἀσκητῶν προτροπ(ὴ) πρὸς θεοσέβειαν* cod.; — (ff. 2^v–3^v) paraen. 3, *πρὸς ἀρχαρίους μοναχοὺς παραίνεσις α′* cod.; — (ff. 3^v–4) paraen. 4, *πρὸς ἀρχαρ. μον. παρ. β′* cod.; — (f. 4) paraen. 5, *παρ. πρὸς ἀρχαρ. μοναχοὺς γ′* cod. (paraeneses subsequentes, quas ex commodo numeris δ′–λβ′ distinxi, inscriptae sunt revera *παραίνεσις τετάρτη... παραίνεσις τριακοστὴ δευτέρα*); — (f. 4^{r-v}) paraen. 6, *παρ. πρὸς ἀρχαρ. μον. δ′* cod.; — (ff. 4^v–5^v) paraen. 7 et 8 in unam compactae, *παρ. ε′ πρὸς ἀρχαρ. μον.* cod.; — (ff. 5^v–6) paraen. 9, *περὶ ὑπακοῆς. παρ. ϛ′ πρὸς ἀρχαρ. μον.* cod.; — (ff. 6–7) paraen. 10, *παρ. ζ′ πρὸς ἀρχαρ. μοναχούς. περὶ τῶν ἀπαρχῆς ἐπερχομένων λογισμῶν* cod.; — (f. 7^{r-v}) paraen. 11, *παρ. η′ πρὸς ἀρχαρ. μον. περὶ νήψεως* cod.; — (ff. 7^v–8) paraen. 12 *παρ. θ′ πρὸς ἀρχαρ. μον. περὶ ταπεινοφροσύνης* cod.; — (f. 8) paraen. 13, *παρ. ι′. περὶ ταπεινοφροσύνης* cod.; — (ff. 8–9) paraen. 14, *παρ. ια′ πρὸς μειζοτέρους ἀρχαρίων μοναχούς* cod.; — (ff. 9^v–10) paraen. 15, *παρ. ιβ′, πρὸς μειζοτέρους ἀρχαρίων μοναχούς* cod.; — (ff. 10–11^v) paraen. 16, *παρ. ιγ′ προς νεοφοίτους μον. καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης* cod.; — (ff. 11^v–12) paraen. 17, *παρ. ιδ′ πρὸς φιλοδόξους καὶ τὰ πρωτεῖα ἁρπάζειν βουλομένους* cod.; — (f. 12^{r-v}) paraen. 18, *παρ. ιε′ περὶ νήψεως* cod.; — (ff. 12^v–13) paraen. 19, *παρ. ιϛ′. πῶς*

ὀφείλει ὁ χριστιανὸς ἑστάναι ἐν τῆι συνάξει, μάλιστα δὲ ἐν τῶι καιρῶι τῆς προσευξέως cod.; — (ff. 13–14) paraen. 20, παρ. ιζ'. περὶ τοῦ ἀκορέστου ὕπνου καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ τικτομένης ἀμελείας cod.; — (ff. 14–15^v) paraen. 21, παρ. ιη' περὶ ἀρετῶν προαιρετικῶν καὶ περιστατικῶν cod.; — (ff. 15^v–16^v) paraen. 22, ιθ' cod.; — (ff. 16^v–19^v) paraen. 23, παρ. κ' εἰς ἀδελφὸν ἐξελθόντα ἀπὸ μοναστηρίου καὶ πάλιν ὑποστρέψαντα cod.; — (ff. 19^v–20) paraen. 24, παρ. κα' πῶς παρατάσσεται ὁ μισόκαλος δαίμων κατὰ τῶν ἤδη γεγηρακότων ἐν τοῖς κοινοβίοις καὶ φησίν. Τοσαῦτα ἔτη ἔχεις ἐν τῶι ἁγίωι τόπῳ τούτῳ κ. τ. λ. cod.; — (ff. 20–21^v) paraen. 25, παρ. κβ'. ἀπὸ μετάρσεως... cod.; — (ff. 21^v–23) paraen. 26, παρ. κγ'. ὅτι δεῖ τὸν ἡγούμενον συμπαθεῖ καὶ ἀμνησίκακον εἶναι cod.; — (ff. 23–24) paraen. 27, παρ. κδ'. περὶ ὑπακοῆς cod.; — (ff. 24–25^v) paraen. 29, παρ. κε'. περὶ τοῦ μὴ δειλιᾶν ἐκ τοῦ πονηροῦ μηδὲ ῥαθυμεῖν ἐν τοῖς πειρασμοῖς, καὶ ὅτι οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ ἐχθρὸς ἄτερ τῆς τοῦ Θεοῦ συγχωρήσεως cod.; — (ff. 25^v–26) paraen. 30, παρ. κϛ' cod.; — λ' (ff. 26–27) paraen. 31, παρ. κζ' cod.; — λα' (ff. 27–28) paraen. 32, παρ. κη' cod.; — λβ' (ff. 28–29^v) paraen. 45, παρ. κθ' cod.; — λγ' (ff. 29^v–30^v) paraen. 46, παρ. λ' cod.; — λδ' (ff. 30^v–33) paraen. 47, παρ. λα' cod.; — λε' (ff. 33–38) paraen. 48, παρ. λβ'. πρὸς ἀκηδιάσαντα ἀδελφὸν καὶ λέγοντα Ἀφίημι τὸν μοναχὸν καὶ εἰς τὸν κόσμον πορεύομαι. [2] (ff. 38–55) ⟨q u o m o d o   q u i s   h u m i l i t a t e m   s i b i   c o m p a r e t⟩ capita centum (Assemanus I, p. 299–335); cap. 6 et 7 unum efficiunt; cap. 33 in duo dividitur, hoc est λβ' usque ad vv. ἄνευ γογγυσμοῦ (310 A 2), λγ' inde ab hoc loco usque ad 310 B 4; cap. 34 et 35 in unum redacta sunt (λδ'), item 38 et 39 (λζ'); cap. μθ' (ed. 51) des. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως (314 B 1); cap. ν' inc. Ἱματίων καλλωπισμὸς (ib.) et comprehendit capitis 51 finem atque cap. 52; cap. 82–83 in unum contracta sunt (π'); cap. 88 in duo (πε'. πϛ') dividitur, cap. 89 in tria (πζ'–πθ'). [3]⟨p a r a e n e s e s   X I I I⟩ (cf. supra ff. 1–38) hoc est (ff. 55–56) paraen. 50; — λϛ' (ff. 56–58^v) paraen. 33; — λζ' (f. 58^v) paraen. 34; — λη' (ff. 58^v–60) paraen. 35 in fine cuius Παρακαλῶ εὔξασθε καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ταλαιπώρου; — λθ' (ff. 60^v–61) paraen. 36; — μ' (ff. 61–62) paraen. 37, τοῦ αὐτοῦ τοῦ μὴ ῥέμβεσθαι — ψυχὴν πρὸς κύριον: — Ἐρώτησις. Ἐν τίνι καταργεῖται ὁ δαίμων τῆς πορνείας, διὰ ἀποχῆς βρωμάτων ἢ οὔ; Ἀπόκρισις. Οὐ μόνον διὰ ἀποχῆς κ. τ. λ. cod.; — μα' (ff. 62–63^v) paraen. 38; — μβ' (ff. 63^v–67^v) paraen. 39; — μγ' (f. 67^v) paraen. 40, quae abrumpitur in vv. ὧν αἱ τρίβοι σκολιαὶ καὶ (145 F 1), duobus foliis post f. 67^v perditis; — (ff. 68–71) paraen. 41, quae inc. mut. καὶ τὸ μετὰ γελοιαστῶν διάγειν μᾶλλον (149 B 3); — με' (ff. 71–72) paraen. 43; — μϛ' (ff. 72^v–76) paraen. 42; — μζ' (ff. 76–77) paraen. 44. [4] μη' (ff. 77–80) apologia de Heli sacerdote, τοῦ αὐτοῦ πρὸς ἀδελφὸν ἀντιλέξαντα περὶ Ἠλεὶ τοῦ ἱερέως cod. (Assemanus III, p. 6–11), doxologia addita in fine. [5] μθ' (ff. 80–81) de quibusdam

interrogationibus (Assemanus II, p. 365–366). [6] (ff. 81–89) de virtutibus et vitiis, *λόγοι οὓς ἐλάλησεν ὅτε ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ οἱ Μεταβηνοὶ καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ ἀρετῶν καὶ διαγωγῆς καὶ κανόνος μοναστηρ(ίου)* cod. (Assemanus I, p. 1–18; cf. p. CVII). Sunt capita XXII litteris *να'–οβ'* instructa; inscriptiones ab editis haud raro discrepant. [7] *ογ'* (ff. 89–90) de beatitudinibus atque infelicitatibus, *μακαρισμοί* cod. (Assemanus II, p. 334–335). [8] *οδ'* (ff. 90–94) paraenesis ad ascetas ordine alphabetico (Assemanus II, p. 356–364; sub nomine Hyperechii in M. 79, 1473–1489). [9] (f. 94r-v) paraenesis (Assemanus I, p. 364–365). [10] *ος'* (ff. 94v–97) sermo alius compunctorius, *περὶ κατανοίξεως* cod. (Assemanus I, p. 161–165). [11] *οζ'* (ff. 97–99) quod non oporteat ridere (Assemanus I, p. 254–258 B 5). [12] *οη'* (ff. 99–100v) de iudicio et retributione (Assemanus III, p. 148–150, conclusione paullo diversa). [13] *οθ'* (ff. 100v–102v) de timore animae (Assemanus I, p. 183–187). [14] *π'* (ff. 102v–103v) ode optime fluens in eos qui quotidie peccant, *ἰδιόρυθμος εἰς τ(οὺς) ὡς ἡμέραι ἁμαρτάνοντας καὶ ὡς ἡμέραι μετανοοῦντας* cod. (Assemanus III, p. 31–33); des. *εἰς πλύσιν πάλιν προκείμενον ἑτοίμως, ἐν ᾧ γένοιτο πάντας ἡμᾶς φυλάξαι καὶ σωθῆναι. τῷ δὲ διδόντι χάριν Χριστῷ τῷ Θεῷ δόξα κ. τ. λ.* [15] *πα'* (ff. 103v–106v) quod ludicris rebus abstinendum sit christianis et de pauperum amore (Assemanus III, p. 51–56). [16] *πβ'* (ff. 106v–107) paraen. 28 (Assemanus II, p. 116–117). [17] (ff. 107–110) ep. ad Iohannem monachum (Assemanus II, p. 186–191). [18] (ff. 110–116) de virtute ad novitium monachum capita IV (Assemanus I, p. 201–216); in paraen. *γ'* perierunt vv. *ἀ]ποκρύπτω τὴν ἐμαυτοῦ — τὰς ἡδονὰς κατε |* (p. 209 A 5–212 D 7) casu duorum foliorum post f. 113v. [19] *β'* (ff. 116–117v) de virtute capita decem (Assemanus I, p. 216 ss.); caput 6 abrumpitur in vv. *δύναμαι ἀνα* | (p. 220 B 4); cetera desiderantur, sex foliis post f. 117v perditis. [20] (ff. 118–130) in illud *Attende tibi ipsi* capita duodecim. Inc. mut. *μισθαπο]δοσίαν καθὼς γέγραπται* (Assemanus I, p. 231 B 4–254). [21] (ff. 130–139v) consilium de vita spirituali ad monachum novitium (Assemanus I, p. 258–282), *κεφάλαια ἐνενήκοντα τρία* cod., hac ratione: cap. *ιδ'* procedit usque ad vv. *ἀγάπην οὐκ ἀπώσατο* (ed. cap. 15: 261 F 5); *κ'* comprehendit cap. 20 et 21; *κβ'* est initium cap. 23 (*ἐπιλαβοῦ — μολυσμῶν*), sequentibus numero *κγ'* distinctis; *κζ'* comprehendit cap. 27 et 28, *λα'* cap. 32 et 33, *λγ'* cap. 35 et 36, *λς'* cap. 39 et 40; *μζ'* est initium cap. 51 (*Προσδόκα — τῷ ἀνετοίμῳ τότε*: 272 B 8); *μη'* efficiunt finis capitis praecedentis et initium subsequentis *οὐδεὶς κλαίων ἁμαρτήσει ποτέ* (272 C 3); *μθ'* inc. *Καὶ οὐδεὶς* (ib.); *να'* comprehendit cap. 54 et procedit usque ad vv. cap. 55 *ἐσθητῶν βρωμάτων* (273 B 1), ceteris eiusdem capitis *νβ'* efficientibus. [22] (ff. 139v–145) de recta vita capita XC (Assemanus II, p. 56–72); cap. 34 et 35 in unum redacta sunt, cap. 60 in duo

distributum. [23] α′ (ff. 145–147^{v}) reprehensio sui ipsius et confessio (Assemanus II, p. 18–23). [24] β′ (ff. 147^{v}–149) de abstinendo a cupiditatibus carnalibus (Assemanus III, p. 64–67). [25] γ′ (ff. 149–150^{v}) de patientia et compunctione sermo adhortatorius fine mutilus (Assemanus III, p. 86–89 E 2 *ἀσφαλίζου*). [26] (ff. 151–156^{v}) testamentum, quod inc. mutilum *τὸ στόμα τὸ εἰρηκὸς* (Assemanus II, p. 232 B 5) et abrumpitur in vv. *εἰ δυνατὸν ἰτέας φυτὸν ἐν τόπῳ* (245 A 8).

Liber accurate perscriptus. Constabat fasciculis saltem 22 quaternionibus in fronte et in calce singulorum, ut ex notarum vestigiis apparet, signatis. Perierunt, ut opinor, folia viginti, nempe duo post f. 67^{v} et totidem post ff. 113^{v}, sex post f. 117^{v}, fasciculus unus post f. 150^{v} et folia duo suprema fasciculi ultimi. Ornatus, inscriptio et littera initialis f. 1 aurea; inscriptiones aliae atque numeri liquore nigro tenuissimo tacta. F. 104^{v} litteris inter se colligatis (saec. XIV?) † *ο ταπεινος μ(ητ)ροπολιτης Γαγγρων υπερτιμος καὶ ἐξαρχ(ος) πάσης Παφλαγωνίας καὶ πρόεδρος Πομπ(η)ιουπόλεως και Γερανασης Ἰωακεὶμ* †; f. 18^{v} manu rudi † *κ(υρι)ε βόηθη τὸν δοῦλον σου βο̅ιτου*; f. 156^{v} inscriptio eiusdem aetatis fere evanida. In principio uniuscuiusque opellae manus saec. XVII paginas editionis Vossianae indicavit; eadem manus lacunas notavit (ff. 113^{v}. 150^{v}. 156^{v}). F. 1 humore conspurcatum atque terebratum, non sine textus damno; margines inferiores ff. 101. 102, exteriores ff. 123. 124 excisi. Ff. II–IV *πίναξ* Allatianus, quem perfecit ⟨I. S. Assemanus⟩; f. I vacuum. In f. 1 summo littera *k*; inferius, alia fortasse manu, littera *u*.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

441 (olim 300). Saec. XIV ex., chartac. (ff. I. 308 membran. add.), mm. 299 × 220, ff. II. 308 (+1^{a}), coll. 2, linn. 24.

S. Ephraem opera varia, praemisso (ff. 1–1^{v}) indice vix recentiore. [1] (ff. 2–5^{v}) *σαββ. τῆς τυρινῆς* sermo in patres defunctos (Assemanus I [graece et latine], p. 172–175), addita doxologia. [2] (ff. 5^{v}–10^{v}) *τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ* ⟨sermo alius⟩ in patres defunctos (op. cit., p. 175–180). Hi duo sermones in indice non comparent. [3] (ff. 11–17^{v}) epistola ad Iohannem monachum (Assemanus II, p. 186–191). [4] (ff. 17^{v}–34) de virtute ad novitium monachum ⟨capita IV⟩ (Assemanus I, p. 201–216); *παραίνεσις πρώτη* comprehendit editionis prologum et paraen. primam. [5] (ff. 34. 35. 37. 36. 38–48) de virtute capita X (Assemanus I, p. 216–229). [6] (ff. 48–74) in illud *Attende tibi ipsi* capita XII (Assemanus I, p. 230–254); caput primum inscribitur *τοῦ αὐτοῦ λόγος ἀσκητικὸς εἰς τ(ὸ) Πρόσεχ(ε) σεαυτῷ, κε(φάλαια) ιβ′*. [7] (ff. 74–78^{v}) quod non oporteat ridere (Assemanus I, p. 254–258). [8] (ff. 78^{v}–98) consilium de vita spirituali ad monachum novitium, *κε(φάλαια)* ϙγ′ (Assemanus I, p. 258–282) hac ratione: cap. κ′ comprehendit editionis cap. 20 et 21; λ′ (ed. 31) procedit

usque ad vv. cap. 32 *δίκην κηροῦ διαλυόμενα* (265 E 2); λα′ inc. Ἀλλ' ἐκεῖνοι (ib.), reliqua cap. 32 atque cap. 33 comprehendit; λδ′ comprehendit cap. 36 et 37; λε′ efficiunt cap. 38 et prima pars cap. 39 usque ad vv. *ἀναμέσον κριοῦ πρὸς κριόν* (269 E 3); λϛ′ cetera cap. 39 comprehendit atque 40; μζ′ constat prima parte cap. 51, ceteris (*καλὴ ἡ κατάνυξις· ψυχὰς γὰρ ἀνθρώπων ἰᾶται*) μη′ efficientibus. [9] (ff. 98–109) de recta vita, κε(φάλαια) πθ′ (Assemanus II, p. 56–72); capitulorum numeri desiderantur. [10] (ff. 109–115) beatitudines <LV> (Assemanus I, p. 282–292). [11] (ff. 115v–121v) beatitudines aliae <XX> (Assemanus I, p. 292–299). [12] (ff. 122–219v) paraeneses 1–44 (Assemanus II, p. 72–165); numeris haud paucis omissis vel neglegenter appositis, paraeneses quaedam iustum numerum non habent: sub numero ζ′ leguntur paraen. 7–10, sub numeris ι′–κδ′ paraen. 11–25, sub numero κε′ paraen. 26 et 27, sub numeris κϛ′–μβ′ paraen. 28–44. [13] (ff. 219v–224v) apologia de Heli sacerdote (Assemanus III, p. 6–11). [14] (ff. 224v–246v) paraeneses 45–50, μδ′–μθ′ cod. (Assemanus II, p. 165–186). Index f. 1r-v ex lacuna in exemplari, ut videtur, omittit paraen. 4–30, paraen. 31–44 sub numeris κθ′–μβ′ designat, apologia de Heli sub numero μγ′, paraen. 45–49 sub numeris μδ′–μη′. [15] (ff. 246v–276) capita C, quomodo quis humilitatem sibi comparet (Assemanus I, p. 299–334 B 8 *πάθος πονηρὸν ὃ ὁ κύριος καταργήσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν*); capitum numeri desunt, si excipias οϛ′ (ed. 77) et ϙα′. [16] (ff. 276–289v) de perfectione monachi (Assemanus II, p. 411–423). [17] (ff. 289v–294v) de divina gratia (Assemanus III, p. 42–47). [18] (ff. 294v–305) de morbo linguae et passionibus (Assemanus II, p. 279–289). Testante indice praevio, deest *λόγος περὶ σωτηρίας ψυχῆς καὶ περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως*.

Ff. I. 308 e codice latino saec. XIV binis coll. exarato — eodem ac cod. 354, f. 235 — avulsa et in loco custodiae assuta continent fragmenta quaestionum de iure canonico, inter quas legitur (f. I) *Utru(m) ualeat rescr(r)iptum ab oculto exco(mmuni)cato* (cf. Decretales I, 3, 26). *R. Quidam ep(iscopu)s cu(m) h(abe)ret cl(er)icum que(m)dam suspectu(m)...* (f. Iv) *Utru(m) pliuilegiu(m) exceptio(n)is exte(n)dat(ur) ad capellas h(ab)itas et h(abe)ndas. R(esp). Abbas quidam impetrauit...* (f. 308) *R(ubrica?). De iuram(en)to. Utrum qui iurat n(on) fideiube(re) posit alt(er)ius no(m)i(n)e. Quidam scolaris fideiussit p(ro) socio suo...* (f. 308v) *Utru(m) filius teneat(ur) s(er)uare iuram(en)tu(m) pat(r)is. R. Bononienses iurauerunt pacem cum Florentinis...*

Liber constat duplici fasciculorum serie atque foliis duodecim (ff. II. 1–10v) in principio extra supputationem additis. Series prior (ff. 11–161v) fasciculos 19 complectitur quaterniones (excepto primo septem foliorum) in prima atque postrema singulorum pagina ima signatos, verbis Ἰ(ησο)ῦ μου βοήθει insuper in pagina prima summa minio plu-

ries exaratis. Series altera (ff. 162 ss.) duobus, ut videtur, manibus sese excipientibus absoluta, fasciculos 18 quaterniones in fronte uniuscuiusque signatos atque duo folia in fine assuta comprehendit. Inscriptiones, numeri rubro colore exarata. Officinarum chartariarum signa: (ff. 53. 94. 106–159) farcimen (cf. Briquet 13604), (ff. 11. 48. 99. 160. 161. 189–201) circinus (cf. Briquet 4460), (ff. 205–207. 213–216. 219) fructus quidam (cf. Briquet 7373), (ff. 226–229. 236) circuli duo linea recta coniuncti (cf. Briquet 3194), (ff. 1–7. 307) siren (Briquet 13866). Subscriptio (f. 305) † *Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν θ(ε)ῷ χάρις* † *εὔχησθε τῆς ἐμῆς περὶ τὴν καλλιγραφίαν ἀμαθείας, π(ατέ)ρες μου ἅγιοι, καὶ σύγγνωτε διὰ τὸν κ(ύριο)ν, ἡνίκα προχείρας κρατοῦντες ἀναγινώσκητε. καὶ ὁ θ(εὸ)ς κ(αὶ) ὑμῖν συγχωρήσ⟨η⟩*; quae inferius partim repetita sunt. F. 198 manu saec. XVI † *Ἰωάννης τοῦ Χαρατζᾶ...* Ff. II. 306ᵛ. 307–307ᵛ precatiunculae nullius fere momenti in lingua infimae graecitatis: e. g. (f. 306ᵛ) in Pentecosten, (f. 307) in B. M. V. et in Praecursorem, (f. 307ᵛ) in Transfigurationem. F. Iª vacuum. F. II manu saec. XV ineuntis *Liber Epistolaru(m) efrem* | *Lunanus xamā* (?). *manu p(ro)p(ria) p(er) d.iij* (cf. cod. 375); inferius alia manu *Sermones Varij div(er)sor(um) optimj* et notae *u. 300* | *n. 441*; f. IIᵛ manu saec. XV medii *Ephrem Sermones uarij*. In principio uniuscuiusque opellae manus saec. XVII paginas editionis Vossianae indicavit. In sectura inferiore libri clausi inscriptionis vestigia, *του αγιου Εφραιμ*, ut videtur.

Integumenti tabulae et dorsus insignia praeferunt Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVII cum nota rubra *441*.

442 (olim 587). Saec. XI, membran., mm. 300×235, ff. 349, coll. 2, linn. 25.

1 S. Ephraem opera varia, praefixo (ff. 1–3) indice. [1] (ff. 4–11) epistola ad Iohannem (Assemanus II [graece et latine], p. 186–191). [2] *β′–ζ′* (ff. 11–29) de virtute ad novitium monachum capita IV (Assemanus I, p. 201–216); prologus numero *β′* instructus est, paraen. 1 numero *γ′*; paraen. 2 in duas partes distribuitur, quarum prior (*δ′*) usque ad 207 E 1 procedit, altera sub titulo *ε′. παραίνεσις τρίτη* exarata; paraen. 3 et 4 numeris *ϛ′* et *ζ′* distinctae sunt. [3] *η′–ιη′* (ff. 29–43ᵛ) de virtute capita X (Assemanus I, p. 216–229). [4] *ιθ′–λα′* (ff. 43ᵛ–69ᵛ) in illud *Attende tibi ipsi* (Assemanus I, p. 230–254) prologus et capita duodecim. [5] *λβ′* (ff. 69ᵛ–73ᵛ) quod non oporteat ridere (Assemanus I, p. 254–258). [6] *λγ′* (ff. 73ᵛ–93) consilium de vita spirituali ad monachum novitium, *κεφάλαια ϙγ′* (Assemanus I, p. 258–282) hac ratione: editionis cap. 20 et 21 in unum redacta sunt (*κ′*), item cap. 32 et 33 (*λα′*), 36 et 37 (*λδ′*), 39 et 40 (*λϛ′*); cap. 51 in duo distribuitur, *μζ′* (usque ad vv. *οὐαὶ τῶι ἀνετοίμωι τότε* 272 B 7) et *μη′* (*Καλὴ – ιάται*); cap. *ο′* (ed. 73) des. *βροτῶν αἱ ψυχαὶ* (277 C 1), ceteris subsequenti cap. tributis. [7] *λδ′* (ff. 93–104) de recta vita, *κεφάλαια πθ′* (Assemanus II, p. 56–72, capita XC); cap. 60 in duo distribuitur, vv. *ὁ λατόμος κόπτων κ. τ. λ.* (66 F 6–67 A 2) numero *ξα′* praeditis; cap. 88–90 in unum (*πθ′*) conflata sunt. [8] *λε′* (ff. 104–110) beatitudines ⟨LV⟩

(Assemanus I, p. 282–292) hoc ordine 1–44. 47. 45. 46. 48–55. [9] λϛ' (ff. 110–116) beatitudines aliae <XX> (Assemanus I, p. 292–299). [10] λζ'–πδ' (ff. 116–233ᵛ) paraeneses <L> (Assemanus II, p. 72–186); paraen. 7 et 8 in unum contractae sunt (μγ'), item paraen. 11 et 12 (μϛ'). [11] πε' (ff. 233ᵛ–264) quomodo quis humilitatem sibi comparet, *κεφάλαια ρ'* cod. (Assemanus I, p. 299–335); πβ' complectitur editionis cap. 82 et 83; πζ' procedit usque ad vv. *καὶ ἀκολούθει μοι* (326 B 8, cap. 88), sequentibus πη' efficientibus; πθ' des. *ἐλπίζοντες λαβεῖν* (326 D 5), sequentibus Ϙ' efficientibus; Ϙζ' comprehendit editionis cap. 96 et 97; caput supremum des. *πάθος πονηρὸν ὃ ὁ κύριος καταργίσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν* (cf. 334 B 8). [12] πϛ' (ff. 264–278) de perfectione monachi (Assemanus II, p. 411–423). [13] πζ' (ff. 278–283) de divina gratia (Assemanus III, p. 42–47). [14] πη' (ff. 283–293ᵛ) de morbo linguae et passionibus (Assemanus II, p. 279–289). [15] πθ' (ff. 293ᵛ–297) de timore animarum, *πρόλογος τῶν παραινέσεων τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ* cod. (Assemanus I, p. 183–187); circa finem, praesertim inde a vv. *ἀνομίας τοῖς σοι προσπίπτουσι* (186 D 3) codex ab editione discrepat; des. *εὐαρεστήσασί σοι πρεσβείαις τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων σου. ὅτι πρέπει σοι δόξα κ. τ. λ.* [16] Ϙ' (ff. 297–299) paraeneses 11 et 12 (Assemanus II, p. 84–86) in unum contractae sub inscriptione *λόγος περὶ παραινέσεως*; quae superius (ff. 128–130), ut docet monitio *προεγρά(φη)*, iam perscriptae sunt. [17] Ϙα' (ff. 299–301) paraenesis de silentio et quiete — in margine *προεγρά(φη) ὄπισθ(εν)* — (Assemanus III, p. 234–236). [18] Ϙβ' (ff. 301ᵛ–306) apologia de Heli sacerdote (Assemanus III, p. 6–11). [19] Ϙγ' (ff. 306ᵛ–314ᵛ) sermo adhortatorius de secundo adventu Domini et de paenitentia (Assemanus III, p. 152–159). [20] (ff. 314ᵛ–316) *κεφάλαια διάφορα ἐνενηκονταεπτὰ* quomodo quis humilitatem sibi comparet, revera huius collectionis iam exaratae (ff. 233ᵛ ss.) cap. 1–4. 7. 9. 13–15; quod ubi primum sensit librarius notam *ἐγρά(φη) ὄπισθ(εν)* apposuit (f. 314ᵛ) et scripturam abrupit in vv. *ἄχρι τέλους, μήποτε* (304 F 2).

2 (ff. 316ᵛ–330) s. **Anastasii Sinaitae** oratio I in psalmum VI, *εἰς τὴν παρεισβασιν τῶν νηστειῶν καὶ εἰς τὸν ἕκτον ψαλμὸν* cod. (M. 89, 1077 ss.). Desinit in vv. *ἠξιώθη καὶ φιλανθρωπίας παρ' αὐτοῦ* (1105 A 8) *ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ.*

3 (ff. 330–349) **Epiphanii monachi** et presbyteri de vita B. M. V. (M. 120, 185–216); in summo f. 330 *μηνὶ σεπτεμβρίῳ η'.*

Liber diligenter exaratus, quem efficiunt fasciculi 43 quaterniones (si excipias supremum quinionem) atque folia tria in principio extra supputationem assuta. Summam fasciculorum et foliorum 372 recensuit manus posterior, quae f. 349 exaravit: *⟨π⟩εριέχει δὲ ἡ παροῦσα δέλτος τετράδια τεσσαρακοντατρία, φύλλα ὁμοῦ τὸ πᾶν τριακόσια ἑβδομηκονταδύο*: †. Inscriptiones, litterae initiales maiores minio exaratae. Adiecta sunt diversis manibus

notae (ff. 9. 37v), supplementa (ff. 75. 127. 132. 188), emendatio (f. 55v). In verba primae paraen. de virtute *τὰ γὰρ δοκοῦντα — ἐμποιοῦσιν* (Assemanus I, 202 E 3–5) legitur (f. 12v) *τοῦτον τὸν λό(γον) εἰπὼν ἐτελεύτησεν ὁ (μον)αχ(ὸς) Γρηγόριος ὁ ἀπὸ τοῦ παντεπόπτ(ου), βεβαιωσάμενος ὅτι ἀκριβῶς ζητοῦντ(αι), λογοθετουμέν(ων) πάντ(ων) ἐν τ(ῷ) τέ(λει), ὥσπερ δὴ καὶ αὐτός* (de monasterio *τοῦ παντεπόπτου* quaedam apud Du Cange, Constantinopolis christiana, lib. IV, p. 80). In principio singulorum operum s. Ephraem tomum atque paginam editionis Vossianae indicavit manus saec. XVII. F. 348 rescriptum. F. 1 summo numerus antiquus *17*.

Integumenti tabulae et dorsum corio rubro obducta sunt; in dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

443 (olim 299). Saec. XIII, membran., mm. 170×123, ff. 246, linn. 25–27 (ff. 173v–237, linn. 16–18).

1 S. Ephraem opera varia. [1] (ff. 1–5v) epistola ad Iohannem (Assemanus II, p. 186–191). [2] (ff. 5v–16) de virtute ad novitium monachum capita IV (Assemanus I, p. 201–216) ut in cod. 441, ff. 17v–34. [3] (ff. 16–25v) de virtute capita X (Assemanus I, p. 216–229), omissa doxologia. [4] (ff. 25v–41v) in illud *Attende tibi ipsi* (Assemanus I, p. 230–254); cap. 6 des. *ἐλπὶς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν* (238 F 5); cap. 11 et 12 in unum contracta sunt. [5] (ff. 41v–44) quod non oporteat ridere (Assemanus I, p. 254–258). [6] (ff. 44v–56v) consilium de vita spirituali ad monachum novitium (Assemanus I, p. 258–282), numeris capitulorum omissis. [7] (ff. 57–64) de recta vita capita XC, *ὀγδοηκονταεννέα* cod. (Assemanus II, p. 56–72), omissis capitulorum numeris. [8] (ff. 64–72) beatitudines *ὀγδοήκοντα*, nempe beatitudines LV (Assemanus I, p. 282–292) atque, inde a f. 68, sub numeris *νς' – οε'*, beatitudines XX (p. 292–299). [9] *λόγοι παραινετικοί*, hoc est paraeneses 1–44 (Assemanus II, p. 72–165); numeri omnino desiderantur, paraen. 6–30 titulis carent: (f. 72r-v) paraen. 1; — (ff. 73–74) paraen. 2; — (ff. 74–75) paraen. 3, cui subditur, nulla facta distinctione (ff. 75–76) paraen. 4; — (f. 76r-v) paraen. 5; — (ff. 76v–77) paraen. 6; — (f. 77r-v) paraen. 7; — (ff. 77v–78) paraen. 8, cui subditur, nulla facta distinctione (ff. 78–79) paraen. 9; — (ff. 79–80) paraen. 10; — (f. 80r-v) paraen. 11; — (ff. 80v–81) paraen. 12; — (f. 81r-v) paraen. 13, cui subditur, nulla facta distinctione (ff. 81v–83) paraen. 14; — (f. 83r-v) paraen. 15; — (ff. 83v–85) paraen. 16; — (f. 85r-v) paraen. 17, cui subditur nulla facta distinctione (ff. 85v–86v) paraen. 18; — (ff. 86v–87) paraen. 19; — (ff. 87–88) paraen. 20; — (ff. 88–90) paraen. 21; — (ff. 90–91) paraen. 22; — (ff. 91–95) paraen. 23; — (ff. 95–95v) paraen. 24, cui subditur, nulla facta distinctione (ff. 95v–97v) paraen. 25; — (ff. 97v–99v) paraen. 26; — (ff. 99v–100v) paraen. 27; — (ff. 100v–101) paraen. 28; —

(ff. 101–102ᵛ) paraen. 29; — (ff. 102ᵛ–103) paraen. 30; — (ff. 103ᵛ–105) paraen. 31; — (f. 105ʳ⁻ᵛ) paraen. 32; — (ff. 105ᵛ–108ᵛ) paraen. 33; — (ff. 108ᵛ–109) paraen. 34; — (ff. 109–111) paraen. 35; — (ff. 111–112) paraen. 36; — (ff. 112–113ᵛ) paraen. 37; — (ff. 114–116) paraen. 38; — (ff. 116–121ᵛ) paraen. 39; — (ff. 121ᵛ–123ᵛ) paraen. 40; — (ff. 124–128) paraen. 41; — (ff. 128ᵛ–133) paraen. 42 in duas partes distributa, quarum altera (ff. 130ᵛ–133) inc. *Μηδὲ ἐν ἑτέρῳ τρόπῳ φθείρῃς* (157 C 2); — (ff. 133ᵛ–135ᵛ) paraen. 43; — (ff. 135ᵛ–136ᵛ) paraen. 44. [10] (ff. 136ᵛ–140) apologia de Heli sacerdote (Assemanus III, p. 6–11). [11] ⟨paraeneses 45–50⟩ (Assemanus II, p. 165–186): (ff. 140–142ᵛ) paraen. 45; — (ff. 142ᵛ–143) paraen. 46; — (ff. 143–146ᵛ) paraen. 47; — (ff. 146ᵛ–152ᵛ) paraen. 48; — (ff. 152ᵛ–153ᵛ) paraen. 49; — (ff. 153ᵛ–154ᵛ) paraen. 50. [12] (ff. 154ᵛ–162ᵛ) *περὶ ταπεινοφροσύνης*, hoc est opusculi, cui titulus De humilitate capita C, cap. 6–9 (Assemanus I, p. 301–302) atque cap. 77–100 (322 F–334 B 8 *πάθος πονηρόν, ὃ καὶ ὁ κύριος καταργήσοι εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν*). [13] (ff. 162ᵛ–166) de ⟨divina⟩ gratia (Assemanus III, p. 42–47), addita doxologia. [14] (ff. 166–173) de morbo linguae et passionibus (Assemanus II, p. 279–289). [15] (ff. 173ᵛ–178ᵛ) ⟨adversus improbas mulieres⟩ (Assemanus II, p. 70–74); in duas partes dispertitur, quarum altera (f. 177 ss.) inc. *Πᾶς ὁ ἐμβλέψας* (72 F 4).

2 (ff. 179–191ᵛ) *μηνὶ ὀκτωβρίῳ κϛ'* s. Demetrii passio (M. 116, 1185–1201) glossulis inter lineas aucta.

3 (ff. 192–198) **s. Theodori Studitae** in adorationem crucis (M. 99, 692–700); inscriptionem *Θεωδ. τοῦ Στ. εἰς τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ* addidit ⟨L. Allatius⟩.

4 **S. Iohannis Chrysostomi** [1] (ff. 198–209ᵛ) in s. Philogonium (M. 48, 747–756). [2] (ff. 209ᵛ–226ᵛ) de patientia * (M. 60, 723–730); lineas quinque f. 221ᵛ post vv. *βασιλεύεις ἐθνῶν* (728, 43) exaratas ipse scriba cancellavit. [3] (ff. 227–237) de eleemosyna * (M. 60, 707–712). Horum trium sermonum desiderantur inscriptiones; spatia tamen ad illas excipiendas vacua relicta sunt.

5 (ff. 238ᵛ–239ᵛ) *Λεξικὸν σὺν Θεῷ τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἀναγκαῖον πρὸς πάσης θείας γραφῆς παραδήλωσιν*, hoc est interpretatio dictionum Ps.-Dionysii Areopagitae imperfecta (M. 4, 23–24 C 11 *ἄττα, ἅτινα, τίνα*).

6 (ff. 240ᵛ–246ᵛ) **Epiphanii monachi** enarratio Syriae (M. 120, 260–272).

Codicem exararunt librarii tres coaevi sese excipientes ([a] ff. 1–173. 240ᵛ–246ᵛ, [b] ff. 173ᵛ–237, [c] ff. 238ᵛ–239ᵛ). Scriptura accurata tametsi compendiis scatens. Fasciculi viginti novem quaterniones (si excipias 17 et 24 terniones, 26 ff. viginti et unum, 27 ff. novem, 28 ff. tredecim, 29 ff. septem) in calce primae et ultimae singulorum paginae signati. Folia quattuor scriptura olim plena, nempe tria post f. 225ᵛ et unum post f. 214ᵛ,

inveniuntur excisa, sine tamen textus damno; alium folium scriptura vacuum excisum est post f. 239v. Inscriptiones, litterae initiales atque numeri rubro colore distincta sunt. In principio singularum s. Ephraem opellarum manus saec. XVII tomum et paginam editionis Vossianae indicavit. Charta in loco custodiae addita schedulam membran. saec. XVI praefert agglutinatam: *Ephrem sermo de patie(n)tia | et alia eiusdem et alioru(m).* | *.299.* Ff. 237v. 238r. 240r scriptura vacant.

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

444 (olim 302). Saec. XIV ex., chartac., mm. 290×207, ff. 293, linn. 29.

S. **Gregorii Nysseni** opera varia.

[1] De beatitudinibus (M. 44, 1193–1301): (ff. 5–10) oratio I; — (ff. 10–14) oratio II; — (ff. 14–18v) oratio III; — (ff. 18v–24v) oratio IV; — (ff. 24v–30) oratio V; — (ff. 30–35v) oratio VI; — (ff. 35v–41v) oratio VII; — (ff. 41v–45v) oratio VIII, quae inc. *Τί τὸ τῆς ὀγδόης παρὰ τῷ προφήτῃ* (1292 A 13). [2] *εἰς τὸ Πατὲρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς*, nempe de oratione dominica (M. 44, 1120–1193): (ff. 45v–52v) oratio I incipiens *Εὐχῆς ἡμῖν διδασκαλίαν*; — (ff. 52v–57v) oratio II, quae inc. *Ὅτε ἦγεν ὁ μέγας*; — (ff. 57v–63) oratio III; — (ff. 63–69v) oratio IV; — (ff. 69v–76v) oratio V. [3] (ff. 76v–90v) de vita Moysis (M. 44, 297–325), *πρὸς Καισάριον μοναχὸν περὶ τελειότητος ἀρετῆς, ἐν ᾧ ἱστορεῖται καὶ ὁ τοῦ Μωυσέως βίος* cod. [4] (ff. 90v–140v) ⟨mystica interpretatio vitae Moysis⟩ (M. 44, 328–429); in loco vv. *ἀπὸ κακίας — Αἰγυπτιαζόντων* (349 B 12–14) legitur (f. 101r-v) *ἀποκατάστασιν τὴν μετὰ ταῦτα, τὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν προσδοκωμένην, τῶν ἐν τῇ γεέννῃ καταδεδισκαμένων*, de quibus ipse librarius notavit *οὐ τοῦ ἁγίου τοῦτο ἐστὶ, ἀλλὰ νόθον καὶ κίβδηλον, διὸ καὶ οὐ δεκτέον*; lacuna col. 429 D 7 *πολλῶν δὲ — εὑρεθήσεται* hoc modo resarcitur: *πολλὰ δὲ εὖ οἶδ' ὅτι εὑρεθήσεται.* [5] (ff. 140v–145v) ad Harmonium quid nomen professiove christianorum sibi velit (M. 46, 237–249). [6] (ff. 145v–161v) de perfectione christiana (M. 46, 252–285), *πρὸς Καισάριον ὁποῖον χρὴ εἶναι χριστιανὸν ἀπόδειξις* cod.; des. *τὴν τελειότητα. εὔχου ὑπὲρ ἐμοῦ, φιλόχριστε καὶ φιλολόγε. ἀμήν.* [7] (ff. 161v–204) oratio catechetica (M. 45, 9 ss.), quae des. *κατὰ τὴν αἰωνίαν ἀντίδοσιν* (105 B 3). *τῷ δὲ Θεῷ ἡμῶν δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν*; capitulorum numeri desiderantur. [8] (ff. 204–223) de mortuis, *ἐπιτάφιος* cod. (M. 46, 497–537). [9] (ff. 223–235v) de infantibus qui praemature abripiuntur (M. 46, 161–192). [10] (ff. 235v–286) de anima et resurrectione, *ζήτησις περὶ ψυχῆς μετὰ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς Μακρίνης* cod. (M. 46, 12–160).

Folia in loco custodiae addita (quae in ordine sic repones: 1. 2. 290–293. 3. 4) ex alio codice saec. XIV desumpta praebent l a u d e m C o n s t a n t i-

nopoleos ab ipso auctore, Georgio Thyatireno, ut videtur, *Καρβώνην* cognominato, exaratam. Inc. *⟨Ἐ⟩γὼ δ' ἄρ' εἰ καὶ μετὰ τῶν ὀφειλόντων χρήματα ἐταττόμην*, des. mut. *ὡς οὐ δίκαιον ὂν τὸν ἥλιον ἐφορᾶν, ἤδη τῷ σκότει*. Praeponuntur lineae duae ad eamdem fortasse opellam spectantes: *Λυδὸν ἐόντα Θυατείρων πόλεως ὡρμημένον, Γεώργιον, αὐτὰρ ἐπωνυμίην Καρβώνην πεύθεο*. (cf. f. 293, l. 20 ... *Σάρδις... ἀντ' ὀφθαλμῶν τῇ ἐμῇ Λυδίᾳ καθεστηκυῖα, ἧς δὴ καὶ μένω μεμνημένος ἀπορραγείς*). Marginibus insunt auctoris manu correctiones.

Ff. 286^{v}–289^{v} manu rudissima perscripta Triodii et Pentecostarii excerpta varia sine pretio continent, nempe (ff. 286^{v}–287^{v}) ex officio *τῶν ἁγίων παθῶν*, (ff. 287^{v}–288^{v}) ex officio feriae VI *τῆς διακαινησίμου*, (ff. 288^{v}–289^{v}) canon in sabbato *τῆς διακαινησίμου*.

Librum efficiunt fasciculi 35 quaterniones (si excipias 17. 26. 28 quiniones, 35 septem ff.) in prima singulorum pagina ima signati, quibus adiecta sunt folia quattuor in principio et totidem in calce. Marginibus apposita sunt ab ipso librario supplementa (ff. 36. 59. 73^{v}. 190^{v}. 198^{v}. 222^{v}), correctiones (f. 58^{v}), verbum *λείπει* (f. 195^{v}: omittuntur ex homoiotel. vv. *τὴν ὁρμὴν — σπουδαζόμενον* M. 45, 85 C 3–5; f. 199: varietates perpaucae in M. 45, 93 C 7–9; f. 216: nihil revera deest). Officinarum chartariarum signa: (ff. 5. 6) farcimen (Briquet 13599), (ff. 7-9. 107 ss.) fructus quidam (cf. Briquet 7346), (ff. 14–100) circuli duo linea recta in crucem desinente coniuncti (cf. Briquet 3174), (ff. 101–105) angelus (Briquet 595), (ff. 139 ss.) hircus exsiliens (cf. Briquet 2845), (ff. 217. 232 ss.) claves duae cum cruce desuper (Briquet 3809), (ff. 220-230) incus (Briquet 3950). F. 289^{v} summo nota de mutuo quodam lectu difficilis † *ἀνελα... μ... ἀπὸ τὸν εὐλαβέστατ⟨ο⟩ν ἱερέα κ(υριον?) τ(ὸν) πανεύγαινον ὑπὲρ εξαμηνιέ(ας) .τσ(=ηστις?) ὀφει(λει?) ἀπὸ τῆς* $\alpha^{\eta\varsigma}$ *τοῦ ἰαννουαρίου μέχρι καὶ τ(οῦ) ὅλου ιουν(ιου) τῆς ἐνδεκάτης ινδ. ὑ(περ)π(ε)ρα πεντε. καὶ γὲγονεν ἀπόδιξις † ὁ τὴν ἐνοχὴν ἔχων τῆς μονῆς τοῦ σ(ωτῆ)ρ(ο)ς τοῦ κρατ(αιοῦ) θεοδ(ω)ρ(ος) Ο.πηνος* (?) †.

Foliorum secturae luteo colore tactae; in sectura inferiore libri clausi inscriptionis vestigia.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

445 (olim 830). Saec. XVI, chartac., mm. 209×152, ff. 129, linn. 35.

S. Gregorii Nysseni opera varia, praefixo indice. [1] de beatitudinibus (M. 44, 1193–1301), hoc est (ff. 2–4^{v}) oratio I, *ἀρχὴ σὺν θεῷ βίβλου τῆς δεκαλόγου, λόγος α'* cod.; — (ff. 5–7) oratio II, *ἐκ τῆς δεκαλόγου, λόγος β'* cod.; — (ff. 7–9) oratio III; — (ff. 9^{v}–12^{v}) oratio IV; — (ff. 12^{v}–15^{v}) oratio V; — (ff. 15^{v}–18) oratio VI; — (ff. 18^{v}–21) oratio VII; — (ff. 21–23) oratio VIII, quae inc. *Τί τὸ τῆς ὀγδόης παρὰ τῷ προφήτῃ μυστήριον* (1293 A 13). [2] *λόγος θ'* (ff. 23–26) de oratione dominica oratio I (M. 44, 1120–1136). [3] *λόγος ι'* (ff. 26–29) adversus eos qui differunt baptismum (M. 46, 416–432). [4] *λόγος ιγ'*

in summo margine et in indice, (ff. 29–30) de fide ad Simplicium (M. 45, 136–145). [5] ις' in indice, (ff. 30–35^v) de infantibus qui praemature abripiuntur (M. 46, 161–192). [6] ιβ' in indice, (ff. 35^v–36^v) *πρὸς Ἰουδαίους περὶ λόγου Θεοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος*, revera orationis catecheticae excerpta tria, hac ratione: praemittitur introductio brevissima, seu potius compendium priorum cap. I sententiarum (*Ἐρωτήσωμεν αὐτοὺς εἰ ἄλογον ἡγοῦνται τὸν Θεὸν ἢ λόγον ἔχει. εἰ δὲ ἀτοπώτατον εἰπεῖν ἄλογον, πάντως λόγον ἔχειν τὸν μὴ ἄλογον ὁμολογήσουσιν. εἰ δὲ καθ' ὁμοιότητα τοῦ ἀνθρωπίνου κἀκεῖνον εἴποιεν εἶναι τὸν λόγον ὡς καὶ τ' ἄλλα πάντα ὅσα τῆς θείας φύσεως ἴδια, ἐπεί τοι καὶ δύναμις καὶ ζωὴ* [cf. M. 45, 13 A 7–B 3]); subsequuntur, nulla facta distinctione, cetera eiusdem capitis, cap. 2 (13 B 3–17 C 9), cap. 4 (20 A 13–C) et cap. 3 (17 C 13–20 A 10). [7] ιε' in indice, (ff. 37–42^v) in illud *Tunc ipse quoque Filius subicietur* (M. 44, 1304–1325) [8] ια' in indice, (ff. 42^v–45) ad Harmonium quid nomen professiove christianorum sibi velit (M. 46, 237–249). [9] λόγ. ιδ' (ff. 45^v–53^v) *πρὸς Ὀλύμπιον ἀσκητήν*, hoc est de perfecta christiani forma (M. 46, 252–285). [10] λόγ. ιζ' (ff. 53^v–62^v) de mortuis (M. 46, 497–537). [11] λόγ. ιη' (ff. 62^v–65^v) in Pulcheriam (M. 46, 864–877). [12] λόγ. ιθ' (ff. 66–84^v) oratio catechetica, quae des. in vv. *κατὰ τὴν αἰωνίαν ἀντίδοσιν* (M. 45, 9–105 B 3). [13] κ' in indice, (ff. 84^v–86^v) adversus eos qui castigationes aegre ferunt (M. 46, 308–316). [14] λόγ. κα' (ff. 86^v–89) contra usurarios (M. 46, 433–452). [15] κβ' in indice, (ff. 89–90^v) in VI psalmum (M. 44, 608–616). [16] λόγ. κγ' (ff. 90^v–93) oratio funebris de Placilla imperatrice (M. 46, 877–892). [17] λόγ. κδ' (ff. 93–94) eiusdem, revera s. **Gregorii Nazianzeni** oratio 35, de martyribus et adversus Arianos (M. 36, 257–261). [18] (ff. 94–112) s. **Gregorii Nysseni** de virginitate, *ἐπιστολὴ μηνύουσα τὰ ὑποτεταγμένα, ἅτινα ἐστὶν προτροπὴ εἰς τὸν κατ' ἀρετὴν βίον. περὶ παρθενίας. λόγ. κε'* cod. (M. 46, 317–416). Post prooemium (317–320 B) legitur sub vv. *ἡ δὲ ἀκολουθία τῶν νοημάτων ἐστὶν αὕτη* capitum tabula. Caput κα' procedit usque ad vv. *εὐχαριστῶν μεταλήψεται* (404 A 1), vv. *Εἰ δὲ τῇ χρείᾳ κ. τ. λ.* atque titulo subsequentis capitis (401 C 6–D 3) omissis; leguntur deinde cap. κβ' atque cap. κγ' tituli, quos excipiunt cap. <κβ'>, nempe 404 A 1–10 (*Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ — τῆς σαρκὸς ἐπικλίνεσθαι*) atque κγ' (404 A 10–405 A 13: *Καλῶς ἂν ἔχοι — διακονημάτων εὐκολίαν*); cap. κδ' constat titulo cap. 24 atque textu cap. 23 et 24. [19] λόγ. κς' (ff. 112–115^v) quod non sint tres dii (M. 45, 116–136). [20] λόγ. κζ' (ff. 115^v–121^v), contra fatum (M. 45, 145–173). [21] λόγ. κη' (ff. 121^v–123^v) in suam ordinationem (M. 46, 544–553). [22] λόγ. κθ' (f. 123^v) eiusdem * contra Manichaeos (M. 46, 541). [23] λόγ. λ' (ff. 123^v–124^v) in illud Apostoli *Omne peccatum, quod fecerit homo, est extra corpus...*, seu contra fornicarios (M. 46, 489–496), addito supplemento *Φθείρει τοῦτον κ. τ. λ.* (M. 46, 1108–1109, ex nostro codice).

[24] λόγ. λα' (ff. 125–127v) de pauperibus amandis oratio I, λόγος περὶ νηστείας καὶ πτωχοτροφίας cod. (M. 46, 453–469).

Librum efficiunt fasciculi octo, — quorum quinque (1. 3–5. 7) folia sexdecim, unus (2) folia viginti, unus (6) folia quattuordecim, supremus tandem folia quindecim comprehendunt, — in prima singulorum pagina summa dextrorsum signati. Inscriptiones atque numeri aliquoties rubro colore exarata sunt. Officinarum chartariarum signa: [a] ancora circulo inscripta, cui superstat stella sex radiorum (cf. Briquet 787); [b] angelus, ni fallor, circulo inscriptus atque litterae *A* hinc, *P* illinc appositae (cf. Briquet 644). Ff. 128. 129 vacua; f. 129v † δεξιτερῇ (θέσει?). Foliorum secturae caeruleo liquore tactae.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

446 (olim 303). Saec. XII, membran., mm. 230×187, ff. 391, linn. 26.

S. Gregorii Nysseni opera varia, praefixo indice recentiore. [1] (ff. 2–23) contra fatum (M. 45, 145–173). [2] (ff. 23v–44v) de infantibus qui praemature abripiuntur (M. 46, 161–192). [3] (ff. 44v–49v) adversus Apollinarem ad Theophilum arch. Alexandrinum (M. 45, 1269–1277). [4] (ff. 49v–78v) vita s. Macrinae (M. 46, 960–1000). [5] (ff. 78v–153) de anima et resurrectione, seu Macrinia, ζήτησις περὶ ψυχῆς μετὰ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς Μακρίνης cod. (M. 46, 12–160). [6] (ff. 153–156v) ad Evagrium monachum de divinitate, hoc est ep. 26 (M. 46, 1101–1108); des. λόγον δίκαιον φήθην. [7] (ff. 156v–170v) de divinitate Filii et Spiritus, καὶ εἰς τὸν 'Αβραάμ (M. 46, 553–576). [8] (ff. 171–190v) in sanctam Pascha oratio I, ὁμιλία περὶ τῆς τριημέρους προθεσμίας τοῦ Πάσχα cod. (M. 46, 600–628). [9] (ff. 190v–199) ad Eustathium de s. Trinitate (ed. Ioh. Mercati, *Varia sacra*, Roma 1903, p. 71–82). [10] (ff. 199v–203v) ad Simplicium de fide, Σιμπλικίῳ τριβούνῳ περὶ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος cod. (M. 45, 136–145). [11] (ff. 204–212v) ad Harmonium quid nomen professiove christianorum sibi velit (M. 46, 237–249). [12] (ff. 212v–229v) eiusdem (?) in diem natalem Christi (M. 46, 1128–1149). [13] (ff. 229v–250v) in Basilium fratrem (M. 46, 788–817). [14] (ff. 250v–263) in s. Stephanum protomartyrem (M. 46, 701–721). [15] (ff. 263–271) altera laudatio in s. Stephanum (M. 46, 721–736, ex nostro codice; cf. infra ff. 378v–385). [16] (ff. 271–280) eiusdem πρὸς Πέτρον τὸν ἴδιον ἀδελφὸν περὶ τῆς θείας οὐσίας καὶ ὑποστάσεως revera **s. Basilii** ep. 38 (M. 32, 325–340). [17] (ff. 280–286v) eiusdem (**s. Gregorii Nysseni**) in suam ordinationem (M. 46, 544–553). [18] (ff. 286v–301v) in diem Luminum (M. 46, 577–600). [19] (ff. 301v–309v) de Meletio episcopo, εἰς Μελέτιον ἐπίσκοπον 'Αντιοχείας ἐν Κωνσταντινουπόλει τελεύτησαντα cod. (M. 46, 852–864). [20] (ff. 309v–334v) πρὸς 'Ολύμπιον ἀσκητήν, hoc est de perfecta chri-

stiani forma (M. 46, 252–285). [21] (ff. 335v–378v) de vita s. Gregorii Thaumaturgi, ἐγκώμιον ῥηθὲν εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν θαυματουργόν γενόμενον ἐπίσκοπον Νεοκαισαρείας cod. (M. 46, 893–957 D 7 οὐ προσεθήκαμεν). Praeponitur (f. 335) capitulorum tabula, inscriptiones autem in principio uniuscuiusque miraculi recentius appositae sunt. [22] (ff. 378v–385) altera laudatio in s. Stephanum (M. 46, 721–736; cf. supra ff. 263–271). [23] (ff. 385–391v) laudatio in s. martyrem Theodorum (M. 46, 736–748); ff. 390 et 391 multum laesis, haud pauca inde a vv. καὶ πάλιν ἐκεῖ (744 B 8) perierunt.

Liber a scribis duobus coaevis (II, ff. 352v–391v) exaratus. Constat fasciculis 49 quaternionibus (praeter supremum ff. septem) in prima singulorum pagina ima dextrorsum signatis. Inscriptiones et earum ornatus, litterae initiales rubro colore distincta (excepto, quod in foliis 42 prioribus inscriptiones atramento, ornatus atque litterae initiales coloribus subfusco et rubro scriptae sunt; in foliis autem 346 ss. inscriptiones omissae, spatio tamen ad illas excipiendas relicto, posterius suppletae sunt). Marginibus insunt animadversiones ex quibus constat exemplar codicis difficile lectu seu laesum fuisse (e. g. ff. 268. 290v. 302v. 303. 307), supplementum aetatis posterioris (f. 183v in M. 46, 617 B 15–C 3), notulae (ff. 274 [in M. 329 C 10–11 μετὰ τὸν υἱὸν]. 318v. 319). Ff. 388v–389 litteris inter se colligatis ο μακαριος, et f. 391v † Χ(ριστ)ε βοήθει †. In ff. 249–250 fenestellae apertae sunt.

Liber fuit olim (f. 2) μονῆς τῶν κελιβάρων (vel potius τῶν Κελληβάρων, in monte Latmo, prope Miletum; cf. Sakkelion, Πατμιακὴ βιβλ., p. 79); saec. XV in bibliotheca Pauli II comparet: (f. 1v) *hic liber est s(an)c(t)issimi d(omi)ni n(ost)rj papę* | *que(m) mihi co(n)cesserat ut tra(n)sfer(r)em* | *i(n) latinu(m) et transtulj plures s(e)rmones* | *ut nouer(u)nt et(iam?) s(an)c(t)issimus d(omi)n(u)s n(oste)r* [Paulus II, 1464–1471] *et R(euerendissi)mus d(omi)n(u)s Uince(n)tinus* [Marcus Barbo ep. Vicent. et cardinalis, 1467–1470] *et R(euere)ndus d(omi)nus Beneue(n)tanus* [Nicolaus Piccolomini?]; quae scripta sunt, ut videtur, ab Athanasio Chalceopulo episcopo Hieracensi [an. 1461–1497], interprete sermonum quinque s. Gregorii Nysseni in orationem dominicam in cod. Vat. lat. 256 (de Athanasio cf. L. Legrand, *Bibliographie hellénique des XVe et XVIe siècles*, t. III, Paris 1903, p. 22–24). In sectura inferiore libri clausi Γρηγοριου Νυ(σσης); inferius litterarum vestigia (*MA?*).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

447 (olim 304). Saec. XII inc., membran., mm. 270×198, ff. 335, linn. 31.

Sanctorum Patrum opera varia, quae ⟨Isidorus card. Ruthenus⟩ his verbis recensuit (f. 1): † τὰ ἀντιρρητικὰ τοῦ Νύσσης τὰ κατὰ Εὐνομίου· καὶ τοῦ ἁγ(ίου) Κυριλλ(ου) τὰ κατὰ Νεστορίου κεφάλ(αια) ιβʹ, καὶ αἱ κατ' αὐτῶν μέμψεις τῶν αἱρετικῶν· καὶ ζητήματα παρὰ τ(ῶν) μοναχ(ῶν) διάφορα, καὶ λύσ(εις) τοῦ αὐτ(οῦ) Κυριλλ(ου)· καὶ ὅροι διαφόρ(ων) ἁγί(ων) καὶ σοφ(ῶν) τιν(ῶν)· —

1 S. Gregorii Nysseni contra Eunomium hac ratione: (ff. 1–2v) duodecim librorum tabula initio mutila incipiens Καὶ ὅτι οὐ κατὰ τὴν κοινὴν (ed. V. Jaeger, Gregorii Nysseni opera, volumen primum, Contra Eunomium libri, pars

prior, Berolini 1921, p. 14,19–19,8), quam excipiunt [a] (ff. 2v–3) eiusdem (?) de deitate et tribus personis ut in cod. 424, ff. 296v–297, [b] (ff. 3–4) Ἰωάννη (μον)αχ(ῷ) brevissima de incarnatione, de carne Christi, de synaloephe, de virtute numerorum, atque synodi Nicaenae excerptum, omnino ut in cod. 424, f. 297r-v. Sequuntur contra Eunomium libri, nempe (ff. 4–93v) liber I (Jaeger, pars prior, p. 20–215; M. 45, 248–464); — (ff. 94–134v) liber II (M. 465–572; refutatio confessionis Eunomii apud Jaeger, pars altera, p. 296–389); — (ff. 134v–155) liber III (M. 572–616; libri III tomus I apud Jaeger, pars altera, p. 1–47); — (ff. 155–179) liber IV (M. 617–676; libri III tomus II apud Jaeger, pars altera, p. 48–100); — (ff. 179–190v) liber V (M. 680–708; libri III tomus III apud Jaeger, pars altera, p. 101–126); — (ff. 191–201v) liber VI (M. 709–737; libri III tomus IV apud Jaeger, pars altera, p. 127–150); — (ff. 202–212v) liber VII (M. 740–765; libri III tomus V apud Jaeger, pars altera, p. 151–174); — (ff. 212v–226) liber VIII (M. 768–800; libri III tomus VI apud Jaeger, pars altera, p. 175–203); — (ff. 226–236) liber IX (M. 801–825; libri III tomus VII apud Jaeger, pars altera, p. 204–225); — (ff. 236–247) liber X (M. 825–853; libri III tomus VIII apud Jaeger, pars altera, p. 226–249); — (ff. 247v–258) liber XI (M. 856–884; libri III tomus IX apud Jaeger, pars altera, p. 250–273); — (ff. 258v–268v) Liber XII (M. 884–908; libri III tomus X apud Jaeger, pars altera, p. 274–295). In fine *τοῦ Νύσης τῶν κατὰ Εὐνομίου τέλος.*

2 **s. Cyrilli Alexandrini** [1] (ff. 269–294v) apologeticus pro XII capitulis adversus Orientales (ed. Schwartz, Acta conciliorum oecumenicorum I, 1, 7, 1929, p. 33–65). [2] (ff. 295–302) de dogmatum solutione, *τὰ παρὰ τῆς ἀδελφότητος προτεθέντα κεφάλαια τῷ ἁγίωι Κυρίλλῳ ἐπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας* cod., omisso prooemio (ed. Pusey, Cyrilli archiepiscopi Alexandrini in D. Ioannis evangelium, vol. III, Oxonii 1872, p. 549–566; cf. M. 76, 1077–1081 [adv. anthropomorphitas cap. 1. 2], 1085–1093 [cap. 5–9], 1104–1105 [cap. 16], 1097–1100 [cap. 13]); supplementa exhibet liber noster in ff. 301–301v (ed. Ioh. Mercati, Varia sacra, p. 85–86). [3] (ff. 302–312) responsiones ad Tiberium diaconum sociosque suos, *πεύσεις δογματικαὶ προτεθεῖσαι παρὰ Τιβερίου διακόνου καὶ τῶν ἀδελφῶν τῷ ἁγίῳ Κυρίλλῳ ἀρχ. Ἀλεξ.* cod. (Pusey, op. cit. p. 576–602; cf. M. 76, 1108–1113 C [adversus anthropomorphitas cap. 18. 19], 1100–1104 [cap. 14], 1113–1117 [cap. 20–21], 1104 [cap. 15], 1093–1096 [cap. 10], 1117–1120 [cap. 22], 1081–1084 [cap. 3], 1097 [cap. 12], 1096–1097 [cap. 11], 1120 [cap. 23], 1084–1085 [cap. 4], 1105–1108 [cap. 17]).

3 (ff. 312v–314) 〈**s. Gregorii Nazianzeni** carmen I 2, 30: versus iambici acrostichi〉 (M. 37, 908–910) cum interpretatione, quae inc. *Πάσης*

σου ἐργασίας καὶ λόγου, des. τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.

4 definitiones. [1] (f. 314r-v) περὶ ὅρων ⟨ἀνακεφαλαίωσις⟩. Inc. Ὅρος ἐστὶ λόγος σύντομος δηλωτικὸς τῆς φύσεως (cf. M. 89, 52 C 14), des. τὸ μὴ ἀντιστρέφειν πρὸς τὸ ὁριστόν (cf. Lambecius-Kollarius, Commentariorum lib. VII, 387–388). [2] (ff. 315–329) definitiones ex variis auctoribus collectae, fere ut in Doctrina Patrum de Incarnatione Verbi (ed. Diekamp, p. 249–266; cf. cod. Vat. gr. 197, ff. 69 ss.).

5 (ff. 329–334v) τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου τοῦ Σινᾶ ὄρους. Sunt excerpta ex libro Viae duce desumpta, ab editione discrepantia. Inc. Τί ἐστιν ὅρος καὶ κατὰ τί εἴρηται ὅρος καὶ ὁσαχῶς νοεῖται ὅρος (M. 89, 52 C 12), abrumpitur in vv. κατὰ τὸ λεῖπον εἴρηται τοίνυν ἐν (77 C 10).

F. 335r-v ex codice latino saec. XIV binis coll. exarato — ut cod. 441, ff. I. 308 — avulsum quaestiones iuridicas continet... *⟨Ut⟩ru(m) aduocat(us) teneat(ur) p(ar)ti au(er)se q(ui)cq(uid) dicit ... Utru(m) q(ui)s ten(e)at(ur) t(er)ra(m) oste(n)de(re) p(ro) qu(a) ce(n)su(m) soluit an(n)uat(im). R. Rusticus quidam quolib(et) an(n)o soluebat ...*

Codex accurate perscriptus. Constat hodie fasciculis 42 quaternionibus (excepto 18 ternione) in prima singulorum pagina ima signatis; ex neglegentia librarii, numero ις′ omisso, fasciculus ιζ′ et insequentes iusto numero fiunt maiores uno. Perierunt fasciculus codicis primus, et unus aut plures in calce. Inscriptiones litteris uncialibus minoris moduli exaratae sunt, adhibito pluries rubro colore. F. 269 nota ⟨L. Zaccagni⟩, f. 302 Angeli Mai. Folia complura (e. g. 116–118. 149. 150. 157–161. 275–281) mucore inquinata non sine scripturae damno. Scheda membranacea tabulae anteriori aversae agglutinata praebet inscriptionem anno 1550 posteriorem: *Gregorii Nisseni sermo de | Trinitate et alia eiusde(m) et aliorum | .304.* De libro quaedam dixit Jaeger (op. cit., II, p. 14 et 15), qui eum littera *V* insignivit.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis assutum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

448 (olim 305). Saec. IX–X (ff. 2–8v atque margines ff. 79–84 saec. XIII; f. 1 saec. XIV), membran. (ff. 1–8 chart.), mm. 215×155, ff. 271, linn. 24–27.

S. Gregorii Nysseni opera varia. [1] in Ecclesiasten (M. 44, 616–753), hoc est (ff. 1–11) homilia I, cuius partem priorem usque ad vv. τί τῶν φαινομένων ἔκα | (632 B 9) suppleverunt [ff. 1–8v] ex exemplari mutilo manus duae saec. XIII et saec. XIV; des. ἐμποιήσει τῇ φύσει ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.; — (ff. 11–17) hom. II, in qua desiderantur vv. ἐκκλη]σιαστὴς — τὸ μάταιον (640 D 6–644 B 15) duobus foliis post f. 13v perditis; — (ff. 17v–27v) hom. III; — (ff. 28–37v) hom. IV; — (ff. 38–48v) hom. V; — (ff. 48v–58) hom. VI; — (ff. 58–70v) hom. VII; —

(ff. 70v–83) hom. VIII. In fine πλήρης τοῦ ἐκκλησιαστοῦ ἡ ἑρμηνεια. [2] (ff. 83v–95) ad Ablabium quod non sint tres Dii, περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος πρὸς Ἀβλάβιον μονάζοντα cod. (M. 45, 116–136), addita doxologia. [3] (ff. 95v–102) oratio funebris de Meletio episcopo, ἐπιτάφιος εἰς Μελέτιον ἀρχ(ι)επ(ί)σκοπ(ον) Ἀντιοχείας ῥηθεὶς ἐν Κω(νσταντινου)πό(λει) cod. (M. 46, 852–864). [4] de beatitudinibus (M. 44, 1193–1301), hoc est (ff. 102–111v) homilia I; — (ff. 112–118) hom. II; — (ff. 118–126v) hom. III; — (ff. 126v–137) hom. IV; — (ff. 137–146v) hom. V; — (ff. 147–155) hom. VI; — (ff. 155–163v) hom. VII; — (ff. 163v–170) hom. VIII, quae inc. *Τί τὸ τῆς ὀγδόης παρὰ τῷ προφήτῃ* (1292 A 13). [5] de oratione dominica (M. 44, 1120–1193), hoc est [1] (ff. 171–184) oratio I; — (ff. 185–194) oratio (ὁμιλία cod. et ita in subsequentibus) II, quae inc. Ὅτε ἦγεν ὁ μέγας Μωυσῆς; — (ff. 194–205v) oratio III cum supplemento (ff. 203v, l. 2 ab imo –205, l. 3) post vv. ἐν ἀλλήλοις ἀλλασσομένων (M. 1160 C 4), quod edidit A. Maius in Nova Patrum Bibliotheca IV, p. 52–54; — (ff. 205v–219) oratio IV; — (ff. 219v–233) oratio V. [6] (ff. 234–244v) in resurrectionem Domini oratio II (M. 46, 628–652), revera **Severi Antiocheni** homilia 77 (Patrologia Orientalis XVI, 1922, p. 794–860), in qua desunt vv. κατὰ μικρὸν προτιθεμένοις — κατὰ δὲ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἐν αὐτῇ (M. 637 C 11–648 D 3; P. O., 822,7–850,5) uno fasciculo post f. 241v perdito. [7] (ff. 244v–265v) Μηνὶ ἰουλίῳ ιθ', vita s. Macrinae πρὸς Ἱέριον μονάζοντα (M. 46, 960 ss.); sex foliis post f. 249v perditis, desiderantur vv. πρᾶγμα τοι]οῦτον — σπουδαιότερον εἰχόμην (965 D 9–976 B 15); abrumpitur in vv. ψαλμῳδίας καταστγασθείσης (993 C 14), foliis sex, ut videtur, perditis. [8] (ff. 266–271v) in s. Stephanum laudatio I, quae inc. mut. τῶν χριστιανῶν ὅπλα (M. 46, 709 D 9–721).

Marginibus inscripta sunt diversis manibus saec. XIII, ni fallor: [a] (ff. 79–84) s. **Gregorii Nysseni** de communibus notionibus, *Πῶς τρία πρόσωπα λέγοντες ἐν τῇ θεότητι οὐ φαμὲν τρεῖς θεούς. πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν* cod., ab editione (M. 45, 176–185) discrepans, ut in cod. 402, ff. 154v–161v; [b] (ff. 84–89) eiusdem in illud *Hic est filius meus dilectus*, revera **Gregorii Antiocheni** de baptismo Christi sermo II (M. 88, 1872–1884); [c] ⟨**Theophylacti Simocati**⟩ epistolae variae, nempe (f. 111v) ep. 3 (Hercher, p. 763), (f. 170) ep. 19 *Χλοάζων Μίκωνι* (p. 769), (f. 170v) ep. 18. 20. 30 (p. 768, 769, 772); [d] (ff. 163v–165) adiurationes contra febrim; [e] (f. 184v) psalmus 150 paraphrasi devota auctus; [f] (ff. 233–233v) ⟨**Pauli monachi**?⟩ oratio ad B. M. V. (cf. Horologium, ed. Romae 1876, p. 123).

Codex accurate ab una eademque manu perscriptus (si excipias ff. 102–111 a librario coaevo exarata). Constabat fasciculis saltem triginta octo in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis (f. 30 ε'; f. 258 λς'), sed perierunt fasciculus primus atque

fasciculi secundi folium primum, — in quorum locum chartae octo suffectae sunt (ff. 1–8^{v}), — item fasciculi secundi folia duo suprema (post f. 13^{v}); fasciculi λβ', λδ', λζ' saec. XIII iam exciderant, ut ex notis illius, qui margines ff. 79–89 scriptura replevit, apparet: (f. 241^{v}) † *ὁ παρὼν λόγος ἐλλιπής ἐστιν, διὰ δι(α?) τὴν κατὰ βάθους πτωχείαν ἡμῶν μὴ εὐπορούντων χαρτίων οὐκ ἐγράφη τὸ λεῖπον. εὑρίσκεται δὲ ὁ λόγος ἐν τῇ ἑτέρᾳ ἡμῶν βίβλῳ τῇ βαμβυκίνῃ τῇ ἐχούσῃ πολλοὺς λόγους τοῦ μεγ(ά)λου τούτου φωστῆρος* (f. 242) *καὶ ὀφείλει ὁ μέλλων ἀναπληρῶσαι ὑστέρημα ἄρξασθαι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ τρετραδίου τοῦ ἐκεῖθεν, ἤ(γουν) ἀπὸ τῆς συλλαβῆς τῆσδε λεγούσης « ἵνα τοῖς »* (M. 46, 637 C 11) *καὶ λῆξαι εἰς τὴν ἀρχὴν τούτου τοῦ τρετραδίου ἤ(γουν) τοῦ « καὶ ἐν ὀγδόῃ »* (col. 648 D 3); (f. 249^{v}) *λείπει ὧδε τετραδύον* (quae cancellata sunt) † *ἐστερήται καὶ οὗτος ὁ λόγος ὡσεὶ φυλλ(α) τρῖα, ἀλλ' ἔχει τοῦτον ἡ προρρηθεῖσα βίβλος*; (f. 265^{v}) *ἀπώλετο ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα τετραδύον ἓν* (quae cancellata sunt): — † *ἐζημιώθη καὶ ὧδε οὗτος ὁ λόγος ποσότ(η)τ(ος) φύλλων τριῶν· εὕρηται δὲ καὶ οὗτος ἐν τῇ προρρηθείσῃ ἡμετέρᾳ βίβλῳ* †.

Constat igitur nunc fasciculis 35 quaternionibus (si excipias 2 et 35 terniones, 14 quinionem, 3 et 30 foliorum septem, 22 foliorum trium). Inscriptiones litteris uncialibus moduli minoris et ornatu lineis virgulisque perfecto distinguuntur. Marginibus insunt scribarum emendationes et illius viri docti saec. XIII, de quo supra egimus, notae (e. g. ff. 51^{v}. 70^{v}. 73. 78^{v}. 119^{v}. 123^{v}. 131^{v}).

Fuit olim Iohannis cuiusdam lectoris (f. 137) † *τουτω το βηβλήον ἐνε κυροῦ Ἰώ(αννου) τοῦ ἀναγνώστε? | κὰι ἴ αναγινὸσκωνταις αυτων ἐυχεσθέ μοι δῖα τῶν κ(ύριο)ν.* Ff. 101^{v}–102 inscriptio saec. XIII erasa; f. 1^{v} manu rudissima *δοκὴ μοὶ κονδΐλιου* — seu *βονδΐλιου — κυροῦ Ἰω(άννου) τοῦ σφήξηναι ἐνα...* (?). Folia complura humore conspurcata non sine textus damno. De libro quaedam dixerunt A. Mai (op. cit., p. 43–44), qui scripturae (f. 204^{v}) specimen dedit (tab. 5 in principio libri), et M. A. Kugener in Patrol. Orient. XVI, 1922, p. 781–782. In sectura inferiore libri clausi † *Του NYCCHC.*

In tabulis corio rubro obductis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii; in dorso, quod renovatum est, Pii IX et A. Mai item card. bibliothecarii.

449 (olim 306). Saec. XI, membran., mm. 350×270, ff. II. 225, coll. 2, linn. 37.

S. Gregorii Nysseni opera varia. [1] (ff. 1–42) de hominis opificio (M. 44, 128–256): omittitur epistola praevia ad Petrum; cap. 1 des. *θάλασσαν ἕτοιμος ἦν* (132 C 3); cap. 7 des. *ὑποχειρίων συνεργίαν* (144 A 8); cap. 9 procedit usque ad vv. *τοῦ λόγου τὸ στόμα κατέλιπον*, quae sunt initium cap. subsequentis (152 B 6); cap. 10 inc. *Διπλῆ δὲ* (ib.); cap. 15 procedit usque ad vv. *ὁμοίωσιν ἡμετέραν* (177 D 10); cap. 16 inc. *Ὡς μικρά τε* (ib.); cap. 28 des. *ἐπὶ τὴν γῆν καταπίπτειν οἴεσθαι* (233 C 1); cap. 29 inc. *Μηδ' αὖ πάλιν* (ib.). [2] de beatitudinibus (M. 44, 1193–1301), nempe (ff. 42–46^{v}) oratio I; — (ff. 46^{v}–50) oratio II; — (ff. 50–54) oratio III; — (ff. 54–59) oratio IV; — (ff. 59–64) oratio V; — (ff. 64–68^{v}) oratio VI; — (ff. 68^{v}–73) oratio VII; — (ff. 73–76^{v}) oratio VIII, quae inc. *Τί τὸ τῆς ὀγδόης* (1292 A 13). [3] de oratione dominica orationes quinque, *εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ περὶ προσευχῆς λόγοι θ'–ιγ'* cod. (M. 44, 1120–1193): (ff. 76^{v}–82) oratio I; — (ff. 82–85^{v}) oratio II; — (ff. 85^{v}–90) oratio III editis

longior, ut in cod. 448, ff. 203ᵛ–205; — (ff. 90ᵛ–95ᵛ) oratio IV; — (ff. 95ᵛ–101) oratio V. ⁴ in cantica canticorum (M. 44, 756–1120): (ff. 102–104ᵛ) prooemium, 'Ἐπιστολή. τῇ σεμνοπρεπεστάτῃ Ὀλυμπιάδι Γρηγόριος ἐπίσκοπ(ος) Νύσης ἐν κ(υρί)ῳ χαίρειν cod., omissa doxologia; — (ff. 104ᵛ–112) homilia I, cuius pars prior usque ad vv. καθώς φησιν ὁ ἀπόστολος (f. 107ᵛ, M. 764 D 4–772 D 5) inscribitur Γρηγορίου ἐπ. Νύσης προοίμιον εἰς τὸ ᾆσμα τῶν ᾀσμάτων, pars altera (ff. 107ᵛ–112) Πάλιν τοίνυν κ.τ.λ. titulo λόγος πρῶτος instructa est; — (ff. 112–119) hom. II; — (ff. 119–127) hom. III; — (ff. 127–136) hom. IV; — (ff. 136–145) hom. V; — (ff. 145–152ᵛ) hom. VI; — (ff. 152ᵛ–164) hom. VII; — (ff. 164ᵛ–168ᵛ) hom. VIII; — (ff. 169–177ᵛ) hom. IX; — (ff. 178–183) hom. X; — (ff. 183–189ᵛ) hom. XI; — (ff. 189ᵛ–197ᵛ) hom. XII; — (ff. 197ᵛ–205ᵛ) hom. XIII; — (ff. 205ᵛ–214) hom. XIV; — (ff. 214–224ᵛ) hom. XV.

(F. 225ʳ⁻ᵛ) manu saec. XIV (?) incerti operis apologetici et ascetici tabula initio et fine mutila, minio paullo tenaci exarata. ς'. Περὶ τῶν ἀποστόλων καὶ ὅτι οὐ διὰ σημείων μόνον ἐφῆλκον τοὺς ἀπίστους εἰς πίστιν, ἀλλὰ καὶ διὰ βίου. δεῖ γὰρ καὶ ἄληπτον εἶναι τὸν πιστὸν καὶ οἰκονομικὸν καὶ διδακτικόν. κγ'. Περὶ τοῦ μὴ ψεύδεσθαι εἰς ἀλλήλους, ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ στοιχεῖν, καὶ κατὰ Ἑλλήνων καὶ αἱρετικῶν στηλιτευτικὸς καὶ ἱστορία διόλου περὶ | .

In f. 101ᵛ vacuo manus longe recentior versus septem senarios perscripsit in s. Gregorium Nyssenum, quorum primum Πάσας μὲν ἄστρων οὐρανοῦ λαμπηδόνας, ultimum Ἡττᾶ κραταιῶς (κραταιὸς 1ª m.) ἡ Γρηγόριος χάρις. Sequitur initium alterius carminis Ὦ πάτερ ἅγιε μέγιστε μυστολέκτα.

Codex accurate perscriptus. Constat fasciculis 29 quaternionibus (si excipias 7 septem foliorum, 13 ternionem, 29 binionem) in calce primae singulorum paginae sinistrorsum signatis, atque duobus foliis in loco custodiae praefixis. Inscriptiones charactere unciali moduli minoris exaratae rubro colore distinctae sunt, item litterae initiales atque numeri. Πύλαι et litterae maximae ff. 1 et 102 coloribus viridi, caeruleo, rubro pictae. Foliorum series olim turbata, ut docebant monitiones (ff. 125. 133ᵛ. 141ᵛ), restituta est tempore fortasse quo liber compactus est. Foliorum duplex enumeratio, una antiquior (quae ff. 105 et 149 omiserat, f. 159 bis supputaverat), alia posterior, quam secutus sum. F. II vacuum; f. 1 mucore laesum atque perterebratum, f. 115 perforatum, neutrum sine textus damno; f. 101ᵛ monocondylium μιχαὴλ ὁ ἀ..ός ὁ καὶ λ(?)ονταράτ(ος).

In tabula anteriore aversa nota *N̂. 21. 2° Plu.*; ibidem exstant agglutinatae schedulae duae chartaceae, prior numerum *77*, altera numerum *78* praeferentes. F. I manu saec. XVI *Beati Gregorij Nisseni sermones* (quae f. 1 repetita sunt, addita nota *58*); ibidem manu saec. XV *Libru(m) s(anc)ti gregorij nixen(i) epistol(am) miss(am) fr(atr)i suo baxilio* | *Lunanus xama (?) manu p(ro)p(ri)a p(er) d. VII* (cf. cod. 441, f. II).

Integumentum saec. XVI medii, ut videtur, ex corio castaneo signato. In tabula anteriore summa legitur *Greg. niseni sermones*, in dorso *B. Gregorij Nisseni sermones*; ibidem schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *449*. Fibularum et catenae vestigia.

450 (olim 588). Saec. X–XI (ff. 1–3. 238. 239 rescripta saec. XIII–XIV), membran., mm. 276×210, ff. I. 406, linn. 28.

1 S. Gregorii Nysseni [1] (ff. 3–5. 7. 6. 8–12v) in illud [Matth. 25, 40] *Quatenus uni ex his fecistis*, hoc est de pauperibus amandis oratio II (M. 46, 472–489). [2] (ff. 12v–28) de infantibus qui praemature abripiuntur (M. 46, 161–192). [3] (ff. 28–34) ad Harmonium quid nomen professiove christianorum sibi velit (M. 46, 237–249).

2 s. Iohannis Chrysostomi [1] (ff. 35–40v) homilia cum Saturninus et Aurelianus acti essent in exsilium (M. 52, 413–420), doxologia addita. [2] (ff. 40v–46) homilia in Eutropium (M. 52, 391–396). [3] (ff. 46–66) homilia cum extra ecclesiam deprehensus Eutropius abreptus fuit (M. 52, 395–414). [4] de verbis Apostoli *Habentes autem eumdem spiritum fidei* (M. 51, 271–302): (ff. 66v–77) homilia I; — (ff. 77–87v) hom. II, *τοῦ αὐτοῦ τῇ προτέρᾳ διαλεχθεὶς εἰς τὴν — γεγραμμένον, πάλιν εἰς αὐτὴν εἶπεν...* cod. (cf. M. 281, n. a); — (ff. 87v–100v) hom. III. [5] (ff. 100v–111v) de Lazaro concio VII, *ὁμιλία πρὸς τοὺς εἰς τὰς ἱπποδρομίας ἀπελθόντας κ. τ. λ.* cod. (M. 48, 1043–1054). [6] (ff. 112–113) eiusdem (?) de vigilantia, *τοῦ Χρυσοστόμου λόγος περὶ ἀγρυπνίας* cod. Inc. *Οἱ τοῖς πολεμίοις ἀντιμαχόμενοι*, des. *μελετῶντα ἡμέρας καὶ νυκτός. αὐτῷ γὰρ πρέπει κ. τ. λ.* [7] (ff. 113–113v) **Isidori Pelusiotae** *περὶ προορισμοῦ*. Inc. *Πλοῦτον μὲν γὰρ ἀφαιρεῖται*, des. *στοχαζόμενος τῆς δυνάμεως τῶν θεραπευομένων.* [8] (ff. 113v–114) Anonymi *περὶ τῶν χρόνων τῆς τοῦ κυρίου ἐνσάρκου παρουσίας*. Inc. *Ἰστέον ὅτι Καίσαρ ἑρμηνεύεται ἀνατομή*, des. *κατῆλθεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μηνὶ τῷ αὐτῷ ιδ', ἡμέρᾳ α', ὥρᾳ γ'.* Sequuntur, nulla facta distinctione, [a] (f. 114) sententiae breviores quinque, nullius fere momenti, de futuro iudicio praecipue agentes. Prima inc. *Ἰσταίον ὅτι ἀρρενοφθόροι*, des. *εἰς τὸν χαλεπὸν τόπον τοῦ φονέως κατεδικάσθησαν*; ultima *Ἰσταίον ὅτι ἀπὸ δώδεκα ἐτῶν λογοθετεῖται ἄνθρωπος ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐξώδου αὐτοῦ*; [b] (ib.) aetates hominis octo; (ib.) animae *αἰσθήσεις* quinque; [c] (ff. 114–114v) s. **Gregorii Thaumaturgi** expositio fidei (M. 10, 984–988), cui subditur (f. 114v) dictum abbatis Menae, hegumeni monasterii abbatis Severiani, de paenitentia. [9] (ff. 115–125v) eiusdem (**s. Iohannis Chrysostomi**) homilia in dictum apostoli de dormientibus, hoc est de Lazaro concio V (M. 48, 1017–1026). [10] (ff. 125v–144) homilia in illud apostoli [1 Tim. 5, 9] *Vidua eligatur* (M. 51, 321–338). [11] (ff. 144–154v) homilia in dictum Apostoli [1 Cor. 7, 2] *Propter fornicationes* (M. 51, 207–218). [12] (ff. 154v–163v) homilia in illud apostoli [1 Cor. 7, 39–40] *Mulier alligata est* (M. 51, 217–226). [13] (ff. 163v–183) quales ducendae sint uxores (M. 51, 225–242). [14] (ff. 183v–190v) homilia ad eos qui obiciunt cur e medio sublatus

non sit diabolus, seu de diabolo tentatore hom. II (M. 49, 257–264). [15] in illud [Is. 6, 1] *Vidi Dominum* (M. 56, 97–142): (ff. 190ᵛ–200ᵛ) hom. I; — (ff. 200ᵛ–206) hom. II, *τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία εἰς τὸ ῥητὸν — ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου, λόγος α'* cod.; — (ff. 206–214) hom. III, *τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν πρώτην τῶν Παραλειπομένων — κακὸν ἡ ἀπόνοια, λόγος β'* cod.; — (ff. 214–223) hom. IV, *λόγος γ'* cod.; — (ff. 223–228ᵛ) hom. V, *λόγος δ'* cod.; — (ff. 228ᵛ–234ᵛ) hom. VI, *τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία εἰς τὰ Σεραφίμ* cod. [16] (ff. 235–242) eiusdem * de angusta porta et in orationem dominicam, *περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν πολιτεύεσθαι καὶ ἑρμηνεία τῆς προσευχῆς* cod. (M. 51, 41–48; cf. S. Haidacher, in *Zeitschrift für katholische Theologie* XXIV, 1910, p. 216–218). [17] (ff. 242–256) in dictum Apostoli [Rom. 7, 19] *Non quod ego volo* * (M. 59, 663–674). [18] (ff. 256–264ᵛ) in dictum Ieremiae [10, 23] *Domine, non est in homine* (M. 56, 153–162). [19] (ff. 264ᵛ–276) de prophetiarum obscuritate homilia I (M. 56, 163–175); — (ff. 276–294) hom. II; f. 280ᵛ verba *καὶ τὰ μὲν ἄλογα — ηὔξησα τὴν ἀντίθεσιν* (col. 179, 29–52) obelo distincta sunt. [20] (ff. 294–308ᵛ) adversus eos qui dicunt daemones gubernare res humanas, hoc est de diabolo tentatore hom. I (M. 49, 241–258). [21] (ff. 308ᵛ–320ᵛ) homilia in propheticum dictum [Is. 45, 7] *Ego Dominus Deus feci lumen* (M. 56, 141–152). [22] (ff. 320ᵛ–326) eiusdem * sermo in illud [2 Cor. 12, 9] *Sufficit tibi gratia mea* (M. 59, 507–516). [23] epistolae variae: (ff. 326ᵛ–329ᵛ) eiusdem (?) Cyriaco, hoc est ep. 125 (M. 52, 681–685), quae des. *ἀντιγράψαι ἡμῖν καταξίωσον*; (ff. 329ᵛ–332) eiusdem *πρὸς Ὀλυμπιάδα ὢν ἐν τῇ ἐξορίᾳ*, revera epistolae 11. 10. 8. 9 (M. 52, 609, 607, 608) in unam conflatae. [24] (ff. 332–334) eiusdem (?) sermo cum iret in exsilium, *εἰς τὴν ἐξορίαν* cod. (M. 52, 435–438). [25] (ff. 334–335ᵛ) eiusdem sermo post reditum a priore exsilio, *ὅτε ἦλθεν ἀπὸ τῆς ἐξορίας* cod. (latine in M. 52, 439–442; graece apud Montefalconium, t. III, p. 424–425). [26] (ff. 335ᵛ–361) de paenitentia sermo hortatorius ⟨I⟩ * (M. 60, 681–700). [27] (ff. 361–381ᵛ) sermo de pseudoprophetis et falsis doctoribus * (M. 59, 553–568).

3 (ff. 381ᵛ–405) **s. Gregorii Nysseni** sermo in mortuos (M. 46, 497–537). (f. 405ᵛ) *πίναξ δέδειγμαι τῆσδε τῆς βίβλου, μέρωψ*, hoc est index homiliarum decem s. Iohannis Chrysostomi, quarum sex priores eaedem sunt quae supra (ff. 35–100ᵛ) perscribuntur, septima in illud [Matth. 11, 11] *Inter natos mulierum* (hom. 37 in Matthaeum?), *ζ'–ι'* conciones I–III de Lazaro (M. 48, 963 ss.).

Ff. 1–2 palimpsesta ex codice saec. XIII, ut videtur, binis coll. exarato avulsa continent [a] (f. 1ʳ·ᵛ) fragmentum vitae s. Stephani iunioris, auctore Stephano diacono, edita (BHG. 1666) pleuioris, inde a vv. *τὸ βασι-*

λικὸν ἐπίταγμα βούλεται usque ad vv. οὔτε μὴν ἄλλο ὑποστῆναι σε τοιοῦτον (cf. M. 100, 1128-1133 A 2), b (f. 2r-v) libri indicem, in fine cuius † ἔχει τὸ παρὸν βιβλίον λόγους λη', ὧν τὰ ψηφία ἑκάστῳ τῶν φύλλων. Deinde alia manu ἠσὺν φῦλα υ'.

Ff. I et 406 ex eodem codice iuridico latino saec. XIV binis columnis exarato avulsa sunt ac cod. 447, f. 335r-v (comment. in Decretales I, tit. 6?).

Codex diligenter perscriptus. Constat duabus partibus in unum conflatis: partem priorem (ff. 4-34v) efficiunt fasciculi quattuor quaterniones (excepto primo septem foliorum), partem alteram (ff. 35-406v) fasciculi quaterniones 47 (si excipias supremum binionem) propria supputatione distincti et insuper, ut praecedentes, triplici cruce in summa singulorum pagina aucti. Perierunt, ut opinor, folium unum in principio et duo post f. 237v, in quorum locum suffecta sunt saec. XIII-XIV folia quinque, nempe ff. 1-3. 238. 239, ex codice rescripto desumpta. Quot folia impleant singulae opellae notavit manus recentior, quae insuper earum numerum addidit fasciculorumque notas effluxas iterum inscripsit. F. 404v litteris inter se colligatis † ὁ εὐτελὴς ἐπίσκοπος Κλαζομ(ε)ν(ῶν) Κοσμᾶς †. F. 1 summo nota *3*; f. I imo *588* | *450* (inferius *449* cancell.). F. 34v vacuum. In sectura inferiore libri clausi ☧ου.

Integumenti tabulae et dorsus insignia praeferunt Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; tabulae anteriori et dorso agglutinata est schedula saec. XVII, in qua nota rubra *450.*

451 (olim 589). Saec. XIV, chartac., mm. 292×216, ff. I. 208, linn. 33.

1 (ff. 1-7v) s. **Gregorii Nysseni** (?) testimonia adversus Iudaeos; abrumpitur opusculum in vv. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κ⟨ύριος⟩ (M. 46, 193-232 A 3); capitum inscriptiones nonnullae desunt. Quae sequuntur, (ff. 8-9v) ἀνήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ὕψος — τὴν οἰκουμένην καλύψαντα, ex exemplari mutilo (cf. cod. 509, f. 1, lin. penultima) descripta, latine leguntur translata apud Laurentium Sifanum (Divi Gregorii ep. Nysseni opera, Basileae 1562, p. 328-331: in illa die, dicit Dominus, subduxit eum etc.).

2 (ff. 9v-17) **Photii** ἐκ τῆς πρὸς μοναχὸν (Μιχαὴλ corr. supra manus post.) τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπιστολῆς Τί ἐστιν ἔργον ἄρχοντος, hoc est epistolae I, 8 pars altera (M. 102, 656 C 6-10; 661 B 8-696).

3 s. **Maximi confessoris** 1 (f. 17r-v) capitum de caritate centuriae I capita sedecim priora, πρὸς Ἐλπίδιον πρεσβύτερον περὶ ἀγάπης ἑκατοντὰς πρώτη cod. (M. 90, 961 A-964 D). 2 (ff. 17v-25v) capitum theologiae et oeconomiae centuria I (M. 90, 1084-1124) hac ratione: cap. 36 et 37 eodem numero (λϛ') distincta sunt, 39 et 40 numero λη'; 49 et 50 in unum contracta sunt (μζ'), item 89 et 90 (πϛ'); numeri ϙδ'-ϙζ' omittuntur; — (ff. 25v-35v) centuria II

(M. 1124–1173) in qua cap. 52 et 53 in unum contracta sunt (νβ'), item 71 et 72 (ο'); numeri οε'–οζ' omittuntur, capita duo suprema ρ' numerantur. [3] (ff. 35v–37) *τοῦ αὐτοῦ* (?) *κεφάλαια ιδ'*, nempe capitum quinquies centenorum centuriae I capita 1–4. 6–15 (M. 90, 1177–1185).

4 (ff. 37–40) s. **Iohannis Chrysostomi** * in parabolas evangelii. Prima explanatio (in Luc. 10, 30) inc. (f. 37v) *Τίς ὁ ἄνθρωπος; ὁ Ἀδάμ*, des. *δεῖ μοι ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ* (cf. M. 62, 755). Ultima parabola (de fermento, Luc. 13, 21) triplici commentario aucta est [a] *Ζύμη ὁ θεῖος λόγος — ἀφεὶς αὐτοὺς ἀπῆλθε*, [b] *Διχῶς μοι δοκεῖ νοεῖσθαι ἡ παραβολικὴ θεηγορία — εὗρε πάντας εἰς ἀνάστασιν ζωῆς*, [c] *Τρία σάτα, τὸ βάπτισμα — ἔνθα Ἐνὼχ καὶ Ἠλίας τυγχάνει μηκέτι τεθνηξομένους.*

5 (ff. 40–44) s. **Maximi confessoris** *ἕτερα κεφάλαια περὶ ἀγάπης*, hoc est capitum de caritate centuriae I capita 18 ss. (cf. supra, ff. 17–17v; M. 90, 964 D–984); cap. 18–75 numeris α'–νη' instructa sunt, alia sine numeris relicta; — (ff. 44–50v) centuria II, in qua cap. 6 in duo distributum (ζ' inc. *Εἰ μὴ μόνον*, 985 B 9); cap. 35–36 in unum contracta sunt (λς'), item cap. 42 et 43 (μβ'), 49 et 50 (μη'); cap. 99 et 100 sine numeris; — (ff. 50v–56v) centuria III, in qua numeri κς' et κζ' ante cap. 29 et 30 denuo apponuntur, item numerus μζ' ante cap. 52; cap. 38 et 39 in unum conflata sunt (λε'), item 65 et 66 (ξ'), 87 et 88 (πα'); omittuntur numeri πε'–ϙα'; — (ff. 56v–61v) centuria IV (M. 90, 1048–1073).

6 (ff. 61v–67) s. **Nili** *κεφάλαια ἑκατὸν ιδ'*, nempe tractatus de oratione, omisso prooemio (M. 79, 1168 B 14–1200). Editionis capita non semel leguntur a codice verbis discrepantia et ordine diversa: cap. 3 et 4 unum efficiunt (γ'); cap. 7 (ς') usque ad vv. *δεδωκότα τὴν χάριν* (1169 A 15) procedit, unde subsequens inc. *Πολλοὶ δακρύοντες* (ib.); cap. 10 numeris θ'. ι' instruitur; cap. 16 et 17 in unum (ιε') coalescunt; cap. 15 (ιθ') post 20 transfertur; cap. 46 et 47 unum efficiunt (με'); cap. 60 et 61 eodem numero (νη') instruuntur; cap. 99 (ϙς') des. *τέλεον κατεφρόνησας* (1189 A 14), ceteris initium capituli subsequentis efficientibus; cap. 113 (ρι') procedit usque ad vv. *ἐν οὐρανοῖς*, unde cap. insequens inc. *Μὴ ζήτει* (1192 D 8); cap. 117–126 ordo sic turbatur: 117 (ριδ'). 119. 120. 118. 121. 123. 122. 125. 124. 126 (ρκγ'); cap. 126 et 127 in unum rediguntur (ρκγ'), item 142 et 143 (ρλη'); cap. 137 in duo dividitur (ρλβ'. ρλγ'); numeri ρλθ'–ρμη' omittuntur; cap. 144–153 numeris ρμθ'–ρνη' distinguuntur.

7 (f. 67r-v) **Stephani** metropolitae **Nicomediensis** (?) *σύντομος ἐξήγησις καὶ διήγησις τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς* (cf. Fabricius-Harles XI, 715; M. 91, 1481), revera excerptum ex opusculo s. **Iohannis Damasceni** de octo spiritus ne-

quitiae desumptum, Ὅτι τρία μέρη τῆς ψυχῆς λογισμός — μακαριότητα τοῖς ἀγαπήσασι τὸν Θεόν (M. 95, 96 A 2–B 14). Sequuntur [a] (f. 67v) brevis *διαίρεσις τῶν παθῶν. Τῶν παθῶν τὰ μὲν ἐστὶ σωματικὰ — καὶ τὸν Θεὸν ἀνεμποδίστως ὁρᾶ* (col. 84 B 5–13), [b] (ib.) stemma divisionis animae (col. 92 B 3–D 3), [c] (f. 68) *διάγνωσις τῶν λογισμῶν δι' ὧν πᾶσα ἁμαρτία τελειοῦται*, nempe operis laudati aliud excerptum (col. 92 D 7–93 D 9).

8 (ff. 68–110v) <s. **Anastasii Sinaitae**> Viae dux ab editione (M. 89, 36–309) discrepans. Omittuntur prooemium, cap. 10 pars posterior (185 C 6–193 A), cap. 13–15, cap. 17 pars suprema (265 B 8–C 7), cap. 18. 21. 22. Sequuntur exegetica et theologica varia, nempe [1] (ff. 110v–111) Severiani Gabalorum in I Cor. 6, 18, *Σευηριανοῦ ἐν τεύχει νζ', λόγῳ ς', κε(φαλαίῳ) ιθ'* cod. (= Cramer, Catenae in sancti Pauli epistolas ad Corinthios..., Oxonii 1841, p. 114, 27–115, 17); [2] (f. 111) s. **Athanasii** in eumdem locum (Cramer, p. 115, 18–27; M. 27, 1404); [3] (ff. 111–112v) s. **Iohannis Damasceni** de immaculato corpore cuius participes sumus (M. 95, 405–412), praefixa nota de inventione huius capituli (M. 412); [4] (f. 112v) s. **Gregorii Thaumaturgi** expositio fidei, *Μυσταγωγία ἣν ἐμυσταγωγήθη ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς παρὰ τοῦ θεολόγου Ἰωάννου φανέντος καθ' ὕπαρ αὐτῷ ἅμα τῇ ἁγίᾳ θεοτόκῳ* cod. (M. 10, 984–988).

9 s. **Iohannis Climaci** [1] s c a l a p a r a d i s i (M. 88, 632 ss.) <ex Gregorii monachi recensione> scholiis aucta. (ff. 116–119) gradus I; — (ff. 119–120) gradus II; — (ff. 120–121v) gradus III, addito (ff. 121v–122) tractatu d e i n s o m n i i s q u a e f u g a m s a e c u l i s e q u i s o l e n t (M. 669–672); — (ff. 122–134) gradus IV, qui des. *ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ* (M. 728 B 14); — (ff. 134–138v) gradus V; — (ff. 138v–139v) gradus VI; — (ff. 139v–143v) gradus VII; — (ff. 143v. 191–192v) gradus VIII; — (ff. 192v–193) gradus IX; — (ff. 193–194) gradus X; — (f. 194r-v) gradus XI; — (ff. 194v–195) gradus XII; — (ff. 195–196) gradus XIII; — (ff. 196–198) gradus XIV, qui des. *πάντως ζητοῦσιν ἥδεσθαι* (M. 872 A 6); sequitur (ib.) ut initium gradus ιε', titulo omisso, prooemium sermonis d e c o r p o r i b u s (M. 880 B C); cui iungitur, nulla facta distinctione (ff. 198–198v. 144–148v) gradus XV; — (ff. 148v–149) gradus XVI; — (f. 149r-v) gradus XVII, numero omisso; — (ff. 149v–150v) gradus XVIII, ιζ' cod.; — (ff. 150v–151) gradus XIX, ιη' cod.; — (f. 151r-v) gradus XX, ιθ' cod.; — (ff. 151v–152) gradus XXI, κ' cod.; — (ff. 152–154) gradus XXII, κα' cod., qui des. *ἀρχηγὸν καὶ τελείωσιν*; — (ff. 154–155v) gradus XXIII, κβ' cod. Subiungitur numero κγ' instructus (ff. 155v–156v) tractatus d e i n e x p l i c a b i l i b u s b l a s p h e m i a e c o g i t a t i o n i b u s (M. 976–980); — (ff. 156v–157v) gradus XXIV; — (ff. 157v–161)

gradus XXV; — (ff. 161–166v) gradus XXVI, qui des. *τοῦ σώματος καὶ εἰκότως* (M. 1036 C 8); subiciuntur (ff. 166v–171) opusculum de discreta discretione (M. 1056–1076 A 6 *ὄντως τὸ πρόβλημα*) et (ff. 171–172v) graduum superiorum brevis enumeratio (M. 1084–1092); — (ff. 172v–174) gradus XXVII, addito (ff. 174. 175. 199. 176) tractatu de differentia et discrimine religiosae solitudinis (M. 1105–1117 B 2 *νοῦν ἀνθρώπου ἡσυχαστοῦ*); — (ff. 176–178v) gradus XXVIII; — (ff. 178v–179v) gradus XXIX; — (ff. 180–181) gradus XXX. Sequuntur (f. 181v) scala seu graduum tabula ordine retrogrado, atque brevis adhortatio (M. 1160–1161). [2] (ff. 182–188v) liber ad pastorem (M. 1165–1208), capitum numeris omnino omissis.

Praemittuntur [a] (f. 113) protheoria sanctae scalae *Ὁ τὴν ἰσάριθμον ἡμῖν* (cf. cod. 391, f. 1), [b] (ib.) *πίναξ ἐναργὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου*, in quo liber ad pastorem numero *λα'* distinguitur, [c] (ff. 113–115) s. Iohannis Climaci vita in epitomen redacta, ut in cod. 391, ff. 1–4v, [d] (f. 115r-v) Iohannis Rhaïteni epistola ad Ioh. Climacum (M. 624–625), [e] (ff. 115v–116) s. Ioh. Climaci responsum (M. 625–628). In fine graduum plurium leguntur versus aliquot hic heroici, illic iambici, alibi elegei. Marginibus utriusque operis adscripta sunt scholia quaedam; schol. primum in vitam legitur apud M. 597 *e*; schol. tria priora in gradum I eadem sunt atque edita *ζ', ιβ', ιδ'* (M. 645–646); schol. secundum et supremum in librum ad Pastorem (cap. 4, M. 1173 A 8) *Οἶμαι τὰ τοιαῦτα πνεύματα τῆς γαστριμαργίας καὶ τῆς πορνείας εἰσί.* Adest praeterea (f. 175) scholion longius in vv. libelli de differentia et discrimine religiosae solitudinis *Μετερχόμενος τὸ μέσον* (M. 1109 B 15).

10 s. **Dorothei** excerpta varia, hac ratione: [a] (ff. 188v–189) ex doctrina XII (M. 88, 1748–1749 C 8 et 1757 A 13–B 10), [b] (f. 189r-v) ex doctrina I, [c] (ff. 189v–190v) ex doctrina II, [d] (ff. 190v. 200–200v) ex doctrina III, [e] (ff. 200v–201v) ex doctrina IV, [f] (ff. 201v–202) ex doctrina V, [g] (ff. 202–203) ex doctrina VI, [h] (ff. 203–204) ex doctrina VIII, [i] (ff. 204–205) ex doctrina IX, [k] (ff. 205–206) ex doctrina X, [l] (f. 206r-v) ex doctrina XI, (M. 1737 A 11–C 4; 1745 B 14–D 9; 1748 C 5–D 3).

11 (ff. 206v–208v) *ἐκ τῶν ἠθῶν* s. **Iohannis Chrysostomi** (?). *ἠθ(ος) Ὅτι εὔκολον ἡ ἀρετὴ καὶ κατὰ φύσιν ἡμῖν ἐστὶν καὶ ὅτι ἀληθινὴν ἡδονὴν ἐκεῖνοι μόνοι καρποῦνται οἱ ἀρετὴν μεταδιώκοντες.* Inc. *Μὴ νόμιζε καταπίπτειν ἄκρος ὤν*, des. *τῶν παρόντων καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν.*

Librum efficiunt fasciculi 26 quaterniones (si excipias primum nunc foliorum septem et ultimum foliorum novem) in prima singulorum pagina ima, ut ex notarum vestigiis apparet (e. g. ff. 1. 56. 104), signatis. Inscriptiones et earum ornatus, lemmata, litterae

initiales rubro colore ab ipso scriba distincta sunt. Saec. XV, ut videtur, folia quattuor priora uniuscuiusque fasciculi litteris latinis numerisque instructa sunt, ordine iam inde a f. 144 turbato, quem sic restitues: 1–143. 191–198. 144–175. 199. 176–190. 200–208. Officinae chartariae signum singulare (campana). Margines complures chartis refecti sunt. F. I manu saec. XVI littera *A* et inferius *Bibliotecę Ap(osto)licę*, f. 1 summo *Bibliothecę Palatinę*. Foliorum sectura caeruleo liquore tacta.

Integumentum membranaceum, in cuius dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

452 (olim 861). Saec. XVI med., chartac., mm. 331×232, pp. 120, linn. 37.

(Pp. 1–117) **S. Gregorii Nysseni** in psalmos, *ἑρμηνεία ἐπίτομος εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν ψαλμῶν* cod. (M. 44, 432–608 B 7 *τὸ ἔλεός σου*). In fine *τέλος τῆς εἰς τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰ κείμενα τῶν ψαλμῶν ἑρμηνείας*.

Totum codicem sua manu correxit, coniecturis supplementisque tum graece, tum latine auxit Matthaeus Devarius librorum graecorum emendator in bibliotheca Vaticana inde ab anno 1541, non semel praefixo sui nominis compendio (*M^t*).

Librum, quem exaravit, ni fallor, Franciscus Syropulus, efficiunt fasciculi octo quaterniones (si excipias secundum et octavum terniones) in prima singulorum pagina ima litteris A^ov–H^ov et in ultima primis subsequentis fasciculi verbis directe scriptis distincti. Marginibus insunt additamenta et correctiones ipsius scribae rariores, Matthaei Devarii longe frequentiores, qui notavit in fine (f. 117): *Vide(n)du(m) an autor fine(m) operi hunc imposuerit ommiseritque ea quae de reliquor(um) Psalmor(um) continuatione et ordine dicer(e) potuisset, an potius in exemplari desi(n)t.* Officinarum chartariarum signa: [a] (pp. 1–60) rhombus circulo inscriptus, [b] (pp. 70 ss.) scala scuto inscripta (cf. Briquet 5931). In fronte p. 1 scheda agglutinata inscriptionem saec. XVI praeferens *Gregorii Nisseni inter|pretatio breuis in in|scriptione(m) Psalmor(um)* | . *861* (ex *84**). P. 120 *γρηρορίου νύσσης εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ψαλμῶν*. Pp. 20. 118–120 vacuae.

Tegumentum membranaceum, in cuius dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. B. Pitra card. bibliothecarii.

453 (olim 794). An. 1381–1382 (f. 384^v), chartac., mm. 298×221, ff. III. 387, coll. 2, linn. 24 (ff. 326–336. 346–359^v, linn. 26).

Passiones et vitae sanctorum pro mense ianuario. [1] (ff. 1–19) ian. 1, s. Basilii oratio funebris auctore Gregorio Nysseno (BHG. 244). [2] (ff. 19–53^v) ian. 18, s. Athanasii vita (BHG. 183). [3] (ff. 53^v–132) ian. 20, s. Euthymii vita (BHG. 649). [4] (ff. 132^v–182^v) ian. 21, s. Maximi confessoris *βίος καὶ ἀγῶνες καὶ ἄθλησις* ⟨auctore Anastasio apocrisiario⟩ posterius summariis aucta (de qua vide *Analecta Bollandiana* XLVI, 1929,

p. 11 ss.). [5] (ff. 182^{v}–189^{v}) ian. 22, s. Timothei apostoli passio (BHG. 1848). [6] (ff. 189^{v}–213^{v}) eadem die, s. Anastasii Persae passio (BHG. 85). [7] (ff. 213^{v}–259^{v}) ian. 23, s. Clementi Ancyrani passio ⟨altera⟩ (BHG. 353). [8] (ff. 259^{v}–270^{v}) ian. 24, s. Eusebiae vita ⟨auctore Cyrillo⟩ (BHG. 634). [9] (ff. 270^{v}–299) ian. 25, s. Gregorii Nazianzeni laudatio ⟨auctore Gregorio presbytero⟩ (BHG. 723). [10] (ff. 299–317^{v}) ian. 26, vita s. Xenophontis et filiorum eius (BHG. 1878). [11] (ff. 317^{v}–326^{v}) ian. 27, commentarius de translatione reliquiarum s. Iohannis Chrysostomi (BHG. 877). [12] (ff. 327–336) in eumdem festum commentarius ⟨alter⟩ (*Ὑπόμνημα εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ… Χρυσοστόμου*), qui inc. *Ἧκεν ἡμῖν ἡ λαμπρὰ καὶ χαρμόσυνος*, des. *καὶ πατρὶ τῶν φώτων καταλλαγείημεν χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ κ. τ. λ.* (cf. Fabricius-Harles VIII, 458). [13] (ff. 336^{v}–345^{v}) ian. 28, s. Ephraem Syri vita (BHG. 584). [14] (ff. 346–359^{v}) ian. 30, Hierarcharum trium (Basilius, Greg. Nazianzenus, Ioh. Chrysostomus) laudatio ⟨prior, auctore Iohanne metrop. Euchaitorum⟩ (BHG. 747). [15] (ff. 360–372) laudatio ⟨altera⟩, *τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Ἰωάννου μητροπολίτου Εὐχαΐτων ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἐν ἁγίοις πατέρας ἡμῶν καὶ οἰκουμενικοὺς μεγάλους τρεῖς διδασκάλους Βασίλειον… καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον* cod. Inc. *Τρεῖς με, πρὸς τρυώνυμον παροτρύνουσι κίνησιν*, des. *συμπερασμάτων ἀπόδειξις καὶ βεβαίωσις ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.* [16] (ff. 372–383^{v}) ian. 31, ss. Cyri et Iohannis vita et martyrium (BHG. 471). Sequitur (f. $384^{r\cdot v}$) *πῆναξ σὺν θεῷ ἁγ(ίας) τῆς βίβλου ταύτης*, in fine cuius nota *ἐγράψη ,ϛωϙʹ ἔτος.*

Codex diligenter exaratus a duobus scribis (II, ff. 327–336. 346–359^{v}) sese excipientibus. Constat fasciculis 49 quaternionibus (si excipias 4 quinionem, 41 binionem, 42 par foliorum, 44 foliorum novem) in prima summa atque in suprema ima singulorum paginis dextrorsum signatis. Addita sunt extra supputationem folia tria in principio, duo in calce. Inscriptiones, dies, litterae initiales rubro colore exarantur; quot folia repleant singula opera librarius indicavit. Marginibus inscribuntur notulae tres L. A⟨llatii⟩ (ff. 19. 54. 271); item (f. 54) legitur *edita a Cotelerio v. 2. Mon. ecc. Gr. p. 200 C(aetano) M(arini)*. Inter diversas calami probationes (f. II) † *μακάριος* et *γέράσειμος μοναχος*, (f. 386^{v}) † *χρεοστή με ὁ παπ(ὰς) κυρ Κάλληστος ἄσπ(ρ)ον αʹ.*

F. I^{v} agglutinatae sunt schedae duae membranaceae anno 1550 posteriores; prior haec exhibet: *Grego. Niseni s(er)mo fune^{bris} | in mag(num) Basilium.* | *.106*, cui numero posterius adscripti sunt *68* et *794* atque desuper, in frusto chartae, *453*; altera: *Gregorij Nysseni sermo | in magnu(m) Basiliu(m) et alia.* | *.794.* F. II^{v} manu saec. XV ineuntis *Epistolaru(m) gregorij nisen(i) f(r)a(tr)is s(anc)ti baxilli | Lu(n)anus xamū* (?) *manu p(ro)p(ri)a p(er) d. ij* (cf. cod. 449, f. I); f. III^{v} alia manu *Sermo .g. Nisenj ad* (cancell.) *in | fr(atr)em suu(m) Basiliu(m)* | *et alior(um) vite sanctor(um)* et deinde manu saec. XV medii *Vitę s(an)c(t)or(um) i(n)ter q(u)as vita Athanasij*, unde erui potest codicem nostrum inter libros Nicolas V servatum esse (Müntz et Fabre, *La bibliothèque…*, p. 323: « Item unum volumen de forma mediana de papiro, quod intitulatur Vite sanctorum a pluribus scriptae aucto-

ribus; inter quas et vita sancti Atanasii est»). Ff. 385-386r vacua. Codicem descripserunt hagiographi Bollandiani (Catalogus codd. hag. graec. biblioth. Vaticanae, 1899, p. 3-4). Foliorum sectura flavo colore tacta.

In tegumenti tabulis et in dorso corio rubro obductis tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii. Fibularum supersunt vestigia. In tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVII cum nota rubra *453*.

454 (olim 1105). Saec. XIII (ff. 177. 183-185 saec. XVI-XVII), membran., mm. 411×291, ff. 185, coll. 2, linn. 31.

1 **S. Gregorii Nazianzeni** orationes XVII. [1] (ff. 1-2v) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396-401). [2] (ff. 2v-14v) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624-664). [3] (ff. 14v-18v) oratio 44, in novam dominicam (M. 36, 608-621), addito in margine argumento *Τὸν παρόντα λόγον ἐν τῃ πόλει Ναν̃ζιαζοῦ ἔγραψεν ὁ πατὴρ — τὰ νέα φησὶν ὁ παλαιὸς νόμος, ἀπὸ κοινοῦ γάρ*. [4] (ff. 18v-25) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428-452). [5] (ff. 25-30v) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912-933). [6] (ff. 30v-37v) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς τὸν μάρτυρα Κυπριανόν* cod. (M. 35, 1169-1193). [7] (ff. 37v-43) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem, *συμμαθητὴν αὐτ(οῦ) γενόμενον καὶ ἔκδικον Ναζιανζοῦ* add. cod. (M. 35, 1044-1064). [8] (ff. 43v-49v) oratio 38, in Theophania, *εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν* cod. (M. 36, 312-333). [9] (ff. 49v-80v) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493-605). [10] (ff. 81-88) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336-360). [11] (ff. 88-108) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360-425). [12] (ff. 108-110v) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum (M. 35, 832-841). [13] (ff. 111-123v) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081-1128). [14] (ff. 123v-133v) oratio 42, Supremum vale, *εἰς τὴν τῶν ρν' ἐπισκόπων παρουσίαν* cod. (M. 36, 457-492). [15] (ff. 133v-148v) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857-909). [16] (ff. 148v-157) oratio 16, in patrem tacentem, *εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης* cod. (M. 35, 933-964). [17] (ff. 157-167v) oratio 32, de moderatione in disputando, *περὶ τῆς* <*ἐν*> *διαλέξεσιν εὐταξίας* cod. (M. 36, 173-212).

2 (ff. 168v-185) s. Gregorii Nazianzeni vita auctore Gregorio presbytero (M. 35, 244-304).

In marginibus exstant minio exarata argumenta in orat. 15 (f. 25), 24 (f. 30v) atque scholia nonnulla in orationes 1, 15, 43. Scholion primum in orat. 1 incipit *Ἄρα ποίαν ἀνάστασιν λέγει; Τὴν τοῦ κυρίου*, ultimum des. *προτροπὴν δὲ πρὸς τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα*; argumentum in orat. 15 inc. *Ὁ εἰς τοὺς Μακκαβαίους λόγος οὗτος* (cf. I. Sajdak, Historia critica scholiastarum... Gregorii Nazianzeni, pars prima, Cracoviae 1914, p. 67), scholion ultimum:

Τοὺς δι' ἀρετῆς τῷ Θεῷ οἰκειωθέντας λέγει ἰδίους τῷ Θεῷ, οὓς γινώσκει Θεὸς κἀκεῖνοι αὖθεις τοῦτον γινώσκουσι; argumentum in orat. 24 inc. *Ὁ παρὼν λόγος τοῦ πανηγυρικοῦ*, des. *τὴν εὐφημίαν*; scholion primum in orat. 43 (*οὐκ οἶδα* 496 A 1) inc. *Ἀγνοῶ δὲ εἰς τί ἂν ἄλλο χρησαίμην*; ultimum (f. 55, in 516 A 1 *ἀντιθέτους ἱπποδρομίας*): *Περὶ τὰς μαχομένας ἱπποδρομίας ἤτι εἰς τὰ ἐναντία μέρη τοῦ ἱπποδρομίου*. Emendationes aut notulas perpaucas reperies in marginibus ff. 30v. 31v. 37v. 38.

Codex diligenter perscriptus. Constabat fasciculis saltem 22, ex quibus viginti unus priores (quaterniones, si excipias 16 et 17 seniones), in calce primae singulorum paginae signati, supersunt integri; fasciculus supremus (ff. 177–185) comprehendit hodie folia novem saec. XVI–XVII partim suppleta. Orationum tituli atque numeri, litterae initiales, scholia minio exarata; f. 1 ornatum atque litteram initialem efficiunt geometrica schemata coloribus variis aucta. Interpretationem latinam verborum quorumdam graecorum vir doctus saec. XV non semel inter lineas aut in marginibus addidit (e. g. ff. 55v. 56. 56v. 59v. 81. 81v. 82. 85. 90v. 92. 92v. 98. 102. 118v. 119). In fronte f. 1 manu saec. XV–XV † *San Gregorio Nasiasu theologo*. F. 6 nota infimae graecitatis in M. 36, 636 B 2–C 1. Codex fuit olim, teste D. Ranaldi, cardinalis Colonna.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

455 (olim 310). Saec. IX–X (ff. 1. 90v. 175. 176. 205. 290 an., ut videtur, 1316–1317; cf. 290v), membran., mm. 362×254, ff. I (add.). 290 (+ 144a. 231a; – 174 ex neglegentia librarii omisso), coll. 2, linn. 38.

Sermones LXXXIII pro variis festis.

I In sanctum Pascha sermones XVII. [1] (ff. 2–3v) **s. Gregorii Nazianzeni** oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401). [2] (ff. 3v–15v) eiusdem oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664). [3] (ff. 15v–25v) **s. Gregorii Nysseni** in Christi resurrectionem oratio I, *εἰς τὴν τριήμερον ἀνάστασιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* cod. (M. 46, 600–628). [4] (ff. 26–28v) **s. Iohannis Chrysostomi** * in diem resurrectionis Domini. Inc. *Παντότε μὲν χαίρειν πάρεστιν ἐν τῃ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ*, des. *ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθηται, Χριστὸν ἐνεδύσασθαι, αὐτῳ ἡ δόξα κ. τ. λ.* [5] (ff. 28v–30) eiusdem * in resurrectionem Domini nostri Iesu Christi. Inc. *Ἡ τῆς ἀναστάσεως τοῦ σωτῆρος καταλάμψασα χάρις*, des. *καθὼς Παῦλος βοᾷ· ἐν Χριστῳ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ.* [6] (ff. 30–32v) eiusdem * in sanctum Pascha. Inc. *Νικᾷ καὶ μόνη ἡ ὄψις τῆς ἑορτῆς*, des. *καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.* [7] (ff. 32v–34) eiusdem * in sanctum Pascha (M. 62, 753–756, in resurrectionem Domini et in mulieres unguenta ferentes). [8] (ff. 34–35v) eiusdem (?) in sanctum Pascha. Inc. *Εὐλογητὸς ὁ Θεός, εὔκαιρον σήμερον* (cf. M. 52, 765), des. *καὶ τὰ ἄλλα ἐκδίδωσιν*

ἄνθη (771 A 2). *ὑμεῖς δὲ μένετε ἐν τῇ πίστει καρποφοροῦντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ κ. τ. λ.* [9] (ff. 35v–36v) eiusdem * in sanctum Pascha. Inc. *Λαμπρὰ καὶ περιχαρὶς ἡμῖν σήμερον ἡμέρα*, des. *εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως Χριστοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ.* [10] (ff. 36v–37v) eiusdem * in sanctum Pascha. Inc. *Νῦν τὸ πένθος τῶν νεκρῶν πεφυγάδευται*, des. *τῆς βασιλείας οὐκ ἔστε τέλος, ὅτι δόξα κ. τ. λ.* (versio latina G. Vossii, S. Epiphanii ep. Constantiae Cypri oratio in sanctam Christi resurrectionem, apud M. 43, 505–508). [11] (ff. 37v–40v) eiusdem * in sanctum Pascha (M. 50, 821–824, in triduanam resurrectionem Domini). [12] (ff. 40v–42) **Procli** arch. Constantinopolitani in sanctum Pascha <II> (M. 65, 789–796, oratio XIII). [13] (ff. 42–43) eiusdem in sanctum Pascha <III> (M. 796–800, oratio XIV). [14] (ff. 43–45) eiusdem in sanctum Pascha et in illud *In principio erat Verbum* (M. 800–305, oratio XV). [15] (ff. 45–48) **Leontii** presbyteri Constantinopolitani (revera, ni fallor, Leontii Neapolitani, Cyprii) in sanctum Pascha. Inc. *Σύμβολα πάντα τῆς δεσποτικῆς ἀναστάσεως*, des. *οὐκ ἔκλησεν τὸ ὄμμα τῆς θεότητος, ὅτι αὐτῷ πρέπει κ. τ. λ.* [16] (ff. 48–49v) eiusdem in resurrectionem Domini. Inc. *Εὔκαιρον καὶ παναρμόνιον*, des. *τὴν ἀφθαρσίαν τοῖς φθαρείσιν ἀνθρώποις ἐπραγματεύσατο. αὐτῷ κ. τ. λ.* [17] (ff. 49v–52v) **s. Athanasii** * in sanctum Pascha <II> (M. 28, 1081–1092).

2 In novam dominicam sermones IV. [1] (ff. 52v–55v) **s. Gregorii Nazianzeni** oratio 44, in novam dominicam (M. 36, 608–621). [2] (ff. 55v–59) **s. Iohannis Chrysostomi** * in incredulitatem Thomae. Inc. *Ἰδοὺ πάλιν ἑορτή, ἰδοὺ πάλιν σωτηρία ψυχῶν, εἰκότος νῦν τὸ χρέως ἀποδώσωμεν* (cf. M. 59, 681–688). [3] (ff. 59–61) eiusdem * *εἰς τ(ὸ) ἔαρ, καὶ εἰς τ(ὴν) ἀνάστ(ασιν) ἤτοι εἰς τ(ὴν) καινὴν κυριακήν.* Inc. *Ἄξια τῆς ἑορτῆς ὁ προλαβὼν τῆς ἀναστάσεως λόγος*, des. *ὡς ἐν ἡμέρα εὐσχημόνως περιπατήσωμεν ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.* [4] (ff. 61–62v) eiusdem * in s. Thomam et contra Arianos (M. 59, 497–500).

3 In mediam Pentecosten sermones VII, λό(γοι) ϛʹ cod. [1] (ff. 63–65v) **s. Iohannis Chrysostomi** * in med. Pentecosten (M. 61, 739–742). [2] (f. 65v) eiusdem * in med. Pentecosten. Inc. *Ὁ τῆς ἀναστασίμου ἑορτῆς αἴτιος ὁ Χριστός*, des. *αὔξητε καὶ εἰς τὰς μετὰ τοῦτο ἑορτὰς χάρητι καὶ φιλανθρωπίᾳ κ. τ. λ.* [3] (ff. 65v–66v) eiusdem * in med. Pentecosten. Inc. *Ἐγώ, φιλόχριστοι, τὴν ἐνεστῶσαν πανήγυριν*, des. *τοὺς πιστεύοντας Θεὸν ἀληθῆ εἶναι αὐτὸν ᾧ πρέπει κ. τ. λ.* [4] (ff. 66v–68) eiusdem * in med. Pentecosten (M. 61, 741–744). [5] (ff. 68–69v) eiusdem * in Samaritanam, in die med. Pentecostes (M. 61, 743–746). [6] (ff. 69v–75) **Leontii** presbyteri Constantinopolitani in med. Pentecosten, et in caecum a nativitate et in s. Petrum ab Herode in custodia inclusum (M. 89, 2, 1976–1993). [7] (ff. 75–77v) **s. Iohannis Chrysostomi** (?) homilia in caecum. Inc. *Ἔτι μου τοῖς ἀδύτοις τῆς*

ψυχῆς ὁ τυφλός, des. πιστεύομεν, κύριε, καὶ προσκυνοῦμέν σοι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τ(ῶν) αἰ(ώνων).

4 In ascensionem Domini sermones VI. [1] (ff. 77v–79) **s. Iohannis Chrysostomi** * in ascensionem Domini <sermo III> (M. 52, 797–800). [2] (ff. 79–80v) <sermo I> (M. 52, 791–794). [3] (ff. 80v–83) <sermo II> (M. 52, 793–796). [4] (ff. 83–85v) **s. Epiphanii** episcopi Cypri * in Ascensionem (M. 43, 477–485). [5] (ff. 85v–87v) **Diadochi** episcopi Photices in Ascensionem (M. 64, 1141–1148, ex hoc codice). [6] (ff. 87v–89v) **s. Cyrilli** episcopi Alexandriae (?) sermo in Ascensionem editis (M. 64, 45 ss.) plenior, fine mutilus (abrumpitur in vv. τὴν ἐμὴν δίδωμι: col. 48, 5); in aliis codicibus Chrysostomo aut Eusebio Alexandrino (Fabricius-Harles X, p. 251) tribuitur.

5 In ss. martyres sermones II **s. Iohannis Chrysostomi**, hoc est [1] (ff. 90v–94) laudatio sanctorum omnium <qui martyrium passi sunt> (M. 50, 705–712), κυριακῇ μετὰ τὴν πεντεκοστὴν ἀναγινώσκεται add. cod. [2] (ff. 94–96) in martyres homilia, εἰς τοὺς ἁγίους μάρτυρας τῇ αὐτῇ κυριακῇ, λόγος γ' cod. (M. 661–666).

6 In s. Iohannem Baptistam sermones III **s. Iohannis Chrysostomi** *. [1] (ff. 96–98) in natalem Praecursoris et in incarnationem Domini. Inc. Σάλπιγγος ἠχούσης ὁπλήτης ἅπας, des. πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ. [2] (ff. 98–99v) in natalem Praecursoris (M. 59, 489–492). [3] (ff. 99v–104v) in natalem s. Iohannis prophetae, praecursoris et baptistae, εἰς τὸ γεννέσιον τοῦ προδρόμου cod. (M. 61, 757–762).

7 In ss. Petrum et Paulum sermones V. [1] (ff. 104v–107v) **s. Iohannis Chrysostomi** * in ss. Petrum et Paulum, εἰς τὴν μνήμην τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου cod. (M. 59, 491–496). [2] (ff. 107v–111) eiusdem * in illud Lucae [5, 1] *Secus stagnum Genesareth* et in piscatores. Inc. Τότε διδάσκαλος εὐκλεὴς ὅτε μαθητὴς εὐπειθής, des. τῷ θελήματι αὐτοῦ φυγαδεύεται, ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ. [3] (ff. 111–112v) **Procli** arch. Constantinopolitani laudatio s. Pauli apostoli (M. 65, 817–821). [4] (ff. 112v–114v) **s. Iohannis Chrysostomi** * in s. Paulum apostolum. Inc. Παρελήλυθεν ἡ Παύλου πανήγυρις, des. λεγέτω καὶ Παῦλος πρὸς τὸν δεσπότην τὰ τοῦ Δαυίδ· Παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου, ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ. [5] (ff. 114v–117) eiusdem * laudatio s. Pauli (ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον Παῦλον). Inc. Πολλοὺς ὑμῖν, ἀγαπητοί, πολλάκις ὁμιλήσαντες, des. ἀκριβὴς ἡ ἀρετή μοι γνωσθήσεται χάριτι τοῦ κυρίου κ. τ. λ.

8 In sanctos apostolos sermones II **s. Iohannis Chrysostomi** *. [1] (ff. 117–118v) in duodecim ss. apostolos (M. 59, 495–498). [2] (ff. 118v–120v) in ss. apostolos et in illud *In principio erat Verbum* et in quattuor evan-

gelistas. Inc. *Οἱ πρὸ τῆς κλήσεως ἁλιεῖς*, des. *φιλοὺς Θεοῦ καὶ προφήτας κατασκευάζει, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.*

9 (ff. 120v–123) s. **Iohannis Chrysostomi*** in Heliam prophetam et in viduam. Inc. *Ἀκούσατε, ἀγαπητοί, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἡλία νεκρὸς υἱός*, des. *καὶ ἐγένετο οὕτως. τῷ δὲ Θεῷ ἡμῶν ἡ δόξα κ. τ. λ.*

10 In sanctum Stephanum. [1] (ff. 123–126v) Translatio reliquiarum s. Stephani ex Hierosolymis in Constantinopolim *ἐν ἡμέραις Κυρίλου ἐπισκόπ(ου) Ἱεροσολύμων καὶ ἐν ἡμέραις Εὐσεβίου ἐπισκόπ(ου) Κωνστ(αντινου)πό(λεως), ἐν ὑπατίᾳ Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως τὸ ὀκτὼ καὶ δέκατον* (cf. BHG. 1650); finem ampliorem inde a vv. *ἐπὶ μῆνας πέντε* (f. 126v, l. 6; Banduri, Imperium orientale, t. II, p. 647, 5) exhibet codex. [2] (ff. 126v–133) s. **Gregorii Nysseni** laudatio s. Stephani protomartyris ⟨I⟩ (M. 46, 701–721).

11 In transfigurationem Domini sermones IV. [1] (f. 133v) s. **Iohannis Chrysostomi** (?) in transfigurationem Domini (ed. Savilius, t. VII, p. 339); defectu foliorum duorum post f. 133v abrumpitur in vv. *ἐνταῦθα ὁ δεσπότης Χριστὸς τοῖς* (loc. cit., l. 22). [2] (ff. 134–136v) s. **Iohannis Chrysostomi** in Matthaeum homilia LVI, quae inc. mut. *ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ ἔλαμψεν* (M. 58, 549, l. 5 ab imo), des. *αὐτοῦ ἀκούεται. αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ.* (553, 25). [3] (ff. 136v–141v) s. **Ephraem** in transfigurationem Domini (Assemanus II [graece et latine] p. 41–49). [4] (ff. 141v–144v) **Procli** arch. Constantinopolitani in transfigurationem Domini (M. 65, 764–772).

12 In dormitionem B. M. V. sermones VIII, *λό(γοι) ς'* cod. [1] (ff. 144v–149) s. **Andreae Cretensis**, *Ἀνδρέου τοῦ Ἱεροσολυμήτου* cod., in dormitionem oratio ⟨II⟩ (M. 97, 1072–1089). [2] (ff. 149–155v) eiusdem oratio ⟨III⟩ (M. 1089–1109). [3] (ff. 155v–159) eiusdem oratio ⟨I⟩ (M. 1039–1072). [4] (ff. 159–162) s. **Germani** arch. Constantinopolitani in dormitionem oratio ⟨I⟩ (M. 98, 340–348), cui subditur, nulla facta distinctione, [5] (ff. 162–165v) oratio II (M. 348–357). [6] (ff. 165v–175) s. **Iohannis Damasceni** in dormitionem homilia ⟨I⟩ (M. 96, 700–721). [7] (ff. 175–186v) homilia ⟨II⟩ editis (M. 721–753) plenior: ff. 177, col. ext., l. 14 ab imo – 178, col. int., l. 28 additamentum praebent inter vv. *τὸν βότρυν ἐληνοβάτησεν* et *ἐν ᾗ Χριστὸς* (M. 729 B 7); in principio § 17 (745 A 6) legitur *Ἐρώτησις πρὸς τὸν τάφον*, ante vv. *Τί ζητεῖτε ἐν τάφῳ* (745 B 1) legitur *Ἀπόκρισις ἐκ τοῦ τάφου.* [8] (ff. 186v–193) **Iohannis** *τοῦ θεολόγου** liber de dormitione Deiparae, *λόγος ζ'* add. cod. (BHG. 1055, paucissimis in fine mutatis).

13 In decollationem s. Iohannis Baptistae sermones III s. **Iohannis Chrysostomi***. [1] (ff. 193–196) in saltationem Herodiadis et in decol-

lationem Praecursoris, εἰ(ς) τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου cod. (M. 59, 521–526). [2] (ff. 196–200) in decollationem Praecursoris, καὶ κατὰ γυναικῶν πονηρῶν καὶ ἀγαθῶν add. cod. (M. 59, 485–490, paucissimis in conclusione mutatis). [3] (ff. 200–201) in decollationem Praecursoris. Inc. Ἰωάννης μὲν ὁ μέγας ὁ περισώτερον ἔχων τοῦ προφήτου, des. ἵνα καὶ τῶν αὐτοῖς συναπολαύσωμεν ἀγαθῶν χάρητι κ. τ. λ. Huius sermonis desideratur pars media, duobus, ut videtur, foliis post f. 200v perditis.

14 In nativitatem B. M. V. sermones VI. [1] (f. 201–208) Protevangelium Iacobi (BHG. 1046; codicis nostri varietates recensuit A. Birch, Auctarium codicis apocryphi N. T. Fabriciani, Havniae 1804, p. 197–242). [2] (ff. 208–213) **s. Andreae Cretensis,** τοῦ Ἱεροσολυμίτου, in nativitatem Deiparae ⟨oratio I⟩ (M. 97, 805–820). [3] (ff. 213–220) eiusdem, Ἀνδρέου cod., oratio IV, εἰς τὴν γενέθλιον ἑορτὴν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου cod. (M. 861–881). [4] (ff. 220–226v) **s. Iohannis Damasceni,** Ἰωάννου μο(να)χ(οῦ) ταπεινοῦ τοῦ Δαμασκινοῦ cod., in nativitatem Deiparae (M. 96, 661–680). [5] (ff. 226v–232v) **s. Theodori Studitae,** Θεοδώρου τοῦ νέου ὁμολογιτοῦ cod., in nativitatem Deiparae, ἐν ᾧ τὸ ἑξήκοντα Χαῖρε add. cod. (M. 96, 680–697, inter homilias s. Ioh. Damasceni; cf. Fabricius-Harles X, 448; M. Jugie in *Échos d'Orient,* 1926, p. 423). [6] (ff. 232v–234v) **Cosmae vestitoris** sermo in ss. Ioachim et Annam (M. 106, 1005–1012 ex hoc codice).

15 In exaltationem s. Crucis sermones IV. [1] (ff. 234v–238) **s. Andreae Cretensis,** Ἀνδρέου τοῦ Ἱεροσολημήτου cod., in exaltationem venerandae et vivificae crucis ⟨oratio II⟩ (M. 97, 1036–1045). [2] (ff. 238–243) eiusdem oratio I, λόγος σχεδιασθεὶς εἰς τὴν παγκόσμιον ὕψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ στ(αυ)ροῦ cod. (M. 1017–1036). [3] (ff. 243–245) **Pantaleonis** presbyteri monasterii τῶν Βυζαντίων in exaltationem venerandae crucis (M. 98, 1265–1269). [4] (ff. 245–248v) **s. Iohannis Chrysostomi** * in venerabilem crucem sermo, εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου σταυροῦ cod. (M. 50, 815–820).

16 In praesentationem B. M. V. sermones IV. [1] (ff. 249–255) **s. Germani** arch. Constantinopolitani in ingressum s. Deiparae ⟨sermo I⟩ (M. 98, 292–309). [2] (ff. 255–260v) **Georgii Nicomediensis** in s. Deiparae praesentationem, Γεωργίου μο(να)χ(οῦ) καὶ ἐπισκ(ό)π(ου) εἰς τὰ εἰσόδια τῆς ὑπεραγίας θ(εοτό)κου ὅτε προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα cod. (M. 100, 1401 ss.); abrumpitur in vv. πίστει δὲ προσδοκόμενον (1416 B 6), pluribus foliis post f. 260v perditis. [3] (f. 261r-v) eiusdem in s. Deiparae ingressum in templum. Inc. mut. τόκῳ ἀνόρθωσας (M. 1437 B 15–1440). [4] (ff. 261v–265) **s. Germani** arch. Constantinopolitani in ingressum s. Deiparae ⟨sermo II⟩ (M. 98, 309–320).

17 (ff. 265–269) s. **Cyrilli Alexandrini** * de obitu sanctorum trium puerorum et sapientissimi Danielis; huius homeliae initium et finem protulit ex nostro codice A. Maius (M. 77, 1114).

18 (ff. 269–282) s. **Ephraem Syri** in pulcherrimum Ioseph, *εἰς τὴν πρᾶσιν τοῦ παγκάλου Ἰωσὴφ* cod. (Assemanus II [graece et latine], pp. 21–41).

19 In Abraham et Isaac sermones III. [1] (ff. 282–286) **s. Ephraem Syri** in Abraham et Isaac (Assemanus II [graece et latine], p. 312–319; S. I. Mercati, S. Ephraem Syri opera, tomus I, Romae 1915, p. 43–83). [2] (ff. 286–288) s. **Gregorii Nysseni** * in Abraham et Isaac (ed. S. I. Mercati ex hoc codice, op. cit., p. 107–111). [3] (ff. 288–290^{v}) **Basilii Seleuciensis** in Abraham et Isaac (M. 85, 101–112).

F. 1$^{r\cdot v}$ tabula saec. XIV digesta, quam praecedunt versus tres. Recensentur sermones *οθ'*, omissis [a] homilia s. Iohannis Chrysostomi in Matth. LVI, quae incipit mutila f. 134, [b] Germani oratione II in dormitionem Mariae (supra f. 162), [c] s. Iohannis libro de dormitione (supra f. 186^{v}), de quo scriptum est in calce f. 1^{v}: *ἰστέον ὅτι διὰ τοῦτο ἀφῆκα ἕνα λόγον ἀψήφιστον, διότι λέγουσί τινες μὴ εἶναι ἀληθῶς τοῦ θεολόγ(ου) Ἰω(άνν)ου ὁ τοιοῦτος σύγγραμα* (sic), *ὅθεν καὶ παρὰ πολλῶν ἐχόντων γνῶσιν οὐκ ἀποδεκτέος,* [d] Georgii Nicomediensis homilia in s. Deiparae ingressum, quae incipit mutila f. 261.

Codex accurate perscriptus, orthographia, spirituum accentuumque forma conspicuus. Constabat fasciculis saltem 39 triplici cruce in fronte singulorum distinctis; perierunt folia duo media fasc. 17 (post f. 133^{v}), folia duo fasc. 26 (post f. 200^{v}), fasciculus unus, ut videtur, post f. 89^{v} et unus post f. 260^{v}; folia quinque, quae desiderabantur, suppleta sunt (ff. 90. 175. 176. 205. 290) tabulaque praevia f. 1 digesta est anno 1316–1317, testante subscriptione f. 290^{v} ·:· *ἀνεκαινίσθη ἡ παροῦσα ἱερὰ (καὶ) ψυχωφελὴς βίβλος σπουδῇ (καὶ) ἐξόδω (καὶ) συνδρομῇ θεοφιλεστάτῃ τοῦ παντιμήτου κυροῦ Γεωργίου, ὃν (καὶ) δεῖ τοὺς ἐντυγχάνοντας τῇ βίβλω ὑπερεύχεσθαι σ(ωτη)ρίας ψυχῆς ἕνεκα. ἦν δὲ τὸ ἔτος ,ςωκ<ε'>, ἰνδ. ιε':* — Sunt igitur hodie fasciculi 37 quaterniones (si excipias 11 foliorum novem, 25 foliorum septem, 17. 26. 37 terniones) atque folium unum (f. 1) extra supputationem assutum.

Inscriptiones litteris uncialibus moduli minoris exaratae sunt atque flavo colore ea ratione qua delectabantur Italo-Graeci tactae; litterae initiales maximae coloribus viridi, caeruleo, rubro distinctae (cf. f. 201). Textum ipse scriba pluries emendavit. Fasciculorum notas margini inferiori paginarum primae et ultimae singulorum, homiliarum numeros *α'–οθ'* summis foliis adiecit, codice iam mutilo, manus XIV de qua iam dictum est; eadem, ut opinor, lacunas indicavit in ff. 89^{v}. 91. 173^{v}. Margines complures excisi non sine textus damno membranis indecore refecti sunt. Nomen Georgii (an codicis nostri instauratoris ?) frequenter recurrit (e. g. ff. 26. 28^{v}. 40^{v}. 245. 265. 286); f. 49^{v} nota A. Maii. F. 2 manu saec. XV–XVI numerus *41*. De codice egerunt A. Birch, Auctarium codicis apocryphi N. T. Fabriciani, p. LXIV–LXVII; hagiographi Bollandiani, Catal. codd. hag. graec. biblioth. Vat., p. 4–5.

Integumento ex corio rubro; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

456 (olim 590). Saec. XIII, membran., mm. 300×219, ff. 467, linn. 30 (ff. 1–45, linn. 32–35).

1 S. Gregorii Nazianzeni orationes XLIII et epistolae III. [1] (ff. 2–3^{v}) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401). [2] (ff. 3^{v}–14^{v}) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664). [3] (ff. 15–18^{v}) oratio 44, in novam dominicam (M. 36, 608–621). [4] (ff. 19–25) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428–452). [5] (ff. 25^{v}–31^{v}) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933). [6] (ff. 32–38^{v}) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς τὸν μάρτυρα Κυπριανόν* cod. (M. 35, 1169–1193). [7] (ff. 39–45^{v}) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem, *εἰς τοὺς λόγους — Ἰουλιανὸν συμφοιτητὴν αὐτοῦ ὄντα* cod. (M. 35, (1044–1064). [8] (ff. 46–54^{v}) oratio 38, in Theophania, *εἰς τὰ γενέθλια τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* cod. (M. 36, 312–333). [9] (ff. 55–94^{v}) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493–605); nomina *Βασίλειος* atque *ἔξαρχος* rubro liquore exarata praecedunt dialogi (557 D 1–560 C 2) sententias singulas; doxologia habetur fusior. [10] (ff. 95–103^{v}) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336–360). [11] (ff. 104–127^{v}) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360–425). [12] (ff. 128–131^{v}) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum (M. 35, 832–841), quae des. *ἐποφθείσης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀμήν.* [13] (ff. 132–144) oratio 42, Supremum vale, *εἰς τὴν παρουσίαν τῶν ρν΄ ἐπισκόπων συντακτήριος* cod. (M. 36, 457–492). [14] (ff. 144–159) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128). [15] (ff. 159–169^{v}) oratio 15, in patrem tacentem (M. 35, 933–964). [16] (ff. 170–188) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909), quam sequitur (f. 188^{v}) versus *πτωχῶν προμηθεὺς ἐνθαδὶ καὶ προστάτης.* [17] (ff. 189–219^{v}) oratio 2, apologetica, *ἀπολογητικὸς — ἐπανόδου ἐκεῖθεν διὰ τῆς τοῦ πρεσβυτερίου χειροτονίας* cod. (M. 35, 408–513). [18] (ff. 220–222) oratio 3, ad eos qui ipsum acciverant nec occurrerant, *πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ μὴ ἀπαντήσαντας μετὰ τὸν πρεσβύτερον ἐν τῶι Πάσχα* cod. (M. 35, 717–525). [19] (ff. 222–224^{v}) oratio 9, apologeticus ad Patrem (M. 35, 820–825). [20] (ff. 224^{v}–226) oratio 10, in seipsum (M. 35, 828–832). [21] (ff. 226^{v}–229) oratio 12, ad patrem (M. 35, 844–849). [22] (ff. 229–234) oratio 17, ad cives Nazianzenos (M. 35, 964–981). [23] (ff. 234–245) oratio 7, in laudem Caesarii fratris, *εἰς Καισάριον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν ἐπιτάφιος* cod. (M. 35, 756–788). [24] (ff. 245–253) oratio 8, in laudem sororis suae Gorgoniae (M. 35, 789–817). [25] (ff. 253–271) oratio 18, funebris in patrem, *ἐπὶ παρουσίᾳ Βασιλείου* add. cod. (M. 35, 985–1044). [26] (ff. 271^{v}–280^{v}) oratio 6, de pace I (M. 35, 721–752). [27] (ff. 280^{v}–285) oratio 23, de pace III, *εἰρηνικὸς δεύτερος* cod. (M. 35, 1152–1168). [28] (ff. 285–291^{v}) oratio 22, de pace II, *εἰρηνικὸς τρίτος ἐπὶ τῇ γενονένῃ τῷ λαῷ φιλονεικίᾳ περὶ ἐπισκόπων τινῶν διενεχθέντων πρὸ(ς) ἀλλήλους* cod. (M. 35, 1132–1152). [29] (ff. 291^{v}–299^{v}) oratio 25, in laudem Heronis philosophi, *εἰς Ἥρωνα τὸν φιλόσοφον Ἀλεξαν-*

δρ(έ)α ἐξορισθέντα διὰ τὴν πίστιν καὶ ἐπανελθόντα μετὰ τριετῆ χρόνον cod. (M. 35, 1197–1228). [30] (ff. 300–304) oratio 34, in Aegyptiorum adventu, πρὸς τὸν κατάπλουν εἰς τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου ἐπιδημήσαντας καὶ περὶ θεολογίας cod. (M. 36, 241–256). [31] (ff. 304–308v) oratio 20, de dogmate et constitutione episcoporum, περὶ θεολογίας καὶ καταστάσεως ἐπισκόπων cod. (M. 35, 1065–1080). [32] (ff. 308v–321v) oratio 28, theologica II, περὶ θεολογίας λόγος δεύτερος cod. (M. 36, 25–72). [33] (ff. 321v–325v) oratio 27, theologica I, πρὸς Εὐνομιανοὺς διάλεξις, ἢ ὅτι οὐ παντὸς τὸ περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι ἢ πάντοτε cod. (M. 36, 12–25). [34] (ff. 325v–334) oratio 29, theologica III, περὶ υἱοῦ λόγος α' cod. (M. 36, 73–104). [35] (ff. 334–342v) oratio 30, theologica IV, περὶ υἱοῦ λόγος δεύτερος cod. (M. 36, 104–133). [36] (ff. 342v–353v) oratio 31, theologica V (M. 36, 133–172). [37] (ff. 353v–360) oratio 33, contra Arianos et de seipso, λεχθεὶς ἐν Κωνσταντινουπ(ό)λ(ει) add. cod. (M. 36, 213–237). [38] (ff. 360–367v) oratio 26, in seipsum (M. 35, 1228–1252). [39] (ff. 367v–379) oratio 32, de moderatione in disputando, περὶ τῆς ἐν ταῖς διαλέξεσιν εὐταξίας cod. (M. 36, 173–212). [40] (ff. 379–384) oratio 36, de seipso, εἰς ἑαυτὸν — Κωνσταντινουπόλεως cod. (M. 36, 265–280). [41] (ff. 384–389) epistola 101, πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον ἐπιστολὴ πρώτη cod. (M. 37, 176–193). [42] (ff. 389–391) ep. 102, πρὸς Κληδόνιον — δευτέρα cod. (M. 37, 193–201). [43] (ff. 391–392v) ep. 202, ad Nectarium (M. 37, 329–333). [44] (ff. 392v–428v) oratio 4, contra Iulianum I, κατὰ Ἰουλιανοῦ καὶ Ἑλλήνων στηλιτευτικὸς πρῶτος cod. (M. 35, 532–664). [45] (ff. 429–443v) oratio 5, contra Iulianum II (M. 35, 664–720). [46] (ff. 444–451) oratio 37, in dictum evangelii [Matth. 19, 1 ss.] *Cum consummasset Iesus hos sermones* (M. 36, 281–308).

2 (ff. 451v–461) ⟨**s. Gregorii Thaumaturgi**⟩ metaphrasis in Ecclesiasten (M. 10, 988–1017).

3 (ff. 461–463) πρὸς Εὐάγριον μοναχὸν περὶ θεότητος, nempe tractatus theologicus inter epistolas s. Gregorii Nysseni modo editus (M. 46, 1101–1108), orationibus s. Gregorii Nazianzeni modo subreptus (cf. M. 37, 384–384).

4 ⟨**s. Gregorii Nazianzeni**⟩ [1] (ff. 463–464v) carmen I 2, 3 exhortatio ad virgines (M. 37, 632–640), cui subicitur, nulla facta distinctione, [2] (ff. 464v–465) ⟨εὐ⟩χή, hoc est carmen I 1, 33 hymnus vespertinus (M. 37, 511–514; cf. W. Christ, Anthologia graeca carminum christianorum, p. 29–32). [3] (ff. 465–466) oratio 13, in consecratione Eulalii episcopi (M. 35, 852–856).

5 (ff. 466–477) Incerti auctoris significatio in Ezechielem (M. 36, 665–669). Praefigitur (f. 1r-v) membrana rescripta ex codice saec. X, ut videtur, binis columellis exarato avulsa, in qua digestus est manu recentiore πίναξ ἀκριβὴς τῆς παρούσης πυκτίδος, numerum, titulum et prima uniuscuiusque opellae verba praebens; scriptura antiquior medicamento obfuso partim

conspurcata continet Paracletices fragmenta duo: 1) Ὥσπερ χαναναια κράζω - μεγαλυνοῦσιν (ed. Romae 1885, p. 33 [ᾠδὴ θ´. τροπάρια] - 34, 13), 2) Δέχοις τεοὺς δὲ - καὶ ἔμεινε πάσαις προσ | (op. cit., p. 39 [κανὼν κατανυκτικὸς] - 44, 6).

Liber constat fasciculis 59 quaternionibus (praeter 2 et 4 terniones, 24 et 59 foliorum septem) in ima singulorum pagina dextrorsum signatis; inde a fasc. 25 (f. 189) supersunt alterius enumerationis minio appositae vestigia (f. 221 ε´, f. 237 ζ´, f. 285 ιγ´, f. 461 λδ´), ex quibus erui potest hanc posteriorem libri partem olim per se stetisse. Inscriptiones, ornatus litteraeque initiales rubro colore tempore recentiore, ut videtur distincta. Spatia vacua amplissima inter singulas opellas relicta, ubi postea orationis insequentis numerus et foliorum quae repleat summa indicata sunt. Emendationes atque supplementa in marginibus et in paginis librarius non semel adscripsit (e. g. ff. 42ᵛ. 59ᵛ. 66. 92. 99ᵛ. 106. 153. 157ᵛ. 229. 232ᵛ. 238. 290. 434).

Fuit olim Iohannis Comneni Synadeni (cf. Montfaucon, Bibl. Coisliniana, p. 142-143), ut declarant versus triginta duo duodecasyllabi f. 467ᵛ: Ὁρᾶς θεατὰ τὴν παροῦσαν πυκτίδα. | πέφυκεν αὕτη Γρηγορίου πανσόφου | τοῦ θεολόγου, τῆς βροντῆς τῶν δογμάτων, | τοῦ τὰς φάλαγγας κακοδόξων ἀπάσας | πυρὶ καταφλέξαντος ἀσβέστω λόγου, | πίστιν δὲ τρανώσαντος αὐτὴν, ὡς θέμις, | τὴν τῆς Τριάδος καὶ σοφῆς μοναρχίας. | κτᾶται δὲ ταύτην ἐν διαπύρω πόθω· | ὁ Συναδηνὸς Κομνηνὸς Ἰωάννης | ἀνακτόγαμβρος, στρατοπεδάρχης μέγας. | οὐδεὶς γὰρ ἄλλος τῶν βροτῶν τῶν ἐν βίω | στρατηγικαῖς χάρισιν ἠγλαϊσμένος | καὶ βασιλικαῖς ἀξίαις ἐστεμμένος | τοσαύτας αὐχεῖ θείας ἱερὰς βίβλους | ὡς οὗτος ἀνὴρ παγκλεὴς τε καὶ μέγας. | καὶ γὰρ κενοῖ πάντα γε τὸν τούτου βίον | εἰς κτῆσιν αὐτῶν τῶν θεηγόρων βίβλων, | κενοῖ χρυσόν τε καὶ λίθους ⟨καὶ⟩ μαργάρους | πρὸς κτῆσιν αὐτῶν τῶν λογίων κυρίου, | τῶν ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ χρυσίον ὄντων | καὶ τιμιωτέρων τε τῶν διαφανῶν λίθων, | οὐ φείδεται χρημάτων οὐδὲ κτημάτων, | οὐ παντοδαπῆς τιμίας ἄλλης ὕλης. | μία δέ τις ἔνεστιν ἡ προθυμία, | ἡ τῶν ἁπασῶν ἱερῶν κτῆσις βίβλων. | ὑπὲρ δὲ ταύτης τῆς καλλίστης — in margine γρ(άφετ)αι μεγίστης — ἀγάπης, | ἣν πρὸς Θεὸν ἔχει τε καὶ πρὸς τὰς βίβλους, | ἐνταῦθα μὲν λήψαιτο τοὺς μισθοὺς, ὅσους | ὡς παμμυρίους ναὶ μὰ τὸν φήσαντά γε, | μετὰ μόρον δὲ, τὸν παράδεισον λάχος | καὶ τὴν ἀνεκλάλητον τρυφὴν τὴν ἄνω, | ἣν ἐβράβευσε τοῖς δικαίοις πρὸ χρόνων: —

Integumentum ex corio rubro; in dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

457 (olim 594). Saec. XIV, chartac., mm. 228 × 147, ff. II. 418, linn. 30, in tres partes dispertitus (I, ff. 1-143; II, ff. 144-272; III, ff. 273-418).

1 S. Gregorii Nazianzeni orationes XVI commentario ⟨**Nicetae Heracleensis**⟩ auctae (πρόλογος καὶ ἐξήγησις του Σέρου κυροῦ Νικήτα notavit manus posterior in fronte f. 2), praefixo (f. 1ʳ·ᵛ) indice. ¹ (ff. 2-9ᵛ) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396-401); argumentum et commentarius in M. 36, 944-969. ² (ff. 9ᵛ-62) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624-664); commentarius (ff. 10-62ᵛ) Ἀββακοὺμ ὁ προφήτης — δῶρα δεκτὰ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου... ex Billii interpretatione in M. 127, 1202-1410. ³ (ff. 62ᵛ-77ᵛ) oratio 44,

in novam dominicam, καὶ εἰς τὸν μ(ά)ρ(τυρα) Μάμαντα add. cod. (M. 36, 608–621); argumentum (f. 62v) Τῆς πανηγυρικῆς ἰδέας — καινὰ γίνεσθαι et commentarius (ff. 62v–78) Ἐγκαίνια ἐπὶ ναοῦ μὲν — εἰς τὸν καινὸν ἐκεῖνον βίον ἀπέλθωμεν... ex Billii interpretatione in M. 127, 1409–1434. [4] (ff. 78–103) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428–452); argumentum (f. 78) Πανηγυρικὴν ἰδέαν — ἀπὸ τῆς αἰτίας et (ff. 78–103v) commentarium Μετριοφρονῶν ὁ θεολόγος — ἑορτὴ καὶ ἀγαλλίασις, μεθ' οὗ ἡ δόξα κ. τ. λ. edidit D. Hoeschel (Homiliae quaedam sacrae Basilii M., Gregorii Nysseni, Nazianzeni..., Augustae 1587, p. 247–333); Billii interpretatio in M. 127, 1435–1480. [5] (ff. 103v–120) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933); commentarius (ff. 103v–120v) inc. Ἐν ταῖς Μακκαβαϊκαῖς βίβλοις, des. ὁ ἐξουθενῶν με ἀτιμωθήσεται, ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ κ. τ. λ; ff. 116v–117 (in M. 929 D 6–932 A 4 Τοῦτο τῆς Ἰεφθάε — τὰ ἐλπιζόμενα) addita est ἑτ(έ)ρ(α) ἑρμ(η)ν(εία) τοῦ Χρ(υσοστόμ)ου, nempe homiliae 14 ad populum Antiochenum excerptum Ὁ Ἰεφθάε ὑποσχόμενος τῷ Θεῷ — τοιαύταις θυσίαις (M. 49, 147, 21–51). [6] (ff. 120v–135v) μη(νὶ) ὀκτ(ωβ)ρ(ίῳ) β΄, oratio 24, in laudem s. Cypriani (M. 35, 1169–1193); argumentum (f. 121) inc. Ἀνωτέρω Ναζιανζοῦ ὅρος ἐστὶ (cf. J. Sajdak, Historia critica scholiastarum... Gregorii Nazianzeni, Cracoviae 1914, p. 210), des. ἐγκώμιον προσεφώνησεν; commentarius (ff. 121–135v) inc. Παρ' ὀλίγον φησὶ παρῆλθεν, des. τέλειοι ἐν τῇ ἡμέρα Χριστοῦ εὑρεθέντες... [7] (ff. 135v–150) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem, εἰς — Ἰουλιανὸν συμμαθητὴν αὐτοῦ γεγονότα καὶ ἔκδικον Ναζιανζοῦ cod. (M. 35, 1044–1064); argumentum (f. 136) Τισὶ μὲν δοκεῖ δεικανικὸς εἶναι ὁ λόγος — δημοσίων φόρων διορθωτήν edidit J. Sajdak (op. cit., p. 169); commentarius (ff. 136–150) inc. Τίς ἡ τοσαύτη φησὶ τυραννίς, des. θεωροῦντες τὴν μίαν δόξαν τῆς ἁγίας Τριάδος, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ. [8] (ff. 150–170v) oratio 38, in Theophania, εἰς τὴν κατὰ σάρκα σωτήριον γέννησιν τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ cod. (M. 36, 312–333); argumentum (f. 150v) Τὸν παρόντα πανηγυρικὸν λόγον — ἡ ἐνταῦθα θεολογία σφόδρα ἠκρίβωται et (ff. 150v–171v) commentarium Τὸ Χ ρ ι σ τ ὸ ς ὄνομα κυρίως μὲν τὸ συναμφότερον σημαίνει — πάντας δεσμίους γῆς... edidit Hoeschel (op. cit., p. 20-87); interpretatio Billii in M. 127, 1177–1212. [9] (ff. 172–234v) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493–605); argumentum: Ὁ προκείμενος οὗτος λόγος μετὰ τὴν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐκδημίαν τοῦ θεολόγου ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐξεφωνήθη, διὸ καὶ ἐπιτάφιος ὠνομάσθη; commentarius (ff. 172–235) inc. Παθαινομένης καὶ ἀπολοφυρομένης διαθέσεως, des. ἔχων τι ἐπαίνου ἄξιον. [10] (ff. 235–255v) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 326–360); argumentum (f. 235) Πανηγυρικὸς καὶ οὗτος ὁ λόγος — διὰ τοῦ βαπτίσματος et commentarius (ff. 235v–256) Διὰ τοῦ Π ά λ ι ν συνάπτει — νῦν ὑποδέξασθε ἐν αὐτῷ Χριστῷ κ. τ. λ. ex interpretatione Billii in

M. 127, 1211–1244. [11] (ff. 256–301v) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360–425); argumentum (f. 256) *Ὁ παρὼν οὗτος λόγος ἀγωνιστικῶς — τῆς ὥρας ἐγκλεισάσης αὐτόν* et commentarius (ff. 256v–301v) *Χθές φησι τὰ φῶτα — καὶ ὑμεῖς οἱ μανθάνοντες* ex interpretatione Billii in M. 127, 1243–1302. [12] (ff. 301v–307v) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum (M. 35, 832–841); commentarius (ff. 302–308) in M. 36, 969 C 6–984 C 13. [13] (ff. 308–335v) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128); argumentum (f. 308) inc. *Ὁ παρὼν λόγος καθαρόν ἐστιν ἐγκώμιον* (Sajdak, op. cit., p. 210), des. *Ἀλεξανδρείας θρόνον κοσμήσας*; commentarius (ff. 308–336) inc. *Ἀπὸ συλλογισμοῦ τὸ προοίμιον*, des. *καὶ στῆσον μετὰ σοῦ, κἂν μέγα τοῦτο αἰτῶ, ἐν αὐτῷ Χριστῷ κ. τ. λ.* [14] (ff. 336–361) oratio 42, Supremum vale (M. 36, 457–492); argumentum (f. 336r-v) *Οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπίσκοποι — πεπραγμένων, ἄρχεται δὲ οὕτως* edidit Sajdak (op. cit., p. 172–173); commentarius (ff. 336v–361) inc. *Πῶς φησίν, ὦ ἐπίσκοποι*, des. *τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρας ἐπιστολῆς ἀκροτελεύτιον· ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν.* [15] (ff. 361–390) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909); argumentum (f. 361r-v) inc. *Συμβουλευτικὸς μὲν ὁ παρὼν λόγος*, des. *ἐμπεπτωκότων εἰς τὴν ὑπόθεσιν*; commentarius (ff. 361v–390) inc. *Οἰκείως τοὺς ἀκροατὰς ἀδελφοὺς ὠνόμασε*, des. *δέξωνται ἡμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.* [16] (ff. 390–410) orat. 16, in patrem tacentem (M. 35, 933–964); argumentum (f. 390r-v) inc. *Οὗτος ὁ λόγος εἴρηται τῷ ἁγίῳ*, des. *καὶ οὐδὲ τῆς συνήθους ἀμοιρεῖ θεολογίας*; commentarius (ff. 390v–411v) inc. *Διὰ τί φησι καταλύετε τὴν ἐπαινουμένην τάξιν, ἥτις ἐστὶ τὸ τοὺς νέους*, des. *καὶ τὰ ἡμέτερα προσάγοντος τῷ Θεῷ, ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ.* Orationum textus — *κεί(μενον)* — minio distinctus est, commentarius — *ἑρμ(η)ν(εία)* — atramento perscriptus.

Folium 412 praebet notulas tres brevissimas, nempe [1] virtutes cardinales quattuor (cf. Suidas sub voce *γενικαὶ ἀρεταὶ δ'*) et vitia opposita, subdito diagrammate, [2] elementa quattuor, [3] humores quae sunt in homine quattuor, elementorum et humorum communionem.

Folia I–II. 413–418 ex alio eiusdem fere temporis codice avulsa praebent excerpta varia. In foliis duobus prioribus fere dimidiatis, quippe quorum pars exterior consumpta fuit, leguntur inter alia: (f. I) lemmata seu summaria tria [a] *Ὅτι χρὴ τοὺς μεταλαμβάνοντας — θλίψεων ὑπομένειν πικρίας*, [b] *Φυλάττεσθαι ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν — ψευδοπροφητῶν τὸ γένος*, [c] *Ἀνὴρ... πορεύεται ὁδοὺς σκολιὰς — ὁδοὺς κακῶν ἐμίσησα*; (ib.) sententiae duae ex Proverb. 12, 10, 13 desumptae; (ff. Iv–IIv) fragmentum theologicum de sancta Trinitate initio mancum... *⟨φω⟩τὸς ἀκτῖνες ἀμερίστους ἔχουσαι κατὰ φύσιν*; affertur testimonium (f. II) *Γρηγορίου τοῦ θεολόγου περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος*; desinit, ut videtur, *οὔτε διαιροῦμεν εἰς τρία ἐκ φυ... Ἀρείου*

μανῶμεν. (ff. 417ᵛ–418ᵛ) fragmenta varia ascetica et moralia, nempe ᵃ(f. 417ᵛ) ⟨de diabolo⟩ (Ὁ ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος — ὁ σατανᾶς τοῖς γόησι καὶ τοῖς αἱρεσιάρχαις), ᵇ(ff. 417ᵛ–418) ⟨de invidia⟩ (citatur s. Iohannis Chrysostomi homilia 40 in Matthaeum: M. 57, 442, 13–29 et 443, 9–12), ᶜ(f. 418) ⟨de amicitia sincera⟩ (Φιλίας ὑγιοῦς καὶ ψυχῆς ἐλευθέρας — σκάνδαλα ἔθεντο), ᵈ(f. 418ʳ⁻ᵛ) ⟨de tribulationibus⟩ (Προσαπορήσας δὲ ὁ θεολόγος ἐν τῷ Εἰς τὴν πληγὴν [cf. orat. 16, in M. 35, 940 D 2–941 A 3] — ταπεινοῦσθαι ὡς ἁμαρτωλοὺς ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, καθὼς παραινεῖ Πέτρος ἢ διὰ τὸ δειχθῆναι... ceteris male servatis), duobus sententiis adhibitis, quae exempla proponunt Heliae, Ioh. Baptistae, Iob, ᵉ(f. 418ᵛ) Σοφία Σολομῶντος, hoc est sententiae morales ex Sapientia Salomonis maxima ex parte desumptae. Inc. Ἐγκωμιαζομένου δικαίου κ. τ. λ., nempe Prov. 29, 2ᵃ; sequitur Sap. 4, 1ᵇ⁻ᶜ; abrumpitur in vv. καὶ ὀνειδίζει ἡ⟨μῖν⟩ (Sap. 2, 12). (ff. 413–417ᵛ) Officium acathisti τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας (τῆς εʹ ἑβδομάδος), hoc est ᵃ(f. 413) idiomelon Ὡς ἐξ Ἱερουσαλὴμ — ὡς εὔσπλαγχνος (Triodium ed. Romae 1879, p. 502), ᵇ(f. 413ʳ⁻ᵛ) στιχηρὰ προσόμοια τῆς Θεοτόκου. Βουλὴν προαιώνιον — δόξα σοι (Horologium ed. Romae 1876, p. 277–278), ᶜ(ff. 413ᵛ–415) ⟨ποίημα⟩ Ἰωσήφ (Horologium, p. 282–290), cui subditur ἐξαποστειλάριον πρὸς γυναῖκες. Φρικτὸν γνῶτε μυστήριον — ὁ δεσπότης συμπενητεύων πτωχεύει, ᵈ(f. 415) στιχηρὰ προσόμοια tria: Τῶν οὐρανίων ἀψίδων, Ὁ συναΐδιος λόγος, Ὁ Γαβριὴλ τῇ παρθένῳ (Horologium, p. 278) et στιχηρὸν Γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω, ᵉ(ff. 415ᵛ–417ᵛ) κοντάκιον Τῇ ὑπερμάχῳ (Horologium, p. 279–288).

Librum efficiunt fasciculi 52 quaterniones (excepto supremo binione) in ima singulorum pagina dextrorsum signati, quibus assuta sunt extra supputationem folia duo in principio et sex in fine; fasciculi 32 et 33 litteris λβʹ instructi sunt uterque, unde subsequentes numero uno infra iustum facti sunt minores. Scholia quaedam marginibus inscripsit librarius (e. g. ff. 12. 14. 16ᵛ. 25ᵛ. 37ᵛ. 64ᵛ. 65ᵛ. 132. 154ᵛ. 172). Officinae chartariae signa (ff. 1–149) litterae Ɪ V P, (ff. 161 ss.) crux latina, ut videtur. Compaginibus aetate recentiore solutis, folia singula chartis maioris moduli inclusa sunt; folia complura tineis terebrata laciniis aut schedulis refecta; folium 418 charta translucida obductum.

F. IIᵛ manu saec. XV: *Ducatj 4ᵒʳ iiij*, inferius alia manu: *Gregorij 16 sermones expositi a Niceta*; f. 1ᵛ: *Liber Laudiuij Vezanensis cypri | emptus. 14.LXVIIII* (id est 1469; cf. codd. 7. 212. 372). F. 1 nota *6*. In summo folio 2: Χριστὲ προηγοῦ τῶν ἐμῶν πονημάτων. De codice quaedam habes apud Sajdak, op. cit., p. 153.

Tegumenta membranacea, in quorum dorso tesserae gentiliciae Pii IX et I.-B. Pitra card. bibliothecarii.

458 (olim 314). Saec. XI (ff. 250-255 saec. XIII), membran., mm. 282×220, ff. 299, linn. 26-27.

1 S. Gregorii Nazianzeni orationes XVII. [1] (ff. 1–3) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401). [2] (ff. 3v–22) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664). [3] (ff. 22–28) oratio 44, in novam dominicam, *καὶ εἰς τὸ ἔαρ καὶ εἰς τὸν μάρτυρα Μάμαντα* add. cod. (M. 36, 608–621). [4] (ff. 28–37v) oratio 41, in Pentecosten, *καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον* add. cod. (M. 36, 428–452). [5] (ff. 37v–46) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933). [6] (ff. 46–56) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Κυπριανόν* cod. (M. 35, 1169–1193). [7] (ff. 56–64) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044–1064). [8] (ff. 64v–73) oratio 38, in Theophania, *εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν* cod. (M. 36, 312–333). [9] (ff. 73v–120v) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493–605), omissa doxologia. [10] (ff. 120v–131) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336–360). [11] (ff. 131–159) oratio 40, in sanctum baptisma, *λό(γος) προτρεπτικὸς εἰς τὸ βάπτισμα* cod. (M. 36, 360–425). [12] (ff. 160–164) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum (M. 35, 832–841 B 2 *ἐποφθείσης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ . ἀμήν*). [13] (ff. 164–182v) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128). [14] (ff. 182v–197v) oratio 42, Supremum vale, *εἰς τὴν τῶν ρν' ἐπισκόπων παρουσίαν* cod. (M. 36, 457–492). [15] (ff. 197v–219) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909). [16] (ff. 219–231v) oratio 16, in patrem tacentem (M. 35, 933–964). [17] (ff. 232–267v) oratio 2, apologetica, *ἀπολογητικὸς — ἐν ᾧ τί το τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα (καὶ) ὁποῖον εἶναι δεῖ τὸν ἐπ(ί)σκοπ(ον)* cod. (M. 35, 408–513).

2 (ff. 267v–292) s. Gregorii Nazianzeni vita auctore G r e g o r i o, *συγγραφεὶς παρὰ Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας* cod. (M. 35, 244–304).

3 (ff. 292v–299) **Ps.-Nonni** collectio et interpretatio historiarum, quarum meminit s. Gregorius in oratione in s a n c t a l u m i n a (oratio 39), fere ut in cod. 437, ff. 181v–185. Sunt historiae viginti quattuor, nempe α' de Iove, β' de Phrygum excisione, γ' de erepta virgine (M. 36, 1068 B, hist. 2), δ' de femore parturiente imperfectum fetum (M. 36, 1068 C–1069 A, hist. 3), ε' de Venere et turpibus mysteriis, ϛ' de phallis Dionysi, ζ' de taurorum caede, η' de festo *μαστίγων*, θ' de Tantalo et Pelope, ι' de Hecate, ια' de Trophonio, ιβ' de Dodonaea quercu, ιγ' de tripode Delphico, ιδ' de Castalia, ιε' de magis, ιϛ' de Chaldaeorum astrologia, ιζ' de Thracibus, ιη' de poenis Mithrae, ιθ' de Osiride, κ' de Iside, κα' de Mendesiis hircis, κβ' de bove Api, κγ' de Nilo, κδ' de serpentibus apud Aegyptios.

Liber accurate perscriptus. Constat fasciculis 37 quaternionibus, hodie sine notis, quibus assuta sunt in fine folia tria. Orationum numeri et inscriptiones auro et minio

exarata; litterae initiales maximae, *πύλαι* et ornatus rubro, viridi et violaceo liquoribus distincta; litterae initiales minores rubro colore non semel descriptae. Marginibus addita sunt ab ipso scriba supplementa quaedam (e. g. ff. 13ᵛ. 22ᵛ. 164ᵛ) et correctiones. Quot folia repleant orationes singulae posterius in ima uniuscuiusque prima pagina indicatum est.

Fuit olim cuiusdam Iohannis, ut ex inscriptione f. 1 summi, *τοῦ Ἰω(άν)ν(ου)*, apparet. F. 298ᵛ nota ad annum 1316 et Constantinopolim pertinens: *† μηνὶ ὀκτωβρίῳ κδʹ ἔτους ,ςωκεʹ ἰνδ. ιεʹ ἡμέρα κυριακὴ | ὥρα πρώτῃ ἦλθεν ἡ Κεράμ(ας) ἡ αγϊα δέσποινα εἰς τὸ* (ex *τὴν*) *κοντοσκάλην, ὥρα δὲ ςʹ ἦλθεν | εἰς τὸ Αὐγενῖου* (*Εὐγενίου*?), *ὥρα δὲ ὀγδόη ἐξέβηναι τὸ κάτεργον, ὥρα δὲ ἐνάτῃ | ἐσέβην εἰς τὸ παλάτην*. F. 299 alia manu senarii duo, uno superius (*ἔπει φερειν πλα...*) resecto: *† νῦν ἀντ' ἐκείνων τόνδε τὸν μῦθον φέρω | αἰτῶ σε εὐχὴν ἐκζεούσης καρδίας*; ibidem alia manu methodus conficiendi atramenti (cf. cod. 346, f. Iᵇ); deinde, post vv. *συγκαλεῖ μὲν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες, Γρηγόριος ὁ τῆς θεολογίας*, legitur index librorum sex: *† ἐπιγρ. εἰς τοῦ δικαιοφύλακος βιβλία ἕξ. θεολόγ. δευτέραν παροπ* (?) *α... | μηνέον. τριόδην. προφητ. εὐαγγ.* F. 299ᵛ litteris inter se colligatis inscriptio, quae fere evanuit. F. 299ᵛ summa foliorum *φυλ σϙδʹ*. Scriptura f. 1 renovata. Eodem tempore quo cod. 455 (an. 1316-1317) noster refectus est; f. 159ᵛ vacuum.

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

459 (olim 320). Saec. XII-XIII (f. 179, margines ff. 108ᵛ-252 saec. XV; f. 3 saec. XVI), membran. (ff. 3. 179 chartac. suppleta), mm. 310 × 230, ff. II. 274 (+ 19ᵃ. 35ᵃ. 46ᵃ. 47ᵃ. 48ᵃ. 69ᵃ. 102ᵃ. 125ᵃ. 164ᵃ. 182ᵃ. 193ᵃ. 257ᵃ. 258ᵃ; — 209 neglegentia librarii omisso), linn. 32.

S. Gregorii Nazianzeni orationes XVI commentario **Nicetae Heracleensis** auctae (f. Iᵛ *Τοῦ Σερρῶν λεγομένου κυροῦ Νικήτ(α), γεγονότος δὲ μητροπολίτου Ἡρακλείας, ἐξήγησις εἰς τοὺς ἀναγινωσκομένους δεκαὲξ λόγους τοῦ θεολόγου*). Praefigitur (f. Iᵛ) *πίναξ τῆς δέλτου ταύτης*. [1] (ff. 1-9ᵛ) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396-401); argumentum et commentarius in M. 36, 944-969. [2] (ff. 9ᵛ-66) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624-664); commentarius (ff. 9ᵛ-66ᵛ) ut in cod. 457, ff. 10-62ᵛ. [3] (ff. 67-80) oratio 44, in novam dominicam, *καὶ περὶ ἐγκαινίων καὶ εἰς τὸ ἔαρ καὶ τὸν μάρτυρα Μάμαντα* add. cod. (M. 36, 608-621); argumentum (f. 66ᵛ) et commentarius (ff. 67-80ᵛ) ut in cod. 457, ff. 62ᵛ-78. [4] (ff. 80ᵛ-104) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428-452); argumentum et commentarius (ff. 80ᵛ-104ᵛ) ut in cod. 457, ff. 78-103ᵛ; doxologia omittitur. [5] (ff. 104ᵛ-116) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912-933); commentarius (ff. 104-116ᵛ) ut in cod. 457, ff. 103ᵛ-120ᵛ. [6] (ff. 116ᵛ-125ᵛ) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *ὃν ἀνέγνω ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκων μετὰ μίαν τῆς μνείας ἡμέραν* add. cod. (M. 35, 1169-1193); argumentum et commentarius ut in cod. 457, ff. 121-135ᵛ. [7] (ff. 125ᵛ-135) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044-1064); argumentum et commentarius ut in cod. 457,

ff. 136–150. [8] (ff. 135–149) oratio 38, in Theophania (M. 36, 312–333); argumentum et commentarius ut in cod. 457, ff. 150v–171v. [9] (ff. 149v–179v) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493–605); argumentum et commentarius (ff. 149v–178v) ut in cod. 457, ff. 172–235. [10] (ff. 180–191) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336–360); argumentum et commentarius ut in cod. 457, ff. 235–256. [11] (ff. 191v–215v) oratio 40, in sanctum baptisma, *λόγος παραινετικὸς εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα* cod. (M. 36, 360–425); argumentum et commentarius ut in cod. 457, ff. 256–301v. [12] (ff. 215v–218v) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum, *ἀδελφὸν τοῦ μεγάλου Βασιλείου* add. cod. (M. 35, 832–841); commentarius ut in cod. 457, ff. 302–308. [13] (ff. 219–234) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128); argumentum (f. 219) et commentarius (ff. 219–233v) ut in cod. 457, ff. 308–336. [14] (ff. 234–249v) oratio 42, Supremum vale (M. 36, 457–492); argumentum (ff. 233v–234) et commentarius (ff. 234–249v) ut in cod. 457, ff. 336–361. [15] (ff. 249v–262) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909); argumentum (f. 249v) et commentarius (ff. 249v–262) ut in cod. 457, ff. 361–390). [16] (ff. 262–274) oratio 16, in patrem tacentem (M. 35, 933–964); argumentum et commentarius ut in cod. 457, ff. 390–411v.

S. Gregorii textus — sive *κείμενον*, prouti inscripsit manus recentior ut hunc secerneret ab *ἐξηγήσει* — usque ad f. 102 plene descriptus est atque virgulis distinctus; cum autem a f. 102v locorum vix initia indicata fuerant a librario, suppletus est manu saec. XV in marginibus ff. 108v (= M. 35, 920 A 9) — 252 (= M. 35, 864 B 14 *εὑρίσκω φιλοπτωχίαν*) et in folio insiticio 179; eidem manui tribuenda videntur [a] (f. 104) nota de Hierosolymis captis a Tito, [b] (f. 274) *ἱστορία εἰς τὸ Πάλιν Ἰησοῦς* (orat. 39), nempe **Ps.-Nonni** historia de Phrygum excisione (cf. M. 38, 502, v. 262) [historiae de virgine erepta et de femore parturiente (cf. M. 36, 1065 D – 1069 A) in margine f. 181v exaratae, a librarii temporibus, ni fallor, repetendae sunt]. [c] (f. 274v) *τοῦ αὐτοῦ θεολόγου* versus iambici sex (*Θεὸς τὸ διττὸν οὐκ ἔχων τῶν πνευμάτων — φέρει τὸ σεπτὸν τῆς ἀρίστης ἑπτάδος*) revera, ut opinor, ex theologia chiliosticho Leonis magistri (cf. cod. Baroccianus 76, f. 381, apud Coxe, Catalogi codicum manusc. bibl. Bodleianae pars prima, Oxonii 1853, p. 136–137) desumpti et interpretatione aucti (*Θεὸς τὸ διττὸν οὐκ ἔχων — οὔτε γεννᾷ, οὔτε γεννᾶται*). [d] (ib.) s. Maximi ep. 34 excerptum (M. 91, 628 C 12 – D 5). [e] scholion fortasse f. 12 atque lemma f. 84v.

Alia manu perscripti sunt (f. 274) versus retrogradi duodecim, quorum primus *ὦ πόρτη επρέδευε δερπεη τρόπω*, ultimus *ἀββᾶ φάγε μέγε φάββα*.

Codicem efficiunt fasciculi 36 quaterniones (si excipias supremum hodie ternionem et vicesimum quartum folio 179 insiticio auctum) in prima singulorum pagina summa dextrorsum signati. Orationum ornatus, numeri, inscriptiones, rubro liquore distincta. Ipsius scribae leguntur notae perrarae (ff. 15. 16. 18ᵛ. 19ᵃ), emendatio (f. 19ᵃ). Lineae nonnullae atramento paullo tenaci perscriptae saec. XIV renovatae sunt (e. g. ff. 1. 2. 5ᵛ. 6) ab illo fortasse qui textum s. Gregorii in marginibus ff. 108ᵛ–252, aliaque in ff. 12 84ᵛ. 274. 274ᵛ exaravit.

F. 1 manu Nicolai Maiorani (?): *Q(ue)sto lib(r)o fu p(re)stato al vesco(vo) Ponzetto* [Iacobus Ponzettus ep. Melphictensis an. 1528–1553] *et nó li fu ristituita la polissa;* lineae novem inferius exaratae maxima ex parte deciderunt. F. 279ᵛ litterae inter se colligatae *ΠΘ* (cui superstat *Є*, subditur *O'*) *T*.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

460 (olim 316). Saec. X, membran., mm. 360 × 275, ff. 258, linn. 27.

S. Gregorii Nazianzeni orationes XXV argumentis atque scholiis auctae. Praeponuntur (f. 1ʳ·ᵛ) index et (f. 1ᵛ) declaratio signorum quattuor, quae in marginibus operum s. Gregorii Nazianzeni pingi solebant (cf. cod. 434, f. 9ᵛ). [1] (ff. 2–3ᵛ) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401); argumentum inc. *Φαινεται ουτος ο λογος* ⟨*προ*⟩ *του μεγάλου*, des. *εκκλησιας εξεφ*⟨*ωνησεν*⟩ (cf. J. Sajdak, Historia critica scholiastarum et commentatorum Gregorii Nazianzeni, Cracoviae 1914, p. 75). [2] (ff. 4–36ᵛ) oratio 2, apologetica, *ἀπολογητικὸς — της ἱερωσύνης ἐπάγγελμα καὶ ὁποῖον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον* cod. (M. 408–413); argumentum inc. *Τοῦτον εἶπεν τὸν λόγον ὅτ*⟨*αν*⟩ *ἐπανῆλθεν*, des. *εἶτα ἐπανελθὼν απελογησατο* (cf. M. 35, 402, n. 21). [3] (ff. 37–39) oratio 3, ad eos qui ipsum acciverant nec occurrerant, *μετα τον πρεσβύτερον ἐν τῷ πάσχα* add. cod. (M. 517–525). Subscriptio: *Πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πρεσβυτερίου καὶ — πάσχα*. Argumentum *Μετὰ τὸ γενέσθαι πρεσβύτερος κ. τ. λ.* legitur in M. 35, 516 n. 80. [4] (ff. 39ᵛ–51ᵛ) oratio 7, in laudem Caesarii fratris, *εἰς Καισάριον τὸν ἀδελφὸν ἐπιτάφιος* cod. (M. 756–788). [5] (ff. 52–61ᵛ) oratio 8, in laudem sororis suae Gorgoniae, *εἰς τὴν ἀδελφὴν ἐπιτάφιος* cod. (M. 789–817). [6] (ff. 62–72ᵛ) oratio 6, de pace I, *εἰρηνικὸς α' ἐπὶ τῇ ἑνώσει τῶν μοναζόντων* cod. (M. 721–752). [7] (ff. 72ᵛ–78ᵛ) oratio 23, de pace III, *εἰρηνικὸς β' εἰς τὴν σύμβασιν, ἣν μετὰ τὴν στάσιν ἐποιησάμεθα οἱ ὁμόδοξοι* (M. 1152–1168). [8] (ff. 78ᵛ–81) oratio 9, apologeticus ad patrem, *ἀπολογητικὸς — Σασίμων. Ναζιανζοῦ γὰρ ὁ πατηρ αὐτοῦ ἦν, ἧς καὶ αὐτὸς ἦρξε μετὰ θάνατον τοῦ πατρος ἐκκλησίας, μᾶλλον δὲ καὶ ἔτι περιόντος του πατρος* cod. (M. 820–825). [9] (ff. 81–83) oratio 10, in seipsum, *ἀπολογητικὸς εἰς τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς φυγῆς* cod. (M. 828–822). [10] (ff. 83–86ᵛ) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum, *εἰς Γρηγόριον*

τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάντα μετὰ τὴν χειροτονίαν cod. (M. 832–841 B 2 *ἐποφθείσης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀμήν*). [11] (ff. 86v–89) oratio 12, ad patrem, *εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν γέροντα* cod. (M. 844–849). [12] (ff. 89–99v) oratio 16, in patrem tacentem (M. 933–964), doxologia omissa; argumentum inc. *Ἔοικεν οὗτος ὁ λόγος εἰρῆσθαι μετατεθέντι*, des. *τὴν προστασίαν κατεδεξάμεθα* (cf. Sajdak, op. cit., p. 44–45). [13] (ff. 100–120v) oratio 18, funebris in patrem, *ἐπιτάφιος εἰς τὸν πατέρα ὑπὸ παρουσία Βασιλείου* cod. (M. 985–1044). [14] (ff. 120v–127v) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem, *εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτήν* cod. in principio et in fine, *Ἰουλιανὸν καὶ εἰς τὴν ἀπογραφήν* addidit manus longe posterior (M. 1044–1064). [15] (ff. 127v–133) oratio 17, ad cives Nazianzenos (M. 964–981). [16] (ff. 134v–173) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493–605); praemittitur (ff. 133–134v) *σχο(λιον)* in vv. *ὧν γὰρ τοὺς ἐπαίνους οἶδα — οὐχὶ τῶν ἀπάντων* (col. 496 A 9–12), quod inc. *Ὧν τοὺς ἐπαίνους φησὶν γινώσκω, τούτων σαφῶς καὶ τὰς ἐπὶ τὸ κρεῖττον αὐξήσεις*, des. *ἧς οὐκ᾽ ἂν ἄροιτο ἄχθος ἀνθρώπου φύσις.* [17] *ιη'* (ff. 173v–191) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909). [18] (ff. 191–206) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128). [19] (ff. 206v–214) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκων μετὰ μίαν τῆς μνείας ἡμέραν* (M. 35, 1169–1193). [20] (ff. 214v–221) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933). [21] (ff. 221–230) oratio 25, in laudem Heronis philosophi, *ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπανελθόντα* add. cod. (M. 35, 1197–1225). [22] (ff. 230–234v) oratio 34, in Aegyptiorum adventum, *πρὸς τὸν κατάπλουν, εἰς τοὺς ἀπ᾽ Αἰγύπτου ἐπιδημήσαντας* cod. (M. 36, 241–256). [23] (ff. 235–239v) oratio 20, de dogmate et constitutione episcoporum, *περὶ δογμάτων καὶ καταστάσεως ἐπισκόπων σχεδιασθεὶς* cod. (M. 35, 1065–1080). Subscriptio: *Περὶ θεολογίας σχεδιασθείς.* [24] (ff. 239v–244) oratio 27, theologica I, *πρὸς Εὐνομιανοὺς προδιάλεξις, ἢ ὅτι οὐ παντὸς τὸ περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι ἢ πάντοτε* cod. (M. 36, 12–25). [25] (ff. 244–258v) oratio 28, theologica II, *λεχθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει* addit index praevius (M. 36, 25–72).

Marginibus inscripta sunt litteris uncialibus formae minoris, accentibus spiritibusque saepissime non additis, scholia complura; quorum scholiorum plus sexaginta inedita videntur, sex eruuntur ex s. Maximi Libro Ambiguorum (M. 91, 1104 A 2–1105 B 6; 1105 C; 1112 AB; 1205–1208; 1208; 1256–1257); alia haud pauca vel eadem sunt ac quae in paginis imis editionis Migneae occurrunt, vel cum illis quae vulgavit Piccolomini (cf. supra p. 173) plane conveniunt. Huius *συλλογῆς* initium a secunda parte saec. VI, ni fallor, repetitur: nominantur enim Origenistae (ff. 92v. 122. 131v. 192), Theodorus Mopsuestenus (f. 224v), tritheitae (f. 76v; cf. Piccolomini, op. cit., p. XXXVII).

Liber diligenter exaratus. Constat fasciculis 32 quaternionibus (exceptis primo atque supremo novem foliorum) in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis α'-λγ'; numero ιβ' omisso, fasciculus duodecimus et subsequentes uno supra iustum facti sunt maiores. Inscriptiones, signa quibus lectoris studium accuratius postulatur minio exarata, item Basilii et praefecti nomina in dialogo orationis 43 (f. 157r-v: M. 36, 557 D-561 A). Inscriptiones atque scholia charactere unciali moduli minoris distincta; spiritus et accentus ex more antiquo (e. g. *οὖν*, *τοῦτο*) saepius apposita.

Folia priora et suprema humore inquinata, praesertim ad oras, non sine textus damno; unde lineae aut litterae, quae ad pessum ibant, renovatae sunt tempore fortasse quo suppletae vel repetitae fasciculorum *β*, *θ'-ιδ'* notae (saec. XIV?).

F. 258 manu sacerdotis, ut opinor, cuiusdam saec. XIV nota: *τέσαρα περίφερα ἀσΐμιν. μία λαβίδ( ) ἀργυρί(ου) | ἐπιτρ(α)χῆλ(ιον). παρακατ(α)θῆκη. εἰς τ(ὴν) ιη' τοῦ ὀκτωβρίου μην(ός).* F. 258v summa foliorum, *ἔχϊ τὸ βιβλί(ων) φύλλ(α) σξ'*; deinde inscriptio penitus deleta. F. 15 stilo plumbeo delineata sunt animalia duo commenticia. Ff. 27-29. 55. 99. 141. 169 margines exteriores excisi, item f. 140 margo inferior. F. 1 manu saec. XV medii *Gregorii Nazanzeni. Sermones varij.*

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis assutum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

461 (olim 309). Saec. XI, membran., mm. 341 × 280, ff. 184, coll. 2, linn. 30-31.

1 S. Gregorii Nazianzeni orationes XVI, praefixo (f. 1v) indice paullo recentiore. [1] (ff. 2-3) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396-401). [2] (ff. 3-15) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624-664). [3] (ff. 15-18) oratio 44, in novam dominicam (M. 36, 608-621); vv. prius omissa *ἐγκαίνια, ἐγκαίνια — καὶ Θεῷ πλησιάσαντες* (609 A 12-612 B 3) in ff. 18-19, post orationis conclusionem suppleta sunt. [4] (ff. 19-23) oratio 41, in Pentecosten, *εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστήν* cod. (M. 36, 428-452); desiderantur vv. *Καὶ ἀναβάλλεται — ἄνευ Πνεύματος δῆλα* | (436 C 5-444 B 11) duobus foliis post f. 19v perditis. [5] (ff. 23-32) oratio 16, in patrem tacentem (M. 35, 933-964). [6] (ff. 32-38) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912-933). [7] (ff. 38-45) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς τὸν μάρτυρα Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκων μετὰ μίας τῆς μνείας ἡμέραν* cod. (M. 35, 1169-1193). [8] (ff. 45v-51v) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem, *εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτήν* cod. (M. 35, 1044-1064). [9] (ff. 51v-58v) oratio 38, in Theophania *εἰς τὰ ἅγια θεοφάνια* cod. (M. 36, 312-333). [10] (ff. 58v-94) oratio 43, in laudem Basilii Magni, *ἐπιτάφιος εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον* cod. (M. 36, 493-605 A 8 *τοῖς λόγοις ἄξιον*). [11] (ff. 94-101) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336-360). [12] (ff. 101-120) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360-425). [13] (ff. 120-123) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum, *εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάντα μετὰ τὴν χειροτονίαν* cod. (M. 35, 832-841). [14] (ff. 123-136) oratio 21, in laudem Athanasii, *εἰς τὸν ἅγιον*

Ἀθανάσιον cod. (M. 35, 1081–1128). [15] (ff. 136–146) oratio 42, Supremum vale, *εἰς τὴν τῶν ρν' ἐπισκόπων παρουσίαν ὁ συντακτήριος* cod. (M. 36, 457–492). [16] (ff. 146–161) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909).

2 (ff. 161–164ᵛ) **Ps.-Nonni** collectio et interpretatio historiarum, quarum meminit s. Gregorius in orat. in sancta lumina (orat. 39). Sunt historiae *κδ'* ut in cod. 458, ff. 292ᵛ–299 dispositae.

3 (ff. 165–182ᵛ) s. Gregorii Nazianzeni vita ⟨auctore G r e g o r i o p r e s b y t e r o⟩ (M. 35, 244 ss.); abrumpitur in vv. *εἰρηνικῶς διαθέσθαι τὰ* (300 B 7).

Ff. 183. 184 ex alio codice eiusdem aetatis binis columnis exarato avulsa et ad novam scripturam recipiendam lota continent: [1] (ff. 183ʳ·ᵛ) ⟨s. I o h a n n i s e v a n g e l i s t a e vitae⟩ (BHG. 919) fragmentum, quod inc. *ἱερείων κλήσεως* et abrumpitur in vv. *ὁ θαυμαστὸς Διονύσιος* (M. 116, 688 D 13–692 A 6). [2] (f. 184ʳ·ᵛ) ⟨s. E u p h r o s y n e s vitae⟩ (BHG. 626) fragmentum, quod inc. *ὅλην ὡς νοσιὰν* et abrumpitur in vv. *εὗρε τὸν Παφνούτιον* (M. 114, 313 A 2–D 14).

Codicem exararunt tres, ut videtur, manus sese excipientes (ᵃ ff. 1–161ʳ. 165–179, ᵇ ff. 161ʳ–164ᵛ. 180–181ᵛ, ᶜ ff. 181ᵛ–182ᵛ). Constat fasciculis 24 quaternionibus (quorum 3 ternio factus est casu paris foliorum medii, 21 ad folia quinque et 24 ad folia septem priora, aliis excisis, redacta sunt); addita sunt ad custodiam folium unum in principio, duo in calce. Notae, excepta *β'* (f. 10), omnino perierunt. Inscriptiones charactere unciali minoris moduli descriptae; litterae initiales maximae, *πύλη* f. 2, inscriptio et ornatus orationis 2 (f. 3) rubro colore distincta. Emendationes quaedam, adhibito siglo *γρ.* (e. g. ff. 60ᵛ. 96ᵛ. 102ᵛ. 109. 127. 131ᵛ), ab ipso scriba propositae; ff. 85ᵛ. 97ᵛ. 107. 114 lectionis publicae signum *κάθ(ισμα)*.

Litterae haud paucae ff. 65ᵛ. 67ᵛ 68. 70, quae deciderant, partim renovatae sunt. Lemmata tria et notulam in orationem 43 (ff. 79. 81. 82) addidit manus saec. XIV(?).

F. 1 inter varias calami probationes monocondylion † *ὁ ταπεινὸς μ(ητ)ροπολίτης Τραπεζοῦντος Ἰωσήφ* † (post an. 1349). F. 1ᵛ † *ὁ εὐτελὴς ἱερεὺς Μιχαὴλ ο μαυροειδῆς παρῶν (καὶ) αὐτῶς ὑπ(έ)γ(ραψα)*; cf. f. 95ᵛ † *ὁ ἔκδικος τῆς ἁγιωτ(ά)της τοῦ θ(ε)οῦ μ(ε)γ(άλης) ἐκκλησί(ας) Μιχαὴλ ὁ μαυροειδῆς μαρτυρ(ῶν) ὑπ(έ)γ(ραψα)*. In summo folio 68: *μηνὶ σεπτεβρίω ἰνδ. ς'*; in calce f. 136: *μηνὶ Ἰουλ.*; in summo f. 13 lineae duae erasae.

In ora inferiore libri clausi littera (*A*?) et inscriptionis vestigia.

In tegumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

462 (olim 307). Saec. IX, membran., mm. 408×320, ff. I. 239, linn. 30.

S. Gregorii Nazianzeni orationes XXV et epistolae II scholiis auctae. Praemittitur (f. 1ᵛ) codicis tabula paullo recentior.

[1] (ff. 2–7ᵛ) oratio 38, in Theophania, *λόγος εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ κυρίου ἡμῶν Χριστοῦ* cod. (M. 36, 312–333), doxologia fusiore instructa. [2] *ιζ'* (ff. 8–14ᵛ)

oratio 39, in sacta lumina (M. 36, 336–360). [3] ιη′ (ff. 14v–33) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 361–425). [4] ιθ′ (ff. 33–34v) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401) argumento (σχο cod.) *Φαίνεται οὗτος ὁ λόγος — ἐξεφώνησεν*, ut in cod. 460, f. 2, instructa. [5] κ′ (ff. 34v–46) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 46, 624–664). [6] κα′ (ff. 46–49) oratio 44, in novam dominicam, *εἰς τὴν καινὴν κυριακὴν καὶ τὸ ἔαρ καὶ τὸν μάρτυρα Μάμαντα — τῇ γὰρ νέα κυριακῇ ἐπιτελεῖται ἡ μνήμη αὐτοῦ ἐν Καισαρείᾳ — καὶ περὶ ἐγκαινίων* (M. 36, 608–621); in vv. *Καὶ τί δεῖ μοι πλειόνων* (609 A 9–10) legitur admonitio de quibusdam exemplaribus: *ἐν πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων — γραφῆναι συνειδομεν ὀβελοὺς τοῖς ἀπεμφαίνουσι ῥητοῖς παραθέμενοι*, fere ut in cod. 436, ff. 202v–203. [7] κβ′ (ff. 49–54v) oratio 41, in Pentecosten, *καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον* add. cod. (M. 36, 428–452); desiderantur vv. *ἄμικτος ἡ ἀγαθότης — ἀναπαυστέον, τὸ δὲ Λαλοῦν* | (445 B 10 – 449 B 7) uno folio post f. 53v resecto. [8] κγ′ (ff. 54v–65) oratio 32, de moderatione in disputando, *περὶ τῆς ἐν διαλέξεσιν — καιροῦ τὸ διαλέγεσθαι περὶ θεότητος. ἐρρέθη ἐν Κωνσταντ(ινου)πό(λει)* cod. (M. 36, 173–212). [9] κδ′ (ff. 65–70v) oratio 33, contra Arianos et de seipso (M. 36, 213–237). [10] κε′ (ff. 71–74) oratio 27, theologica I, *πρὸς Εὐνομιανοὺς καὶ περὶ θεολογίας προδιάλεξις* cod. (M. 36, 12–25). [11] κϛ′ (ff. 74v–81v) oratio 29, theologica III, *περὶ υἱοῦ λόγος α′* cod. (M. 36, 73–104). [12] κζ′ (ff. 81v–89v) oratio 30, theologica IV, *περὶ υἱοῦ λόγος β′* cod. (M. 36, 104–133). [13] κη′ (ff. 89v–99v) oratio 31, theologica V (M. 36, 133–172). [14] (ff. 99v–103v) oratio 20, de dogmate — *περὶ θεολογίας* cod. — et constitutione episcoporum (M. 35, 1065–1080). [15] λ′ (ff. 103v–116) oratio 28, theologica II, *περὶ θεολογίας λόγος β′* cod. (M. 36, 25–72). [16] λβ′ (ff. 116–120v) oratio 34, in Aegyptiorum adventum, *εἰς τὸν κατάπλουν τῶν Αἰγυπτίων ἐπισκόπων. ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει* cod. (M. 36, 241–256). [17] ζ′ (ff. 120v–136v) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909). [18] η′ (ff. 136v–139) e p i s t o l a 102, *πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτ(ερον) κατὰ Ἀπολιναρίου λόγ(ος) α′* cod. (M. 37, 193–201) cum argumento *Ὁ μὲν Κληδόνιος-θερμῆσαι* (ed. Sajdak, Historia critica scholiastarum et commentatorum Gregorii Nazianzeni, Cracoviae 1914, p. 219). [19] θ′ (ff. 139–143v) e p i s t o l a 101, *πρὸς Κληδόνιον — λό(γος) β′* cod. (M. 37, 176–193). [20] ι′ (ff. 143v–148v) oratio 36, de seipso, *εἰς ἑαυτὸν — Κωνσταντινουπόλεως* cod. (M. 36, 265–280). [21] ια′ (ff. 148v–156v) oratio 26, in seipsum, *εἰς ἑαυτὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπιστὰς μετὰ τὰ κατὰ Μάξιμ(ον)* (M. 35, 1228–1252). [22] (ff. 156v–165) oratio 25, in laudem Heronis philosophi, *εἰς Ἥρωνα τὸν φιλόσοφον Ἀλεξανδρέα ἐξορισθέντα διὰ τὴν πίστιν καὶ ἐπανελθόντα μετὰ τετραέτη χρόν(ον)* cod. (M. 35, 1197–1225). [23] ιγ′ (ff. 165–172) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς Κυπριανὸν μάρτυρα ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκων μετὰ μίαν τῆς μνήμης ἡμέραν* cod. (M. 35, 1169–1193). [24] (ff. 172–185v) oratio 21, in laudem Athanasii, *εἰς Ἀθανάσιον*

ἐπισκο(που) Ἀλεξανδρείας ἐπιτάφιος cod. (M. 35, 1081-1128). [25] ιε' (ff. 185v-192) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912-933). [26] (ff. 192-202v) oratio 42, Supremum vale, συντακτήριος — παρουσίαν, ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας λεχθεὶς cod. (M. 36, 452-492). [27] (ff. 202v-238) oratio 43, in laudem Basilii Magni, ἐπιτάφιος εἰς Βασίλειον τὸν μέγα(ν) cod. (M. 36, 493-606).

Marginibus inscribuntur — praeter emendationes perpaucas, lemmata, s. Gregorii dictionum interpretationes brevissimas — scholia complura ad theologiam praesertim spectantia, plerumque anonyma (nota tamen f. 7v τοῦ ἁγίου Βασιλείου, f. 41v siglum ☧ et lemma ἄλλος); haud pauca ex opere s. Maximi, cui titulus Liber Ambiguorum, desumuntur; alia cum illis quae in cod. 460 et in imis editionis Migneae paginis leguntur plane conveniunt; alia denique prorsus inedita videntur. Scholia quaedam haereticis sexti saeculi, Origenistis (ff. 2. 4. 173) et tritheitis (ff. 11v. 31. 53. 53v. 80. 197v) obiecta tempus fortasse indicant a quo collectionis initium est repetendum.

Ff. I. 239 ad custodiam addita — ex eodem codice iuridico latino saec. XV binis columnis exarato ac cod. 450 ff. I et 406 avulsa — quaestiones et solutiones iuridicas varias praebent, e. g. (f. I) *Si q(ui)nq(ue) era(n)t i(n) domo (et) nescit(ur) q(ui)s int(er)fecit, debeat a p(ro)motio(n)e repelli?*, (f. Iv) *R(ubrica?) de reg(u)la (et) tra(n)seu(n)tib(us) ad religio(n)em... Utru(m) acc(us)ator acc(us)atio(n)e pe(n)de(n)te ualeat p(ro)moueri?*, (f. 239) *Utru(m) d(e)structo molendino ce(n)sualis debeat solui pe(n)sio... Utru(m) q(uis) ex data s(ib)i potestate sem(e)l eleg(i) el(e)cto non (con)sentiente elige(re) possit?*, (f. 239v) *Utru(m) possit (con)pelli ad monachatu(m) q(ui), ut (con)ru(m)peret mo(n)iale(m), recepit habitu(m)? Utru(m) iudicis in s(ententi)a debeat parti p(re)iuditium generare?*

Liber textu, scriptura, aetate conspicuus. Pars prior periit, quae fasciculos tredecim comprehendebat et, ut videtur, orationes quindecim. Supersunt fasciculi posteriores triginta, quaterniones (si excipias 1 et 7 foliorum septem, 5 quinionem, 30 foliorum quinque) in fronte uniuscuiusque triplici cruce, flosculo vel orbiculo, atque litteris ⟨ιδ'⟩-μ⟨δ'⟩ dextrorsum appositis distincti. Inscriptiones et scholia charactere unciali formae minoris exarantur; inscriptiones singulas praecedit crux monogrammatica, quae dicitur; ornatus atque litterae initiales maximae usque ad f. 71 coloribus caeruleo et rubro tacta. Spiritus accentusque more antiquiore appositi (ἔϊχε, ἀυτὸυ).

In fine tabulae f. 1v manus saec. XIII-XIV addidit: θεολόγ(ος) ἑρμηνευ(ό)μ(ε)ν(ος) ἔχων τοὺς ἀναγινωσκομένους δεκαὲξ λόγ(ους) (καὶ) ἀπὸ τ(ῶν) μὴ ἀναγινωσκομ(ένων) ια' (καὶ) τινὰς ἑρμηνείας, et inferius litteram β. Manibus variis recentioribus exarata sunt lemma (f. 6v), supplementum (f. 34v), dictionis interpretatio (f. 210), scholium (f. 222).

Codex fuit olim Thaddaei Quirini (f. 1v ΘΑΔΔΑΙΟΥ ΚΟΥΡΙΝΟΥ ЄΣΤΗ) patricii Veneti anno 1508 mortui (de quo vide F. Giovanni degli Agostini, *Istoria degli Scrittori Veneziani*, t. II, 1754, p. 314–321).

F. 1 manu saec. XVI: *Sermones b(ea)ti grigorij Nazianzeni theologi* et litteris fere evanidis: *sup(er) Diuine scripturę evangelijs*, deinde *N̊. 12. 2° Plu.*; inferius *u. 307* | *n. 462*. Tabulae anteriori aversae agglutinata est schedula anno 1550 posterior: *Gregorii Nazianzeni ora|tiones cu(m) scholijs.* | *.307* (*7* ex *6*).

Ff. 1–3v humore conspurcata non sine textus damno.

In tabulis corio rubro signato obductis tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore schedula saec. XVII cum nota *462*; in tegumento laciniae ex tribus instrumentis latinis. Foliorum sectura aurata. Fibularum vestigia.

463 (olim 308). An. 1062 (f. 469v), membran., mm. 414 × 309, ff. 469, coll. 2 (exceptis ff. 463–469v), linn. 21 (ff. 450–469v, linn. 33–34).

1 S. Gregorii Nazianzeni orationes XVII. [1] (ff. 4–21) oratio 38, in Theophania, *εἰς τ(ὴν) γέννησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* cod. (M. 36, 312–333). [2] (ff. 22–106v) oratio 43, in laudem Basilii Magni, *εἰς τ(ὸν) μ(έ)γ(αν) Βασίλειον* cod. (M. 36, 493–605 A 8 *τοῖς λόγοις ἄξιον*). [3] (ff. 107–126v) oratio 39, in sancta lumina, *εἰς τ(ὰ) φῶτα* cod. (M. 36, 336–360 A 9 *ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ*). [4] (ff. 127–183v) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360–425). [5] (ff. 184–191v) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum, *εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν τοῦ μ(ε)γ(άλου) Βασιλείου* cod. (M. 35, 832–841 B 2 *ἐποφθείσης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀμήν*). [6] (ff. 192–228) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128 *τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ἀμήν*) additis scholiis brevissimis in M. 1105 A 1 (*ὁ μὲν*), A 6 (*ὁ δὲ*), A 12 (*βασιλέως*), B 14 (*ὄνομα*). [7] (ff. 230–255v) oratio 42, Supremum vale, *εἰς τὴν τῶν ρν' ἐπισκόπων παρουσίαν συντακτήριος. ἰαννουαρίω κε'* cod. (M. 36, 457–492). [8] (ff. 256–294v) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909). [9] (ff. 295–318v) oratio 16, in patrem tacentem, *εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης* cod. (M. 35, 933–964 A 10 *ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν*). [10] (ff. 319–323) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401), quae des. *εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων*. [11] (ff. 324–358) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664 C *εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν*). [12] (ff. 359–370) oratio 44, in novam dominicam (M. 36, 608–621). [13] (ff. 371–390) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428–452 C 13 *εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν*). [14] (ff. 391–410v) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκοντα μετὰ μίαν τῆς μνείας ἡμέραν* cod. (M. 35, 1169–1193). [15] (ff. 411–427v) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933 A 14 *εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν*). [16] (ff. 428–443) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044–1064); desiderantur vv. *γενώμεθα χρηστοὶ — καταλύ-*

ματι. φο | (M. 1056 C 5–1057 B 9) uno folio post f. 437v perdito. [17] (ff. 444–449v) oratio 12, ad patrem, *εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸν γέροντα* cod. (M. 35, 844–849 C 11) *ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ἀμήν*).

2 (ff. 450–457) s. **Iohannis Chrysostomi** de beato Philogonio (M. 48, 747–756.)

3 s. **Gregorii Nazianzeni** [1] (ff. 457v–460) testamentum, quod desinit ut in codice Chisiano (M. 37, 389–396; Pitra, Iuris eccl. Graecorum II, p. 155–159, 666). [2] (ff. 460–462) carmen II 2, 119 Basilii Magni epitaphia, *ἐπιγράμματα εἰς τὸν τάφον τοῦ μεγάλου Βασιλείου τὸν ἀριθμὸν ιβ'* cod. (M. 38, 72–75); singulis ιβ' epigrammatis subditur *ἑρμηνεία Νικήτα τοῦ φιλοσόφου* (ut in cod. 344, ff. 66v–69, et in cod. 409, f. 159r-v), [3] (f. 462r-v), carmen I 1, 32 hymnus vespertinus, *λόγος εὐχαριστήριος* cod., qui inc. *Σὲ καὶ νῦν εὐλογοῦμεν*, des. *προσλαλείτω Πατρί, Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν* (M. 37, 511–514).

4 **Ps.-Nonni** collectio et interpretatio historiarum quarum meminit s. Gregorius [1] (ff. 463–466v) in oratione in sancta lumina (orat. 39). Sunt historiae 24 fere ut in cod. 458, ff. 292v–299 relatae; quibus subnectuntur sine ulla distinctione [2] (ff. 466v–469v) hist. quarum meminit in laude funebri s. Basilii (orat. 43). Sunt historiae 26 cum illis quae in cod. 437, ff. 177–181v leguntur convenientes. Titulus, lemmata, numeri omnino desunt.

Praeponuntur [a] (f. 1r-v) *πίναξ σὺν Θεῷ τῆσδε τῆς βίβλου*, [b] (f. 2) declaratio signorum quattuor quae in marginibus operum s. Gregorii Nazianzeni pingi solebant (ut in cod. 434, f. 9v), [c] imago picta in membrana folio 3v agglutinata: cernitur in campo aureo † *ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος* † omophorium indutus, sedens ante scriptorium et librum exarans; quam imaginem, male nunc habitam, reperies aere incisam apud Seroux d'Agincourt, Pl. XLIX, 3.

Subscriptio f. 469v: *Αὕτη ἡ βίβλος πέφυκε Θεοδώρου (μον)αχ(οῦ) πρεσβυτέρου καὶ προεστῶτος τῆς τῶν Γαλακρηνῶν μονῆς* (in Constantinopoli) *πόθῳ πολλῷ καὶ ἐπιμελείᾳ ἐξ οἰκείων αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ τῶν τοῦ Θ(εο)ῦ δωρεῶν κατασκευασθεῖσα καὶ κοσμηθεῖσα, γραφεῖσα δὲ τῇ αὐτοῦ προτροπῇ χειρὶ Συμεὼν (μον)αχ(οῦ) τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ καὶ τελειωθεῖσα μη(νὶ) δεκεμβρίῳ ἰνδ. πρώτης ἐν ἔτει τῷ ͵ϛφοα', βασιλεύοντος τοῦ εὐσεβεστάτου Κωνσταντίνου τοῦ Δοῦκα καὶ Ἐβδοκίας τῆς Αὐγούστης:* — (cf. Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* ..., p. 410).

Liber splendidus. Constat fasciculis 60 quaternionibus (si excipias 27–29, 60 terniones, 56 folia septem et 59 folia tantum tria nunc complectentes); fasciculi omnes cruce in prima uniuscuiusque pagina summa apposita signati sunt, 29 autem priores litteris insuper in calce primae singulorum paginae dextrorsum. Ff. 1–3 extra supputationem assuta.

Litteris grandioribus usque ad f. 449v usus est librarius, deinde minoribus. Tabula praevia, inscriptiones, numeri, litterae initiales, *σημεῖα* aurata; *πύλαι* et saepta quibus

includuntur inscriptiones, ornamenta quibus distinguuntur orationes coloribus variis vividissimis tacta, animantium figuris hic et illic (ff. 4. 391) additis; litteras initiales maximas efficiunt imagunculae multicolores affabre pictae. Exstant praeterea, paginas totas implentes, semicirculis quattuor inter se coniunctis cinctae, cruces multicolores litteris insignitae: (ff. 21v. 370v. 390v) litt. *Φ X* | *Φ Π*, (f. 229v) litt. *Φ C* | *Z H*, (f. 358v) litt. *A Π* | *M C*; (f. 323v) superius pavones duo, inferius litt. *IC XC*. Emendationes quasdam, addito siglo γρ, proposuit ipse librarius (ff. 214. 242v. 293v. 421); idem obiectiones duas (M. 36, 400 A 1–4 et C 1–3) obelis instruxit (ff. 159. 160).

Supplementa reperies (ff. 117. 324v. 330v. 342) diversis manibus recentioribus tribuenda, item (ff. 41v. 62. 83v) notas ad lectionem publicam pertinentes (καθ. β', γ', δ'), oratiunculas (ff. 195v. 207). F. 217 inscriptio saec. XIV fere erasa *Κωνσταντινος* | *δεσπότης* | *πάσης* | *ελλαδος* | ε...

Ff. 2v. 3r. 228v. 229. 443v vacua; margines exteriores ff. 379. 380 excisi. In sectura foliorum superiore littera *I*, in inferiore Θεολογ.

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio obductis assutum est dorsum novum, in quo tesserae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

464 (olim 318). An. 1359 (f. 166v), chartac., mm. 290×218, ff. 168, coll. 2, linn. 30–38.

1 S. Gregorii Nazianzeni orationes XVI cum argumentis et scholiis ⟨B a s i l i i m i n i m i⟩, praefixo (f. 1v) indice. [1] (ff. 2–3) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401); scholion primum inc. mut. *εἰρηκέναι. ἐκεῖνον δὲ μετὰ τοῦτο* (cf. cod. 436, f. 89v, l. 5), des. ut in codice laudato. [2] (ff. 3–12) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664) sine Basilii scholiis; exstant tantum scholia tria, nempe duo anonyma: (f. 7) in M. 641 D 2–644 A 4, (f. 9v) in M. 653 A 11, unum (f. 11) *τ ο ῦ Ἀ γ χ ι ά λ ο υ* (Mich. Anchialos patr. Const. 1169–1177, ut videtur) in M. 660 C 7. [3] (ff. 12–15) oratio 44, in novam dominicam, *εἰς τ(ὰ) ἐγκαίνια καὶ εἰς τὸν ἅγ(ιον) μάρτ(υρα) Μάμαντα* cod. (M. 36, 608–621); argumentum et scholia ut in cod. 436, ff. 50v–60v. [4] (ff. 15v–21v) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428–452); argumentum *Ὅλος πανηγυρικὴν κ. τ. λ.* et scholia ut in cod. 436, ff. 60v–73v. [5] (ff. 21v–26v) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933); argumentum et scholia ut in cod. 436, ff. 105–107v. [6] (ff. 27–32v) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκοντος μετὰ μίαν τῆς μνείας ἡμέραν* cod. (M. 35, 1169–1193); argumentum (f. 26v) et scholia (ff. 26v–31v) ut in cod. 436, ff. 73v–77v. [7] (ff. 32v–37v) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044–1064); argumentum et scholia ut in cod. 436, ff. 77v–83. [8] (ff. 37v–44v) oratio 38, in Theophania, *εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ γένναν εἴτ' οὖν θεοφάνια* cod. (M. 36, 312–333); argumentum et scholia (ff. 37v–43v) ut in cod. 436, ff. 1v–11. [9] (ff. 44v–76) oratio 43, in laudem Basilii Magni, *ἐπιτάφιος εἰς τὸν μ(έ)γ(αν) Βασίλειον* cod. (M. 36, 493–605 A 8 *τοῖς λόγοις ἄξιον*); argumentum et scholia (ff. 43v–76) fere ut in cod. 436,

ff. 133–152v; omittuntur scholia in M. 497 B 9 ὅσα τῶν ὑπὲρ ἐκεῖνον — 516 C 15 κελεύει δὲ ἡ βοή (cf. cod. 436, ff. 135–138); adduntur rubro liquore scholia tria: (f. 54v) in M. 532 A 3, (f. 55v) in M. 536 A 9 τὸν δὲ λυποῦντα, (f. 56) in M. 536 C 6 ἐν τούτοις. [10] (ff. 76v–83) oratio 39, in sancta lumina, εἰς τὰ ἅγια θεοφάνια cod. (M. 36, 336–360); scholia ut in cod. 436, f. 98 ss., sed tamen lacunis laborante, ut videtur, exemplari, haud pauca inde a f. 80 (M. 348 C 4 οἱ δὲ τὴν ἀγεννησίαν) desiderantur. [11] (ff. 83–100v) oratio 40, in sanctum baptisma, εἰς τὸ βάπτισμα λόγος δεύτερος cod. (M. 36, 360–425); argumentum et scholia (ff. 83–100) ut in cod. 436, ff. 22–31v. [12] (ff. 100v–103) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum (M. 35, 832–841); scholion primum inc. Πρὸς τὰ κάτω καὶ τὰ αἰσθητά, τὰ αἰσθητὰ, des. κουφίζων ἄνω (I. Sajdak, Historia critica scholiastarum s. Gregorii Nazianzeni, Cracoviae 1914, p. 212 n. 1); scholion ultimum (f. 102v) inc. Τούτοις φησὶ χαίρει καλούμενος, des. προχωρήσασαν τυραννίδα. [13] (ff. 103–117v) orat. 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128); argumentum et scholia (ff. 103–117) ut in cod. 436, ff. 11–22, scholiis ultimis tribus omissis; legitur (f. 116v) nota τοῦ Ἀγχιάλ(ου) in vv. παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς (M. 1124 D 4), quae inc. Τοῖς Ἰταλοῖς ἡ οὐσία, des. τὴν δύναμιν τῶν φωνῶν. [14] (ff. 118–131v) oratio 42, Supremum vale (M. 36, 457–492); scholia in priorem orationis partem desiderantur; primum, quod legitur — ρλ' in M. 477 B 1 ἡμῖν αἱ ὑποστάσεις — et subsequentia (ff. 126–131v) eadem sunt atque illa cod. 436, ff. 43–50v. [15] (ff. 131v–149v) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909); argumentum et scholia in marginibus ff. 131v–140 apposita cum his quae leguntur in cod. 436, ff. 107v–112 conveniunt; quae sequuntur vero sunt diversa; primum (f. 140v, in M. 884 B 12 κατ' εἰκόνα Θεοῦ) inc. Ὅταν φησὶν ὑψωθῶ, des. διασαφεῖ ἐν τοῖς ἐφεξῆς; ultimum (f. 149, in M. 909 C 3 ἐξ ἡμισείας) inc. Νυκτερινὸς γὰρ ὢν μόνον καὶ κρυπτὸς, des. καὶ λελόγισται καὶ ὠνόμασται. [16] (ff. 149v–160) oratio 16, in patrem tacentem (M. 35, 933–964); argumentum inc. Οὗτος ὁ λόγος εἴρηται τῷ ἁγίῳ, des. τῆς συνήθους πάντη ἀπήλλακται θεολογίας (cf. cod. Barocc. 190, f. 267); scholion primum inc. Τάξεώς ἐστιν ἐπαινουμένης, des. κινουμένου καὶ φθεγγομένου; scholion ultimum (in M. 964 A 3 καταβαίνουσαν) inc. Πῶς οὕτω καὶ οὕτω τελούντων, des. ταῖς θείαις ληνοῖς ἐναποθησόμεθα ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.

2 ⟨**Ps.-Nonni**⟩ collectio et interpretatio historiarum quarum meminit s. Gregorius [1] (ff. 160v–164) in oratione in sancta lumina (orat. 39); sunt historiae κδ' ut in codice 458, ff. 292v–299 traditae. [2] (ff. 164–167v) in laude funebri s. Basilii (orat. 43); sunt historiae κδ' sine numeris: argumentum des. γενομένων ἀγαθῶν ἀνδρῶν (M. 36, 1057 A 6); historiae sex priores eaedem fere sunt atque in M. 1060–1061 C; ζ'–ιγ' conveniunt cum hist γ'–ζ'. ιε'. ις' cod. 437, ff. 177–181v; hist. ιδ'–ις' cum hist. editis 10–12 in

M. 1064 B–D; ιζ' comprehendit partem priorem hist. 13 editae (M. 1064 D 2–9 *Αἱ δὲ πυραμίδες καὶ αὗται*) atque finem historiae de Abaridis sagitta (*περιϊέναι τὴν Ἑλλάδα–περιήει τὴν Ἑλλάδα*, cf. M. 38, 509, v. 274); ιη'-κγ' fere ut hist. η'-ιγ' cod. 437; κδ' comprehendit historiam de labyrintho (hist. 8 in M. 1064 A) et finem hist. 13 (*καὶ θεάματος ἀξίαι κ. τ. λ.*, M, 1064 D 9–1065 A 3).

Ex codice iuridico saec. XIV avulsa sunt membrana folio 1ʳ agglutinata atque folium 168, in quibus leguntur [a] (f. 1ʳ) Digestorum lib. 24, 3–38, 17 tituli, [b] (f. 168) Digestorum lib. 25, 3, 1, 3 (inc. mut. *marito uel*) — 3, 1, 9 (*continuos accipe* |) et 3, 1, 11 (*editum ex se negare*) — 3, 1, 13 (*alere eum cogatur*), [c] (f. 168ᵛ) lib. 25, 3, 1, 15 (inc. mut. *fili*]*o si filius est*) – 3, 3, 1 (*matrimonio partus*) et 3, 3, 4 (inc. mut. *Ceci*]*lio affricano*) – 3, 5, 1 (*cogatur quis ex*) cum glossa Accursii.

Subscriptio (f. 166ᵛ): *Τέλο(ς) ἔλα(βεν) τὸ παρ(ὼν) οὗτ(ω) βιβλίον ἐν μηνὶ αὐγούστω ιε'* (sic) *π(ερι)π(α)το(ῦν)το(ς) ἰνδίκτ(ο)υ τῆς* (spatium 4 litt.) *ἔτος ἄγοντ(ος) ἑξάκις χιλιάδ(ας) κ(αὶ) δὺς τετρακ(ῶς) ἑξήκοντ(α) συν ζ', ἡμέ(ρα) ε' τὸ τέλο(ς) ἐγεγόνει: ἐγρά(φη) (δὲ) ἐξ ἐμοῦ ἱερέ(ως) Ἀλεξί(ου) τοῦ ἁμαρτωλοῦ (καὶ) ξένου* (cf. Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber...*, p. 14).

Codex male habitus, aqua et humore maculatus non sine textus damno. Hunc efficiunt fasciculi 19, nempe quiniones octo (3. 7–10. 12–14), quaterniones octo (1. 4–6. 11. 15–17), terniones duo (18. 19) et folia undecim (fasc. 2). Notas antiquas, quae perierunt, supplevit in postrema uniuscuiusque fasciculi pagina ima manus recentior, numeris tamen ς' et ις' omissis. Ornatus, inscriptiones, litterae initiales, scholiorum numeri minio distinguuntur. F. 1ᵛ effingitur arte perquam rudi *ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος* ante scriptorium sedens volumenque tenens ubi legitur initium orationis I in Pascha (*Ἀναστάσεως ἡμέρα — συγχωρήσωμεν*: M. 35, 396 A 3–7); eiusdem auctoris videntur esse imagines adumbratae ff. 44ᵛ et 76ᵛ (s. Gregorii librum exarantis). F. 167ᵛ litteris inter se colligatis: *ὁ ταπεινος* (?) | *Ἰωσήφ μ(ονα)χος (καὶ) ἁμαρτωλος*; deinde litteris arcanis [a] nota emptionis: *ἠγορασα τ(ὸ)ν θεολόγον ἀπὸ τοῦ πάπα κυρ Μιχά(ηλ?)* | *εἰς υπέρπυρα δ*, [b] lineae quattuor ex quibus nihil elicere potui, [c] *† ὁ ταπεινὸς Ἰωσή(φ) ὁ Βρανάς*.

In fronte f. 1 *N. 9. 4 Plu. se(cretae)*. De codice breviter egit J. Sajdak (op. cit., p. 21).

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

465 (olim 322). An. 1270 (f. 385ᵛ), chartac., mm. 250 × 172, ff. 391, linn. 33–45.

1 ⟨**S. Gregorii Nazianzeni** orationes XVI commentario **Nicetae Heracleensis** auctae⟩ ut in codice 457, paucis mutatis.

[1] (ff. 1–8) oratio 1, in sanctum Pascha I; inc. mut. *τὸ μέγεθος τῆς ἱερωσύνης* (Nicetae comm. apud M. 36, 945 B 15); desiderantur vv. *καὶ ἐμὲ καὶ τὸν ναὸν — τὰ τῆς ἱερωσύνης*, nempe M. 36, 964 B 5–965 C 4, uno folio post f. 6ᵛ perdito. [2] (ff. 8–72ᵛ) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664). [3] (ff. 73–87)

oratio 44, in novam dominicam (M. 36, 608-621); legitur (f. 17ᵛ) fragmentum τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐκ τοῦ πρὸς Εὐνόμιον. [4] (ff. 87–108) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428–452). [5] (ff. 108–120) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933); omittitur scholion s. Iohannis Chrysostomi de filia Iephte (M. 929 D 6) in cod. 457, ff. 116ᵛ–117 insertum. [6] (ff. 120–130ᵛ) oratio 24, in laudem s. Cypriani, εἰς Κυπριανὸν τὸν μάρτυρα cod. (M. 35, 1169–1193). [7] (ff. 131–141ᵛ) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem, εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανὸν καὶ περὶ τῆς ἀπογραφῆς cod. (M. 35, 1044–1064). [8] (ff. 141ᵛ–157ᵛ) oratio 38, in Theophania, εἰς τ(ὰ) ἅγ(ια) Θεοφάνια ἤγουν εἰς τ(ὴν) Χριστοῦ γέννησιν cod. (M. 36, 312–353). [9] (ff. 157ᵛ–218ᵛ) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493–605); legitur in fine doxologia amplior. [10] (ff. 218ᵛ–243) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336–360). [11] (ff. 243–293ᵛ) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360–425). Praeponitur argumentum ⟨Nicetae⟩: Ὁ παρὼν οὗτος λόγος ἀγωνιστικῶς (-ὸς al. man.) ἀποδείκνυται μὴ δεῖν μέλλειν, μηδὲ ἀναμένειν τὸ βάπτισμα, ἥνωται δὲ τῷ πρὸ αὐτοῦ· κατὰ δὲ περίστασιν διήρηται, τῆς ὥρας ἐκλυσάσης αὐτόν.. [12] (ff. 293ᵛ–300) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum, εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου τοῦ μεγάλου ἐπιστάντα μετὰ μίαν τῆς χειροτονίας ἡμέραν cod. (M. 35, 832–841). [13] (ff. 300–326) oratio 21, in laudem Athanasii, εἰς Ἀθανάσιον ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας cod. (M. 35, 1081–1128); doxologia omittitur in fine. [14] (ff. 326–347) oratio 42, Supremum vale (M. 36, 452–492). [15] (ff. 347–368ᵛ) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909). [16] (ff. 368ᵛ–385ᵛ) oratio 16, in patrem tacentem (M. 35, 933–964).

2 (ff. 386–391ᵛ) s. **Iohannis Chrysostomi** * in illud [Ps. 76, 4] *Memor fui Dei et delectatus sum* (M. 61, 689 ss.); abrumpitur in vv. τῶν δικαίων τὰ τεκ | (col. 696, 56).

Subscriptio rubra (f. 385ᵛ): Χ(ριστ)ῷ τελειώσαντι δόξα καὶ κράτος :· † ἐτελειώθ(η) τὸ παρὸν βιβλίον ὁ θεολόγος, ἤγουν οἱ ἑπτὰ (sic, δεκαεξ corr. manus recentior) λόγοι, διὰ χειρὸς Γεωργίου ἱερέως (καὶ) νομικοῦ τοῦ Μαμμύρη μη(νὸς) ἰανουαρ(ίου) εἰς τ(ὴν) γ', ἡμέρ(α) παρασκε(υῇ), ὥρα ς', ἰνδ. ιγ', ἔτους ,ςψοη'. Deinde atramento verba solita Ὥσπερ ξένοι κ. τ. λ. (cf. Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber*..., p. 81).

Liber humore conspurcatus et blattis perterebatus, non sine scripturae damno. Hunc efficiunt fasciculi 49 quaterniones, praeter supremum foliorum septem. Fasciculi duo priores mature, ni fallor, perditi suppleti sunt. Fasciculi 3–49, quamvis linearum numero atque minii vel atramenti nitore discrepantibus, eidem manui tribuendi sunt et ratione sequenti sese excipiunt: [a] (ff. 17–72ᵛ) fasciculi 7 triplici cruce atque numeris γ'–θ' in fronte uniuscuiusque signati eisdemque numeris in calce singulorum instructi, linn. 36–38; [b] (ff. 73–216) fasciculi 18 eodem modo ac praecedentes ⟨α'–ιη'⟩ signati, linn. 42–45; [c] (ff. 217–280) fasciculi 8 in prima et ultima uniuscuiusque paginis imis

ιθ'–κς' signati, linn. 33; [d] (ff. 281–391) fasciculi 14 eodem modo ac praecedentes κη' (numerus κζ' omittitur) – μ' signati, linn. 36–42.

Rubro liquore exarantur orationum inscriptiones, voces κείμενον et ἑρμηνεία ante sectiones singulas s. Gregorii et Nicetae, litterae initiales. Manus vix recentior litteras quasdam renovavit; eadem fortasse adnotationes hic et illic addidit (e. g. ff. 258v. 260. 261. 263. 268v. 269v. 282v. 303. 320v. 343). Folia fere omnia humore laesa et terebrata laciniis et frustis chartaceis tempore quo liber compactus est inscite refecta sunt.

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Maii card. bibliothecarii.

466 (olim 319). Saec. XIII–XIV, chartac., mm. 246×175, ff. I. 189, linn. circiter 55.

1 **S. Gregorii Nazianzeni** orationes XVI atque in easdem commentarius Nicetae Heraclensis, ut in codice 457, paucis mutatis; ad modum catenarum, in marginibus exterioribus plerumque distribuitur commentarius. [1] (ff. 5–8) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 395–401), *ἡ ἐξήγησις τοῦ Ἡρακλείας.* [2] (ff. 8–24v) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664). [3] (ff. 25–30) oratio 44, in novam dominicam (M. 36, 608–621). Inde ab hoc loco desunt inscriptiones. [4] (ff. 30–38v) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428–452). [5] (ff. 39–45v) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933), omisso scholio s. Iohannis Chrysostomi de filia Iephte. [6] (ff. 46–51v) oratio 24, in laudem s. Cypriani (M. 35, 1169–1193). [7] (ff. 51v–57) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044–1064). [8] (ff. 57v–65) oratio 38, in Theophania (M. 36, 312–333). [9] (ff. 65–88v) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493–605). [10] (ff. 89–96v) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336–360). [11] (ff. 96v–113v) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360–425). [12] (ff. 113v–116v) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum (M. 35, 832–841). [13] (ff. 116v–128) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128). [14] (ff. 128–140v) oratio 42, Supremum vale (M. 36, 452–492). [15] (ff. 140v–151. 159. 153) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909); scholia in ff. 140v–154. [16] (ff. 154–158. 152. 160–162) oratio 16, in patrem tacentem (M. 35, 933–964).

2 (ff. 162v–163) *τοῦ Βλεμμίδους,* hoc est **Nicephori Blemmidae** epistola ad Iohannem II Ducam de processione Spiritus sancti adversus Latinos (ed. Ioh. Mercati in *Bessarione*, an. XIX, 1915, p. 236–238).

3 Anonymi commentarius in locos selectos evangeliorum Matthaei, Lucae et Iohannis. Praemittitur (f. 164r-v) argumentum ex Cosma Indicopleusta, Theophilacto et Irenaeo desumptum, quod inc. *⟨Ο⟩ὗτος ὁ πρῶτος τῶν εὐαγγελιστῶν,* des. *μόσχος δὲ ἦν ὁ θυόμενος*

τότε (M. 88, 285 D 2–288 A 3, 288 B 15–D 15, 289 B 1–10 haud paucis mutatis aut in compendium redactis; M. 123, 145 C 12–148 C 1; M. 7, 885 B 6–887 B 6 quibusdam mutatis). [1] (ff. 164v–175v) ⟨in Matthaeum⟩. Scholion primum [in 1, 1] inc. ⟨*Τ*⟩*ίνος ἕνεκεν οὐκ εἶπεν ὅρασις*, des. *σὺν τῷ πνεύματι ὁμοουσίῳ ὄντι* (cf. Theophylactus in M. 123, 148 C–149 A 11); ultimum [in 24, 29 ut videtur] des. *τοὺς πεσουμένους ἀστέρας ἐκ τοῦ ἰδίου οὐρανοῦ.* [2] (ff. 176–183v) ⟨in Lucam⟩. Scholion primum [in 1, 5] inc. ⟨*Λ*⟩*αμβάνει πρῶτον τὸν χρόνον*, des. *ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου* (cf. Cramer, Catenae in evangelia s. Lucae et s. Ioannis, Oxonii 1841, p. 7, 8); ultimum [in 24, 51] inc. ⟨*Τ*⟩*οῦτο ἐποίησε τῇ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ*, des. *ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ.* [3] (ff. 183v–189) ⟨in Iohannem⟩. Scholion primum [in 1, 1] inc. *Τουτέστιν ἀπ' ἀρχῆς ἦν*, des. *ἐνυπόστατός ἐστιν* (cf. Theophylactus apud M. 123, 1136 D 12–1137 C 12); ultimum [in 21, 25] inc. ⟨*Μ*⟩*ὴ θαυμάσῃς εἰ τὰ γραφόμενα*, des. *ἐν τῇ θεολογίᾳ καὶ ἐπιγνώσει αὐτοῦ καὶ τοῦ Πατρὸς κ. τ. λ.* (Theophylactus apud M. 124, 317 A 3–C 3). Subicitur (f. 189) fragmentum de personis et naturis. Inc.⟨*Τ*⟩*ί ἐστι τὸ οὐ θεότητα ταλαντεύομεν ἤγουν ζυγοστατοῦμεν*, des. *ἰουδαϊκὸν καὶ ἀμφότερα κατεγνωσμένα.* [4] (ff. 189–189v) ⟨**Theophylacti** Bulgariae archiepiscopi enarratio in evangelium Matthaei 15, 44–52⟩ (M. 123, 289 A 13–292 C 6).

Praemittitur (f. 1r-v) *ἀρχὴ σὺν Θεῷ τοῦ ψηφαρίου...*, nempe tabulae additionis et deductionis in quinque columellis dispositae; sequuntur (ff. 2–4v) folia tria, quae scripturae vacant, eadem ratione divisa.

Scriptura minuta et densa, compendiis scatens. Liber constat, ni fallor, fasciculis 24 quaternionibus (si excipias tertium folia tria complectentem et supremum ternionem) in suprema uniuscuiusque pagina signatis (e. g. ff. 12v. 20v. 79v. 87v). Orationes singulas tres priores praecedit fascia cauliculas continens caeruleo et rubro coloribus in campo aureo pictas (ff. 5. 25. 30); earumdem orationum inscriptiones et litterae initiales minio distinguuntur; orationis quartae ornamentum (f. 39) imperfectum. Inde a f. 29v inscriptiones et litterae initiales desiderantur, spatio tamen ad eas excipiendas relicto. In fronte paginarum fere omnium invocationem † *ὦ Χ(ριστ)έ* adiecit librarius; lemmata, correctiones, additamenta plura manus fere aequalis videtur exarasse atque litteras, quae deciderant, renovasse.

F. 128v litteris inter se colligatis † *ὁ γοτθίας Ἀντώνιος* (metropolit. circa ann. 1386–1389).

Loca complura tineis perterebrata schedulis translucidis contecta sunt temporibus recentioribus; saeculo praeterito compagines omnes, quae pessum ibant, dissolutae sunt et laciniis chartaceis refectae.

F. 2 *N. 34. 4 Plu. secr.*; inferius *319. v.* | *466. n.* Ff. 2v–4v. 163v scriptura vacant. F. Ir-v *πίναξ* libri a ⟨Winckelmanno⟩ digestus.

Integumentum membranaceum, in cuius dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

467. Saec. XIV, chartac., mm. 220×135, ff. I (add.). 300 (+ 121a), linn. 23 (ff. 252v–289v, linn. 27), in duas partes dispertitus (II, ff. 159–300).

1 **S. Gregorii Nazianzeni** orationes XVI. 1 (ff. 1–4) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401). 2 (ff. 5–30v) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664). 3 (ff. 31v–39v) oratio 44, in novam dominicam, *εἰς τὴν καινὴν κυριακὴν, καὶ εἰς τὸ ἔαρ, καὶ εἰς τὸν μ(ά)ρ(τυρα) Μάμαντα* cod. (M. 36, 608–621). 4 (ff. 40–53) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428–452). 5 (ff. 53–65) oratio 15, in Maccabaeorum laudem, *εἰς τοὺς ἁγίους Μακκαβαίους* cod. (M. 35, 912–933). 6 (ff. 65v–78v) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς τὸν ἅγ(ιον) ἱερομ(ά)ρ(τυρα) Κυπριανόν* cod. (M. 35, 1169–1193). 7 (ff. 79–89v) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044–1064). 8 (ff. 90–101v) oratio 38, in Theophania, *εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν* cod. (M. 36, 312–353). 9 (ff. 102–158v) oratio 43, in laudem Basilii Magni, *εἰς τὸν μ(έ)γ(αν) Βασίλ(ειον) ἐπιτάφιος* cod. (M. 36, 493–605 A 8 *τοῖς λόγοις ἄξιον*). 10 (ff. 159–173v) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336–360). 11 (ff. 173v–212) oratio 40, in sanctum baptisma, *εἰς τὰ ἅγια φῶτα* cod. (M. 36, 360–425). 12 (ff. 212v–217v) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum, *εἰς Γρηγ(ό)ρ(ιον) ἐπίσκοπον Νύσσης* cod. (M. 35, 832–841). 13 (ff. 218–239v) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128). 14 (ff. 240–256v) oratio 42, *εἰς τὴν τῶν ρν´ ἐπισκόπων παρουσίαν* cod. (M. 36, 457–492). 15 (ff. 256v–277v) oratio 14, de pauperum amore, *λόγος περὶ φιλοπτωχίας καὶ ἐλεημοσύνης, τῇ κ(υριακ)ῇ τῆς ἀπόκρ(εω)* cod. (M. 35, 857–909). 16 (ff. 278–290) oratio 16, in patrem tacentem, *εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης* cod. (M. 35, 933–964) doxologia fusiore instructa.

2 ⟨**Nicetae Heracleensis**⟩ *ἀρχὴ τῶν ἐξηγήσεων*. Sunt revera scholia selecta in orationes 45, 43, 39. 1 (ff. 290v–291) scholia duo in orationem 45; prius, in vv. *Σώζει κἀκεῖ τοὺς πιστεύοντας* (M. 36, 657 A 15–B 1), inc. *Ἔσωσε δὲ ὁ Χριστός*, des. *τοῖς ἀκροαταῖς κρίνειν παρίεμι* (cod. 457, f. 56); alterum, in vv. *Τίς ἐστιν οὗτος ὁ παραγενόμενος ἐξ Ἐδὼμ* (M. 657 C 3–4), inc. *Ἑρμηνεία. Τουτέστιν ἀπὸ τῶν γηΐνων*, des. *τοιαῦτα γὰρ τὰ δράματα* (cod. 457, f. 57). 2 (ff. 291–298) scholia undecim in orationem 43; primum, in vv. *Πολλὰ μὲν οὖν σεμνὰ* (M. 36, 497 B 15), inc. *Φέρε δὴ ἀναλεξάμενοι*, des. *καὶ τελευταῖον Ὀρέστης* (cod. 457, f. 175); undecimum, in vv. *Τίς μὲν ῥητορικὴν τοσοῦτος* (M. 528 A 3), inc. *Ὅμηρος μὲν τὸ πνείουσα πυρὸς μένος*, des. *σοφία γίνεται* (cod. 457, ff. 191v–192). 3 (ff. 298–300v) scholia sex in orationem 39; primum, in vv. *οὐ Διὸς ταῦτα γοναὶ* (M. 36, 337 A 15), inc. *Μυθολογοῦσιν οἱ θεολόγοι τῶν Ἑλλήνων*, des. *ὁ Ζεὺς ὑπὸ τοῦ Κρόνου* (cod. 457, f. 237v); ultimum, in vv. *οὐδὲ ταύρων ξενοκτονίαι* (M. 137 C 10), inc. *Τῶν Ἑλλήνων ὡρμημένων*, abrumpitur in vv. *τῆς ἀπλοίας ἐπικρατούσης ...* (cod. 457, f. 239).

Scribae duo sese excipientes opus absolverunt. Prior orationes descripsit (ff. 7-52v. 55-290), in fine quarum addidit: *Στοῖχοι: — τέλος ἔσχηκε τῶν καλῶν ταύτη δέλτος | ἥνπερ καὶ συνέθετω* (sic) *τῷ πνεύματι ὁ μέγας | καὶ γρήγορος νοῦς, τὰ θεῖα θεολόγος:* —, deinde litteris inter se colligatis † *ὁ εὐτελὴς ἀναγνώστης Γεώργ(ιος) ὁ Παζῖκης* †. Alter Nicetae interpretationes exaravit (ff. 290v-300v). Folia quae perierant, nempe sex, ut videtur, priora atque duo post f. 52v, posterius suppleta sunt.

Codex humore conspurcatus non sine textus gravi damno. Constat fasciculis 39 quaternionibus (si excipias 5 folia septem et 7 folia novem complectentes, 1 (suppl.). 3. 8. 12. 18. 24 terniones), quorum notae fere omnes, in prima singulorum pagina ima sinistrorsum appositae, perierunt. Orationum ornatus et inscriptiones, litterae initiales, numeri rubro liquore distinguuntur.

Folia plura humore aut tineis laesa et perterebrata saec. XVI medio schedulis refecta sunt; scriptura, quae deciderat, eodem tempore iterata est, Iohanne Honorio a Mallia, ni fallor (e. g. ff. 86. 93. 102. 128v-141v) curante. Recentiore aetate folia nonnulla eisdem malis, praesertim ad margines, laborantia chartis translucidis contecta sunt aut frustis atque laciniis restaurata. Officinae chartariae signum singulare vidimus crucem latinam brachiis duobus instructam (cf. Briquet 5766). F. 31 vacuum. F. 4v, olim sine scriptura, inter varias conscribillationes sine pretio haec praebet: *questo libro e di dimitri* (?). F. Ir.v ⟨Winckelmanni⟩ *πίναξ*.

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

468 (olim 313). Saec. XIV, chartac., mm. 300×200, ff. I (add.). 356 (+ 243a.b), linn. 26 (ff. 1-216v). 31 (ff. 217-356).

1 S. Gregorii Nazianzeni orationes XVI. [1] (ff. 1-3) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396-401); des. *εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.* [2] (ff. 3v-22) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624-664). [3] (ff. 22-28) oratio 44, in novam dominicam, *καὶ εἰς τὸν μάρτυρα Μάμαντα καὶ εἰς τὸ ἔαρ* add. cod. (M. 36, 608-621). [4] (ff. 28-38) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428-452); vv. *ὥσπερ δὲ μυστικὴν — προκλήσεως* (433 B 5-11) obelo distincta sunt, monitione insuper facta: *τοῦτο τὸ χωρίον, ἐν ᾧ τὸ σημεῖον τοῦ ὀβελοῦ τέθειται, ὠβέλισται, ὡς παντάπασιν ἀνοίκειον ὂν τῇ ὑποθέσει· ὁ γὰρ πατὴρ οὗτος περὶ τοῦ ἑ π τ ὰ ἀριθμοῦ διαλέγεται καὶ οὐ περὶ τοῦ τ ρ ί α. τοῦτο δ' ὡς ἔοικεν ἑτέρου τινὸς προσθήκη ἐστίν· οὐδὲ γὰρ ἐπελάθετο ἑαυτοῦ, ὡς εἰπεῖν οὕτως, ὥστε τὰ τῆς προκειμένης αὐτῷ ὑποθέσεως ἀφεὶς παραδείγματα, ἐπὶ ἕτερα χωρῆσαι.* [5] (ff. 38-46v) *μηνὶ αὐγούστῳ α'*, oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912-933). [6] (ff. 47-57v) *μηνὶ ὀκτωβρίῳ β'*, oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς τὸν μάρτυρα Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκων μετὰ μίαν τῆς μνείας ἡμέραν* cod. (M. 35, 1169-1193). [7] (ff. 57v-65v) *κυριακῇ πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως*, oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044-1064). [8] (ff. 65v-74v) oratio 38, in Theophania (M. 36, 312-333). [9] (ff. 74v-121) *μηνὶ ἰουαννουαρίῳ α'*, oratio 43, in laudem Basilii,

λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὸν μέγαν κ. τ. λ. cod. (M. 36, 493–605); lectionis publicae signa (στάσεις vel καθίσματα) in ff. 86. 98v. 111; f. 101v, in principio dialogi inter Basilium et praefectum (557 D ss.), monitio ad lectorem: ὀφειλεις, ὁ ἀναγινώσκων, λέγειν τὰς μὲν τοῦ ὑπάρχ(ου) ἐρωτ(ήσεις) θρασέως, τὰς δὲ τοῦ ἁγ(ίου) ἀπο(κρίσεις) ταπεινῶς. [10] (ff. 121–131) μηνὶ ἰουαννουαρίω ϛ', oratio 39, in sancta lumina, λόγος εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα cod. (M. 36, 336–360). [11] (ff. 131–159v) μηνὶ ἰουαννουαρίω ζ', oratio 40, in sanctum baptisma, λόγος παραινετικὸς εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα cod. (M. 36, 360–425). [12] (ff. 159v–163v) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum (M. 35, 832–841 B 2 ἐποφθείσης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀμήν). [13] (ff. 163v–182v) μηνὶ ἰουαννουαρίω ιη', oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128) in στάσεις duas distributa. [14] (ff. 182v–198v) μηνὶ ἰουανουαρίω κε', oratio 42, Supremum vale, λόγος εἰς τὴν τῶν κ. τ. λ. cod. (M. 36, 452–492) in καθ(ίσματα) duo divisa. [15] (ff. 198v–219v) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909); notatur in folio 198v summo: οὗτο(ς) ὁ λόγ(ος) ἀναγινώσκεται τῇ κυ(ριακῇ) τῆς ἀποκρέω. [16] (ff. 219v–228v) oratio 16, in patrem tacentem, εἰς τὸν πατέρα σιωπόντα καὶ εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης cod. (M. 35, 933–464).

2 s. **Basilii** [1] (ff. 229–235) homilia in sanctam Christi generationem * (M. 31, 1457–1476)). [2] (ff. 235–243) homilia in sanctum baptisma (M. 31, 424–444) in duo καθ(ίσματα) distributa, doxologia fusiore instructa.

3 [1] (ff. 244–272v) s. **Iohannis Chrysostomi** * de paenitentia sermo I, λόγος παραινέτικὸς περὶ μετανοίας καὶ ἐλεημοσύνης — ἀνθρώπων, καὶ περὶ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ cod. (M. 60, 681–698, l. 4 ab imo: μαλίστα τοῖς σπουδαιοτέροις). Sequitur, vel potius inseritur, nulla facta distinctione, [2] (ff. 272v, l. 16–278v) sermo de primo adventu Domini, ex testimoniis Veteris Testamenti maxime concinnatus, qui inc. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην καὶ πάνυ ἐπωφελές, des. τῆς ἀναστάσεως ἀξιωθείημεν μέτοχοι καὶ κοινωνοὶ γενέσθαι, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ κ. τ. λ. ut apud M. 60, 698 l. 4 ab imo — 700, 2.

4 s. **Ephraem** [1] (ff. 278v–291v) τῇ κυριακῇ τῆς ἀποκρέου, λόγος περὶ σωτηρίας ψυχῆς καὶ περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, qui inc. Ἡ ἀποταγὴ ἣν ἐπὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Convenit plane cum parte altera sermonis in secundum domini adventum (Assemanus II [graece et latine], p. 195 E 5–209); initium insuper sermonis huius (ff. 278v–281v, l. 16) a sermone de abrenuntiatione (Assemanus III, p. 215–219) non discrepat. [2] (ff. 291v–312) κυριακῇ τῶν ἁγίων πατέρων, sermo in pulcherrimum Ioseph (Assemanus II, p. 21–41), quem praecedunt versus quinque: Ὥσπερ γυναικὸς τῆς Αἰγυπτίας πάλαι | πέφευγας τὴν δύστηνον ἐπιμιξίαν, | οὕτως κἀμὲ λύτρωσαι τῆς τυραννίδος | τῆς σατανικῆς, ὅπως ὑμνῶ σε, μάκαρ | Ἰωσήφ, πάγγαλε (sic) Θεοῦ θεράπον.

5 s. **Basilii** [1] (ff. 312–321ᵛ) homilia in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197–217) in duo *καθίσματα* divisa. [2] (ff. 321ᵛ–329ᵛ) *μηνὶ μαρτίῳ θ'*, homilia in XL martyres (M. 31, 508–525) in duo *καθίσματα* divisa. [3] (ff. 329ᵛ–340ᵛ) homilia in sanctum baptisma (M. 31, 424–444).

6 (ff. 340ᵛ–356) s. **Anastasii Sinaitae** oratio in psalmum VI, *λόγος εἰς τὸ « Κύριε, μὴ τὸ* (sic) *θυμῷ σου ἐλέγξῃς με » καὶ περὶ μετανοίας* cod. (M. 89, 1077–1116) in duo *καθίσματα* distributa.

Codex diligenter exaratus et lectioni publicae aptatus. Constat duabus partibus in unam compactis. Fasciculi 46, ex quibus triginta unum (quaterniones, si excipias 31 quinque foliorum) in fronte et in calce singulorum notis α'–λα' distincti partem priorem (ff. 1–243ᵇ) efficiunt, fasciculi quindecim (quaterniones, excepto supremo, quod folio tantum uno constat) eodem modo ac praecedentes α'–ιε' signati partem alteram (ff. 244–356). Orationum ornatus et inscriptiones, litterae initiales rubra. Emendationes in f. 3ʳ·ᵛ. S. Gregorii dictiones nonnullas interpretatus est in margine lector coaevus, inde a f. 11 usque ad f. 112ᵛ. Officinarum chartariarum signa: [a] (ff. 1–103) pirum inter duo folia (cf. Briquet 7345), [b] (ff. 105–128) circuli duo linea recta in crucem desinente divisi (cf. Briquet 3174), [c] (ff. 130–208) arcubalista (cf. Briquet 706), [d] (ff. 219–351) malleus (Briquet 11169).

F. 468 notulae grammaticales et versus octo (⟨ ⟩ύλην ἀπλανῆ τῆς γραφῆς ὃς ἂν θέλῃ — ⟨ο⟩ὕτω γὰρ δρέψεται καλῶν πάντων ἄκρον) quae cancellata sunt.

Ff. 243ᵛ. 243ᵃ·ᵇ. 351ᵛ. 352ᵛ vacua. F. I πίναξ ⟨Winckelmanni⟩.

Integumenti tabulis ex corio rubro saec. XVII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

469 (olim 591). Saec. XI (ff. 329–336 saec. XII–XIII; ff. 1–79. 97. 98. 101. 102. 337–352 saec. XIV), membran., mm. 262 × 218, linn. 29–36.

S. Gregorii Nazianzeni orationes. [1] (ff. 1–2) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401). [2] (ff. 2–10ᵛ) oratio 45, in sanctum Pascha II, *ἕτερος λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα* cod. (M. 36, 624–664). [3] (ff. 10ᵛ–19ᵛ) oratio 21, in laudem Athanasii, *ἐγκώμιον εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον* cod. (M. 35, 1081–1128). [4] (ff. 19ᵛ–23) oratio 38, in Theophania, *εἰς τ(ὴν) γενέθλιον τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* cod. (M. 36, 312–333). [5] (ff. 23ᵛ–41ᵛ) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493–605 A 8 *τοῖς λόγοις ἄξιον*). [6] (ff. 41ᵛ–45ᵛ) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336–360). [7] (ff. 45ᵛ–57) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360–425). [8] (ff. 57–62ᵛ) oratio 42, Supremum vale (M. 36, 452–492). [9] (ff. 62ᵛ–65) epistola 101, *ἐπιστολὴ πρώτη πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον* cod. (M. 37, 176–193). [10] (ff. 65–66ᵛ) epistola 102, *πρὸς τὸν αὐτὸν Κληδόνιον δευτέρα ἐπιστολή* cod. (M. 37, 193–201). [11] (ff. 66ᵛ–67) epistola 202, ad Nectarium (M. 37, 329–339) addita conclusione *ἐρρωμένον σε — τῶν ἐκκλησιῶν*.

ἀμὴν (M. 339, n. 24). [12] (ff. 67–70^v) oratio 37, in illud [Matth. 19, 1] *Cum consummasset Iesus hos sermones* (M. 36, 281–308). [13] (ff. 70^v–71^v) carmen I 2, 3 exhortatio ad virgines, *εἰς παρθένον παραινετική* cod. (M. 37, 632–640), cui subicitur (f. 71^v) ⟨carmen I 1, 32 hymnus vespertinus⟩ (M. 37, 511–514). [14] (ff. 71^v–77) *τοῦ αὐτοῦ*, revera **s. Gregorii Thaumaturgi** metaphrasis in Ecclesiasten (M. 10, 988–1017). [15] (ff. 77–78) *τοῦ αὐτοῦ* (cuius?) ad Evagrium de divinitate (M. 46, 1101–1108, ut epist. 26 s. Gregorii Nysseni). [16] (f. 78$^{r\cdot v}$) *τοῦ αὐτοῦ* (?) significatio in Ezechielem (M. 36, 665–669). [17] (ff. 78^v–79^v) *τοῦ αὐτοῦ* — **s. Gregorii Nazianzeni** — oratio 35, de martyribus et adversus Arianos (M. 36, 257–261). [18] *α'* (ff. 80–105) oratio 2, apologetica, *ἀπολογητικὸς — ἐπάγγελμα καὶ ὁποῖον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπ(ον)* cod. (M. 35, 408–513). Praeponitur argumentum Basilii ⟨minimi⟩ (cf. M. 401, n. 18 et cod. 437, f. 161). Loci nonnulli scholiis instruuntur saepius anonymis; primum (in M. 408 A 6 *Ἥττημαι*) inc. *Καὶ μὴν οὐδαμῶς*, des. *παραλαβὼν ὁ πατὴρ κατεσκεύασ⟨εν⟩*; ultimum (f. 90, in M. 456 A 13 *τὰ ῥητέα*) inc. *Ἡ σύνταξις τοῦ λόγου*, des. *μαθεῖν μᾶλλον, ἤπερ διδάσκειν*. Scholia octo (ff. 80^v–82^v. 83^v. 84. 86) Basilio ⟨minimo⟩ tribuuntur; quattuor (ff. 80^v. 83. 85. 87^v–88) Gregorio — *Γρηγορίου* in f. 80^v, *Γρηγ.* in sequentibus —; unum (ff. 88–89) s. Gregorio Nysseno; unum (f. 85) s. Maximo, *τοῦ σοφωτ(ά)τ(ου) καὶ ἁγιωτ(ά)τ(ου) Μαξίμου*; unum (f. 87^v) Iohanni Philopono; unum (f. 85^v) Theodoreto; (f. 86) scholion, sine nomine relictum, adversus Origenem (in vv. *καὶ ἀθάνατα κολασθησομένης*, M. 437 A 6). Verba *ξύλον — οἰκειούμενα* (M. 433 C 2–5) obelis instruuntur, addita nota *ἔν. τισι τῶν ἀντιγράφων ταῦτα οὐ πρόσκειται καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὠβέλισται*. Perscripta est (f. 80) manu posteriore declaratio signorum, quae in marginibus operum s. Gregorii pingi solebant. [19] *β'* (ff. 105–107) oratio 3, ad eos qui ipsum acciverant nec occurrerant, *πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ μὴ ἀπαντήσαντας μετὰ τὸν πρεσβύτ(ερον) ἐν τῷ Πάσχα* cod. (M. 35, 517–526). [20] *γ'* (ff. 107–117^v) oratio 7, in laudem Caesarii fratris, *εἰς Καισάριον τὸν ἀδελφὸν ἐπιτάφιος* cod. (M. 35, 756–788). [21] *δ'* (ff. 117^v–125^v) oratio 8, in laudem sororis suae Gorgoniae (M. 35, 789–817). [22] *ε'* (ff. 125^v–134) oratio 6, de pace I, *λόγο(ς) εἰρηνικὸς α' ἐπὶ τῇ ἑνώσει τῶν μοναχῶν, ὑπὸ παρουσία τοῦ πατρὸς αὐτοῦ* cod. (M. 35, 721–752). [23] *ς'* (ff. 134–139) oratio 23, de pace III, *εἰρηνικὸ(ς) β' εἰς τὴν σύμβασιν κ. τ. λ.* cod. (M. 35, 1152–1168). [24] *ζ'* (ff. 139–141) oratio 9, apologeticus ad patrem (M. 35, 820–825). [25] *η'* (ff. 141^v–142^v) oratio 10, in seipsum, *ἀπολογητικὸς εἰς τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὴν ἐπάνοδ(ον) τῆς φυγῆς* cod. (M. 35, 828–832). [26] *θ'* (ff. 143–145^v) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum, *λόγος ῥηθεὶς μετὰ τὴν εἰς τὰ Σάσιμα χειροτονίαν ἐπὶ παρουσία τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης* cod. (M. 35, 832–841).

[27] *ι′* (ff. 146–148) oratio 12, ad patrem, *εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸν γέροντα* cod. (M. 35, 844–849). [28] *ια′* (ff. 148^v–158^v) oratio 15, in patrem tacentem (M. 35, 933–964). Subscriptio rubra: *τέλος τοῦ λόγου τοῦ διὰ τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης.* [29] *ιβ′* (ff. 159–178^v) oratio 18, funebris in patrem, *ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἴδιον πατέρα Γρηγόριον ἐπὶ παρουσία Βασιλείου* cod. (M. 35, 985–1044). [30] *ιγ′* (ff. 179–185^v) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem, *εἰς τὴν ἀπογραφὴν καὶ εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανὸν* cod. (M. 35, 1044–1064); argumentum in margine f. 179: *⟨Φ⟩αίνεται μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον ὁ λόγος οὗτος εἰρῆσθαι, παρ᾽ ὅσον οὐκ ἐμνημόνευσεν αὐτοῦ, σιωπῶν δὲ ἤδη χρόνον πολὺν καὶ ἀναγκαζόμενος παρὰ τοῦ ἐπόπτου Ἰουλιανοῦ συμμαθητοῦ γεγονότος αὐτῶι, οἷον ἀναγκαζόμενος* τυραννίδα *τὸ πρᾶγμα καλεῖ* ἀλλ᾽ ἐξ ἀγάπης. [31] *ιδ′* (ff. 185^v–191) oratio 17, ad cives Nazianzenos (M. 35, 964–981) doxologia breviore instructa, scholiis duobus aucta (f. 190^v) in M. 980 A 6 et A 9. [32] *ιε′* (ff. 191–196) oratio 44, in novam dominicam, *καὶ εἰς τὸ ἔαρ καὶ εἰς τὸν μ(ά)ρ(τυρα) Μάμαντ(α) — τῇ γὰρ νέᾳ κυριακῇ ἐπιτελεῖται ἡ μνήμη αὐτοῦ ἐν Καππαδοκία — καὶ περὶ ἐγκαινίων* cod. (M. 36, 608–621). Argumentum (f. 191): *Τῆς πανηγυρικῆς ἰδέας ὁ λό(γος), κέκραται δὲ τῶι συμβουλευτικῶι. λέλεκται δὲ ἐν Ναζιανζῶι καὶ οὗτος, καὶ οὐκ ἐν Κωνσταντινουπόλ(ει).* Scholia in vv. *νόμος* (M. 608 A 2), *ἐξίτηλα* (608 A 6), *καρδίαν* (609 A 5), *μητροπόλεως* (620 C 10), *διάφορον* (620 C 12). Verba *Καὶ τί δεῖ μοι* (609 A 9) asterisco signantur et nota: *ταῦτα φασὶ τινὲς εἶναι παρέγγραπτα καὶ νόθα μέχρις οὗ τὸ αὐτὸ σημεῖον εὑρήσεις*; prope vv. *καὶ Θεῷ πλησιάσαντες* (612 B 3) asteriscus alter, quem explicat monitio: *μέχρι τούτου τὰ λεγόμενα νόθα, τοῦ δὲ συνδέ(σμου) μεταβαλλομένου εἰς* γάρ (cf. cod. 436, f. 202^v–203). [33] *ις′* (ff. 196–197^v) oratio 13, in consecratione Eulalii episcopi (M. 35, 852–856). Argumentum: *Αὕτη ἡ ὁμιλία ἐκδέδοται Εὐλαλίωι ἐπισκόπωι Δοάρων νεωστὶ τῶι θρόν(ωι) ἐνιδρυμένωι. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐπιστολ(ὴ) φέρεται ὑποχωρή(σαντος?) Σασίμ(ων) Εὐλαλίωι καταλελεῖφθαι τὰ Σάσιμα* (*σώσιμα* cod.), *οὗ καὶ ταῖς χερσὶν εὔχεται ἐναποψύξαι, ζήτ(ει) τ(ί)s οὗτο(s) Εὐλάλιό(s) ἐστιν, πότερον ἕτερος ὁμώνυμο(s) ἐκείνωι ἢ ὁ αὐτὸ(s) ἐκεῖνο(s) τῶν δύο ἦρξεν ἐκκλησιῶν, ὃ γίνεσθαι ἐν ταῖς μεταθέσεσι πέφυκεν.* Scholia decem in marginibus; primum in *νεόκτιστον* (853 A 3) inc. *Νεόκτιστον τὸν λόγον λέγει*; ultimum, in supremam sententiam, ita se habet: *Ατελὴς ἡ τοῦ λόγου περίοδος, ἀναπόδοτος γὰρ ὁ « μὲν »* (856 C 4) *σύνδ(εσμος).* [34] *ιζ′* (ff. 198–215^v) oratio 14, de pauperum amore, (M. 35, 857–909). Argumentum ita se habet: *Οὗτος ὁ λόγος τηλευταῖος ἐν Καππαδοκίαι εἴρηται μετὰ τὴν ἐκ Σελευκείας ὑποστροφήν, χάριν τοῦ ἁγίου Βασιλείου ῥηθεὶς ἐν αὐτῶι τῶι πτωχείωι ἔξωθ(εν) Καισαρείας.* [35] *ιη′* (ff. 216–219^v) oratio 20, de dogmate et constitutione episcoporum, *λόγος πρῶτος σχεδιασθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει* add. codd. (M. 35, 1065–1080). Argumentum: *Οὗτος ὁ λόγος πρῶτος ἐρρήθη ἐν Κωνσταντινουπόλ(ει). εὑρὼν γὰρ ἅπαντας*

θεολογεῖν βουλομένους καὶ ἀκαταστασίας τὰ πάντα μεστά, πρῶτον ἀπάρχεται ῥυθμίζειν αὐτοὺς πρὸς ἀκρόασιν, ὑποτιθεὶς ὅτι οὐ πάντες ἄξιοι τοῦ διδάσκειν καὶ περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι. εἶτα ἄρχεται τῶν θεολογικῶν λόγων. μετὰ δὲ τούτους ἐρρήθησαν οἱ πρὸ(s) ἑαυτὸν καὶ τοὺς αἱρετικούς, κινηθέντων αὐτῷ παρὰ τοῦ Μαξίμου μάλιστα μυρίων δεινῶν. εἶτα μετὰ τοὺς εἰρηνικοὺς τελευταῖοι οἱ πανηγυρικοί. Scholia quinque in vv. ὑφ᾽ ὧν (1068 C 12), μεγάλου Θεοῦ (1068 D 5), τῷ κακῶς (1073 B 1), ἀπόκριναι (1076 A 13); vv. σὺ μὲν — τὰ σώματα (1073 C 9–10) omittebant exemplaria quaedam, ut edocet monitio f. 218. [36] ιθ′ (ff. 220–223v) oratio 27, theologica I, πρὸς Εὐνομιανοὺς προδιάλεξις, ἢ ὅτι οὐ παντὸ(s) τὸ περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι οὐδὲ πάντοτε cod. (M. 36, 12–25). Argumentum Basilii ⟨minimi⟩ inc. Σκοπὸς τῶι σοφωτ(ά)τ(ωι) καὶ θεσπεσίωι πατρί, des. τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαι ut in codice Marciano 78 (Graeca D. Marci Bibliotheca codicum manu scriptorum per titulos digesta, 1740, p. 54). Scholia anonyma exstant in marginibus apposita; quorum primum, in vv. Ieremiae M. 12 A 5, sic legitur: Ἱερεμίας τοῦτό φη(σιν) πρὸς Βαβυλῶνα ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ; ultimum (ff. 223v–224) in verbum ἀκίνδυνον (M. 25 A 11) inc. Ἄξιον ἀπορῆσαι πῶς τὰ μέγιστα τῶν χριστιανικῶν, des. καὶ ψιλῆς ἐγχειρήσεως. Scholia alia prae se nomina ferunt (ff. 220. 221) Maximi, (f. 223r-v) Basilii, (ff. 220. 223v) Gregorii. F. 223 in vv. Τί τῶν ἀνδρῶν (24 A 10) notatur: Παρά τισι τῶν ἀντιγράφων ταῦτα ὀβελίζονται ἄχρι τοῦ « ἀντιλέγεις καὶ τούτοις » (A 15) ὡς νόθα τινὰ καὶ ἀλλότρια τοῦ μεγάλ(ου) πατρός. [37] κ′ (ff. 223v–236) oratio 28, theologica II (M. 36, 25–72). In marginibus apposita sunt scholia plura anonyma, quorum primum (f. 224) in verbum ἑνικῶς (M. 28 A 1) ita se habet: Ἀντὶ τοῦ ἀδιαιρέτως· ἐκ γὰρ τοῦ « ἑνὸς » παρῆκται τὸ « ἑνικῶς ». τὸ δὲ φύσει ἕν, ἀδιαίρετον; ultimum (f. 233), in verbum ἡγουμένων (M. 61 A 5), vix inceptum abrumpitur. Scholia alia nomina prae se ferunt (ff. 224. 225v. 228. 232. 233) Basilii, (ff. 226–227v. 231. 232. 233) Gregorii, (ff. 225v. 230v–231v) Maximi. Sequuntur (f. 236) manu saec. XIII exarati versus duodecim duodecasyllabi in honorem s. Gregorii Nazianzeni; primum: Πνευματοπατρόβλυτος ἡ λόγου χάρις, ultimum: βροτοῖς ὁμιλῶν σύ δ᾽ἐπευλόγ(ει) θύτ(α). [38] κα′ (ff. 236v–244) oratio 29, theologica III, περὶ υἱοῦ λόγος πρῶτος cod. (M. 36, 73–104). Argumentum inc. Οὗτος ὁ λόγος τοῦ ἀντιρρητικοῦ εἴδους ὤν, des. διὸ καὶ τὸ προοίμιον αὐτοῦ καταστατικόν ἐστιν. Scholia fusiora anonyma quaedam; primum (f. 236v) in vv. ἐπεὶ δὲ (M. 73 A 6–7): Τοῦτο ἐκ Δημοσθένους εἴληπται τῶι μεγάλωι πατρὶ ἄχρι τοῦ « φέρε τῶι ἁγίω πνεύματι θαρρήσαντες » (A 9); ultimum (f. 244v), in συνδέσμους (104 A 9), inc. Σήμαινει δὲ ὅτι συνδέσμους, des. ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀλήθειαν. Nomen Maximi praebent scholia duo, nempe (f. 237) in vv. διὰ τοῦτο μονὰς (M. 76 B 9): Πᾶν κινούμενον — ὑποστάσεσιν (Liber ambiguorum apud

M. 91, 1257 C 13–1261 A 10, pluribus omissis), (ff. 238v–239) in vv. *ἀλλ' ἕτερον οἶμαι* (81 B 7): *Πρὸς τοὺς ἀπὸ Εὐνομίου πάντα — οὐσίαν μίαν καὶ φύσιν* (M. 91, 1261 B 12–1264 B 14); aliud Gregorio tribuitur (f. 237r-v) in vv. *διὰ τοῦτο μονὰς* (M. 76 B 9). [39] *κβ'* (ff. 244v–252) oratio 30, theologica IV, *περὶ υἱοῦ λόγος δεύτερος* cod. (M. 36, 104–133). Argumentum Basilii ⟨minimi?⟩: *Οὗτος ὁ λόγος τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἐστὶν οὗτινος δὴ καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ, ὅθεν δευτερολογία καὶ οὗτος ἔοικε· τὴν γὰρ ἀναφορὰν πρὸς τὸν πρὸ αὐτοῦ ἔχει.* In marginibus apposita sunt scholia Basilii Magni (ff. 248v–249v. 251), Basilii ⟨minimi?⟩ (ff. 245v. 249–250v), Gregorii (ff. 244v–245v. 246v. 247v–248. 249v. 250. 251), s. Dionysii Areopagitae (ff. 250v–251), Maximi (ff. 244v. 246–248v). Scholia anonyma quinque in ff. 244v. 245v. 246. 248v. 250. [40] *κγ'* (ff. 252–262) oratio 31, theologica V (M. 36, 133–172). [41] *κδ'* (ff. 262v–267v) oratio 33, adversus Arianos et de seipso (M. 36, 213–237 A 5 *Χριστῶι Ἰησοῦ τῶι κυρίῳ ἡμῶν — κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν*). Argumentum Basilii ⟨minimi?⟩: *Μετὰ τοὺς περὶ θεολογίας λόγους ἐρρέθησαν τῶι θεσπεσίωι τούτωι πατρὶ οἱ πρὸς ἑαυτόν τε καὶ τοὺς αἱρετικούς. εἶτα, μετὰ τοὺς εἰρηνικούς, τελευταῖοι οἱ πανηγυρικοί. οὗτος δὲ ὁ λόγος ἐν Βυζαντίῳ ἐξεφωνήθη ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου μετὰ τὴν Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος τῶν ἀρειανῶν βασιλέων τελευτήν.* F. 263v scholion Gregorii in vv. *καὶ τὸ ἔγκλημα* (M. 220 A 3). Scholia anonyma plura in marginibus ff. 262v–263v; primum, in vv. *τὴν ψάμμον τιμῶντες* (216 A 3), inc. *Μεταφορικῶς ταῦτα φησὶν ὁ ἅγιος*, des. *πολλῷ κρείττους καὶ τιμιώτεροι*; ultimum, in vv. *Τίσιν ἐπεισήγαγον* (220 C 8), inc. *Οἶμαι τὸν μέγαν Ἀθανάσιον*, des. *πάνυ ὡραῖον τὸν λόγον ποιούμενος.* [42] *κε'* (ff. 268–277v) oratio 32, de moderatione in disputando, *περὶ τῆς ἐν διαλέξεσιν εὐταξίας* cod. (M. 36, 173–212 C 15 *ᾧ πᾶσα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν*). [43] *κς'* (ff. 278–284) oratio 26, in seipsum, *εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸν λαὸν καὶ εἰς τοὺς ποιμένας, μετὰ τὰ κατὰ Μάξιμον* cod. (M. 35, 1228–1252). [44] *κζ'* (ff. 284v–288) oratio 36, de seipso, *εἰς ἑαυτὸν — τῆς καθέδρας Κωνσταντινουπόλεως* cod. (M. 36, 265–280). [45] *κη'* (ff. 288v–292) oratio 34, in Aegyptiorum adventum, *πρὸς τὸν κατάπλουν τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου ἐπιδημήσαντας. ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει* cod. (M. 36, 241–256). [46] *κθ'* (ff. 292–297v) oratio 22, de pace II, *εἰρηνικὸς γ' κ. τ. λ.* cod. (M. 35, 1132–1152). [47] *λ'* (ff. 297v–304v) oratio 25, in laudem Heronis philosophi, *εἰς Ἥρωνα τὸν φιλόσοφον Ἀλεξανδρέα ἐξορισθέντα διὰ τὴν πίστιν καὶ ἐπανελθόντα μετὰ τριετῆ χρόνον* cod. (M. 35, 1197–1225). [48] *λα'* (ff. 305–336v) oratio 4, contra Iulianum I, *κατὰ Ἑλλήνων καὶ κατὰ Ἰουλιανοῦ στηλιτευτικὸς λόγος α'* cod. (M. 35, 532–664). Scholia brevia (f. 319) in vv. *ἐνθουσιασμὸν ἐκεῖνοι* (M. 580 B 12), (f. 320) in vv. *χριστιανοῖς ἥδιον* (581 C 10). [49] *λβ'* (ff. 337–352) oratio 5, contra Iulianum II (M. 35, 664–720). Scholia brevia complura in marginibus. Primum ita se

habet: Εἴλη(πται) τὸ προοί(μιον) ἐξ Ὁμή(ρου) τῆς ὀδυσσεί(ας); supremum (in M. 720 A 9 δράσαντες): οἱ ἐν Καππαδ(οκίᾳ).

Ff. 1–3. 9–14 palimpsesta ex codice saec. XI binis columnis exarato evangeliarium continente desumpta sunt. Haec vidimus: (f. 1v) Ioh. 16, 17–21: θεωρεῖ]τέ με — μνημονεύει τῆς θλί |, (f. 2) Matth. 24, 30–35: δυνά] μεως — παρέλθωσι, (f. 3) Matth. 27, 1–9: ὥσ]τε θανατῶσαι — τὴν τιμὴν τοῦ τε |, (f. 10r-v) Matth. 6, 9–18 ὁ πατήρ σου.

Partes praecipuae duae supplementis auctae; fasciculi 45 quaterniones (si excipias 1 folia tria, 2 folia quinque, 11 et 40 folia novem continentes, 3 ternionem).

Pars antiquior (ff. 80–328) constat fasciculis 31 in prima singulorum pagina ima, ut videtur (f. 88, βον), signatis. Scriptura accurata. Litterae initiales maiores, numeri, signa, scholiastarum nomina necnon inscriptiones quaedam (ff. 179. 220. 223v. 236v. 244v. 252) rubro colore distinguuntur; inscriptiones aliae prius omissae, spatio tamen ad illas excipiendas relicto, posterius minio sunt additae.

Partem recentiorem (ff. 4–79), quam efficiunt fasciculi decem sine notis, exaravit manus saec. XIII-XIV litteris minutioribus atque compendiis usa. Inscriptiones atque litterae initiales rubrae.

Quae duabus hisce partibus deerant suppleverunt manus diversae, nempe [a] (in ff. rescriptis 1–3. 9–14) manus saec. XIV, [b] (ff. 97. 98. 101. 102. 337–352) manus huic coaeva, [c] (ff. 329–336) manus saec. XII-XIII. Saec. XIV, ni fallor, liber hoc modo compositus conglutinatus est, orationibus singulis α'–μθ' rubro liquore signatis. F. 271v inscriptio erasa. Margines ff. 330. 336. 352 refecti.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

470 (olim 595). Saec. XIV, membran. (ff. I. II. 112 chartac.), mm. 174×125, ff. V (I. II add.). 187, linn. 23-27.

1 **S. Gregorii Nazianzeni** orationum XVI collectio. [1] (ff. 1–3) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401). [2] (ff. 3–21v) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664). [3] (ff. 21v–28v) oratio 44, in novam dominicam, καὶ εἰς τὸ ἔαρ καὶ εἰς τ(ὸν) μάρτυρα Μάμαντα add. cod. (M. 36, 608-621); uno folio post f. 23v exciso, desiderantur vv. καταπαυ]σίμου τῶν ἔργων — πρὸς γὰρ (M. 612 A 5 – C 14). [4] (ff. 28v–38) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428–452). [5] (ff. 38–45) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933); uno folio post f. 44v exciso, desiderantur vv. τῆς πολυτεκνίας — βέλτιστον παραδεί | (M. 929 B 13–932 C 14). [6] (ff. 45–54) oratio 24, in laudem s. Cypriani, εἰς Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκ(ων) μετὰ μίαν τῆς μνείας ἡμέραν cod. (M. 35, 1169–1193). [7] (ff. 54–60) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044–1064); uno folio post f. 56v exciso, desiderantur vv. ἕκαστος ἢ ἑκάστη — καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὸ δι |

(M. 1052 C 3–1056 A 2). [8] (ff. 60–66) oratio 38, in Theophania (M. 36, 312–333); uno folio post f. 62ᵛ exciso, desiderantur vv. *βούλομαι μὲν — τελεωτέρων γυ* | (M. 321 A 1–324 B 9). [9] (ff. 66–102) oratio 43, in laudem Basilii Magni, *ἐπιτάφιο(s) εἰς τ(ὸν) μ(έ)γ(αν) Βασίλει(ον)* cod. (M. 36, 493–605); desiderantur [a] vv. *ἀλλ' εἰσὶ τοῦ δέοντος — τὸν καλῶς τρε* | (M. 544 A 10–545 B 11), [b] vv. *τὸ φορτικὸν — εἴς τε μυρίας* (M. 548 D 1–552 A 13), [c] vv. *πεμ]πούσης ὄφελος — τῆς ἐλπίδος, τί* (M. 601 B 6–604 C 13) uno folio post folia singula 82ᵛ, 83ᵛ, 101ᵛ exciso. [10] (ff. 102–110) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336–360); desunt vv. *φιλοσοφήσωμεν — ψυχὴν καὶ* (M. 341 D 6–345 A 13) uno folio post f. 104ᵛ exciso. [11] (ff. 110–129ᵛ) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360–425); desiderantur [a] vv. *ληφθῆναι — ἰσχύσῃ καὶ* (M. 376 B 6–380 A 2) uno folio post f. 115ᵛ exciso, [b] vv. *πως, καὶ μέσως — πᾶν ὅ τί* (M. 388 B 13–393 B 11) duobus foliis post f. 118ᵛ excisis, [c] vv. *μηδὲ ξυρὸν — κύριε, ἐ* | (M. 413 A 14–416 C 4) uno folio post f. 125ᵛ exciso. [12] (ff. 129ᵛ–133) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum, *εἰς Γρηγόρι(ον) τ(ὸν) Νύσσ(η)ς ἀδελφ(ὸν) Βασιλ(είου) τοῦ μ(ε)γ(ά)λ(ου)* cod. (M. 35, 832–841 B 2 *ἐποφθείσης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀμήν*). [13] (ff. 133–147ᵛ) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128), doxologia brevi instructa; desiderantur vv. *τῶν ἀφη]ρημένων — τοὺς φιλοχρύσους* (M. 1101 C 5–1105 B 1) uno folio post f. 139ᵛ exciso. [14] (ff. 147ᵛ–157ᵛ) oratio 42, Supremum vale (M. 36, 452–492); uno folio post f. 150ᵛ exciso, desiderantur vv. *ἀπο]στραφεισῶν χιλιάδων — ἑσπερίου λήξεως* (M. 468 A 12–469 C 8). [15] (ff. 157ᵛ–174ᵛ) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909). [16] (ff. 174ᵛ–182) oratio 16, in patrem tacentem (M. 35, 933–964), ex exemplari mutilo descripta (omittuntur [f. 175ᵛ, l. 17] vv. *εὐαγγελίου ἐγέννησας — ἐν τοῖς πολλοῖς, ἀλλά,* M. 937 C 3–941 A 15).

2 s. **Anastasii Sinaïtae** [1] (ff. 182–183ᵛ) de vitae termino (ed. A. Maius, Scriptorum veterum nova collectio, t. I, Romae 1825, p. 369–371; *vide Quest. 78 Sinaitae in editis, immo 88* notavit <Zaccagnius>). [2] (ff. 183ᵛ–184ᵛ) eiusdem, *Ἀναστασίου Θεουπόλεως* cod., de iis qui vita excedunt (op. cit., p. 371–372). Sequuntur testimonia (ff. 184ᵛ) Gregorii *τοῦ διαλόγου*, (ib.) Theognosti, (ff. 184ᵛ–185) Amphilochii Iconiensis, (f. 185ᵛ) <libri Gerontici?>, (ff. 185ᵛ–186ᵛ) Iohannis Chrysostomi *περὶ μετανοίας* et iterum (f. 187ʳ·ᵛ) Chrysostomi, (ff. 186ᵛ–187) beati Isaac.

In custodiam praefixa sunt folia duo inversa ex codice saec. XIII avulsa, quae fragmenta mutila Paracletices exhibent hac ratione sese excipientia: (f. IV) inc. *ἀπει]ράστως θείας* (Paracletice, ed. Romae 1885, p. 370, l. 6), (f. IVᵛ) inc. *ἐν]τολῶν σου* (p. 370, l. 2 ab imo), (f. V) inc. *τὸ πάλ]αι προορισθὲν* (p. 371, l. 11 ab imo), (f. Vᵛ) inc. *στρα]τιῶται τὸν τάφον* (p. 368, l. 19), abrumpitur in vv. <*τὸ θεῖον ἐ*>*ξέχ*<*ε*>*ας* (p. 372, l. 6).

Liber constat hodie fasciculis viginti quattuor quaternionibus (si excipias 2 quinionem, 1. 8. 10. 11. 13–16. 18. 20 et 21 folia septem tantum, 24 folia novem, 3 folia undecim complectentes); addita sunt posterius folia quinque praevia. Ff. 18–28 rescripta, ex quibus nihil elicere potui. Notarum vestigia desiderantur; item perierunt folia quattuordecim, ut iam loco suo dictum est. Inscriptiones, litterae initiales rubrae. F. IV imo litterae ДБВГ.

Tabulae anteriori aversae agglutinata est schedula anno 1550 posterior, in qua legitur: *Gregorii Nazia(n)zeni or(ati)ones | in stum Pascha et alia ei(us)de(m) et alior(um) | . 595.* In f. IV imo numeri *595. v. | 470. n.* Ff. II. III sine scriptura. F. Ir-v πίναξ graecus ⟨Winckelmanni⟩.

In sectura inferiore libri clausi θεολογου...

In tegumenti tabulis et in dorso corio rubro signato obductis tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii. Fibularum vestigia. In tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVIII cum nota rubra *470.*

471 (olim 311). Saec. XI, membran., mm. 308 × 245, ff. II (add.). 317, coll. 2, linn. inter. 26–28, exter. circa 50.

S. Gregorii Nazianzeni orationes variae argumentis atque scholiis auctae. [1] (ff. 1–15) oratio 28, theologica II. Inc. mut. *στερ]ραῖς ἐγγράφεσθαι* (M. 36, 28 D 2–72). Scholion primum, in vv. *Ἐπεὶ δὲ προσέβλεψα* (M. 29 A 6), inc. *Ἐπεὶ δὲ τῆι πέτραι σκεπασθ(εὶς)*, des. *κάλιον ἐνδεχομένοις*; scholion ultimum (f. 15v), in vv. *τὸ νικᾶν καὶ οὕτως ὁ λόγος* (M. 72 C 12–13), inc. *Καὶ εἰ μὴ κατ' ἀξίαν ὑμνεῖται*, des. *νοῦν εἰπεῖν δ(ιὰ) τοῦ τῆς πρώτης φύ(σεως).* [2] (ff. 15–24v) oratio 29, theologica III (M. 36, 73–104). Argumentum (f. 15v) inc. *⟨Ὁ⟩ μετὰ χεῖρας οὑτοσὶ περὶ υἱοῦ λόγος*, des. *τοῖς προειρημένοις προσαρμοττόμενος.* Scholion primum, in vv. *Ἃ μὲν οὖν εἴποι* (M. 73 A 3), inc. *Οὕτως τὸ ἑξῆς Τίνα δὲ λέγω ταῦτα*, des. *Εὐνόμιος ἦσαν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ*; scholion ultimum (f. 25v), in vv. *μέχρις ἀναδείξεως* (M. 104 B 6), inc. *Καὶ ἀλλαχοῦ μετρίως*, des. *ζητουμένων ἁπάντων τὴν γνῶσιν καὶ μάθησι(ν).* [3] (ff. 24v. 26–36) oratio 30, theologica IV (M. 36, 104–133). Scholion primum (f. 26), in vv. *Ἐπειδή σοι*, inc. *Εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ περὶ υἱοῦ λόγῳ*, des. *διελὼν ἐκτίθεται*; scholion ultimum (f. 35v), in vv. *ἐκεῖνο τήρει* (M. 133 A 7), inc. *Ποῖον; Ἰησοῦς Χριστὸς*, des. *μᾶλλον δὲ ἀναγκαίως ὑποβληθήσεται.* [4] (ff. 36–50v) oratio 31, theologica V (M. 36, 133–172). Argumentum inc. *Καὶ οὗτος ὁ τρίτος περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος*, des. *τοῦ δόγματ(ος) τὸ μυστήριον.* Scholion primum, in vv. *διαπέφευγε τοὺς λιθάζοντας* (M. 133 B 4), inc. *Τοῦτο περιπέφρασται ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου*, des. *λιθοβολήσας κατέβαλε*; scholion ultimum (f. 50), in vv. *Μαρμαρυγήν τινα ἡλιακὴν* (M. 169 C 4), inc. *Καὶ τοῦτο τινάς φησιν ὑπογράψαντας ἤκουον*, des. *τῆς τοῦ παναγίου χάριτος εἰσὶ δωρεαί.* [5] (ff. 50v–58v) oratio 19, ad

Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044–1064). Argumentum prius ⟨Georgii⟩ Ὁ μετὰ χεῖρας οὑτοσὶ λόγος τοῦ συμβουλευτικοῦ κ. τ. λ. (J. Sajdak, Historia critica scholiastarum et commentatorum Gregorii Nazianzeni, Cracoviae 1914, p. 81); arg. alterum Ὁ σκοπὸς ἀπολογία ἐστι τῆς ἑαυτοῦ σιωπῆς κ. τ. λ. (op. cit., p. 73). Scholion primum ⟨Georgii⟩ Τυραννὶς κυρίως ἐστὶ βίαιός τις κ. τ. λ. (op. cit., p. 81); scholion ultimum (f. 58), in vv. ὑμεῖς ἀντιδοίητέ μοι (M. 1064 B 3), inc. Τί τοῦτο ἐστὶν ὃ ἀντιδοῦναι κελεύει, des. τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτύχητε. [6] (ff. 58ᵛ–67) oratio 38, in Theophania, εἰς τὰ Θεοφάνια cod. (M. 36, 312–333). Afferuntur ⟨Basilii minimi⟩ (f. 58ᵛ) epistola et (ff. 59–66ᵛ) scholia nonnulla, fere ut in cod. 437, ff. 1–14. Praeponuntur (f. 58) σχο(λια) τοῦ εἰς τ(ὸ) Χριστὸς γεννᾶται tria; primum, in vv. νόμοι φύσεως καταλύονται (M. 313 B 1), inc. Νόμοι φύσεως εἰσὶν ἡ διὰ σπορᾶς σύλληψις, des. καταλύσει τοὺς νόμους τῆς ἁμαρτίας; secundum adversus Origenistas; tertium, in vv. οὗ ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τ(οῦ ὤμου) 313 B 5, inc. Σύμβο(λον) τῆς Χριστοῦ βασιλείας, des. εἰς γνῶσιν θειοτέραν συνεπαιρώμεθα. [7] (ff. 67–108ᵛ) oratio 43, in laudem Basilii Magni, ἐπιτάφιος εἰς τὸν μ(έ)γ(αν) Βασιλειον cod. (M. 36, 493–605 A 8 τοῖς λόγοις ἄξιον); argumentum atque scholia ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 14–39. [8] (ff. 108ᵛ–118) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336–360); (ff. 108ᵛ–117ᵛ) scholia, σχο(λια) τῶν φωτ(ων) cod., ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 39–46. [9] (ff. 119–144ᵛ) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360–425); (ff. 119–144) scholia ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 46–55ᵛ. [10] (ff. 144ᵛ–148) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum (M. 35, 832–841 B 2 ἐποφθείσης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀμήν); (ff. 144ᵛ–147ᵛ) scholia ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 55ᵛ–57ᵛ. [11] (ff. 148–165) oratio 21, in laudem Athanasii, εἰς τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον cod. (M. 35, 1081–1128); desunt vv. κομ]ψὸν καὶ ἡδὺ — πολυτελοῦς καὶ (M. 1116 A 10–1117 A 3), col. exteriore f. 160 excisa; (f. 148) argumentum et (ff. 148–164ᵛ) scholia ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 57ᵛ–70ᵛ. Inseritur (f. 148ᵛ) scholion Maximi in vv. οὐδὲ ὁ φιλοσοφώτατος νοῦς (M. 1084 B 7). [12] (ff. 165–179) oratio 42, Supremum vale (M. 36, 452–492); (f. 165) argumentum et (ff. 165–178ᵛ) scholia ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 71–87ᵛ. [13] (ff. 179–198) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909); argumentum et scholia ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 87ᵛ–100, scholio in fine addito (f. 198, ἄλλως), in vv. ὁ ἐξ ἡμισείας φιλόχριστος (M. 909 C 3–4). [14] (ff. 198–200) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401); (f. 198) argumentum et (ff. 198–199ᵛ) scholia ⟨Basilii minimi⟩, σχο(λια) εις τ(ο) Πασχ(α) και εις τ(ην) βρα(δυτητα) cod., ut in cod. 437, ff. 106ᵛ–108ᵛ. [15] (ff. 200–215ᵛ) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664) cum (ff. 200–213ᵛ) scholiis ⟨Basilii

minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 109–118. [16] (ff. 216–220v. 222) oratio 44, in novam dominicam (M. 36, 608–621); (f. 216) argumentum et (ff. 216–221v) scholia ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 118–129v. [17] (ff. 222–231v) oratio 41, in Pentecosten (M. 36, 428–452); argumentum et (ff. 222–230) scholia ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 129v–147. [18] (ff. 231v–243) oratio 16, in patrem tacentem (M. 35, 933–964); argumentum et scholia ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 100–106v. [19] (ff. 243–252v) oratio 24, in laudem s. Cypriani (M. 35, 1169–1193); (f. 243) argumentum et (ff. 243–252) scholia ⟨Basilii minimi⟩, *σχο(λια)* cod., ut in cod. 437, ff. 151–155v. [20] (ff. 252v–260v) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933); (f. 253) argumentum et (ff. 253–260v) scholia ⟨Basilii minimi⟩ ut in cod. 437, ff. 147–150v. [21] (ff. 261–284v) vita s. Gregorii Nazianzeni ⟨auctore Gregorio presbytero⟩ (M. 35, 244–304), *μ(ηνὶ) ἰανου(α)ρ(ίῳ) κε΄* add. manus posterior. [22] (ff. 285–286v) s. Gregorii Nazianzeni testamentum (M. 37, 389–396 B 1 *τῆς ἐν Ἰκονίῳ παρών*; cf. cod. 463, ff. 457v–460). [23] (ff. 287–292v) oratio 20, de dogmate et constitutione episcoporum (M. 35, 1065–1080). Scholion primum, in vv. *Ὅταν ἴδω*, inc. *Πολλῶν ὡς ἔοικεν κατὰ τοὺς καιρούς*, des. *καὶ γλωττοκοπούσης*; scholion ultimum (f. 292), in vv. *τί τὸ ἐλπιζόμενον* et insequentia (M. 1080 C 2 ss.), inc. *Βασιλεία φησὶν οὐρανῶν τοῦτο πέρας*, des. *ἀνθρώπους καταθαρσεῖν ἐπιγνώσεως*. [24] (ff. 292v–296v) oratio 27, theologica I, *πρὸς Εὐνομιανοὺς προδιάλεξις ἢ ὅτι οὐ παντ(ὸς) τὸ πε(ρὶ) Θεοῦ διαλέγεσθαι* cod. (M. 36, 12–25); desiderantur vv. *περὶ γελοίου πράγματος — φλυαρεῖται ἡδέως μετὰ* (col. 13 A 2–16 A 9), uno folio post f. 292v exciso. Argumentum (f. 292v) inc. *Ὁ σκοπὸς τῶι σοφωτάτωι τούτωι καὶ θεσπεσίωι πατρὶ πρὸς τοὺς τὴν θεολογίαν*, des. *γενέσθαι ὥσπερ καὶ γέγονε*. Praecedentibus, ut videtur, perditis, scholion primum, explicans (f. 293) vv. *ἵνα μὴ λυπῶ λέγων* (col. 13 C 8), inc. *Ἐμμεθόδως ὅπερ ἐβούλετο*, des. *πάντα εἰδέναι μεγαλαυχεῖτε*; scholion ultimum (f. 296v), in vv. *Χριστοῦ παθημάτων* et insequentia (col. 25 A 9 ss.), inc. *Πῶς ἀκίνδυνον τὸ περὶ ταῦτα*, des. *ἴσως καὶ τελεώτερον*. [25] (ff. 296v–304v) oratio 33, adversus Arianos et de seipso (M. 36, 213–237 A 5 *ἣν φθάσαιμεν καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν*). Argumentum (f. 297) inc. *Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς οὐκ ἄδηλον τὰ τῆς ὑποθέσεως*, des. *ὃ καὶ πεποίηκεν*. Scholion primum (ib.), in vv. *Ποῦ ποτέ εἰσιν*, inc. *Ταῦτα ὡς ἐκείνων ἀποδιδρασκόντων*, des. *μή τι συμπλέκεσθαι τολμώντων ἔφη(σεν)*; scholion ultimum, in vv. *ἡ δὲ ἐστιν ἐκτυπωτέρα* (M. 237 A 2–4), inc. *Σημειωτέον ὅτι τὴν ἐκεῖσε μακαριότητα*, des. *γνῶσιν τὲ καὶ κατάληψιν*. [26] (ff. 305–310) oratio 36, de seipso, *εἰς ἑαυτὸν — Κωνσταντινουπόλεως* cod. (M. 36, 265–280); desiderantur vv. *ὑπε]ρέξω δὲ πῶς — ποιεῖσθαι βίον καὶ* (M. 277 B 6–280 B 10), uno folio post f. 309v exciso. Argumentum

inc. Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς καὶ τὰ τῆς ὑποθέσεως δῆλα, des. εἰς τὴν θεολογίαν τοῦτον περιγράφει. Scholion primum, in vv. Ἐγὼ θαυμάζω, inc. Πρὸς τὸ « τί » τὸ « ὅ », des. οὔτε τι οἶδα ἐγὼ τῶν ἄλλων σοφώτερον; scholion ultimum (f. 309v), in vv. ὁ δὲ αὐτὸ (M. 276 D 5), inc. Ὁ δὲ τὸ καλὸν καὶ τὴν ἀρετὴν, des. δείκνυσι τὸν ὑποκριτήν. [27] (ff. 310–312v) τοῦ αὐτοῦ* ad Evagrium de divinitate (M. 46, 1101–1108). [28] (ff. 312v–313) carmen I 1, 32 hymnus vespertinus, εὐχαριστήριος cod. (M. 37, 511–514). [29] (ff. 313v–316) oratio 12, ad patrem, εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸν γέροντα cod. (M. 35, 844–849), λό(γος) ὃν ἀπεστομάτισεν χρισθεὶς τῷ τῆς ἱεροσύνης χρίσματι add. manus recentior. [30] (f. 316r-v) oratio 9, apologeticus ad patrem (M. 35, 820), titulo fusiore Ἀπολογητικὸς — περιόντος τοῦ πατρός (ib. nota 99) instructa; deficit in vv. ἄλλον ὡς κεχρημάτιστο (821 A 13). Scholion primum, in vv. Πάλιν ἐπ' ἐμὲ χρίσμα: Προκέχριται γὰρ τῷ τοῦ πρεσβυτέρου χρίσματι ἐν ᾧι καὶ ἡ προτέρα ἀπολογία; scholion ultimum (f. 316v), in vv. ὀφθαλμοῦ μὲν γὰρ, inc. Τοῦτο καὶ φυσικῷ θεσμῷ, des. τὰ μὴ γνήσια ἀπολλύουσιν.

Librum efficiunt fasciculi 40 quaterniones (si excipias 15 et 36 terniones, 1. 37. 40. folia septem complectentes, 4. 23. 28 folia novem). Antiquas notas, quae desiderantur, supplevit in prima uniuscuiusque fasciculi pagina ima manus recentior. Orationum ornatus atque litterae initiales maximae coloribus subviridi et rubro, inscriptiones atque litterae initiales minores rubro distincta. Folia priora conspurcata, non sine textus damno. Excisa sunt folium unum in principio, unum post ff. 292v et 309v, folia dimidia exteriora 118 et 160, margines exteriores ff. 301 et 302. F. 59 imum fenestra laborat. Opellarum numeros ⟨α'⟩–κζ' addidit manus longe recentior, omissis tamen in supputatione s. Gregorii vita, testamento, oratione 9.

In summo f. 214 litteris arcanis saec. XIV (?) Συμεὼν ἁμαρτωλός. Tabulae anteriori aversae agglutinata est schedula anno 1550 posterior: *Gregorii Nazianzeni | orationes | . 311* (*1* ult. in rasura). In calce f. 1 notae *311. v. | 471. n.* Ff. I. 317 scriptura vacant. F. IIr-v πίναξ ⟨Winckelmanni⟩. In sectura inferiore libri clausi litterae (*AA*?).

In tegumenti tabulis et in dorso corio rubro signato obductis tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii. Fibularum vestigia. In tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVII cum nota rubra *471*.

472 (olim 592), Saec. X (ff. 221. 290. 301. 309–332 saec. XIV), membran., mm. 295×218, ff. 332, linn. 27 (ff. 309–332 linn. 36).

S. Gregorii Nazianzeni opera varia. Liber duabus partibus constat, una antiquiore, cuius ordinem turbatum restituimus, altera saec. XIV suppleta.

A. — Pars antiquior. [1] η' (ff. 1–10v) oratio 29, theologica III, περὶ υἱοῦ λό(γος) α' cod. (M. 36, 73–104). In marginibus occurrunt scholia complura

manu saec. XIII, ut videtur, apposita; primum, in vv. *Ἃ μὲν οὖν εἴποι: Τίνα δὲ λέγω ταῦτα τὰ ἐν τῷ προλαβόντι εἰρημένα λόγῳ*; ultimum, in vv. *Ὁ δὲ ἀναγγέλλων* (col. 104 A 9), inc. *Τὸ ἀναγγέλλων ἤτοι ἑρμηνεύων*, des. *διαχωρίζων καὶ διαλύων Θεός*. [2] *θ'* (ff. 11–20v) oratio 30, theologica IV, *περὶ υἱοῦ λόγος β'* cod. (M. 36, 104–133). Scholia manu saec. XIII apposita; primum inc. *Τὸ σοὶ πρόκειται ἢ ὅτι τῷ πιστῷ τινί*, des. *τοὺς ὑπεναντίους οὕτως ἐσχημάτισται*; ultimum (f. 20v), in vv. *νόμῳ καὶ οὐ νόμῳ* (col. 132 B 10–11), inc. *Πῶς νόμῳ καὶ οὐ νόμῳ; καθὸ γὰρ ἐξ αἱμάτων*, des. *οὐ νόμῳ ⟨γ⟩εννήσεως προελήλυθεν*. [3] *ι'* (ff. 21–33v) oratio 31, theologica V (M. 36, 133–172). [4] *ια'* (ff. 34–39) oratio 20, de dogmate et constitutione episcoporum (M. 35, 1065–1080). Subscriptio: *περι θεολογίας α'*. [5] *ιβ'* (ff. 39v–55v) oratio 29, theologica II (M. 36, 25–72). Subscriptio: *περὶ θεολογίας β'*. [6] *ιγ'* (ff. 56–70) oratio 32, de moderatione in disputando, *περὶ τῆς εὐταξίας τῆς ἐν ταῖς διαλέξεσιν* cod. (M. 36, 173–212). [7] *ιδ'* (ff. 70v–81) oratio 6, de pace I, *ἐπὶ τῇ ἑνώσει τῶν μοναζόντων* cod. (M. 35, 721–752). Subscriptio: *εἰρηνικός α'*. Scholia sex, ab emendatore libri fortasse apposita, in marginibus ff. 73. 74v. 75v. 76v. [8] *ιε'* (ff. 81v–87) oratio 23, de pace III, *εἰρηνικὸς β' — ὁμόδοξοι* cod. (M. 35, 1152–1168). Subscriptio: *εἰρηνικὸς β'*. Scholia tria, nempe f. 81v (in M. 1152 D 3 *οὐδ' ἵνα συνησθῶσιν*), f. 84v (in M. 1160 C 10 *μονάδος μὲν κινηθείσης*), f. 85v (in M. 1164 A 6 *ζωὰς καὶ ζωήν, φῶτα καὶ φῶς*) contra tritheitas. [9] *ις'* (ff. 87v–95) oratio 22, de pace II, *εἰρηνικὸς γ' εἰς Ἀμφιλόνεικον* inscr., *ἀφιλόνεικον* corr. in subscriptione (M. 35, 1132–1152). [10] *ιζ'* (ff. 95v–135v) oratio 4, contra Iulianum I, *κατὰ Ἑλλήνων καὶ Ἰουλιανοῦ* cod. (M. 35, 552–664); desiderantur vv. *ἢ ἀπειλούντων — ποιούμενος* (M. 617 B 2–620 C 6) et vv. *τοῦτό γε καὶ ἀσυλλόγιστον — τί δράσομεν; ἢ τί* (M. 640 C 1–644 A 12) folio uno post ff. 122v et 128v perdito. [11] *ιη'* (ff. 136–154v) oratio 5, contra Iulianum II, *στηλιτευτικὸς β'* cod. (M. 35, 664–720). Subscriptio: *κατὰ Ἰουλιανοῦ στηλιτευτικὸς β'*. Scholion (f. 136) in vv. *εἴ τις βέβληκεν* (M. 665 A 4); vv. *καὶ γὰρ εἰ τὴν — καταλείψαντος* (M. 684 C 7–685 B 1) obelis signantur, addita nota (f. 142v) *⟨τὰ ὠ⟩βελισμένα ἐν ὁ⟨λι⟩γοις κεῖνται βι⟨β⟩λίοις*. [12] *ιθ'* (ff. 155–159v) oratio 27, theologica I, *πρὸς Εὐνομιανοὺς προδιάλεξις, ἢ ὅτι οὐ παντὸς τὸ περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι ἢ πάντοτε* (M. 36, 12–25). [13] *κ'* (ff. 160r-v. 209–215v) oratio 33, contra Arianos et de seipso (M. 36, 213–237). [14] *κα'* (ff. 216r-v. 161–165v) epistola 101, ad Cledonium I (M. 37, 176–193). Manu saec. XIII praeponitur (f. 215v) argumentum, quod inc. *Ἐπιστολὴ καὶ ὁ προκείμενος οὗτος λόγος*, des. *ἐκείνοις καὶ τοῦτο φρονεῖν*. [15] *κβ'* (ff. 166–168v) epistola 102, ad Cledonium II (M. 37, 193–201); eadem manu saec. XIII additum est (f. 168r-v) scholion fusius in vv. *τὸ δεῖν προσκυνεῖν μὴ ἄνθρωπον θεοφόρον ἀλλὰ θεὸν σαρκοφόρον* (M. 200 B 9–10), quod inc. *Οἱ περὶ τὸν Ἀπολινάριον*

παντελῶς ἀρνεῖσθαι, des. τῷ δὲ Θεὸς τὸ ἄνθρωπος. [16] κγ' (ff. 169–170ᵛ) epistola 202, ad Nectarium CP. episcopum (M. 37, 329–333). [17] κδ' (ff. 171–205) oratio 2, apologetica, ἀπολογητικὸς — ἐπάγγελμα καὶ ὁποῖον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον cod. (M. 35, 408–513). Argumentum, σχο(λιον) cod., Τοῦτον εἶπε τὸν λόγον — ἀπελογήσατο ut in cod. 460, f. 4. Scholia plus viginti; primum (f. 173ᵛ) in M. 417 A 15 τὸν κολοφῶνα (cf. nota 4), ultimum (f. 202) in M. 505 B 7 ἐγώ τινος ἤκουσα (ib., n. 15). [18] κε' (ff. 205ᵛ–207) oratio 10, in seipsum, ἀπολογητικὸς εἰς τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς φυγῆς cod. (M. 35, 828–832) scholiis decem aucta; primum, in M. 828 A 5 ὑπὸ τούτων, ⟨Τ⟩οῦ γήρως τοῦ πατρὸς καὶ ⟨τῆς⟩ Βασιλείου φιλίας; ultimum (f. 206ᵛ), in M. 829 D 5 ποθήρη καὶ περιτίθης τὴν κίθαριν, invenies editum apud Piccolomini, *Estratti inediti dai codici greci della biblioteca Mediceo-Laurenziana* (*Annali delle Università Toscane* XVI, 1879, p. 237). Sequitur titulus orationis praecedentis. [19] κϛ' (ff. 207ᵛ–208ᵛ. 217–218) oratio 9, apologeticus ad patrem (M. 35, 820–825) ut in cod. Colbertino (ib., n. 99) inscriptus. Subscriptio: ἀπολογητικὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα. In marginibus exstant, praeter glossulas quasdam, scholia novem; primum (f. 208ᵛ) in M. 824 A 8 ὄρεσι καὶ ὕψεσι (= M. 823, n. 21); ultimum (f. 217ᵛ), in M. 824 C 11 ἀπόρρητον, inc. Τοῦτό ἐστι τὸ ξένον καὶ ἀπόρρητον, des. τῆς ἱεροσύνης ἡμᾶς. [20] κζ' (ff. 218ᵛ–221) oratio 12, ad patrem, εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν γέροντα cod. (M. 844–849) scholiis quinque aucta: primum (f. 219ᵛ), in vv. πρὸς τὸν εἴτε σὸν καὶ ἐμὸν λαὸν (M. 845 C 11), inc. ⟨Σ⟩ημειωτέον τὸ πρὸς τόν, des. ⟨χ⟩ειροτονήσαντα; ultimum (f. 220ᵛ), in vv. οὗτος ὁ παρ' ἐμοῦ λόγος (M. 849 B 8), inc. ⟨Ἔοικ⟩εν οὗτος ὁ λόγος εἰρῆσ⟨θαι⟩, des. σα⟨φέ⟩στερον δ' ἂν μάθοις καὶ ⟨ἐκ⟩ τῆς πρὸς τὸν ὁμώνυ⟨μον⟩ τῆς ἐπιστολῆς οὕτως ⟨λεγ⟩ούσης Οἴμμοι κ. τ. λ., nempe epistolae 182, ad Gregorium Nyssenum (M. 37, 296–297). Suppleta sunt in f. 221 additicio vv. τοῖς ἄλλοις τῆς τελείας (849 C 4) usque ad finem, codice iam mutilo. Desideratur oratio κη' (or. 16, in patrem tacentem, ni fallor). [21] κθ' (ff. 291–301) oratio 26, in seipsum, εἰς ἑαυτὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπιστὰς μετὰ τὰ κατὰ Μάξιμον cod. (M. 35, 1228–1252). Suppleta sunt in f. 301 insiticio vv. σὸν τὸ κατόρθωμα κ. τ. λ. (1252 B 15 ss.), codice mutilo. [22] ⟨λ'⟩ (f. 276ʳ) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem, inde a vv. τὰ σώμα]τα καὶ οὐδὲ αὐτὰ (M. 35, 1061 D 5–1064). Subscriptio: εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτήν. [23] λα' (ff. 276ᵛ–281ᵛ) oratio 34, in Aegyptiorum adventum, πρὸς τὸν κατάπλουν εἰς τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου ἐπιδημήσαντας ἐπισκόπους (M. 36, 241–256). [24] λβ', litt. minusc. γ' in folio medio supra inscriptionem add., (ff. 282–284) oratio 3, ad ipsos qui ipsum acciverant nec occurrerant, πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ μὴ ἀπαντήσαντας μετὰ τὸν πρεσβύτερον ἐν τῷ Πάσχα cod.

(M. 35, 517–525). Argumentum, σχο(λιον) cod., *Μετὰ τὸ γενέσθαι — ἀπελείφθησαν* invenies apud M. 516, n. 80. Scholia duo (f. 283ᵛ) in M. 524 A 15 τὸ δὲ εὐσεβὲς et in M. 524 B 5 παραχωροῦντες. [25] λγ', litt. minusc. δ' supra inscriptionem add. erasa, (ff. 284ᵛ–290ᵛ) oratio 17, ad cives Nazianzenos (M. 35, 964–981). Scholia quattuor (f. 287) in M. 972 B 9 ἐπειδὴ κάμνουσα ψυχή, (f. 288ᵛ) in M. 976 C 1 δεσμωτηρίῳ, (f. 289) in M. 977 A 7 ἐκομίσατο, (f. 289ᵛ) in M. 977 B 8 ἀμειβόμενος. Suppleta sunt in f. 290ʳ⁻ᵛ insiticio vv. αἰδοῦνται τυχὸν κ. τ. λ. (980 A 12 ss.), codice mutilo. [26] ⟨λδ'⟩ (f. 222) oratio 42, Supremum vale inde a vv. μαρτυρήσω γὰρ τἀληθῆ (M. 36, 492 B 2). [27] λε' (ff. 222ᵛ–228ᵛ) oratio 36, de seipso, εἰς ἑαυτὸν — Κωνσταντινουπόλεως cod. (M. 36, 265–280). [28] λϛ' (ff. 229–230ᵛ) oratio 13, in consecratione Eulalii episcopi (M. 35, 852–856). Subscriptio: εἰς τὴν χειροτονίαν Δοάρων. Desiderantur orationes λζ'–λθ'. [29] μ' (ff. 231–252ᵛ) oratio 18, funebris in patrem (M. 35, 985–1044). Scholia (f. 240ᵛ) in M. 1012 A 8 ῥάβδου (ib., n. 79), (f. 241ᵛ) in M. 1013 C 11 ὁ δὲ οὐδὲν ὑπεκράτει, (f. 243) in M. 1017 D 5 φωτὶ δι' ἡμᾶς νεκρωθέντι, (f. 251) in M. 1040 A 14 παρεθέντος. [30] μα' (ff. 253–265ᵛ) oratio 7, in laudem Caesarii fratris, εἰς Καισάριον cod., emendatoris fortasse manu τὸν ἀδελφὸν ἐπιτάφιος (M. 35, 756–788). Scholia septem, nempe (f. 253) in M. 756 A 14 τἆλλα ἦμεν, (f. 256ᵛ) in M. 764 C 15 οἷα φέρει πολλὰ τὸ αὐτόματον (ib., n. 94), (f. 261ᵛ) in M. 777 C 12–13 οὐκ ὄντας γενέσθαι (Τὸ οὐκ ὄντας γενέσθαι κατὰ τὸν Ὠριγένην ἀνιστῶν), (f. 263) in M. 781 B 14 ἐν συναισθήσει (= M. 782, n. 89), (f. 263ᵛ) in M. 784 A 3 καθάπερ τῶν μοχθηρῶν, (ib.) in M. 784 A 4 ἀναλώσασα (= M. 783, n. 94), (f. 264ᵛ) in M. 785 A 11 ὡς ὄφελόν γε τοῖς πονηροῖς. [31] μβ', litt. minusc. ε' supra inscriptionem add., (ff. 266–275ᵛ) oratio 8, in laudem sororis suae Gorgoniae, εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ cod., ἐπιτάφιος al. m. (M. 35, 789–817). Scholia duo, prius (f. 271) in M. 804 B 15 καλῷ τὸ κακὸν ἰώμενοι, alterum (f. 271ᵛ) in M. 805 C 1 Ὢ τῆς μετὰ λουτρὸν ἁγνείας. [32] (ff. 301–309) oratio 25, in laudem Heronis philosophi (M. 35, 1197–1225); desiderantur vv. συνέ]λωμεν, τὸ σῶφρον — Πέρσις (M. 1208 B 10–1212 A 1) atque vv. ἁγιασ]μὸς — τὴν ληνὸν πληρεστέραν (M. 1221 B 9–1225 A 4), folio uno perdito post folia 304ᵛ et 308ᵛ.

B. — Pars recentius suppleta. In ff. 309 ss. saec. XIV exaratis leguntur, post finem orationis 25 (nempe a vv. διήγησαι καὶ τὴν ἡμετέραν κλῆσιν, M. 1225 A 4), [33] (ff. 309–310) epistola 202 (cf. supra, ff. 169–170ᵛ) addita conclusione ἐρρωμένον — ἐκκλησιῶν. [34] (ff. 310–311ᵛ) oratio 13, in consecratione Eulalii episcopi (cf. supra, ff. 229–230ᵛ). [35] (ff. 311ᵛ–312ᵛ) carmen I 2, 3 exhortatio ad virgines (M. 37, 632–640). [36] (ff. 312ᵛ–313) carmen I 1, 32 hymnus vespertinus, δοξολογία cod. (M. 37, 511–514). [37] (ff. 313–330ᵛ) Gregorii Nazianzeni vita auctore Gregorio presbytero, ὑπὸ Γρηγορίου

διακόνου cod. (M. 35, 244 ss.), quae des. in vv. *καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ* (301 A 14). [38] (ff. 330v–332v) s. Gregorii Nazianzeni testamentum (M. 37, 389–396).

Ff. 221. 290. 301 rescripta. F. 221 avulsum ex codice saec. XII, mm. 240×155, binis coll. exarato, fragmentum exhibet Praxapostoli, nempe Hebr. 9, 24–28 et 11–14; 12, 28–13, 6 *ὥστε* (cf. Triodium, ed. Romae 1879, p. 522, 534, 599–600). Ff. 290 et 301 ex codice saec. XIV desumpta, mm. 280×180, fragmenta praebent [1] (f. 301) ⟨**Ps.-Basilii**⟩ in ps. XXVIII, inde a vv. *ἀποκαλύψει τὰ κρυπτὰ* (M. 30, 81 A 7), [2] (f. 301v) *τοῦ αὐτοῦ*, revera **s. Basilii** in ps. XXXII usque ad vv. *χαρά, εἰρήνη* (M. 29, 324 D 1) et (f. 290r-v) inde a vv. *ὁ Σωτὴρ καὶ πνεῦμα τοῦ στόματος* usque ad vv. *ἡ δὲ εὐθὺς ἀγαθῆς* (333 C 2–336 C 12).

Codex accurate perscriptus et correctus, de quo iamdiu exciderunt fasciculi aut folia complura, reliquis inscite conflatis. *Λόγοι* erant saltem *μβ'*; perierunt septem priores atque *κη'*. *λζ'–λθ'* toti, maxima ex parte *λ'* et *λδ'*. Fasciculorum numerus antiquus aegre statui potest, notis *κβ'*. *λγ'*. *νη'–ξα'* tantum servatis (ff. 99. 177. 250. 258. 266. 274); erui tamen licet fasciculos, quibus constabat liber, hoc ordine sese olim excepisse: [a] fasc. *α'–θ'* nunc perditi, [b] fasc. ⟨*ι'–κθ'*⟩ (ff. 1–160), [c] fasc. ⟨*λ'*⟩ (ff. 209–216), [d] fasc. ⟨*λα'–λς'*⟩ (ff. 161–208), [e] fasc. ⟨*λζ'*⟩ (ff. 217–220), [f] fasc. ⟨*λη'* (?)–*νδ'*⟩, quorum reliquias exhibent ff. 291–300. 276–289. 222–230, [g] fasc. ⟨*νε'*⟩ – *ξα'* (ff. 231–275), [h] fasc. duorum (cf. notae vestigium in summo f. 304) reliquiae (ff. 302–308).

Librum efficiunt hodie, ut mihi videtur, fasciculi quadraginta quattuor, nempe 1–27. 32–36. 42–44 quaterniones (tres ultimi, ff. 309–332, saec. XIV additi), 39 et 40 quiniones, 30 ternio, 28 et 38 biniones, 41 foliorum septem, 29 et 31 foliorum trium, 37 par foliorum, et folia tria palimpsesta insiticia (ff. 221. 290. 301).

Inscriptiones et numeri litteris uncialibus exarata. Supplementa quaedam ipse scriba in marginibus apposuit (e. g. ff. 23. 36v. 37. 37v. 55. 63. 64v. 67v. 131v. 204. 246v. 258. 260v), obiectiones signavit obelis (e. g. ff. 22v–27. 126), correctiones proposuit (ff. 24. 28). Subscriptionibus subest littera Δ (*διορθωτής* codicis?).

F. 185 manu saec. XIV, ni fallor, litteris rubris inter se colligatis *† τρι(ς) ἁγ(ία) θ(εοτό)κε βοήθει μοι | τῷ σῷ εἰκέτῃ*. Ff. 221v. 278v. 279. 280. 281. 332v manu rudissima scriptiunculae sine pretio, inter quas bis legitur (ff. 221v. 332v) *ο Βασιλης ο Παπουλας*. Margines exteriores ff. 238 et 244 ferro excisi.

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

473 (olim 593). Saec. IX–X, membran., mm. 268×200, ff. III (add., I chart.). 298, linn. 30.

1 **S. Gregorii Nazianzeni** orationes nonnullae. Praemittitur (f. IIIv) index longe posterior, imperfectus. [1] (ff. 1–11) oratio 29, theologica III, *λογος α' περὶ υιου* cod. (M. 36, 73–104); desiderantur vv. *τὸ κοπιᾶν, τὸ δακρύειν — ὕπνῳ,*

ἀλλ' ἐπὶ (M. 97 B 1–100 C 11) uno folio post f. 9ᵛ perdito. Marginibus insunt scholia complura cum illis quae in cod. 462, ff. 74ᵛ ss. leguntur hic et illic convenientia; primum, in M. 73 A 6 *ταὐτά ἐστιν: Τὰ προειρημένα ἐν τῷ περὶ θεολογίας β' λόγῳ, μᾶλλον δὲ ἐν τῷ πρὸς Εὐνομιανούς*; ultimum (f. 9), in vv. *αὐτὸ γὰρ δὴ τοῦτο ἐνηργηκὼς* (M. 96 A 13), ex s. Maximi libro Ambiguorum (M. 91, 1265 D 14–1268 B 13) desumptum. [2] (ff. 11–21ᵛ) oratio 30, theologica IV, *περι υιου λογος β'* cod. (M. 36, 104–133) glossis aut scholiis septem instructa; primum (f. 12), in M. 105 C 3 *καὶ πλέον: Τῆς κάτω γεννήσεως δηλονότι*; ultimum (f. 17ᵛ), in M. 121 B 9 *ἡττήμεθα: Ἐζημιώθημεν, ἀπωλέσαμεν.* [3] (ff. 22–35ᵛ) oratio 31, theologica V (M. 36, 133–172); scholion (f. 33ᵛ) in M. 165 C 3 *πάντα τῇ οὐσίᾳ πληροῦν* (ib., n. 65). [4] (ff. 35ᵛ–40) oratio 20, de dogmate et constitutione episcoporum (M. 35, 1065–1080); desiderantur vv. *ἐγέ]νετο Θεοῦ ζῶντος — διορθουμένους ἀλλὰ* (M. 1069 A 2–1072 A 12) uno folio post f. 36ᵛ perdito. [5] (ff. 40ᵛ–56ᵛ) oratio 28, theologica II (M. 36, 25–72); desiderantur vv. *ὅλον ἐξ ὑδάτων — οὐσίᾳ κυρίου* (M. 49 A 10–52 B 9) uno folio post f. 48ᵛ perdito. Scholia breviora praebent ff. 42 (in M. 29 C 6 *φράσαι*). 43ᵛ. 44. 45. 47. 51ᵛ (in M. 60 A 5 *μαγάδα* [= M. 59, n. 40]). 56 (in M. 72 A 14 *ἡμῖν ἀσώματος*). [6] (ff. 56ᵛ–62) oratio 34, in Aegyptiorum adventum, *εἰς τὸν κατάπλουν τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐπιδημησάντων* cod. (M. 36, 241–256). Scholia brevissima (f. 57ᵛ) in M. 244 B 2 *τὸ μέσον ἐξεκόπη*, (f. 58ᵛ) in M. 245 B 14 *παλαιὰν διαβολὴν* (ib., n. 68). [7] (ff. 62–82ᵛ) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909). Scholia (f. 64ᵛ) in M. 865 B 11 *πέδαις καταισπώσαις*, (f. 68ᵛ) in M. 876 A 4 *ἐξ οὗ τὸ πρῶτον γεγόναμεν.* [8] (ff. 82ᵛ–89) epistola 101, ad Cledonium I (M. 37, 176–193). Scholia sex; primum (f. 83ᵛ), in M. 177 B 5 *τὸν κυριακόν: Ὅτι καταγινώσκει τῶν λεγόντων κυριακὸν ἄνθρωπον, ἀντὶ τούτου γὰρ λέγειν δεῖ τὸν κύριον ἡμῶν καὶ Θεόν*; ultimum (f. 86ᵛ), in M. 188 A 3 *ὁ νοῦς*, inc. *Ὁ νοῦς ὁ ἀνθρώπινος τῷ θείῳ*, des. *ἐπιμιξίαν Θεοῦ*; (ib.) diagramma. [9] (ff. 89–91ᵛ) epistola 102, ad Cledonium II (M. 37, 193–201). Scholion (f. 89ᵛ) in M. 196 C 5 *συγκραθείσης*. [10] (ff. 92–100ᵛ) oratio 26, in seipsum, *πρὸς ἑαυτὸν* cod. (M. 35, 1228–1252). Subscriptio: *εις εαυτον λο(γος) α'*; desiderantur vv. *καὶ τὸ ἐλεεινοὺς — τρυφὴν δὲ εἰ διώ* | (M. 1248 B 10–1249 C 5), uno folio post f. 99ᵛ perdito. Glossulae quaedam marginibus inscriptae; (f. 100) scholion in M. 1249 D 1 *μικροῦ καὶ Πέτρος*. [11] (ff. 101–107) oratio 36, de seipso, *εἰς ἑαυτον λο(γος) β'* cod. (M. 36, 265–280); glossae (f. 106ᵛ) in vv. *ὑπήνην, τριβώνιον, κραιπαλῶν* (M. 280, A 1, A 2, A 13). [12] (ff. 107–116ᵛ) oratio 25, in laudem Heronis philosophi (M. 35, 1197–1225); desiderantur vv. *μήτε ὑπὸ ἀρχὴν — Θεὸς εἰ γέ* | (M. 1220 B 13–1224 A 1), uno folio post f. 115ᵛ perdito. Scholia aut glossae in ff. 110ᵛ–112. 113–114;

scholion primum (f. 110v) in M. 1205 B 14 *συμβάμματα* (cf. E. Piccolomini, *Estratti inediti...*, p. 255), scholia duo ultima (f. 114) in M. 1216 B 2 *τί τοῦτο* (cf. E. Piccolomini, *op. cit.*, p. 256) et in M. 1216 C 3 *ὁ φυγὰς* (M. 1215, n. 57). [13] (ff. 117–133) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081–1128); desiderantur vv. *γίνεται γὰρ τοῖς — ζητεῖ δὲ τῆς κα* | (M. 1120 A 14–1121 B 12), uno folio post f. 130v perdito. Scholia in ff. 117. 117v. 118v. 125v–126v. 128v. 131. 132v; primum, in M. 1084 B 6 *ἢ ὅλως ἕξει*, inc. *Δοκεῖ διὰ τούτων ἀπολῦσαι*, des. *ὡς δύναμιν ἔχον ὑπεροχικῆς ἀποφάσεως*; ultimum, in M. 1128 A 4 *πομπαῖον*: *Προπέμποντα ἀπὸ τῶν γηΐνων ἐπὶ τὰ οὐράνια.* [14] (ff. 133v–141v) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς Κυπριανὸν τὸν μ(ά)ρ(τυρα)* cod. (M. 35, 1169–1193); desiderantur vv. *λογογραφῶν — δεσμῶν λύσιν* (M. 1188 A 5–1189 B 7), uno folio post f. 139v perdito. Scholia aut glossulae in ff. 133v. 137v–139. 141; scholion primum (f. 133v), in M. 1172 B 14 *ἐμπύρευμα*, inc. *Ἐμπύρευμα κυρίως ἐστι βραχύ τι λείψανον*, des. *ἀρετῆς, κακίας, μνήμης*; ultimum (f. 141) in M. 1193 A 12 *κότινος* (cf. Piccolomini, *op. cit.*, p. 254). [15] (ff. 141v–149v) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912–933). Scholia brevissima in ff. 142. 143. 146v. 148v. 149. [16] (ff. 149v–162v) oratio 42, Supremum vale, *συντακτήριος* cod. (M. 36, 457–492). Scholia in ff. 151v. 152. 156v–158v. 160. 162; primum, in M. 401 B 13 *ἐρυσίβη*: *Ὡς κονιορτώδης φθορὰ τοῦ σίτου*; alium (f. 156v) in M. 476 A 5 *περὶ τὴν φύσιν*, t r i t h e i t a s spectat (cf. M. 475, n. 21); ultimum, in M. 492 A 4 *κιγκλίς*: *Κάγκελλον ὅπου ἵσταντο οἱ δικαζόμενοι.* [17] (ff. 163–203v) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493–605); desiderantur vv. *σαρκὸς καλυμμάτων — λαμπρῶν τῶν λαμπά* | (M. 573 C 12–577 A 12), uno folio post f. 192v perdito. Scholia in ff. 163. 163v. 172. 173. 181. 181v. 185v. 194v. 197; scholion primum, in M. 493 A 10 *μίαν ἐκ πασῶν*, inc. *Ἡ σύνταξις οὕτως· μίαν ἐκ πασῶν ὑπόθεσιν*, des. *μόνην ὡς λόγου κρείττονα*; ultimum, in M. 588 B 13 *πυξίδος*: *Τῆς ἑαυτοῦ καρδίας πυξίον οὔσης, τοῦ πνεύματος δηλονότι.* Edita sunt scholia quattuor, nempe (f. 172) in M. 517 A 1 *πρύμναν τε ἐκρουσάμην* (Piccolomini, *op. cit.*, p. 274), (f. 173) in M. 521 B 9 *χρυσέας κίονας* (*ib.*), (f. 181) in M. 544 B 9 *τροφὴν* (= M. 543, n. 11), (f. 181v) in M. 544 C 15 *ἔτνους* (Piccolomini, *loc. cit.*). [18] (ff. 204–249) oratio 4, contra Iulianum I, *στηλιτευτικὸς κατὰ Ἰουλιανοῦ λο(γος) α'* cod. (M. 35, 532–664). Praeponitur (f. 203v) *σχο(λιον) εἰς τ(ὴν) αρχ(ὴν) τ(οῦ) α' στηλιτευτικου*, hoc est argumentum *Ὁ λόγος ὁ στηλιτευτικὸς ψόγος ἐστι — ἐν Ἀθήναις* (M. 36, 985 A 1–B 4). In marginibus apponuntur glossulae atque scholia permulta; scholion primum (f. 204), in M. 532 A 7 *περιοπῆς*, inc. *Περιοπή ἐστι τόπος ὑψηλός*, des. *τοὺς καλουμένους ἐμοὶ παρέχοντα*; ultimum (f. 249), in M. 664 C 4 *διαβατικοί*: *Οἱ διαβαίνοντες ἀπὸ κακίας ἐπ' ἀρετήν.* [19] (ff. 249v–268) oratio 5, contra Iulianum II, *κατὰ Ἰουλιανοῦ λο(γος) β'* cod.

(M. 36, 664–720) glossulis multis atque scholiis instructa. Scholion, ut videtur, primum (f. 249v), in M. 665 A 8 *ἀντιταλαντεύεται*: *Ἀντισηκοῦται καὶ σταθμίζεται καὶ ἐξισάζεται*; ultimum (f. 267v), in M. 717 B 3 *μισοπώγονος*, inc. *Πολλὰ τῶν Ἀντιοχέων σκωψάντων*, des. *καὶ πλησμονῆς ἀπεστήσας*. [20] (ff. 268v–278) oratio 37, in dictum evangelii [Matth. 19, 1–12] *Cum consummasset Iesus* (M. 36, 281–308). Praemittitur argumentum, quod inc. *Ἰστέον ὡς Νεστοριανοὶ καὶ οἱ τὴν προὔπαρξιν μυθολογοῦντες*, des. *σχέδιον μέντοι λεχθέντα πρὸς τὸ τοῦ εὐαγγελίου ῥητὸν ἔχον οὕτως· Ὅτε ἐτέλεσεν κ. τ. λ.* [21] (ff. 278–279v) epistola 202, ad Nectarium episcopum (M. 37, 329–333), addita conclusione *ἐρρωμένον — τῶν ἐκκλησιῶν*. Scholia aut glossulae multa; scholion primum (f. 278), in M. 329 B 12 *Ἀρείου ἤτοι Εὐδοξίου*: *Ὡς ἔοικεν ὁ Ἄρειος διώνυμος ἦν· Ἄρειος γὰρ καὶ Εὐδόξιος ὁ αὐτός*; ultimum (f. 279v), in M. 333 B 10 *ἐναντίους*, inc. *Περὶ γὰρ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς πράγματος*, des. *διὰ τὴν ἁμαρτίαν*. [22] (ff. 279v–281) oratio 13, in consecratione Eulalii (M. 35, 852–856). Subscriptio: *εις την χειροτονιαν Δοαρων*. [23] (ff. 281v–282v) carmen I 2, 3 exhortatio ad virgines, *πρὸς παρθένον παραινετικός* cod. (M. 37, 632 ss.); deficit in vv. *οἶδε καὶ μυριάδας* (M. 639 A 14), foliis quinque, ut videtur, post f. 282v perditis.

2 (ff. 283–298v) **Ps.-Nonni** collectio et expositio historiarum quarum meminit s. Gregorius Nazianzenus in priore invectiva [orat. 4] adversus Iulianum (M. 36, 985 B 12 ss.); abrumpitur in vv. *τάδε φθεγγόμενοι ἵν' ἴδωμεν* (1025 B 3, hist. *οε'*).

In f. IIIr terebrato et conspurcato aegre legitur manu saec. XIII perscripta captivorum petitio ad imperatorem directa; pericula, quae passi sunt, et fidem declarant; testes invocantur, inter quos *Εὐγενιανὸς* quidam, Hierosolymorum patriarcha, *ὁ πρωτοστράτωρ*.

Liber intentiore studio omnino dignus. Constat fasciculis triginta novem quaternionibus (si excipias 2. 7. 13. 16. 18. 19. 26 folia septem et 37 folia tria comprehendentes, 5 ternionem) in prima singulorum pagina summa dextrorsum signati. Inscriptiones atque numeri litteris uncialibus moduli minoris exarata. Scholia, glossulae nonnullae in marginibus, ut dictum est, apposita; item correctiones (e. g. ff. 1. 3. 8v. 42. 69v. 117. 150; siglum *γρ.* in ff. 1. 96. 96v. 97v. 101), supplementa (e. g. ff. 3. 4v. 34v. 42. 44. 45. 91v. 118v. 153). Obiectiones obelis distinctae (ff. 2–7v. 12. 24. 25–27v. 77v. 85).

F. III et f. 1 imo, manu saec. XIV: *ἐκ τοῦ ἀγγέλ(ου)*; post indicem f. IIIv nota † *οἱ μὴ ἀναγϊνωσκόμ(ε)ν(οι) λόγ(οι) τοῦ θεολόγ(ου)* †, quae eisdem fere verbis in sectura foliorum superiore repetita est. F. III *593. v.* | *473. n.* F. 284 litterae inter se colligatae *ωθγστ*. Margines exteriores ff. 31. 76. 122. 155. 168. 169. 195. 196. 272. 287. 288. 291 excisi. Signacula ex corio. In sectura inferiore libri clausi *λόγοι τοῦ θεολόγου*. Ff. II et 299 vacua. F. Ir-v *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩.

In tegumenti tabulis et in dorso corio rubro signato obductis tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii. Fibularum et catenae vestigia. In tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVII cum nota rubra *473*.

474 (olim 315). Saec. XI-XII, membran., mm. 258×184, ff. 298, linn. 22.

S. Gregorii Nazianzeni orationes XXX, praefixo (f. 2) indice posteriore. [1] (ff. 3-44) oratio 2, apologetica, *ἀπολογητικὸς — ἐπάγγελμα καὶ ὁποῖον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον* cod. (M. 35, 408-513). [2] (ff. 44-47) oratio 3, ad eos qui ipsum acciverant nec occurrerant, *πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν ἀρχ(ῇ) καὶ μὴ ὑπαντήσαντας μετὰ τὸν πρεσβύτερον ἐν τῷ Πάσχα* cod. (M. 35, 517-525). [3] (ff. 47-49) oratio 10, in seipsum, *εἰς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ εἰς Βασίλειον, ἡνίκα ἔμελλον χειροτονεῖν αὐτὸν ἐπίσκοπον Σασίμων* cod. (M. 35, 828-832). [4] (ff. 49v-52v) oratio 9, apologeticus ad patrem, *εἰς τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὴν χειροτονίαν* cod. (M. 35, 820-825). [5] (ff. 52v-56) oratio 12, ad patrem (M. 35, 844-849). [6] (ff. 56-63v) oratio 17, ad cives Nazianzenos (M. 35, 964-981). [7] (ff. 63v-70v) oratio 20, de dogmate et constitutione episcoporum (M. 35, 1065-1080). [8] (ff. 70v-80v) oratio 33, contra Arianos et de seipso (M. 36, 213-237). [9] (ff. 81-88) oratio 36, de seipso *εἰς ἑαυτὸν — Κωνσταντινουπόλε(ως)* cod. (M. 36, 265-280). [10] (ff. 88-104v) oratio 7, in laudem Caesarii fratris (M. 35, 756-788). [11] (ff. 105-117v) oratio 8, in laudem sororis suae Gorgoniae (M. 35, 789-817). [12] (ff. 118-145v) oratio 18, funebris in patrem, *ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, ἐν ᾧι καὶ εἰς Νόνναν τὴν μητέρα παραμυθητικός. εἴρηται δὲ παρόντος τοῦ μ(ε)γ(άλου) Βασιλείου, εἰς ὃν καὶ τὸ προοίμιον ποιεῖται τοῦ λόγου* cod. (M. 35, 985-1044). Scholia addita sunt posteriore manu in ff. 132. 133. 133v. 139v. 142v. 143. 144; primum in M. 1013 D 1-3, *οὐδὲ εἰς ὀργὴν — ἔφεσιν*; ultimum in M. 1040 A 14 *τοῦ τε παρεθέντος καὶ τοῦ προσληφθέντος*. [13] (ff. 146-157v) oratio 26, in seipsum (M. 35, 1228-1256); in margine f. 152, post *βέλτιον* (1241 A 15), manus saec. XIV addidit: *ταύτην ἀγαπήσει τὴν εὐγένειαν ὅ γε ἀληθῶς σοφὸς καὶ φιλόσοφος* (1241, n. 81). [14] (ff. 157v-163v) oratio 27, theologica I, *πρὸ(ς) Εὐνομιαν(οὺς) προδιάλε(ξις) ὅτι οὐ παντὸ(ς) τὸ περὶ Θεοῦ διαλέ(γεσθαι) ἢ πάντοτ(ε)* cod. (M. 36, 12-25). [15] (ff. 163v-184) oratio 28, theologica II, *περὶ θεολογίας λόγος β'* cod. (M. 36, 25-72). Scholia 305 in marginibus apposita; primum inc. *Ὁ παρὼν λόγο(ς) ἔχεται τῆς πρὸς Εὐνομιανοὺς προδιαλέξεως*, des. *προστιθεὶς αἰτίαν ἑκάστῳ βραχεῖαν*; ultimum, in M. 72 C 15 *ὀκνῶ: Εὐλαβοῦμαι, φοβοῦμαι· φόβου γὰρ εἶδο(ς) καὶ ὁ ὄκνος· ἀπαράβλητον γὰρ τὸ ἄκτιστον πρὸ(ς) τὰ κτιστά*. [16] (ff. 184-201v) oratio 32, de moderatione in disputando, *περὶ τῆς εὐταξίας τῆς ἐν ταῖς διαλέξεσιν* cod. (M. 36, 173-212). In marginibus apposita sunt argumentum atque scholia 199. Argumentum

(f. 184) inc. *Συμβουλευτικὸ(ς) ὁ λόγο(ς), παραινῶν εὐτάκτως διαλέγεσθαι*, des. *ἐξ ἧς κέρδο(ς) περιγενήσεται*. Scholion primum (f. 184^{v}), in M. 173 A 10 *τοῖς θείοις: Τουτέστι καὶ ἐπὶ τῶν ὀφειλόντων προσάγεσθαι Θεῷ, καὶ ἐπὶ τῶν προση(κόν)των ἀνθρώποις προ(σ)φέρεσθαι πραγμ(ά)των*; scholion ultimum (f. 201), in M. 212 A 12–14 *εἷς Κύριος: Τοῦ ἀποστόλου· εἷς κύριος — καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν, πατὴρ μὲν οὖν πάντων ὡς δημιουργό(ς), ἐπὶ πάντων δὲ ὡς ἐπέκεινα, διὰ πάντων δὲ ὡς προνοητής, ἐν πᾶσι δὲ ὡς πάντα πληρῶν.* [17] (ff. 201^{v}–214) oratio 25, in laudem Heronis philosophi, *ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπανελθόντα* add. cod. (M. 35, 1197–1225). Glossulae tres in ff. 208^{v} et 209. [18] (ff. 214–220^{v}) oratio 34, in Aegyptiorum adventum, *εἰς τὸν κατάπλουν τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐπιδημησάντων* cod. (M. 36, 241–256). [19] (ff. 220^{v}–227^{v}) epistola 101, ad Cledonium I (M. 37, 176–193). [20] (ff. 227^{v}–231) epistola 102, ad Cledonium II (M. 37, 193–201). [21] (ff. 231–233) epistola 202, ad Nectarium (M. 37, 329–333), suppleta conclusione *ἐρρωμένον — τῶν ἐκκλησιῶν* (col. 334, n. 24). ■ (ff. 233–234^{v}) oratio 13, in consecratione Eulalii episcopi (M. 35, 852–856). [23] (ff. 235–238) ad Evagrium monachum de divinitate *, *τινὰ τῶν ἀντιγρ(άφων), τοῦ Νύσσης* add. manus saec. XIV (M. 46, 1101–1108). [24] (ff. 238–240) carmen I 2, 3 exhortatio ad virgines (M. 37, 632–640), cui subditur (f. 240$^{r.v}$) *εὐχ(ή)*, nempe carmen I 1, 32 hymnus vespertinus (M. 37, 511–514). [25] (ff. 240^{v}–242) significatio in Ezechielem * (M. 36, 665–669). [26] (ff. 242–257) <**s. Gregorii Thaumaturgi**> metaphrasis in Ecclesiasten (M. 10, 988–1017). [27] (ff. 257^{v}–269) <**s. Gregorii Nazianzeni**> oratio 37, in illud evangelii [Matth. 19, 1 ss.] *Cum consummasset...*, *εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ εὐαγγελίου* cod. (M. 36, 281–308). [28] (ff. 269–282^{v}) oratio 6, de pace I, *εἰρηνικὸς πρῶτος ἐπὶ τῆι ἑνώσει τῶν μοναζόντων* cod. (M. 35, 721–752), doxologia fusiore addita. [29] (ff. 282^{v}–289) oratio 23, de pace III, *εἰρηνικὸς δεύτερος εἰς τὴν σύμβασιν τῶν ὁμοδόξων* cod. (M. 35, 1152–1168 A *ᾧ ἡ δόξα*). [30] (ff. 289–298^{v}) oratio 22, de pace II, *εἰρηνικὸ(ς) γ΄ λεχθεὶς ἐν Κων(σταντινου)πό(λει) πε(ρὶ) ἐπισκό(πων) τινῶν διενεχθέντ(ων) πρὸ(ς) ἀλλήλ(ους)* cod. (M. 35, 1132–1152).

F. 1 manu saec. XIV nota de novem hominis aetatibus, quae inc. *Σ(ημείωσ)αι ἐννέα κατὰ Πλάτωνα οὔσας τὰς ἡλικίας· βρέφος μὲν λέγεται*, des. *βουγέρων ἀπὸ τούτων ἕως τοῦ χρόνου ὅλου τῆς ζωῆς*. F. 1^{v} argumentum in indicem paginae subsequentis.

Liber constat fasciculis quaternionibus 37, quibus praefixa sunt folia duo. Notae antiquae perierunt; quattuor priores tantum aetate recentiore suppletae sunt. Orationum numeri in summa uniuscuiusque prima pagina rubro colore, in sequentibus autem atramento descripti sunt ab illo qui, saec. XIV, *πίνακα τῆς βίβλου* et huius argumentum

digessit, supplementa (e. g. ff. 64. 66ᵛ. 152. 202ᵛ. 222ᵛ. 233. 235. 264ᵛ) et emendationes (ff. 266. 267. 268) proposuit. Eminent signacula ex corio.

In summo folio 1 manu saec. XV: *Iste liber est Monasterii sanctę Mariae de Angelis de Florentia.*

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

475 (olim 312). Saec. X (ff. 22ʳ. 78. 98ʳ. 169-178. 180 saec. XIV), membran. (I. II. 169-178 chartac.), mm. 332 × 210, ff. II (add.). 264, linn. 32.

1. **S. Gregorii Nazianzeni** orationes nonnullae. [1] orationis 2 (*ἀπολογητικός* in subscript.) fragmenta tria, nempe [a] (ff. 16–17ᵛ) inde a vv. *σωματικὸν οὐκ ἀδόκιμον* usque ad vv. *τοῦ ἐν αὐτῷ λαλοῦντος* (M. 35, 456 C 5–464 B 12), [b] (ff. 1–4ᵛ) inde a vv. *εὑρε]θέντος ἢ ἀνιόντος* usque ad vv. *πλῆκτρον, ἐξεγειρο* | (484 A 1–497 C 4), [c] (ff. 5–7) inde a vv. *τὴν ἑαυτοῦ κλο]πήν* usque ad finem (505 B 13–513). [2] (ff. 7ᵛ–9ᵛ) oratio 12, ad patrem (M. 35, 844–849). Iuxta inscriptionem nota legitur: *Ἐν τῷ τέλει μόνον ἔχει δόγμα ὅτι Θεὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.* Sequitur *σχο(λιον)* seu potius argumentum, quod inc. *Ἔοικεν οὗτος ὁ λόγος εἰρῆσθαι μετατεθέντι αὐτῷ ἀπὸ Σασίμων*, des. *ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη.* Scholia brevia (f. 7ᵛ) in M. 845 A 6 *τοῦ Ὢρ*: *Κατὰ Ἰώσιππον ἀνὴρ Μαρίας ὁ Ὢρ φέρεται*, (f. 8ᵛ) in M. 848 A 1 *καὶ φιλου* (= M. 847, n. 61), (f. 9) in M. 849 A 2 *νῦν μὲν δέχομαι* et in M. 849 B 2 *οὐκ ἀρχήν*: *Ὅτι οὐκ ἀρχὴν ἀλλὰ παιδαγωγίαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν προστασίαν καλεῖ.* [3] (ff. 10–12) oratio 9, apologeticus ad Patrem, *ἀπολογητικὸς — Σασίμων. Ναζιανζοῦ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν, ἧς καὶ αὐτὸς ἦρξε μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς ἐκκλησίας, μᾶλλον καὶ ἔτι περιόντος τοῦ πατρός* cod. (M. 35, 820–825). *Οὐδὲν ἔχει δογματικὸν* add. iuxta inscriptionem. Scholia decem (f. 11), quorum primum in M. 824 A 8 *ὄρεσι* (= M. 823, n. 21), quartum in M. 824 B 3 *συνθήματα* (= Piccolomini, *Estratti inediti...*, p. 236), ultimum in M. 825 A 3 *τὸν θρόνον.* [4] (ff. 12ᵛ–13ᵛ) oratio 10, in seipsum (M. 35, 828–832). *Οὐδὲν ἔχει δογματικὸν εἰ μὴ ἐν τῷ τέλει* add. iuxta inscriptionem. Scholia decem in marginibus; primum in vv. *ὑπὸ τούτων* (M. 828 A 5): *Ὑπὸ τοῦ γήρως τοῦ πατρὸς καὶ τῆς Βασιλείου φιλίας*; octavum (f. 13), in M. 829 B 4 *ἀπονοίας*, et decimum (f. 13ᵛ), in M. 829 D 5 *τὸν ποδήρη*, invenies apud Piccolomini (*op. cit.*, p. 236–237). Desideratur *ε'*, oratio 11 fortasse. [5] *ς'* (ff. 14–15ᵛ) oratio 3, ad eos qui ipsum acciverant nec occurrerant, *πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν ἀρχῇ καὶ μὴ ἀπαντήσαντας μετὰ τὸν πρεσβύτερον ἐν τῷ Πάσχα* cod. (M. 35, 517–525). Legitur argumentum *Μετὰ τὸ γενέσθαι — ἀπελείφθησαν* (M. 516, n. 80). Desideratur oratio *ζ'*. [6] *η'* (ff. 18–22) oratio 17, ad cives Nazianzenos (M. 35, 964–981). *Ὅλος ἠθικός* add. iuxta

inscriptionem. Glossae aut scholia decem in ff. 18. 18v. 19v–21v; primum, in M. 965 A 1 *μαιμάσσει: Σφύζει, προθυμεῖται, κυματοῦται, πηδᾷ, καχλάζει*; ultimum, in M. 977 B 10 *τοῖς ἐνταῦθα: Ὅτι καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ ἀμείβεται τοὺς ἀγαθοὺς ἔσθ' ὅτε πρὸς πίστιν τῶν ἐσωμένων*. Orationis pars ultima, inde a vv. *καὶ τὴν μάκραν* (980 A 10), in f. 22r rescripto saec. XIV suppleta. Deest oratio *θ'*. [7] *ι'* (ff. 22v–32) oratio 7, in laudem Caesarii fratris (M. 35, 756–788). Subscriptio: *εἰς Καισάριον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐπιτάφιος*. Scholia marginibus inscripta eadem fere sunt quae in cod. 472, ff. 253–265. [8] *ια'* (ff. 32v–40) oratio 8, in laudem sororis suae Gorgoniae (M. 35, 789–817). Subscriptio: *Εἰς — Γοργονίαν ἐγκώμιον*. Iuxta titulum notae: *Ἐρρέ(θη) ἐν Ἀριανζῷ τῆς Καππαδοκίας, ἀφ' ἧς καὶ ὡρμῶντο, ἐν ᾗ καὶ κατάκεινται* (M. 789): — *Οὐδὲν ἔχει δογματικόν*. Glossae aut scholia in ff. 33. 35. 36v. 37. 39; primum in M. 793 A 2 *αἰσχρὰν: Μορφὴν δηλονότι*, ultimum in M. 813 A 12 *ἡ κυρία* (ib., n. 66). [9] *ιβ'* (ff. 40v–57v) oratio 18, funebris in patrem, *ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ὑπὸ παρουσία Βασιλείου* cod. (M. 35, 985–1044). Iuxta titulum nota: *Οὐδὲν ἔχει δογματικόν*. Subscriptio: *εἰς τὸν πατέρα ἐπιτάφιος*. Glossae aut scholia in ff. 42. 42v. 43v. 45. 45v. 47–48. 49. 49v. 52v. 53v. 54v–55v. 56v; primum in M. 989 D 9 *ἀλλοκότου* (= M. 990, n. 92), penultimum (f. 56v) in M. 1040 A 14 *παρεθέντος* (= 1039, n. 24), ultimum in M. 1040 B 7 *Σοὶ δὲ* (ib., n. 26). [10] *ιγ'* (ff. 58–66v) oratio 6, de pace I (M. 35, 721–752). *Ἐν τῷ τέλει πε(ρὶ) Τριάδος* add. iuxta titulum. Subscriptio: *εἰρηνικὸς α'*. Scholia fere ut in cod. 472, ff. 73–76v. Exstant insuper glossulae in ff. 58v–59v. 63. 63v. 65v. [11] *ιδ'* (ff. 67–71v) oratio 23, de pace III, *εἰρηνικὸς β' κ. τ. λ.* cod. (M. 35, 1152–1168). *Δογματικὸς περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος* add. iuxta titulum. Subscriptio: *εἰρηνικὸς β'*. Glossulae in ff. 67. 67v. 69. Scholia (f. 69v) in M. 1160 C 10 *μονάδος μὲν κινηθείσης*, (f. 70) in M. 1164 A 6 (contra tritheitas, ut in cod. 472, f. 85v). [12] *ιε'* (ff. 72–78v) oratio 22, de pace II, *εἰρηνικὸς γ' κ. τ. λ.* cod. (M. 35, 1132–1152). *Οὐδὲν ἔχει δογματικόν* add. iuxta titulum. Glossulae (f. 72) in M. 1132 C 5 *σπένδεται*, (f. 72v) in M. 1133 A 2 *ἀνιστάμεναι*, (f. 75) in M. 1140 C 13 *ἔπηλυν*. Orationis pars suprema, nempe a vv. *ἀντικειμένης δυνάμεως* (1149 B 10) in f. 78 insiticio saec. XIV suppleta est. Orationes *ις'–κβ'*, 38–40. 1. 45. 44. 41 ut videtur (cf. cod. 462, ff. 2–54v) omnino desiderantur. [13] *κγ'* (ff. 79–89v) oratio 32, de moderatione in disputando, *περὶ τῆς ἐν διαλέξεσιν — καιροῦ τὸ διαλέγεσθαι περὶ θεότητος. ἐρρέθη ἐν Κωνσταντιν(ο)υπό(λει)* cod. (M. 36, 173–212). Subscriptio: *περὶ εὐταξίας*. [14] *κδ'* (ff. 90–95v) oratio 33, contra Arianos et de seipso (M. 36, 213–237). Subscriptio: *πρὸς Ἀρειανούς*. Scholia aut glossulae tredecim priora (in M. 216 A 8–217 B 13) erasa sunt; alia supersunt (ff. 90v–91v. 92v. 94), quae explicant locos

nonnullos inde a *ἐξωρχησάμην* (217 B 14) usque ad vv. *τῶν Στεφάνου ῥημάτων* (232 A 2). [15] *κε'* (ff. 96–98) oratio 27, theologica I (M. 36, 12–25). Desiderantur vv. *καὶ ἐ]φ' ὅσον — φιλοσοφεῖν* (M. 16 A 14–20 A 9), uno folio post f. 96ᵛ perdito. Glossulae aut scholia in f. 96ʳ·ᵛ; primum, in M. 12 B 1 *εὔστροφον: Εὐχερῶς στρεφομένην καὶ μεταβαίνουσαν*; ultimum, in M. 16 B 12 *ἑρεσχελία: Φλυαρία*. Orationis pars ultima, inde a vv. *καὶ πε]ποίηκας λογίων* (24 A 5), saec. XIV in f. 98ʳ, cuius scriptura antiqua erasa est, suppleta. [16] *κϛ'* (ff. 125–132ᵛ) oratio 29, theologica III, *περὶ υἱοῦ λόγος α', βιβλίον β'* cod. (M. 36, 73–104). Scholia aut glossulae plus viginti in marginibus ff. 125ᵛ–129. 130–131 adscripta sunt; primum (f. 125ᵛ), in M. 76 B 9 *διὰ τοῦτο μονάς*, ex s. Maximi libro Ambiguorum (M. 91, 1036) desumitur; ultimum, in M. 97 B 3 *τὸ ὑποδύεσθαι: Ἀντὶ τοῦ δειλιᾶν*. Exarata sunt praeterea manu saec. XIII scholia atque notulae ad ordinem sermonis maxime spectantia; ult. (f. 130ᵛ) in M. 96 A 9 *Ἔστω δέ*. [17] *κζ'* (ff. 133–140ᵛ) oratio 30, theologica IV, *περὶ υἱοῦ λόγος β'* cod. (M. 36, 104–133); *ἐρρέθ(η) ἐν Κωνσταντινουπόλει* add. iuxta titulum. Glossulae aut scholia in ff. 133ᵛ. 134ᵛ. 136. 138. 138ᵛ. 140; primum in M. 108 B 3 *οὐκ ἀναίνεται*; ultimum in M. 132 B 6 *πάντα ὑπὲρ πάντων*. [18] *κη'* (ff. 141–150ᵛ) oratio 31, theologica V (M. 36, 133–172); *ἐρρέθ(η) ἐν Κωνσταντινο(υ)πό(λει)* add. iuxta titulum. Glossulae aut scholia in ff. 141ᵛ. 142–143. 145. 147. 148ᵛ. 149. 150; primum in M. 137 B 2 *χρόνῳ: Σημ(είωσαι) πρὸς τοὺς λέγοντας συναΐδια τῷ Θεῷ τὰ λογικά*, penultimum (f. 149) in M. 165 C 5 *οὐσίαν* (ib., n. 65), ultimum in M. 169 C 8 *ᾄττει: Ὁρμᾷ ἢ ἅλλεται*. [19] *κθ'* (ff. 151–154ᵛ) oratio 20, de dogmate et constitutione episcoporum (M. 35, 1065–1080). Glossulae tredecim, quarum prima, in M. 1065 A 2 *γλοσσαλγίαν: Ἀργολογίαν*; ultima, in M. 1080 C 7 *ταμιευσώμεθα: Φυλάξωμεν*. [20] *λ'* (ff. 155–167ᵛ) oratio 28, theologica II (M. 36, 25–72); *ἐρρέθ(η) ἐν Κωνσταντιν(ο)υπό(λει)* add. iuxta titulum. Glossulae aut scholia complura; sch. primum (f. 156) in M. 29 C 6 *ὡς ὁ ἐμὸς λόγος: Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡ γλῶσσα τῆς διανοίας ὅσον Θεοῦ ὁ ἡμέτερος νοῦς μᾶλλον ἀφέστηκεν*; ult. (f. 167), in M. 72 A 15 *οὐκ ἔχομεν οἷ: Ἀντὶ τοῦ ὅπου*. [21] *λα'* (ff. 168. 179. 181. 182. 180) oratio 34, in Aegyptiorum adventum, *εἰς τὸν κατάπλουν τῶν Αἰγυπτίων ἐπισκόπων* cod. (M. 36, 241–256); *ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπό(λει)* add. iuxta titulum. Scholia aut glossulae in ff. 168ʳ·ᵛ. 179; primum in M. 241 A 6 *ὥρια* (ib., n. 53), ult. in M. 245 B 14 *παλαιὰν* (ib., n. 68). Orationis pars suprema, inde a vv. *ποτὲ μὲν συναριθμοῦντος* (253 D 1), in f. 180 saec. XIV suppleta. Desideratur oratio *λβ'*. [22] *λγ'* (ff. 98ᵛ–99ᵛ) epistola 102, ad Cledonium II, *πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτε(ρον) κατὰ Ἀπολιναρίου λό(γος) α'* cod. (M. 37, 193 ss.); abrumpitur in vv. *χάριν μὲν γὰρ ἔχει τι* (200 B 13), uno folio post f. 99ᵛ perdito. Argumentum *Ὁ μὲν Κληδόνιος εὐλαβὴς — θερμῆσαι*

(I. Sajdak, Historia critica scholiastarum..., p. 219). [23] ⟨λδ'⟩ (ff. 100–104) epistola 101, πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτε(ρον) κατὰ Ἀπολιναρίου λό(γος) β' cod. in subscriptione; inc. mut. δεινόν, εἰ τὴν ἑαυτῶν κακοδοξίαν (M. 37, 176 B 9–193). [24] λε' (ff. 104ᵛ–108ᵛ) oratio 36, de seipso, εἰς ἑαυτὸν — Κωνσταντινουπόλεως. ἐρρέθ(η) ἐν Κωνσταντιν(ο)υπό(λει) cod. (M. 36, 265–280). Glossulae aut scholia quattuor; primum (f. 104ᵛ) in M. 265 B 15 ἀρχηγόν: Ἄρειον λέγει; quartum (f. 108) in M. 277 B 15 δεύτερον δέ. [25] λϛ' (ff. 109–116) oratio 26, in seipsum (M. 36, 1228–1252). Subscriptio: εἰς ἑαυτὸν λόγος β'. Scholia brevia duo, nempe (f. 114ᵛ) in M. 1245 C 8 ὅσα, (f. 115) in M. 1248 B 12 προεδρίας. [26] λζ' (ff. 116ᵛ–124) oratio 25, in laudem Heronis philosophi, εἰς Ἥρωνα τὸν φιλόσοφον Ἀλεξανδρέα ἐξωρισθέντα διὰ τὴν πίστιν καὶ ἐπανελθόντα μετὰ τριέτη (τετρα corr. in marg.) χρόνον (M. 35, 1197–1225); ἐρρέθη ἐν Κωνσταντιν(ο)υπό(λει) add. iuxta inscriptionem. Subscriptio: εἰς Ἥρωνα τὸν φιλόσοφον. Scholia in ff. 118ᵛ. 119ᵛ–121ᵛ; primum et secundum in M. 1205 B 14 συμβάματα καὶ παρασυμβάματα (= cod. 473, f. 110ᵛ), quartum (f. 119ᵛ) in M. 1209 A 5 ὁ τυφῶν (contra Theodorum Mops.), ultimum in M. 1216 C 3 ὁ φυγὰς (= M. 1215, n. 57). [27] ⟨λη'⟩ (f. 124ᵛ) oratio 24, in laudem s. Cypriani, εἰς Κυπριανὸν μάρτυρα ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκων μετὰ μίαν τῆς μνήμης ἡμέραν cod. (M. 35, 1169); abrumpitur in vv. ἡμέρα μία τοῖς (M. 1172 D 1). Inscriptio atque textus posterius cancellata sunt. Folii marginem inferiorem occupant, manu saec. XIII perscripta, scholium unum ad orationem fortasse subsequentem pertinens (inc. Τουτέστιν ὅτι ἡ δωρεὰ τοῦ λόγου καὶ υἱοῦ, des. εἶναι ὁμολογοῦμεν) et versus duodecasyllabi 12 in honorem s. Gregorii Nazianzeni: Πνευματοπατρόβλητος ἡ λόγου χάρις — βροτοῖς ὁμιλῶν, σὺ δ' ἐπευλόγει θῦτα (ut in cod. 469, f. 236). Desiderantur orationes λθ'–μβ', 21. 15. 42. 43 ut videtur (cf. cod. 462, ff. 172–238). [28] μγ' (ff. 183–214ᵛ) oratio 4, contra Iulianum I (M. 35, 532–664). Subscriptio: Κατὰ Ἰουλιανοῦ λόγος α'. Glossulae aut scholia plura; scholion primum, in M. 533 A 6 ἄκουε, inc. Πῶς ἐν ὅλῳ τῷ στηλιτευτικῷ καλῶς μέμνηται, reliquis ex maxima parte deletis; glossula ult. (f. 214) in M. 661 C 1 λαφύξας: Καταπιών. [29] μδ' (ff. 215–229) oratio 5, contra Iulianum II (M. 35, 664–720). Glossulae aut scholia in ff. 215. 216. 217ᵛ–219. 220. 228ᵛ; primum, in M. 665 A 3 νῦν τε αὖ, inc. Οἶμαι αὐτὸν λέγειν τὸν ἅγιον καὶ μέγαν Βασίλειον, des. τῷ ἁγίῳ τούτῳ ἀνδρί; gloss. ultima in M. 716 C 5 τῶν νεανίσκων: Τοὺς ἁγίους Μακκαβεῖς. [30] με' (ff. 229ᵛ–236ᵛ) oratio 37, in dictum evangelii [Matth. 19, 1 ss.] *Cum consummasset Iesus*... (M. 36, 281–308); ἐρρέθ(η) ἐν Κωνσταντιν(ο)υπόλ(ει) add. iuxta titulum. [31] μϛ' (ff. 237–238) epistola 102, ad Nectarium (M. 329–334), conclusione ἐρρωμένον — ἐκκλησιῶν aucta. [32] μζ' (ff. 238ᵛ–239ᵛ) oratio 13, in consecratione Eulalii episcopi

(M. 35, 852–856). [33] μη′ (f. 240r.v) carmen I 2, 3 exhortatio ad virgines, πρὸς παρθένον παραινετικός cod. (M. 37, 632 ss.); abrumpitur in vv. ὅσος δὲ ζῆλος συζύ | (638,76).

Ff. 169–178 chartacea saec. XIV perscripta continent: [34] (f. 169r.v) epistola ad Evagrium de divinitate*, quae inc. mut. διὰ τὰ διαφθάσαντα (M. 46, 1105 A 14–1108). [35] (ff. 169v–170v) τοῦ αὐτοῦ* significatio in Ezechielem (M. 36, 665–669). [36] (ff. 170v–178v) τοῦ αὐτοῦ, revera s. Gregorii **Thaumaturgi**, metaphrasis in Ecclesiasten (M. 10, 988–1017).

2· **Ps.-Nonni** collectio et expositio historiarum quarum meminit s. Gregorius Nazianzenus [1] (ff. 241–259) in priore invectiva (orat. 4), ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πρώτῳ στηλιτευτικῷ ἱστοριῶν ἐξήγησις cod. (M. 36, 985–1036); desiderantur vv. προση]νῶς καὶ ἐκμελῶς — καθεύδοντος τοῦ Διός (M. 1028 A 4–1029 B 8) uno folio post f. 256v perdito; historia 97, περὶ γέλωτος ἀμετρίας, ab editione discrepat; [2] (ff. 259v–264v) in secunda invectiva, ὁμοίως καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ στηλιτευτικῷ ἱστοριῶν ἐξήγησις cod. (M. 1036 ss.); historiae editae sex priores in unam redactae sunt; hist. ιζ′ (ed. 22) abrumpitur in vv. ὅτι αἱ τῶν δαι | (1045 C 9), hist. ιη′–κ′ desunt atque hist. κα′ inc. mut. καὶ ναὸν αὐτῷ (1049 A 1) uno folio post f. 262v perdito; hist. κθ′ (ed. 34) des. in vv. τοῖς ποιμέσι τιμᾶσθαι (1053 B 12); hist. λα′ (ed. 36) abrumpitur in vv. περὶ τοῦ Κωκυτοῦ καὶ τοῦ Πυριφλεγέ | (1053 D 3).

Codex accurate perscriptus, inscite resartus. Constabat duabus partibus propria supputatione distinctis. Partis prioris (ff. 1–77. 79–97) fuerunt, ut videtur, fasciculi 19, qui hodie plus minusve integri supersunt: periit fasc. 1, lacunis laborant fasc. 2 et 3 (ff. 16. 17. 1–4); fasc. ε′–⟨η′⟩ (ff. 13–15. 18–28) mutili relicti sunt; fasc. θ′–⟨ιδ′⟩ (ff. 29–76) toti et folium primum fasc. ιε′ (f. 77) restant, quos excipiunt huius partis folia suprema (ff. 79–97). Partis alterius (ff. 98–264) fuerunt fasciculi saltem λα′; supersunt viginti duo hoc ordine sese insequentes: fasc. ⟨α′⟩–ϛ′ (ff. 125–168. 179. 181. 182) quaterniones, si excipias 5 quinionem et 6 hodie foliorum quinque; fasc. ⟨η′⟩ reliquiae (ff. 98–100, ζ′ perdito); fasc. ⟨θ′⟩–ια′ (ff. 101–124) quaterniones; fasc. κ′–λα′ (ff. 183–264) quaterniones, exceptis 30 nunc ternione, 27 et 31 par foliorum tantum hodie complectentibus.

Orationum inscriptiones litteris rubris uncialibus minoris formae distinguuntur, obiectiones obelis signantur (ff. 125v–126v. 128–129v. 142v–143v. 144v. 145v). Emendationes (e. g. ff. 8. 93. 116v. 117. 126. 127v. 131v. 133v. 141v. 148. 155. 187v) librarius ipse proposuit.

Saec. XIV, ni fallor, duabus partibus utcumque conflatis, fasciculi nova supputatione (α′–λγ′) instructi sunt; eadem aetate ff. 22r et 98r scriptura nova, antiquiore erasa, repleta sunt, inserta sunt folia dimidia 78 et 180 et chartae 169–178 (quae quidem ad pessum euntes saec. XVI medio refectae sunt). Margines exteriores ff. 24. 57. 60. 64. 68. 71. 73. 213 excisi; litterae nonnullae f. 125 renovatae; folia complura, praesertim in fine, humore conspurcata non sine scripturae damno. Ff. I–II πίναξ ⟨Winckelmanni⟩. In sectura inferiore

libri clausi vestigia inscriptionis ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ... De libro quaedam dixit I. Sajdak (Historia critica..., p. 22).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

476 (olim 596). Saec. XIV, membran., mm. 237×168, ff. II (II chartac. add.). 208, linn. 29-30.

S. Gregorii Nazianzeni orationes nonnullae. [1] (ff. 1-35) oratio 2, apologetica, *τοῦ αὐτοῦ ἀπολογητικὸς — ἐπάγγελμα, καὶ ὁποῖον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον* cod. (M. 35, 408-513). Marginibus inscripta sunt scholia atque lemmata; sch. primum, in M. 408 A 7 *Ἥττημαι: Ὡς ἐπὶ ἀγῶνός τινος ζυγομαχῶν, εἶτα καταγωνισθεὶς ὑπὸ τῶν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἑλκόντων ἡττῆσθαι ἔφη, ἀλλ' ἧτταν σωτήριον τῷ κελεύοντι κυρίῳ ὑποταγείς*; sch. ultimum (f. 32) alia manu exaratum, in M. 505 B 7 *φιλοσόφου* (ib. n. 15). [2] (ff. 35v-38) oratio 12, ad patrem (M. 35, 844-849). Scholia in ff. 36-37; primum, in M. 845 B 5 *φωτὶ τὸ ἀντιφράττον*, inc. *Ἀντιφράττει πολλάκις τὸν ἥλιον νεφέλη*, des. *ἢ σεληναίῳ, ἢ λυχναίῳ*; ultimum, in M. 848 C 11 *μήτε πάντῃ φυγόντος*, inc. *Οὐ τὸ προστατεῖν ὀλίγοις*, des. *ὠνεῖσθαι χρυσίου τὴν λειτουργίαν*. [3] (ff. 38-40v) oratio 9, apologeticus ad patrem, *ἀπολογητικὸς — Σασίμων. Ναζιανζοῦ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν, ἧς καὶ αὐτὸς ἦρξε καὶ ἔτι περιόντος τοῦ πατρὸς ἐκκλησίας* cod. (M. 35, 820-825). Scholia eadem fere sunt quae leguntur in cod. 475, f. 11; sch. secundum (f. 39v), in M. 824 A 9 *χαμόθεν*, invenies apud Piccolomini (*Estratti inediti...*, p. 236); ultimum (f. 40) in M. 824 C 11 *ἀπόρρητον*. [4] (ff. 40v-42v) oratio 10, in seipsum (M. 35, 829-832). Scholia duodecim; primum (f. 40v) in M. 828 A 5 *ὑπὸ τούτων* (= cod. 475, f. 12v); undecimum (f. 42), in M. 829 D 5 *τὸν ποθήρη* (ed. Piccolomini, p. 237); duodecimum (ib.) in M. 829 D 7 *ὁλοκαυτώσεως*, inc. *Ὁλοκαύτωσις καὶ ὁλοκαύτωμα*, des. *ἔκ τινος μοίρας*. [5] (ff. 42v-45) oratio 3, ad eos qui ipsum acciverant nec occurrerant, *πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ μὴ ἀπαντήσαντας μετὰ τὸν πρεσβύτερον ἐν τῷ Πάσχα* cod. (M. 35, 517-525). Scholia tria, nempe (f. 44) in M. 521 B 14 *ἧς πένης*, (f. 44v) in M. 524 A 15 *τὸ δ' εὐσεβὲς* et 524 B 4 *ἐξέτασιν*. [6] (ff. 45-56v) oratio 7, in laudem Caesarii fratris, *εἰς Καισάριον τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἐπιτάφιος* cod. (M. 35, 756-788); *οὐδὲν ἔχει δογματικὸν* add. ipse scriba. Scholia in ff. 48v. 49. 51. 54v-55v; primum, in M. 764 C 15 *αὐτόματον* (ib., n. 94); ultimum in M. 785 A 11 *ὡς ὄφελόν γε τοῖς πονηροῖς* (= cod. 472, f. 264v). [7] (ff. 57-65v) oratio 8, in laudem sororis suae Gorgoniae (M. 35, 789-817); *οὐδὲν ἔχει δογματικὸν* add. in principio. Scholia (f. 58) in M. 793 B 7 *τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας* (ib., n. 40), (f. 62) in M. 805 C 1 *Ὦ τῆς μετὰ τὸ λουτρόν* (= M. 806,

n. 28). [8] (ff. 65v–85) oratio 18, funebris in patrem, ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Γρηγόριον ὑπὸ παρουσίᾳ Βασιλείου τοῦ μεγάλου, πρὸς ὃν καὶ τὸ προοίμιον cod. (M. 35, 985–1044). Scholia complura marginibus inscribuntur, cum illis quae vulgavit E. Piccolomini (*Estratti inediti...*, p. 240–250) plerumque convenientia; primum (f. 66) in M. 988 A 6 πυρσεύοντα (*op. cit.*, p. 240); ultimum (f. 85), in M. 1044 A 2 ὡς ἂν εἰδεῖεν, inc. Εἰ μὲν προπερισπωμένως μάθοιεν, des. εἰ δὲ προπαροξυτόνως, θεάσοιντο καὶ διὰ τοῦ ι'. [9] (ff. 85–94) oratio 6, de pace I (M. 35, 721–752) scholiis viginti instructa; primum, in M. 721 A 6 ἀνθρώπινον, inc. Ἀνθρώπινον νόμον ὃν αὐτὸς ἑαυτῷ, des. τῆς ἀγαπῆς καὶ τῆς ἑνώσεως; ultimum (f. 90), in M. 740 A 2 ἑαυτῶν ἀξίας: Τὸ ἀξίας περὶ τῶν νοερῶν δυνάμεων καὶ ὅτι κοινῶς πάντας ἀγγέλους καλεῖ, ὅθεν καὶ τὸν διάβολον. [10] (ff. 94–99) oratio 23, de pace III, εἰρηνικὸς δεύτερος cod. (M. 35, 1152–1168). [11] (ff. 99–105) oratio 22, de pace II, εἰρηνικὸς γ' cod., λόγ(ος) θ' in margine (M. 35, 1132–1152). Scholia plus triginta; primum, in M. 1132 A 8 συνθήκας: Συνθήκας γὰρ ὁ λαὸς ἔχει πρὸς τὸν ἀρχιερέα πνευματικάς, καὶ αἱ συνθῆκαι δηλοῦνται ἐν τῷ τὸν λαὸν τὴν εἰρήνην λαμβάνοντα ἀντιδιδόναι τῷ ἱερεῖ; ultimum (f. 104v), in M. 1149 B 9 ἐξιτήριον: Ἐπειδὴ καὶ ἄλλα ἡμῖν εἴασεν ἐξιτήρια, τὰς σωτηρίους αὐτοῦ ἐντολάς; scholia quattuor, nempe (f. 99v) in M. 1133 A 2 ἀνιστάμεναι et A 3 κάμνουσα, (f. 100) in M. 1133 C 4 κλήρους, (f. 103v) in M. 1144 C 15–D 1 Μοντανοῦ — Ναυάτου legere fas est apud Piccolomini (*op. cit.*, p. 251–252, nn. 126–128. 136). [12] (ff. 105–109v) oratio 17, ad cives Nazianzenos (M. 35, 964–981) scholiis tribus aucta, hoc est (f. 108v) in M. 976 C 1 δεσμωτηρίῳ, (f. 109) in M. 977 C 11 φιλανθρωπίας et in M. 980 A 13 ἑαυτῶν λατρείας. [13] (ff. 109v–110v) oratio 13, in consecratione Eulalii episcopi (M. 35, 852–856). [14] (ff. 110v–119) oratio 25, in laudem Heronis philosophi (M. 35, 1197–1225). Scholia in ff. 110v–111v. 112v. 113. 114v–116. 118v; primum, in M. 1197 A 3 φιλόσοφον γὰρ: Φιλόσοφον γάρ ἐστιν ἔργον ἐπαινέσαι φιλόσοφον; ultimum, in M. 1224 C 7 ἐκδημήσῃς, inc. Ἐκδημήσ(ειν) ἤμελλ(εν) εἰς ἄλλας πόλ(εις), des. οὗτος ὁ ἀνήρ. [15] (ff. 119–124) oratio 36, de seipso, πρὸς τοὺς λέγοντας ἐπιθυμεῖν αὐτὸν τῆς καθέδρας Κωνσταντινουπόλεως cod. (M. 36, 265–280). Scholia in ff. 119. 120–121. 123; primum, in M. 265 B 14 εὐχῆς, inc. Ὅτε ηὔχετο διὰ τὸν Ἄρειον Ἀλέξανδρος, des. διὰ τῆς εὐχῆς τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου; ultimum in M. 277 C 5 ἁλουργίδα. [16] (ff. 124–128v) oratio 20, de dogmate et constitutione episcoporum (M. 35, 1065–1080). Argumentum Οὗτος ὁ λόγος πρῶτος ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ut in cod. 469, f. 216. Glossulae aut scholia in ff. 124. 125. 126v. 128. 128v; primum, in M. 1065 A 2 γλωσσαλγίαν: Τὴν φλυαρίαν καὶ πολυλογίαν; ultimum, in M. 1080 C 1–2 τίμα τὸ λειπόμενον, inc. Διὰ τιμῆς ἔχε τὸ ὑπολειφθέν, des. καὶ τέλος πάσης

μακαριότητος. [17] (ff. 128ᵛ–142ᵛ) oratio 28, theologica II, περὶ θεολογίας λόγος δεύτερος cod. (M. 36, 25–72). Scholia complura et glossulae quaedam marginibus inscribuntur: tria prima in M. 28 A 1 ἐνικῶς, A 7 ὅρος, A 11 κελεύει Θεός; tria ultima (f. 142) in M. 72 C 1 ἄλλας, C 2 ἐπιτεταγμένας, C 13–14 νοῦ κρείττων. [18] (ff. 142ᵛ–151ᵛ) oratio 29, theologica III, περὶ υἱοῦ λόγος πρῶτος cod. (M. 36, 73–104). Scholia duodecim in ff. 142ᵛ–143; primum, in M. 73 A 12 ὑπολήψεις, inc. Ὑπόληψις ἀβέβαιός τις, des. πίστεις καὶ δόξας; ultimum, in M. 77 A 1 Πότε οὖν ταῦτα: Ἡ ὑποφορά· Πότε ταῦτα· τὸ γεγέννη(ται) δηλονότι. [19] (ff. 151ᵛ–160ᵛ) oratio 30, theologica IV, περὶ υἱοῦ λόγος δεύτερος cod. (M. 36, 104–133). [20] (ff. 160ᵛ–172ᵛ) oratio 31, theologica IV (M. 36, 133–172). [21] (ff. 172ᵛ–185) oratio 32, de moderatione in disputando (M. 36, 173–212). Scholia aut glossulae multa in ff. 174–182ᵛ; duo priora in M. 177 B 14 συζυγίας et C 4 ἐχθρῶν; ultima in M. 205 A 9 πῶς διὰ τούτων et A 12 ἡ μνήμη. [22] (ff. 185–192ᵛ) oratio 26, in seipsum (M. 35, 1228–1252). Scholia aut glossae in ff. 188ʳ·ᵛ. 190ᵛ. 191ᵛ; glossae duae priores in M. 1237 B 9 σύντονον: Τὴν τάσιν, B 10 γλυφίδων: Τῶν γωνίων ἔνθα ἡ νευρά ἐστιν; scholion ultimum, in M. 1249 C 7 φίλων, inc. Μὴ διὰ Μάξιμον τὸν φιλόσοφον, des. ἐπίσκοπον ἐψηφίσατο. [23] (ff. 192ᵛ–197) epistola 101, ad Cledonium I (M. 37, 176–193). [24] (ff. 197–199) epistola 102, ad Cledonium II (M. 37, 193–201). Scholia tria (f. 197ᵛ) in M. 196 C 5 τῇ σαρκὶ συγκραθείσης, (f. 198ᵛ) in M. 200 C 3 τὸ μὲν et τὸ δέ. [25] (ff. 199–200ᵛ) epistola 202, ad Nectarium (M. 37, 329–333), scholio addito (f. 200ᵛ) in M. 333 B 10 δύο γὰρ ἐναντίους. [26] (ff. 200ᵛ–208ᵛ) oratio 37, in dictum evangelii [Matth. 19, 1–12] *Cum consummasset Iesus* (M. 36, 281–308). Inscribitur argumentum Ἰστέον ὡς Νεστοριανοὶ κ. τ. λ. (cf. cod. 473, f. 268ᵛ).

Codex perscriptus ab uno librario, cui pluries successit alius eiusdem aetatis (in ff. 49ᵛ. 68ᵛ–70ᵛ. 73–76ʳ. 96ᵛ. 149ᵛ–151ʳ). Constat fasciculis 26 quaternionibus (si excipias 15 folia septem tantum complectentem) et folio uno posterius suppleto (f. 208), quo absolvitur. Notae perierunt. Inscriptiones prius omissae, spatio tamen vacuo ad illas excipiendas relicto, posterius suppletae sunt; quaedam vero minio paullo tenaci exaratae non semel evanuerunt. Scholia saepius numeris instructa. In marginibus apposita sunt ab utroque librario supplementa (e. g. ff. 3ᵛ. 12ᵛ. 31. 49. 50. 53ᵛ. 58 63ᵛ. 96ᵛ. 98. 120. 133ᵛ. 185. 185ᵛ. 186ᵛ), emendationes (ff. 4. 8ᵛ. 15ᵛ. 17. 45ᵛ. 66ᵛ. 86. 93. 93ᵛ. 122ᵛ. 157ᵛ. 176ᵛ. 178. 180ᵛ. 181. 183. 199. 200. 202ᵛ). Scripturae sacrae locos nonnullos indicavit manus saec. XVI in ff. 20ᵛ–29. Fasciculorum notatio arabica saec. XV, ut videtur, in foliis quattuor uniuscuiusque prioribus addita.

Codex fuit olim Christophori Garatoni († 1448), ut patet ex inscriptione f. I: *Sermones gregorij naza(n)zeni* | *.C. garatonus* (cf. Ioh. Mercati, *Scritti d'Isidoro il cardinale Ruteno*, p. 113).

Tabulae priori aversae exstant agglutinatae schedae duae: prior, chartacea, numerum *53* prae se fert; altera, membran., anno 1550 posterior, haec exhibet: *Gregorii nazianz: apologe|ticus de fuga* (ex *figura*) *in pontu(m) e(t) alia eius(dem)* | *.596*. F. II[r·v] πίναξ ⟨Winckelmanni⟩. Foliis 60–208, quorum numeri decem minores erant, recens stilo plumbeo inscriptus est iustus numerus.

Integumentum saec. XV ex corio castaneo signato, fibulis catenaque olim munitum. In tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *476*.

477 (olim 869). Saec. XI, membran., mm. 344×250, ff. II. 299, coll. 2, linn. 25.

1 S. Gregorii Nazianzeni orationum XVI collectio (cf. codd. 457. 459). Praeponuntur [a] (ff. 1[r·v]) *πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πυκτίδος*, [b] (ff. 1[v]–2) declaratio signorum quattuor, quae in marginibus operum s. Gregorii Nazianzeni pingi solebant (cf. cod. 434, f. 9[v]). [1] (ff. 3–5[v]) oratio 1, in sanctum Pascha I. [2] (ff. 6–28) oratio 45, in sanctum Pascha II. [3] (ff. 28[v]–35[v]) oratio 44, in novam dominicam. [4] (ff. 36–48) oratio 41, in Pentecosten. [5] (ff. 48–59) oratio 15, in Maccabaeorum laudem. [6] (ff. 59–71[v]) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς τὸν μ(άρτυ)ρ(α) Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκοντο(ς) μετ(ὰ) μίαν τῆς μνείας ἡμέ(ραν)* cod. [7] (ff. 72–82[v]) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem. [8] (ff. 83–94[v]) oratio 38, in Theophania, *εἰς τὰ ἅγια θεοφάνια* cod. [9] (ff. 94[v]–154[v]) oratio 43, in laudem Basilii Magni, *ἐπιτάφιος εἰς τὸν μέγα(ν) Βασίλειον* cod.; des. in M. 605 A 8 *τοῖς λόγοις ἄξιον*. Scholion breve (f. 127) in M. 553 C 12 *τῆς ἀθεΐας*: *Ἀθεΐαν δὲ λέ(γει) τὴν ἀρειανικὴν πολυθεΐαν*. [10] (ff. 154[v]–167[v]) oratio 39, in sancta lumina, *εἰς τὰ φῶτα* cod. [11] (ff. 168–204[v]) oratio 41, in sanctum baptisma. [12] (ff. 204[v]–210) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum. [13] (ff. 210–234) oratio 21, in laudem Athanasii, *εἰς τὸ(ν) ἅγιον Ἀθανάσιον ἀρχ(ι)επίσκοπον Ἀλεξανδρείας* cod. Scholia leguntur (f. 218) in M. 1097 B 1 *ὁμώνυμον*, (f. 222) in M. 1105 A 6 *ὁ δὲ* et A 12 *βασιλέως ἁπλότητα*, (f. 226) in M. 1112 C 2 *μεταλλάττει*, (f. 230[v]) in M. 1121 B 3 *ἀνίσταται*. [14] (ff. 234[v]–253[v]) oratio 42, Supremum vale, *εἰς τὴν — παρουσίαν* cod. [15] (ff. 253[v]–281[v]) oratio 14, de pauperum amore. [16] (ff. 281[v]–297[v]) oratio 16, in patrem tacentem.

2 s. Iohannis Chrysostomi * sermonis catechetici in sanctum Pascha, *εἰς τ(ὸν) ἀσπασμὸν τοῦ ἁγίου Πάσχα* cod., fragmenta duo. Titulum atque sermonis partem maximam, quae revera ab editione (M. 59, 721–723, 2 *ἠλευθέρωσε γὰρ ἡ* |) discrepat, praebent ff. 297[v]–298 manu paullo posteriore, ni fallor, exarata; finem vero, *ἐκ νεκρῶν ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν*, litteris grandioribus perscriptam exhibet f. II[r].

Codex nitidus. Constat fasciculis 37 quaternionibus in prima atque suprema uniuscuiusque pagina signatis atque tribus foliis praeviis; addita sunt folium unum in principio (I) et unum in fine. *Πίναξ*, signorum declaratio, inscriptiones atque numeri, litterae initiales maiores auro distincta; *πίνακος* et orationis primae tituli saeptis, ceterarum *πύλαις* inclusi; *πύλας* litterasque initiales maximas effingunt flores multicolores in campo aureo picti.

Obiectiones signavit obelis (ff. 166^v. 167. 181^{r-v}. 183. 189. 274^v), emendationes quasdam proposuit (e. g. ff. 7. 58. 81. 110. 118. 127. 141^v) ipse librarius; correctiones alias notavit manus posterior (e. g. ff. 12^v. 26. 81. 104^v. 108^v. 127. 136^v. 139. 143. 146. 149^v. 151. 180. 187^v. 233^v. 284), quae supplementa exaravit plura (e. g. ff. 44^v. 63^v [= M. 35, 1177, n. 75]. 133^v. 149. 291). Sacrae Scripturae locos nonnullos indicavit manus saec. XVI in ff. 13^v–26. 279–281^v.

F. II nota emptionis *julij 40*; in folio imo *869. v.* | *477.* | *n.* F. II^v manu saec. XV: *sermones sa(n)cti gregorii nazia(n)zeni.*

Integumenti tabulae et dorsum insignia praeferunt Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; tabulae anteriori et dorso agglutinata est schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *477.*

478 (olim 863). Saec. XI, membran., mm. 315×248, ff. I (chartac. add.). 264, coll. 2, linn. 24.

S. **Gregorii Nazianzeni** orationum XVI collectio, fere ut in codd. 457. 459. 477; subscriptionibus instructae sunt orationes 1. 4–9. 12–15. Praeponuntur [a] (f. 2) *πίναξ ἄριστος τοῦ παρόντος βιβλίου*, [b] (f. 2^v) declaratio signorum quattuor, ut in codice praecedenti ff. I^v–2. [1] (ff. 3–5) oratio 1, in sanctum Pascha I. Subscriptio: *εἰς τὸ Πάσχα.* [2] (ff. 5^v–24^v) oratio 45, in sanctum Pascha II. [3] (ff. 25–30) oratio 44, in novam dominicam. Verba *Ἐγκαίνια, Ἐγκαίνια ἡ πανήγυρις — καὶ Θεῷ πλησιάσαντες* (609 A 12–612 B 3) absunt in contextu, sed infra, velut oratio nova (ff. 30–31^v) sub titulo *τοῦ αὐτοῦ· εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτήν* apparent obelis distincta, praemissis vv. *Καὶ τί δεῖ μοι πλειόνων ἐγκαινίων, ἐνὸν τὰ παρόντα γνωρίσαι, καὶ ἃ σήμερον ἑορτάζομεν* (M. 609 A 9–11), adiectis vero *καὶ μετὰ ταῦτα· ἐπεὶ γὰρ φθόνῳ τοῦ πονηροῦ* (612 B 3–4), quae utraque posterius cancellata sunt; quomodo in locum suum reducenda sit pars effluxa monitiones atque signa saec. XIV, ut videtur, addita (ff. 25^v. 30) satis edocent. [4] (ff. 31^v–42) oratio 41, in Pentecosten, (*καὶ*?) *εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον* add. manus recent. in margine. [5] (ff. 42^v–52) oratio 15, in Maccabaeorum laudem. [6] (ff. 52–66) oratio 16, in patrem tacentem. [7] (ff. 66–77^v) oratio 24, in laudem s. Cypriani, *εἰς τὸν μ(ά)ρ(τυρα) Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκοντ(ος) μετ(ὰ) μίαν ἡμέ(ραν)* inscript., *εἰς Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκων μετὰ μίαν τῆς μνείας ἡμέραν* subscript. [8] (ff. 77^v–87) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem. [9] (ff. 87^v–97^v) oratio 38, in Theophania, *εἰς τ(ὴν) Χριστοῦ γέννησιν* cod. [10] (ff. 98–151^v)

oratio 43, in laudem Basilii Magni, *ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἅγιον Βασίλειον* cod., in *καθίσματα* quattuor distributa [f. 98 man. post. *δόσ(ις) δ'*]; des. *τοῖς λόγοις ἄξιον* (605 A 8). [11] (ff. 152–163) oratio 39, in sancta lumina. [12] (ff. 163v–195v) oratio 40, in sanctum baptisma, *εἰς τ(ὸ) βάπτισμα ἥτ(οι) μετ(ὰ) τὰ φῶτα* inscript., *εἰς τὸ βάπτισμα* subscript. [13] (ff. 196–200v) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum. [14] (ff. 200v–222) oratio 21, in laudem Athanasii, *εἰς Ἀθανάσιον ἀρχ(ι)επίσκ(ο)π(ον) [ἐπίσκ(ο)π(ον)* in subscr.] *Ἀλεξανδρείας* cod. [15] (ff. 222v–239) oratio 42, Supremum vale. [16] (ff. 239v–264v) oratio 14, de pauperum amore; omittuntur vv. *ὡς δ' οὖν — οὕτως* (M. 860 B 2–3; cf. n. 22).

F. 1 ex alio codice eiusdem aetatis avulsum exhibet finem sermonis catechetici Ps.-Iohannis Chrysostomi, inde a vv. *ποῦ σου ἄδη* (M. 59, 724 A 2).

Liber a Georgio quodam exaratus (f. 264v): *† Κύριε βοήθει τῷ σῷ δούλ(ῳ) Γεωργίῳ ἁμαρτωλῷ †*. Fuit olim Lazari monachi (f. 2v): *† Κύριε, βοήθει τῷ πόθῳ κτησαμένῳ τὴν δέλτον ταύτην Λαζάρῳ μοναχῷ, ὃν ἐντάξοις, σῶτερ, ἐν μοναῖς αἰωνίοις τῶν ζώντων †* (cf. Vogel-Gardthausen, ***Die griechischen Schreiber*** ..., p. 89). Constat fasciculis 33 quaternionibus (excepto supremo, cuius folia duo ultima excisa sunt) atque foliis duobus in principio additis. Notae in prima uniuscuiusque fasciculi pagina ima sinistrorsum appositae. *Πίναξ* libri, signorum declaratio praevia, inscriptiones, orationum numeri, litterae initiales maiores auro atque minio distincta. *Πύλας* litterasque initiales maximas effingunt arbores et flores multicolores in campo aureo picta. Marginibus inscripta sunt supplementa (ff. 6v. 46v), correctiones (ff. 34v. 43. 56v. 80v. 152v. 162v. 211. 252v–254. 260v), glossula (f. 48 in M. 35, 925 B 4 *λακίσματα*). Obiectiones obelis instructi (ff. 162v. 175. 176v. 182v). Margines inferiores ff. 123–126. 217 ferro excisi. Ff. 3 et 264 laesa non sine scripturae damno. Quot folia repleant orationes singulae notavit manus longe posterior in prima earum pagina; eadem manus, ut videtur, notulas tres addidit in ff. 46v. 47. 114.

F. 2 inter varias scriptiunculas: *† σῶσον, κύριε, τὸν δοῦλον σου Θεόδωρον*; in calce *868. v.* | *478. n.* F. I in custodiam additum praebet inscriptionem cancellatam: *Tehodori antiochenj sup(er) xij apostolos*. Tabulae anteriori aversae agglutinata est schedula anno 1550 posterior: *Gregorij theologi ora|tiones XVJ.* | *868* (*8* ult. ex *7*).

Foliorum supputatio arabica numeris centum inde a f. 237 fit maior. F. 365 scriptura vacat.

Integumenti tabulae et dorsum insignia praeferunt Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; tabulae anteriori et dorso agglutinata est schedula chartacea saec. XVII, in qua nota rubra *478*.

479 (olim 317). Saec. X (ff. 3-5. 10. 411. 416–418 saec. XIV), membran. (ff. I. II. 1. 2. 419–422 chartac. add.), mm. 302×225, ff. II. 422, linn. 31.

S. Gregorii Nazianzeni orationes omnes, excepta tricesima quinta, scholiis atque stichometria instructae (cf. Iohannes Sajdak, De codicibus graecis in Monte Cassino, W Krakowie 1912, p. 54–55). Praeponitur (ff. 1–2),

Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου. Λόγοι τοῦ μεγ(ά)λου Γρηγ(ο)ρ(ί)ου τοῦ θεολόγου, οἵ τε ἀναγινωσκόμενοι εἰς τὸ μέσον, καὶ οἱ μὴ ἀναγινωσκόμενοι <ab Isidoro cardinale Rutheno> digestus.

1 (ff. 3–29v) oratio 2, apologetica, sine titulo relicta (M. 35, 408–513). Scholia plura marginibus inscribuntur; primum (f. 6) in M. 421 A 14 ἕτοιμοι: Ὅτι ἕτοιμοι πρὸς κακίαν οἱ πλεῖστοι καὶ ἀργοὶ πρὸς ἀρετήν; quattuor alia (ff. 6v. 9. 26v. 27) legere fas est apud M. 423 n. 34, 432 n. 99, 503 n. 97, 505 n. 15; ultimum (f. 27), in M. 505 B 7 ἤκουσα σοφοῦ, inc. Σκοπητέον ὡς ὁ διδάσκαλος σοφόν, des. τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει. In fine: στιχχ ,αωϞς'.

2 (ff. 29v–31v) oratio 12, ad patrem (M. 35, 844–849); ἐν τῷ τέλει μόνον ἔχει δόγμα ὅτι Θεὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον add. in margine. Argumentum, σχο(λιον) cod., Ἔοικεν οὗτος ὁ λόγος — ἐμακρύνθη atque scholia ut in cod. 475, ff. 7v–9. In fine: στιχχ ρν'.

3 (ff. 32–34) oratio 9, apologeticus ad patrem (M. 35, 820–825). Inscriptio, nota οὐδὲν ἔχει δογματικὸν atque scholia ut in cod. 475, ff. 10–12, scholio uno tamen addito (f. 33v) in M. 824 C 11–12 ἀπόρρητόν τε καὶ ἄπιστον. In fine: στιχχ ρμη'.

4 (ff. 34–35v) oratio 10, in seipsum (M. 35, 828–832); οὐκ ἔχει δογματ(ικόν) add. iuxta inscriptionem. Scholia ut in cod. 475, ff. 12v–13v. In fine: στιχχ ρ'.

5 (ff. 35v–38) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum (M. 35, 832–841). Scholium ab ipso scriba exaratum (f. 38) in M. 840 C 12 εἰ μή τι ἄλλο. In fine: στιχχ σε'. Calamo currenti saec. XIII addita sunt (ff. 35v–37v) scholia plura ex <**Nicetae Heracleensis**> commentario desumpta (M. 36, 969 C 6–981 A 8 ἑόρταζον).

6 (ff. 38v–40) oratio 3, ad eos qui ipsum acciverant, nec occurrerant (M. 35, 517–525). Inscriptio et argumentum ut in cod. 475, f. 14. In fine: στιχχ ρμβ'.

7 (ff. 40v–46) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044–1064). In fine: στιχχ υιζ'. In marginibus, manu saec. XIII, commentarius <**Nicetae**> (cf. cod. 457, ff. 136–150).

8 (ff. 46v–50v) oratio 17, ad cives Nazianzenos (M. 35, 964–981); ὅλος ἠθικός add. iuxta inscriptionem. Manu ipsius librarii exarantur scholia decem cum illis quae leguntur in cod. 475, ff. 18–21v convenientia. In fine στιχχ τλβ'.

9 (ff. 51–59) oratio 16, in patrem tacentem, εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ διὰ ταύτην σιωπῶντα cod. (M. 35, 933–964); ἔχει δογματικὰ ὀλίγα, οὐ θεολογικά add. iuxta inscriptionem. Argumentum, σχο(λιον) cod.,

Ἔοικεν ὁ λόγος οὗτος εἰρῆσθαι (ut in cod. 460, f. 89) atque scholion singulare, (f. 52) in M. 937 C 10 κατάρτισαί μοι, ab ipso librario perscripta. Manu saec. XIII addita sunt (ff. 50ᵛ-59ᵛ) argumentum et commentarius ⟨**Nicetae**⟩ (cf. cod. 457, ff. 390-411ᵛ). Stichometria videtur erasa.

10 (ff. 59ᵛ-65) oratio 33, contra Arianos et de seipso (M. 36, 213-237); ἐρρήθ(η) ἐν Κωνσταντινουπό(λει) add. in margine. Scholia aut glossae nonnulla; scholion primum, in M. 216 A 13 ὕβρις σοι, inc. Ὡς ἐν ἐρωτήσει, des. παρρησιάζεσθαι τῆς ἀπονοίας; ultimum, (f. 64ᵛ) in M. 236 B 5 καταβαπτίζοντες, inc. Καταβαπτίζουσιν Ἀρειανοὶ εἰς ἀπώλειαν, des. βάπτισμα εἰς ἀπώλειαν. In fine: στι^χχ^ υμ'.

11 (ff. 65-69) oratio 27, theologica I, πρὸς Εὐνομιανοὺς καὶ πε(ρὶ) θεολογίας προδιάλεξις cod., καὶ ὅτι οὐ παντὸς περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι al. manu (M. 36, 12-25). Scholia aut glossulae eadem fere atque in cod. 475, f. 96ʳ·ᵛ. Scholia duo ultima (f. 68ᵛ) in M. 24 C 5 τὸ κενόν (ed. E. Piccolomini, *Estratti inediti* ..., p. 257), (f. 69) in M. 25 A 9 Χριστοῦ παθημάτων (cf. M. 25, n. 77). In fine: στι^χχ^ σο'.

12 (ff. 69-77) oratio 29, theologica III, περὶ υἱοῦ λόγος πρῶτος cod. (M. 36, 73-104) scholiis multis aucta, fere ut in cod. 462, ff. 74ᵛ-80; ultimum, (f. 75) in M. 96 A 10 οὐσία τίς ὁ πατήρ, ex ⟨**Maximo**⟩ (Liber Ambiguorum apud M. 91, 1265 C-1268 B 2) desumitur. Margine f. 77 exciso, stichometria periit.

13 (ff. 77ᵛ-85ᵛ) oratio 30, theologica IV, περὶ υἱοῦ λόγος β' cod. (M. 36, 104-133); ἐρρήθ(η) ἐν Κωνσταντινουπό(λει) add. supra inscriptionem. Scholia multa aut glossae marginibus inscripta; scholion primum, (f. 78ᵛ) in M. 108 B 9 ὡς ἐνεργῶν τὴν ὑποταγήν, inc. Τί βούλεται τὸ ἐνεργῶν, des. ὁντιναοῦν λόγον; scholion ultimum (f. 83), in M. 124 B 9 ἄν τις τὸ φαινόμενον, inc. Ἄν τις τὸ φαινόμενον χωρίσῃ τοῦ νοουμένου οὐκ ἠρκέσθη τὸ εἰπεῖν, des. τῆς γνώσεως τὴν χάριν. In fine: στι^χχ^ φϛζ'.

14 (ff. 86-97ᵛ) oratio 31, theologica V, περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ἐρρήθ(η) ἐν Κωνσταντινουπό(λει) cod. (M. 36, 133-172). Scholia duo, nempe (f. 95ᵛ) in M. 164 D 2 ὥς τις τῶν μικρῷ πρόσθεν θεοφόρων, (f. 96) in M. 165 C 4 πάντα τῇ οὐσίᾳ (ib., n. 65). In fine: στι^χχ^ φοε'.

15 (ff. 97ᵛ-99) epistola 202, ad Nectarium (M. 37, 329-333). F. 98 glossae duae in M. 332 C 8 ἀποκνίσας et in M. 333 B 3 συμβαινόντων, scholion unum in M. 333 B 10 ἐναντίους λόγους. In fine: στι^χχ^ ϛγ'.

16 (ff. 99-109ᵛ) oratio 7, in laudem Caesarii fratris, εἰς Καισάριον τὸν ἀδελφὸν ἐπιτάφιος cod. (M. 35, 756-789), eisdem scholiis instructa quae in cod. 476, ff. 48ᵛ-55ᵛ leguntur. In fine: στι^χχ^ ψιγ'.

17 (ff. 109ᵛ–118) oratio 8, in laudem sororis suae Gorgoniae (M. 35, 789–817). Scholia (f. 110ᵛ) in M. 793 A 2 *αἰσχράν*, (f. 114) in M. 804 B 15 *καλῷ τὸ κακόν*, (f. 114ᵛ) in M. 805 C 1 *Ὢ τῆς μετὰ λουτρόν*. In fine: *στι*ˣˣ *φξε'*.

18 (ff. 118–136ᵛ) oratio 18, funebris in patrem (M. 35, 985–1044). Scholia in ff. 126ᵛ. 127ᵛ. 129. 135ᵛ; primum in M. 1012 A 8 *ῥάβδου* (= M. 1011, n. 79), ultimum in M. 1040 A 13 *τοῦ τε παρεθέντος καὶ τοῦ προσληφθέντος*: *Ἴσως παρεθέντα λαὸν τὸν Σασίμων λέγει, προσληφθέντα δὲ τὸν Ναζιανζοῦ*. In fine: *στι*ˣˣ *͵ασλη'*.

19 (ff. 136ᵛ–145ᵛ) oratio 6, de pace I, *εἰρηνικὸς α' ἐπὶ τῇ ἑνώσει τῶν μοναζόντων* cod. (M. 35, 721–752). Scholia in ff. 138. 140–142; primum, in M. 728 A 4 *λίθων τιμαλφέστερον*, inc. *Ἅπερ φησὶ περὶ ἑαυτοῦ οὐχ ἁπλῶς*, des. *τὸ τῆς ἀρετῆς ῥᾷστον ἐπιδεικνύειν*; ultimum, in M. 740 A 12 *καλλωπιζόμενοι*: *Ἀντὶ τῇ στάσει τοῦ καινοῦ*. In fine: *στι*ˣˣ *χκε'*.

20 (ff. 146–150ᵛ) oratio 23, de pace III, *εἰρηνικὸς β' — ὁμόδοξοι* cod. (M. 35, 1152–1168). Glossulae aut scholia in ff. 146. 146ᵛ. 148ᵛ. 149ᵛ; primum, in M. 1152 B 15 *κατὰ πρανοῦς*: *Ἐπὶ τὸ καταβάσιον*; ultimum, in M. 1164 A 6 *ζωὰς καὶ ζωήν, φῶτα καὶ φῶς* (= cod. 472, f. 85ᵛ; cod. 475, f. 70). In fine: *στι*ˣˣ *τμβ'*.

21 (ff. 151–157) oratio 22, de pace II, *εἰρηνικὸς γ'. ἐπὶ τῇ γενομένῃ φιλονεικίᾳ περὶ ἐπισκόπων τινῶν διενεχθέντων πρὸς ἀλλήλους* cod. (M. 35, 1132–1152); *ἐρρηθ(η) ἐν Κωνσταντινουπο(λει)* add. in margine. Glossulae aut scholia breviora in ff. 151. 151ᵛ. 153ᵛ. 154. 155. 155ᵛ. 156ᵛ; primum, in M. 1132 C 4 *σπένδεται*: *Φιλιάζει*; ultimum, in M. 1148 D 3 *βέλτιον*: *Πρὸς τὸ ὑπολαμβάνειν ἄνω ἀποδοτέον*. Stichometria erasa.

22 (ff. 157–173) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857–909). Scholia in ff. 159. 162. 166. 166ᵛ. 168ᵛ; primum, in M. 865 B 12 *κατασπώσαις*, inc. *Ἕτερον τὸ κατασπᾶσθαι καὶ ἕτερον τὸ κατέχεσθαι*, des. *παθῶν ἐπιλεγόμενος*; ultimum, in M. 896 B 11 *οὐκ ἔστιν ἀτιμώτερος*, ex <**s. Maximo**> (Liber Ambiguorum, apud M. 91, 1104 A 2 *Ἐπειδὴ τῆς ἀφθαρσίας — 1105 B 6 ἀναπληροῦντες ὑπερβολαῖς*) desumitur. In fine: *στι*ˣˣ *͵αρζ'*. Manu saec. XIII apposita sunt in marginibus excerpta nonnulla ex commentario <**Nicetae**> eruta (cf. cod. 457, ff. 361ᵛ–390).

23 (ff. 173–177ᵛ) epistola 101, ad Cledonium I (M. 37, 176–193). Argumentum *Ὁ μὲν Κληδόνιος — ἀπελθόντος θερμίσαι* (ed. Sajdak, Historia critica..., p. 219). Scholia in ff. 173ᵛ. 174. 174ᵛ. 175ᵛ; primum, in M. 177 B 4 *ἄνουν*, inc. *Ὅτι καταγινώσκει τῶν λεγόντων*, des. *λέγειν δεῖ τὸν κύριον ἡμῶν καὶ Θεόν*; ultimum, in M. 188 A 3 *ὁ νοῦς τῷ νοΐ*, inc. *Ὁ νοῦς ὁ ἀνθρώπινος*, des. *κατ' οἰκειότητα ἐπιμιξίαν Θεοῦ*. In fine: *στι*ˣˣ *τμ'*.

24 (ff. 177v–179v) epistola 102, ad Cledonium II (M. 37, 193–201). Scholia (f. 178) in M. 196 C 5 *συγκραθείσης* (inc. *Τὸ συγκραθείσης κατὰ κοινοῦ*, des. *ἀνθρωπίνων συγκραθέντων τῇ θεότητι*) et 197 A 9 *σάρκα παιδαγωγήσαντες*, (f. 179) in M. 200 B 7 *πρόγραμμα* (inc. *Τὸ χωρίον ὅλον σαφῶς τοῖς νῦν κατὰ Σευῆρον ἀποσχίσταις*, des. *ἀναστέλλοντός τε καὶ διελέγχοντος*). In fine *στιχχ ρο'*.

25 (ff. 179v–187) oratio 26, in seipsum, *εἰς ἑαυτὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπιστὰς μετὰ τὰ κατὰ Μάξιμον* cod. (M. 35, 1228–1252). Scholia aut glossulae in ff. 182. 183v. 185v. 186. 186v; primum, in M. 1232 B 6 *φιλοτιμία*: *Καὶ ἐνταῦθα δείκνυσιν ὅτι ὁ κύριος αὐτὸν ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει*; ultimum, in M. 1249 D 1 *Πέτρος*, inc. *Μὴ διὰ Μάξιμον τὸν κυνικόν*, des. *ὅστις τὸν Μάξιμον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπό(λεως) ἐψηφίσατο*. In fine: *στιχχ φκγ'*.

26 (ff. 187v–191v) oratio 36, de seipso, *εἰς ἑαυτὸν — Κωνσταντινουπόλεως* cod. (M. 36, 265–280). Scholia aut glossae in ff. 187v–189. 190. 190v; scholion primum, in M. 265 B 13 *μέμνησθε*, inc. *Ὅτε ηὔχετο διὰ τὸν Ἄρειον Ἀλέξανδρος*, des. *διὰ τῆς εὐχῆς τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου* (= cod. 476, f. 119); scholion ultimum, in M. 276 C 1 *τοῦτο μόνον*, inc. *Πολλάκις γάρ τινες*, des. *καὶ τὸ ἑκάστου συνειδός*. In fine: *στιχχ ρκγ'*.

27 (ff. 192–199v) oratio 25, in laudem Heronis philosophi (M. 35, 1197–1225). Scholia complura in ff. 192–194. 195–197. 198. 198v; primum, in M. 1197 A 2 *κάμνω*: *Ἀσθενῶς κατὰ τὸ σῶμα διακείμενος ὁ πατὴρ τὸν λόγον τοῦτον εἶπεν*; ultimum, in M. 1221 B 1 *ἀπ' ἀρχῆς*: *Οὐ γὰρ πάντως πατέρες*. In fine: *στιχχ φξθ'*.

28 (ff. 199v–233v) oratio 4, contra Iulianum I, *στηλητευτικὸς κατὰ Ἰουλιανοῦ καὶ καθ' Ἑλλήνων* cod. (M. 35, 532–664). Argumentum (f. 200) *Ὁ λόγος ὁ στηλιτευτικὸς ψόγος — ἐν Ἀθήναις* (M. 36, 985 A–B 4). Scholia multa cum his quae in cod. 473, ff. 204 ss. leguntur haud raro convenientia; primum (f. 199v), in M. 532 A 7 *περιωπῆς*, inc. *Περιοπή ἐστι τόπος ὑψηλός*, des. *καλουμένους ἐμοὶ παρέχοντα*; ultimum (f. 232), in M. 660 A 5 *καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς εἶναι*, inc. *Οὕτω γὰρ τὰ παρ' Ἕλλησιν*, des. *ἀλλὰ μὴ τῷ αὐτῷ*. In fine: *στιχχ ,βυνη'*.

29 (ff. 233v–247) oratio 5, contra Iulianum II, *στηλιτευτικὸς λόγος β'* cod. (M. 35, 664–720). Scholia marginibus ff. 235v ss. inscripta eadem fere sunt quae in cod. 473, ff. 252–267v; primum, in M. 672 B 11 *ἱστουργικῆς ψηφῖδος*, inc. *Ἀντὶ ὑφαντικῆς*, des. *ἐν τοῖς ἐσθήμασι τέχνη ἐπεκαλλώπισεν*; ultimum, in M. 717 B 3 *μισοπώγωνος*, inc. *Πολλὰ τῶν Ἀντιοχέων σκωψάντων*, des. *καὶ πλησμονῆς ἀπεστήσας*. In fine: *στιχχ ,αμβ'*.

30 (ff. 247v–254v) oratio 37, in dictum evangelii [Matth. 19, 1 ss.] *Cum consummasset Iesus hos sermones* (M. 36, 281–308). Argumentum *Ἰστέον ὡς Νεστοριανοὶ κ. τ. λ.* (cf. cod. 473, f. 268v). In fine: *στιχχ φμ'*.

31 (ff. 254v–255v) oratio 13, in consecratione Eulalii (M. 35, 852–856).

32 (ff. 255v–256v) carmen I 2, 3 exhortatio ad virgines, *πρὸς παρθένον παραινετικός* cod. (M. 37, 632–640).

33 (ff. 256v–257) carmen I 1, 32 hymnus vespertinus, *ἡ δοξολογία* cod. (M. 37, 511–514).

34 (ff. 257–259) ad Evagrium de divinitate* (M. 46, 1101–1108).

35 (ff. 259–260) significatio in Ezechielem* (M. 36, 665–670). In margine f. 259 monitio: *Ἰστέον ὅτι κατά τινας ὁ λόγος οὗτος ἀμφιβάλλεται: — Οὐ μόνον τοῦ Ἰεζεκιὴλ εἰσιν αἱ σημειώσεις, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων τινῶν γραφικῶν. ἴσως δὲ κ. τ. λ.* (M. 666). In M. 669 A 2–3 *Ἰεζεκιὴλ δοῦλος* legitur scholion, quod inc. *Ἀπίθανόν μοι δοκεῖ τὸν Ἰεζεκιὴλ δοῦλον γεγενῆσθαι,* des. *οὐχὶ τὸ πάντως ὄν.*

36 (ff. 260–269v) <s. **Gregorii Thaumaturgi**> metaphrasis in Ecclesiasten (M. 10, 988–1017). In principio nota: *Ἰστέον ὅτι κατά τινας ὁ λόγος οὗτος ἀμφιβάλλεται.*

37 (ff. 269v–279v) s. **Gregorii Nazianzeni** oratio 42, Supremum vale (M. 36, 457–492). In marginibus, manu saec. XIII, argumentum atque scholia multa ex <**Nicetae**> commentario desumpta (cf. cod. 457, ff. 336–361). Praecedit argumentum <**Basilii minimi**> *Ὑπὸ τὸ πανηγυρικὸν εἶδος ἀνάγεται καὶ οὗτος ὁ λόγος — φανερῶν εἰς τοὺς ἐπισκόπους* (cf. codd. 437, f. 71 et 471, f. 165).

38 (ff. 279v–283v) oratio 20, de dogmate, *ἤτοι θεολογίας* add. cod., et constitutione episcoporum (M. 35, 1065–1080). In fine: *στίχων τα'.*

39 (ff. 283v–296) oratio 28, theologica II, *περὶ θεολογίας β'* cod. (M. 36, 25–72). Glossulae aut scholia plura in ff. 284v. 285. 286–288v. 290. 292v. 294. 295. 295v; gloss. priores in M. 29 A 3–6 *ὅρος, νεφέλην, ὕλης, ὀπίσθια*; scholion ultimum, in M. 72 A 14 *ἡμῖν γε ἀσώματος ἔστω: Ἡ τῶν ἀγγέλων φύσις. οὐ γὰρ ἀσώματος ὡς πρὸς τὸ θεῖον.* In fine: *στιχχ ,αυθ'.*

40 (ff. 296–300) oratio 34, in Aegyptiorum adventum, *εἰς τὸν κατάπλουν τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐπιδημησάντων* cod. (M. 36, 241–256). Scholia aut glossulae in ff. 297. 297v. 299. 299v; scholion primum, in M. 244 B 2 *μέσον: Τὸν Ἄρειον λέγει ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ τοῦ μακαρίου Πέτρου καθῃρημένον*; ultimum, in M. 253 B 5 *Θεοῦ δὲ ὁ λόγος,* inc. *Ἰδοὺ σαφῶς αὐτὸς ὁ πατήρ,* des. *ἐπὶ τῶν ὑποστάσεων ὁρίζεται.* In fine: *εἰς τὸν κατάπλουν: — στιχω(ν) σϞθ'. ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπό(λει).*

41 (ff. 300v–311) oratio 32, de moderatione in disputando, *περὶ εὐταξίας τῆς ἐν ταῖς διαλέξεσιν* cod. (M. 36, 173–212). Scholia complura marginibus inscribuntur; primum, in M. 173 A 5 *διὰ τοῦτο: Διὰ τὸ καὶ προθύμως καὶ πολλοὺς*

συνελθεῖν; ultimum, in M. 212 C 9 φιλοτιμίας, inc. Τὸ τῆς φιλοτιμίας ὄνομα τρία ἔχει τὰ σημαινόμενα, des. οὐδὲ ἁρμοζόντως τιμᾶσθαι. In fine: στι^χχ^ ωια'.

42 (ff. 311–317) oratio 38, in Theophania, εἰς τὰ ἅγια θεοφάνια cod. (M. 36, 313–334). Scholia marginibus inscripta eadem fere sunt quae in cod. 462, ff. 2–7v; quattuor (ff. 311. 312v. 316. 316v) ex s. **Maximi** libro Ambiguorum desumpta. In fine: στι^χχ^ υνε'. ἐρρεθ(η) ἐν Κωνσταντινουπο(λει). Manus saec. XIII, de qua pluries dictum est, argumentum scholiaque ex **Georgio,** ut videtur, deprompta marginibus ff. 311–316 inscripsit; argumentum inc. Τὸν παρόντα λόγον τινὲς μὲν φασὶ τὸ προοίμιον ἔχειν, des. καὶ προοιμίου (cf. Ioh. Sajdak, Historia critica scholiastarum..., p. 64 et 72).

43 (ff. 317–323v) oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336–360). Scholia quattuor in ff. 319. 320. 320v. 321v; primum, in M. 344 A 10 οὗ δὲ κάθαρσις (= s. **Maximi** liber Ambiguorum, apud M. 91, 1301 D–1304 A 14 ἀπέραντον); quartum, in M. 352 C 5 ὁ προδραμὼν (ib., n. 62). In fine: στι^χχ^ φπ'. ἐρρεθ(η) ἐν Κωνστ(αντινουπόλει). Marginibus inscriptus est manu saec. XIII commentarius ⟨**Nicetae**⟩ (cf. cod. 457, ff. 235v–256).

44 (ff. 323v–341v) oratio 40, in sanctum baptisma, εἰς τὸ βάπτισμα ἤτοι μετὰ τὰ φῶτα cod. (M. 36, 360–425); in καθίσματα (cf. ff. 329v. 335) distributa est. Scholia in ff. 324v. 326v. 327. 328v. 331. 331v. 337v. 339v. 340v; primum, in M. 364 C 5 ἀρχέγονον, inc. Ἀρχέγονον τὸ σκότος ἐκάλεσεν, des. καθάπερ τοῖς ἐν φωτὶ σώμασιν αἱ σκιαί; ultimum, in M. 424 B 11 τοσοῦτον ἄνθρωπον, inc. Πολλῆς, οἶμαι, δεῖσθαι τὸ χωρίον τῆς ἐπιστασίας, des. καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐξετάσεις. In fine: στι^χχ^ ͵αυιθ'. Marginibus inscriptus est commentarius ⟨**Nicetae**⟩ (cf. cod. 457, ff. 256v–301v).

45 (ff. 341v–343) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401). Argumentum, σχο(λιον) cod., Φαίνεται οὗτος ὁ λόγος — ἐξεφώνησεν (Sajdak, op. cit., p. 66 et 75). Scholia tria ut in cod. 460, ff. 2–3v. In fine: στι^χχ^ ρν'. Marginibus inscripta sunt manu saec. XIII argumentum ⟨**Georgii**⟩ Ἄκων εἰς ἱερωσύνην ὁ μέγας (cf. Sajdak, op. cit., p. 85) et commentarius anonymus, qui inc. Ἀναστάσεως ἡμέρα. Τοῦτο καθ' ἑαυτὸ στικτέον τὸ κόμμα, ἐλλιπὲς ὂν (cf. Basilius minimus in cod. 436, f. 89v), des. ὅτι καὶ τῶν πόνων ἄξιον.

46 (ff. 343–354) oratio 45, in sanctum Pascha II (M. 36, 624–664). Scholia in ff. 345v. 351v–352v. 353v. 354; primum (in M. 632 C 6 γυμνόν) Μαξίμου. Γυμνὸς ἦν — τῶν ἐσθημάτων δεόμεθα (Liber Ambig. apud M. 91, 1353 A 15–B 9); ultimum, in M. 664 B 7 κάμπτουσαν, inc. Καὶ πῶς ἡμᾶς, des. ἡμῶν ἡ καθαίρεσις. In fine: στι^χχ^ ωπγ'. Manu saec. XIII margines repleti sunt (f. 343) argumento Τοῦτον τὸν λόγον μεμελετημένον — τῆς ἑορτῆς (cf. Sajdak, op. cit., p. 166–167) et argumento ⟨**Iohannis Geometrae**⟩ (op. cit., p. 94–95), deinde

(ff. 343-352) scholiis anonymis; scholion primum, in M. 624 A 5 ἀποσκοπεύσω, inc. Τὸ ἀποσκοπεύειν ἐπὶ τῶν ἔξωθεν, des. τῷ ἀποσκοπεύειν ἐχρήσατο; scholion ultimum, in M. 656 D 8 παρακύψωμεν, inc. Ἀπὸ τῶν γηϊνῶν, des. τῇ Τριάδι ἐγγίσαντες νοητῶς.

47 (ff. 354-358) oratio 44, in novam dominicam (M. 36, 608-621) ut in cod. 462, f. 46 inscripta. Οὐδὲν ἔχει δογματι(κόν) add. iuxta inscriptionem. Verba Ἐγκαίνια, ἐγκαίνια — Θεῷ πλησιάσαντες (609 A 12-612 B 3) inter obelos exarata sunt, monitione facta (f. 354v): Ἐν πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων οὐχ εὕραμεν κείμενα διὰ μέσου· ἔνθα τὸ σημεῖον ὁρᾷς τοῦτο. ἅπερ ἔδοξεν ἡμῖν ἢ μὴ εἶναι τοῦ πατρὸς ἢ μὴ εἶναι ἀνόθευτα, ὅμως καὶ ταῦτα πρὸς ἀκριβῆ τῶν ἐντυγχανόντων γνῶσιν γραφῆναι προστεθείκαμεν (cf. cod. 436, ff. 202v-203). In fine: στιχ. σϞγ'. Scholia duo (f. 354v) ex s. **Maximo** desumpta (Liber Ambiguorum, apud M. 91, 1385 C 15-D 7 et 1388 B 3-13). Commentarius, seu potius scholia ex commentario ⟨**Nicetae**⟩ eruta, manu saec. XIII in marginibus addita (cf. cod. 457, ff. 62v-77v).

48 (ff. 358-364) oratio 41, in Pentecosten, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον add. cod. (M. 36, 428-452). Scholia in ff. 358v-359. 361v. 362. 362v; primum, in M. 429 C 5 τὴν τετρακτύν, inc. Τὴν διὰ πάντων διατείνουσαν, des. ἐν τοῖς λεγομένοις χρυσοῖς ἔπεσιν; ultimum, in M. 445 C 1 ἐκηρύχθη: Ση. ὅτι καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ ἐκηρύχθη τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. In fine: στιχ. υπα'. In marginibus, manu saec. XIII, scholia ex commentario ⟨**Nicetae**⟩ deprompta (cf. cod. 457, ff. 78v-103v).

49 (ff. 364-375v) oratio 21, in laudem Athanasii (M. 35, 1081-1128); ἐρρήθ(η) ἐν Κωνσταντινουπό(λει) add. iuxta inscriptionem. Scholia in ff. 364. 364v. 371v; primum, in prooemium: Τὸ προοίμιον ἐξ ὑπολήψεως ἐπιπεπλεγμένον; ultima quae apparent, ceteris erasis, in M. 1112 C 9-10 τοῦ γένους φόνον et τοῦ ἀποστάτου. In fine: στιχ. ͵αρξδ'. In marginibus, manu saec. XIII, commentarius ⟨**Nicetae**⟩ (cf. cod. 457, ff. 308-336).

50 (ff. 375v-382) **oratio 24**, in laudem s. Cypriani, εἰς Κυπριανὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκων μετὰ μίαν τῆς μνείας αὐτοῦ ἡμέραν cod. (M. 35, 1169-1193). Glossulae aut scholia plus viginti marginibus ff. 376-381v inscripta sunt; gloss. prima, in M. 1172 C 9 κεφάλαιον: Ἀντ(ὶ) τοῦ συνεκτικόν; ult. in M. 1193 A 12 κότινος et μῆλα: Ὄνομα βοτάνης ἧ ἐστεφανοῦντο οἱ Ὀλυμπικοί, τὰ μῆλα δὲ οἱ Πύθιοι. In fine: στιχ. sine numero. In marginibus ff. 375v-381v, manu saec. XIII, scholia longiora ex ⟨**Nicetae**⟩ commentario deprompta (cf. cod. 457, ff. 121-135).

51 (ff. 382-387v) oratio 15, in Maccabaeorum laudem (M. 35, 912-933). Glossulae aut scholia in ff. 383v. 384v-387; gloss. prima, quae perspicitur (praecedentes abrasae sunt), in M. 917 B 1 τριβήν: βραδύτητα; ultima, in M. 932 C 1 ἐπαγαγόντα: ἐπὶ τὴν χώραν ἀγαγόντα. In fine: στιχ. υλ'. In

marginibus, manu saec. XIII, scholia ex ⟨**Nicetae**⟩ commentario deprompta (cf. cod. 457, ff. 104–119).

52 (ff. 387^{v}–418^{v}) oratio 43, in laudem Basilii Magni (M. 36, 493–605), in *καθίσματα δʹ* distributa. Scholia aut glossulae complura, in ff. 387^{v}–413^{v}, eadem fere atque in cod. 460, ff. 134^{v}–167; sch. primum, in M. 493 A 10 *μίαν ἐκ πασῶν ὑπόθεσιν προστησάμενος*; ultimum, in M. 588 B 13 *πυξίδος: Τῆς ἑαυτοῦ καρδίας πυξίον οὔσης, τοῦ πνεύματος δηλονότι.* Manu saec. XIII addita sunt in marginibus excerpta longiora ex commentario ⟨**Nicetae**⟩ deprompta; desideratur, folio uno post f. 410^{v} exciso, comment. in M. 577 C 1–582 C (*Ἀπόδειξίς φησιν τῆς τοῦ ἁγίου φιλανθρωπίας — εἰ μή τις μέμψοιτο καὶ τὸν* = cod. 457, ff. 220^{v}–222, l. 3 ab imo); des. abrupte (f. 415^{v}) in vv. *ὡς εἰς γῆν ἐπαγγελίας* (= cod. 457, f. 229, l. 12).

Praeter scholia ab ipso librario perscripta atque Nicetae excerpta saec. XIII addita exstant in ff. 4–310^{v} fere singulis emendationes interpretationesque stilo minuto et atramento pallidiore saec. XIV, ut videtur, tribuendae.

Liber diligenter exaratus. Constat fasciculis 52 quaternionibus in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis, ut ex notarum vestigiis (ff. 99. 171. 179. 187. 195. 211. 219. 227. 267) apparet. Inscriptiones atque numeri litteris semi-uncialibus, quas dicunt, distincta, item lemmata atque glossae nonnulla; litterae *δ* (e. g. in ff. 207. 208. 220^{v}. 287) forma singularis. Supplementa (e. g. ff. 13. 14^{v}. 15. 16^{v}. 22^{v}. 25), correctiones (e. g. ff. 20. 22. 25. 48. 67. 78^{v}. 187^{v}. 200. 251) proposuit ipse scriba, qui obiectiones insuper obelis instruxit (ff. 68. 87^{v}–88^{v}. 89^{v}–92. 331). Saec. XIV folia quae desiderabantur suppleta sunt (ff. 3–5. 10. 411. 416–418), fasciculorum supputatio nova facta est, summa foliorum quae replent orationes in calce primae singularum paginae indicata. Scholia plura erasa in ff. 336. 344^{v}. 350. 351. 370^{v}–372^{v}. 376. 383 ut Nicetae commentario spatium amplius offerretur. Margines exterior f. 77, inferior ff. 29. 170 ferro excisi. F. 397^{v} monocondylion.

F. I^{v} manu saec. XV–XVI: *Gregorij Nazianzeni sermones Quinquaginta cu(m) quibusd(am) glossulis / Quoru(m) prim(us) Apologeticus magnus / ultimus uero funebris i(n) magnu(m) Basiliu(m).* In tabula priore aversa *N̊ 3. 4 Plu*; subduntur schedulae chartac. duae, quae numeros *177* et *180* praebent; in tabula posteriore aversa lineae tres, quae vix legi possunt. In sectura inferiore libri clausi: *αʹ Γρηγορ. ὁ θεολο.*

Tabulae obductae sunt corio castaneo signato saec. XV. In tabula anteriore et in dorso schedula saec. XVII, notam rubram *479* exhibens.

480 (olim 597). Saec. XVI med., chartac., mm. 229 × 164, ff. VI. 163, linn. 22.

S. Gregorii Nazianzeni carmina selecta LVII, sub inscriptione (f. VI) *Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ποιήματα.* [1] (ff. 1–2^{v}) II 1, 14 de seipso et adversus invidos acrostichum carmen (M. 37, 1244–1250). [2] (ff. 2^{v}–5^{v})

I 1, 8 de anima (M. 446–456). [3] (ff. 5v–8) I 1, 6 de Providentia (M. 430–438). [4] (ff. 8–16) II 2, 8 ad Seleucum, Ἀμφίλοχος πρὸς Σέλευκον. καὶ ταῦτα δοκεῖ μοι τῆς θεολόγου τυγχάνειν φρενὸς ὡς παρὰ Ἀμφιλόχου γραφέντα cod. (M. 1577–1600). [5] (f. 16) I 1, 17 epigramma in templum Eliae, quod Χηρεῖον appellabatur (M. 479–480 A 7 Πηγήν, τρέφουσαν οἶκον, εὗρε τὴν δόσιν). [6] (f. 16) II 2, 30 in ecclesiam ubi manebat (M. 38, 99). [7] (f. 16r.v) I 1, 29 hymnus ad Deum (M. 37, 507–508). [8] (f. 16v) II 1, 75 lamentatio ad Christum, πρὸς Χριστὸν cod. (M. 37, 1422–1423) cui subnectuntur, titulis omissis, [9] (ff. 16v–17) II 1, 74 supplicatio ad Christum (M. 37, 1421–1423), [10] (f. 17) II 1, 52 lamentatio (M. 37, 1397), [11] (f. 17) II 1, 53 lamentatio altera (ib.), [12] (f. 17r.v) II 1, 29 de patientia (M. 37, 1288–1289). [13] (ff. 17v–23) I 2, 8 comparatio vitarum (M. 37, 649–667). [14] (ff. 23–24) II 1, 47 obiurgatio adversus partem animae rationis expertem, ἐπιτήμησις κατὰ τοῦ ἀλόγου, ἐν ἄλλῳ· εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν cod. (M. 37, 1381–1384), [15] (f. 24) I 2, 35 de philosophica paupertate, εἰς πενίαν cod. (M. 965). [16] (f. 24v) II 1, 63 lamentatio ad Christum, δέησις πρὸς Χριστὸν cod. (M. 37, 1406). [17] (ib.) II 1, 86 admonitio ad seipsum, παραίνεσις cod. (M. 37, 1432–1433) cui iungitur, nulla facta distinctione, [18] (ff. 24v–25) carminis II 1, 23 (in secessionem) pars suprema inde a versu 13 Σκεύαζε σαυτὸν ὡς τάχος πρὸς οὐρανὸν (M. 37, 1283–1284). [19] (f. 25) II 2, 2 in Sigantium eremitam, εἰς Γίγαντα ἐρημίτην ἔχοντα πηγὴν ἔνθα διέτριβε cod. (M. 38, 83). [20] (f. 25r.v) II 1, 76 alia lamentatio, πρὸς τὸν Χριστόν cod. (M. 37, 1423) cui subditur, nulla facta distinctione, [21] (f. 25v) II 1, 31 desiderium mortis (M. 1299–1300). [22] (f. 25v) II 1, 67 de se ipso (M. 37, 1408). [23] (f. 26) II 1, 33 ad Christum (M. 37, 1305–1306). [24] (f. 26v) II 1, 61 ⟨lamentatio⟩, omissis versu primo atque quattuor ultimis (M. 37, 1404). [25] (ib.) II 1, 60 adversus diabolum, πρὸς τὸν πονηρὸν cod. (M. 37, 1403–1404 A 2 καλεῖ μ' ἄχραντον ἡ χάρις παραστάτην). [26] (ff. 26v–29) I 2, 3 exhortatio ad virgines (M. 37, 632–640). [27] (f. 29r.v) I 1, 32 hymnus vespertinus, ἤτοι πρὸς τῷ τέλει εἰρημένος ὅμοιος τῷ πρὸς παρθένους (M. 37, 511–514). [28] (f. 29v) II 1, 21 in diabolum, κατὰ πονηροῦ cod. (M. 37, 1280). [29] (ff. 29v–31) I 1, 30, hymnus alius ad Deum, ὕμνος διαλυρϊκοῦ cod. (M. 37, 508–510). [30] (f. 31) I 2, 7 de castitate, περὶ ἁγνείας σώματος cod. (M. 37, 648–649). [31] (f. 31r.v) I 2, 4 ad virginem (M. 37, 640–642). [32] (ff. 31v–33) I 2, 6 de pudicitia, εἰς παρθένον ἑτέραν cod. (M. 37, 643–648). [33] (ff. 33–39) I 2, 34 definitiones minus exactae (M. 37, 945–964). [34] in sepulcrorum effossores, nempe (f. 39) II 2, 31 (M. 38, 99–100) cui subduntur, omissis inscriptionibus, [35] (f. 39r.v) II 2, 32 (M. 38, 100–101), [36] (f. 39v) II 2, 33, [37] (ib.) II 2, 34, [38] (ib.) II 2, 35, [39] (ff. 39v–40) II 2, 36, [40] (f. 40) II 2, 37, [41] (ib.) II 2, 38, [42] (ib.) II 2, 39, [43] (ib.) II 2, 40, [44] (ib.) II 2, 41,

[45] (f. 40r.v) II 2, 42, [46] (f. 40v) II 2, 43, [47] (ib.) II 2, 44, [48] (ib.) II 2, 45, [49] (ib.) II 2, 46 (M. 38, 106). [50] (ff. 40v–41v) I 1, 16 Eliae et Elisaei miracula, *θαύματα Ἡλίου* cod. (M. 37, 477–479). [51] (ff. 41v–48v) I 2, 24 dialogus adversus eos qui frequenter iurant (M. 37, 790–813). [52] (ff. 48v–57) I 2, 28 adversus opum amantes (M. 37, 856–884). [53] (ff. 57–69v) I 2, 25 adversus iram (M. 37, 813–851). [54] (ff. 69v–92) I 2, 10 de virtute, *περι ταπεινοφροσύνης, σωφροσύνης καὶ ἐγκρατειας* cod. (M. 37, 680–752). [55] (ff. 92v–95) II 1, 30 de seipso, *εἰς ἑαυτὸν διάφορον τὸ μέτρον τουτὶ* cod. (M. 37, 1290–1299). [56] (ff. 95–139) II 1, 11 de vita sua (M. 37, 1029–1166), cui subditur, inscriptione omissa, [57] (ff. 139–158) II 1, 12 de seipso et de episcopis (M. 37, 1166–1227).

Librum efficiunt fasciculi 14 seniones (excepto supremo binione) in calce primae singulorum paginae numeris α'-ιδ' signati et in calce ultimae primis insequentis folii verbis aucti. Addita sunt in custodiam folia quattuor in principio et quinque in fine (ff. I. III–V. 159–163), quae scriptura vacant. Correctiones nonnullas (e. g. ff. 2. 4v. 9v. 10. 11. 16v. 18v), supplementa duo (ff. 19. 121v), glossulas tres (f. 117v, in M. 37, 1097 v. 994 et in M. 1098 v. 998; f. 130, in M. 37, 1137 v. 1553), lacunas quasdam (ff. 70. 73v. 81. 119. 147) proposuit ipse librarius. Foliorum supputatio arabica duplex; antiquior, quam neglexi, in summis foliis dextrorsum apposita uno facta est maior, numero 31 omisso. Officinarum chartariarum signa: (ff. 1. 122 ss.) scuta Piccolominea (Briquet 5380), (ff. 4. 8. 13–121) corona cui superstat stella sex radiorum (cf. Briquet 4835). In f. II additicio ⟨Winckelmanni⟩ *πίναξ*. Foliorum sectura colore violaceo tacta.

Integumentum ex corio viridi, olim fibulis atque catena munitum. In tabula anteriore et in dorso schedula saec. XVII cum nota rubra *480*.

481 (olim 598). Saec. XV, chartac., mm. 205 × 140, ff. VI (add.). 160 (+ 157a insitic.), linn. 22-25 (in ff. 71–92. 150 linn. 30 circa).

1 S. Gregorii Nazianzeni [1] (ff. 1–53) Christus patiens * (M. 38, 133 ss.) sub titulo *Γρηγορίου τοῦ θεολογίᾳ ἐνδιαπρέψαντος ὑπόθεσις — κοσμοσωτήριον πάθος* (M. 133 n.); desinit in v. 2599 *Κἀμοὶ μεγίστη πανταχοῦ σωτηρία* (M. 338). Sequuntur, inscriptionibus omissis, [2] (ff. 53v–54v) carmen II 1, 14 de seipso et adversus invidos acrostichum (M. 37, 1244–1250), [3] (f. 55r.v) I 2, 16 de vitae itineribus (M. 37, 778–780).

2 Libanii sophistae opera varia. [1] (ff. 56–59) irae vituperatio (Foerster VIII, p. 315–324). [2] (ff. 59–61) bovis laudatio (p. 267–273). [3] (ff. 61–63) ruris et urbis comparatio (p. 353–360). [4] descriptiones septem, nempe (f. 63v) heroum cursus (p. 468–470), (ff. 63v–64v) alterius picturae (p. 470–472), (ff. 64v–65v) veris (p. 479–482, 16 *τοῖς ἀπὸ τούτων στεφάνοις*), (ff. 65v–67) kalendarum (p. 472–477), (f. 67r.v) ebrietatis (p. 477–479),

(ff. 67v–68v) belli (p. 460–464), (f. 69r.v) aulae in senatu (p. 465–468). [5] orationes duae, scilicet (ff. 69v–71) oratio 7, quod iniuste divitem fieri miserabilius sit quam pauperem esse (Foerster I, p. 373–376), (ff. 71–72) oratio 8, de paupertate, περὶ φίλων cod. (p. 385–390). [6] legationes duae, nempe (ff. 72v–76) Menelai, omissa προθεωρίᾳ (Foerster V, p. 201–221), (ff. 76–84v) Ulixis (p. 228–286). [7] (ff. 84v–88v) declamatio 46, filii abdicati defensio (Foerster VII, 550–577). [8] (ff. 89–157v) epistolae CXXXIII, ἐπιστολαὶ Λιβανίου τοῦ σοφιστοῦ cod. (Foerster X et XI), hoc ordine: 1058. 345 (in margine: πρός τινα τῶν ἀρχόντων ἐγκωμιαστικὸν ὁ Λιβάνιος πεποίηκε λόγον, ὃν ἔδειξεν ἐν θεάτρῳ). 431. 354 (τῷ αὐτῷ, sc. Ἀκακίῳ). 317 (τῷ αὐτῷ). 404. 356. 344. 323. 807 [ι′]. 679. 830 (Αὐξεντίῳ). 859 (Κύρσῳ). 60. 424. 1131 (Ἀκακίῳ). 466, quam sequitur ⟨**Dionysii sophistae** Antiocheni ep. 2⟩ (Hercher, Epistolographi graeci, p. 260). 1141. 13 [κ′]. 725. 1142 (Μαρίνῳ). 442, quae des. πλὴν τὰ ἑτέρων θαυμάζειν (Foerster X, 437, 15). 1138 (Καρίνῳ). 318. 432. 1259. 1260. 1184. 1197 [λ′]. 441. 1173. 578. 19. 333. 58. 46. 49. 37. 389 [μ′]. 1483. 197. 163. 819 cum scholio de Marco Arethusaeo. 763. 872. 851. 909. 696. 699 [ν′]. 746. 736. 121. 127. 754. 298. 1330 (τῷ αὐτῷ, sc. Ἀκακίῳ). 1288 (τῷ αὐτῷ). 651. 371 [ξ′]. 274. 1458. 735. 732. 838. 282. 299. 1257 (τῷ αὐτῷ, sc. Ἀλεξάνδρῳ). 1351. 1361 [ο′]. 1397. 1411. 1414 (τῷ αὐτῷ, sc. Ἀλεξάνδρῳ prius scriptum, Δημητρίῳ al. m.). 528. 283. 128. 481. 239. 694 cum scholio de Maximo Tyrio. 1350 [π′]. 1439. 325. 332. 1527. 1536. 1540, quae des. ὅπως ἐφ' ὧν ἐστι μενεῖ (XI, 559, 14). 693. 301. 368. 86 [ϙ′]. 476. 1430. 780. 119. 1218. 1395 (Ἐλπιδίῳ). 1433. 797. 1473. 1508 [ρ′]. 103. 1081. 1119. 1196. 1487. 810. 802. 369. 493. 1428 [ρι′]. 1429. 1224. 1185. 390. 386. 663. 125. 136. 143. 173 [ρκ′]. 237. 636. 167. 1205. 256. 1158. 435. 98. 352. 116 [ρλ′]. 245. 248. 659. 1383.

3 (ff. 158v–159) alia manu ⟨**Theodori Prodromi**⟩ στίχ(οι) εἰς τοὺς ιβ′ μῆνας, nempe versus duodecasyllabi 69 hoc ordine dispositi: in martium 4, in aprilem et maium 6, in iunium 4, in iulium et insequentes usque ad ianuarium 6, in februarium 7 (ed. Keil, *Die Monatscyclen der byzantinischen Kunst in spätgriechischer Literatur* in *Wiener Studien* XI, 1889, p. 110–115).

4 (f. 160) **Demetrii Cydonii** epistola ad Constantinum Asanem (ed. Sp. Lampros in Νέος Ἑλληνομνήμων I, 1904, p. 205–206).

Epistolae cuiusdam, ut opinor, finem exhibent lineae sex in f. 1 imo, ab illo qui ff. 70–92 supplevit, exaratae. Inc. mut. τοινυν βιβλιων καὶ τῇ τῶν παλαιῶν, des. ἡ τῆς σαυτοῦ διανοίας ἐπιμέλειαν ἔχειν.

Partes duae in unam conflatae. Priorem (ff. 1–55) efficiunt fasciculi septem quaterniones (excepto primo folia septem hodie complectente) in prima et ultima singulorum paginis signati; alteram (ff. 56–157) fasciculi duodecim item quaterniones (si excipias

primum folia septem, quartum folia quattuordecim, duodecimum folia novem hodie continentes) notis propriis distincti; in fine addita sunt folia tria (ff. 158–160).

Partis alterius folium primum fere totum excisum; in locum fasciculorum secundi et tertii, qui perierant, folia viginti duo (ff. 71–92) suffecit librarius paullo, ut videtur, recentior; idem, ni fallor, epistolarum Libanii collectionem, quae CXIX epistolas prius offerebat rubro liquore ⟨α'⟩-ριη' signatas (ep. 46 numero vacabat), ita auxit ut numerum ρλδ' adaequaret, epistolis duodecim additis in principio et tribus in f. 150 insiticio; idem insuper lineas tres ultimas ep. 237 in summo folio 151 atque numeros antiquos omnes cancellavit, numeros novos α'-ρλδ' apposuit.

Partibus compactis, fasciculi duodecim posteriores supputatione nova, quae toti codici responderet, aucti sunt, notis primigenis correctis (cf. f. 92 δ' corr. in ια', f. 124v η' corr. in ιε', f. 157v ιβ' corr. in ιθ'). In quattuor uniuscuiusque fasciculi paginis prioribus imis notae latinae saec. XV *a 1, a 2, a 3, a 4* etc.

In f. 159v nota ad annum 1438–9 pertinens: † *ἐν ἔτει ,ϛω λζω μζω, ἰνδικτιῶνος βας, ἐν μηνὶ νοεβρ(ίω), — ἐν τῇ Βενετ(ία)* add. supra, — *ἰνδικτιῶνος βας εὑρέθ(η) κύκλος (ἡλίου) γος, (σελήνης) κύκλος ιβ', θεμέλιον δ', καθ' ὃν χρόν(ον) ἔμελλε γενέσθαι τὸ πάσχα ἀπρὶλλ. ε'* (cf. *Wiener Studien* XI, 1889, p. 95).

Officinarum chartarium signa: [a] (ff. 1-6) tuba cornea (cf. Briquet 6662), [b] (ff. 24-28) littera *N* cum cruce desuper (cf. Briquet 8429), [c] (ff. 40–47) canis exsiliens (Briquet 3592), [d] (ff. 50-53) claves duae decussatae (Briquet 3837), [e] (ff. 71–90) arcubalista (cf. Briquet 796), [f] (ff. 56–70. 95–154) signum incertum.

Sententias latinas ex psalmis partim depromptas adiecit manus graeca, ut videtur, saec. XV in marginibus inferioribus ff. 99v. 102v. 103. 115. 120v. 123v. 124. 129. 132. 134v. 135. Ff. I. II. IV–VI. 157a. 158r vacua. F. III *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. De codice quaedam habes apud Foerster, Libanii opera I, 1903, p. 369–370.

Tempore Pauli III inter libros bibl. Vaticanae recensitus est noster: *592. Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ὑπόθεσις δραματικὴ κατ' Εὐριπίδην, περιέχουσα τὴν δι' ἡμᾶς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἄρρητον σάρκωσιν· καὶ τὸ ὑπὲρ ἡμῶν ἐν αὐτῇ κοσμοσωτήριον πάθος. — Λιβανίου σοφιστοῦ ψόγος ὀργῆς· καὶ ἕτερα. — Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολαί* (Haase, *Ein altes Verzeichniss der griechischen Handschriften in der Vaticana*, in Serapeum XII, 1851, p. 263).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

482 (olim 888). Saec. XIV, chartac., mm. 150×115, ff. I. 222, linn. 17–24 (ff. 1–143), 28–42 (ff. 144–222). Ordo ff. 1–32 sic reponendus: 1–8. 25–32. 9–24.

1 ⟨**Marci eremitae**⟩ [1] (ff. 1–6v) opusculi I, de lege spirituali, sententiae ρθ'-ρϙβ' (M. 65, 920 C–929, sententiae 117–201). [2] (ff. 6v–8v. 25–32v. 9–19) opusc. II, de his qui putant se ex operibus iustificari (M. 929–965). Subnectuntur duabus manibus exarata [a] (f. 19) ⟨**Gregorii Cyprii** CP. patriarchae⟩ de processione Spiritus sancti usque ad vv. *προβαλλομένων ἐκθέμενος* (M. 142, 269 B–C 10), [b] (f. 19r.v) **s. Iohannis Chrysostomi** *ἀπὸ τῆς ἑρμηνείας τοῦ Κύριε ἐκέ(κραξα)*, nempe expositionis ps. 140 loci plures

in unum compacti. Inc. *Ὥσπερ οὐδὲν ὄφελος*, des. *καὶ τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς* (M. 55, 432, 31–38; 433, 42–48; 436, 46–52; 437, 10–11 et 13–18).

2 s. Gregorii Nazianzeni carmina varia glossis interlinearibus aucta, *ἐκ τῶν ἐπῶν θεολόγου τοῦ Γρ(ηγορίου)* in margine. [1] (ff. 19v–20v) II 1, 15 <de seipso post reditum ex urbe Constantinopolitana> (M. 37, 1250–1254). [2] (f. 20v) <carminis I 1, 25> versus quattuor priores (M. 496). [3] (ff. 20v–22v) I 1, 27 parabolae Christi secundum omnes evangelistas (M. 498–508). [4] (f. 22v) II 1, 85 adhortatio ad seipsum (M. 1431–1432). [5] (ff. 22v–23) II 1, 54 adversus diabolum (M. 1397–1399). [6] (f. 23r.v) II 1, 46 adversus carnem (M. 1378–1381). [7] (ff. 23v–24) II 1, 2 Gregorii iusiurandum, *ὅροι ἠθικῶν βίων* cod. (M. 1017–1019). [8] (ff. 24. 33) II 1, 17 variorum vitae generum beatitudines (M. 781–786). [9] (f. 33r.v) II 1, 42 aerumnas suas luget, *εἰς ἑαυτόν* cod. (M. 1344–1346). [10] (ff. 33v–34) II 1, 43 ad seipsum per interrogationem et responsionem, *εἰς ἑαυτὸν* cod. (M. 1346–1349). [11] (ff. 34–35v) II 1, 19 querela de suis calamitatibus (M. 1271–1279). [12] (ff. 35v–37) II 1, 17 de diversis vitae generibus et adversus falsos episcopos, *εἰς ἑαυτὸν* cod. (M. 1262–1269). [13] (ff. 37–38) II 1, 32 de vitae huius vanitate, *εἰς ἑαυτὸν* cod. (M. 1300–1305). [14] (ff. 38–42) II 1, 13 ad episcopos (M. 1227–1244). [15] (ff. 42–43) II 1, 10 ad Constantinopolitanos sacerdotes, *εἰς ἐπισκόπ(ους)* cod. (M. 1027–1029). [16] (ff. 43–47v) I 2, 15 de exterioris hominis vilitate (M. 766–778). [17] (f. 47v) *<Π>ρὸς Φιλάγριον, ὅτι ἔστι καὶ παίζειν σεμνῶς. <Π>αίζει καὶ πολιή, τὰ δὲ παίγνια παίγνια σεμνά, Μιγνυμένης Χριστῷ τῆς ἀταλαφροσύνης, Καὶ βλοσυρὸν γελόων τρέπω φρένας. οἱ δ' Ἑλικῶνες, Ἔρρετε καὶ δάφναι καὶ τριπόδ(ων) μανίαι* (*ῥαψῳδίαι* corr. in marg.). Sequuntur nulla facta distinctione II 2, 4–6 hoc est epigrammata in Philagrium et ad patientiam (M. 38, 84–85) atque II 2, epitaphium 21 (M. 38, 21). [18] (ff. 47v–48) I 2, 26 in nobilem male moratum (M. 37, 851–854). [19] (f. 48) I 1, 15 decalogus (M. 476–477). [20] (f. 48r.v) I 1, 12 <de veris Scripturae libris> (M. 472–474). [21] (ff. 48v–49) I 1, 14 plagae Aegypti, *μάστιγες δι' ἐλεγείων* cod. (M. 475–476). [22] (f. 49) I 1, 13 <patriarchae filii Iacob> (M. 475). [23] (ib.) I 1, 60 adversus diabolum (M. 1403–1404). [24] (f. 49v) II 1, 26 precatio postridiana, *πρὸς ἑαυτὸν* cod. (M. 1285–1286), cui subduntur nulla facta distinctione II 1, 80 ad seipsum (M. 1427) atque carminis praecedentis versus duo priores. [25] (ib.) <II 1, 32 de vitae huius vanitate versus 18–24> (M. 1302 A 2–8). [26] (ff. 50–52v) II 1, 39 in suos versus, *ἐνταῦθα τὰς αἰτίας καταλέγει δι' ἃς ἔμμετρ(α) γράφειν προήχθη καὶ κατὰ Μαξίμου* cod., *πρὸς τοὺς τὰ ἔμμετρα γράφοντας, ἐν ἄλλοις· ἀπολογία τοῦ κεχρῆσθαι τοῖς μέτροις* add. manus alia (M. 1329–1336). [27] (ff. 52v–54v) II 1, 41 adversus Maximum (M. 1339–1344). [28] (f. 54v) II 1, 64 alia ad Christum,

κατὰ τοῦ πονηροῦ cod. (M. 1406). [29] (ib.) II 1, 58 adversus eumdem (M. 1402); ad hoc carmen pertinere videntur nota in margine apposita: *ζήτ(ει) τὰ πρὸ τούτου πρὸς τῇ ἀρχῇ τοῦ βιβλίου* duoque versus: *Κράτει, κράτει με μὴ προίῃ τὴν εἰκόνα, Μή μ' ὡς καλιᾶς ὄρνιν ἐχθρὸς ἁρπάσῃ.* [30] (ff. 54v–55) II 1, 56 adversus eumdem, *κατὰ τοῦ πονηροῦ* in marg. (M. 1401). [31] (f. 55) II 1, 65 lamentatio, *πρὸς τὸν Χριστόν* cod. (M. 1407). [32] (ib.) II 1, 66 alia lamentatio ad Christum, *ἄλλο* cod. (M. 1407–1408). [33] (f. 55v) II 1, 61 ⟨lamentatio⟩ (M. 1404–1405). [34] (ib.) II 1, 24 precatio matutina, *πρὸς ἑαυτὸν ὑπαυγαζούσης τῆς ἡμέρας* cod., *εὐχὴ ἑωθινὴ* man. al. (M. 1284). [35] (ff. 55v–56) II 1, 25 precatio vespertina (M. 1285). [36] (f. 56r.v) II 1, 78 ad suam animam (M. 1425–1426). [37] (f. 56v) II 1, 62 supplicatio ad Christum, *πρὸς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν* cod. (M. 1405). [38] (ff. 56v–57) II 1, 79 oratio ad Christum (M. 1417). [39] (f. 57r.v) I 2, 11 dialogus cum mundo (M. 752–753). [40] (f. 57v) II 1, 72 in exitum vitae, *πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὸ γῆρας* cod. (M. 1419–1420); cui subduntur, nulla facta distinctione, [41] (ff. 57v–58) carminis II 1, 77 (orat. ad Christum) versus septem priores (M. 1423–1424). [42] (f. 58) II 1, 53 ⟨lamentatio alia⟩ (M. 1397). [43] (f. 58r.v) II 1, 3 itinerarium Constantinopolitanum, *πρὸς τὸν Χριστόν* cod. (M. 1020–1021). [44] (ff. 58v–59) I 2, 22 ⟨de falsis amicis⟩ (M. 789). [45] (f. 59) I 2, 37 de patientia, *γνωμικά* cod. (M. 966). [46] (f. 59) *εἰς ψύχ(ην)* hoc est II 1, 81 ad animam suam atque [47] (f. 59r.v) II 1, 82 in unum compacta sine ulla distinctione (M. 1427–1428). [48] (ff. 59v–60) II 1, 87 de Dei desiderio (M. 1433–1435). [49] (ff. 60–61) II 1, 51 carmen lugubre pro anima sua, *πρὸς τὴν ψυχὴν* man. post. (M. 1394–1396), in tres partes divisum; cui subduntur, nulla facta distinctione [50] (f. 61r.v) II 1, 49 luctus (M. 1384–1385), [51] (f. 61v–62) II 1, 27 luctus (M. 1286–1287), [52] (f. 62r.v) II 1, 28 carmen elegiacum (M. 1287–1288), [53] (f. 62v) II 1, 84 lamentatio (M. 1430–1431). [54] (ff. 62v–63) carminis II 1, 22 (in secessionem) pars posterior, inde a vv. *Χριστὲ ἄναξ, τί με σαρκὸς* (M. 1281–1282). [55] (f. 63) II 1, 92 ⟨epitaphium sui ipsius⟩ (M. 1447–1448). [56] (f. 63v) II 1, 57 ⟨adversus diabolum⟩ (M. 1402). [57] (ff. 63v–66v) II 1, 68 ⟨de se ipso⟩ (M. 1409–1417). [58] (f. 66v) carminis II 1, 89 (in morbum) versus 4–6 (M. 1443). [59] (ff. 66v–68v) I 1, 10 de Incarnatione adversus Apollinarium, *κατὰ Ἀπολιναριστῶν* cod. (M. 464–470). [60] (ff. 68v–69) II 1, 18 in invidos, *δυσφορεῖ ὁ μέγας ἀφορῶν πρὸς τὸν φθόνον δι' ὃν ὑπεχώρησε τῆς Κωνσταντινου(πόλεως)* cod.; *πρὸς τοὺς φθονοῦντας ἢ πρὸς ἑαυτόν* man. al. (M. 1270). [61] (f. 69r.v) II 1, 8 in eosdem (M. 1025). [62] (f. 69v) II 1, 5 ⟨ad plebem Anastasiae⟩ (M. 1022–1023). [63] (ff. 69v–70) II 1, 6 ⟨ad eosdem⟩ (M. 1023–1024), cui subditur nulla facta

distinctione [64] (f. 70$^{r.v}$) II 1, 36 ⟨in silentium ieiunii⟩ (M. 1323–1324). [65] (f. 70^{v}) II 1, 37 ⟨de eodem argumento⟩ (M. 1324–1325), cui subditur sine ulla distinctione, [66] (ff. 70^{v}–71) II 1, 4 ⟨itinerarium Constantinopolitanum⟩ (M. 1022). [67] (f. 71) II 1, 9 ⟨in invidos⟩ (M. 1026). [68] (ff. 71$^{r.v}$) II 1, 35 ⟨in silentium ieiunii⟩ (M. 1302–1303). [69] (ff. 71^{v}–72^{v}) tristicha XI ex carm. II 1, 89 (in morbum) desumpta; leguntur huius carminis (M. 1443–1445) versus 13–17. 25–28. 19–24. 29–40 atque 41–43 sub inscriptione *πρὸς τὸν δαίμονα*. [70] (f. 72^{v}) II 1, 64 ⟨alia ad Christum⟩ (M. 1406). [73] (ib.) II 1, 48 ⟨in mortuum mundo⟩ (M. 1384). [74] (ff. 72^{v}–74^{v}) I 2, 31 distichae sententiae (M. 910–915). [75] (ff. 74^{v}–79) I 2, 9 de virtute (M. 667–680). [76] (ff. 79–80^{v}) I 1, 1 de Patre, *περὶ ἀρχῶν ἤτοι περὶ Τριάδος* cod. (M. 397–401). [77] (ff. 80^{v}–82^{v}) I 1, 2 de Filio (M. 401–408). [78] (ff. 83–85^{v}) I 1, 3 de Spiritu sancto (M. 408–415). [79] (ff. 85^{v}–88^{v}) I 1, 4 de mundo (M. 415–423). [80] (ff. 88^{v}–90^{v}) I 1, 5 de providentia (M. 424–429). [81] (ff. 90^{v}–93^{v}) I 1, 7 de substantiis mente praeditis, *περὶ λογικῶν φύσεων* cod. (M. 438–446). [82] (ff. 93^{v}–96^{v}) I 1, 9 de testamentis et adventu Christi, *περὶ διαθηκῶν* cod. (M. 456–464. [83] (ff. 96^{v}–97) I 1, 11 ⟨de Christi incarnatione⟩ (M. 470–471). [84] (ff. 97–100^{v}) I 2, 50 contra diabolum in morbum (M. 1385–1393). [85] (f. 100^{v}) *κατὰ τοῦ πονηροῦ ἐξιτήριος*, nempe carminis II 1, 5 (diabolum a se depellit) versus 13 et insequentes (M. 1400–1401). [86] (f. 101) I 2, 12 de humanae naturae fragilitate, *πρὸς τὸν κόσμον* cod. (M. 753–754). [87] (f. 101$^{r.v}$) I 2, 13 de eodem argumento (M. 754–755). [88] (ff. 101^{v}–102) I 2, 73 ⟨carmen deprecatorium⟩ (M. 1420–1421). [89] (ff. 102–108) II 1, 34 in silentium ieiunii (M. 1307–1322). [90] (ff. 108–109^{v}) II 1, 38 hymnus ad Christum (M. 1325–1329), cui subicitur nulla facta distinctione [91] (ff. 109^{v}–110^{v}) II 1, 83 de daemonum pugnis (M. 1428–1430). [92] (ff. 110^{v}–111^{v}) I 1, 36 precatio ante iter suscipiendum; des. in versum 30 (M. 518–520). [93] (f. 111^{v}) II 1, 22 ⟨carmen supplex⟩; abrumpitur in versum 12 (M. 1281). (f. 112) versus sexdecim, nempe [94] I 2, 37 ⟨alia de prospero itinere precatio⟩ et [95] I 2, 38 ⟨alia precatio⟩ (M. 520–522), deinde [96] carminis I 1, 36 versus tres ultimi (M. 520; cf. supra f. 111^{v}). [97] (ff. 112^{v}–122) II 2, 7 ad Nemesium, *ἄρχοντα ἕλληνα* add. cod. (M. 1551–1577). [98] (ff. 122^{v}–125) II 1, 88 ad suam animam (M. 1435–1442); priores versus in f. 122 iam perscripti cancellati sunt; ante versum 76 (*Σὺ δ' εἰπέ μοι κάκιστον*) inscriptio *πρὸς τὸ σῶμα*. [99] (f. 125) II 1, 71 precatio in morbo, *πρὸς Χριστόν* cod. (M. 1418–1419). [100] (f. 125$^{r.v}$) II 1, 77 ⟨oratio ad Christum⟩ inde a versu 8 (*Τολμῶ τι λέξαι...*) usque ad versum 14 (*... καὶ καθαρσίων*). [101] (f. 125^{v}) II 1, 73 lamentatio ad Christum (M. 1406). [102] (ff. 125^{v}–126) *πρὸς τὸν σατ(ᾶν)*. *Οὗτος πόσον παίζεις με καὶ κακοῖς πόσον; Αἰδοῦ τὸ λουτρὸν κ. τ. λ.* nempe

carminis II 1, 60 versus quinque ultimi (M. 1404). [103] (f. 126) II 1, 89 in morbum, πρὸς ἑαυτόν cod.; des. in versum 12 (M. 1442–1444); huius carminis partem alteram praebent ff. 71v–72v. [104] (f. 126r.v) II 1, 79 ad animam suam (M 1426–1427). [105] (ff. 126v–130) I 2, 14 de humana natura (M. 755–765). [106] (ff. 130–140v) II 1, 45 de animae suae calamitatibus, εἰς ἑαυτόν cod. (M. 1353–1378). [107] (f. 140v) II 2, 1 in Gigantium (M. 38, 81–82). [108] (ff. 140v–141v) carminis II 1, 44 (in monachorum obtrectatores, πρὸς λοίδορον καὶ σκωπτικὸν πλούσιον cod.) versus viginti quattuor priores (M. 37, 1349–1351). [109] (ff. 141v–142v) II 1, 40 in invidos, ἐνόδια cod., ceteris abrasis (M. 1337–1339). [110] (f. 142v) II 1, 7 Vale ad inimicos dictum, ἄλλο cod. (M. 1024). [111] (f. 142v–143) II 2, 23 quod propter lapsos non decet criminari castos (M. 38, 95). [112] (f. 143) II 1, 59 adversus diabolum (M. 37, 1403). [113] (f. 143r.v) carminis II 1, 23 (in secessionem, ἀπορία ἐπὶ τῶν τοῦ Θεοῦ κριμάτων cod.) versus duodecim priores (M. 1282–1283). [114] (f. 143v) I 1, 12 <de veris Scripturae libris> versus quattuor priores (M. 472). [115] (ff. 143v–144) I 2, 10 <de virtute>, inde a versu 934 (M. 747–752). [116] (f. 144v) I 2, 27 in divitem male moratum (M. 854–856). [117] (f. 144v) II 1, 20 <oratio ad Christum in morbo> (M. 1279–1280). Sequitur poematum divisio brevis (περὶ ἀρχῶν — γνῶμαι δίστιχοι).

2 **Strabonis** epitome Vaticana, quae dicitur (de qua cf. G. Kramer, Strabonis geographica I, Berolini 1844, p. XLIII–XLV). Ordo librorum ex quibus epitome concinnata est, distinctionibus non semel omissis, hic est: [a] (ff. 145v–146) liber III; [b] (ff. 146–148) liber IV; [c] (ff. 148–149v) liber V; [d] (ff. 149v–151) liber VI (lib. III–VI fragmenta, quae continentur in epitome, recensuit Kramer, op. cit., I, p. 463–470); [e] (ff. 151–155) liber VII (Kramer II, p. 588–592), quem insequuntur (ff. 155–157v) fragmenta alia eiusdem libri (ed. Kramer II, p. 73, 10–91 sub litt. E); [f] (ff. 157v–161) liber VIII; [g] (ff. 162–165) liber IX; [h] (ff. 165v–166v) liber X; [i] (ff. 167–170) liber XI; [k] (ff. 170–174) liber XII (index fragmentorum lib. VIII–XII apud Kramer II, p. 592–611); [l] (ff. 174v–177) liber XIII; [m] (ff. 177–181) liber XIV; [n] (ff. 181–185v) liber XV; [o] (ff. 185v–191v) liber XVI; [p] (ff. 191v–198) liber XVII (index fragmentorum lib. XIII–XVII apud Kramer III, p. 433–452); [q] (f. 199) liber I; [r] (ff. 199–204v) liber II (index fragmentorum lib. I et II apud Kramer I, p. 462–463). Ad eumdem librum (cap. 5 § 26) pertinere videntur lineae tres superiores f. 145 (Kramer I, p. 191–192).

Quae sequuntur usque ad finem codicis speciem farraginis grammatico-mythologicae prae se ferunt.

3 (f. 145) <de capitis morbis et praesertim de affectionibus quae capillis accidunt>. Inc. Ἀπορρέουσιν αἱ τρίχες, des. εἰ δὲ ψυχρὰ ἡ αἰτία

ὅταν παχὺν ἐστίν (cf. Paulus Aegineta lib. III, 3, ed. Heiberg, Lipsiae 1921, p. 184).

4 (f. 145) ⟨dictionum quarumdam explicatio⟩. Post verba ὅτι μελάγκραινα σφενδόνη σχοίνου εἶδος ἐξ οὗ πλέκεται τὰ σχοινία, quae cancellata sunt, interpretantur voces plures inter quas ταμιεύειν, χράω, ὑβρίζω, σπουδάζειν, καταδουλοῦν. Abrumpitur in vv. καὶ γὰρ τάγμα παραλλάττειν, ἁμαρτάνειν ἐστιν. Ἀτενὲς ἦθος τὸ σκληρὸν καὶ ἄγριον καὶ εἰς τὸ (?) ἀτενὲς... Ad eamdem fortasse συλλογὴν pertinent aliae dictiones in f. 205^{r-v} traditae. Prima Ὑπηρέσιον· ἐστὶν τὸ κῶας, ᾧ ἐπικάθηνται οἱ ἐρέσσοντες διὰ τὸ μὴ συντρίβεσθαι αὐτῶν τὰς πυγάς (cf. Suidas, ed. Bekker, p. 1067); des. in vv. ὅτι μέσον Μιλήτου καὶ Πριήνης ὁ Μαίανδρος ῥεῖ.

5 (ff. 206–208) ⟨etymologiae variae⟩. Inc. ex abrupto ἀγήοχα· ἀπὸ τοῦ ἄγηχα (cf. Suidas, ed. Ada Adler, Lipsiae 1928, p. 26); desinit haud paucis, ut videtur, perditis in explicationem vocis μορμώ.

6 (ff. 208–215^{v}) Παροιμίαι δημώδεις κατὰ ἀλφάβητον, nempe proverbia selecta (Heutsch et Schneidewin, Paroemiographi graeci, Gottingae 1839, p. 473–477).

7 (f. 215^{v}) Φωκυλίδου, hoc est pseudo-Phocylidea 36. 80. 57. 58. 60–62.

8 (ff. 215^{v}–217) περὶ γενητοῦ καὶ ἀγενήτου. Inc. Φύσεως μέν ἐστι τὸ ἀγένητον καὶ γενητόν; des. σχιζόπτερα, δερμόπτερα, πτιλωτά, ὡς αἱ σφῆκες κολεόπτερα. S. Basilii homiliarum in Hexaemeron loci plures citantur (cf. M. 29, 84 C–161 A). Subduntur (f. 217) vitae definitiones (inc. Τὸ τοῦ βίου ὄνομα πολλαχῶς εἴρηται, des. τῆς ψυχῆς ἀποβίωσιν προσαγορευόμεν) atque medicinae divisiones (inc. Εἰσὶ τὰ πρῶτα μέρη τῆς ἰατρικῆς δύο, des. καὶ ἀναληπτικὸν καὶ προφυλακτικόν).

9 (ff. 218–219) ⟨definitiones aliae⟩. Inc. mut. ὅσια τὰ βέβηλα εἰς ἃ ἐστιν εἰσϊέναι. Inter alias voces explicantur ψῆτται, ἄνθρωπος, σῶμα, ἑστία, Ποσειδῶν, Ἑρμῆς, ἥλιος, σελήνη, ἐνιαυτός, νοήσις, σωφροσύνη. Des. in vv. καὶ μηδὲν ἐπισυρομένου ἀλλότρ(ιον). οὕτως Ἀριστοτέλης ἐν ἠθικοῖς.

10 (ff. 219^{v}–221) ⟨de planetis et cyclis solaribus⟩. Inc. Ἰστέον ὅτι τὰ πλανώμενα τῶν ἄστρων, des. ἐπὶ πλέον περὶ αὐτοὺς ἐγχρονίζοντος.

11 (f. 221^{v}) ⟨dictionum quarumdam interpretatio⟩. Inc. Καταναττω τὸ γεμίζ(ω): καπυρόν: εὐκλήρημα τὸ εὐτύχημα, des. ἤγουν προηγουμένου αὐτοῦ τῆς θαλάσσ(ης) κατετόλμησαν.

12 (ff. 221^{v}–222) ⟨grammatica plura ad verborum quorumdam declinationem pertinentia⟩. Inc. Ὄλλυμι, ὀλλύω, ὤλλυον; des. ἥμαρτον, ἀφ' οὗ τὸ ἁμάρτων. Deinde alia manu: ἡνίκα ὑπὸ τοῦ λόγου ἤρχετο ἐξαγριαίνεσθαι ὁ Θρασύμαχος προσέβλεψα αὐτὸν πρῶτος (Plato, de Republica 336 D).

Codex male habitus, temporis atque blattarum iniuriis graviter affectus. Constat duabus partibus in unam conflatis. Priorem (ff. 1–144) efficiunt fasciculi 18 quaterniones in duas series distributi, hoc est [a] (ff. 1–48) fasciculi 1–6 in suprema uniuscuiusque pagina β′–⟨ζ′⟩ signati, [b] (ff. 49–144) fasciculi 7–18 in prima et suprema singulorum notis α′–ιβ′ instructi. Manus diversae eiusdem aetatis hanc partem absolverunt, correctionibus, supplementis glossisque nonnullis in marginibus aut inter lineas additis. Quot fuerint partis alterius (ff. 145–222) fasciculos aegre recognosci potest, notis omnibus perditis et compaginibus, quae pessum ibant, dissolutis. F. 46 est hodie frustum chartae folio moduli maioris inclusum. F. 217ᵛ vacuum.

Fasciculus primus saec. XV iam perierat, quando superstites notis slavicis in prima uniuscuiusque pagina instructi sunt.

Folia complura schedis translucidis contecta. Margines interiores nova charta tempore recentiore refecti.

F. 1 manu saec. XV: *Carmina et sententie Grego* (cancell.) *cum co(m)mentar.* | *Gregorij theologi seu Nazianz.* Inferius alia manu *N°. 59* | *4 Plu. secr.* Notae duae ⟨L. Zaccagni⟩ in ff. 123ᵛ et 143ᵛ. De libro quaedam invenies apud Kramer (op. cit., t. I, p. XLIII–XLV).

Integumentum ex corio rubro obscuro. In dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

483 (olim 323). Saec. XIII–XIV, chartac., mm. 192×128, ff. VII. 185 (+63ᵃ. 132ᵃ), linn. 22–34.

1 **S. Gregorii Nazianzeni** epistolae CXXXV (M. 37, 21 ss.), quibus immixtae sunt **s. Basilii** epistolae VI. (f. 1) 239. (f. 1ʳ·ᵛ) 20. (f. 1ᵛ) 127. (ff. 1ᵛ–3) 77. (f. 3) 159. 186. (f. 3ʳ·ᵛ) 21. (f. 3ᵛ) 100. (ff. 3ᵛ–4) 230, *Θεοδώρῳ*. (f. 4) 174. (f. 4ʳ·ᵛ) 14. (ff. 4ᵛ–5) 204. (f. 5) 175. (f. 5ʳ·ᵛ) 87. (f. 5ᵛ) 173. (ff. 5ᵛ–6) 132. (f. 6) 135. (f. 6ʳ·ᵛ) 133. (f. 6ᵛ) 136. 70. (f. 7) 94. 33. (f. 7ʳ·ᵛ) 37. (f. 7ᵛ) 211. (ff. 7ᵛ–8) 219. (f. 8) 220. (f. 8ʳ·ᵛ) 221. (f. 8ᵛ) 56. 76, *Γρηγορίῳ*. 123. (f. 9) 168. 169. 209. 81, *Γρηγορίῳ*. 73. 109. (f. 9ʳ·ᵛ) 108. (f. 9ᵛ) 119. 110. 116. 117. 112. 113. 124. (ff. 9ᵛ–10) 89, *τῷ αὐτῷ* nempe *Θεοδώρῳ*. (f. 10) **s. Basilii** ep. 171 (M. 32, 645), **s. Gregorii Nazianzeni** ep. 167, **s. Basilii** ep. 170. (f. 10ʳ·ᵛ) **s. Gregorii Nazianzeni** ep. 218. (f. 10ᵛ) 240. 226. (ff. 10ᵛ–11) 193, *Βιταλίῳ*. (f. 11) 194, *τῷ αὐτῷ*. 75. (f. 11ʳ·ᵛ) 207. (f. 11ᵛ) 208. (ff. 11ᵛ–12) 176. (f. 12) 82. 161. 115. (f. 12ʳ·ᵛ) 172. (f. 12ᵛ) 229. 3. 55. 97. (ff. 12ᵛ–13) 128. (f. 13) 137, *Δομεαρίῳ*. 205. 242. (f. 13ʳ·ᵛ) 158. 122. 151. (ff. 13ᵛ–14) 164, quae inc. *Ἡ καλὸς ἐγώ*. (f. 14) 187. (f. 14ʳ·ᵛ) 198. (f. 14ᵛ) 200. 177. (ff. 14ᵛ–15ᵛ) 178. (f. 15ᵛ) 69. (ff. 15ᵛ–16) 16. (f. 16) 17. (f. 16ʳ·ᵛ) 18. (ff. 16ᵛ–17) 44. (f. 17ʳ·ᵛ) 197, *Γρηγορίῳ παραμυθητική*. (f. 17ᵛ) 24. 23. (ff. 17ᵛ–18ᵛ) 141. (f. 18ᵛ) 104. (ff. 18ᵛ–19) 130. 152. (f. 19ʳ·ᵛ) 125. (ff 19ᵛ–20) 140. (f. 20) 106, quae des. *παραμυθεῖσθαι τὸ γῆρας ἡμῶν* (205 C 15). (f. 20ʳ·ᵛ) 143. (f. 20ᵛ) 150. (ff. 20ᵛ–21) 145. (f. 21) 147. (f. 21ʳ·ᵛ) 148. (f. 21ᵛ) **s. Basilii** ep. 167. (ff. 21ᵛ–22) **s. Gregorii Nazianzeni** ep. 11, *Γρηγορίῳ*. (f. 22ʳ·ᵛ) 182,

Γρηγορίῳ. (f. 22ᵛ) 98. (ff. 22ᵛ–23) 29. (f. 23ʳ·ᵛ) 215, quae des. *πρὸς τοὺς ψόφους ἐξαγριαίνουσιν* (352 B 4). (ff. 23ᵛ–24) 32. (f. 24ʳ·ᵛ) 7. (ff. 24ᵛ–25) 103, *ἀνεπίγραφος* cod. (f. 25ʳ·ᵛ) 154. 153. (ff. 25ᵛ–26) 155. (f. 26ʳ·ᵛ) 244. (ff. 26ᵛ–27) 139. (f. 27) 157. (f. 27ʳ·ᵛ) 138. (ff. 27ᵛ–28) ⟨**s. Basilii**⟩ ep. 169. (f. 28) **s. Gregorii Nazianzeni** ep. 179. (f. 28ʳ·ᵛ) 190. (ff. 28ᵛ–29) 192. (f. 29) 232. 210. (f. 29ʳ·ᵛ) 120. (ff. 29ᵛ–30ᵛ) 10. (f. 30ᵛ) 15. 39. (ff. 30ᵛ–31ᵛ) 223. (f. 31ᵛ) 222. 156. (f. 32) 238, quae des. *ἑαυτοὺς καταστήσετε* (381 B 11; cf. G. Mercati, Varia Sacra I, 1903, p. 89-90). (f. 32ʳ·ᵛ) 195. (f. 32ᵛ) 144, quae des. *κἂν οἱ Ῥωμαίων ἑτέρως κρίνωσιν* (248 A 3). (ff. 32ᵛ–33) 126. (f. 33ʳ·ᵛ) 146. (f. 33ᵛ) 67. (f. 34) ⟨**s. Basilii**⟩ ep. 1, quae inc. *Λόγον ἐρῶ πρὸς τὴν σὴν λογιότητα, θαυμαστὸν μὲν ἴσως, ἀληθὲς δέ. Ἐγὼ κατέλιπον κ. τ. λ.* (M. 32, 220 A 13 ss.). (ff. 34–35) 112. (f. 35ᵛ) **s. Gregorii Nazianzeni** ep. 163. (ff. 35ᵛ–36) 160. (f. 36) 68. 149. (f. 36ʳ·ᵛ) 162. In fine subscriptio rubra: *Τέλ(ος) τῶν ἐπιστολῶν Γρηγ(ο)ρ(ίου) τοῦ θεολόγου*; deinde alia manu † *Γρηγορ(ίου) θεολ(ό)γ(ου) ἐπιστολαὶ εκάτὸν πεντηκονταμία. Ο Μανουήλ.*

2 *Διαφόρων φιλοσόφων ἐπιστολαί.* [1] **Cratetis** epistolae XXXIV (Boissonade, *Notice des lettres de Cratès le cynique contenues dans le manuscrit 483 du Vatican*, in *Notices et extraits des manuscrits* XI, 1827, p. 16-46; Hercher, Epistolographi graeci, Parisiis 1873, p. 208-217) hoc ordine: (f. 37) Boiss. 1. 2. Hercher 6. 5; (f. 37ʳ·ᵛ) 2; (f. 37ᵛ) 11. Boiss. 3. 4; (ff. 37ᵛ–38) Hercher 14; (f. 38) 8. Boiss. 5; (f. 38ʳ·ᵛ) 6; (f. 38ᵛ) 7. 8. Hercher 4; (ff. 38ᵛ–39) 13; (f. 39) Boiss. 9. Hercher 7. Boiss. 10; (f. 39ʳ·ᵛ) 11; (f. 39ᵛ) 12–15; (ff. 39ᵛ–40) 16; (f. 40) 17–19; (f. 40ʳ·ᵛ) 20; (f. 40ᵛ) 21; (ff. 40ᵛ–41) 22; (f. 41ʳ·ᵛ) 23; (f. 41ᵛ) 24. Hercher 12. [2] (f. 41ᵛ) **Socratis** ad Platonem (Boissonade, p. 51; Hercher, p. 616). [3] (ff. 41ᵛ–42) **Aristotelis**, *Ἀριστοφα(νης)* cod., ad Theophrastum (Boissonade, p. 51-52; Hercher, p. 174). [4] (f. 42) **Menippi** *αὐτοπηρήταις* (Boissonade, p. 53-54; Hercher, p. 400). [5] (f. 42) **Heracliti** ep. 2, *Δαρείῳ* cod. (Hercher, p. 280). [6] **Anacharsidis** (f. 42) ep. 4, (f. 42ʳ·ᵛ) ep. 5, (f. 42ᵛ) ep. 1 editis (Hercher, p. 102–103) breviores. In fine alia manu: *τεσσαράκοντα ἐπιστολαὶ τῶν ῥητόρων.*

3 (ff. 43–51) *ἐπὶ τῇ τῶν Βουλγάρων συμβάσει*, nempe, ut videtur, sermo de pace quam anno 927 composuerunt Bulgari et Graeci (ex hoc codice ed. F. I. Uspenskij in *Lětopiś istoriko-filologičeskago obščestva pri imp. novorossijskom Universitetě* IV, Vizantijskoe otdělenie, Odessa 1894, p. 55–94; cf. G. Mercati, *Minuzie* [31] in *Bessarione* an. XXIII, 1919, p. 38-39).

4 (ff. 51–58) **Tiberii rhetoris** de schematibus Demosthenis, *Τιβερίου περὶ σχημάτων ῥητορικῶν* cod. (C. Walz, Rhetores graeci VIII, p. 527–577).

5 epistolae anonymae octo. [1] (ff. 58v–59) de anima a corpore soluta. Inc. Ἠρώτησας περὶ τῆς ἀπολυομένης ψυχῆς, des. ἀλλ' ἔστιν αὐταῖς διάλογος τὰ ἀλλήλων νοήματα. [2] (f. 59r.v) de vita philosophica. Inc. Ἐρωτᾷς ποίαν αἱρεῖσθαι δεῖ τῶν ζωῶν τὸν φιλόσοφον, des. τὴν κεκρυμμένην ἐν Θεῷ ζῶμεν ζωήν. [3] (ff. 59v–60) de variis etymologiis. Inc. ⟨Τ⟩ί σοι καὶ τοῖς ἰταλικοῖς ὀνόμασιν, des. τῇ μεγαλωνυμίᾳ τῆς κλήσεως. [4] (f. 60r.v) ⟨**Eustathii Thessalonicensis** seu potius **Pselli**⟩ epistola (Eustathii ep. ν' apud M. 136, 1320). [5] (ff. 60v–61) interpretatio Cantic. canticorum 8, 1. Inc. ⟨Θ⟩αυμάσιον οἷον τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ᾄσματος, des. ἡ κεκρυμμένη τῶν ἀπορρήτων μυσταγωγία. [6] (ff. 61–62) interpretatio psalmi 71, 15. Inc. ⟨Ἠ⟩ρώτησας ὡς ὁ εἰς τὸν Σολομῶντα, des. καὶ ἀκίβδηλος. [7] (f. 62r.v) interpretatio Iudic. 1, 15. Inc. ⟨Τ⟩ὸ δός μοι λύτρωσιν ὕδατος καὶ λύτρωσιν μετεώρων, des. πρὸς ἀκρίβειαν τῇ ἱστορίᾳ συμφωνοτέρα. [8] (ff. 62v–63) de Christo. Inc. Ὥσπερεὶ δύο ζώων, des. ἐν ἑκάστῳ τούτων ᾠκονόμει τὰ δέοντα.

6 **Nicephori Blemmidae** [1] (ff. 64–76v) de anima (ed. Lipsiensis III, 1784, p. 29–48). [2] (ff. 76v–103) ⟨de corpore⟩ (ed. laud., p. 1–29); praemissum est prooemium Περὶ ψυχῆς εἰρηκέναι — λόγον ὑπόμνησιν, ut in cod. 246, f. 257.

7 (ff. 104–127v. 134. 128–132) **Ioelis** chronographia compendiaria, Ἰωήλ (sequitur spatium vacuum duodecim circiter litt.) ἡγου(μένου?) χρονογράφ⟨ο⟩ς ἐν συνόψει cod. (M. 139, 224 ss.), des. in vv. παρεδόθη τοῖς Ἰταλοῖς, ut in ed. (M. 283); quae finis eo magis trunca vel imperfecta videtur quod f. 132r fere totum, f. 132a r.v scriptura vacant.

8 Παροιμίαι δημώδεις ἐκ τῆς Διογενιανοῦ συναγωγῆς, nempe **Diogeniani** [a] (ff. 133. 135–137) centuria I, 1–23, 50–71, 24–49 (Leutsch et Schneidewin, Paroemiographi graeci I, Gottingae 1839, p. 180 ss.); [b] (ff. 137–139) cent. II, 3–30. I, 72–II, 2; [c] (ff. 139–142v) cent. II, 31–III, 42; [d] (ff. 142v–157v) cent. III, 43 (ἀρχὴ τοῦ βῆτα)–V, 36a. V, 37–VIII, 70 (op. cit., p. 319).

9 **Themistii (Sophoniae)** in Aristotelis parva naturalia commentaria (ed. P. Wendland, Commentaria in Aristotelem graeca, voluminis V pars VI, Berolini 1903). [1] (ff. 158–165v) de memoria et reminiscentia. [2] (ff. 165v–172) de somno et vigilia. [3] (ff. 172–178) de insomniis. [4] (ff. 178–180v) de divinatione per somnum. In fine: τέλος τοῦ περὶ μνήμης — μαντικῆς (op. cit., p. 44): — Ἰω(άνν)ου ἡ βίβλος ἥδε.

10 (ff. 182–185) ⟨s. **Isidori Pelusiotae** epistolae II, 48–58⟩. Ep. 48 inc. mut. κυρίου· ὁ δὲ Ἰούδας (M. 78, 489 C 1); ep. 58 abrumpitur in vv. καὶ τῶν σφόδρα (500 D 1).

F. 181 litteris rubris fere evanidis monitio, quae inc. ⟨Σ⟩ὺ δέ μοι χαῖρε καὶ μένε, des. μηδὲν ὧν ἐβούλου πεποιηκότι. F. 181v fragmentum

ascetico-morale, quod inc. abrupte *νοῦς γὰρ ἐπὶ ταῖς εἰς τὸ φαῦλον ἡδοναῖς,* des. *οἷσπερ ἂν φαίνοιτο τὸ πταίειν ἡδύ, καὶ τοῖς.*

Liber constat fasciculis 23 quaternionibus (exceptis 17 ternione, 18 foliorum novem) atque binione (ff. 182-185) in fine addito. Ex scriptura, linearum numeris fasciculorumque notis erui potest librarios plures coaevos sese excipientes partes diversas mox in unam compactas absolvisse. Partes quinque enim sunt propria supputatione distinctae: [a] (ff. 1-63[a]) fasciculi 8 in prima et suprema pagina signati, [b] (ff. 64-103) fasciculi 5 in prima pagina *α'-ε'* notati, [c] (ff. 104-132[a]) fasciculi 4 in ultima pagina *α'-⟨δ'⟩* distincti, [d] (ff. 133-157) fasciculi 3 in prima pagina *α'-⟨γ'⟩* notis instructi, [e] (ff. 158-181) fasciculi 3 eadem ratione qua praecedentes *⟨α'⟩-γ'* numerati. Folia haud pauca tineis perterebrata schedulis translucidis refecta.

F. I[v] manu saec. XV *Epistole d⟨i⟩ santo Girgorio;* ib. alia manu: *Ep(isto)le Gregorij Nazianzeni et quorunda(m) alior(um)* | . *Tractatus de Conuentione Bulgaror(um)* | *Tyber⟨ii⟩ de figuris Rhetoricis.* Ff. II-III index latinus saec. XVII-XVIII. Ff. IV-VII[v] *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩ saeculo praeterito, a Boissonade fortasse, emendatus atque nota *Codex ob Tiberii rethoris schemata cum edito comparanda* in fine auctus. F. 1 et 182 imis sigillum bibliothecae Nationalis Parisiensis rubrum, Vaticanae nigrum. F. 185[v] inverso *ὁ μητροπολίτης* litteris inter se colligatis ter scriptum. Ff. 63[a]. 103[v]. 132[v]. 133[r-v] scriptura vacant.

Tegumentum membranaceum, in cuius dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

484 (olim 820). Saec. XVI med., chartac., mm. 331 × 231, ff. IV. 277 (+ 3[a-c]), linn. 29.

Ex codice 485 totus descriptus est. *Πίναξ τῶν πραγματειῶν τοῦ παρόντος τεύχους* (= cod. 485, ff. 1-3) occupat ff. 1-3[v].

1 Ecloga Gregoriana praemissis (f. 4) prooemio *Τοῖς τοῦ περιβοήτου* atque nota *Χρὴ γινώσκειν* (cod. 485, f. 4[r-v]). *α'* (ff. 4[v]-12) *περὶ Θεοῦ* (cod. 485, ff. 4[v]-12[v]) . *πγ'* (ff. 109[v]-110[v]) *εὐχαὶ ἀκροτελεύτιοι* (cod. 485, f. 110[r-v]). *πδ'* (f. 110[v]-137[v]) *συναγωγὴ ἐξηγήσεων* (cod. 485, ff. 111-129[v]) *πε'* (ff. 138-177) *ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ αὐτοῦ θεολόγου* (cod. 485, ff. 130-165[v]). *πϛ'* (ff. 177[v]-183[v]) *ἀπανθίσματα ἐκ τῶν ἐπῶν* (cod. 485, ff. 167-172[v]. *πζ'* (ff. 184-193[v]) *ἀπανθίσματα ἐκ τῶν ἰάμβων* (cod. 485, ff. 172[v]-181[v]). (ff. 194-195[v]) *ἐκ τῶν Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους ὅρων* (cod. 485, ff. 182[r-v]).

2 (ff. 196-227[v]) Ecloga Dionysiana ut in cod. 485, ff. 183-212[v].

3 (ff. 228-273[v]) Ecloga Maximiana, ut in cod. 485, ff. 213-260.

Liber a ⟨Viviano Brunoro⟩ circa annum 1570 perscriptus.

Fasciculi 34 quaterniones, excepto 29 ternione, numeris in prima singulorum pagina ima distincti, primis subsequentis fasciculi verbis in ultima. Adsuta sunt, extra supputationem, folia decem in principio, quattuor in fine. Inscriptiones, litterae initiales rubro colore perscriptae. Officinarum chartariarum signa: [a] (ff. I-82. 234-273) cervus circulo inscriptus (Briquet 3338), [b] (ff. 84-232) stella sex radiorum circulo inclusa (Briquet 6097).

Totum codicem cum exemplari contulit, supplementis correctionibusque auxit, non semel addito nominis sui compendio, Matthaeus Devarius in bibliotheca Vaticana librorum graecorum emendator, qui in fine definitionum notavit (f. 195ᵛ): *uide(n)tur deesse no(n)nulla ad executione(m) propositoru(m) ὀρρωδίας, θορύβου, ψοφοδεΐας et δεισιδαμονίας, sed tamen in originali* (cod. 485, f. 182ᵛ) *nihil ultra habetur MT Deuar:* —. F. I–IV. 3ᵃ⁻ᶜ. 274–277 scriptura vacant. In summis ff. 4 ss. notatio arabica antiqua haud semel resecta.

Ad hunc codicem pertinere videtur schedula membranea anno 1550 posterior: *Gregorii Theologi flores | et collectiones sermonu(m)* | . *870* (*70* in rasura), quam nuper repertam tabulae priori aversae agglutinandam curavimus.

In tabulis et dorso corio obscuro signato contectis, tesserae Gregorii XIII et G. Sirleti card. bibliothecarii. Catenae et fibularum vestigia. In tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVIII cum nota rubra *484*.

485* (olim 324). Saec. XIII, chartac., mm. 295×213, ff. 260, linn. 30–32.

Eclogae Gregoriana, Dionysiana, Maximiana. *Πίναξ τῶν πραγματειῶν τοῦ παρόντος τεύχους*, qui praemittitur (ff. 1–3), argumento instructus est: *Πρώτη δὲ τῶν ἄλλων ἀπανθίσματα καὶ ἐκλογὴ τῶν ὅλων λόγων τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ θεολ(όγο)υ εἰς ὀγδοήκοντα πρὸς τοῖς ἑπτὰ τίτλους διῃρημένη. ἑκάστῳ δὲ τίτλῳ διάφορα κεφάλαια ὑποτέτακται οἰκείως ἔχοντα πρὸς τοὺς τίτλους ἑαυτῶν. τίτλον δὲ νῦν λέγομεν τὴν αἰτίαν τῆς συναγωγῆς τῶν ὑποκειμένων ἑκάστῃ κεφαλαίων, ἤτοι τὴν ὑπόθεσιν. πρῶτος δὲ τίτλος ὁ περὶ Θεοῦ.* Sequuntur (ff. 1–2) tituli: ⟨*α'*⟩, *περὶ Θεοῦ* — *πζ', ἀπανθίσματα ἐκ τῶν ἰάμβων αὐτοῦ*, (f. 2) *ἐκλογὴ τῆς βίβλου τοῦ μεγ(ά)λ(ου) Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου*, (ff. 2–3) *ἐκλογὴ τῶν τοῦ ἁγίου Μαξίμου πάντων.*

1 Ecloga Gregoriana, praemissis ᵃ (f. 4ʳ·ᵛ) prooemio *Τοῖς τοῦ περιβοήτου Γρηγορίου κ. τ. λ.* (ed. G. Przychocki in Eos XVI, 1910, p. 110), et ᵇ (f. 4ᵛ) nota marg. *Χρὴ γινώσκειν ὅτι τὰ ἀνθολογηθέντα κ. τ. λ.* (*loc. cit.*). *α'* (ff. 4ᵛ–12ᵛ) *περὶ Θεοῦ.* Excerptum primum inc. *Τάξις ἀρίστη παντός*, des. *εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι* (oratio 2; M. 35, 408 A 10–13); ultimum inc. *Ἐπειδὴ γὰρ ᾤετο*, des. *τοῦ θανάτου θανατωθέντος* (oratio 39; M. 36, 349 A 14–B 4). *β'* (ff. 12ᵛ–15) *περὶ τῶν προσηγοριῶν τοῦ υἱοῦ.* *γ'* (ff. 15ᵛ–16ᵛ) *περὶ Θεοῦ καὶ ταῦτα.* *δ'* (ff. 16ᵛ–17) *περὶ ἀγγέλων.* *ε'* (ff. 17–18ᵛ) *περὶ τοῦ εἰσφέρειν Θεῷ.* *ϛ'* (ff. 18ᵛ–19) *περὶ θείου φόβου καὶ μεγάλου.* *ιϛ'* (f. 48ʳ·ᵛ) *περὶ μικροῦ ποιμνίου.* *κ'* (f. 54ᵛ) *ὅτι δεῖ τρέχειν ἀεὶ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς.* *λε'* (ff. 66–67ᵛ) *πρὸς τοὺς μετὰ τὴν στάσιν ἐπανελθόντας εἰς ὁμόνοιαν.* *με'* (ff. 72–73ᵛ) *ἐπὶ ἀταξίᾳ στοιχείων καὶ ἀνωμαλίᾳ καιρῶν καὶ τοιαύταις θεηλάτοις πληγαῖς καὶ πειρασμοῖς παραμυθίαι καὶ νουθεσίαι.* *νε'* (ff. 88ᵛ–90) *ἔπαινοι γυναικῶν.* *οε'* (ff. 100ᵛ–101ᵛ) *ἔπαινοι Κωνσταντινουπόλεως.* *πβ'* (ff. 104–110) *ἀπανθίσματα τῶν τοῦ θεολόγου ῥητῶν ἁπλῶς.* *πγ'* (f. 110ʳ·ᵛ) *εὐχαὶ ἀκροτελεύτιοι.* Margines ff. 4ᵛ–110ᵛ occupant,

diversis manibus exarata, glossae, versus, excerpta quorum nonnulla ex utroque Testamento desumpta sunt; alia nomen prae se ferunt (f. 71) Aristidis, (f. 43v) Chrysostomi, (ff. 34. 35v. 63) Homeri, (f. 84v) Isidori; scholia insuper Ϛη', quae ad ff. 4v–103 pertinent, longiora inventa quam ut in *μετωπίοις* teste monitione f. 4v (*Ζήτει τὴν περὶ τούτου ἐξήγησιν ἐν τῷ τέλει — καὶ κατὰ τάξιν ἐτέθησαν*) describi potuissent, in ff. 111–129v sub inscriptione *πδ'· συναγωγὴ ἐξηγήσεων εἴς τινα τῶν προγραφέντων ῥητῶν οἷς ἀριθμητικὰ στοιχεῖα ἐπίκειται* collecta sunt. *πε'* (ff. 130–165v) *ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ αὐτοῦ θεολόγου*, nempe epistolae selectae et epistolarum quarumdam loci varii. Praecedit argumentum (ed. Przychocki, *op. cit.*, p. 111): *Τριάκοντα καὶ διακοσίων οὐσῶν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τ. θ. δύο καὶ ἐνενήκοντα τὰς πάσας ἐξελεξάμην... [a] αἱ μὲν ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα καθὼς εἶχον ἔχουσιν ἀνεπιχειρήτως, [b] ἓξ δὲ καὶ μόνων ἀνειλόμην τὰ προοίμια μόνα καὶ μικρόν τι πρός, [c] καὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν μετὰ τὰς δύο ταύτας καὶ ἐνενήκοντα, πολλὰ νοήματα καὶ ὅσα καιριώτερα σπουδαίως ἀναλεξάμενος εἰς ἐπιστολὰς ἐσχημάτισα κ. τ. λ.* Citantur integrae, ni fallor, inscriptionibus saepissime omissis, epistolae LXXXVIII (M. 37, 21 ss.), nempe (f. 130) 52 *Νικοβούλ(ῳ) ἀνεψιῷ*, (ff. 130–131) 51, (f. 131) 54. 1, (ff. 131–132) 4, (f. 132r.v) 5, (f. 132v) 2, (ff. 132v–133) 6, (f. 133r.v) 45, (f. 133v) 47, (ff. 133v–134) 40, (f. 134) 59, (ff. 134–135) 48, (ff. 135–136) 58, (f. 136) 49, (f. 136r.v) 46, (ff. 136v–137) 16, (f. 137r.v) 76, (f. 137v) 182, (ff. 137v–138) 185, (f. 138r.v) 228, (ff. 138v–139) 44, (f. 139) 66, (ff. 139–140) 141, (f. 140r.v) 154, (ff. 140v–141) 156, (ff. 141–142) 10, (f. 142r.v) 173, (ff. 142v–143) 125, (f. 143) 130, (ff. 143v–144v) 79, (f. 144v) 107. 109. 108. 118, (ff. 144v–145) 111, (f. 145) 112. 113. 119. 110. 99, (ff. 145v–146) 206, (ff. 146–147) 178, (ff. 147–148) 32, (f. 148v) 35. 36. 213, (ff. 148v–149) 165, (f. 149r.v) 56, (ff. 149v–150v) 77, (f. 151) 239, (f. 151r.v) 12, (f. 151v) 177. 21 (f. 152r.v) 224, (f. 152v) 157. 167, (ff. 152v–153) 175, (f. 153) 187, (ff. 153–154) 190, (f. 154) 191, (f. 154r.v) 168, (f. 154v) 209, (ff. 154v–155) 216, (f. 155) 217, (ff. 155v–156) 204, (f. 156) 124. 226. 75, (f. 156v) 242. 234, (ff. 156v–157) 100, (f. 157) 240, (f. 158v) 140, (f. 159r.v) 128, (f. 159v) 38. 159, (ff. 159v–160) 181, (f. 160) 104, (ff. 161v–162) 193, (f. 162) 194, (ff. 162v–163) 183, (f. 163r.v) 135, (f. 163v) 93, (f. 164) 80. 90, (ff. 164v–165) 203, (f. 165) 98. Editis breviores inveniuntur epistolae XV, nempe (f. 146) 145, (f. 148) 92, (ff. 150v–151) 174, (ff. 151v–152) 67, (f. 152) 147, (f. 153) 188, (f. 155r.v) 230, (f. 160) 227, (f. 160v) 199, (f. 161) 208, (ff. 163v–164) 94, (f. 165) 138, (f. 165r.v) 153, (f. 165v) 127. 41. Excerpta complura praebent ff. 145v (post ep. 99). 147 (post ep. 178). 148 (post ep. 92). 148v. 149v. 150v. 154v. 156v. 157r.v. 157v–158v. 158v–159. 160r.v. 161. 161r.v. 162r.v. Primum: *Φιλοσοφεῖς τὰ πνευματικά· δοίης δὲ ἡμῖν ἀπόδειξιν ὠφελείας*

καὶ σπουδῇ καὶ πνεύματι βοηθούμενος; ultimum inc. *Ἐπειδὴ τὴν περὶ τῆς νύμφης πεῦσιν ἡμῖν ἐπέστρεψας*, des. *ὡς παραδηλοῖ τὸ δάκρυον.*

πϛʹ. *Ἀπανθίσματα ἐκ τῶν ἐπῶν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου.* Initium capit collectio (f. 167) a carmine I 1, 29 (hymnus ad Deum: M. 37, 507–508); sequitur (f. 167r.v) *εὐχή*, revera carminis II 1, 1 (de rebus suis) versus triginta quinque priores (M. 969–972); (ff. 169–170) *σχετλιαστικὰ πρὸς ἑαυτόν*; (f. 170r.v) *κατὰ τῆς σαρκός*; (f. 170v) *ἐπίκλησις δακρύων*; (ff. 170v–171v) *παραινετικά*; (f. 171v) *περὶ θείου ἔρωτος*; (ib.) *περὶ ἑνώσεως ψυχῆς καὶ σώματος*, scholio uno (*Τὰ μὲν ἀνθρώπινα σώματα — ὑποταγησόμεθα τῷ Πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν*) addito; sectio ultima (f. 172r.v), sub inscriptione *τὰ ἐντεῦθεν εἰσὶ διάφορα ἔπη*, constat versibus 22, quorum primum: *Αἴθ' ὄφελον νόον αἰὲν ἀτάσθαλον, ἀστατέοντα*, ultimum: *Πρίν τι λαβεῖν τίουσιν, ἀτὰρ στυγέουσι λαβόντες.*

πζʹ. *Ἀπανθίσματα ἐκ τῶν ἰάμβων τοῦ αὐτοῦ θεολόγου.* Huius *συλλογῆς* divisiones praecipuae: [1] (ff. 172v–175) post carmina II 1, 62 (lamentatio ad Christum; M. 37, 1405) atque II 1, 24–25 fere integra (precationes matutina, vespertina; M. 1285–1286) afferuntur excerpta alia, quorum versus supremus: *Φύλασσε σαυτόν, πτῶμα δ' ἄλλου μὴ γέλα.* [2] (f. 175r.v) *γνωμικά*. Versus primus: *Ὄψις συνήρπασέ με πλὴν ἐπεσχέθην*, ultimus: *Ποῖ τις τράπηται, πῶς φύγῃ κακοῦ φοράν.* [3] (f. 175v) *ἕτερα μονόστιχα*. Versus primus: *Ῥάβδος δικαίου πλεῖον ἢ τιμὴ κακοῦ*, ultimus: *Κρεῖσσον κατηφὲς ἦθος ἢ τεθρυμμένον.* [4] (ff. 175v–176v) sub inscriptione *τὰ ἐντεῦθεν εἰσὶ στίχοι διάφοροι, πεντάστιχα, τετράστιχα, τρίστιχα, δίστιχα καὶ μονόστιχα* inveniuntur versus 43, quorum primus: *Τὰ νῦν δοκεῖ μὲν ἠρεμεῖν, δέος δέ μοι*, ultimus: *Ῥυτὶς γὰρ ἐστὶ πραγμάτων ἐμπειρία.* [5] (ff. 176v–178) sub inscriptione *ἕτερα μονόστιχα* leguntur versus 93, quorum primus: *Οὐκ οἶδα ποίαν τοῦ λόγου τεμῶ τρίβον*, ultimus: *Τεμεῖ τὸ χεῖρον ἡ μάχαιρα τοῦ λόγου.* [6] (ff. 178–181v) carmen I 2, 34 definitiones minus exactae (M. 37, 945–964). In marginibus ff. 178–181v occurrunt definitiones aliae ex Platone et Aristotele depromptae, ut edocet monitio praevia: *Οἱ παραγεγραμμένοι πεζοὶ ὅροι ἐκ τῶν Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους ὅρων παρετέθησαν.* Prima: *Ἀριστοτέλους. Θεὸς ἐστὶ τὸ πάντων ἐπέκεινα. Πλάτων δέ φησιν· Θεὸς ἐστὶν οὐσία ὑπερούσιος, ἀΐδιος, ἀπαράλλακτος, πάσης οὐσίας δημιου(ρ)γός.* Ultima inc. *Τύχη ἐστὶν σύμπτωμα καὶ συνδρομή*, des. *χωρὶς τέχνης καὶ φύσεως γινόμενα.* Sequuntur (f. 182r.v), sub titulo *ἐκ τῶν Πλάτωνο(ς) καὶ Ἀριστοτ(έ)λ(ους) ὅρων*, definitiones aliae nempe *περὶ στοιχείου κοσμικοῦ, περὶ τῶν τεσσάρων τούτων στοιχείων, περὶ αἰσθήσεως, περὶ τῶν πέντε αἰσθήσεων, περὶ ἀρετῆς, περὶ τῶν τεσσάρων γενικῶν ἀρετῶν, περὶ φόβου.*

2 (ff. 183–212) Ecloga Dionysiana, ἐκλογὴ τῆς βίβλου τοῦ μεγάλου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου περιέχουσα τὰ καιριώτερα πάντα σώζοντα μὲν εἰλικρινεῖς τὰς ἐννοίας τῶν κεφαλαίων, συντεθειμένα δὲ πρὸς τὸ σαφέστερον καὶ εὐσύνοπτον cod. Sequitur argumentum Ἔγραψε δὲ τὴν τοιαύτην βίβλον πρὸς Τιμόθεον — τὰ δὲ παρὰ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς. Ordo capitum: (ff. 183–184) περὶ τῆς ἁγίας τριάδος; (ff. 184–189ᵛ) κοινὰ τῆς ἐν τριάδι μιᾶς θεότητος; (ff. 189ᵛ–194) ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ κακόν, καὶ περὶ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ πλατύτερον; (f. 194ʳ·ᵛ) περὶ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως; (ff. 194ᵛ–195) περὶ αἰῶνος, καὶ αἰώνων, καὶ αἰωνίων; (ff. 195–202) περὶ τῆς οὐρανίου ἱεραρχίας; (f. 202ʳ·ᵛ) περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας; (ff. 202ᵛ–205) τελετὴ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος; (f. 205) διά τί ἐν τῇ θεογενεσίᾳ τοῦ βαπτίσματος ἕτεροι ἀντὶ τῶν βρεφῶν ἐπερωτῶνται καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποκρίνονται; (ff. 205–207ᵛ) μυστήριον συνάξεως εἴτουν κοινωνίας; (ff. 207ᵛ–208) μυστήριον τελετῆς μύρου; (ff. 208–209) περὶ ἱερατικῶν τάξεων καὶ ἀποκληρώσεων, δυνάμεών τε καὶ ἐνεργειῶν; (ff. 209–210) μυστήριον ἱεραρχικῶν τελειώσεων; (f. 210ʳ·ᵛ) περὶ τῶν τελουμένων τάξεων; (ff. 210ᵛ–211ᵛ) μυστήριον μοναχικῆς τελειώσεως; (ff. 211ᵛ–212ᵛ) μυστήριον ἐπὶ τῶν ἱερῶς κεκοιμημένων. Textus, qui legitur, ab editione non semel discrepat; scholia quaedam in marginibus occurrunt.

3 (ff. 213–260) Ecloga Maximiana, ἐκλογὴ τῶν τοῦ ἁγίου Μαξίμου πάντων, ἤγουν κεφαλαίων, ἀποκρίσεων, ἐπιστολῶν καὶ λόγων cod. Sunt capita LXXI sine numeris; cap. 1, περὶ Θεοῦ, inc. Εἷς Θεός, ὅτι μία θεότης (M. 90, 1189 A10–12); cap. 2 περὶ τοῦ υἱοῦ; cap. 3 περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος; cap. 4 περὶ τῆς θείας δημιουργίας; cap. 22 (f. 230ᵛ) περὶ νοῦ καὶ λόγου καὶ αἰσθήσεως; cap. 29 (ff. 234ᵛ–235) περὶ νοοῦντος, καὶ νοουμένου, καὶ νοήσεως, καὶ νοήματος; cap. 31 (ff. 235–238) περὶ παθῶν; cap. 32 (f. 238ʳ·ᵛ) περὶ ἀπαθείας; cap. 40 (ff. 245ᵛ–247) περὶ τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης; cap. 53 (ff. 249ᵛ–250) περὶ χρήσεως καὶ παραχρήσεως; cap. 59 (f. 253ᵛ) περὶ ἑνώσεως τῶν ὄντων; cap. 70 (f. 258ʳ·ᵛ) περὶ τῆς ἐκκλησίας; cap. 71 (ff. 258ᵛ–260) περὶ τῆς θείας ἱερουργίας, quod inc. Ἡ ἁγία τράπεζα τύπος ἐστὶ τῆς φάτνης, des. κέκριται τῶν κεκληρωμένων τῆι ἐκκλησίᾳ. Scholia complura in marginibus apposita sunt.

4 alia manu excerpta ex **Flavii Iosephi** bello iudaïco desumpta, nempe (f. 260) lib. IV, 451–484. 530–533; (f. 260ᵛ) lib. VI, 292. 293. 420 et lib. VII, 96–99. 178–185.

Liber humore et blattis multum laesus. Constat fasciculis triginta quattuor quaternionibus (si excipias 1 trium foliorum, 2 binionem, 3 septem foliorum, 15 quinionem, 17 novem et 22 quinque foliorum, 28 ternionem). Manus diversae, ni fallor, coaequales sese excipientes hunc perscripserunt, locos nonnullos gypso super illito deleverunt aut correxerunt. Notae antiquae perditae, ut videtur, in summa uniuscuiusque fasciculi

prima pagina dextrorsum suppletae sunt. Inscriptiones, numeri, litterae initiales maiores rubro liquore distincta. Ff. 165v. 260v fere dimidia et f. 166 prius vacua scriptiunculas graecitatis infimae praebent. Folia complura inquinata et perterebrata, non sine scripturae damno, schedulis chartaceis indecore refecta.

Inter libros Sixti IV noster recensetur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 239: « Collecta B. Gregorii Nazanzeni, Dionysii et Maximi. Ex papiro in albo »).

Integumentum ex corio rubro. In dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

486 (olim 322). Saec. XIV ex., chartac., mm. 220×150, ff. 117 (+ 1a-b), linn. 22-33.

Manuelis Calecae et **Demetrii Cydonii** opera varia.

1 (ff. 1b-53v) **Manuelis Calecae** ⟨de principiis fidei catholicae⟩ (M. 152, 429-661). Praemittuntur ⟨manu L. Allatii⟩ (f. 1av) operis titulus et divisio, nota *Idem opus habetur Cod. 1091 Vatic.*, (f. 1b) auctoris nomen.

2 (ff. 54-69) ⟨**Demetrii Cydonii** oratio ad Romaeos deliberativa⟩ (M. 154, 961-1008). In summo folio 54 manus coaeva litteris rubris notavit: *λόγος ἱστορικός, ὡς οἶμαι τοῦ Κυδ(ώ)ν(η)*.

3 ⟨**Manuelis Calecae**⟩ sermonum lineamenta, hoc est [1] (ff. 70-71v) in s. Barbaram. [2] (ff. 72-73v) in s. Andream. [3] (ff. 74r-v) in Matth. 11, 5 *Pauperes evangelizantur.* [4] (f. 75r-v) in Ioh. 1, 27 *Cuius non sum dignus ut solvam eius corrigiam calceamenti*; sequuntur litteris hebraicis initium ps. 125, alphabetum, initium ps. 1. [5] (ff. 101-103) in Ioh. 29, 30 *Et inclinato capite emisit spiritum.* [6] (f. 103v) in Matth. 27, 61 *Erat autem ibi Maria Magdalene.* [7] (f. 104) in Matth. 28, 6 *Surrexit, non est hic.* [8] (f. 104v) in Apoc. 3, 12 *Qui vicerit faciam illum columnam.*

4 ⟨eiusdem⟩ epistolae. [1] (f. 76r-v) Inc. mut. *ποιεῖς οὔτε φθονῶν*, des. *ἐπὶ πάντων ἰσχυροτέραν εἶναι φασί.* [2] (ff. 76v-77) *τοῖς Ξανθοπούλοις μοναχοῖς.* Inc. *Ἤδειν ὑμᾶς τὰ κάλλιστα καὶ βουλομένους*, des. *ἐὰν ὑμεῖς ἐπιτρέπητε.* [3] (ff. 77-78v) *τῷ Ἀσάνῃ.* Inc. *Ὤμην σε τὸ βιβλίον παρ' ἡμῖν ἱκανὸν*, des. *ἀπόδοσιν ἐν βραχεῖ γενήσεσθαι ὑπισχνούμην.* [4] (ff. 78v-80) *τῷ αὐτῷ.* Inc. *Πάνυ σου θαυμάζω τὴν γνώμην*, des. *καὶ εὐχαῖς παρὰ πάντα τὸν βιον ἀμείψομαι.* [5] (ff. 80v-88) monodia super Meledone. Inc. *Ὦ οἵαν ἡμῖν ὁ χρόνος ὑπόθεσιν*, des. *εἴ τις τῶν σὲ ποθούντων τοῦτο ὑποστήσεται* (cf. cod. Laurentianus LXXIV, 13, ff. 229 ss. apud Bandinium III, 106). [6] (f. 88r-v) epistola sine inscriptione. Inc. *Καὶ τοῦτο τῆς πρὸς ἡμᾶς σου γνώμης*, des. *ἵνα μὴ φαινόμενον τοὺς ἀναγινώσκοντας ἀποκναίῃ.*

5 ⟨**Demetrii Cydonii**⟩ varia. [1] (ff. 89-94) *τοῦ αὐτοῦ μονωδ(ία)*, hoc est monodia occisorum Thessalonicae (M. 109, 640-652). [2] (ff. 94v-96v) *τοῦ αὐτοῦ ἑτ(έ)ρ(α) μονωδ(ία)*, nempe epistola ad Iohannem Palaeologum *Ανηνέγκαμεν*

(ed. G. Cammelli in *Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher* III, 1922, p. 68 ss.); abrumpitur in vv. *τοῦτον δὲ προσήκει ζῆν; ἀνα* | (p. 71, 17). [3] (ff. 97–100v) de contemnenda morte fragmentum initio et fine mutilum; inc. *καὶ ἄγεσθαι· ὅπερ ἑπόμενον*, des. *μηδέποτε δυναμένους κατασχεῖν* (M. 154, 1192 A 2–1200 A 15).

6 ⟨**Manuelis Calecae**⟩ [1] (ff. 105–108) fragmentum ⟨de processione Spiritus Sancti et de Graecorum caecitate⟩. Inc. *Εἰ μὲν αἰσθήσει μόνον ὥσπερ τὰ λοιπὰ τῶν ζώων*, des. *καὶ τῇ τῶν ἄλλων κακίᾳ προσχρώμεθα.* [2] (ff. 109–112) ⟨in librum de essentia et operatione (M. 152, 284–428) prologus⟩. Inc. *Ἡ περὶ Θεοῦ θεωρία οὐ τὴν ἀνθρωπίνην μόνον*, des. *ὅσα χρήσιμα προϋποτιθέμενοι τῷ λόγῳ.*

7 (ff. 113–114v) ⟨l i t u r g i a s. I o h a n n i s C h r y s o s t o m i⟩. Inc. mut. *Μαρίας μετὰ πάντων τῶν ἁγίων*, abrumpitur in vv. *πρόσδεξαι καὶ ἐκ στόματος* (Euchologion, ed. Romae 1873, p. 45–48 paucis mutatis).

8 ⟨**Manuelis Calecae** in Aristotelis physicam⟩. [1] (ff. 115–116v) notae in lib. I, 1–3(9) *ἔνιοι δ' ἐνέδοσαν*. Inc. *Τὸ βιβλίον τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως διαιρεῖται εἰς ὀκτὼ μέρη*, abrumpitur in vv. *ἑκάτερον δὲ ἄτοπον καὶ φησίν.* [2] (f. 117v) libri VII summarium.

Partes plures in unum conflatae. Manuel Calecas, ut edocuit v. cl. Ioh. Mercati (*Notizie di Procoro e Demetrio Cidone, Manuele Caleca ..., Studi e Testi* 56, 1931, p. 87–88, 133–134) ff. 70–75, 101–104v. 105–112. 115–117v sine ullo dubio perscripsit; idem fortasse ff. 1–53v, quae saltem emendationibus additionibusque auxit, exaravit. Manus quinque coaevae reliqua folia perscripserunt, hoc est [a] ff. 54–60v, [b] ff. 60v–69, [c] ff. 76–88, [d] ff. 89–100, [e] ff. 113–114. Codicis ordo primigenius aegre statui potest, compaginibus nonnullis hodie solutis, notis antiquis γ^{ov}–ϵ^{ov} tantum servatis (in imis ff. 22. 29. 37), notis recentioribus α'–ιζ' vero utcumque adiectis. Officinarum chartariarum signa: (ff. 98–99) arcubalista (cf. Briquet 791), (ff. 102–103) basiliscus (Briquet 2630), (ff. 1–6. 46–52) circuli duo linea recta in crucem desinente coniuncti (Briquet 3182), (ff. 90–96) claves duae decussatae (cf. Briquet 3840), (ff. 9–11. 76–83) tuba cornea (Briquet 7666), (ff. 54. 60–67) unicornuus bifrons (Briquet 15841). Margines interiores refecti, folia complura schedis translucidis restaurata. Ff. 69v. 108v. 112v vacua, item ff. 69r. 71v. 108r. 112r dimidia. F. 1r.v *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. Ff. 74r et 75v phototypice habes expressa apud Ioh. Mercati (*op. cit.*, tav. IV).

Integumentum membranaceum. In dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

487 (olim 321). Saec. XIII, chartac., mm. 345 × 255, ff. II (add.). 270, linn. 38–43.

1 **S. Gregorii Nazianzeni** XVI orationum collectio, commentario ⟨**Nicetae Heracleensis**⟩ auctarum, fere ut in cod. 457. Praemittitur (f. I) *πίναξ τῆς παρούσης βίβλου* manu saec. XVI medii digestus. [1] (ff. 1–6v) oratio 1, in

s. Pascha I, *λόγος εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν* cod. [2] (ff. 7–49) oratio 45, in s. Pascha II. Praeponitur argumentum, quod inc. *Τὸν παρόντα δεύτερον περὶ τοῦ Πάσχα λόγον μετὰ τὴν ἐξέλευσιν*, des. *καὶ ἐπὶ τὴν κατὰ λέξιν σὺν Θεῷ ἐξήγησιν*. [3] (ff. 49–59ᵛ) oratio 44, in novam dominicam, *καὶ εἰς τὸ ἔαρ καὶ εἰς τὸν μ(ά)ρ(τυρα) Μάμαντα* add. cod. [4] (ff. 59ᵛ–77ᵛ) oratio 41, in Pentecosten, *λόγος δ' τῆς Πεντηκοστῆς* cod. [5] (ff. 77ᵛ–89) oratio 15, in Maccabaeorum laudem; omittitur scholion s. Ioh. Chrysostomi in cod. 457, ff. 116ᵛ–117 insertum. [6] (ff. 89–99) oratio 24, in laudem s. Cypriani. [7] (ff. 99–108ᵛ) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem. [8] (ff. 108ᵛ–120ᵛ) oratio 39, in Theophania, *λόγος εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν* cod. [9] (ff. 120ᵛ–156ᵛ) oratio 43, in laudem Basilii Magni. [10] (ff. 156ᵛ–170) oratio 39, in sancta lumina. [11] (ff. 170–198) oratio 40, in sanctum baptisma; inscriptio *εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα* posterius suppleta est; argumentum fusius quam in cod. 457, f. 256. [12] (ff. 198–201ᵛ) oratio 11, ad Gregorium Nyssenum, *εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου* cod. [13] (ff. 201ᵛ–219) oratio 21, in laudem Athanasii. [14] (ff. 219–234ᵛ) oratio 42, Supremum vale. [15] (ff. 234ᵛ–252) oratio 14, de pauperum amore. [16] (ff. 252–264ᵛ) oratio 16, in patrem tacentem.

(ff. 265–268) XVI orationum argumenta, fere ut in editione Sajdak (Historia scholiastarum, p. 166–174); discrepant *α'* [orat. 1] (Inc. *Ἄκων εἰς ἱεροσύνην ὁ μέγας οὗτος πατὴρ ἀχθείς*, des. *ὡς ἡ ἐπιγραφὴ παριστᾷ*), *ζ'* [orat. 19] (Inc. *Ἰουλιανὸς τίς οὐχ ὁ παραβάτης*, des. *εἰς φειδὼ τῆς ἐκκλησίας*), *ιδ'* [orat. 42] (Inc. *Ἀπ' Αἰγύπτου συλλεγέντες ἐπίσκοποι*, des. *τὰ ἐξιτήρια*). Additur (f. 268ʳ·ᵛ) *προτροπὴ πνευματικῆς θεωρίας*, quae inc. *Ὅσον γὰρ σὺ ὁ σπουδαῖος*, des. *ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Χριστοῦ*.

2 (f. 268ᵛ) Tabula paschalis, cui subduntur *πασχάλιον τῶν αἰώνων ὅλων* hoc est modus inveniendi Pascha, cycli lunae decemnovennalis atque solaris. Praemissum est alia manu paschalion ad annum 1330–1331 pertinens.

3 **Nicephori Callisti Xanthopuli** carmina iambica duo. [1] (f. 269ʳ·ᵛ) de imperatoribus Orientis, usque ad versum *Ἀνδρόνικος παῖς συνδρομὴ τῶν χαρίτων* (Labbaeus, de Byzantinae historiae scriptoribus ... *Προτρεπτικόν*, Parisiis 1648, p. 34); [2] (ff. 269ᵛ–270) de patriarchis Constantinopolitanis (ib. p. 35–36), usque ad versum *Πάλιν Ἀθανάσιος ἐξ ἡσυχίας* [an. 1303–1311]. Inter lineas *ἔτη* et *μῆνες* rubro colore indicantur.

4 (f. 270ᵛ) *Οἰκτροῦ μοναστοῦ ταυτὶ Ματθαίου θύτου* [1] ⟨de officiis magnae ecclesiae⟩ (M. 157, 129 III). [2] ⟨de officiis palatii⟩ (M. 157, 236–239). Sequuntur versus triginta politici (*Ταύταις ἐκτόπως ταῖς τιμαῖς κεχήναμεν οἱ πλεῖστοι — τῆς τε παρούσης τῆς φθαρτῆς καὶ τῆς προσδοκωμένης*) ad idem carmen pertinentes, ut in cod. Vindob. 51 (cf. Lambecii-Kollarii, Commentariorum ...

liber VIII, 983). (ib.) Mensium nomina *ῥωμαϊστί, ἑλληνιστί, ἑβραϊστί, αἰγυπτιστί.*

Fasciculi 33 quaterniones in prima singulorum pagina signati et folia sex librum efficiunt. Nicetae commentarium atque orationum argumenta (ff. 1–268v) eadem exaravit manus; *πασχάλιον* (f. 268v), Nicephori carmina (f. 269–270), Matthaei descriptiones (f. 270v) tribus diversis tribuenda sunt. Verba s. Gregorii colore rubro pallidiore distincta. Marginibus apposita sunt correctiones (e. g. ff. 168. 173v. 200v), supplementa (e. g. ff. 167. 167v. 168v. 189. 197. 199v. 211v. 260v), notae (ff. 64v librarii manu. 172. 179. 198v. 201v).

Liber humore atque blattis multum laesus, praesertim ad margines exteriores. Saec. XVI medio chartis indecore refectus est ⟨V. Brunoro⟩ curante, qui *πίνακα* f. 1 digessit, verba nonnulla passim restauravit (e. g. ff. 2v. 17. 22v. 268). Eodem fortasse tempore ordo fasc. *ιζ'–ιθ'* turbatus, ut edocent monitiones ff. 136v. 144v. 152v, restitutus est. Supputatio foliorum arabica duplex.

F. 270, post litteras circiter 15 erasas, nota ⟨*τῆ*⟩*ς δέλτου σ̄*(*σθ'* manus alia add.) *τὴν ἀρχὴν εἰσὶ φύλα ὀκτὼ ἄγραφα.* Ff. 241–270 ima numeris 1–30 insignita. Ff. II. 267 addita et vacua. De codice quaedam habes apud I. Sajdak (op. cit., p. 153–154).

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

488 (olim 326). Saec. X et XII, mm. 265×182, ff. II (chartac. add.). 260. Codices duo in unum compacti: I (ff. 1–144) saec. X, membran., linn. 30. II (ff. 145–260) saec. XII, chartac., linn. 23.

I. – Codex antiquior. **Nicetae David** (*Νικήτα τοῦ καὶ Δαυὶδ δούλου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ φιλοσόφου* ff. 1. 47v. 114v) expositio carminum arcanorum s. Gregorii Nazianzeni, ut in cod. Santandreano (cf. M. 105, 14–15). [1] (ff. 3–6v) carmen I 1, 1 de patre, *περὶ ἀρχῶν* in subscr. (M. 37, 397–401). Prooemium (ff. 1–3) *Οἱ μὲν παρ' Ἕλλησι φιλοσοφώτατοι — Γρηγορίου ἀληθοσοφία* (M. 105, 577–581). Commentarius (ff. 3v–8) inc. *Οἶδα μέν φησιν ἡ θεόληπτος,* des. *λόγον ἀληθείας ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν, ἀμήν.* [2] (ff. 8v–15) carmen I 1, 2 de filio (M. 37, 401–408). Argumentum (f. 8r.v) inc. *Ἐκθέμενος περὶ ἀρχῶν,* des. *ὡς ἡ χάρις χαρίζεται οὕτως ἐξηγώμεθα.* Commentarius (ff. 8v–15) inc. *Ὁ περὶ ἑνὸς τῶν τριῶν προσώπων,* des. *σύμμορφος ἡμῖν γεγονώς, ᾧ δόξα κ. τ. λ.* [3] (ff. 15–22) carmen I 1, 3 de Spiritu sancto (M. 408–415). Argumentum (f. 15v) inc. *Θεολογήσας ὁ θεοληπτότατος,* des. *τὸ πνεῦμα θεηγορεῖ καὶ λέγει.* Commentarius (ff. 15v–22v) inc. *Ὦ ψυχή, ἡ θεολόγος ἑαυτῇ,* des. *καὶ δόξης συμπαραλάβοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀμήν.* [4] (ff. 23–32) carmen I 1, 4 de mundo (M. 415–423). Argumentum (f. 23) inc. *Ἱκανῶς διὰ τῶν προειληφότων,* des. *χρονίως προκατειλημμένη.* Commentarius (ff. 23–32v) inc. *Ἄγε δὴ οὖν φησιν,* des. *ἐπιβατεύουσιν, ἐν οὐρανοῖς συμβασιλεύοντες τῷ πατρὶ κ. τ. λ.* [5] (ff. 32v–39)

carmen I 1, 5 de providentia (M. 424–429). Argumentum (f. 32v) inc. *Φιλοσοφήσας περὶ τῶν δύο κόσμων*, des. *διαλαμβάνει καὶ φησίν*. Commentarius (ff. 32v–39v) inc. *Εἴρηται τῇ θεολόγῳ φωνῇ*, des. *τῇ βασιλίδι Σιὼν συγκαταπαύουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων*. [6] (ff. 39v–46v) carmen I 1, 7 de substantiis mente praeditis, *περὶ τῶν λογικῶν οὐσιῶν* cod. (M. 438–446). Argumentum (f. 40) inc. *Διειληφὼς περὶ τοῦ διττοῦ κόσμου*, des. *ἰσχνολογῶν ὁ θεηγόρος φησίν*. Commentarius (ff. 40–47v) inc. *Φυσιολογίας ἐνταῦθα*, des. *καὶ θελητὴν ἐνώπιόν σου, ἀμήν*. Subscr. *περὶ τῶν νοερῶν οὐσιῶν καὶ ἀγγελικῶν*. [7] (ff. 47v–55) carmen I 1, 8 de anima (M. 446–456). Argumentum et commentarius (ff. 47v–55v) in M. 38, 685–700. [8] (ff. 56–62) carmen I 1, 9 de testamentis et adventu Christi (M. 37, 456–464). Argumentum et commentarius (ff. 56–63v) in M. 38, 700–712. Subscr. *περὶ ἐπιφανείας ἢ θεοφανειας Χριστοῦ Ἰησοῦ*. [9] (ff. 64–74) carmen I 2, 9 de virtute, *περὶ ἀρετῆς ἀνθρωπείας* cod. (M. 37, 667–680). Argumentum et commentarius (ff. 64–74v) in M. 38, 712–729. Subscr. *περὶ ἀρετῆς ἀνθρωπίνης*. [10] (ff. 74v–83) carmen I 2, 14 de humana natura (M. 37, 755–765). Argumentum et commentarius (ff. 74v–85) in M. 38, 729–745. [11] (ff. 85–94) carmen I 2, 15 de exterioris hominis vilitate, *περὶ εὐτελείας τοῦ ἐκτὸς ἀνθρώπου καὶ τῆς τῶν παρόντων ματαιότητος* cod. (M. 37, 766–778). Argumentum et commentarius (ff. 85–95) in M. 38, 745–760. Subiungitur (ff. 95–97) carmen I 2, 16 ⟨de vitae itineribus⟩ (M. 37, 778–781). Argumentum et commentarius (ff. 95v–98) in M. 38, 760–764. Subscr. *περὶ τῆς τῶν παρόντων εὐτελείας καὶ ματαιότητος*. [12] (ff. 99–103v) carmen I 2, 17 variorum vitae generum beatitudines, *μακαρισμοὶ καὶ ὅροι πνευματικοῦ βίου* cod. (M. 37, 781–786). Argumentum et commentarius (ff. 99–104v) in M. 38, 764–773. Subnectitur (ff. 104v–105) carmen II 1, 2 Gregorii iusiurandum, *ὅροι βίου* cod. (M. 37, 1017–1019). Commentarius (ff. 105–107) in M. 38, 773–777. [13] *ἐξήγησις εἰς τὴν γνωμολογίαν τοῦ ἔπους τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, ἧς ἡ ἀκροστιχ(ὶς) αὕτη· Γνῶμαι Γρηγορίου, δίστιχος εὐεπίη, Ἐσθλὸν ἄθυρμα νέοις, καὶ χάρις ἐξοδίη*, hoc est (ff. 108–113v) carmen I 2, 31 distichae sententiae (M. 37, 910–915). Argumentum et commentarius (ff. 107–114) in M. 38, 777–788. Subscr. *εἰς τὰ ἀπόρρητα τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ἔπη πρᾶξις ιγ'*. [14] *ἑρμηνεία τῶν τετραστίχων τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, οἷς ἐπέγραψεν οὕτως· Γρηγορίου πόνος κ. τ. λ.*, hoc est (ff. 115–144) carmen I 2, 33 tetrastichae sententiae (M. 37, 928–945). Argumentum et commentarius (ff. 114v–144v) in M. 38, 788 ss.; desiderantur vv. *καὶ κατηύθηναν — ἀπόστολοι καὶ προφῆται* (837, l. 6 ab imo –840, 31) duobus foliis post f. 143v perditis; commentarius abrumpitur in vv. *τῆς βασάνου τῶν ἁμαρτωλῶν δεη* | (841, 4).

II. – Codex recentior. 1 ⟨s. Anastasii Sinaïtae quaestiones variae⟩ ab editis non semel discrepantes, lacunis laborantes: (ff. 145–151v) quaestio 1 inde a vv. ὄντος θείου λύχνου usque ad vv. κἂν μὴ ἐξ ὅλου κατεχόμεθα (M. 89, 329 C 5–342 C 4). (ff. 258–259v) quaestio 2 inde a vv. τοίνυν μεγίστη πασῶν usque ad vv. τί γὰρ ὤνησεν (345 B 4–349 C 3). (f. 260r.v) quaestio 3 inde a vv. τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν usque a vv. ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παρ⟨α⟩| (353 C 2–356 B 6). (f. 152r.v) quaestio 5 inde a vv. τὰς ἐντολὰς usque ad vv. ἄνθρωπε, σκηνοπηγίας ⟨ἔστω⟩(365 C 10–368 B 9). quaestionis 6 fragmenta duo, nempe (ff. 153–154v) inde a vv. εἰσὶν εἰργασμένα· ὡσαύτως δὲ καὶ usque ad vv. ἐξομολογεῖσθε τὰ ἁμα⟨ρ⟩| (372 D 6–376 C 12) atque (f. 162r.v) |a vv. ὑπ' αὐ]τῆς κατέχετε usque ad vv. μὴ οἰήσει παλαίειν (385 A 9–C 3). (ff. 162v–164v) quaestio 7 usque ad vv. εἰ γὰρ τὰ (385 C–389 B 6). (ff. 155–161v) quaestio 8 inde a vv. ὑ]μῶν σώματι usque ad vv. οὐχ ἱερέα. ἐκεῖ (392 C 7–401 C 12). (ff. 188–201) quaestio 9 inde a vv. χρύσον ἐν] χονευτηρίῳ (413 B 3). (ff. 201v–204v) quaestio 10. (ff. 204v–211v) quaestio 11. (ff. 211v. 165–175) quaestio 12. (ff. 175–176v) quaestio 13. (ff. 176v–178v) quaestio 14. (ff. 178v. 179v. 179. 180–181) quaestio 15. (ff. 181–186) quaestio 16. (ff. 186–187v. 212–222) quaestio 17. (ff. 222–232) quaestio 18. (ff. 232v–235v) quaestio 19. (ff. 235v–243v) quaestio 20; desiderantur vv. ὁ δαίμονας ἐκβάλλων — κολακευόμενοι. θεο | (528 C 2–529 D 4) duobus foliis post f. 142v perditis. (ff. 243v–246v) quaestio 21. (ff. 246v–248v) quaestio 22.

2 s. Maximi capita selecta de caritate, κεφάλαια τοῦ ὁσίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ περὶ ἀγάπης πνευματικῆς cod. (M. 90, 961 ss.). [1] (ff. 248v–252) centuriae I capita 1–3. 6. 9. 14–17. 24. 29. 30. 33. 38. 40. 44. 53. 54. 56–58. 60. 70. 69. 72. 80. 83. 84. 89. Subduntur [2] (ff. 252–253v) centuriae II capita 2. 4. 7–11. 23. 25. 28. 36. 37 usque ad vv. παρὰ τὸν ὀρθὸν (M. 996 D 3) ceteris perditis, [3] (ff. 254–255) centuriae III capita 17 (inc. mut. δύο. τὸ τρίτον καθέστηκεν, M. 1021 A 10). 18. 32. 36. 57. 59. 76. 79. 80. 89, [4] (ff. 255–256v) centuriae IV capita 20. 21. 24. 37. 47. 55. 62. 84. 93–95.

Exstant manibus tribus saec. XIII–XIV perscripta [1] (f. 16v) versus duodecasyllabi sex in monachos (Οὐδεὶς μοναχὸς τῆς μονῆς ἔξω μένων — αἵπερ κατασπῶσι σε πρὸς γῆς πιθμένας). [2] (f. 98) Μελετίου μοναχοῦ περὶ φύσεως ἀνθρώπων, hoc est de natura hominis prooemium usque ad vv. ἐν συντόμῳ τῆς φύσεως ἡμῶν (M. 64, 1076 A 1–9). [3] (f. 98v) annorum et imperatorum series vix inchoata. Inc. Ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ χρόνος ͵βσμβ', des. (ὁμοῦ) χρόν(οι) ͵εφ' (cf. Ps.-Codinus apud M. 157, 636 A–B 2). Subditur (ib.) περὶ τῆς ἡλικυώσεως τοῦ ἀνθρώπου, nempe de septem

hominis aetatibus. Inc. *Ἀπὸ μὲν γενήσεως τοῦ ἀνθρώπου*, des. *γηρῶς πλειων ἐστιν καὶ λέγεται.*

Codices duo in unum compacti. Prior (ff. 1–144) constat hodie fasciculis 19 quaternionibus, exceptis octavo folia septem complectente et supremo cuius superest folium tantum unum. Notae perierunt. Inscriptiones, subscriptiones, s. Gregorii versus litteris semi-uncialibus, quae dicuntur, distincta. Litterae initiales rubrae. Alter (ff. 145–260) constabat fasciculis saltem *ιθʹ* in pagina prima ima singulorum signatis (cf. ff. 203. 180. 212. 228. 236. 250. 255); textu vero, qui legitur, ab editionibus non semel discrepante, foliis compluribus perditis compaginibusque saepe dissolutis, formam huius partis originalem accuratius expiscari supervacuum habui. Aetate recentiore, codice mutilo et ordine foliorum turbato, fasciculi superstites notis instructi sunt (cf. ff. 160. 181. 188. 196. 204). Folia fere omnia humore atque blattis laesa, non sine scripturae damno, refecta sunt.

In f. 257 ex alio codice, ut apparet, desumpto leguntur [a] (f. 257ᵛ) manu Constantini cuiusdam versus duodecasyllabi septem (*Λόγους ὁ φιλῶν ἀναγινώσκει ῥάος — Κων(σ)τ(αντι)νῷ γράψαντι τὴν λύσι(ν) δίδου*), versus duodecasyllabi sex (*Σὺν ταῖς ἀκάνθ(αις) ἐκφύονται καὶ ῥόδα — Τοὺς δ' αὖ ἔρωτας ὡς ἀκάνθ(ας) ἐκτρεπε*), doxologia † *Χριστῷ τελειώσαντι δόξα καὶ κράτ(ος), ἀμήν* † *Εἴληφα τέρμα Κλειτοφῶντος τῶν λόγων οὓς συν έρωτι;* [b] (ib.) precatiuncula Demetrii cuiusdam; [c] (f. 257ʳ) nota ad annum 1170 pertinens, quae iteratur: † *μῆ(νι) ἰουνίῳ ιʹ ἰνδ. γʹ ἐν ἔτ(ει) τὸ ,ϛχοη', ἡμέρ(α) τῶν ἀσωμάτων, ἐκυμ(η)θ(η) ἡ δούλ(η) τοῦ Θεοῦ Μαρία, ἡ θ(υγατὴρ) τοῦ διοικητοῦ. καὶ οἱ ἀναγινόσκοντες εὔχεσθε ὑπ' αὐτ(ῆς).*

Ff. 63ᵛ et 88ᵛ monocondylion *Ἰωάννης ὁ ... π(ατρ)ιάρχης.*

F. II scheda anno 1550 posterior, blattis lacera: *Nicetę expᵒ in aliquot | opera Greg. Naz. | .32*⟨ ⟩. Inter libros Sixti IV noster recensitus videtur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque ...*, p. 248: « Nicetae expositio in nonnulla opera B. Gregorii Nazanzeni. Ex membr. in pavonazio »). F. I ⟨Winckelmanni⟩ *πίναξ*. In ora inferiore libri clausi inscriptionis vestigia.

In tabulis corio rubro obductis, fibulis atque catena olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii.

In dorso, quod renovatum est, scutum Pii IX.

489 (olim 328). An. 1549, chartac., mm. 215×168, ff. 136, linn. 20.

Nemesii episcopi Emesae de natura hominis (M. 40, 504–817). Ex exemplari turbato liber descriptus est. Omittitur caput decimum. Post capitum *μʹ* tabulam (in qua 15. 19. 43 praeterita, 25 et 26 in unum [*κγʹ*] redacta sunt) capita hoc ordine sese excipiunt: (ff. 3–47) cap. 1–4. (ff. 47–54ᵛ lin. ult.) cap. 5 usque ad vv. *μέρη τοῦ σώματος* (632 B 3), cui subditur nulla facta distinctione (ff. 54ᵛ lin. ult. – 56ᵛ) cap. 8 inde a vv. *τὸ πῦρ* (652 B 7). (ff. 56ᵛ–58ᵛ) cap. 6. (ff. 58ᵛ–64) cap. 7. (ff. 64–65 lin. ult.) cap. 8 usque ad vv. *σίδηρος ἔχει* (652 B 7), cui subditur nulla facta distinctione (ff. 65 lin. ult. –66ᵛ) cap. 16 inde a vv. *ἦτε ἐπιθυμία* (673 A 8). (ff. 66ᵛ–67) cap. 9. (ff. 67ᵛ–68) cap. 11. (ff. 68–72) cap. 12–14, *ιαʹ–ιγʹ* in cod., quibus iungitur

nulla facta distinctione (f. 72r.v) cap. 15. (ff. 72v–73v lin. 5) cap. 16 usque ad vv. νῦν ἐστιν ὁ λόγος (673 A 8), cui subnectitur nulla facta distinctione (f. 73v) finis cap. 5 inde a vv. (ἀπο)κεκλήρωται (632 B 4). (ff. 73v–122v) cap. 17–19. 21. 20. 22–42, ιε'–μ' cod., quibus subditur nulla facta distinctione (ff. 122v–123) cap. 43. (ff. 123–133v) cap. 44, μα' cod.

Codex a Iohanne Francisco de Candia an. 1549 exaratus (L. Dorez, *Le registre des dépenses ...*, Fasciculus J. W. Clark dicatus, p. 171). Constat fasciculis 17 quaternionibus. In marginibus appositae sunt correctiones (e. g. ff. 3v. 14. 19v. 22. 55. 59v), additiones (e. g. ff. 12v. 20v. 21. 23v. 24. 26. 28v. 51), notae latinae (f. 31r.v). Officinarum chartariarum signa: (ff. 1–96) sagittae duae decussatae quibus superstat stella sex radiorum (Briquet 6298), (ff. 97–104) corona cum stella desuper (cf. Briquet 4804), (ff. 105 ss.) incudo cum malleo circulo inscripta (Briquet 5963). Ff. 134–136 scriptura vacant.

De codice quaedam dixit K. I. Burkhard (*Die handschriftl. Ueberlief. von Nemesius π. φ. α.*, in *Wiener Studien* XI, 1889, p. 250–251).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

490 (olim 332). Saec. XII–XIII, chartac., mm. 260×173, ff. I (add.). 250 (+137a.162a), linn. 25 (in ff. 214 ss. linn. 26–30).

1 S. Iohannis Damasceni capita philosophica et dogmatica, hoc est dialectica et de fide orthodoxa. Praemittitur (ff. 1–3) πίναξ σὺν Θεῷ τῶν φιλοσόφων καὶ δογματικῶν κε(φαλαίων) τοῦ Δαμασκ(η)ν(οῦ). ¹ (ff. 3v–60v) dialectica (M. 94, 521 ss.) secundum recensionem fusiorem, ab editione vero discrepans. Omittuntur supplementa capitis 4 (de ente, substantia et accidente: M. 537 C–540 A), capitis 6 (de divisione: M. 549 B–552 A), capitis 10 (de genere generalissimo et de subalternis: M. 568 B–573). Cap. 16 in duo distribuitur, inscriptione ιζ' περὶ ὑποκειμένου ante vv. Τὸ ὑποκείμενον διττῶς (M. 581 A 9) apposita. Cap. ιη' (f. 25v) ab ed. 17 omnino discrepat; inc. Ἐν τῷ τί μέν ἐστι κατηγορία, des. διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀνάπαυσιν. Cap. 27 (κη') des. καὶ ἧττον ἐπιδέχονται. Omittitur supplementum cap. 31 (de similitudine: M. 597 A–600 A). Cap. 39 (μ') des. λέγεται δὲ οὐσία παρὰ τὸ εἶναι (M. 605 C 6). Capita 46 et 47 usque ad vv. κατὰ τοὺς ἁγίους πατέρας (620 B 9) in unum redacta sunt (μζ' διαίρεσις τοῦ ὄντος καὶ τῆς οὐσίας). Omissis vv. Ταῦτα τὰ μέσα — τοῦ ἐκδικωτάτου τάττεται (M. 620 B 10–C 3) reliqua cap. 47, inde a vv. Τί μὲν οὖν ἐστιν οὐσία (620 C 3), efficiunt cap. ⟨μη'⟩ quod est inscriptum Οἵτινές εἰσιν ἄτομα καὶ ὑποστάσεις καὶ πρόσωπα. Cap. 50 (να') des. θεωρεῖσθαι ἐν αὐτῷ σχέσιν (M. 632 C 4). Capita 64 et 65 in unum contracta (ξε'); desiderantur vv. Ἀδολεσχία — δέκα εἶναι τὰς σχέσεις (M. 660 C 10–661 A 14). Sequuntur capita 67 et 68 in unum redacta (ξϛ' περὶ φιλοσοφίας. ὁρισμοὶ τῆς

φιλοσοφίας εἰσὶν ἕξ), cap. 66 (ξζ') et dictionum solutio (ξη'). In fine: τέ(λος) τῶν φιλοσόφων τοῦ ἁγιωτ(ά)τ(ου) Ἰω(άννου) τοῦ Δαμασκ(η)νοῦ.

[2] ⟨de fide orthodoxa⟩ (M. 94, 789–1228) in capita ργ' distributa. (ff. 60v–85) capita α'–ιε' (ed. liber I); cap. 6 inscribitur περὶ θεοῦ λόγου, cap. 7 περὶ πνεύματος ἁγίου; cap. 9 procedit usque ad vv. ἀμερῶς καὶ ἡνωμένως (M. 837 B 15), cap. ι' inc. Διακεκριμένως (ib.); cap. 12 excipit, sub numero ιγ', supplementum cui titulus adhuc de divinis nominibus accuratius (M. 845–849). (ff. 85–163v) capita ιϛ'–ξε' (in ed. lib. II, 1–4; lib. IV, 9–27; lib. II, 5–30); cap. ιθ' (ed. II, 4) sequuntur κ'–λη' quae in editis sunt cap. 9–27 libri IV (M. 1117–1228 A 12 καρπούμενοι); cap. μβ' (ed. II, 8) des. τὰ δὲ ἄνω, θερμά (900 C 9); supplementum cap. 9 (de maribus, in M. 905 B–908 A 2) efficit cap. μδ' περὶ πελαγῶν; cap. με' (ed. II, 10) des. δοτῆρος τῶν τοσούτων ἀγαθῶν (M. 909 C 13); in cap. μζ' (ed. II, 12) desiderantur vv. Τοῦ δὲ μὴ πειθομένου–καὶ μὴ θελόντων ἐνεργοῦσιν (M. 928 D 1–929 A 14), quae paulo inferius efficiunt supplementum cap. 16 (να'). (ff. 163v–207) capita ξϛ'–Ϙδ' (ed. liber III); supplementum cap. 8 in calcem operis reicitur. (ff. 207–213) capita Ϙε'–ργ' (ed. lib. IV, 1–8); sub numero ργ' legitur (f. 213r.v) supplementum (ad eos qui sciscitantur utrum ad continuam quantitatem, vel ad discretam, duae naturae referantur: M. 1016).

2 (f. 213v) ⟨s. **Maximi?**⟩ diagramma seu tabula duplex: [a] Διαιρεῖται ἡ κατὰ Χριστὸν φιλοσοφια εἰς τρία. εἰς πρακτικὸν τούτου· τὸ μέν ἐστι ταπείνωσις, des. ὅτι ἐστὶ τοῦ μονογενοῦς ἐνανθρώπησις. [b] Δι' ἑπτὰ τρόπων συνίστανται τὰ καλά. Inc. Διὰ Θεὸν ὡς Παῦλος καὶ Μωσῆς, des. ὅτι ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν (Marc. 8, 8); sequitur (f. 214) conclusio διὰ τούτων τῶν ἑπτὰ πολλάκις — ἐὰν μὴ καλῶς γένηται.

3 **s. Athanasii** * quaestiones CXXXVII ad Antiochum ducem (M. 28, 597–700 B 1 τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὅτι αὐτῷ κ. τ. λ.). Praecedit (ff. 214v–218) index quaestionum brevior: α' περὶ τοῦ πιστεύσαντος καὶ βαπτισθέντος εἰς Τριάδα ὁμοούσιον, ρλζ' περὶ τῶν Ἰουδαίων ἀμφιβαλλόντων ὅτι οὔτε Θεός ἐστιν ὁ Χριστός. Fusiores exstant quaestiones 1 (M. 599, n. 94) et 19 (M. 609, n. 20).

F. I ex alio codice anno 1282, ut videtur, exarato avulsum; continet fragmentum computi initio et fine mancum. Inc. ᾧτινι κανόνι χρώμενος δυνήσῃ καὶ τοὺς καθεξῆς χρόνους εὑρεῖν, des. ἔτι μὴν καὶ περὶ τῆς εὑρέσεως τῆς ἀπόκρεω καὶ τῆς τῶν ἁγίων ἀποστόλων νηστείας ὁπόσαι ἡμέραι κατ' ἔτος εἰσί, ζήτ(ει) ὄπισθεν κεφά(λαια) ζ', ὄγδοον καὶ ἔννατον, οἷς ἐντυχὼν γνώσῃ τὸ ζητούμενον. Aetas ex sequentibus verbis eruitur: κατὰ τὸν ἐνεστῶτα χρόνον τοῦ ,ϛψϘ' (,ϛωιδ' = a. 1306 perperam corr. al. m.) ἔτους ἕβδομον κύκλον τῆς σελήνης

τρεχούσης — εὕρηται γενόμενον τὸ πάσχα τὸ τῶν χριστιανῶν κατὰ τὴν κθ´ τοῦ αὐτοῦ μαρτίου μηνός.

Liber duabus manibus perscriptus: [a] ff. 1–214r, [B] ff. 214v–250v. Constat fasciculis 22 senionibus (si excipias 14 quaternionem, 21 quinionem, 22 ternionem) in prima singulorum pagina ima signatis (20–22 sine notis). Inscriptiones, numeri, litterae initiales maiores rubro liquore distincta. Manu ipsius scribae exstant correctiones (ff. 137v. 172v. 174v), additamentum (f. 177); manu saec. XIV notae (ff. 5. 70 in M. 816C7 Μονογενής), emendationes (ff. 5v. 65v), supplementa (ff. 8v. 10v. 16v. 26. 40. 50v. 184. 190v. 194. 197v. 204). F. 250v diagramma ad philosophiam pertinens. Folia complura inde a f. 145 blattis perterebrata, schedulis utcumque refecta. F. Iv vacuum. F. 3v summo manu ⟨Ioh. Tortelli⟩: *Io. damascenj philosophica.* Πίνακα praevium auxit ⟨Winckelmannus⟩.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

491 (olim 330). Saec. XIII (ff. 199–202 saec. XIV–XV), chartac., mm. 240×160, ff. IV (add.). 202, linn. 27–31. Ex duobus conflatus.

I. — **S. Iohannis Damasceni** [1] (ff. 1–27) ⟨d i a l e c t i c a⟩ (M. 94, 521 ss.) secundum recensionem fusiorem, ab editis discrepans. Ordo capitum: (ff. 1–10) 1–17, (f. 10r-v) 29. 30, (ff. 10v–11v) 18–28, (ff. 11v–25v) 31–65, (ff. 25v–26) 67, (f. 26r-v) 68, (f. 26v–27) 66. Praeter inscriptiones saepissime omissas, spatio tamen vacuo ad illas excipiendas relicto, desiderantur supplementa capitum 4, 6, 10, 31 ut in codice 490; deest etiam supplementum cui titulus d i c t i o n u m s o l u t i o (M. 673-676). Capita 27. 39. 50. 65 desinunt ut in cod. 490. [2] ⟨d e f i d e o r t h o d o x a⟩ (M. 94, 789–1228) sub inscriptione *Τοῦ αὐτοῦ, ὃν οἱ ἀληθεῖς φιλόσοφοι Χρυσορρόαν κεκλήκασι, περὶ τοῦ ὅτι ἀκατάληπτον — καὶ εὐαγγελιστῶν ἔκδοσις ἀκριβὴς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.* Librorum nulla distinctio est; capita omnia inde a 10 sine numeris. (ff. 27v–40) liber I; cap. 4 des. *καὶ φῶς ὅτι οὐ σκότος ἐστίν* (M. 800 C 6). *ὁρατὸν μὲν γὰρ πάντως τὸ φῶς, ἀόρατος δὲ ὁ τούτου δημιουργός, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὲρ τὸ φῶς. ἐπεὶ δὲ ὑπὲρ τὸ φῶς, διὰ τοῦτο σκότος αὐτοῦ ἐν ἡμῖν, τουτέστιν ἀορασία. πῶς γὰρ τὸ ὑπὲρ τὸ φῶς ὁραθήσεται;* cap. 5 des. *ὑπερτελὴς καὶ προτέλειος* (M. 801 B 15); cap. 6 inscriptum est *περὶ λόγου θεοῦ καὶ πνεύματος*; cap. 7 inscriptione caret; cap. 9 numero η´ insignitum procedit usque ad vv. *καὶ ἀμερῶς καὶ ἡνωμένως* (M. 837 B 15), quae sunt initium subsequentis; cap. 10 (θ´) inc. *Διακεκριμένως* (ib.); post cap. 12 omittitur supplementum cui titulus a d h u c d e d i v i n i s n o m i n i b u s a c c u r a t i u s (M. 845–849), additur vero finis cap. 13 (*Θεός ἐστιν ἀΐδιος οὐσία-πνεῦμα καὶ ὁ ἀήρ*: M. 856 C 4–860 A 2). (ff. 40v–64) liber II; cap. 8 des. *ὑπὸ τῶν περιοίκων ὀνομαζόμενος* (M. 900 D 7). *εἰσὶν οὖν οἱ πάντες ιβ´*; cap. 9

subsequitur supplementum de maribus (M. 905–908); cap. 10 des. *δοτῆρος τῶν τοσούτων ἀγαθῶν* (M. 909 C 13); in cap. 12 desiderantur vv. *Τοῦ δε μὴ πειθομένου – καὶ μὴ θελόντων ἐνεργοῦσιν* (M. 928 D 1–929 A 14), quae paulo inferius (ff. 54v–55) efficiunt supplementum cap. 16, ut in cod. 490. (ff. 64–88) liber III; omittitur supplementum cap. 8 (ad eos qui sciscitantur utrum ad continuam quantitatem, vel ad discretam, duae naturae referantur: M. 1016 BC). (ff. 88–104) liber IV; uno fasciculo post f. 88v perdito, desiderantur vv. *Πατὴρ ὁ πατὴρ ὑπὲρ – ὑμῶν κλώμενον εἰς* (textus cap. 4, inscriptiones et textus cap. 5–13 apud M. 1105 C 4–1140 A 11); cap. 16 post 18 transfertur; capita 20 et 21 omittuntur; cap. 24 des. *κρινεῖ ὁ Θεὸς ὥς φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος*; cap. 27 des. *εὐφροσύνην καρπούμενοι* (1228 A 12).

II. – Florilegium sanctorum Patrum, sacrae Scripturae, profanarum scriptorum de rebus theologicis, exegeticis, moralibus, ordine alphabetico digestum, ex exemplari lacunoso (cf. ff. 109v. 111v. 114. 119v. 122v. 125. 128v) descriptum. Procedit usque ad *K*. Capitum numeri et lemmata pluries desiderantur. (ff. 105. 111. 107–110. 106. 112–139) ⟨*στοιχεῖον Α*⟩, fere ut in codice Coisliniano 294 (cf. K. Holl, *Die Sacra Parallela des Iohannes Damascenus*, in *Texte und Untersuchungen*, N. F. I 1897, p. 134–135); cap. *α'* periit, item lemma atque initium cap. *β'* (in cod. Coisl. *γ' ἀπόδειξις ὅτι ἀγγέλους φύλακας ἡμῖν ἔδωκεν ὁ Θεός*), quod inc. mut. *παντὸς σχεδὸν οἱ κατὰ τὴν οἰκουμένην διδάσκαλοι* (cf. cod. 728, f. 270v); omittitur cap. *κη'* cod. Coisl. (*περὶ ἀγαθοεργίας καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἀποδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ*); cap. ⟨*λθ'*⟩ *περὶ τοῦ* [Rom. 9, 3] *Εὐχόμην ἐγὼ αὐτὸς ἀνάθεμα εἶναι* (*μα'* in cod. Coisl.). Additur (ff. 139–140) cap. ⟨*μ'*⟩ *περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου*. (ff. 140–143) ⟨*στοιχεῖον Β*⟩. Sunt capita duodecim (*μα'*–⟨*νβ'*⟩) quorum primum inscribitur *Πῶς νοητέον τὸ* [Is. 52, 5] *Δι' ὑμᾶς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν*, ultimum *περὶ βαπτίσματος*. (ff. 143–147v) ⟨*στοιχεῖον Γ*⟩. Capita septem ⟨*νγ'*–*νθ'*⟩, quorum primum *περὶ πυρινων γλωσσῶν*, ultimum *περὶ γέλωτος φυσιολογία*. (ff. 147v–153v) ⟨*στοιχεῖον Δ*⟩. Capita septemdecim ⟨*ξ'*–*ος'*⟩, quorum primum *Μαξίμου μοναχοῦ. Τί τὸ δρέπανον κ. τ. λ.* (= excerptum ex quaest. 62 ad Thalassium, apud M. 90, 645 D–648 B 15 et 649 C 7–653 D 11), ultimum ⟨*κ*⟩*ατὰ ποῖον τρόπον ἐχθρός ἐστι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκδικητὴς ὁ διάβολος*. (ff. 153v–158v) *στοιχ(εῖον) Ε*. Capitum numeri, uno excepto (*πβ'*, f. 156) absunt; primum *Πῶς νοητέον ἐπὶ Θεοῦ τὸ ἐμφύσημα*, ultimum ⟨*περὶ εἰκόνων*⟩. (ff. 158v–161) *στοιχ(εῖον) Ζ*. Sunt, ut videtur, capita quattuor; primum ⟨*πδ' Π*⟩*ῶς τοῦ κυρίου τύπος ἐστὶν ὁ Ζοροβάβελ* ex s. Maximi quaestione 54 ad Thalassium

(M. 90, 517 A 7-520 A 15, 520 D 10-521 B 3, 524 C 11-525 A 12) desumitur, ultimum πζ' περὶ τοῦ [Hab. 3, 1] Ἐν μέσῳ β' ζώων γνωσθήσῃ. (ff. 161-168) στοιχεῖον Η. Capita, quattuordecim ut videtur, fere omnia sine notis; primum ⟨πη'⟩ περὶ τῆς τῶν νομίμων ἡμερῶν τιμῆς, ultimum ⟨ρα'⟩ Πῶς νοητέον Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ (Matth. 24, 36). (ff. 168-173) στοιχ(εῖον) Θ. Sunt capita sex (ρβ'-ρζ'); primum περὶ τῶν θηρίων ὧν ὁ Δανιὴλ ἐθεάσατο, ultimum Πῶς νοητέον τὸ [Ps. 140, 2] Ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἑσπερινή. In ff. 169-171 ⟨ἀ⟩πόδειξις ὅτι θεοτόκος κυρίως ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου λέγεται (Inc. Ἐπειδή τινες φρενοβλαβίᾳ φερόμενοι, des. μὴ διελὼν εἰς β' μετὰ τὴν ἕνωσιν). (ff. 173 ss.) στοιχεῖον Ἰῶ⟨τα⟩, nempe (ff. 173-176) ἐπαπορητικὰ κε(φάλαι)α ⟨κδ'⟩ κατὰ Ἰουδαίων et (ff. 176-185ᵛ) περὶ ἱερέων. (ff. 185ᵛ-198ᵛ) στοιχ(εῖον) Κ. Caput primum ⟨περὶ τοῦ κατ' εἰκόνα?⟩; (ff. 194ᵛ-196ᵛ) ἐρώτησις ριζ', nempe excerptum ex quaestione 27 s. Maximi ad Thalassium (M. 90, 352 C 1-6, 356 B 8-360 A 2); caput ultimum περὶ τοῦ μὴ κρινεῖν. Abrumpitur in vv. καὶ πλουσιωτέρῳ μὴ κοινώνει. τι κοινωνήσει (Ecclesiasticus 13, 10).

Auctores, qui modo in margine, modo in textu citantur, hi sunt: Amphilochius (f. 132), Anastasius Antiochenus (ff. 105ᵛ. 189-193 = M. 89, 1144-1149; M. 44, 1329 B 3-1332 C 15, 1333 B 8-1336 A 4), Athanasius (ff. 122. 124. 133ᵛ [in Matth. 3, 4]. 153. 156 [in Matth. 6, 1]. 162-163 de novem insanabilibus morbis Herodis [= M. 26, 1252-1253]. 171-172 [in Matth. 6, 19]. 196ᵛ-198 [in Lucam 6, 37-38], Basilius (ff. 109. 110. 124ᵛ. 166ᵛ), Caesarius (f. 153ᵛ), Clemens Alexandrinus (ff. 106ᵛ. 130ᵛ. 186ᵛ), Cosmas vestitor (f. 152ᵛ), Cyrillus Alexandrinus (ff. 113ᵛ. 157ᵛ), Cyrillus Hierosolymitanus (ff. 113ᵛ. 123. 138. 145ᵛ-146ᵛ), Dionysius Alexandrinus (f. 106 ἐκ τοῦ κατὰ Ὠριγένους = M. 89, 541 BC), Dionysius Areopagita (ff. 109. 156ᵛ-157), Epiphanius Cypri (f. 157 = M. 89, 540-541), Evagrius (f. 130ᵛ), Gregorius Nazianzenus (ff. 112ᵛ. 125. 140ᵛ), Gregorius Nyssenus (ff. 110. 121ʳ·ᵛ [de hominis opificio cap. 17, in M. 44, 188 B 14-189 A 13]. 140ʳ·ᵛ. 147ᵛ. 152ᵛ. 163ᵛ. 178 ἐκ τοῦ βίου τοῦ Μωϋσέως. 187 [de hom. opificio cap. 4-5, in M. 44, 136-137]), Hippolytus (ff. 168-169 = de Antichristo cap. 23-25 ἐν παρατάξει πολέμου apud M. 10, 745 B 2-748 B 3), Ioh. Chysostomus (ff. 106ᵛ. 112ᵛ. 120ᵛ. 125ᵛ. 130ᵛ. 132ᵛ. 134. 141. 160ᵛ. 179), Ioh. Damascenus (f. 109), Isidorus Pelus. (f. 140), Le(on)t(ius) Damascenus presbyter (ff. 132. 137. 141ᵛ), Maximus (ff. 128-129ᵛ. 131ᵛ. 137. 139. 147ᵛ. 158ᵛ. 160ᵛ. 161ᵛ-162 [cap. quinquies centenorum cent. V, 44 et 49 apud M. 90, 1368 A 1-10, 1369 B 1-9]), *Μαξίμου μοναχοῦ Βηθλεεμίτου* (f. 122ᵛ), Methodius episc. *Φιλίππων* et martyr (f. 157),

Moschus (f. 158, f. 123 ἀπὸ τοῦ λειμωναρ.), Nemesius (f. 114), Nilus (ff. 129ᵛ. 140ᵛ), Philo (ff. 140ᵛ. 186ᵛ), Severianus (f. 172ᵛ), Theodorus Studites (f. 158).

Sequuntur alia manu liturgica varia. [1] (ff. 199ᵛ–201) cantici utriusque Testamenti novem usui liturgico aptati, nempe α′ Moysis prior (alter omittitur ὅτι οὐδέποτε στιχολογεῖται), γ′ Annae, δ′ Habacuc, ε′ Isaiae, ς′ Ionae, ζ′ et η′ trium puerorum, θ′ Mariae, θ′ (rursus) Zachariae (cf. Horologium ed. Romae 1876, p. 39–52). Canticorum hemistichia tantum initialia saepius referuntur. Praecedit monitio Αἱ ᾠδαὶ στιχολογοῦνται οὕτως· ἐν κυριακῇ καὶ δεσποτικῇ ἑορτῇ ψάλλομεν στίχους δ′ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν... Canticum ultimum insequuntur [a] doxologiae tres ita dispositae ut totidem cruces efforment, [b] versus duodecasyllabi duo: Ἀρχῆς καλλῆς κάλλιστον εἶναι καὶ τέλος Ὀρθῶς δοκοῦσιν οἱ ὅροι τῶν πραγμάτων. [2] (f. 201ᵛ) εἰς λιτὴν μετὰ τῶν εἰκόνων ἔξω, ἐκτενῆ, hoc est ἀκολουθία ἐπὶ αὐχμῷ ἀνομβρίας ab editione (Euchologium ed. Romae 1873, p. 400–401) discrepans; des. in vv. ἡ ἐλ(πὶς) πάντων.

4 (f. 202) περὶ τῶν ἑπτὰ ἐκδικουμένων (Gen. 4, 15). πῶς ταῦτα ἀπαριθμοῦνται παρὰ τοῦ μεγ(ά)λ(ου) Χρυσοστόμου. Inc. Πρῶτον, ὅτι ἐβάσκανε τῷ ἀδελφῷ διὰ τὴν εὔνοιαν, des. ἑαυτὸν ὑπεύθυνον καταστήσει.

Duae partes, ut dictum est, in unum compactae. I (ff. 1–104). Fasciculi quaterniones olim 14, hodie 13, ex exemplari paullo turbato atque fenestris laborante (e. g. ff. 74. 96ᵛ) descripti; fasc. duodecimus iam perierat quando superstites in ultima singulorum pagina ima signati sunt (cf. notarum vestigia in ff. 64ᵛ. 72ᵛ. 80ᵛ. 88ᵛ. 96ᵛ). F. 104ᵛ vacuum. Lineae 29–30.

II (ff. 105–198). Fasciculi 12 quaterniones, excepto nono binione, in prima uniuscuiusque pagina ima signati, ex antigrapho lacunoso (e. g. ff. 106ᵛ. 108. 109ᵛ. 111ʳ·ᵛ) descripti, humore multum inquinati non sine scripturae damno. Lineae 27–31.

Addita sunt in fine folia quattuor ex codice vitae Patrum avulsa, teste nota quam in f. 202ᵛ inverso addidit manus saec. XV ineuntis: *Liber vita patrum in lingua grecha | Lunan(u)s xama manu p(ro)p(ri)a p(er) de(?) ij* (cf. cod. 453, f. IIᵛ). In f. 200ᵛ summo, manu rudi, ps. 103, 12ᵇ πετρῶν δώσουσιν φωνήν, 17–20ᵃ, 31 et φῶς ἱλαρὸν ἁγίας δόξης, ἀθανάτου πατρὸς δύσιν δόξα εννκ (sic); f. 203ᵛ exhibet hoc litterularum sine pretio bis perscriptum: αὐθ(έντα) μου, ἀδελφού τζικόμου, τὸν Θεόν παρακαλῶ, ἵνα σε εὕρι το γράμμα μου εν ηγήα καὶ εγὼ καλὸς εχω τω ἐλέι του Θεοῦ καὶ τη ἁγια εὐχῇ τοῦ πατρὸς ἡμῶν.

Partibus saec. XV–XVI compactis, fasciculi singuli numeris arabicis 1–26 in principio signati sunt; eodem, ni fallor, tempore nota *Damasceni philosophica* in summo f. 198ᵛ apposita est. Ff. I–IIIᵛ πίναξ ⟨Winckelmanni⟩. Ordo foliorum 105–139 sic restituendus: 105. 111. 107–110. 106. 112–139.

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

492 (olim 599). Saec. XIII–XIV, chartac. (ff. I. II. 207. 208 membran.), mm. 272×192, ff. III (add.). 203 (+177ª), linn. 25.

1 S. Iohannis Damasceni capita dialectica et de fide orthodoxa ρν′ ut in codice 495. Erasis autem capitum numeris originalibus, in eorum locum duae series suffectae apparent, una ad dialecticam pertinens, alia ad fidem orthodoxam; prior λόγ. νε′, capitibus quinque suppletis, enumerat, altera λόγ. ρδ′. Capitum numeros antiquos ex perraris vestigiis atque cod. 495 restituimus. [1] (f. 8 ss.) dialectica (M. 94, 521 ss.) ex recensione breviore (cf. M. 528). (ff. 8ᵛ–9ᵛ) prologus, quem praecedit (f. 8) inscriptio posterius addita: *Τῷ ὁσιοτάτῳ — πρεσβύτερος. Τὸ παρὸν προοίμιον παρεξεβλήθη ἀφ' ἑτέρας βίβλου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ ἐγράφη ἐνταῦθα*; vv. *ἀπατράπτουσα, τοὺς ἐντυγχάνοντας* ss. (M. 525 A 3–14) in f. 10 olim perscripta erasa sunt et posterius in f. 7 additicio suppleta; in M. 524 C nota addita est (f. 9ᵛ): *Ὅρα ὅτι τρία βιβλία συνέταξεν ὁ ἅγ(ιος) ἐν ⟨τῷ⟩δὲ τῷ βιβλίῳ, ἤγουν τὰ φιλόσοφα, τὰ τῶν αἱρετ(ικῶν) καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά.* (ff. 10–21) cap. α′–ιε′, nunc signati ς′–κ′; cap. α′ est supplementum cap. in ed. 4 (M. 537 C–540 A), item β′ supplementum ed. 10 (M. 568–573); cap. γ′–θ′ sunt ed. 11–17 (δ′ inc. *Ἡ διαφορὰ τριχῶς* [M. 573 C 8], des. *ὅπερ ἐστὶ τὸ συμβεβηκός*); ι′ et ια′ sunt ed. 29 et 30; ιβ′ est supplementum ed. 6 (M. 549–552); ιγ′ est ed. 7, ιδ′ ed. 8 (des. *πᾶς ἄνθρωπος γραμματικός ἐστιν*, M. 556 B 4), ιε′ ed. 31 (des. *ἡ ἐρώτησις γέγονεν*,. M. 596 C 5). (ff. 21–46ᵛ) cap. ις′ — ν′, nunc signati κα′–νε′; sunt fere ed. 31–66 his exceptis: κγ′ (ed. 39) des. *παρὰ τὸ εἶναι* (M. 605 C 6); κδ′ (ff. 23ᵛ–24) inscriptum *ἔτι περὶ οὐσίας* constat altera parte cap. 47 (*Τί μέν ἐστιν οὐσία εἴρηται κ. τ. λ.* apud M. 620 C 4–621 B 10); λ′ constat cap. 45 et 47, cuius pars prior ab editione (M. 617 B 4–620 C 3) discrepat; λγ′ (ed. 50) omittit vv. *ὡς μέγα καὶ μικρὸν — ἴσως λεγόμενον* (M. 632 B 7–11), des. *ἐν αὐτῷ σχέσιν* (632 C 4); μζ′ comprehendit ed. 64. 65. 67. 68, omissis vv. *Ἀδολεσχία — δέκα εἶναι τὰς σχέσεις* (M. 660 C 10–661 A 13); μη′ (ed. 66) deficit in vv. *δεῖ ὁμόχρονα τὰ* (M. 669 A 14) reliquis, quae in f. 46ᵛ perscripta fuerant, erasis.

Supplementum (f. 19ᵛ) glossasque (f. 30ʳ·ᵛ) addidit ipse scriba. Loci quidam (ff. 10. 15. 18) numerique capitum originales α′–μη′ erasi. Prologi, ut dictum est, partem alteram, capita edita 5. 2. 3. 46 et 47 (usque ad vv. *διαιροῦσαι φύσιν ἀπὸ φύσεως*, M. 620 C 2) supplevit sub numeris β′–ε′ in ff. 7. 2–6ᵛ additiciis ille, ut videtur, qui posterius totum codicem perlustrans et litteras maiores aut sententiarum initia calamo crassiore distinguens, f. 1 caput primum dialecticae offerens in principio adiecit, numeros ς′–νε′ in locum α′–μη′ erasorum suffecit, lemmata quaedam et glossas (ff. 11ʳ·ᵛ. 24ᵛ) marginibus inscripsit.

[2] (f. 46 ss.) de fide orthodoxa (M. 94, 789–1228) sine librorum distinctione, inscripta *Τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου πρεσβυτέρου Δαμασκηνοῦ ἔκδοσις κ. τ. λ.* Capita numeris *μθ'–ρν'* olim signata, posterius vero, illis erasis, *λό(γοι) α'–ρδ'.* (ff. 46v–65) cap. *μθ'–ξβ'*, nunc *α'–ιδ'*, hoc est liber I; cap. *νζ'* (ed. 9) procedit usque ad vv. *καὶ ἡνωμένως* (M. 837 B 15), quae sunt initium cap. subsequentis; cap. *ξ'* inc. *Διακεκριμένως* (ib.); omittitur supplementum cap. 12 (adhuc de divinis nominibus accuratius: M. 845 B–849 B) in ff. 83–84v posterius additum. (ff. 65v–107) cap. *ξγ'–ϛγ'*, nunc *ιε'–μζ'*, hoc est liber II; cap. *ο'* (ed. 8) des. *τὰ δὲ ἄνω, θερμά* (M. 900 C 9); cap. *οα'* constat supplemento cap. 9 *περὶ πελαγῶν* (M. 905 B 3–908 A 2); cap. *οβ'* constat partis alterius cap. 8 (M. 900 C 12–901 A 10) superius omissae; finis cap. *ογ'* (ed. 10) inde a vv. *Σφαιροειδῆ δέ τινές φασιν* (M. 909 C 4) in ultima linea f. 81v et in summo f. 86, quae sese prius excipiebant, perscripta erasa est; cap. *οθ'* (ed. 16) vv. *Τοῦ δὲ μὴ πειθομένου–μὴ θελόντων ἐνεργοῦσιν*, (M. 928 D 1–929 A 14) superius in cap. 12 omissis augetur. (ff. 107–145) cap. *ϛδ'–ρκβ'*, nunc *μη'–ος'*, hoc est liber III; duobus foliis perditis post f. 109v et f. 115v, desiderantur in cap. *ϛς'* (ed. 3) vv. *συντεθεί]μενον, οὔτε τῷ πυρὶ — ἐπὶ* (M. 988 B 11–993 A 1), finis cap. *ρ'* et initium cap. *ρα'* (ed. 7, 8) inde a vv. *Θεὸν αὐτὸν* usque ad vv. *καὶ ᾧ τρόπῳ διαφέρουσι* (M. 1009 C 11–1013 B 1); supplementum cap. 8 (ad eos qui sciscitantur utrum ad continuam quantitatem, vel ad discretam, duae naturae referantur: M. 1016) efficit caput *ρλα'.* (ff. 145–183) cap. *ρκγ'–ρν'*, nunc *οζ'–ρδ'*, hoc est liber IV; quattuor, ut videtur, foliis post f. 163v perditis, desiderantur vv. *μονο]γενὴς εἴη — αὐτὸς ἱμάτιον τῷ*, nempe finis cap. *ρλζ'*, cap. *ρλη'* et initium cap. *ρλθ* (ed. 14–16, M. 1161 B 10–1173 A 13); cap. *ρμς'* (ed. 23) des. *γίνεσθαι, καὶ νόμος ἡμῖν ἐλευθερίας δεδώρηται*; cap. ultimum des. *εὐφροσύνην καρπούμενοι.*

Glossas in marginibus ff. 55. 98. 178v adiecit librarius. Locos nonnullos (e. g. ff. 47v. 60v. 86. 101v. 114. 139v) capitumque numeros originales erasit alius. Numeros novos, additamenta plura (ff. 67. 70. 79. 80. 92v. 99. 118v. 120. 122. 124. 125. 136. 138. 139v. 159v), glossas (ff. 53. 153v. 162v), lemmata (e. g. contra Manichaeos et Bogomilos in ff. 171v. 172, contra Iudaeos in f. 177v) apposuit vir ille sequentis saeculi de quo superius dictum est. Eidem tribuenda sunt: [a] (f. 82) finis cap. *ογ'* inde a vv. *σφαιροειδῆ δὲ φασί τινες* usque ad vv. *τῶν τοσούτων ἀγαθῶν* (M. 909 C 13), quem insequuntur (ff. 82–83) orbis eparchiae sive satrapiae fere ut in codd. Coisl. 374 (Montfaucon, Bibl. Coisliniana, p. 582–584) et Patmiac. *ρκς'* (Sakkelion, *Πατμιακη βιβλιοθηκη*, p. 72–73), inc. *Εἰσὶ δὲ αἱ γνωσθεῖσαι ἐπαρχίαι*, des. *αἱ πᾶσαι τῆς οἰκουμένης χῶραι ϛδ', πόλεις τν'.* [b] (f. 83–84v) *λό(γος) κζ'*, adhuc de divinis

nominibus accuratius (supplementum libri I, 12 [M. 845-849] superius omissum ut edocet monitio f. 62v). c (ff. 46v-47 in marg. sup.) fragmentum ⟨de Christi et ss. Trinitatis adoratione⟩. Inc. Ἐπ' αὐτοῦ μὲν τοῦ Χριστοῦ λατρευτικὴ ἡ προσκύνησις, des. καὶ ὑλολάτραι δόξωμεν. Manus coaeva perscripsit (f. 47) summarium capitis de nomine Christi, alia (ff. 84v-85) fragmentum ⟨de canonibus, odis, hirmo, trisagio et et de triplici doxologia⟩. Inc. Ὅτι οἱ κανόνες ἐν ἐννέα ᾠδαῖς, des. τὸν πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Sequitur (f. 85) interpretatio ps. 21, 7.

[3] λό(γος) ρθ' man. post. (ff. 183-188) de recta sententia liber (M. 94, 1421-1432) sub inscriptione Ἴσον λιβέλλου ὑπαγορευθέντος — Ἠλία ὁσιοτάτῳ ἐπισκόπ(ῳ) Ἰαβρούδ(ων) [cf. Oriens christianus II, 846] Πέτρῳ μητροπολίτῃ Δαμασκοῦ (M. 1421). Subnectitur in rasura manu post. descriptum planetarum diagramma (cf. de fide orthodoxa II, 7 in M. 889 A), nota addita: εἰ ὁ οὐρανὸς ὡς φασὶν ἔστι σφαιροειδής, ἄρα καὶ ἡ γῆ κωνοειδής· κῶνος δὲ ἔστιν ὁ στρόβηλος· κωνάρια γὰρ τὰ στρόβηλα λέγεται.

2 s. Anastasii Sinaïtae excerptum ex Viae duce mutilum initio et fine. Capitis ⟨α' περὶ θελήματος⟩ pars prior, quae lineas duodecim inferiores f. 188 occupabat, erasa est; supersunt (f. 188v) vv. φυσικὸν ἤγουν μέσον-παρατροπή (ed. cap. 2 in M. 89, 61 D 8-64 A 9) et initium cap. β' περὶ τοῦ ἰδιώματος, quod abrumpitur in vv. οὐσίᾳ μὴ γνωριζόμενον (64 C 2).

3 Theodori Abucarae opuscula nonnulla (M. 47, 1461 ss.) hoc ordine [1] (ff. 189-190) opusc. 29, διάλεξις πρὸς Νεστοριανὸν Θεοδώρου φιλοσόφου cod. (M. 1576-1580). [2] (ff. 190r-v) opusc. 30, ἄλλη διάλεξις cod. (M. 1580-1581). [3] (f. 190v) quaedam περὶ φωνῆς φυσικῆς καὶ λογικῆς. Inc. Φωνὴ φυσική ἐστιν ἡ τοῦ πράγματος δηλωτική, des. λογικῆς φωνῆς ὄντος τοῦ γένους. [4] (ff. 190v-191) περὶ οὐσίας. Ἡ οὐσία τετραχῶς· ἢ ὡς ὕλη, ἢ ὡς εἶδος, ἢ ὡς τὸ συναμφότερον, ἤγουν τὸ συγκείμενον ἐξ ὕλης καὶ εἴδους, ἢ ἡ ἑκάστου ὕπαρξις. [5] (f. 191r-v) διάλεξις περὶ οὐσίας (καὶ add.) συμβεβηκότος. Inc. Τί σοι δοκεῖ; οὐχὶ πᾶν τὸ αὐθύπαρκτον οὐσία ἐστίν; des. τὸ ἁπλοῦν τοῦ συνθέτου, καὶ ταῦτα οὕτως. Καὶ ἄλλως. Τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη σύνθετοι οὐσίαι εἰσίν, αἱ δὲ διαφοραὶ ἁπλαῖ οὐσίαι εἰσίν. οὐκ ἄτοπον οὖν τὰς ἁπλᾶς οὐσίας εἶναι διαφορὰς τῶν συνθέτων, τῶν τε γενῶν καὶ εἰδῶν. [6] (f. 191v) περὶ γέλωτος. Inc. Ἰστέον ὅτι τὸ γελαστικὸν διὰ μὲν τὸ μὴ εἶναι, des. ἴδιον ἄρα ἐστι τὸ γελαστικόν; scholion additur in margine. [7] (ff. 191v-192) opusc. 28, Θεοδώ(ρου). διάλεξις αἱρετικοῦ πρὸς ὀρθόδοξον cod.; des. in vv. ἄνευ ὑποστάσεως θεωρουμένην (M. 1568-1569 A 4). [8] (f. 192 r-v) ἑτέρα διάλεξις ὀρθοδόξου πρ(ὸς αἱρετικόν?). Inc. Ὑπὸ ποίαν κατηγορίαν ἀνάγονται τὰ γράμματα, des. καὶ τέχνη καὶ λογισμοῖς. [9] (ff. 192v-198) opusc. 3 (M. 1492-1504). [10] (f. 198r-v) opusc. 5, τοῦ αὐτοῦ ἐρώτησις cod. (M. 1521-1524). [11] (f. 198v) opusc. 6, quod

abrumpitur in vv. αὐτὴν τῷ μέλιτι ⟨ ⟩ (M. 1524 B 9), uno folio post f. 198ᵛ avulso. [12] (ff. 199–200) opusc. 7, quod inc. mut. γὰρ ἔχουσι ταῦτα (M. 1525 B 11–1528). [13] (f. 200) opusc. 8 (M. 1528). [14] (f. 200ᵛ) opusc. 16 (M. 1540–1541). [15] (f. 200ᵛ–201ᵛ) opusc. 9 (M. 1529). [16] (ff. 201ᵛ–203ᵛ) opusc. 10, τοῦ αὐτοῦ διάλεξις πρὸς Ἰουδαῖον cod. (M. 1529–1533). [17] (f. 203ᵛ) opusc. 11, ὁ πιστὸς πρὸς Νεστοριανόν cod. (M. 1533–1536). [18] (ff. 203ᵛ–204ᵛ) opusc. 12 et 13 in unum compacta, ἄλλο ἐρώτημα πρὸς τὸν αὐτόν cod. (M. 1536–1537). [19] (ff. 204ᵛ–205ᵛ) opusc. 14 (M. 1537–1540). [20] (f. 205ᵛ) opusc. 33 (M. 1584). [21] (f. 205ᵛ) opusc. 15 (M. 1540). [22] (ff. 205ᵛ–206ᵛ) opusc. 42 (M. 1600–1601) lacunis laborans. [23] (f. 206ᵛ) opusc. 31 priora verba, ποία δικ⟨ ⟩ χρόνους ἀ⟨μαρ⟩ | (M. 1582 B 1–2) ceteris perditis.

In custodiam additae sunt duae membranae ex codicibus saec. XI avulsae, plicatae et marginibus decurtatae ut libri modulo exaequarentur. Prior (ff. I. II, linn. 36) exhibet locum ⟨homiliae 13 s. **Basilii**, exhort. in sanctum baptisma⟩, qui inc. ἐπαγ]γελίας διὰ τὸ βάπτισμα, des. abrupte τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν, ἵνα (M. 31, 428 C 2–432 A 9); altera, in fine assuta, linn. 37, continet excerptum ⟨ex oratione s. **Gregorii Nysseni** de s. Theodoro martyre⟩, quod inc. (f. 208ᵛ) χρι]στιανοῖς πρέπουσαν, des. (f. 207ᵛ) ταῖς αἰσθήσεσιν, εἶτα τὸ τῆς | (M. 46, 737 A 3–740 B 5).

Liber mutilus, humore laesus, male habitus praesertim in marginibus. Forma originalis vix restitui potest, notarum vestigiis tantum servatis (ff. 109ᵛ. 125ᵛ. 171ᵛ), foliis pluribus perditis. Fasciculi fuerunt saltem 23, inter quos quaterniones 1–10. 12. 13. 21, quiniones 11. 14–20. 22. 23; perierunt folia extrema fasc. 13 (unum post f. 109, alterum post f. 115ᵛ) atque fasc. 23 (unum post f. 198ᵛ, alterum post f. 206ᵛ), folia duo suprema fasc. 18 atque duo priora fasc. 19 (post f. 163ᵛ), fasciculus fortasse integer post f. 188ᵛ. Inscriptiones, litteras initiales maiores, scholia aut summaria quaedam (e. g. ff. 55. 98) ipse librarius rubro colore perscripsit.

Loci plures erasi aut perditi in ff. 8. 10. 18. 46ᵛ. 86. 188. 206ʳ·ᵛ. Ff. 1 ex alio codice depromptum, 2–7. 82–85 additicia. Plus minusve scriptura vacant ff. 6ᵛ. 7ʳ. 7ᵛ. 85ᵛ. Folia nonnulla chartis saeculo praeterito refecta sunt.

F. IIᵛ nota emptionis: *Emptu(m) in Vtino. 1453. Junij octauo | Jo. damascenus* (cf. cod. 32); ibidem manu ⟨Io. Tortelli⟩: *Op(er)a Jo. damasceni. | philosophica*, manu ⟨L. Zaccagni⟩: *De Fide Orthodoxa*. F. IIIᵛ scheda membran. anno 1550 posterior *Io: damasceni logica et ph⟨i⟩|losophia. | .599.* F. III πίναξ ⟨Winckelmanni⟩.

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

493 (olim 769). An. 1554 (p. 198), chartac., mm. 278 × 205, pp. IV. 212, linn. 26–30.

S. Iohannis Damasceni opera quinque. [1] (pp. 9–54) contra Iacobitas (M. 94, 1436–1501) ex exemplo lacunis laborante (cf. pp. 9. 11–14. 16); editionis capitula 10–78 numeris rubris ζ′–ξς′ insignita sunt, cetera sine numeris.

[2](pp. 54-97) de duabus voluntatibus (M. 95, 128-185) sub inscriptione *τοῦ αὐτοῦ περὶ ἰδιωμάτων τῶν ἐν τῷ ἑνὶ Χριστῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν δύο φύσεων ἐξ ἐπιδρομῆς δὲ καὶ περὶ δύο θελημάτων, ἐνεργειῶν, καὶ μιᾶς ὑποστάσεως.* Textus qui legitur ab initio usque ad p. 67, l. 24 (*καὶ ἐν ἀποτελεσάσας πρόσωπον*) ab editis discrepat, ab hoc autem loco (*ἡμᾶς δὲ μὴ γένοιτο,* M. 140 C 4) editis concinit. [3](pp. 97-122) adversus Nestorianorum haeresim, *κατὰ Νεστοριανῶν* cod. (M. 95, 188-224). [4](pp. 122-147) de hymno trisagio epistola, *ἐπιστολὴ γραφεῖσα πρὸς Ἰορδάνην — Ἰωάννης ταπεινὸς χαίρειν* cod. (M. 95, 21-61). [5](pp. 147-198) dialogus contra Manichaeos, *κατὰ Μανιχαίων* cod. (M. 94, 1505-1584).

Subscriptio (p. 198): *Ego Ioannes Honorius Malliæ oppidi Hydruntini ciuis | libror(um) græcor(um) Instaurator, hunc librum ad Vaticanæ | Bibliothecæ usum sic exscribebam. Anno D(omi)ni 1554. | Iulio III. Pont. Max. Sub | Marcello Ceruino Card. | sanctæ Crucis | Biblio|thecæ præfecto.* In marginibus reperiuntur correctio (p. 144), lectionis varietas (p. 165), additamenta (pp. 21. 42. 55. 61. 99. 144. 148. 153. 161). Notas ad editionem Basil. 1575 pertinentes inscripserunt ⟨L. Zaccagni⟩ in pp. 54. 85. 122. 147, I. S. Assemanus in p. 85. P. 7 *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. Pp. I-IV. 1-6. 8. 199-212 scriptura vacant. Foliorum secturae auro tinctae.

Tabulae corio rubro obductae; in dorso tesserae gentiliciae Gregorii XVI et Aloisii Lambruschini card. bibliothecarii.

494 (olim 776). Saec. XIV, chartac., mm. 230×152, ff. V(I-IV add.). 99 (+25ª), linn. 35-41.

S. Iohannis Damasceni opera tria. [1](ff. 1-25) dialectica (M. 94, 521 ss.) secundum recensionem fusiorem, fere ut in cod. 490, paucis exceptis. Praemittitur (f. V) *πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ πρώτου βιβλίου.* Caput 4 procedit usque ad vv. *ποιούμενοί φαμεν* (M. 540 B 6), quae sunt initium subsequentis; cap. 5 inc. *Ἡ φωνὴ ἡ ἄσημος* (ib); cap. *μζʹ, διαίρεσις τοῦ ὄντος καὶ τῆς οὐσίας,* constat ed. 46 et 47 usque ad vv. *ἄτομα, ὑποστάσεις καὶ πρόσωπα* (M. 620 C 2), sententiarum ordine diverso; cap. *μηʹ, ἐπανάληψις τῶν εἰρημένων,* constat parte ultima ed. 47 inde a vv. *Τί μὲν οὖν ἐστιν οὐσία* (M. 620 C 3); cap. *ξςʹ* (ed. 67. 68) inscriptum est *καὶ αὖθις ὁρισμοὶ τῆς φιλοσοφίας ἐν ἐπιτομῇ, οἵτινες εἰσὶν ἕξ;* cap. *ξηʹ, ὅροι διάφοροι,* constat supplemento cui titulus d i c t i o n u m s o l u t i o (M. 673-676). In fine: *τέλος τοῦ πρώτου βιβλίου.*

[2] *Βιβλίον δεύτερον,* scilicet opus de fide orthodoxa (M. 94, 789 ss.) in capita *ρβʹ* distributum. (ff. 26-35) cap. *αʹ-ιεʹ,* hoc est liber I; supplementum cap. 12 (a d h u c d e d i v i n i s n o m i n i b u s a c c u r a t i u s, M. 845-849) efficit cap. *ιδʹ.* (ff. 35-69ᵛ) cap. *ιςʹ-ξζʹ,* hoc est lib. II cap. 1-4 (*ιςʹ-ιθʹ*), lib. IV cap. 9-27 (*κʹ-ληʹ*), lib. II cap. 5-30 (*λθʹ-ξζʹ*); cap. *μβʹ* (lib. II, 8) des. *τὰ δὲ ἄνω, θερμά* (M. 900 C 9); cap. *μγʹ* (lib. II, 9) des. *ἀλλὰ καὶ ψυχικοῦ, εἰ προσλάβοι*

τὴν χάριν (M. 905 A 15); cap. μδ', περὶ πελαγῶν, constat supplemento cap. 9 (M. 905 B–908 A 2); cap. με' des. τῶν τοσούτων ἀγαθῶν (909 C 13); cap. μζ' et να' ut in cod. 490; cap. 22 in tria dividitur: νζ' (περὶ πάθους) inde ab initio usque ad vv. ψυχικῶν παθῶν ὅρος ἐστὶν οὗτος (M. 940 C 13–D 9), νη' (ὅρος ψυχικῶν παθῶν καὶ σωματικῶν) inde a vv. Πάθος ἐστὶ κίνησις τῆς ὀρεκτικῆς δυνάμεως usque ad vv. τοῦτο τὸ φυσικὸν θέλημα (M. 940 D 9–944 B 7), νθ' (ὅρος θελήματος) inde a vv. θέλημά ἐστιν ὄρεξις λογική τε καὶ ζωτικὴ usque ad finem (M. 944 B 7–949 A). (ff. 69v–84v) cap. ξη'–Ϙδ', hoc est liber III; omittitur supplementum cap. 8 (M. 1016). (ff. 84v–86) cap. Ϙε'–ρβ', hoc est libri IV cap. 1–8.

[3] (ff. 86v–99) de haeresibus liber (M. 94, 677 ss.) ad editione discrepans. Inc. Χρὴ πάντα εἰδέναι πιστὸν ὡς πασῶν τῶν αἱρέσεων μητέρες καὶ ῥίζαι πρωτότυποι τεσσάρες ὁμοῦ καθεστήκασιν, ἐξ ὧν αἱ ἄλλαι πᾶσαι Θεοῦ συγχωρήσει ἀνεφύησαν. καὶ πρώτη μέν ἐστι βαρβαρισμὸς κ. τ. λ. Editis pleniora leguntur cap. 22. 24. 25. 30. 31. 42. 48. 50. 59.–64. 66. 69. 71. 72. 74. 76. 77. 80. 82. Adduntur capita quattuor nempe (f. 89v) μδ' Ἀρτοτυρῖται, (f. 90) μη' Ὑδροπαραστάται, (ff. 95v–96) πε' Ἰακωβῖται, (f. 96r.v) πς' Χατζιτζάριοι οἱ καὶ Ἀρμένιοι. In unum contracta sunt cap. 50 et 51 (νβ'), 57 et 58 (νη'); omittitur cap. 100; cap. 83 (πδ' cod., numero ξα' omisso) des. in vv. τὸ τῆς οἰκονομίας συγχέουσι μυστήριον (M. 744 B 4). Desinit opus in vv. οἰνοποσίαν παντελῶς ἀπηγόρευσεν, quae sunt ultima cap. ργ' (ed. 101: M. 773 A 5), foliis 99r fere dimidio et 99v toto scripturae vacantibus.

Librarii duo sese excipientes (cf. ff. 1v. 9. 33) codicem perscripserunt. Fasciculi 13 quaterniones (si excipias 1 et 3 foliorum septem, 4 foliorum novem, 13 foliorum sex duobus supremis resectis). Notae desiderantur. Inscriptiones, numeri, litterae initiales rubra. In marginibus occurrunt supplementa (ff. 23. 24. 95v), correctio (f. 11v), nota (f. 18v), glossa (f. 60v in M. 94, 905 C 7 Τίγγις). Chartae signum clavis (cf. Briquet 3777–3780). Ff. Vv. 25v–25av. 99v vacua. F. IV πίναξ ⟨Winckelmanni⟩. Sectura inferior libri clausi inscriptionis vestigia praefert.

Integumenti tabulae corio castaneo obductae, catena atque fibulis olim instructae, tesseras gentilicias exhibent auro impressas Gregorii XIII et G. Sirleti card. bibliothecarii. In eodem tegumento laciniae exstant codicis liturgici latini (homiliarii, ut videtur) saec. XII–XIII. In tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVII cum nota *494*.

495 (olim 767). Saec. XI (ff. 2–14. 18–27. 36. 76–92. 139. 217–238 saec. XIV add.), membran. (f. 1 chartac. add.), mm. 250 × 198, ff. 239, linn. 26 (35–39 in parte recentiore).

A. Pars antiquior. – **S. Iohannis Damasceni** dialectica et de fide orthodoxa in capita ρν' distributa. Praemittitur (ff. 15–17v) capitum tabula quae abrumpitur in ρμζ' περὶ παρθενίας. [1] (ff. 28–73) dialectica secundum

recensionem breviorem, ut in cod. 492, paucis exceptis: cap. λα′ constat parte priore cap. 47, usque ad vv. *ὑποστάσεις καὶ πρόσωπα* (M. 620 A 14); cap. λβ′ *περὶ τοῦ ὅτι ἡ οὐσία γενικώτατον γένος ἐστιν*, item ut praecedens in tabula praevia omissum, duabus constat partibus, quarum prior (*Ἡ οὐσία γενικώτατον γένος ἐστὶν — τῶν ἐπάνω καὶ τῶν ὑποκάτω*) a cap. 47 (M. 620 A 15–C 3) discrepat, altera vero cum fine eiusdem capitis (*Τί μὲν οὖν ἐστιν–ποτὲ δὲ κακίαν*) plane convenit; caput ultimum ut ed. 66. [2] (ff. 73ᵛ ss.) de fide orthodoxa capita 101 ut in cod. 492 ff. 46 ss. inscripta et distributa. (ff. 73ᵛ–87) cap. μθ′–ξβ′, hoc est liber I; (ff. 87–125ᵛ) cap. ξγ′–ϙγ′, hoc est liber II; (ff. 125ᵛ–170ᵛ) cap. ϙδ′–ρκβ′, hoc est liber III; (ff. 170ᵛ–216ᵛ) cap. ρκγ′–ρν′, hoc est liber IV.

Folia complura ex utroque opere deciderunt; in eorum locum alia suffecta sunt quae perdita continent: (f. 36ʳ·ᵛ) dialecticae cap. ζ′. η′ (ed. 15. 16) inde a vv. *ἤγουν ὑπόστασις* usque ad. vv. *τὸ μερικόν · ὑπόκειται* (M. 577 D 5–581 A 14), (ff. 76–92ᵛ) cap. να′–ξθ′ inde a vv. *διαλεξώμεθα, τὸν πατέρα* usque ad vv. *οὐδὲ τῶν ἑαυτοῦ*, hoc est fidei orthodoxae lib. I, 3–II, 7 (M. 796 A 10–893 B 1), (f. 139ʳ·ᵛ) cap. ρα′–ργ′ inde a vv. *θεότητι, καὶ ὡς εἰς ἓν πρόσωπον* usque ad vv. *πατέρα καὶ τὸ πνεῦμα τὸ*, hoc est fidei orthodoxae lib. III 8–10 (M. 1013 C 11–1016 A 4 et M. 1016 C 15–1020 A 7).

F. 239ʳ eadem ut videtur manu quae partem antiquiorem libri perscripsit exaratum, fragmentum exhibet ⟨de anima⟩, quod inc. *Ψυχή ἐστιν οὐσία νοερὰ ἀσώματος*, des. *ἐκ τῶν ἐφ᾽ ἡμῖν πρακτέων* (cf. de fide orth. II, 22).

B. — Pars recentior. Una eademque, ni fallor, manu saec. XIV addita sunt, praeter ff. 36. 76–92. 139, folia alia complura in principio et in fine addita. Continent dialecticae capita quae desiderabantur, commentarium fere perpetuum in opera Ioh. Damasceni modo recensita:

1 dialecticae capita ex editione fusiore desumpta, *Ἰω(άνν)ου πρεσβυτ(έ)ρ(ου) τοῦ Δαμασκην(οῦ) περὶ γνώσεως* cod., nempe (ff. 20–21ᵛ) cap. 1–3, (ff. 21ᵛ–22) supplementum cap. 68, (ff. 22–23ᵛ) cap. 5, (ff. 23ᵛ–24ᵛ) cap. 18–28, (ff. 24ᵛ–25ᵛ) cap. 6 sine supplemento, (ff. 25ᵛ–27) cap. 8 inde a vv. *Τέλειοι οὖν ὁρισμοί εἰσιν* (M. 566 B 7). 9. 10 sine supplemento, (f. 14ᵛ) cap. 46. 47 usque ad vv. *φύσιν ἀπὸ φύσεως* (M. 620 C 2).

2 (ff. 2–13) varia philosophica et theologica, nempe [1] (f. 2ᵛ) **Nicephori Blemmidae,** *Νικηφόρου (μον)αχ(οῦ) καὶ πρ(ε)σ(βυτέρ)ου τοῦ Βλεμύδ(ου)* cod., epitomes physicae (M. 142) loci plures, inter quos cap. 24, 8; 27, 2 et 3; 16, 10–12; 17, 3. [2] (ff. 3–7ᵛ) **Georgii Chioniadae** scholia atque schemata in quaedam capita (1–19. 29. 30. 65. 68) **s. Iohannis Damasceni** dialecticae,

εἰς τὴν πανυπέρσοφον βίβλ(ον) τοῦ ὁσ(ίου) πατρὸς ἡμῶν Ἰω(άνν)ου τοῦ Δαμασκηνοῦ σχήμ(α)τ(α) καὶ σχόλ(ια) γεγονότα καὶ ἐκτεθέντα ἐπιστημονικῶς καὶ λογικῶς παρὰ κῦρ Γεωργ(ίου) πρεσβυτ(έ)ρ(ου) τοῦ Χιονιάδου cod. Inc. Τὰ εἰωθότα ζητεῖσθαι κε(φά)λ(αια) ἐπὶ πάσης λογικῆς πραγματείας. Inseruntur (f. 3ᵛ) ᵃ τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἐν μοναχοῖς σεβασμιώτατον κῦρ Θεόδουλ(ον) τὸν αἰτήσ(αν)τ(α) τὴν βίβ(λον) σχολιασθῆναι καθὼς ὁρᾶται (inc. Τὰ αἴτια πάσης ἀναβολῆς, des. καὶ τοῖς εἰς ἔπειτα εὔηχος), ᵇ (ib.) στίχοι quinque in eumdem Theodulum, quorum primus Ἀλλ', ὦ φίλε κράτιστε, τὰς ἐμὰς πύλας. Post quaedam de causis (f. 7ᵛ) perscribuntur summaria atque scholia ex Nicephori Blemmidae epitomis logica et physica magnam partem deprompta: (ff. 7ᵛ–8) de motu, (f. 8) de vapida exhalatione, de ostentis in caelo conspectis, de figuris, de cognitione, (f. 8ᵛ) de quattuor virtutibus cardinalibus, de motu, (f. 9ʳ·ᵛ) de viribus animalibus, (f. 10) de philosophia, (f. 11) de quinque vocibus, (ff. 11ᵛ–12) de syllogismi figuris. [3] (f. 12ʳ·ᵛ) definitiones philosophicae; citantur Aristoteles, Philo, Gregorius. [4] (f. 12ᵛ) schemata duo ostendentia quomodo ᵃ διαιρεῖται ἡ κατὰ Χριστὸν φιλοσοφία εἰς τρία. ᵇ δι' ἑπτὰ τρόπων συνίσταται τὰ καλά (eadem schemata iterantur in f. 216ᵛ et reperta sunt in cod. 490, ff. 213ᵛ–214). Inferius **s. Ioh. Chrysostomi** * ἐκ τοῦ εἰς τὴν Πεντηκοστὴν λόγ(ου), Τίς ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ « ἐκπορεύεται » — καὶ πηγάζει (de sancto Spiritu homilia apud M. 52, 812, l. 7 ab imo — 815, 1). Ὅρα φησὶν ὁ Βέκκος ὅτι ταὐτόν ἐστι τῷ « ἐκπορεύεσθαι » τὸ « πηγάζειν » (cf. M. 141, 233 C–249 A). [5] (f. 13) tabula ventorum duodecim, tabula orbis partium quattuor (cf. Ioh. Damasc. de fide orthodoxa II, 8). [6] (f. 13ᵛ) τοῦ Δαμασκην(οῦ). Τί διαφέρει τέχνη τῆς ἐπιστήμης; Τέχνη μὲν οὖν ἐστιν ἡ ἔν τισι σφαλλομένη, des. πρὸς τὴν μέλλουσαν ἐπειγόμεθα. [7] (ib). tabula ostendens zodiaci et planetarum signa (cf. de fide orthodoxa II, 7 apud M. 94, 889 et 892), iunctis versibus (ἐνταῦθ' ἀκριβῶς τὴν σχηματογραφίαν, τὴν πόλου κίνησιν ἅπασαν φίλε) et τοῦ θεολ(ό)γ(ου) explicatione. Adduntur (f. 14) tabulae in quibus τὰ δώδεκα ζώδια et ἔκλειψις. In f. 27ᵛ aliud ἐκλείψεως schema.

3 (f. 18ʳ·ᵛ) Opusculum ⟨de substantia et praedicamentis⟩. Inc. Ἐζήτησαν οἱ φιλόσοφοι τίνα ἂν τρόπον γένωνται, des. παρακολουθεῖν τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους λεγομένοις.

4 (f. 19) **Photii** patriarchae excerptum ex tractatu de s. Spiritus mystagogia. Inc. Ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἁπάντων, des. εὕροιεν κόλασιν (M. 102, 396 C 7–397 C 8). Sequuntur in imis foliis 19ʳ·ᵛ ἐρωταποκρίσεις quinque, quarum prima inc. Πότε ὁ υἱὸς γεγέννηται, ultima: Τί ἐστι ψεῦδος; Ἀπόφασις λέγουσα τὸ ὑπάρχον ὡς μὴ ὑπάρχον, καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὡς μὴ (sic) ὑπάρχον.

5 s. **Iohannis Damasceni** [1] (f. 217) *περὶ τῆς θείας καὶ ἀκαταλήπτου θεότητος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας αὐτοῦ*. Inc. *Τοὺς εὐσεβεῖν αἱρουμένους ἡμᾶς*, des. *τέλεον ἀνασώσηται, αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ.* [2] (ib.) *τοῦ αὐτοῦ* * *περὶ σώματος τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* (epist. Petri Mansur ad Zachariam ep. Doarorum inde a vv. *Περὶ τοῦ κυριακοῦ σώματος* usque ad vv. *καὶ οὕτω πιστεύομεν*, apud M. 95, 401 A 6–404 B 8).

6 (ff. 217ᵛ–220) Explicationes, interpretationes variae. Inc. abrupte *ὅτι γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ ὅτι οἱ λαβόντες μάχαιραν* (Matth. 26, 52), des. *καθὼς ἐνταῦθα ἐσχημάτισται*. Agitur inter alia (f. 217ᵛ) de festis Iudaeorum, (ib.) de *διασπορᾷ*, (ff. 217ᵛ–218) de regibus, (f. 218) de *θυσιαστηρίοις*, (ib.) de oleo quo ungebantur sacerdotes, (f. 218ᵛ) de *κολυβισταῖς*, (ib.) de evangelistis, (f. 220) de virtutibus. Citantur (f. 217ᵛ. 218) Georgius Pisides, (ff. 217ᵛ ss.) *Βουλγ(α)ρ.* nempe Theophylactus arch. Bulgariae, cuius referuntur exegeses in Matth. 21, 16; Ioh. 8, 23; Matth. 28, 18; Matth. 17, 3; Ioh. 3, 30.

7 (ff. 220ᵛ–225ᵛ. 228ᵛ. 217. 216ᵛ) *Ὅροι διάφοροι σὺν Θεῷ κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ πίστιν λεγόμενοι τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, συλλεγέντες ἀπὸ τοῦ μακαρίου Κλήμεντος καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ ἑτέρων ὁσίων καὶ ἁγίων πατέρων*, (*οὓς* add. in marg.) *διὸ δεῖ πρὸ παντὸς μαθήματος ἐκστηθίζειν κ. τ. λ.* fere ut cap. 2 s. **Anastasii Sinaïtae** Viae ducis (M. 89, 52 ss. Cf. Ps.-Athanasii liber de definitionibus apud M. 28, 533–553). Membrana factus parcior, librarius in ff. 217 et 216ᵛ imis reposuit partem supremam pensi sui, quod des. *τῶν δυσνοήτων, νοημάτων, ἢ ῥημάτων* (M. 89, 85 B 5). *Τὸ* < > *καλλίκλιον ἀπὸ τοῦ κάλυκος εἴρηται. Σκρινιάριος ὁ χαρτοφύλαξ· σκρίνον γὰρ τὴν δρυφάκτην λάρνακα Ῥωμαῖοι λέγουσιν. Κουριοσσὸς ῥωμαϊστὶ τὸν περίεργον ση(μαίν)ει* (cf. Lydus, de mensibus I, 30). Inseruntur [a] (ff. 225ᵛ–228) diagrammata, summaria ad logicam maxime pertinentia, inter quae (f. 227) *παραλογισμὸς Εὐνομίου* et *τοῦ Θεολόγου ἐπίλυσις διὰ συλλογισμοῦ*, terrae sphaera, aetates pueri, (f. 227ᵛ) elementorum et anni divisiones, hominis humores; [b] (f. 228ʳ·ᵛ) animalis humores (inc. *Εἰσὶ δὲ καὶ χυμοὶ τοῦ ζώου δ'*, des. *τῷ φλέγματι, τῷ χειμῶνι καὶ τῇ νυκτί*); [c] (ib.) quaedam de sacro chrismate (inc. *Ἡ χρίσις τοῦ ἁγίου μύρου γίνεται οὕτως*, des. *σφραγὶς δωρεᾶς πνεύματος ἁγίου*); [d] (ib.) de ieiunio Pharisaeorum, de hierarchiis caelesti et ecclesiastica. Theophylactus Bulgariae arch. citatur (f. 228) in Ioh. 20, 24 et 21, 7, (f. 228ʳ·ᵛ) in Ioh. 21, 19–23 (M. 124, 300 C 3–10; 301 A 3–6; 305 B 12–16; 313 A 1–316 A 6 multis omissis).

8 ⟨de sacris imaginibus⟩. [1] (f. 229) **Nicephori patriarchae CP.** *περὶ διαφορᾶς εἰκόνων καὶ τοῦ σταυροῦ*, nempe ex antirrhetico III adversus Constantium Copronymum excerptum, quod inc. *Σημαίνει ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ*, des. *ἡμῖν τοῦ πάθους παραδεικνύντος* (M. 100, 428 C 7–432 B 1). Adnectuntur loci duo, nempe **Gregorii Nysseni** (inc. *Ἡ γὰρ εἰκὼν ἕως ἂν μηδενὶ λείπηται*, des. *τὴν ἀκατάληπτον φύσιν*), **Diadochi** ⟨Photicensis⟩, *τοῦ μακαρίου Διαδόχου* cod. (= de perfectione spirituali cap. 4). [2] (ff. 229–230) *ἀπὸ τῶν τῆς ἁγίας ζ' συνόδου καὶ τῶν μακαριωτάτων πατριαρχῶν Γερμανοῦ, Νικηφόρου καὶ Θεοδώρου τοῦ Στουδ(ί)τ(ου)*, nempe **Euthymii Zigabeni** panopliae dogmaticae tit. XXII usque ad vv. *τοῦτο δὲ Εἰκονομάχων* (M. 130, 1164 D–1169 D 7). Insequitur (f. 230v) opusc. de spiritu, quod inc. *Ποσαχῶς τὸ πνεῦμα λέγεται; Πνεῦμα ὁ Πατήρ*, des. *ἄλαλον καὶ κωφόν*.

9 ⟨**Nicephori Blemmidae** epitomes physicae⟩ (ff. 230v–232) cap. 17 (M. 142, 1164), (ff. 232v–233v) cap. 18, (ff. 233v–234) cap. 20, (ff. 234v–237v) cap. 32, (f. 238r.v) cap. 31.

10 (f. 238v) **Michaëlis Pselli** de omnifaria doctrina cap. 19 (M. 122, 700–701); subicitur fragmentum *περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος*, quod inc. *Ὁ πατήρ, ὁ υἱός, πνεῦμα ἅγιον τρια πρόσωπα*, des. *μία δύναμις, μία θεότης*. Inferius climatum septem tabula.

11 (f. 239v) diagramma ostendens lunae *φαύσεις* undecim (*τὰς ἕνδεκά μοι γίνωσκε σελήνης φαύσεις...*); aliud diagramma in f. 1a (*ἐνθάδε τὸν περίπατον σκόπει τὸν τῆς σελήνης*).

Utrumque s. Iohannis Damasceni opus scholiis instructum est. Scholia antiquiora, non tamen primae manus, anonyma, in ff. 114. 119v. 129v. 135. 170v. Scholia recentiora (saec. XIV) plurima, ex quibus nonnulla fere perpetua et sine nomine videntur Georgio Chioniadae tribuenda; alia vero auctorum prae se ferunt nomina: (f. 199v) Amphilochius, (f. 189v) Andreas, (ff. 91. 95v. 98v) Aristoteles, (ff. 77v. 89v. 99. 102v. 183r.v. 199. 199v. 214v) Athanasius, (f. 134v) Augustinus, (ff. 77v. 79v. 88. 94. 107v. 127v. 170. 176v. 196v. 197. 199. 199v. 204. 215v) Basilius, (ff. 77v. 78v. 126v. 146v. 163v. 167v. 169. 170v. 191. 198v. 212) Cyrillus (Alex.), (f. 212) Cyrillus Hierosolymitanus, (f. 178v) Dionysius (ps.-Areopagita), (f. 188v) Dorotheus Tyrius, (f. 89v) Eusebius, (f. 80v) Flavianus Antiochenus, (f. 150v) Georgius Pisides, (ff. 88v. 156v. 168v. 198) Gregorius Nazianzenus, (ff. 101. 126. 136v. 171r.v. 186v. 198. 198v) Gregorius Nyssenus, (f. 144v) Hesychius, (ff. 171v–172. 188. 214v) Iohannes Damascenus, (f. 215v) Isaac, (ff. 186v. 199) Isidorus, (f. 195) Isocrates, (f. 87v) Macarius *ἐν γ' λόγῳ*, (ff. 125v. 159r.v)

M(a)r(cus eremita), (ff. 106. 148) Ma(ximus?), (f. 101ᵛ) Nicetas Stethatus, (f. 96ᵛ) Patricius episc. Prusensis, (f. 134) Severianus Gabal., (ff. 80ᵛ. 130ᵛ–131. 183. 215ᵛ) Theodoretus, (f. 107) Theodorus Prodromus (in ps. 118, 83), (ff. 84. 89ᵛ. 132ᵛ) ⟨Euthymius⟩ Zygadenus. Saepissime nominantur ⟨Nicetas⟩ Heracleensis (*Ἡρακλ.*, *Ἡρακλείας*, *Ἡρακλείου* cod.), Theophylactus arch. Bulgarorum (*Βουλγρ.* cod.), plus vicies Iohannes Chrysostomus. Ex s. Maximo (M. 91, 277–278) vindetur desumptae *χρήσεις* Alexandri Alexandriae, Eustathii Antiocheni, Irenaei, Clementis Alex., Athanasii, Gregorii Nysseni, Diadochi, Anastasii Antiocheni, Nemesii Emeseni in f. 146 perscriptae. Manus illa quae scholia fere omnia exaravit operi de fide orthodoxa notam praefixit (f. 73ᵛ): *Οὗτος ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν συνεγράψατο καὶ λόγους δογματικοὺς περὶ τῆς ἀκαταλήπτου θεότητος κατὰ τῶν μιαρῶν ἐκείνων Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου υἱοῦ Κόνωνος καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντ(ί)ν(ου) τοῦ Κοπρωνύμου, τῶν κατηγορούντων αὐτὸν καὶ καλούντων Μασούρ, ἤγουν βλάσφημον, καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῶν καὶ ἀσεβῶν βασιλέων.*

Rescripta sunt ff. 2–13. 18. 20–27. 217–238. Ff. 2–13 ex codice liturgico saec. XI notis musicis instructo avulsa sunt; alia vero, ni fallor, ex variis libris eiusdem fere aetatis; in f. 224 quaedam apparent ad medicinam pertinentia (cf. Paulus Aegineta 3, 37).

Partem libri antiquiorem efficiebant folia praevia tria (15–17) atque fasciculi quaterniones, ut videtur, saltem *κς'* in prima singulorum pagina ima sinistrorsum notati (ff. 28–35. 37–75. 93–138. 140–216). In locum fasc. *ζ'–ι'* foliorumque duorum fasc. *β'* et *ις'* perditorum suffecta sunt saec. XIV ff. 76–92. 36. 139.

Eadem, ut opinor, aetate, foliis quae exciderant iam suppletis, alia nonnulla diversis curantibus librariis addita sunt tam in principio (2–14) quam in fine (217 ss.), scholia atque schemata marginibus utriusque s. Ioh. Damasceni operis inscripta. In summo f. 2 nota antiqua *767*, cui superstat recens *495*. F. 1 in schedula membran. agglutinata syllabus anno 1550 posterior *Io: Damascenus.*|. *767*. F. 1ʳ·ᵛ *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. Ff. 18ᵛ–19ᵛ spatia ampliora praebent vacua.

Folia 24. 26. 228. 231 medicamentis chemicis tacta et inquinata. Duplex foliorum supputatio: una, manu scripta, in summis foliis; alia typis impressa, in imis, quam secuti sumus. Codicem mutuo accepit anno 1643 Leo Allatius (Archiv. Biblioth., t. 30, f. 366ᵛ).

Integumentum ex corio rubro; in dorso tesserae gentiliciae Leonis XIII et Ioh. B. Pitra card. bibliothecarii.

496 (olim 773). Saec. XIII-XIV, chartac. (ff. I-IV membran.), mm. 197 × 137, ff. V (add.). 235, linn. 23-25.

1 S. Iohannis Damasceni [1] (ff. 1-17. 23. 19-22. 18. 24-49) dialectica secundum recensiorem fusiorem, ut in codice 490, paucis exceptis: finis cap. 6, inde a vv. *οἱ δὲ μέλανες* (548 B 10), editione brevior; *μζ΄* constat cap. 46 et partibus variis cap. 47 (nempe M. 617 A 13 - B 5 *διαιρεῖται*, 620 A 15 *τὸ σῶμα* - C 2 *φύσιν ἀπὸ φύσεως*, 617 B 6 *εἰς σῶμα* — 620 A 13 *καὶ τοὺς κατὰ μέρος ἀνθρώπους*); ante vv. *Ὅρος ἐστὶν εἰς ὃν ἀναλύεται* (657 B 6) titulus ⟨*Τί*⟩ *ἐστιν ὅρος*; insequentia capita sine numeris.

[2] (ff. 51 ss.) de fide orthodoxa; praemittitur (ff. 49-50v) *ρ΄* capitum tabula (M. 94, 784 ss.). (ff. 51-75v) cap. *α΄-ιγ΄*, hoc est liber I; cap. 5 des. *ὑπερτελὴς καὶ παντέλειος* (M. 801 B 13); cap. 6 inscribitur *περὶ λόγου θεοῦ*, cap. 7 *περὶ πνεύματος ἁγίου*; cap. 9 procedit usque ad vv. *καὶ ἡνωμένως* (M. 837 B 5); cap. 10 inc. *Διακεκριμένως* (ib.); omittuntur numerus cap. 12 atque supplementum cui titulus adhuc de divinis nominibus accuratius (M. 845-849). (ff. 75v-121v) cap. *ιδ΄-μγ΄*, hoc est liber II; cap. 8 (*κα΄*) des. *τὰ δὲ ἄνω, θερμά* (M. 900 C 9); cap. 9 (*κβ΄*) des. *τὴν χάριν τοῦ πνεύματος* (M. 905 A 15); cap. 10 (*κγ΄*), 12 (*κε΄*), 16 (*κθ΄*) ut in cod. 491; cap. 17 post 18 transfertur. (ff. 121v-174v) cap. *μδ΄-οβ΄*, hoc est liber III; omittitur supplementum cap. 8 (ad eos qui sciscitantur utrum ad continuam quantitatem, vel ad discretam, duae naturae referantur: M. 1016). (ff. 174v-226) cap. *ογ΄-ρ΄*, hoc est liber IV; supplementum lib. III, 8 superius omissum efficit cap. *πα΄*.

2 (ff. 226v-229v) **Nicolai patriarchae CP.** typicum, *ποίημα Νικολάου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν πρῶτον τοῦ Σινᾶ ὄρους* cod. (Typicum ed. Venet. 1577, p. *ρλβ΄-ρλδ΄*; cf. Maius, Scriptorum veterum nova collectio IX, p. 611-618; Pitra, Spicilegium Romanum IV, p. 487-491; Beneševič, Catalogus codicum mss. graecorum qui in monasterio S. Catharinae in monte Sina asservantur I, p. 555-558, ubi typicum inscribitur *Νικηφόρου... πατριάρχου στίχοι περὶ διαίτης εἰς τὸν πρῶτον τοῦ ἁγίου ὄρους κὺρ Ἰωαννίκιον, τὸν εἰς τὸν πρωτάτον τῶν μονῶν τοῦ ἁγίου ὄρους προϊστάμενον*).

3 (ff. 230-233) **Nicetae David** expositio carminis II 2, 119 s. Gregorii Nazianzeni (Basilii M. epitaphia apud M. 38, 72-75), ut in cod. 463, ff. 460-462.

4 (ff. 233-235) *μηνὶ τῷ αὐτῷ* (ianuar.) *κε΄ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ θεολόγ(ου)*, nempe officium in honorem s. Gregorii Nazianzeni (cf. Menaea ed. Romae 1896, t. III, p. 357-373).

5 Ff. I–IV rescripta, ex codice saec. XI formae longe amplioris avulsa continent, manu saec. XIII exaratas, de blasphemia ἐρωταποκρίσεις duas. Prior (ff. I^v–II) inc. ἐν τῷ γεροντικῷ. Πόθεν ἡ βλασφημία τίκτεται καὶ πῶς θεραπεύεται; Ἀδελφός τις ἐπολεμήθη εἰς βλασφημίαν, des. ὁ ἄνθρωπος ἀπόλλυται. Altera (ff. II–IV^v) τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου. Ἐρώ(τησις). Πόθεν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλάκις λαλεῖ τινὰς ἔνδοθεν λογισμοὺς καὶ λόγους αἰσχρούς — οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἀπόκρισις. Ὁ μὲν τοιοῦτος πειρασμὸς — τὸ στόμα τοῦ ἀσωμάτου δαίμονος. Haec ultima discrepat ab editis (Papadopoulos-Kerameus, Ἀναλεκτα Ἱεροσολ. σταχυολ. I, 1891, p. 401–404; G. Mercati, *Un preteso scritto di san Pietro vescovo d'Alessandria e martire sulla Bestemmia e Filone l'istoriografo*, in *Rivista storico-critica delle scienze teologiche* I, 1905, p. 162 ss.).

F. 235^v humore conspurcatum et blattis terebratum, non sine magno scripturae damno, encomium (... δείξας Θεοῦ χάριτι δεύτερον φάος ... καὶ πτῆσις ἡ σὴ καὶ λόγου ταχυτέρα ...), ut videtur, continet versibus duodecasyllabis perscriptum.

Liber tribus manibus sese excipientibus exaratus (^a ff. 1–226^r; ^b ff. 226^v–233, l. 3; ^c ff. 233, l. 4–235^v. I^v–IV^v). Constat fasciculis quaternionibus viginti octo atque foliis undecim; praefixa sunt folia quinque. Notarum antiquarum etiam vestigia perierunt. Inscriptiones, numeri, litterae initiales, frontis πύλη rubro liquore distincta necnon flavo colore, ea ratione qua delectabantur Italo-Graeci, tacta.

In marginibus saepissime, inter lineas rarius, librarius ipse adiecit supplementa (ff. 2. 2^v. 3^v. 5. 6. 8. 8^v. 12. 14. 16^v. 17. 19^v. 21^v. 22^v. 24. 31. 42^v. 44. 46. 47^v. 48. 99. 105. 107. 108^v. 109. 110. 111^v. 112^v. 115. 116^v. 117. 117^v [ib. lacuna M. 965 A 3' inter vv. κατὰ συγχώρησιν δὲ et συγχωρεῖ hoc expletur modo: ὅσα δοκεῖ μὲν ἀπευκταῖα εἶναι, οὐκ εἰσὶ δὲ]. 118^v. 119^v. 125. 130), correctiones (ff. 7^v. 13. 20^v. 32^v. 94^v. 121. 121^v. 130), scholia vel glossas (ff. 3. 5. 5^v. 6. 7^v. 23. 25. 33^v. 39. 142^v), notam (f. 136^v). Manus recentiores proposuerunt additiones (ff. 40. 42^v. 59^v. 149. 158), emendationes (ff. 59. 59^v. 61. 61^v. 143. 167), glossas (ff. 12^v. 153^v).

Folia complura tineis perterebrata schedis translucidis refecta vel etiam (ff. 233–235^v) omnino contecta.

F. II imo *N. 31* (cui numero cancellato suprascriptus est *364*). *5 Plu secr.* F. 1 numerus *773*, deinde manu ⟨Ioh. Tortelli⟩ *damasc⟨en⟩j philosophica.* F. V πίναξ ⟨Winckelmanni⟩.

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

497 (olim 768). Saec. XIII, chartac., mm. 255×170 ff. I (add.). 327 (+312^a), linn. 26–28, in duo volumina (II = ff. 154–327) recens divisus.

1 S. Iohannis Damasceni dialectica et de fide orthodoxa, praefixis (ff. 1–3) tabulis sub inscriptione πίναξ σὺν Θεῷ τῶν φιλοσόφων καὶ δογματικῶν κεφαλέων τοῦ Δαμασκηνοῦ. ¹ (ff. 3^v–44^v) dialectica ex recensione fusiore, ut in cod. 490

ff. 3v–60v. In fine: τέλος τῶν φιλοσόφων, καὶ ἀρχὴ τῶν δογματικῶν. [2] ⟨de fide orthodoxa⟩ ut in codice 490, ff. 60v–213. (ff. 44v–62) cap. α΄-ιε΄, hoc est liber I; (ff. 62–119v) cap. ις΄-ξε΄, hoc est liber II; (ff. 119v–150v) cap. ξς΄-Ϙδ΄, hoc est liber III; (ff. 150v–154v) cap. Ϙε΄-ργ΄, hoc est libri IV cap. 1–8 atque supplementum cui titulus ad eos qui sciscitantur (ed. III, 8: M. 1016). Capita nonnulla utriusque operis λόγοι nominantur.

2 (ff. 156–157) ἑρμηνεία ἤτοι ἐξήγησις εἰς τὸ Ὡς ἄνθρωπος ὑπάρχω, οὐσία, οὐ φαντασία, οὕτω (Θεὸς τῷ τρόπῳ τῆς ἀντιδόσεως ἡ φύσις ἡ ἑνωθεῖσά μοι add. f. 157, lin. 8–9). Hic commentarius in poema, cuius auctor ὁ μελῳδὸς (Romanus?) ὑποκρίνεται, fusius disserit de naturis in Christo; inc. Πρὸ τῆς κατὰ μέρος τοῦ Ὡς ἄνθρωπος, des. τὴν τῶν πραγμάτων ἔχει ἀντίληψιν.

3 in parabolas Matthaei et Lucae ⟨**Theophylacti Bulgariae** arch.⟩ enarrationes. Sunt parabolae κη΄; prima (ff. 158–159) est parabola seminatoris (Matth. 13 24–30; Theoph. enarratio apud M. 123, 277 B 7–280 B 4), ultima (ff. 197v–198) parabola sponsi, vini novi et utrium veterum (Luc. 5, 34–39; Theoph. apud M. 768 A 4–B 15). Sequuntur [a] interpretationes (f. 198) ⟨eiusdem⟩ in Matth. 7, 16–18 (M. 213 D) et (f. 198r.v) ⟨ps.- Oecumenii⟩ in II Cor. 5, 17–19 (M. 118, 977 D 12–981 A 1), [b] (f. 198v) fragmenta duo brevissima de rationibus δι᾽ ἃς δεῖ σπουδάζειν ἡμᾶς πάντα διὰ τὸν κύριον ποιεῖν (inc. Τρεῖς εἰσὶν ὠφελεῖς ἀφορμαί, des. ἡ ἡμῶν ἀνάπλασις καὶ ἀνάστασις), ⟨de spiritibus malitiae septem et de spiritibus sanctis septem⟩ (inc. Εἰσὶ τὰ πνεύματα τῆς κακίας, des. βουλή, ἰσχύς, φόβος.

4 (ff. 198v–201) **Leonis Bulgariae** archiepiscopi epistola ad Ioannem Tranensem, πρός τινα ἐπίσκοπον Ῥώμης cod., de azymis et sabbatis, quae des. in vv. καὶ φυλάττει θεοσεβῶς (M. 120, 836–841 A 1; de qua cf. A. Michel, *Humbert und Kerullarios* II, 1930, p. 282–289). Insequuntur alia manu exarat [a] (f. 201) opusculum ⟨de ligno paradisi⟩ (inc. Καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ξύλον, des. καλοῦ καὶ πονηροῦ καλεῖται τὸ ξύλον), [b] (ff. 201–202) brevis dissertatio ⟨de sancta Trinitate⟩ (inc. Εἷς οὖν ταῖς ἀληθείαις, des. τῆς ὑπάρξεως τρόπον διασημαίνειν), [c] (f. 202) **s. Ephraem** τί ἐστι τὸ ὑπ(ὲρ?) ἀργοῦ λόγου λόγον δώσωμεν, nempe excerptum ex reprehensione sui ipsius (inc. Τί ἐστιν ἀργὸς λόγος, des. παρῆκταί μοι ἔρευνα: Assemanus I [graece et latine], p. 141 F 6–142 B 1).

5 annorum computus tres. [1] (f. 202r.v) στοιχείωσις ἀκριβὴς ab Adam usque ad nativitatem Domini et usque ad Diocletianum; inc. Εἰσὶν οὖν ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ,βσνβ΄ (cf. Nicephori CP. chronographia brevis apud M. 100, 1020), des. ὁμοῦ ἔτη ,εψοζ΄. [2] (f. 202v) inde ab Urbe condita usque ad Diocletianum; inc. ⟨Κ⟩ατὰ δεύτερον τρόπον ἀριθμοῦνται οἱ χρόνοι ἀπὸ κτισεως Ῥώμης καὶ τοῦ τρισκαιδεκάτου ἔτους Ῥωμύλου κόσμου ,δψνε,

des. ὁμοῦ τὸ πᾶν ἔτη ,εψος'. [3] (ff. 202v–203) ⟨Ἱ⟩στορία περιέχων ἀπὸ Χριστοῦ τὰ ἔτη ἀκριβῶς, nempe inde ab Adam usque ad passionem Domini, inc. ⟨Ζ⟩ήτησον ἀπὸ Χριστοῦ τὰ ἔτη καὶ εὑρήσεις ἀκριβῶς τεταγμένα ἀπὸ Ἀδάμ, des. πάθος τοῦ Χριστοῦ ὑποληφθῶσιν ,εφλθ' χρόνοι.

6 (f. 203v) **Cyrilli archiepiscopi** Alexandriae excerptum ex ep. 55, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῆς εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος cod. (Διαπεράναντες δὲ τὸν περὶ Χριστοῦ — πίστεως ἡ ὁμολογία apud M. 77, 316 D 6–317 A 6). Subnectuntur loci brevissimi tres de Christo sacerdote, mediatore, victima (in I Timoth. 2, 5; in Hebr. 7, 25–27?); primus inc. Αὐτὸς οὖν ἄρα γέγονεν ἀρχιερεύς, tertius des. θεϊκῶς ὁ αὐτὸς ὢν ὁμοῦ θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

7 ⟨**Theophylacti Simocati scholastici**⟩ epistolae XIV (Hercher, Epistolographi graeci, p. 763 ss.). (f. 204) 13 et 16 sine inscriptionibus, (f. 204v) 19 sine inscriptione. 22, (f. 204v–205) 25 (Σωσ. Ἀντιόχῳ cod.), (f. 205) 28, (f. 205r-v) 31 (περὶ βασκανίας cod.), (ff. 205v–206) 34 sine inscriptione, (f. 206) 52 sine inscriptione. 58, (f. 206r-v) 61, (f. 206v) 64. 70, quae des. τοῖς λόγοις ὁπλήζοντες, (f. 207) 73 sine inscriptione. Subditur inscriptio ep. 79.

8 (ff. 207v–209v) ⟨de paschate et die azymorum⟩. Inc. Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς — ἠγάπησεν αὐτούς (Ioh. 13, 1). καὶ δείπνου γενομένου καὶ τὰ ἑξῆς (v. 2) διηγεῖται τοῦ δείπνου, ἃ καὶ πρόκειται πρὸ τῆς ἑορτῆς, des. ἐξηγούμενοι τὸ « ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία » (Gen. 1, 5) διελύσαμεν.

9 (ff. 209v–210) ⟨de visione angelorum altare circumstantium, quae πρεσβύτῃ contigit liturgiae tempore⟩. Inc. Πρεσβύτης τις θαυμαστὸς ἀνήρ, des. καὶ ἀπάγουσι τοῦ ἐνθένδε.

10 in psalmos varia, hoc est [a] (f. 210) in ps. 1, 2-4 (⟨Μ⟩ακάριος ὅστις φάγεται — ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι), [b] (ib. ⟨psalmorum plurium opportunitas⟩ (Ψαλμὸς εἰς ὁμολόγησιν ϛ' — ν' εἰς μετάνοιαν ἐλθών), [c] (f. 210r-v) ⟨s. **Basilii**⟩ in ps. 28, 6 (Οἶμαι δὲ ὅτι τὸ πῦρ — ἀναπαύσεως ἐναπομεῖναι, apud M. 29, 297 B 12–C 6).

11 (ff. 210v–211v) s. **Iohannis Chrysostomi** (?) sermo cum iret in exsilium (ex hoc codice, ut videtur, editus; apud M. 52, 435-438).

12 s. **Gregorii Nazianzeni** carmina selecta LVI παραφράσει anonyma instructa. [1] (ff. 212–217) II 1, 1 de rebus suis (M. 37, 969–1017); praecedit monitio scholiastae: Προοίμιον ἐν σχήματι εὐχῆς — πεπείραται (M. 970, n.) ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Γρηγόριος ὁ θεολόγος δι' ἐπῶν ἐμμέτρων, ἐν οἷς ὑπόκειται κεφαλαιωδῶς, καὶ ἡ τούτων παράφρασις. Paraphrasis (ff. 212–217v) inc. Ὦ Χριστὲ βασιλεῦ, des. ἀκαταπαύστοις ὕμνοις γεραίρειν σε. Foliis pluribus post f. 214v perditis desiderantur versus 133-528, paraphrasis in versus 133–521. [2] λόγ. βος (ff. 217v–230v) I 2, 1 ⟨in laudem virginitatis⟩ (M. 521–578). Paraphrasis inc. Ἀναδήσομεν τὴν παρθενίαν, des. πρὸς εὐδοξίαν κατ' οὐδὲν ἐλάχιστον. Foliis duobus, ut videtur, post

f. 220ᵛ perditis, desiderantur versus 163 (inde a vv. *ἀε]θλεύσας τε καὶ*) – 246 atque paraphrasis in versus 156–246. [3] *λογ. γ´* (ff. 230ᵛ–245) I 2, 2 praecepta ad virgines (M. 578–632). Paraphrasis (ff. 231ᵛ–245ᵛ) inc. *Ἡ μὲν δὴ νίκη σὴ παρθένε σοφή*, des. *τελείας τῆς θεότητος.* [4] (ff. 245ᵛ–252ᵛ) II 1, 45 de animae suae calamitatibus carmen lugubre, *εἰς ἐμαυτόν* cod. (M. 1353–1378). Paraphrasis (ff. 246ᵛ–253) inc. *Οἷα πέπονθα δείλαιος*, des. *ἐπουρανίου μοίρας ἔχοιμι.* [5] (ff. 253–254ᵛ) II 1, 19 querela de suis calamitatibus, *εἰς ἑαυτὸν μετὰ τὴν ἐπάνοδον* cod. (M. 1271–1279). Paraphrasis (ff. 253–255) inc. *Πολλάκις Χριστοῦ κατεγόγγυσα*, des. *τὸν ἐλατῆρα τεχθέντα νόσων.* [6] (f. 255ʳ·ᵛ) II 1, 32 de vitae huius vanitate atque omnium fine, *περὶ εὐτελείας τοῦ ἐκτὸς ἀνθρώπου* cod. (M. 1300–1305). Paraphrasis (ff. 255ᵛ–256ᵛ) inc. *Ἤθελον ἢ περιστερᾶς ἢ χελιδόνος*, des. *καὶ κατ᾽ ἀλλήλων φερέσθωσαν.* [7] (ff. 256ᵛ–258ᵛ) II 1, 17 de diversis vitae generibus et adversus falsos episcopos, *εἰς ἐπισκόπους* cod. (M. 1262–1269). Paraphrasis (ff. 257ᵛ–259ᵛ) inc. *Ζωγράφον ἄριστον ἐκεῖνον*, des. *καὶ μὴ δ᾽ ἀκούειν δύνασθαι.* [8] (f. 259ᵛ) II 1, 42 aerumnas suas luget, *εἰς ἐμαυτὸν καὶ τὰς κακοπαθείας* cod. (M. 1344–1346). Paraphrasis (f. 260) inc. *Ὦ φίλη γῆ καὶ θάλασσα*, des. *ἀστραπτούσης ἐν Τριάδι μιᾶς θεότητος.* [9] (f. 260ʳ·ᵛ) II 1, 43 ad seipsum per interrogationem et responsionem (M. 1345–1349). Paraphrasis (f. 260ᵛ) inc. *Οἱ δ᾽ ἐκπετήσιμοι λόγοι*, des. *καὶ τὰ τοῦ βίου πάντα ἐπίπονα.* [10] (ff. 260ᵛ–262) II 1, 16 somnium de Anastasiae ecclesia (M. 1254–1261). Paraphrasis (ff. 261–262ᵛ) inc. *Ὕπνον ἐκάθευδον ἥδιστον*, des. *αὐτὸν ὁ κάκιστος διέστησεν.* [11] (ff. 262ᵛ–266) II 1, 13 ad episcopos (M. 1227–1244). Paraphrasis (ff. 263–266) inc. *Ὦ θυσιῶν ἀναιμάκτων ἱερουργοί*, des. *ἐν χερσὶ τοῦ δικαίως κρινοντος.* [12] (f. 266ᵛ) II 1, 10 ad CP. sacerdotes et ipsam urbem, *ἄλλοι εἰς ἐπισκόπους* cod. in f. 266 (M. 1027–1029). Paraphrasis inc. *Ὦ θυσίας ἀναιμάκτους Θεῷ*, des. *πρὸς αὐτὸν ἀνέδραμεν.* [13] (ff. 267–268ᵛ) I 2, 14 de humana natura (M. 755–765). Paraphrasis (ff. 267–269) inc. *Ἔναγχος ἐγὼ μὲν τοῖς περισχοῦσι*, des. *καὶ πρὸς αὐτὸν στασιάζοντος.* [14] (ff. 269–271ᵛ) I 2, 15 de exterioris hominis vilitate (M. 766–778). Paraphrasis (ff. 269ᵛ–272) inc. *Τίς γέγονα πρότερον, τίς εἰμὶ νῦν*, des. *καὶ τῶν φθονούντων ὑπερεύξομαι.* [15] (f. 272) I 2, 16 de vitae itineribus, *περὶ τῆς τῶν παρόντων ματαιότητος* cod. (M. 778–781). Paraphrasis (ff. 272ʳ·ᵛ. 274) inc. *Τίς καὶ πόθεν εἰς τὸν βίον ἐλήλυθα*, des. *καὶ μετ᾽ εὐχαριστίας φέροντας.* [16] (f. 274ʳ·ᵛ) I 2, 17 variorum vitae generum beatitudines (M. 781–786). Paraphrasis (ff. 274ᵛ–275) inc. *Μακάρ ἐκεῖνος ἀνήρ*, des. *Γρηγορίου θεσπίσματα.* [17] (f. 275ʳ·ᵛ) II 1, 2 Gregorii iusiurandum (M. 1017–1019). Paraphrasis (f. 275ᵛ) inc. *Ἐμαυτὸν εἰς ἀρετὴν κατακλεῖσαι βουλόμενος*, des. *σοὶ χάρις, ἀθάνατε.* [18] (ff. 275ᵛ–276) II 1, 46 adversus carnem (M. 1378–1381). Paraphrasis (f. 276ʳ·ᵛ) inc. *Σαρκίον ὀλέθρου μοι πρόξενον*, des. *εἰς αὔραν αὐτίκα στραφήσεται.* [19] (ff. 276ᵛ–277) II 1, 54 adversus diabolum (M. 1397–1399).

Paraphrasis (f. 277) inc. *Τί, ὦ κακοῦργέ μοι, σατᾶν, προσελήλυθας,* des. *ἐν ὕμνοις διηνεκέσι τελούμενον.* [20] (f. 277r.v) II 1, 55 diabolum a se depellit ac Christum invocat, *κατὰ τοῦ πονηροῦ* cod. (M. 1399–1401). Paraphrasis (f. 277v) inc. *Φεῦγέ μου τῆς καρδίας,* des. *ἐν βίῳ φείδου μάλιστα.* [21] (f. 277v) I 2, 12 de naturae humanae fragilitate, *πρὸς τὸν κόσμον* cod. (M. 753–754). Paraphrasis (ff. 277v–278) inc. *Κόσμε φίλε καὶ οὐ κατὰ πάντα φίλε,* des. *τὸν ἐμὸν λαὸν ἄγοις ἄτρωτον.* [22] (f. 278) I 2, 13 de eodem argumento, *περὶ τοῦ ἐπικήρου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως* cod. (M. 754–755). Paraphrasis inc. *Ἐγὼ μὲν καὶ ὁ χρόνος τὴν ἐναντίαν,* des. *τὴν σὴν ἀποβλέπειν χρηστότητα.* [23] (f. 278) II 1, 73 carmen deprecatorium, *παράκλησις πρὸς Θεόν* cod. (M. 1420–1421). Paraphrasis (f. 278r.v) inc. *Ἐγγὺς ἀγὼν καὶ ἀγώνων,* des. *λυθῆναι τοῦ βίου λυσιτελέστερον.* [24] (f. 278v) II 1, 85 adhortatio ad se ipsum, cui subditur, nulla facta distinctione, [25] (ib.) II 1, 81 ad animam suam. Paraphrasis in utrumque inc. *Ποῦ δή σε φέρων ὁ σκολιὸς δαίμων,* des. *ἣν ζῆν ἐστὶν ἄμεινον.* [26] (f. 279) II 1, 49 luctus (M. 1384–1385). Paraphrasis inc. *Φεῦ μοι, φεῦ, ὅτι δὴ πρὸς οὐρανόν,* des. *οὐρανίαις χοροστασίαις κατάταξον.* [27] (ib.) II 1, 87 de Dei desiderio, usque ad versum 12 (M. 1433-1434). Paraphrasis (f. 279r.v), quae procedit usque ad finem carminis, inc. *Τί δή με γεγένηκας, ὦ μῆτερ,* des. *τῇ σκοτεινῇ νεφέλῃ κρυπτόμενος.* [28] (f. 279v) II 1, 51 carmen lugubre pro anima sua, *πρὸς τὴν ψυχήν* cod. (M. 1394–1396). Paraphrasis (ff. 279v–280) inc. *Πολλάκις νέα κόρη καὶ ἀρτίγαμος,* des. *Χριστὲ βασιλεῦ, περίσωσον.* [29] (f. 280r.v) II 1, 27 luctus (M. 1286–1287) cui subditur, nulla facta distinctione, [30] (f. 280v) II 1, 84 lamentatio (M. 1430–1431). Paraphrasis in utrumque (f. 280v) inc. *Αἶ Αἶ τῶν κακῶν,* des. *καὶ σοῦ περιδράξασθαι.* [31] (ff. 280v–281) II 1, 22 carmen supplex usque ad versum 12 (M. 1281) cui subditur, nulla facta distinctione, [32] (f. 281) II 1, 92 epitaphium sui ipsius et compendium ipsius vitae (M. 1447–1448). Paraphrasis in utrumque carmen (f. 281) inc. *Φῶς ἀνθρώπων, Χριστέ, στύλε,* des. *λίθοις εἰς μνήμην ἐγκολάψατε.* [33] (f. 281v) I 1, 12 de veris Scripturae libris, *ὅσα ἐνδιάθηκα βιβλία* cod. (M. 472-474), des. *οὐκ ἐν γνησίαις, καλὸν καὶ λόγοις ἐνασχολεῖσθαι πνευματικοῖς.* Paraphrasis (ff. 281v–282) inc. *Καὶ διανοίᾳ καὶ γλώσσῃ,* des. *τούτων ἐκτὸς οὐ μετὰ τῶν γνησίων τέτακται.* [34] (ff. 282–284) I 1, 18 de Christi genealogia (M. 480–487). Paraphrasis (ff. 282v–284v) inc. *Ἀπόκρινε δὴ ἐρωτῶντι μοί,* des. *Ἰωσήφ, ὃς ἐδόκει Χριστοῦ πατὴρ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον.* [35] *Χριστοῦ θαύματα καὶ παραβολ(αὶ) κατὰ τοὺς δ' εὐαγγελιστάς,* hoc est (f. 284v) I 1, 20 miracula Christi secundum Matthaeum (M. 488–491) quibus subnectuntur, nulla facta distinctione, [36] (ff. 284v–285) I 1, 24 parabolae Christi et aenigmata secundum Matthaeum (M. 495–496), [37] (f. 285) I 1, 22 miracula Christi secundum Lucam (M. 492–494), [38] (ib.) I 1, 26 parabolae secundum Lucam (M. 497–498), [39] (f. 285r.v) I 1, 21 miracula

secundum Marcum (M. 491–492), [40] (f. 285v) I 1, 25 parabolae secundum Marcum (M. 496–497), [41] (ff. 285v–286v) I 1, 27 parabolae secundum omnes evangelistas. Sequitur (ff. 286v–287v) paraphrasis in carmina I 1, 20. 24. 22. 26. 21. 25, quae inc. *Ἡ θεόπνευστος βίβλος τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου*, des. *κληρονόμον ὑπ' ἀνόμοις χερσί.* [42] (f. 287v) I 1, 23 miracula secundum Iohannem (M. 494). Paraphrasis (f. 287v) inc. *Μετὰ τούτους Ἰωάννης ἐπιγενόμενος*, des. *ἐμφανῶς συναναστρέφεται.* Insequitur, nulla fere distinctione facta, (ff. 287v–289) paraphrasis in carmen I 1, 27 superius (ff. 285v–286v) descriptum; inc. *Τὰ μὲν οὖν τῆς ἱερᾶς τετρακτύος*, des. *καὶ αἰσχύνην ὀφλήσαιμι.* [43] (f. 289) I 2, 5 ad monachos in monasterio degentes (M. 642–643). Paraphrasis inc. *Τὸν πνευματικὸν καὶ θεάρεστον βίον*, des. *καὶ τοῦ ψυχολέτηρος πτώματος.* [44] (ff. 289–290) I 2, 31 distichae sententiae (M. 910–915) sub inscriptione *Γνῶμαι κατὰ διστιχίαν δι' ἐλεγείων. Γνῶμαι Γρηγορίου δίστιχος εὐεπίη, Ἐσθλὸν ἄθυρμα νέοις, καὶ χάρις ἐξοδίη*; abrumpitur carmen in vers. 60 et desideratur paraphrasis, folio uno aut pluribus post f. 289v perditis. [45] (f. 290) I 2, 26 (in nobilem male moratum) inde a versu 27 (M. 853–854). Paraphrasis in carmen integrum (f. 290r.v) inc. *Ἄνθρωπός τις ἐξ εὐγενῶν* des. *ὡς ἵππος φρυασσόμενος.* [46] (f. 290v) I 1, 36 precatio ante iter suscipiendum (M. 518–520). Paraphrasis (ff. 290v–291) inc. *Ὦ Χριστὲ βασιλεῦ, ὃς πᾶν ἀγαθόν*, des. *τέλος ἀγαθὸν τῆς προκειμένης ὁδοῦ.* [47] (ff. 291–293) II 1, 34 in silentium ieiunii (M. 1307–1322). Paraphrasis (ff. 293–295) inc. *Παῦσαι, φίλη γλῶσσα*, des. *μνημόσυνον φθεγγόμενον.* [48] (f. 295r.v) II 1, 38 hymnus ad Christum post silentium (M. 1325–1329). Paraphrasis (ff. 295v–296) inc. *Χριστὲ παμβασιλεῦ ἐπὶ τὸν λόγον*, des. *καὶ πνεῦμα τῷ πνεύματι θέλοντι.* [49] (ff. 296–299) I 2, 29 adversus mulieres se nimis ornantes (M. 884–908). Paraphrasis (ff. 299–302v) inc. *Μὴ τὰς κεφαλάς, ὦ γυναῖκες, πύργου δίκην*, des. *ὅσοις φίλον καὶ ἡδὺ τῷ κάλλει τερψόμενοι.* [50] (ff. 302v–303v) II 2, 6 ad Olympiadem (M. 1542–1550). Paraphrasis (ff. 303v–304v) inc. *Τέκνον ἐμὸν Ὀλυμπιάς*, des. *καὶ πρὸς ὃν ἐντεῦθεν ὁδεύομεν.* [51] (ff. 304v–305) II 1, 15 de seipso post reditum ex urbe Constantinopolitana (M. 1250–1254). Paraphrasis (f. 305r.v) inc. *Ἐκ τοῦ βίου πάλιν ὁρμήματος ἔρχομαι*, des. *ἐκλιπαρῶν ὑπέρθεον ὄνομα.* [52] (ff. 305v–307) I 2, 9 de virtute (M. 667–680). Paraphrasis (ff. 307–308v) inc. *Πόθος μὲν ἐμοὶ τῆς ἀρετῆς καὶ λίαν σφοδρός*, des. *τῷ τῆς ἡμέρας ἐκεινης φωτὶ διαλθήσεται.* [53] (ff. 308v–309) II 1, 44 in monachorum obtrectatores (M. 1349–1353). Paraphrasis (f. 309r.v) inc. *Πλούσιός τις τῶν ἀνοήτων*, des. *στενὴ πύλη χωρεῖν οὐ δεδύνηκται.* [54] (ff. 309v–310v) II 1, 50 contra diabolum in morbum, *εἰς τὴν νόσον* cod. (M. 1385–1393). Paraphrasis (ff. 310v–312) inc. *Πάλιν μοι δολιόφρον καὶ ἀπατεών*, des. *καὶ φέροις ὅπῃ καὶ βούλοιο.* [55] (ff. 312–314v) II 2, 1 ad Hellenium pro monachis exhortatorium,

εἰς Ἑλλήνιον τὸν ἐξισωτήν cod. (M. 1451–1477). Paraphrasis (ff. 314^{v}–318) inc. Ζητεῖς, ὦ Ἑλλήνιε φίλε, τῶν ἐμῶν λόγων τὴν δύναμιν, des. Μώμου κρείσσων τὲ καὶ ὑπέρτερος. [56] (ff. 318–321^{v}) II 2, 7 ad Nemesium, εἰς Νεμέσιον ἄρχοντα Ἕλληνα ἄλλοι cod. (M. 1551–1557). Paraphrasis (ff. 321^{v}–325^{v}) inc. Ὦ νόμων ὀφθαλμὲ καὶ παντὸς λόγου, des. ὡς νῦν ἐν ταῖς ἡμετέραις διαμ(έν)εις ἀνάγραπτος. Subnectuntur (f. 325^{v}) dictiones quattuor (διεξιν, δίκη, ἐπικρίνων ἐξίτηλα).

Inseruntur glutine adhaerentes chartae duae, quae praebent [a] (f. 273^{v}) pro christiano imperatore bellum gerente orationem (inc. Τὸ θεοσεβὲς κράτος ὑμῶν ὁ οὐράνιος φυλάξει βασιλεύς, des. σὺν τοῖς ἐπιγίοις καὶ τὰ οὐράνια γένοιτο, ἀμήν), (ib.) pro δεσπότῃ aliam orationem; [b] alia manu (f. 327) commendaticias litteras, in quibus mentio facta est τῶν μονιδρίων τῶν εὑρισκομένων εἰς τ(ὸ) χωρ(ίον) λεγόμε(νον) Πλατάνην, sacerdotum Georgii... Μαρδινων et Τριάκοντάφυλον (inc. Ἐπεὶ ἀνετέθην παρὰ τοῦ παναγιωτάτου, des. καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον γράμμα).

Partes tres in duo volumina nuper conflatae. Prima (ff. 1–155) ab Ignatio quodam exarata est, ut edocent versus duodecasyllabi septem f. 155: † Εἴληφε τέλος ἡ παροῦσα πικτίδα (–ìs corr.), φέρουσα ἔνδον Δαμασκηνοῦ τὰς ῥήσεις, γραφεῖσα χειρῶν χράντων ἐμοῦ τοῦ ξένου: σὺ δὲ πρεσβύτα καὶ θεοῦ λόγου θύτα, γλυκύ(τα add.)τέ μοι ἀδελφὲ κατὰ πάντα, εὔχου μοι τῷ σῷ ἀθλίῳ Ἰγνατίῳ, ὅπως λάβω νῦν τῶν ὀφλημάτων λύσιν (cf. Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber*..., p. 159). Fasciculi, ni fallor, 21 in prima singulorum pagina ima distincti; notae fere omnes perierunt (vestigia in ff. 101. 107. 113. 125. 139). Capitum tabulae praeviae, inscriptiones, litterae initiales maximae rubrae. Ipsius scribae supplementa in ff. 53. 89. 92, manus posterioris in f. 44.

Pars secunda (ff. 156-211) hodie sine notis, quattuor, ut videtur, manibus descripta est ([a] ff. 156–157^{v}, [b] ff. 158-201, [c] ff. 201-203^{v}. 207^{v}–211^{v}, [d] ff. 204–207).

Pars tertia (ff. 212 ss.) fasciculos quaterniones saltem 18 comprehendebat propria supputatione distinctos (cf. notae δ'. ε'. ιβ' in imis ff. 230. 238. 282), ex quibus pauci tantum superstites apparent (ff. 230-257. 282–312). In locum fasciculorum α'-γ'. ζ' dimidii. η'-ια'. ιζ' et ιη' primo ni fallor tempore perditorum, suffecta sunt manibus fere aequalibus quinque sese excipientibus [a] ff. 212-218^{v}, [b] ff. 218^{v}–228^{v}, [c] f. $229^{r.v}$, [d] ff. 258–272^{v}. 313–325^{v} (eadem perscripsit ff. 156 et 157), [e] ff. 274–281^{v}. Fasc. ιγ' fortasse integer perditus (post f. 289^{v}) non est suppletus. Codice hoc modo restaurato, notae antiquae cancellatae sunt et aliae rubro colore (⟨α'⟩-ιε') appositae.

Saeculo praeterito folia omnia ex humore blattisque praesertim ad margines laesa, non sine scripturae detrimento, compaginibus solutis chartis amplioribus inclusa sunt.

F. 326^{v} inscriptio ad diem 25 maii 1267 pertinens: ἔτους ἐξακησχιλιωστῷ επτακοσιοστῷ ἑβδομικοστῷ πέμπτω ἰνδ. ι', ἐπι τῆς βασιλ(είας) Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ἐγέ(νε)τ(ο) ⟨ἔ⟩κληψης τοῦ ἡλίου, ἡμέρα τετάρτ(η), κε' τοῦ τιμίου Προδρόμου εἰς τὴν αποτομὴν τρίτην μηνὶ μαΐῳ, καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. ἡμεῖς δέ, quae inferius repetita sunt usque ad v. μαΐῳ. F. 327^{v} post diversas scriptiunculas, alia manu † ὁ ἐν ἱερομονάχοις ἐλάχιστος Σωφρονιος ἁμαρτωλός: – F. I $^{r.v}$ πίναξ Winckelmanni⟩ in fine cuius agglutinata est schedula membran. anno 1550 posterior *Io*:

Damasceni Logica. | *et alia eiusdem et alior(um).* |. *768.* Ff. 207r. 257v. 272v. 312av. 325v. 326v plus minus dimidia vacant scriptura.

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. B. Pitra card. bibliothecarii.

498 (olim 772). Saec. XIV, chartac., mm. 175×137, ff. VII (add.). 202, linn. 22.

1 (ff. 1–45v) **S. Iohannis Damasceni** dialectica ex recensione breviore, ut in cod. 501, paucis exceptis: prologus, cap. *α'* atque cap. *β'* usque ad vv. *διαλεγόμενοι τοῦ εἴδους* (M. 94, 521–525A, 537 C10–540A, 568B–C3) quae perierant, suppleta sunt in ff. insiticiis 1–3, inscriptionibus omissis; uno folio post f. 7v perdito, cap. *ε'* (ed. 12) abrumpitur in vv. *εἶδος εἴδους* (M. 573C13), *ς'* desideratur (ed. 13). *ζ'* (ed. 14) inc. mut. *μόνῳ δὲ ὡς τὸ δίπουν* (M. 577A1); (ff. 45v–48) *νβ'* ; (ff. 48–49v) *νγ'* et conclusio.

2 (ff. 49v–115) **Maximi Planudae** encomium ss. Petri et Pauli, *τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυροῦ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη λόγος εἰς τοὺς ἁγίους καὶ πρωτοκορφαίους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον* (M. 147, 1017–1412); exemplari turbato, vv. *ἐπίῃ τινὶ τῇ ἕξει — τούτων ἐπαίνειν ἀπολαβόντα* (M. 1017B 11–1020 B2) prius omissa post *μὴ μεγάλοις δὲ* (M. 1020 C 7) translata sunt.

3 s. Iohannis Chrysostomi de sacerdotio, *πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας τὸ φεύγειν τὴν ἱερωσύνην ἀπολογητικός* cod. (M. 48, 623 ss.). (ff. 115v–126v) liber I, omisso summario ; (ff. 126v–137) liber II ; (ff. 137v–164v) liber III ; (ff. 164v–181v) liber IV ; (ff. 181v–189) liber V ; (ff. 189–202v) liber VI, qui abrumpitur in vv. *ἐμοὶ γὰρ ψυχή τις* (M. 688, 4).

Ff. V. VII. VIr (saec. XV, linn. 14) ⟨l i t u r g i a m s. I o h. C h r y s o s t o m i⟩ praebent inde a vv. *εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι* usque ad vv. *δυνάμει τὰ πάντα δημιουργήσας* (Euchologion, ed. Romae 1873, p. 67, 2–70, 7 paucis mutatis).

Codex humore et blattis, non sine scripturae damno, laesus. Constabat fasciculis saltem 26 in suprema pagina singulorum ima distinctis (ff. 39v et 47v notae *ε'* et *ς'*), a duobus librariis sese excipientibus (b = ff. 115v–202v) descriptis. Perierunt a fasciculi primi folia tria priora posterius suppleta (ff. 1–3) atque folium supremum, b fasciculi septimi (ff. 48–56) olim quinionis, ut opinor, folia tertium et quartum, in quorum locum f. 49v dimidium prius vacuum scriptura repletum est atque f. 50 insertum, c fasciculus aut fasciculi qui sequebantur f. 202. Sunt igitur hodie fasciculi 25 quaterniones (si excipias 11 quinionem, 1 foliorum septem, 7 foliorum novem). Inscriptiones, litterae initiales rubrae. Ipsius scribae manu supplementa in ff. 11. 25v. 26v. 38v.

Officinae chartariae signum norma (cf. Briquet 5973); signum incertum in ff. 78. 85. 86. F. I manu saec. XVI + *17* | *Damascenus et q(uae)da(m) Chrisostomj*; f. IVr.v *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩ ab ⟨A. Maio⟩ in fine auctus. Ff. Iv. II. III. VIv vacua.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

499 (olim 1074). Saec. XIII, chartac. (I. III membran.), mm. 222×146, ff. VI (I-III add.). 157, linn. 18 in ff. 8-99. 117-119v. 120v-122v. 123v. 124v. 125v-157, linn. 26-47 in ceteris foliis, commentario marginibus saepius inscripto.

1 (ff. 1-2v) **Damascii** * προλεγόμενα εἰς τὸ πρῶτον Ἀριστοτέλους περὶ οὐρανοῦ (Aristotelis opera IV, Berolini 1836, p. 454-455 ex nostro codice) re vera, ut docuit Heiberg (Simplicii in Aristotelis de caelo commentaria, Berolini 1894, p. VIII) prooemii Simpliciani atque eiusdem commentarii in 268 a 1-11 brevis conspectus (cf. Heiberg, op. cit., p. 1-8, 24). Insequitur (ff. 2v-3) <eiusdem?> σύνοψις τῶν περὶ οὐρανοῦ τεσσάρων βιβλίων.

2 **Aristotelis** [1] de caelo (ff. 6-37v) liber I ; (ff. 38-69v) liber II ; (ff. 70-88v) liber III ; (ff. 89-99v) liber IV, in quo desiderantur vv. ὀλιγότητι καὶ πλήθει — οἷον Ἀναξαγόρας καὶ (ed. Bekker I, p. 308 b 24-309 a 20) uno folio post f. 90v perdito. In marginibus ff. 6-7v et in f. 5v scholia anonyma perscribuntur ; primum, in 268 a 1, inc. <Σκο>πὸς τῷ Ἀριστοτέλει διαλαβεῖν περὶ ; ultimum, in 268b 30 τὰς δὲ μικτάς πως, inc. Τὸ πῶς εἰκότως, des. τήνδε τῇδε μεμῖχθαι (cf. Alexander apud Heiberg. op. cit., p. 17, 12). Glossae rubro colore ab ipso scriba inter lineas eorumdem foliorum additae sunt. [2] de generatione et corruptione (ff. 103-135) liber I ; (ff. 135v-157v) liber II. Praemittitur (ff. 100-102v) **Iohannis Philoponi** (Ἰω σχολαστικοῦ cod.) commentarii prooemium (ed. Vitelli, Commentaria in Aristotelem graeca vol. XIV pars II, Berolini 1897, p. 1-7) ; in marginibus ff. 102v-157 perscripta sunt excerpta ex eodem commentario deprompta, ab initio frequentiora, postea rariora (ultimum in 338 a 17 ; Vitelli, p. 312, 21-28) ; ff. IV-VIv aliud excerptum praebent (in 321b 10 < > διηπόρηται περὶ αὐτῶν ἱκανῶς), quod deficit in vv. καὶ οὕτω πᾶν μόριον (Vitelli, p. 102, 30-107, 31) et cancellatum est. Folia fere singula glossis interlinearibus rubro colore exaratis aucta sunt.

Liber blattis perterebratus non sine magno scripturae damno. Constat duabus partibus eadem aetate descriptis. Priorem (ff. 5-99) efficiebant fasciculi saltem quattuordecim (in f. 77v imo nota ⟨ι⟩α'); perierunt, ni fallor, fasciculi priores duo, excepto folio supremo secundi (f. 5), folium sextum fasc. tertii decimi (post f. 90v). Alteram partem (ff. 103-157) efficiebant fasciculi quaterniones septem in fine uniuscuiusque signati.

Addita sunt folia septem in principio (IV. V. VI. 1-4), tria ante partem alteram (100-102). Partes hoc modo restitutae in unum conflatae sunt atque supputatione unica (α'-κα') instructae.

Scriptura commentariorum glossarumque minutior, compendiis scatens. Folia complura chartis refecta.

F. IIIv manu saec. XIV-XV : *Aristotilis de celo | et mu(n)do et de gen(er)atione et corrupti(one)*; iisdem verbis inter libros Sixti IV et Nicolai V noster recensetur (Müntz

et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 233 et 333). F. III in schedula anno 1550 posteriore : *Damasceni (Damascii* corr.) *prologomena in | Arist: de cœlo. et alia Arist:* | . *1074*. F. II πίναξ ⟨Winckelmanni⟩. Ff. VI^v. 3^r. 5^v plus minus dimidia, 3^v–5^r tota vacant scriptura. De libro, quem Bekker littera *K* insignivit, Vitelli autem littera *Q*, paucissima dixit idem Vitelli.

In tabulis corio rubro obductis, fibulis olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in dorso, quod renovatum est, scutum Pii IX.

500 (olim 331). Saec. XIV, chartac., mm. 203×145, ff. I (add.). 171, linn. 21-26 in ff. 1-71, 30 circiter in ff. 76 ss.

1 (ff. 1-36) Ἰωάννου σοφωτάτου σύνοψις φιλοσοφίας. Prooemium inscribitur: Φιλοσοφίας εἰσαγωγή. Πνευματικῷ πατρὶ καὶ δεσπότῃ παρὰ πα⟨σι⟩, τῷ τὰ πρῶτα τῆς ἀληθοῦς (-οῦς in rasura) τελοῦντι φιλοσοφίας, ὑπ⟨ερ⟩τίμῳ προέδρῳ Διδυμοτείχου. Inc. Οἶμαί σε, θειότατε δέσποτα, ὥσπερ δὴ κἀν τοῖς ἄλλοις, des. τοῖς οἴαξι τῶν σῶν εὐχῶν καλῶς κυβερνεῖσθαι πεπιστευκότες. Sequuntur capita, ni fallor LVI, cum dialectica s. Iohannis Damasceni pluries consentientia; primum (Ὅτι φιλοσοφίας οὐδὲν βέλτιον, καὶ τί ἐστιν ὁρισμός) inc. Φιλοσοφίας τοίνυν οὐδὲν ἄμεινον, des. ποιήσω σοι φανερόν; ultimum (περὶ ὁμοουσίων) inc. Ὁμοούσια λέγεται ὅσα ταῖς μὲν ὑποστάσεσι, des. διὰ τοῦτο καὶ ὁμοούσια εἰσὶ καὶ ὁμοφυῆ. Operis conclusionem efficiunt lineae quaedam ad πρόεδρον directae (Ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὦ θειότατε δέσποτα — ὅπερ οὐκ ἂν οὐδὲ τοῦ παντὸς ἀλλαξαίμην).

2 F. 37 ex alio codice, ni fallor, avulsum exhibet opusculum asceticum ⟨de peccatis et de antidotis quibus curantur⟩. Inc. Ἐὰν εἰς γαστριμαργίαν ἐρεθίζει ἡμᾶς, des. καὶ στεφανώσει ἡμᾶς ὡς νικητάς.

3 (ff. 38-70^v) ⟨**Michaelis Pselli** de omnifaria doctrina⟩ recensio singularis. Capitibus editionis Fabricianae (M. 122, 688 ss.), quae numeris arabicis inferius distinguimus, alia immixta sunt a Ch.-Em. Ruelle vulgata (*XLII chapitres inédits et complémentaires du recueil de Michel Psellus intitulé* διδασκαλια παντοδαπη, in *Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques en France*, 1879, p. 248-278), quae notis latinis signamus. Ordo capitum: 1-14. 15 editione fusius. I. 16-22. II-IV. 27. V. 28. 29. VI-XII. 30. XIV. XV. 31-38. XVI. 39-47. XVII. 48-51. XX. 52-55. XVIII. XIX. 56. XXI. 57. 58. XXII. 59.60. XXIII. XXIV. 61-70. XXV. XXVI. 71-75. 78-83. XXVII-XXIX. 84. XXX. 85. 86. XXXII. 88-92. XXXIII. 93. 94. 99 inde a vv. δέχεται τοῦ φωτὸς (M. 748 A 11), uno folio post f. 65^v perdito. 100-103. XXXIV. 104. 105. XXXV. 106-114. 128.

4 (f 71$^{r.v}$) Περὶ τῶν ἐν τῷ Ῥηγίῳ καὶ τῶν μετὰ ταῦτα πραχθέντων καὶ περὶ τοῦ ἀνοσίως (ὅπως δήποτε corr.) ἐκφωνηθέντος ἀφορισμοῦ — τῇ κατάρα ὑποπεσεῖται καὶ τῷ δικαίῳ ἀφορισμῷ. Inc. Εἴ τις ⟨εἰ⟩δέναι τὰ τῶν ἀρχιερέων ἐθέλοι,

des. τὰ παρὰ τοῦ πατριάρχου γραφόμενα. Agitur fortasse de dissidiis quae exstiterunt inter Andronicum seniorem et Andronicum iuniorem ann. 1327–1328 (cf. Cantacuzenus I, 44; Nic. Gregoras IX, 2 ss.).

5 (ff. 72–73v. 74v) Anonymi (s. Ephraem?) sermo exhortatorius ⟨de duabus viis, de iudicio et retributione⟩. Inc. abrupte Βλέπετε μὴ βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι, des. κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος.

6 s. Iohannis Damasceni [1] (ff. 76–83v) dialecticae prooemium (Τῷ ὁσιωτάτῳ — Μαιουμᾶ Ἰωάννης μοναχός) atque capita 1–8 usque ad vv. πλεονάζειν ταῖς λέξεσι (M. 94, 521–553 C 15) sub numeris α′–θ′; omittuntur supplementa cap. 4 (de ente, substantia et accidente) et cap. 6 (de divisione). [2] (ff. 84 ss.) de fide orthodoxa (M. 94, 789 ss.) nempe (ff. 84–95v. 98–99v) liber I; cap. 4 des. ἀλλ'ὑπὲρ τὸ φῶς (M. 800 C 5); cap. 5 des. καὶ προτέλειος (M. 801 B 15); cap. 9 procedit usque ad vv. καὶ ἡνωμένως (M. 837 B 15); cap. 10 inc. Διακεκριμένως (ib.); omittitur supplementum cap. 12 (adhuc de divinis nominibus accuratius). (ff. 99v–123) liber II; cap. 8 des. τὰ δὲ ἄνω, θερμά (M. 900 C 9); omittitur supplementum cap. 9 (de maribus); cap. 10 des. δοτῆρος τῶν τοσούτων ἀγαθῶν (M. 909 C 13); cap. 11 supplemento (f. 111r, l. 8–111v) augetur (Ξύλον μὲν ζωῆς ἡ μετοχή — θεώσεως καὶ ζωῆς αἰωνίου γίνεται πρόξενον); cap. 12 et 16 ut in cod. 490. (ff. 123–146v) liber III; supplementum cap. 8 (ad eos qui sciscitantur, M. 1016 A C) inferius (f. 149v) post cap. 8 libri IV transfertur. (ff. 146v–160. 96–97v. 161–168) liber IV; caput ultimum des. εὐφροσύνην καρπούμενοι (M. 1228 A 12). Libri I capita 6–13 nuncupantur λό(γοι) ϛ′–ιγ′, ceteris sine numero relictis.

9 (ff. 168v–170v) commentarium theologicum (vox ἑρμηνεία bis legitur) de tribus personis et praecipue de filio; citantur (f. 168v) Sabellius, (f. 170v) Dionysius (τὴν τριαδικὴν ἐνάδα φησὶν ὁ μέγας Διονύσιος). Inc. Τί τῶν ὄντων ἀναίτιον; θεότης · οὐδεὶς γὰρ αἰτίαν, deficit in vv. θεατρίσασα, ὡς ἐν πομπῇ καὶ θεάτρῳ προπέμψασα. Ad idem commentarium pertinet diagramma f. 168.

8 (f. 171r.v) **Michaelis ⟨III⟩ patriarchae Alex.** epistola ad Photium (Mansi XVII, 433–436 A 4 καὶ ἀναπνοῆς ἡμῶν).

Liber variis manibus exaratus ([a] ff. 1–9v, [b] 10–36. 38–71v, [c] 76–170v) aut auctus ([a] f. 37, [b] 72–74v, [c] f. 171r.v), cuius forma originalis aegre restitui potest, notis antiquis praeter δ′ (f. 21) perditis. Fasciculi plures post f. 83v iam exciderant quando superstites numeris slavicis ⟨a⟩–кд insigniti sunt ; alii deinceps perierunt plus minus toti. Sunt igitur hodie fasciculi 22 quaterniones (si excipias 13 quinionem, 6. 7. 10. 21 terniones, 2 binionem), quibus inserta sunt folia quinque (ff. 37, 72–75). Inscriptiones, litterae initiales maximae

rubro colore distinctae. Supplementa in marginibus ff. 99^{v}. 105^{v}. 112^{v}. 118^{v}. 121^{v}. 129. 131^{v}. 132^{v}. 133^{v}. 150. 163. Officinarum chartariarum signa: (ff. 1–9) norma (cf. Briquet 3973–4), (ff. 16–24) incus (cf. Briquet 5951), (ff. 50–64) aquila (Briquet 1314), (ff. 76–83. 118 ss.) luna crescens cum cruce (cf. Briquet 5288), (ff. 84. 91–116) gryphus (Briquet 7448).

Folia nonnulla humore conspurcata, non sine textus damno, chartis refecta sunt. Ff. 36^{v}. 37^{v}. 74^{r}. 75$^{r.v}$ tota, 37^{r}. 71^{v}. 74^{v} dimidia vacant scriptura. F. I *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. In ora inferiore libri clausi *Ιω(ανν)ου...*

Integumentum membranaceum. In dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. B. Pitra card. bibliothecarii.

501 (olim 333). Saec. XIV, chartac., mm. 242×160, ff. I (add.). 186 (+132^{a}), linn. 30–31 (34–38 in ff. 177–186).

1 S. Iohannis Damasceni dialectica et de fide orthodoxa, praefixa (ff. 5–8) utriusque operis tabula. [1] (ff. 9–43^{v}) d i a l e c t i c a secundum recensionem breviorem (cf. cod. 495); cap. *δ'* constat duabus partibus ed. 47 (*Ἡ οὐσία γενικώτατον - ὑποστάσεις καὶ πρόσωπα. Ταῦτα τὰ μέσα - εἴδους τάττεται*: M. 617 B–620 A 15, 620 B 10–C 3); cap. *ε'-κα'* ut *δ'-κ'* in cod. 495; cap. *κβ'* (ed. 37) des. *αἱ συνιστῶσαι τὰ εἴδη* (M. 604 C 9), ceteris (*Τὸ ἓν τριχῶς - κεχωρισμένον*) cap. *κγ'* efficientibus sub inscript. *περὶ τοῦ ἕν*; cap. *κϛ'–λ'* sunt ed. 40–44 (*κε'-κθ'* in cod. 495); *λα'* (ed. 45) des. *ἔχον τὴν ὕπαρξιν*; *λβ'*, *διαίρεσις τοῦ ὄντος καὶ τῆς οὐσίας*, constat ed. 46 (M. 617 A 13–B 1) atque ed. 47 inde a vv. *Τί μὲν οὖν ἐστιν* (M. 620 C 3); *λγ'–μη'* ut in cod. 495; *μθ'* constat ed. 64 et 65, *ν'* ed. 67 et 68, *να'* ed. 66. Sequuntur (ff. 43^{v}–45^{v}) *νβ' ἕτερον κεφάλαιον* (inc. *Τὸ γένος διαιρεῖται εἰς εἴδη* [cf. M. 561 B 4], des. *ἄτομα καὶ πρόσωπα λέγονται* [cf. M. 620 A], (ff. 45^{v}–46^{v}) *νγ' σύντομος ἑκάστου δήλωσις* (inc. *Οὐσία ἐστὶ πρᾶγμα αὐθύπαρκτον*, des. *ποτὲ μὲν τὸ ἀνύπαρκτον δηλοῖ, ποτὲ δὲ τὸ συμβεβηκός*). Haec duo capitula efficiunt, ut videtur, loci varii dialecticae in unum concinnati. In fine: *Τέλος τῶν νγ' κεφαλαιων τῆς φιλοσοφιας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ*. Alia manu (f. 13^{v}) scholium in cap. *γ'* (*ἄτομον γὰρ λέγεται* M. 573 A 9). [2] (ff. 46^{v} ss.) d e f i d e o r t h o d o x a (M. 94, 789 ss.) in capita *ρ'* distributa. (ff. 46^{v}–65) cap. *α'-ιδ'*, hoc est liber I; cap. 9 procedit usque ad vv. *ἀμερῶς καὶ ἡνωμένως* (M. 837 B 15), quae sunt initium cap. subsequentis; cap. *ι'* inc. *Διακεκριμένως* (ib.); omittitur supplementum cap. 12, cui titulus a d h u c d e d i v i n i s n o m i n i b u s a c c u r a t i u s. (ff. 65–97^{v}) cap. *ιε'-μδ'*, hoc est liber II; cap. 8 (*κβ'*) des. *τὰ δὲ ἄνω, θερμά* (M. 900 C 9); cap. 9 (*κγ'*) des. *τὴν χάριν τοῦ πνεύματος* (M. 905 A 15); cap. 10. 12. 16 (*κδ'. κϛ'. λ'*) ut in cod. 491. (ff. 97^{v}–134) cap. *με'-ογ'*, hoc est lib. III; omittitur supplementum cap. 8 (a d e o s q u i s c i s c i t a n t u r, M. 1016 A C). (ff. 134–170^{v}) cap. *οδ'-ρ'*, hoc est liber IV; cap. 13 (*πϛ'*) des.

διὰ μόνης τῆς θείας ἑνώσεως; cap. 16 (πθ') supplemento augetur *Παρεβάλομεν Λουκᾶν — ἀνθρώποις συνανεστρέφετο* (M. 1175 nota *z*).

2 ⟨de Christo filio Dei⟩ fragmenta seu potius homiliarum reliquiae quattuor. [1] (ff. 171–172) in Ioh. 14, 28 *Pater maior me est*; inc. *Αὖθις δὲ τὴν φωνὴν τοῦ κυρίου προτείνουσιν*, des. *ἀτρέπτως δηλονότι καὶ ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως*. [2] (ff. 172–173v) in Ioh. 15, 1 *Ego sum vitis vera et pater meus agricola est*; inc. *Πάλιν φασὶν οἱ αἱρετικοὶ εἰρηκέναι τὸν κύριον*, des. *τὰ μὲν ὡς θεός, τὰ δὲ ὡς ἄνθρωπος φθέγγεται*. [3] (ff. 173v–176v) in Matth. 24, 36 *De die illa nemo scit, neque angeli neque filius, nisi solus Pater*; inc. *Ἀλλὰ γὰρ πάλιν κατασκευάζουσι τῷ λόγῳ*, des. *ἀλλ' οἶδεν αὐτὴν ἀκριβῶς ὁ καὶ γενήσας αὐτήν*. [4] (ff. 176v–179) in Matth. 26, 39 *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste*; inc. *Ἀλλὰ γὰρ καὶ πάλιν καὶ δειλίαν προσάπτειν*, des. *σὺν ἡμῖν ὑμνοῦντες τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα. τῷ γὰρ Πατρὶ κ. τ. λ.* Theodoreto Cyrensi nonnulla proxima videntur. Subnectuntur loci duo: [a] (f. 179) s. Basilii(?) ad Eubulum, quomodo Verbum ex Patre genitum sit, [b] (f. 179r.v) *τοῦ θεολόγου* * ad Evagrium monachum (*Ὃν τρόπον δὲ καὶ ὁ προφορικὸς λόγος — ἡ τῶν κρειττόνων φύσις* apud M. 46, 1105 A 15–1108 B 4); uterque locus inter testimonia quaestionis 154 Anastasii Sinaïtae (M. 89, 821–824 A) legitur.

3 Folia addita in principio (ff. 1–4v) et in fine libri (ff. 180–186v) necnon spatia olim vacua f. 8r.v continent quaestiones varias **Anastasii Sinaïtae** hoc ordine sese excipientes: (f. 1) quaestio 141 (M. 89, 793), cui subditur (f. 1r.v) epistola ⟨93 s. Basilii⟩ inde a vv. *Τὸ δὲ ἀναγκάζεσθαί τινα* (M. 32, 484 B 13–485 B 4; M. 89, 389 C D); (f. 1v) quaestio 14 usque ad vv. *ἐν ἀσύλῳ κείσεται θησαυρῷ* (M. 464 B 15); (ff. 1v–2) quaestio 42, addito (f. 2r.v) scholio s. Ioh. Chrysostomi(?) in parabolam ficulneae (Luc. 13, 6 ss.), quod inc. *Συκὴν ἔθος καλεῖν τῇ γραφῇ τὴν ἐν ἁμαρτίαις ψυχήν*, des. *τὴν ἀρετὴν ἐκαρποφόρησαν*; (ff. 2v–4) quaestio 7 usque ad vv. *καθαρὸς ἀλλ' ἅγιος* (M. 389 C 14), additis duobus scholiis [a] (f. 4) ⟨ex homilia 10⟩ s. Ioh. Chrysostomi in Matthaeum (*Ποιήσατε φησὶν καρποὺς ἀξίους — ἐπιθεῖναι φάρμακα*; cf. M. 57, 190 l. 4 ab imo–191, 6), [b] (f. 4r.v) s. Gregorii Nazianzeni *εἰς τὴν νέαν κυριακὴν θεραπευτικόν* (*Ἡ ὄσφρησις – κάτω νεύων*: M. 36, 613 B 12–617 B 6 multis omissis); (f. 4v) quaestio 56, cui subduntur quaedam Maximi philosophi de nummis (*Ἰστέον ὅτι τὰ λεπτά – ῥήσιον δὲ τὸ δῶρον*), (ib.) catalogus septem donorum Spiritus sancti, Ecclesiasticus 2, 11–13a; (f. 8) quaest. 110. 111, quas insequuntur (f. 8v) sub titulo *πεντηκοστάρ(ια) ψαλλόμ(εν)α τῇ κυρ(ιακῇ). ποίημ(α) τοῦ ἁγ(ι)ωτ(ά)τ(ου) πατριάρχ(ου) κῦρ. Γερμανοῦ, βασιλ(έως) κῦρ. Ἰω(άννου) τοῦ Βατάτζη* poemata duo

versibus politicis descripta (prius inc. Τὸν πρῶτον, σῶτερ, ἐν βροτοῖς τῶν γηγενῶν τὴν ῥίζαν [cf. cod. Baroccianus, 110 f. 334], alterum inc. Δεύτερος πέφηνας Ἀδὰμ ὁ καὶ τοῦ πρώτου πρῶτος, des. ὑμνῶ σταυρὸν καὶ τὴν ταφὴν καὶ τὴν ἀνάστασίν σου); (f. 180) quaestio 52, quam praecedit finis orationculae (φωτισμόν μοι δώρησαι, καταυγάζοντα τῆς ψυχῆς μου τὴν ζώφωσιν, ὅπως εὐφημήσω χαίρων σου, παμμάκαρ, τὸ μνημόσυνον); (f. 180r.v) quaestio 53 usque ad vv. καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν (M. 616 B 5); (f. 180v) quaestio 54; (ff. 180v–181v) quaestio 55; (f. 181v) quaestio 112; (ff. 181v–182) quaestio 113; (f. 182r.v) quaestio 16 editis brevior; (ff. 182v–183) quaestio 114 testimoniis s. Basilii, Ioh. Chrysostomi aucta. Sequitur (f. 183v) s. Basilii reg. fusius tract. 8, 1 (M. 31, 933–936 D multis omissis), testimoniis instructa (ff. 183v–184. 185. 185v–186) Basilii, (ff. 184r.v. 184v–185. 185v. 186) Ioh. Chrysostomi, (f. 184v) Marci, Anastasii, (f. 185) Ephraem, (f. 185r.v) Cassiani, τοῦ ἁγ. Κασιανοῦ cod., (f. 185v) Maximi, (f. 186) Marciani (f. 186r.v) Ioh. Climaci; in fine (f. 186v) σχο(λιον), quod inc. Σκοπὸς τοῖς διδασκάλοις τε ἰατρικῶς, des. abrupte καὶ λήθῃ χρονίᾳ τὸν νοῦν.

Codicem efficiebant fasciculi 21 quaterniones (excepto supremo novem foliorum) in prima et ultima singulorum pagina signati, atque folia praevia quattuor (ff. 5–8) quibus inscripta erat capitulorum tabula. Addita sunt posterius folia quattuor in principio (ff. 1–4), decem in fine (ff. 177–186) ex alio codice deprompta. Inscriptiones, tabula, numeri, litterae initiales maiores minio exarata. Dialecticae frons (f. 9) ornatu violaceo, viridi, rubro coloribus distinctus. Supplementum in f. 161. Folia complura humore atque blattis laesa chartis translucidis contecta. F. 1 manu saec. XV–XVI : *214 | s. Joa(n)nis damasceni logica et philosophia*. F. I πίναξ ⟨Winckelmanni⟩. In sectura superiore libri clausi inscriptionis vestigia.

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

502 (olim 600). Saec. XII, membran., mm. 210×150, ff. I (chartac. add.), 224 (+ 2a. 218a), linn. 25.

S. Iohannis Damasceni dialectica et fide orthodoxa (M. 94, 521 ss.), praemissa (ff. 1–2av) utriusque operis tabula. [1] (ff. 2v–59) dialectica secundum recensionem fusiorem, ab editis discrepans, ut in cod. 490 paucissimis exceptis: cap. μζ′ constat ed. 46 et 47 usque ad vv. φύσιν ἀπὸ φύσεως (M. 617 A 14–620 C 2). [2] (ff. 59 ss.) de fide orthodoxa sub titulo Ἀρχὴ τῶν δογματικῶν κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. (ff. 59–83v) cap. α′–ιδ′, id est liber I; cap. ς′ inscribitur περὶ λόγου θεοῦ, cap. ζ′ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος; cap. θ′ constat ed. 9 et 10; supplementum cap. 12 (adhuc de divinis nominibus accuratius: M. 845–849) efficit ιβ′. (ff. 83v–169) cap. ιε′–ξε′ (ed. lib. II, 1–4; IV, 9–20; II, 5–30); cap. μα′–ν′ ut μβ′–να′ in cod.

490; cap. νζ' (περὶ θελήματος) constat parte altera lib. II, 22 inde a vv. Θέλημά ἐστιν ὄρεξις λογική (M. 944 B 7). (ff. 169–217v) cap. ξϛ - Ϙδ (ed. lib. III), (ff. 218–223v) cap. Ϙε'-ργ', hoc est lib. IV, 1-8 et supplementum ad eos qui sciscitantur utrum ad continuam quantitatem, vel ad discretam, duae naturae referantur, ut in cod. 490. In fine: τέλος καὶ τῶν δογματικῶν. In marginibus adsunt ipsius librarii manu (ff. 9v. 15. 17v. 22. 57v. 58r. 58v. 61v. 87. 102. 109v 133) supplementa, (f. 18r.v) excerptum ἐκ τοῦ Ὀλυμπιοδώρου πε(ρὶ) γέν(ους), (ff. 31v–32) ἀπο(ρία) in cap. 39 dialecticae, (f. 140v) in Γεὼν et Τίγρις (M 904. B 13–14) glossa ex Iosepho (Ant. Iud. I 1, 3), ut videtur, desumpta.

F. 224 additum in fine libri commentariolum theologicum exhibet, nempe ⟨de motu sextuplici, et quod Deus motus sit expers⟩. Inc. Ἑξαχῆ μὲν γὰρ ἡ κίνησις, des. ὁ κοσμογόνος νοῦς.

Fasciculi 29 quaterniones, si excipias 16 foliis septem atque supremum duobus tantum hodie constantem. Notae originales perierunt; fasciculi κε'-κθ' recens signati. Tabulae, inscriptiones, numeri, litterae initiales maiores necnon additamenta plura rubro liquore distincta. Manibus diversis tribuenda sunt diagrammata (ff. 4v. 22. 37. 39r. 39v. 43v–51v), supplementa (e. g. ff. 121. 123r.v. 124v. 125. 128v. 150v. 151. 164v. 189v), notae ad tabulam, titulos, subscriptionem pertinentes (f. 1. 2r.v. 59. 223v), folium additicium 224. In ff. 59. 84v. 129v. 169 manu latina saec. XV: *S(ente)n(t)iar(um) liber primus, secundus, tertius, quartus.*

F. 224 nota emptionis: *emptum ab argyropilo. B. manfredus una c(um) alijs XI. si(mi)l(ite)r | signat(us). B. manfredus*, ut in codd. 24. 66. 269. F. I πίναξ ⟨Winckelmanni⟩; ibidem in schedula anno 1550 posteriore *Io: damasceni theo|logia.* |. *600.* In sectura inferiore libri clausi inscriptionis vestigia.

Integumentum ex corio rubro; in dorso tesserae gentiliciae Leonis XIII et Ioh. B. Pitra card. bibliothecarii.

503 (olim 334). Saec. IX, membran., mm. 330×242, ff. A–H. 269, coll. 2, linn. 26–27.

S. Epiphanii Panarion. [1] Haeresium 8–16 reliquiae hoc ordine: (f. Ar.v) haeres. 8, 4, 3–8, 6, 2 inde a vv. Ισαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ οἱ τούτου παῖδες usque ad vv. τετάρτην Ἀριθμούς (ed. H ll, p. 189, 19–191, 12); (f. Br.v) haeres. 8, 8, 4–8, 9, 2 inde a vv. ἀγνοίᾳ φερόμενοι usque ad vv. τὰ τῶν πέλας ἀπο | (Holl, p. 195, 3–197, 4); (f. Cr.v) haeres. 9, 4, 13 inde a vv. ἐκοινώθησαν οἱ ἄγγελοι — 10, 5 (Holl, p. 202, 22–204, 13); (ff. D–Fv) haeres. 11–15, haud paucis perditis (Holl, p. 204–210); (ff. G–Hv) haeres. 16, 1 — 16, 4, 5 καὶ τὸ ἐν τῷ οὐρανῷ (Holl, p. 210–213, 17). [2] (ff. 1–2) de Christi incarnatione; inc. mut. μαθητεύ]σατε τὰ ἔθνη (Holl, p. 231, 8); post suprema vv. μετρίως ἀπαριθμησάμενος (p. 233, 15) nota legitur: ταῦτα ἐν

τισιν οὐκ ἔγκειται· Ναζωραιων — ἀκολουθ⟨ε⟩ιας (ib.). [3] (ff. 2–3v) anacephalaeosis tomi II (Holl, p. 234–237); (ff. 4–143) haereses 21–33. [4] (ff. 143v–145) anacephalaeosis tomi III (Holl II, p. 1–4); (ff. 145v–269) haereses 34–46 (Holl II, p. 5–210); desiderantur vv. τὴν περιωδυνίαν–τοῖς τὰ δηλητήρια (p. 199, 4–201, 2) uno folio post f. 264v perdito.

Liber a K. Holl accurate descriptus, littera *V* insignitus *(Die handschriftliche Ueberlieferung des Epiphanius* in *Texte und Untersuchungen* XXXVI, 2, 1910, p. 13–26).

Folia octa priora, inter quae C. H atque E. F in codicibus latinis 1747 et 128 olim delituerunt, sunt reliquiae fasciculorum α'–ε'. Folia subsequentia (1–269) respondent fasciculis ς'–λθ' quaternionibus (si excipias supremum nunc quinque foliorum) in prima uniuscuiusque pagina summa dextrorsum signatis atque crucibus quattuor instructis; ceteri fasciculi perierunt. Inscriptiones, subscriptiones litteris semi-uncialibus, quas dicunt, exaratae atque ornatu simplici distinctae.

Folia fere singula curas διορθωτῶν experta sunt, locis nonnullis erasis aut cancellatis, supplementis correctionibusque appositis, adhibito pluries signo γρ. (cf. *op. cit.*, p. 15 ss).

F. A manu saec. XV–XVI (Romuli Mammacini?): *Quedam contra hereticos sine nomine Auctoris* (cf. Müntz et Fabre, *La bibliothèque..*, p. 246). De historia antiquiore codicis in bibliotheca apostolica egit v. cl. Ioh. Mercati *(Per la storia del codice Vaticano di s. Epifanio*, in *Bessarione* XXVII, 1921, p. 108–111. 119).

In epistola 5 nov. 1547 (Vat. lat. 6177, ff. 361v. 363) ad cardinalem Cervinum, G. Sirletus narrat quomodo eadem die obvium sibi habuerit *un libro* contra haereses *greco senza principio* et ex quibusdam locis suspicatus fuerit opus continere s. Irenaei (vide f. 97v τῶν τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου, f. 123v πεπλήρωται τὰ Εἰρηναίου κατὰ Οὐαλεντίνων, f. 165v ἕως ὧδε τὰ ὑπὸ Εἰρηναίου); quae ad librum nostrum apte conveniunt, ut exposuit Horatius Justinianus in f. 362 inserto.

In ff. A et 1 manu saec. XVII notae ad textum s. Epiphanii; in ff. A. B. Bv. 1. 269v imis, manu coaeva, notae ad editionem Petavii 1622 pertinentes. In f. C manu saec. XV *Quinternj eccl(es)iastici*, inferius *1747* (Vat. lat.); in f. E, quod fuit olim cod. lat. 128, manu saec. XV *Evangeliu(m) Marci glossatu(m)*. Margines complures inferiores (ff. 9. 19–21. 94. 109–114. 172. 242. 243. 252. 257), exteriores (ff. 16. 31. 39. 48. 60. 62. 84) excisi. Signaculorum vestigia in ff. 144. 166. 174. 201. 259. In sectura superiore libri clausi littera *I*.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII declinante obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

504 (olim 337). An. 1105 (f. 197), chartac. (ff. 1–4. 116–156. 191–197 membran.), mm. 422×235, ff. IV (chartac. add.). 197, coll. 2 in ff. 1–10v. 13v–14v. 76–96r. 103–115v. 117v ss., coll. 3 in ff. 11–13r, linn. 72 plerumque.

S. Maximi confessoris opera complura. Intermixta sunt alia nonnulla eo quod librarius, a chartis vel a membranis imparatus, folia sive eiusdem sive alterius codicis ex parte perscripta postmodum implevit. Praemittitur tabula initio mutila.

1 (ff. 5–10) **Alexandri** monachi de inventione sanctae crucis sermo ut in cod. Cryptensi inscriptus (M. 87, 4016–4076, paucis in fine mutatis).

2 (f. 10v) s. **Iohannis Damasceni** de immaculato corpore, cuius participes sumus (M. 95, 405–412 A 7) ut in cod. 451, ff. 111–112v.

3 (ff. 10v. 3) in illud s. Gregorii Nazianzeni (*Οἶμαι δὲ πᾶσιν ἀνωμολογῆσθαι τῶν νοῦν ἐχόντων παίδευσιν τῶν παρ' ἡμῖν ἀγαθῶν* (orat. 43, in laudem Basilii Magni: M. 36, 508 B 6) commentarius, qui inc. *Ἐκ τούτου τοῦ μέρους τοῦ λόγου τοῦ μεγάλου ἁγίου*, des. *τοὺς τῶν Ἑλλήνων σοφωτέρους ἀπέδειξεν*

4 (f. 3) *ἑρμ(ηνεία) τῆς ἐκκλησίας*. Inc. *Χρὴ γινώσκειν ὅτι ὁ ἱερεὺς τύπον ἔχει τοῦ Χριστοῦ*, des. *εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς ἀμήν*. Haec brevissima commentatio videtur ex expositione missae sub nomine s. Basilii vulgata (*Ἱστορία μυσταγωγικὴ ἐκκλησιαστική*, ed. Brightmann in *Journal of theological Studies* IX, 1908, p. 211 ss.) esse deprompta.

5 (f. 3r.v) *τοῦ Χρυσοστόμου* (?) *εἰς τὸ ἔνδυμα τοῦ ἱερέως* (legitur apud Anastasium Sinaïtam, quaest. 40 in M. 89, 585 C–588 A).

6 s. **Maximi**, *Μαξίμου μοναχοῦ* cod. et ita in sequentibus, ⟨ex quaestionibus ad Thalassium⟩: [1] (f. 3v) prologus ad scholia quae in *τοῖς μετόποις* (sic) habentur (M. 90, 261–265); [2] (ff. 3v–4v) epistola praevia, quae abrumpitur in vv. *τῶν καλῶν καὶ μὴ τοιούτων* (M. 244–252 D 13). Inseruntur scholia *α'–ια'* (M. 265 B–268 A 4). Quaest. 1–15. 26 inferius (ff. 194v–197) reperiuntur.

7 **Ps.-Dionysii Areopagitae** opera scholiis **Maximi** instructa. Praemittuntur [a] (f. 11r.v) ⟨s. **Maximi**⟩ prologus (M. 4, 16–21 C); [b] (f. 11v) index codicis (*τάδε ἔνεστιν ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ τοῦ ἁγίου Διονυσίου*); [c] (ib.) index operum s. Dionysii tum exstantium, tum deperditorum quae hic memorantur, ut in cod. 374 f. 3r.v; [d] (ff. 11v–12) summaria seu potius lemmata centum ad cap. 1, 1–6, 1 libri de divinis nominibus pertinentia, sub inscriptione *Προγέγραπται κεφάλαια ιγ' ἔχειν τὸν περὶ θείων ὀνομάτων λόγον. ἐξ ὧν ιγ' κεφά. ἕως τοῦ ς' κε(φαλαίου) ἕτερα εἰσὶ κεφά(λαια) ρ' ὡς ὑποτέτακται* (cf. cod. 371, f. 43v; 372, f. 4; 374, f. 4): *α' Πῶς ὑπερούσιος ὁ Θεός* (in M. 3, 588 A 6 *ὑπερουσιότητος*), *ρ' Ὅτι ἡ λογικὴ ψυχὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ζῇ, τοῦτο δὲ ἀληθὲς καθ' ὃ καὶ ἀθάνατός ἐστιν* (in M. 856 B 11 *ἐξ αὐτῆς αἱ ψυχαί*); lemmata haec *ρ'* scholiis **Germani** patriarchae videntur respondere (cf. cod. 374, ff. 7v–69v; = M. 4, 185 C 4 *εἰ οὐσία λέγεται*–336 D 10 *ζωτικῆς δυνάμεως*), quae inferius (ff. 25–42) scholiis Maximi intermixta reperiri possunt; [e] (f. 12r.v) ⟨de verbis quibus apud Dionysium personae et res sacrae indicantur⟩, ut in cod. 374, ff. 5v. 6; [f] (ff. 12v–13) interpretatio dictionum (M. 4, 23–28); [g] (f. 13) *σχόλια* (= ex scholiis diligentissimi cuiusdam viri [M. 4, 21 D–24 A] cum supplemento *ἐπειδὴ–ἐφικτὸν –εῶ*, ut in cod. 374 ff. 6v–7).

[1] (ff. 13v–25) de caelesti hierarchia (M. 3, 120–369) scholiis ⟨s. **Maximi**⟩ (M. 4, 29–113 D 6 *περὶ ὧν ἠγνόησεν*) instructa. Praecedunt (f. 13) capitum tabula, (f. 13v) epigramma *Ἀγγελικῆς-ἄστρον* (M. 3, 116 C D). Subscriptio: *Διονυσιου ἀρεοπαγίτου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν πρὸ(ς) Τιμόθ(εον) ἐπίσκο(πον) περὶ τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας*, quam excipit nota *Ὅτι τὰ γνωρίσματα — Ἰουστίνου φιλοσόφου* (M. 4, 116 D 7–12). [2] (ff. 25–51) de divinis nominibus (M. 3, 585–984). Praecedunt capitum tabula, epigramma *Εἰς νόον — ὕμνους* (M. 3, 117 A). Marginibus inserta sunt **Maximi** et **Germani** patriarchae scholia, in antigrapho hac ratione, qua edocemur, distincta (f. 25: *Ὅσα μὲν ἔχουσι τὸν ἀριθμὸν σχόλια εἰσὶ Γερμανοῦ πατριάρχ(ου), ὅσα δὲ ἄνευ ἀριθμοῦ, Μαξίμου μοναχοῦ*; cf. cod. 371, f. 5; 374, f. 7v), in codice autem nostro, ut monet librarius (*συγχώρησον, ἀδελφέ, ὅτι ἐγὼ τῶν δύο ἐν ἀριθμῷ τέταχα ὧδε τῇ βι.*) statim fere ab initio, sine discrimine referta. Scholia singula apud M. 4, 185–416. In ff. 27v–41 Germani patriarchae lemmatum, ut opinor, numeri *κη΄–πγ΄*. [2] (ff. 51–67) de ecclesiastica hierarchia (M. 3, 369–569); praecedunt (f. 51) capitum tabula, (f. 51v) epigramma *Σύμβολα θεσπεσίων — αἴγλην* (M. 3, 116–117). In marginibus ff. 51v–67 scholia ⟨s. **Maximi**⟩ (M. 4, 116–184). [3] (ff. 67–69) de mystica theologia (M. 3, 997–1048); praecedunt (f. 67) capitum tabula, (ib.) epigramma *Καὶ νόον-ἐξονομῆναι*. In marginibus ff. 67v–69 scholia ⟨s. **Maximi**⟩ (M. 4, 416–432). [4] (ff. 69–73v) epistolae 1–8 (M. 3, 1065–1100); (ff. 74–75v) ep. 9 inde a vv. *ἁμαρτίας τῶν ἐπαγγελιῶν*; (ff. 75v–76) ep. 10 (M. 1105 B 6–1120) In marginibus scholia ⟨s. **Maximi**⟩ (M. 4, 528–576), quorum ultimum post vv. *ὁ μέγιστος εὐαγγελιστὴς* prosequitur: *ὡς ἐσημειώσατο Εἰρηναῖος ὁ ἅγιος ἐν τῷ κατὰ αἱρέσεων πέμπτῳ βιβλίῳ αὐτοῦ* (cf. Adv. haeres. V, 30, 3) *« καὶ οὕτως τελευτήσαντος Δομετιανοῦ βασιλεύει Νερούας, καὶ εὐθὺς ἀνακαλεῖται πάντας τοὺς ἐξορισθέντας* (cf. Hieronymus, de viris inl. 9), *ὅτε καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἐπανῆλθεν εἰς Ἔφεσον ». Ὡς φησιν αὐτὸς ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος ἐν τῷ ε΄, ὡς ἔφημεν, καὶ Κλήμης ἐν τῷ « Τίς ὁ σῳζόμενος πλούσιος »* (42, 1; ed. Stählin, p. 188). *Δεῖ δὲ γινώσκειν ὅτι ἡ ἐπὶ νῆσον ἐξορία παρὰ Ῥωμαίοις κεφαλικὴν τιμωρίαν ἐμιμεῖτο καὶ λέγεται δεπορτατίων, καὶ οὔτε δύναται ἄρχων τὴν νῆσον ὀνομάζειν εἰ μὴ μόνος βασιλεύς. Ὁ οὖν ἁγιώτατος Ἰω(άννης) δεπορτάτος ἐγένετο. Τὸ δὲ ῥητὸν τῆς ἐπιστολῆς-ἀλλήλοις ἐντευξόμεθα.* Duobus, ut videtur, foliis post 72v perditis, exciderunt finis epistolae 8 (in f. 73 deinde suppletus) et initium epistolae 9 (usque ad vv. *πολυειδῆ καὶ λοξὰ τῆς*: M. 3, 1105 B 6), scholia Maximi inde a M. 4, 553 C 7 (in M. 3, 1097 B 4 *ἐπιμνησθήσομαι*) usque ad 561 B 12 *κατασχέσεως τῆς γῆς καὶ ⟨τῆς τῶν ἐθνῶν⟩* (in M. 3, 1105 B 6). In fine: *Διονυσίου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν ἐπιστολαὶ διάφοροι.* Subduntur [a] (f. 76) excerptum ex epistola **Polycratis**; [b] (76r.v) excer-

ptum ex libro **Clementis Alexandrini** «Quis dives salvetur»; [c] (f. 76v) **Philonis** fragmenta septem de vita contemplativa cum additione excerptoris, omnia ut in cod. 374, ff. 242-246; [d] (f. 77) nota de operibus Dionysii deperditis quae in exstantibus memorantur, fere ut in cod. 372, f. 3. In fine: *τέλος σὺν Θεῷ τῆς β'.*

8 de disciplina sacramenti paenitentiae. (f. 77) **s. Iohannis Chrysostomi** (?) brevissima *παραγγελία πρὸς τοὺς τὰς ἐξαγορεύσεις ὑποδεχομένους ἱερεῖς.* Inc. *Οὐχ ἁπλῶς πρὸς τὸ τῶν παραπτωμάτων*, des. *χεῖρον τὸ σχίσμα ποιήσῃς.* α' **Iohannis Ieiunatoris** *περὶ ἐξαγορεύσεως διάφοροι διαφοραὶ καὶ διαθέσεις τῶν ἐξομολογουμένων κρύφια ἁμαρτήματα, καὶ τῶν τούτους ἀναδεχομένων ἀληθιναὶ καὶ ἄπταιστοι πρὸς Θεόν, ὑπὸ Θεοῦ καὶ ἐκ Θεοῦ διακρίσεις.* [a] (f. 77) Inc. *Ὅτι δεῖ τὸν ἐξομολογούμενον κρύφια*, des. *τοῦ ἐξαγορεύοντος βαστάζει βάρη* (Pitra, Spicilegium Solesmense IV, p. 438 paucis mutatis). [b] (f. 77r.v) *Πῶς δεῖ ἐξομολογεῖσθαι*, nempe de confessione virorum et mulierum. Inc. *Λαμβάνειν δεῖ τὸν ἐξομολογούμενον*, des. *καὶ πῶς δεῖ ἐξομολογεῖσθαι ἕκαστον*; eadem fere praebet acoluthia Ioannis Ieiunatoris apud Morinum, Commentarius historicus de disciplina in administratione sacramenti paenitentiae, Bruxellis 1685, Appendix p. 77-80 D 6, 83 B 12-E 4 (cf. 94 E 9-95 D 6), 83 E 4-84 B 10 (cf. 95 D 8-96 A 8). [c] (ff. 77v-78) *περὶ ἐπιτιμίων* (op. cit., p 84 B 11-85 D 4; cf. 96 A 9-97 D 1). [d] (f. 78) *περὶ βρώσεως καὶ πόσεως καὶ εὐχῶν διαφόρων* (op. cit., p. 85 D 9-86 A 4 [= 97 D 2-E 8], 86 A 4 *Ἄλλοι δὲ εἰσὶ μολυσμοί* — B 5 *φανερώσει τοῦτο*, addita sententia *Καὶ ὁ δεξάμενος-προστάξωσιν* [Pitra, op. cit. p. 438 I]). [e] (f. 78) *ὅρος πρώτης ⟨καὶ δευτέρας⟩ διαφορᾶς περὶ τῶν βρώσεων καὶ πόσεων καὶ εὐχῶν.* Inc. *Τὰς δευτέρας καὶ τετραδοπαρασκευάς*, des. *προβεβηκυῖαι ἐν ἡμέραις πολλαῖς*, fere ut in Pitra, op. cit., p. 439-440 II et III. β' (ff. 78-80) **Iohannis monachi et diaconi** canonarium, *Ἰωάννου μοναχοῦ-τέκνου ὑπακοῆς διάφ(ορ)οι διαθέσεις τῶν ἐξομολογουμένων* cod. (Morinus, op. cit., p. 101-115 A 12, 116 B 3-12 doxologia addita, 117 A 1-D 4; Zaozerskij i Khakhanov, *Nomocanon Ioanna Postnika v egó redaktsijakh: grusinkoj, grečeskoj i slavjanskoj*, in *Čtenija v imp. obšč. ist. i drevn. Ross. pri Moskov. Universit.*, 1903 II, p. 3-73, 13; 79, 9-19 doxologia addita; 80, 30-81). Sequuntur (f. 80r.v) eiusdem epitimia 23 priora, *κανόνες τοῦ ἁγίου Βασιλείου* cod., ad mulieres pertinentia (Zaogerskij-K., *op. cit.*, p. 83-87 *τὸ τῆς μαλακίας ἐπιτίμιον ἐχέτω μ' ἡμέρας ξηροφαγοῦσα καὶ μὴ κοινωνοῦσα*; Pitra, p. 429-432), quibus subduntur, distinctione omissa, alia (f. 80v, col. sinistra, l. 16 ab imo) de sacerdotibus, monachis, diaconis, lectoribus (inc. *Ἐὰν ἱερεὺς πίῃ οἶνον πολύν*, des. *εἰ μὴ μοναχοὶ ἱερεῖς ὄντες*), alia (loc. cit., l. 8 ab imo) de baptismo infantium; su-

premumque Ἐάν τις μαροφαγήσῃ εἰς ἔθνη ὢν ἐκουσίᾳ αὐτοῦ γνώμῃ, τρία ἔτη μετανοείτω.

9 ascetica varia. [1] (f. 80v) Ὅτι τὴν τρυφὴν διὰ ε΄ αἰτίας ἀποστρέφεσθαι χρή. Inc. Διὰ τὸ μὴ βαρεῖσθαι τὸν νοῦν, des. Λαζάρου πεῖνα καὶ ἀσθενεία. [2] (ib.) s. **Basilii** (?) Πῶς ὁ πολλάκις ἁμαρτήσας κατὰ τὴν σάρκα γίνεται πάλιν παρθένος. Inc. Ἄφθορος οὖν, οὐ τῇ πρὸς τὸν ἄφθαρτον λόγον ἑνώσει, des. ἤδη ἐμοίχευσεν. [3] (ib.) s. **Gregorii Nysseni** (?) ⟨de adulterio⟩. Inc. Μία γὰρ οὖσα τῷ γένει ἡ ἡδονή, des. μοιχῶν ἐστιν ἀπαρίθμησις. [4] (ib.) de coniunctione virtutum, ὅτι ὁμοίως ἀτελὴς εἰς τὸ ἀγαθόν ἐστιν ὁ οἱοδήποτε μέρει κατὰ τὴν ἀρετὴν ἐλλείπων cod. Inc. Φασὶ δὲ οἱ ταῦτα ἐξητακότες μὴ ἀπέχεσθαι, des. κατὰ τὴν φύσιν ὑπάρχει. [5] (ff. 80v–81) **Anastasii Sinaïtae** quaestio 6 inscripta Ἐρώτησις γερόντων πρὸς Ἀναστάσιον μοναχὸν τὸν Θεοῦ πολί(την). Ἆρα καλόν ἐστιν-πατράσιν, edita brevior (M. 89, 369–381 C 3). [6] (f. 81) Ἐρωταποκρίσεις ascetico-liturgicae septem. α΄ Ἐπειδὴ συχνῶς ἀκούομεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, οὐ ποιοῦμεν δὲ τὸ ἔργον, ἆρα μὴ κατάκριμα ἡμῖν γίνεται; ⟨ζ΄⟩ Εἰ ἔξεστιν ἀναγινώσκεσθαι τῶν ἔξω βι(βλίων), ἤγουν τὰ τῶν Ἑλλήν(ων); Subnectitur [7] (ib.) canon ργ΄ concilii Carthaginensis (A. D. 419) interpretatione ⟨Aristeni⟩ auctus (Rhalli–Potli, Σύνταγμα... III, p. 552). [8] (f. 81r-v) ⟨s. **Iohannis Damasceni** (?) de spiritibus nequitiae et virtutibus oppositis⟩. Inc. Χρὴ γινώσκειν πάντα χριστιανὸν ὅτι ὀκτώ εἰσι πάντες οἱ περιεκτικοὶ λογισμοί, des. τοῦ κτίσαντος ἡμᾶς προβλεπομένου (cf. M. 95, 78–79).

10 s. **Maximi** opera nonnulla numeris α΄–σθ΄ insignita. Praemittuntur. [1] (f. 81v) συλλογὴ ἐκ διαφόρων λόγων τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Μαξίμ(ου); prima sententia inc. Λογικὸν ζῶον ὑπάρχων ὁ ἄνθρωπος; ultima inc. Νοῦς ἀληθοῦς γνώσεως, des. συμφερόντων τοῖς ἀνθρώποις διαμάχεται. [2] (ib.) περὶ τῆς κατὰ θεωρίαν ἁρμονίας τοῦ σώματος τοῦ κυρίου καὶ τῶν μετόχων αὐτοῦ ἀνεπίγρα(φος). Sunt sententiae ια΄, quarum prima inc. Κεφαλὴ Χριστοῦ γνῶσις οὐσιώδης τῆς ἁγίας μονάδος, ultima inc. Τράχηλος Χριστοῦ πύργος, des. εἰς χεῖρας ἀγχιστευόντων. [3] s. **Maximi** capita theologica et oecumenica scholiis atque lemmatis aucta: (ff. 82–83v) centuria I inde a cap. 33; duobus, ut videtur, foliis post f. 81v perditis, inc. mut. κελευσ]θείς, ἀρχὴν (M. 90, 1096 B 11); scholia in cap. 49. 52. 62. 80. 87. 98. 100; — (ff. 83v–86v) centuria II; scholia in cap. 21 (Ὅρα, ἄφρον Νεῖλε κ. τ. λ. cf. 409 A 15, 661 A 10). 58. 76. In fine (f. 86v) versus politici quinque: Οὐαλεντίνῳ, Σίμωνι καὶ Μάνῃ τῷ κακούργῳ | συνεξακολουθήσαντες Σεύηρος Εὐτυχής τε | καὶ πρὸς Ἀπολινάριος ὁ τὴν ψυχὴν μερίσας | σύγχυσιν ἐδογμάτισαν ἐπὶ Χριστοῦ δολίως | μὴ δὲ μιᾶς τῶν φύσεων οὕτω γε σωζομένης. In margine eiusdem folii locus brevis s. Ioh. Chysostomi (?) de desidia (inc. Ἡ ῥαθυμία τίκτει τὴν ἀπόγνωσιν, des. αὔξεται πάλιν ὑπ᾽ αὐτῶν).

Tractatus philosophici et theologici. α′ (ff. 86v–88) τοῦ μ(ε)γ(ά)λ(ου) ἁγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ διδασκά(λου) Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ de duabus unius Christi Dei nostri voluntatibus, cum scholiis (M. 91, 184–212 B). β′ (f. 88v) Μαξίμου μοναχοῦ distinctionum quibus res dirimuntur definitiones, scholio et unionis definitionibus additis (M. 91, 212–216 A 6). γ′ (ff. 88v–92) Mystagogia (M. 91, 657–717); prooemium inscriptum est Περὶ τοῦ τίνων-τελούμενα καθεστήκασιν. Κυρίῳ Θεοχαρίστῳ Μάξιμος ταπεινό(ς); lemmata frequentiora quam in editione, glossae (f. 90) in M. 685 B 6 συγγενείας et 685 C 9 παρουσίαν.

Epistolae variae lemmatis auctae (M. 91, 392 ss.), quibus immixti sunt (ff. 96v–103) ascetici et philosophici tractatus inferius (p. 347) recensiti. δ′ (f. 92r.v) ep. 6. ε′ (ff. 92v–93) ep. 7, τῷ ὁσιωτάτῳ κῦ(ρ) Ἰορδάνῃ πρ. (M. 91, 433–440). ς′ (ff. 93–94v) ep. 2 (M. 392–408); sequitur (f. 94v) epistola 3 inde a vv. Ἔγνων γὰρ καθ᾽ἑαυτὸν γενόμενος (M. 408 D 5–412). ζ′ (ff. 94v–96, marg. ff. 96v–102) ep. 12 inscripta τῷ αὐτῷ περὶ τῶν ὀρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων (M. 460 ss.); omittuntur vv. Οὐδενὶ δὲ ἄλλῳ — ὑμᾶς τεκμαιρόμενος (M. 460 B 10–461 D 2); ante vv. Πρὸς τούτοις δὲ (M. 469 D 1) numerus η′ atque vv. ἑτέρως περὶ τῶν αὐτῶν. θ′ (in marg. f. 102r.v, in marg. et coll. f. 103r, in ff. 103v–104v) ep. 13. ι′ (ff. 104v–105) ep. 17. ια′ (f. 105) ep. 18. ιβ′ (f. 105r.v) ep. 11. ιγ′ (f. 105v) ep. 21. ιδ′ (ff. 105v–106) ep. 22. ιε′ (f. 106) ep. 23, Κυρίῳ ἀββᾷ Στεφάνῳ πρεσβυτέρῳ. ις′–ιθ′ (ib.) ep. 32–35. κ′ (f. 106r.v) ep. 24. κα′ (f. 106v) ep. 10. κβ′ (ib.) ep. 25. κγ′ (ff. 106v–107) ep. 9. κδ′–κς′ (f. 107) ep. 26–28. κζ′ (f. 107r.v) ep. 29. κη′. κθ′ (f. 107v) ep. 30. 31. λ′, supra legitur nota rubra με′, (ff. 107v–108) ep. 8, κυρίῳ Ἰορδάνῃ πρεσβυτέρῳ. Subduntur: (f. 108) a στίχοι viginti (Ναὶ ζυγὸς κατὰ τὴν κρίσιν-τοῖς ὁρῶσι προδεικνύει). b quaestio ascetica Πῶς τίς ὑπερβαίνει τὴν φύσιν; in qua citantur Ioh. Climacus (cf. M. 88, 896 C) et Isaac Syrus. c quaedam de tribus motibus animae, de tribus ordinibus scientiae et vitae monasticae (inc. Τρεῖς κινήσεις τῆς ψυχῆς, des. χωρισμὸς ἀγνοίας διὰ τὴν θεολογίαν). d alia quaestio Τί ἐστι τὸ μέγα χάσμα; (inc. Χάσμα γὰρ ὡς ἀληθῶς, des. ποιουμένη ἀλλοτρίωσιν). e s. **Basilii** (?) de corpore Domini. Sunt diversae sententiae; prima inc. Οὔτε οὐράνιον ποιημα οὔτε γήϊνον. ultima des. ὃ διὰ τῶν τὸν Χριστὸν σταυρωσάντων οὐκ ἴσχυσεν. Citatur Gregorius Nazianzenus.

Opuscula theologica et polemica (M. 91, 9 ss.). λα′–λε′ (ff. 108–109v) ad Marinum (M. 91, 9–37). λς′ (f. 109v) ex tractatu de operationibus et voluntatibus caput 50 (M. 40–45). λζ′ (ff. 109v–110) ex eodem tractatu caput 51 (M. 45–56). λη′ (f. 110r.v) ad Georgium (M. 56–61). λθ′ (f. 110v) adversus

eos qui dicunt unam Christi operationem secundum victoriam etc. (M. 64). μ' (f. 110ᵛ) adversus eos qui dicunt quod sicut instrumenti etc. (ib.). μα' (f. 110ᵛ) adversus eos qui unam dicunt Christi operationem compositam (M. 64–65). μβ' (f. 110ᵛ) in illud *Pater si fieri potest* (M. 66–69). μγ' (f. 110ᵛ atque marg. ext. f. 111) de duabus Christi naturis, *περὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι Ἄρειος μὲν καὶ Νεστόριος τόν τε τῆς θεολογίας καὶ τῆς οἰκονομίας λόγον διαιροῦσι, Σαβέλλιος δὲ καὶ Εὐτυχὴς ἀπεναντίας τούτων συγχέουσιν* cod. (M. 145–149). In ff. 111–115ᵛ Ps.-Nonni collectio (cf. infra p. 347). μδ' (f. 115ᵛ atque marg. ext. f. 116) variae definitiones (M. 149–153 B 1 *ὁρμή τε καὶ κίνησις*). μ⟨ε'⟩ (in marg. f. 116ʳ·ᵛ) *τοῦ ἁγίου Μαξίμου κεφάλαια ιε'*, hoc est capitum quinquies centenorum centuriae I cap. quindecim priora (M. 90, 1177–1185 C 4; caput ε' edito longius). μϛ'-ρϘα' (ff. 116ᵛ et 117ʳ in marg., ff. 117ᵛ–138ᵛ) Ambiguorum liber (M. 91, 1032–1417), omissis commentariis in orat. 45 § 24 et in orat. 44 § 5 s. Gregorii Nazianzeni (M. 1173 B–1176 B). ρϘβ' (ff. 138ᵛ–139ᵛ) tomus dogmaticus missus in Cyprum insulam ad Marinum (M. 91, 69–89). ρϘγ'-ρϘϛ' capitum de caritate (ff. 139ᵛ–140ᵛ) centuria I (M. 90, 960–984) nota rubra κη' insignita; (ff. 140ᵛ–142) centuria II; (ff. 142–143ᵛ) centuria III; (ff. 143ᵛ–144ᵛ) centuria IV, in qua 57 et 58 in unum redacta sunt et numerus ξε' omissus. ρϘζ' (ff. 144ᵛ–145) epistola 14, *ἐπιστολ(ὴ) δογματικὴ πρὸς Πέτρον Ἰλλούστριον* cod. (M. 91, 533–544). ρϘη' (f. 145ᵛ) definitiones (M. 91, 149–153) editis fusiores. Inscriptae sunt *Ὅροι σαφηνίζοντες τί οὐσία καὶ φύσις, πρόσωπόν τε καὶ ὑπόστασις, ὡσαύτως τί ἐνούσιον καὶ ὁμοούσιον, ἐνυπόστατόν τε καὶ ὁμοϋπόστατον καὶ τὰ ἰδίως τούτοις ἐνθεωρούμενα.* ρϘθ (f. 145ᵛ) capita X de duplici voluntate Domini (M. 91, 269–273). σ' (f. 146) **Theodori Raïtheni** de essentia et natura. Inc. *Τὸ μὲν τῆς οὐσίας ὄνομα αὐτὴν τὴν κλῆσιν.* des. *προσηγοριῶν τούτων φύσεώς τε καὶ οὐσίας* ut in cod. 432, ff. 40ᵛ–41ᵛ. σα' (f. 146) **s. Maximi**, *Μαξίμου φιλοσόφου* cod., *κεφάλαια ι' ἐπαπορήσεων περὶ φυσικῶν θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν*, ut in cod. 402, ff. 128–129ᵛ. σβ (f. 146ʳ·ᵛ) *τοῦ αὐτοῦ Μαξίμου* capita 13 *περὶ θελημάτων, ἤγουν κατὰ τῶν λεγόντων ἓν θέλημα ἐπὶ τοῦ κυρίου Χριστοῦ.* Inc. *Ἀξιοῦμεν παρ' ὑμῶν μαθεῖν ὁποῖον ἄρα βούλεσθε,* des. *ἔτι ἐσμὲν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν.* σγ' (f. 146ᵛ) **s. Maximi** capita de essentia et natura, deque hypostasi et persona, addito **Clementis Alexandrini** loco (M. 91, 260–264 C), σδ' (ib.) hypostasis definitio, additis capitulis septem **Eulogii Alexandrini** de duabus naturis Domini (M. 91, 264 C–265 C 5) aliisque ⟨**s. Maximi**⟩ de essentia, natura et hypostasi (M. 91, 265 C 6–268 A 4). σε' (ff. 146ᵛ–147) **s. Maximi** quod fieri non potest ut dicatur una in Christo voluntas (M. 91, 268–269), σϛ' (f. 147) eiusdem in

Isagogen Porphyrii et in categorias Aristotelis. Inc. *Τί ὁρισμὸς καὶ τί ὅρος; Ὁρισμός ἐστι λόγος σύντομος δηλωτικὸς τῆς φύσεως,* des. *διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀνάπαυσιν.* Post monitionem, *τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν β' φύσεων ἐν κεφαλαί(οις) ι' ζήτ(ει) ὄπισθεν* (ρϘθ'?), et dictum s. Sophronii (*Φύσις, οὐσία καὶ μορφὴ ταυτόν ἐστιν. ἄτομον, ὑπόστασις καὶ πρόσωπον ταυτόν ἐστιν*) legitur *σζ'* (ib.) excerptum ex responsionibus s. **Maximi** ad quaest. a Theodoro monacho propositas (M. 91, 276-280 B), *ση'* (f. 147) *τοῦ αὐτοῦ* ex epistola ad Theodorum diaconum (= excerptum ex tract. de duabus unius Christi Dei nostri voluntatibus, apud M. 91, 193 D 6-196 A 8, 209 B 13-C 5). Subnectuntur [1] *α'-γ'* (f. 147r.v) definitiones diversae Patrum de duabus operationibus Domini (M. 91, 280-285), (f. 147v) *ἐρωταπόκρισις* (= quaest. et dub. I apud M. 90, 785 C), [2] (ib.) *ῥήματα γραφικά,* nempe sententiae variae, quarum prima inc. *Μηδέποτε πιστεύσῃς τῇ ὑπονοίᾳ τῆς σῆς διανοίας,* ultima inc. *Μὴ γίνου δίκαιος πολύ* (Eccl. 7, 17) et des. *διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ σου* (Luc. 24, 38?). *σθ'* (ff. 147v-148) *κεφάλαια τοῦ ἁγίου Μαξίμου* de veris divitiis; inc. *Οἱ οὖν ἅγιοι τοῦ ἐσομένου τῶν ὅλων καταστοχασάμενοι πέρατος,* des. *τῶν ἄλλων προσκαίρων ἀγαθῶν αἱ ἀρεταὶ ὑπερέχουσιν.*

Hoc loco recitantur (ff. 148-150v) excerpta ex concilio Epheseno (cf. infra p. 348). Subsequuntur, numeris *α'-ιζ'* insignitae s. **Maximi** epistolae variae. *α'* (ff. 150v-151) ep. 8 (M. 91, 440 C ss.). Inscripta est *Μαξίμου μοναχοῦ ἐπιστολὴ πρὸς Σωφρόνιον μονάζοντα τὸ(!) ἐπίκλην Εὐκρατᾶν* (cf. 461 A 14 *οἱ ἐπίκλην Εὐκρατάδες*); inde a vv. *στεφάνους ζημιωθῶ* (445 B 7)ab editione discrepans prosequitur: *δόξης αἰσχύνην ἀντικαταλλαττόμενος. Ἵνα δὲ καὶ τὸν* (!) *νῦν γενόμενον ἐνταῦθα καινοπρεπὲς γνῶτε μυστήριον, τίμιοι πατέρες, ἐρῶ συντόμως. Ὁ εὐλογημένος καὶ γνήσιος τοῦ Θεοῦ δοῦλος ὁ πανεύφημος ἔπαρχος* (cf. 460 B 3, 464 B 6, 648 D 13; Georgius, sine dubio) *πάντα διὰ τῆς θείας χάριτος κατὰ σκοπὸν πράξας πρὸς τοὺς εὐσεβεστάτους ἡμῶν βασιλεῖς* (Heraclius et Constantinus) *ἐπανῆλθε φαιδρὸς τῇ χάριτι κατηγλαϊσμένος τοῦ πνεύματος καὶ πάντας ἄφνω τοὺς κατὰ πᾶσαν τὴν Ἀφρικὴν οἰκοῦντας Ἰουδαίους καὶ Σαμαρίτας αὐτόχθονάς τε καὶ ξένους εἰς πολλὰς συντεινούσας ψυχῶν μυριάδας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις καὶ οἰκέταις ἐποίησε χριστιανοὺς τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἁγίας Χριστοῦ ἀναστάσεως* (A. D., ut videtur, 641). *β'* (f. 151) eiusdem *ἐκ τῶν ἐπῶν, μετάφρασις παραγγελμάτων περὶ ἡσυχίας καὶ ἀρετῶν* (inter opera Clementis Alexandrini ed. Stählin, t. III, Leipzig 1901, p. 221-223). *γ'* (ff. 151-152v) exemplum epistolae ad Nicandrum (M. 91, 89-112). *δ'* (ff. 152v-153v) epistola ad catholicos per Siciliam constitutos (M. 91, 112-132). *ε'* (ff. 153v-154) ep. 5 sub inscriptione *ἐπιστολὴ πρὸς Κωνσταντῖνον σακελλάριον ἠθική* (M. 420-424) editione paullo

longior. ϛ′ (f. 154) ep. 23 (M. 605–608). ζ′ (ib.) ep. 22, *τῷ αὐτῷ* [*Στεφάνῳ*] (M. 605). η′ (ib.) ep. 30 (M. 624).

11 ⟨**Ps. - Athanasii**⟩ dialogi. θ′ (ff. 154ᵛ–157) de sancta Trinitate dialogus I, *Ἀνομοίου ἤτοι ἀρειανιστοῦ ἀντιλογία μετὰ ὀρθοδόξου* cod. (M. 28, 1116–1157). ι′ (ff. 157–158ᵛ) dialogus II, *ἄλλη διάλεξις ἀνομοίου καὶ ὀρθοδόξου* cod. (M. 1157–1164) cui subnectuntur, ut in editione, ια′ (ff. 157ᵛ–158) scholia Eunomii et responsio orthodoxi (M. 1165–1173) et ιβ′ (f. 158ʳ·ᵛ) excerptum ex epistola Aetii magistri Eunomii (M. 1173-1181). ιγ′ (ff. 158ᵛ–162) dialogus III, *αἱρετικοῦ-ὀρθόδοξον* cod. (M. 1201–1249). ιδ′ (ff. 162–163ᵛ) dialogus IV, *τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου πρὸς Ἀπολινάριον διάλεξις* cod. (M. 1249-1264). ιε′ (ff. 163ᵛ–164ᵛ) dialogus V, *τοῦ αὐτοῦ ἀπολιναριαστοῦ-ἐπισκόπου ὀρθοδόξου* cod. (M. 1265–1285). ιϛ′ in indice praevio (ff. 164ᵛ–174ᵛ) **s. Athanasii** vita s. Antonii, *ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν τῇ ξένῃ μοναχοὺς περὶ τοῦ βίου τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου* cod., *εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου* (?) *πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου* in marg. inf. (M. 26, 837–976); in *καθίσματα* seu *ἀναγνώσεις* quattuor distributa est.

12 ιζ′ in indice praevio (ff. 173ᵛ ss.) **Iohannis Geometrae** vita Iesu Christi eiusque matris in duas orationes distributa. Prior (ff. 173ᵛ–176ᵛ), sub inscriptione *Ἐξόδιος ἢ προπεμπτήριος εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ὑπερενδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου: τοῦ μακαρίου Ἰω(άννου) τοῦ Γεωμέτρου*, inc. *Θαρρεῖν μὲν τὸν λόγον ἐπ' ὀλίγον*, des. *καὶ αὕτη συνειληφυῖα υἱόν*. Altera (ff. 176ᵛ–194ᵛ), sub inscriptione *τοῦ αὐτοῦ μακαρίου Ἰω(άννου) τοῦ Γεωμέτ(ρου) εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου*, inc. *Οὐ πολὺς ὁ ἐν μέσῳ χρόνος*, des. *καὶ ζωοποιῷ καὶ συναϊδίῳ πνεύματι, νῦν κ. τ. λ.* Quanam hora legendae sint partes singulae in margine notatum est. De hoc opere quaedam dixit M. Jugie in *Échos d'Orient* XXII, 1923, p. 8–10.

13 (ff. 194ᵛ–196ᵛ) ⟨**s. Maximi** quaestiones ad Thalassium⟩ 1–16 (cf. supra ff. 3ᵛ–4ᵛ). Praemittitur monitio *Ἐπειδὴ ἠγάθυνε-προέταξα* (M. 90, 268 D 6–9); quaest. 16 abrumpitur in vv. *καὶ διασπαρῆναι ὑπὸ τὸ* | (M. 300 B 4). In marg. f. 197 quaest. 26 inde a vv. *τὴν θείαν ἀπειλὴν μυστικῶς* (M. 348 C 6–349 C 13). Cf. infra libri subscriptio.

Folium supremum, 197ᵛ. 197ʳ legendum, ex codice moduli paulo maioris saec. XI exarato avulsum est; praebet N u m e r o s 7, 26 (inde a *πλήρη θυμιάματος*) — 7, 74 (*θυΐσ⟨κην⟩ μίαν*). In marginibus f. 197ᵛ et in lineis superioribus f. 197ʳ scholia 21 anonyma, quorum maxima pars sub nomine C y r i l l i A l e x a n d r i n i in catena Nicephori leguntur; primum inc. *⟨ἐ⟩αυτοὺς οὖν ἄρα* (op. cit., I, 1199 Γ 7); ultimum deficit in vv. *χρήζοντες δὲ ὥσπερ* (1210 Γ 5; cf. M. 87, 809 A 2).

Operibus s. Maximi varia inseruntur, nempe philosophici et ascetici tractatus, Ps.-Nonni interpretationes, ex actis Ephesinis excerpta.

14 ascetici et philosophici tractatus. α' (ff. 96v–98v) s. **Iohannis Damasceni** ὅροι διάφοροι κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ πίστιν τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. Inc. Πρὸς δὲ ἀκριβεστέραν παράδοσιν κἀκεῖνο εἰδέναι χρή, des. προσθήκη προσώπου γνωρίζεται (cf. Anastasii Viae dux apud M. 89, 52 B 11–88 D 5; cod. 495, ff. 220v ss.). Insequuntur [a] (f. 98v) excerpta ex **Philone** ⟨**Alex.** de somniis I, 167, 171, 176⟩ (Τὴν ἀρετὴν τῆς σοφίας ἢ φύσει — τῶν πιστῶν ἀνθρώπων, ed. Wendland III, 240, 20–242, 23). [b] (ff. 98v–99v) Ἐρωταποκρίσεις brevissimae περὶ διακρίσεως διαφόρων γένους εἰδῶν; prima Τί πρὸ τῶν ὄντων προϋπέρκειται τοῖς ὑποκειμένοις; Ἀπ. Τὸ ἕν, ultima Τί τὸ τῆς ψυχῆς ἰδίωμα πρὸς τὸ σῶμα τὸ συναμφότερον; ⟨Ἀπ.⟩ Τὸ ἐκζητεῖν τὸν Θεὸν — τοῦ ὀρθοῦ ἀντέχεσθαι τὸ περὶ πάντα λόγον. βτρ (ff. 99v–100v) ⟨**Ammonii**⟩ in Porphyrii Isagogen prooemium, σχόλ( )αι εἰσαγωγῆς τῆς Πορφυρίου cod. (ed. Busse, Berolini 1891, p. 1–21, 4 nonnullis omissis). γτρ (ff. 100v–101) **Thalassii** abbatis centuriae IV cap. 62–100, τοῦ — μοναχοῦ Θαλασσίου κεφά-(λαια) ἐκ τῶν ν' κ(εφαλαίων?) αὐτοῦ τῶν πρὸς τὸ τέλος, θεολογίαι cod. (M. 91, 1464 D 8–1469). δτρ (f. 101r-v) **Symeonis iunioris** monasterii s. Mamantis ad Xylocercum capitula practica quinque. Inc. Ὃν τρόπον αἱ νοεραὶ τάξεις, des. βεβαιότερον παρέχεται (latina versio Pontani apud M. 636 D 7–637 D 5; cap. secundum graece in M. 120, 636, ξβ'). ετρ (f. 101v) ⟨eiusdem⟩ epistola metrica ad monachum (ex nostro codice ed. Hausherr in Orientalia christiana XII, 1928, p. LXIII–LXV). ςτρ (ff. 101v–102) s. **Basilii** sermo de ascetica disciplina (M. 31, 648–652). (f. 102) Anonymi fragmentum breve περὶ δικαιοσυνῶν, quod inc. Τρεῖς δικαιοσύνας οἱ τὰ θεῖα σοφοὶ λέγουσιν, des. πάσχειν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτανόντων. (ib.) s. **Ioh. Chrysostomi(?)** ⟨de anima et quinque sensibus⟩. Inc. Τὰ πλεῖστα τῶν ἁμαρτημάτων, des. τὴν ἐνθήκην τῆς σωφροσύνης ἀποσυλήσασα. (ff. 102–103) Anonymi ὑποθῆκαι τῶν ἁγίων πατέρων περὶ διαφόρων ὑποθέσεων τῆς κατὰ Θεὸν πολιτείας, seu praecepta de vita christiana. Inc. Ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἢ ἐν τοῖς δημοσίοις τόποις ἐπιπολὺ παριέναι οὐκ ἀναγκαῖον, des. βλάψαι γάρ σε οὐδεὶς δύναται.

15 ⟨**Ps.-Nonni**⟩ collectio et interpretatio historiarum, quarum meminit s. Gregorius Nazianzenus [1] (ff. 111–114) in priore invectiva adversus Iulianum (orat. 4), συναγωγὴ ἱστοριῶν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ στηλιτευτικῶν cod. (M. 36, 985–1036). Sunt historiae ϟζ': hist. κγ' des. πεντήκοντα μνῶν τῷ Ἀννικέρῳ (M. 997 C 4); hist. λς' vix incepta abrumpitur (Ἡ δὲ κατὰ τὸν Ἀναξαγόρου ἱμάντα), spatio nihilominus ad cetera excipienda relicto; hist. μη' des. καὶ καύσας ἀπέκτεινεν (M. 1012 B 2); textus hist. μζ', ν', νε', νζ'–νθ', πη'

non perscribitur, monitione facta: *ἐρρήθη, εἴρηται ἐν τῷ...*; hist. ξζ', οη', οθ', ϙ', ϙα', ϙγ' et ϙδ' (ed. 94 et 95 latine) editis breviores; hist. 92 (de Thestii filiabus) desideratur; hist. ϙβ' de Marte (ed. 93 latine). [2] (ff. 114–115v) in secunda invectiva (orat. 5). Sunt historiae λζ' ab editis (M. 36, 1036-1057) discrepantes; hist. α' comprehendit ed. 1–6, λβ' comprehendit 37–39; textus hist. ς', ιβ', ιγ', ιθ', κ', κδ', κη' (ed. 11, 17, 18, 24, 25, 29, 33) non perscribitur, monitione facta: *ἐρρήθη, εἴρηται ἐν τῷ...*; hist. β' (ed. 7) des. *καὶ τὸν Πελίαν* (M. 1040 A 6); hist. ζ' (ed. 12) des. *καλεῖται ῥαχία* (M. 1041 C 15). [3] (margines ff. 111–112v) in oratione 39 historiae κδ' (= cod. 458, ff. 292v–299). [4] (margines ff. 112v–114v) in oratione 43. Sunt historiae κ' ut in cod. 437 ff. 177–181v, ultima vero paullo fusior.

Folia media 116. 117 ad alium codicem prius reservata praebent ⟨**s. Gregorii Nazianzeni**⟩ locos duos initio et fine mutilos, nempe [a] (f. 116r.v) orat. 6 (de pace I), inde a vv. *καὶ νηῶν πληρώματα* usque ad vv. *ἔτι πολλῷ δει* | (M. 35, 744 A 1–745 C 11), [b] (f. 117) orat. 23 (de pace III) inde a vv. *νοού]μενόν τε καὶ λαμβανόμενον*, usque ad vv. *φθέγξομαι. Τριὰς ὡς ἀ* | (M. 1160 C 9–1161 B 12).

16 ex actis Ephesenis excerpta X. [1] δ' (f. 148r.v) **s. Cyrilli Alexandrini** ep. ad Succensum I (ep. 45: M. 77, 228–237; ed. recent. E. Schwartz, Acta Conciliorum oecumenicorum I ɪ, 6 [n. 171], p. 151–157, ubi codex littera *E* insignitus est); [2] ε' (ff. 148v–149) ep. ad Succensum II (ep. 46: M. 237–245 C 10 *δόλου καὶ κακουργίας*; Schwartz [n. 172], p. 157–162); [3] ς' (f. 149) ep. ad. Nestorium (ep. 4: M. 44–49; Schwartz I ɪ, 1 [n. 4], p. 25). [4] ζ' (f. 149r.v) **Iohannis Antiocheni** ep. ad Cyrillum (inter ep. Cyrilli 38, apud M. 169–173; Schwartz I ɪ, 4 [n. 123], p. 7–9). [5] η (f. 149v) **Pauli Emeseni** homilia 1 (M. 1433–1434; Schwartz I ɪ, 4 [n. 124], p. 9–11); [6] θ' (ff. 149v–150) homilia 2 usque ad vv. *Ἀθανασίου τὰ δόγματα τοῦ στύλου ὀρθοδοξίας* (M. 1437–1444 B 3; Schwartz [n. 125], p. 11–14, 15). [7] ι' (f. 150) **s. Cyrilli Alex.** homilia 3 (M. 989–992; Schwartz [n. 126], pp. 14–15); [8] ια' (ib.) homilia 16 (M. 1096; Schwartz I ɪ, 7, p. 173); [9] ιβ' (f. 150r.v) ep. ad Iohannem Antiochenum (ep. 39: M. 173–181; Schwartz I ɪ, 4 [n. 127], p. 15–20); [10] ιγ' (f. 150v) ep. ad Eulogium *πρεσβύτερον Ἀλεξανδρείας στασιάζοντα ἐν Κωνσταντινουπόλει* (ep. 44: M. 224–228; Schwartz, op. cit. [n. 132], p. 35–37).

Ff. I–IV ex codice palimpsesto litteris uncialibus saec. VIII–IX descripto avulsa; scripturae antiquioris vestigia tantum supersunt.

Subscriptio in fine quaest. 26 s. Maximi ad Thalassium (f. 197): † *ἐγράφησαν ἐκ τῶν ξε' ἐρωτήσεων κς' ἐρωτήσεις. αἱ δὲ λοιπαὶ γραφήσονται τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ ἐν ἑτέρῳ βι(βλίῳ).*

ἐτελειώθ(η) δὲ ἡ παροῦ(σα) βί(βλος) ἐν τῷ ἔτει ,ςχιγ', ἰνδ. ιγ' μη(νὶ) ἰουλίῳ ἕκτῃ, γραφεῖσα χειρὶ Ἰω(άννου) τοῦ εὐτελοῦς μοναχοῦ καὶ πρε(σ)β(υτέρου) τοῦ Χαλ^δ, ὑπὲρ οὗ εὔχεσθαι οἱ ἀναγινώσκοντες συγχωρηθῆναι αὐτῷ πᾶν εἴ τι ἥμαρτεν †. Ex ipsa subscriptione et illis quae notavimus erui licet Iohannem quattuor codices exarasse, scilicet [a] librum quaestionum s. Maximi ad Thalassium, ut modo declaratur; [b] catenam aut partem catenae in Octateuchum (cf. f. 197); [c] codicem hunc Vaticanum 504; [d] codicem orationum s. Gregorii Nazianzeni scholiis augendum in amplissimis marginibus eo consilio servatis; pare foliorum (116-117) huius codicis abiecto, eorundem marginibus usus est librarius ad Maximiana scribenda.

Fasciculi 21 in prima et in ultima singulorum pagina notati, atque folia decem plus minus recte in principio reposita efficiunt codicem. Fasciculi quiniones sunt, praeter *η'* senionem, *ιβ'–ιε'* quaterniones, ⟨*κ'*⟩ ternionem, *ιθ'* binionem, *ζ'* olim 16 nunc 13 foliorum, *ια'* novem foliorum, *κα'* cuius folium supremum tantum superest.

Scriptura accurata compendiis scatens. Inscriptiones, litterae initiales maiores, lemmata, numeri rubro colore distincta. Ipsius scribae correctiones additionesque, siglo *γρ.* non semel adhibito. Manu saec. XIII-XIV notae (ff. 19ᵛ-20) in varios locos cap. 9 de de caelesti hierarchia, quae magnam partem evanuerunt, (f. 25) in ultima vv. eiusdem libri (M. 3, 369 A 3-7), (f. 51) in finem libri de div. nomin. (*ἀποδέουσι κ. τ. λ.* 981 C 5). F. 80 monitio *ζήτει*; ad quem vero locum pertinet non reperi. Nonnulla ex exemplari lacunis laborante (cf. ff. 97ᵛ. 98. 100. 100ᵛ) descripta sunt. Litterae initiales maximae Δ et *K* variis coloribus in membrana pictae f. 175ᵛ agglutinatae sunt.

F. 1 manu saec. XVI (Romul. Mammacini?) *B. Dionysij opera;* f. IVᵛ in schedula anno 1550 posteriore: *Maximi monachi prologus | in scholia quor(um)da(m) locor(um) Dionysij | Areopagitę et alia aliorum.* | *. 337*; f. 80ᵛ nota ⟨L. Zaccagni⟩. In initio opellarum fere singularum locus ubi inveniuntur vulgatae ab ⟨A. Maio⟩ signatus. Ff. I–IV *πίναξ* ⟨Winkelmanni⟩. Folia complura humore et tineis laesa, non sine scripturae detrimento, indecore saeculo praeterito refecta sunt. In ora superiore libri clausi littera, *B* ut videtur.

De codice egerunt hagiographi Bollandiani (Catalogus cod. hag. Bibliothecae Vaticanae 1899, p. 5-6), E. Schwartz (Acta conc. oec. I ı, 7 p. 172-173). Scripturae exemplum (f. 32ʳ) dederunt P. Franchi de' Cavalieri et Ioh. Lietzmann (Specimina codicum..., tab. 28).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

505 (olim 335). An. 1520 (f. 320ᵛ), chartac., mm. 430×280, ff. IV. 323 (+124ᵃ), coll. 2, linn. 50.

S. Maximi confessoris opera. Praemittitur (f. IV) *πιναξ ἀκριβὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου* ⟨a Winckelmanno⟩ suppletus. *α'* Q u a e s t i o n e s a d T h a l a s s i u m; in marginibus instructae sunt scholiis fere eisdem quae Combefisius post quaestiones singulas vulgavit. (f. 1ʳ·ᵛ) *Μαξίμου μοναχοῦ* prologus ad scholia (M. 90, 261-265 B 4); (ff. 1ᵛ-4ᵛ) epistola praevia (M. 244-261) cum scholiis vulgatis (M. 265-268 B 7), duobus tamen additis (f. 3) in *ἀπρὶξ* (M. 253 C 10) et (f. 3ᵛ) in *βάκηλον* (M. 256 C *βέβηλον*), Photii censura omissa;

(ff. 4v–68) quaestiones LXV (M. 268 D 6–773). In fine versus duodecasyllabi quinque (*Νῦν δὴ μάλιστα σοῖς προσεσχηκὼς λόγοις — Οὕτως ἄριστα καὶ σοφώτατα σφόδρα*). β′ (ff. 68–72v) Ambiguorum libri pars prior (M. 91, 1032–1060), γ′ (ff. 72v–131) pars altera (M. 1060–1417). Lemmata quaedam in marginibus; scholia (f. 94) in vv. *οὐ μόνον ἑνώσεως* (M. 1196 B 7), (f. 94v) in *κατάπληξιν* (M. 1197 B 3). In fine: *τέλος τῶν σχολίων τοῦ ἁγίου Μαξίμου τὰ εἰς τὸν θεολόγον.* δ′ (f. 131r.v) de duabus Christi naturis, *περὶ τῶν β′ φύσεων τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι Ἄρειος μὲν καὶ Νεστόριος τόν τε τῆς θεολογίας καὶ τῆς οἰκονομίας λόγον ⟨διαιροῦσι⟩, Σαβέλλιος δὲ καὶ Εὐτυχὴς ἀπεναντίας τούτων συγχέουσιν* cod. (M. 91, 145–149).

Epistolae variae (M. 91). ε′ (ff. 131v–133) epistola 6; ς′ (ff. 133–134) ep. 7, *πρὸς Ἰορδάνην κ. τ. λ.* cod.; ζ′ (ff. 134–135) ep. 11, *πρὸς ἡγούμενον* cod.; η′ (ff. 135–140v) expositio orationis dominicae scholiis instructa (M. 90, 872–909); θ′ (ff. 140v–141v) ep. 4, *τοῦ αὐτοῦ περὶ τῆς κατὰ Θεὸν λύπης* cod.; ι′ (ff. 141v–143) ep. 8, *τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἄλλη* cod.; ια′ (f. 143r.v) ep. 9; ιβ′ (ff. 143v–148) ep. 1, *πρὸς Γεώργιον ἔπαρχον πλεύσαντα Κωνσταντινουπόλει* cod., cum scholiis; ιγ′ (ff. 148–149) ep. 19; ιδ′, in margine *ἀνέγ(νων?)*, (ff. 149–151) ep. 12 usque ad vv. *διηνεκῶς μένειν ἀνελάττωτον* (M. 468 D 13), subsequentibus opusculis (M. 469–509) numero ιε′ (ff. 151–157v) distinctis; ις′ (ff. 157v–161v) ep. 13; ιζ′ (ff. 161v–167) ep. 15 cum scholiis; ιη′ (ff. 167–176v) disputatio cum Pyrrho (M. 91, 288–353).

Opuscula theologica et polemica varia (M. 91). ιθ′ (ff. 176v–180) ad Marinum presbyterum (M. 9–37 A); in marg. *ἀγρά( )*; scholia duo (f. 179v) in M. 33 B 12 *Τρία οὖν ταῦτα* et in M. 36 B 8 *εἶχεν ἐνέργειαν*. κ′ (ff. 180–181) ex tractatu de operibus et voluntatibus *κεφάλαια πεντήκοντα* [sic] (M. 40–45); scholia (f. 180) in M. 40 C 8 *τὴν Ἐβιῶνος-Νεστορίου: Οὗτοι σὺν Νείλῳ τῷ Καλαμβρῷ* (cf. M. 90, 409 A 15, 661 A; 91, 89 B C) *ὁμόφρονες κἂν οὐχ ὁμόχρονοι*, (f. 180v) in M. 44 A 6 *ἕνωσιν*, C 8 *γνωμικῶν θελημάτων*, C 10 *πραγμάτων*. κα′ (ff. 181–182v) ex eodem tractatu *κεφάλαια να′* (M. 45–56). κβ′ (ff. 182v–183) ad Georgium presbyterum (M. 56–61). κγ′ (f. 183v) adversus eos qui dicunt dicendam unam Christi operationem (M. 64 AB); adversus eos qui dicunt quod sicut instrumenti — una operatio est (M. 64 BC); adversus eos qui unam dicunt Christi operationem compositam (M. 64 D – 65 A). κδ′ (ff. 183v–186v) tomus dogmaticus missus in Cyprum insulam ad Marinum diaconum (M. 69–89 B). ⟨κε′⟩ (ff. 186v–187) in illud [Matth. 26, 39] *Pater, si possibile est* (M. 65–68). κς′ (f. 187r.v) variae definitiones (M. 149–153 B 1 *ὁρμή τε καὶ κίνησις*). κζ′ (ff. 187v–191) exemplum epistolae ad Nicandrum episcopum,

ἴσον ἐπιστολῆς — Μαξίμου cod. (M. 89-112 B). κη' (ff. 191-194) ad catholicos per Siciliam constitutos (M. 112-132). κθ' (ff. 194-203) Mystagogia (M. 91, 657-717). λ' (ff. 203-205v) expositio in psalmum 59 (M. 90, 856-872). λα'-λε' ⟨Ps.-Athanasii de sancta Trinitate dialogi⟩ (M. 28, 1116-1285), ne npe (ff. 205v-211v) dialogus I, ἀνομοίου ἤτουν ἀρειανιστοῦ ἀντιλογία μετὰ ὀρθοδόξου cod.; (ff. 211v-214v) dialogus II sine appendice Palatina M. 1181 C-1201 C, ἄλλη διάλεξις ἀνομοίου καὶ ὀρθοδόξου cod.; (ff. 214v-221v) dialogus III; (ff. 222-224) dialogus IV, τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου πρὸς Ἀπολινάριον διάλεξις cod.; (ff. 224-227) dialogus V, τοῦ αὐτοῦ ἀπολιναριαστοῦ κεφαλαίωσις καὶ Γρηγορίου ἐπισκόπου ὀρθοδόξου cod. In fine: Τέλος τῶν συλλογισμῶν Ἀπολιναρίου καὶ τῶν πρὸς αὐτὰς (sic) ἀντιθέσεων καὶ λύσεων. λς' (f. 227r.v) opusculum de anima, inde a vv. Τί τὸ καταληπτικὸν τῆς ψυχῆς κριτήριον (M. 91, 353 D 7-361).

λζ' (ff. 228-241v) computus ecclesiasticus (ed. primum D. Petavii, Uranologium... Lutetiae Parisiorum 1630, p. 313-357, ex nostro codice; M. 19, 1217-1280; de opere vide E. Schwartz, *Christliche und Jüdische Ostertafeln*, in *Abhandl. d. Königl. Ges. d. Wissensch. zu Göttingen, Philolog. - hist. Klasse*, N. F. VIII 6, Berlin 1905, p. 81-88). Tabulae in ff. 234v. 237r phototypice expressa apud Schwartz, *op. cit.*, Tafel I. 239r. F. 242 rota exhibens quibus diebus recurrunt introitus sacrorum ieiuniorum, Pascha, dies expiationis Hebraeorum (cf. Maximus I, 2: M. 1221). F. 242v cyclus solaris 28 annorum (cf. Maximus I, 5: M. 1221-1224). Sequuntur varia astronomica ad temporis supputationem pertinentia, tabulis propriis illustrata. [1] (f. 243) πῶς δεῖ ψηφίζειν τὸν ἥλιον ἐν ποίῳ ζῳδίῳ ἐστί, καὶ πόσας ἐν αὐτῷ κέκτηται μόνας. [2] (ib.) πῶς δεῖ τὴν σελήνην ψηφίζειν ἐν ποίῳ ζῳδίῳ ἐστί, καὶ πόσας ἐν αὐτῷ κέκτηται μόνας. [3] (ff. 243-244) σύντομος κατάληψις τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος, δι' ἧς ὀφείλει ἐν ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ ἡ ιδ' τῆς σελήνης εὑρίσκεσθαι (inc. Ὅτε ἐμπέσῃ ἡ ιδ' τοῦ φέγγους, des. ἡμεῖς δὲ ἐν τῇ πλησίον ἁγίᾳ κυριακῇ); additi sunt (f. 243v) cycli decem novennales duo ostendentes prior qua mensis martii aut aprilis die incidat pascha legale, alter quando recurrat dies decima septimi mensis, videlicet Thersi, qua summus sacerdos Sancta Sanctorum adibat; in fine (f. 244) laterculi duo, nempe menses Hebraeorum, menses Romanorum [4] (f. 244r.v) de motu astrorum et terrae, διὰ τί ἔωθεν τοῦ ἡλίου ἀνιόντος πυρὰ ὁρῶμεν ἐν τῷ ἀέρι καὶ δύνοντος αὐτοῦ, ἐν τῷ μέσῳ δὲ οὐχ οὕτως cod. Inc. Λέγομεν ὅτι ἐκ τῆς γῆς ἀναφέρεται ἀτμὶς ὑγροτέρα, des. περὶ ἡμᾶς γάρ ἐστιν ἡ σελήνη. Accedunt schemata sex, inter quae (f. 245) ὁριζόντων καταγραφή. [5] (ff. 246-247) concordia trium calendariorum, Tyriorum

nempe, Romanorum, Alexandrinorum. Inc. *Γ Ἀυδουαῖος α', Α' Ἰαννουάριος κάλανδ., Ε' Τυβί ς'.* [6] (f. 248–249) calendarium Romanum, in quo opportune adnotatur initium mensium tum Tyriorum tum Hebraeorum, longitudo diei et noctis variaque huiusmodi alia. [7] (f. 249^{v}–250) calendarium Romanum cyclis solari et lunari instructum. [8] (f. 250^{v}) tabula praebens concursum diei bissexti cum diebus hebdomadis intra cyclum annorum viginti octo. [9] (f. 251) tabula ostendens menses intercalares (cf. Maximus I, 7: M. 1224 C). [10] (f. 251^{v}) tabula praebens concursum mensis dierum cum zodiaco. Sequitur ⟨horologium, seu proiectio umbrae corporis humani per singulas diei horas⟩ (cf. Patrol. lat. 90, Ps.-Beda, 953–956).

s. **Maximi**, λη' (ff. 252–260) *τοῦ αὐτοῦ*, liber asceticus (M. 90, 912–956). λθ' (f. 260 ss.) capita de caritate (M. 90. 960–1073 A), nempe (ff. 260–263) prologus et centuria I; (ff. 263–267^{v}) centuria II; (ff. 268–272) centuria III; (ff. 272–275^{v}) centuria IV. μ' (ff. 275^{v} ss.) capita theologica et oeconomica (M. 90, 1084–1173 A), nempe (ff. 275^{v}–281^{v}) centuria I; (ff. 281^{v}–288^{v}) centuria II. μα' (ff. 288^{v} ss.) eiusdem (?) capitum quinquies centenorum centuriae quinque, *ἑκατοντὰς τρίτη-ἑβδόμη* cod. (M. 90, 1177–1392), nempe (ff. 288^{v}–295) centuria I in qua omittuntur numeri *νδ-νς', πζ'* comprehendit 84 et 85, ρ' demum 98–100; (ff. 295–301) centuria II; (ff. 301–307^{v}) centuria III; (ff. 307^{v}–314^{v}) centuria IV; (ff. 314^{v}–320^{v}) centuria V.

Subscriptio (f. 320^{v}): *Τῷ δόντι τέρμα τῆς βίβλου Θεῷ χάρις: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς Νικήτα πριμικηρίου τοῦ σκευοφύλακος Σύμηθεν: – ,αφκ' μηνὶ μαΐῳ κδ'* (cf. Vogel-Gardthausen, *Die Schreiber...*, p. 337). Fasciculi 41 quaterniones, si excipias supremum binionem, in prima singulorum pagina ima signati; addita sunt folia quattuor in principio. Inscriptiones, numeri, litterae initiales rubro colore distincta. Ipsius scribae manu supplementa in ff. 102^{v}. 179^{v}. In ff. 132. 134. 151. 154^{r}. 154^{v}. 222 monitio λείπει quae, quia nihil libro cum editione collata desideratur, ad alium codicem spectare videtur. Ff. I–III. IV^{v}. 234^{r}. 236^{v}. 237^{v}. 321–323 scriptura vacant. Foliorum secturae caeruleo colore tactae.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

506 (olim 340). Saec. XIII, chartac., mm. 252×165, ff. II (add.). 255 (+14^{a,b}), linn. 25–34.

1 s. **Maximi** quaestiones ad Thalassium priores, hoc ordine: [1] (f. 1^{r,v}) prologus ad scholia (M. 90, 261–265 B 4). [2] (ff. 1^{v}–6) epistola praevia (M. 244–261). [3] (ff. 6–14) quaestiones 1–17 sine scholiis (M. 268–305). Desiderantur inscriptiones fere omnes necnon interrogationes (*suppleri possunt*

ex Cod. Vat. 505, p. 4 notavit ⟨L. Allatius⟩ f. 6) spatio tamen ad illas adiciendas servato.

2 Aristotelis [1] ethica Nicomachea. (ff. 15-26ᵛ) liber I. (ff. 26ᵛ-34ᵛ) liber II. (ff. 34ᵛ-45ᵛ) liber III; des. *λέγομεν δ' ἑξῆς περὶ ἐλευθεριότητος* (in ed. initium libri subsequentis). (ff. 45ᵛ-56ᵛ) liber IV; inc. *Λέγομεν δ' ἑξῆς*. (ff. 56ᵛ-68ᵛ) liber V. (ff. 68ᵛ-76ᵛ) liber VI; des. *περὶ πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει, καὶ δὴ οὕτω ταῦτα* ut in cod. *Mᵇ*. (ff. 76ᵛ-89ᵛ) liber VII. (ff. 89ᵛ-100) liber VIII. (ff. 100ᵛ-110) liber IX; inc. *Ἐν ἁπάσαις*. (ff. 110-121) liber X. In fine *τέ(λος) τῶν μικρῶν ἠθικῶν τοῦ Ἀριστοτ(έ)λους*. In titulis librorum I-V *Ἀριστοτέλους... ἄλφα-δέλτα, ε'*, in fine librorum VI-X *ζῆτα-ἰῶτα, κάππα*. Marginibus inscripta sunt scholia ex ⟨Aspasii⟩ commentariis deprompta; ultimum (f. 87, in 1153ª 17-20) inc. *Τοῦτο διὰ τοὺς λέγοντας εἶναι φαύλας*, des. *φαῦλον, οὐχ ἁπλῶς* (ed. Heylbut, Berolini 1899, p. 148, 1-10). [2] de animalibus historiae. (ff. 122-133) liber I. (ff. 133-147ᵛ) liber II; des. *Περὶ μὲν-ἐντὸς εἴρηται* (in ed. initium libri subsequentis). (ff. 148-161ᵛ) liber III. (ff. 161ᵛ-174ᵛ) liber IV; procedit usque ad vv. *Ὅσα μὲν — λοιπὸν διελθεῖν* (in ed. initium libri subsequentis). (ff. 174ᵛ-192) liber V; procedit usque ad vv. *Αἱ μὲν οὖν-τὸν τρόπον* (in ed. initium libri subsequentis). (ff. 192-210) liber VI (in ed. *ζ'*); procedit usque ad vv. *Τὰ μὲν οὖν-ἔχει τὸν τρόπον* (in ed. initium libri subsequentis). (ff. 210-226ᵛ) liber VIII, sine inscriptione (in ed. *θ'*). (ff. 226ᵛ-248ᵛ) liber IX* (in ed. *ι'*). (ff. 249-255) liber VII* (in ed. *η'*), additis in fine vv. *Προϊούσης δὴ τῆς ἡλικίας* (in ed. initium libri *K*).

Tres partes propria supputatione distinctae, in unum compactae. Primam (ff. 1-14ª) efficiunt fasciculi duo (prior quaternio, alter septem foliorum) quos exaraverunt librarii duo sese excipientes (b, ff. 6-14ᵛ).

Secundam (ff. 14ᵇ-121) efficiunt fasciculi 14 quaterniones, exceptis septimo foliorum septem atque quarto decimo foliorum quinque.

Tertiam (ff. 122-255, hist. de animalibus) efficiunt fasciculi 17 quaterniones, excepto supremo ternione, a duabus manibus (b, ff. 148ᵛ ss.) perscripti. Librorum VI ss. inscriptiones, spatiis vacuis ad illas recipiendas servatis, postea suppletae sunt. Supplementa in marginibus ff. 124ʳ. 124ᵛ. 140. 149ᵛ. 173. 227ᵛ necnon lemmata complura addidit vir ille saec. XIV, ut opinor, qui f. 1 summo haec notavit: *τὸ παρὸν βι(βλίον) ἔχει Ἀριστοτ(έ)λ(ους) νικομαχ. δέκα, μετὰ δὲ τὸ μέ(σον) τοῦ βι(βλί)ου ἔστι μέχρι τέλ(ους) περὶ ζώων ἱστορίας. προετέθησαν δ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐνταῦθα τινὰ τῶν τοῦ ἁγ(ίου) Μαξίμου.* Lemmata manus latinae saec. XVI in ff. 138ᵛ. 139. 140. 147 ss. Adnotationes ⟨Isidori card. Rutheni ?⟩ in ff. 73. 79. 82ᵛ. F. 255ᵛ notitia possessoris, *τοῦ μοναστηρίου τῆς Χώρας*, quae cancellata est. Ff. 14ª·ᵇ scriptura vacant. In sectura inferiore libri clausi vestigia inscriptionis.

Inter libros Sixti IV noster videtur recensitus (Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 232: « Aristotelis Ethica, et de Historia animalium. Ex papiro in viridi »). F. 1ᵛ

manu ⟨Nicolai Maiorani⟩ *Aristo(te)lis Ethica*. F. I πίναξ ⟨Winckelmanni⟩. De codice (*E*[a] apud Bekkerum) quaedam invenies apud L. Dittmeyer, ed. Teubneriana 1907, p. XIV–XV.

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

507 (olim 336). An. 1344 (f. 319^v), chartac., mm. 300×230, ff. 427 (+1^{a-e}), linn. 30, in duas partes distributus (II=ff. 224–427).

S. Maximi opera varia. Praemittitur (ff. 2–7^v) codicis index, qui inc. mut. *ξα' τοῦ ἁγιωτάτ(ου) Κλήμεντος-ἐκ τοῦ περὶ προνοίας* (M. 91, 264 B; cf. infra f. 128^v).

Ut opellarum ordo melius appareat et cum aliis codicibus eiusdem indolis facilius conferatur, recensionem in partes dividere nihil nefas habui.

1 ⟨*α'-κη'*⟩ (ff. 8 ss.) fere ut *ιη'-λγ'* in cod. 505, ff. 167–221^v, hoc est: ⟨*α'*⟩ (ff. 8–20^v) disputatio cum Pyrrho. *β'-ιγ'* (ff. 20^v–26^v) ad Marinum presbyterum, sine scholiis. *ιδ'* (ff. 26^v–28) ex tractatu de operationibus et voluntatibus *κε(φάλαιον) πεντηκοστόν* (M. 91, 40–45), sine scholiis. *ιε'* (ff. 28–30^v) ex eodem tractatu *κε(φάλαιον) να'*. *ις'* (ff. 30^v–32) ad Georgium presbyterum. *ιζ'* (f. 32) adversus eos qui dicunt dicendam unam Christi operationem, *ιη* (ib.) adversus eos qui dicunt quod sicut instrumenti — una operatio est, *ιθ'* (f. 32^{r-v}) adversus eos qui unam dicunt Christi operationem compositam. *κ'* (ff. 32^v–37^v) tomus dogmaticus missus in Cyprum insulam ad Marinum diaconum. *κα'* (ff. 37^v–38^v) in illud [Matth. 26, 39] *Pater, si fieri potest*; subduntur sine numero (ff. 38^v–39^v) variae definitiones, quae des. *ὁρμή τε καὶ κίνησις*. *κβ'* (ff. 39^v–45^v) exemplum epistolae ad Nicandrum episcopum. ⟨*κγ'*⟩ (ff. 45^v–50^v) ad catholicos per Siciliam constitutos. ⟨*κδ'*⟩ (ff. 50^v–65^v) Mystagogia. ⟨*κε'*⟩ (ff. 66–69^v) expositio in ps. 59. ⟨*κς'-κη'*⟩ ⟨**Ps.-Athanasii** de sancta Trinitate⟩, nempe (ff. 69^v–80) dialogus I; (ff. 80–86^v) dialogus II sine appendice; (ff. 86^v–98^v) dialogus III.

2 (ff. 98^v–105^v) s. **Maximi** de duabus unius Christi Dei nostri voluntatibus, *τοῦ αὐτοῦ μεγάλου ἁγίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ-θεοῦ ἡμῶν* cod. (M. 91, 184–212 A); lemmata et glossae in ff. 100. 102. 103. 103^v (=M. 91, 189. 191. 199. 201. 203); f. 103^v scholion in M. 204 A 13 *τὸ μὴ καὶ ἀνυπόστατον* (M. 212 A 14–B 4). Sequuntur (f. 105^v) distinctionum quibus res dirimuntur defininitiones (M. 212 CD), scholion *Ἐναντίωσιν-ἰσχύει* (M. 213 A) et (ff. 105^v–106) unionum definitiones (M. 213 A 11–216).

3 epistolae XXI (M. 91, 392 ss.) hoc ordine: (ff. 106–110) ep. 2, *τῷ τιμίῳ μου δεσπότῃ κυρ. Ἰω(άνν)ῃ κουβικουλλαρίῳ Μάξιμος περὶ ἀγάπης* cod., cum scholiis paullo diversis ab illis quae leguntur apud M. 408 B C; subditur,

nulla facta distinctione, (ff. 110–111) ep. 3 inde a vv. *Ἔγνων γὰρ καθ' ἑαυτὸν* (M. 408 D 5), scholio instructa (in M. 409 C 6 *συνήγοροι*). (f. 111r.v) ep. 17. (ff. 111v–113) ep. 18. (f. 113r.v) ep. 21. (f. 113v) ep. 22. 23 *κυρίῳ ἀββᾷ Στεφάνῳ πρεσβυτέρῳ* inscripta. (ff. 113v–114) ep. 32. (f. 114) ep. 33. 34. (f. 114r.v) ep. 35. (ff. 114v–115v) ep. 24. (ff. 115v–116v) ep. 10. (ff. 116v–117) ep. 25. (ff. 117–118) ep. 9. (f. 118r.v) ep. 26. (ff. 118v–119v) ep. 27. (f. 119v) ep. 28. (ff. 119v–120) ep. 29. (f. 120r.v) ep. 30. (ff. 120v–121) ep. 31.

4 Quae sequuntur usque ad f. 150v eadem sunt quae in cod. 504 ff. 144v–147v (*ρϞζ'-ση'*). (ff. 121–123v) ep. 14. (ff. 124–125) variae definitiones editis (M. 91, 149–153) fusiores. (ff. 125–126) capitula decem de duplici voluntate Domini. (f. 126r.v) **Theodori Raïtheni** de essentia et natura. (ff. 126v–127) s. **Maximi,** *Μαξίμου φιλοσόφου* cod., *κε(φάλαι)α ι' ἐπαπορήσεων περὶ φυσικῶν θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν.* (ff. 127v–128) eiusdem cap. *ιγ' περὶ θελημάτων* (*Ἀξιοῦμεν-ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν*). (f. 128r.v) eiusdem capita de essentia et natura, deque hypostasi et personis, addito (*ξα'* in ind. praevio, ex quo numeros subsequentes desumpsi) **Clementis Alexandrini** loco. *ξβ'-ξδ'* (ff. 128v–129) eiusdem hypostasis definitio, additis capitulis septem **Eulogii Alexandrini** de duabus naturis Domini, aliisque ⟨**s. Maximi**⟩ de essentia, natura et hypostasi. *ξε'* (ff. 129–130) s. **Maximi** quod fieri non potest ut dicatur una in Christo voluntas. *ξϛ'* (ff 130–131) eiusdem in Isagogen Porphyrii et in categorias Aristotelis. *ξζ'-οη'* (ff. 131–132) excerptum ex responsionibus s. **Maximi** ad quaestiones a Theodoro monacho propositas. *οθ'* (f. 132r.v) excerptum ex epistola eiusdem ad Theodorum; cui subnectuntur (ff. 132v–134) definitiones Patrum de duabus operationibus Domini.

5 *π'-πθ'* ex actis Ephesenis excerpta X, ut in cod. 504, ff. 148–150v (*δ'-ιγ'*). [1] (ff. 134–137) s. **Cyrilli Alex.** ad Succensum ep. I, [2] (ff. 137–139) ep. II, [3] (ff. 139–140v) epistola ad Nestorium. [4] (ff 140v–141v) **Iohannis Antiocheni** ep. ad Cyrillum. [5] (ff. 141v–142v) **Pauli Emeseni** homilia 1, [6] (ff. 142v–144) homilia 2. [7] (f. 144r.v) s. **Cyrilli** homilia 3, [8] (f. 144v) homilia 16, [9] (ff. 145–147) ep. ad Ioh. Antiochenum, [10] (ff. 147–148) ep. ad Eulogium.

6 s. **Maximi** varia. *Ϟ'* (ff. 148–149v) ep. 8 (= cod. 504, ff. 150v–151). *Ϟα'* (ff. 149v–150v) *ἐκ τῶν ἐπῶν, μετάφρασις παραγγελμάτων περὶ ἡσυχίας καὶ ἀρετῶν* (= cod. 504, f. 151). *Ϟβ'* (ff. 150v–151v) ep. 5, *πρὸς Κωνσταντῖνον σακελλάριον ἠθική* (= cod. 504, ff. 153v–154). *Ϟγ'* (f. 152r.v) de duabus Christi naturis opusc. (M. 91, 145–149) ut in cod. 504 f. 110v inscriptum.

ϛδ'-ρκθ' epistolae variae (M. 91, 364 ss.) hoc ordine: (ff. 152v–155) ep. 6; (ff. 155–156v) ep. 7, *πρὸς Ἰορδάνην πρεσβύτερον κ. τ. λ.* cod.; *δ'* (ff. 156v–158v) ep. 11; (ff. 158v–168) expositio orationis dominicae (M. 90, 872–909 A 3); (ff. 168–170v) ep. 4, *πρὸς Ἰωάννην κουβικουλλάριον* cod.; (ff. 170v–171) ep. 8, *τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἄλλη κυρίῳ Ἰορδάνῃ πρεσβυτέρῳ* cod.; des. in vv. *τῶν λύκων τῆς Ἀρραβίας* (M. 444 A 6); in fine librarius addidit: *ἡ παροῦσα ἐπιστολὴ κατὰ λήθην ἐδισσεύθη προγραφεῖσα, ἥτις ἐν ἄλλῳ τεύχει πρὸς Εὐκρατᾶν ἐπιγέγραπται* (cf. supra ff. 148–149v); (ff. 171–179) ep. 1, *πρὸς Γεώργιον πλεύσαντα ἐν Κωνσταντινουπόλει* cod.; (ff. 179–180v) ep. 19, *πρὸς Πύρρον τὸν ὁσιώτατον πρεσβύτερον* cod.; *ρ'-ρια'* (ff. 180v–194v) ep. 12; *ριβ'-ρκ'* (ff. 194v–201) ep. 13; *ρκα'-ρκθ'* (ff. 201–209v) ep. 15. *ρλ'-τιγ'* Ambiguorum liber, nempe (ff. 209v–217v) pars prior (M. 91, 1032–1060), (ff. 217v–319v) pars altera (M. 1061–1417). *τιδ'* quaestiones ad Thalassium (M. 90) hac ratione: (ff. 320–323v) epistola praevia (M. 244–261 C), (ff. 323v–324) Diadochi Photicensis de perfectione spirituali cap. 36 et 40, (f. 324) monitio *Ἐπειδὴ ἠγάθυνε-προέταξα* (M. 268 D 6–10), (ff. 324–425v) quaestiones et responsiones, quae des. in vv. *ἀγαλλίασιν ἀκατάλυτον καὶ τὴν εὐφροσύνην* (M. 768 C 1) *ἀΐδιον, ἀμήν*, (f. 426r.v) prologus ad scholia (M. 261–265). Marginibus ff. 320–424v inscripta sunt scholia editis fere concinentia, marginibus f. 425r.v *στίχοι* politici ni fallor 33 quorum prior *Ἀπέκτεινας τὸν φίλαυτον, ἀπέκτεινας τὸν Κάϊν*, ultimum *Καὶ φόβῳ καταφρόνησιν μακρὰν ἀποδιώκει.*

7 (ff. 426v–427v) Anonymi ⟨de interiore homine⟩. Agitur (f. 426v) de viribus et operationibus animae, (f. 427r.v) de donis Spiritus sancti, (f. 427v) de luce spirituali. Inc. *Ὅτι δεκαδικὸς ὁ τῆς φύσεως νόμος*, des. abrupte *καὶ τῇ τῶν παρὰ φύσιν ἀποβολ(ῇ) λογισμῶν.*

F. 1e membran. ex cod. saec. X linn. 30 avulsum, continet fragmentum commentarii ⟨**Hesychii** Hierosolymitani⟩ in ps. 40, 11–14; inc. mut. *ἡμεῖς γὰρ διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ μονογενοῦς*, des. abrupte *τῶν ἄλλων ἀγαθῶν κατορθῶ* | (M. 27, 200 C 13).

Subscriptio (f. 319v): *Χειρῶν ἐμῶν πόνημα καθειργνυμ(έν)ῳ, Δημήτρ(ι)ο(ς) εὐτελὴς διάκονος Κανίσκης, ὁ καὶ Καβάσιλας, ἔτους ,ϛω^ου πεντηκοστοῦ δευτέρου μηνὶ ἰουλλ(ίῳ), ἰνδ. ιβ'* (Cf. Vogel–Gardthausen, *Die Schreiber...*, p. 102). Fasciculi 53 quaterniones, excepto supremo binione, in prima singulorum pagina signati, quibus praefixa est extra supputationem codicis tabula nunc mutila (ff. 2-7); temporibus recentioribus assuta sunt in principio folia sex (1–1e). Inscriptiones, lemmata rubro colore distincta. Officinarum chartariarum signa: pondus (cf. Briquet 12402), lagena (cf. Briquet 12466). Supplementa brevia in ff. 8. 9. 10. 12v. 18. 179v. Notae adv. Latinos (f. 146v) in M. 77, 181 A 5 *ὃ ἐκπορεύεται: Ὅρα τὴν τοῦ μεγάλου Κυρίλλου ὁμολογίαν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος*; (f. 315) in M. 91,

1400D2 *θείαν οὐσίαν καὶ τὴν αὐτῆς δραστικὴν ἐνέργειαν: Ὅρα ἐνταῦθα διὰ τοὺς λέγοντας ἐπὶ Θεοῦ ταύτην τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν.*

Codex fuit olim (f. 7v) *τοῦ νομοφύλακος Ἰω(άνν)ου διακόνου τοῦ Εὐγενικοῦ*, Marci Eugenii fratris, qui syllabum addidit (ib.): *βιβλίον δογματικὸν τοῦ ἁγίου Μαξίμου*, (f. 8) *τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ φιλοσόφου συγγράμματα*. F. 7v manu ⟨Io. Tortelli⟩: *Opera Maximj. CCCXIII*; f. 1 manu ⟨Nicolai Maiorani⟩: *Max. uarij tractatus* et inferius, stilo plumbeo saec. praeteriti: *N° 286 5 Plu*; ff. 1a–1d *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. In f. 1e imo monogramma.

De codice nostro et de codd. 504. 506 egit C. Baronius (Annales ecclesiastici VIII, Romae 1599, p. 471–473).

Folia nonnulla humore foedata et tineis perterebrata chartis refecta sunt, ultima vero (ff. 424–427r) omnino contecta.

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. B. Pitra card. bibliothecarii.

508 (olim 339). Saec. XIV-XV, membran., mm. 265×203, ff. 264 (+2a.b. 264a.b), linn. 27.

S. Maximi opera, excerpta ex actis concilii Ephesini, fere ut in cod. 507 ff. 1–151v; s. Maximi vita et certamen. Praemittitur (ff. 3–6) codicis index.

1 s. Maximi opera varia. [1] (ff. 8–32v) disputatio cum Pyrrho. [2] (ff. 32–42) ad Marinum presbyterum, cum scholiis *α'. β'. ε'. ς'* editis (M. 91, 37). [3] (ff. 42–44v) ex tractatu de operationibus et voluntatibus *κε(φάλαιον) πεντηκοστόν*. [4] (ff. 44v–48) ex eodem tractatu *κε(φάλαιον) να'*. [5] (ff. 48–50v) ad Georgium presbyterum. [6] (ff. 50v–51) adversus eos qui dicunt dicendam unam Christi operationem. [7] (f. 51) adversus eos qui dicunt quod sicut instrumenti — una operatio est. [8] (f. 51r.v) adversus eos qui unam dicunt Christi operationem compositam. [9] (ff. 51v–59v) tomus dogmaticus missus in Cyprum insulam ad Marinum diaconum, addito in margine f. 57v scholio *Ἔστιν ὑποστατικὴ - προμνηστρίαν* (M. 91, 89 B C). [10] (ff. 59v–60v) in illud [Matth. 26, 39] *Pater, si fieri potest*, scholio *Ὅτι οἱ λέγοντες - τὸ ποτήριον* (M. 91, 68-69) in margine f. 60 addito. [11] (ff. 60v–62) variae definitiones, quae des. *ὁρμή τε καὶ κίνησις*. [12] (ff. 62v–70v) exemplum epistolae ad Nicandrum episcopum. [13] (ff. 70v–78) ad catholicos per Siciliam constitutos. [14] (ff. 78-102) Mystagogia, scholiis duobus additis (f. 90v, in M. 91,689 B 13-14 *βουλήσεις* et *βουλάς*; ib. n. 38). [15] (ff. 102v–108) expositio in ps. 59. [16] ⟨**Ps.-Athanasii** de sancta Trinitate⟩ (ff. 108–124v) dialogus I; (ff. 124v–133) dialogus II sine appendice; (ff. 133–152v) dialogus III. [17] (ff. 153-164) **s. Maximi**, *τοῦ αὐτοῦ μεγάλου ἁγίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ* cod., de duabus Christi Dei nostri voluntatibus; lemmata et glossae in marginibus ff. 155v. 156. 156v. 159. 160v. 161. 161v. 163v (= M. 91, 189. 191.

193. 199. 201. 203. 209 in imis paginibus et 212 A B). [18] (f. 164$^{r.v}$) eiusdem distinctionum quibus res dirimuntur definitiones, scholion *Ἐναντίωσιν, τὴν διαίρεσιν — ἰσχύει* et (f. 164^{v}) unionum definitiones. [19] epistolae XXII hoc ordine: (ff. 164^{v}–171) ep. 2, cui subditur inscriptione omissa (ff. 171–172^{v}) ep. 3 inde a vv. *Ἔγνων γὰρ καθ' ἑαυτὸν* (f. 172, scholium in M. 409 C 6 *συνήγοροι*). (ff. 172^{v}–174^{v}) ep. 17. (ff. 174^{v}–177) ep. 18. (ff. 177–178) ep. 21. (f. 178) ep. 22. (f. 178$^{r.v}$) ep. 23. (ff. 178^{v}–179) ep. 32. (f. 179$^{r.v}$) ep. 33. (f. 179^{v}) ep. 34. (ff. 179^{v}–180) ep. 35. (ff. 180–182) ep. 24. (ff. 182–184) ep. 10. (ff. 184–185) ep. 25. (ff. 185–186) ep. 9. (ff. 186–187) ep. 26. (ff. 187–188) ep. 27. (f. 188$^{r.v}$) ep. 28. (ff. 188^{v}–189) ep. 29. (f. 189$^{r.v}$) ep. 30. (ff. 189^{v}–190^{v}) ep. 31. (ff. 190^{v}–194^{v}) ep. 14. [20] (ff. 194^{v}–196^{v}) eiusdem variae definitiones ab editis (M. 91, 149–153) discrepantes, [21] (ff. 196^{v}–198) capitula decem de duplici voluntate Domini. [22] (ff. 198–199^{v}) **Theodori Raïtheni** de essentia et natura. [23] (ff. 199^{v}–200^{v}) **s. Maximi**, *Μαξίμου φιλοσόφου* cod., *κε(φάλαια) ι' ἐπαπορήσεων περὶ φυσικῶν θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν*, [24] (ff. 200^{v}–201^{v}) capita ⟨*ιγ'*⟩ *περὶ θελημάτων* (*Ἀξιοῦμεν - ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν*), [25] (ff. 201^{v}–202^{v}) capita de essentia et natura, deque hypostasi et personis, addito **Clementis Alex.** loco, [26] (ff. 202^{v}–204) hypostasis definitio, additis capitulis septem **Eulogii Alex.** de duabus naturis Domini, aliisque ⟨**s. Maximi**⟩ de essentia, natura et hypostasi. [27] (ff. 204–205) **s. Maximi** quod fieri non potest ut dicatur una in Christo voluntas, [28] (ff. 205^{v}–206^{v}) in Isagogen Porphyrii et in categorias Aristotelis, [29] (ff. 206^{v}–208) excerptum ex responsionibus ad quaestiones a Theodoro monacho propositas, [30] (ff. 208$^{r.v}$) excerptum ex epistola ad Theodorum, cui subnectuntur (ff. 208^{v}–210^{v}) definitiones Patrum de duabus operationibus Domini.

2 ex actis Ephesenis excerpta X. [1] (ff. 210^{v}–215) s. Cyrilli ad Succensum ep. I, [2] (ff. 215–218^{v}) ep. II, [3] (ff. 218^{v}–220^{v}) ep. ad Nestorium. [4] (ff. 220^{v}–222) **Iohannis Antiocheni** ep. ad Cyrillum. [5] (ff. 222–223^{v}) **Pauli Emeseni** homilia 1, [6] (ff. 223^{v}–225^{v}) homilia 2. [7] (ff. 225^{v}–226) **Cyrilli Alex.** homilia 3, [8] (ff. 226$^{r.v}$) homilia 16, [9] (ff. 226^{v}–230) ep. ad Iohannem Antiochenum, [10] (ff. 230–232) ep. ad Eulogium.

3 **s. Maximi** [1] (ff. 232–235) ep. 8 ut in cod. 504, ff. 150^{v}–151 et cod. 507, ff. 148–149^{v}, [2] (ff. 235–236^{v}) *ἐκ τῶν ἐπῶν, μετάφρασις παραγγελμάτων περὶ ἡσυχίας καὶ ἀρετῶν*, [3] (ff. 237–239) ep. 5.

4 (ff. 240–264) s. Maximi vita ac certamen (M. 90, 68–109; BHG^{2} 1234).

5 (f. 1) fragmentum exegeticum, ni fallor, in Amos 4, 12–13, initio et fine mutilum. Inc. *ἡμῖν ἐστιν ὠφελῆσαι καὶ τοὺς ἀγνώμονας*, deficit in vv. *ὅτι γέγραπται τὸ Ἰδοὺ ἐγώ.*

Ff. 1v. 2 exhibent manu posteriore perscriptum canonem Paracleticum minorem in B. M. V., qui inc. *Ὑγρὰν διοδεύσας ὡσεὶ ξηράν*, des. *θεοτόκον σὲ καταγγέλλουσι* (Horologium, ed. Romae 1876, p. 292–298).

Fasciculi 33 quaterniones (si excipias 9 et 12 septem foliorum, 24 ternionem, 33 nunc foliorum quinque tribus posterioribus excisis) in prima et ultima singulorum pagina signati. Addita sunt extra supputationem folia septem in principio (1–7) et duo in fine. Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro liquore exaratae. Quaedam ipse librarius supplevit (ff. 43. 54v. 66v. 118v. 163v. 224v. 228v), correxit (ff. 43v. 207).

F. 1v nota emptionis: *ἀπὸ τῶν ΙΙ' (νομισμάτων) τῆς εἰκό(ν)ο(ς). αἱ β' εἰκό(ν)ες, ἡ προσευχ(ὴ) καὶ ἡ ὁσ(ία) Μαρία, καὶ τὰ παρόντ(α) δ' βι(βλία) τοῦ ἁ(γίου) Μαξίμου. ΙΙ'(νομίσματα) ὑπ(έρ)π(υ)ρ(α) οη'.* F. 7v nota possessoris: *ἡ βίβλος αὕτη τῆς μονῆς Γαλησίου τῆς κειμένης ἔγγιστα τῆς Ἐφεσίων*; f. 8: *ἡ βίβλος αὕτη πέλη τοῦ Γαλησίου.* F. 211v manu posteriore: *Γεωργ(ιος) ἀναγνοστ(ης) καὶ κληρ(ικ)ὸς τῆς αγιωτ(άτης)...* F. 2 imagunculae duae arte perquam rudi delineatae: priori superstat nomen *Πυρός*, in altera Pyrrhus iacet a s. Maximo protritus.

In tabula anteriore aversa libri *θέσις* antiqua: *№ 29* (quem numerum obtegerunt alii duo, *147* et *150* frusto chartae inscripti). *3 Plu.* atque syllabus anno 1550 posterior: *Maximi co(n)fes. questiones et | solutiones de dogmatib(us) ecc(lesiasti)cis et alia | eiusdem | 339.* Secturae foliorum ornamentis distinctae; in inferiore: *Βιβλίον τοῦ ἁγίου Μαξίμου.* Ff. 2v. 6v. 7r. 264v sine scriptura, item 2a.b. 264a.b. in custodiam addita.

Tabulae tempore eodem quo liber absolutus est corio castaneo signato contectae, fibulis catenisque munitae. In tabula anteriore et in dorso schedulae chartac. saec. XVIII cum nota rubra *508.*

509 (olim 338). An. 1313 (f. 159), chartac., mm. 310×227, ff. VII (add.). 390, linn. 30–34, in duo volumina (II, ff. 160 ss.) divisus.

Liber ex duobus exemplaribus, quae cod. Vaticanis 451 et 432 proxima erant, descriptus.

I. — Pars prior, ut in codice 451, f. 8 ss.

1 (f. 1) ⟨**s. Gregorii Nysseni** *⟩ testimoniorum adversus Iudaeos editorum verba suprema (*ἐνεργεῖται, Δαβὶδ λέγει - πρόσωπον τῆς γῆς*: M. 46, 233 B 9–13), foliis septem prioribus perditis. Sequuntur ad idem opus, ni fallor, pertinentia a (ib.) interpretatio ps. 2, 7 *Ego hodie genui te* (*Ταῦτα τῇ ἐνανθρωπήσει τοῦ Χριστοῦ - υἱὸν εἶναι ἀμήτορα*), b (ib.) quaestio *περὶ τῆς πείρας τοῦ διαβόλου*, in qua citantur Ioh. Chysostomus et Gregorius Nazianzenus; huius quaestionis pars prior usque ad lineam penultimam folii (*Τῷ μεγάλῳ τῆς ἀληθείας ἑπόμενος - καὶ τὰς βασιλείας μήποτε γοῦν*) inedita videtur. Cetera (ff. 1, l. 2 ab imo: *ἀνήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ὕψος* - 3) ut in codice 451, ff. 8–9v.

2 (ff. 3–10) **Photii** epistolae I, 8 pars altera.

3 s. Maximi confessoris [1] (ff. 10r.v) capitum de caritate centuriae I capita sedecim priora. [2] (ff. 10v–18) capitum theologiae et oeconomiae centuria I; — (ff. 18–28) centuria II, in qua cap. 52 et 53 unum efficiunt (*νβ'. Η μὲν τοῦ Σαοὺλ βασιλεία, φυσικός ἐστι νόμος — θεωρίας ναόν*, nempe priora verba cap. 52 et fere integrum cap. 53), 71 et 72 in unum contracta sunt (*ο'*), numeri *οδ'-ος'* omittuntur, 83 et 84 *πδ'* numerantur, cetera ut in editione. [3] (ff. 28–30) *τοῦ αὐτοῦ* (?) capitum quinquies centenorum centuriae I cap. 1–4. 6–15.

4 (ff. 30–33) **s. Iohannis Chrysostomi** in parabolas evangelii.

5 (ff. 33–37) **s. Maximi confessoris** *ἕτερα κεφάλαια περὶ ἀγάπης*, hoc est capitum de caritate centuriae I cap. 18 ss. (cf. supra f. 10r.v); — (ff. 37–44v) centuria II, in qua cap. 6 in duo distributum (*ζ'* inc. *Εἰ μὴ μόνον*, 985 B 9), 8 et 9 in unum contracta (*θ*), item 49 et 50 (*μη'*), 29 sine numero, 99. 100 numeris *Ϙζ'-ρ'* insignita; — (ff. 44v–52) centuria III, in qua desiderantur numeri *ιγ'. πε'-Ϙα'*, in unum contracta capita 17 et 18 (*ιη'*), 19 et 20 (*ιθ'*), 38 et 39 (*λε'*), 48 et 49 (*μδ*), 65 et 66 (*ξ'*), 87 et 88 (*πα'*); — (ff. 52–58) centuria IV, in qua cap. 9 et 63 sine numeris relicta, numeri *ξθ'* et *ο'* omissi.

6 (ff. 58–64) s. **Nili** (?) tractatus de oratione.

7 (f. 64r.v) **Stephani** metropolitae **Nicomediensis** * *σύντομος ἐξήγησις καὶ διήγησις τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς*, cui subnectunctur [a] (f. 64v) *διαίρεσις τῶν παθῶν*, [b] (ib.) stemma divisionis animae, [c] (ff. 64v–65) *διάγνωσις τῶν λογισμῶν δι' ὧν πᾶσα ἁμαρτία τελειοῦται.*

8 (ff. 65–98) ⟨**Anastasii Sinaitae**⟩ Viae dux ab editione discrepans. Sequuntur exegetica et theologica varia, nempe [1] (f. 98) **Severiani** Gabalorum in I Cor. 6, 18; [2] (ib.) **s. Athanasii** in eumdem locum; [3] (ff. 98v–99v) **s. Ioh. Damasceni** de immaculato corpore cuius participes sumus; [4] (f. 99v) **Gregorii Thaumaturgi** expositio fidei.

9 s. Iohannis Climaci [1] s c a l a p a r a d i s i ⟨ex Gregorii monachi recensione⟩ scholiis aucta. (ff. 102–104) gradus I; — (ff. 104–105) gradus II; (ff. 105–106) gradus III, addito (f. 106r.v) tractatu d e i n s o m n i i s q u a e f u g a m s a e c u l i s e q u i s o l e n t; — (ff. 106v–115v) gradus IV, qui des. *ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ*; — (ff. 115v–118v) gradus V; — (ff. 118v–119v) gradus VI; (ff. 120–123) gradus VII; — (ff. 123–124v) gradus VIII; — (ff. 124v–125) gradus IX; (f. 125r.v) gradus X; — (f. 126) gradus XI; — (f. 126r.v) gradus XII; — (ff. 126v–127) gradus XIII; — (ff. 127–128v) gradus XIV, qui des. *ζητοῦσιν ἥδεσθαι*; sequitur (f. 128v) ut initium cap. XV, titulo omisso, prooemium sermonis d e c o r p o r i b u s, cui iungitur nulla facta distinctione (ff. 128v–132v)

gradus XV; — (f. 133) gradus XVI; — (f. 133r.v) gradus XVII, numero omisso; — (ff. 133v–134) gradus XVIII, ιζ' cod.; — (f. 134r.v) gradus XIX, ιη' cod.; — (ff. 134v–135) gradus XX, ιθ' cod.; — (f. 135r.v) gradus XXI, κ' cod.; — (ff. 135v–137) gradus XXII, κα' cod., qui des. *ἀρχηγὸν καὶ τελείωσιν*; — (ff. 137–138) gradus XXIII, κβ' cod., cui subiungitur sub numero κγ' (ff. 138–139) tractatus de inexplicabilibus blasphemiae cogitationibus; — (ff. 139–140) gradus XXIV; — (ff. 140–142v) gradus XXV; — (ff. 143–147) gradus XXVI, qui des. *τοῦ σώματος καὶ εἰκότως*; subiciuntur (ff. 147–150) opusculum de discreta discretione (M. 1056–1076 A 6 *ὄντως τὸ πρόβλημα*) et (ff. 150–151v) graduum superiorum brevis enumeratio; — (ff. 151v–152v) gradus XXVII, addito (ff. 152v–154v) tractatu de differentia et discrimine religiosae solitudinis (M. 1105–1117 B 2 *νοῦν ἀνθρώπου ἡσυχαστοῦ*); — (ff. 154v–156v) gradus XXVIII; — (ff. 156v–157v) gradus XXIX; — (ff. 157v–158v) gradus XXX. Sequuntur (f. 159) scala seu graduum tabula ordine retrogrado, atque brevis adhortatio. [3] (ff. 160–165) liber ad pastorem.

Praeponuntur [a] (f. 99v) protheoria sanctae scalae *Ὁ τὴν ἰσάριθμον ἡμῖν,* [b] (ff. 99v–100) *πίναξ ἐναργὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου,* [c] (ff. 100–101) s. Iohannis Climaci vita in epitomen redacta, [d] (f. 101r.v) Iohannis Raïtheni epistola ad Ioh. Climacum, [e] (ff. 101v–102) s. Ioh. Climaci responsum. In fine graduum plurium versus heroici, iambici, elegei, item scholia ut in codice 451.

10 s. Dorothei excerpta varia, hac ratione: [a] (ff. 165r.v) ex doctrina XII, [b] (ff. 165v–166) ex doctrina I, [c] (f. 166r.v) ex doctrina II, [d] (ff. 166v–167v) ex doctrina III, [e] (ff. 167v–168v) ex doctrina IV, [f] (f. 168v) ex doctrina V, [g] (ff. 168v–169v) ex doctrina VI, [h] (ff. 169v–170v) ex doctrina VIII, [i] (ff. 170v–171v) ex doctrina IX, [k] (ff. 171v–172v) ex doctrina X, [l] (ff. 172v–173) ex doctrina XI.

11 (ff. 173–174v) *ἐκ τῶν ἠθῶν* s. **Ioh. Chrysostomi** (?).

II. — Pars altera, ut in codice 432.

1 s. Basilii ascetica varia, hoc est [1] (ff 175–195v) constitutiones monasticae. [2] (ff. 195v–198) ep. 42. [3] (ff. 198–200v) sermone asceticus I. [4] (f. 201) opusculum de vita regulari ex ep. 173 et 22 conflatum, *τοῦ αὐτοῦ πρὸς ἐπιστολὴν πρὸς κανονικὴν* cod. [5] (ff. 201–203v) ep. 2. [6] (ff. 203v–204v) sermo de ascetica disciplina. [7] (ff. 204v–205) ep. 44. [8] (f. 205v) ep. 295. [9] (ff. 205v–206v) ep. 45. [10] (ff. 206v–207v) ep. 150.

2 Theodori Raïtheni [1] (ff. 207v–212) de incarnatione, [2] (ff. 212–213) de essentia et natura, [3] (f. 213r.v) de hypostasi et persona.

3 **s. Anastasii Sinaïtae** quaestiones variae ab editis discrepantes: [a] (ff. 213v–250v) quaest. 1–23. 63 (α'–κδ'); [b] (ff. 250v–257v) quaest. 24–37 sub numeris α'–ιγ', 33 et 34 in unam (ι') contractis; [c] (ff. 257v–263v) quaest. 42. 52–59; (ff. 263v–267) 142–151; (ff. 267–277v) 60–62. 64. 65. 67–70; (ff. 277v–278v) 128. 71. 72. 154. In fine (ff. 278v–279) definitiones ad animam pertinentes.

4 (ff. 279–282) **Michaëlis Pselli** de omnifaria doctrina capita 22; uno folio post f. 280v exciso, cap. 10 abrumpitur in vv. *οὐ σημαίνει οὐ* | (M. 122, 693 C 8) et desiderantur insequentia usque ad vv. *ὅπερ ὁ νοῦς* (cap. III ed. Ruelle, p. 250, 6).

5 (ff. 282–283) s. **Maximi** de duabus in Christo voluntatibus excerpta duodecim.

6 (ff. 283–311v) Sirachides.

7 Astronomica nonnulla. [1] (ff. 311v–312) **Florentini** * epistola ad Ptolemaeum; praecedit tabula ostendens lunae dies et numeros, subnectuntur rotae. [2] (ff. 312–313v) quomodo indictio, cyclus solis, cyclus lunae, pascha legale, pascha iudaïcum, *ἀπόκρεως* inveniri possint. [3] (ff. 313v–314) **s. Iohannis Damasceni** de mensibus Macedonicis et de ecclesiasticis editionibus. Sequuntur varia (f. 314r.v) de anno, (f. 314v) de luna, de mensibus intercalaribus, de epactis lunae, (ff. 314v–315) de generatione lunae, (f. 316) de epactis mensium, (f. 316r.v) de modo inveniendi quot horas luna singulis luceat noctibus, (f. 316v) de die bissexto. Forfice excisa sunt f. 315 fere integrum et duo sequentia, quapropter desiderantur tabulae quae praebet cod. 432 in ff. 142–145, senariis praeviis servatis.

8 **Theophylacti Bulgariae** archiepiscopi epistolae LXII hoc ordine: (ff. 316v–321v) ep. 1–9 ed. Lamii, (ff. 321v–322) ep. 14 ed. Meursii, (ff. 322–326v) Lam. 10–20, (ff. 326v–328v) Meurs. 15–18, (ff. 328v–335) Lam. 22–35, (ff. 335–341v) coll. Vat. 3–14, (ff. 341v–342) Meurs. 10, (f. 342r.v) coll. Vat. 15, (f. 342v) Meurs. 11, (ff. 342v–343) coll. Vat. 16, (f. 343r.v) Meurs. 13, (ff. 343v–348) coll. Vat. 17–19, (ff. 348–350v) Meurs. 24–26, quae deficit in vv. *ἡμῶν βασιλέα. τί δε,* pagina sine scriptura relicta.

9 **s. Basilii** * de baptismo (ff. 351–366) liber I, (ff. 366–377) liber II.

10 *Κόσμου χρονικὴ παρασύντομος βίβλος*, nempe [a] (ff. 377–378, l. 13) initium libri « *Ἐκλογαὶ ἱστοριῶν* » usque ad vv. *καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.* ⟨Ἔ⟩*στι,* [b] (ff. 378, 13–383v) sequentia usque ad vv. *τοῦ δὲ Λεβὶ τὰ μέχρι Καὰθ ἔτη* (Cramer, p. 243–257, 22).

Ff. 384–390 ex alio codice eiusdem fere aetatis avulsa, humore praesertim ad margines foedata, Synaxarii mensis septembris fragmentum

exhibent familiae *M* propinquum (de qua familia vide H. Delehaye, Synaxarium ecclesiae Constantinopolitanae, Bruxellis 1902, p. XXXVII -XLVI). Inc. mut. (8 sept.) *καὶ θυγατέρας τρεῖς* (p. 26, 11), des. abrupte (17 sept.) *τῆς δὲ περιχαρῶς τοῦτο καταδε* | (p. 54, 49). Notitiae nonnullae versibus instructae sunt.

Liber a tribus manibus aequalibus perscriptus ([a] ff. 1–62; [b] ff. 62–159, ubi legitur: *μη(νὶ) σεπτε(μβ)ρ(ίω) ιθ' ἡμερ(α) δ' ἔτους ,ςωκβ' ἰνδ. ιβ'* [19 sept. 1313] et eadem, ut videtur, manu monocondylion *ὁ νομικός*, quod in ff. 158ᵛ et 174ᵛ iteratur; [c] ff. 160–383). Constabat fasciculis saltem quinquaginta quaternionibus, excepto 50 ternione, hoc modo signatis: viginti unus priores (ff. 1–159) in prima singulorum pagina ima atque a fasc. *θ'* in prima summa (cf. notae *β'-ιβ'* in ff. 66. 82. 98. 138. 146); sequentes (ff. 160 ss.) diversa manu in prima uniuscuiusque fasciculi et in ultima. Addita sunt ff. 384–390 ex alio codice. Deciderunt folia septem ex fasc. 1; post f. 159ᵛ, duo ultima – quae revera scriptura vacabant – ex fasc. 21; post f. 280ᵛ, secundum ex fasc. 37; post f. 315ᵛ, supremum ex fasc. 41 et primum ex fasc. 42 sine tamen textus damno; post f. 383ᵛ, ultimum ex fasc. 50. Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro colore exaratae. Margines ff. 87. 93. 228. 262. 292. 295. 317, folia plus dimidia 315. 324 forfice resecta. Ff. 1. 384–390 humore foedata, tineis perterebrata. Officinarum chartariarum signa: scutum (cf. Briquet 2056), luna crescens (cf. Briquet 5166 ss.).

Manu ⟨Nicolai Maiorani⟩ (f. I) *Maximi et Alloru(m) varij tractatus*, (f. II) *Maximi opera*; notae ⟨L. Zaccagni⟩ in ff. 257ᵛ–278, ⟨A. Mai⟩ in f. 3ᵛ; *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩ in ff. I–VII. Folia praevia, exceptis quae modo recensita sunt, scriptura vacant.

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

510 (olim 341). Saec. XIII, chartac., mm. 248×170, ff. X (add.). 213, linn. 20–22.

1 S. Maximi centuriae. [1] (ff. 1–22ᵛ) capitum quinquies centenorum* (M. 90, 1177–1392) centuria I; — (ff. 22ᵛ–43) centuria II; — (ff. 43–68ᵛ) centuria III; — (ff. 68ᵛ–95ᵛ) centuria IV; — (ff. 95ᵛ–117) centuria V. In fine: *τέλος τῶν πεντακοσίων θεολογικῶν κεφαλαίων τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ.* [2] (ff. 118–128) capitum de caritate (M. 90, 961–1073) centuria I, cui praemittitur (ff. 117ᵛ–118) prologus ad Elpidium; — (ff. 128ᵛ–143ᵛ) centuria II; — (ff. 143ᵛ–157) centuria III; — (ff. 157–169) centuria IV. [3] capitum theologiae et oeconomiae (M. 1084–1173), *τοῦ - Μαξίμου τοῦ φιλοσόφου καὶ ὁμολογητοῦ περὶ θεολογ(ίας) καὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας* cod., (ff. 169–187ᵛ) centuria I cum scholio (f. 180ᵛ) in cap. *ξζ'*; — (ff. 188–210) centuria II.

Praefixus est manu saec. XV (ff. III–Xᵛ) ⟨*π*⟩*ίναξ ἀκριβεὶς ἐτούτου τοῦ βιβλίου. Μάξιμος ὁμολογητὴς καὶ μέγας θεολόγος. θαυμαστὰ κεφάλαια καὶ ἀκριβολογημένα.* Inc. ⟨*π*⟩*ερὶ μονὰς ἁγίας καὶ τρισυποστάτου (κ)ε(φά)λ(αιον) α' (φ)ύλλ(ον)*

α', hoc est cap. quinquies centen. centuria I, 1 (f. 1); des. ⟨π⟩ερὶ πρακτικῆς καὶ φυσικῆς θεολογίας (κ)ε(φά)λ(αιον) ϛϛ' (φ)ύλλ(ον) σθ', hoc est cap. theologiae et oeconomiae centuria II, 96 (f. 209); eadem lemmata in summis foliis graece numeratis perscribuntur.

2 (ff. 211–212) alia manu hymnus in honorem B. M. V., περὶ τὴν τιμιωτέραν cod., initio fortasse mutilus. Inc. Κιβωτὸν καὶ πλάκα τὴν ἱερὰν, des. τὸν κύριον τῆς δόξης ὃν μεγαλύνομεν.

In spatiis vacuis aut in marginibus ff. 210–212ᵛ et in f. 213ʳ·ᵛ exaratae sunt eadem manu quae s. Maximi centurias perscripsit, sententiae nonnullae de vera sapientia; priores ex Proverbiis concinnatae sunt (Μνήμη δικαίου μετ᾽ἐγκωμίου [10,7] — χείλη δὲ ἀνδρῶν σοφῶν ἐπίσταται χάριτας [cf. 10,21]); aliae nomina prae se ferunt (f. 213ᵛ) ss. Apostolorum (canon?), (f. 212ʳ·ᵛ) Basilii, (f. 213ᵛ) Epicteti, (f. 211ᵛ) Ioh. Climaci, (f. 212ᵛ) Isaac, (f. 211ᵛ) Procli. Nonnulla perierunt aut lectu difficilia facta sunt, foliis humore inquinatis atque charta nunc crocea contectis.

Liber currenti calamo, atramento pallidiore perscriptus. Constat fasciculis 27 quaternionibus, si excipias sextum foliorum septem et ultimum hodie ternionem, in prima uniuscuiusque pagina ima signatis. Folia singula, ut dictum est, notis graecis ab illo qui πίνακα praevium digessit, instructa.

F. I manu ⟨Nicolai Maiorani⟩ syllabus brevissimus *Max opera* cancellatus, et inferius: *Maximi diversj tractatus theologici et ęconomici.* Ibidem agglutinatae sunt schedulae duae anno 1550 posteriores; prior haec praebet: *Origenis philocalia et alia | alioru(m) | . 261.* quae ad codicem 388 pertinent; altera vero: *Maximi confes. capita diver|sa theologica et alia eiusdem | . 341* (*1* in rasura). F. IIʳ·ᵛ πίναξ ⟨Winckelmanni⟩. Folia nonnulla humore et tineis laesa chartis refecta.

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Tosti card. bibliothecarii.

511 (olim 602). Saec. X et XI, membran., mm. 258×192, ff. XI (II-XI chartac. add.) 204. Partes tres in unum compactae. I (ff. 1-78ᵛ) saec. XI, linn. 27. II (ff. 79-142ᵛ) saec. XI, linn. 28. III (ff. 143 ss.) saec. X, linn. 27-31.

I. — ⟨α'⟩ **S. Maximi** vita et opera varia. [1] (ff. 1–31) μ(ηνὶ) αὐγούστῳ ιγ', vita s. Maximi (recensio C, de qua cf. Analecta Bollandiana XLVI, 1929, p. 11); desiderantur vv. ἐπὶ ἱκαν]ὴν ὥραν-αὐτὸν πτύσμασιν, ὧνπερ (M. 90, 145 B 12–164 C 5) uno fasciculo post f. 16ᵛ perdito. [2] (ff. 31–33) ex libro Ambiguorum excerptum sub inscriptione εἰς τὸ ῥητ(ὸν) τοῦ ἁγίου Κυρίλλου (re vera Ps.-Dionysii Areop.) Καινήν τινα καὶ θεανδρικὴν ἐνέργειαν. Inc. Ἀκριβῶς εἰδὼς τὰς τῶν γενησομένων ἀμφιβολίας ὁ διδάσκαλος κ. τ. λ. (M. 91, 1056 B 4–1060 D). [3] (ff. 33–34ᵛ) de voluntatibus et operationibus capita

decem, ut in cod. 402 ff. 128–129v et cod. 504 f. 146. [4] (ff. 34v–40v. 49–56v. 41–48v. 57–61) disputatio cum Pyrrho, *Ἡ γενομέ(νη) ἐν Ἀφρικῇ διάλε(ξις) τοῦ ὁσ(ίου) Μαξίμ(ου) πρὸς Πύρον* cod. (M. 91, 288–353). [5] (ff. 61–65v) Theodori Byzantini monothelitae quaestiones et Maximi solutiones (M. 91, 216–228). Sequuntur (ff. 65v–66v) **s. Cyrilli Alexandrini** anathematismi, *κε(φάλαια) ὀρθοδοξίας ιβʹ* cod. (ep. 17 apud M. 77, 120 B–121 D).

βʹ **Nicetae** hegumeni **Mediciensis** florilegium de sacris imaginibus, *τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητ(οῦ) Νικήτ(α) τοῦ Μηδικίου ἐκλο(γὴ) περὶ τῆς τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσεως* cod. Citantur (ff. 66v–67) *φωνὴ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου*, (f. 67) Ps.-Dionysius Areopagita, Athanasius, (f. 67r.v) Basilius, (f. 67v) Gregorius *τῆς μ(ε)γ(άλης) Ἀρμενίας*, Gregorius Thaumaturgus, Gregorius Nazianzenus, Gregorius Nyssenus, (ff. 67v–68) Ioh. Chrysostomus, (f. 68) Epiphanius, Cyrillus Alexandrinus, Leontius, Anastasius, (f. 68r.v) Stephanus Bostrensis, (f. 68v) Symeon a monte mirabili, concilium oecum. septimum.

⟨*γʹ*⟩ *περὶ τοῦ μὴ συνκοινω(νεῖν) τοῖς αἱρετικοῖς.* Sunt testimonia (ff. 68v. 69) *διατάξεων* ss. Apostolorum, (f. 69) Athanasii, (ib.) Basilii, Ignatii, (f. 68v) Ioh. apostoli, (f. 69) Ioh. Chrysostomi, (f. 69v) Leontii Neapolitani, (ff. 68v–69) s. Pauli. Sequitur exhortatio ⟨Nicetae Mediciensis?⟩ (*Ταῦτα μέν, πνευματικοὶ ἡμῶν ἀδελφοί, ἐκ πολλῶν ὀλίγα συλλέξαντες – περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος*).

⟨*δʹ*⟩ de Iudaeis. [1] (ff. 69v–70) de festis Hebraeorum, nempe de festo Azymorum et de festo Tabernaculorum. Inc *Νηστεύουσιν οἱ Ἑβραῖοι*, des. *ὅτι ὁ λευϊαθὰν ἰχθύς ἐστι μέγας τῶν ἐν τῇ θαλά(σσῃ).* [2] (ff. 70–71) quomodo recipiendus est Hebraeus ad fidem christianam conversus (Goar, Euchologium, Lutetiae Parisiorum 1647, p. 344–345; cf. F. Cumont, *Une formule grecque de renonciation au judaïsme*, in *Wiener Studien* XXIV 1902, p. 462–472).

εʹ (ff. 71–75) *ἐκ τ(οῦ) τόμου τῆς ὀρθοδοξίας μετὰ τὸ προοίμιον.* Sunt definitiones, acclamationes ad cultum ss. imaginum et earum defensores praesertim spectantes, anathemata contra iconomachos. Nominantur patriarchae Germanus, Tarasius, Nicephorus, Methodius, Ignatius, Photius, Ste(phanus), Nicolaus (cf. tomus unionis an. 921, apud Rhalli–Potli Syntagma canonum V, p. 9). Inc. *Τῶν τὴν ἔνσαρκον τοῦ θεοῦ λόγου παρου(σίαν)* des. *καὶ ἄλλο τι καινοτομοῦντας ἢ ἐπινοοῦντας κατὰ τῆς πίστεως, ἀνάθ(εμα): τέλος.* Nonnulla ex his quae describuntur, recurrente dominica orthodoxiae, in ecclesia graeca leguntur (cf. Triodium, ed. Romae 1879, p. 240 ss.); codex vero plenior habetur, multaque ad eventus recentiores pertinentia exhibet.

ς′ de haeresibus varia. Praemittitur inscriptio τοῦ Χρυσοστό(μου) ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς. [1] (ff. 75–76) opusculum sine pretio de haereticis, praesertim de adversariis conc. Chalcedonensis et de Severi sectatoribus. Inc. Ἰστέον ὅτι ἐξ ἀμετρίας πᾶσαι αἱ αἱρέσεις ἐξέπεσον, des. τὸ δὲ κοινὸν ἐκεῖνο, φύσιν καὶ οὐσίαν. [2] (f. 76r.v) ἀπὸ τῶν θεοτοκίων στιχηρ(ῶν) s. Ioh. Damasceni τοῦ μελωδ(οῦ) in Arium, Sabellium, Macedonium, Apollinarem, Origenem, Didymum, Evagrium, Montanum, Nestorium, Eutychetem, Dioscorum, Severum, Iulianum, Petrum (Mongum), monothelitas. Inc. Εὐφραινέσθω τῶν ὀρθοδόξων ἡ ἐκκλησία, des. καὶ δύο φυσικὰ θελήματα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. Sequuntur (ff. 76v–77) alia de VII synodo, de Manichaeis, de Christo perfecto homine et perfecto Deo (inc. Προσέτι καὶ οἱ πᾶσαν τὴν οἰκονομίαν, des. πάντα διπλᾶ λέγομεν, τάς τε φωνὰς καὶ μορφάς, ἐνεργείας καὶ θελήματα τοῦ ἐν μέσῳ Πατρὸς καὶ ἁγίου πνεύματος). [3] (ff. 77–78v) τὰ γραφέντα πα(ρὰ) τοῦ πατριάρχ(ου) Σεργίου πρὸ(ς) τὸν βα(σιλέα) ἡμ(ῶν) τὸν ἅγιον τὸν κῦ(ρ) Κω(νσταντῖνον), Sergii II [998–1019] ad Const. VIII?, περὶ Νεστοριανῶν καὶ Ἰακωβιτῶν. Inc. Τὰ ἱερὰ δόγματα καὶ μάλιστα τὰ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, in margine τοῦ Νικ( ); abrumpitur in vv. ὥσπερ οὖν οἱ Νεστοριανοί.

II. – **Petri Siculi** adversus Manichaeos et Paulicianos. [1] (ff. 79–80) ⟨doctrina haereticorum⟩. Inc. abrupte ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, des. τινὰς δὲ ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ μόνον ἑαυτῶν διαφέρεσθαι λέγουσιν. [2] (ff. 80v–111v) historia et refutatio haereseos (M. 104, 1240–1304, ex nostro codice); f. 88 manu longe posteriore scholion (M. 1255, n. 13), aliud f. 91 (M. 1261, n. 18). [3] adv. Manichaeos (M. 1306–1349, ex nostro cod.), nempe (ff. 111v–124v) sermo I, (ff. 132–139v) sermo II, (ff. 141–142v) sermo III; unumquemque sermonem excipiunt (ff. 124v–132, 139v–141, 142v) μαρτυρίαι τῆς θείας γραφῆς (N. T.) συνηγοροῦσαι τῷ ῥηθέντι λόγῳ; ultima des. abrupte in vv. αἷμά μου τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον (Marc. 14, 24).

III. – **1** (ff. 143–150v) **Gregorii archidiaconi** et refendarii magnae ecclesiae CP. λόγος, ὅτι νόμοις ἐγκωμίων οὐχ ὑπόκειται τὸ παράδοξον, καὶ ὅτι πατριάρχαι τρεῖς ἀνετάξαντο ἐκμαγεῖον εἶναι Χριστοῦ ὅπερ ἀπὸ τὰ Αἴδεσσα μετ' ἐνακόσια ἔτη καὶ ἐννεακαίδεκα μετηγάγετο σπουδῇ βασιλέως εὐσεβοῦς ἐν ἔτει ςυνβ. Agitur de Christi imagine Edessena anno 944 Constantinopolim translata; citatur (ff. 144–146) epistola patriarcharum Christophori Antiochiae, Iob Alexandriae, Basilii Hierosolymorum ad Theophilum imperatorem, in qua epistolae Abgari et Christi et quaedam, ut videtur inedita, de actis Taddaei. Inc. Παράδοξος ἡ πανήγυρις, ὅτι καὶ τὸ ὑπὲρ οὗ συγκεκρότηται, des. ἐπιδαψίλευε πᾶσιν ἡμῖν ἵνα δόξαν εὐχάριστον ἀναφέρωμεν τῷ πατρὶ καὶ σοὶ τῷ υἱῷ κ. τ. λ.

2 (ff. 151–204) **Eustratii** presbyteri magnae ecclesiae CP. refutatio eorum qui dicunt, humanas animas statim atque propriis corporibus solutae sunt, non operari: neque Deo pro iis precibus effusis et sacrificiis oblatis utilitatem consequi (L. Allatius, De utriusque ecclesiae... in dogmate de purgatorio consensione, Romae 1655, p. 336–580, ex nostro codice).

Liber constat tribus partibus in unum compactis. I (ff. 1-78v) Fasciculi olim saltem ια' quaterniones in prima singulorum pagina signati; perierunt fasc. γ' (post f. 16v), folia duo suprema fasc. ια'. II (ff. 79–142v). Fasciculi quaterniones hodie octo γ'–ι' signati, duobus prioribus perditis. III (ff. 143 ss.) Fasciculi quaterniones octo, si excipias supremum ternionem, in prima singulorum pagina signati (cf. ff. 183. 191); fasciculi octavi folia primum et ultimum, quae desiderabantur (199. 204), supplevit <Ioh. Honorius a Mallia>; cetera perierunt. Lacunis hiat f. 203.

Fuit olim B. Fulgosi vel Fregosi ducis Genuensis ann. 1478-1483, ut edocet nota f. 1: *Baptistae Fulgosi exemplar.*

De libro quaedam habes apud Analecta Bollandiana XXI, 1902, p. 7.

Tabulae corio castaneo signato contectae, fibulis olim munitae; in medio tabulae anterioris tesserae gentiliciae Pauli III; ibidem et in dorso schedulae saec. XVIII cum nota rubra *511.*

512 (olim 779). Saec. X–XI (ff. 17. 96. 122–126. 128–140. 184. 216. 222–228. 231. 259. 299–324. 342 saec. XVI medii), membran., mm. 373×272, ff. IV. 342 (191–199 librarii neglegentia omissis), coll. 2, linn. 27–29.

S. Iohannis Chrysostomi in Genesim homiliae XXV priores (M. 53, 21–229). Praemittitur (ff. I–IVv) tabula. (ff. 1-8v) homilia 1. (ff. 8v–17v) hom. 2. (ff. 17v–29) hom. 3. (ff. 29-43) hom. 4. (ff. 43–53v) hom. 5. (ff. 53v–64) hom. 6. (ff. 64–76) hom. 7. (ff. 76v–86v) hom. 8. (ff. 86v–96) hom. 9. (ff. 96v–111v) hom. 10. (ff. 112–124v) hom. 11. (ff. 125–134v) hom. 12. (ff. 134v–143v) hom. 13. (ff. 143v-156v) hom. 14. (ff. 156v–169) hom. 15, omissa doxologia. (ff. 169–183v) hom. 16. (ff. 184–216v) hom. 17, quae des. τῶν ἡτοιμασμένων τοῖς ἠγαπηκόσιν αὐτὸν (M. 148, 6) χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ κ. τ. λ. (ff. 216v–231v) hom. 18. (ff. 231v–244v) hom. 19, omissa doxologia. (ff. 244v–258v) hom. 20. (ff. 259–268v) hom. 21. (ff. 268v–288) hom. 22. (ff. 288v–304) hom. 23. (ff. 304v–321) hom. 24. (ff. 321v–342) hom. 25.

Codex accurate perscriptus, cuius forma originalis aegre conicitur, foliis antiquis nonnullis fasciculorumque notis perditis. Constat fasciculis quadraginta duobus quaternionibus (si excipias 40. 42 quiniones, 17. 32 terniones, 16. 18. 28 foliorum septem), quos praecedit, extra supputationem ut opinor, binio (ff. I–IV) tabulam continens. Tabula et inscriptiones charactere unciali, quem dicunt, exaratae; πύλαι, inscriptiones fere omnes, litterae initiales maximae rubro colore et auro distinctae. Homilia prima sine numero, quarta et ceterae iuxta textum scripturae δ'–<κε'> signatae, secunda vero et subsequentes, in summis foliis a quibus exordium habent, ὁμιλία α' – <κδ'>. Folia quinquaginta

novem saec. XVI medio ⟨a Ioh. Honorio a Mallia⟩ suppleta. In tabula anteriore aversa syllabus anno 1550 posterior, *Io: Chrys: in Genesim.* | *779,* nuper repertus.

Ferro excisi sunt margines complures exteriores et inferiores, sine tamen textus damno; folia complura, praesertim in initio libri, tineis perterebrata, utcumque refecta.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII, ut videtur, obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

513 (olim 343). Saec. XI (ff. 198. 199 saec. XVI med.), membran., mm. 360×273, ff. II. 200 (I et 200 add.), coll. 2, linn. 37.

S. Iohannis Chrysostomi in Genesim homiliae XXX priores (M. 53, 21–282). (ff. 1–4) homilia 1, *ὁμιλία παραινετικὴ ῥηθεῖσα – τεσσαρακοστῆς* cod. (ff. 4–8) hom. 2. (ff. 8–12^{v}) hom. 3. (ff. 12^{v}–18) hom. 4. (ff. 18–22^{v}) hom. 5. (ff. 22^{v}–28) hom. 6. (ff. 28–33^{v}) hom. 7. (ff. 33^{v}–38) hom. 8. (ff. 38^{v}–42) hom. 9. (ff. 42^{v}–49) hom. 10. (ff. 49–54) hom. 11. (ff. 54^{v}–59) hom. 12. (ff. 59–63^{v}) hom. 13. (ff. 63^{v}–69) hom. 14. (ff. 69–74^{v}) hom. 15. (ff. 74^{v}–81) hom. 16. (ff. 81–92) hom. 17 ut in cod. 512. (ff. 92–99^{v}) hom. 18. (ff. 99^{v}–105^{v}) hom. 19. (ff. 105^{v}–112^{v}) hom. 20, *Καὶ ἔγνω Κάϊν – καὶ ἦν οἰκοδομῶν πόλιν* cod. (ff. 112^{v}–120^{v}) hom. 21. (ff. 120^{v}–129^{v}) hom. 22. (ff 129^{v}–137) hom. 23. (ff. 137–146^{v}) hom. 24. (ff. 147–156) hom. 25. (ff. 156–164^{v}) hom. 26. (ff. 164^{v}–174^{v}) hom. 27. (ff. 174^{v}–182) hom. 28. (ff. 182–192) hom. 29. (ff. 192–199^{v}) hom. 30. *Ἠθικῶν α΄–λ΄* lemmata in summis foliis a quibus exordium sumunt perscripta: *α΄*, ante vv. *Μὴ δὲ ῥαθυμῶς* (M. 25, 24), *Ὅτι δεῖ τῆς τρυφῆς καταφρονεῖν, τῆς δὲ ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι*; *λ΄*, ante vv. *Ηκούσατε, ἀγαπητοί, πόθεν* (M. 279 ε΄), *Ὅτι χρὴ μετὰ τῆς νηστείας καὶ ἀδιαλείπτως εὔχεσθαι*; homilia undecima monitione *ἰστεόν ὅτι ὅλος ὁ λόγος ἠθικός ἐστιν* instructa.

Fasciculi 25 quaterniones in fine uniuscuiusque signati (cf. ff. 88^{v}. 144^{v}. 152^{v}. 168^{v}). *Πύλη* f. 1, litterae initiales maximae multicolores; homiliarum inscriptiones, litterae initiales maiores rubrae. Praemittuntur f. I^{v} versus duodecasyllabi duodecim charactere unciali, quem dicunt, exarati: *Τὸν οὐρανὸν τίς δημιουργεῖ τῷ λόγῳ, Καὶ γῆν ἐφαπλοῖ, Μωϋσῆς καθὼς γράφει, Καὶ τἆλλα πάντα τῶν θεόπτου ῥημάτων, Ἐνταῦθά μοι γνοὺς ἐκ λόγων Χρυσοστόμου, Τορώτερον σάλπιγγος ἠχήσεις λέγων· Σῆς ἔργα ταῦτα χειρός, ὦ παντοκράτορ, Ἧι πᾶν ὑπέστη καὶ συνέστη καὶ μένει, Ὡς οἶδας αὐτός, ὡς ἐπίστασαι μόνος. Ἀλλ' ὦ βραχίων δεξιᾶς ἀκηράτου, Τὸν ταῦτα χειρὸς ἔργα νῦν καλλιγράφου, Δείξαντα καὶ προθέντα κοινὴν εἰς χάριν, Σώζειν καταξίωσον οἷς οἶδας τρόποις.* Obiectiones non semel obelis signatae (ff. 67. 86^{v}. 103. 122. 156^{v}. 185^{v}), orationis figurae pluries indicatae (e. g. *ἐρώ(τησις)* et *ἀπό(ρησις)* vel *λύ(σις)* in ff. 108. 118. 143. 189, *γνώ(μη)* in ff. 123. 125^{v}. 151. 183^{v}). Littera initialis maxima *T* hom. 22 (f. 120^{v}) ferro excisa.

F. I inter alia sine pretio, manu saec. XIV, versus iambici sex (*Θεὸς τὸ διττὸν οὐκ ἔχων τῶν πνευμάτων κ. τ. λ.*) ut in cod. 459, f. 274; inferius, manu ut opinor antiquiore nota possessoris: *τῆς μονῆς τῆς ἐν τῇ νή(σ)ῳ Ὀξεί(α)*, in Propontide.

Ff. 198. 199 supplevit ⟨Ioh. Honorius a Mallia⟩, qui ff. 87. 187 restauravit. F. Ir-v *πίναξ* libri a Winckelmanno, qui nomen semel inscripsit, digestus.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

514 (olim 344). Saec. XI (ff. 9. 16 saec. XIV), membran. (f. II chart.), mm. 362×268, ff. IV (I. II add.). 263, coll. 2, linn. 33.

S. Iohannis Chrysostomi in Genesim homiliae XXX priores (M. 53). Homiliae I reliquiae, nempe (f. IIIr-v) inde a vv. *Οἱ γὰρ μέθυσοι* usque ad vv. *καὶ ἑτέρων πάλιν* (M. 23, 17–24, 12) atque (f. IVr-v) inde a vv. *ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα* (M. 25, l. 6 ab imo) usque ad finem. (ff. IVv–4v) hom. 2; desiderantur vv. *δὴ τρόπον καὶ ἡμεῖς — κείμενα καὶ ἅπερ* (M. 26, l. 7 ab imo — 28, l. 16 ab imo), duobus foliis post IVv perditis. (ff. 4v–12v) hom. 3. (ff. 12v–21) hom. 4. (ff. 21v–28) hom. 5. (ff. 28–36v) hom. 6. (ff. 36v–44v) hom. 7. (ff. 44v–51) hom. 8, *Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς — καὶ καθ' ὁμοίωσιν* cod. (ff. 51–57) hom. 9. (ff. 57–66v) hom. 10. (ff. 67–74v) hom. 11. (ff. 75–82) hom. 12. (ff. 82–88) hom. 13. (ff. 88v–96) hom. 14. (ff. 96–104) hom. 15. (ff. 104–113) hom. 16. (ff. 113v–128) hom. 17 ut in cod. 512. (ff. 128–138) hom. 18, *Ἐκάλεσεν Ἀδὰμ — μήτηρ πάντων τῶν ζώντων* cod.; finis homiliae, post vv. *ὑπέμεινεν τιμωρίαν* (M. 158, 16), editis brevior. (ff. 138–146) hom. 19. (ff. 146–154v) hom. 20, *Καὶ ἔγνω Κάϊν — οἰκοδομῶν πόλιν* cod. (ff. 155–165v) hom. 21. (ff. 165v–177) hom. 22, *Καὶ ἦν Νῶε — τὸν Ἰάφεθ* cod. (ff. 177–186v) hom. 23. (ff. 187–198v) hom. 24. (ff. 199–210v) hom. 25. (ff. 210v–221) hom. 26, *Καὶ ἐμνήσθη — ἐν τῇ κιβωτῷ* cod.. (ff. 221–233v) hom. 27. (ff. 233v–242v) hom. 28. (ff. 242v–254v) hom. 29. (ff. 254v–263) hom. 30; desiderantur vv. *οὐχὶ μὴ γένοιτο — εἰς δέον χρώμεθα* (M. 278, 39–279, 39) uno folio post 259v perdito. Ethicorum lemmata absunt.

Efficiebant codicem fasciculi λε' quaterniones, praeter 11. 32. 35 terniones et 28 septem foliorum, in prima singulorum pagina ima media signati. Perierunt fasciculus primus totus (duobus foliis exceptis, quae nuperrime in codice Vat. latino 1511 reperta, ubi 167. 166 numerabantur, in loco suo reposita sunt: ff. III. IV), fasciculi tricesimi quinti folia primum et ultimum. Ff. 9 et 16 avulsa suppleta sunt saec. XIV ab illo fortasse qui plura cod. 455 restauravit.

Scriptura accurata. Ornatus et litterae initiales maximae caeruleo et rubro, inscriptiones et litterae maiores rubro coloribus distincta.

F. 262 inscriptio erasa; f. 263 † *Μιχαὴλ τοῦ σκαράνου* †; inferius alia manu † *χάρισμα καὶ τοῦτο Μιχαὴλ μαχητ(ά)ρ( ): —* f. 263v *ὁ ἀτελης (?) ιερεὺς τῆς ἁγιωτ(ά)τ(ης) μ(ητ)ροπ(ό)λεως Φιλαδελ(φ)ίας Μα(νουη)λ ὁ μελαχρινὸς, μαρτ(ίου) κη ινδ. α'. οἱ ἀναγινώσκοντες ευχεσθαὶ μοί διὰ τὸν κ(ύριο)ν.*

Margines inferiores ff. 40. 41. 52. 174, exterior f. 8 resecti sine scripturae damno. Fasciculi singuli inde a β' litteris latinis saec. XV–XVI insigniti. F. 263v manu saec. XV–XVI ⟨Demetrii Lucensis?⟩ *Io. chry. exameros sin(e) p(ri)n(cipi)o*; f. Iv eadem fere leguntur manu ⟨Nicolai Maiorani⟩. In calce f. I *u. 344* | *n. 514*. F. IIr.v πίναξ ⟨Winckelmanni⟩.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

515 (olim 342). Saec. XI–XII (ff. 9–22. 39. 42. 43. 46 saec. XIII), membran. (f. II chartac.), mm. 388×300, ff. II (add.). 248 (+66a), linn. 31.

1 **S. Iohannis Chrysostomi** [1] in Genesim homiliae XXX priores (M. 53). (ff. 1–4) homilia 1. (ff. 4–8) hom. 2. (ff. 8–12v) hom. 3 (ff. 12v–18) hom. 4. (ff. 18–22) hom. 5. (ff. 22–27v) hom. 6. (ff. 27v–33v) hom. 7. (ff. 33v–38v) hom. 8. (ff. 38v–42v) hom. 9. (ff. 42v–49v) hom. 10. (ff. 49v–55v) hom. 11. (ff. 55v–61) hom. 12. (ff. 61–66) hom. 13. (ff. 66–71) hom. 14. (ff. 71–77) hom. 15. (ff. 77–84v) hom. 16. (ff. 84v–96) hom. 17, *Καὶ ἤκουσαν — τὸ δειλινόν. Καὶ ἐκρύβησαν — ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες* (Gen. 3, 9–12) cod.; omittuntur vv. *ἃ ὀφθαλμὸς — ἡμᾶς ἀξιωθῆναι*, sicut in praecedentibus codd. (ff. 96–104v) hom. 18. (ff. 104v–110v) hom. 19. (ff. 110v–117v) hom. 20. (ff. 117v–125v) hom. 21; vv. *Καὶ ἔζησε — τὰ λειπόμενα ταμιευσόμεθα* (M. 181, 23–182, l. 5 ab imo) translata leguntur post vv. *φθάσωμεν τῆς ἀρετῆς μέτρον* (183, 29). (ff. 125v–134v) hom. 22. (ff. 135–143) hom. 23. (ff. 143–153) hom. 24. (ff. 153–162v) hom. 25. (ff. 162v–170v) hom. 26. (ff. 171–180) hom. 27. (ff. 180v–187v) hom. 28. (ff. 187v–197v) hom. 29. (ff. 197v–205) hom. 30. *Ἠθικῶν* lemmata et monitio hom. 11 ut in cod. 513. [2] (ff. 205–208) *κυ. γ' τῶν νηστειῶν, ἐν ᾧ καὶ ἡ τοῦ σταυροῦ προσκύνησις*, eiusdem * oratio de confessione crucis (M. 52, 841–844).

2 **Andreae Cretensis** [1] (ff. 208–216v) in Lazarum quatriduanum, *Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ ἱεροσολυμήτου λόγος — Λάζαρον* cod. (M. 97, 960–985). [2] (ff. 216v–224) in ramos palmarum (M. 985–1017).

3 ⟨**s. Iohannis Chrysostomi**⟩ in Matthaeum (M. 58, 701 ss.) homiliae V, nempe (ff. 224–229v) hom. 77. (ff. 230–233v) hom. 78. (ff. 233v–237v) hom. 80. (ff. 238–242v) hom. 82; desiderantur (f. 240v) vv. *ἐν σοὶ — πάντες σκανδαλισθήσονται* (M. 741, 15–742, l. 14 ab imo). (ff. 243–247) hom. 88.

4 manu recentiore (ff. 247v–248v) **s. Gregorii Nazianzeni** oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401).

Fasciculi 32 quaterniones, exceptis tertio ternione et supremo binione, in prima et ultima singulorum pagina summa ad angulum exteriorem signati efficiebant codicem.

Fasc. β'. γ' atque folia quattuor fasc. ϛ', quae perierant, saec. XIII suppleta sunt (ff. 9–22. 39. 42. 43. 46); avulsum est folium ultimum fasciculi supremi.

Homiliarum ornatus litteraeque initiales maximae viridi, rubro, flavo coloribus non semel distincta; ornatus f. 205 eleganter pictus. Margines inferiores ff. 11–13. 17–22. 125 ferro resecti. F. 1 ⟨a Ioh. Honorio a Mallia⟩ restauratum. Codicis liturgici saec. XIV laciniae ad compagines ff. 223 ss. firmandas turpiter agglutinatae sunt.

F. 18ᵛ manu saec. XIII *Aue Maria gratia plena dominus tecum.* F. 126 imo *φράτε αλέσιο πρίορε τε Σκοῦταρι* et inferius *σκαταρμβέκω*. F. 248 manu rudi inscriptio in rasura, partim cancellata et erasa *† τὴν βίβλον ταύτην τῆς ἐξαἡμέρου ἔλαβα ὑπὸ τοῦ | ἱερέως ἀλε(ξί)ου τοῦ πανορμητοῦ δῖα δου* (?) | *κάτα τέσσαρα: ἔτι ,ϛϡμη' ἰνδ. γ'* (an. 1440–1441); inferius monocondylion *Ιακωβ ο ιερομοναχος* †. Ibid. in folio summo: *d(omi)ne, d(omi)ne ualerio memento*, manu ⟨Demetrii Lucensis?⟩ *B. Jo. Chry. examerou: et | eiusd(em) omelie · 30 · d ·* F. I manu ⟨Nicolai Maiorani⟩ *Io: Chrysostomi examero(n) | et eiusd(em) Homilię XXX.* Ff. I–II *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

516 (olim 604). Saec. XI, membran. (ff. 321–329 chartac. saec. XIV), mm. 261 × 224, ff. 329 (+ 25ᵃ. 327ᵃ), coll. 2, linn. 29 (ff. 321–329, linn. 33). Constat duabus partibus in unum compactis.

I. — Pars antiquior. **S. Iohannis Chrysostomi** in Genesim homiliae XXX priores (M. 53). (ff. 1–7ᵛ) homilia 1, *ὁμιλία α' τῆς ἐξαημέρου εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς* cod. (ff. 7ᵛ–15) hom. 2. (ff. 15–24ᵛ) hom. 3. (ff. 24ᵛ–35) hom. 4. (ff. 35–43ᵛ) hom. 5. (ff. 43ᵛ–53ᵛ) hom. 6. (ff. 53ᵛ–64) hom. 7. (ff. 64–72) hom. 8. (ff. 72–79) hom. 9. (ff. 79–90) hom. 10. (ff. 90–99) hom. 11. (ff. 99–107) hom. 12. (ff. 107–114ᵛ) hom. 13. (ff. 114ᵛ–123ᵛ) hom. 14. (ff. 123ᵛ–133ᵛ) hom. 15. (ff. 133ᵛ–144) hom. 16. (ff. 144–162) hom. 17, omissis vv. *ἃ ὀφθαλμὸς — ἡμᾶς ἀναδείξῃ*, fere ut in praecedentibus codd. (ff. 162–174ᵛ) hom. 18, *Καὶ ἐκάλεσε Ἀδὰμ — τῶν ζώντων* cod. (ff. 174ᵛ–183) hom. 19; omittuntur vv. *καὶ μάλιστα τοὺς — ἐπιεικεστέρους ἀπειργάσατο* (M. 165, l. 6 ab imo — 166, 8). (ff. 183–193ᵛ) hom. 20, *Ἔγνω δὲ Κάϊν — τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐνὼς* cod. (ff. 193ᵛ–205) hom. 21, ut in cod. 515. (ff. 205ᵛ–218) hom. 22. (ff. 218–228) hom. 23; inc. *Ἔγνωτε ἐν τοῖς ἤδη.* (ff. 228–242) hom. 24; inc. *Οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ τὰ τυχόντα.* (ff. 242–256) hom. 25. (ff. 256–268ᵛ) hom. 26. (ff. 268ᵛ–283) hom. 27. (ff. 283–294) hom. 28. (ff. 294–308ᵛ) hom. 29; desiderantur vv. *περίλυπος εἶ — καὶ ματαιότητας καὶ δολι* | (M. 261, 24–262, 7) uno folio post 294ᵛ perdito. (ff. 308ᵛ–316. 318. 317. 319–320ᵛ) hom. 30. Praeter locos modo indicatos, liber varietates nonnullas praebet, quibus ab editione discrepat. Ne ethicorum significatio quidem inscribitur.

II. — Pars recentior. **1** (ff. 321–327^{av}) **Theodori Ducae Lascari** laudatio s. Tryphonis (Acta Sanctorum novembris IV, 1925, p. 352–357, ex nostro codice).

2 (ff. 327^{av}–329^{v}) de Salvatoris imagine dicta antiphonetes narratio (Combefis, Historia haeresis monothelitarum ..., Parisiis 1648, p. 612 ss.); vitiosissime descripta est, abrumpitur in vv. *ψυχικὴν σωτηρίαν, ὅπερ* (617 A 8).

Libri pars antiquior a duabus manibus sese excipientibus perscripta (I = ff. 1–197; II = ff. 197^{v}–320^{v}, in fine cuius versus duodecasyllabi quattuor: *† Πολλοῦ κόπου τὲ καὶ πόνου συσχεθέντες, Μόλις κατηντήσαμεν εἰς τέλος ταύτης † Χριστὸς πάρασχε λύσιν ἀμπλακημάτων Τῶι πόθωι πολλῶι τὴν δέλτον κτησαμένωι †*). Constabat fasciculis *μβ'* quaternionibus (praeter 8-10. 18. 22. 42 terniones, 4 foliorum septem) in prima singulorum pagina ima sinistrorsum signatis. Deciderunt folia duo, unum ex fasc. 39 (post f. 294^{v}), alterum ex fasc. supremo (post f. 320^{v}), quod tamen ut opinor scriptura vacabat. Rubro colore distincta sunt a manu priore *πύλη* f. 1, homiliarum inscriptiones et numeri, litterae initiales maximae.

Pars recentior (ff. 321-329), in qua leguntur laudatio et narratio diversa manu perscriptae, constat fasciculo tantum uno quinione. Signum chartae, circuli tres (cf. Briquet 3237).

F. 320^{v} manus saec. XIV bis notavit: *λείπουσιν καὶ δύο λόγοι*, 31 et 32 nempe, ut quibusdam codicibus ab homilia 33 incipientibus (e. g. cod. Vat. 517) noster apte cohaereat; eadem fortasse manus quot folia impleant homiliae in primo uniuscuiusque folio supremo indicavit. Margines exteriores ff. 5. 88. 103 resecti sine textus detrimento.

F. 1 summo manu saec. XV: *Liber Jo. crisostomj sup(er) gen(esim)* | *de op(er)ibus sex dierum*; alia manu *23* (ex *22*); (ib.) alia manu <Io. Tortelli?>: *Joannis Chrysostomi sup(er) Gen(esim)*. In sectura superiore libri clausi litterae *MM*.

De codice egerunt hagiographi Bollandiani (Catal. codd. hag. bibl. Vaticanae, p. 6).

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

517 (olim 603). Saec. X, membran., mm. 308×225, ff. II (chartac. add.). 314, coll. 2, linn. 31.

S. Iohannis Chrysostomi in Genesim homiliae 33–67, *λόγοι λα'-ξε'* cod. (M. 53–54). (ff. 1–10) homilia 33. (ff. 10^{v}–20^{v}) hom. 34. (ff. 21–33^{v}) hom 35. (ff. 34–45) hom. 36. (ff. 45^{v}–56) hom. 37. (ff. 56^{v}–68^{v}) hom. 38. (ff. 68^{v}–77) hom. 39. (ff. 77–83) hom. 40. (ff. 83–91^{v}) hom. 41; omittuntur (f. 83^{v}) vv. *Καὶ μὴ θαυμάσῃς — τῆς ἄνωθεν ἀμοιβῆς* (M. 53, 375, 12–377, 17), (f. 91) vv. *καὶ ἀκουσόμεθα — ἀνεκτήσατο τὸν δεόμενον* (384, 20–44). (ff. 91^{v}–97^{v}) hom. 42; omittuntur (f. 91^{v}) vv. *Ποία οὖν ἡμῖν — διδασκαλίας ὑπόθεσις γίνεται* (M. 54, 385, 16–386, 31), (f. 93) vv. *Βαβαί, πόσον — αἴτιος ἂν εἴη* (M. 387, l. 3 ab imo — 388, 14), (f. 93^{v}) vv. *Ἤδειν — ἤγαγε τὸν δίκαιον, διὸ καὶ* (M. 388, 29–49), (f. 94) vv. *Ἀκούωμεν ταῦτα ἅπαντες — ματαίαν*

μὴ παραδέξῃ (M. 389, 21–5 ab imo), (f. 97) vv. *Τοιοῦτος ἦν ὁ μακάριος — ἂν γένοιτο ἴσον; διὸ παρακαλῶ* (M. 393, 5–395, 13). (ff. 98–111) hom. 43. (ff. 111^{v}–116^{v}) hom. 44; abrumpitur in vv. *Ταύτην δὲ πᾶσαν τὴν* (M. 410, δ') foliis quinque post f. 116^{v} perditis; ex eadem causa subsequens principio trunca facta est. (ff. 117–127) hom. 45; inc. mut. *Τοῦτο καὶ σοφός* (M. 414, 18); pluribus insuper apparet orbata, scilicet inde a vv. *ἂν εἴη μακαριστότ]ερον* usque ad vv. *ὡς πατρίδα οἰκοῦντες* (M. 414, 23–415, 3), folio 117 plus dimidio lacerato. (ff. 127–134) hom. 46. (ff. 134^{v}–141^{v}) hom. 47. (ff. 142–153^{v}) hom. 48. (ff. 153^{v}–158^{v}) hom. 49. (ff. 158^{v}–162^{v}) hom. 50. (ff. 162^{v}–169) hom. 51. (ff. 169–178) hom. 52. (ff. 178^{v}–187) hom. 53. (ff. 187^{v}–197) hom. 54. (ff. 197^{v}–205^{v}) hom. 55. (ff. 205^{v}–215^{v}) hom. 56. (ff. 215^{v}–229^{v}) hom. 57, *Ἐγένετο — καὶ εἰς τὴν γῆν μου. Ἀπόδος μοι — ἣν δεδούλευκά σοι* cod. (ff. 229^{v}–237) hom. 58. (ff. 237^{v}–245) hom. 59. (ff. 245–251) hom. 60. (ff. 251–260) hom. 61. (ff. 260^{v}–270) hom. 62. (ff. 270–278) hom. 63. (ff. 278^{v}–292) hom. 64. (ff. 292–300^{v}) hom. 65. (ff. 301–308) hom. 66. (ff. 308–314^{v}) hom. 67; desiderantur vv. *ἐνταῦθα αἰ]νίττεται — θαυμαστὸς οὗτος καὶ πανά* | (M. 576, 11–577, l. 12 ab imo), duobus foliis post f. 313^{v} perditis; abrumpitur in vv. *Τοῦτο δὲ ἐποίει, οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ οὗτος* (M. 578, 44). Desunt ethicorum lemmata.

Codex marginum amplitudine, scripturae elegantia conspicuus. Constabat fasciculis, ni fallor, 41 quaternionibus (si excipias 1 foliorum novem, 32 et 41 terniones, 33 foliorum septem) in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis (cf. ff. 106. 165. 173. 181. 197. 221. 229). Perierunt fasc. 15 folia quinque posteriora (post f. 116^{v}), fasc. 41 folia omnia praeter tertium (f. 314). Homiliarum inscriptiones et numeri litteris semi-uncialibus, quae dicuntur, exarata; numeri λβ'. λδ'–λς' in rasura, μη'. νγ'–νζ' posterius suppleti; item suppletae sunt in imo uniuscuiusque folio primo notae fasciculorum originales quae magna ex parte exciderunt, bis vero (ff. 118. 126) in folio quod sequitur iustum perperam impositae sunt. F. 1 ab ipso scriba suppletum.

Diversis manibus saec. XIV–XV inscriptiones quaedam: f. 1 summo † *ἀνδρονίκου τοῦ ιερακίτου ἡ βίβλος αὔτ(η)* †, f. imo homiliae(?) principium *Ἔφθασε καιρὸς ἡ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ἀρχὴ — ἀνάστασιν ὡς φιλάνθρωπος.* In membrana ad f. 71 pertinente, inter ff. 67^{v} et 68, † *ὁ ευτελης ἀνάγνώστης καὶ κληρικὸ(s) τῆs ἁγιωτ(ά)τ(ηs) μητροπόλεως σάρδεῶν Μιχαὴλ ο αγαπητὸs καὶ αυτὸ(s) μὰρτηρôν ὑπ(ε)γ(ρα)ψ( )* †; (f. 98) † *καγω Μηχ.*; (f. 212^{v}) † *κἀγὼ Μιχαὴλ ω αγαπιτὸ(s) μαρτήρω αιπι θεοῦ φοβου και πασὶs ἀλυθη* (aliud testimonium praebet f. 198^{v}, sed nomina legere non potui); f. 300^{v} invocatio ad Christum; f. 314 scribarum dimissio *ὥσπερ ξένοι — γράφωντες βίβλου τέλος.* Ff. 106. 187^{v}. 188. 213. 289^{v} scriptiunculae sine pretio. Margines inferiores ff. 125. 216. 234. 299 resecti sine textus damno. In sectura inferiore libri clausi litterae *IO*. Ff. I–II^{v} *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

518 (olim 777). Saec. XI–XII, membran., mm. 324×260, ff. II (chartac. add.). 248, coll. 2, linn. 34–40.

S. **Iohannis Chrysostomi** in Genesim homiliae 31–65 (M. 53–54). (ff. 1–11) homilia 31. (ff. 11–23v) hom. 32, *Καὶ ὤφθη — τῷ ὀφθέντι αὐτῷ. Καὶ ἀπέστη — ἀνατολὰς Βηθήλ* cod. (ff. 23v–30v) hom. 33, *Ἄβρα — τὴν ἀρχήν. Καὶ ἐπεκαλέσατο ἐκεῖ Ἄβρα τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ Θεοῦ* cod. (ff. 30v–38v) hom. 34. (ff. 39–50) hom. 35. (ff. 50–59) hom. 36. (ff. 59–67) hom. 37, *Εἶπεν — κληρονομῆσαι αὐτήν* cod. (ff. 67v–77) hom. 38. (ff. 77v–84v) hom. 39. (ff. 84v–90v) hom. 40. (ff. 90v–101) hom. 41. (ff. 101–111) hom. 42; omittuntur (f. 107v) vv. *μάλιστα δείκνυσι — τὰς ἀμοιβὰς παρέχει* (M. 387, l. 14 ab imo — 388, 28). (ff. 111–121v) hom. 43. (ff. 122–128v) hom. 44. (ff. 129–136v) hom. 45. (ff. 136v–142) hom. 46. (ff. 142–147) hom. 47. (ff. 147–155v) hom. 48. (ff. 155v–158v) hom. 49. (ff. 158v–161v) hom. 50. (ff. 161v–165v) hom. 51. (ff. 166–171v) hom. 52. (ff. 172–178) hom. 53, *νβ'* cod., unde subsequentes uno numero minores factae sunt. (ff. 178–185) hom. 54. (ff. 185–191) hom. 55. (ff. 191v–198) hom. 56. (ff. 198–206v) hom. 57. (ff. 206v–211v) hom. 58, *Καὶ ἀναβλέψας — οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ* cod. (ff. 211v–216) hom. 59. (ff. 216v–220) hom. 60. (ff. 220–225v) hom. 61. (ff. 226–231v) hom. 62. (ff. 231v–236) hom. 63. (ff. 236–243v) hom. 64. (ff. 243v–248v) hom. 65, *Καὶ ἀνέβησαν — Ἰωσὴφ ζῇ* cod. *Ἠθ(ικῶν)* homiliarum 47. 48. 51. 52. 60–62 lemmata perscribuntur.

Fasciculi 32 quaterniones (si excipias 13. 15. 27 terniones, 4 et 31 foliorum septem) in primo singulorum folio signati cruce superius, numeris inferius; computatione arabica saec. XV–XVI aucti sunt. *Πύλη* f. 1, inscriptiones, litterae initiales maiores rubro plerumque colore distinctae. Ipsius scribae correctiones (ff. 85v. 88. 102. 111v), supplementa (ff. 106. 132. 215. 216. 217. 234v. 236. 244v). F. 248v manu longe seriore Act. 1, 1–5. Margines exteriores ff. 38. 46. 86 resecti.

F. 248v manu saec. XV–XVI (Demetrii Lucensis?) *omelie in test(amen)to ueteri. d.* (cf. invent. librorum Sixti IV apud Müntz et Fabre, *La bibliothèque ...*, p. 239 « B. Johannis Chrisostomi Omeliae super Veteri Testamento. Ex membr. in tabulis »). Ff. I–II *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

519 (olim 778). Saec. XIII–XIV, membran., mm. 313×236, ff. III (chartac. add.). 342, coll. 2, linn. 31. Foliorum ordo turbatus sic restituendus: 1. 3–8. 10–17. 2. 18–23. 9. 24–31. 331–338. 32–330. 339–342.

S. Iohannis Chrysostomi et aliorum homiliae pro Quadragesima.

1 s. Iohannis Chrysostomi in Genesim homiliae 31–67 (M. 53–54). (ff. 1. 3–8v. 10–11) hom. 31; desiderantur vv. *πάντων μάθωμεν — σκηναῖς καλύβαις*

με (M. 53, 290, 22-291, 24) uno folio post 8ᵛ perdito. (ff. 11-17ᵛ. 2. 18-22) hom. 32. (ff. 22. 23. 9. 24-28) hom. 33. (ff. 28-31ᵛ. 331-335) hom. 34. (ff. 335-338ᵛ. 32-38) hom. 35. (ff. 38ᵛ-46ᵛ) hom. 36. (ff. 46ᵛ-54ᵛ) hom. 37. (ff. 54ᵛ-64) hom. 38. (ff. 64-71ᵛ) hom. 39. (ff. 71ᵛ-77) hom. 40. (ff. 77-86ᵛ) hom. 41. (ff. 86ᵛ-96ᵛ) hom. 42. (ff. 96ᵛ-106) hom. 43. (ff. 106-113ᵛ) hom. 44. (ff. 113ᵛ-121) hom. 45. (ff. 121-126ᵛ) hom. 46. (ff. 126ᵛ-132) hom. 47. (ff. 132-140ᵛ) hom. 48. (ff. 140ᵛ-144) hom. 49. (ff. 144-147) hom. 50. (ff. 147-152) hom. 51. (ff. 152-158ᵛ) hom. 52. (ff. 158ᵛ-165) hom. 53. (ff. 165-172) hom. 54, *Καλέσασα — εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ Ἡσαῦ ὁ ἀδελφός σου* cod. (ff. 172-178) hom. 55. (ff. 178-185) hom. 56. (ff. 185-195ᵛ) hom. 57. (ff. 195ᵛ-201ᵛ) hom. 58. (ff. 201ᵛ-207) hom. 59. (ff. 207-211ᵛ) hom. 60. (ff. 211ᵛ-217ᵛ) hom. 61. (ff. 217ᵛ-224ᵛ) hom. 62. (ff. 224ᵛ-230) hom. 63. (ff. 230-239ᵛ) hom. 64, *Ἐξῆλθε γὰρ — εὐθηνίας δράγματα* cod. (ff. 239ᵛ-245ᵛ) hom. 65. (ff. 245ᵛ-250) hom. 66, *Ἤγγισαν — καὶ ἀλήθειαν* cod. (ff. 250-256ᵛ) hom. 67, *Εἶπε — γῆν τῶν πατέρων ἡμῶν* cod. Marginibus summis inscribuntur *ἠθικῶν* lemmata.

2 **Andreae Cretensis**, *Ἀνδρέου ἐπισκόπου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου* cod., [1] (ff. 256ᵛ-265ᵛ) oratio in Lazarum quatriduanum (M. 97, 960-985), [2] (ff. 265ᵛ-275ᵛ) *κυ(ριακῇ) τῶν βαΐων*, in ramos Palmarum (M. 985-1017).

3 **s. Iohannis Chrysostomi** [1] (ff. 275ᵛ-281ᵛ) *τῇ μεγάλῃ β'*, homilia in ps. 145, *λόγος τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ β' καὶ εἰς τὸν — δεσμοφύλακα* cod. (M. 55, 519-528). [2] (ff. 281ᵛ-285) *τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ*, eiusdem in beatum Iob * sermo I (M. 56, 563-567) , [3] (ff. 285ᵛ-288ᵛ) *τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ γ'*, in decem virgines * (M. 59, 527-532) , [4] (ff. 288ᵛ-291ᵛ) *τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ*, in Iob * sermo II (M. 56, 567-570). [5] (ff. 291ᵛ-296ᵛ) *τῇ μεγάλῃ δ'*, in Matthaeum hom. 80, *Τοῦ δὲ Ἰησοῦ — ἀνακειμένου, καὶ ὅτι δεῖ τοὺς ἁμαρτάνοντας καὶ ῥαθυμοῦντας νουθετεῖν, καὶ κατὰ φιλαργύρων* cod. (M. 58, 723-730). [6] (ff. 296ᵛ-303) *τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ*, eiusdem in Iob * sermo III (M. 56, 570-576). [7] (ff. 303-312) *τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ ε'*, de proditione Iudae hom. I, *λόγος εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα καὶ εἰς τὸν μυστικὸν δεῖπνον τοῦ σωτῆρος καὶ κατὰ Ἰουδαίων καὶ μνησικάκων* cod. (M. 49, 373-382); conclusio inde a vv. *ποιεῖ ἓν σῶμα γενέσθαι πάντας ἡμᾶς* (f. 311; M. 382, 26) longe fusior. [8] (ff. 312-318) *τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ*, in Matthaeum hom. 82, *Ἐσθιόντων — εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ περὶ τῶν ἀναξίως μεταλαμβανόντων τῶν θείων μυστηρίων* cod. (M. 58, 737-746). [9] (ff. 318-324) *τῇ μεγάλῃ ϛ'*, de cruce et latrone hom. I (M. 49, 399-408). [10] (ff. 324-329ᵛ) *τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ*, **Gregorii Antiocheni** oratio in mulieres unguentiferas (M. 88, 1848-1865), *εἰς τὴν θεόσωμον — τριήμερον ἀνάστασιν* cod. [11] (ff. 329ᵛ-330ᵛ. 339-342) *τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ*, **s. Ioh. Chrysostomi** in sepulturam Domini, *εἰς τὴν*

θεόσωμον ταφὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ ἁγίῳ σαββάτῳ πρωΐ cod. (ed. Savile V, 912–916); noster uno folio apparet editione longior: nam (f. 341, l. 20) post vv. *Χριστὸν ὑποδεξώμεθα* (Sav. 916, 8) prosequitur: *καὶ μάλιστα ὑμεῖς αἱ τὰ χρυσεῖα — καὶ τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἀξιωθῆναι χάριτι κ. τ. λ.* Homilia haec fere tota cum hom. 89 in Matthaeum (M. 58, 781–786, 5) concinit.

Fasciculi 43 quaterniones in prima singulorum pagina ima signati efficiunt codicem. Periit folium supremum fasc. primi (post f. 8ᵛ), item folium supremum fasciculi quadragesimi tertii. Homiliarum inscriptiones et numeri, litterae initiales maiores rubro colore distincta. Folia 19 priora humore atque blattis laesa, non sine scripturae damno. Correctiones, emendationes nonnullas proposuit manus longe posterior; eadem fortasse pluries indicavit quot folia impleat homilia haec aut illa. F. 133ᵛ sententia obsoleta nullius pretii. F. 342ᵛ vacuum. Ff. I–III *πίναξ* <Winckelmanni>.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

520 (olim 780). Saec. XI (ff. 1. 105–111 saec. XV–XVI), membran., mm. 346 × 285, ff. III (II. III chartac. add.). 285, coll. 2, linn. 34.

S. Iohannis Chrysostomi in Genesim homiliae 31–67, f. 1 manu saec. XV–XVI *βιβλίον βᵒᵛ τῆς ἑξαημέρου* (M. 53–54). (ff. 1–10ᵛ) homilia 31. (ff. 11–23ᵛ) hom. 32. (ff. 23ᵛ–31) hom. 33. (ff. 31–39ᵛ) hom. 34. (ff. 39ᵛ–50ᵛ) hom. 35. (ff. 50ᵛ–59ᵛ) hom. 36. (ff. 59ᵛ–68) hom. 37. (ff. 68–78ᵛ) hom. 38. (ff. 78ᵛ–86ᵛ) hom. 39. (ff. 86ᵛ–92ᵛ) hom. 40. (ff. 92ᵛ–103) hom. 41. (ff. 103–112) hom. 42. (ff. 112ᵛ–122ᵛ) hom. 43. (ff. 122ᵛ–130) hom. 44. (ff. 130ᵛ–138ᵛ) hom. 45. (ff. 138ᵛ–144) hom. 46. (ff. 144–150) hom. 47. (ff. 150–159) hom. 48. (ff. 159–162ᵛ) hom. 49. (ff. 163–165ᵛ) hom. 50. (ff. 166–170ᵛ) hom. 51. (ff. 171–177ᵛ) hom. 52. (ff. 177ᵛ–184ᵛ) hom. 53. (ff. 184ᵛ–192ᵛ) hom. 54. (ff. 192ᵛ–199) hom. 55. (ff. 199–206ᵛ) hom. 56. (ff. 207–218) hom. 57, *Ἐγένετο — εἰς τὴν γῆν μου. Ἀπόδος — δεδούλευκά σοι* cod. (ff. 218–224) hom. 58. (ff. 224–230ᵛ) hom. 59. (ff. 230ᵛ–235) hom. 60. (ff. 235–241ᵛ) hom. 61. (ff. 242–249) hom. 62. (ff. 249–255ᵛ) hom. 63. (ff. 255ᵛ–266) hom. 64. (ff. 266–273) hom. 65. (ff. 273–278) hom. 66. (ff. 278–285ᵛ) hom. 67. *Ἠθικῶν* lemmata in summis foliis a quibus initium sumunt inscripta.

Codex eleganter perscriptus. Constabat fasciculis 36 quaternionibus (praeter 14 et 15 septem foliorum) in prima uniuscuiusque pagina summa antiquius cruce, litteris autem posterius ut videtur dextrorsum signatis. Perierunt fasc. primi folium primum atque fasc. quartus decimus totus, quae saec. XVI suppleta sunt (ff. 1. 105–111); item periit fasc. supremi folium ultimum, quod revera vacabat scriptura. Inscriptiones, litterae

initiales maximae et maiores rubro colore exaratae. F. 190ᵛ nota *δευτέρομα ἔχη το* (?) *ἀντιβόλη*.

Nota emptionis (f. 285ᵛ): *ἠγῶράσθη αὐτὴ εἰ πάντερπνως βήβλῶς παρα Νικῶλάου ἐπισκοπ(ου) Τήνου καὶ τῆς Μηκόνοῦ καὶ Ρωδίῶν ἧς μινᾶν νῶένβριῶν ἡνδ. πρῶτις* (A. D. 1452). *καὶ εὔχεσθ(ε) μοὶ διὰ τὸν κύριον οἱ ἀναγινῶσκωντ(ες) τῖνδαὶ τιν βήβλὼν ταῦτὶν. ἀμῖν γενοῖτω κύριε* (agitur fortasse de Nicolao Lenda, quem memorat Eubel in Hierarchia catholica Medii aevi II², 1914, p. 276).

F. 284ᵛ superstitiosa quaedam prorsus obscura; alia eiusdem indolis, ut videtur, nunc evanida in ff. 36. 37. 39ᵛ. Margines exteriores ff. 72. 76. 188. 199, inferior f. 282 resecti. Signacula ex corio rubro plura eminent. In ora inferiore libri clausi: *ἐξαημέρου τὸ β*ᵗᵖ (cf. inscriptio f. I et index librorum Sixti IV apud Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 240: « B. Iohannis Chrisostomi Exameros pars secunda. Ex membr. in pavonazio »). Ff. II–III *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩; f. I vacuum.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

521 (olim 377). Saec. XI, membran., mm. 380×276, ff. 424, coll. 2, linn. 32.

S. Iohannis Chrysostomi in Genesim homiliae 1–33 (M. 53). (ff. 1–7ᵛ) homilia 1. (ff. 7ᵛ–15) hom. 2. (ff. 15–24ᵛ) hom. 3. (ff. 24ᵛ–35ᵛ) hom. 4. (ff. 35ᵛ–43ᵛ) hom. 5. (ff. 43ᵛ–54) hom. 6. (ff. 54–65) hom. 7, *Καὶ εἶπεν — καὶ ἐγένετο οὕτως* cod. (ff. 65–73ᵛ) hom. 8. (ff. 73ᵛ–81ᵛ) hom. 9. (ff. 81ᵛ–94ᵛ) hom. 10. (ff. 94ᵛ–105) hom. 11. (ff. 105–115) hom. 12, *εἰς τὰ ἀκόλουθα — ὅτε ἐγένετο* cod. (ff. 115–123ᵛ) hom. 13. (ff. 123ᵛ–134ᵛ) hom. 14, *Καὶ ἔλαβε — φυλάσσειν, καὶ ἐνετείλατο κύριος ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ* cod. (ff. 134ᵛ–145ᵛ) hom. 15, *Τῷ δὲ Ἀδὰμ — εἰς γυναῖκα, καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδὰμ* cod. (ff. 145ᵛ–158ᵛ) hom. 16. (ff. 158ᵛ–180) hom. 17, *Καὶ ἤκουσαν — δειλινόν. Καὶ ἐκρύβησαν — ὅτι γυμνὸς εἶ καὶ τὰ ἑξῆς* cod. (Gen. 3, 9–12); omittuntur vv. *ἃ ὀφθαλμὸς — ἡμᾶς ἀξιωθῆναι* ut in codd. 512–515. (ff. 180–194ᵛ) hom. 18, *Καὶ ἐκάλεσεν — ἐνέδυσεν αὐτούς* cod. (ff. 194ᵛ–206ᵛ) hom. 19. (ff. 206ᵛ–219) hom. 20, *Καὶ ἔγνω Κάϊν τὴν γυναῖκα — ἦν οἰκοδομῶν πόλιν* (Gen. 4, 17) cod. (ff. 219–234ᵛ) hom. 21 ut in cod. 515, ff. 117ᵛ–125ᵛ. (ff. 234ᵛ–251) hom. 22. (ff. 251–265ᵛ) hom. 23. (ff. 265ᵛ–284) hom. 24. (ff. 284ᵛ–301) hom. 25. (ff. 301–316ᵛ) hom. 26. (ff. 316ᵛ–334ᵛ) hom. 27, *Καὶ ᾠκοδόμησε — θυσιαστήριον καὶ ὀσφράνθη κύριος ὀσμὴν εὐωδίας* cod. (ff. 334ᵛ–348) hom. 28. (ff. 348–366) hom. 29, *Καὶ ἤρξατο — καὶ ἐμεθύσθη, καὶ ἐγυμνώθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ* cod. (ff. 366–380ᵛ) hom. 30. (ff. 380ᵛ–395ᵛ) hom. 31. (ff. 395ᵛ–414) hom. 32. (ff. 414ᵛ–424ᵛ) hom. 33.

Codex litteris amplioribus accurate perscriptus. Constat fasciculis 53 quaternionibus cruce atque numeris (cf. ff. 105. 161. 249. 321) in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis; crux deest in fasc. 12–20, fasciculorum numeri plerique ferro excisi

sunt. Homiliarum complurium πύλαι, aliarum ornatus, litterae initiales maximae caeruleo et viridi coloribus atque auro picta, non semel posterius (e. g. ff. 24v. 158v. 219. 250) panniculo munita; inscriptiones, numeri, litterae initiales maiores auro atque rubro liquore distincta. Ipsius scribae supplementa brevissima in ff. 38. 41v. 191. 235. 333. 391v, notae ἐρώ(τησις) et ἀπό(κρισις) in ff. 302v. 409, obiectionis significatio in f. 67. F. 266 imo nota ad lectionem liturgicam hom. 24 (1 sept.) pertinens. Quot folia impleant homiliae 17-26 in initio singularum notavit manus longe posterior. Margines exteriores ff. 165. 240 resecti. F. 268v bestia volucris, f. 284 vultus virilis delineata.

F. 1 summo numerus antiquior *46*. In sectura inferiore libri clausi *Η ἐξαήμερος* τὸ(Α"?).

Inter libros Sixti IV noster fortasse recensitus est (Müntz et Fabre, *La bibliothèque*... p. 238: « B. Johannis Chrisostomi Exameron. Ex membr. sine tabulis »).

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

522 (olim 605). Saec. XI, membran., mm. 318×242, ff. 169, coll. 2, linn. 29-33.

S. Iohannis Chrysostomi homiliae variae. [1] (ff. 1–8v) de paenitentia homilia 8, *ὑπόμνημα εἰς τὸν προφήτην Ἠσαΐαν* cod. (M. 49, 335–344). [2] de incomprehensibili sermones VI (M. 48, 701–748, 795–802), nempe (ff. 9–16v) sermo 1, (ff. 16v–26) sermo 2, (ff. 26v–35) sermo 3, (ff. 35–44) sermo 4, (ff. 44–54) sermo 5, (ff. 54–60) sermo 11, *περὶ ἀκαταλήπτου. ἐρρέθη δὲ ἐν τῇ καινῇ ἐκκλησίᾳ. λό(γος) ϛ'* cod. [3] (ff. 60–68v) in psalmum 100* (M. 55, 629–636). [4] in Isaiam interpretatio (M. 56, 11–94) sine capitum distinctione. (ff. 68v–70) prooemium, (ff. 70–84) in cap. 1, (ff. 84–96v) in cap. 2, (ff. 96v–112) in cap. 3, (ff. 112–114) in cap. 4, (ff. 114–125v) in cap. 5, (ff. 125v–135v) in cap. 6, (ff. 135v–149v) in cap. 7, (ff. 149v–154) in cap. 8. [5] (ff. 154v–169v) ⟨sermo⟩ de capto Eutropio (M. 52, 395–414).

Fasciculi 21 quaterniones et folium unum efficiunt codicem. Notae antiquae desiderantur; ιβ' in fine fasc. 20 (f. 160v) inscripta ad fasciculorum enumerationem non videtur pertinere. Sermonum ornatus, inscriptiones, litterae initiales maximae rubro liquore distinctae. Emendationes nonnullae, pluribus locis erasis et suppletis, ab ipso scriba propositae.

Codicem totum perlustravit, plura correxit (e. g. ff. 136v. 153) et supplevit (e. g. ff. 76v. 105. 119. 152v) vir doctus saec. XV, Isidorus fortasse cardinal Ruthenus, qui in ff. imis 117v–119 fusius disseruit de a l l e g o r i a apud Chrysostomum (In Is. 5, 7: M. 56, 60, 13). Eadem, ut videtur aetate, notis arabicis fasciculi praediti sunt. F. 1 morosus quidam saec. XIV–XV haec exaravit: *τὸ παρὸν βιβλίον ἔχει τὸν παρόντα λόγον* (de paen. homilia 8) *πεζότερον καὶ ταῖς ἐνν(ο)ίαις οὐχ ὅμοιον τοῖς Χρ(υσοστό)μ(ου). εἶτα τοὺς ἓξ περὶ ἀκαταλήπτ(ου). καὶ εἰς τὸν ρ' ψαλμὸν μετὰ ταῦτα. καὶ τότ(ε) ἐξήγησιν εἰς τὸν Ἠσαΐαν. μετὰ τὴν ἐξήγησιν δὲ καὶ ἕτερον λόγον. τὰ δὲ γνήσι(α) καὶ γνώριμα τοῦ Χρ(υσοστό)μ(ου) συγγράμματα οἱ ἓξ περὶ ἀκαταλήπτ(ου) λόγ(οι) καὶ τὰ εἰς τὸν Ἠσαΐαν.* Ibidem manu ⟨Io. Tortelli⟩: *Jo. chrysostomj sup(er) Jsaiam. et omeliae. VI. de inconprehensibilitate dej* (cf. Muntz et Fabre, *La bibliothèque* ...,

p. 240: « B. Johannis Chrisostomi super Esaia propheta in Incomprehensibilitate Deitatis. Ex membr. in rubro », melius vero [*op. cit.*, p. 319] « ... Chrisostomi super Ysaia et homelie VI de Incomprehensibilitate dei »). F. 169 laceratum non sine textus damno; margo inferior f. 135 excisus. Foliorum sectura auro tacta.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

523 (olim 345). Ann. 1554 ut videtur, chartac. (ff. I. 409 membran.), mm. 334 × 232, ff. VI. 409 (+381a; I–V. 405–409 add.), linn. 30.

S. Iohannis Chrysostomi homiliae in psalmos (M. 55). (ff. 1–19v) in ps. 4; des. *ἐπ' ἐλπίδι κατῴκισάς με.* (ff. 20–29v) in ps. 5. (ff. 29v–37v) in ps. 6. (ff. 38–60v) in ps. 7; omittuntur vv. *τὰ δίκτυα — κελεύσας γὰρ ἀναιρεῖσθαι* (M. 102, ll. 7–2 ab imo). (ff. 61–73) in ps. 8. (ff. 73–88v) in ps. 9; des. *ἵνα καὶ διορθώμεθα.* (ff. 89–92v) in ps. 10. (ff. 92v–96v) in ps. 11; des. in vv. *ἡμῖν τιμωρίας γένηται.* (ff. 96v–98) in ps. 12; des. in vv. *σπουδαιότεροι οἱ ὀλίγωροι γένωνται* (M. 150, l. 3 ab imo). (ff. 98–108v) in ps. 41. (ff. 108v–122) in ps. 43. (ff. 122v–141) in ps. 44. (ff. 141–145) in ps. 45. (ff. 145–152v) in ps. 46; in fine omittuntur vv. *τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος — πληρώματα.* (ff. 153–157v) in ps. 47; des. in vv. *τῶν ἐγγόνων γένονται τῶν ἑαυτῶν* (M. 221, l. 8 ab imo). (ff. 157v–174) in ps. 48; deficit in vv. *ἀπό τε τῆς ἐπιβλαβοῦς διακονίας* (M. 240, 38). *καὶ τίς τοῦτον.* (ff. 174v–190) in ps. 49. (ff. 190v–196) in ps. 108, *Ὁ Θεὸς — ἐπ' ἐμὲ ἠνοίχθη* cod. Scholion (f. 194) de sacerdotio Hierosolymitano (M. 262, n. c). (ff. 196v–209v) in ps. 109. (ff. 209v–219v) in ps. 110. (ff. 220–228) in ps. 111, doxologia omissa. (ff. 228v–232) in ps. 112. (ff. 232v–241v) in ps. 113. (ff. 242–246) in ps. 114. (ff. 246–252v) in ps. 115. (f. 253) in ps. 116. (ff. 253v–262v) in ps. 117. (ff. 262v–267) in ps. 119; omittitur inscriptio. (ff. 267v–270) in ps. 120. (ff. 270–273v) in ps. 121. (ff. 273v–275) in ps. 122. (ff. 275v–278v) in ps. 123. (ff. 278v–281v) in ps. 124. (ff. 281v–283v) in ps. 125. (ff. 284–286) in ps. 126. (ff. 286–291v) in ps. 127. (ff. 291v–293) in ps. 128. (ff. 293v–297) in ps. 129. (ff. 297–299) in ps. 130. (ff. 299–303v) in ps. 131. (ff. 303v–304v) in ps. 132. (ff. 305–306) in ps. 133. (ff. 306v–317) in ps. 134. (ff. 317–321v) in ps. 135. (ff. 322–324) in ps. 136. (ff. 324v–327v) in ps. 137. (ff. 327v–334v) in ps. 138. (ff. 335–341v) in ps. 139. (ff. 341v–354v) in ps. 140. (ff. 355–359) in ps. 141. (ff. 359–368) in ps. 142. (ff. 368v–375) in ps. 143. (ff. 375v–382) in ps. 144. (ff. 382–384v) in ps. 145. (ff. 384v–387) in ps. 146. (ff. 387–392) in ps. 147; dividitur in duas partes: prior procedit usque ad

vv. καθὼς ἂν οἷόν τε ᾖ (M. 483, 6), altera inc. *Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν ρμζ' ψαλμόν. Ἐπαίνει κ. τ. λ.* (ib.). (ff. 392ᵛ–399ᵛ) in ps. 148. (ff. 399ᵛ–402) in ps. 149. (ff. 402ᵛ–404) in ps. 150.

Ff. I. 409 ex codice latino saec. XIV avulsa, exhibent fragmenta Decreti Gratiani littera Bononiensi perscripta, hoc ordine sese excipientia: (f. Iᵛ. I) causae 22 quaest. 1 cap. 14 — quaest. 2 cap. 4 *peccatum est. Nec ideo*; (f. 409ʳ·ᵛ) causae 32 quaest. 5 cap. 16 inde a vv. *nec adulte*]*ra nec fornicaria dici potest*, usque ad quaest. 7 cap. 6 *ad Damasum presbyterum*. Glossae in marginibus et inter lineas.

Liber a Francisco graeco ante diem 9 ianuarii 1555, demonstrantibus Bibliothecae Apostolicae expensis, absolutus (L. Dorez, *Le registre des dépenses* ..., p. 184). Ex exemplo satis antiquo perscriptus est, ut suadent notae ὑπ(όδειγμα), ἐρώ(τησις), λύ(σις) in ff. 50. 73ᵛ. 74 atque obiectionum significationes in ff. 13ᵛ. 49ʳ. 49ᵛ. Constat fasciculis 51 quaternionibus, si excipias 43 ternionem, primis subsequentis verbis in ultima singulorum pagina distinctis; additae sunt chartae quattuor in principio (ff. II–V) et totidem in fine (ff. 405–408). Emendationes plures, praesertim in initio libri. Foliorum acies caeruleo liquore tactae.

F. Iᵛ summo nota *39*. Ff. II–VIᵛ. 404ᵛ–408ᵛ sine scriptura.

Integumentum ex corio castaneo signato, fibulis atque catena olim munitum. In tabulis scuta Pauli IV; in dorso et in tabula anteriore schedula saec. XVII cum nota rubra *523*.

524 (olim 346). Saec. XI, membran., mm. 277×202, ff. 181 (+ 168ᵃ. 174ᵃ), linn. 25.

Homiliae in psalmos 5–15 et 43, nempe s. Iohannis Chrysostomi in ps. 5–12. 43, aliorum in ps. 6–11. 13–15.

[1] (ff. 1–3) **s. Iohannis Chrysostomi** in ps. 5; inc. mut. *ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω* (M. 55, 68, l. 2 ab imo). [2] (ff. 3–10) eiusdem, revera **Asterii** Amaseni, in ps. 6 (M. 40, 444–460 A 3 *ὁπλίζονται*). [3] (ff. 10–20) *τοῦ αὐτοῦ*, nempe **s. Ioh. Chrysostomi** (siglum *Χρ* in margine adscriptum est) in eundem psalmum (M. 55, 71–80); des. *Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.* [4] (ff. 20–28) eiusdem, **Asterii** nempe, in ps. 7 (M. 40, 460–477). [5] (ff. 28–55ᵛ) eiusdem ⟨**s. Ioh. Chrysostomi**⟩, *Χρ(υσοστόμου)* in margine, in eundem psalmum (M. 55, 80–106). [6] (ff. 55ᵛ–57) eiusdem * in ps. 8; inc. *Ἡ θεϊκὴ καὶ προαιώνιος ἐκ τοῦ τάφου ἐβλάστησεν ἄμπελος*, des. *ἠκούσθη αὐτοῦ τὸ εὐαγγέλιον.* [7] (ff. 57–63) eiusdem * in eundem psalmum *ἄλλως*; inc. *Ὢ τῆς θαυμαστῆς καὶ ταχείας νίκης*, des. *ἐπαινέται καὶ προσκυνηταὶ τοῦ Θεοῦ γενώμεθα.* [8] (ff. 63–66ᵛ) eiusdem * in eundem psalmum *ἄλλως*; inc. *Ἡ τοῦ κυρίου ἀνάστασις τὸ ἔαρ διπλοῦν*, des. *καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον, ἵνα σε*

δοξάζωμεν ὅτι αὐτῶι σοι πρέπει ἡ δόξα κ. τ. λ. [9] (ff. 66v–69v) eiusdem * in eundem psalmum ἄλλως; inc. Καλὰ τὰ ἐπινίκια τῶν ἁγίων ᾄσματα, des. ὑπεράνω τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων ἐκάθισεν. [10] (ff. 69v–85) eiusdem, Χρ(υσοστόμου) in margine, in eundem psalmum ἄλλως (M. 55, 104–121). [11] (ff. 85v–92v) eiusdem * in ps. 9; inc. Ὃν τρόπον ἱμάτιον ῥυπαρὸν ὕδατι πλύνεται, des. ὁ ἐν αὐτοῖς ὡς Θεὸς τιμώμενος. [12] (ff. 93–114v) eiusdem, Χρ(υσοστόμου) in margine, in eundem psalmum (M. 55, 121–140); des. ἀλλ' ἵνα καὶ διορθώμεθα, ἐν Χριστῷ — ᾧ ἡ δόξα. [13] (ff. 114v–122v) eiusdem * in ps. 10; inc. Ἐπὶ μὲν τοὺς δυνάστας καὶ τοὺς ἄρχοντας, des. καὶ εἶδεν ὃ ἠθέλησεν, αὐτῶι ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. [14] (ff. 122v–127) eiusdem, Χρ(υσοστόμου) in margine, in eundem psalmum (M. 55, 140–144). [15] (ff. 127–132) eiusdem * in ps. 11; inc. Σώζειν ποιμένες καὶ βουκόλοι, des. κρατῆται, πίπτει καὶ διαφθείρεται. [16] (ff. 132–139v) eiusdem * in eundem psalmum ἄλλως; inc. Βαρεῖα μὲν καὶ καθ' ἑαυτὴν ἡ ὁδοιπορία, des. τραύματα τῶν ἐνθυμιῶν θεραπεύσατε. [17] (ff. 139v–141) eiusdem * in eundem psalmum ἄλλως; inc. Ἀναστάσεως Χριστοῦ ἑορταὶ καὶ ἄγγελος, des. ἵνα τὸν ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψάλλωμεν Χριστῶι συνανιστάμενοι. [18] (ff. 141–146) eiusdem, Χρ(υσοστόμου) in margine, in eundem psalmum (M. 55, 144–149); des. Ἐννοήσαντες τοίνυν τὴν τιμήν, ἀξίαν παράσχωμεν τὴν ἀρετήν, ἵνα μὴ τῆς τιμῆς ἡ ὑπερβολὴ ἐφόδιον ἡμῖν τιμωρίας γένηται, ἐν Χριστῷ κ. τ. λ. [19] (ff. 146–151) eiusdem, Χρ(υσοστόμου) in margine, in ps. 12 (M. 55, 149–151). [20] (ff. 151v–164) eiusdem * in ps. 13 (M. 55, 549, l. 17 ab imo Ὥσπερ δοῦλος φιλοδέσποτος –558). [21] (ff. 164–171v) eiusdem * in ps. 14; inc. Ἔργοις ὁμοῦ καὶ λόγοις πεπλήρωται, des. μετόχους ἡμᾶς καὶ κληρονόμους ἀπεργασάμενος χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τῆι αὐτοῦ, ὅτι αὐτῶι πρέπει τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. [22] (ff. 171v–178v) eiusdem * in ps. 15; inc. Ἡ τῶν προφητικῶν ψαλμῶν μνήμη, des. ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῶ, ὧι ἡ δόξα κ. τ. λ. Ex variis auctoribus, Didymo praesertim, videtur concinnata. [23] (ff. 178v–181v) eiusdem ⟨Ioh. Chrysostomi⟩ in ps. 43; abrumpitur in vv. παρακλήσεως. Ἀναγκαῖον (M. 55, 167–169, 41).

Liber initio et fine mutilus. Constat hodie fasciculis 23 quaternionibus, praeter 20 septem foliorum. Notae perierunt, si excipias vestigium, ut videtur, litterae η' in summo folio 25 dextrorsum servatum, ex quo conici potest fasciculos quattuor priores decidisse. Annotationes nonnullae ipsius scribae passim, manuum trium longe posteriorum in ff. 69v. 106. 130. F. 130 correctio N(icolai) A(lemanni). F. 174 fere totum laceratum non sine magno scripturae damno.

F. 1 summo numerus *6* cancellatus; ib. manu saec. XV–XVI *expositio psalterij: –*, alia manu (Nicolai Maiorani?) *imperfecta a sexto psalmo i(n) 43*. F. 181 humore et tineis laesum.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

525 (olim 788). Saec. XI, membran., mm. 373×290, ff. I. 279 (I et 279 add.), coll. 2, linn. 42.

Variorum auctorum homiliae aut commentarii in psalmos 1–76. Praemittuntur [1] (ff. $1^{r.v}$) **Cosmae Indicopleustae** prologus in Psalmos (M. 55, 531–534) ex Topographia christiana (lib. V, ed. Winstedt, Cambridge 1909, p. 176, 13–177, 26; 178, 5–14), quibusdam in fine additis, desumptus. [2] (f. 1^{v}) *Ἐισὶν οἱ λεγόμενοι ἐν προσευχῇ ψαλμοὶ οὕτως* (*Ἐις τὸν λογισμὸν τῆς ἀκιδίας ψαλμὸν νγ' καὶ νδ' — οἱ αὐτοὶ λέγοντε καὶ ἐπὶ παντὸς πολέμου καὶ ἐπιριας*). [3] (ff. 1^{v}–3) *λέξεις τῶν ρν' ψαλμῶν*, fere ut apud Pasinium (Codices manuscripti Bibliothecae Regii Taurinensis Athenaei I, 1749, p. 190–193). [4] (f. 3) *λέξ(ε)ις τῶν ιδ' ᾠδῶν* (*Τριστάτας: τρίτης μύρας ἄρχ(ον)τ(ας) — Παράτινον τὸ ἔλε(ος): μὴ ἀποκόψης, μὴ ἀποστήσης*). [5] (f. $3^{r.v}$) modus inveniendi Pascha, *πασχά(λιον) πάνυ σύντομ(ον) εὑρεθ(ὲν) ἐν δ(α)κτυλιδιω ἠλεκτρίνῳ ἡνικα τὰ θεμέλια ἐτίθεντ(ο) τοῦ φόρου*, fere ut in cod. 392, f. 337^{v}. [6] de fide, nempe [a] (f. 3^{v}) *ὁποῖον δεῖ ἔχειν ἡμᾶς τὸ φρόνημ(α) πε(ρὶ) Θεοῦ*, fere ut in Typico ed. Venetiis anno 1577, p. $ρλθ^{v}$; [b] (f. 3^{v}) *πῶς δεῖ πιστεύειν. Ἐις Πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, ὁμολογεῖν τὴν σάρκωσιν — ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ* (op. cit., p. $ρλη^{v}$). Sequuntur (ff. 3^{v}–4) aliae *ἐρωταποκρίσεις* theologicae; prior *Ἐρώ(τησις). Ἐπὶ τῆς θεολογίας πόσας φύσεις ὁμολογεῖν δεῖ; Ἀπό(κρισις). Μίαν*; ultima *Ἐρώ(τησις). Κατὰ τί κοινων(εῖ) ὁ Χριστὸς τῷ Θεῷ καὶ πατρι; Ἀπό(κρισις). Κατὰ τὴν φύσιν κοινωνεῖ ὁ Χριστὸς — τέλειος ἄνθρωπος.* [7] (ff. 4–5^{v}) ex epistola s. **Athanasii** ad Marcellinum excerpta in unum compacta; inc. *Πᾶσα μέν, ὦ τέκνον, ἡ καθ' ἡμᾶς* (M. 27, 12 B 3), des. *εἰς ὠφέλειαν συντεθεὶς τοῖς ἀνθρώποις* (37 C 15).

(ff. 7–8^{v}) Anonymi in psalmum 1. Praecedit prologus de psalmis et psalterio, qui inc. *Ὁ τῆς βίβλου σκοπὸς τῶν ψαλμῶν*, des. *πᾶσα πνοή φησιν αἰνεσάτω τὸν κύριον.* Commentarius anonymus ex variis auctoribus, ut videtur, concinnatus est; eiusdem indolis sunt alii subsequentes sine auctoris nomine relicti. Inc. *Ἀπὸ μακαρισμοῦ τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο*, des. *οἷς συμβέβηκεν ἠσεβηκέναι καταλειπομένων, τῷ δὲ Θεῷ κ. τ. λ.*; (ff. 8^{v}–10^{v}) in ps. 2; inc. *Δυσὶν ἐντυχόντες ἑβραϊκοῖς ἀντιγράφοις*, des. *οἱ διὰ πίστεως καὶ ἔργων τοῦτο ἐπιδειξάμενοι ἐν αὐτῷ Χριστῷ κ. τ. λ.*; (ff. 10^{v}–12) in ps. 3; inc. *Δοκεῖ ὁ ψαλμὸς εἰρῆσθαι μὲν τῷ Δαυὶδ*, des. *διὰ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν ἐλπίδος, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου κ. τ. λ.* (ff. 12^{v}–23^{v}) s. **Iohannis Chrysostomi** in ps. 4 (M. 55, 39–60, l. 9 ab imo *ἐπ' ἐλπίδι κατῴκισάς με*); (ff. 23^{v}–29) in ps. 5; (ff. 29–34) in ps. 6; (ff. 34–47^{v}) in ps. 7; (ff. 47^{v}–55^{v}) in ps. 8; (ff. 55^{v}–66) in ps. 9; (ff. 66–68) in ps. 10; (ff. 68–71) in ps. 11; (ff. 71–72) in ps. 12; post vv. *σπουδαιότεροι οἱ ὀλί-*

γωροι γένωνται (f. 72, l. 13; M. 150, l. 3 ab imo) noster ab editis omnino discrepat. (ff. 72v-73v) Anonymi in ps. 13; inc. Ἐπειδὴ ταῦτα προφητικῶς εἴρηται, des. τῷ προπάτορι τεθείσης ὀνομασίας κληρονομήσαντες, ἐν αὐτῷ Χριστῷ κ. τ. λ. (ff. 73v-76v) s. **Basilii** in ps. 14 homilia 1 (M. 29, 249-264 C 7 βασιλεία τῶν οὐρανῶν), (ff. 76v-80) homilia 2 (M. 264-280). (ff. 80-82) Anonymi in ps. 15; inc. Τῷ μὲν Δαυὶδ ἐπιγέγραπται ὁ ψαλμὸς ἢ τοῦ Δαυὶδ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτάς, des. ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ, αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν; (ff. 82-83v) in ps. 16; inc. Ἱκετεύει διὰ τῆς προσευχῆς τὸν Θεὸν ἀκροατὴν γενέσθαι, des. ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον αὐτοῦ, οὗ γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι κ. τ. λ.; (ff. 84-89) in ps. 17; inc. Τέλος ἐν τούτοις ληπτέον τὴν κατὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν νίκην, des. ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα κ. τ. λ.; (ff. 89-90v) in ps. 18; inc. Καὶ ὁ παρὼν ψαλμὸς ἐπινίκιος εἴρηται, des. καὶ τῆς τῶν δαιμόνων δουλείας λυτρούμενον, διὸ αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα κ. τ. λ.; (f. 91r-v) in ps. 19; inc. Ἔστι μὲν τῷ Δαυὶδ ἀνακείμενος ὁ ψαλμός, des. ἡμῶν ἀμυντήριον ἀκαταμάχητον ἡ τοῦ Θεοῦ προσηγορία; (ff. 91v-93) in ps. 20; inc. Εἰς ἀγαθὸν τέλος καὶ ὁ παρὼν ψαλμὸς ἀναπέμπων, des. τὰς σὰς θαυματουργίας διεξιόντες, ὅτι σοι πρέπει κ. τ. λ.; (ff. 93-97) in ps. 21; inc. Ἡ τοῦ ψαλμοῦ προγραφὴ πᾶσαν τὴν ὑπόθεσιν, des. πνεῦμα τῆς υἱοθεσίας δούς, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι κ. τ. λ.; (ff. 97-98) in ps. 22; inc. Μέση τυγχάνει κατάστασις, des. ζωῆς τὸ ἄπειρον καὶ ἀθάνατον σημήνας, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι κ. τ. λ.; (ff. 98v-99v) in ps. 23; inc. Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις εὗρον « τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων », des. μεθ' ὧν καὶ ἡμεῖς δόξαν ἀναπέμπωμεν τῷ Πατρὶ κ. τ. λ.; (ff. 100-102v) in ps. 24; inc. Ἐπεὶ μήτε ψαλμὸς ἐπιγέγραπται, des. ῥύσαιτο Θεὸς ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ; (ff. 102v-104) in ps. 25; inc. Ἰδίως δ' ἄν τις ἐπὶ τὸν Δαυὶδ ἀναφέρων, des. λυτρωθῆναι καὶ ἐλεηθῆναι ἀξιοῖ; (ff. 104-106) in ps. 26; inc. Καὶ ἐνταῦθα διὰ τῆς παρούσης προγραφῆς, des. κατὰ πάντας τοὺς προειρημένους τρόπους; (ff. 106-108) in ps. 27; inc. Τῶν πρὸς τὸν Θεὸν βοώντων καὶ ἀναφερόντων τὰς εὐχάς, des. τῆς οὐρανίου βασιλείας καταξιώσει, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι κ. τ. λ. (ff. 108-114) s. **Basilii** in ps. 28 (M. 29, 280-305); (ff. 114-116) eiusdem in eundem psalmum * (M. 30, 72-81); (ff. 116-120) in ps. 29 (M. 29, 305-324). (ff. 120-123) Anonymi in ps. 30; inc. Οὔτε ἐν τῇ τῶν Ἑβραίων γραφῇ, des. κραταιοῦσθε τοὺς λογισμοὺς πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ.; (ff. 123-124v) in ps. 31; inc. Πολλὰ κακώσας ἑαυτὸν ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι, des. ὡς γενομένῳ αἰτίῳ ἀρετῆς πάσης καὶ καθαρότητος, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι κ. τ. λ. (ff. 124v-130v) s. **Basilii** in ps. 32 (M. 29, 324-349); (ff. 130v-139v) eiusdem in ps. 33 (M. 29, 349-385). (ff. 139v-142v) Anonymi in ps. 34; inc. Ὅτι μὲν ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ Σαούλ, des.

τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ κ. τ. λ.; (ff. 142v–144) in ps. 35; inc. Οὔτε ψαλμός, οὔτε ᾠδή, οὔτε τι τῶν τοιούτων ἐπιγέγραπται, des. ὡς εἰς τὸ σκότος ἀποπεμπόμενοι τὸ ἐξώτερον, οὗ ῥυσθείημεν ἅπαντες ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.; (ff. 144–147) in ps. 36; inc. Καλὴν καὶ θαυμαστὴν νουθεσίαν ὁ ψαλμὸς περιέχει, des. εἰς τὸν μέλλοντα βίον τῷ εἰρηνικῷ ἀνθρώπῳ, ἐν Χριστῷ κ. τ. λ. (ff. 147–152v) s. Basilii * in ps. 37 (M. 30, 81–104 A 15 ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ: *Ab hoc loco desunt in editis. Laur. Zac⟨cagnius⟩* notavit); prosequitur codex: Ὅτι οὐκ ἐμαυτῷ θαρρῶν (cf. M. 23, 345 A 14), des. καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ πατρὶ κ. τ. λ. (ff. 152v–154v) Anonymi in ps. 38; inc. Τὴν κιβωτὸν ὁ Δαυὶδ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀγαγών, des. τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον, οὗ ῥυσθείημεν ἅπαντες ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.; (ff. 154v–156v) in ps. 39; inc. Τὸν μὲν προκείμενον ψαλμὸν εἰρῆσθαι νομίζομεν ἐκ προσώπου τοῦ νέου λαοῦ, des. τοῖς ἀνθρώποις ταύτην παρασχεθῆναι, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι χάριτι κ. τ. λ.; (ff. 156v–157v) in ps. 40; inc. Ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίῳ, des. τελευτῶν δὲ εἰς τὸν μετὰ χεῖρας, ἐν Χριστῷ κ. τ. λ. (ff. 158–161v, l. 7) eiusdem, ⟨**s. Ioh. Chrysostomi**⟩, in ps. 41; inc. Ὥσπερ ὁ προφήτης ὑπόδειγμα ζητεῖ (M. 55, 161, 24) et procedit usque ad vv. καθ' ἑκάστην προσδοκῶν τὴν ἡμέραν (166, l. 2 ab imo). Subditur (ff. 161v–162v) anonymi auctoris commentarius in versiculos 4 ss., qui inc. Ὁ τῶν προφητῶν χορὸς ἐπειδὴ ἑώρα, des. τῷ δὲ Θεῷ πρέπει δόξα σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν κ. τ. λ.; (ff. 162v–163v) in ps. 42; inc. Ἀνεπίγραφος καὶ οὗτος ὁ ψαλμὸς παρ' Ἑβραίοις, des. καὶ ἡμεῖς δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ πατρὶ κ. τ. λ. (ff. 163v–172v) eiusdem, ⟨**s. Ioh. Chrysostomi**⟩, in ps. 43 (M. 55, 167–182); (ff. 172v–184v) in ps. 44; (ff. 184v–187) in ps. 45; (ff. 187–192) in ps. 46; (ff. 192–195) in ps. 47; des. διδάσκαλοι τῶν ἐγγόνων γένωνται τῶν ἑαυτῶν (M. 221, l. 8 ab imo); (ff. 195–204) in ps. 48; duobus foliis avulsis, uno scilicet post f. 200v et altero post f. 202v, desiderantur vv. παρεσυνε]βλήθη τοῖς κτήνεσι — καὶ ὁ μέν φησιν Ἴπ| (M. 232, 9–233, l. 4 ab imo) atque vv. τοῦ ὑπηκόου καταφρονούμενος — Ἐννόησον δὲ καὶ (M. 237, 12–238, l. 7 ab imo); (ff. 204–214) in ps. 49. (ff. 214–218) Incerti in ps. 50; inc. Τοῦ προφητικοῦ πνεύματος ὁ Δαυὶδ ἐπακούσας, des. ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐνεργεῖται διὰ τῆς σωτηρίου χάριτος, ἐν Χριστῷ κ. τ. λ. ⟨**Hesychii Hierosolymitani**⟩ (ff. 218–219v) in ps. 51; inc. Ἔχει καὶ ταύτην ἡ βίβλος τῶν Βασιλειῶν τὴν ἱστορίαν, des. ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται; (ff. 219v–220v) in ps. 52; inc. Τῶν ἄλλων ἑρμηνευτῶν αἱ ἐκδόσεις, des. τῇ κατὰ δύναμιν τοῦ Θεοῦ θεωρίᾳ εὐφραίνεται; (ff. 221–222) in ps. 53; inc. Καλῶς οὐ μόνον ἐν ὕμνοις, des. καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς σῶσαι δυναμένη; (ff. 222–225) in ps. 54; inc. Σκοποῦ τοῦ αὐτοῦ καὶ ὁ ψαλμὸς ὁ ἐχόμενος ἔχεται, des. ἀγαθῶν δὲ πάντων παρουσίαν χαρίζεται; (ff. 225–227) in ps. 55; inc. Δοκεῖ πῶς ἐναντία εἶναι ταῦτα τῆς

προγραφῆς, des. *τότε λάμψουσιν οἱ δίκαιοι ὡς ἥλιος ἑπταπλασίως*; (ff. 227-229) in ps. 56; inc. *Ὁσάκις πειρασμοῦ τινὸς καὶ καρτερίας*, des. *διὰ τῆς ἀναλήψεως, ἧς ἡ δόξα τὴν γῆν πᾶσαν ἐπλήρωσεν*; (ff. 229-230ᵛ) in ps. 57; inc. *Στηλογραφία λέγεται τὰ ἐν στήλαις γραφόμενα*, des. *ἣν περὶ τοῦ Θεοῦ ὡς ἀμελοῦντος τῶν ἀνθρωπίνων ἔχουσιν*; (ff. 230ᵛ-233) in ps. 58; inc. *Εἰδέναι δεῖ ὅτι οὐ κατὰ τάξιν*, des. *πολεμήσας ὑπὲρ ἡμῶν ἐρύσατο*; (ff. 233-235ᵛ) in ps. 59; inc. *Ταῦτα πέπρακται μὲν οὕτως ὥσπερ δὴ καὶ προγέγραπται*, des. *ἡμᾶς ἐλπίδι στηριζόμενος ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.*; an Hesychii sit commentarius valde dubito; (ff. 235ᵛ-236ᵛ) in ps. 60; inc. *Εἰκότως εἰς τὸ τέλος τὸ ἐν ὕμνοις ἐπέγραψε*, des. *πολιτείας εἶδος καὶ φιλοσοφίας τῷ Θεῷ ὑποσχώμεθα*; (ff. 236ᵛ-238ᵛ) in ps. 61; inc. *Ψαλτῳδὸς καὶ οὗτος ἐπὶ τοῦ Δαυὶδ*, des. *γυμνὰ γὰρ μέλλει τὰ ἔργα ἀποκρίνεσθαι*; (ff. 238ᵛ-240) in ps. 62; inc. *Βίβλοι τινὲς « τῆς Ἰδουμαίας » ἔχουσιν, οὐ « τῆς Ἰουδαίας »*, des. *ὅταν εἰς Θεὸν οἱ ὀμνύοντες ὀμνύωσιν*; (ff. 240-241ᵛ) in ps. 63; inc. *Καλῶς εἰς τὸ τέλος· χρὴ γὰρ ἀπὸ τούτων*, des. *τὴν τῶν ῥαθυμησάντων κληρονομίαν κερδάνοντες*; (ff. 241ᵛ-243ᵛ) in ps. 64; inc. *Μέχρι τούτου τὴν ἐπιγραφὴν τὰ κατὰ Ἑβραίους ἀντίγραφα κέκτηνται*, des. *τοὺς ὕμνους τοὺς εἰς αὐτὸν ἀναπέμπουσαι*; (ff. 243ᵛ-246) in ps. 65; inc. *Οὐ μάτην ἀναστάσεως ὁ ψαλμὸς ἐπιγέγραπται*, des. *ἑκάτερον δὲ ἡμῖν δωρηθῆναι εὐξώμεθα*; (ff. 246-247) in ps. 66; inc. *Ἐν ὕμνοις διὰ τὴν δοξολογίαν*, des. *τὴν Τριάδα δοξάζουσι καὶ πεφόβηνται*; (ff. 247-253) in ps. 67; inc. *Σαφὴς ἡ προγραφή*, des. *ἔχων κυρίως καὶ κατὰ φύσιν τὴν εὐλογίαν τρέπουσαν*; (ff. 253-257ᵛ) in ps. 68; inc. *Δαυὶδ λέγεσθαι τὸν Χριστὸν πολλάκις*, des. *τοῦ Χριστοῦ ὄνομα ἐπικέκληται*; (ff. 257ᵛ-258ᵛ) in ps. 69; inc. *Ἀρετῆς ἐπιγραφὴν ὁ ψαλμὸς ἔχει*, des. *τοῦ σωτῆρος ἐπιταχύνων τὴν ἄφιξιν*; (ff. 258ᵛ-262) in ps. 70; inc. *Καὶ πόθεν ἢ τίνων ἡ ἐπιγραφή*, des. *μηδεμίαν αὐτοῖς ἐν ἡμῖν μερίδα καὶ τὴν τυχοῦσαν κτήσασθαι*; (ff. 262-265) in ps. 71; inc. *Οὐ τὸν αἰσθητὸν Σολομῶντα λέγει*, des. *πέμπτην γὰρ τὴν τελευταίαν ἔχουσιν*; (ff. 265-269) in ps. 72; inc. *Παρέργως οὐ χρὴ ταῖς τῶν ψαλμῶν ἐπιγραφαῖς*, des. *δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς*; (ff. 269-273) in ps. 73; inc. *Ὁ μὲν ψαλμὸς τῷ Ἀσὰφ μεμελῴδηται*, des. *ὁ προφήτης ἐξήτησεν*; (ff. 273-274ᵛ) in ps. 74; inc. *Οὐ μόνον τῷ Ἀσάφ, ἀλλὰ καὶ παντὶ παραινεῖ*, des. *εἰς τὸ πῦρ τὸ ἀπ' ἀρχῆς αὐτοῖς ὀφειλόμενον ἀπαχθήσονται*; (ff. 274ᵛ-276ᵛ) in ps. 75; inc. *Καλῶς τὸν ψαλμὸν εἰς τὸ τέλος, ἐν ὕμνοις ἐπέγραψεν*, des. *ὡς δι' αὐτοῦ τῶν γηΐνων ἀγαθῶν ἀποστερούμενοι*; (ff. 276ᵛ-278ᵛ) in ps. 76; inc. *Καλῶς ἐπεγράφησαν τῶν ψαλμῶν*, des. *ἐπιστροφῆς ἕνεκα τῆς ἡμετέρας κέχρηται*.

Incertorum commentarii ab Eusebio, Theodoreto, Didymo plura mutuati sunt. In marginibus inscripta sunt excerpta ex s. Basilio deprompta, quae tamen ad verbum non sunt recitata: (ff. 35ᵛ. 36. 39ᵛ. 40.

44^{v}) in ps. 7, (ff. 173. 173^{v}. 174. 176^{v}. 177^{v}. 179^{v}. 181^{v}. 182. 182^{v}. 183^{v}) in ps. 44, (f. 184^{v}) in ps. 45, 1, (ff. 195^{v}. 196^{v}. 197^{v}. 203^{v}) in ps. 48, (f. 233^{v}) in ps. 59, 1, 2. Scholia sine auctoris nomine (ff. 36^{v}. 39. 39^{v}. 40. 41. 44^{v}) in ps. 7, (f. 65) in ps. 9, 15, (f. 101) in ps. 24, 8, (f. 143) in ps. 35, 3, (f. 176^{v}) in ps. 44, 5 (= Basilius apud M. 29, 400 C), (f. 179) in ps. 44, 6, (ff. 185. 185^{v}. 186. 186^{v}. 187) in ps. 45, (f. 234) in ps. 59, 5 (= Basilius 465 A), 6, (f. 236^{v}) in ps. 60, 7, (ff. 237^{v}. 238. 238^{v}) in ps. 61, 3, 10, 12, (f. 261) in ps. 71, 18, (f. 272) in ps. 73, 15.

Liber nitide perscriptus. Constat fasciculis λε' quaternionibus, si excipias ultimum duorum foliorum, in prima uniuscuiusque pagina ima sinistrorsum signatis, quos praecedunt sine nota folia sex; deciderunt (post ff. 200^{v} et 202^{v}) ex fasc. 25 folia duo. *Πύλη* f. 7, ornatus, litterae initiales maximae variis coloribus affabre in campo aureo picta; inscriptiones auro distinctae; litterae initiales maiores, textus psalmorum, notabilia, e. g. *γνώμ(η)* f. 14^{v}, *ἀπόρησις* et *λύ(σις)* f. 30^{v}, *βαρύ* ff. 38^{v}. 47^{v}, *ὑπ(όδειγμα)* f. 39^{v}, rubro colore exarata. Ipsius scribae supplementa in ff. 137. 145. 173, monitio (f. 175 in M. 55, 186, 50 [ps. 44, 3]: *οὐκ ἔστι τοῦτο καλὸν κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον*). Ornatus nonnulli etiam nunc pannis sericis protecti. Ff. I. 6. 279 sine scriptura. Nota ⟨A. Mai⟩ in f. 1 summo.

F. 1 imo *788 v.* | *525 n.* In ora inferiore libri clausi *ψαλτ(ή)ρ(ιον) ἐξηγήμενον.*

In tabulis corio rubro obductis, fibulis olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedulae saec. XVII, ubi nota rubra *525*.

526 (olim 347). Ann. 1057–1058 (f. 352^{v}), (ff. 17. 24. 39. 46. 57. 72. 81. 100. 106. 114. 120. 298 saec. XVI medii), membran., mm. 355×270, ff. 354 (+ 106^{a}; 353. 354 add.), coll. 2, linn. 30. In tres partes recens divisus (I, ff. 1–99; II, ff. 100–240; III, ff. 241–354).

S. Iohannis Chrysostomi in Matthaeum homiliae 1–45 (M. 57. 58). (ff. 1–9^{v}) homilia 1; uno folio post 9^{v} avulso, abrumpitur in vv. *πάντα βασιλεια τὰ ἐκεῖ* (M. 57, col. 23, l. 24). (ff. 10–17) hom. 2; inc. mut. *ἀρχαγγέλους πα]ρεστῶτας* (col. 23, l. 4 ab imo). (ff. 17–24) hom. 3. (ff. 24^{v}–39) hom. 4. (ff. 39–46) hom. 5. (ff. 46–56^{v}) hom. 6. (ff. 57–65^{v}) hom. 7. (ff. 66–72^{v}) hom. 8, *Καὶ ἐλθόντες — μητρὸς αὐτοῦ* cod. (ff. 72^{v}–81) hom. 9. (ff. 81–89^{v}) hom. 10. (ff. 89^{v}–99^{v}) hom. 11. (ff. 100–106) hom. 12. (ff. 106^{v}–114^{v}) hom. 13. (ff. 114^{v}–120) hom. 14. (ff. 120–135) hom. 15. (ff. 135–149) hom. 16. (ff. 149–157^{v}) hom. 17. (ff. 157^{v}–165) hom. 18. (ff. 165–176^{v}) hom. 19. (ff. 176^{v}–183^{v}) hom. 20. (ff. 183^{v}–188) hom. 21. (ff. 188–195^{v}) hom. 22. (ff. 195^{v}–207) hom. 23. (ff. 207^{v}–213) hom. 24. (ff. 213–218) hom. 25. (ff. 218^{v}–228^{v}) hom. 26. (ff. 228^{v}–234) hom. 27. (ff. 234–240^{v}) hom. 28. (ff. 241–244^{v}) hom. 29. (ff. 244^{v}–252^{v}) hom. 30.

(ff. 252v–258v) hom. 31. (ff. 259–269) hom. 32. (ff. 269–278v) hom. 33. (ff. 278v–285) hom. 34. (ff. 285–292v) hom. 35. (ff. 292v–298v) hom. 36. (ff. 298v–307v) hom. 37. (ff. 307v–312v) hom. 38. (ff. 312v–317) hom. 39. (ff. 317–323) hom. 40. (ff. 323–328v) hom. 41. (ff. 328v–334) hom. 42. (ff. 334–341v) hom. 43. (ff. 341v–349) hom. 44. (ff. 349–352v) hom. 45. *Ἠθικῶν* lemmata in summis foliis a quibus initium sumunt.

Subscriptio (f. 352v): *Εὔχεσθαι τῶι γράψαντι, πατέρες καὶ ἀδελφοί: † ἔτους ͵ϛφξϛʹ ἰνδικτ. ἐνδεκάτ(ης): δόξα τῶι Θεῶι πάντων ἕνεκα, ἀμήν.* Fasciculi *μεʹ* quaterniones, exceptis 11. 13. 45 ternionibus, in prima et ultima uniuscuiusque pagina ima dextrorsum signati, atque folia duo in custodiam addita (353. 354) efficiunt librum. Folium unum periit post f. 9v; alia, nempe 17. 24. 39. 46. 57. 72. 81. 100. 106. 114. 120. 298, propter ornatus ut videtur antiquius avulsa, ⟨a Iohanne Honorio a Mallia⟩ suppleta sunt; idem litteras plures f. 352r.v restauravit. *Πύλαι* ff. 1. 66. 89v, ornatus litteraeque initiales maximae nonnullae variis pictae coloribus in campo aureo. Inscriptiones, excepta prima aurata, sunt rubrae; item litterae initiales maiores et *ἠθικῶν* lemmata. Ipsius scribae manu correctiones (ff. 79. 307), supplementa (ff. 325v. 341), obiectionum significationes (ff. 15v. 16v. 22. 64v. 79v. 93v. 130), lemma adversus Novatianos (f. 171 in M. 57, 280, l. 11 ab imo). Manibus posterioribus indicatum est quibus festis perlegendae erant hom. 30 et 33, quot folia repleant homiliae singulae. F. 1 summo littera *D*. Ff. 1. 349–352 humore et tineis laesa non sine textus detrimento, indecore refecta. Ff. 353. 354 vacua.

Integumentorum tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinata sunt dorsa nova, in quibus tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

527 (olim 348). Saec. XI, membran., mm. 380×296, ff. 382, coll. 2, linn. 30–31.

S. Iohannis Chrysostomi in Matthaeum homiliae 46–90 (M. 58, 475–794), *βιβλίον δεύτερον* in f. 1 summo. (ff. 1–8) homilia 46. (ff. 8–14) hom. 47. (ff. 14v–25v) hom. 48. (ff. 25v–35) hom. 49. (ff. 35v–42) hom. 50. (ff. 42–52) hom. 51. (ff. 52–60v) hom. 52. (ff. 60v–69) hom. 53. (ff. 69–78v) hom. 54. (ff. 79–89) hom. 55. (ff. 89–99v) hom. 56, *ἀναγινώσκεται ἐν τῆι μεταμορφώσει* add. cod. (ff. 100–109) hom. 57. (ff. 109–118v) hom. 58. (ff. 118v–130v) hom. 59. (ff. 130v–135v) hom. 60. (ff. 135v–144v) hom. 61. (ff. 144v–154) hom. 62. (ff. 154–161v) hom. 63. (ff. 161v–171v) hom. 64. (ff. 171v–182v) hom. 65. (ff. 182v–191) hom. 66. (ff. 191v–200v) hom. 67. (ff. 200v–210v) hom. 68, *Ἄλλην παραβολὴν–εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου–λικμήσει αὐτόν* (21, 33–44) cod. (ff. 211–219v) hom. 69, *Καὶ ἀποκριθεὶς–ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί* (22, 1–14) cod. (ff. 219v–227v) hom. 70. (ff. 227v–233v) hom. 71. (ff. 233v–240v) hom. 72. (ff. 240v–247v) hom. 73. (ff. 247v–256) hom. 74. (ff. 256–265) hom. 75. (ff. 265v–274v) hom. 76. (ff. 274v–285) hom. 77. (ff. 285v–293) hom. 78, *Τότε ὁμοιωθήσεται–βρυγμὸς τῶν ὀδόντων* (25, 1–30)

cod. (ff. 293-301) hom. 79. (ff. 301v-308v) hom. 80. (ff. 308v-317v) hom. 81. (ff. 318-327) hom. 82. (ff. 327-334) hom. 83. (ff. 334-341) hom. 84, *Καὶ ἰδοὺ-αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν* cod. (ff. 341-348v) hom. 85. (ff 348v-355v) hom. 86. (ff. 356-363) hom. 87. (ff. 363-371) hom. 88. (ff. 371-379) hom. 89. (ff. 379-382) hom. 90; desiderantur vv. *τὴν ἀλήθειαν πυκτεύοντες-ἀναλογίαν ἐθέλοις αὐτῆς ἰδεῖν* quattuor foliis post f. 380v perditis. *Ηθικῶν* lemmata in summis foliis a quibus initium sumunt inscripta.

Codex litterarum marginumque amplitudine conspicuus. Constabat fasciculis 48 quaternionibus, excepto vicesimo sexto quinione, in prima et ultima singulorum pagina ima ad angulum interiorem hac ratione notatis: ff. 1-210, *α'-κϛ'*; ff. 211-382, *α'-κβ'*. Perierunt folia quattuor media fasciculi 48. *Πύλη*, inscriptio, littera initialis maxima f. 1 auro variisque coloribus distinctae; aliarum homiliarum ornatus litteraeque initiales maximae rubro, caeruleo, viridi liquoribus picta, inscriptiones autem et litterae initiales maiores rubrae. Ipsius scribae manu supplementa (ff. 83. 186. 201v. 212. 218. 250v), correctiones (ff. 23v. 57), scholia brevia (f. 320v in M. 58, 740, 6-7; f. 356 in initium hom. 87), obiectionum significationes (ff. 32. 50v. 247. 311v. 354). Manu longe posteriore indicatum est qua die et hora legebantur homiliae 80-82. 86-88. Margines exteriores ff. 95. 107. 121. 137. 138. 149. 169. 178. 189. 216. 218. 290. 337. 351. 361. 369. 374 forfice resecti sine textus detrimento.

F. 1 imo agglutinatus est syllabus anno 1550 posterior *Io: Chys: secunda pars in | Mattheum. | 348.* In sectura inferiore libri clausi: *τὸ κατὰ Ματθαῖον τὸ β^{τερ}*.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

528 (olim 349). Saec. XV (ff. 402-406 saec. XVI medii), chartac., mm. 300×237, ff. 406, linn. 26-28.

S. **Iohannis Chrysostomi** in Matthaeum homiliae 1-45 (M. 57, 13-58, 476). (ff. 1-11) homilia 1. (ff. 11v-19) hom. 2. (ff. 19v-27) hom. 3. (ff. 27-41v) hom. 4. (ff. 42-48v) homilia 5. (ff. 48v-59) hom. 6. (ff. 59v-68) hom. 7. (ff. 68v-75) hom. 8, *Καὶ εἰσελθόντες-μητρὸς αὐτοῦ* cod. (ff. 75v-84) hom. 9, *Τότε ἰδὼν Ἡρώδης-ἐθυμώθη λίαν* cod. (ff. 84-92v) hom. 10. (ff. 93-104) hom. 11. (ff. 104-111) hom. 12, *Τότε παραγίνεται-εἰς τὸν Ἰορδάνην* cod. (ff. 111v-121) hom. 13. (ff. 121v-127v) hom. 14. (ff. 127v-145v) hom. 15. (ff. 145v-164v) hom. 16. (ff. 164v-175v) hom. 17. (176-185v) hom. 18. (ff. 185v-199v) hom. 19. (ff. 200-208v) hom. 20. (ff. 208v-214) hom. 21. (ff. 214-222v) hom. 22. (ff. 222v-237) hom. 23. (ff. 237v-244v) hom. 24. (ff. 244v-251) hom. 25. (ff. 251-263) hom. 26. (ff. 263v-270) hom. 27. (ff. 270v-279) hom. 28. (ff. 279-283v) hom. 29. (ff. 284-293) hom. 30. (ff. 293-300v) hom. 31. (ff. 300v-312v) hom. 32. (ff. 313-324) hom. 33. (ff. 324-331v) hom. 34. (ff. 331v-341)

hom. 35. (ff. 341–347ᵛ) hom. 36. (ff. 347ᵛ–357ᵛ) hom. 37. (ff. 358–363ᵛ) hom. 38. (ff. 363ᵛ–368ᵛ) hom. 39. (ff. 368ᵛ–375ᵛ) hom. 40. (ff. 375ᵛ–381) hom. 41. (ff. 381–386ᵛ) hom. 42. (ff. 386ᵛ–394ᵛ) hom. 43. (ff. 394ᵛ–402ᵛ) hom. 44. (ff. 402ᵛ–405) hom. 45. *Ἠθικῶν* lemmata in summis aut imis marginibus inscripta.

Fasciculi quinquaginta unus hodie sine notis, quaterniones praeter 50 quinionem et 51 binionem. Charta laevigata, foliis paucis inde a f. 379 exceptis (f. 398 trimontium). Inscriptiones, litterae initiales maiores, *ἠθικά* colore rubro pallidiore exarata. Manu paullo recentiore indicatum est tempus quo legendae erant homiliae 2–9 atque eadem, ut videtur, numerus foliorum quae repleant homiliae singulae. In fine hom. 32 littera *T* maxima; in initio hom. 33 nota *ἕως ἐνταυτ*ᵅ *ω*ᵀ(?) *ἤδη*. Folia 402–405 suppleta <a Ioh. Honorio a Mallia>, qui nonnulla in ff. 1–9 restauravit.

F. 1 manu saec. XV–XVI (Romuli Mammacini?): *B(ea)ti Joa(n)nis Chrysostomi super Matheu(m) pars prima*, alia manu *101*. Enumeratio foliorum arabica duplex; antiquior in summo margine apposita non semel forfice excisa. Ff. 405ᵛ, 406ʳ·ᵛ vacua. In oris superiore et inferiore libri clausi notarum vestigia.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Maii card. bibliothecarii.

529 (olim 350). Ann. 1058 circa, membran. (ff. 1–3. 7. 8. 232–261 saec. XVI; ff. 232–261 chartac. saec. XV), mm. 339×240, ff. 263 (+98ᵃ), coll. 2, linn. 31 (ff. 232–261, linn. 40 plus minus).

S. Iohannis Chrysostomi in Matthaeum homiliae 46–90 (M. 58, 475–794). (ff. 1–6) hom. 46. (ff. 6–11) hom. 47. (ff. 11–20) hom. 48. (ff. 20–27ᵛ) hom. 49. (ff. 27ᵛ–33) hom. 50. (ff. 33–40ᵛ) hom. 51. (ff. 41–47ᵛ) hom. 52. (ff. 47ᵛ–54ᵛ) hom. 53. (ff. 54ᵛ–62ᵛ) hom. 54. (ff. 62ᵛ–70ᵛ) hom. 55. (ff. 70ᵛ–79ᵛ) hom. 56. (ff. 79ᵛ–86) hom. 57; desiderantur vv. *Ἀλλ' οἱ γραμματεῖς-οὐ διὰ τοῦτο δὲ μόνον Ἡλίαν* (M. 558, l. 3 ab imo-560, 3) uno folio post 79ᵛ perdito. (ff. 86–93ᵛ) hom. 58. (ff. 94–102) hom. 59; desiderantur vv. *καὶ ταῖς ἐν τοῖς παρανόμοις-καὶ θρέμματα δήσασα* (M. 583, 2–584, 26) uno folio post 101ᵛ, ut edocet monitio *λείπει ὧδε*, perdito. (ff. 102–106) hom. 60. (ff. 106–113ᵛ) hom. 61. (ff. 113ᵛ–121) hom. 62. (ff. 121–126ᵛ) hom. 63. (ff. 127–134ᵛ) hom. 64; des. *κατορθουμένων καὶ ἐκ τῆς τοῦ ἀπαραιτήτου-νυττόμενοι εἰς ταπεινοφροσύνην κ. τ. λ.* (ff. 135–143) hom. 65. (ff. 143ᵛ–150) hom. 66. (ff. 150–157) hom. 67. (ff. 157–165ᵛ) hom. 68, *Ἄλλην παραβολὴν-λικμήσει αὐτὸν* (Matth. 21, 33–44) cod. (ff. 165ᵛ–173ᵛ) hom. 69, *Καὶ ἀποκριθεὶς-ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί* (22, 1–14) cod. (ff. 173ᵛ–180ᵛ) hom. 70. (ff. 180ᵛ–186) hom. 71. (ff. 186ᵛ–192) hom. 72. (ff. 192–198ᵛ) hom. 73. (ff. 198ᵛ–205ᵛ)

hom. 74. (ff. 205v–213v) hom. 75. (ff. 213v–221v) hom. 76. (ff. 221v–231v) hom. 77. (ff. 231v. 262–263v) homiliae 78 reliquiae; desiderantur vv. ὕπνος ὁ θάνατός ἐστιν-ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστὸς ἑ | (M. 712, 5–714, 3) duobus foliis post 262v avulsis; abrumpitur in vv. καὶ νοῦν καὶ σύνεσιν (M. 715, 1) ceteris perditis. Quae post ea deciderant suppleta sunt in chartis hac ratione: (ff. 232–234v) hom. 78, *Τότε ὁμοιωθήσεται — καὶ πέντε μωραί* cod. (ff. 234v–237) hom. 79. (ff. 237–239v) hom. 80. (ff. 239v–242) hom. 81. (ff. 242v–245) hom. 82. (ff. 245–247) hom. 83. (ff. 247v–249v) hom. 84. (ff. 250–252) hom. 85. (ff. 252–254) hom. 86. (ff. 254–255v) hom. 87. (ff. 255v–257v) hom. 88. (ff. 257v–259v) hom. 89. (ff. 259v–261v) hom. 90. Ἠθικῶν lemmata in foliis a quibus exordium sumunt inscripta.

Liber eadem manu et ratione qua cod. 526 descriptus, atque ni fallor tomus alter unius eiusdemque operis, cuius cod. 526 fuerit prior, habendus: nam exempli gratia idem calami ductus, similis fasciculorum enumeratio, diverso tantum inscriptionum litterarumque initialium maximarum ornatu. Constabat fasciculis quaternionibus plus triginta. Perierunt folium ultimum fasc. ι' (post f. 79v), folium ultimum fasc. ιγ' (post f. 101v; oscitanter exaratus est fasciculus ille, quippe qui plura praecedentis in initio repetat deinde cancellata, numerum in folio penultimo 101v praebeat), folia quattuor fasc. λ' fasciculique subsequentes. Folia plura, quae ex principio libri deciderant, totidem membranis supplevit <Ioh. Honorius a Mallia>; idem litteras nonnullas passim restauravit. In loco membranarum complurium inde ab homilia 78 saec. XIV iam avulsarum (cf. f. 263v λὸγὸς λγ' et eadem manu f. 4 imo ὁ θὲλογὸς Ἰω̃ ιερὲς) suffecti sunt fasciculi tres chartacei quaternio, quinio, senio duabus ut opinor manibus ([a] ff. 232–249v, [b] ff. 250–261v) sese excipientibus descripti.

Notae posteriores ad lectionem liturgicam spectantes in principio hom. 48. 56 (τοῦτος ὁ λόγος ῥέσκεται, cf. f. 205v). 66. 77. 80. 86–90. Manu rudi saec. fortasse XIV inscriptae sunt in ff. 19 (similia fere in ff. 22. 158v, ubi nominantur f. 22 σέρ γιανοῦλι, f. 158v σέρ νικολ. τζορτζη). 19v (ps. 6, 2). 26v. 40 (lemma). 107v. 151v lineae graecitatis prorsus infimae; quas attentius recensere supersedi. Signum chartae trimontium (cf. Briquet 11726). Paginae imae nonnullae ex humore inquinatae non sine textus damno. Resecti sunt margines exterior f. 61, inferior ff. 19. 155. Eminent signacula ex corio. In ff. 242. 247. 249v spatia ampliora sine scriptura.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

530 (olim 351). Saec. XI, membran., mm. 340×263, ff. 377, coll. 2, linn. 30, in duas partes recens dispertitus (II = ff. 183 ss.).

S. **Iohannis Chrysostomi** in Matthaeum homiliae 1–44 (M. 57). (ff. 1–11) homilia 1. (ff. 11–19v) hom. 2. (ff. 19v–22v. 31–35) hom. 3. (ff. 35–38v. 23–30v. 39–42) hom. 4. (ff. 42–49) hom. 5. (ff. 49–59v) hom. 6. (ff. 60–69) hom. 7. (ff. 69–75v) hom. 8; scholion (f. 67v) in M. 81, 23–24

(*πρώτη ἡ πόλις ἡμῶν τὸ τῶν χριστιανῶν ἀνεδήσατο ὄνομα*): *Ἐκ τούτου δείκνυται ὅτι ἐν Ἀντιοχ(είᾳ) ὢν τοὺς λόγους τούτους εἶπεν πρεσβύτης ὢν ἔτι.* (ff. 75^{v}–84) hom. 9, *Τότε ἰδὼν — ἐθυμώθη λίαν* cod. (ff. 84–92^{v}) hom. 10. (ff. 92^{v}–102^{v}) hom. 11. (ff. 103–109) hom. 12, *Τότε παραγίνεται — εἰς τὸν Ἰορδάνην* cod. (ff. 109–119) hom. 13. (ff. 119–125) hom. 14. (ff. 125–142^{v}) hom. 15, *Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς — ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων* cod. (ff. 142^{v}–152^{v}) hom. 16; abrumpitur in vv. *αὕτη μεγάλης λύμης* (M. 248, 20) uno fasciculo post 152^{v} perdito. (ff. 153–162^{v}) homilia 17; inc. mut. *ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν* (M. 255, l. 7 ab imo). (ff. 162^{v}–171^{v}) hom. 18. (ff. 171^{v}–185^{v}) hom. 19. (ff. 185^{v}–194) hom. 20. (ff. 194–199^{v}) hom. 21. (ff. 199^{v}–208^{v}) hom. 22. (ff. 208^{v}–222) hom. 23. (ff. 222–229) hom. 24. (ff. 229–235) hom. 25. (ff. 235^{v}–247) hom. 26. (ff. 247–253^{v}) hom. 27. (ff. 254–262) hom. 28. (ff. 262–266) hom. 29. (ff. 266–275) hom. 30. (ff. 275–282) hom. 31. (ff. 282–294^{v}) hom. 32. (ff. 294^{v}–305^{v}) hom. 33. (ff. 305^{v}–313) hom. 34. (ff. 313–321^{v}) hom. 35. (ff. 321^{v}–328) hom. 36; f. 327^{v} pro vv. *ἀλλ' ὑμῖν αὐτοῖς — καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων* (M. 418, 31–37) legitur *ἀλλ' ἡμῖν αὐτοῖς δικάζομεν, σκοτούμεθα ὡς ἂν καὶ ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ταῦτα ἐξετάζωμεν*, lineaeque sex insequentes erasae sunt. (ff. 328–338^{v}) hom. 37. (ff. 338^{v}–342^{v}) hom. 38; abrumpitur in vv. *ἀλλὰ μὴ θορυβηθῆτε* (M. 432, 30) uno fasciculo post 342^{v} perdito. (ff. 343–349) hom. 40; inc. mut. *ὡς Θεὸς δὲ ὅταν λέγῃ* (M. 439, l. 5 ab imo). (ff. 349–355) hom. 41. (ff. 355–361) hom. 42. (ff. 361–370) hom. 43. (ff. 370–377) hom. 44; desiderantur vv. *οἱ ἀσθενέστεροι μόνον — τὴν ἀπάτην τοῦ πλούτου* (M. 468, l. 15 ab imo–469, 31) uno folio post 374^{v} perdito. *Ἠθικῶν* lemmata in paginis a quibus initium sumunt inscripta pluries forfice resecta sunt.

Fasciculi quinquaginta unus quaterniones, si excipias 2. 7. 17. 18. 22. 49 terniones, in prima et ultima singulorum paginis imis ad angulum interiorem signati efficiebant codicem. Perierunt fasc. *κα'* et *μς'*, folia tria fasc. *να'*. Homiliarum inscriptiones, numeri, litterae initiales maiores rubro liquore distincta. Ipsius scribae manu supplementa (e. g. in ff. 2^{v}. 8^{v}. 37. 42^{v}. 47. 117^{v}. 187^{v}. 188), correctiones (ff. 106. 112^{v}. 158. 269^{v}. 326^{v}), nota (f. 179) adversus Novatianos ut in cod. 526, f. 171; loci complures erasi (e. g. in ff. 50. 62^{v}. 196. 260^{v}. 284^{v}. 288. 305. 339). Ff. 2 et 8^{v} lineae posterioris aetatis fere evanidae. F. 365^{v} litteris inter se colligatis: *† ὁ ευτελὴς ἀναγνώστης τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Φιλαδελφίας κῦρ Μαλινὸς ὁ Ἰω(άννης) καὶ λογοθέτ(ης)*, eadem fere in f. 367^{v}; f. 376^{v} *⟨Βι⟩βληον εμου ...* F. 164^{v} vultus duo feminei, f. 367 vultus virilis.

Homiliae 44 folium supremum avulsum ⟨Ioh. Honorius a Mallia⟩ saec. XVI medio supplevit (f. 377); idem nonnulla in ff. 1 et 376 restauravit. Margines complures olim excisi membranis refecti sunt.

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Leonis XIII et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

531 (olim 789). Saec. XII (ff. 9–13. 214–232 saec. XIV), membran. (ff. 227–232 chartac.), mm. 343×270, ff. I. 232, coll. 2, linn. 33–35 (52 in foliis recentioribus).

S. Iohannis Chrysostomi in Matthaeum homiliae 1–45 (M. 57. 58). (ff. 1–7) homilia 1; ita in summo margine, in titulo autem *Τοῦ ἐν ἁγίοις — τὸν εὐαγγελιστήν. βιβλίου α' προοίμιον.* (ff. 7–10ᵛ) hom. 2, *τοῦ ἐν ἁγίοις — Χρυσοστόμου ἑρμηνία εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου* (!) add. cod. (ff. 11–13ᵛ) hom. 3. (ff. 13ᵛ–22ᵛ) hom. 4; desiderantur vv. *εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς — ἐπειδὴ πᾶσα ἡμῖν* (M. 49, 39–51, 10) uno folio post 19ᵛ perdito. (ff. 22ᵛ–27) hom. 5. (f. 27ᵛ) hom. 6; uno fasciculo post 27ᵛ perdito, des. abrupte in vv. *ἔσεσθαι ὥς φασιν* (M. 62, l. 3 ab imo) et insequens principio invenitur mutila. (ff. 28–34) hom. 7 inde a vv. *ποι]μαίνων τὸν Ἰσραήλ* (M. 73, 27). (ff. 34–39) hom. 8, *Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν — Μαρίας μητρὸς αὐτοῦ* cod. (ff. 39–45ᵛ) hom. 9, *Τότε εἰδὼν — ἐθυμώθη λίαν* cod. (ff. 45ᵛ–52) hom. 10. (ff. 52–59ᵛ) hom. 11. (ff. 60–64ᵛ) hom. 12, *Τότε παραγίνεται — Ἰορδάνην* cod. (ff. 64ᵛ–71ᵛ) hom. 13. (ff. 72–76) hom. 14. (ff. 76ᵛ–88ᵛ) hom. 15. (ff. 89–100ᵛ) hom. 16. (ff. 100ᵛ–106ᵛ) hom. 17; desiderantur vv. *Μή γάρ μοι τοῦτο — ἂν ἀπαιτῇ τις ὅρκον φησὶ* (M. 259, l. 16 ab imo — 261, 11) uno folio post 103ᵛ exciso. (ff. 106ᵛ–111ᵛ) hom. 18; uno fasciculo post f. 111ᵛ perdito, des. abrupte in vv. *ἐπάγει λέγων Εὔχεσθε* (M. 271, l. 1 ab imo) et insequens principio trunca legitur. (ff. 112–115) hom. 19 inde a vv. *καὶ μάλιστα πάντων* (M. 282, l. 4 ab imo). (ff. 115–121) hom. 20. (ff. 121–124ᵛ) hom. 21. (ff. 124ᵛ–130ᵛ) hom. 22. (ff. 130ᵛ–139ᵛ) hom. 23; desiderantur vv. *συμ]πλέκεσθαι τοῖς κυσί — οὔσπερ οὖν* (M. 315, 3–316, 20) uno folio post 135ᵛ avulso. (ff. 139ᵛ–142ᵛ) hom. 24; desiderantur vv. *καὶ τυράννων καὶ οἰκείων — τελευτὴν τῶν ζώντων* (M. 324, 9–326, l. 20 ab imo) duobus foliis post 141ᵛ perditis. (ff. 142ᵛ–147) hom. 25. (ff. 147–154) hom. 26; desiderantur vv. *Τὸ μὲν γὰρ ἐναρέτους — ὅτι μετὰ τοσοῦτον* (M. 339, 13–341, l. 15 ab imo) duobus foliis post 151ᵛ perditis. (ff. 154–159) hom. 27. (ff. 159–165ᵛ) hom. 28. (ff. 166–168ᵛ) hom. 29. (ff. 169–175) hom. 30. (ff. 175–180) hom. 31. (ff. 180–188ᵛ) hom. 32. (ff. 188ᵛ–196) hom. 33. (ff. 196–201ᵛ) hom. 34. (ff. 201ᵛ–207ᵛ) hom. 35. (ff. 207ᵛ–212) hom. 36. (ff. 212–216ᵛ) hom. 37. (ff. 216ᵛ–218ᵛ) hom. 38. (ff. 218ᵛ–220ᵛ) hom. 39. (ff. 220ᵛ–223) hom. 40. (ff. 223–225ᵛ) hom. 41. (ff. 225ᵛ–227ᵛ) hom. 42. (ff. 227ᵛ–230) hom. 43; desiderantur vv. *πάθους ἐστὶν ἀνώτερος — συνεστράφησαν μυρίοις* (M. 457, 12–459, 21) uno folio post 227ᵛ perdito. (ff. 230–232ᵛ) hom. 44; desiderantur vv. *τοῦ δήμου — ἀλλὰ μηδὲ πρὸς ἕτερα* (M. 468, 1–470, 12) uno folio post 231ᵛ perdito. (f. 232ᵛ) hom. 45; des. abrupte in vv. *τὸ αὐτεξούσιον ἀνῄρηται, καὶ τοῦτο ἐκ* (M. 58,

471, l. 12 ab imo). Ἠθικῶν lemmata ter (ff. 112. 119v. 128v) in ipso textu reperiuntur, pluries desunt. Numero κδʹ omisso, homiliae 24–28 κεʹ-κθʹ signatae sunt.

Codicis forma originalis aegre restitui potest, foliis nonnullis perditis, notis fere omnibus resectis. Fasciculi fuerunt saltem triginta quatuor in prima summa (cf. ff. 68. 104) et in ultima ima (cf. ff. 148v. 154v) singulorum paginis dextrorsum signati. Perierunt post ff. 19v. 103v. 135v folium unum, post ff. 141v. 151v duo, post ff. 27v. 111v fasciculi εʹ et ιζʹ; suffecta sunt saec. XIV in locum fasc. secundi folia quinque (9–13), in locum fasc. λβʹ-λδʹ ut opinor fasc. tres (ff. 214–232) ex quorum tertio deciderunt folia secundum et septimum (post 227v et 231v). Sunt igitur hodie fasciculi triginta duo quaterniones, si excipias 3. 19. 21. 32 terniones, 14. 20 foliorum septem, 2. 12. 31 foliorum quinque, 23 foliorum trium. Inscriptiones, litterae initiales maximae et maiores, ἠθικῶν lemmata rubro liquore exarata. Titulus homiliarum 8. 12. 14 (ff. 34. 60. 72) titulo hom. 2 fere similis abrasus est. Officinae chartariae signum duo circuli cruce partiti (cf. Briquet 3205). Margines inferiores ff. 84 et 85 resecti.

F. I in schedula agglutinata syllabus anno 1550 posterior *Io: Chrys: in Mattheum.* | *·789·* F. Iv *N̊ 8. 3 Plu*; notam *8* obtegebant schedulae duae superimpositae numerum *121* prior, *124* altera prae se ferentes, quas deglutinare et inferius reponere curavimus. Ib. manu saec. XV *Com(m)e(n)tum u(e)l ut grȩce positum e(st)* | *com(m)e(n)tariu(m) .b. Jo· Grisostomj* | *sup(er) Eua(n)gelio .b. Mathej*; manu posteriore Ἰω(άνν)ου του Χρυσοστόμ(ου) ὁμιλ(ίαι) μεʹ. F. 1 imo *789. v.* | *531. n.* In ora superiore libri clausi inscriptionis vestigia (☧?).

In tabulis et in dorso corio rubro obductis tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii. Fibularum vestigia. In tabula anteriore et in dorso schedula saec. XVII, ubi nota rubra *531*.

532 (olim 352). Saec. XIV, chartac., mm. 298×217, ff. I. 396, coll. 2, linn. 25.

S. Iohannis Chrysostomi in Matthaeum homiliae 45–71. 75–83. 86–90 (M. 58). Praecedit (ff. 1–2) ἠθικῶν tabula inde a νθʹ (inc. mut. πολλὴν ποιεῖσθαι πρόνοιαν; cf. f. 134). (ff. 4–10) homilia 45. (ff. 10–17) hom. 46, Ἄλλην παραβολὴν — τὰ ζιζάνια cod. (ff. 17–22v) hom. 47. (ff. 23–33) hom. 48. (ff. 33–41v) hom. 49. (ff. 41v–47v) hom. 50. (ff. 47v–56v) hom. 51. (ff. 56v–64v) hom. 52. (ff. 64v–72v) hom. 53. (ff. 72v–82) hom. 54. (ff. 82–92) hom. 55. (ff. 92–103v) hom. 56. (ff. 103v–114v) hom. 57. (ff. 114v–125) hom. 58, Ἀναστρεφομένων — καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν cod. (ff. 125v–138v) hom. 59. (ff. 139–144v) hom. 60. (ff. 144v–155) hom. 61. (ff. 155–165) hom. 62. (ff. 165–173) hom. 63. (ff. 173–183) hom. 64. (ff. 183–193v) hom. 65. (ff. 193v–202v) hom. 66. (ff. 202v–211v) hom. 67. (ff. 211v–223) hom. 68, Ἄλλην παραβολὴν — καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν cod. (ff. 223–234v) hom. 69, Καὶ ἀποκριθεὶς

— *ὁ δὲ ἐφιμώθη* (22, 1-12) cod. (ff. 234v-244v) hom. 70. (ff. 244v-252v) hom. 71; conclusio, post vv. *ἴσασιν οἱ μεμυημένοι* (f. 252v; M. 666, l. 10 ab imo), editis brevior. (ff. 253-264v) hom. 75. (ff. 264v-275v) hom. 76. (ff. 275v-289v) hom. 77. (ff. 289v-299) hom. 78, *Τότε ὁμοιωθήσεται — οὐ μὴ ἀρκέσει ἡμῖν καὶ ὑμῖν* (Matth. 25, 1-9) *καὶ τὰ ἑξῆς* cod. (ff. 299-309v) hom. 79, *Ὅταν δὲ ἔλθῃ — γυμνὸν ὄντα περιέβαλον, καὶ ὅσα ἑξῆς* cod. (ff. 309v-319) hom. 80. (ff. 319v-327v) hom. 81; post vv. *οὕτω τὰ πάντων συλῶντες* (f. 326v; M. 735, 14) haec leguntur: *Καὶ τὰ μὲν ἐνταῦθα — εἰς τὴν γέενναν μόνην συναγομένους* (M. 736, 18-36), deinde conclusio *Ἵν' οὖν μὴ ταύτης γενώ(με)θα κληρονόμοι κ. τ. λ.* ab editione discrepans. (ff. 327v-340v) hom. 82. (ff. 340v-349v) hom. 83. (ff. 349v-359) hom. 86. (ff. 359-367v) hom. 87. (ff. 368-377v) hom. 88. (ff. 378-388) hom. 89. (ff. 388-396v) hom. 90. Indicatum est quibus festis legendae erant homiliae 48. 56. 66. 67. 75-80. 82. 86. 87. 89. 90; ante hom. 81 monitio *μὴ ἀναγινωσκόμενος*.

F. 396v, libro absoluto, doxologia rubro colore distincta: *υἱέϊ παμμεδέοντος ἄνακτι Χριστῷ δόξα*. Ib. litteris arcanis ipsa subscriptio: *Χεὶρ τοῦ τάλανος καὶ ἁμαρτωλοῦ Καλλίστου* (cf. Vogel-Gardthausen, ***Die griechischen Schreiber***..., p. 227); eamdem in imo margine, monitione praevia facta (*ταῦτα τὰ φιλτὰ γράμματ(α) γράφωσιν οὕτως*) interpretatus est vir ille aetatis paullo posterioris cui tribuenda est *ἀλφάβητος φιλτὰ* scripta in schedula folio custodiae subsequenti agglutinata.

Fasciculi quadraginta novem quaterniones (si excipias *κθ'* quinionem, *λ'* ternionem, *α'* et *β'* foliorum novem, *κη'* foliorum septem) in prima et ultima uniuscuiusque paginis imis signati et folia tria praevia efficiunt codicem. Ipse scriba hom. 77 verba quaedam (*ζη*]*τούντων — ὅτι πάντως*: M. 702, 31-34; cf. infra f. 277) in f. 3 exaravit, inscriptiones litterasque initiales maiores rubro colore distinxit, obiectiones plures (e. g. ff. 169v. 175. 180v. 184. 184v) significavit, numerum foliorum quae comprehendant homiliae singulae indicavit.

Officinarum chartariarum signa: circuli duo linea recta in crucem desinente transversi et coniuncti (cf. Briquet 3175), campana (Briquet 4076), lagena (Briquet 6252), siren (cf. Briquet 13864), littera *T* (Briquet 9089).

F. I manu saec. XV ***Euangelia esclarata ... s(ancti) crixostomi*** | ***Lunan(u)s xamā manu p(ro)p(ri)a p(er) d (?)*** (cf. cod. 491, f. 202v); alia manu ***in g(raec)o*** (?); alia manu ***Omeliae in eua(n)gelijs bone***; f. 3v ⟨manu Io. Tortelli⟩ ***Jo. chrysostomj sup(er) Mattheu(m) pars IIa***. Foliorum secturae ornatibus distinctae; in ora inferiore libri clausi: KATA MAT( ) ☧.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

533 (olim 354). Saec. XI (ff. 1. 296 saec. XVI medii), membran., mm. 342×257, ff. I (add.). 296, coll. 2, linn. 32.

S. Iohannis Chrysostomi in Matthaeum homiliae XLV priores (M. 57. 58). (ff. 1–8^v) hom. 1. (ff. 8^v–15) hom. 2. (ff. 15–21^v) hom. 3. (ff. 21^v–33^v) hom. 4. (ff. 33^v–39) hom. 5. (ff. 39–46^v) hom. 6. (ff. 46^v–53^v) hom. 7. (ff. 53^v–58^v) hom. 8, *Καὶ εἰσελθόντες — τῆς μητρὸς αὐτοῦ* cod. (ff. 58^v–65) hom. 9, *Τότε ἰδὼν — ἐθυμώθη λίαν* cod. (ff. 65–71^v) hom. 10. (ff. 71^v–79) hom. 11. (ff. 79^v–84) hom. 12, *Τότε παραγίνεται — Ἰορδάνην* cod. (ff. 84–91) hom. 13. (ff. 91–95^v) hom. 14. (ff. 95^v–108) hom. 15. (ff. 108–121) hom. 16 doxologia breviore instructa. (ff. 121–128^v) hom. 17. (ff. 129–135^v) hom. 18. (ff. 136–146^v) hom. 19. (ff. 146^v–153^v) hom. 20. (ff. 153^v–157) hom. 21. (ff. 157–163^v) hom. 22. (ff. 163^v–174) hom. 23. (ff. 174–178^v) hom. 24. (ff. 178^v–183) hom. 25. (ff. 183–191^v) hom. 26. (ff. 191^v–196^v) hom. 27. (ff. 196^v–202) hom. 28. (ff. 202^v–205^v) hom. 29. (ff. 205^v–212) hom. 30. (ff. 212–217) hom. 31. (ff. 217–226) hom. 32. (ff. 226–233^v) hom. 33. (ff. 234–239^v) hom. 34. (ff. 239^v–246) hom. 35. (ff. 246–251) hom. 36. (ff. 251–258^v) hom. 37. (ff. 258^v–263) hom. 38. (ff. 263–266^v) hom. 39. (ff. 266^v–271^v) hom. 40. (ff. 272–276^v) hom. 41. (ff. 276^v–280^v) hom. 42. (ff. 281–287^v) hom. 43. (ff. 287^v–293) hom. 44. (ff. 293^v–296^v) hom. 45. In marginibus *ἠθικῶν* lemmata.

Liber eleganter descriptus. Constat fasciculis triginta septem quaternionibus, quorum notae originales funditus perierunt. Ornatus litteraeque initiales maximae coloribus rubro, caeruleo, viridi distincta; inscriptiones autem, numeri, *ἠθικά*, litterae initiales maiores rubro liquore exarata.

Diversis manibus aetatis recentioris signati sunt fasciculi in prima et ultima singulorum pagina ima, correctiones propositae (e. g. ff. 4^v. 18^v), dies quibus legendae erant homiliae aut partes homiliarum 13. 14. 18. 20 ss. indicatae. Litterae renovatae in ff. 9^v. 27. 66^v. 161. Ff. 1. 296, quae perierant, <a Ioh. Honorio a Mallia> suppleta. F. 246 margo inferior resectus sine textus damno.

F. I imo *354 v.* | *533 n*; ib. in schedula agglutinata syllabus anno 1550 posterior *Io: Chrys: p(rim)a pars in* | *Mattheum* · | · *354*.

Integumenti tabulae et dorsum insignia praeferunt Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; tabulae anteriori et dorso agglutinata est schedula saec. XVII, in qua nota rubra *533*. Fibularum vestigia.

534 (olim 353). Saec. XI, membran., mm. 326×255, ff. I. 364, coll. 2, linn. 30.

S. Iohannis Chrysostomi in Matthaeum homiliae 1–44 (M. 57). Praemittitur (ff. 2–6) *πίναξ ἀκριβὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου*, continens homiliarum inscriptiones atque priora verba, *ἠθικῶν* lemmata. (ff. 7–17) homilia 1. (ff. 17–24^v) hom. 2. (ff. 24^v–31) hom. 3. (ff. 31–44^v)

hom. 4. (ff. 44v–51) hom. 5. (ff. 51–60v) hom. 6, *Τοῦ δὲ Ἰησοῦ — βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων* cod. (ff. 60v–68v) hom. 7. (ff. 68v–74) hom. 8, *Καὶ εἰσελθόντες — μητρὸς αὐτοῦ* cod. (ff. 74v–82) hom. 9, *Τότε ἰδὼν — ἐθυμώθη λίαν* cod. (ff. 82v–90) hom. 10. (ff. 90v–99v) hom. 11. (ff. 100–105v) hom. 12. (ff. 105v–114v) hom. 13. (ff. 114v–119v) hom. 14. (ff. 119v–135) hom. 15. (ff. 135–151) hom. 16. (ff. 151–161) hom. 17. (ff. 161–169) hom. 18. (ff. 169–180v) hom. 19. (ff. 180v–187) hom. 20. (ff. 187–191v) hom. 21. (ff. 191v–200) hom. 22. (ff. 200–213) hom. 23. (ff. 213–219) hom. 24. (ff. 219v–225v) hom. 25. (ff. 225v–236v) hom. 26. (ff. 236v–243) hom. 27. (ff. 243v–251) hom. 28. (ff. 251v–255v) hom. 29. (ff. 255v–264v) hom. 30. (ff. 264v–271v) hom. 31. (ff. 271v–283) hom. 32, *Καὶ παράγοντι — ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαυίδ* cod. (ff. 283–293v) hom. 33. (ff. 293v–300v) hom. 34. (ff. 301–309) hom. 35. (ff. 309v–315) hom. 36. (ff. 315v–325) hom. 37. (ff. 325–330) hom. 38. (ff. 330v–334v) hom. 39. (ff. 334v–340) hom. 40. (ff. 340v–345) hom. 41. (ff. 345v–350) hom. 42. (ff. 350–356v) hom. 43. (ff. 357–363) hom. 44. In marginibus superioribus *ἠθικῶν* lemmata ut in indice praevio; editis breviora sunt *ζ'. ιγ'–ιε'. ιη'. ιθ'. κβ'–κδ'. μβ'*, paullo longius *ια'*, diversa *ιβ'* (*Ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν καὶ βίον ὀρθὸν καικτῆσθαι*) et *ιϛ'* (*Ὅτι καὶ τὰ νομιζόμενα δυσχερῆ δυνατὸν εὐκόλως κατορθῶσαι*). Operis pars altera in codice Vindobonensi 129 servata videtur (cf. Lambecii-Kollarii Commentariorum... lib. IV, 187–189).

F. 1v Francisci Aretini carmen N(icolao) PP. V de codice nostro, quem bibliothecae Apostolicae offert (edidit et commentatus est G. Mercati, *Scritti d'Isidoro il cardinale Ruteno* [*Studi e Testi*, 46, Roma 1927], p. 128–132.

Codex eleganter descriptus. Constat fasciculis 45 quaternionibus (si excipias ultimum foliorum quinque) in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis, atque foliis praefixis quinque (2–6) *πίνακα* exhibentibus; ff. I. 364 in custodiam, f. 1 de quo modo egimus, posterius addita. Homiliae primae (f. 7) *πύλη* litteraque initialis maxima multicolores in campo aureo, inscriptio aurata; ceterarum *πύλαι* litteraeque initiales maximae simpliciores, inscriptiones rubro tantum liquore exaratae; homiliarum numeri, litterae initiales maiores, *ἠθικά* rubra. Ipse scriba obiectiones tres significavit (ff. 142v. 323v. 355v), notabilia distinxit (e. g. f. 249v *ὑπ(όδειγμα) φό(βου)* in hom. 28 *ε'*; M. 356).

Saec. XIV–XV codicem totum perlustravit vir quidam doctus, qui supplementa (ff. 96v. 146v. 215v. 314v. 319v. 327v. 337v. 362v) adiecit, correctiones (ff. 293. 317v. 318v. 344v. 348. 360v) proposuit, animadversiones fecit (e. g. ff. 67v. 158. 203v. 281v. 314), possessoris nomen denique versibus tribus duodecasyllabis inscripsit (f. 363) † *Ἡ βίβλος ἥδε τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου | τῆς κειμένης ἔγγιστα τῆς Ἀετίου | ἀρχαϊκὴ δὲ τῇ μονῇ κλῆσις Πέτρα* (eadem non sine vitio pagina sequenti repetita sunt).

Littera initialis maxima *V* carminis F. Aretini auro variisque coloribus affabre picta. Fasciculi numeris arabicis saec. XV distincti.

F. I^v libri nota antiqua *N. 6* (quem numerum obtegebat frustum chartae *63* praeferens, a nobis dextrorsum translatum) *2 Plu.*; inferius, in schedula agglutinata, syllabus brevissimus anno 1550 posterior *Io: Chrys. in Mattheu(m)* · | · *353*. F. II imo *353. v.* | *534. n.* F. 6^v vacuum.

In tabulis et in dorso corio rubro obductis tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii. In tabula anteriore et in dorso schedulae chartaceae saec. XVII cum nota rubra *534*. Fibularum vestigia.

535 (olim 355). Saec. XI, membran. (ff. 293 ss. chartac. saec. XIV ex.), mm. 348×255, ff. I (add.). 300, coll. 2, linn. 33.

S. Iohannis Chrysostomi in Matthaeum homiliae 43-90 (M. 57-58). (ff. 1-8) homilia 43. (ff. 8-14^v) hom. 44. (ff. 15-18^v) hom. 45. (ff. 18^v-23^v) hom. 46; f. 22 inferiore resecto plura desiderantur. (ff. 23^v-28^v) hom. 47. (ff. 28^v-37) hom. 48. (ff. 37-44^v) hom. 49. (ff. 44^v-50) hom. 50. (ff. 50-57) hom. 51. (ff. 57-64) hom. 52. (ff. 64-70^v) hom. 53. (ff. 70^v-78) hom. 54. (ff. 78-85^v) hom. 55. (ff. 85^v-93^v) hom. 56. (ff. 93^v-101) hom. 57. (ff. 101-108^v) hom. 58. (ff. 108^v-118) hom. 59. (ff. 118-122) hom. 60. (ff. 122^v-129^v) hom. 61. (ff. 129^v-136^v) hom. 62. (ff. 136^v-142) hom. 63. (ff. 142-150) hom. 64. (ff. 150-157^v) hom. 65. (ff. 158-163^v) hom. 66. (ff. 163^v-169) hom. 67. (ff. 169-175^v) hom. 68, *Ἄλλην παραβολὴν — λικμήσει αὐτόν* (Matth. 21, 33-44) cod. (ff. 175^v-181^v) hom. 69, *Καὶ ἀποκριθεὶς — ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοι* (22, 1-14) cod. (ff. 181^v-187) hom. 70. (ff. 187-191^v) hom. 71. (ff. 191^v-196) hom. 72. (ff. 196^v-201^v) hom. 73. (ff. 201^v-207) hom. 74. (ff. 207-214) hom. 75. (ff. 214-220) hom. 76. (ff. 220-228) hom. 77. (ff. 228-233^v) hom. 78, *Τότε ὁμοιωθήσεται — καὶ ἀπεδήμησεν* (Matth. 25, 1-15). *Εἶτα τῶν δύο προσενεγκάντων τὰ διπλάσια, ὁ τὸ ἓν πιστευθεὶς αὐτὸ μόνον προσήνεγκεν, καὶ ἐγκαλούμενος φησιν Ἔγνων ὅτι σκληρὸς — βρυγμὸς τῶν ὀδόντων* (24-30) cod. (ff. 233^v-239) hom. 79. (ff. 239-244^v) hom. 80. (ff. 244^v-251) hom. 81. (ff. 251-257^v) hom. 82. (ff. 257^v-262^v) hom. 83. (ff. 262^v-267^v) hom. 84. (ff. 267^v-272^v) hom. 85. (ff. 272^v-277^v) hom. 86. (ff. 277^v-282) hom. 87. (ff. 282-287) hom. 88. (ff. 287^v-292^v) hom. 89. (ff. 292^v-299) hom. 90. *Ἠθικῶν* lemmata in summis foliis a quibus initium sumunt exarata: 56. 60. 66. 90 ut in editione, 57 fusius, 63. 68-70. 72. 83 breviora, 45-55. 58. 59. 61. 62. 64. 65. 67. 71. 73-82. 84-89 diversa.

Codex accurate perscriptus, humore multum laesus. Constabat fasciculis 37 quaternionibus in prima et ultima singulorum pagina ima ad angulum interiorem signatis; in locum foliorum quattuor fasciculi supremi posteriorum, quae perierunt, suffecta sunt

saec. XIV exeunte folia octo chartacea (293-300). *Πύλη* f. 1 ceterarumque homiliarum ornatus variis coloribus distincta; inscriptiones, litterae initiales maiores rubro liquore exaratae. Ipsius scribae correctiones brevissimae in ff. 5v. 228.

Folia nonnulla tam in principio libri quam in fine, praesertim quidem ff. 1. 220-292, humore confecta non sine magno textus detrimento; litterae complures passim renovatae; scriptura linearum ext. superiorum ff. 223. 231. 275. 279. 286-291, quae deciderat, laciniis e cod. saec. X excisis et utcumque agglutinatis saec. XIV exeunte refecta; item suppleta est scriptura f. 1r.v imi.

Saec. XIV, ut videtur, indicatum est tempus quo legendae erant hom. 66. 75. 77. 80. 81. 87. Scriptiunculae nullius momenti in ff. 25. 28v. 32v. 73. 93v. 130. 185. 290v. F. 107v manu saec. XIV *† Γεώργ(ιος) ο κοφύρᾶς*; al. manu f. 137 *† Κύριε βοείθη των δοῦλος σου Μανουήλ*. Excisi sunt margines inferiores ff. 5. 9. 18. 22. 52-54. 110. 124. 154. 279, exteriores ff. 56. 73. 89. 103. 120. 121. 123-125. 127. 171. Officinae chartariae signum (ff. 293-300) basiliscus (cf. Briquet 2630).

F. Iv, in schedula agglutinata, syllabus anno 1550 posterior *Io: Chrys: secunda pars | in Mattheum. | .355.* (frustum chartae numerum *535* exhibens iuxta *355* agglutinatum est). F. 300 scriptura vacat; f. 300v numerus *9*.

In tabulis et in dorso corio rubro obductis, fibulis olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedula saec. XVII, in qua nota rubra *535*.

536 (olim 385). Saec. XIV-XV, chartac., mm. 220×142, ff. X. 265 (+ 96a-d, 101a.b, 105a-c, 215a.b), linn. 26-34.

S. Iohannis Chrysostomi opera varia. Praemittitur (f. I) *πίνακος* titulus tantum: *Τάδε ἔνεστιν — πίναξ τοῦ παρόντος βι(βλίου)*. [1] (ff. 1-32) ad eos qui scandalizati sunt (M. 52, 479-528). Sunt capita *κγ'*, 18 et 19 ed. in unum contractis; in marginibus summis aut imis capitum lemmata editis aliquoties paullo breviora. [2] *λόγ(οι) β'* et *γ^{ος}*, de fato et providentia (M. 50, 749 ss.), *περὶ προνοίας* cod., (ff. 32-34v) oratio 1; (ff. 34v-38) oratio 2, *τοῦ αὐτοῦ περὶ προνοίας ἔτι* cod. In fine doxologia *τοῦ Χριστοῦ* (M. 758, 23), *ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος — τῶν αἰώνων. Ἀμήν.* [3] (ff. 38-42) *λόγος δ^{ος}*, ⟨homilia recitata⟩ cum Saturninus et Aurelianus etc. (M. 52, 413-420). [4] (ff. 42-45v) *λόγος ε^{ος}*, homilia in Eutropium (M. 52, 391-396). [5] de sacerdotio (M. 48, 623-692), nempe (ff. 46-51v) liber I sine summario; (ff. 51v-57v) liber II; (ff. 58-72v) liber III; (ff. 73-82) liber IV; (ff. 82-86) liber V; (ff. 86-96v) liber VI. Collocutorum nomina saepissime omittuntur; in summis foliis a quibus incipiunt libri I-IV titulus inscribitur *λόγ(οι) ς'-θ'*. [6] (ff. 97-101) *λόγος ια^{ος}*, excerptum ex sermone inscripto: Cuius rei gratia legantur acta Apostolorum in Pentecoste et cur seipsum non omnibus Christus ostenderit cum surrexisset a mortuis, *ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ λόγου καὶ*

ἑξῆς. (*Τίνος οὖν ἕνεκεν τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας — δοξάζοντες αὐτὸν διατελῶμεν, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν*: M. 51, 104, 26-112). [7] λόγος ιβ^{os} (ff. 102-105) homilia 20 in ep. ad Hebraeos, *εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ ἀποστόλου ἐκ τῆς πρὸς ⟨Ἑβραίους⟩ ἐπιστολῆς· Ἑκουσίως — θυσία* (10, 26) *καὶ τὰ ἑξῆς: καὶ ὅπως χρὴ προσιέναι τοῖς μυστηρίοις* cod. (M. 63, 143 ss.); inde a f. 103, l. 2 ab imo (*καταπαύσει ὁ θυμὸς αὐτοῦ*) ab editione Montfaucon (M. 145, 16) discrepat, concinit revera cum editione Savilii V, 808, 44 *ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν ἁγίων* — 811, 3 *ὅπως τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν θεωρήσωσιν*. [8] *λόγοι ιδ'-ιθ'*, adversus Iudaeos (M. 48, 843 ss.), hoc est: (ff. 106-115^v) oratio 1, *κατὰ Ἰουδαίων· ἐλέχθη δὲ πρὸς τοὺς Ἰουδαΐζοντας καὶ μετ' ἐκείνων νηστεύοντας* cod.; (ff. 115^v-123^v) oratio 4, *τοῦ αὐτοῦ κατὰ Ἰουδαίων καὶ εἰς τὰς σάλπιγγας τοῦ Πάσχα αὐτῶν: λόγος β': ἐλέχθη ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ Ἀντιοχείας* cod.; (ff. 123^v-137^v) oratio 5, *λόγος γ'* cod.; (ff. 138-146^v) oratio 6, *λόγος δ'* cod.; (ff. 146^v-154^v) oratio 7, *λόγος ε'* cod.; (ff. 154^v-164^v) oratio 8, *λόγος ϛ'* cod. [9] *λόγοι κ'-κζ'*, de Incomprehensibili orationes VIII (M. 48, 701ss.) hoc ordine: (ff. 164^v-170) oratio 1; (ff. 170-177) oratio 2, quae des. *γνώσεως φῶς, ἵνα πάντες ὁμοθυμαδὸν κ. τ. λ.* (cf. M. 718, n. e); (ff. 177-183) oratio 3; (ff. 183-189) oratio 4; (ff. 189^v-197) oratio 5; (ff. 197-201) *λόγος ἕκτος: ἐρρέθη ἐν τῇ καινῇ ἐκκλησίᾳ* (M. 48, 795-801, contra Anomoeos XI); (ff. 201-208^v) oratio 7, *πρὸς τοὺς ἀπολειφθέντας — διαφόρους καὶ περὶ ἀκαταλήπτου λόγος ζ^{os}* cod.; (ff. 209-215) oratio 8, *τοῦ αὐτοῦ κατὰ αἱρετικῶν καὶ εἰς τὴν αἴτησιν τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου* cod. [10] *λόγοι κη'-λ'*, ad Stagirium a daemone vexatum (M. 47, 423 ss.), *τοῦ αὐτοῦ Χρ(υσοστό)μου λόγ(ος) παρακλητικὸς πρός τινα δαιμονῶντα ἀσκητὴν Σταγείριον. καὶ περὶ τοῦ ὁράματος οὗ εἶδεν ὁ πάσχων. καὶ περὶ τοῦ ὅτι φύσει καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀλγοῦντας ἐλεοῦμεν. ἐξήγησις περὶ τῆς κοσμοποιΐας, περὶ τῆς ἐξαιρέτου εἰς τὸν ἄνθρωπον τιμῆς, περὶ τοῦ Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. ὅτι καὶ τὸ ἐκβληθῆναι τοῦ παραδείσου ἐπὶ συμφέρον τι τοῦ ἀνθρώπου. καὶ ὅτι οὐκ ἄνευ κινδύνων καὶ θλίψεων οἱ δίκαιοι τὸν παρόντα βίον διήνυσαν. καὶ περὶ τοῦ Κάϊν* cod. (ff. 216-232) liber I; (ff. 232-247) liber II; (ff. 247-262) liber III.

Fasciculi *κζ'* quiniones (si excipias *ια'* foliorum quattuordecim et *ιδ'* senionem) in prima singulorum pagina ima signati atque folia praevia I-X sine notis efficiunt codicem. Inscriptiones litteraeque initiales maiores ab ipso scriba rubro liquore saepissime distinctae; in summo unoquoque folio locus operis descripti maxima cura indicatus (e. g. f. 48, *τοῦ περὶ ἱερωσύνης πρώτου λόγου τῶν ϛ' φύλλ. γ^{ov}*, hoc est de sacerdotio libri I folia sex in codice obtinentis folium tertium). Proposita sunt supplementa (ff. 23^v. 106. 163^v. 164^v. 173. 191), correctiones (ff. 2^v. 5^v. 9. 66^v. 94. 117^v. 151^v. 157^v. 230. 241. 255^v. 262), alius exemplaris varietas lectionis (f. 102). Officinarum chartariarum signa: [a] trimon-

tium cui superstat crux (cf. Briquet 11665). [b] trimontium in lilium desinens (ff. 99–101), [c] lilium (cf. Briquet 7264).

Ff. I^{v}–X. 96^{a-d}. 101^{v}-101^{b}. 105^{v}-105^{c}. 215^{r} dimidium –216^{b}. 262^{v}-265 sine scriptura. Foliorum secturae variis ornamentis distinctae (cf. cod. 532).

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

537 (olim 358). Saec. XII, membran., mm. 351 × 265. ff. 213 (+ 79^{a}. 106^{a}; — 168 usque ad 177 negligentia librarii omissis), coll. 2, linn. 34.

S. Iohannis Chrysostomi in Iohannem homiliae 46-88 (M. 59, 257–482), *βιβλίον β^{τρ} τὸ κατ(ὰ) Ἰω(άνν)ην. ὁμιλ(ία) α^{τρ}. λό(γος) μϛ^{τ}* cod. in summo f. 3 litteris auratis. (ff. 3–7^{v}) homilia 46. (ff. 8–14) hom. 47. (ff. 14^{v}–17^{v}) hom. 48. (ff. 18–22) hom. 49. (ff. 22^{v}–26^{v}) hom. 50. (ff. 26^{v}–30) hom. 51. (ff. 30^{v}–35) hom. 52. (ff. 35–38^{v}) hom. 53. (ff. 38^{v}-43^{v}) hom. 54. (ff. 43^{v}–47) hom. 55. (ff. 47–51^{v}) hom. 56. (ff. 51^{v}–55^{v}) hom. 57. (ff. 55^{v}–62) hom. 58. (ff. 62–67^{v}) hom. 59. (ff. 67^{v}–75^{v}) hom. 60. (ff. 75^{v}–80) hom. 61. (ff. 80^{v}–85^{v}) hom. 62. (ff. 85^{v}–90) hom. 63. (ff. 90–95^{v}) hom. 64. (ff. 95^{v}–99^{v}) hom. 65. (ff. 99^{v}–104) hom. 66. (ff. 104–106^{av}) hom. 67. (ff. 106^{av}–110) hom. 68. (ff. 110–113) hom. 69. (ff. 113–116^{v}) hom. 70. (ff. 116^{v}–120^{v}) hom. 71. (ff. 120^{v}–125^{v}) hom. 72. (ff. 125^{v}–129^{v}) hom. 73. (ff. 130–133) hom. 74. (ff. 133–139) hom. 75. (ff. 139–142^{v}) hom. 76. (ff. 142^{v}–148) hom. 77. (ff. 148–153) hom. 78. (ff. 153^{v}–159) hom. 79. (ff. 159–163) hom. 80. (ff. 163–166^{v}) hom. 81. (ff. 166^{v}–181) hom. 82. (ff. 181^{v}–188) hom. 83. (ff. 188^{v}–192^{v}) hom. 84. (ff. 192^{v}–199^{v}) hom. 85. (ff. 200–204) hom. 86. (ff. 204^{v}–209) hom. 87. (ff. 209^{v}–213) hom. 88. Homiliae singulae, excepta quinquagesima prima, *ἠθικῶν* lemmata rubro colore exarata praebent; ita in hom. 46, ante vv. *Ἐκεῖνοι μὲν οὖν* (M. 260, 31), *ἠθ(ικόν) Περὶ τῆς τῶν ἁγίων μυστηρίων μεταλήψεως, καὶ ὅτι τοῖς ἀξίοις σωτηρία ἐστὶν ὥσπερ τοῖς ἀναξίοις κόλασις*; in hom. 88, ante vv. *Προσέχωμεν τοίνυν* (M. 418 γ'), *ἠθ(ικὸν) πη' Περὶ τῶν παρεπομένων τῆι πνευματικῆι καὶ τῆι αἰσχρᾶι ἡδονῆι, καὶ περὶ πλεονεξίας.*

Subscriptio (f. 213): † *δόξα σοι, κύριε, πάντων ἕνεκεν: Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον τὴν ψυχὴν τοῦ γράψαντος τὴν βίβλον ταύτην Ἀρσενίου μοναχοῦ:* † *Θεοῦ τὸ δῶρον, καὶ πόνος Ἀρσενίου* † (cf. Vogel–Gardthausen, *Die Schreiber* ..., p. 45–46). In f. 2 et bis in f. 213^{v} nomen possessoris: *Ἡ βίβλος αὕτη τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου, τῆς κειμένης ἔγγιστα τῆς Ἀετίου, ἀρχαϊκὴ δὲ τῆι μονῆ κλῆσις Πέτρα* (eiusdem scribae eiusdemque monasterii fuit codex Paris. gr. 891, anno 1136 descriptus; cf. Omont, *Fac-similés des manuscrits grecs datés de la Bibliothèque Nationale, du IXe au XVe siècle*, Paris 1891, tab. 47 et p. 10).

Fasciculi viginti sex quaterniones, excepto ultimo foliorum trium, in prima uniuscuiusque pagina ima dextrorsum signati, atque folia duo praevia (1. 2) efficiunt codicem. F. 3 inscriptio libri, textus sacer hom. 46 litteraque initialis maior auro exarata, πύλη autem necnon littera initialis maxima auro et variis coloribus pictae; in aliis foliis ornatus, inscriptiones, litterae initiales, ἠθικά rubro tantum liquore distincta. Ipsius scribae manu supplementa in ff. 25^{v}. 59^{v}. 115^{v}. 143^{v}, manu ni fallor posteriore in ff. 16. 84^{v}. 100^{v}. 130. 148. 183^{v}. 195^{v}. 196^{v}. 212^{v}; lineae plures erasae in f. 133^{v}.

F. 74^{v} manu saec. XIV, ut videtur, nomen † Κυπριανὸς ἱερομόναχος minio exaratum; ἱερομόναχος pluries f. 213^{v} atramento repetitum; f. 213 manu rudi recentiore codicis subscriptio iterata lineaeque quattuor sine momento.

In f. 1 summo dextrorsum nota *199*; eodem loco f. 2 nota *99*. F. 1 manu saec. XV inscriptio brevissima: *Mis(er) Fanti( ) Zorzi. Mis(er) Alouixe Venier*. F. 1^{v} manu saec. XV *Librum secundum crixiosstomum ualent p(er)p(era) nv*; in imo folio littera Δ. F. 1 manu saec. XV-XVI (Romuli Mammacini?): *B. Joannes Chrysostomus sup(er) Joanne Euangel.* F. 2^{v} scriptura vacat. In sectura superiore libri clausi littera *M*.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

538 (olim 356). Saec. XI, membran., mm. 303 × 225, ff. 364, linn. 23-26.

S. Iohannis Chrystomi in Iohannem homiliae 1-50 (M. 59, 23-282). (ff. 1-7) homilia 1. (ff. 7^{v}-17^{v}) hom. 2. (ff. 18-29^{v}) hom. 3. (ff. 29^{v}-38^{v}) hom. 4. (ff. 38^{v}-47) hom. 5. (ff. 47-49^{v}) hom. 6. (ff. 50-53^{v}) hom. 7. (ff. 54-58^{v}) hom. 8. (ff. 58^{v}-63) hom. 9. (ff. 63^{v}-69) hom. 10. (ff. 69-73) hom. 11. (ff. 73-79^{v}) hom. 12. (ff. 80-87^{v}) hom. 13. (ff. 88-95^{v}) hom. 14. (ff. 95^{v}-102^{v}) hom. 15. (ff. 102^{v}-111) hom. 16. (ff. 111-121) hom. 17. (ff. 121-130^{v}) hom. 18. (ff. 130^{v}-136^{v}) hom. 19. (ff. 136^{v}-143) hom. 20. (ff. 143-151) hom. 21. (ff. 151-158^{v}) hom. 22. (ff. 158^{v}-166^{v}) hom. 23. (ff. 166^{v}-174) hom. 24. (ff. 174-181) hom. 25. (ff. 181-187) hom. 26. (ff. 187-193^{v}) hom. 27. (ff. 193^{v}-200^{v}) hom. 28. (ff. 200^{v}-207) hom. 29. (ff. 207-212^{v}) hom. 30. (ff. 213-224) hom. 31. (ff. 224-231^{v}) hom. 32. (ff. 232-238^{v}) hom. 33. (ff. 238^{v}-246) hom. 34. (ff. 246^{v}-252^{v}) hom. 35. (ff. 253-258^{v}) hom. 36. (ff. 258^{v}-264^{v}) hom. 37. (ff. 264^{v}-276) hom. 38. (ff. 276^{v}-289) hom. 39. (ff. 289^{v}-297^{v}) hom. 40. (ff. 298-304) hom. 41. (ff. 304^{v}-312^{v}) hom. 42. (ff 313-317) hom. 43. (ff. 317-321) hom. 44. (ff. 321^{v}-330) hom. 45. (ff. 330-337) hom. 46. (ff. 337^{v}-346^{v}) hom. 47. (ff. 346^{v}-351^{v}) hom. 48. (ff. 351^{v}-358^{v}) hom. 49. (ff. 358^{v}-364^{v}) hom. 50. *Ἠθικῶν* lemmata in marginibus foliorum a quibus exordium sumunt inscripta; α' omittitur, β' (α' perperam in codice, ante vv. Ἐβουλόμην καὶ M. 35, 4): Ὅτι δεῖ τοὺς ἐν ἐκκλησίᾳ εἰσιόντας ἀκριβῶς προσέχειν τοῖς

λεγομένοις καὶ ἀπέχεσθαι μερίμνης πάσης βιωτικῆς; μθ', ante vv. *Τοῦτο δὲ* (M. 278, 11): *Περὶ δικαιοσύνης, καὶ ὅτι τὸν ἄδικον οὐδὲν ὠφελεῖ τὸ δικαίους ἔχειν γονεῖς. Ἠθικὰ μϛ'. μη'. ν'* ut in cod. 537.

Codicem efficiunt fasciculi quadraginta septem quaterniones (si excipias 32 binionem, 39 ternionem, 47 foliis duobus bodie constantem) in prima uniuscuiusque pagina summa dextrorsum primitus signati, longe recentius in prima et ultima. Ff. 69-73 in locum foliorum quattuor posteriorum fasc. *θ'* et folii primi fasc. *ι'*, quae librarius ipse ni fallor abiecerat, suffecta. Ornatus simplex, inscriptiones litteris paullo amplioribus distinctae. Ipsius scribae supplementum in f. 43, correctiones brevissimae in ff. 20v. 26v.

Scholion saec. XIII (f. 206v) in M. 171, 6-7. Eadem, ut videtur, aetate additum est ethicum *μγ'* (f. 315v), adscripta sunt marginibus plura sine magno pretio, hic plus minus servata (e. g. ff. 9v. 262v. 263), illic fere penitus abrasa (ff. 11. 37. 39. 43. 50. 82v. 207. 234v. 265); quot folia repleant homiliae singulae recentius indicatum est. Litterae nonnullae renovatae in ff. 103. 181; linea ultima f. 362v ⟨a Iohanne Honorio a Mallia⟩ restaurata. In ora inferiore libri clausi litteris maximis † *κατα Ἰωάννην τὸ πρῶτον* (cf. Müntz et Fabre, *La bibliothèque*..., p. 317, inter libros Nicolai V, « Item unum volumen ejusdem forme [mediae] de pergameno, copertum corio rubeo... quod intitulatur: Chrisostomi super Iohannem prima pars, homelie quinquaginta »); in ora media litterarum (*ZI*?) vestigia. Ff. 73v. 103v. 115v. 118v. 141r sine scriptura.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

539 (olim 537). An. 975 (f. 179v; ff. 1-19 saec. XIII), membran., mm. 373 × 280, ff. 179, linn. 33 (29-36 in ff. 1-19v).

S. Iohannis Chrysostomi in Iohannem homiliae 47-88 (M. 59, 261-482). (ff. 1-7) homilia 47. (ff. 7-10) hom. 48. (ff. 10v-15) hom. 49. (ff. 15-19v) hom. 50. (ff. 20-23) hom. 51. (ff. 23-27) hom. 52. (ff. 27-30) hom. 53. (ff. 30v-34v) hom. 54. (ff. 34v-37v) hom. 55. (ff. 38-42) hom. 56. (ff. 42-45) hom. 57. (ff. 45v-50v) hom. 58. (ff. 50v-56) hom. 59. (ff. 56-63) hom. 60. (ff. 63-68) hom. 61; iuxta principium legitur lemma *πε(ρὶ) ἐπιεικείας καὶ πραότιτος.* (ff. 68v-73v) hom. 62. (ff. 73v-77v) hom. 63, *Οὔπω δὲ εἰσεληλύθει — ἵνα κλαύσῃ* (Ioh. 11, 30-31) cod. (ff. 77v-82v) hom. 64. (ff. 82v-86) hom. 65; des. *ἵνα ἀναπαυσώμεθα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα.* (ff. 86v-90) hom. 66. (ff. 90-93) hom. 67. (ff. 93-96) hom. 68. (ff. 96-99) hom. 69. (ff. 99-102) hom. 70. (ff. 102-105v) hom. 71. (ff. 105v-110) hom. 72. (ff. 110v-114) hom. 73. (ff. 114-117) hom. 74. (ff. 117-122v) hom. 75. (ff. 122v-126) hom. 76. (ff. 126-131v) hom. 77. (ff. 131v-133v) hom. 78; quattuor foliis post 133v perditis abrumpitur in vv. *ποίαν λέγει πά* | (M. 423, 16) et insequens initio mutila legitur. (ff. 134-138) hom. 79 inde a vv. *τί]κτεσθαι ἔμελλεν* (M. 427, l. 7 ab imo). (ff. 138v-142) hom. 80.

(ff. 142–146) hom. 81. (ff. 146–150^v) hom. 82. (ff. 150^v–157^v) hom. 83. (ff. 157^v–160^v) hom. 84; uno folio post f. 160^v perdito, abrumpitur in vv. *τῇ τῶν δαιμόνων* (M. 458, l. 3 ab imo) et insequens initio mutila est. (ff. 161–166^v) hom. 85 inde a vv. *τοῖς παροῦσιν ὅλον ἑαυτὸν* (M. 459, l. 17 ab imo); uno folio post 164^v perdito, desiderantur vv. *ὄρθρου βαθέος — Ναί, φησίν* (M. 464, l. 17 ab imo — 465, l. 7 ab imo). (ff. 166^v–171) hom. 86. (ff. 171–175^v) hom. 87. (ff. 175^v–179) hom. 88. *Ἠθικῶν* lemmata ut in cod. 537, his exceptis: *να'*, ante vv. *Ταῦτ' οὖν εἰδότες* (M. 286, 3), *Περὶ τοῦ μὴ κακῶς ἀντιδρᾶν*, *μζ'* et *μθ'* ut in cod. 538, *νς'* et *ξ'* omissis.

Subscriptio pessumdata (f. 179^v): † *ἐτελιόθει σὺν Θεῶι † μ(ηνὶ) ὀκτοβριωι κ' η^μ | ζ' ωρ... ἔτους ἀπὸ | κτίσεως κόσμου ,ςυπδ' | ἰνδ. ⟨δ'⟩: ἐπὶ Ἰω(άννου) ἄνακτος* (Ioh. Tzimisces, ut opinor) † † †.

Liber pulcher adspectu, accurate perscriptus. Fuit olim integer, totum commentarium in Iohannem praebens fasciculis quadraginta octo in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis exaratum. Deciderunt fasciculi 27 priores, post f. 133^v paria duo media ex fasc. *μβ'*, post ff. 160^v et 164^v folia duo ex fasc. *μς'*, folia tandem duo suprema, quae scriptura vacabant, ex fasc. *μη'*. Supersunt hodie fasciculi 21 *κη'*–⟨*μη'*⟩ notati, quaterniones (si excipias *μβ'*. *μς'* et *μη'* mutilos), quibus praefixa sunt saec. XIII folia 19 homilias 47–50 continentia.

Ornatus litteraeque initiales maximae rubro et caeruleo coloribus distincta; inscriptiones, numeri, *ἠθικά* minio. Ipsius scribae manu supplementa (ff. 85^v. 90. 154^v), correctio (f. 172), glossula (f. 49^v), scripturae compendia duo singularia (ff. 130. 163); manibus diversis longe posterioribus additamenta (ff. 17^v. 19^v), emendationes (ff. 73. 80^v. 96^v), annotiunculae in hom. 60 (ff. 56–62). Rubro liquore indicatum est quibus festis legendae erant hom. 49. 51. 56–59. 62–66. 78. 79 atque numerus foliorum quae repleant homiliae singulae. Margines plures tum exteriores (ff. 35. 51. 53. 83. 87. 88. 93. 155), tum inferiores (ff. 100. 129) resecti sunt; propterea minas iactavit lector saec. XIII–XIV (f. 99^v) † *μὴ τεμνέτω τὶς τὰ φύλλα τῶν βιβλίων. ἵνα μὴ σχῇ τὰς ἀρὰς τῶν πατέρων:* — Ff. 33. 80 paullo lacerata non sine textus detrimento.

F. 178^v lineae quattuor fere penitus abrasae, ex quibus temporis nota vix erui potest (*ἰνδ. θ'... ἔτ. ,ςψμδ'* = an. 1235–1236). F. 179^v manu saec. XIII–XIV nomen possessoris: † *ἀνετέθη τὸ παρὸν βιβλίον ἐν τῇ τῆς παμμακαρίστου μονῇ ψυχικῆς ἕνεκεν σωτηρίας τοῦ μοναχοῦ κυ. Ἰωσὴφ τοῦ Φιλῆ, ἐν ᾗ καὶ τὸ σῶμα τούτου κατάκειται* (de quo monasterio cf. Du Cange, Constant. christiana IV II, p. 93); ib. manu saec. XVI *Io: Chrysost. pars 2 in Joanne(m) | 357. v. | 359 n.*

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

540 (olim 360). Saec. X, membran., mm. 320 × 237, ff. 196, linn. 30.

S. Iohannis Chrysostomi in Iohannem homiliae 51–88 (M. 59, 281–482). (ff. 3–7) hom. 51. (ff. 7–11^v) hom. 52. (ff. 11^v–15^v) hom. 53. (ff. 15^v–21) hom. 54. (ff. 21–24^v) hom. 55. (ff. 24^v–29) hom. 56. (ff. 29–33) hom. 57.

(ff. 33–39ᵛ) hom. 58. (ff. 39ᵛ–45ᵛ) hom. 59. (ff. 45ᵛ–53ᵛ) hom. 60. (ff. 53ᵛ–59ᵛ) hom. 61. (ff. 59ᵛ–65) hom. 62. (ff. 65–69ᵛ) hom. 63. (ff. 69ᵛ–75ᵛ) hom. 64. (ff. 75ᵛ–79ᵛ) hom. 65. (ff. 80–84) hom. 66. (ff. 84–87ᵛ) hom. 67. (ff. 88–91) hom. 68; des. *ἐπηγγελμένων ἡμῖν ἀγαθῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.* (ff. 91–94ᵛ) hom. 69. (ff. 94ᵛ–98) hom. 70. (ff. 98ᵛ–102) hom. 71. (ff. 102ᵛ–108) hom. 72. (ff. 108–112ᵛ) hom. 73. (ff. 112ᵛ–116) hom. 74. (ff. 116–122ᵛ) hom. 75. (ff. 122ᵛ–126ᵛ) hom. 76. (ff. 126ᵛ–132ᵛ) hom. 77. (ff. 132ᵛ–138ᵛ) hom. 78. (ff. 138ᵛ–145) hom. 79. (ff. 145–149) hom. 80. (ff. 149ᵛ–153ᵛ) hom. 81. (ff. 153ᵛ–158ᵛ) hom. 82. (ff. 158ᵛ–166ᵛ) hom. 83. (ff. 166ᵛ–171ᵛ) hom. 84. (ff. 171ᵛ–179ᵛ) hom. 85. (ff. 180–185) hom. 86. (ff. 185–190ᵛ) hom. 87. (ff. 190ᵛ–194ᵛ) hom. 88. *Ἠθικῶν* lemmata ut in cod. 537, his exceptis: *να'* ut in cod. 539, *ξε'* (f. 78) *Περὶ φιλαργυρίας, καὶ διὰ τί εἴρηται εἰδωλολατρία, καὶ πόθεν ἡ φιλαργυρία.* In fine libri (f. 194ᵛ): *† τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον, ἐν λόγοις πη': - δόξα τῷ Θεῷ πάντοτε, ἀμήν: —*

In custodiam addita sunt foliorum paria duo avulsa ex evangelio secundum Lucam saec. IX–X litteris uncialibus, coll. 2, lin. 20 exarato notationeque ecphonetica instructo; hoc ordine legenda sunt: (ff. 195–196ᵛ) 1, 1 *ἀνατάξασ]θαι διήγησιν* — 22 *λαλῆσαι αὐτοῖς,* (ff. 2ᵛ–1 inversa) 22, 10 *οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται* — 34 *οἱ δὲ εἶπον.*

Codex pulcher diligenter exaratus totum commentarium in Iohannem olim praebens. Perierunt fasciculi 29 primi homilias 1–50 exhibentes; supersunt fasciculi quaterniones 24 in prima singulorum pagina summa dextrorsum antiquitus signati (cf. ff. 131. 139. 155. 179), recentius autem numeris *κζ'–ν'* instructi.

Inscriptiones et ethica charactere semi-unciali, qui dicitur, distincta; homiliarum ornatus et litterae initiales maximae auro variisque coloribus picta. Ipsius scribae manu correctiones (ff. 4. 7. 8ᵛ. 46. 47. 52. 63ᵛ. 74. 76. 83), supplementa (ff. 10ᵛ. 16ᵛ. 30ʳ. 30ᵛ. 34ᵛ. 39ᵛ. 40. 55ᵛ. 60ᵛ. 62. 112ᵛ. 114ᵛ. 120ᵛ. 131ᵛ. 142. 172. 180ᵛ); alia manu vix posteriore additamenta (ff. 64. 155ʳ. 155ᵛ. 156. 162ᵛ. 165ᵛ. 166ʳ. 166ᵛ); alia longe recentiore notabilia quaedam (ff. 58. 64. 69. 163ᵛ [*ση. διὰ τοὺς Ἰταλοὺς* in M. 452, 1]). Saec. XIII–XIV, codice nondum mutilo (f. 3 *καὶ οὗτος ὁ λόγος ὁμοίως...*), dies in qua legendae erant homiliae 51. 56–58. 62–65 indicata est. Ff. 24ᵛ. 194ᵛ scriptura abrasa.

Tabulae anteriori aversae agglutinata est schedula praebens syllabum anno 1550 posteriorem *Io: Chrys: in Ioannem: — | . 360* (ex *359*). F. 1 imo *u. 360 | n. 540.*

De foliis custodiae nimis strictim egit Gregory (Evl. 545).

In tabulis corio rubro obductis, fibulis olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVII, ubi nota rubra *540.*

541 (olim 359). Ann. 1371 (f. 338v), chartac., mm. 292 × 220, ff. 339, coll. 2, linn. 26.

S. Iohannis Chrysostomi in Iohannem homiliae 1–59 (M. 59, 1–328). Praecedunt [1] (f. 1) monitio ad lectorem: *Πρόσχες ὁ ἀναγινώσκων ὅτι* (!) *τοὺς τεταγμένους λόγους τῶν ἑορτῶν, ἵνα ἀναγνώσῃς αὐτοὺς εἰς τὴν ἡμέραν αὐτῶν καὶ μὴ ἐν τῷ ὀρδίνῳ, ἵνα μὴ γένηται σύγχησις. Τῷ σα(ββά)τ(ῳ) τοῦ Λαζάρου ὁμιλ(ίαι) ξβ', καὶ ξγ', καὶ ξδ'. τῇ κυ(ριακῇ) τῶν βαΐων ὁμιλ(ίαι) ξς', καὶ εἰς τὸ β' βιβλίον τοῦ κ(α)τ(ὰ) 'Ματθ(αῖον)ξς'. τῇ νέα κυ(ριακῇ) ὁμιλ(ίαι) ξα' καὶ* < >. *τῇ κυ(ριακῇ) τοῦ παραλύτ(ου) ὁμιλ(ίαι) λς', καὶ λζ', καὶ λη'. εἰς τὴν μεσο(πεντηκοστὴν) ὁμιλ(ίαι) μθ' καὶ ν'. τῇ κυ(ριακῇ) τῆς σαμαρείτ(ι)δ(ος) ὁμιλ(ίαι) λα' ἀπὸ τὸ μέσον, καὶ λβ', καὶ λγ', καὶ λδ'. εἰς τ(ὴν) (πεντηκοστὴν) ὁμιλ(ία) να'. τῇ κυρ(ιακῇ) τοῦ τυφλοῦ ὁμιλ(ίαι) νς', καὶ νζ', καὶ νη', καὶ νθ'. Εἴπερ δὲ ἔχεις καὶ β' βιβλίον κατὰ Ἰω(άννην) τῇ μ(ε)γ(ά)λ(ῃ) ε' ὁμιλίαι ο', καὶ οα', καὶ οβ', καὶ ογ'. εἴπερ οὐκ ἔχει κατὰ Μαθαῖον τὸ β'.* Sequitur litteris rubris: *Εἰσὶν οἱ ἑρμηνευθέντες λόγοι τοῦ εὐαγγελίου ὑπὸ τοῦ Χρυσοστόμου ἅπαντες ὁμοῦ τῶν δύο βιβλίων πη', τοῦ κατὰ Ἰω(άννην) λέγω: - εἰς τὸ παρὸν οὖν βιβλίον εὑρίσκωνται γεγραμμένοι λόγοι νθ': ἀπέμειναν γοῦν ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου λόγοι κθ'.* [2] (ff. 1v–3) *ἠθικῶν* lemmata. *Τοῦ ἐν ἁγίοις — Χρυσοστόμου τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάν(ν)ην εὐαγγελίου ἡ δύναμις τῶν ἠθικῶν ἔστιν αὕτη. Ἐπειδὴ ἔθος ἦν τῷ μακαριωτάτῳ Ἰωάννῃ τῷ Χρυσοστόμῳ μετὰ τὸ ἑρμηνεῦσαι τὸ παρ' αὐτοῦ προτεθὲν εὐαγγελικὸν ῥητὸν εἰς ἠθικὰ καταπαύειν τὸν λόγον, ἀναγκαῖον ἐνόμισα καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ ἐν τῷ ἠθικῷ κατὰ πλάτως* (!) *εἰρημένα ἐν συντόμῳ προτάξαι, ἵνα ἔχῃ ὁ βουλόμενος τὴν δύναμιν τοῦ παντὸς ἠθικοῦ ἀπόνως καὶ ἐν συντόμῳ εὑρίσκειν. Ἠθικὸν α'* (in M. 26, l. 7 ab imo *Ὥσπερ οὖν*) *Ὅτι δεῖ πᾶσαν ἀποθέσθαι μέριμναν κοσμικὴν τοὺς μέλλοντας ἀκροᾶσθαι θείων λόγων, μάλιστα δὲ ἀπέχεσθαι δεῖ θεάτρων, β'- μθ'* ut in codice 538, si excipias *λη'. λθ'. μγ'* fusiora et *μδ'* diversum (*Περὶ τοῦ αἰτεῖν τὸν Θεὸν ἃ ἄξιόν ἐστι παρ' αὐτοῦ αἰτεῖν, καὶ μὴ βιωτικῶς*), *να'* ut in cod. 540, *μς'. μη'. ν'. νβ'-νθ'* ut in cod. 537.

(ff. 4–10) homilia 1. (ff. 10–19) hom. 2. (ff. 19–29) hom. 3. (ff. 29–37) hom. 4. (ff. 37–44v) hom. 5. (ff. 44v–47) hom. 6. (ff. 47–50v) hom. 7. (ff. 50v–55) hom. 8. (ff. 55–59) hom. 9. (ff. 59–64v) hom. 10. (ff. 64v–68) hom. 11. (ff. 68–74) hom. 12. (ff. 74–80) hom. 13. (ff. 80–86) hom. 14. (ff. 86–91) hom. 15. (ff. 91–97) hom. 16. (ff. 97–103v) hom. 17. (ff. 103v–110v) hom. 18. (ff. 110v–115) hom. 19. (ff. 115–119v) hom. 20. (ff. 119v–125) hom. 21. (ff. 125–130v) hom. 22. (ff. 130v–136) hom. 23. (ff. 136–141v) hom. 24. (ff. 141v–147) hom. 25. (ff. 147–151v) hom. 26. (ff. 151v–156v) hom. 27. (ff. 156v–162) hom. 28. (ff. 162–167) hom. 29; omittuntur vv. *Εἰ δὲ ταπεινότερον φθέγγεται — Τί ἐστι τοῦτο* (M. 168, l. 11 ab imo — 169, 21). (ff. 167v–171v) hom. 30. (ff. 171v–180) hom. 31. (ff. 180v–186) hom. 32. (ff. 186v–191v) hom. 33. (ff. 191v–197) hom. 34.

(ff. 197^v–202^v) hom. 35. (ff. 202^v–207) hom. 36. (ff. 207–211^v) hom. 37. (ff. 212–221) hom. 38. (ff. 221–231^v) hom. 39. (ff. 231^v–237^v) hom. 40. (ff. 237^v–242) hom. 41. (ff. 242–249) hom. 42. (ff. 249–252) hom. 43. (ff. 252–255^v) hom. 44. (ff. 255^v–262) hom. 45. (ff. 262–267) hom. 46. (ff. 267^v–274^v) hom. 47. (ff. 274^v–278^v) hom. 48. (ff. 278^v–283^v) hom. 49. (ff. 283^v–288^v) hom. 50. (ff. 288^v–293) hom. 51. (ff. 293^v–299) hom. 52. (ff. 299–303^v) hom. 53. (ff. 303^v–309) hom. 54. (ff. 309^v–313^v) hom. 55. (ff. 313^v–319) hom. 56. (ff. 319–324) hom. 57. (ff. 324–331) hom. 58. (ff. 331–338^v) hom. 59.

Subscriptio (f. 338^v): *"Ελαβε τέλος ἡ παροῦσα βίβλος ἐν μη(νὶ) ἀπριλλ(ίω) β' τοῦ ἔτους ,ςωοθ' ἰνδ. θ' :· Μέμνησθε, πατέρες μου, τοῦ 'Ιγνατίου: —*, litteris rubris maximis † *'Ιησοῦ Χριστοῦ τοῦ Παντοκρατωρος* (in monte Atho, ni fallor; cf. Vogel-Gardthausen, *Die Schreiber...*, p. 160, ubi citantur codices tres alii eiusdem scribae).

Fasciculi *μβ'* quaterniones (excepto nono hodie 7 foliorum) ad angulum interiorem signati in prima et ultima uniuscuiusque pagina ima, folia tria praevia (1-3) foliumque supremum (339) sine notis efficiunt codicem. Ornatus, inscriptiones, litterae initiales maximae et maiores, ethica rubro colore distincta. Ipsius scribae supplementa in ff. 8. 18^v. 32^v. 34^v. 38^v. 39^v. 57^v. 58. 76^v. 78^v. 81^v. 89. 99^v. 118. 120^v. 133. 141. 153. 168. 189^v. 194^v. 206^v. 214. 219. 227. 233. 236; manus paullo posterioris emendationes in ff. 40. 54. 91^v; verba cancellata in ff. 103. 114. 192^v.

Officinarum chartariarum signa: siren (Briquet 13864), leo exsiliens (cf. Briquet 10481), (ff. 149. 213. 214) galea vel arcuballista (?).

In tabula anteriore aversa frustum chartae numerum *501* (aut *561*) praebens, quem obtegebat aliud *85* ostendens (ita in indice Vat. lat. 3957, f. 5^v) dextrorsum a nobis translatum; inferius in schedula membr. agglutinata syllabus anno 1550 posterior *Io: Chrys: in Ioannem: —* | . *359* (*9* in rasura) nuper repertus. F. 1 *N̊. 61 3 Plu.* Foliorum secturae flavo colore tactae, ornamentis distinctae (cf. codd. 532. 536).

Integumentum ex corio castaneo signato, fibulis atque catena olim munitum; in tabula anteriore tesserae gentiliciae Pauli III auro inpressae; ibidem et in dorso schedula saec. XVII cum nota rubra *541*.

542 (olim 365). Ann. 1330-1331 (f. 369), membran., mm. 279×213, ff. II. 369, linn. 29. Ordo foliorum restituendus: 1-8. 17-48. 9-16. 49 ss.

1. ⟨**S. Iohannis Chrysostomi** in Iohannem⟩ homiliae 46-88 (M. 59, 258-482). (ff. 1-7) homilia 46. (ff. 7-8^v) hom. 47; duobus fasciculis perditis, abrumpitur in vv. *συνεχῶς δὲ* (M. 264, 16), desideratur hom. 48, initio mutila legitur hom. 49. (ff. 17-18) hom. 49 inde a vv. *τοῦ γὰρ σαββάτου* (M. 277, 15). (ff. 18-24) hom. 50. (ff. 24-29) hom. 51. (ff. 29-35^v) hom. 52. (ff. 35^v-40) hom. 53. (ff. 40-46^v) hom. 54. (ff. 46^v-48^v. 9-11) hom. 55. (ff. 11-16^v. 49) hom. 56. (ff. 49-54) hom. 57. (ff. 54-62) hom. 58. (ff. 62-69^v) hom. 59. (ff. 69^v-79^v) hom. 60. (ff. 79^v-87) hom. 61. (ff. 87-94)

hom. 62. (ff. 94–99ᵛ) hom. 63. (ff. 99ᵛ–106ᵛ) hom. 64. (ff. 106ᵛ–112) hom. 65. (ff. 112–117) hom. 66. (ff. 117–121ᵛ) hom. 67. (ff. 121ᵛ–126) hom. 68. (ff. 126–130ᵛ) hom. 69. (ff. 130ᵛ–135) hom. 70. (ff. 135–140ᵛ) hom. 71. (ff. 140ᵛ–147ᵛ) hom. 72. (ff. 148–154) hom. 73. (ff. 154–158ᵛ) hom. 74. (ff. 158–167ᵛ) hom. 75. (ff. 167ᵛ–173ᵛ) hom. 76. (ff. 173ᵛ–182ᵛ) hom. 77. (ff. 182ᵛ–191) hom. 78. (ff. 191–200) hom. 79. (ff. 200–206) hom. 80. (ff. 206–211ᵛ) hom. 81. (ff. 211ᵛ–218ᵛ) hom. 82. (ff. 218ᵛ–228ᵛ) hom. 83. (ff. 229–235) hom. 84. (ff. 235–245ᵛ) hom. 85. (ff. 245ᵛ–252) hom. 86. (ff. 252–259) hom. 87. (ff. 259–264) hom. 88. *Ἠθικά* rubro liquore marginibus inscripta eadem sunt quae in codice 537, his exceptis: *μθ´* ut in cod. 538, *να´* et *ξε´* ut in cod. 540. Scholia brevissima in ff. 25ᵛ. 39ᵛ. 40ᵛ. 64ᵛ. 78ʳ. 78ᵛ. 92. 116ᵛ. 117. 125ᵛ. 172ᵛ. 173. 181ᵛ. 183. 232ᵛ. 258ᵛ. Dies quibus legendae erant hom. 62–64. 66. 86 indicatae.

2 (ff. 265–368ᵛ) **Andreae Caesariensis** commentarius in Apocalypsin (M. 106, 216–457) sub inscriptione *Ἀνδρέου — Καππαδοκίας κυρίω μου ἀδελφῶ καὶ συλλειτουργῶ*. Desiderantur vv. *καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν — κατάθεμα οὐκ ἔσται ἐκεῖ* (M. 441 B 1–444 B 11) uno folio post 362ᵛ perdito. Omittitur tabula lemmatum praevia (M. 493–500). Iuxta vv. *Ἀποκάλυψις μέν ἐστι* (M. 220 D 1) *Σή. ὅτι καὶ ἐν τῇ λθ´ ἑορταστικῇ ἐπιστολλῇ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐν τοῖς κανονιζομένοις βιβλίοις συνηρήθμηται ἡ Ἀποκάλυψις* (M. 26, 1437 B 13). In fine (f. 369) monitio *Ἰστέον ὡς ὁ τῆς παρούσεις βίβλου συγγραφεύς — παραλλαγὴ τῶν λέξεων* fere ut in cod. Rossiano 12, f. 121ᵛ (Gollob, *Die griech. Literatur in den Handschriften der Rossiana in Wien*, in *Sitzungsber. d. phil.-hist. Kl.* 164 Bd., 1910, 3 Abh., p. 34) et subscriptio litteris rubris † *Ἀνδρέου ἀρχιεπισκόπου Καισαρίας τῆς Καππαδοκίας ἑρμηνεῖα εἰς τῆς Ἀποκάλυψιν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου † ἔτους ͵ϛωλθ´ ἰνδ. ιδ´ †.*

Codex accurate descriptus. Constabat fasciculis quadraginta octo in margine inferiore primae et ultimae uniuscuiusque paginae medio signatis. Perierunt post f. 8ᵛ fasciculi *β´* et *γ´*, post f. 362ᵛ unum folium, post f. 369ᵛ duo scriptura vacantia; supersunt igitur fasciculi 46 quaterniones, si excipias *λε´* quinionem et ultimum olim quinionem nunc foliorum septem. Operum tituli, homiliarum inscriptiones, commentarii lemmata atque voces *κείμενον* et *ἑρμ(η)ν(εία)*, litterae initiales maximae et maiores rubro liquore distincta. Supplementa ipsius scribae manu in ff. 70. 84. 121. 138ᵛ. 156. 192. 300ᵛ.

Fasciculi et folia modo indicata iam exciderant, ordo foliorum 9–48 turbatus erat quando fasciculi singuli saec. XV exeunte litteris latinis insigniti sunt.

F. Iᵛ manu saec. XVI (Romuli Mammacini?) *Io. Chryso. in Ioa(n)nem pars secunda et Andreas archiep(iscopu)s Cesaree in apocalypsin*; alia manu *N 59* (*9* ex *8*; quem numerum obtegerunt duo frusta chartae notas *169* inferius, *172* superius exhibentia a nobis paullo deorsum seposita) *3 Plu*; ib. in schedula membran. syllabus anno 1550

posterior *Io: Chrys: secunda pars in | Ioannem* (*et alia alien.* add.) | . *365*. F. 1 summo nota *4*. F. 369ᵛ atramento pallidiore saec. XV–XVI Sophoclis Aiax 1–2; inferius ⟨manu Demetrii Lucensis?⟩ *Chry. In Io. euangelistam*. De codice vide H. C. Hoskier, *Concerning the text of the Apocalypse* I, London 1929, p. 381–387, 545. Foliorum secturae auro tactae.

In tabulis et in dorso corio rubro obductis, fibulis olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedula saec. XVII cum nota rubra *542*.

543 (olim 361). Saec. XI, membran., mm. 333 × 268, ff. I. 334, coll. 2, linn. 30.

S. Iohannis Chrysostomi in Iohannem homiliae 45–88 (M. 59, 251–482), *βιβλίον β' τοῦ Χρ(υσοστόμου) ὑπόμνημα* (!) *εἰς τ(ὸν) ἅγιον Ἰω(άννην) τὸν εὐαγγελίστην* cod. (ff. 1–9ᵛ) homilia 45. (ff. 10–17) hom. 46. (ff. 17–26ᵛ) hom. 47. (ff. 26ᵛ–31ᵛ) hom. 48. (ff. 32–38ᵛ) hom. 49. (ff. 38ᵛ–45) hom. 50. (ff. 45ᵛ–51) hom. 51. (ff. 51–58ᵛ) hom. 52. (ff. 58ᵛ–64) hom. 53. (ff. 64–72) hom. 54. (ff. 72–77) hom. 55. (ff. 77ᵛ–84ᵛ) hom. 56. (ff. 84ᵛ–91) hom. 57. (ff. 91–101) hom. 58. (ff. 101–110) hom. 59. (ff. 110ᵛ–123) hom. 60. (ff. 123–132) hom. 61. (ff. 132–140ᵛ) hom. 62. (ff. 141–147ᵛ) hom. 63. (ff. 148–157) hom. 64. (ff. 157–163ᵛ) hom. 65. (ff. 164–170ᵛ) hom. 66. (ff. 171–176) hom. 67. (ff. 176ᵛ–181) hom. 68. (ff. 181ᵛ–186) hom. 69. (ff. 186ᵛ–191ᵛ) hom. 70. (ff. 192–197ᵛ) hom. 71. (ff. 197ᵛ–206) hom. 72. (ff. 206–212ᵛ) hom. 73. (ff. 212ᵛ–217ᵛ) hom. 74. (ff. 217ᵛ–227) hom. 75. (ff. 227–233) hom. 76. (ff. 233ᵛ–242) hom. 77. (ff. 242–251) hom. 78. (ff. 251–260) hom. 79. (ff. 260–267) hom. 80; des. *τῆς εὐτελείας ἐχόμεθα καὶ τὰ περιττὰ ἀνελόντες τῶν ἀναγκαίων ἐχώμεθα κ. τ. λ.* (ff. 267–273) hom. 81. (ff. 273–280ᵛ) hom. 82. (ff. 280ᵛ–292) hom. 83. (ff. 292–299) hom. 84. (ff. 299ᵛ–311ᵛ) hom. 85. (ff. 311ᵛ–319) hom. 86. (ff. 319ᵛ–327ᵛ) hom. 87. (ff. 327ᵛ–334) hom. 88. *Ἠθικῶν* lemmata omittuntur.

Codex marginum amplitudine, litterarum nobilitate insignis. Constat fasciculis quadraginta duobus quaternionibus, excepto *μβ'* binione, in prima singulorum pagina ima sinistrorsum rubro colore notatis, atque foliorum pare (169. 170) inter fasciculos *κα'* et *κβ'* inserto. Homiliae 45 *πύλη* variis coloribus in campo aureo distincta, inscriptio auro et rubro liquore, littera initialis maxima imaginem sancti doctoris ut videtur contionantis exhibens affabre picta; ceterarum litterae initiales maiores, ornatus et inscriptiones rubro colore exarata. Ipsius scribae manu supplementum in f. 73ᵛ.

Manu longe posteriore additamenta in ff. 55. 56. 72ᵛ. 93ᵛ. 94, emendatio in f. 145ᵛ. Fasciculorum notas complures, quae perierant, in foliis uniuscuiusque primo summo alia manus supplevit atque in ultimo imo iteravit; quot folia repleant homiliae in principio singularum alia indicavit.

F. 91 invocatio ad Christum fere penitus abrasa. F. 334ᵛ numerus foliorum codicis, *τλδ'* nempe, pluries inscriptus; sequuntur alia manu invocatio ad Christum et versus

⟨s. Theodori Studitae⟩ in s. Georgium martyrem: *Τὸν νοερὸν ἀδάμαντα τῆς καρτερίας — διὰ θανάτου πείθων ἐρασ⟨τήν⟩* (Menaea ed. Romae 1896, IV, p. 368). F. I notae oblitteratae *n. 361 | n. 543.* F. 1^{v} manu ⟨Io. Tortelli⟩: *Ioannis Chrysostomi sup(er) Ioann(em) sec(un)da pars. | Omeliȩ quadragi(n)ta quattuor*; eisdem verbis noster designatur in indice librorum, quos mutuo accepit Isidorus card. Ruthenus (cf. G. Mercati, *Scritti d'Isidoro il cardinale Ruteno*, p. 85). In sectura inferiore libri clausi litteris maximis † 'Εύαγ(γ)έλ(ιον) κατὰ 'Ιωά(νν)ην τὸ δε??. Ff. 327–334 perperam 227–234 signata.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

544 (olim 362). Ann. 1143 (f. 257), membran., mm. 307×232, ff. 257 (+ 159^{a}. 162^{a}), coll. 2, linn. 30, **rescriptus**.

I (scriptura recentior).

S. Iohannis Chrysostomi in Iohannem homiliae 45–88 (M. 59, 251–482), *το κατὰ Ιω(άννην) δεύτερον* in summo folio 1 manu recentiore. (ff. 1–7^{v}) homilia 45. (ff. 7^{v}–12^{v}) hom. 46. (ff. 12^{v}–20) hom. 47. (ff. 20–24) hom. 48. (ff. 24–29^{v}) hom. 49. (ff. 29^{v}–35) hom. 50. (ff. 35–39^{v}) hom. 51. (ff. 39^{v}–45) hom. 52. (ff. 45–49^{v}) hom. 53. (ff. 50–56) hom. 54. (ff. 56–60^{v}) hom. 55. (ff. 60^{v}–66^{v}) hom. 56. (ff. 66^{v}–71^{v}) hom. 57. (ff. 72–79^{v}) hom. 58. (ff. 79^{v}–87) hom. 59. (ff. 87–97) hom. 60. (ff. 97–104) hom. 61. (ff. 104–111^{v}) hom. 62. (ff. 111^{v}–117) hom. 63. (ff. 117–124^{v}) hom. 64. (ff. 124^{v}–129^{v}) hom. 65. (ff. 129^{v}–134^{v}) hom. 66. (ff. 134^{v}–139) hom. 67. (ff. 139–143) hom. 68. (ff. 143–146^{v}) hom. 69. (ff. 147–151) hom. 70. (ff. 151–155^{v}) hom. 71. (ff. 155^{v}–160^{v}) hom. 72. (ff. 160^{v}–164^{v}) hom. 73. (ff. 164^{v}–168^{v}) hom. 74. (ff. 168^{v}–176) hom. 75. (ff. 176–180^{v}) hom. 76. (ff. 181–188) hom. 77. (ff. 188–195^{v}) hom. 78. (ff. 195^{v}–203^{v}) hom. 79. (ff. 203^{v}–209) hom. 80. (ff. 209–214) hom. 81. (ff. 214–220) hom. 82. (ff. 220–229) hom. 83. (ff. 229–234) hom. 84. (ff. 234–242^{v}) hom. 85. (ff. 242^{v}–248) hom. 86. (ff. 248–252^{v}) hom. 87. (ff. 252^{v}–257) hom. 88. *Ἠθικῶν* lemmata ut in cod. 537, his exceptis: *με'* et *μθ'* ut in cod. 538; *να'* et *ξε'* ut in cod. 540; *μζ' Περὶ πλουσίων, καὶ φιλαργύρων, καὶ περὶ τοῦ 'Ιούδα*; *πζ'* deest.

Subscriptio (f. 257): *Ἐγρά(φη) ἡ παροῦ(σα) δέλτ(ος) παρὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ ὁσιωτάτου κῦ(ρ) Δοσιθέου, διὰ χειρὸ(ς) τοῦ παιδὸς αὐτοῦ 'Αντωνίου (μον)αχ(οῦ) μη(νὶ) αὐ(γούσ)τ(ῳ) ἰνδ. ς' ἡμέ(ρα) δ', ἐν ἔτ(ει) ,ςχνα'* (cf. Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* ..., p. 34); in laterculo opposito manu paullo recentiore: *μακάριος ⟨ὁ ἀβ?⟩βὰ Αντών(ιος) | ὁ γράψας τ⟨ὴν⟩ βίβλον ταύτ(ην)*. Antonii huius primo monachi, deinde ni fallimur abbatis, scriptura accurata et elegans.

Librum efficiunt fasciculi triginta duo quaterniones in prima singulorum pagina ima dextrorsum signati atque folia tria (255–257). Inscriptiones, ethicorum lemmata,

litterae initiales maiores minio exarata. Ipsius scribae correctiones in ff. 99v et 241. Manu posteriore indicatum est quo tempore hom. 49-51 legendae erant.

F. 257 manu saec. XIII sententiae novem inter quas Ps. 33, 12 et 110, 10, Sirach. 8, 3. F. 257v preces variae cuiusdam postulantis bonam mortem; priores fere evanuerunt, penultima inc. *Ἡνίκα τοῦ φθαρτοῦ με μέλλει κύριος*; ultima inc. *Μητέρα τοῦ Θεοῦ σὲ γινώσκομεν*, des. *τὴν μόνην πανάμωμον*.

F. 1 summo manu saec. XV exeuntis *Io. Chrysostomus sup(er) Ioa(n)nem*. Margines inferiores ff. 162. 192. 216. 225 resecti. Ff. 74. 128. 256. 257 numeris 78. 178. 156. 157 perperam signati. Ff. 168v. 169. 220v. 221 medicamentis chemicis tacta. In sectura superiore libri clausi litterae *QQ*.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

II (scriptura antiquior).

Saec. XI, coll. 2, linn. 34.

Vitae et passiones sanctorum mensium septembris, octobris, novembris, decembris, ianuarii. Seriem foliorum turbatam suo ordine restituimus, dies mensium non semel supplevimus.

September. — **1** (ff. 47. 50. 51. 56. 49. 54. 55. 42. 65) ⟨s. Symeonis Stylitae vita, auctore Antonio⟩ (ed. H. Lietzmann, *Das Leben des heil. Symeon Stylites* in *Texte und Untersuchungen* XXXII, 4, Leipzig 1908, p. 20–78); § 22–27 omittuntur. **3** (ff. 65. 98. 79. 78 (lege 74). 103. 72. 27. 58. 107) *Μ(α)ρτ(ύριον) τοῦ ἁγίου ἱερομ(ά)ρτ(υρος) Ἀνθήμου ἐπισκόπ(ου) Νικομηδείας καὶ τῶν σὺν αὐτ(ῷ) μαρτυρησάντων*. Inc. *⟨Ἐ⟩ν ἔτει δευτέρῳ Μαξιμιανῷ* (!), des. *ἅγιοι μάρτυρες ἐν Νικομιδείᾳ Γλυκέριος, Ζήνων, Θεόφιλος, Δωρόθεος, Μορδόνιος, Μιγδόνιος, Γορδιανός, Ἡώδης (Εὐώδης?), Πέτρος καὶ ὁ ἅγιος Ἄνθιμος ὁ ἐπίσκοπος καὶ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καυθέντες. εἰς δόξαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*. **8** (ff. 107. 16. 9. 110. 63. 30. 41. 94. 115r.v) Protevangelium Iacobi (Tischendorf, Evangelia apocrypha, Lipsiae 1876, p. 1–50), *λόγος εἰς τὸ γενέσιον τῖς ὑπεραγῆας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθ(έ)νου Μαρίας* cod. **11** (ff. 115v. 128. 121. 118. 91. 48. 71. 82. 117. 10r.v) *βίος καὶ πολιτεία τῆς ⟨ὁσίας?⟩ Θεοδώρας τῆς ⟨ἐν Ἀλεξανδρείᾳ?⟩ ἀσκηθείσης*. Inc. *⟨Ἐ⟩ν ταῖς ἡμέραις Ζήνωνος τοῦ βασιλέως καὶ Γρηγορίου ἐπάρχου, ὄντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ*, des. *Θεοδώρας υἱὸν πνευματικὸν ἀρχιμανδρίτην κ. τ. λ.* (cf. BHG. 1727); in nonnullis cum cod. Vat. 1190, ff. 28v–34, concinit noster. **14** (ff. 10v. 15. 116. 87. 66. 62) **Andreae Cretensis** in exaltationem s. Crucis sermo I (M. 97, 1017–1036), *τοῦ μακαρίου Ἀνδρέου ἀρχιεπισκόπου Κρίτης τοῦ Ἱεροσολυμήτου λόγος — σταυροῦ* cod. Additur doxologia; desunt vv. *καὶ Ἰσαὰκ τὰ ξύλα — Ηὐλόγηται τὸ ξύλον* (M. 1032 A 8–1033 B 14), uno folio post 66v perdito. **16** (ff. 62. 31. 108. 109. 26. 59. 11r.v) Martyrium s. Euphemiae,

fere ut in Actis Sanctorum V, 266-273; inc. ⟨Ἐ⟩ν τῇ Καλχηδονέων πόλει ἦν ἀθροισμὸς τῶν χριστιανῶν. Πρίσκος ὁ ἀνθύπατος κ. τ. λ.; uno folio post 59ᵛ perdito desiderantur, ni fallor, vv. ὑποστησάμενος διὰ τοῦ κυρίου — Θεοῦ στρατιώτης Εὐφημία (272 D 20-273 A 6). 20 (ff. 11ᵛ. 28. 129. 18. 23. 136. 29. 14. 195. 104. 67. 122. 127. 70. 97) *Βίος καὶ μαρτ(ύριον) τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου* (M. 105, 376-417: s. Eustathii et sociorum acta antiqua). 24 (ff. 97. 194. 1. 32. 39. 45. 43. 34ʳ·ᵛ) Acta Pauli et Theclae (Lipsius-Bonnet, Acta apostolorum apocrypha I ɪ, Lipsiae 1891, p. 235-269); doxologia in fine addita est. 26 (ff. 34ᵛ. 25. 8. 35. 80. 17. 112ʳ·ᵛ) Acta Iohannis, *Πράξεις — τοῦ θεολόγου περὶ τῆς ἐξορίας καὶ μεταστάσεως* cod., nempe § 1-17. 106-115 paucis in fine additis (op. cit., I ɪɪ, 1898, pp. 151-160, 203-215). 30 (ff. 112ᵛ. 105. 24. 73. 38. 5. 196. 131. 130. 135. 134. 193. 4. 139. 12. 13. 142. 21. 126. 61. 52. 53. 60. 123. 20. 7. 6. 19. 76. 77. 22. 3. 2. 45) *Μ(α)ρτ(ύριον) τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπ(ου) μεγ(άλης) Ἀρμενίας, καὶ Γαϊανῆς, καὶ Ῥιψιμίας καὶ λυπῶν* (!) *ἁγήων γυναικῶν* ⟨auctore Agathangelo⟩ (ed. de Lagarde, *Agathangelus und die Akten Gregors von Armenien*, Göttingen 1887; BHG. 712). Brevior editione apparet noster, nonnullis omissis praesertim in §§ 32-45. 63-65. 94-99. 102-119. 131-134. 140 ss. Desiderantur quoque vv. *Οἱ τῇ ἐπιθυμίᾳ — προσυγγενοῦς. Ἐ* | (Lagarde, p. 4, 2-8, 45) foliis quattuor ut videtur post 112ᵛ perditis, vv. *τὸ ὑ]πομεῖναι — ἐχόμενα πέτρας* (Lagarde, p. 28, 65-32, 20) aliis quattor post 12ᵛ avulsis, vv. *ἐκζητήσωσιν — τῶν ἁγίων δέρματα κάτωθεν ἀ* | (Lagarde, p. 35, 35-45, 77) uno fasciculo post 142ᵛ perdito.

October. — 6 (ff. 45. 138. 111. 84. 85. 106. 143. 44. 114. 95. 124. 125. 90. 119ʳ·ᵛ) Acta Thomae *ἐν Ἰνδίᾳ τῇ χώρᾳ* (Lipsius-Bonnet, op. cit., II ɪɪ, p. 99 ss.); desiderantur vv. *πολύτιμον κηδευθῆναι — σὺ κηρύττεις. Καὶ ὁ ἀ* | (p. 135, 3-139, 10) uno folio post 44ᵛ perdito; abrumpitur in vv. *καὶ τοῦ πλούτου* (p. 155, 5) foliis duobus saltem post 119ᵛ perditis. 12 (f. 68. 69. 89. 40. 93. 100. 101ʳ·ᵛ) *Μαρτύριον τῶν ἁγίων Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου* (Acta Sanctorum, Oct. V, p. 566-584) ex recensione breviore in cap. 1-3; foliis quinque perditis, quattuor nempe post 68ᵛ et uno post 69ᵛ desiderantur vv. *εἰς ὃν ὑμεῖς — αὐτὸν κρατοῦντες* (op. cit., p. 566 B 16-572 E 8) et vv. *εἶπεν· Μὰ τὸ σὸν — Τάραχος εἶπεν* (573 B 20-576 D 5). 18 (ff. 101ᵛ. 92. 33ʳ·ᵛ). *Ἀνάπαυσις τοῦ ἁγίου ἀπο(στόλου) Λουκᾶ*. Inc. ⟨Ἔ⟩στιν ὁ ἁγιότατος καὶ μακαριότατος Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς ἀντιοχεὺς σύρος, des. *προσκυνοῦντες τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κ. τ. λ.* ut in cod. Ottob. gr. 1, ff. 26-37ᵛ. 20 (ff. 33ᵛ. 96. 75. 102) *τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μ(ε)γ(αλο)μ(ά)ρ(τυρος) καὶ θαυματουργοῦ Ἀρτεμίου*. Inc. *Βασιλεύοντος Ἰουλιανοῦ πολλῆς ἀσεβείας*, des. *ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐν τῷ τόπῳ καλουμένῳ Δάφνῃ, βασιλεύοντος τοῦ κυρίου ἡμῶν κ. τ. λ.* (cf. cod. Paris. 769,

ff. 153-157 apud Catal. codd. hag. Graec. Bibl. Nat. Parisiensis, p. 33). Subsequitur (ff. 102. 83) διήγησις τῶν θαυμάτων eiusdem martyris (Papadopoulos-Kerameus, Varia sacra graeca, 1909, p. 1 ss.), quae des. abrupte οὐδὲν τὸν παῖδα (op. cit., p. 4, 22) foliis duobus ut opinor perditis. 26 (ff. 86. 99. 78. 37r.v) Μ(α)ρ(τύριον) τοῦ ἁγίου μ(ε)γ(αλο)μ(ά)ρ(τυρος) καὶ πανενδόξου Δ ι μ ι τ ρ ί ο υ (M. 116, 1173 ss.); des. ὀρθοδόξου πίστεως (1181 C 10) χάριτι κ. τ. λ.

N o v e m b e r. — 1 (ff. 37v. 88. 57. 120. 113) Βίος ἤτοι θαύματα τῶν ἁγίων Κ ο σ μ ᾶ καὶ Δ α μ ι α ν ο ῦ (L. Deubner, *Kosmas und Damian*, Leipzig 1907, p. 87 ss.); prooemii finis, inde a vv. σπέρματος αὐτοῦ (*op. cit.*, p. 96, 45) ut videtur, longe fusior in codice. Opusculum des. in vv. ὠφέλειαν τῶν ψυχῶν αὐτῶν (p. 97, 19) ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ. 3 (ff. 113. 64. 81. 36. 155. 180. 175. 161. 165. 182. 177. 158. 179. 150. 160. 152) Μαρτύριον τῶν ἁγίων Ἀ κ ε ψ ι μ ᾶ, Ἀ ε ι θ α λ ᾶ καὶ Ἰ ω σ ή φ (Delehaye, *Les versions grecques des Actes des martyrs persans sous Sapor II*, Patrologia Orientalis II, 1907, p. 517-534; BHG. 18). 8 (ff. 152. 145. 166. 147. 178. 153. 146) **s. Iohannis Chrysostomi** in illud *Vidi Dominum* hom. 6 (M. 56, 135-142), εἰς τοὺς ἀρχαγγέλους cod. 11 (ff. 146. 199. 174. 167. 206. 151) Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μ(ε)γ(αλο)μ(ά)ρ(τυρος) Μ ι ν ᾶ μαρτυρήσαντ(ος) ἐν τῇ Κουτιαίων μητροπόλει Φρυγίας Σαλουταρίας (Krumbacher, *Miscellen zu Romanos*, in *Abhandlungen d. Ph.-Philolog. Klasse d. kön. bay. Akad. d. Wiss.*, XXIV, 3, München 1909, p. 31-43; BHG. 1254); des. ut in cod. *Q* (ib., p. 43). 12 (ff. 151. 159a. 149. 156. 159. 168. 173. 154. 157. 148. 171. 202r.v) I o h a n n i s e l e e m o s y n a r i i vita, auctore Leontio episcopo Neapol. (H. Gelzer, *Leontios' von Neapolis Leben des heil. Iohannes des barmherzigen Erzbischofs von Alexandrien*; BHG. 886), Βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰω(άννου) τοῦ ἐλεήμονος συγγραφεὶς παρὰ Λεοντίου ἐπισκόπου Νεαπόλεως τῆς Κυπρίων νήσου cod.; omittuntur capita 8. 11. 13-15. 17-20. 22-27. 29-41, des. in vv. αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν (*op. cit.*, p. 84, 13). 14 (ff. 202v. 137. 176. 181. 144. 203. 170. 189. 186. 183. 204r.v) τοῦ ἁγίου ἀπο(στόλου) Φ ι λ ί π π ο υ ἀπὸ πράξεως πέντε καὶ δεκάτης μέχρι τέλους, ἐν αἷς καὶ τὸ μαρτύριον (Acta Philippi, 107-148 apud M. Bonnet, Acta Apostolorum apocrypha II ii, Lipsiae 1903, p. 41-90). 15 (ff. 204v. 201. 190. 187. 184. 141. 192. 163. 188. 185. 162a) Θαῦμα γενόμενον ἐπὶ τῶν ἁγίων ὁμολογητῶν Γ ο υ ρ ί α, Σ α μ ω ν ᾶ καὶ Ἀ β β ί β ο υ fere ut in cod. 797, ff. 364v-373v. Inc. Νῦν καιρὸς εὔκαιρος μετὰ τοῦ πνευματοφόρου, des. καὶ τοὺς ἐπὶ τὴν δύναμιν καταφεύγοντας τῶν ἁγίων αὐτοῦ, ᾧ κ. λ. τ. 21 (ff. 162a. 197. 140. 205. 198r.v) s. Germani patriarchae CP. in praesentationem B. M. V. sermo 2 (M. 98, 309-320). 25 (ff. 198v. 162. 172. 169. 164. 191. 200. 249. 254. 217r.v) Βίος κὲ μαρτύριον τῆς ἁγίας Ἑ κ α τ ε ρ ί ν α ς (Viteau, *Passion des saints Écaterine et Pierre d'Ale-*

xandrie, Barbara et Anysia, Paris 1897, p. 25 ss.; BHG. 30); abrumpitur in vv. ἀπ' αὐτῶν πᾶσαν νόσον (*op. cit.*, p. 38, 16) duobus foliis post 217ᵛ perditis.

December. — 2 (ff. 220. 247. 252) Passio s. Barbarae; inc. mutila βουλόμενος σῶσαι αὐτὴν (Viteau, *op. cit.*, p. 93, 12-99). 6 (ff. 252. 213. 234. 240. 245) s. Nicolai vita ⟨auctore Michaële⟩ (G. Anrich, *Hagios Nikolaos*... I, Leipzig 1913, p. 113 ss.; BHG. 1348); desiderantur vv. εὐημε]ρίας εἰς ἐσχάτην — ἐλεημοσύνης μεγαλόψυχος (Anrich, p. 118, 13-120, 15) uno folio post 234ᵛ perdito; des. in vv. ἀπελθεῖν ἐν εἰρήνῃ (p. 122, 21). Sequitur διήγησις ἑτέρων θαυμάτων τοῦ... Νικολάου, nempe (f. 245ʳ·ᵛ) ⟨thauma de Demetrio⟩ (BHG. 1354, miraculum I) usque ad vv. σκαῖόν τι ὑπό τινος (Anrich, p. 185-187, 13) uno folio post 245ᵛ perdito; (f. 235) ⟨thauma de Nicolao monacho⟩ (BHG. 1356) inde a vv. Ἀνάστα, ὦ ἀδελφέ (Anrich, p. 196, 14-197) cum additamento ἡμεῖς δὲ — ἰθύνομεν (Anrich, p. 197); (f. 235ʳ·ᵛ) ⟨thauma de Leone paralytico⟩ (Anrich, p. 353), conclusione fusiore addita. **13** (ff. 235ᵛ. 208. 257. 231. 218. 219. 238. 256. 209. 246ʳ·ᵛ) Martyrium ss. Eustratii, Auxentii, Eugenii, Mardarii et Orestis (M. 116, 468 ss.; BHG. 646); desiderantur vv. κακούργου σκέψεως — προσέταξε γενέσθαι, γράψας (M. 469 C 4-485 D 6) foliis octo post 208ᵛ perditis, vv. τῷ τόπῳ — ὦ δικαστά (M. 488 D 11-489 D 14) uno folio post 257ᵛ avulso, vv. τὴν ἀγγελικὴν ἐπιζητοῦμεν — θησαυρὸς ἀ | (M. 500 A 8-501 A 11) uno folio post 238ᵛ perdito. 25 (ff. 246ᵛ. 255. 222. 215. 239. 212ʳ·ᵛ) **s. Gregorii Nazianzeni** oratio 38, in Theophania (M. 36, 312 ss.); post vv. διὰ τὴν λαμπρότητα (M. 321 A 6) alia leguntur (f. 215ᵛ, col. 2, l. 3 ss. ἢ προϋπαρχούσης ὕλης — διὰ τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἄπαν |) quae in editis non comparent; desiderantur vv. Ἑωσφόρος, σκότος — φυτῶν ἀθανάτων γεωργόν (M. 321 A 7-324 B 8) uno folio post 215ᵛ perdito; abrumpitur in vv. ἑαυτὸν παραδεδωκέναι γέγραπται (M. 328 D 4). 29 aut 30 (ff. 132. 133ʳ·ᵛ) ⟨martyrii ss. Indi et Domnae⟩ fragmentum; inc. τυγχάνων Γλυκέριος ὀνόματι (cf. M. 116, 1056 D ss., sed noster editis longe brevior apparet).

Ianuarius. — 1 ⟨**s. Amphilochii Iconiensis** * in vitam s. Basilii; BHG. 260⟩ fragmenta tria, nempe ᵃ (ff. 236. 225ʳ·ᵛ) inde a vv. ὁ δὲ φαρμακός]φησι usque ad vv. κικράζονται· καὶ δι | (Combefis, SS. Patrum Amphilochii, Methodii et Andreae Cretensis opera... Parisiis 1644, p. 188 D 9-193 D 2), ᵇ (ff. 228. 233ʳ·ᵛ) inde a vv. εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν usque ad vv. ὁ μέγας Βασιλειος (217 A 8-222 A 2), ᶜ (f. 207) inde a vv. ἀνεπαύσατο ἐπιπεσὼν usque ad finem (224 C 1-225). 6 (ff. 207. 216. 237. 230. 223. 232. 221. 214. 241. 242) **s. Gregorii Nazianzeni** oratio 39, in sancta lumina (M. 36, 336-360). eadem die (ff. 242. 211. 250. 251. 210. 243. 244. 253. 224ʳ·ᵛ) **s. Basilii M.** homilia

exhortatoria in sanctum baptisma (M. 31, 424–444). **13** (ff. 224^{v}. 227. 226$^{r.v}$) *Μαρτύριον τῶν ἁγίων Ἑρμύλου καὶ Στρατωνίκου*. Inc. *Λικινίου βασιλεύοντος· καὶ μανικῶς κεχρημένου κατὰ τῶν εὐσεβῶν* ut in cod. Paris. 513, f. 211; duobus foliis post 227^{v} perditis, desiderantur verba quae inter haec *καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν* et illa ⟨ ⟩ *καὶ τὴν ψυχὴν ἀπολέσαι* scripta fuerant; des. *μινὴ ἰανουαρίω τρίτη καὶ δεκάτη. ὅτι αὐτῶ πρέπει κ. λ. τ.* **15** (ff. 226^{v}. 229. 248$^{r.v}$) vita s. Iohannis Calybitae; abrumpitur in vv. *καὶ μὴ δυνάμενος τὰ* (M. 114, 568–572 C 6, quibusdam mutatis).

Liber accurate quidem exaratus, sed iotacismis scatens. Inscriptiones charactere semi-unciali, operum initia litteris maximis distincta. Forma originalis vix erui potest, notarum vestigiis etiam elapsis. Fasciculi fuerunt saltem quadraginta unus, quaterniones, ut videtur, si excipias ι′ senionem. Ordinem turbatum restituimus, folia perdita asteriscis distinguimus: α′ 47. 50. 51. 56. 49. 54. 55. 42. β′ 65. 98. 79. *. *. 78. 103. 72. γ′ 27. 58. 107. 16. 9. 110. 63. 30. δ′ 41. 94. 115. 128. 121. 118. 91. 48. ε′ 71. 82. 117. 10. 15. 116. 87. 66. ϛ′ *. 62. 31. 108 109. 26. 59. *. ζ′ 11. 28. 129. 18. 23. 136. 29. 14. η′ 195. 104. 67. 122. 127. 70. 97. 194. θ′ 1. 32. 39. 46. 43. 34. 25. 8. ι′ 35. 80. 17. 112. *. *. *. *. 105. 24. 73. 38. ια′ 5. 196. 131. 130. 135. 134. 193. 4. ιβ′ 139. 12. *. *. *. *. 13. 142. Desideratur fasciculus unus. ιδ′ 21. 126. 61. 52. 53. 60. 123. 20. ιε′ 7. 6. 19. 76. 77. 22. 3. 2. ιϛ′ 45. 138. 111. 84. 85. 106. 143. 44. ιζ′ *. 114. 95. 124. 125. 90. 119. *. ιη′ *. 68. *. *. *. *. 69. *. ιθ′ 89. 40. 93. 100. 101. 92. 33. 96. κ′ 75. 102. 83. *. *. 86. 99. 78. κα′ 37. 83. 57. 120. 113. 64. 81. 36. κβ′ 155. 180. 175. 161. 165. 182. 177. 158. κγ′ 179. 150. 160. 152. 145. 166. 147. 178. κδ′ 153. 146. 199. 174. 167. 206. 151. 159^{a}. κε′ 149. 156. 159. 168. 173. 154. 157. 148. κϛ′ 171. 202. 137. 176. 181. 144. 203. 170. κζ′ 189. 186. 183. 204. 201. 190. 187. 184. κη′ 141. 192. 163. 188. 185. 162^{a}. 197. 140. κθ′ 205. 198. 162. 172. 169. 164. 191. 200. λ′ 249. 254. 217. *. *. 220. 247. 252. λα′ 213. 234. *. 240. 245. *. 235. 208. Desideratur fasciculus unus. λγ′ 257. *. 231. 218. 219. 238. *. 256. λδ′ 209. 246. 255. 222. 215. *. 239. 212. λε′ *. *. *. 132. 133. *. *. *. λϛ′ *. 236. 225. *. *. 228. 233. *. λζ′ 207. 216. 237. 230. 223. 232. 221. 214. λη′ 241. 242. 211. 250. 251. 210. 243. 244. λθ′ 253. 224. 227. *. *. 226. 229. 248.

545 (olim 363). Saec. XI, membran., mm. 375×260, ff. 345, coll. 2, linn. 40.

S. Iohannis Chrysostomi in Iohannem commentarius (M. 59, 23–482). (ff. 1–4^{v}) homilia 1. (ff. 4^{v}–10) hom. 2. (ff. 10–16^{v}) hom. 3. (ff. 16^{v}–21^{v}) hom. 4. (ff. 21^{v}–26) hom. 5. (ff. 26–27^{v}) hom. 6. (ff. 27^{v}–30) hom. 7. (ff. 30–32^{v}) hom. 8. (ff. 33–35^{v}) hom. 9. (ff. 35^{v}–39) hom. 10. (ff. 39–41^{v}) hom. 11. (ff. 41^{v}–45^{v}) hom. 12. (ff. 45^{v}–49^{v}) hom. 13. (ff. 49^{v}–53^{v}) hom. 14. (ff. 53^{v}–57) hom. 15. (ff. 57–61) hom. 16. (ff. 61^{v}–65^{v}) hom. 17. (ff. 66–70^{v}) hom. 18. (ff. 70^{v}–73) hom. 19. (ff. 73–76) hom. 20. (ff. 76^{v}–80) hom. 21. (ff. 80–84) hom. 22. (ff. 84–87^{v}) hom. 23. (ff. 87^{v}–91^{v}) hom. 24. (ff. 91^{v}–95) hom. 25. (ff. 95–98) hom. 26. (ff. 98–101^{v}) hom. 27. (ff. 101^{v}–105) hom. 28.

(ff. 105–109) hom. 29. (ff. 109–112) hom. 30. (ff. 112–117ᵛ) hom. 31. (ff. 118–121ᵛ) hom. 32. (ff. 122–125ᵛ) hom. 33. (ff. 125ᵛ–129) hom. 34. (ff. 129–132) hom. 35, *Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον — ἐξῆλθεν* (Ioh. 4, 42–43) cod. (ff. 132ᵛ–135) hom. 36. (ff. 135–138) hom. 37. (ff. 138–143ᵛ) hom. 38, *Εἶδε ὑγιὴς — τί σοι γένηται* cod. (ff. 143ᵛ–149) hom. 39, *Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ — τὸν πέμψαντα αὐτόν* (5, 22–23). Inde a vv. *ἐκβαλὼν τὴν ἡμέραν* (M. 219, l. 26 ab imo) usque ad vv. *κόμπον ῥημάτων περιττόν* (M. 222, l. 26 ab imo) plura ab editis discrepant; alia praeterea omnino desunt, nempe vv. *Ἀναμιμνήσκου — λόγον ποικίλλει* (M. 219, l. 19 ab imo – 221, 9) atque illa *Τίνος οὖν ἕνεκεν — κατασκευάσαι θέλων* (M. 222, 23–26). (ff. 149–153) hom. 40. (ff. 153ᵛ–156) hom. 41. (ff. 156ᵛ–160ᵛ) hom. 42. (ff. 161–163) hom. 43. (ff. 163–164ᵛ) hom. 44; omittuntur vv. *καταφρονήσομεν — καὶ ἀπερχομένων, ἀλλὰ* (M. 250, ll. 16-5 ab imo). (ff. 165–169ᵛ) hom. 45. (ff. 170–173ᵛ) hom. 46. (ff. 174–179) hom. 47. (ff. 179–181ᵛ) hom. 48. (ff. 182–185ᵛ) hom. 49. (ff. 185ᵛ–189) hom. 50; praecedit inscriptio *Ἰω(άννου) — ἑρμηνία εἰς Ἰωάννην τὸν εὐαγγελιστὴν. ἐκ τοῦ β΄ βιβλίου, ἡμέρα τῆς ν΄.* (ff. 189–192ᵛ) hom. 51. (ff. 192ᵛ–196ᵛ) hom. 52. (ff. 196ᵛ–199ᵛ) hom. 53. (ff. 200–204) hom. 54. (ff. 204–207) hom. 55. (ff. 207–211) hom. 56. (ff. 211–214ᵛ) hom. 57; inc. *Ταῦτα εἰπὼν — καὶ ἐπέχρισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ* (9, 6). *Τοὺς μέλλοντάς τι παρὰ τῶν γινομένων.* (ff. 214ᵛ–219ᵛ) hom. 58. (ff. 219ᵛ–224ᵛ) hom. 59. (ff. 225–231ᵛ) hom. 60. (ff. 231ᵛ–236) hom. 61. (ff. 236–241) hom. 62. (ff. 241–244ᵛ) hom. 63. (ff. 244ᵛ–249ᵛ) hom. 64. (ff. 249ᵛ–253) hom. 65. (ff. 253–256ᵛ) hom. 66. (ff. 256ᵛ–259ᵛ) hom. 67. (ff. 259ᵛ–262ᵛ) hom. 68. (ff. 262ᵛ–265) hom. 69. (ff. 265ᵛ–268ᵛ) hom. 70. (ff. 268ᵛ–271ᵛ) hom. 71. (ff. 271ᵛ–276) hom. 72. (ff. 276–280) hom. 73. (ff. 280–282ᵛ) hom. 74. (ff. 282ᵛ–287ᵛ) hom. 75. (ff. 288–291) hom. 76. (ff. 291ᵛ–296) hom. 77. (ff. 296–301) hom. 78. (ff. 301–306ᵛ) hom. 79. (ff. 306ᵛ–310) hom. 80. (ff. 310–313ᵛ) hom. 81. (ff. 313ᵛ–318) hom. 82. (ff. 318–323ᵛ) hom. 83; omittuntur vv. *πραότητι καὶ ἐπιεικείᾳ — ἀναβῆναι ἔνι* (M. 453, l. 4 ab imo –454, l. 3 ab imo). (ff. 323ᵛ–327ᵛ) hom. 84. (ff. 327ᵛ–334) hom. 85. (ff. 334–338) hom. 86. (ff. 338–341ᵛ) hom. 87; pro vv. *διὰ τὴν βασιλείαν φιλεῖν — ἡμῶν ἀθλιώτερον* (M. 477, 16–478, 8) haec tantum leguntur: *ἀγαπᾶν. πῶς οὖν δυνησώμεθα τῆς βασιλείας ἐπιτυχεῖν.* (ff. 341ᵛ–345) hom. 88. Lemmata *ἠθικῶν* hom. 2. 4. 7. 9. 13. 15. 18. 19. 23. 24. 27. 28 ut in cod. 538, hom. 37 paullo brevius, hom. 36. 40. 42. 45 diversa; cetera desunt, excepto 62 (f. 239, *περὶ τοῦ μη θρηνην τὸν τελευτῶντα*).

Fasciculi *μδ'* quaterniones (si excipias 10. 12. 15. 21. 27 septem foliorum, 44 ternionem) in prima uniuscuiusque pagina summa signati efficiunt codicem. Numeri et inscriptiones rubro colore, *πύλη* f. 1, ornatus et litterae initiales maximae variis coloribus

distincta. Ipsius scribae manu scholion brevissimum (f. 65^{v}; in M. 113, 19 *κηφήνων*), manibus posterioribus emendationes (ff. 120. 131. 132^{v}. 203^{v}. 215^{v}. 216^{v}. 236); f. 147 lineae nonnullae cancellatae quia bis exaratae. Dies indicatae sunt quibus homiliae 29. 62-65 legendae erant. Ordo ff. 292-299. 324-331 olim turbatus, ut edocent monitiones e. g. in ff. 291^{v}. 295^{v}. 299^{v}. 323^{v}. 327^{v}. 328. 331. Excisi margines exteriores ff. 27. 28. 178. 252, inferior f. 172; ff. 128. 184 lacerata non sine textus detrimento; ff. 1. 344. 345 blattis et humore laesa. Foliorum notatio arabica duplex; antiquiorem pluries resecuit glutinator recens simul cum homiliarum numeris haud paucis. F. 345^{v} manu saec. XIII-XIV † *ἐγῶ αδε(λφος) Ησαιας (μον)αχος ὑ(πέγ)ρ(αψα)* †. F. 1 manu (Romuli Mammacini?) *B(ea)ti Jo. Chrysostomi sup(er) Joanne(m) pars 2^{a}. 96*. In sectura inferiore libri clausi littera *D*.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

546 (olim 364). Saec. XII-XIII, membran., mm. 340 × 252, ff. I (add.). 214, linn. 26.

S. Iohannis Chrysostomi in Iohannem homiliae 1-45 (M. 59, 23-250). (ff. 1-5^{v}) homilia 1. (ff. 5^{v}-13^{v}) hom. 2. (ff. 13^{v}-21^{v}) hom. 3. (ff. 22-28) hom. 4. (ff. 28^{v}-34) hom. 5. (ff. 34^{v}-36) hom. 6. (ff. 36-39) hom. 7. (ff. 39-42^{v}) hom. 8. (ff. 42^{v}-46) hom. 9. (ff. 46-50) hom. 10. (ff. 50-53) hom. 11. (ff. 53^{v}-58) hom. 12. (ff. 58-63) hom. 13. (ff. 63-67^{v}) hom. 14. (ff. 67^{v}-72) hom. 15. (ff. 72-77) hom. 16. (ff. 77-83) hom. 17. (ff. 83-89) hom. 18. (ff. 89-92^{v}) hom. 19. (ff. 92^{v}-96) hom. 20. (ff. 96-101) hom. 21. (ff. 101-105^{v}) hom. 22. (ff. 105^{v}-110) hom. 23. (ff. 110^{v}-115) hom. 24. (ff. 115-119) hom. 25. (ff. 119-123) hom. 26. (ff. 123-127) hom. 27. (ff. 127-132) hom. 28. (ff. 132-137) hom. 29. (ff. 137-140^{v}) hom. 30. (ff. 140^{v}-148^{v}) hom. 31. (ff. 148^{v}-153) hom. 32. (ff. 153^{v}-158) hom. 33. (ff. 158-163) hom. 34. (ff. 163-167^{v}) hom. 35. (ff. 167^{v}-171^{v}) hom. 36. (ff. 171^{v}-175^{v}) hom. 37. (ff. 175^{v}-183^{v}) hom. 38. (ff. 183^{v}-192^{v}) hom. 39. (ff. 192^{v}-198) hom. 40. (ff. 198-202^{v}) hom. 41. (ff. 202^{v}-208^{v}) hom. 42. (ff. 208^{v}-211^{v}) hom. 43. (ff. 211^{v}-214^{v}) hom. 44. Homiliarum *ἠθικῶν* lemmata ut in cod. 538, his exceptis: *λη', λθ', μγ'* ut in cod. 541, *μδ'* omisso.

Codicem exarasse videtur *Βαβύλας μο(να)χός* qui suum nomen ornatui librum concludenti inseruit. Constat fasciculis viginti septem quaternionibus, excepto ultimo ternione, in prima et ultima singulorum pagina signatis. Ornatus, inscriptiones, numeri, litterae initiales maiores rubro colore distincta. Ipsius scribae manu supplementum (f. 171^{v}), obiectionum significatio (e. g. ff. 40^{v}. 61^{v}. 69$^{r.v}$. 70^{v}. 71. 78). F. 214 † *Κλήμης* et foliorum numerus *φ(ύλ)λ(α) σιε'*, f. 1 fortasse computato.

F. 1 summo manu saec. XV (eadem atque in cod. 516, f. 1): *Joh(anne)s Crisostom(us) sup(er) Joh(ann)em*; f. I^{v} manu ⟨Nicolai Maiorani⟩ *Io: chrysostomi Homilię super Ioa(n)nem*. Foliorum secturae auro tactae.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

547 (olim 790). Saec. XVI, chartac., mm. 318 × 216, ff. I. 142, linn. 30.

1 (ff. 1–95v) **S. Iohannis Chrysostomi** interpretatio evangelii secundum Iohannem, revera excerpta ex commentario desumpta et in interrogationes responsionesque redacta, fere ut apud Cramer (Catenae in evangelia s. Lucae et s. Iohannis, Oxonii 1841, p. 178–413). Inc. *Τίνος ἕνεκεν τῶν ἄλλων εὐαγγελιστῶν ἀπὸ τῆς οἰκονομίας ἀρξαμένων* (Cramer, p. 178, 22). Inseruntur **Hesychii Hierosolymitani**, *τοῦ ἁγίου Ἑσυχίου πρεσβυτέρου Ἱεροσολύμων* cod., loci duo nempe (f. 86r.v) ⟨de hora crucifixionis⟩ (Cramer, p. 389–390, 28) et (ff. 86v–87) ⟨de Symeone Cyrenaeo⟩ (Cramer, p. 390, 29–391, 7). De hac collectione quaedam attigi in *Chaînes exégétiques*, col. 1196. Marginibus inscripta sunt rubro liquore scholia nonnulla anonyma quae maximam partem P h o t i o tribuenda sunt; primum inc. *Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος· ἄναρχος φησὶν* (!) *κατὰ χρόνον*, des. *καὶ τὸν πατέρα καλῃει* (!) *ἔλεγεν ὁ δεσπότης*; ultimum (f. 94, in 21, 17) inc. *Ἐπειδὴ τρίτον ἠρώτησεν αὐτὸν*, des. *λύπην καὶ ἀθυμίαν ἀπετρίψατο* (cf. cod. Barberinus gr. 562, f. 244v). F. 94 numerus ep. *ργ'* Isidori Pelusiotae, f. 95 numerus ep. *σνθ'*.

2 (ff. 96v–142v) Ps.-Titi Bostrensis episcopi commentarius in Lucam (Cramer, op. cit., p. 6–174). Praemittitur (ff. 95v–96v, l. 9) **Titi Bostrensis** interpretatio 1, 1–5a (*Ἰστέον ὅτι τοὺς μὲν ἄλλους εὐαγγελιστὰς — σαφηνίσῃ τὸν κηρυττόμενον*) ut apud Sickenberger (*Titus von Bostra*, in *Texte und Untersuchungen*, Neue Folge VI 1, Leipzig 1901), p. 143 et Cramer, op. cit., p. 416–418, 4. Scholia s. B a s i l i i (f. 104v) in 2, 34; I s i d o r i P e l u s i o t a e (f. 115v, ep. ,αὠνε' [IV, 123 apud M. 78, 1196–1197]) in 10, 29; eiusdem Isidori epistolarum trium numeri in ff. 98. 100. 103 exarati sunt. Scholia anonyma plura ex quibus septem P h o t i o tribuenda sunt, nempe (ff. 95v–96) in prologum (= Barb. 562, ff. 247v–248; M. 101, 1213–1216); (f. 100v) in 1, 51 (= Barb., ff. 252v–253v); (f. 102) in 1, 71 et 76 (= Barb., f. 255r.v); (f. 102v) in 1, 79 (= Barb., f. 256r.v); (f. 105v) in 2, 35b (= Barb., f. 259r.v). Alia scholia sine auctoris nomine (f. 104v) in 2, 34 et 35; (f. 119v) in 12, 15–19; (f. 131) in 16, 25–26; (f. 132v) in 17, 20–21; (f. 138r.v) in 22, 36. Athanasii nomen in margine f. 99.

Fasciculi quaterniones 18, si excipias ultimum foliorum septem, in prima singulorum pagina ima signati litteris, in ultima primis subsequentis paginae verbis directe scriptis. Tituli, ornatus, lemmata, litterae initiales maiores, scholia rubro liquore distincta. Officinarum chartariarum signum: ancora circulo inscripta, cui superstat stella sex radiorum et litterae AB (Briquet 525). F. I vacuum.

De codice paucissima apud Sickenberger, *op. cit.*, p. 18.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

548 (olim 366). Saec. XVI med., chartac., mm. 354 × 241, ff. I. 203, linn. 30.

S. Iohannis Chrysostomi commentarius in Acta apostolorum (M. 60, 13-384). (ff. 1-10) ⟨homilia 1⟩. (ff. 10-15) hom. 2. (ff. 15-21ᵛ) hom. 3. (ff. 21ᵛ-26ᵛ) hom. 4; inc. *Εἶδες τὸν τύπον, τίς ἐστιν αὕτη κ. τ. λ.* (ff. 27-31ᵛ) hom. 5. (ff. 32-37) hom. 6. (ff. 37-42ᵛ) hom. 7. (ff. 42ᵛ-47) hom. 8. (ff. 47-54ᵛ) hom. 9. (ff. 55-61) hom. 10. (ff. 61-66) hom. 11. (ff. 66-70ᵛ) hom. 12. (ff. 70ᵛ-76) hom. 13; inc. *Τουτέστιν διηγέρθη κινηθεὶς ἐπὶ τοῖς γινομένοις καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. Νῦν σφοδρότερον.* (ff. 76-82) hom. 14. (ff. 82-87ᵛ) hom. 15. (ff. 88-93ᵛ) hom. 16. (ff. 94-99) hom. 17. (ff. 99-105ᵛ) hom. 18. (ff. 105ᵛ-111ᵛ) hom. 19; inc. *Ἐμοὶ δοκεῖ τῶν ἑπτὰ οὗτος ἦν· οὐ γὰρ ἂν ἀπὸ Ἱεροσολύμων πρὸς μεσημβρίαν ἀπῄει, ἀλλά.* (ff. 112-116ᵛ) hom. 20; inc. *Τί δήποτε οὐδένα τῶν ἀξιοπίστων καὶ μεγάλων οὔτε εἵλκυσεν, οὔτε μετέστησεν πρὸς τήν.* (ff. 116ᵛ-122) hom. 21. (ff. 122ᵛ-127) hom. 22, *Ἀνὴρ δέ τις — Τί ἐστιν, κύριε* cod.; inc. *Οὗτος οὐκ ἔστιν Ἰουδαῖος οὐδὲ τῶν ὑπὸ τὸν νόμον.* (ff. 127ᵛ-133) hom. 23; inc. *Καλῶς πρότερον φιλοφρονεῖται τοὺς ἄνδρας ἅτε ἀπὸ καμάτου ὄντας, καὶ οἰκεῖοι ἑαυτῷ καί τινες ἔρχονται μετ' αὐτοῦ.* (ff. 133ᵛ-139ᵛ) hom. 24. (ff. 139ᵛ-144ᵛ) hom. 25; inc. *Οὐ μικρὸν κατόρθωμα ὁ διωγμὸς γέγονεν.* (ff. 145-150) hom. 26; inc. *Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν φησιν; πάντως τὸν ἐφεξῆς· ἔθος γὰρ τοῦτο τῇ γραφῇ ποιεῖν. Καλῶς δὲ λέγει.* (ff. 150ᵛ-154ᵛ) hom. 27; inc. *Ἴσως τινὲς ἀποροῦσι πῶς περιεῖδεν ὁ Θεὸς τοὺς ἀθλητὰς ἀπολλυμένους, καὶ νῦν.* (ff. 154ᵛ-158) hom. 28, *Οὗτοι μὲν οὖν — τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ* cod. (ff. 158ᵛ-164ᵛ) hom. 29; inde a vv. *τοῦ κατ' ἐπαγγελίαν* usque ad vv. *ὅρα τί λέγοντες ἔπεισαν* (ff. 159ᵛ, l. 4 ab imo — 161, 3) ab editione discrepat (M. 215, 34-217, 2). (ff. 164ᵛ-170) hom. 30. (ff. 170-175ᵛ) hom. 31. (ff. 176-179ᵛ) hom. 32. (ff. 180-185ᵛ) hom. 33; inc. *Ἐπίσκοπος ἦν καθώς φησιν οὗτος,* des. *κατὰ τὸ αὐτῷ δοκοῦν, ἵνα μετὰ ἀρετῆς τὸν παρόντα βίον διανύσαντες — τυχεῖν δυνηθῶμεν, χάριτι κ. τ. λ.* (ff. 185ᵛ-192) hom. 34. (ff. 192-196) hom. 35. (ff. 196ᵛ-200ᵛ) hom. 36. (ff. 201-205) hom. 37. (ff. 205ᵛ-211ᵛ) hom. 38. (ff. 211ᵛ-216ᵛ) hom. 39; inc. *Τί δήποτε πείσαντος αὐτοὺς καὶ πάλιν αὐτοῦ ἀκούσεσθαι, καὶ κινδύνων.* (ff. 216ᵛ-228ᵛ) hom. 40. (ff. 221ᵛ-228) hom. 41. (ff. 228ᵛ-234) hom. 42; inc. *Πέμπει τὸν Τιμόθεον καὶ τὸν ἔραστον εἰς Μακεδονίαν, αὐτὸς δὲ μένει εἰς Ἔφεσον. Ἱκανῶς — μεταστῆναι πάλιν. Πῶς δὲ κ. τ. λ.* (ff. 234-238) hom. 43. (ff. 238-243ᵛ) hom. 44. (ff. 244-250) hom. 45. (ff. 250-254ᵛ) hom. 46; inc. *Οὗτος ἐπίσκοπος ἦν τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πρὸ τούτου πρὸς τοῦτον πέμπεται.* (ff. 255-260) hom. 47. (ff. 260-264ᵛ) hom. 48. (ff. 265-270) hom. 49. (ff. 270-275ᵛ) hom. 50. (ff. 276-282) hom. 51. (ff. 282-288ᵛ) hom. 52. (ff. 289-294ᵛ) hom. 53. (ff. 295-299ᵛ) hom. 54; inc. *Παρεῖχόν φησι οὐ*

τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν οἱ βάρβαροι. (ff. 299v-303) hom. 55; inc. Ἐβούλετο καὶ ἑαυτὸν ἀπαλλάξαι. Ἠθικῶν lemmata perscribuntur, omissis vero η'. ι'. ιϛ'. ιη'. κβ'. κε'. κϛ'. λ'. λβ'. λε'. λζ'. μ'-μβ'; α' (f. 7) Περὶ τοῦ δεῖν μὴ ἀναβάλεσθαι τὸ βάπτισμα, νε' (f. 301v) Εἰς Παῦλον τὸν ἀπόστολον. Praeter varietates modo deprehensas codex ab editis haud semel discrepat.

Liber duabus manibus sese excipientibus (I, ff. 1-231v; II, ff. 232-303) exaratus. Constat fasciculis triginta octo quaternionibus tum numeris in prima, tum prioribus subsequentis folii verbis directe scriptis in ultima singulorum pagina ima dextrorsum signatis. Tituli, litterae initiales maximae, ethicorum lemmata nonnulla rubro liquore distincta. Ipsius scribae manu supplementa complura (e. g. ff. 2v. 4. 6. 8v. 16v. 22v. 23v. 29), correctiones (ff. 4v. 12v. 33. 37v. 42v. 289v. 291), obiectionum significationes (ff. 12. 149v). Officinarum chartariarum signa: (ff. 1-79. 88-136. 144-191) quadrupes quidam (aries?) et litterae *BO* (?), (ff. 80-87. 137-143. 196 ss.) ancora circulo inscripta cum stella sex radiorum desuper et litterae *BE*. In ff. I et 1 pars inferior inscriptionis *I X ν κ*, superiore resecta (*ν. κ*). Ff. Ir-v. 303v vacua. Foliorum secturae caeruleo liquore tactae.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

549 (olim 633). Saec. XII, membran., mm. 288 × 205, ff. II (add.). 380, linn. 29.

⟨**Theophylacti** Bulgariae archiepiscopi⟩ in diversas s. Pauli epistolas expositio (M. 124). [1] (ff. 1-88v) in ep. ad Romanos; inc. mut. τὴν ὑπερβολήν (in 4, 6: M. 392 C 9-560); f. 1 fere dimidio lacero, nonnulla usque ad vv. τῆς πίστεως, τουτέστι τοῖς (M. 393 C 6) desiderantur; alia quoque deciderunt, praesertim ex ff. 46. 47. 50-53. 82. 83. [2] (ff. 89-197v) in ep. ad Corinthios I; argumento altero (M. 561 BD) omisso inc. Τουτέστιν αὐτὸς εὗρον; desiderantur [a] vv. τοὺς φιλοσόφους — ἐπιφοιτῶν συγκατέβαινε τῇ (M. 657 D 4-673 C 8) uno fasciculo post f. 136v perdito, [b] vv. ἀντὶ τῆς ἐκκλησίας — ἀρδευομένων πηγῆς (M. 716 A 12-C 10) uno folio post f. 157v exciso, [c] vv. τοὺς ἐ]πὶ τούτῳ ἀλαζονευομένους — καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν (M. 724 C 1-725 B 13) alio folio post f. 161v item resecto; folia complura ex humore blattisque laesa non sine magno scripturae detrimento. [3] (ff. 198-280v) in ep. ad Corinthios II; desiderantur vv. Τουτέστιν οὐ δολοῦντες — πλοῦτον πολλοὺς ἐπλού | (M. 861 B 13-864 B 12) uno folio post f. 235v exciso; abrumpitur in vv. ἰδοὺ γὰρ τέθεικε (M. 952 B 6) aliis duobus foliis post 280v resectis. [4] (ff. 281-324) in ep. ad Galatas. [5] (ff. 324-369. 372. 371. 370. 375. 374. 373. 376-380v) in ep. ad Ephesios; desinit abrupte in vv. λαλήσετε, οὕτω καὶ αὐτὸς (M. 1136 B 9).

Codex constabat fasciculis saltem quinquaginta quinque in prima singulorum pagina ima sinistrorsum signatis. Perierunt fasciculi quattuor priores et (post f. 136v) vicesimus tertius, qui tamen nota vacabat; resecta sunt post singula ff. 157v. 161v. 235v folium unum,

post f. 280ᵛ et f. 380ᵛ folia duo. Supersunt igitur fasciculi 50 quaterniones, si excipias ι' et ιδ' biniones, λ' ternionem, κδ' foliorum novem, κε'. κς'. λε' foliorum septem, μα' et νδ' olim terniones nunc foliorum quattuor. Unus idemque scriba totum codicem videtur absolvisse haud pari tamen ratione: namque inde a f. 281 inscriptiones minio distinxit, textum sacrum simplici virgula significavit, litteras initiales maiores tam Scripturae quam interpretationis rubro liquore primum deinde atramento superinducto ne forfasse dissimilitudo manifesta pateret exaravit; idem plura correxit (ff. 284. 291. 329ᵛ. 377ᵛ). Manu posteriore supplementum in f. 270ᵛ.

F. 228 bis legitur † Ἰω(ά)ν. τοῦ ρουσωτά εἰς τὸ σπίτην μου et eadem fere in f. 203. Litterae nonnullae ff. 40ᵛ. 44ʳ⁻ᵛ. 45ʳ⁻ᵛ, quae perierant, saec. XVI restauratae sunt. Folia plurima humore et blattis corrupta temporibus nostris refecta.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

550 (olim 370). Saec. XI, membran., mm. 370 × 283, ff. 296, coll. 2, linn. 33.

S. Iohannis Chrysostomi commentarius in epistolam ad Romanos (M. 60, 391–682), τοῦ ἐν ἁγίοις -- πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολήν, βιβλίον α' cod.

(ff. 1–4ᵛ) ⟨argumentum⟩. (ff. 5–11ᵛ) homilia 1; in codice ὁμιλία β', unde subsequentes uno numero fiunt editis maiores. (ff. 12–23) hom. 2. (ff. 23–29) hom. 3. (ff. 29–34ᵛ) hom. 4. (ff. 34ᵛ–40ᵛ) hom. 5; abrumpitur in vv. ἐνίκησε τῆς περιουσίας (M. 427, l. 16 ab imo) uno fasciculo post f. 40ᵛ perdito. (ff. 41–47ᵛ) hom. 6 inde a vv. ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ (M. 435, 11). (ff. 47ᵛ–62) hom. 7. (ff. 62–75ᵛ) hom. 8; inc. Εἶπεν ὅτι ὑπόδικος — ἥμαρτον καὶ ὅτι ἡ καύχησις ἐξεκλείσθη, καὶ ὅτι οὐκ ἔνι σωθῆναι. (ff. 75ᵛ–83ᵛ) hom. 9. (ff. 84–94) hom. 10. (ff. 94–106) hom. 11. (ff. 106ᵛ–121) hom. 12. (ff. 121–138ᵛ) hom. 13. (ff. 138ᵛ–155) hom. 14. (ff. 155ᵛ–164) hom. 15. (ff. 164–181) hom. 16. (ff. 181–189ᵛ) hom. 17. (ff. 189ᵛ–201) hom. 18. (ff. 201–213ᵛ) hom. 19; inc. Εἰπὼν ὅτι οὐκ ἀπώσατο. (ff. 214–220ᵛ) hom. 20. (ff. 220ᵛ–227ᵛ) hom. 21. (ff. 227ᵛ–233) hom. 22. (ff. 233–241) hom. 23. (ff. 241–247) hom. 24. (ff. 247–256) hom. 25. (ff. 256–262) hom. 26. (ff. 262–266ᵛ) hom. 27. (ff. 266ᵛ–270ᵛ) hom. 28. (ff. 270ᵛ–276ᵛ) hom. 29; desiderantur vv. ἐποί]ησε, θεραπεύει λοιπὸν — ἐγὼ κατεξανίσταμαι· ὁ (M. 653, l. 26 ab imo — 655, 10) uno folio post f. 270ᵛ perdito. (ff. 276ᵛ–282ᵛ) hom. 30. (ff. 282ᵛ–289ᵛ) hom. 31; desiderantur vv. διὸ οὐδὲ ὀνομαστὶ — τοῦτο ἂν εἴποιμεν (M. 670, l. 7 ab imo — 671, l. 7 ab imo) uno folio post f. 285ᵛ perdito. (ff. 289ᵛ–296ᵛ) hom. 32; post vv. τῶν τοιούτων οὐδὲν (M. 678, 7) inseritur (f. 291ᵛ, l. 12 ab imo — 293, col. 2, l. 11) doxologia cap. 16, 25–27 suo commentario instructa, superius post interpretationem cap. 14, 23 secundum Antiochenam traditionem iam recitata (ff. 262–263, nempe hom. 27 α'). In summis marginibus a quibus initium sumunt ἠθικῶν lemmata; α' (f. 4ᵛ;

in M. 394, l. 27 ab imo, *Τοῦτον οὖν καὶ ἡμεῖς*) *Περὶ τοῦ διδάσκειν τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία καὶ τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἅπαντας, καὶ φίλους, καὶ συγγενεῖς, καὶ γείτονας, καὶ μὴ προφασίζεσθαι*; λγ´ (f. 293; in M. 678, 17, *Τίς οὖν ἄρα*) *Περὶ ἀγάπης καὶ προσευχῆς Παύλου, καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ κατορθωμάτων, καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος διδασκαλιῶν αὐτοῦ καὶ πράξεων*. Omittitur ethicon ις´.

Subscriptio (f. 296ᵛ): *ὁ ἐντυγχάνων εὐξάσθω τῷ κτισαμένῳ οὐκ ὀλίγα*. Codex accurate descriptus, maxima diligentia a capite ad calcem correctus, studio attentiore omnino dignus. Constabat fasciculis triginta octo quaternionibus, praeter 34 uno folio auctum (f. 262) ut doxologiae exegesim contineret et 38 quinionem. Perierunt notarum etiam vestigia, post f. 40ᵛ fasc. ς´, post ff. 270ᵛ et 285ᵛ folium unum ex fasc. λε´ et λς´, folium denique supremum. Argumenti *πύλη* (f. 1) necnon ornatus fere omnes auro variisque coloribus picta, homiliae 1 (f. 5) ornatus et littera initialis maxima viridi caeruleoque coloribus distincta, inscriptiones litteraeque initiales ceterae rubro liquore exaratae. Textus epistolae, *ἠθικῶν* lemmata charactere semi-unciali, qui dicitur, descripta.

Folia plurima *διορθωτοῦ* curas experta sunt, qui atramento paullo tenaci et calamo rudiore locos supplendos aut corrigendos indicavit a librario ni fallor mox castigatos (e. g. ff. 21. 57ᵛ. 65ᵛ. 68. 157ᵛ. 291. 294ᵛ. 295), aut cancellavit (f. 74). Nonnulla alia ipse scriba addidit (e. g. ff. 3ᵛ. 5. 5ᵛ. 8ᵛ. 9. 13ᵛ. 14ᵛ. 64), correxit (f. 71ᵛ), significavit (e. g. obiectiones in ff. 25. 28ᵛ. 29. 140ᵛ. 288). Annotationes aetatis posterioris in ff. 24. 101.

F. 296ᵛ litteris saec. XIII (?) inter se colligatis: † *ἱερώθη τὸ παρὸν βιβλιδάριον εἰς μνημόσυνον τοῦ παναγιωτάτου μητροπολ(ί)τ(ου)* Ἀδριανουπόλεως *καὶ ὑπερτίμου κῦρ* Θεοδώρου· *ὅστης* (ο ex ει) *οὖν τὸ ἀνατρέψη κλιρονομ(ή)σ(   ) τὴν ἀρὰν τῶν τιη´ ἁγίων θεοφόρων πατέρων, ἀμήν*; quae partim folio summo iterata sunt. Resecti sunt margines exteriores ff. 78. 128. 130. 140. 147. 151. 153. 171. 182. 191. 192. 199–202. 207. 216. 223. 270. 278, inferiores ff. 249. 265. 287 (f. 296 imprecatio saec. XIII–XIV: † *ὁμοῦ φυλ(λα) κάκομένα* (*κα´ κεκομμένα*?). *ἔστω κατηραμένος καὶ ὀργισμενος παρὰ Θεοῦ ὁ κόψας ταῦτα*.

F. 2 summo manu saec. XV *Io. Chrysostomi in ep(istol)a Pauli*, ceteris perditis. F. 1 nota *50*. Columnam exteriorem f. 1, lineas litterasque plures ff. 2. 3. 296 quae perierant aut evanuerant restauravit saec. XVI medio ⟨Ioh. Honorius a Mallia⟩.

Inter libros Nicolai V noster fortasse recensetur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque*..., p. 318: « Item unum volumen de forma majori de pergameno, copertum corio rubeo sine bolletis, quod intitulatur: Chrisosostomi super epistola Pauli ad Romanos, homelie XXXIII ». In sectura superiore libri clausi littera *E*.

Integumenti tabulis saec. XVIII, ut videtur, corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

551 (olim 371). Saec. X–XI, membran., mm. 330 × 260, ff. I (add.). 283, coll. 2, linn. 43–46.

S. Iohannis Chrysostomi opera varia. ¹ in epistolam ad Galatas commentarius (M. 61, 611–682) sine capitum distinctione, *τοῦ ἐν ἁγίοις — Χρυσοστόμου ἑρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴν μὴ ἰδία ἐχούσης* (!) *τὸν ἠθικόν* cod. (ff. 1–11) in cap. 1; (ff. 11–17ᵛ) in cap. 2; (ff. 17ᵛ–22) in

cap. 3; (ff. 22–25v) in cap. 4; (ff. 25v–30) in cap. 5; (ff. 30–33) in cap. 6; des. τοιούτων δογμάτων ἡ ἀπάτη.

[2] in ep. ad Ephesios (M. 62, 9–176), hoc est (f. 34) argumentum. (ff. 34–37) homilia 1, λόγος α' cod. et ita in sequentibus. (ff. 37–39v) hom. 2. (ff. 39v–43v) hom. 3. (ff. 43v–46v) hom. 4. (ff 46v–49) hom. 5. (ff. 49v–52) hom. 6; des. φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ — τῶν αἰώνων, ἀμήν. (ff. 52–55) hom. 7. (ff. 55–62) hom. 8. (ff. 62–65) hom. 9. (ff. 65–67v) hom. 10. (ff. 67v–71v) hom. 11; des. εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. (ff. 71v–73v) hom. 12. (ff. 73v–77) hom. 13. (ff. 77–80) hom. 14. (ff. 80–82v) hom. 15. (ff. 82v–85) hom. 16. (ff. 85–87) hom. 17. (ff. 87–90) hom. 18. (ff. 90–94) hom. 19. (ff. 94–101) hom. 20. (ff. 101v–104v) hom. 21; inc. Καθάπερ ὁ σῶμα πλάττων. (ff. 104v–108v) hom. 22. (ff. 108v–110v) hom. 23. (ff. 110v–114v) hom. 24. Doxologiae hom. 2. 4. 8. 13. 14. 16. 18. 19 editis fusiores. Ἠθικῶν numeri tantum inscribuntur.

[3] in ep. ad Philippenses (M. 62, 177–298), hoc est (ff. 114v–116v) argumentum; inscribitur ὑπόθεσις τῆς πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς τοῦ μακαρίου Ἰωάννου ἀρχ. ΚΠ. τοῦ Χρ(υσοστόμου), inc. Οἱ Φιλιππήσιοι ἀπὸ πόλεώς εἰσι μιᾶς τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Φιλίππους, οὕτω. (ff. 116v–119v) hom. 1, in cod. λόγος β' et ita in sequentibus uno numero factis maioribus; des. ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι χάριτι κ. τ. λ. (ff. 119v–123) hom. 2; doxologia ut in praecedenti hom. (ff. 123–126) hom. 3. (ff. 126v–129v) hom. 4. (ff. 129v–132) hom. 5. (ff. 132–136v) hom. 6. (ff. 136v–141) hom. 7. (ff. 141–144) hom. 8. (ff. 144–148v) hom. 9; inc. Εἶπεν ὅτι εἰς προκοπήν. (ff. 148v–152) hom. 10. (ff. 152v–155v) hom. 11. (ff. 155v–158) hom. 12. (ff. 158–161) hom. 13. (ff. 161–163) hom. 14. (ff. 163–167v) hom. 15. Doxologiae hom. 4. 5. 14 editis pleniores. Inscribuntur ἠθικῶν numeri.

[4] in ep. ad Colossenses (M. 62, 299–392), nempe (ff. 168–172) hom. 1. (ff. 172v–176v) hom. 2. (ff. 177–180) hom. 3; inc. Ἀναγκαῖον τήμερον ἀποδοῦναι. (ff. 180–183v) hom. 4. (ff. 183v–186v) hom. 5. (ff. 186v–189v) hom. 6. (ff. 189v–193) hom. 7. (ff. 193–197v) hom. 8. (ff. 197v–200) hom. 9. (ff. 200 204v) hom. 10. (ff. 204v–208) hom. 11. (ff. 208–213) hom. 12. Doxologiae hom. 2. 3. 7–10 fusiores. Ἠθικῶν lemmata, ϛ' et θ' omissis, in marginibus summis a quibus initium summunt inscripta: α' (in M. 302 γ' Πολλαὶ προφάσεις) Ὅτι πολλαὶ ἡμῖν προφάσεις αἱ ποιοῦσαι φιλίας, μία δέ ἐστιν ἐξαίρετος ἡ πνευματική, καὶ περὶ πενήτων; ιβ' (in M. 383, 14 Μὴ τοίνυν ἀσχάλλωμεν) Περὶ τῶν δεσμῶν Παύλου καὶ τῶν δακρύων, καὶ περὶ γάμου. In fine (f. 213): τέλος τῆς ἑρμηνείας τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμ(ου) ἐν λόγοις ιβ'.

[5] (ff. 214–218) in kalendas (M. 48, 953–962). [6] (ff. 218–225v) in illud [I Tim. 5, 9] *Vidua eligatur* (M. 51, 321–338). [7] (ff. 225v–230v) ad viduam iuniorem (M. 48, 599–610). [8] ad Olympiadem epistolae tres priores (M. 52, 549–590), nempe (ff. 230v–233v) ep. 1, quae des. εὐθυμίᾳ διάγεις. ἔρρωσο; (ff. 233v–241) ep. 2; (ff. 241–249) ep. 3. [9] in illud *Salutate Priscillam et Aquilam* (M. 51, 187–208), hoc est (ff. 249–252v) hom. 1; (ff. 252v–258) hom. 2. [10] (ff. 258v–267v) quod nemo laeditur nisi a seipso (M. 52, 459–480, 7 γρηγοροῦντα καὶ νήφοντα), τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ γραφεῖσα ἀπὸ Κουκουσοῦ τῆς Κιλικίας πρὸς τὴν μακαρίαν Ὀλυμπιάδα, ὄντος αὐτοῦ — δυνήσεται (M. 459, n. *b*). [11] de Davide et Saüle homiliae tres (M. 54, 675–708), περὶ ἀνεξικακίας λόγοι α'–γ' cod., nempe (ff. 267v–272v) hom. 1, τοῦ αὐτοῦ πε(ρὶ) ἀνεξικακίας καὶ εἰς τὰ κατὰ τὸν Δαυὶδ καὶ τὸν Σαούλ, καὶ περὶ τοῦ δεῖν-κακῶς cod.; (ff. 272v–276) hom. 2; (ff. 276–283) hom. 3.

Codex accurate perscriptus, fasciculis triginta sex quaternionibus (si excipias 4 foliorum novem, 27 binionem, 33 ternionem) constans, hodie sine notis. Operis uniuscuiusque initium ornatu simpliciore distinctum; inscriptiones, litterae initiales maximae, ἠθικῶν numeri et lemmata rubro liquore exarata. Ipsius scribae manu supplementa (ff. 29. 44. 201v), summaria (ff. 135. 142v), obiectionum significationes (ff. 38v. 109v. 122. 126. 207. 258v. 260. 263. 271).

Lectores tres codicem lustrarunt: [a] graecus homo saec. XIII, qui notulas calamo minutissimo marginibus fere singulis inscripsit; [b] latinus quidam saec. XIV, qui operibus pluribus titulos adiecit (ff. 1 [*Joh(ann)es c(ry)so(stomus) sup. ep(isto)la ad galathas*]. 34. 114v. 115. 168. 218) bis quidem falsos (f. 214 *Expos. Io. c(ry)so. sup. ep(istola)m ad Thesalonic.*, f. 230v *Omelie c(ry)so. sup. Mt.*) et ideo coaeva manu proxime castigatos; [c] latinus alter, ut videtur, qui verba nonnulla interpretatus est tum latina (e. g. ff. 6v. 7v. 9v. 10) tum vernacula lingua (e. g. f. 41 *zinzala*, f. 57 ζονάρω *faciola*), vocabula graeca exaravit (ff. 30v. 35v. 74), titulos summis paginis hic latine illic graece imposuit, scholia brevissima (f. 122r. 122v) attulit; alia tandem manus, ni fallimur, in summos margines retulit invocationem *Aue Ma(ria)*, quae resecto margine haud semel decidit. Saec. XVI arabica enumeratione (cf. ff. 1. 178. 238. 246. 254) fasciculi instructi sunt. Delineationes rudiores in ff. 38v, 116 (avis). 41v, 110, 115v (vultus virilis). 169v (unicornuus). 217v (gladius).

Excisa sunt margines exteriores ff. 122. 162. 163 atque folii ultimi columna exterior, quae codicis subscriptionem continebat vestigiis paucissimis (f. 283v) nunc indicatam. Ff. 33v. 167v dimidium. 213v. 283v sine scriptura. F. I imo agglutinatum est ne periret frustum chartae notam *945* praebens ad nostrum codicem certe non pertinens. Foliorum secturae auro tactae.

Integumentum ex corio rubro; in dorso tesserae gentiliciae Innocentii XI et Laurentius Brancati de Laurea.

552 (olim 372). Saec. XI, membran., mm. 285 × 232, ff. 155, linn. 29. Foliorum ordo restituendus: 1. 12. 21. 2. 3–11. 13–20. 22–155.

S. Iohannis Chrysostomi in epistolam ad Hebraeos commentarius initio et fine truncus. (f. 1r-v) argumentum inde a vv. *καὶ πάλιν· Ἔτι μικρὸν* (M. 63, 12, l. 8 ab imo), foliis duobus prioribus perditis. (ff. 1v. 12. 21. 2–3v) hom. 1. (ff. 4–8v) hom. 2; inc. mut. *καὶ τούτῳ πολεμεῖν* (M. 21, 6) uno folio post f. 3v perdito. (ff. 8v–11. 13–16v) hom. 3. (ff. 16v–20. 22–24v) hom. 4. (ff. 24v–29v) hom. 5. (ff. 30–34v) hom. 6. (ff. 34v–39v) hom. 7. (ff. 39v–45) hom. 8. (ff. 45–50) hom. 9. (ff. 50–54) hom. 10. (ff. 54–58v) hom. 11. (ff. 59–62v) hom. 12. (ff. 62v–67v) hom. 13. (ff. 67v–71v) hom. 14. (ff. 72–76) hom. 15. (ff. 76–79) hom. 16. (ff. 79v–83v) hom. 17. (ff. 83v–87) hom. 18. (ff. 87–89v) hom. 19; inc. *Ἔχοντες οὖν — καὶ ζῶσαν. Δείξας τὸ μέσον τοῦ ἀρχιερέως.* (ff. 89v–93v) hom. 20. (ff. 93v–97) hom. 21. (ff. 97v–101) hom. 22; inc. *Τὸ τῆς πίστεως γενναῖον.* (ff. 101v–105v) hom. 23. (ff. 106–110) hom. 24. (ff. 110–114v) hom. 25. (ff. 114v–119v) hom. 26. (ff. 119v–124) hom. 27. (ff. 124v–132v) hom. 28. (ff. 132v–136v) hom. 29. (ff. 137–140) hom. 30. (ff. 140–144) hom. 31. (ff. 144–148) hom. 32. (ff. 148–152v) hom. 33. (ff. 152v–155v) hom. 34; folio 155 dimidio lacerato nonnulla inde a vv. *τὴν ἀρ]ετὴν οὔτε* usque ad vv. *οἷον ὅταν εὐχώμεθα μετὰ πο* | (M. 234, 30–235, l. 16 ab imo) perierunt; des. abrupte *τοῦτο τῆς τάσεως* (ib.). Homiliarum 1–5. 9. 10. 12. 14. 19. 20 leguntur *ἠθικῶν* lemmata: primum (f. 2, in M. 17 *γ' Ἐπεὶ οὖν καθαρισμὸν*) *Περὶ τοῦ δεῖν καθαροὺς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτίας, καὶ ὅτι καὶ τὰ δοκοῦντα μικρὰ τῶν ἁμαρτημάτων σφόδρα μεγάλα τυγχάνει*; vicesimum (f. 91v, in M. 146, 6 *Μέχρι τίνος βόρβορον*) *Πρὸς τοὺς πλεονέκτας ἤτοι φιλοπλούτους, καὶ περὶ τοῦ χρῆναι φέρειν ἀδικουμένους.* Doxologiae hom. 1. 2. 4. 12. 14–16. 26. 27. 30 longe quam in editis fusiores.

In ff. 136v–137 imis manu longe posteriore *ἐπιλαλία εἰς πο(νηρο)ν ὀφθαλμόν*, hoc est exorcismus contra lippitudinem (*Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς — πνεύματος, ἀμήν. Ὁ ἅγιος Ναβάριος καὶ ἡ ἁγία Ἀκυλῆνα — ἀμὴν γένειτο γένητο. εἶτ(α) τὸ εὐαγγέλιον Ἐν ἀρχ(ῇ) ἦν ὁ λόγος*; cf. A. Vasiliev, Anecdota graeco-byzantina I, Mosquae 1893, p. 338).

Codicem efficiebant fasciculi 20 in prima singulorum pagina ima dextrorsum signati (cf. notarum vestigia in ff. 70 et 94). Deciderunt ex fasciculo primo folia duo priora et ultimum, ex fasciculo vicesimo folia duo suprema. Ornatus, inscriptiones, numeri, litterae initiales maximae et maiores rubro colore exaratae. Ipsius scribae manu supplementa (ff. 4. 20v. 24. 53v. 88. 116v), correctio (f. 100), scholia brevia (ff. 14v. 66v. 68. 90v. 120); manu posteriore additamentum (f. 86). Vocabula quaedam graecitatis prorsus infimae in margine f. 59. In f. 73 manu rudi saec. XIV *Inci(n)ser(ium) dixit s(upe)r arca(m)*

noue legis, (In?) p(rin)cipiu(m) criga⟨ ⟩ deus celum et ter⟨ ⟩. In ff. 37ᵛ. 60ᵛ. 61, eadem fortasse manu quae exorcismum ff. 136ᵛ–137 inscripsit, verba plura nunc oblitterata.

F. 1 imo manu saec. XIV–XV τοῦ Χρ(υσοστομ)ου εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους: | ὑπὸ τὸν ξζ' τ(ό)π(ον). F. 1 summo manu saec. XV–XVI (Demetrii Lucensis?) *Chrisostomus* (*aliq(uid) Chrisostomi* corr.) *supra epistola(m) ad ebreos*; eadem ni fallor aetate fasciculis notis arabicis instructi sunt. Folia nonnulla humore inquinata non sine textus detrimento.

Integumenti tabulis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

553 (olim 373). Saec. XI, membran. (ff. 1–14. 17. 19. 28–37 chartac. saec. XV), mm. 290 × 225, ff. 350 (+ 13ᵃ), coll. 2, linn. 26–28 (31–35 in foliis suppletis).

S. Iohannis Chrysostomi opera varia. [1] homiliae de statuis 1–19. 21 (M. 49, 15–222). (ff. 1–13ᵛ) homilia 1, λόγος εἰς τὸ ῥητὸν — ἀσθενείας cod. (ff. 14ᵛ–29) hom. 2, ὁμιλία λεχθεῖσα — πρεσβυτέρου, ἐπὶ τῇ καταστροφῇ καὶ ἀταξία τῇ γενομένῃ παρὰ τοῦ δήμου κατὰ τῶν ἀνδριάντων Θεοδοσιου — πλεονεξίας cod. (ff. 29–37ᵛ) hom. 3 ut in ed. Saviliana inscripta. (ff. 37ᵛ–51ᵛ) hom. 4. (ff. 51ᵛ–70ᵛ) hom. 5, ἔτι παράκλησις — ἐπικειμένην ἀπειλεῖν, ἔχοντας ὑποδείγματα τὸν Ἰὼβ καὶ τοὺς Νινευΐτας. καὶ ὅτι οὐ χρὴ δεδιέναι τὸν θάνατον, ἀλλὰ τὴν ἁμαρτιαν. καὶ περι τοῦ μὴ ομνύναι προτροπῇ cod. (ff. 70ᵛ–86) hom. 6. (ff. 86–94) hom. 7, ὑπόμνησις τῶν ἤδη — ἀναιρεῖται, καὶ εἰς τὸ « Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν », καὶ περὶ τῆς τῶν ὅρκων ἀποχῆς cod. (cf. M. 91, n.). (ff. 94–100ᵛ) hom. 8, ὁμιλία εἰς τὸ Περιεπάτει — φεύγειν τοὺς ὅρκους cod. (ff. 100ᵛ–111) hom. 9. (ff. 111–121ᵛ) hom. 10. (ff. 122–132) hom. 11. (ff. 132–144) hom. 12. (ff. 144–153) hom. 13, εὐχαριστία — κατορθῶσαι τὸ ὀμνύειν cod. (ff. 153–166) hom. 14, τοῦ δήμου — ἐτάραξαν φήμαις φοβεραῖς. πρὸς τοῦτο οὖν ἡ ὁμιλία. καὶ περὶ τῆς τῶν ὅρκων ἀποχῆς παραίνεσις cod. (ff. 166–176) hom. 15. (ff. 176ᵛ–188) hom. 16. (ff. 188–198ᵛ) hom. 17, λόγος εἰς τὴν τῶν πεπλημμελικότω(ν) — καταστροφήν cod. (ff. 198ᵛ–207ᵛ) hom. 18, λόγος περὶ νηστείας — πάντοτε cod. (ff. 208–219ᵛ) hom. 19, τῇ κυριακῇ τῆς σωζομένης — μὴ ὀμνύειν cod. (ff. 219ᵛ–232) hom. 21, κ' in codice hom. 20 omissa. [2] (ff. 232–243ᵛ) ὁμιλία κα', ad illuminandos catechesis secunda (M. 48, 231–240). [3] de Incomprehensibili sermones V (M. 48, 701–748), nempe (ff. 244–250ᵛ) sermo 1, λόγος πρῶτος περὶ ἀκαταλήπτων cod. (ff. 251–260) sermo 2, τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀκαταλήπτου λόγος δεύτερος cod.; inc. *Φέρε δὴ λοιπὸν*, des. *Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.* (ff. 260–268ᵛ) sermo 3, περὶ ἀκαταλήπτου λόγος τρίτος cod. (ff. 268ᵛ–277ᵛ) sermo 4, περὶ ἀκαταλήπτου λόγος δ' cod. (ff. 277ᵛ–287ᵛ) sermo 5, περὶ ἀκαταλήπτων λόγος ε' cod. [4] de sacerdotio (M. 48, 623–692), πρὸς τοὺς

ἐγκαλοῦντας ἐπὶ τῷ φεύγειν τὴν ἱεροσύνην ἀπολογητικός cod., hoc est (ff. 288-295) liber I sine summario; des. *εἰργάσατο. δόξα δὲ τῷ Θεῷ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν;* (ff. 295-303) liber II; (ff. 303-322) liber III; (ff. 322-333) liber IV; (ff. 333v-337v) liber V; des. *γενόμενος αὐτῶν. τῷ δὲ Θεῶι ἡμῶν εἴη δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν;* (ff. 337v-350v) liber VI. Libri II-VI inscripti sunt *περὶ ἱερωσύνης λόγος δεύτερος — ἕκτος*. In fine: *Τετέλεσται σὺν Θεῷ τὰ περὶ ἱερωσύνης τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰω(άννου) τοῦ Χρυσοστόμου ἐν λόγοις ἕξ: —*

Codex duabus, ut videtur, coaevis manibus (II, ff. 244-350. 125v. 169v. 170v. 181) perscriptus. Constabat fasciculis *μς'* in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis. Perierunt fasciculi *α'-γ'* foliis tribus exceptis (15. 16. 18) atque *ε'. ς'*, in quorum locum suppleta sunt folia chartacea 1-14. 17. 19. 28-37; excisa sunt, sine tamen textus detrimento, folia duo ex fasc. *λβ'*, quattuor ex fasc. *λη'*, supremum ex fasc. *μς'*. Ipsius scribae supplementa in ff. 245r. 245v. 277v. 306v. 307v. 308, correctiones in ff. 245. 304-308; posterioris manus emendationes in ff. 28v. 33. Officinarum chartariarum signa: trimontium cum cruce desuper (cf. Briquet 11719), equus currens (cf. Briquet 3567).

Litteris inter colligatis (f. 119) † *ὁ εὐτελὴς* (?) *ἀναγνώστης τῆς αγιωτάτης μητροπ(ο)λεως Φιλαδελφίας* (cf. cod. 530, f. 365v), (f. 350v) † *ο σακελλίου ια ... της ιακωβος ... ων* (?). F. 287v manu saec. XIV *istud liberus est de Sa(n)ctus ioha(nn)es* (- *ci ioha(nn)is* corr.) *buca de ori*.

Scriptura vacant ff. 13v fere totum. 13a-14v fere totum. 243v dimidium. Foliorum secturae variis coloribus tactae.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

554 (olim 374). Saec. X, membran., mm. 327 × 265, ff. II (add.). 189, coll. 2, linn. 30.

S. Iohannis Chrysostomi homiliae de statuis, ad illuminandos catechesis secunda, fere ut in cod. 553, ff. 1-243v.

[1] de statuis homiliae 1-19. 21 (M. 49, 15-222). Praemittitur (f. 1r-v) index homiliarum (*Οἱ Ἀνδριάντες. α' Ὁμιλία προλεχθεῖσα κ. τ. λ.*), qui desinit abrupte in vv. *θ'. Ἔπαινος τῶν κατορθωκότων τὸ μὴ ὀμνύειν.* (ff. 2-18v) homilia 1, *ὁμιλία προλεχθεῖσα ἐν Ἀντιοχείᾳ εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητὸν Οἴνῳ κ. τ. λ.* (cf. M. 15, n. *a*) cod. (ff. 18v-31v) hom. 2, *ὁμιλία λεχθεῖσα — ἐκκλησίαι περὶ τῆς συμβάσης συμφορᾶς ἐν τῆι πόλει ἐπὶ τῆι καταστροφῆι τῶν ἀ(ν)δριάντων, καὶ εἰς τὸ ῥητόν κ. τ. λ.* cod. (ff. 31v-43) hom. 3 ut in ed. Saviliana inscripta. (ff. 43-51v) hom. 4; des. *ἐπιτευξόμεθα ἀγαθῶν καὶ τῶν αἰωνιων ἀπολαύσωμεν, ὧν γένοιτο κ. τ. λ.* (ff. 52-63v) hom. 5. (ff. 64-73v) hom. 6, *Ὅτι χρησιμὸς — τῆς τῶν ὅρκων φυλακῆς* cod. (ff. 74-79) hom. 7 ut in ed. Saviliana inscripta. (ff. 79v-83v) hom. 8. (ff. 84-91) hom. 9, *ἔπαινος — περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν πρὸς τῶι τέλει* cod. (ff. 91-98v) hom. 10. (ff. 99-106) hom. 11. (ff. 106-114v) hom. 12. (ff. 114v-120v) hom. 13.

(ff. 121–130) hom. 14. (ff. 130–137v) hom. 15. (ff. 138–146v) hom. 16. (ff. 146v–154) hom. 17, *εἰς τοὺς ἄρχοντας — καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν πεπλημμελημένων διὰ τὴν εἰς τοὺς ἀνδριάντας κατασκευήν* cod. (ff. 154v–161v) hom. 18, *εἰς τὴν προειρημένην — πάντοτε. ἐλέχθη μετὰ τὴν μέσην ἑβδομάδα τῆς τεσσαρακοστῆς* cod. (ff. 161v–170) hom. 19. (ff. 170–179v) hom. 21, *ὁμιλία κ΄. εἰς τὴν διαλλαγὴν τοῦ βασιλέως — καταστροφήν, καὶ εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἐπισκόπου* cod. [2] (ff. 179v–188) ad illuminandos catechesis secunda (M. 49, 231–240), *ὁμιλία κα΄. κατήχησις πρὸς τοὺς μέλλοντας — χριστιανισμοῦ ἀποδέδεικται* cod.

Codex accurate descriptus, marginibus amplioribus praeditus. Constat fasciculis 24 quaternionibus (si excipias 1 olim quinionem hodie foliorum novem, 24 nunc foliorum quattuor) atque foliis duobus in principio longe posterius additis. Notae perierunt. Index praevius, ornatus, inscriptiones, numeri, litterae initiales maximae rubro liquore exarata. Ipsius scribae manu supplementa (ff. 91. 132. 166), glossulae (ff. 42v. 60v. 69. 80. 83v. 85v. 87. 93. 94. 100v. 102r. 102v. 103v. 115. 130v. 135. 141. 165. 179. 185. 187v); loci sacri *διπλῆ*, sectiones siglo singulari indicata. Saec. XV–XVI notis arabicis fasciculi instructi sunt.

F. Iv *N̊ 14* (quem numerum obtegebant frusta duo chartacea *126* prius, *129* alterum exhibentia, inferius nuper seposita) *3 Plu* (ita in cod. lat. 3957, f. 8v). F. II syllabus anno 1550 posterior *Io: Chrys: homilię XXI:* | *374* (*4* ex *3?*). F. IIv ⟨manu Nicolai Maiorani⟩ *Io: chrysostomi Homilie inscriptę andriantes.* F. 189 ⟨manu Demetrii Lucensis⟩ *B. Io. chry. omelie q(uae)dam. d.*

Foliorum secturae auratae.

In tabulis et in dorso corio rubro obductis, fibulis olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedulae saec. XVIII cum nota rubra *554*.

555 (olim 380). Saec. XI, membran., mm. 382 × 284, ff. 374, coll. 2, linn. 32.

Homiliae et vitae Sanctorum pro mense decembri. Praemittitur (ff. 1v–2v) *πίναξ ἀκριβὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου* inscriptionem et initium operis uniuscuiusque continens.

1 *προεόρτ(ιον) τοῦ Χριστοῦ γεννή(σεως)*, s. **Iohannis Chrysostomi** de prophetiarum obscuritate (M. 56, 163–192), hoc est (ff. 3–15v) homilia 1; (ff. 15v–35v) hom. 2, *λόγος εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν καὶ περὶ τοῦ μὴ κατηγορεῖν* cod.

2 (ff. 36–58) *μη(νὶ) τῷ αὐτῷ ς΄*, s. Nicolai Myrensis vita ⟨auctore Metaphrasta⟩ (G. Anrich, *Hagios Nicolaos...* I, Leipzig 1913, p. 235–267 [rec. II]; BHG. 1349), *βίος — Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας* cod.

3 (ff. 58–84v) *μηνὶ τῷ αὐτῷ εἰς τ(ὴν) ι΄*, martyrium ss. Menae, Hermogenis et Eugraphi (M. 116, 368–416; BHG. 1271).

4 (ff. 84v–106v) ιγ', martyrium ss. Eustratii, Auxentii, Eugenii, Mardarii et Orestis (M. 116, 468-505; BHG. 646) in καθίσματα duo distributum.

5 (ff. 106v–124) ιζ', commentarius de s. propheta Daniele et de ss. tribus pueris (M. 115, 372-404; BHG. 485).

6 (ff. 124-133) ιη', martyrium s. Bonifatii (M. 115, 241-258; BHG. 281. 282), ἄθλησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Βονιφατίου τοῦ Ῥωμαίου cod.

7 (ff. 134–157) s. **Iohannis Chrysostomi** quod nemo laeditur nisi a seipso (M. 52, 459-480), λόγος ὅτι τὸν ἑαυτὸν — παραβλάψαι δυνήσεται καὶ εἰς τοὺς ἁγίους τρεῖς παῖδας, πεμφθεὶς ἐκ τῆς ἐξορίας ἀπὸ Κουκουσὸν πρὸς τὴν μακαρίαν Ὀλυμπιάδα καὶ πάντας τοὺς πιστούς cod.

8 (ff. 157–168v) s. **Gregorii Nysseni** de deitate Filii et Spiritus sancti et in Abraham (M. 46, 553-576); κυριακῇ μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν add. manus recentior.

9 s. **Iohannis Chrysostomi** opera varia. [1] (ff. 168v–185v) contra theatra* (M. 56, 541–554), λόγος (κυριακῇ add. supra manus recent.) πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννή(σεως) εἰς τὸν Ἀβραάμ in summo margine, λόγος εἰς τὸ μὴ πλησιάζειν θεάτροις καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ in inscriptione. [2] in Matthaeum homiliae 2-8 (M. 57, 23-176), τοῦ — Χρυσοστόμου ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου, ὁμ. α'-ζ' cod., hoc est (ff. 186-194v) hom. 2; (ff. 194v–202v) hom. 3; (ff. 202v–218v) hom. 4; (ff. 218v–226) hom. 5; (ff. 226v–237v) hom. 6; (ff. 238–247v) hom. 7; (ff. 247v–255) hom. 8, Καὶ εἰσελθόντες — μητρὸς αὐτοῦ cod. [3] (ff. 255-268) in ps. 95* (M. 55, 619-630). [4] (ff. 268–276v) in beatum Philogonium (M. 48, 747-756), μη(νὶ) δεκε(μ)βρ(ίῳ) κ' add. manus recentior in summo margine. [5] (ff. 276v–283v) in illud [Luc. 2, 1] *Exiit edictum a Caesare Augusto** (M. 50, 795-800).

10 s. **Gregorii Nazianzeni** [1] (ff. 283v–291v) oratio 19, ad Iulianum tributorum exaequatorem (M. 35, 1044–1064), ὁ Ἰουλιανὸς οὗτος συμφοιτητὴς αὐτοῦ ἦν καὶ ἔκδικος Ναζιανζοῦ in summo margine; [2] (ff. 291v–300) oratio 38, in Theophania (M. 36, 312-333), λόγος εἰς τὴν φιλάνθρωπον γέννησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ cod.; δεκε(μ)βρ(ίῳ) κε' add. manus recentior.

11 (ff. 300v–308v) s. **Basilii M.** in sanctam Christi generationem* (M. 31, 1457–1476), εἰς τὴν φιλάνθρωπον γέννησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ cod.; κε' add. manus recentior.

12 (ff. 309-339) s. **Iohannis Damasceni*** ἐξήγησις περὶ τῶν ἐν τῇ Περσίδι πραχθέντων; κϛ' add. manus recentior. Est revera, ut docuit E. Bratke (*Das sogenannte Religionsgepräch am Hof der Sasaniden*, apud *Texte und Untersuchungen*, N. F. IV 3a, Leipzig 1899, p. 90) homilia **Iohannis Euboeensis**, cui

inseritur narratio de gestis in Perside hac ratione: [a] (ff. 309–313ᵛ, 23) homilia Ioh. Euboeensis inde ab initio (*Ὁπόταν τὸ ἔαρ ἐπέλθῃ τὰ τῶν σωμάτων*; cf. M. 94, 59, 171) usque ad vv. *ἐν τῇ αὐτῶν χώραι θαύματος φρικτοῦ γεγονότος*, [b] (ff. 313ᵛ, 24–339, 10) narratio de rebus in Perside gestis (Bratke, p. 1–45), [c] (f. 339, 10–32) homiliae conclusio (Bratke, p. 95). In quattuor *ἀναγνώσεις* (ff. 317ᵛ. 326. 332) distribuitur.

13 (ff. 339ᵛ–349ᵛ) **Georgii Nicomediensis** episcopi sermo *εἰς τὴν διαπόρησιν Ἰωσὴφ καὶ πρὸς τὴν παρθένον διάλεξις* cod.; *ἀναγινώσκεται εἰς τὰς κζ´* add. manus recentior in summo margine. Inc. *Καλὸς μὲν ὁ τῆς εὐπειθείας νόμος*, des. *κυβερνήτην τῆς ἡμετέρας ζωῆς, ὅτι αὐτῶι πρέπει κ. τ. λ.*

14 (ff. 349ᵛ–359) s. **Gregorii Nysseni** in s. Stephanum I (M. 46, 701–721); *κη´* add. manus recentior.

15 (ff. 359ᵛ–364) **Basilii Seleuciensis** oratio 37, de infantibus in Bethleem ab Herode sublatis (M. 85, 388–400); *κθ´* add. manus recentior; post vv. *ξίφους ἀπώλειαν* (M. 392, 8) plura addita sunt (*Ὦ τῆς Ἡρώδου μανίαν — τὰ μὲν λαλῶν ἐμμανῶς, τὰ δὲ*), quae col. 2 folii 360ᵛ occupant.

16 (ff. 364ᵛ–374) s. **Iohannis Chrysostomi** in Matthaeum homilia 9 (M. 57, 175–184); *εἰς τὰς λ´* add. manus recentior.

Subscriptio (ff. 2ᵛ. 374); *Εὔχεσθε οἱ ἀναγινώσκοντ(ες) Νικολάω πρωτοσπαθαρ(ίω) τῶι πόθω κτησαμένωι, καὶ Ἰω(άννη) ταπεινῶι καὶ ἁμαρτωλῶ τῶ γράψαντι*: — (cf. Vogel-Gardthausen, *Die Schreiber*..., p. 211).

Liber marginum et litterarum amplitudine conspicuus. Constat fasciculis quadraginta octo quaternionibus (si excipias 17 trium et 39 septem foliorum, 48 par foliorum) in prima singulorum pagina ima sinistrorum signatis, atque foliis duobus praeviis. *Πύλη* f. 3, ornatus, litterae initiales maximae variis coloribus et auro picta; inscriptiones auro et rubro colore, litterae initiales maiores aliaque notabilia rubro colore distincta.

Ipsius scribae manu correctiones (ff. 95ᵛ. 99ᵛ. 271. 273. 282ᵛ. 308), obiectionum significationes (ff. 6ᵛ–7. 20ᵛ. 145. 146ᵛ. 193. 365) siglo *ἀντ(ί)θ(εσις)* in ff. 140ᵛ. 246ᵛ. 267 adhibito; manibus posterioribus emendationes (ff. 208ᵛ. 282ᵛ. 310), tempus quo legendae erant homiliae nonnullae et numerus foliorum quae repleant indicata.

F. 374 imo manu saec. XIV, ut videtur, distichon *Καλὴ βίβλος πέφυκεν ἡ βίβλος αὕτη, Ὁ δὲ ὀνησάμενος τοιόσδε πέλει*, atque litteris evanidis *Κουβουκλησιος*. F. 374ᵛ possessorum nomina: *† ἡ βίβλος αὕτη Κυρίκου ἱερομονάχου ὑπάρχει. προσετέθη δὲ ἐπὶ τὴν σεβασμίαν καὶ ἁγίαν ταύτην μονὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Παντοκράτορος* (in monte Atho?). *καὶ οἱ ἐντυγχάνοντες* (*οἱ ἀναγινώσκοντες* add. in margine) *εὔχεσθαι μοι διὰ τὸν κύριον*; (ib.) versus duodecasyllabi tres (*† τῷ δακτύλοις γράψαντι, τῷ κεκτημένῳ | τῷ ἀναγινώσκοντι σὺν προθυμίᾳ | φύλαττε τοὺς τρεῖς, ὦ τριὰς τρισολβία* †), lineae tres sine pretio, nomen possessoris *Κύρικος ἱερομόναχος* litteris inter se colligatis inscriptum, ⟨Synesii Cyrenaei⟩ epistola 115 (M. 66, 1496), sententia adversus eos qui foliorum margines (165. 257) exciderunt (*φίλλα β´ κομένα. καὶ ανάθεμάν του όπου να κόψη ἄλλον*; cf. cod. 550, f. 296). F. I manu latina saec. XV, quam pluries iam offendimus (*Lucianus xama*... cf. cod. 532, f. I),

lineae tres hodie fere penitus deletae. F. 133^{v} sine scriptura; ff. 1. 2. 374 humore multum laesa.

De libro egerunt Bratke (*op. cit.*, p. 94–98), hagiographi Bollandiani (Cat. codd. hag. graec. Bibl. Vaticanae, 1899, p. 6–7).

Integumentum ex corio rubro; in dorso tesserae gentiliciae Innocentii XI et L. Brancati de Laurea card. bibliothecarii.

556 (olim 382). Saec. X, membran. (ff. 1–11 ex cod. chartac. saec. XIV), mm. 307×240, ff. 290, coll. 2 et linn. 30 in foliis antiquioribus, linn. 29–34 in recentioribus.

Prophetae sexdecim secundum Hesychianam recensionem. Praefixa sunt saec. XIV, ut videtur, folia undecim ex quodam alio libro avulsa, quae continent: [1] (f. 1$^{r.v}$) fragmentum officii dominicae Palmarum; inc. mut. *καὶ τῷ οἰκοδεσπότῃ εἴπατε· Ὁ διδάσκαλος*, abrumpitur in Ioh. 12, 6 *καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβα* | (cf. Triodium, ed. Romae 1879, p. 612–614). [2] (f. 2) *τῇ κυ(ριακῇ) τῆς Σαμαρείτιδ(ος) ἑσπέ(ρας)* stichera *προσόμοια*, nempe *Ὁ ποιητὴς*, *<Τ>ῆς ἑορτῆς*, *<Ὁ> χορηγὸς* (Pentecostarium, ed. Romae 1883, p. 236), *<Μ>εσούσης* (p. 237, *Γερμανοῦ*), *<Τ>ὸν ζωοποιόν σου σταυρὸν* (p. 233), *<Τ>οῦ ξύλου* usque ad vv. *τοῦ θανάτου τὰ* (p. 236). Sequuntur (f. 2^{v}) [a] nota de restauratione libri litteris rubris perscripta, de qua inferius; [b] alia manu ordo prophetarum minorum in nostro codice et in alio. [3] (ff. 3–11^{v}) **s. Iohannis Chrysostomi*** de adoratione pretiosae crucis, *λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν — σταυροῦ, ἀναγινωσκόμενος τῇ τρίτῃ ἑβδομάδι τῶν νηστειῶν* cod.; *ἀναγινώσκεται τῇ γ΄ κυ(ριακῇ) τῶν νηστειῶν* add. in margine sup. Cum editione concinit usque ad vv. *κινδυνεύοντας διασώζει* (M. 52, 835–840, l. 20 ab imo); inde ab hoc loco (f. 9, l. 13 ss.) editis longe plenior est, des. *τῶν ἐνταῦθα καὶ τῶν ἐκεῖ ἀπολαύσωμεν, ὧν γένοιτο κ. τ. λ.*; in fine *τέλ(ος) ὧδε τοῦ λόγου τοῦ Χρ(υσοστόμου) ὃς ἀναγινώσκεται τῇ γ΄ κυρι(ακῇ) τῶν νηστειῶν.* [4] (f. 11^{v}) monitum de libro prophetarum; inc. *Γινώσκειν δεῖ ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον περιέχει τὰς προφητείας πάσας τῶν δεκαὲξ προφητῶν. διὸ καὶ ἑξακαιδεκαπρόφητον καλεῖται*, des. *σύμβαντα δεινὰ τῷ τότε καιρῷ, καὶ ἄλλαις πλειοσι τῶν πόλεων*; eadem manu in summo f. 12: *Βιβλίον ὃ καλεῖται ἑξακαιδεκαπρόφητον. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ὡσῆε.*

Prophetarum liber unusquisque in sectiones et capitula distribuitur; sectionum lemmata, litteris uncialibus minoribus distincta, eadem fere sunt quae in Ps.-Chrysostomi synopsi Sacrae Scripturae (M. 56) reperiuntur. **1** Prophetae minores. [1] (ff. 12–20) Osee; sectiones *δ΄* (M. 56, 383), capita *ια΄*. [2] (ff. 20^{v}–27^{v}) Amos; sectiones *ζ΄* (M. 384), capita *ϛ*. [3] (ff. 28–33) Michaeas; sectiones *ϛ΄* (M. 384–385, 3 *θυσιῶν*, textu *ϛ΄* [*ἀποδύ-*

ρεται — τῷ Ἰσραήλ] omisso), capita ζ'. [4] (ff. 33ᵛ–37) Ioel; sectiones γ' (M. 384), capita γ'. [5] (ff. 37–38) Abdias; sectio α' (M. 384), caput α'. [6] (ff. 38–40ᵛ) Ionas; sectio α' (M. 384), capita β'. [7] (ff. 40ᵛ–42ᵛ) Nahum; sectiones β' (M. 386), capita γ'. [8] (ff. 42ᵛ–45) Habacuc; sectiones β' ut apud Ph. Bryennios (Διδαχη τῶν δωδεκα Αποστολων, Constantinopoli 1883, p. ρμδ'), capita γ'. [9] (ff. 45ᵛ–48) Sophonias; sectiones γ' (Bryennios, p. ρμδ'-ρμε'), capita ε'. [10] (ff. 48–50) Aggaeus; sectio α' (Bryennios, p. ρμε'), capita γ'. [11] (ff. 50ᵛ–61) Zacharias; sectiones ιδ' (Bryennios, p. ρμε'-ρμς'), capita ιε'. [12] (ff. 61ᵛ–64ᵛ) Michaias; sectiones β' (Bryennios, p. ρμς'-ρμζ'), capita ς'. In fine nomina prophetarum.

2 Prophetae maiores. [1] (ff. 64ᵛ–121) Isaias, εἰς τῶ(ν) δ' προφ(η)τ(ῶν); sectiones ν' (M. 56, 376–377), capita οδ'. [2] (ff. 121ᵛ–183ᵛ) Ieremias; sectionum numeri (μ') tantum inscribuntur; capita Ϙθ'. (ff. 183ᵛ–189) Baruch; capita θ'. (ff. 189–195ᵛ) lamentationes Ieremiae; capita πε'. (ff. 196–198ᵛ) epistola ⟨Ieremiae⟩; capita ς'. [3] (ff. 199–263ᵛ) Ezechiel; sectionum numeri κβ', capita νς'. [4] Daniel secundum Theodotionem, hoc ordine (ff. 263ᵛ–266) Susanna (= Dan. 13, 1–64); capita γ'; (ff. 266–288ᵛ) Daniel 1–12; sectiones (λόγοι) ια' (M. 56, 382–383, textu sect. γ'. ι'. ια' non perscripto), capita δ'–ιθ'; (ff. 288ᵛ–290ᵛ) Bel et draco (= Dan. 13, 65–14); sectio (λόγος) ιβ', capita κ'. κα'.

Pars antiquior libri accurate descripta. Constat fasciculis λε' quaternionibus, si excipias δ' foliorum septem, in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis. Prophetarum nomina (Ὠσηὲ α' — Μαλαχίας ιβ', Ἡσαΐας — Δανιήλ), sectionum lemmata litteris uncialibus minoris formae distincta; titulus et littera initialis maxima prophetarum minorum sex priorum rubra. Ipsius scribae manu supplementum (f. 108ᵛ), correctiones (ff. 124ᵛ. 125), glossulae (ff. 93ᵛ. 133. 139ᵛ. 156ᵛ), lectionum significatio (ff. 34ᵛ. 47ᵛ. 55ᵛ. 56. 65. 107. 115ᵛ. 116ᵛ. 117. 269ᵛ). Italicus quidam saec. XV, cuius nomen habes exaratum in summo f. 2, *Iste e(st) liber xvj p(ro)fetar(um) s(cilicet) xij minor(um) (et) 4ᵒʳ maior(um) ad u(su)m m(e)j fr(atr)is b(e)r(nard)i*, capitum numeros ex Vulgata addidit, verba nonnulla latine interpretata in marginibus perscripsit. F. 2 agglutinatum est ne pereat frustum chartae varias eiusdem Bernardi notulas exhibens. Margines inferiores ff. 51 (refectus). 113. 114. 118–122. 126–128. 130. 142. 144. 145. 157. 177. 187. 195–197. 201. 205. 219. 230. 231. 238. 239. 260. 265. 266 excisi, aliquoties non sine textus damno (ff. 195. 196). De libro egerunt Holmes et Parson (26); Klostermann, *Analecta zur Septuaginta*, p. 10; Rahlfs, *Verzeichnis...*, p. 251.

Pars recentior foliis undecim, ut dictum est, constat. Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro liquore distinctae; in ff. 3–10 officinae chartariae signum flos quidam (cf. Briquet 6221). F. 2ᵛ litteris rubris ·:· ἀνανεώθη τὸ παρὸν ἑξακαιδεκαπρόφητον τοῦτο, καὶ οἷον εἰπεῖν ἐκαινουργήθη εἰς ἅπασαν χρείαν τοῦ βιβλοσταχώματος αὐτοῦ δηλονότι, σεσάθρωτο γάρ, διὰ πάσης ἐξόδου μετὰ προθυμίας καὶ σπουδῆς φιλοθέου πολλῆς, παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ

κυροῦ Νικηφόρου (τοῦ παντολέοντος add. post. atramento), ὃς καὶ ἱκετεύει πάντας τοὺς μέλλοντας εἰς τὸ ἑξῆς τοῦ χρόνου ἀναγινώσκειν τοῦτο χάριν ὠφελείας ψυχικῆς ὑπερεύχεσθαι αὐτ(οῦ) ἵνα τύχῃ σωτηρίας ψυχικῆς (ex ψυχῆς) ἐν ἡμέρα τῇ φοβερᾷ τῆς δευτέρας Χριστοῦ παρουσίας σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτ(οῦ), εὐχαῖς τῆς θεομήτ(ο)ρ(ος), τῶν ἁγίων καὶ θεηγόρων πάντων τούτων προφητῶν, τοῦ (ex τῆς) μυροβλύτου Νικολάου καὶ πάντων ἁγίων, ἀμήν: — Sequuntur versus duodecasyllabi tres ·:· ἔτους δὲ μέτρον καὶ τῆς ἰνδίκτου λόγ(ος): ἐνταῦθα καλῶς ἐγράφησαν ὡς ἔθος: ἦν τοίνυν τὸ ἔτος ͵ϛψμ' ἰνδ. ιδ': — Quae nota temporis revera secum ipsa necnon cum scriptura aperte pugnat.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

557 (olim 781). Saec. XI, membran., mm. 277 × 223, ff. II. 274, coll. 2, linn. 29.

S. Iohannis Chrysostomi homiliae de statuis, ad illuminandos catechesis secunda, fere ut in cod. 554.

¹ de statuis homiliae 1–19. 21 (M. 49, 15–222). Praemittitur (ff. Iᵛ, II) index magna ex parte mutilus, f. II dimidio lacerato. (ff. 1–22ᵛ) hom. 1, *ὁμιλία προλεχθεῖσα ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὄντος αὐτοῦ πρεσβυτέρου, εἰς τὸ ἀποστολικὸν κ. τ. λ.* cod. (ff. 22ᵛ–40ᵛ) hom. 2, *ὁμιλία λεχθεῖσα ὁμοίως ἐν Ἀντιοχείᾳ περὶ τῆς συμβάσης — τῶν ἀνδριάντων, καὶ εἰς τὸ ῥητὸν κ. τ. λ.* cod. (ff. 40ᵛ–57) hom. 3 ut in ed. Saviliana inscripta. (ff. 57–70) hom. 4. (ff. 70–87ᵛ) hom. 5. (ff. 87ᵛ–102ᵛ) hom. 6, *παράκλησις πρὸς τοὺς αὐτοὺς τὸν τῶν ἀρχόντων φόβον ἀγωνιάσαντας. καὶ ὅτι χρήσιμος καὶ ὁ τῶν ἀρχόντων φόβος καὶ ἡ τῶν ἱερέων παράκλησις. καὶ ὅτι χρὴ αἴσια προσδοκᾶν διὰ τρία ταῦτα· διά τε τὸ συμποδισθῆναι τοὺς μηνύοντας τὰ γεγενημένα, καὶ τὴν ἀποδημίαν τοῦ ἐπισκόπου Φλαβιανοῦ, καὶ διὰ τὴν παροῦσαν τεσσαρακοστήν. καὶ ὅτι ὁ ἀδίκως — καμίνου. καὶ πάλιν προτροπὴ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν* cod. (ff. 102ᵛ–110ᵛ) hom. 7. (ff. 110ᵛ–117ᵛ) hom. 8. (ff. 117ᵛ–128ᵛ) hom. 9. (ff. 128ᵛ–140) hom. 10. (ff. 140–150ᵛ) hom. 11, *ἔτι εὐχαριστία — περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν* cod. (ff. 151–163) hom. 12. (ff. 163ᵛ–173) hom. 13 ut in ed. Saviliana inscripta. (ff. 173–187ᵛ) hom. 14. (ff. 187ᵛ–199) hom. 15. (ff. 199–212ᵛ) hom. 16, *φημισθείσης πρὸς τὸν ἄρχοντα παίδας καὶ πάντων βουλευομένων ἀκολούθως περὶ φυγῆς, τοῦ κόμητος — παρακαλέσαντος ταῦτα ἐλέχθη. καὶ εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητὸν Παῦλος δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ* cod. (ff. 212ᵛ–224ᵛ) hom. 17. (ff. 224ᵛ–235) hom. 18. (ff. 235–248) hom. 19. (ff. 248–261ᵛ) hom. 21, *λό(γος) κ', εἰς τὴν διαλλαγὴν — ἐπισκόπου* ut in cod. 554.

² (ff. 261ᵛ–274ᵛ) *λόγος κα'*, ad illuminandos catechesis secunda ut in cod. 554 inscripta.

Codex accurate descriptus, humore multum laesus. Constat fasciculis 34 quaternionibus, si excipias ultimum quinionem, atque foliis duobus praeviis. Notae antiquae

perierunt. Πύλη et littera initialis maxima homiliae primae auro, atque coloribus rubro, caeruleo, viridi pictae; ornatus, litterae initiales maximae ceterarum simpliciora; index ff. I-II, inscriptiones et numeri rubro liquore exarata. Ipsius scribae supplementa (ff. 1v. 2. 4. 6. 14v. 41. 57. 62v. 74v. 75. 83. 92. 100v. 107v. 134. 161. 169v), correctiones (ff. 11v. 51v. 167. 177v. 178v. 228. 269v), obiectionum significationes (ff. 3. 4. 9).

F. 1 litteris rubris maximis saec. XIV nomen possessoris († *Βίβλος Ματθαίου ἐν Χριστῷ βασιλέως*, Matthaei Cantacuzeni imperatoris ni fallor). Saeculo fortasse sequenti liber fuit Gerasimi cuiusdam (f. 40: *ἔτουτο το βίβλιόν ενε του γερασίμου και ο θεὸς συχώρὲ τον*; al. m. *φιλα σοβ', λόγοι κα'*); eadem aetate fasciculi notis instructi sunt, numerus foliorum quae repleant homiliae singulae indicatus. Ff. I. 274v scriptiunculae nullius momenti, fere penitus deletae. F. I manu saec. XVI *Jo: chrysost.* | *Homiliae diuersae* | *v. 781* | *n. 557*.

Integumentum ex corio rubro; in dorso tesserae gentiliciae Leonis XIII et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

558 (olim 373). Saec. XI, membran., mm. 370 × 267, ff. 254 (+ 125a. 146a. 177a), coll. 2, linn. 31.

S. **Iohannis Chrysostomi** homiliae variae XXIV. Praemittitur (f. 1v-r) index initio mutilus (inc. *καὶ φυσιολογία κόσμου* = hom. 10 de statuis).

[1] de statuis homiliae 21 (M. 40, 15-222). (ff. 2-21v) hom. 1 ut in cod. Colbertino inscripta (M. 15, n. *a*). (ff. 21v-35v) hom. 2. (ff. 36-49v) hom. 3 ut in ed. Saviliana inscripta. (ff. 49v-60) hom. 4. (ff. 60-74v) hom. 5, *ἔτι παράκλησις — φεύγειν τοὺς ὅρκους* cod. (ff. 74v-86) hom. 6, *ὅτι χρήσιμος — τῶν ὅρκων φυλακῆς* cod. (ff. 86-92v) hom. 7 ut in ed. Saviliana inscripta. (ff. 92v-98) hom. 8. (ff. 98-106v) hom. 9. (ff. 106v-115) hom. 10. (ff. 115v-123v) hom. 11, *εὐχαριστία — κατασκευῆς. καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν* cod. (ff. 123v-132v) hom. 12. (ff. 132v-140) hom. 13 ut in editione Saviliana inscripta. (ff. 140-150) hom. 14. (ff. 150-158v) hom. 15. (ff. 158v-168v) hom. 16, *φημισθείσης — βουλευομένων, καὶ τοῦ κόμητος εἰσελθόντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ παρακαλέσαντος ταῦτα ἐλέχθη. καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν. καὶ εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητὸν Παῦλος δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ* cod. (ff. 169-177a) hom. 17. (ff. 177av-186) hom. 18 ut in ed. Saviliana inscripta. (ff. 186-196v) hom. 19. (ff. 196v-207) hom. 21 ut in editione Saviliana inscripta. (ff. 207v-217v) *ὁμιλία κδ', κα'* corr., ad illuminandos catechesis secunda (M. 49, 231-240) ut in ed. Saviliana inscripta. (ff. 218-232v) *ὁμιλία κα', κβ'* corr., de statuis hom. 20, *περὶ μνησικακίας ἤτοι ὀργῆς, καὶ περὶ πάσῃ σπουδῇ φεύγειν τοὺς ὅρκους* cod. [2] (ff. 232v-246v) *ὁμιλία κβ', κγ'* corr., in parabolam decem millium talentorum debitoris (M. 51, 17-30). [3] (ff. 246v-254v) *ὁμιλία κγ', κδ'* corr., in ps. 145 (M. 55, 519 ss.), *λόγος*

ῥηθεὶς — ψυχή μου τὸν κύριον. καὶ ὅτι μέγα ἀγαθὸν τὸ μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς εὐχαῖς cod.; abrumpitur in vv. οὐδὲν ἔσται πλέον αὐτῷ (M. 528, 11).

Codex initio et fine mutilus, ex quo deciderunt fasciculus primus praeter folium ultimum (f. 1) atque fasciculus fasciculive qui tricesimum tertium sequebantur. Supersunt igitur post f. 1 fasciculi 32 integri quaterniones, si excipias 10 foliorum novem atque 11 foliorum septem, hodie sine notis. Scriptura accurata, margines ampliores. Index praevius, inscriptiones, lemmata quaedam (e. g. ff. 17ᵛ. 84. 94) charactere semi-unciali, qui dicitur, exarata; inscriptiones, litterae initiales maximae colore rubro distinctae. Ipsius scribae manu supplementa (ff. 18ᵛ. 45ᵛ. 46ᵛ. 51ᵛ. 53ᵛ. 85ᵛ. 97. 140. 149ᵛ. 151. 158ᵛ. 198. 200. 205. 247. 252), correctiones (ff. 16. 54. 59ᵛ. 78ᵛ. 197ᵛ. 206ᵛ. 213ᵛ), obiectionum significationes (e. g. ff. 3ᵛ. 4. 224. 226), notabilia varia (e. g. siglum χρη (   ) exhortationem indicans in ff. 44. 45ᵛ. 48. 116ᵛ. 125ᵃᵛ); manu posteriore additamenta (ff. 75ᵛ. 129ᵛ. 167ᵛ. 205. 220ᵛ), emendationes (ff. 12. 30. 33ᵛ. 54ᵛ. 88ᵛ. 181. 185. 197ᵛ. 237ᵛ. 249. 253). F. 254ᵛ imo oratio ad Christum calamo rudi et lingua infimae graecitatis, ex qua nomen precantis (σου δουλον Καλινηκον αμαρτωλον) tantum referre duximus; alia oratio ad Deum in f. 215.

Folia nonnulla inde a 156, praesertim vero 167–180. 199–209, cancro occupata, perforata non sine magno textus detrimento, nuperrime refecta. Margines exteriores ff. 33. 34 excisi; f. 173 lineae quinque in margine suppletae, totidem f. 207ᵛ restauratae; f. 2 imo monocondylion.

F. 2 summo manu saec. XIV–XV οἱ ἀνδριάντες. F. 1ᵛ <manu Io. Tortelli> *Jo. chrysostomi Andriandes omelię xxiiij*ᵒʳ (cf. inventarium librorum Nicolai V apud Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 319: «Item unum volumen de forma maiori de pergameno, copertum corio rubro, quod intitulatur Sancti Johannis Chrisostomi andriantes homelie XXIIII». F. 1 manu saec. XV–XVI (Romuli Mammacini?) *B. Ioannis Chrisostomi Antriantes*; ib. notae *2* et *104*.

Integumenti tabulae priori aversae *N̊. 16. 2 Plu*; hos numeros obtegebant frusta duo chartacea superimposita numerum *72* prius, *73* alterum exhibentia a nobis deglutinata et inferius seposita. In sectura superiore libri clausi littera *F*.

Integumentum ex corio signato saec. XV, catena et fibulis olim munitum. In tabula anteriore manu saec. XV–XVI *Io. chrys. Andriantes*; in dorso <manu Rom. Mammacini?> *Jo. chrys. Andriantes 104 F*; in tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVIII, in qua nota rubra *558*.

559 (olim 376). Saec. X, membran., mm. 433 × 295, ff. 269, coll. 2, linn. 36.

S. Iohannis Chrysostomi sermones varii. [1] (ff. 1–2) de precatione oratio 1 inde a vv. προ]σευχὴ διέφυγε (M. 50, 777, l. 5 ab imo — 780); (ff. 2ᵛ. 5. 3. 4. 6. 7) oratio 2 (M. 780–786), λόγος γ', ὁμιλία εἰς τὴν προσευχήν cod.; des. πάντας τοὺς νόμους τοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ κ. τ. λ. [2] (ff. 7–15) λόγος δ', quod non oporteat peccata fratrum evulgare (M. 51, 353–364). [3] (ff. 15ᵛ–20ᵛ) λόγος ε', quod non oporteat de seipso desperare (M. 51, 363–372). [4] λόγοι ζ'-ιβ', in illud [Is. 6, 1] *Vidi Dominum* homiliae sex (M. 56,

97–142), hoc est (ff. 21–28) hom. 1; (ff. 28–32) hom. 2, *εἰς τὸ ῥητὸν — καὶ ἐπηρμένου* cod.; (ff. 32–38) hom. 3; (ff. 38–44v) hom. 4; abrumpitur in vv. *ὅτι φιλάνθρω* | (M. 129, 38) et insequens initio mutila invenitur, duobus foliis post 44v excisis; (ff. 45–47) hom. 5 inde a vv. *τοῦτο ποιοῦσιν* (M. 132, 15); (ff. 47–51v) hom. 6. [5] (ff. 51v–58v) λό(γος) *ιγ'*, *ὁμιλία εἰς τὸν Νῶε καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ περὶ τῶν χερουβίμ, καὶ εἰς τὸν προφήτην Ὠσιὲ πῶς ἔγημεν πόρνης**. Inc. *Η μὲν τῶν προηγουμένων ἀκολουθία ἐπὶ τὸν Νῶε*, des. *χαρίσηται ἡμῖν καὶ τὴν ἑωθινὴν καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.* [6] (ff. 58v–68v) hom. in parabolam decem millium talentorum debitoris (M. 51, 17–30), λό(γος) *ιδ'*, *ὁμιλία τὸ δια χρόνου εἰπεῖν* (!) *καὶ εἰς τὴν παραβολὴν κ. τ. λ.* cod. [7] (ff. 68v–75) λό(γος) *ιε'*, hom. in dictum Pauli [I Cor. 11, 19] *Oportet haereses esse* (M. 51, 251–260); des. *παναγίῳ αὐτοῦ πνεύματι τῆς μιᾶς καὶ ἀνάρχου φύσεώς τε καὶ θεότητος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.* [8] (ff. 75–83v) de Lazaro concio 7 (M. 48, 1043–1054), λό(γος) *ις'*, *ὁμιλία πρὸς τοὺς τὰς ἱπποδρομίας ἀναβαίνοντας — πρὸς τῷ τέλει εἰς τὸν Λάζαρον* cod. [9] (ff. 83v–90v) in paralyticum, qui annos triginta octo decubuerat in infirmitate sua (M. 48, 801–812, contra Anomoeos XII; desiderantur vv. *ὑπερο]χὴ οὕτω καὶ ἡ ἐξουσία — καὶ ἀνὴρ γυναικὶ* (M. 810, 17–811, 33) uno folio post f. 89v avulso. [10] (ff. 90v–98) hom. in illud [Ioh. 5, 19] *Filius ex se ipso nihil facit* (M. 56, 247–256), λό(γος) *ιζ'*, *ὁμιλία εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ εὐαγγελίου ὅτι Οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν — ποιοῦντα* cod. [11] (ff. 98–105) λό(γος) *ιη'*, hom. in apostolicum dictum [2 Tim. 3, 1] *Hoc autem scitote* (M. 56, 273–280). [12] (ff. 105–112) λό(γος) *ιθ'*, hom. in apostolicum dictum [2 Cor. 11, 1) *Utinam sustineretis quid insipientiae meae* (M. 51, 301–310). [13] λό(γοι) *κ'–κδ'*, de Lazaro conciones quinque priores (M. 48, 963–1026), hoc est (ff. 112–125v) concio 1, *ὁμιλία μετὰ τὰς καλάνδας τῇ ἑξῆς κατὰ μεθυόντων — εἰσιόντων. καὶ ὅτι τὸν διδάσκαλον — μὴ πείθονται. καὶ εἰς τὸν Λάζαρον* cod.; desiderantur vv. *μόνον ἦν τὸ δεινὸν — εἰς τὸν πυλῶνα ἔρριπτο, τοσοῦ* | (M. 975, l. 12 ab imo — 977, 9) uno folio post f. 121v abciso; (ff. 125v–133v) concio 2; (ff. 133v–145v) concio 3; insequitur, monitione f. 143 facta, (ff. 145v–146v) exegesis *περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν ὁ Πιλᾶτος τὸ αἷμα ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν, καὶ περὶ τῶν δεκαοκτὼ τῶν ὑπὸ τοῦ πύργου καταχωσθέντων*, nempe in Lucam 13, 1–4 (Cramer, Catenae in evangelia s. Lucae et s. Ioannis, Oxonii 1841, p. 106–107, 9 *λαὸν ἐθανάτωσεν*; cf. Oecumenius in Act. Apost. 5, 37 apud M. 118, 121 AB); (ff. 146v–155) concio 4, *εἰς τὸν Λάζαρον — Ἰωσήφ* cod.; (ff. 155–162v) concio 5, *ὁμιλία εἰς τὸ ῥητὸν — ἵνα μὴ λύπεισθε ὡς καὶ οἱ λοιποί* cod.; f. 161v (in M. 1025, 10) scholion de Isaac: *ἐτῶν κε' ἦν Ἰσαὰκ ὅτε ἀνηνέχθη εἰς θυσίαν ὑπὸ τοῦ Ἀβραάμ,*

καθὼς Ἰώσιππος ἱστορεῖ. ἐκεῖ δὲ ἀνηνέχθη ὅπου Δαυὶδ τὸ ἱερὸν ὕστερον ἵδρυσεν. [14] (ff. 162v-175v) λό(γος) κε', hom. in illud [1 Tim. 5, 9] *Vidua eligatur* (M. 51, 321-338); inde a vv. *Καὶ εἰ δοκεῖ* usque ad vv. *ὁ Θεὸς ἐκώλυσεν* (M. 327, 3-328, 16) omnia fere desiderantur folio 167 lacerato. [15] (ff. 175v-183) λό(γος) κς', de diabolo tentatore hom. 3 (M. 49, 263-276). [16] (ff. 183-188) λό(γος) κζ', in apostolicum dictum [1 Cor. 10, 1] *Nolo vos ignorare* (M. 51, 241-252); desiderantur vv. *γενέσθαι ἀ]δελφὸς — οὐχ ἡ κοινωνία* (M. 246, 17-250, l. 16 ab imo) quattuor foliis post f. 186v avulsis. [17] (ff. 188-197v) λό(γος) κη', in illud [Gal. 2, 11] *In faciem ei restiti* (M. 51, 372-388), *ὁμιλία εἰς τὴν ἀποστολικὴν ῥῆσιν Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος — ἀντέστην. ὅτι οὐκ ἦν ἀντίστασις, ἀλλ' οἰκονομία τὰ γινόμενα σοφωτάτη* cod.; desiderantur vv. *κατασκευῇ τῶν ὅπλων — Ἱεροσολύμων νομομαθεῖς* (M. 379, l. 4 ab imo — 383, 39) tribus foliis post f. 193v avulsis. [18] (ff. 197v-204) λό(γος) κθ', in illud [Ierem. 10, 23] *Domine, non est in homine via eius* (M. 56, 153-162). [19] λόγ(οι) λ'-λδ', de Anna sermones quinque (M. 54, 631-676), hoc est (ff. 204v-213) sermo 1, *εἰς τὸ δεῖν — περὶ τῆς Ἄννης λόγος πρῶτος* cod.; (ff. 213-220) sermo 2; (ff. 220-226) sermo 3; (ff. 226-233) sermo 4, *λόγος πέμπτος* cod.; (ff. 233v-239v) sermo 5, *λόγος ς'* cod. [20] λό(γοι) λε'-λζ', de Davide et Saule (M. 54, 675-708), nempe (ff. 239v-248) homilia 1; (ff. 248-254v) hom. 2; (ff. 254v-266) hom. 3. [21] (ff. 266-269) λό(γος) λη', homilia in ps. 95*; abrumpitur in vv. *τὸ ὄνειδος τῆς* (M. 55, 619-624, 8).

Codex accurate perscriptus, marginibus amplioribus praeditus. Constabat fasciculis plus triginta septem in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis. Perierunt fasciculus α', post f. 44v folia duo priora fasc. η', post f. 89v folium primum fasc. ιδ', post f. 121v folium secundum fasc. ιη', post f. 186v folia quartum usque ad septimum fasc. κς', post f. 193v folia septimum et octavum fasc. κζ' atque primum fasc. κη'. Fasciculi superstites quaterniones sunt si excipias η'. ιδ'. ιη'. κς'-κη' mutilos, δ' binionem, ι' et λγ' septem foliorum, λδ' sex foliorum. Inscriptiones charactere semi-unciali exaratae. Ipsius scribae manu supplementa (ff. 16. 108v), emendatio (f. 229v); correctoris eiusdem, ut videtur, aetatis annotationes (ff. 9v. 13. 17. 61. 64. 79. 189); manu longe recentiore glossulae (ff. 7v. 10. 13. 37v). Litterae initiales maximae et ornatus complures rubro colore posterius distincta. Margines exteriores ff. 7. 37. 73 resecti; marg. inferiores ff. 116. 136. 160. 182. 194. 200 excisi, non sine textus detrimento, saec. XVI refecti sunt.

Saec. XV-XVI fasciculi litteris latinis in prima uniuscuiusque pagina ima signati sunt. F. 1 summo ⟨manu Io. Tortelli⟩ *Sermones varij. Io. Chrysostomj* (cf. index librorum Nicolai V apud Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 319: « Item unum volumen magnum de pergameno sine postibus, quod intitulatur Sermones varii Johannis Chrisostomi »).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

560 (olim 384). Saec. X, membran., mm. 353 × 240, ff. 398, coll. 2, linn. 33.

S. Iohannis Chrysostomi et aliorum opera varia.

1 S. Iohannis Chrysostomi [1] (ff. 1–10ᵛ) in titulum psalmi quinquagesimi *; inc. mut. *καὶ τίνος ἕνεκεν ὁ ψαλ]μὸς εἴρηται* (M. 55, 566, 6–575). [2] (ff. 11–23) in ea quae supersunt ex quinquagesimo psalmo, et de paenitentia * (M. 55, 575–588); editis brevior expositio legitur. [3] ⟨γ'⟩-ε', ad Stagirium a daemone vexatum (M. 47, 423–494), *παρακλητικὸς πρὸς Σταγείριον μονάζοντα δαιμονῶντα* cod., hoc est (ff. 23–44ᵛ) liber I; (ff. 44ᵛ–67) liber II; (ff. 67–80ᵛ) liber III, *παραμυθητικὸς πρὸς Σταγείριον πάσχοντα* cod.; desiderantur vv. *καὶ γὰρ ὥσπερ οὖν καὶ αὐτὸς — τούτοις ἐχρήσατο τοῖς* (M. 485, 19–494, 10) fasciculo undecimo post f. 79ᵛ perdito.

2 *ς'-ι'*, *τοῦ αὐτοῦ*, revera **Severiani Gabalorum**, in mundi creationem orationes quinque (M. 56, 429–484), nempe (ff. 80ᵛ–88) oratio 1; (ff. 88–95ᵛ) oratio 2; (ff. 95ᵛ–104ᵛ) oratio 3; (ff. 104ᵛ–118ᵛ) oratio 4; (ff. 118ᵛ–129ᵛ) oratio 5; desiderantur vv. *εἰ]δέναι ὅτι ταῦτα τὰ ῥήματα — οὐδεὶς οἶδε τῶν* (M. 471, 38–472, 43) uno folio post f. 118ᵛ perdito. In fine: *τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν ς' ἡμέραν τῆς κτίσεως καὶ εἰς τὸν ὄφιν ζήτει αὐτὸν εἰς τὸ ἕτερον βιβλίον τὸ Χρυσοστόμο(υ)*. Hoc codice usus est Montfaucon (cf. **M.** 429 et notae variae in imis paginis).

3 s. Iohannis Chrysostomi [1] *ια'-ις'*, de Incomprehensibili sermones sex (M. 48, 701–748, 795–802), hoc est (ff. 129ᵛ–137) sermo 1; (ff. 137–146) sermo 2; inc. *Φέρε δὴ σήμερον πρὸς τοὺς ἀπίστους*; (ff. 146–154) sermo 3; (ff. 154–162ᵛ) sermo 4; (ff. 162ᵛ–173) sermo 5; (ff. 173–179ᵛ) sermo 11, *περὶ ἀκαταλήπτου πρὸς Ἀνομοίους λόγος ς'* cod. [2] *ιζ'-κβ'*, adversus Iudaeos orationes sex (M. 48, 843 ss.), nempe (ff. 179ᵛ–192) oratio 1 ut in ed. Saviliana inscripta; desiderantur vv. *ἣν τὴν ἐκκλησίαν ἀφεὶς — λῃστῶν οὐ* | (M. 848, 5–849, 1) uno folio post f. 183ᵛ exciso; (ff. 192–202) oratio 4, *πρὸς Ἰουδαίους — ἐκκλησίᾳ λό(γος) β'* cod.; (ff. 202–222ᵛ) oratio 5, *πρὸς Ἰουδαίους λόγος γ'* cod.; (ff. 222ᵛ–234ᵛ) oratio 6, *λό(γος) δ'* cod.; (ff. 234ᵛ–245) oratio 7, *πρὸς Ἰουδαίους λόγος ε'* cod.; (ff. 245–260) oratio 8, *πρὸς Ἰουδαίους λόγος ἕκτος* cod. In fine *τέλο(ς) τὰ κατ(ὰ) Ἰουδ(αίων)*. [3] *κγ'-κε'*, in principium Actorum Apostolorum homiliae tres (M. 51, 77–112), hoc est (ff. 260–270ᵛ) hom. 2, *ὁμιλία λεχθεῖσα συνάξεως διὰ χρόνου ἐν τῇ παλαιᾷ ἐκκλησίᾳ γενομένης ἣ λέγεται ὑπὸ τῶν ἀποστόλων οἰκοδομεῖσθαι, καὶ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν — καὶ ὅτι διαφέρει πολιτεία σημείων* cod.; (ff. 270ᵛ–280ᵛ) hom. 3; (ff. 280ᵛ–294) hom. 4. [4] *κς'-κη'*, in cap. 9 Act. Apostolorum homiliae tres (M. 51, 113–144: de mutatione nominum hom. 1–3), nempe (ff. 294–303) homilia 1, *ὁμιλία ἀναγνωσθείσης ταύτης τῆς περικοπῆς — εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τῶν Πράξεων τῶν ἀποστόλων τὴν ὁμιλίαν λεχθήσεσθαι ἐκ τῶν ὑποσχέσεων τῶν ἐν ταῖς προτέραις*

ὁμιλίαις, ἀφεὶς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου καὶ παρα προσδοκίαν εἰς τὴν Παύλου κλῆσιν διαλέγεσθαι μέλλων, εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀπολογεῖται καὶ δείκνυσιν ὅτι μεγίστη τῆς ἀναστάσεως ἀπόδειξις ἡ Παύλου κλῆσις. ἐν δὲ τοῖς προοιμίοις τῆς ὁμιλίας κατηγορια τῶν ἀπολειφθέντων, καὶ ὅτι τὸ ἄνθρωποι εἶναι ἀπώλεσαν οἱ τῶν θείων οὐκ ἐρῶντες λογιων cod.; (ff. 303v–311) hom. 2; (ff. 311v–324v) hom. 3, πρὸς τοὺς ἐγκαλέσαντας ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ μήκους τῶν προοιμίων. καὶ εἰς τὴν περικοπὴν τῶν ἀποστολικῶν πράξεων ταύτην· Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου (Act. 9, 1). καὶ εἰς τὸ χρησίμως μετὰ χρόνον ἀλλὰ μὴ εὐθέως μετονομασθῆναι τὸν Σαῦλον Παῦλον cod. [5] κθ'-λβ', in Iob* sermones quattuor (M. 56, 563–582), ὁμιλίαι α'-δ' εἰς τὸν πολύαθλον Ἰώβ cod., hoc ordine (ff. 324v–328v) sermo 2; (ff. 328v–336v) sermo 3; (ff. 336v–345) sermo 4; (ff. 345–350) sermo 1. [6] λγ'-λϛ', epistolae quattuor ad Olympiadem (M. 52, 549 ss.), nempe (ff. 350–356) ep. 1, πρὸς τὴν ὁσίαν Ολυμπιάδα ἐπιστολὴ πρώτη cod.; inc. Φέρε δὴ πάλιν ἐπαντλήσωμέν σου; (ff. 356–371v) ep. 3, πρὸς τὴν ὁσίαν Ὀλυμπίαδα ἐπιστολὴ γραφεῖσα ἀπο Κουκουσοῦ cod.; add. in fine ἐρρωμένη εὐθυμοῦσα διατελείοις δεσποινά μου αἰδεσιμωτάτη καὶ θεοφιλεστάτη; (ff. 371v–380v) ep. 2, πρὸς τὴν ὁσίαν Ὀλυμπίαδα ἐπιστο(λὴ) γ' cod.; desiderantur vv. πηλὸν τοὺς ἄνθρακας — ὄντα, ταῦτα (M. 563, 4–564, 11) uno folio post f. 377v exciso; abrumpitur in vv. εὐφραίνου τῇ ἐλπίδι τῶν στεφάνων (M. 567, 26) uno fasciculo post 380v perdito; (ff. 381–382v) ep. 14 inde a vv. εἶχον, πολλῆς σοι ἀπολογίας (M. 617, 1); subditur nulla distinctione facta (ff. 382v–383v) ep. 15, quae des. ὃ προειρήκαμεν. τριὰς ὁμοούσιε δόξα σοι, ἀμήν. [7] (ff. 383v–388) λζ', epistola ad Innocentium papam (M. 52, 529–536), Ἰννοκεντίῳ ἐπισκόπῳ Ῥώμης cod.; des. πάντα ποιοῦντες διηνεκῶς, ἀμήν. [8] (ff. 388–396v) λη', in illud [I Cor. 15, 28] *Cum autem subiecta fuerint illi omnia* et in hoc [Ioh. 8, 28] *A meipso facio nihil* (ed. S. Haidacher, *Drei unedierte Chrysostomus-Texte* [II], apud *Zeitschrift für katholische Theologie* XXXI, 1907, p. 150–167).

(f. 396v) **Cyrilli Hierosolymitani** catecheseos 12 titulus.

Ff. 397. 398 ex eodem codice et opere avulsa atque ff. IV. 385–389. V custodiae cod. 416 aptata, fragmenta exhibent duarum homiliarum in Genesim pro tempore ieiunii: una (f. 397r.v) videtur conclusionem praebere interpretationis Gen. 3 (inc. mut. ὄντως νοσοῦσι καὶ ὑγιείας μετουσίαν, des. abrupte ἐντολαῖς Χριστοῦ καὶ διαταγαῖς σωτηριώδεσι), altera de posteritate Caini (Gen. 4, 17–24) tractat (inc. mut. ἄμματα, εἰς ἅπασαν ἀπαρνούμεναι, abrumpitur in vv. καθίστασθαι μὴ ἀφιστάμεθα).

Codex accurate perscriptus, humore et blattis laesus. Constabat fasciculis plus quinquaginta duo ad angulum exteriorem summum primae singulorum paginae (e. g. ff. 56.

80. 96. 119. 167) signatis. Deciderunt folium primum ex fasc. α', post f. 79v fasc. ια', post f. 118v folium octavum ex fasc. ις', post f. 183v folium secundum ex fasc. κε', post f. 377v folium quintum ex fasc. μθ', post f. 380v fasc. ν'.

Inscriptiones litteris semi-uncialibus, quae dicuntur, distinctae. Ipsius scribae manu supplementa (ff. 23v. 36v. 37. 51v. 86. 96. 113v. 142. 147. 167. 176v. 197. 199. 219. 222v. 305v. 309. 343v), correctiones (ff. 45v. 121. 123. 328v), obiectionum significationes (ff. 28v. 36v. 45v. 50v. 99v. 165).

Tempore satis antiquiore excisi sunt margo superior f. 350, margines exteriores ff. 92. 135. 149. 160. 183. 185. 190. 215. 221. 231. 239. 241. 276-279. 285. 302. 308. 326. 338. 354. 366. 367. 369. 390. 394, inferiores ff. 90. 151. 166. 195. 208. 235. 261. 265. 281. 283. 292. 297. 307. 319. 326. 368. 372. 373. Codice iam mutilo fasciculi denuo numerati sunt ⟨α'⟩-να' in prima uniuscuiusque pagina ima; posterius periit fasc. ν'. Ff. 1-4 lacerata non sine scripturae damno.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

561 (olim 785). Saec. XVI med., chartac., mm. 226×165, ff. IV. 154 (I-IV, 151-154 add.; + 29a. 69a-b. 102a-c. 133a), linn. 30.

1 Homiliae variae; decem priores (ff. 1-69) ex cod. 562, ff. 5-71v descriptae sunt (cf. nota ⟨L. Zaccagni⟩ in f. 1: *Codex iste apographum est cod. 562 a fol. 5*). [1] (ff. 1-6) s. **Iohannis Chrysostomi** (?) oratio in nativitatem Domini. [2] (ff. 6v-10v) s. **Gregorii Thaumaturgi** (?) in sancta Theophania. [3] (ff. 11-13v) s. **Iohannis Chrysostomi** * in sancta Theophania. [4] (ff. 13v-20v) **Cosmae vestitoris** *εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ λειψάνου — τοῦ Χρυσοστόμου.* [5] (f. 21) s. **Ioh. Chrysostomi** (?) homilia in Hypapanten, inscriptione omissa; [6] (ff. 21v-25v) de occursu Domini, de Deipara et Symeone *; [7] (ff. 26-28) in transfigurationem Domini *. [8] (f. 28r.v) s. **Ephraem** sermo in transfigurationem Domini. [9] (ff. 29-59) **Amphilochii Iconiensis** * in vitam et miracula s. Basilii; ep. Iuliani in f. 38r.v, ep. Basilii in ff. 38v-39v. [10] (ff. 60-65) **Symeonis** oratio 4; subditur (ff. 65-69) opusculum asceticum quod inc. *Ἀναγκαῖον οὖν εἰδέναι,* des. *κύριος αὐτός ἐστι τῶν ἁπάντων.* [11] (ff. 70-102) s. **Iohannis Chrysostomi** in s. Babylam (M. 50, 533-572), *κατὰ Ἑλλήνων καὶ εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Βαβύλαν* cod.; ex exemplari turbato descriptus est hic sermo, quippe qui vv. *ἐκυκᾶτο δ' ἐφ' ὕλῃ — ἕκαστος γὰρ ἐφιστάμενος* (M. 565, 25-566, 33) post *ᾔδει γὰρ ᾔδει* (M. 568, 39) praebeat; [12] (ff. 103-108v) ⟨de paenitentia hom. 5⟩ (M. 49, 305-313); [13] (ff. 109-112v) ⟨in Genesim homilia 1⟩ (M. 53, 22-26); des. *τῶν εὐαρεστησάντων τῷ αὐτῷ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' οὗ*; finis doxologiae in f. 109 summo.

2 Exegetica. [1] (ff. 114–115v) <**Theodoreti**> in lamentationes Jeremiae 1, 1–21 (M. 81, 780–785 D 1, quibusdam mutatis). Insequitur nulla facta inscriptione [2] (ff. 115v–133v) catena in Danielem 2, 2–12, 13; inc. Εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς Ἐνυπνιάσθην. Ἱππολύτου μάρτυρος. Τὸ μὲν οὖν ἐνύπνιον, des. μεθ' ὧν μέλλει Δανιὴλ ἀναστῆναι (cf. A. Maius, Scriptorum veterum nova collectio[2], Romae 1831, III, p. 31–56); singulis fere paginis citantur Ammonius et Hippolytus, rarius Apollinaris, Cyrillus, Didymus, Ioh. Chrysostomus, Origenes, Titus, Victor.

3 s. **Basilii** ad Amphilochium epistolae canonicae tres, nempe (ff. 134–139) epistola 178 (M. 32, 664–684); (ff. 139–144) ep. 199 (M. 716–732); in principio scholion: Ἐκ ταύτης καὶ τῶν μεθ' αὐτῶν (!) ἀνελήφθησαν οἱ τοῦ ἁγίου κάνονος, καθα προδεδήλωται, οἱ τῶν ν' τίτλων τῆς κοινωνικῆς ὑποδιαιρούμενος (?) βίβλου; (ff. 144–148) ep. 217 (M. 793–809).

Liber a Francisco Syropulo exaratus. Illum efficiunt fasciculi 21 quaterniones (si excipias 14 et 15 biniones, 16 foliorum septem, 21 ternionem) primis singulorum verbis in fine praecedentis directe perscriptis distincti. Opellarum decem priorum inscriptiones rubro colore exaratae, ceterae atramento, aut etiam pluries omissae spatio ad illas excipiendas servato. Ipsius scribae supplementa (ff. 44v. 76r. 78. 86r. 86v), correctiones (e. g. ff. 4r. 4v. 5v. 7. 49v. 70v. 75v. 92. 94. 107v. 135), lemma (f. 93: in M. 50, 561, 63). Fenestrae apertae in ff. 5. 21. 29v. 39v. 44v. 56. 57v. 62v. 63v. 66v. 67v antigrapho cod. 562 eisdem locis (ff. 10v. 28v. 37v. 46v. 52. 62. 63v. 67. 67v. 70. 70v) mutilo aut lacunoso aut humore corrupto. F. 113 probationes calami, inter quas initium hom. de paenitentiae 5 superius (ff. 103 ss.) descriptae. Signum chartae faber (cf. Briquet 7558). F. 28 nota ad editionem Vossianam s. Ephraem (Romae 1589–1598) spectans. Scriptura vacant ff. 29a-b. 59v. 69v–69bv. 102 fere totum — 102cv. 113v. 133a. 149–150.

De codice egerunt hagiographi Bollandiani (Cat. codd. hagg. Bibliothecae Vaticanae, p. 7; Bonwetsch-Achelis, *Hippolytus Werke* I, Leipzig 1897, p. VII; Faulhaber, *Die Propheten-Katenen...*, p. 163–164).

Integumentum corio castaneo obductum, fibulis atque catena olim munitum, tesseras gentilicias praebet Gregorii XIII in tabula anteriore, G. Sirleti card. bibliothecarii in tabula posteriore; in tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVIII cum nota rubra *561*. In eodem tegumento laciniae exstant codicis latini membranei duabus columellis saec. XIII–XIV exarati; fragmenta de passione Domini, ut videtur, continent atque ps. 15, 10–11.

562 (olim 606). Saec. XIV, chart., mm. 230 × 155, linn. 26–32, in duas partes recens divisus (II = ff. 141–284).

1 S. Iohannis Chrysostomi et aliorum homiliae de tempore. Praemittuntur ex aliis codicibus aut codicum partibus desumptae chartae plures, nempe: [a] (f. 1r.v) s. **Iohannis Chrysostomi** * sermo catecheticus in sanctum

Pascha (M. 59, 721 ss.), *λόγος εἰς τὴν λαμπρὰν κυριακὴν τῆς ἁγίας καὶ ἐνδόξου ἀναστάσεως κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* cod.; inc. *Εἴ τις εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος ἀπολαβέτω*, abrumpitur in vv. *καὶ χαίρουσι ἄγγελοι* (M. 724, 4). [b] (f. 2) modus inveniendi pascha legale, pascha christianorum, *ἀπόκρεω*, initium ieiunii ss. apostolorum; inc. ni fallor mutilus *ποία ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος ἔνι, κράτησον τὸν ἐνεστῶτα κύκλον*, des. *ἡ τῶν ἀγ(ίων) ἀπο(στόλων) νηστεία: — εἰδέναι δεῖ καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν ἡλιακὸς κύκλος ἀεὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ὀκτωβρ(ίου), ὁ δὲ τῆς (σελήνης) ἀπὸ τοῦ ἰαννουαρ(ίου), ὁ δὲ τῆς ἰν(δίκτου) ἀπὸ τοῦ σεπτε(μ)βρ(ίου)*. [c] (f. 3) tabula ostendens cyclos lunarem et solarem, pascha legale, *ἀπόκρεω*, pascha dominicum; in pagina opposita (f. 2v) methodus hoc *κανονίῳ* utendi. [d] in schedula f. 3v agglutinata lineae quinque manu prorsus rudi et lingua infimae graecitatis exaratae, inter quas Tobit 12, 7. [e] (f. 4) expensarum notae mercatoris, ut opinor, cuiusdam per Thessalonicam et *Καλάβρυτα* iter facientis, graeco vulgari descriptae.

[1] (ff. 5-11v) **S. Iohannis Chrysostomi** (?) oratio in nativitatem Domini et Dei et Salvatoris Iesu Christi (M. 56, 385-394). [2] (ff. 11v-16v) **s. Gregorii Thaumaturgi** (?) in sancta Theophania (M. 10, 1177-1189). [3] (ff. 16v-20) **s. Iohannis Chrysostomi** * in sancta Theophania (M. 50, 805-808). [4] (ff. 20-28) **Cosmae vestitoris** *λόγος εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου* (ed. K. I. Dyobouniotis in *Ἐπετηρὶς ἑταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν* II, 1925, p. 70-79); inc. *Ἠκούσατε πάντως ὑμεῖς*. [5] (f. 28v) *μη(νὶ) φε(βρουαρίῳ) β'*, **s. Iohannis Chrysostomi** (?) homilia in Hypapanten, *ὁμιλία λεχθεῖσα εἰς τὴν ἁγίαν καὶ σεβάσμιον καὶ ὑπερένδοξον ὑπαπαντὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐλέχθη ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ πόλει*. Inc. *⟨Φ⟩αιδρὸν ἡμῖν τήμερον τὸ θέατρον καὶ λαμπρότερος*, abrumpitur in vv. *ἀρίθμησον τοίνυν ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως;* [6] (ff. 29-33v) de occursu Domini, de Deipara et Symeone * (M. 50, 807-812), *λόγος εἰς τὴν ἁγίαν καὶ σεβάσμιον καὶ ὑπερένδοξον ὑπαπαντ(ὴν) τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὸν Συμεών* cod.; [7] (ff. 33v-36) *μηνὶ αὐγ(ού)στω ϛ'*, in transfigurationem Domini * (ed. Savilius VII, 339-340). [8] (ff. 36r.v) s. **Ephraem** sermo in transfigurationem Domini; abrumpitur in vv. *ὁ πρὸ αἰώνων* (ed. Assemanus [graece et latine] II, p. 41-42 D 4). [9] (ff. 37-64v) **Amphilochii Iconiensis** * in vitam et miracula s. Basilii (ed. Combefis, SS. Patrum Amphilochii Iconiensis..., Parisiis 1644, p. 155-225); desiderantur vv. *καταλαμ]βάνει τὴν μητέρα — παραβολικῶς τὴν τοῦ* (p. 157 D 6-160 C 2) uno folio post f. 37v perdito; post vv. *βασιλέως ῥήματα* (180 D 1) addita sunt, praemissis illis *Ἀπέστειλεν δὲ αὐτῷ καὶ ἐπιστολὴν ὁ Ἰουλιανὸς ἔτι κατὰ τὴν λεωφόρον ὑπάρχοντα* (!) *περιέχουσαν ταῦτα*, (ff. 45v-46) epistola Iuliani ad Basilium et (ff. 46-47) responsum Basilii

ad Iulianum (40 et 41 inter ep. Basilianas: M. 32, 341–348). [10] (ff. 65–68v) **Simeonis** praefecti monasterii s. Mamantis in Xylocerco oratio 4, *λόγος τοῦ νέου θεολόγου* cod.; post summarium inc. *Οἱ πολλοὶ τῶν χριστιανῶν οἵ τε τὸ σχῆμα*, des. *κἂν τε πολλαί, κἂν τε ὀλίγαι* (latine apud M. 120, 336–342). Sequitur (ff. 68v–71v) ad idem opus fortasse pertinens, opusculum asceticum sine titulo, quod inc. *Ἀναγκαῖον οὖν εἰδέναι πάντα ἄνθρωπον ἑαυτὸν μηδὲν ὄντα*, des. *κτιστης καὶ κύριος αὐτός ἐστι τῶν ἀπάντων.*

2 Sermones varii de tempore. Ex codice nostro descripti sunt idem sermones in cod. 438, ff. 1–185. [1] **s. Ephraem** (ff. 73–81v) sermo in secundum adventum Domini, *περὶ τοῦ ἀντιχρίστου καὶ περὶ συντελείας τοῦ κόσμου* cod.; [2] (ff. 82–88) *λόγος μη΄, τῇ κυριακῇ τῆς ἀποκρέω*, sermo in pretiosam et vivificam crucem, *λόγος εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν, καὶ περὶ τῶν ὀπίσω τοῦ σταυροῦ ἀποκαλυπτομένων ἐν τῇ φοβερὰ καὶ δευτέρα παρουσία τοῦ κυριου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* cod.; [3] (ff. 88–102v) interrogationes et responsiones; [4] (ff. 103–107) *λόγος μθ΄*, in patres defunctos, *ἐρρέθη καὶ τῷ σα(ββάτ)ω τῆς τυροφάγ(ου)* add. in margine imo. [5] **s. Ioh. Chrysostomi*** (ff. 107v–126v) *λόγο(ς) ν΄*, in principium ieiunii, *λόγος — καὶ περὶ καλῶν καὶ πονηρῶν γυναικῶν* cod.; inde a f. 124v, l. 2 ab imo, ab editione discrepat; [6] (ff. 126v–128v) *λόγ(ος) νβ΄*, de ieiunio et eleemosyna; uno folio post f. 127v perdito desiderantur vv. *ποιεῖ, τοῦτο ὁ δεσπότης — οὐ τὰ μόρια κό* | ; [7] (ff. 128v–130v) *λό(γος) νγ΄*, de ieiunio sermo 5. [8] (ff. 131–143) *λόγ(ος) νδ΄*, **s. Anastasii Sinaitae** homilia in psalmum 6. [9] (ff. 143v–152) *λόγο(ς) νε΄*, **s. Basilii** de ieiunio homilia I; [10] (ff. 152v–159) *λό(γος) νϛ΄*, hom. II. [11] (ff. 159v–163) *λόγ(ος) νζ΄*, **Iosephi arch. Thessalonicensis** in adorationem venerandae crucis. [12] **s. Ioh. Chrysostomi*** (ff. 163v–166v) de ieiunio, *ἐκ τῶν ἠθικῶν* add. in margine; [13] (ff. 167–169v) de Lazaro et divite; [14] (ff. 169v–174) in ramos palmarum; [15] (ff. 174v–179) in parabolam de ficu; [16] (ff. 179–183v) in parabolam decem virginum. [17] (ff. 184–191) *τῇ ἁγ(ία) καὶ μ(ε)γ(ά)λ(ῃ) δ΄*, **s. Ephraem** in peccatricem et in pharisaeum. [18] **s. Ioh. Chrysostomi** (ff. 191v–196) *λό(γος) ξβ΄*, in meretricem et pharisaeum*; [19] (ff. 196–205) *λό(γος) ξγ΄, τῇ ἁγ(ία) καὶ μ(ε)γ(ά)λ(ῃ) ε΄*, in proditionem Iudae homilia I; [20] (ff. 205–209) *λόγ(ος) ξε΄*, (eiusdem?) in descensum ad inferos et in latronem. [21] (ff. 209v–222v) **s. Epiphanii Cyprii*** homilia in sepulturam Domini. [22] **s. Ioh. Chrysostomi** (ff. 222v–229v) *λό(γος) ξϛ΄* et *ξζ΄*, in sanctum Pascha; [23] (ff. 229v–235v) *λόγος ξη΄, τῇ νέα κυριακῇ*, in s. apostolum Thomam*. [24] (ff. 236–240) *λόγος ξθ΄, τῇ ε΄ τῆς ἀναληψίμου*, **s. Athanasii*** in ascensionem Domini. [25] (ff. 240v–244v) *λόγος ξθ΄* et *ο΄*, **s. Ioh. Chrysostomi** laudatio sanctorum omnium; abrumpitur in vv. *τοὺς συγχορευτὰς ἀπολαβόντας.*

3 (ff. 245-276v) **Ps.-Codini** origines Constantinopolitanae, usque ad vv. *γηρωκομεῖον καὶ τὴν ἐκκλησίαν.*

4 (ff. 277-284v) ⟨**Oppiani** de piscatione⟩ lib. I, 398-632. In marginibus scholia et schemata, inter lineas glossae; sch. primum in *δυσπενθέες* (*αἱ ἐπὶ κακῷ φωνοῦσαι· ἀπὸ τοῦ δὺς τὸ κακόν — ἀπὸ τοῦ ἄλγος ἡ λύπη*; cf. Duebner, p. 283); glossa ultima in *ἅλα διvήεσσαν* (*καὶ τὴν κυματώδη*).

In charta additicia (f. 72v) Theophili Brana epistola graecitatis infimae lingua conscripta; inc. *Ἡ ἀναφορά σου διεκομίσθη εἰς ἡμᾶς,* des. *ἵνα πληρήσω τὴν ὑμῶν ὥραιξιν καὶ ἀποδοχήν* (*Ἰωσήφ ὁ Βρανάς* nominatur in cod. 464, f. 167v).

Codex humore atque blattis multum laesus. Constat partibus quattuor ex libris totidem avulsis, foliis quattuor in principio additis atque pagina una ante f. 73 agglutinata.

I (ff. 5-71v). Fasciculi olim fortasse novem, hodie sine notis; perierunt post f. 28v fasciculus unus, post f. 36v unus aut etiam plures, post f. 37v folium unum. Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro colore exaratae. Officinarum chartariarum signa: clavis (Briquet 3778), forfices in ff. 19. 71, lagena (?) in ff. 22 ss. In f. 10v lacuna aperta est, in f. 52 vocabula tria erasa, in ff. 62. 63v. 67r-v. 70r-v lineae plures humore corruptae; f. 46v perterebratum.

II (ff. 73-244v). Fasciculi viginti duo in prima et ultima singulorum pagina ima λε'-νς' signati, quaterniones (si excipias μα' et μθ' terniones, να' quinionem, μβ' olim foliorum septem et nunc foliorum sex uno post 127 perdito). Ipsius scribae manu supplementa (ff. 113. 136. 143. 187. 200v. 213), correctio (f. 94v), scholion (f. 194v); manibus posterioribus additamenta (ff. 128v. 129. 170v. 181. 183v), emendatio (f. 129), glossula (f. 130). Ornatus ff. 107v. 167. 169v coloribus variis picti, ceteri rubro liquore tantum. Inscriptiones, litterae initiales maiores minio exaratae. Chartae signum singulare: circulus, ut videtur, linea recta divisus (cf. ff. 176. 183. 208). Lacuna laborabat exemplar (f. 73v). Lineae plures ff. 74v. 77. 78v. 79. 116. 117. 118. 119 humoris atque blattarum iniuria perierunt. Notae ad editionem Vossianam s. Ephraemi pertinentes in ff. 73. 82. 88. 103. 184 manu saec. XVIII appositae.

III (ff. 245-276v). Fasciculi quaterniones quattuor α'-δ' in prima uniuscuiusque pagina ima notati. Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro colore distinctae. Signum chartae luna crescens (cf. Briquet 5166). In principio et in fine notae *A. M(ai)* ad editionem Parisianam 1655 spectantes.

IV (ff. 277-284v). Folia octo calamo currenti perscripta. Signum chartae columella (Briquet 4342).

Compaginibus saeculo praeterito solutis, folia singula chartis maioris moduli inclusa sunt; folia complura laciniis aut schedulis refecta, aut etiam charta translucida obducta. De codice egerunt Preger (op. cit., p. VI-VII), hagiographi Bollandiani (Catal. codd. hag. graec. Bibl. Vat., p. 7-8).

Integumenta membranacea; in dorsis tesserae gentiliciae Pii IX et I. B. Pitra card. bibliothecarii.

563 (olim 782). Saec. XIV, chartac., mm. 241×160, ff. V(add.). 135 (+ 33a.b), linn. 31 circa. Ordo foliorum restituendus: 1-3. 5-12. 4. 13-52. 54-56. 53. 58. 61-66. 60. 59. 67-81. 90. 82. 87. 88. 83. 85. 86. 84. 89. 91. 93. 92. 102-105. 94-101. 57. 106-135.

S. Iohannis Chrysostomi, *τοῦ ἐν ἁγίοις — Χρυσοστόμου καὶ οἰκουμενικοῦ μεγάλου φωστῆρος* cod., et aliorum Patrum sermones nonnulli. Praemittitur index (ff. 1-3).

α' s. **Ioh. Chrysostomi** (ff. 5-8) in ramos Palmarum*; ab editis (M. 59, 703-708) non semel discrepat; *β'* (ff. 8v-12v. 4. 13r-v) de ieiunio, de Davide et de presbyteris* (M. 62, 759-764), *λόγος περὶ μετανοίας, καὶ ἐξαγορεύσεως, καὶ ἀνεξικακίας, καὶ εἰς τὸν Ἰωσήφ* cod.; *γ'* (ff. 13v-15v) eiusdem, revera **Procli** CP., in sanctam quintam feriam (M. 65, 777-781), *εἰς τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην πέμπτην, καὶ κατὰ φυλαργυρίας* cod.; *δ'* (ff. 15v-17) in proditionem Iudae*; inc. *Εἰκότως ἀγωνιῶ τοῖς τῆς δειλίας δεσμοῖς περιεχόμενος*, des. *σοῦ λαλοῦντος ἐρῶ Ἰδοὺ πάρειμι. αὐτῷ τῷ Χριστῷ κ. τ. λ.*; *ε'* (ff. 17-22v) *λόγος εἰς τὸν φαρισαῖον, καὶ εἰς τὴν πόρνην, καὶ εἰς τὴν προδοσίαν, καὶ εἰς τὴν ἄρνησιν τοῦ Πέτρου, καὶ εἰς τὸν Δαυίδ**; inc. *Δαψιλῶς ὄντως ἐδεξιώσατο τῇ προτεραίᾳ*, des. *καὶ συγχωρῶν ἁμαρτίας, καὶ σοὶ πρέπει κ. τ. λ.*; *ς'* (ff. 22v-27v) *εἰς τὰ ἅγια πάθη τοῦ κυρίου — Χριστοῦ, καὶ εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν**; inc. *Δεῦρο καὶ σήμερον, ὦ μακάριε Παῦλε*, des. *τὸν καθ' ἡμῶν θάνατον ἐθανάτωσεν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς καὶ Θεός, ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ.*; *ζ'* (ff. 28-33v) *λόγος εἰς τὸ ἅγιον σάββατον καὶ εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ κυρίου* maximam partem ex homilia 89 in Matthaeum desumptus, editione Savilii (V, 912-916) plenior; constat [a]prooemio (*Ἴδετε χθὲς λῃστοῦ εὐγνωμοσύνην — τῆς ὑμετέρας ἀγάπης* = Savilius p. 912, 36-43), [b]expositione in Matth. 27, 62-28, 10 (*Ὅρα πῶς πανταχοῦ ἡ πλάνη — καὶ χρηστὰς ἐλπίδας*: f. 28, l. 22-31v, l. 20 = M. 58, 781-784, l. 14 ab imo; Savilius, p. 913, 4-915, 23), [c]conclusione theologica (*Ἴδετε πῶς διὰ πάντων — καταβολῆς κόσμου*: f. 31v, l. 20-32v, l. 3 = Savilius, p. 915, 23-916, 6), [d]ethico adversus mulieres nimis sese ornantes (*Γενώμεθα τοίνυν ἅπαντες — φιλανθρωπίας ἀξιωθῆναι, ἧς γένοιτο ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν κ. τ. λ.*: f. 32v, l. 3-33v; cf. M. 784, l. 2 ab imo ss., multis mutatis). *η'* (ff. 34-47) **Epiphanii Cypri***, *τοῦ μακαρίου Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου* cod., homilia in sepulturam Domini (M. 43, 440-460). *θ'* (ff. 47v-49v) s. **Gregorii Nazianzeni** oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396-401). *ι'* **s. Ioh. Chrysostomi** (ff. 50-52v) in sanctum Pascha*; inc. *Νικᾷ καὶ μόνη ἡ ὄψις τῆς ἑορτῆς* (cf. homilia cod. 455, f. 30 cuius principium cum nostra concinit), des. *ἔχων τὴν τελειότητα τοῦ πατρός, αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ.*; *ια'* (ff. 52v. 54r-v) homilia in resurrectionem Domini*; inc. *Λαμπρὰ ἡμῖν τῆς δεσποτικῆς ἀναστάσεως*, des. *οἰκουμένην ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένην φωτίσαντος, μεθ' οὗ κ. τ. λ.*;

ιβ' (ff. 55–56v. 53. 58r-v) in triduanam resurrectionem*, *λόγος τῇ τρίτῃ τῆς διακινησίμου, εἰς τὸ ἅγιον πάσχα* cod. (M. 50, 821); abrumpitur in vv. *χριστιανῶν μυστήρια περὶ ἀναστ* | (M. 824, 33). *Λόγοι ιγ'–νδ'*, qui sequebantur, perierunt. ⟨*νε'*⟩ (ff. 61–63) **Iosephi archiepiscopi Thessalonicensis** in venerandam et vivificam crucem; inc. mut. *ἀλλ' ἄγε πρός σέ μοι πάλιν* (Iacobi Gretseri opera omnia de s. Cruce, Ingolstadii 1616, p. 1201 C 13–1207; BHG. 440). *νϛ* (ff. 63v–66v. 60. 59. 67. 68) **Andreae Cretensis** in exaltationem sanctae crucis oratio I (M. 97, 1018–1036), *λόγος σχεδιασθεὶς εἰς τὴν ὕψωσιν — σταυροῦ* cod. Sequitur nulla facta distinctione (ff. 68–72v) oratio II (M. 1036–1045). *νζ'* **s. Ioh. Chrysostomi** (ff. 73–74) *ὁμιλία εἰς τὴν σύναξιν τῶν ἀσωμάτων**; inc. *Οὐκ εἰκῇ τοῖς ἀγγέλοις πανηγυρίζομεν*, des. *ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων, αὐτῷ ἡ δόξα κ. τ. λ.*; *νη'* (ff. 74v–76) in eundem festum* (M. 59, 755–756); *νθ'* (ff. 76–78) *ὁμιλία εἰς τ(ὴν) αὐτὴν ἑορτὴν τῶν ἀρχαγγέλων ἐκ τῆς προφητείας Δανιὴλ**; inc. *Ὁ σοφώτατος Δανιὴλ ὁ νέος τὸν χρόνον, γέρων δὲ τὸν νοῦν*, des. *τὸ κράτος τῆς τριάδος δοξάζοντες, ὅτι τὸ κράτος τοῦ Θεοῦ κ. τ. λ.*; *ξ'* (ff. 78–80) in oraculum Zachariae redditum* (M. 50, 785–788); *ξα'* (ff. 81. 90. 82. 87–88v) in natale Domini* (M. 61, 763–768), *καὶ εἰς τοὺς μάγους* add. cod.; *ξβ'* (ff. 88v. 83. 85. 86. 84. 89r-v. 91) eiusdem (?) in Salvatoris nativitatem (M. 56, 385–394), *εἰς τὴν γέννησιν τοῦ κυρίου — Χριστοῦ* cod.; uno folio post f. 84v perdito, desiderantur vv. *ἡ πλάνη ἀπηλάθη — τὸν λόγον πληρώσας ὅτι* (M. 391, 16–392, 20); finis paullo longior; *ξγ'* (ff. 91. 93. 92v) in Rachelem et in infantes* (M. 61, 697–700); *ξδ'* (f. 92v-r) in sancta Theophania* (M. 50, 805 ss.); ab editione discrepat; foliis ni fallor pluribus post f. 92 avulsis des. abrupte in vv. *ἀντέβαινον τῷ Ἰωάννῃ φάσκοντες· Ἔχεις σου* (cf. M. 806, 11); *ξε'* (ff. 102–103) *τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτήν* in indice praevio, in sancta Theophania* (M. 61, 761) inde a vv. *ἐγὼ χρείαν ἔχω* (M. 763, 13); *ξϛ'* (ff. 103–105. 94–101v. 57. 106–108v) *λόγος εἰς τὸ βάπτισμα, εἰς τὸν πειρασμόν, εἰς τὸν λῃστήν, καὶ κατὰ Ἀρειανῶν, καὶ τί νοητέον τὸ Κλητός, καὶ ἑρμηνεία εἰς τινὰ ῥητὰ τοῦ ἀποστόλ(ου)**; inc. *Ὅπερ ἐστὶν ὁ ἥλιος τοῖς σώμασι*, des. *τῷ οὕτως ταῦτα εὐδοκήσαντι, δι' οὗ κ. τ. λ.*; folia plura videntur deesse post ff. 105v et 101v; *ξζ'* (ff. 109–114v) hom. 9 in ep. I ad Corinthios (M. 61, 75 ss.), *ὁμιλία ὅτι ἡ κόλασις ἀτελεύτητος, καὶ εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ ἀποστόλου· Εἴ τις — διὰ πυρός*; uno folio post f. 111v perdito, desiderantur vv. *τινες οἱ λίθοι οἱ τίμιοι — τὸν ἴδιον κόπον* (M. 78, 4–79, 2); *ξη'* (ff. 114v–121v) in *Pater noster**; inc. *Εἰς τὸν θεόλεκτον νόμον ὃν ἐδίδαξεν ἡμᾶς*, des. *σὺν τῷ συνανάρχῳ αὐτοῦ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι νῦν κ. τ. λ.* *ξθ'* (ff. 122–132) in caecum a Christo sanatum et in Zacchaeum* (M. 59, 599–610); *ο'* (ff. 132–135v) in Zacchaeum* (M. 61, 767–768); duobus paginis sermo legi-

tur in codice fusior, quippe qui post vv. *δικαιοσύνην ἀνθοῦσα* (f. 134ᵛ, l. 10 = M. 768, l. 4 ab imo) plura exhibeat hodie vero magnam partem deleta.

Codex humore valde inquinatus atque corruptus, cuius forma originalis aegre conici potest fasciculis nonnullis atque notis fere omnibus perditis, foliis haud paucis loco suo motis. Constat hodie indice praevio atque partibus, ut videtur, septem a totidem fere scribis sese excipientibus exaratis.

I (ff. 4-27) fasciculi tres quaterniones; II (ff. 28-33ᵇ) fasciculus quaternio unus; eadem manu perscripta sunt ff. 50ss. (IV); III (ff. 34-49) fasciculi quaterniones duo; IV (ff. 50-56. 58) fasciculus quaternio unus; V (ff. 59-80) fasciculi tres, ex quibus primus et tertius quaterniones, secundus ternio; VI (ff. 81-101. 57. 106-111) fasciculi quinque, ex quibus primus (ff. 81-86), quartus (ff. 94-101) quaterniones sunt integri, alii mutili; VII (ff. 112-135) fasciculi quaterniones tres *ϛ'-η'* minio signati; folia duo ultima manu alia perscripta. Inscriptiones, numeri, litterae initiales maximae minio exarata. Correctiones in ff. 35ᵛ. 112-118ᵛ. 121ᵛ; in f. 128 monitio ad glutinatorem.

Folia complura humore conspurcata, lacerata, mutila non sine magno textus detrimento, compaginibus soluta, chartis nuper refecta. Foliorum aut etiam fasciculorum notationis arabicae antiquae vestigia ad angulum dextrum superiorem (e. g. ff. 5-49). Ff. I-V. 33ᵃ⁻ᵇ vacua. F. I nota *782*.

Integumentum ex corio castaneo signato saec. XVI catena olim munitum; in tabula anteriore et in dorso schedula saec. XVIII cum nota rubra *782*.

564 (olim 381). Saec. XII, membran., mm. 385 × 263, ff. 198 (+ 1. 7. 92 bis numeratis), coll. 2, linn. 32.

Sermones XXXIV pro variis solemnitatibus inde a dominica Palmarum, *βίβλος πανηγυρικὴ περιέχουσα ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῶν βαίων ἄχρι τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων πάντων*. Index praemittitur (ff. 1-2) sermonis uniuscuiusque inscriptionem atque verba priora exhibens.

¹ (ff. 2-5ᵛ) *τῆι κυριακῆι τῶν βαίων*, **s. Iohannis Chrysostomi** * in ramos palmarum (M. 61, 715-720). ² (ff. 5ᵛ-14) *τῆι αὐτῆι ἡμέραι τῶν βαίων*, **Andreae Cretensis** in ramos palmarum (M. 97, 985-1017), *τοῦ — Ἀνδρέου Ἱεροσολυμίτου ἀρχιεπισκόπου Κρήτης ὁμιλία εἰς τὴν κυριακὴν τῶν βαίων* cod. ³ **s. Ioh. Chrysostomi** (ff. 14-21) *τῆι ἁγ(ία) καὶ μεγάλῃι δευτέραι*, in ps. 145 (M. 55, 519-528), *ὁμιλία περὶ νηστείας εἰς τὴν τελευταίαν καὶ μεγάλην ἑβδομάδα. δι᾽ ἣν αἰτίαν μεγάλη καλεῖται, καὶ εἰς τὸν ἐν ταῖς Πράξεσι δεσμοφύλακα* cod.; ⁴ (ff. 21-25) eadem die, in parabolam de ficu* (M. 59, 585-590), *λόγος εἰς τὴν ξηρανθεῖσαν συκῆν* cod.; ⁵ (ff. 25-31ᵛ) *τῆι ἁγ(ία) καὶ μεγ(ά)λ(η) γ'*, de eleemosyna homilia 3 (M. 49, 291-300), *λόγος εἰς τὰς δέκα παρθένους καὶ περὶ μετανοίας καὶ ἐλεημοσύ(νης)* cod.; ⁶ (ff. 31ᵛ-35) eadem die, in parabolam decem virginum* (M. 59, 527-532); ⁷ (ff. 35-38ᵛ) eadem die, in illud [Matth. 12, 14] *Exeuntes pharisaei consilium inierunt* * (M. 61, 705-710); des. *ὅπου δόλος οὐ φαι-*

γεται φεύγει, ὅπου φθόνος οὐ τίκτεται ἀναχωρεῖ, ὅπου ἀγάπη πολιτεύεται καὶ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα αὐλίζεται, ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ.; [8] (ff. 38ᵛ–42) τῆι ἁγ(ία) καὶ μ(ε)γ(ά)λ(η) δ', in meretricem et pharisaeum* (M. 59, 531–536). [9] (ff. 42–47ᵛ) eadem die, s. **Ephraem** in mulierem peccatricem, εἰς τὴν πόρνην cod.; cum editione Vossiana (t. III, p. 213–219) concinit noster, ab editione vero Assemani (t. II [graece et latine] p. 297 ss.) discrepat; inc. Πολλῶν τοίνυν ὄντων ὁσίων ἀνδρῶν, des. καὶ θέαμα παράδοξον καὶ ἥδυτατον (Assemanus, 304 E 6). ἧς γένοιτο καὶ ἡμᾶς μιμητὰς κ. τ. λ. (306 D 1). [10] (ff. 48–54ᵛ) τῆι ἁγ(ία) καὶ μεγ(ά)λ(η) ε', s. **Ioh. Chrysostomi** in proditionem Iudae (M. 49, 373–382); omittuntur vv. Κακεῖνος μὲν οὐδ' ἀποθανεῖν — πάντων μεῖζόν ἐστι τοῦτο (M. 381, 21–382, 21). [11] (ff. 54ᵛ–66) τῆι ἁγ(ία) καὶ μεγ(ά)λ(η) παρασκευῆι, **Georgii Nicomediensis** in illud [Ioh. 19, 25] *Stabant autem iuxta crucem* (M. 100, 1457–1489). [12] (ff. 66–74ᵛ) τῶι ἁγ(ίω) καὶ μεγ(ά)λ(ω) σαββάτ(ω), **Epiphanii Cypri*** in sepulturam Domini (M. 43, 440–464). [13] (ff. 74ᵛ–80ᵛ) ὀψὲ σαββάτ(ων) ἐν τῶι διακλυσμῶι, **Gregorii Antiocheni** in sepulturam Domini (M. 88, 1848–1865, in mulieres unguentiferas). [14] s. **Ioh. Chrysostomi** (ff. 80ᵛ–85) τῆι ἁγ(ία) καὶ μεγ(ά)λ(η) κυ(ριακῆ), in sanctum Pascha (M. 52, 765–772); [15] (ff. 85ᵛ–89) τῆι νέαι κυριακῆι, in s. apostolum Thomam* (M. 59, 681–688), λόγος εἰς τὴν ἀπιστίαν τοῦ Θωμᾶ, καὶ εἰς τὴν πίστιν αὐτοῦ cod. [16] (ff. 89ᵛ–96) κυ(ριακῆ) γ' τοῦ πάσχα, **Iohannis Thessalonicensis** de Christi resurrectione, λόγος ὅτι οὐδὲ μία διαφωνία οὐδὲ ἐναντίωσις ἐν τοῖς εὐαγγελισταῖς περὶ τῆς ἀναστάσεως cod. (Combefis, Novum Auctarium I, Parisiis 1648, p. 792–821; cf. M. 59, 635–644). [17] s. **Ioh. Chrysostomi** (ff. 96–103) κυριακῆ δ' τοῦ παραλύτου, in paralyticum et in illud [Ioh. 5, 17] *Pater meus usque modo* (M. 48, 801–812: de Christi divinitate, contra Anomoeos XII); [18] (ff. 103–105ᵛ) τῆι δ' τῆς μεσοπεντηκοστῆς, in illud Iudaeorum dictum *Daemonium habes* et in illud [Ioh. 7, 20.24] *Nolite iudicare secundum faciem**, καὶ εἰς τὸν πα' ψαλμόν add. cod. (M. 60, 763–766); [19] (ff. 105ᵛ–107) eadem die, in mediam Pentecosten* (M. 61, 741–744). [20] (ff. 107–112) eadem die, **Leontii presbyteri Constantinopolitani** in mediam Pentecosten (M. 86, 1976–1993 B 1 τὸν σύνδουλον, ὅτι τῶι Θεῶι πρέπει δόξα κ. τ. λ.). [21] s. **Ioh. Chrysostomi** (ff. 112–117ᵛ) κυ(ριακῆ) ε, in Samaritanam* (M. 59, 535–542), λόγος εἰς τὴν Σαμαρεῖτιν καὶ περὶ τοῦ Τί ἑρμηνεύεται ὁ Μεσίας cod.; [22] (ff. 118–127) κυ(ριακῆ) ϛ', de caeco et Zacchaeo* (M. 59, 599–609); [23] (ff. 127–128ᵛ) τῆι ε τῆς ἀναλήψιμου, in Ascensionem Domini*; inc. Θεία τίς, ὡς ἔοικεν, ἡ παροῦσα πανήγυρις, des. δεσπότου ἀμοιβὰς κομισώμεθα καὶ τῶν τοῦ κυρίου δωρεῶν ἀπολαύσωμεν χάριτι κ. τ. λ.; [24] (ff. 128ᵛ–131) eadem die, in eundem festum* (M. 64, 45–48); editione plenior legitur sermo in codice nostro; [25] (ff. 131–137ᵛ) in ascensionem Domini (M. 50, 441–452);

ut in cod. Regio inscribitur. [26] (ff. 138–140v) τῆι ἐπαύριον τῆς ἀναλήψε(μου) ἤτ(οι) τῆι παρασκευῆι, s. **Athanasii*** in ascensionem Domini (M. 28, 1092–1100). [27] (ff. 141–146v) κυ(ριακῇ) τῶν ἁγίων πατέρων, **Gregorii Caesariensis** oratio in ss. CCCXVIII Nicaenos patres et in Constantinum (Combefis, Novum Auctarium II, Parisiis 1648, p. 548–568; M. 111, 420–440); [28] (ff. 147–151v) eadem die, acta Niceae gesta in causa depositionis Arii (Combefis, op. cit., p. 573–592), λόγος ἱστορικὸς περὶ τῶν πραχθέντων ἐν Νικαίᾳ — βασιλέως cod.; omittitur Photii censura (592 B). [29] s. **Ioh. Chrysostomi** (ff. 151–157) τῶι σα(ββάτῳ) τῆς πεντηκοστῆς, in I Thessal. hom. 8 (M. 62, 439–446); ἠθ(ικόν) ante vv. Ὅταν οὖν (M. 441 β΄): Περὶ ἀναστάσεως καὶ κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως. καὶ ὅτι καὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες ὁμολογοῦσιν ἔσεσθαι ἀνταπόδοσιν ἀγαθῶν καὶ κακῶν; [30] (ff. 157–165) τῆι κυ(ριακῇ) τῆς πεντηκοστῆς, de sancta Pentecoste hom. I (M. 50, 453–464), λόγος εἰς τὴν ν΄ — παρ᾽ ἡμῶν ἄνω γράφεται cod.; [31] (ff. 165–169) hom. II (M. 50, 463–470). [32] (ff. 169v–171v) τῶι σαββάτωι τῶν ἁγ(ίων) πάντων, s. **Gregorii Nysseni** oratio de Spiritu sancto (M. 46, 696–761). [33] (ff. 171v–175v) τῆι κυ(ριακῇ) τῶν ἁγ(ίων) πάντων, s. **Ioh. Chrysostomi** laudatio martyrum omnium (M. 50, 705–712), ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγ(ίους) πάντας cod. [34] (ff. 175v–193v) eadem die, **Constantini diaconi** laudatio omnium martyrum (M. 88, 480–528), ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους πάντας cod.

Codicem efficiunt paria foliorum duo (ff. 1-3) atque fasciculi 23 quaterniones (si excipias 14 foliorum tredecim, 17 foliorum undecim) κθ΄–να΄ signati in prima singulorum pagina ima dextrorsum. Inscriptiones, litterae initiales, στάσεις (ff. 9v. 18. 51. 60v. 122v. 134. 160. 181. 188) rubro colore exaratae. F. 193v nomen possessoris: † Ἡ βίβλος αὕτη τῆς μονῆς τοῦ Προδ(ρό)μ(ου), τῆς κειμένης ἔγγιστα τῆς Ἀετίου, ἀρχαϊκὴ δὲ τῆι μονῆι κλῆσις Πέτρα † (cf. cod. 537, ff. 2. 213v). Manu posteriore correctiones (ff. 15v. 84. 149v), additamenta (ff. 15v. 81v. 82. 137v). F. 42 nota latina saec. XVIII ad editionem s. Ephraemi Vossianam spectans. F. 193v scriptiunculae minimi momenti atque calami probationes.

F. 1av ⟨manu Io. Tortelli⟩ *Sermones XXXVI chrysostomj, Gregorij et om(n)i(n)o diuersoru(m) auctoru(m) i(n) diuersis Solemnitatib(us)*, fere ut indice librorum Nicolai V (Müntz et Fabre, *La bibliothèque ...*, p. 319). F. 1 manu saec. XVI (Romuli Mammacini?) *B. Joannis Chrysostomi, Gregorij et alior(um) quoru(m)dam s(an)c(t)or(um) sermones.* In sectura superiore libri clausi littera *A*.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

565 (olim 383). Saec. XI, membran., mm. 400 × 291, ff. 313 (+ 134 bis numerato), coll. 2, linn. 28.

S. Iohannis Chrysostomi et s. Basilii opera varia. Praemittitur (f. 1v) index.

1 S. Iohannis Chrysostomi [1] de Incomprehensibili orationes VI (M. 48, 701 ss.), hoc est (ff. 2–9) oratio 1, περὶ ἀκαταλήπτου ἀπόντος τοῦ ἐπισκόπου

λόγος α' cod.; (ff. 9–18) oratio 2; (ff. 18v–27) oratio 3, περὶ ἀκαταλείπτου λό(γος) γ' cod.; orationis initium usque ad vv. εὐφημῶν λαμπρότερον ἀποφαίνει (M. 719, l. 16 ab imo), doxologia posterius addita, in f. 18r-v iam exaratur; (ff. 27–36) oratio 4; (ff. 36–46v) oratio 5; (ff. 46v–53) περὶ ἀκαταλήπτου πρὸς Ἀνομοιους λόγος ς' (M. 795–801, contra Anomoeos XI). [2] adversus Iudaeos orationes VI (M. 48, 843 ss.), hoc est (ff. 53v–68) oratio 1 ut in cod. 536, f. 106 inscripta; (ff. 68–79v) oratio 4; (ff. 79v–89v) oratio 5, πρὸς Ἰουδαίους λόγος γ' cod.; omittuntur vv. Διὰ τοῦτο οὐδὲ ἁπλῶς — ἐποίει καὶ ἐπραγματεύετο (M. 890, 23–901, 21); (ff. 89v–93v) oratio 6, τῇ προτέρᾳ — εἰρημένων ταύτην εἶπον (!) τετάρτην, λόγος δ' cod.; desiderantur vv. καὶ αἷμα ἀνθρώπι]νον — καὶ τὰς στολὰς τῶν (M. 903, l. 16 ab imo — 912, 13) uno fasciculo post f. 89v perdito; (ff. 94–105) oratio 7, λόγος ε' cod.; (ff. 105–121v) oratio 8, λόγος ς' cod. [3] (ff. 121v–135v) ιδ', homilia 20 de statuis (M. 49, 197–212), περὶ νηστείας καὶ τοῦ μὴ μνησικακεῖν καὶ περὶ τῆς τῶν ὅρκων ἀποχῆς cod. [4] ιε'–ιη', de Lazaro conciones quattuor (M. 48, 963 ss.), nempe (ff. 135v–155) concio 1, τῇ ἑξῆς κατὰ μεθυόντων καὶ περὶ τῶν εἰς καπηλεῖα εἰσιόντων καὶ ὅτι οὐ χρὴ τὸν διδάσκαλον ἀπογινώσκειν — Λάζαρον cod.; (ff. 155v–165v) concio 2, εἰς τὸν πλούσιον καὶ εἰς τὸν Λάζαρον, καὶ ὅτι αἱ ψυχαὶ βιαίῳ θανάτῳ τελευτώντων οὐ γίνονται — ἐλεημοσύνης cod.; (ff. 165v–182v) concio 3; (ff. 182v–193) concio 4, εἰς τὸν πλούσιον καὶ Λάζαρον τὸν πτωχόν, καὶ εἰς τὴν πρᾶσιν τοῦ σώφρονος Ἰωσήφ cod. [5] ιθ'–κγ', in illud [Is. 6, 1] *Vidi Dominum* homiliae quinque (M. 56), hoc est (ff. 193–205) homilia 3; omittuntur vv. τί γὰρ ὑπερηφάνου — ἁμαρτίαν αὐτοῦ λέγει μόνον (M. 117, 23–40); post vv. κατεσκεύασται τὰ φάρμακα (M. 119, 15) legitur fusior conclusio (ff. 200, l. 8 ab imo ss.) ex homilia 49 in I Cor. (M. 61, 342, l. 3 ab imo) paucissimis exceptis desumpta; (ff. 205–214v) hom. 4; (ff. 214v–224v) hom. 1; (ff. 224v–230v) hom. 5; (ff. 230v–237) hom. 6.

2 (ff. 237–244v) s. **Basilii** in illud [Luc. 12, 18] *Destruam horrea mea* (M. 31, 261–277).

3 s. **Ioh. Chrysostomi** [1] ad Theodorum lapsum (M. 47, 277–316), nempe (ff. 244v–276v) paraenesis 1, λόγος παραινετικὸς ἐν εἴδει ἐπιστολῆς εἰς Θεόδορον ἐκπεσόντα cod., atque inscriptione omissa (ff. 277–283) paraenesis 2. [2] (ff. 283–304v) ad Stagirium a daemone vexatum (M. 47, 423–448), εἰς Θεώδω(ρον) ἐκπεσω(ν)τ(α) cod.

4 (ff. 304v–312v) s. **Basilii** homilia exhortatoria ad sanctum baptismum (M. 31, 424 ss.), λόγος εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια cod.; abrumpitur in vv. ταῦτα καὶ τὰ τοι | (M. 444 B 6).

F. 313 ex codice saec. XI binis columnis linn. 30 avulsum fragmentum

exhibet martyrii ss. Guriae, Samonae, Abibi inde a vv. ἔμελλε δρᾶν usque ad vv. τὴν χώραν ἧς ὁ Γότθος ὥρ | (M. 116, 148 C 15–149 C 4).

Codex accurate perscriptus, marginibus amplioribus praeditus. Constat hodie folio praevio indicem libri exhibente (f. 1), fasciculis 39 quaternionibus in prima singulorum pagina ad angulum superiorem dextrum signatis (cf. f. 98 ιδ', f. 265 λε'), folio uno in fine additicio. Periit fasc. ιβ' post f. 89ᵛ. Inscriptiones, litterae initiales maximae et maiores rubro colore exaratae. Ipsius scribae manu correctio (f. 36ᵛ), supplementa brevissima (ff. 37. 65. 156ᵛ. 180ᵛ. 232ᵛ), lectionum καθίσματα (ff. 128. 149ᵛ. 198ᵛ), obiectionum significationes (ff. 128ᵛ. 129ᵛ–130. 198ᵛ).

F. 1 litteris inter se colligatis instrumenti fortasse subscriptio, in qua legitur nomen Constantini Cephala lectoris (ὁ ἀναγνώστης Κωνσταντῖνος ὁ Κεφαλᾶς μαρτυρῶν καὶ αὐτὸς ὑπέγραψα); ib. manu saec. XV *Sermones chrisostomi de acataliptu | (contra) Iudeos, de geiunio et alijs m(u)lt(is)*. Excisi sunt margines exteriores ff. 62. 143. 220. 242. 273, inferiores ff. 43. 74. 80. 84. 97. 107. 119–121. 131. 132. In sectura inferiore libri clausi litterae vestigium.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

566 (olim 378). Saec. XI, membran., mm. 350 × 280, ff. I (add.). 364, coll. 2, linn. 34.

S. Iohannis Chrysostomi et aliorum sermones, sanctorum vitae. Praemittitur (ff. 1–2) πίναξ σὺν Θεῷ τίσδε τῆς βίβλου.

1 S. Iohannis Chrysostomi [1] ad Theodorum lapsum (M. 47, 277 ss.), nempe (ff. 4–27) paraenesis 1, εἰς Θεόδωρον ἀσκητὴν ἐκπεσόντα λόγος πρῶτος cod.; (ff. 27ᵛ–32ᵛ) paraenesis 2, εἰς τὸν αὐτὸν Θεόδωρον ἐκπεσόντα παραινετικὸ(ς) ἐν εἴδει ἐπιστολῆς cod. Sequitur (ff. 32ᵛ–36) Theodori lapsi responsum * (M. 48, 1063–1066). [2] de compunctione, hoc est (ff. 36–49) liber I ad Demetrium (M. 47, 393–410); (ff. 49–58ᵛ) liber II ad Stelechium (M. 411–422); f. 51 spatium quattuor linearum relictum est post vv. τῆς ὑποθέσεως ἐπελθών, omittuntur vv. Οὕτω δεῖ φιλεῖν τὸν Χριστόν, οὕτω τῶν παρόντων ἀφεστάναι πραγμάτων (M. 413, ll. 9–10 ab imo). [3] ad Stagirium a daemone vexatum (M. 47, 423–494), nempe (ff. 58ᵛ–77) liber I, λόγος παρακλητικὸς πρός τινα δαιμονῶντα ασκητ(ὴν) Σταγείριον. καὶ περὶ τοῦ ὁράματος οὗ ἴδεν ὁ πάσχων. καὶ περὶ τοῦ ὅτι φύσει καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀλγοῦντας ἐλεοῦμεν. ἐξήγησις περὶ τῆς κοσμοποιΐας. περι τῆς ἐξαιρέτως εἰς τὸν ἄνθρωπον τιμῆς cod.; (ff. 77–95ᵛ) liber II; (ff. 95ᵛ–113ᵛ) liber III. [4] (ff. 113ᵛ–118) de futurae vitae deliciis (M. 51, 347–354). [5] (ff. 118–122) de paenitentia et in lectionem de Davide et uxore Uriae * (M. 64, 11–16), εἰς τὸν προφήτην Δαυὶδ καὶ περὶ μετανοίας cod. [6] (ff. 122–132) in ea quae supersunt ex psalmo 50 * (M. 55, 575–588), λόγ(ος) γʹ. Ζήτ(ει) τὸν β' λόγον τὸν εἰς τ(ὸν) Δα(υι)δ ἐν τῷ

βιβλί(ον!) εν ὃ αἱ ἐπιστολ(αὶ) πρὸς Ὀλυμπ(ιά)δ(α) add.; omittuntur vv. Σαφῶς ἡμᾶς ἐδίδαξεν — ἔχει τοῦ νόμου παράβασιν (M. 576, 13-44), vv. Τί οὖν ἐποίησεν ὁ Δαυὶδ — ἀποξύσῃς τὸν ῥύπον (M. 580, 22-30), vv. Οὐδὲ γὰρ μετὰ — ἐγὼ γινώσκω (M. 580, l. 28-22 ab imo), vv. Πολλῶν φησι καὶ μεγάλων — πεποίηται πρόνοιαν (M. 582, 20-47), vv. Ἄνωθέν φησι καὶ ἐξ ἀρχῆς — αἰτοῦσι τὰ φάρμακα (M. 583, 8-40), vv. Ἐγὼ μέντοι συγγνώμης — ἐμὲ τὸν ταύτας ὀλοφυρόμενον (M. 584, l. 8 ab imo-585, 25), vv. Ἐπειδὴ γὰρ τὸ γῆρας — ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου (M. 585, 36-47), vv. Σαφῶς τοίνυν — τὸν αὐτοκράτορα λογισμόν (M. 586, 9-26), vv. Ἱερεῖον — προσκομιῶ (M. 587, 3-6), vv. Ἀγάθυνον — καὶ θυσίαν. Τοίνυν (M. 587, 28-49); in locum vv. τῆς πλάνης, καὶ τὴν αἵρεσιν — θυσίαν προσοίσω (M. 586, ll. 25-2 ab imo) haec leguntur: τῶν ἐθνῶν τῆς πλάνης τὴν ἀναίρεσιν, τῆς ἀληθείας τὴν φύτευσιν. ἐκείνην ἐὰν ἤθελες ἐδίδουν. ὅτι εἰ ἠθέλησας — οὐκ εὐδοκήσεις. Conclusio editis paullo fusior. [7] (ff. 132-137) eiusdem (?) in illud *In principio erat Verbum* (M. 63, 543-550), εἰς τὸ Ἐν ἀρχῇ — βάθη τοῦ Θεοῦ cod. [8] (ff. 137-143) adversus ebriosos et de resurrectione (M. 50, 433-442); omittuntur vv. Ὅταν γὰρ ἴδῃς-ἠλευθερώμενον (M. 437, 17-46). [9] (ff. 143-151) eiusdem (?) in Petrum apostolum et in Heliam prophetam (M. 50, 725-736); inc. Ὀλίγοι ἡμῖν οἱ παρόντες σήμερον. [10] in beatum Iob* sermones quattuor (M. 56, 564-582), hoc est (ff. 151-155ᵛ) sermo 1; (ff. 155ᵛ-159) sermo 2; (ff. 159-165ᵛ) sermo 3; (ff. 165ᵛ-172ᵛ) sermo 4. [11] (ff. 172ᵛ-176) in decem virgines* (M. 59, 527-532), εἰς τὰς δέκα παρθένους cod. [12] (ff. 176ᵛ-183ᵛ) **Amphilochii Iconiensis** in mulierem peccatricem (M. 39, 65-89). [13] (ff. 183ᵛ-190ᵛ) **s. Iohannis Chrysostomi** de proditione Iudae hom. 2 (M. 49, 381-392), ὁμιλία εἰς τὸν μυστικὸν δεῖπνον — προδοσίας, καὶ κατὰ Ἰουδαίων καὶ μνησικάκων cod.; omittuntur vv. οὐχὶ δὲ τὸν πάσχοντα — ὀργὴν κληρονομοῦσι (M. 383, ll. 25-11 ab imo), vv. διὰ γὰρ τοῦτο — εὐχῆς ἱκανῶς εἴρηται (M. 383, l. ultima — 384 β'), vv. τοιαύτη γὰρ ἡ δύναμις — αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν (M. 585, 13-20). [14] (ff. 190ᵛ-197ᵛ) de cruce et latrone homilia 1 (M. 49, 399-408). [15] (ff. 197ᵛ-202ᵛ) homilia 89 in Matthaeum, εἰς τὴν θεόσομον ταφὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ cod., ut in codice 563, ff. 28-33ᵛ paucissimis mutatis. [16] de Anna sermones quinque (M. 54, 631-676), hoc est (ff. 202ᵛ-211) sermo 1; (ff. 211-217ᵛ) sermo 2; (ff. 217ᵛ-223ᵛ) sermo 3; (ff. 223ᵛ-230) sermo 4; (ff. 230-235ᵛ) sermo 5.

2 **s. Gregorii Nazianzeni** [1] (ff. 236-251) oratio 14, de pauperum amore (M. 35, 857-909); [2] (ff. 251-270ᵛ) oratio 40, in sanctum baptisma (M. 36, 360-425); [3] (ff. 270ᵛ-272) oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396-401).

3 (ff. 272-285ᵛ) vita s. Mariae Aegyptiae ⟨auctore Sophronio⟩ (M. 86, 3697-3725; BHG. 1042).

4 (ff. 286–330ᵛ) vita s. Stephani iunioris ⟨auctore Stephano diacono⟩ (M. 100, 1069–1185; BHG. 1666), *βίος καὶ πολιτεία, ὁμολογία τε καὶ ἄθλησις τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου τοῦ νέου τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρονύμου τοῦ ἀσεβῶς βασιλεύσαντος* cod. De hac vita vide quae scripsit Ch. Diehl, *Une vie de saint de l'époque des empereurs iconoclastes*, in *Comptes-rendus des séances de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres*, Paris, 1915, p. 134–150.

5 (ff. 331–364ᵛ) *μηνὶ ἰανου(αρίῳ) ιζ'*, s. **Athanasii** vita s. Antonii (M. 26, 837–976), *τοῦ — Ἀθανασίου παπα Ἀλεξανδρείας εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν ξένῃ μοναχοὺς* cod.

Insequebatur, testibus *πίνακι* praevio atque indice tempore Leonis X digesto (Vat. gr. 1483, ff. 150–151) s. Ioh. Chrysostomi *ὁμιλία περὶ μετανοίας*.

Codex duabus manibus sese excipientibus (b = ff. 300–330) accurate perscriptus. Constat foliis tribus praeviis atque fasciculis 46 quaternionibus (si excipias 41 foliorum septem, 46 par foliorum) in prima singulorum pagina summa dextrorsum minio signatis; distincti sunt praeterea in prima uniuscuiusque pagina ima sinistrorsum fasc. 1–29 notis *α'-κθ'*, fasc. 30–37 notis *α'-η'*, fasc. 38–41 vero triplici cruce in summo margine. Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro colore exaratae. F. 3ᵛ crux latina maioris formae auro picta, ornamentis rubro et viridi insignita. Ipsius scribae manu supplementa complura (e. g. ff. 17ᵛ. 25ᵛ. 40. 41ᵛ. 42ᵛ. 46ᵛ. 76. 78. 137ᵛ. 146ᵛ. 160. 355ᵛ. 358ᵛ), lemmata (ff. 43. 64. 66); manu posteriore correctiones (ff. 245ᵛ. 331 ss.). Latinae annotationes saec. XV sine pretio in ff. 179. 229ᵛ. 231ᵛ. 296ᵛ. 300. 313ᵛ. 319. 334. Fenestrae apertae in f. 295ʳ·ᵛ, sed nihil deest. Margines exteriores ff. 73. 101. 129. 170. 177. 196. 211. 218. 258. 268. 307. 345 resecti. In f. I additicio, manu saec. XVI, versus duo: *Χαίροις ὁ τὴν γλῶτταν Χρυσοῦς καὶ τὴν καρδίαν*. In sectura inferiore libri clausi *Χρ(υσοστόμ)ου λόγος εἰς Θεόδωρον* (?).

De codice egerunt hagiographi Bollandiani (Catalogus codd. hagg. Bibl. Vaticanae, p. 8).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

567 (olim 297). Saec. XIV, chartac., mm. 223 × 150, ff. 246, linn. 26–30.

Sermones, vitae sanctorum. Praemittitur (f. 1ʳ·ᵛ) *πίναξ* libri.

1 (ff. 2–10ᵛ) **S. Iohannis Chrysostomi** ad Theodorum lapsum sermo 2 (M. 47, 309–316), *τοῦ — Χρυσοστόμου καὶ οἰκουμενικοῦ μεγάλου φωστῆρος λόγος εἰς τὸν αὐτὸν Θεόδωρον* cod.; *λόγος — πρὸς Σταγείριον* in indice.

2 (ff. 11–108) *νοε(μβ)ρ(ίῳ) ιγ'* add. supra, vita s. Ioh. Chrysostomi (M. 114, 1045–1209; BHG. 875); in quattuor *στάσεις* dividitur.

3 (ff. 108v–115) δεκε(μ)βρίῳ κδ' add. supra, **Theodoti Ancyrani** in nativitatem Domini (Schwartz, Concilium universale Ephesenum I 1, 2, p. 73–80; M. 77, 1369–1385), τοῦ — Ἀλεξανδρείας Κυρίλλ(ου) λόγ(ος) εἰς τ(ὴν) γέννησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ cod.; des. βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἀντὶ τούτων κληρονομίαν σχεῖν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ.

4 (ff. 115v–127) **Philothei** patriarchae Constantinopolitani (τοῦ Κοκκίνου add. index) laudatio s. Anysiae (ed. Triantafillis, Συλλογὴ ἑλληνικῶν ἀνεκδότων I, Venetiis 1874, p. 99–114; BHG. 146), Φιλοθέου — πατριάρχου λόγος εἰς τὸν βίον καὶ τὸ μαρτύριον τῆς ἁγίας Ἀνυσίας τῆς ἐν Θεσσαλονικῇ cod.

5 s. **Ioh. Chrysostomi** in Genesim (ff. 127v–135v) hom. 8 (M. 53, 69–76), τοῦ — Χρυσοστόμου ὁμιλία η' ἀπὸ τῆς ἐξαημέρου εἰς τὸ Καὶ εἶπεν — καὶ πάσης τῆς γῆς cod.; (ff. 135v–142v) hom. 9 (M. 76–81).

6 (ff. 143–165v) s. Eustathii et sociorum eius martyrium auctore M e t a p h r a s t a (ed. Van Hoof in Acta Bollandiana III, 1884, p. 66–112, cum supplementis a M. Guidi apud Xenia Romana, 1907, p. 126–128 editis; BHG. 642), μηνὶ σεπτεβρίῳ εἰς τὰς κ' λόγος τοῦ Μεταφραστοῦ εἰς τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων μαρτύρων Εὐσταθίου καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Θεοπίστης καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν Ἀγαπίου καὶ Θεοπίστου cod.

7 (ff. 165v–195) μηνὶ δεκεβρίῳ δεκάτῃ, martyrium s. Menae et sociorum (M. 116, 368–416; BHG. 1271).

8 (ff. 195v–196) **Demetrii Triclinii** versus in tres hierarchas, στίχοι τοῦ Τρικλίνη κῦρ Δημητρίου εἰς τοὺς ἁγίους μεγάλους φωστῆρας καὶ διδασκάλους τῆς οἰκουμένης Βασίλειον τὸν μέγαν, Γρηγόριον τὸν θεολόγον, καὶ Ἰω(άννην) τὸν Χρυσόστομον. Sunt versus duodecasyllabi 32, quorum primus Ὁμοῦ δίκαιον τρεῖς σέβειν ἑωσφόρους, ultimus ἐκ τῆς χθονὸς φέρουσι τοῖς τούτων λόγοις. De auctore vide Krumbacher, *Gesch. d. byzant. Lit.*, p. 554–556.

9 (ff. 196–209v) τῇ κδ' τοῦ νοεμβρίου, martyrium s. Aecaterinae (M. 116, 276–301; BHG. 32). De fontibus operis cf. Rendel Harris, *A new christian Apology*, in *Bulletin of the John Rylands Library* VII, 1923, p. 355–383; Armitage Robinson, *The passion of St. Catharine and the romance of Barlaam and Joasaph*, in *Journal of Theological Studies* XXV, 1924, p. 246–254.

10 μη(νὶ) νοεμβρίῳ κη', commemoratio Symeonis logothetae Metaphrastae. [1] (ff. 210–215) ⟨officium a M. P s e l l o compositum⟩ (Allatius, De Symeonum scriptis diatriba, Parisiis 1664, p. 236–244); [2] (ff. 215–224v) eiusdem Pselli encomium in Metaphrasten, λόγος ἐγκωμιαστικὸς τοῦ αὐτοῦ Ψελλοῦ εἰς τὸν αὐτὸν ἅγιον cod. (op. cit., p. 221–235; M. 114, 184–200; BHG. 1675). *Collatus cum Codice Leonis Allatij manuscripto* notavit editor ipse in principio; in marginibus correctiones eiusdem Allatii.

11 s. Basilii [1] (ff. 224v–225) excerptum ex hom. in ps. 33 (M. 29, 372 A 1–B 6; 32, 1297 B 7–C 11), *τοῦ — Βασιλ(είου) τοῦ μεγάλου κεφάλαιον περὶ μνήμης Θεοῦ* cod. Sequitur (f. 225r-v) *Εὐχὴ εἰς ἀκηδίαν*, quae inc. *Χριστὲ σωτὴρ καὶ Θεός*, des. *τὸν ἀγαθὸν καὶ εὔσπλαγχνον, ὅτι σου — ἀμήν.* [2] (ff. 225v–227v) epistola 44 (M. 32, 360–364 D 3 *καὶ πάντας ἡμᾶς*). [3] (ff. 227v–228) excerptum ex hom. in martyrem Iulittam inde a vv. *Καθεζόμενος ἐπὶ τραπέζης* usque ad vv. *ἀνάγκη εἶναι καὶ τὰ ἐνύπνια* (M. 31, 244 A 15–D 5). [4] (ff. 228r-v) epistola ad Urbicium usque ad vv. *ὅτι μηδενὸς ἐπιθυμεῖ* (Maius, Nova Patrum Bibliotheca III, 449, 1–10), *τοῦ αὐτοῦ περὶ ἐγκρατείας* cod.

12 (ff. 228v–229v) ⟨**Anastasii Sinaitae**⟩ quaestio 3 ab editione (M. 89, 352–358) paullo diversa.

13 (ff. 230–244) *ἰαννουαρίῳ λ'*, **Iohannis Euchaitorum** sermo in tres hierarchas (ed. de Lagarde, Gottingae 1882, p. 106–119; BHG. 747).

14 *Σοφίας Σολομῶντος ἀναγνώσματα* tria, nempe (f. 244) Sap. 3, 1–9; (f. 244v) Sap. 5, 15–6, 3; (f. 245r-v) sententiae variae ex Proverbiis et Sapientia desumptae; prima Prov. 10, 31a, ultima Sap. 9, 14.

F. 245v imo, litteris rubris, h o r t a t i o ad animam peccatricem (*Μετανόησον, ψυχὴ ταλαίπωρε — παρρησίαν τῆς καρδίας μου ἐσκότισεν*), cui convenit ni fallor monitio brevissima f. 229v imi († *ἐγγὺς τὸ τέλος ὅρα θυμῶν, ἑτοιμαζέσθω πρὸς μάστιγας*).

Codicem efficiunt fasciculi triginta quaterniones (si excipias primum senionem) in ultima singulorum pagina signati, atque folia duo in extremis addita (ff. 1. 246). Inscriptiones, litterae initiales maximae rubro colore exaratae. F. 135v vultus virilis litteram O effingens. F. 11 ornamentum ex elementis alphabeti arabici confectum. Officinarum chartariarum signa: circuli duo linea recta divisi et coniuncti (cf. Briquet 3200), flos quidam (cf. Briquet 7373), arcuballista (Briquet 798). F. 1v litteris inter se colligatis: † *ὁ λογωθέτης τῆς ἁγιωτάτης ἐδ...* F. 246v conscribillationes nullius momenti lingua infimae graecitatis. F. 1 *N̄ 42* (quem numerum obtegebat frustum chartae notam *157* exhibens a nobis deglutinatum et in membrana opposita sepositum) *3 Plu.* Tabulae anteriori aversae agglutinatus est syllabus anno 1550 posterior *Chrysost. sermo ad Theodor(um) lapsum.* | *157.* In f. 1 imo *797. v.* | *567. n.*

Inter libros Sixti IV codex fortasse recensitus est (Müntz et Fabre, *La Bibliothèque...*, p. 246: « Vita B. Johannis Chrisostomi sine nomine auctoris, et Philothei sermones de Laudibus Sanctorum quorumdam. Ex papiro in nigro »; cf. p. 317). In sectura inferiore libri clausi: *Ὁ ἁγ.* ☧ *εἰ(ς) Θεο...* | *τοῦ Μεταφραστοῦ λόγοι καὶ βί...* De codice egerunt hagiographi Bollandiani (Catalogus codd. hagg. Bibl. Vaticanae, 1899, p. 8-9).

In tabulis corio obscuro obductis, fibulis olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedulae saec. XVIII cum nota rubra *567.*

568 (olim 379). Saec. XI, membran. (ff. I. 1-13. 276 chart. saec. XIV), mm. 302×246, ff. II (1 add.). 276, coll. 2, linn. 29.

S. Iohannis Chrysostomi opera varia, s. Basilii homilia. Praemittitur (f. II^{r-v}) πιναξ libri.

1 S. Ioh. Chrysostomi [1] (ff. 1-39) ad Theodorum lapsum paraenesis 1 (M. 47, 277-308), *πρὸς Θεόδωρον ἐκπεσόντα καὶ περὶ μετανοίας* cod., *λόγος παραινετικὸς ἐν εἴδει ἐπιστολῆς εἰς Θεόδωρον ἀσκητὴν ἐκπεσόντα* in indice. [2] (ff. 39-58) ad Olympiadem epistola 2 (M. 52, 556-572). [3] (ff. 58-79^v) ad Demetrium, de compunctione ⟨liber I⟩ (M. 47, 393-410). [4] (ff. 79^v-109^v) ad Stagirium a daemone vexatum liber I (M. 47, 423-448), *τοῦ αὐτοῦ λόγος — ἐπὶ συμφέρον τι τοῦ ἀνθρώπου* cod. fere ut in cod. 536, f. 216. [5] (ff. 110-119) ad Theodorum lapsum paraenesis 2 (M. 47, 309-316), *πρὸς τὸν αὐτὸν Θεόδωρον ἐκπεσόντα παραινετικὸς ἐν εἴδει ἐπιστολῆς* cod. [6] *ς'-η'*, in Annam sermones tres (M. 54, 643 ss.), hoc est (ff. 119-131^v) sermo 2; (ff. 131^v-143^v) sermo 4; (ff. 143^v-153) sermo 5. [7] *θ'. ι'*, in illud [Rom. 16,3] *Salutate Aquilam et Priscillam* (M. 51, 187-208), nempe (ff. 153-164) sermo 1; (ff. 164-180) sermo 2. [8] (ff. 180-190^v) *ια'*, in beatum Philogonium (M. 48, 747-756). [9] (ff. 190^v-203^v) hom. 8 in ep. ad Thessalonicenses (M. 62, 439-446), *λόγος ιβ', τοῦ — Χρυσοστόμου εἰς τὸ τοῦ ἀποστόλου ῥητόν Τοῦτο γὰρ ὑμῖν — τοὺς κοιμηθέντας* cod.; post vv. *ἐπὶ καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἀνέβη* (M. 446, 32) longior inseritur (ff. 200, l. 24 — 203^v, 20) expositio de iudicio et gehenna, quae inc. *Πάντων γὰρ ἐξέτασις ἔσται ἀκριβής*, des. *καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐπιτυχεῖν.* [10] (ff. 204-230^v) *ιγ'*, quod nemo laeditur nisi a seipso (M. 52, 459 ss.); titulus (*ἐπιστολὴ γραφεῖσα ἀπὸ Κουκουσοῦ τῆς Κιλικίας πρὸς τὴν μακαρίαν Ὀλυμπιάδα*) abrasus est; des. *τοῦτον παραβλάψαι δυνήσονται* (M. 480, 6). [11] *λόγοι ιδ'* et *ιε'* scilicet (ff. 230^v-238) epistola 1 (M. 52, 549 ss.), *εἰς τὴν μακαρίαν Ὀλυμπιάδα* cod.; des. in vv. *αἰδεσιμωτάτη καὶ θεοφιλεστάτη* (M. 555, l. 5 ab imo); (ff. 238^v-251) epistola 3; desiderantur vv. *ὅτε ἀπὸ κουρᾶς τῶν ἀρνῶν — καὶ διαλελυμένον βίον* (M. 579, 21-586, 1) uno fasciculo post f. 246^v perdito.

2 (ff. 251^v-260^v) *ις'*, **s. Basilii** homilia exhortatoria in sanctum baptisma (M. 31, 424-444).

3 (ff. 261-276) **s. Iohannis Chrysostomi** de resurrectione mortuorum (M. 50, 417ter ss.); desinit in M. 432, 15 *νοσήματα ἀπελάσαι σαρκὸς καὶ ἁμαρτιῶν*; omittitur in *πίνακι*.

In f. I praevio tabula chronologica (*ἀποκρέω*, cycli solaris et lunaris, pascha legale, pascha dominicum, initium ieiunii ss. Apostolorum) ad annos 1428-1446 pertinens. In marginibus ext. et inf. f. 1 et in f. 1^v methodus

inveniendi indictionem, cyclos solarem et lunarem, pascha legale, pascha dominicum (inc. Εἰ βούλει τὴν ἐνισταμένην εὑρεῖν ἰνδικτιῶνα, des. τὸ νομικὸν φέρει πάσχα δια παντός).

Liber a duabus manibus (b, ff. 261–275) videtur absolutus fuisse, fasciculis 38 in prima uniuscuiusque pagina sinistrorsum signatis (cf. vestigium notae in f. 130) olim constitisse. Deciderunt folia 13 ex fasciculis duobus prioribus atque folium supremum, in quorum locum totidem chartae suffectae sunt (ff. 1–13. 276), fasc. 34 (post f. 246ᵛ); supersunt igitur de codice originali, praeter indicem f. II, fasciculi triginta quinque (ff. 14–275) γ'-λη' ut opinor olim notati, quaterniones, si excipias ιβ' et ις' biniones, ιγ'. ιε'. κ' terniones, λα' foliorum septem, λη' membranarum hodie quinque (ff. 271–275).

Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro colore exaratae. Ipsius scribae manu additamenta in ff. 125ᵛ. 254ᵛ. 264ᵛ, obiectionum significationes in ff. 89. 90. 104ᵛ. 139. 141. 159ᵛ. 196. 199ᵛ. 201ᵛ. 202ᵛ. 211ᵛ. 218ᵛ. 220ᵛ; manu posteriore emendationes atque supplementa in foliis duodecim prioribus fere singulis.

Officinarum chartariarum signa circuli duo linea recta in crucem desinente divisi et coniuncti, illi (f. I) modulo grandiore (Briquet 3189), hi autem (ff. 1–13) modulo minore (cf. Briquet 3175).

F. 262ᵛ ad oram marg. ext. manu saec. XIII: *pa(ri?) d(omino) tres chier conpere.* F. Iᵛ notitia de morte Iohannis VII Palaeologo, die 22 sept. 1408 in Thessalonica interventa: † ἐκοιμήθ(η) ὁ ἅγιος Ἰω(άννης) ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Θεσσαλονίκ(η) σεπτευβρίω κβ, ἡμερα παρασκευῇ, ἔτει ,ςω ϡω ιζω (ζ ex ς) ἰνδος β' (ex α). καὶ αἰωνία του η μνήμη καὶ ἡ ευχὴ του η ἁγία μεθ' ημῶν τῶν δούλων αὐτοῦ: ἀμὴν. ἀμὴν. ἀμὴν: Γέωργ(ιος) Λάσκαρις ο Λεοντάρης (*Studi bizantini* II, Roma 1927, p. 242; cf. probationes pennae in f. II: ὦ χριστὲ βοήθει τῶ σω δούλω Ιω(αννη) τῶ ὑπερτιμω, inferius Γεωρ.). F. I imo lineae duae lingua graecitatis infimae manuque rudissima perscriptae, ex quibus proprium nomen ὁ παπας Θεοκτιστος tantum retinui.

F. 276 nota possessoris: ἡ παροῦσα βίβλος ὑπαρχ(ει) μονῆς των Μαγγάν(ων?). Margines plures olim resecti tempore ut videtur quo folia quae perierant suppleta sunt, laciniis chartaceis refecti. F. Iᵛ manu saec. XV: *Varij s(er)mones. b. Jo. Chrisostomj | et unus* (*G. Nissenj* cancell.) *Mag(n)i Basilij.*

Foliorum enumeratio arabica duplex: una ad angulum exteriorem quae ff. 3. 82. 100. 108 omittit, alia inferius apposita, quam secuti sumus. In sectura inferiore libri clausi litterae *LL.*

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

569 (olim 389). Anno 1350 circa (cf. f. 340), chartac., mm. 245 × 173, ff. I (add.). 407 (+ 377ᵃ), linn. 25–32, in duas partes (II = ff. 211 ss.) recens dispertitus.

S. Iohannis Chrysostomi opera nonnulla ex exemplari turbato descripta. Praemittitur (f. 1) index. ¹ de sacerdotio (M. 48, 623–692), hoc est (ff. 2–13) liber I sine summario; (ff. 13–25) liber II; (ff. 25–55) liber III; (ff. 56–67ᵛ) liber IV; in locum vv. Θεοῦ] μὴ βουλομένου — ἐμὸς ὁ λόγος ἀλλ'

αὐτοῦ (M. 668, 2-671, 21) inseritur (ff. 65v, 10-66v, l. 2 ab imo) ⟨expositio de caritate mutua⟩ (inc. abrupte *τοιαύτας αἱρέσεις ἀλλὰ μετὰ*, des. *μείζονα ταύτης οὐκ ἔστιν*) ex alio opere desumpta; (ff. 67v-74) liber V; (ff. 74-89v) liber VI. In fine: *τετέλεσται σὺν Θεῷ τὰ περὶ ἱερωσύνης τοῦ Χρυσοστόμου ἐν λόγοις ἕξ*. [2] (ff. 89v-131v) ad eos qui scandalizati sunt (M. 52, 479-528), *κεφάλ(αια) κδ'* add. manus recentior; capitulorum lemmata rubro colore inscripta sunt (*α' Ὅτι ἀναγκαῖον εἰπεῖν τὴν αἰτίαν ἀφ' ἧς τὸ σκάνδαλον ἐτέχθη, κδ' Ὅτι οἱ ταῦτα παρανομήσαντες καὶ ἐντεῦθεν ἤδη δίκην διδόασι*); absunt suo loco (f. 105v, 3) vv. *ἐλευ]θερίαν τῆς δόξης — ἑρμηνευθῆναι* (M. 496, 3-498, 25), quae inferius (ff. 137v, l. 13 ab imo-140, 26) irrepserunt; des. *ταῖς ἀμοιβαῖς νικᾷ* (M. 528, 19), ab editione haud semel discrepat. [3] (ff. 132-159) ad Theodorum lapsum paraenesis 1 (M. 47, 277-308), *λόγος παραινετικὸς ἐν εἴδει ἐπιστολῆς εἰς Θεόδωρον ἀσκητὴν ἐκπεσόντα* cod.; desiderantur (f. 140, 26) vv. *τὸ διάδημα, οὔτε ἡ ἀλουργὶς — καὶ τίς οὕτως ἀνοη* | (M. 283, l. 13 ab imo-290, 32) atque (f. 141v, 7) illa *τῆς κτίσεως ἁπάσης — τὴν γέενναν αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ* (M. 291, 37-292, 41). [4] (ff. 159-166v) ad Stagirium a daemone vexatum liber I (M. 47, 423 ss.); ut in codice 536, f. 216 inscribitur, des. in vv. *καὶ ἀπαλλαγῆναι τέλεον* (M. 432, 13). [5] (ff. 167-173) Theodori responsum ad Ioh. Chrysostomum * (M. 48, 1063-1066), *ἀντίγραφον ὁ ἐκπεπτωκὼς* cod. [6] (ff. 174-184v) in inscriptionem altaris et in nuper illuminatos (M. 51, 66-76), *εἰς τὸ μὴ παρατρέχειν — νεοφωτίστους* cod. [7] (ff. 184v-194v) ⟨**s. Ephraem**⟩ de patientia et consummatione huius saeculi (Assemanus [graece e latine] III, 93-104; cf. M. 63, 937-942); inscribitur sub nomine Ioh. Chrysost. ut in editione B. de Montfaucon, omittit vv. *ὑπάρχειν ἡμᾶς διδόντας λόγον — ποταποὺς δεῖ* (96 A 6-C 6). Homiliae quinque subsequentes (ff. 195-221) ex locis genuinis s. Ioh. Chrysostomi in Iohannem confectae sunt, aliis tamen insertis qui videntur alieni. [8] (ff. 195-201v) s. **Ioh. Chrysostomi** (?) *λόγος ὅτι οὐ δεῖ γελᾶν καὶ τρυφᾶν, ἀλλὰ πάντοτε πενθεῖν τὰς οἰκίας ἁμαρτίας, καὶ περὶ τοῦ ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἐν φυλακαῖς καὶ εὖ ποιεῖν καλούς τε καὶ κακούς*; ex homilia 38 (M. 59, 211) desumpta sunt initium (*Δεινὸν ἡ ἁμαρτία — φέρειν πᾶσαν πληγήν*: M. 212, 24 ab imo) atque conclusio (*Ταῦτα οὖν ἐννοήσαντες κ. τ. λ.* M. 220, 17 ss.); quae in medio perscripta sunt (ff. 196, 22-201v, 3: *Τοῦτο γάρ ἐστιν Χριστοῦ εἶναι καὶ μαθητὴν — πειρασμὸς καὶ θλίψεις ἐπικειμένη*) sancti doctoris videntur indigna. [9] (ff. 202-206) *Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος ὅτι δεῖ τὸν μετανοοῦντα μὴ μόνον ἐν τῇ πράξει μετανοεῖν καὶ ἀφίστασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ γνώμῃ καὶ τὰ ἐναντία ποιεῖν ὧν ἥμαρτεν*; ex homilia 39 desumptum est initium (*Πολλῆς ἡμῖν δεῖ τῆς σπουδῆς — ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν*: M. 219, l. 13 ab imo); quae subsequuntur (f. 202v, 5 ss. *Μετανοήσωμεν*

δεῖ ἐπὶ τοῖς οἰκείοις ἁμαρτήμασιν — νήψωμεν ἵνα ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ χρόνῳ καμόντες ὀλίγον τῶν ἀθανάτων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν χάριτι κ. τ. λ.) magnam partem ex hom. 34 (M. 196 γ'–198) deprompta sunt. [10] (ff. 206v–210v) *Ἰωάννου τοῦ Χρ. καὶ οἰκουμενικοῦ διδασκάλου λόγος περὶ ἁμαρτίας καὶ τῆς μελλούσης ἀτελευτήτου κολάσεως, καὶ περὶ πορνείας καὶ μοιχείας, καὶ ὅτι μυχεία ἐστὶ τὸ τὸν ἔχοντα γαμετὴν ἑτέρα προσφθαρεῖναι, καὶ περὶ Χριστοῦ καὶ πορνικοῦ ἔρωτος*; initium (*Τὸ προσηνὲς καὶ λεῖον — καθικέσθαι νωθείας*) ex hom. 44 prologo (M. 247–l. 17 ab imo) desumitur; in ff. 208, 20–209v, 5 inseritur excerptum ex hom. 63 inde a vv. *διώκετε, καὶ τὸν ἁγιασμὸν* usque ad vv. *ἰδεῖν τὸν Χριστόν* (M. 352, l. 2 ab imo–354, 35); des. *ἑαυτοὺς μεταγάγωμεν ἵνα καὶ τῆς βασιλείας ἀπολαύσωμεν χάριτι κ. τ. λ.*; [11] (ff. 211–214) *τοῦ — Χρυσοστόμου λόγος περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ ὅτι κρεῖττον μῆ ηλέην* (= *μὴ ἐλεεῖν*) *ἤπερ ἐξ αδικίας καὶ πλεονεξίας, καὶ ὅτι δεῖ εκκλίνειν ἀπὸ κακοῦ καὶ οὕτως ποιεῖν τὸ ἀγαθόν, καὶ ὅτι ἀδιάφορον ἀνίπτοις χερσὶν κοινωνεῖν*; ex homilia 67 desumitur initium (*Γλυκὺς ὁ παρὼν βίος — ἀπολύσομεν τῶν παρόντων*: M. 369, l. 14 ab imo); quae sequuntur (f. 211, l. 10 ab imo–212v, 17) ex homilia 73 deprompta sunt (M. 398–400 γ'); alia addita sunt, quae inc. *Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς διαναστῶμεν*, des. *τῶν οὐρανῶν βασιλείαν ἀπελθεῖν χάριτι κ. τ. λ.* [12] (ff. 214v–221) *τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ φιλοχρηματίας, καὶ περὶ πλουσίων καὶ φιλαργύρων, καὶ διὰ τί εἴρηται ἠδωλολάτρεια ἡ φιλαργυρία. καὶ περὶ ἐλεημοσύνης καὶ μετανοίας*. Inc. *Ἀγαπητοί, ἀκολουθήσωμεν ἀγαθῷ δεσπότῃ*, des. *καὶ λόγων ὑπερβαινόντων καὶ νοῦν, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι κ. τ. λ.*; in ff. 217v, 15–219, 20 inseritur locus hom. 65 (M. 363 γ'–364, l. 3 ab imo). [13] (ff. 221–235v) in parabolam decem millium talentorum debitoris (M. 51, 17–30), *λόγος εἰς τὴν παραβολὴν — ἀπαιτοῦντος* cod. [14] (ff. 236–250) in dictum apostoli [Rom. 7, 19] *Non quod volo facio* * (M. 59, 663–674). [15] (ff. 250–261v) de sancta et consubstantiali trinitate * (M. 48, 1087–1096). [16] (ff. 262–273) catechesis ⟨II⟩ ad illuminandos (M. 49, 231–240). [17] (ff. 273v–282) in hoc apostolicum dictum [2 Cor. 11, 1] *Utinam sustineretis modicum* (M. 51, 301–310). [18] (ff. 282v–292) de Lazaro concio 5 (M. 48, 1017–1026), *εἰς τὸ ῥητὸν — μὴ λυπῆσθε ὡς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα* cod. [19] (ff. 292v–302v) hom. 8 in ep. I ad Thessalonicenses (M. 62, 439–446), *εἰς τὸ ῥητὸν ἀποστόλου Τοῦτο γὰρ — κοιμηθέντας* cod.; inseritur (ff. 299v, l. 8 ab imo–302v, 19) expositio ⟨de iudicio et gehenna⟩ ut in cod. 568, ff. 200–203v. [20] (ff. 303–314) de Lazaro concio 7 (M. 48, 1043–1054). [21] (ff. 314v–326) de perfecta caritate (M. 52, 279–290), *λόγος περὶ ἀγάπης τελείας — ἀνταποδόσεως, καὶ περὶ τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας* cod. [22] (ff. 326–330v) hom. 31 in ep. ad Hebraeos (M. 63, 213–218), *λόγος εἰς τὸ Εἰρήνην — κύριον*,

καὶ περὶ μετανοίας καὶ ἐλεημοσύνης cod.; post vv. *ἐκ τῆς συνεχείας ἀνύσωμεν* (M. 218, 42) legitur amplior paraenesis (ff. 330^{v}, 15–335^{v}) ⟨de domo caelesti, de eleemosyna, de iudicio⟩, quae inc. *Ναὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ*, des. *τῶν ὑπερβαινόντων τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.* [23] (ff. 336–339^{v}) in illud [Luc. 12, 16] ***Hominis cuiusdam divitis uberes****. Inc. *Οἱ μὲν τέκτονες ἢ ῥυκάνη ἢ σκεπάρνη*, des. *ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται, ἐν Χριστῷ κ. τ. λ.* [24] (ff. 341–349) de Davide et Saule hom. 2 (M. 54, 687–694, 28 *εἰς παραμυθίας ὑπόθεσιν ἔλαβεν*). Sequitur, nulla facta distinctione, [25] expositio in ps. 7 hac ratione [a] (ff. 349, 8–355, 23) inde a vv. *Ἐπεὶ καὶ ὁ Χουσὶ] τότε ἐκεῖνος* (M. 55, 82, 6) usque ad illa *τὴν τελευτὴν μνημονεύεσθαι* (M. 88, 9), [b] (ff. 355, 23–356^{v}, 6) inde a vv. *αὐτοῖς ἐπιπηδῆσαι* usque ad illa *Θεοῦ συμμαχίαν ἀναμένοντα* (M. 80, l. 6 ab imo–82, 5), [c] (ff. 356^{v}, 6–357^{v}, l. 7 ab imo) inde a vv. *Ἐπεὶ καὶ τοὺς πένητας* usque ad illa *τὴν κακίαν φεύγῃ* (M. 92, 17–93, 35), [d] (ff. 357^{v}, l. 7 ab imo–359, 13) inde a vv. *τότε μάλιστα ὄψει* usque ad illa *καταστρέψαι δύναται, λέγεται* (M. 96, 10–97, 29), [e] (ff. 359, 13–365) inde a vv. *Εἶπεν ὅτι παρεσκεύασται* usque ad finem (M. 100, 1–106). [26] (ff. 365^{v}–377^{v}) in illud [2 Cor. 12, 9] ***Sufficit tibi gratia mea**** (M. 59, 507–516). [27] (ff. 378–393) ad viduam iuniorem (M. 48, 599–610). [28] (ff. 393^{v}–407) de non iterando coniugio (M. 48, 609–620); omittitur doxologia. In indice praevio additus est *λδʹ λόγως εἰς κημιθέντα* (!).

Liber constat fasciculis 49 hoc ordine sese excipientes: [a] (ff. 1–55) fasciculi septem quaterniones, excepto ultimo foliorum septem; [b] (ff. 56–166) fasciculi undecim, — ex quibus quinque primi quaterniones, quinque sequentes seniones, undecimus foliorum undecim —, in prima singulorum pagina dextrorsum signati; [c] (ff. 167–173) folia septem; [d] (ff. 174–377^{a}) fasciculi viginti sex quaterniones (si excipias 13 et 26 terniones, 14 quinionem, 21 hodie foliorum septem) in prima singulorum pagina ⟨αʹ-κϛʹ⟩ signati; [e] (ff. 378–407) fasciculi tres quaterniones et unus ternio. A duobus scribis in insula Cypro exaratus est (I, ff. 2–55 [a], 167–173^{v} [c], 378–407^{v} [e]; II, ff. 56–166^{v} [b], 174–377^{v} [d]); huius alterius manu subscriptiones duae fere eaedem in f. 340; una minio exarata est: *† αὔτη ἡ βίβλος ἐτελιώθι δια χειρὸς καμοῦ Νικ(ο)λ(άου) υἱοῦ Ἰακώβου, υἱοῦ Γεωργ(ίου), υἱοῦ Ἰωάννου, υἱοῦ τοῦ Οὔρρη τοῦ Ἱεροσωλυμίτου. ἡπία βίβλο(ς) ἐγράφη εἰς τὸ χωρίον τὸ λεγόμενον Ἄλσος, εἰστόντα μου πακτονάρις τοῦ αὐτοῦ χωρίου, εἰς τὴν ἐνχρονίαν ⟨,α⟩τμηʹ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν αὐτὴν ἐνχρονίαν ἦτο τὸ θανατικὸν τὸ μ(έ)γ(α) εἰς τὴν Κύπρον* (an. 1348). *ὅσοι δὲ ἀναγινώσκετ(ε) εἰς τ(ὸ) αὐτὸ βιβλίον εὔχεσθαι περὶ ἡμοῦ*; alia atramento: *† αὔτη ἡ βίβλος ἐγράφη ὑπὸ χειρὸς καμοῦ Νικολάου — Ἱεροσωλυμίτου μηνὶ δεκεμβρίῳ εἰς τ(ὴν) κδʹ ἐνχρονίας τοῦ Χριστοῦ ⟨,α⟩τνβʹ* (an. 1352) *εἰς τὸ χωρίον — πακτονάρις εἰς τὸ αὐτὸν χωρίον, εἰς τὴν ἐσχάτην ἐνχρονίαν τοῦ πάκτου μου: ἔυχεσθαι περι αὐτοῦ* (cf. Vogel-Gardthausen, *Die griechische Schreiber*..., p. 348, ubi legitur: *εἰς τὸν Ταμουπάκτον ὄρος τοῦ αὐτοῦ*...).

Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro colore exaratae. Ipsius scribae manu supplementa nonnulla (e. g. ff. 225^{v}. 242. 243^{v}. 244^{v}. 245. 268^{v}. 277. 279^{v}. 285. 289. 293);

alia manu correctiones in ff. 222v-224. Aetate recentiore fasciculi signati sunt α'–να', notis κδ'–λζ' omissis.

Codex non longe, ut videtur, a loco quo scriptus est, acquisitus (f. 1v: *Laudiuius hu(n)c in graecia leucosiae emit olim*; cf. cod. 457). In ff. 174. 185. 202. 206v. 211. 214v annotatio latina *legi*. Folia complura humore atque blattis laesa chartis translucidis refecta sunt. Ff. 55v. 173v. 261v. 340v. 377v–377av plus minus tota vacant scriptura. F. I manu saec. XVI *Chrysostomus de dignitate sacerdotali cu(m) alijs*; inferius syllabus anno 1550 posterior *Io: Chrys: de sacerdotio | et alia eiusdem.* | . *389.*

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

570 (olim 388). Saec. XI, membran., mm. 325 × 265, ff. 388, coll. 2, linn. 31.

S. Iohannis Chrysostomi opera varia, praemisso indice (f. 1r-v). [1] de sacerdotio (M. 48, 623-692), hoc est (ff. 2–9v) liber I sine summario; (ff. 9v–18) liber II; (ff. 18–37v) liber III; (ff. 37v–50) liber IV; (ff. 50v–55v) liber V; (ff. 55v–70) liber VI. In fine: *Τετέλεστ(αι) σὺν Θεῷ τὰ πε(ρὶ) ἱερω(σύνης) τοῦ Χρ(υσοστόμου) ἐν λόγοις ἕξ.* [2] d e I n c o m p r e h e n s i b i l i sermones VIII (M. 48, 701 ss.), hoc est (ff. 70v–78) sermo 1, *πρὸς Ἀνομοίους ἀπόντος τοῦ ἐπισκόπου λόγος πρῶτος* cod.; (ff. 78–88) sermo 2, *πρὸ πολλῶν ἡμερῶν πρὸς Ἀνομοίους, εἶτα πρὸς Ἰουδαίους, εἶτα σιγήσας — μαρτύρων γενομένων πολλῶν, νῦν πάλιν πρὸς Ἀνομοίους κ. τ. λ.*; (ff. 88v–97v) sermo 3; (ff. 97v–107) sermo 4; (ff. 107–118) sermo 5; (ff. 118–124v) sermo 11, *τοῦ αὐτοῦ. ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς Ἀνομύους λόγος ς'* cod.; (ff. 124v–136v) sermo 7; (ff. 136v–146) sermo 8, *κατὰ αἱρετικῶν, καὶ εἰς τὴν αἴτησιν — Ζεβεδαίου* cod. In fine distichon († *Σιγᾶν πέπεικε τὴν θρασύστομον φρένα Τὸ χρυσόρειθρον τῶν νοημάτων στόμα: —*). [3] a d v e r s u s I u d a e o s sermones VI (M. 48, 843 ss.), nempe (ff. 146v–161) sermo 1 ut in codice 536, f. 106 inscriptus; (ff. 161–172v) sermo 4, *β'* cod.; (ff. 172v–195v) sermo 5, *γ'* cod.; (ff. 195v–208v) sermo 6, *τῇ προτεραίᾳ — ταύτην εἶπεν τὴν διάλεξιν. λόγος δ'* cod.; (ff. 208v–220v) sermo 7, *λόγος ε'* cod.; (ff. 220v–238) sermo 8, *λόγος ε'* cod. In f. 238v distichon: († *Ἔστη τὸ χρυσοῦν ῥεῦμα τῶν διδαγμάτων Κατακλύσαν φρύαγμα τῶν χριστοκτόνων*). [4] d e L a z a r o conciones VI (M. 48) hoc ordine: (ff. 238v–249v) concio 7; (ff. 249v–268v) concio 1; (ff. 269–279) concio 2; (ff. 279v–295v) concio 3; (ff. 296–307) concio 4; (ff. 307v–317v) concio 5, *εἰς τὸ ῥητὸν — ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ἵνα μὴ λυπῆσθε ὡς καὶ οἱ λοιποί* cod. [5] in illud [Is. 6, 1] *Vidi Dominum* homiliae VI (M. 56, 97–142), nempe (ff. 317v–328) hom. 1; (ff. 328–333) hom. 2; (ff. 333–341) hom. 3; (ff. 341v–351) hom. 4; (ff. 351–357) hom. 5;

(ff. 357–363ᵛ) hom. 6. [6] (ff. 364–378) τῇ παρα(σκευῇ) τῶν βαΐων, in parabolam decem millium talentorum debitoris (M. 51, 17–30). [7] (ff. 378–388ᵛ) de diabolo tentatore homilia 3 (M. 49, 263–274).

Codex accurate descriptus. Constat fasciculis quaternionibus quadraginta octo in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis, quibus addita sunt folium unum indicem praevium continens atque folia tria in fine. Πύλαι (ff. 2. 70ᵛ. 146ᵛ. 238ᵛ. 317ᵛ. 364), ornatus et litterae initiales uniuscuisque sermonis maximae auro variisque coloribus pictae, inscriptiones auro et minio. Ipsius scribae manu supplementa (ff. 119ᵛ. 149. 173ᵛ. 269. 284. 288ᵛ. 300. 308). Aetate longe posteriore fasciculi litteris slavicis in prima pagina notati sunt. F. 383 blattis perterebratum non sine magno textus detrimento; in f. 388ᵛ manu rudi saec. XIV–XV: † κύριε βοήθ(ει) τῷ δούλῳ σου Μεθοδίῳ.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

571 (olim 390). Saec. XIV ex., chartac., mm. 290×215, ff. II. 249, linn. 28–29.

S. Iohannis Chrysostomi opera varia. Praemittitur (ff. Iʳ·ᵛ) πίναξ ἀκριβὴς τοῦ παρόντος βιβλίου. [1] (ff. 1–15ᵛ) ad Demetrium, de compunctione liber I (M. 47, 393–410); omittitur doxologia; (ff. 15ᵛ–26) ad Stelechium, de compunctione liber II (M. 411–422). [2] adversus oppugnatores vitae monasticae (M. 47, 319 ss.), nempe (ff. 26–36ᵛ) liber I; (ff. 37–52ᵛ) liber II; (ff. 52ᵛ–88ᵛ) liber III. [3] ad Theodorum lapsum (M. 47, 277 ss.), hoc est (ff. 88ᵛ–118) paraenesis I; (ff. 118–123ᵛ) paraenesis II. [4] ad Stagirium a daemone vexatum (M. 47, 423 ss.), nempe (ff. 123ᵛ–143) liber I, παραινετικὸς πρὸς Σταγείριον cod.; (ff. 143–163) liber II; (ff. 163–183) liber III. [5] (ff. 183–187ᵛ) de coemeterio et cruce (M. 49, 393–398), εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν λεχθεὶς ἐν τῷ κοιμητηρίῳ cod. [6] (ff. 187ᵛ–188) sermo catecheticus in Pascha * (M. 59, 721–724), εἰς τὸν ἀσπασμόν cod. [7] (ff. 191–199ᵛ) ad viduam iuniorem (M. 48, 599–610). [8] (ff. 199ᵛ–207ᵛ) de non iterando coniugio (M. 48, 609–620); omittitur doxologia. [9] (ff. 207ᵛ–225ᵛ) adversus eos qui apud se habent virgines subintroductas (M. 47, 495–514). [10] (ff. 225ᵛ–240) quod regulares feminae viris cohabitare non debeant (M. 47, 513–532); omittitur doxologia. [11] (ff. 240–248) ad illuminandos catechesis secunda (M. 49, 231–240).

Partes duae a scribis duobus coaevis exaratae, in unum conflatae (I, ff. 1–190; II, ff. 191–249). Priorem efficiunt fasciculi viginti quattuor quaterniones, excepto 24 ternione, in prima et ultima singulorum pagina ima media signati; alteram fasciculi octo quaterniones in prima uniuscuisque pagina ima dextrorsum notati, atque folia tria; addita sunt folia duo in principio (I. II). Inscriptiones, litterae initiales maximae et maiores

rubro colore descriptae. Emendationes brevissimae in ff. 52v et 102v. Officinarum chartariarum signa: securis (cf. Briquet 7498), trimontium cum cruce desuper (Briquet 11669), circuli duo linea recta in stellas desinente separati (Briquet 3230), fructus quidam (cf. Briquet 7373), arcuballista (Briquet 706). Ff. 189. 190. 248. 249 plus minus scriptura vacant.

In f. Iv notae chronologicae quattuor: [a] † ἔτους ͵ςωοη', ἰνδ(ικτιῶν)ος η', κύκλ. (ἡλίου) ιη', κύκλ. (σελήν)ης ιθ' (= ann. 1369–1370) ἦλθεν ὁ θάνατος τοῦ Οὔγκλεσι (Ioh. Unglesis despotae Serbiae, ni fallor): — [b] † τοῦ αὐτοῦ ἰανουαρίου μηνὸς ἡμέρα β^x ὥρ(α) γ^η τῆς ἡμέρας ἐγένετο ἔκληψις τοῦ ἰλήου, ἔτους ͵ςωϞβ', ἰνδ(ικτιῶν)ος ζ^ης, κύκλ. (ἡλίου) δ', κύκλ. (σελήν)ης ιδ' (= ann. 1384): — [c] † τῶ ͵ςϡλβ, κύκλ. (ἡλίου) ις', κύκλ. (σελήνης) ις', φε(βρουαρίου) α^η ἡμέρ(α) τρήτ(η) πρὶν ἀνατέλοντος τοῦ ἡλίου, ὅρας ἡμερα προ του να ξημερόση, ἐφάνη πὴρ κατα ἀνατολὰς ἐπάνο εἰς τὴν Λήμνον μέγαν καὶ φοβερὸν τὴν θέαν (=ann. 1424): — [d] † τῶ ͵ςϡλγ, ἰνδ(ικτιῶν)ος γ', κύκλ. (ἡλίου) ιζ', κύκλ. (σελήνης) ιζ', φε(βρουαρίου) κη' ἡμέρᾳ τετράδη (= ann. 1425) ἐκιμηθη ὁ μέγας ρίγας Βασίληως αὐθεντι Μοσχοβίου (Basilius II Moscoviae rex), γαυρὸς τοῦ Βητέλτου (Witholdi Lithuaniae ducis † 1430).

Liber fuit olim Demetrii Cydonii, qui nomen suum et s. Ioh. Chrysostomi encomium f. 249v addidit (vide G. Mercati, *Notizie di Prochoro*..., p. 157–158). In sectura inferiore libri clausi inscriptio τοῦ ☧...

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

572 (olim 391). Saec. XIV–XV, chart., mm. 220 × 150, ff. 288, linn. 30 circiter, in duas partes dispertitus (II = ff. 163–288).

1 (ff. 1–18) ⟨S. Niphonis visio⟩; inc. mut. λικμή]σονται εἰς ἀφανισμόν, des. τοῦ φοβεροῦ καὶ ἀδεκάστου βήματος, ὅτι πρέπει σοι κ. τ. λ.; eadem fere leguntur in cod. 2086, ff. 123v, l. 14–156.

2 (ff. 18–22v) **s. Ioh. Chrysostomi** * de salute animae (M. 60, 735–738), εἰς τὸν παρόντα μάταιον βίον cod.

3 s. Isaac Syri sermones varii, τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου τοῦ ἀναχωριτοῦ καὶ ἀσκητοῦ λόγοι περὶ ἀποταγῆς καὶ μοναδικῆς πολιτείας (cf. cod. 391, ff. 167 ss.), nempe [1] (ff. 23–32v) sermo 23 sine titulo (ed. altera, Athenis 1895, p. 90–104); [2] (ff. 32v–43) sermo 5 (p. 18–31), λόγος ἕτερος, ὁμιλεῖα β' cod.; [3] (ff. 43–52) sermo 56 (p. 221–232), λόγος ἕτερος, ὁμιλεῖα γ' cod.; [4] (ff. 52–63) sermo 85 (p. 327 ss.), ὁμιλεία δ' cod.; omittuntur vv. ἑσπέρας ἕως πρωῒ — καρπὸν κρυπτὸν ἐν τῇ ψυχῇ (p. 336, 6–337, 28); des. in vv. εἰκονίζονται δι' ἀποκαλύψεων (p. 343, 8); [5] (f. 63r-v) sermo 9 (p. 41–43); [6] (ff. 64v–65v) sermo 51 (p. 209–210); [7] (ff. 65v–67v) sermo 52 (p. 211–213, 17 τοῦ ἐναντιουμένου σοι); [8] (ff. 67v–68) sermo 52 (p. 213–214), τρίτος τρόπος πρὸς τοὺς ἀνδρείους cod.; [9] (ff. 68–71) sermo 54 (p. 214–217, 27 καὶ οὐκ ἀναχωροῦσιν), ἀντήρρησις ἄλλη τοῦ πολέμου cod.; [10] (ff. 71–74) sermo 21 (p. 82–86), κεφάλεον διδάσκων ὑπό τινος — ταπείνωσιν, ὁμειλ(ία) ζ' cod.; [11] (ff. 74–76)

sermo 70 (p. 274–276), ὁμιλ(ία) η' cod.; [12] (ff. 76–77) sermo 10 (p. 43–44); [13] (f. 77r-v) sermo 14 (p. 53), *περὶ τῆς ἐναλλαγῆς — τεταγμένῃ. συμβαίνει γὰρ λυπότης καὶ ψυχικὸς πνιγμός, καὶ ἐξαίφνης χαρὰ καὶ ἀσυνήθεις θερμότης. δόξα τὸ εὐθετοῦντι τὰς ὁδοὺς ἡμῶν, ἀμήν. ὁμιλ(ια) ι'* cod.; [14] (ff. 77v–79) sermo 15 (p. 54–56); [15] (ff. 79–80) sermo 11 (p. 45–46, l. ult. *εἰς ἀθυμίας*); [16] (ff. 80–82v) sermo 22 (p. 87–90); [17] (ff. 82v–85) sermo 2 (p. 8–11); [18] (ff. 85–86) sermo 13 (p. 50–53); [19] (ff. 86–89) sermo 29 (p. 122–126); [20] (ff. 89–90v) sermo 42 (p. 173–175), cui subditur nulla facta distinctione [21] (ff. 90v–93) sermo 55 (p. 218–221); [22] (f. 93r-v) sermo 68 (p. 269–270, 12 *μὴ ῥίψῃς αὐτὰς ἀπὸ σοῦ*); [23] (f. 94r-v) sermo 24 (p. 104–105, 13 *ἐπιβουλῶν ἄνεσιν ἕως ἂν φθάσῃς τὸ κατάλυμα τῆς ταπεινώσεως*); [24] (ff. 94v–96) sermo 16 (p. 56–59); [25] (ff. 96–101v) sermo 26 (p. 109–116) atque (ff. 101v–102) capitulum *περὶ σιωπῆς καὶ ἡσυχίας* (p. 117); [26] (ff. 102–104) sermo 27 (p. 117–119); [27] (ff. 104–106) sermo 46 (p. 190–193, 16); omittuntur vv. *ἐκ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ — τοῦ καρποῦ τῆς ὑπερηφανίας* (192, 21–193, 12); sequuntur (ff. 106–108) sub titulo *περὶ ὑπερηφανίας* supplementa tria, nempe ⟨*περὶ πειρασμῶν*⟩ (p. 193, l. 3 ab imo–194), *περὶ ὑπομονῆς* (p. 194–195), *περὶ μικροψυχίας* (p. 195); [28] (ff. 108–110) sermo 17 (p. 59–63) cum supplemento (f. 110v) *περὶ καθάρσεως* (p. 63–64, 1 *ἐν πάσῃ ὥρᾳ*); [29] (ff. 110v–113) sermo 72 (p. 281–283); ante vv. *Χάρις μετὰ χάριν* (p. 281, l. 5 ab imo) lemma *τοῦ αὐτοῦ περὶ μετανοίας*; [30] (ff. 113–116v) sermo 18 (p. 64–67); [31] (ff. 116v–124) sermo 73 (p. 284–292); [32] (ff. 124–125v) sermo 39 (p. 167–168); [33] (ff. 125v–126) sermo 40 (p. 169–170); [34] (ff. 126–127v) sermo 57 (p. 232–233); [35] (ff. 127v–133v) sermo 58 (p. 234–241); [36] (ff. 133v–134v) sermo 60 (p. 242–244), addito supplemento (ff. 134v–137) *περὶ τῶν προσποιουμένων τὸ βαλικὸν* (!) *σχῆμα* (*Ἡ ἐργασία τῆς καρδίας — ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος*: p. 244, 9–247); [37] (ff. 137–138v) sermo 25 (p. 105–108).

4 (ff. 139–156v) **s. Ephraem** sermo in pulcherrimum Ioseph (Assemanus [graece et latine] II, p. 21–41).

5 **s. Iohannis Chrysostomi*** [1] (ff. 156v–180) *τῇ κυρ(ιακῇ) τῆς τυρι(ν)ῆς*, in principium ieiunii, in exsilium Adami, et de improbis mulieribus (M. 56, 525–538); [2] (ff. 180–183, 16) de paenitentia (M. 60, 765 ss.); post vv. *ἡ δόξα καὶ χάρις* (M. 767, 9 = f. 181v, l. 3 ab imo) ab editione paullo discrepat; post vv. *πορφύρεα σκῆπτρα τῆς Τριάδος ἐρεύγονται* (768, 30), commissura facta (*ἀλλ' ἵνα μὴ μηκοίνων τὸν λόγον βαρὺν τοῖς ἀκροαταῖς διαφαίνειται, ἐπὶ ετέραν ὑπόθεσιν ἀγάγωμεν*), insequitur (ff. 183, l. 9 ab imo–186v) exhortatio ad animam paenitentem, quae inc. *Καιρὸς οὖν ἀνάνηψαι, ὦ ψυχὴ ταπεινή*, des. *τρυφῶντες καὶ σκηρτῶντες καὶ χαίρωντες χαριτι κ. τ. λ.*; [3] (ff. 186v–200)

in psalmum 50 (M. 55, 565-575); [4] (ff. 200-214v) in ea quae supersunt ex quinquagesimo psalmo (M. 55, 574-588) ut in cod. 566, ff. 122-132; [5] (ff. 215-224) de eleemosyna; inc. *Φέρε οὖν ἐπὶ τὴν ἀκολουθεῖαν ἔλθωμεν καὶ τετάρτην ὁδὸν μετανοίας*, des. *ὡς ἔτη καιρὸν ἔχωμεν, ἵνα καὶ τῶν ἐκείνων τύχωμ(εν) ἀγαθῶν, ὧν γένοιτο κ. τ. λ.*

6 (ff. 224v-229) s. **Ephraem** sermo de secundo adventu et de iudicio (Assemanus [graece et latine] III, 273-278, ex hoc codice).

7 (ff. 229v-241) s. **Ioh. Chrysostomi*** sermo de pseudoprophetis et falsis doctoribus (M. 59, 553-568); ab editione non semel discrepat.

8 varia canonica (cf. B. Beneševič, Monumenta Vaticana ad ius canonicum pertinentia, in *Studi Bizantini* II, Romae 1927, p. 127-130). [1] *ἀρχ(ή) τῶν βαθμῶν συν τοῦ νομοκανώνου σύντομα κέφαλαιᾶ*, nempe de matrimoniis prohibitis brevis tractatus. Constat [a] (ff. 241-242) prooemio (*Δεῖ τὴν κατιοῦσαν γενεὰν — φιλόπονε καὶ φιλόσοφε*; Beneševič, p. 127-128), [b] (ff. 242-247) expositione in gradus octo consanguinitatis (*Η συγκένεια ὄνομά ἐστὶν γενικὸν — εὔληπτον ἔχει τὴν διάκρισιν*), [c] (ff. 247-248v) expositione in gradus septem affinitatis (*Ἐπὶ δὲ καὶ ἕτερον συγγενίας — τῇ ἐπινοίᾳ λογίζονται*), [d] (f. 248v) conclusione (*Ἔχεις ἐν ὀλίγω — τῆς συγγενείας εὑρίσκεσθαι*; ed. Beneševič, p. 128); sequuntur (ff. 248v-249v) *ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις περὶ τῶν ὑποθέσεων* (cf. Beneševič, p. 128). Opella videtur commentarius esse Institut. III, 6 (cf. cod. 430, ff. 185v-190), seu fortasse Synopseos Basilicorum γ' II *περὶ γάμων κεκολυμένων*; citantur (f. 248) Sisinnius patriarcha, M. Skylitzes magnus drungarius, Alexius Comnenus. [2] (ff. 249v-250) ss. Apostolorum canones 76. 78 sine commentario, 77 cum interpretatione ⟨Balsamonis⟩ (Rhalli-Potli, Syntagma canonum II, p. 100-101). [3] (ff. 250-251v) ⟨Balsamonis interpretatio canonis λβ' concilii Trullani de Armenorum erroribus⟩ (op. cit., p. 375-377, l. ult. *τῆς ἁγίας μεταλήψεως*). [4] (ff. 251v-253v) concilii oecumenici VII, Nicaeni secundi, canones 1-4 (Pitra, Iuris ecclesiastici Graecorum..., II, Romae 1868, p. 103-107; Rhalli-Potli, op. cit., p. 555-556, 560-561, 564, 566-567). [5] (ff. 253v-254) concilii Constantinopolitani I et II (ann. 879-880) canon 2 (Pitra, p. 128-129; Rhalli-Potli, p. 654). [6] (f. 254r-v) ⟨concilii Trullani canones 4. 5. 59⟩ (Pitra, p. 26, 53; Rhalli-Potli, p. 315, 317, 438-439). [7] *κεφάλαια* concilii Constantinopolitani II de matrimonio, revera (f. 254v) s. Basilii canon 69, (f. 255) conc. Trullani canon 6, (f. 255r-v) s. Basilii canon 4 usque ad vv. *καλεῖσθαι προσρήματι* (Rhalli-Potli IV, p. 102, 10) et canon 50; insequuntur (f. 255v) poena in trigamos (Beneševič, p. 129) atque concilii Trullani canones 44. 48. [8] (ff. 256-259v) ⟨constitutiones apostolorum VIII, 47, 1. 4. 7.

5. 8–35. 54. 55. 57. 56. 59–62⟩ (Funk, Didascalia et Constitutiones apostolorum I, Paderbornae 1905, p. 564 ss.). Sequuntur nulla facta distinctione ⟨Nicephori confessoris canones⟩ varii (Pitra, op. cit., II, p. 328 ss.) hoc ordine: (f. 259v) 6. 7. 83 et 84, (ff. 259v–260) 10, (f. 260) 11. 13. 85. 3 (ed. longior), (f. 260r-v) 12, (f. 260v) 15. 14. 17. 18. 4, (ff. 260v–261) 19 et 22. 23–28. 89 (Beneševič, p. 129), (f. 261v) 31 (ed. longior; cf. Rhalli-Potli IV, p. 431[a] ς′; Beneševič, p. 129). 32. 34. [g] (ff. 261v–265v) Nicolai Grammatici patriarchae CP. (1084–1111) ad monachos Hagioritas responsa (Pitra, Spicilegium Solesmense IV, 1858, p. 477 ss.), *ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις μοναχῶν ἁγιοριτῶν πρὸς τὸν αγιώτατον πατριάρχην κύριν Νικόλαον περί τινων διαφορῶν ζητημάτων* cod.; post *λύσιν* ⟨7⟩ inseritur (ff. 264v, 18–265, 15) alia *ἐρώτησις-λύσις* (*Ἡγούμενός τις τῶν ἐνταῦθα μοναστηρίων — τελευτήσαντος λύειν ἐπὶ κίνδυνων*); des. in vv. *ἑκουσίως τὴν ἱροσύνην κατὰσπᾶν*).

9 methodi ad inveniendum [a] (f. 266) diem lunae; inc. *Ἡ θέλης εὑρὴν τὴν (σελήνην)*, des. *ἤγουν ἡμέραν τῆς (σελήνης)*; [b] (f. 266r-v) pascha legale et pascha christianorum; inc. *Ἢ θέλης ευρὴν τὴν ἡμέραν τοῦ νομικοῦ φάσκα*, des. *τῶν χριστιανῶν πάσχα*; [c] (f. 266v) infirmi cuiusdam fortunam; inc. *Μάθε ἀκριβῶς πότε ὁ ἄρωστος ἐκατεκλήθη*, des. *ἡ δὲ κάτω τελευτὰ*; inseritur (f. 267) narratiuncula de peregrinationibus Nebrodi regis, de Ioh. Damasceni operibus, de Nebrodi computis; [d] (ff. 267–268) pascha legale (inc. *Θεόρησον τὸν κύκλον τῆς σελήνης*); post quaedam exempla, sequuntur (f. 268) methodus inveniendi *αποκρέω*, initium ieiunii ss. Apostolorum, alia denique brevissima (f. 268v) de cyclis solari et lunari, de initio indictionis, quae attentius recensere supersedi.

10 historiae piae tres. [1] (f. 269) de sene et daemone; [2] (f. 269r-v) de episcopo fornicatore venia dignato; [3] (ff. 269v–270) de alio episcopo fornicatore in monasterio paenitentiam agente.

11 strophae variae (*ἰαμβικὰ* add. man. rec.), nempe [a] (f. 270v) ⟨in sanctos pueros⟩ (*Ἰταμῷ θυμῷ τε και πυρὶ θεῖος — τὸν ὕμνον βοῶν εν ἀγαλλιάσει*) commentario brevi auctae; [b] (ff. 270v–272) aliae plures, *ἕτερο(ς) ειρμο(ς)* cod., poëmati Ioh. *τοῦ Ἀρκλᾶ* (Pentecostarium, ed. Romae 1883, p. 396–405, 420–427; sub nomine Ioh. Damasceni in M. 96, 833–840) proxime consentientes; inc. *Θείῳ καλυφθεῖς τὸ βραδιγλώσσω Μωσῦ*, des. *τῇ Θεοῦ σύγκαταβάσει*. Sequitur (f. 272) vocabulorum quorumdam interpretatio brevissima; inc. *Ἄδην. ἄδω τῶ λέγω*, des. *τὸ ὁμοουσίω. τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.*

12 (f. 272v) versus cuiusdam [*Ἐν βυθῷ κολπωσάμενος τέμνουσαν ἀνε(*)] in Elisaeum ferrum securis natare facientem (4 Reg. 6, 5–6) interpretatio; inc. *Πρὸς τὸν σταυρὸν λέγων ὁ μελλοδός*, des. *διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν*.

13 (ff. 272v–273) matrimonii contractus, in quo pater filiam suam alicui in matrimonium collocat.

14 fabulae tres sine titulis, nempe (f. 273) agnus et lupus (cf. Aesopus 221), (ib.) leo et vulpes (cf. Aesopus 213), (f. 273v) venator et passer; inc. *Τίς ἄνθρωπος κυνηγὸς ὑπῆρεν τὸ τόξον*, des. abrupte *ὁ κυνηγὸς συνέχῆθει τῃ λῦπει*.

15 (f. 274) fragmentum in s. crucem et in Domini adventum; inc. mut. *πως σεβάσμιος, καὶ μέγα πράγμα*, des. *καὶ βα(σιλέως) αὐτοῦ παρουσίας*.

16 (ff. 274v–275) fragmentum initio mutilum de processione s. Spiritus ex Patre; inc. *εστι καὶ ταῦτα φαμὲν οἱ ἀπόστολοι*, des. *ἀλλ' ἐκπορευτὸς προῆλθεν εἶπε καὶ μέγας Γρηγόριος ὁ θαυματουργός*; nominantur concilia oecumenica tria prima, (f. 275) Dionysius ps.-Areopagita, Iustinus martyr; citatur (ib.) Gregorius Thaumaturgus.

17 (f. 275r-v) remedium et preces *εἰς πόνον ισχύου, κὰπούλλ(ας) καὶ ἐντέρων*; inc. *'Αρχ(ι)στράτηγ(ε) Μιχαὴλ τοῦ 'Ιακώβου*, des. *γράφε αὐτὸ μετα μέλανος*; sequuntur (f. 275v) formula ad eamdem rationem pertinens atque definitiones theologicae brevissimae duae de *ὁμοουσίῳ*.

18 fabulae septem sine titulis, nempe (f. 275v) ciconia et auceps (cf. Aesopus 284), rusticus et avis, cicada et formica (cf. Aesopus 336), gallina *χρυσοτόκος*, (f. 276) graculus et hirundo, ranae (cf. Aesopus 67); sequitur (ib.) alia, ni fallor, de leone (*'Αδρὸς πῶσὶ πατεῖτω πετρίνος λέ(γεται) — πολλοὺς ἂν ἤδες λέοντας γλῦφην*).

19 varia theologica et exegetica. [1] (f. 276) lineae quinque de scala Iacobi. [2] (ff. 276–277v) interrogatio et responsum de dissonantia inter evangelistas Marcum et Iohannem circa Domini crucifixionis horam; responsum videtur incipere *Οὐκ ἄλλως οἶνα* (!) *κανταύθ(α) λύσεως τεύξασθ(αι) τὸ ἀπορηθέν ἢ σφάλματι γραφικῷ*, des. *ἐκπείπτην δι' ἑνὸς στοιχηου πλάνην*. [3] (f. 277v) *ἐρωταπόκρισις* de sacerdote et de trichotomia eius capitis; inc. *'Ο δὲ κούσορ*(!) *(ευ)θέως ηὔγαλεν τὸ φακεὄλιον αὐτοῦ*, des. *τύπος 'Ιακώβου τοῦ ἀδελφοθέου* [4] (ib.) anathema: *Εἴ τις φη(σὶν) τὸν ἕνα κύριον 'Ιησοῦν Χριστὸν δεδοξάσθ(αι) παρὰ τοῦ Πατρὸς ὡς τὸ ἐνέργῆν παρὰ τοῦ πατρὸς ἀνάθεμα εστώ.* [5] (ib.) *ἐρώ(τησις) περὶ πίστεως. Θεοδωσίου ἀρχιεπίσκὄπου ἀντἀποκρινόμενο(υ) πρὸς Σαμβέλιον τὸν ἀκέφαλον ὦ καὶ πνευματομάχον· Εἴ τις ο(ὐ)κ ομολόγῆ τὸν κύριον ημῶν 'Ιησοῦν Χριστὸν τὸν αὐτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἦν ο* (*εἰ? οὐκ ἦν* corr.) *γεννητὸ(ν) ἐκ τῆς ἀειπαρθενου Μαρίας, ἀνάθεμα ἔστω.* [6] (f. 278) ⟨oratio Pauli apostoli contra serpentis morsum⟩; inc. *'Εγὼ Παῦβλος ὁ διῶχθεις*, des. *οὐ μῖ βλάψετε ἄνθρωπον, ἐπὶ ὀνόματο(ς) — Χριστοῦ* (cf. A. Vassiliev, Anecdota graeco-byzantina I, 1893, p. 330-331). [7] (ib.) Moysis libri quinque. [8] (f. 278v) interrogatio et responsum de grano

frumenti (Ioh. 12, 24); responsum inc. Διὰ τὴν εὐτέλειαν τῆς ἐν τῃ οἰκήαι συγκαταβάσεως, des. καὶ λαμπρότιτος. [8] (ff. 278v–280) ⟨de processione s. Spiritus⟩; inc. Ἐν ἀρχῇ ἦν — πρὸς τὸν Θεόν. Τὸ γὰρ «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος». πέντε γαρ λόγει ησιν, des. πόθεν τὸ πνεῦμα τὴν ὕπαρξιν ἔχῃ; citantur (f. 278v) Ioh. Damascenus, (f. 279) Athanasius et Gregorius Thaumaturgus, (f. 280) concilia tria priora; inseritur (ff. 279v–280) interpretatio carminis Ioh. Damasceni Ἐκ χοὸς τοῦ θανάτου, quae inc. Περὶ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ, des. τὰ τοῦ ᾅδου βασίλεια. [10] (f. 280v) ⟨de quibusdam vitiis⟩; inc. Ἄλλω γὰρ ἐστὶν καταλαλία καὶ ἄλλω κατάκρισις, des. περὶ τοῦ Ἰοῦδα καὶ τῶν λοιπῶν. [11] (ff. 280v–281) in Ioh. 4, 18: de Samaritana; inc. Καὶ γὰρ οἱ πέντε ἄνδρες τῆς Σαμαρίτης, des. τῷ εὐα(γγελίῳ) διακελεύετε. [12] (f. 281) ⟨ss. Athanasii et Gregorii Nazianzeni* responsa de Patre et Filio, de Trinitate⟩; inc. Ηρωτίθει ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος, des. καὶ ἐγῶ ἐν μ(έσ)ῳ αὐτῶν. [13] (f. 281v) περὶ τῆς ἰδιῶπτρας (?) λο(γος) Χρ(υσοστο)μ(ικ)ὸ(ς), nempe de poenis a Deo contra christianos delinquentes institutis; inc. Πόλλῶν γὰρ εἴκουσα ποτὲ λεγῶντων, des. ἁμαρτωλοῦς καὶ τοὺς μέμωλισμένους, ᾧ δόξα κ. τ. λ. [14] (f. 282) epistola quaedam; inc. Ἐδεξάμοι τὸ κ(α)τὰ μου σον γράμμα, des. δια τὸ του βίου πέρας πλ(εῖν?) γήνωσκε. [15] (ib.) christiani mortem praesentientis testamentum; inc. Ἐπὶδὴ νόμοι φύσεως καταλύονται, des. ἐπιτα ἐπαφίω τάδε ταδ(ε). [16] (f. 282r-v) s. Ioh. Chrysostomi* de puteo Iacob (Ioh. 4, 5); inc. Τὸ φρέαρ ἐστὶν ἡ θεία γραφή, des. τῶν μὲν ὄπισθεν ἐπὶλανθανομένην.

20 (f. 282v) apophtegma et fabulae. [1] apophtegma; inc. Ἀλήδα καὶ ἄκανθον ῥόδον γεννὰ, des. οὐδὲ ἐκ βάτου σταφιλὴν; [2] lupus et agnus; inc. Πύργου προκύψας ἀρνὸς, des. πύργος γὰρ ὁπλίζει σε καὶ ταυτ(α) λέγεις; [3] feles et Aphrodite (cf. Aesopus 76).

21 (f. 283) [a] de septem planetis ex quibus dies hebdomadis septem designavit s. Silvester; [b] de septem pulchritudinibus quas Deus Adamo largitus est, teste Gregorii Nazianzeni θεογνωσίᾳ; [c] de septem mirabilibus orbis; [d] de quinque hominis sensibus. Inc. Περὶ των επτὰ πλανοίτων· πρωτον μὲν ὁ (ἥλιος), des. γεῦσις καὶ ἀμφῆ.

22 (f. 283v) definitiones philosophico-theologicae; inc. Τί τὰ ἰδιώματα τῆς ἁγίας τριάδος, des. ἐν ετέρα δὲ ουσια μιδαμὸς ὑπάρχων. Τέλος.

23 ⟨in illud [Ps. 148, 7] *Dracones et omnes abyssi*⟩; expositio inc. (f. 283v) Ανεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῆς γῆς κ. τ. λ. Τριῶν ὄντων ταγμάτων, lacuna videtur laborare post f. 283v, des. (f. 285) ὑπὸ τῶν θείων ἀγγέλων καταπαιζόμενον.

24 (f. 285) etymologiae variae; inc. Διὰ τὶ πρόβ(α)τ(ον), des. χείμαρρος, ὅτι τω χειμόνι ρεῖ. φῦσις.

25 (f. 285v) <in illud [Ioh. 11, 33] *Infremuit spiritu*>; inc. Ὁ οὖν Ἰησοῦς ἐμβρειμόμενος ἐν εαυτῷ, des. ως Θεὸς καὶ ποιητῆς πάντων.

26 (ff. 286. 287. 284r-v) sermo de eleemosyna, initio fortasse mutilus; inc. Ἀκούσατε οὖν, ἀγαπειτοὶ ἀδελφοῖ, καὶ πᾶς ὁ τοῦ κυρίου λαὸς; lacuna videtur hiare post f. 287v, finem habere in f. 284r-v ubi plura ad barbaricas depopulationes et Iconoclastarum persecutiones pertinentia sermonem a saec. VIII–IX repetere suadent; des. ευρὴν ἔλεος ἐν τῇ φοβερὰ ἡμέρ(α) της κρίσεως, ἀμὴν, ᾧ ἡ δο(ξα) κ. τ. λ.

27 (f. 284) <de tribus pueris> excerptum; inc. Ἔφρυξεν παίδων εναγῶν τὸ ὁμόστολον ψυχῆς, des. abrupte μετέβαλεν εἰς δρόσον, καὶ οἱ παίδες ὑμνουντων.

28 (f. 288) [1] sermonis cuiusdam conclusio (πάντα τέφρα, κόνις — καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ᾧ ἡ δόξα καὶ). [2] (ib.) epitome historiae sacrae (Gen. 11) commentario aucta (cf. ἐκλογαὶ ἱστοριῶν, apud Cramer, Anecdota graeca e codd. mss. Bibl. Paris. II, Oxonii 1839, p. 249).

Liber orthographia graecitatis infimae exaratus. Complectitur partes duas praecipuas foliaque varia tam in principio quam in fine addita. Pars prior (ff. 23–138) constat fasciculis quattuordecim in prima singulorum pagina summa dextrorsum ut videtur signatis (f. 48, δ'), quaternionibus (si excipias 8 senionem, 7 et 10 quinones, 9 ternionem, 14 binionem, 1 et 6 foliorum novem); a scribis duobus exarata est ([a] ff. 26–63v; [b] ff. 65. 67–138v); folia quae deciderant alia manu suppleta sunt (23–25. 64. 66). Ornatus simpliciores coloribus rubro, viridi, castaneo picti; litterae initiales maiores rubrae. Charta deterior, bibula adeo ut scripturam utraeque folii paginae committere librarius non semel desisterit (e. g. ff. 47v. 51v. 55v. 111v. 114v. 115v. 117v. 118v. 136v). Officinarum chartariarum signa tuba cornea (? cf. ff. 59. 132. 136), littera *B* (cf. ff. 76. 87), litterae plures (*GICCO*? cf. ff. 78. 85). Correctio in f. 26, scholia brevia in ff. 95v. 131, lineae plures gypso ut videtur superfuso deletae in f. 26.

Pars altera (ff. 139–265) constat fasciculis septemdecim quaternionibus, praeter 10 et 17 biniones, 16 foliorum septem. Chartae signa: (ff. 157–194) flos quidam, trifolium (?); (ff. 198 ss.) clavis (?). Ornatus colore languido viridi aut rubro picti, litterae initiales rubrae. F. 154v angelus atramento expressus; f. 162v inscriptio slavica: † Г(осло)дн помози раву своему (hoc est: *Domine succurre servo tuo*).

Praefixa sunt folia viginti sex, hoc modo sese excipientia: 1) ff. 1–22 ex alio codice saec. XIV exeuntis avulsa, duabus manibus ([a] ff. 1–18; [b] ff. 18–22) exarata; labore absoluto manus prior subscriptionem minio adiunxit (f. 18): τέλ(ος) τέλ(ος) τέλ(ος) πέφηκεν, ὢ κάλειστε Μέμων, τοῦ μικροῦ πονήματος, οὔπερ ἐπόθης :· ἡ μὲν χεὶρ ἡ γράψασα σήπτετε τάφω, γραφῆ δὲ μένει εἰς χρόνους μεμνημένη. κάλαμος, γράφη καὶ Θεὸς ἐτάζων πάντα. ἄνθρωπος ἡ σὺ, μέμνησον τοῦ κοίνου τέλους. τέλος λίθοις τρίποιχεις αἳ βίαι πλάναι: μέμνησθέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ: — ἀμὴν: — Φίλιππος καὶ τάχα ἱερεῦς ὁ Μητζόπουλος. 2) ff. 23–25 in locum totidem chartarum, quae ex principio s. Isaaci sermonum deciderant, suppleta. Officinae chartariae signum forfices (Briquet 14085).

Addita sunt in fine folia viginti tres (266–288), nempe quaterniones fasciculi duo atque folia septem; officinae chartariae signum in ff. 276. 277 (scutum?).

Summaria latina saec. XV–XVI in ff. 23. 156^{v}. 180. 186^{v}. 200. 215. 229^{v}. 241; primum: *S(anc)tj p(at)ris n(ost)rj Isahac Syri Anachoritae de Subiectione et solitaria uita.*

Integumentum membranaceum; in dorsis tesserae gentiliciae Leonis XIII et Ioh. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

573 (olim 607). Saec. XIV–XV, chartac., mm. 220×140, ff. 380 (+ 14^{a-b}. 46^{a}. 50^{a-c}. 54^{a-c}. 58^{a-f}. 62^{a-d}. 71^{a-g}. 72^{a-g}. 85^{a-c}. 104^{a-e}. 117^{a}. 119^{a}. 194^{a}. 292^{a}), linn. 6–35.

1 (ff. 1–3^{v}) **S. Ioh. Chrysostomi*** in s. Stephanum (M. 59, 699–702), *τοῦ — Χρυσοστόμου ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον καὶ πρωτομάρτυρα Στέφανον* cod.; in margine f. 2^{v}, iuxta vv. *Ἐκεῖ γὰρ ὁ μάρτυς — ἀπέραντον ὕψος* (M. 702, 19–22) *Ση. κατὰ Ακινδύνου καὶ Βαρλαάμ.*

2 ⟨**Philothei** patriarchae Constantinopolitani contra Barlaamum et Acindynum⟩ (cf. cod. Coislianus 101, apud B. de Montfaucon, Bibl. Coisl., p. 176), nempe [1] (ff. 3^{v}–4^{v}) Acindyni et Barlaami capita XIV; *α' Λέγουσι — ὅτι ὁ Θεὸς οὐκ ἔχει ἐνέργειαν οὐσιώδη, τουτέστι φυσικήν, ιδ' Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις λέγουσι καὶ θεότητας εἶναι — λόγοις τε καὶ συγγράμμασιν.* [2] (ff. 4^{v}–10^{v}) eorundem capitum confutatio, sub inscriptione *ἅπερ ὁ Βαρλαὰμ καὶ ὁ Ἀκίνδυνος ἐφρόνησαν καὶ συνεγράψαντο αἱρετικὰ καὶ βλάσφημα δόγματα τὰ ἀνώτερα γραφέντα ἐν κεφαλαίοις τεσσαρεσκαίδεκα. κεῖται δὲ τῶν κεφαλαίων ἕκαστον ἀνατετραμμένον παρὰ τῶν ἁγίων ἐντετμημένως, μετὰ καί τινος ἐξεργασίας πέζης*; post caput unumquodque et eius breviorem reprehensionem auctoritates afferuntur: (ff. 5. 6^{v}. 7^{v}–8) Athanasius, (ff. 7. 9^{v}. 10) Basilius, (ff. 5^{v}–6) concilium oecumenicum sextum, (f. 8) Gregorius Nyssenus, (ff. 7. 8^{v}–9. 9^{v}–10. 10^{v}) Ioh. Chrysostomus, (ff. 5^{v}. 7^{v}. 10^{v}) Ioh. Damascenus, (ff. 5. 5^{v}. 6^{v}. 8^{v}. 10^{v}) Maximus; des. abrupte (confutatio cap. ζ') in locum s. Ioh. Chrysostomi (*Καλῶς εἶπε « διαμεριζόμεναι »· ἐκ μιᾶς γὰρ ἦσαν ῥίζης, ἵνα μάθῃς ὅτι* = hom. 4 in Acta Apost. apud M. 60, 44, 45–46).

3 (ff. 11–14) **Isaaci Argyri** monachi de principio anni in die tricesima septembris, *Ἀπόδειξις ὅτι ἡ λ^{η} τοῦ σεπτρ. ἐστὶ κυρίως ἀρχὴ τοῦ ἔτους, καὶ οὐχ ἑτέρα τίς παρὰ ταύτην, ἐν ᾗ καὶ περὶ τῶν ἡλιακῶν καὶ σεληνιακῶν περιόδων, ἃς οἱ πλεῖστοι κύκλους καλοῦσιν, ἐμμέθοδος αἰτιολογία* cod. Inc. *Τῆς τοῦ ἔτους ἀρχῆς ἄλλης καὶ ἄλλης*, des. *ἀπὸ τῆς προγεγονυίας συνόδου ἡμέρας ιδ' τῆς σελήνης*, fere ut in cod. Laurent. LXXXVI, 8 (Bandinius, Catalogus... III, p. 321).

4 **Nicephori Callisti Xanthopuli** versus duodecasyllabi, nempe [1] (ff. 15–20^{v}) *συνοπτικὴ σύνοψις ἁγίων χρόνου* fere ut in ed. Basileiensi (Cyri Theodori

Prodromi epigrammata, Basileae 1536, p. 167v–172); inc. *Τὸν Συμεὼν ἔγωγε καὶ Μάμαν φέρω.* [2] (ff. 20v–21) *Τριῳδίου σύνοψις ἀκριβεστάτη* (p. 172r.v). [3] (f. 21) *στίχοι εἰς τὰς ιβ' (αὐτὰς* cod.) *ἑορτάς* (p. 172v). [4] (f. 21v) *στίχοι δ'* et *στίχοι γ' εἰς τὰς αὐτὰς ἑορτάς* (p. 172v). [5] (ff. 21v–23v) ⟨christianorum imperatorum catalogus⟩ (p. 157–158v), atque [6] (ff. 24–26) ⟨patriarcharum Constantinopolitanorum successio⟩ (p. 158v–160); des. *Νίφων Κυζίκου, καὶ γλυκὺς Ἰωάννης* (p. 160, 11), *Μεθ' ὃν καὶ Γεράσιμος ὁ καλὸς πάνυ* (cf. cod. 487, ff. 269–270).

5 (f. 27) versus duodecasyllabi sex (*Θεὸς τὸ διττόν οὐκ ἔχων τῶν πνευμάτων κ. τ. λ.*) ut in cod. 513, f. I.

6 varia metrologica, hoc est [a] (f. 27r-v) ⟨de mensuris porrectis⟩ (*Τὸ μήλιον ἔχει πόδας ,δφ', στάδια ζ' ἥμισυ — ὁ σχοῖνος ἔχει μίλια δ', ὁ παρασάγγης ὁμοίως* (cf. F. Hultsch, Metrologicorum scriptorum reliquiae I, Lipsiae 1865, p. 184). [2] (f. 27v) ⟨s. **Maximi** de pretio quo Christus venditus est⟩ (cf. Hultsch, p. 302). [3] (ff. 27v–28) aliud de mensuris porrectis, *πόσαι καὶ τίνες εἰσὶ μετροβολίαι, καὶ πόσα πρὸς τὴν μέτρησιν εὔχρηστα μέτρα* cod. (cf. tabula Heroniana III apud Hultsch, p. 186). [4] (f. 28) de septem hominis aetatibus (*Ἀπὸ γεννήσεως ἕως ἐτῶν δ' βρέφος καλεῖται — καὶ τυμβογέρων*). [5] (f. 28v) s. **Epiphanii** (?) de talento excerptum ab editis (Hultsch, p. 267, 274) discrepans. Insequuntur definitiones legionis et custodiae, temporis divisiones.

7 (ff. 29–30v) s. **Iohannis Chrysostomi*** *περὶ τοῦ τελείου ἄρτου καὶ τῶν ἀζύμων; σχι(σ)ματικοῦ τινὸς κατὰ ἀζύμων* corr. manus posterior. Inc. *Ἐκεῖ φησί τὸ γράμμα περὶ τῆς παλαιᾶς,* des. *χριστιανῶν μυστήρια, δι' ὧν ἡμεῖς ἁγιαζώμεθα.* Christum non omnia statuisse, sed multa Apostolorum et Patrum sollicitudini tradidisse ostendit auctor. Eadem praebet cod. Vindob. 283, f. 125 (Lambecii-Kollarii, Commentariorum ... lib. V, 478).

8 epistolae variae. [1] s. **Basilii** (ff. 31–33v) ep. 2 (M. 32, 224–233); (f. 33v) ep. 16, inscriptione omissa (M. 280–281); (ff. 33v–34) ep. 39 (M. 341–344 C 7 *περὶ τὰ ἐπταισμένα*), *ἐπιστολὴ Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου πρὸς τὸν μέγα(ν) Βασιλειον* cod.; (f. 34r.v) ep. 40 (M. 344–348 A 6 *ἀνθρώπων φανήσεται*), *τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν παραβάτην Ἰουλιανόν* cod. [2] (ff. 34v–36) **Ioh. Phurnae** ad Gregorium Antigonitam, qua de causa neque in Quadragesima, neque a Paschate usque ad Pentecosten exceptis certis sabbatis, defunctorum et sanctorum memoriae celebrentur (ed. *Ἐκκλη. Ἀλήθεια* III, 1882–1883, p. 170–171), *τοῦ μακαριωτάτου μοναχοῦ κῦρ Ἰωάννου τοῦ Φουρνῆ τοῦ γεγονότος πρώτου τοῦ ὄρους τοῦ Γάνου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἁγιώτατον μοναχόν κυρ Γρηγόριον τὸν Ἀντιγονίτην* cod.; cf. cod. 430, ff. 117–120v; de Gano

monte vide Anal. Bollandiana LIV, 1936, p. 69. [3] **s. Maximi** epistolae tres ut in cod. Vindob. 283, f. 126, nempe (ff. 36–37) epistola 9 (M. 91, 445–449); (f. 37) ep. 35 (M. 629); (ib.) ep. 34 (M. 628–629), *Πολυχρονίῳ μοναχῷ* cod. [4] **Gregorii monachi Ositae** epistolae quinque, nempe a (ff. 37–38) *τῷ Καίσαρι* (ed. K. I. D(yobuniotes) in *Νέος Ἑλληνομνήμων* XVI, 1922, p. 395–397, ex hoc codice; eadem in cod. Vindob. 283, f. 128). b (f. 38r-v) *τῷ υἱῷ τῆς Πορφυρογεννήτου τῆς Φορβηνης κῦρ Ἀλεξίῳ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς γυναικός αὐτοῦ.* Inc. *Δέσποτά μου ἅγιε, καὶ διὰ γραμμάτων ἀπόδημον τὴν βασιλείαν σου,* des. *εὐλογήμενον εἰς τοὺς αἰῶνας. ὡς δοῦλος σου ἔγρα(ψ)α.* Alexius, de quo agitur, videtur filius esse Theodorae Comnenae et Manuelis Anemae; eius sororem Angelo cuidam coniugio illigatam, funere acerbo raptam laudavit Theodorus Prodromus (*Poésies inédites... publiées par* E. Miller, apud *Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques en France*, 1883, p. 55–57). c (ff. 39–40) *τῷ καθηγουμένῳ τῆς μονῆς τοῦ κῦρ Φιλοθέου.* Inc. *Ἅγιέ μου πάτερ, ἀφ' ὅτου καὶ εἶδον τὴν ἁγιωσύνην σου,* des. *καὶ διαφόρως καὶ πρὸς πλείονας γράψασα.* d (ff. 40–41v) *πρὸς τὸν τρίψυχον κῦ(ρ) Βασίλειον ἐν τῷ ταξειδίῳ ὄντα.* Inc. *Φιλοθεώτατέ ⟨μο⟩ι κυρ Βασίλειε, οὐδὲν οὕτως,* des. *πάντες σε ἀσπάζονται οἱ τοῦ λοιποῦ ὁμοτίμως σοι ἀδελφοί.* e (ff. 41v–42v) ad porphyrogenitam Theodoram super Manuelis Anemae morte (ed. Dyobuniotes, *op. cit.*, p. 397–402; eadem epist. in cod. Vindob. 283; cf. carmen M. Philae, ed. Miller II, Parisiis 1857, p. 356–365). [5] (f. 43r-v) **Theodori Prodromi** ad eumdem Gregorium epistola (M. 133, 1289–1292), *τοῦ φιλοσόφου κῦ(ρ) Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν αὐτόν κυρ Γρηγόριον, ὅτε ἦλθε — παραιτησάμενος* cod.; cf. cod. Vindob. 283, f. 132.

9 (ff. 44–45) **Iohannis Cucuzeli** *μαΐστρ(ου)* poema notis musicis instructum; inc. *(Σω?)σον ολιγον οξια και πετασθη,* des. *τρια κρατιματα εντεχνος συντεθεντα παλαι.*

10 (ff. 45v–46) ⟨**Theodori Prodromi**⟩ versus in menses duodecim inde a septembri usque ad augustum, fere ut in cod. 481, ff. 158v–159.

11 (ff. 47–49v) **s. Iohannis Chrysostomi** hom. in Acta Apostolorum 21 ethicon (*Ἀκούσατε, παρακαλῶ κ. τ. λ.* = M. 60, 168, 22–172).

12 (ff. 49v–50v) *μεγάλης Ἀντιοχείας καὶ Κυρίλ(λου) Ἀλεξανδρείας ἔκθεσις σύντομος,* nempe expositio fidei brevissima (ex hoc codice ed. A. Maius, Scriptorum Veterum nova collectio VIII, 2 [1833], p. 135–137; ex alio codice apud M. 89, 1400–1404).

13 (ff. 51–54) *ἔκθεσις νέα ὅπως γράφει νῦν ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχ(ης) τῷ πάπ(α) καὶ τοῖς λοιποῖς πατριάρχ(αις), τῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖς ἀρχιεπισκόποις, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῖς μητροπολίταις καὶ ἄλλοις τισί.* Sunt revera exempla

quibus utitur ecclesiastica cancellaria in epistolis componendis et subscribendis, regulae ad diplomata sigillo serenda pertinentes, fere ut in Goar, Salutationes epistolarum pontificiarum (Georgius Codinus Curopalata de officiis magnae ecclesiae ..., Parisiis 1648, p. 410–419; cf. Rhalli–Potli, Syntagma canonum V, p. 497–511); des. in vv. *Γνώρισμα τοῦ πρὸς βασιλ(ισσαν) — καὶ πρὸς βασιλισσαν β΄.*

14 (ff. 55–57) ⟨mirabilia mundi septem⟩ versibus duodecasyllabis duodecim explicata (*Ξένον θέαμα τῶν πάλαι πυραμίδων — Οὗπερ τὸ κάλλος πᾶσαν διέδραμε χθόνα*). Commentarius adiungitur, in quo *θεάματα* singula — nempe pyramides, pharus Alexandrina, colossus Rhodi, Mausoli sepulchrum, Cyzici delubrum, Myrae theatrum, Rufini lucus in Pergamo — fuse descripta sunt (inc. *Θέαμα λέγεται ἁπλῶς τὸ εἰς ὄψιν τῶν ὁρώντων προκείμενον πρᾶγμα,* des. *καὶ ταῦτα μὲν εἰσὶ τὰ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὑμνούμενα ἑπτὰ θεάματα*). Plura subduntur (ff. 57, l. 5 ab imo–58) de mirabilibus aliis tribus (Babyloniae muris, Thebarum portis, Romae capitolio).

15 liturgica varia. [1] (ff. 59–62ᵛ) ⟨liturgia s. Iacobi⟩; preces singulas rubricasque recensuit N. Krasnosel'tsev, in *Svědenija o někotorykh liturgičeskikh rukopisjakh Vatikanskoj biblioteki*, Kazan', 1885, p. 64–66. [2] (ff. 63–71) ⟨liturgia s. Ioh. Chrysostomi⟩ (cf. *op. cit.*, p. 67); rubricas fere tantum praebet codex, ab editis (cf. Swainson, *The Greek Liturgies*, London 1884, p. 101–144) non semel discrepat; in fine (f. 71ʳ·ᵛ) nota de colybis (*Χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι εἰσὶ κόλυβα ἁγίου — καὶ ἐσθίουσι καὶ τὸ κατακλαστόν*).

16 versus varii, nempe [a] (f. 72) ⟨**Manuelis Philae**⟩ carmina quinque (ed. Miller, volumen posterius, Parisiis 1857, p. 420–421, Appendix LVIII–LXII); [b] **M. Pselli** in s. Mariam Aegyptiacam; [c] anonymi in aurum, in silentium, (f. 72ᵛ) hymnus ad Deum, in invidum, in iracundum, in Davidem a Nathan graviter increpatum et paenitentem (stropha ultima, *ἕτεροι εἰς τὸν ἐνδόξως ἀποθνήσκοντα δῆθεν καὶ εἰς τὸν ἁπλῶς ἐρριμμένον,* inc. *Ἄλλως ὁρᾷς, ἄνθρωπε, καὶ θεὸς πάλιν,* des. *Δαυὶδ τὸν ὕμνον ἀσματίζοντος λύρα*).

17 (f. 73) **s. Gregorii Nysseni** * *εἰς τὸ τριμερὲς τῆς ψυχῆς* per interrogationes et responsiones; inc. *Τί τὸ κατόρθωμα τοῦ λογιστικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς,* des. *καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἐν τῇ ψυχῇ.*

18 (ff. 73–78) **s. Athanasii** * syntagma ad quemdam politicum (M. 28, 1396–1408).

19 varia de disciplina liturgica et de B. M. V. ut in cod. Vindob. 283, ff. 135–138. [1] (f. 78ʳ·ᵛ) **Theophili arch. Alexandrini** * de esu casei et ovorum tempore ieiunii; inc. *Οἱ αἱρετικοὶ καὶ μᾶλλον οἱ Ἀρμένιοι,* des. *τῶν μ΄*

ἡμερῶν τῆς νηστείας. [2] (ff. 78v–79) **Clementis** (?) demonstratio de Paschate (ed. Stählin, Clemens Alexandrinus III, Leipzig 1909, p. LII–LIII). [3] (ff. 79–80) narratio de miraculosa apparitione B. M. V. in monasterio *Ἡ μεγάλη Ἀντίληψις* nuncupato (ed. B. Georgiades, *Διήγησις περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμῳδίας*, in *Ἐκκλη. Ἀλήθεια* III, 1883, p. 341–342). [4] (f. 80r-v) *περὶ τῆς παναγίας, πότε ἔσχε τὴν ἀρχὴν γίνεσθαι*, hoc est de obitu et assumptione B. M. V. (cf. Horologium, ed. Romae 1876, p. 90). [5] (ff. 80v–81) *περὶ τοῦ πότε, καὶ πῶς ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ καλεῖσθαι Μαριὰμ ἡ παναγία ἡμῶν κυρία καὶ θεοτόκος*, nempe explicatio nominis *Μαριὰμ* per acrostichiden *Μόνη Αὕτη Ῥύσεται Ἰοῦ Ἅπαντας Μισοκάλου* (inc. *Ἰστέον ὅτι μετὰ τὸ γεννηθῆναι*, des. *τοῦ ὀνόματος τὸν νοῦν κατειλήφαμεν*). [6] (f. 81) narratiuncula de vitae annis, moribus, forma atque vestitu B. M. V. (inc. *Ἔζησεν οὖν ἡ ὑπεραγία θεοτόκος*, des. *ὠμοφόριον τὸ ἐπὶ τοῦ ναοῦ αὐτῆς κείμενον*).

20 Pauli Monembasiae narrationes duae, *Παύλ(ου) τοῦ ὁσιωτ(ά)τ(ου) ἐν μοναχοῖς καὶ ἐπισκόπου γενομένου Μονεμβασίας Πελοποννήσ(ου) διηγήματα διάφορα ὁσίων ἀνδρῶν πάνυ σύντομα καὶ ὠφέλιμα*. Prior (ff. 81–83v), *βον γρ(άφεται)* cod., inscripta est *Διήγησις ἀπόδειξιν ἔχουσα ἐναργῆ, ὅτι πάνυ ὠφελοῦνται οἱ προκοιμηθέντες, προσφορῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ὑπὲρ αὐτῶν γινομένων, καὶ μάλιστα εἰ ἐκ πάσης προαιρέσ(εως) καὶ ἀδιστάκτου ψυχῆς καὶ γνώμης τελοῦνται αὗται*; inc. *Μοναχός τις διηγήσατο ἡμῖν λέγων ὅτι Παραβαλόντος μου ποτὲ τῷ ἁγίῳ Θεοδωρίτῳ πατριάρχῃ Ἀντιοχείας*, des. *ἐν πάσῃ σωφροσύνῃ τε καὶ ἁγνείᾳ, ὅτι αὐτῷ πρέπει κ. τ. λ.* Altera (ff. 84–85v), *τοῦτ(ο) αον γρ(άφεται)* in margine, sine inscriptione, inc. *Πρεσβύτερός τις ἐκ Πελοποννήσου, ὀνόματι Πάρδος, παρεγένετο πρός με ἐν τῇ Μονεμβασίᾳ*, des. *καὶ τὸ τῶν μοναχῶν ἅγιον σχῆμα ἀμφιασάμενος, μετὰ τρίτην ἡμέραν μετέστη πρὸς κύριον.*

21 (ff. 86–90) versus iambici sex (*Θεὸς τὸ διττὸν κ. τ. λ.*; cf. codd. 459, f. 274v et 513, f. I) interpretatione aucti, quae inc. *Τῶν ἀνεφίκτων μοι τολμᾶν*, des. *καὶ πρὸς τὴν ὑπὲρ ἐμὲ ταύτην ἐγχείρησιν προσχωρήσαντι.*

22 s. Gregorii Nazianzeni carmina quattuor. [1] (ff. 90–91v) II 2, 119 Basilii magni epitaphia (M. 38, 72–75) cum expositione Nicetae (*ἑρμη. κῦρ Νικήτα τοῦ Παφλαγόνος* cod.) ut in cod. 344, ff. 66v–69. [2] (ff. 91v–92v) II 1, 32 de vitae huius vanitate (M. 37, 1300–1303) versus 31 priores cum interpretatione brevissima in columella opposita; insequitur, nulla facta distinctione, [3] (ff. 92v–93v) II 1, 43 ad seipsum per interrogationem et responsionem (M. 37, 1346–1349) interpretatione eiusdem indolis auctum. [4] (ff. 93v–94) I 1, 15 Moysis decalogus, *ἡ δεκάλογος* cod. (M. 37, 476–477), spatio ad interpretationem excipiendam servato.

23 (f. 94) ⟨**Manuelis**⟩ **Philae** carmen *πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν* (op. cit., p. 421–422, Appendix LXIII, ex hoc codice sicut quinque alia f. 72).

24 **<Michaelis> Pselli** [1] (ff. 94^{v}–102^{v}) expositio oraculorum chaldaïcorum (M. 122, 1124–1149), *ἀλλαχοῦ εὗρον Πρόκλου τοῦ Λυδί(ου) ὑποτύπωσις* add. cod. in marg. summo. [2] (ff. 102^{v}–103^{v}) summaria et brevis dogmatum chaldaïcorum expositio (M. 122, 1149–1153). [3] (ff. 103^{v}–104) *περὶ τῶν ε' δυνάμεων τῆς ψυχῆς*; inc. *Νοῦς μέν ἐστιν ὁ θεόθεν κατὰ φύσιν κινούμενος*, des. *ἃς κατὰ τὸ αὐτοῦ μέτρον προβάλλεται*. Sequitur (f. 104) **Eliae Ecdici** anthologium 71–74 (M. 127, 1141 B 1–C 3), *περὶ ἐμπαθείας, ἡδυπαθείας, προσπαθείας καὶ ἀπαθείας* cod.

25 chronologica varia ut in cod. Vindob. 283, ff. 138–143, hoc est [1] (ff. 105–106) ex **Hippolyti Thebani** Syntagmate chronologico excerptum de prosapia Christi (ed. Schelstrate, Antiquitas Ecclesiae... I, Romae 1692, p. 510–512, ex hoc codice; cf. Diekamp, *Hippolytos von Theben*, Münster 1898, p. XIX–XX et 1–10). [2] (ff. 106–108^{v}) ex **Nicephori patriarchae CP.** chronographia *περικοπή*, inde a Dario (M. 100, 1008 C 5–1017 D); adiungitur continuatio (Basilius I, Leo VI, Alexander, Constantinus VII et Romanus, Nicephorus Phocas, Iohannes Tzimisces, Basilius II et Constantinus VIII, Michaël Paphlago et eius nepos, Constantinus IX Monomachus, Theodora, Michael Stratioticus, Isaac Comnenus, Constantinus Ducas et Eudocia = ann. 867–1067). [3] (f. 109) chronologicum syntagma ab Adamo usque ad nativitatem Domini et a nativitate usque ad exstructionem Constantinopoleos et eiusdem interitum (cf. Ps.-Codinus apud M. 157, 636 A–C); in fine citatur Valens astronomus Constantino praedicens de Urbe *ὅτι ἔσται ταύτης ἡ ἐπικράτεια ἔτη χϙς', ἅπερ περαιοῦνται ἐν τῷ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ͵ςφλδ'* (= an. 1025–1026). [4] (f. 109^{v}) <de divisione orbis terrarum inter filios Nöe eorumque posteros>; inc. *Ἰστέον ὅτι μετὰ τὸν κατακλεισμὸν οἱ υἱοὶ Νῶε*, des. *ὁμοῦ τὰ σύμπαντ(α) ἔθνη, γλῶσσαι οβ'*.

26 *Φλορεντί(ν)ου ἐκ τῶν περὶ φυτικομίας καὶ γεωργίας*, nempe de re rustica (Geoponica, ed. H. Beckh, Lipsiae 1897) loci varii, praesertim (ff. 109^{v}–110) de olea (cf. lib. 9, 8, 12); (f. 110) de vino (cf. lib. 8, 33; 7, 31); (f. $110^{r\cdot v}$) de gemmarum virtute (cf. lib. 15, 28–35); (f. 110^{v}) de malo punica; (ff. 110^{v}–111) de salice. Insequuntur (ff. 111–112^{v}) ex Aeliani libris de natura animalium excerpta plura (haec recensuit E. L. de Stefani, *Gli excerpta della hist. an. di Eliano*, in *Studi italiani di filologia classica* XII, 1904, p. 159, 179–180).

27 (ff. 113–117) *Ἐρωταποκρίσεις* seu problemata <de naturalibus>; inc. *Διὰ τί οἱ βραχεῖς τῷ σώματι τῶν μακρῶν εἰσι φρονιμώτεροι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον; Ὅτι συνέσφικται αὐτῶν καὶ συγκεκρότηται ἡ ψυχὴ — καὶ ἰσχυροὶ τῶν μειζόνων οἱ ἐλάσσονες*, des. *Πῶς ὅμοια γίνεται; Κατὰ τοὺς ἐν τῷ σπέρματι λόγους τοῦ τε πατρὸς καὶ τῆς μητρός — καὶ διατείνουσαν τὴν φύσιν δεικνύουσιν.*

28 (ff. 120–213v) **Achmetis** oneirocriticon (ed. F. Drexl, Lipsiae 1925), *Βιβλίον ὀνειροκριτικόν, ὅπερ συνῆξε καὶ συνέταξεν Ἄχμετ υἱὸς Σηρεὶμ ὁ ὀνειροκρίτης τοῦ πρωτοσυμβούλου Μαμὴν* cod. Ab editione laudata non semel discrepat. Praemittitur (ff. 118–119v) index capitum *ση'*, quae hoc ordine sese excipiunt: *α'* (= ed. Drexl 5–7), *β–ε'* (ed. 8–11), *ς'* (12–14), *ζ'* (15), *η'* (16. 17. 19. 20), *θ'* (18), *ι'* (21. 22), *ια'* (23–25), *ιβ'* (26. 27), *ιγ'* (28. 29), *ιδ'* (30. 31), *ιε'* (32), *ις'* (33), *ιζ'* (34–36), *ιη'* (37. 38), *ιθ'* (39. 40), *κ'* (41. 42), *κα'* (43. 44. 46), *κβ'* (45. 47), *κγ'* (48. 49), *κδ'* (50. 51), *κε'* (52. 53), *κς'* (54. 55), *κζ'* (56. 57), *κη'* (58. 59), *κθ'* (60), *λ'* (62. 63), *λα'* (61), *λβ'* (64), *λγ'* (65), *λδ'* (f. 136, *περὶ τῶν ὅλων ὀδόντων*; inc. *'Εὰν ἴδῃ τις ὅτι ἔπεσον*, des. *ἀποβήσεται διὰ θανάτου*), *λε'* (66. 67), *λς'* (68. 69), *λζ'* (70. 71), *λη'* (72. 73), *λθ'* (74. 75), *μ'* (76. 77), *μα'* (78. 79), *μβ'* (80), *μγ'* (81. 82), *μδ'* (83), *με'* (84), *μς'* (85. 86), *μζ'* (87. 88), *μη'* (89), *μθ'* (90), *ν'* (91. 92), *να'* (93. 94), *νβ'* (95–97), *νγ'* (98. 99), *νδ'* (100. 101), *νε'* (102), *νς'* (103. 104), *νζ'* (105), *νη'* (106. 107), *νθ'* (108. 109), *ξ'* (110. 111), *ξα'* (112), *ξβ'* (113. 114), *ξγ'* (115), *ξδ'* (116. 117), *ξε'* (118. 119), *ξς'* (120. 121), *ξζ'* (122. 123), *ξη'* (124. 125), *ξθ'* (126), *ο'* (127. 128), *οα'* (129. 130), *οβ'* (131. 132), *ογ'* (133. 134), *οδ'* (135. 136), *οε'* (137–139), *ος'* (140. 141), *οζ'* (142–144), *οη'* (145), *οθ'* (146. 148), *π'* (149, supplemento in ff. 162v–163 addito), *πα'* (150), *πβ'* (151), *πγ'* (152–154), *πδ'* (155), *πε'* (156. 157), *πς'* (158. 159), *πζ* (160. 161), *πη'* (162. 163), *πθ'* (164. 165), *ϙ'* (166–169), *ϙα'* (170. 171), *ϙβ'* (172), *ϙγ'* (173), *ϙδ'* (174–176), *ϙε'* (177), *ϙς'* (178–180), *ϙζ'* (181), *ϙη'* (182), *ϙθ'* (183), *ρ'* (184), *ρα'* (185), *ρβ'* (186), *ργ'* (187), *ρδ'* (188), *ρε'* (189), *ρς'* (190), *ρζ'* (191. 192), *ρη'* (193. 194), *ρθ'* (195. 196, supplemento in f. 182 addito), *ρι'* (197), *ρια'* (198. 199), *ριβ'* (200), *ριγ'* (f. 183v) *περὶ καστάνων*, *ριδ'* (201), *ριε'* (202), *ρις'* (203), *ριζ'* (204), *ριη'* (205), *ριθ'* (206), *ρκ'* (207), *ρκα'* (208), *ρκβ'* (209. 210), *ρκγ'* (211. 212), *ρκδ'* (213), *ρκε'* (214), *ρκς'* (215), *ρκζ'* (216), *ρκη'* (217), *ρκθ'* (218), *ρλ'* (219), *ρλα'* (220), *ρλβ'* (221), *ρλγ'* (222), *ρλδ'* (223), *ρλε'* (224), *ρλς'* (225), *ρλζ'* (226), *ρλη'* (227), *ρλθ'* (228), *ρμ'* (230), *ρμα'* (231), *ρμβ'* (232), *ρμδ'* (233), *ρμε'* (234), *ρμς'* (235), *ρμζ'* (236; abrumpitur in vv. *δεσμίους ἀλλοφύλους ἄρ* | (Drexl, p. 188, 28) atque desiderantur insequentia usque ad vv. *εἵλκετο ἵπποις εὐγενέσιν, εὑρήσει*: cap. 238; Drexl, p. 191, 18), *ρμθ'* (239), *ρν'* (240), *ρνα'* (241; abrumpitur in vv. *καὶ ἔφαγεν ἐξ αὐτοῦ* (Drexl, p. 197, 3) atque desiderantur insequentia usque ad illa [*ρνγ'*] *θεωρεῖται ἢ μέλλουσι βασιλεύειν*: cap. 243; Drexl, p. 199, 26), *ρνδ'* (245. 246), *ρνε'* (247), *ρνς'* (248), *ρνζ'* (249), *ρνη'* (250), *ρνθ'* (251), *ρξ'* (252, supplemento in f. 201r.v addito), *ρξα'* (253), *ρξβ'* (254), *ρξγ'* (255), *ρξδ'* (256), *ρξε'* (257. 258), *ρξς'* (259), *ρξζ'* (260), *ρξη'* (261), *ρξθ'* (262), *ρο'* (263. 264), *ροα'* (265), *ροβ'* (266), *ρογ'* (267), *ροδ'* (268. 269), *ροε* (270), *ρος'* (271), *ροζ'* (272), *ροη'* (273), *ροθ'* (274), *ρπ'* (275), *ρπα'* (276), *ρπβ'*

(277), ρπγ′(278), ρπδ′(279), ρπε′(280), ρπς′(281), ρπζ′(282), ρπη′(283), ρπθ′(284) desideratis vv. ἣ εὐπόρησεν ἀετὸν — παρ᾽ ἑτέρου βασιλέως θλιβήσεται (Drexl, p. 231, 9–27), ρϙ′ (285; abrumpitur in vv. ἐὰν ἴδῃ ὁ βασιλεὺς ὅτι (Drexl, p. 232, 21) atque desiderantur insequentia usque ad vv. εἰ δὲ ἐλυμήνατο τοῖς δένδρεσι τοῦ τόπου: cap. 286; Drexl, p. 233, 12), ρϙβ′ (287), ρϙγ′ (288) ρϙδ′ (289), ρϙε′ (290), ρϙς′ (291), ρϙζ′ et ρϙη′ (292), ρϙθ′ (293), σ′ (294), σα′ (295), σβ′ (296), σγ′ (297), σδ′ (298. 299), σε′ (300) additis f. 213 σς′ περὶ ψύλλων καὶ φθειρῶν atque σζ′ περὶ ἅλατος brevissimo utroque, ση′ (301) desinens in vv. ἀληθέστερα καὶ ταχύτερα εἰσίν (Drexl, p. 241, 14).

Insequuntur [a] (f. 213v) Εὐχὴ ἣν δεῖ εὔξασθαι πρὸ τοῦ ἐπερωτῆσαι τὸ ὁραθέν, quae inc. Παντοκράτωρ θεὲ οὐράνιε, ἀόρατε, des. εἰς τὴν ἐπιζητουμένην γνῶσιν. [b] dies et horae plus minus ad somnia aptiores (f. 213v) per hebdomadem, (ff. 213v–214) per mensem, atque (f. 214) eaedem mensis dies secundum Aegyptios veteres. [c] (f. 214r-v) Ὀνειροκριτικὸν κατὰ τὸν τῆς ⟨σελην⟩ης δρόμον, δηλοῦν τὸ πότε ἀποβήσεται καὶ τὸ πῶς τὸ ὁραθέν; inc. (Σελην)ης α^της. ὅπερ ἐὰν ἴδῃς εἰς χαρὰν ἀποβήσεται, des. λ′ ἔσω ἡμερῶν τριῶν γενήσεται τὸ ὅραμά σου. Ex exemplo mutilo descriptus est liber (cf. ff. 174. 176v. 182. 184. 189v. 204), omittitur cap. ed. 147.

29 (ff. 215–267v) ⟨**Matthaei Cantacuzeni**⟩ in canticum canticorum (M. 152, 997–1084); *est Matthaei Cantacuzeni, editum per Vincentium Riccardum, Romae, fol., Ann. 1624. est inter editos Vatic. Num. 1849* (!) add. in principio ⟨L. Allatius⟩.

30 Leonis imperatoris οἰακιστικὴ ψυχῶν ὑποτύπωσις (ed. A. Papadopoulos-Kerameus, Varia graeca sacra, S. Peterburg 1909, p. 213 ss.), nempe (ff. 268–273v) prologus; desiderantur vv. ἐνενήκον]τα καὶ ἑκατὸν — σὺν τῇ ἄνωθεν ἐπιλάμψει (p. 214, 7–14), uno folio post 270v perdito; (ff. 274–289v) liber I; (ff. 290–318v) liber II; des. abrupte in illa [cap. λβ′] Ἡ τῆς βουλήσεως οἰκείας (p. 228, 6) foliis pluribus perditis; (ff. 319–377) liber III. Scholia marginibus inscripta eadem fere sunt quae in editione leguntur; ultimum in f. 374v. In marginibus inferioribus f. 376r-v expositiuncula ⟨d e s i l e n t i o a n i m a e e t d e o r a t i o n e⟩; inc. Ὁδηγ(εῖ) τὰ χαρίσματα πρὸς ἄνθρωπον καρδία κινουμένη πρὸς εὐχαριστίαν, des. ὅπως διδάξῃ ἡμᾶς εὐχὴν καθαγίαν καὶ ἀξίαν Θεῷ.

31 v a t i c i n i a q u a e d a m. [1] (ff. 377v–379) ⟨anonyma paraphrasis oraculorum Leonis i m p e r a t o r i s⟩ editis (M. 107, 1141–1149) paullo fusior. [2] (f. 379) ⟨E r y t h r a e a e S i b y l l a e carmen de Christo⟩ (Oracula Sibyllina VIII, 217–250; ed. Geffcken, Leipzig 1902, p. 153–157). [3] (ff. 379v–380v)

oraculorum Leonis imperatoris, ni fallor, interpretatio anonyma; inc. ( )*ιεμένου κέλομαι τὸν ἐμὸν θεράποντ' ὑποφήτην*, des. abrupte *μεστὸν τῇ ἡλικίᾳ, ἔχοντα ἐπὶ τῶν*.

Partes septem a totidem scribis exaratae et in unum compactae. I (ff. 1–10) fasciculus unus quinio, linn. 22–27; loci quidam, lemmata, litterae initiales maiores rubro colore perscripta; signum chartae bovis caput (cf. Briquet 14106). II (ff. 11–14^{b}) fasciculus unus ternio, linn. 27; chartae signum flos seu fructus quidam (cf. Briquet 7345). III (ff. 15–30) fasciculi duo quaterniones, linn. 18; inscriptiones textusque plures minio exarata; chartae signum circuli duo linea recta partiti et coniuncti (cf. Briquet 3205). IV (ff. 31–46) fasciculi quaterniones duo, linn. 29; ornatus f. 31, inscriptiones, litterae initiales maximae rubro liquore picta. V (ff. 46^{a}–214) fasciculi 25 quaterniones (si excipias tertium et quartum decimum foliorum novem), linn. 28 circa; signa chartae trimontium (cf. Briquet 11661), forfices (Briquet 3668), corona (cf. Briquet 4716), littera *R* (cf. Briquet 8968), tuba cornea (cf. Briquet 7685). VI (ff. 215–267) fasciculi septem quaterniones (si excipias primum ternionem atque ultimum foliorum septem), linn. 25; textus sacer, litterae initiales maiores rubro colore descripta; signum chartae piscis (cf. Briquet 12413). VII (ff. 268–380). Fasciculi nunc quindecim quaterniones, si excipias primum ad folia quattuor atque ultimum ad folia sex redactos; descripti sunt ni fallor ex exemplo saec. XI litteris grandioribus, quas amanuensis summa similitudine expressisse videtur, exarato; linn. 5–12; tituli, numeri, litterae initiales maximae et maiores rubra. In marginibus scholia, quorum plura (ff. 302. 303^{v}. 304^{v}. 306. 308^{v}. 312^{v}. 314^{r}. 314^{v}. 316. 317. 318^{r}. 318^{v}) eadem manu addita sunt quae opellas ff. $376^{r\cdot v}$. 377^{v}–380^{v} exaravit. Officinarum chartariarum signa luna crescens atque, in ff. 310–318, delineatio satis incerta (cf. Briquet 16022). Scriptura plus minus aut etiam omnino vacant ff. 14–14^{bv}. $26^{r\cdot v}$. 46^{v}–46^{av}. 50^{a-cv}. 54-54^{cv}. 58^{v}–58^{fv}. 62^{v}–62^{dv}. 71^{v}–71^{gv}. 72^{v}–72^{gv}. 85^{v}–85^{cv}. 104–104^{ev}. 117–117^{av}. 119^{v}–119^{av}. 194^{v}. 194^{a}. 195. 197–198^{r}. 342^{r}. 360^{v}. Chartas quae f. 355 sequebantur librarii neglegentia 336–360 notatas iustis numeris signari plumbo curavimus.

Anno 1518 inter libros Leonis X recensitus est noster, anno 1522 mutuo acceptus est a Iohanne Fabri, qui folia nonnulla transcripsit in cod. Vindobonensis 283 hodie, ut videtur, servata, locosque plures in suis epistolis aut operibus memoravit (de quo cf. dissertatio G. Mercati, *Scritti ecclesiastici greci copiati da Giovanni Fabri nella Vaticana*, in *Bessarione* XXXVII, 1921, p. 88–106). In sectura inferiore libri clausi inscriptionis vestigia.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

574 (olim 786). Saec. XI, membran., mm. 373 × 262, ff. II. 407 (1 chartac. add.), coll. 2, linn. 28.

S. Iohannis Chrysostomi et aliorum homiliae XXXV. Praemittitur (ff. II^{v}–1) index. α' (ff. 2–31) *τοῦ ἐν ἁγίοις — Χρυσοστόμου λόγος περὶ μετανοίας*, revera **Iohannis Ieiunatoris** sermo de paenitentia (M. 88, 1937–1978); inc. *Ὁ μακάριος καὶ φωτοφόρος Παῦλος, ὁ τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος*

τῆς ἐκκλησίας, ὁ τῶν ὄπισθεν ἐπιλανθανόμενος. β′ (ff. 31v–43) **s. Ioh. Chrysostomi** de eleemosyna et in decem virgines (M. 49, 291–300), *τοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς δέκα παρθένους* cod.; γ′ (ff. 43–61v) in parabolam [Matth. 18, 23 ss.] decem millium talentorum debitoris (M. 51, 17–30), *εἰς τὴν παραβολὴν — ἀπαιτοῦντος* cod.; δ′ (ff. 62–65v) de paenitentia* (M. 60, 765–768); ε′ (ff. 66–83) in psalmum 50* (M. 55, 565–575), *εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ν ψαλμοῦ* cod.; ϛ′ (ff. 83–101) in ea quae supersunt ex ps. 50* (M. 55, 575 ss.) fere ut in cod. 566, ff. 122–132; omittuntur ea quae in uncis quadratis exhibet editio (M. 576, 580, 582, 584, 585, 586, 587, 3–6) atque illa a *Ἄνωθέν φησι καὶ ἐξ ἀρχῆς — Ἐκύησε τέθεικεν* (M. 583, 9–35), b *Διό φησιν ὅτι τῆς δοθησομένης — ἀλλ᾿ ἐμὲ τὸν ταύτας ὀλοφυρόμενον* (M. 585, 6–25); post vv. *ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει* (M. 587, 27) prosequitur noster: *Ἐνταῦθα προσέχετέ μοι· σωτηρία γὰρ πάντων ὑμῶν τὸ λεγόμενον. πάντας ὑμᾶς διδασκάλους κ. τ. λ.* fere ut in editione (M. 587, 51–588); ζ′–θ′ in beatum Iob* sermones tres (M. 56, 567 ss.), nempe (ff. 101v–107) sermo 2, *εἰς τὸν πολύαθλον καὶ δίκαιον Ἰώβ* cod.; (ff. 107–117) sermo 3, *εἰς τὸν ἅγιον καὶ πολύαθλον Ἰὼβ λό(γος) β* cod.; (ff. 118–125v) sermo 4, *εἰς τὸν δίκαιον καὶ πολύαθλον Ἰὼβ λό(γος) γ* cod.; post vv. *ὑπομονὴν κατεργάζεται καὶ τὰ ἑξῆς* (M. 579, 48) haud paucis omissis prosequitur: *Ἀλλὰ εἰς τὸ προκείμενον ἐπανείωμεν· Ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ λέγει Τίς δώσει κριτὴν κ. τ. λ.* (M. 581, 21–582); ι′ (ff. 126–145) de Lazaro concio 6 (M. 48, 1027–1044), *ὁμιλία εἰς τὸν σεισμόν* cod.; vv. *ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρὸν — καὶ τί ποεῖ ὁ Θεὸς* (M. 1042, l. 9 ab imo — 1043, 1) post illa *προσθήκη δικαιοσύνης αὐτῷ λογίζεται* (M. 1044, 10) repetita sunt; des. *ἢ ἵνα δίκαιος ἀναφανῇς* (M. 1044, 21) *χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ κ. τ. λ.*; ια′ (ff. 145v–149v) homilia post terrae motum (M. 50, 713–716, ex codice nostro descripta); ιβ′ (ff. 150–164) in illud [2 Cor. 12, 9] *Sufficit tibi gratia mea** (M. 59, 507–516). ιγ′ (ff. 164–170) **Basilii Seleucensis** in illud [Marc. 10, 33] *Ecce ascendimus Hierosolymam* (M. 85, 337–349); in locum vv. *Παρὰ δὲ τὴν τοῦ Σωτῆρος — ἐκήρυττον λέγοντες* (M. 341 B 7–C 2) codex alia praebet (ff. 165v–166) editis paullo longiora. ιδ′ (ff. 170–175v) **s. Ioh. Chrysostomi** in parabolam decem virginum [Matth. 25, 1] et de eleemosyna* (M. 59, 527–532), *λόγος εἰς τὰς δέκα παρθένους, τῇ μ(ε)γ(άλῃ) τρίτῃ* cod. ιε′ (ff. 175v–177. 210–215) *τοῦ αὐτοῦ*, revera **Antiochi Ptolemaidis,** *Πῶς ὁ Ἀδὰμ ἔλαβεν τὴν ψυχὴν ὅτε ἐπλάσθη, καὶ εἰς τὸ πάθος τοῦ Σωτῆρος ἑρμηνεία, καὶ περὶ τῆς νυχθείσης πλευρᾶς* (ed. Savilius V, 648–653; de hac homilia disseruit S. Haidacher, *Die Homilie des Antiochus von Ptolemais über die Erschaffung der Seele Adams und über das Leiden Christi*, in *Zeitschrift f. Kath. Theologie*

XXXII, 1908, p. 408–410). ιϛ' (ff. 215–217v. 178–179) **s. Ioh. Chrysostomi** in Genesim hom. 6 (M. 54, 604–607), *τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἀδάμ, ὅτι πρὶν ἢ φαγεῖν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως ᾔδει τί καλὸν καὶ πονηρόν. καὶ περὶ τοῦ δεῖν ἐν οἰκίᾳ μελετᾶν τὰ λεγόμενα ἐν ἐκκλησίᾳ* cod.; ιζ' (ff. 179v–193v) in filium prodigum * (M. 59, 627–636); exegesim Antiochenam haud pauca huius homeliae redolent; ιη' (ff. 193v–209v. 218–226) in incarnationem Domini * (M. 59, 687–700), *εἰς τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν — ἐφέστηκαν ἄγγελοι* cod.; Severiano Gabal. vindicavit homiliam Ioh. Zellinger (*Studien zu Severian von Gabala*, Münster i. W. 1926, p. 64–68); ιθ' (ff. 226–233) *εἰς τὴν εἴσοδον τῆς μ(ε)γ(άλης) ἑβδομάδος καὶ περὶ προσευχῆς*, revera homilia 30 in Genesim (M. 53, 273–282) partibus adstricte exegeticis vacua (M. 274, 38 *Φέρε οὖν πάλιν* — 279, 41 *βουλεύσασθαι θνητοὺς τυγχάνοντας*); κ' (ff. 233–240) in Iob * sermo 1 (M. 56, 565–567), *εἰς τὸν δίκαιον Ἰώβ* cod.; κα' (ff. 240–258v) de statuis homilia 20 (M. 49, 197–212), *εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς μεγάλης ἑβδομάδος καὶ προτροπὴ καὶ κατήχησις, καὶ περὶ μνησικακίας* cod.; in fine: *πε(ρὶ) μνησικακίας*; κβ' (ff. 258v–270v) in meretricem * (M. 61, 727–734), *εἰς τὴν πόρνην* cod.; in fine: *εἰς τὴν πόρνην τῇ μ(ε)γ(αλῃ) δ'*; κγ' (ff. 270v–282) in illud [Matth. 26, 39] *Pater, si possibile est* (M. 51, 31–40), *εἰς τὸ Πάτερ — ἐπιπηδᾶν τοῖς κινδύνοις* cod.; κδ' (ff. 282–288v) in paralyticum * (M. 61, 777–782), *εἰς τὸν παράλυτον καὶ εἰς τὴν μεσοπεντηκοστήν* cod.; initium homiliae (*Ὥσπερ ἡ φαεσφόρος σελήνη — καὶ ἀστέρων ὀνομάζειν*) ut apud M. 60, 763; κε' (ff. 289–298) in Samaritanam * (M. 59, 535–542), *εἰς τὴν Σαμαρεῖτιν καὶ τί ἑρμηνεύεται ὁ Μεσίας* cod.; in locum vv. *κεραμέα διὰ τὸν λόγον ἀνακηρύττουσα ἦν* ss. (M. 542, 17 ss.) haec leguntur: *κεραμέα διὰ τῶν λόγων ἀναπληροῦντι καὶ εὐθέως Θεὸν αὐτὸν καὶ δεσπότην κηρύττει συμβασιλεύοντα καὶ συνδοξαζόμενον τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ κ. τ. λ.*; κϛ' (ff. 298–307) de diabolo tentatore hom. 2 (M. 49, 257–264); conclusio paullo brevior; κζ' (ff. 307v–316) de paenitentia hom. 2 (M. 49, 283–292), *ὁμιλία περὶ μετανοίας καὶ εἰς τὸν προφήτην Δαυίδ* cod. κη' (ff. 316v–340) ⟨**Severiani Gabalorum**⟩ in illud [Matth. 21, 33] *In qua potestate haec facis* (M. 56, 411–428; cf. Ioh. Zellinger, *op. cit.*, p. 24–27); editione longe plenior haec homilia legitur in nostro codice, qui lacunas col. 420 resarcit (ff. 328–329), locosque duos desideratos ([a] col. 419, l. 3 ab imo inter vv. *ὡς ἐν συγχυσ(ει)* et *Ταῦτα*, [b] col. 425, l. 7 inter vv. *ὤφθη γὰρ Θεὸς ἐν ὄρει* et *Παρ᾽ αὐτὸν οὐκ ἔστιν ἄλλος*) praebet in ff. 327–328 atque 334–335. κθ' (ff. 340v–344v) **s. Ioh. Chrysostomi** in Genesim hom. 35 inscripta *περὶ ἀναγνώσεως καὶ ἀκροάσεως, καὶ εἰς τὸν ἀπόστολον Φίλιππον*, inde a principio usque ad vv. *τῶν τὴν ἀρετὴν μετιέναι βουλομένων ἐργάζεται* (M. 53, 321–324,

14), adhortatione brevissima et doxologia additis; λ′ (ff. 345–355v) *περὶ εὐχαριστίας καὶ εἰς τὴν παραβολὴν τῶν μυρίων ταλάντων*, revera homilia 27 in Genesim (M. 53, 239–251) omissis tantum quae ad exegesim maxime pertinent, nempe lineis paucis in principio atque vv. *Ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ὁ δίκαιος — πρὸς τὴν τούτων ἐπειχθῶμεν ἐκπλήρωσιν* (M. 241, 53–247, 33); λα′ (ff. 356–365) *εἰς τὸν ἑνδέκατον ψαλμὸν* (vv. 1–2) *καὶ εἰς τὰς Πράξεις* (4, 5) *Ἐγένετο δὲ — τοὺς ἄρχοντας**; inc. *Ὅταν ἐκ καθαρῶν χειλέων ἐξέρχηται δέησις*, des. *τὸ τῆς ἀναγεννήσεως ἐκθέμενος μυστήριον, καὶ αὐτὸς δοξάζεται σὺν τῶι ἀνάρχω Πατρὶ κ. τ. λ.*; λβ′ (ff. 365–375) in ep. I ad Corinthios hom. 28 (M. 61, 231–240), *εἰς τὸ Δοκιμαζέτω — πινέτω, καὶ εἰς τὸν Ἰώβ* cod.; λγ′ (ff. 375v–387v) de Lazaro concio 2 (M. 48, 981–992), *εἰς τὸν πλούσιον καὶ εἰς τὸν Λάζαρον* cod.; des. *τῶν μελλόντων ἐπιτυχεῖν ἀγαθῶν* (M. 992, 8) *καὶ μετὰ τοῦ πτωχοῦ ἐκείνου Λαζάρου εἰς τὸν τοῦ πατριάρχου Ἀβραὰμ κόλπον ἀπενεχθῆναι. ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι κ. τ. λ.*; λδ′ (ff. 388–401) in s. Petrum et in Eliam (M. 50, 725–736), *λόγος εἰς Πέτρον καὶ Ἠλίαν* cod.; λε′ (ff. 401v. 406. 403. 402. 404. 405. 407) homilia in parabolam talentorum [Matth. 25, 14 ss.], *ὁμιλία εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου· Ἄνθρωπός τις — τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ τὰ ἑξῆς* cod.; constat revera parte priore hom. 41 in Genesim (M. 53, 374–377, l. 3 ab imo), doxologia addita; inter vv. *καὶ πλείονα ἐγχειρισθῆναι* et illa *ἔγνων σε, ὅτι σκληρὸς εἶ* (M. 376, 17–32) alia longe fusiora praebet noster (ff. 402. 404). In fine: *Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις.*

Codex a duobus fortasse scribis (I, ff. 1–156; II, ff. 156v ss.) sese excipientibus diligenter exaratus. Constat foliis duobus praeviis atque fasciculis quinquaginta tribus quaternionibus (si excipias 4–7. 13. 53 terniones, 10 par foliorum) in prima singulorum pagina summa dextrorsum cruce notisque olim instructis (f. 306 vestigium notae), in eadem pagina ima posterius denuo *α′–νγ′* signatis. Tabula praevia, inscriptiones, subscriptiones charactere semi-unciali, qui dicitur, formatae. Supplementa in ff. 4. 5. 6. 31v–32. 144v. 213. 226v. 227. 278. 310, correctiones brevissimae haud paucae (e. g. ff. 56. 229. 257v. 314v).

Manibus posterioribus f. Iv probationes calami; f. II Nicolai, codicis ni fallor possessoris, oratio ad sanctum homonymum Lyciorum patronum; f. 335v alia pennae probatio (epistolae hegumeni Ositae principium?); f. 407v scriptiunculae duae sine magno pretio: in priore leguntur nomina *Νικ(η)τ(α) πρε(σβυ)τ(έ)ρ(ου) καὶ Λέ(ον)τ(ος)* filii eius, in altera testatur *Γεώρ(γιος) ἀναγνώστ(ης) καὶ (κληρικὸς?) ὁ τοῦ Σταριάνήτου.* F. 117 animalia (pavo, tigris, leo) atramento delineata. F. 117v vacuum. Margines ff. 234. 271 resecti.

F. 407 nota acquisitionis *Comprati a 17 | di April. 1549*; pro bibliotheca Vaticana emptus est liber die 20 febr. an. 1553 (cf. Batiffol, *La Vaticane...*, p. 126, n. 237; Archiv. Bibl. Vat., t. 11, f. 50). F. I nota *786*. Index praevius, qui post homiliam *κϛ′* desiderabatur uno folio perdito, charta (f. 1) suppletus est a ⟨Winckelmanno⟩.

In tabulis et in dorso corio rubro obductis, fibulis catenaque olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedula saec. XVIII cum nota rubra *574*.

575 (olim 387). Saec. XI, membran., mm. 303 × 222, ff. 380, coll. 2, linn. 29.

S. Iohannis Chrysostomi sermones XXVI. Praemittitur (ff. 1-2ᵛ) codicis tabula inscriptiones et prima verba sermonis uniuscuiusque praebens: *Τάδε ἐστὶ ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ — ὁμοῦ λόγοι κε'*, ultimo (in ss. Apostolos) prius omisso saec. XVIII ⟨a Winckelmanno⟩ suppleto. [1] λόγοι α'-ϛ', adversus Iudaeos orationes VI (M. 48, 843 ss.), nempe (ff. 3-19ᵛ) oratio 1; (ff. 19ᵛ-32) oratio 4, *κατὰ Ἰουδαίων* cod.; (ff. 32-57) oratio 5, *πρὸς Ἰουδαίους* cod.; desiderantur vv. *οὐχ ἁπλῶς εἶπεν — τῷ κριῷ καὶ τοῖς κέρασι* (M. 896, 7-43); (ff. 57-71) oratio 6, *κατὰ Ἰουδαίων* cod. et ita duo insequentes; (ff. 71ᵛ-85) oratio 7; (ff. 85-104ᵛ) oratio 8. [2] de Incomprehensibili orationes VIII, λόγοι α'-η' (M. 48, 701 ss.), hoc est (ff. 105-115) oratio 1; (ff. 115-127) oratio 2; inc. *Φέρε δὴ σήμερον πρὸς τοὺς ἀπίστους*; (ff. 127-138) oratio 3; (ff. 138ᵛ-149ᵛ) oratio 4; (ff. 150-163) oratio 5; (ff. 163ᵛ-171) oratio 11, *λόγος ϛ'. ἐρρέθη ἐν καινῇ πρὸς Ἀνομοίους* cod.; (ff. 171ᵛ-186) oratio 7; (ff. 186-197) oratio 8, *κατὰ αἱρετικῶν καὶ εἰς τὴν κοίμησιν* (!) *τῆς μητρὸς τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου* cod.; inc. *Χθὲς ἐκ πολέμου ἐπανελθόντες, ἐκ πολέμου καὶ μάχης.* [3] (ff. 197-249ᵛ) λόγος θ', ad eos qui scandalizati sunt (M. 52, 479-528); capitulorum summaria litteris semi-uncialibus perscripta sunt. [4] (ff. 249ᵛ-262) in illud Isaiae [6, 1] *Vidi Dominum* hom. 1 (M. 56, 97-107); (ff. 262-269ᵛ) hom. 6. [5] (ff. 269ᵛ-281) in Kalendas (M. 48, 953-962); in fine doxologia brevior. [6] de Lazaro conciones IV, λόγοι α'-δ' (M. 48, 963-1016), nempe (ff. 281ᵛ-303) concio 1, *μετὰ τὰς καλάνδας τῇ ἑξῆς κατὰ μεθυόντων — εἰσιόντων, καὶ ὅτι τὸν διδάσκαλον — καὶ εἰς τὸν Λάζαρον* cod.; (ff. 303ᵛ-315) concio 2; (ff. 315-333) concio 3, *εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου, καὶ τίνος ἕνεκεν οἱ πλημμελοῦντες ἐνταῦθα συγχωροῦνται, οἱ δὲ εὐσεβοῦντες τοὐναντίον πειράζονται* cod.; (ff. 333ᵛ-345ᵛ) concio 4, *εἰς τὸν πλούσιον καὶ Λάζαρον τὸν πτωχόν, καὶ εἰς τὴν πρᾶσιν τοῦ παγκάλου Ἰωσήφ* cod. [7] (ff. 346-357ᵛ) homiliae 65 et 66 in Iohannem (M. 59, 359-370) in unam conflatae sub inscriptione *λόγος εἰς τὰ βαΐα εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου Εἷς δέ τις — μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται*; post vv. *ἕκαστός ἐστι κύριος* occurrit (f. 351ᵛ) nulla facta distinctione hom. 66. [8] (ff. 357ᵛ-367) hom. in ps. 145 (M. 55, 519-528), *ὁμιλία τῇ μ(ε)γ(άλῃ) δευτέρᾳ* cod. [9] (ff. 367ᵛ-375) hom. 80 in Matthaeum (M. 58, 723-730), *λόγος τῇ ἁγίᾳ μ(ε)γ(άλῃ) δ' ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατ(ὰ) Ματθ(αῖον) εὐαγγε(λίου) εἰς τ(ὸ) ῥητόν Τοῦ δὲ Ἰησοῦ — ἀνακειμένου* cod.

[10] (ff. 375v–380) in principes apostolorum Petrum et Paulum * (M. 59, 491–496), ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἀποστόλους καὶ κορυφαίους τῶν ἀποστόλων Πέτρον καὶ Παῦλον cod.

Codex nitide perscriptus. Comprehendit folia duo praevia atque fasciculos quadraginta octo quaterniones (si excipias 19 ternionem, 48 binionem) in prima et ultima uniuscuiusque pagina recentius signatos, notarum antiquarum vestigiis etiam perditis. Πύλαι ff. 3 et 105, inscriptio f. 3, litterae initiales maximae, homiliarum ornatus auro variisque coloribus picta; inscriptiones litteraeque initiales ceterae, numeri rubro liquore exarata. Ipsius scribae manu supplementa (ff. 94v. 151. 161v), obiectionum significationes (ff. 62. 63v. 153r-v. 160. 167v. 173v. 174v. 253r-v. 257v); manu posteriore additamenta (ff. 214. 225v. 230. 230v. 235. 376). Quot folia impleant singuli sermones calamo rudi indicatum. Margo exterior f. 52 ferro resectus.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

576 (olim 386). Saec. XI et XIV, membran. et chartac., mm. 366 × 267, ff. II. 258 (+ 1a chartac. add.), coll. 2. Partes duae in unum compactae: I (ff. 1–199. 257. 258) saec. XI, membran., linn. 29; II (ff. 200–256), saec. XIV, chartac., linn. 32.

I. - **S. Iohannis Chrysostomi** sermones. Praemittitur (f. 1r-v) index († πίναξ ἄριστο(ς) τῆς αετῆς βίβλου Χρυσοστόμου πέφυκεν· τοῦ Χρυσορήμου ἔχω λόγους τοὺς μαργαρίτις) hodie fine mutilus, prioribus uniuscuiusque sermonis verbis auctus ⟨a Winckelmanno⟩, qui partis recentioris tabulam in f. 1a digessit. [1] adversus Iudaeos orationes VI (M. 48, 843 ss.), hoc est (ff. 1–16) oratio 1, λόγος κατὰ Ἰουδαίων. ἐλέχθη δὲ ἐν Ἀντιοχ(εια) πρὸς τοὺς ἰουδαΐζοντας καὶ μετ' ἐκείνων νηστεύοντας cod.; (ff. 16–26) oratio 4, τοῦ αὐτοῦ πρὸς Ἰουδαιους — ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, πρεσβυτ(έρου) αὐτοῦ ὄντος cod.; (ff. 26–47v) oratio 5, τοῦ αὐτοῦ πρὸς Ἰουδαίους λόγος γ'. ἐρρέθη ἐν Ἀντιοχ(εια), πρεσβυτέρου αὐτοῦ ὄντος cod.; (ff. 47v–59v) oratio 6; (ff. 59v–70v) oratio 7; (ff. 70v–86) oratio 8, λόγος ϛ' κατὰ Ἰουδαίων. ἐλέχθη δὲ ἐν Αντιοχ(εια) ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλη(σια) μήπω χειροτονηθέντο(ς) αὐτοῦ πρεσβυτέρου, ἀλλ' ἔτι ἐν τῇ του ἀναγνώστου ἀξίᾳ καθεστῶτος cod. [2] ὁμ. ζ'-ιβ', de Incomprehensibili orationes VI (M. 48, 701 ss.), hoc est (ff. 86–93v) oratio 1, λόγος α' περὶ ἀκαταλήπτου. ἐλέχθη ἐν Ἀντιοχ(εια) ἀπόντος τοῦ ἐπισκ(ο)που, κατὰ Ἀνομοίων cod.; (ff. 93v–102v) oratio 2; (ff. 103–111v) oratio 3; (ff. 111v–120v) oratio 4; (ff. 121–131v) oratio 5; ff. 132–138) oratio 11, περὶ ἀκαταλήπτου λόγος ϛ' cod.; [3] ιγ'-ιζ', in illud Isaiae [6, 1] *Vidi Dominum* homiliae V (M. 56, 97 ss.), hoc est (ff. 138v–148) hom. 1; (ff. 148–152v) hom. 2, ὁμιλία εἰς τὸ ῥητὸν — καὶ ἐπηρμέ(νου) cod.; iuxta inscriptionem manu saec. XV: ἐμοὶ δοκεῖ ὁ λόγ(ος) μὴ εἶναι τοῦ Χρυ(σοστόμου) et eadem fere iuxta inscript. hom. 4; (ff. 152v–160)

hom. 3; (ff. 160v–169v) hom. 4 ut in ed. Saviliana (cf. M. 128, n. *i*); (ff. 169v–175v) hom. 6. [4] ιη' (ff. 175v–184) in illud Ieremiae [10, 23] *Domine, non est in homine via eius* (M. 56, 153–162). [5] ιθ' (ff. 184–190) in psalmum 48 (M. 55, 511–518). [6] (ff. 190–199v) in dimissionem Chananeae (M. 52, 449–460), κ' ὁμιλία εἰς τ(ὴν) Χαναναίαν, καὶ ὅτε οἱ ἐπίσκοποι παρεγένοντο ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς cod. Insequebantur, teste πίνακι f. 1v, κα' homilia de capto Eutropio (M. 52, 395–414); κβ' et κγ' in psalmum 50 * (M. 55, 565–575; 575–588); κδ' λόγος πε(ρὶ) μετανοίας καὶ ἐλεημο(σύνης) καὶ εἰς Δαυὶδ τὸν βασιλέα (?); κε' de paenitentia sermo hortatorius I *, ex quo supersunt partes quattuor inferius descriptae; κϛ' λόγος εἰς τ(ὸν) Λάζαρον καὶ εἰς τ(ὸν) πλούσιον καὶ περὶ σεισμοῦ, nempe ut opinor de Lazaro concio 6 (M. 48, 1027–1044); κζ' λόγος πε(ρὶ) τοῦ κατὰ Θεὸν πολιτεύεσθαι καὶ ἑρμηνία τῆς προσευχ(ῆς), hoc est de angusta porta et in orationem dominicam * (M. 51, 41–48); κη' εἰς τ(ὸ) ἑκουσίως ἁμαρτάνοντα |, hoc est hom. 20 in ep. ad Hebraeos (M. 63, 143 ss.); cetera desiderantur. Quae supersunt ex hom. de paenitentia (κε') hoc ordine restitues: [a] (f. 257r-v) vv. προσέ|χειν διὰ τὸν λαλοῦντα κύριον — οὐ γὰρ παρὰ ἀδυνάτων ἀπαιτεῖ ὁ (M 60, 686, 34–687, 9), [b] (f. 258r-v) vv. οὐκ ἔτι ἰσχύει παράκλησις — πάντα κατώρθωσαν, παρθενίαν, νηστείαν (M. 688, l. 17 ab imo — 689, 47), [c] (f. IIr-v) vv. τυγχάνοντες οὐ γινώσκετε — δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀποδώσει (M. 690, l. 2 ab imo — 691, 54), [d] (f. Ir-v) vv. καὶ ἐν τῇ ἀπωλείᾳ καὶ σπουδαίως — τοῦ κυρίου λέγοντος Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε καὶ μὴ πα | (M. 695, 54–696, 40).

II. - **s. Iohannis Chrysostomi** de sacerdotio libri sex (M. 48, 623–692), nempe (ff. 200–206) liber I sine summario, πρὸς τὸν ἐγκαλοῦντα ἐπὶ τῷ διαφυγεῖν τὴν ἱερωσύνην ἀπολογητικὸς πρῶτος cod.; (ff. 206–212v) liber II; (ff. 212v–229) liber III; (ff. 229–239v) liber IV; (ff. 239v–244) liber V; (ff. 224v–256) liber VI.

Pars antiquior. — Libri forma originalis aegre restitui potest, indicis fine atque fasciculis nonnullis perditis. Supersunt fasciculi 25 (ff. 2–199) quaterniones (si excipias ultimum foliorum sex), folium praevium πίνακι occupatum (1), atque folia quattuor in custodiam posterius collocata (I. II. 257. 258). Scriptura accurata; ornatus litteraeque initiales maximae coloribus caeruleo et rubro picta, indicis plura caeruleo liquore tacta, inscriptiones rubro liquore exaratae. Fasciculorum notae in paginis prima summa et ultima singulorum ima dextrorsum recentius suppletae. Manu saec. XVI supplementa brevissima (ff. 30v. 32. 63v), correctiones (ff. 40v. 41v. 47. 61. 70. 98. 99. 179v. 185), lemmata (e. g. ff. 17. 21. 23v. 60v. 65), scholium (f. 49v); manu saec. XV obiectiones lectoris morosi (ff. 148. 160v. 163), scholia (ff. 79v. 157v), lacunarum significationes (ff. 178v. 181. 182), supplementum (f. 199v).

Pars recentior. — Fasciculi ζ′ quaterniones praecedentibus additi (ff. 200-255), ex alio codice descripti. Officinae chartariae signum flos seu fructus quidam (cf. Briquet 7374). Ipsius scribae manu supplementa (e. g. ff. 210v. 233. 237), scholium (f. 220v); alia manu correctiones nonnullae (ff. 200v. 201. 201v. 202. 205v. 215v. 217. 220. 221v. 228v. 230. 230v. 253v).

Quot folia repleant opera singula recentius indicatum est. In sectura superiore libri clausi: *Μαργαρί( ) τοῦ ☧ου*; in sectura inferiore ·:· *τοῦ ☧ου πρός (Ἰ)ου(δαίους?)*. Inter libros Sixti IV noster recensitus videtur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque*..., p. 241: « B. Iohannis Chrisostomi Margaritae. Ex membr. in tabulis »; cf. p. 317, inventarium bibliothecae Nicolai V: « Item unum volumen de media forma de pergameno, copertum corio nigro cum certis bolletis de cupro, quod intitulatur Sancti Johannis Chrisostomi Margarite »).

In tabulis et in dorso corio rubro obductis, fibulis olim munitis tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedula saec. XVIII cum nota rubra *576*.

577 (olim 787). Saec. X, membran., mm. 318 × 270, ff. III. 307 (I–III. 1. 35. 41. 58. 65. 302-307 chartac. saec. XV), coll. 2, linn. 32.

S. Iohannis Chrysostomi sermones varii. Praemittitur (f. 1r-v) index saec. XV digestus, ⟨a Winckelmanno⟩ completus. [1] adversus Iudaeos orationes VI (M. 48, 843 ss.), hoc est (ff. 2–16) oratio 1, ut in ed. Savilii inscripta; (ff. 16v–26v) oratio 4; (ff. 27–36v) oratio 5, *πρὸς Ἰουδαίους λό(γος) γ′* cod., ex antigrapho mutilo; omittuntur vv. *προηγόρευτ]αι. Διὰ τοῦτο οὐδὲ ἁπλῶς ἐν τόμῳ γράφει — καὶ πάντα ἐποίει καὶ ἐπραγματεύετ* | (M. 890, 23–901, 21); (ff. 37–49) oratio 6, *δ′, τῇ προτέρᾳ μακρὰν ὁμιλίαν εἶπον — εἰρημένων, ταύτην εἶπον τρίτην* cod.; (ff. 49–60) oratio 7, *πρὸς Ἰουδαίους λόγος ε′* cod.; (ff. 60–75) oratio 8, *πρὸς Ἰουδαίους λό(γος) ς′* cod. [2] *ζ′-ιδ′*, de Incomprehensibili, *τα περι ακαταληπτου* in f. 76 summo, orationes VIII (M. 48, 701 ss.), scilicet (ff. 76–83v) oratio 1; (ff. 84–93v) oratio 2; (ff. 93v–102v) oratio 3; (ff. 102v–112) oratio 4; (ff. 112–123) oratio 5; (ff. 123–129v) oratio 11, *ἐρρέθη ἐν καινῇ. πρὸς Ἀνομοίους λόγος ἕκτος* cod.; (ff. 130–142) oratio 7; (ff. 142–151) oratio 8, *κατὰ αἱρετικῶν, καὶ εἰς τὴν αἴτησιν τῆς μητρὸς τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου* cod.; inc. *Χθὲς ἐκ πολέμου ἐπανελθόντες.* [3] (ff. 151–165v) homilia de resurrectione mortuorum (M. 50, 417 ter–432), *ιε′ ὁμιλία περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως καὶ ἑρμηνεία εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητὸν τὸ λέγον* [2 Cor. 5, 1] · *Οἴδαμεν — ἐν τοῖς οὐρανοῖς* cod. [4] in illud Isaiae [6, 1] *Vidi Dominum* (M. 56), *τα κατα τον Οζιαν* in summo folio 166, homiliae VI, *ις′-κ′*, nempe (ff. 166-170v) hom. 2, *ὁμιλία εἰς τὸ ῥητὸν — καὶ ἐπηρμενου* cod.; (ff. 170v–178v) hom. 3; (ff. 178v–187v) hom. 4; locus *ὀργιζόμενος — οὐχ ὁμιλῶ ὑμῖν* (M. 128, 32–129, 14) ut in ed. Saviliana; (ff. 187v–197v)

hom. 1; (ff. 198–203v) hom. 5; (ff. 203v–209v) hom. 6. [5] *κα'* (ff. 210–218) homilia in illud [2 Cor. 11, 1] *Utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae* (M. 51, 301–310). [6] *κβ'* (ff. 218v–227v) in Kalendas (M. 48, 953–962). [7] de Lazaro conciones V, *κγ'-κζ'* (M. 48, 963 ss.), hoc est (ff. 227v–245v) concio 1, *εἰς τὰς καλάνδας τῇ ἑξῆς κατὰ μεθυόντων — εἰσιόντων, καὶ ὅτι τὸν διδάσκαλον — καὶ εἰς τὸν πτωχὸν Λάζαρον* cod.; (ff. 245v–255v) concio 2; (ff. 255v–271) concio 3; (ff. 271–281v) concio 4, *εἰς τὸν Λάζαρον λόγο(ς) δ'. καὶ ὅτι τὸ συνειδὸς εἴωθεν ἡμᾶς ὑπομιμνήσκειν παλαιὰ ἁμαρτήματα* cod.; (ff. 282–291v) concio 5, *εἰς τὸ ῥητὸν — ἵνα μὴ λυπῆσθε ὡς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα* cod. [8] *κη'* (ff. 291v–305v) in illud [1 Tim. 5, 9] *Vidua eligatur* (M. 51, 321–338). In summo margine manus longe posterior, quae *πίνακα* digessit, notavit: † *Βασιλ(ι)κὸν δὲ νόμ(ον) Θεοδόσιο(ς) ὁ βασιλ(εὺς) ἔγραψεν, μὴ προβαίνειν γυναῖκ(α) εἰς διακόνισσαν εἰ μὴ ὑπέρβῃ τὰ ξ' ἔτη κατὰ τὸν ἀπόστολ(ον)* [1 Tim. 5, 9]. *διὰ τοῦτ(ο) καὶ ὁ Χρυσ(ό)στομος ἔγραψε τὸν λόγ(ον) τοῦτ(ον).* De hac lege nulla mentio; s. Basilii canonem 18 (cf. Rhalli-Potli, Syntagma canonum V, p. 254, 298) in exemplo antiquiore hoc loco memoratum fuisse valde suspicor.

Liber maxima cura perscriptus. Complectitur fasciculos triginta novem (ff. 2–301) quaterniones (si excipias 10 par foliorum, 20 foliorum septem, 22 foliorum trium) in prima singulorum pagina ima sinistrorsum *α'-μα'* signatos, notis *ς'* et *ζ'* neglegentia scribae omissis. Additae sunt chartae quattuor in principio (ff. I–1), sex in fine (ff. 302–307); quattuor aliae in locum membranarum quae perierant suffectae sunt (ff. 35. 41. 58. 65).

Πύλαι ff. 2. 76. 166. 227v auro variisque coloribus pictae, item ceterarum homiliarum ornatus, litterae initiales maximae atque maiores; tituli nonnulli charactere unciali perscripti. Ipsius scribae manu scholium (f. 102), lemmata (ff. 189. 195. 245), correctiones (ff. 182v. 184), supplementa (ff. 12v. 30. 36. 183. 211v. 282v); manu posteriore emendationes (ff. 126v. 127. 201), additamenta complura (e. g. ff. 79. 89v–90. 105. 261. 296v. 299). Lineae plures ff. 5–8, quae ad pessum ierant, membrana nova saec. XIV, ut videtur, suppletae sunt; aliae in summo f. 36 posterius restauratae. Folia graece notata, numerus foliorum quae repleant homiliae in principio singularum indicatus. Calami probationes in ff. I. II–III. 305v, manu prorsus rudi scriptiunculae in ff. 75v. 306–307. Ff. 75v. 165v dimidium scriptura vacabant. Signum chartae flos quidam (cf. Briquet 6400). Margines exteriores ff. 122. 132. 182. 251. 252. 283–285 ferro resecti.

Saec. XV liber fuit italici viri, qui lineas quinque vernacula lingua in f. 306v exaravit (*E questo lipro e per l'amiqui di Marizi*...).

Integumenti tabulae anteriori aversae agglutinatus est syllabus anno 1550 posterior *Io: Chrysost: aduersus | Iudęos et alia eiusdem |* . *787*; f. III manu saec. XVII inc. *787. v. | 577. n.*

In tabulis corio rubro obductis, fibulis olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedulae saec. XVII, ubi nota rubra *577*.

578 (olim 610). Saec. XIV, chartac., mm. 195 × 130, ff. 236 (+ 1[a-d]), linn. 20 (17-30 in ff. 200 ss.), in duas partes recens dispertitus (II = ff. 111 ss.).

S. Iohannis Chrysostomi et aliorum opera varia. Praemittitur in chartis additiciis (ff. 1[a-c]) *πίναξ* ⟨a Winckelmanno digestus⟩.

1 S. Iohannis Chrysostomi epistolae variae XVII (M. 52, 549-623): (ff. 1[d]-10[v]) ep. 1 , (ff. 10[v]-33[v]) ep. 2 , (ff. 34-58) ep. 3 , (ff. 58-61[v]) ep. 5 , (ff. 61[v]-65[v]) ep. 6 , (ff. 65[v]-72[v]) ep. 7 , (ff. 72[v]-74) ep. 8 , (f. 74[r-v]) ep. 9 , (ff. 74[v]-75) ep. 10 , (ff. 75-76) ep. 11 , (ff. 76-77) ep. 12 , (ff. 77-79) ep. 13 , (ff. 79-87[v]) ep. 14 , (ff. 87[v]-89) ep. 15 , (ff. 89-90[v]) ep. 16 , (ff. 90[v]-98) ep. 4 , (ff. 98-100) ep. 17 .

2 (ff. 100-116[v]) *ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστοριῶν σύναξις ἀκριβής*; inc. *Ἐπειδὴ προσέταξας ἡμῖν, ὦ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπε, περὶ τῶν ἱστοριῶν διαλαβεῖν*, des. *ἐπιλόγισαι τὰ συγγενῆ καὶ ἀκόλουθα· δίδου γὰρ σοφῷ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔσται* (Prov. 9, 9). Tractatus historicus de patriarchis contra canones ordinatis dum praecessores a sede amoti adhuc viverent. Patriarchae CP. quorum mentio facta est hi sunt: (ff. 100-101) s. Ioh. Chrysostomus [ex Socratis historia]; (ff. 101[r-v]) Atticus, Nestorius; (f. 101[v]) Maximianus, Proclus; (ff. 101[v]-102) Flavianus; (ff. 102-103) Anatolius [ex actis concilii Calchedonensis]; (f. 103) Euphemius; (ff. 103-105) Severi haeretici doctrinis faventes Macedonius, Timotheus [ex vita s. Sabae, auctore Cyrillo Scyth.]; (f. 106) Eutychius, Iohannes III, Anthimus, Georgius, Callinicus, Cyrus; (f. 106[v]) Germanus, Anastasius; (ff. 106[v]-108) Tarasius; (ff. 108-109) Nicephorus; (f. 109[v]) Methodius; (f. 110[r-v]) Ignatius, Photius; (ff. 110[v]-111) Stephanus; (f. 111) Nicolaus Mysticus; (f. 111[r-v]) Euthymius; (f. 111[v]-112) Cosmas II Atticus [ex chronico N. Choniatae]; (f. 112) Basilius II Camaterus, Nicetas II Muntanes; (f. 112[r-v]) Leontius Theotocites; (f. 112[v]) Theodosius (Dositheus) Hierosolymitanus [1190-1191]. Patriarchae alii quidam talibus in rebus versati nominantur, nempe (f. 102[r-v]) Dioscorus Alexandriae; (ff. 103-104[v]) Elias et Iohannes Hierosolymorum; (f. 105[r-v]) s. Athanasius; (ff. 113-115) Meletius et Eustathius Antiochiae. Praeter fontes iam citatas, aliae afferuntur plures e. g. (ff. 102[v]-103) Leo papa, (ff. 107[v]-109) Theodori Studitae epistolae et vita, Theophanes, (f. 109[v]) Iohannicii vita, (ff. 110[v]. 111[v]) Zonaras, (ff. 113-115) s. Basilius.

3 (f. 116[v]) **Photii** patriarchae contra veteris Romae asseclas libellus; abrumpitur in vv. *τοῦ πνεύματος προβολεὺς καὶ πόρρω διὰ* (M. 109, 392 C 3).

4 Florilegium ascetico-morale, *ἐκλογαί ὑπὸ ὁσίων πατέρων* (*καὶ ἐκ τῶν ἔξω σοφῶν* add.) *ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῶν παλαιάς τε καὶ νέας διαθίκης* cod. Praecedunt (ff. 117-121) capitula brevissima, quorum prius *περὶ πίστεως*

(*Ἡ ὀρθόδοξος πίστις τῶν ἀληθῶς χριστιανῶν δίχα ἔργων ἀγαθῶν νεκρά ἐστι*), ultimum *περὶ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας* (*Ἑκάστη μὲν ἀρχὴ καὶ ἐξουσία — ὡς καταφρονητὴς καὶ ἀμελητής*). Insequuntur capita fusiora XXXI ex Locis Communibus s. Maximi (M. 91, 721 ss.) et Antonii Melissae (M. 136, 765 ss.) fortasse desumpta, sequenti ordine sese excipientia: (ff. 121–123ᵛ) de virtute et vitio (cf. Maximus 1, Melissa I, 7); (ff. 123ᵛ–124ᵛ) de doctrina et litteris (Max. 15, Mel. 48); (ff. 124ᵛ–125ᵛ) de amore fraterno (Max. 6, Mel. 24); (ff. 125ᵛ–126ᵛ) de prudentia (Max. 2, Mel. 8); (ff. 126ᵛ–127ᵛ) de pudicitia (Max. 3, Mel. 14); (ff. 127ᵛ–128) de fortitudine (Max. 4, Mel. 12); (ff. 128ʳ·ᵛ) de iustitia (Max. 5, Mel. 13); (ff. 128ᵛ–129ᵛ) de eleemosyna (Max. 7, Mel. 27); (ff. 129ᵛ–130) de beneficentia et gratia (Max. 7, Mel. 29); (f. 130ʳ·ᵛ) de magistratu et potestate (Max. 9, Mel. II, 1); (f. 131ʳ·ᵛ) de mendacio et calumnia (Max. 10, Mel. I, 53); (f. 132ʳ·ᵛ) de adulatione (Max. 11, Mel. I, 52); (ff. 132ᵛ–133) de divitiis et paupertate (Max. 12, Mel. I, 31); (ff. 133–134) de *αὐταρκείᾳ* (Max. 13, Mel. I, 36); (f. 134ʳ·ᵛ) de oratione (Max. 14, Mel. I, 46); (ff. 134ᵛ–135) de admonitione (Max. 16, Mel. I, 49); (f. 135ʳ·ᵛ) de disciplina et philosophia (Max. 17, Mel. I, 50); (ff. 135ᵛ–136ᵛ) de secundis rebus atque adversis, *περὶ εὐτυχίας καὶ διδασκαλίας* cod. (Max. 18); (ff. 136ᵛ–137) de ira et furore (Max. 19, Mel. II, 53); (ff. 137ᵛ–138) de silentio et arcanis (Max. 20, Mel. I, 73); (f. 138ʳ·ᵛ) de curiositate et quiete (Max. 21, Mel. II, 76); (ff. 138ᵛ–139) de avaritia (Max. 22, Mel. I, 35); (f. 139ʳ·ᵛ) de honore parentum et liberorum amore (Max. 23, Mel. I, 11); (ff. 139ᵛ–140) de timore (Max. 24, Mel. I, 66); (f. 140ʳ·ᵛ) de pace et bello (Max. 37); (ff. 140ᵛ–141) de spe (Max. 38, Mel. I, 5; (f. 141ʳ·ᵛ) de mulieribus improbis (Max. 39, Mel. II, 34); (ff. 141ᵛ–142ᵛ) de contradictione (Max. 40, Mel. II, 71); (ff. 142ᵛ–143) de senectute et iuventute (Max. 41, Mel. II, 17. 18); (f. 143ʳ·ᵛ) de patientia (Max. 42, Mel. II, 89); (f. 144ᵛ) de laude (Max. 43, Mel. I, 51). Ad idem opus ea videntur pertinere quae in f. 179ʳ perscripta sunt, ex suo loco avulsa.

5 (ff. 144–150) **s. Athanasii** (?) ad Antiochum ducem quaestio 137; nempe contra Iudaeos testimonia Scripturae de Christo (M. 28, 684–697 C 9), conclusione addita: *Ἰδοὺ ἐμάθομεν πῶς δεῖ πείθειν Ἰουδαίους, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ Χριστὸς ὁ ὑπ' ἐκείνων σταυρωθείς, καὶ ταφείς, καὶ ἀναστάς, καὶ ἀναληφθείς, καὶ πάλιν ἐρχόμενος κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. ᾧ ἡ δόξα κ. τ. λ.*

6 (ff. 150–175) **Iohannis patriarchae Hierosolymitani** (saec. XII) *λόγος περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος*, nempe de processione Spiritus sancti adversus Latinos. Inc. *Γέγονεν ἐν Ἐφέσῳ μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλαβίου Θεοδοσίου*, des. *τῷ Θεῷ δῶμεν ἐν τούτοις ὅσον ἐκ τοῦ ὑποδείγματος, ὃ καὶ τῶν εἰρημένων ἀτοπώτερον.*

Allatis testimoniis conciliorum Ephesini (ff. 150–151), Calchedonensis (ff. 151–153v), Constantinopolitani II (ff. 153v–154), Nicaeni II (ff. 154-155), quae Patrum *πίστιν* mutare omnino prohibuerunt, Latinos (cf. *ὁ Ἰταλὸς* ff. 157v. 158. 165, *οἱ Ἰταλοὶ* ff. 158. 163. 165. 166v. 169. 170v) a traditione Ecclesiae doctorum recessisse auctor contendit. Patres qui citantur hi sunt: (ff. 156v–157. 159) Athanasius, (ff. 155v. 157. 157v. 158v. 159v. 160v–163. 171v. 172v) Basilius, (ff. 155v. 158v. 159. 165-167v. 168r-v. 172v) Cyrillus, (ff. 172v–173) Dionysius ps.–Areopagita, (ff. 156. 165. 169–171v. 172r-v. 174v) Gregorius Nazianzenus, (ff. 163–165. 173r-v. 174) Gregorius Nyssenus, (ff. 156. 157v) Gregorius Thaumaturgus, (f. 174) Ioh. Damascenus, (ff. 157. 158v) Iustinus philosophus, (ff. 156. 173v) Maximus, (ff. 168v–169. 173v–174) Theodoretus.

7 (ff. 175–176) **Anastasii Sinaitae**, *πατριάρχ(ου) Ἀντιοχείας* cod., ex sermone in illud *Secundum imaginem* excerptum (M. 89, 1148 B 1–D 10 *διὰ δευτέρας γεννήσεως*).

8 astronomica varia. [1] (f. 176r-v) **Florentini** * sacerdotis et *βιβλίων ἐπισφραγιστοῦ* epistola ad Ptolomaeum, tabulae et rotae ut in cod. 432, f. 138v. [2] (ff. 177. 178. 180) **Andreae Cretensis** * methodus investigandorum cyclorum solaris et lunaris, necnon Paschatis (M. 19, 1329–1334; cf. O. Schissel, apud *Byzantion* IX, 1934, p. 271–272). Sequuntur tabula expressa (f. 180v) dies in quas incidit christianorum pascha, (f. 181) cyclus solaris per annum; (f. 181v) eiusdem auctoris * alia methodus ad lunam inveniendam atque (ff. 182–186v) cycli lunares *ιθ'*; (f. 186v) nota de mensura temporis per annum. [3] (f. 187) cyclorum lunaris et solaris cursus rota expressi; adduntur expositiunculae (f. 187r-v) de generatione lunae, (f. 187v) de tribus cyclis paschatis christianorum.

9 epistolae variae. [1] Theano epistolae quattuor (Hercher, Epistolographi graeci, Parisiis 1873, p. 606-607), nempe (f. 188) Eurydicae mirabili, (f. 188r-v) Timonidae, (f. 188v) Euclidi medico, (ff. 188v–189) Rhodocae philosophae. Sequitur (f. 189) nota de epistolis s. Macrinae. [2] (f. 189r-v) **Theodori Cynopolitae** <ethopoeia> (L. Allatius, Excerpta varia Graecorum sophistarum ac rhetorum, Romae 1641, p. 235–237). [3] (ff. 189v–190) Heraclidis Antistheni (Hercher, p. 770). [4] (f. 190) Terpsichore ad Erato (num potius Terpsithea ad Erato? cf. Hercher, p. 764); inc. *Ἀπαγγέλλη(ς) πολλὰ καὶ πράττεις ὀλίγα*, des. *ὡς ἀληθείας ὑπάρχων ἀμέτοχος*. [5] (f. 190r-v) Diogenis Sotioni (Hercher, p. 784). [6] (f. 190v) Platonis Dionysio (Hercher, p. 786). [7] (ib.) Chrysogone Terpandro (Hercher, p. 777). Insequuntur (ff. 190v–199) epistolae christianae ficticiae XVIII;

prima, πρὸς φίλον, inc. Εἰ μὲν οἱ μακρὰν ὄντες τῶν συνήθων καὶ φίλων, des. οἶδε καὶ βούλεται καὶ εὐφρανθείην; ultima, sine inscriptione, inc. Γλυκύτατε, ποθεινότατε, ἰσόψυχε, des. τοὺς ὑμετέρους προσκυνῶ. Alia exempla in ff. 217–221v.

10 (ff. 200–203v) Anonymi in illud [Gen. 1, 26–27] *Faciamus hominem*; inc. Κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν γέγονεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ· κατ' εἰκόνα μὲν διὰ τὸ ἀθάνατον, des. abrupte in vv. ἐπεὶ γοῦν ἀλλότριοι κερδαίνουσι τὰ ἡμέτερα πράγματα.

11 (ff. 204–205v) **Michaelis hieromonachi** versus politici 56 (ed. S. G. Mercati, in *Bessarione*, fasc. 140–141, 1917, p. 204–205).

12 (ff. 205v–206v) εἰς τὰ εἰσόδια τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου στίχοι ἰαμβικοί; inc. Ῥοῖζος στεγανὸς ὑδάτων οὐρανίων, des. τὸν εὐλογητὸν εὐλόγησον εὐλόγως.

13 de lapidibus, nempe [1] (ff. 207–214) Orphei lithica κηρύγματα (de Mély, *Les lapidaires de l'antiquité et du moyen âge* II, Paris 1898, p. 160–172). [2] (ff. 214–216v) Socratis et Dionysii de lapidibus (*op. cit.*, p. 175–177; cf. D. Bassi, in *Rivista di Filologia e d'istruzione classica* XXIX, 1901, p. 77–83). De tractatu utroque scripsit J. Mesk, *Ein unedierter tractat Περι Λιθων*, in *Wiener Studien* XX, 1898, p. 309–321.

14 epistolarum exempla seu epistolae ficticiae (cf. ff. 190v–199). [1] (f. 217) inc. mut. γνώμην ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐξ ἐμοῦ προγινομένοις. [2] (f. 217r-v) πρὸς ἱερέα εἴτε καὶ μ(έ)γ(αν) οἰκόνομ(ον). [3] (f. 218r-v) πρὸς διάκον(ον) ἢ καὶ χαρτ(ο)φύλακα τῆς μ(ε)γ(ά)λ(ης) ἐκκλησίας. [4] (ff. 218v–219) πρὸς ἡγούμενον. [5] (ff. 219–220) πρὸς ἡσυχαστὴν ἢ καὶ στυλιτήν. [6] (f. 220r-v) ἀπὸ φήλ(ου) πρὸς φίλον. [7] (ff. 220v–221) πρὸς περὶ τελευτήσαντος παρηγορητική. [8] (f. 221r-v) πρὸς φύλον ἀπομακρίναντα.

15 excerpta ascetica, nempe [1] (f. 222r-v) τοῦ ἁγ(ίου) Ἀ⟨ ⟩ in summo margine, ⟨de lectione sacra⟩, ἐκ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν μοναχὸν εἶναι ὥσπερ στρατιώτην ἐν παρατάξει; inc. Σχόλαζε, ἀδελφέ μου, τῇ ἀναγνώσει καὶ ταῖς ἁγίαις εὐχαῖς, des. οὐ μή σε βλάψῃ πάντα τὰ βέλη τοῦ ἐχθροῦ. [2] (ff. 222v–223v) τοῦ αὐτοῦ (?) ἐκ τῶν περὶ μετανοίας; inc. Διὰ σὲ ὁ κύριος ἐσαρκώθη, ἵνα σε ἰάσηται ἀπὸ τῶν δεινῶν σου τραυμάτων, des. ὅτι ἡ ἀγαλλίασις τοῦ παραδείσου αὐτοῖς ἡτοίμασται. Citantur (f. 223v) libri Gerontici sententia, Nili ἐκ τοῦ περὶ τῶν η' λογισμῶν excerptum (cf. M. 79, 1153 CD), Barsanuphii ⟨responsio de disciplina psallendi⟩, quae inc. Καταφρόνησον αὐτοῦ καὶ πρόσεχε μετὰ ἀκριβείας, abrumpitur in vv. παρεμποδίζειν τῇ ψαλμῳδίᾳ, ἢ τῇ προσευχῇ, ἢ τῇ ἀνα(γνώσει).

16 (f. 224) **s. Athanasii** * quaestiones aliae (M. 28, 773 ss.) sub inscriptione πρὸς τὸν Ἀντίοχον — ὀφειλόμενον (cf. M. 28, 597); des. abrupte in vv. οὐ λέγομεν δὲ τρεῖς ἡλίους ἀλλ' ἕνα (M. 776 B 10).

17 ps. 118 versus nonnulli notis musicis instructi. [1] (ff. 225-234) **Iohannis Lampadarii** in vv. 12, 20ᵇ, 28-175 haud paucis omissis, 176. [2] (f. 234ʳ·ᵛ) *ποίημα κυρ δομεστίκου Μανουὴλ τοῦ Θηβαίου* in v. 161 (des. abrupte). [3] (ff. 235-236ᵛ) ⟨aliud poema⟩; inc. (mut. ?) *Τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα* (v. 56ᵇ), des. in v. 126ᵇ.

Codicis forma originalis aegre restitui potest: compaginibus enim hodie solutis folia singula chartis moduli maioris inclusa sunt; folia alia complura ex aliis codicibus avulsa in fine habentur addita. Partem utramque, primigeniam nempe atque additiciam, describere curavimus.

I. — Pars libri maxima a duobus scribis exarata (ª ff. 1-199ᵛ. 205ᵛ-216ᵛ, ᵇ ff. 200-205ᵛ); fasciculi *ιε'* priores (ff. 1-120) notis et cruce in prima uniuscuiusque pagina signati; quot autem olim fuerint insequentes ex superstitibus foliis erui non est. Inscriptiones, litterae initiales maiores rubrae; supplementa in ff. 15ᵛ. 22ᵛ. 24ᵛ. 29. 65. 89; nota brevissima ad chronologiam regum antiquiorum Romanorum, Chaldaeorum, Macedonum, Persarum pertinens in ff. 1-2 imis.

II. — Trium codicum reliquiae (ª ff. 217-223, ᵇ f. 224, ᶜ ff. 225-236); in ff. 225 ss. officinarum chartariarum signa tuba cornea (cf. Briquet 7645), fructus seu flos quidam (cf. Briquet 7374). Ff. 199ᵛ. 206ᵛ. 224ᵛ scriptiunculae, inter quas (f. 199ᵛ) nummorum (hyperperi, ducatus) dinumerationes, (f. 224ᵛ) nomen: *εγω ο Γεωργ(ιος) ο Κοντο( )* atque nota latina.

Folia nonnulla humore valde inquinata non sine textus damno chartis translucidis refecta.

Inter libros Sixti IV noster fortasse recensetur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque*..., p. 239: « Sancti Johannis Chrisostomi Epistolae. Ex papiro in rubeo ».

Integumentum membranaceum. In dorsis tesserae gentiliciae Pii IX et I. B. Pitra card. bibliothecarii.

579 (olim 609). Saec. XIV-XV, chartac., mm. 212 × 150, ff. V (add.). 371 (+ 21ᵃ·ᵇ. 46ᵃ. 109ᵃ. 115ᵃ. 156ᵃ·ᵇ. 183ᵃ. 263ᵃ. 285ᵃ. 303ᵃ. 307ᵃ·ᵇ. 315ᵃ. 317ᵃ·ᵇ. 319ᵃ·ᵇ. 323ᵃ; — 286. 287 post f. 127 cod. 1092 nuper translatis), linn. 17-52.

Codex miscellaneus. Praemittitur (ff. I-IVᵛ) *πίναξ* ⟨a Winckelmanno digestus⟩.

1 S. Iohannis Chrysostomi epistolae variae (M. 52), hoc est (f. 1) ep. 118 , (f. 1ʳ·ᵛ) ep. 174 , (f. 1ᵛ) ep. 200 , (ff. 1ᵛ-2) ep. 201 , (f. 2) ep. 202 , (f. 2ʳ·ᵛ) ep. 234 , (ff. 2ᵛ-3) ep. 119 , (f. 3ʳ·ᵛ) ep. 120 , (ff. 3ᵛ-4) ep. 121 , (f. 4ʳ·ᵛ) ep. 110 , (f. 4ᵛ) ep. 112, *ἐπισκόπω* cod., quae des. *καὶ πλοῦτον ἀποκείμενον ἔχωμεν,* (ff. 4ᵛ-5) ep. 155, *ἐπισκόπω, ὁμοίω* cod., (f. 5ʳ·ᵛ) ep. 189, *ὁμοίω* cod., quae inc. *Οὐδέποτε ἐπιλαθέσθαι,* (f. 5ᵛ) ep. 195 , (ff. 5ᵛ-6) ep. 196, *τινὶ φιλω, ὁμοίω* cod., (ff. 6-7) ep. 94, quae omissa inscriptione inc. *Ἰδεῖν μὲν καὶ πρότερον τὴν ἀγάπην, ἣν περὶ ἡμᾶς ἔχεις· ἔμαθον δὲ,* (ff. 7-8)

ep. 96, ὅμοιον cod., (f. 8) ep. 185 et 97 sine inscriptionibus, (f. 8v) ep. 99. 100. 102 sine inscriptionibus; ult. des. abrupte in vv. πολλὰ τὰ βραβεῖα (M. 662, 14). In f. Vv monitio ad lectorem: *Numericae notae singulis Chrysostomi epistolis appositae paginas indicant Savillianae editionis cum qua hunc codicem contuli. Laur. Alex. Zacagnius.*

2 (ff. 9–11) **Iohannis Philoponi**, τοῦ ἁγίου Κυρίλλου cod., libellus de Paschate (ed. Car. Walter in Commentation. philol. Ienens. VI 2, Lipsiae 1899, p. 198 ss.); sunt revera ex hoc libello excerpta plura inde ab initio usque ad vv. ἡ παλαιὰ δικαίως ὑπεχώρει (p. 221, 17). *Est Ioh. Philoponi ed. A. Maius* notavit in principio.

3 ἐντάλματα, quibus destinantur [1] (ff. 12–13) ecclesiae viduae alius episcopus (Ὁ τῆς πνευματικῆς ἀκολουθίας κ. τ. λ., Rhalli-Potli, Syntagma canonum V, p. 561–562); [2] (ff. 13–18) metropolita aut archiepiscopus recens ordinati (Ἡ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ κ. τ. λ., p. 544–551); [3] (ff. 19–21) higumenus monasterio; inc. Ἀπὸ τῆς δοθήσης μοι ἐξουσίας παρὰ τοῦ παναγιωτάτου μου δεσπότου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, des. τὸ παρὸν ἐνταλτήριον γράμμα καὶ ἐπεδόθη σοι εἰς ἀσφάλειαν.

4 (ff. 23v–46) **s. Iohannis** Apocalypsis, praemissis (ff. 22–23v) capitulis ο′. Sequuntur (f. 46v) versus iambici 19 in Πραξαπόστολον (Ἡ βίβλος ἥδε παράδεισος τυγχάνει — Σφραγὶς πέφυκε τῆσδε τῆς βίβλου πάσης). In fine: † τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος τοῦ Παλαιολ(ό)γ(ου): † Θεόδωρος ὁ γράψας †.

5 (ff. 47–84v) **s. Gregorii Nysseni** oratio catechetica (M. 45, 9 ss.), λόγος περὶ κατηχήσεως cod.; des. in vv. κατὰ τὴν αἰωνίαν ἀντίδοσιν (M. 105 B 3). Capitulorum numeri fere omnes omittuntur. In fine subscriptio: ἐγράφη χειρὶ Φλαμουλίου τοῦ Κοντοστεφάνου ἔτους ͵ςϡκβου ἰνδ.ζης (an. 1413–1414); Flamulius ille, qui nomen suum f. 84v pluries inscripsit, ff. 103–133. 134v. 251–259. 347–371 etiam, ut edocuit G. Mercati (*Notizie di Procoro e Demetrio Cidone...*, p. 68), exaravit.

6 (ff. 85–89) **s. Gregorii Nazianzeni** oratio 1, in sanctum Pascha I (M. 35, 396–401) glossulis inter lineas instructa.

7 ⟨**s. Gregorii Magni**⟩ ex Dialogis excerpta, nempe [a] (ff. 90–93) ex libro II, inde a vv. ὑπομείνας, ἵνα δυνηθῇ ἐκφυγεῖν usque ad vv. τοῦ συντριβέντος ἀδελφοῦ ἰάσεως (M. series latina 66, 139 A 14–155 C 1); in fine: ἕως ὧδε τὰ τοῦ πρώτου τετραδίου. [b] (ff. 93v–97v) ἀρχ(ὴ) τοῦ δευτέρου τετραδ(ίου), hoc est lib. III, 15–19, inde a vv. ἀλλὰ καθὼς ἐπετρέπετο usque ad vv. Οσάτεσις ποταμὸς ὑπερηύξησε (M. series latina 77, 251 C 7–270 A 3); in fine: ἕως ὧδε τὰ τοῦ δευτέρου τετραδίου. [c] (ff. 97v–102) ἀρχὴ τοῦ τρίτου, hoc est lib. IV, 19–31, inde a vv. Ὅθεν περὶ τῶν αὐτοῦ δυνάμεων usque ad vv. τὴν

ἐκείνου ἔξοδον καὶ τὴν περὶ κρίσεως βάσανον (M. 77, 351 A 12–370 B 11); in fine: *ἕως ὧδε τὰ τοῦ τρίτ(ου) τετραδίου.*

8 s. Ioh. Chrysostomi [1] (ff. 103–109^v) in sanctum Pascha concio (M. 52, 765–772), *τοῦ — Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν φωτοφόρον ἀνάστασιν τοῦ κυρίου — Ἰησοῦ Χριστοῦ* cod. [2] (ff. 110–114^v) de non anathematizandis vivis vel defunctis (M. 48, 945–952).

9 (ff. 115$^{r\cdot v}$) **s. Ephraem Syri** de sacerdotio; abrumpitur in vv. *στεναγμοὺς τῶν συνδούλων καὶ προσφέρουσα τῷ δε* | (Assemanus [graece et latine] III, 1–2 F 4; Ps.-Chrysost. de sacerdotio lib. VII apud M. 48, 1067–1068, 5).

10 (ff. 116–134) **Iohannis metrop. Euchaitorum** in dormitionem Deiparae (M. 120, 1077 A 14: *Ἐπὶ τὴν μητέρα τοῦ Λόγου μετὰ τὸν Λόγον* — 1113), *λόγος εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ὑπερευλογημένης δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας* cod.

11 (f. 134^v) **s. Nili** epistolae quattuor. [1] *κε(φά)λ(αιον) τη'* (= ep. II, 217; M. 79, 313); [2] *τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν πρὸς μονάζοντα παραινετικῶν ρν' κε(φαλαίων) κε(φά)λ(αιον) λς'* (= ep. III, 306; M. 413–416); [3] *τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν κε(φαλαίων) κε(φά)λ(αιον) λθ'* (= ep. II, 59; M. 225); [4] *ἐκ τῶν αὐτῶν κε(φά)λ(αιον) μ'* (= ep. III, 318; M. 537).

12 (ff. 135–156^v) *τῷ ἁγίῳ σαββάτῳ*, **Maximi Planudae** oratio in sepulturam Domini (M. 147, 985–1016). Sequuntur (f. 156^v) versus *καρκίνοι* septem, quorum primus *(Ν)οτὶς ἔλαβε σοφὸς ἔλαβε σῖτον*, ult. *(Ν)ομικὸς ἀββᾶς Σάββας ὤκιμον.*

13 (ff. 157–182) de processione Spiritus sancti adversus Latinos; inc. mut. *μη δόλως (μηδ' ὅλως?) μηδαμοῦ γεγραμμένον, κακῷ τῷ τῆς πίστεως ὅρῳ προστεθεικότος*, des. *ἄριστα καὶ ἑαυτοῖς καὶ ἀλλήλοις καὶ τῷ τῶν θεολόγων Θεῷ συμφωνοῦντας, αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.* Ad discipulum quemdam dirigitur tractatus; Patres nonnulli citantur, nempe (ff. 167^v. 175^v–176) Anastasius ⟨Sinaita⟩, (ff. 166. 169^v. 170$^{r\cdot v}$. 171^v–172. 172^v) Basilius, (ff. 173^v–175^v. 177. 179$^{r\cdot v}$) Cyrillus Alexandrinus, (ff. 161^v–162. 169$^{r\cdot v}$. 173. 174^v. 178) Dionysius ⟨ps.-Areopagita⟩, (ff. 162. 176$^{r\cdot v}$) Gregorius Nazianzenus, (ff. 161. 171^v–172^v. 173. 177) Gregorius Nyssenus, (f. 166) Ioh. Chrysostomus, (f. 181$^{r\cdot v}$) Ioh. Damascenus, (f. 163^v) Ioh. *ὁ ἐκ Συρίας λαμπρὸς θεολόγος*, (ff. 179^v–180) Maximus, (f. 173^v) Theodorus (Studita?) confessor. Sequitur ad eumdem fortasse tractatum pertinens

14 (ff. 182^v–183^v) excerptum ex concilio CP. I et II, sess. 6 (an. 879-880), ab editione Harduini (ex cod. 1115, ff. 153^v–155 = Mansi XVII, 512 ss.) paullo discrepans. Inscribitur *Πρᾶξις ὁλόκληρος μία ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς ἁγίας συνόδ(ου) τῆς ὀνομασθείσης πρώτης καὶ δευτέρας, ἥτις ἐν Κωνσταντινουπ(ό)λ(ει)*

κατὰ τὸν περιώνυμον ναὸν συνηθροίσθη τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, τὴν οἰκουμενικὴν ἑβδόμην βεβαιώσασα σύνοδον καὶ τὰ σκάνδαλα τῶν ἐκκλησιῶν τῆς τε πρεσβυτέρας καὶ τῆς νέας Ῥώμης διαλύσασα. Inc. *Προκαθεσθέντων τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων Βασιλείου, Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ τοῦ πατριάρχου Φωτίου, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐκ Ῥώμης πρέσβεων Παύλου καὶ Εὐγενίου ἐπισκόπων καὶ τοποτηριτῶν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ Πέτρου πρεσβυτέρου καὶ καρδηναλίου, ἀλλὰ δὴ καὶ Βασιλείου — καὶ Κοσμᾶ πρεσβυτέρου καὶ πρέσβεως Ἀλεξανδρείας, καὶ πάσης τῆς ἁγίας συνόδου, οἱ ἁγιώτατοι πρέσβεις καὶ τοποτηριταὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐβόησαν· Πρέπον ἐστὶ μὴ ἕτερον ὅρον* (516 A 4) *κ. τ. λ.*; abrumpitur in vv. *τοὺς ἑτέρως παρὰ ταῦτα φρονοῦντας* (517 A 6) *ὡς ἐχθροὺς Θεοῦ καὶ τῆς ἀληθείας ἡγούμεθα.*

15 varia theologica. [1] (f. 184) versus duodecasyllabi 18 in sanctam Trinitatem; inc. *Κἂν σχηματισμὸν οὐκ ἔχουσιν οὐδένα*, des. *Ἀσυγχύτους ἔχουσα τρεῖς ὑποστάσεις.* [2] (ff. 184v–189) *Ἀπορία καὶ λύσις ἃς ἡρμήνευσεν ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ θεολόγος* κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν.* Sunt quaestiones variae de Deo et Trinitate, de essentia, natura, hypostasi, et de incarnatione fere ut in cod. Laurent. LVI, 13, ff. 10v–11v (cf. G. Heinrici, *Griechisch-byzantinische Gesprächsbücher*, in *Abhandl. d. k. Sächs. Gesellsch. d. Wissensch., phil.-hist. Kl.* XXVIII, 8, 1911, p. 39-40). [3] (f. 189) **s. Germani CP.** responsum ad quaestionem *Τί ἐστιν ἐκκλησία; Ἐκκλησία ἐστὶ ναὸς — βαπτίσματος* (M. 98, 384 B 1–5). [4] (ff. 189–190) *Εὐθυμίου μοναχοῦ τοῦ Ζυγαβηνοῦ*, revera, ut videtur, **Photii** contra veteris Romae asseclas libellus (M. 102, 392 B–D *ταύτης κοινωνήσει*). [5] (ff. 190–193) **s. Athanasii*** symbolum *Quicumque*, *λόγος περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως* cod., a formulis editis (M. 28, 1581–1595) non semel discrepans. [6] *ἐκ τῶν λόγων τοῦ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Χρυσοστόμου* excerpta quinque: [a] (ff. 193–195v) ⟨de fide*⟩; inc. *Ὁ ἀμπελὼν εὐπρεπής, ἡ θύρα τοῦ ἀμπελῶνος*, des. *ἄνευ γὰρ τῆς πίστεως τὰ ἔργα νεκρά.* [b] excerpta duo ex hom. 13 in Genesim, nempe (ff. 195v–196) *Ὅταν οὖν ἀκούσῃς — δυναμένην* (M. 53, 107, 25–32), (f. 196) *Πάλιν γὰρ — διαιτᾶσθαι* (M. 108, 27–30). [c] excerpta duo ex hom. 29, hoc est (f. 196v) *Οὐκ ἐχρήσω — οὐκ Ἰούδα* (M. 270, l. 15 ab imo-271, 6), (ff. 196v–197) *Ὅρα γὰρ διὰ τῶν εὐλογιῶν — τὴν ἀπόλαυσιν ἔσχε* (M. 271, 47–59).

16 (ff. 197v–198) excerptum asceticum ⟨de iniquis hominibus vitandis⟩, *παρεκβόλαιον ἀπὸ τοῦ α^ου^ Εὐεργετινοῦ βιβλίου, τῆς κδʹ ὑποθέσεως.* Citantur liber Geronticus, abbas Agatho; inc. *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων· Ἀγαπητός μου τὶς καθ' ὑπερβολὴν ἐὰν ᾖ*, des. *αἰωνίου κολάσεως μέτοχος.*

17 (f. 198v) *ἰατρικὰ καὶ ταῦτα*, nempe de ventris doloribus curandis aloes usu variisque remediis; sunt loci duo, in quibus Galeni curatio indicatur;

inc. Ϲἰδέναι προσηκ(ει) ὅτι οἱ πρὸ τοῦ Γαληνοῦ τῇ ἀλόῃ μόνῃ ἐχρωντο, des. ἀνοιγεῖν τὲ καὶ ἀναστομοῦν.

18 (ff. 198v–220v) de azymis ad latinum quemdam; inc. mut. ἀλλ' οὐ δήπου τούτοις συναρίθμιος, des. εἰς δόξαν τοῦ ἀγεννήτου πατρός, καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ μονογενοῦς υἱοῦ, καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ τοῦ μόνου πατρὸς ἐκπορευομένου ἁγίου πνεύματος, τῆς μιᾶς θεότητός τε καὶ βασιλείας, ᾗ πρέπει πᾶσα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. Alia manu (f. 216) scholion de disciplina ecclesiae Romanae circa panem eucharisticum. F. 220v notula de scammonio.

19 **Theophanis Cerамei** (ff. 221–224) homilia 1 (M. 132, 136–161); (ff. 224–228) hom. 45 (M. 836–849); (f. 228r-v) excerptum ex hom. 36, τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς εἰς τὸ ια' ἑωθινὸν ἑρμηνείας περὶ τῆς ἄγρας τῶν ρνγ' ἰχθύων cod.; inc. 'Ϲν ἐκείνῃ γάρ, des. abrupte δεκαπλουμένη γὰρ ἡ (M. 692 C 2–693 C 13).

20 (ff. 229–250v) Iohannis Vatatzae imperatoris vita (ex hoc codice ed. A. Heisenberg, *Kaiser Johannes Batatzes der Barmherzige*, in *Byz. Zeitschrift* XIV, 1905, p. 193–233; BHG. 933; cf. N. Festa, *A propos d'une biographie de s. Jean le Miséricordieux*, apud *Viz. Vremennik* XIII, 1906, p. 1–19; sub inscriptione βίος τοῦ ἁγ(ίου) 'Ιω(άνν)ου βασιλέως τοῦ ἐλεήμονος, τοῦ Πελαγονίας in cod. 2129, p. 673–701, ut edocuit J. Moravcsik in *Byz. Zeitschr.* XXVII, 1927, p. 36–39). Insequitur (ff. 251–259) sermo sacerdotis cuiusdam Constantinopolitani, ut videtur, ad populum suum urbe iam a Turcis capta (ed. N. Festa, *op. cit.*, p. 23–35; BHG. 934).

21 **Libanii** (ff. 260–261v) oratio 17, lamentatio de Iuliano (Foerster II, p. 206–221); (ff. 261v–263) oratio 61, monodia de Nicomedia (IV, 329–341); (f. 263r-v) descriptio ebrietatis (VIII, 477–479).

22 (ff. 264–268v) Διάλεξις τ(   ) Θεσσαλονικ... συγγραφεῖσα παρὰ ἰητρου τοῦ Ταρωνείτου. Fidei brevis expositio et defensio (praesertim de trinitate, incarnatione, imaginum cultu) a metropolita in captivitatem ducto coram Turcis facta; inc. Γινώσκετε ὅτι ἐθαυμάσαμεν καὶ τῆς ἀληθείας τὴν δύναμιν, des. ἃ εἴδομεν καὶ εἰκούσαμεν ἐγράψαμεν.

23 ⟨**Nicephori Callisti Xanthopuli**⟩ versus duodecasyllabi. [a] (f. 269) christianorum imperatorum catalogus, [b] (f. 269v) ⟨patriarcharum Constantinopolitanorum successio⟩, ambo ut in cod. 573, ff. 21v–23v, 24–26 (des. Νίφων Κυζίκου συμπαθὴς καὶ πτωχοτρόφος, ⟨Κ⟩αὶ 'Ιω⟨άννης⟩ ο π(οτὲ?) λογοθετής, ⟨Κ⟩αὶ Γεράσιμος ἐκ μονῆς τῶν Μαγκάνων); eadem manu

24 (ff. 270–278v) 'Υπάντησις τοῦ ἁγιωτ(ά)τ(ου) πατριάρχ(ου) κῦρ Γερμανοῦ καὶ τῆς σὺν αὐτ(ῷ) ἱερᾶς συνόδου πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ πάπ(α) σταλέντας φρεμινουρίους καὶ λοιπούς, nempe **Germani II CP.–Nic. patriarchae** ad Fratres minores a Gregorio IX missos (ann. 1233), qui de reconcilianda utraque

ecclesia agerent, responsum de processione Spiritus Sancti; inc. *Εἴπατε ἡμῖν, ὦ τιμιώτατοι τοῦ ἁγιωτάτου πάπα ἀποκρισιάριοι*, abrumpitur in vv. *Κύριλλός φησιν· ἐλλελοιπῶς δὲ* (ed. Alter ad calcem Chronici Georgii Phrantzae, Viennae 1796, p. 140-148 B 5); a professione fidei quae legitur apud Mansi (XXIII, 307-319) discrepat.

25 theologica byzantina saec. XIV-XV (de quibus cf. G. Mercati, *Notizie di Procoro...*, p. 88-89). [1] **Manuelis Calecae** (ff. 279-285v) in s. Stephanum; inc. *Ὥσπερ ὁ ἥλιος πανταχοῦ μὲν τῆς γῆς τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτὸς ἐπιπέμπει*, des. *πίστιν ἔχοντες δι' ἀγάπης ἐνεργουμένης δυνηθῶμεν τῆς οὐρανίου δόξης ἐπιτύχειν, ἧς γένοιτο κ. τ. λ.* [2] **fr. Maximi Crisobergae** Constant. O. P. (ff. 288-291) epistola ad Caloydam de processione Spiritus Sancti; inc. *Ἐπειδή μοι δοκεῖς περὶ τῆς τοῦ θείου πνεύματος ἐκπορεύσεως οὐ μικρῶς ἀμφισβητεῖν*, des. *τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος καὶ τῆς μεγάλου τοῦ Θεοῦ ἀγάπης, ἣν ἡμῖν κ. τ. λ.*; in f. 291v inscriptiones *† δοθήτω πρὸς τὸν Καλοειδᾶν ἐν τῇ Μιτυλήνῃ † detur d(omi)no Caloyda qui est in Mitilin(n)o*; [3] (ff. 292-303v) eiusdem apologiae fragmentum et sermonum lineamenta; inc. *Τούτοις μὲν οὕτω διαλέγεσθαι χρή*, des. abrupte.

26 varia liturgica [1] (ff. 304-337) excerpta varia ex collectione seu libro *Θηκαρᾶς* nuncupato (in cod. Ottob. 459, f. 466: *Ὡρολόγιον σὺν Θεῷ τῶν θείων ὕμνων καὶ εὐχαὶ μετὰ τῶν τροπαρίων εἰς τὸ ψαλτήριον. εἰσὶ δὲ πόνημα Θηκαρᾶ μοναχοῦ*); inc. mut. *καὶ οἵαν χρεὼν οὐ γὰρ ἔχουσι* (= Ottob., f. 471, l. 2 ab imo), des. *δοξάζηταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα κ. τ. λ.* (Ottob., f. 486v, l. 10). Ab editione Venet. 1643 (*Βιβλίον καλούμενον Θηκαρᾶς — διορθωθὲν παρὰ Ἀγαπίου μοναχοῦ τοῦ Κρητός*, p. λϛ', l. 12 — ϙθ') non semel discrepat. [2] (ff. 337-342) *κανὼν χαιρετισμὸς* in B. M. V. auctore Theodoro Lascari imperatore (*Θεοτοκάριον*, ed. Eustratiades, Chennevières-sur-Marne, 1931, p. 39-42); in f. 337v imo monitio ad lectorem. [3] (ff. 342-346) excerptum ex officio Acathisti, nempe Iosephi hymnographi poema, cuius acrostichis *Χαρᾶς δοχεῖον κ. τ. λ.*, editione (Horologium, Romae 1876, p. 282-290) paullo amplius, additis nempe strophe una vel duobus tropariis singulis atque (f. 346r-v) oratione (*Παναγία θεοτόκε, ἡ ἐλπὶς πάντων — καὶ δοξάζεταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν*). Alia manu [4] (ff. 347-354v) *κανὼν ψαλλόμενος εἰς θαυματουργοῦσαν εἰκόνα τῆς παναγίας* in insula Mitylene (cf. f. 349v); inc. *Ὁρμῶντί μοι, δέσποινα, τῆς σῆς εἰκόνος τὰ θαύματα*, des. *ὅθεν σε δοξάζομεν διὰ σου οἱ σωθέντες, θεόνυμφε.*

27 eadem manu qua exarata est opella praecedens (ff. 355-365v) **Iohannis Canani** narratio de Constantinopoli anno 1422 oppugnata (M. 156, 61-81).

28 (ff. 366–371v) **Theodori Prodromi** versus ad imperatorem, *κῦρ Μανουὴλ Κομνηνὸν τὸν πορφυρογέννητον* add. manus posterior (ed. Hesseling et H. Pernot, *Poèmes Prodromiques en grec vulgaire*, Amsterdam 1910, p. 48–69).

Partes singulas plus viginti a totidem fere scribis exaratas, sine arte in unum compactas attentius describere laevi momento aestimavi. Officinarum chartararium signa complura mihi librum evolventi occurrerunt, e. g. (ff. 1–8) angelus crucem prae se ferens (cf. Briquet 595), (ff. 12–18) forfices (?), (ff. 22–46) scutum, (ff. 47–84) trimontium (cf. Briquet 11662), (ff. 110–115) forcipes (cf. Briquet 14087), (ff. 121 ss. 303. 323) equus (cf. Briquet 3581), (ff. 103–108. 135) quadrupes exsiliens, (ff. 157–183) circulus linea in mucronem desinente divisus, (ff. 184 ss.) scutum (cf. Briquet 872), (ff. 199. 200) corona (cf. Briquet 4597), (f. 280) securis (Briquet 7505), (f. 294) arcus (Briquet 799), (f. 304 ss.) trimontium circulo inclusum cum cruce desuper (Briquet 11859), (f. 356) flos seu fructus quidam, (f. 367) corona radiorum quinque cum cruce superimposita.

In f. 84v probatio calami (orationis catecheticae ad baptizandos primae delineationes, cui convenire videntur etiam lineae quinque frusto chartae inter ff. 84v–85 agglutinato inscriptae). In folio moduli minoris inter 89v et 90 addito Trisagii fragmentum.

In f. 89v manibus prorsus rudibus † *τοῦ σκευβοφίλακα*, nomina Palaeologi cuiusdam imperatoris et basilissae, *Μακαρίου μοναχου*.

Folia plura, praesertim in initio, humore et blattis laesa non sine scripturae damno. Scriptura vacant ff. 11v. 18v. 21v–21bv. 46a-b. 102v. 109a. 115a. 151v. 156a-b. 183a. 259v. 263a. 285a. 303a. 307a-b. 319a-b. 323a.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX.

580 (olim 392). Saec. XI, membran., mm. 215 × 158, ff. IV (chartac. add.). 302, linn. 20.

S. Iohannis Chrysostomi *ἠθικὰ* ex homiliis in epistolas ad Timotheum et ad Thessalonicenses desumpta. Praemittitur (f. IV) *πίναξ* brevissimus ⟨a Winckelmanno digestus⟩. [1] ex hom. in ep. ad Timotheum I ethica XVIII (M. 62), nempe (ff. 1–6v) eth. 1, *περὶ τοῦ πίστιν ἔχειν καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν, καὶ κατὰ τῶν λεγόντων γένεσιν καὶ εἱρμαρμένην* (*Μὴ τοίνυν προσέχωμεν — τῆς ἀϊδίου τροφῆς ἀπολαύσομεν*; M. 507, 8–510, 11); (ff. 6v–12v) eth. 2, *ὅτι δόξα καὶ ἡδονὴ ἀληθὴς ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἐστιν, οὐκ ἐν τοῖς σαρκικοῖς* (*Ἡ μὲν ἐνταῦθα δόξα κ. τ. λ.* 512, l. 21 ab imo–515, 3); (ff. 12v–18) eth. 3, *ὅτι δεῖ τὸν Χριστὸν ὡς φίλον γνήσιον ἀγαπᾶν, νῦν δὲ ὡς ἐχθρὸν μισοῦμεν καὶ ἀποστρεφόμεθα, καὶ ὅτι δεῖ ἡμᾶς τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾶν καὶ εὐεργετεῖν* (*Ἀγαπήσωμεν τοίνυν αὐτὸν κ. τ. λ.* 518 γ′–520); (ff. 18–23v) eth. 4, *ὅτι τὸ ὀρθῶς βιοῦν ἡμᾶς δόξαν προξενεῖ Θεῷ. καὶ κατὰ καλλωπιζομένων γυναικῶν* (*Δοξάσωμεν δὴ τὸν Θεὸν κ. τ. λ.* 523, l. ultima–526); (ff. 23v–26v) eth. 5, *κατὰ τῶν σπανίως προσιόντων τοῖς ἁγίοις μυστηρίοις* (*Πολλὰ τοιαῦτα γίνεται κ. τ. λ.* 529 γ′–530); (ff. 26v–33v)

eth. 6, περὶ τοῦ μὴ ἀρᾶσθαι καὶ κατεύχεσθαι τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπερεύχεσθαι· τοῦτο γὰρ ποιοῦντες αὐτοὺς τὲ εὐεργετοῦμεν καὶ Θεὸν μιμούμεθα Πᾶσα τοίνυν ἡμῖν εὐχὴ κ. τ. λ. 531 β'-534); (ff. 33v-37v) eth. 7, κατὰ πλουτούντων καὶ καλλωπιζομένων γυναικῶν (Ὄντως μεγάλα καὶ ἀνεκδιήγητα κ. τ. λ. 537, l. 4 ab imo-540); (ff. 37v-44) eth. 8, κατὰ καλλωπιζομένων γυναικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν παρθένων (Τί λέγεις; προσέρχῃ δεομένη τοῦ Θεοῦ κ. τ. λ. 541, 10-544); (ff. 44-47v) eth. 9, παραίνεσις πρὸς γονεῖς περὶ ἀναγωγῆς τέκνων (Ἀκούετε, πατέρες καὶ μητέρες κ. τ. λ. 546, 18-548); (ff. 47v-52) eth. 10, περὶ ἀρίστης πολιτείας καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως (Οὕτω τοίνυν ζῶμεν κ. τ. λ. 551 γ'-554); (ff. 52v-58) eth. 11, περὶ τῆς τῶν παρόντων εὐτελείας καὶ τῆς τῶν μελλόντων ἀπολαύσεως (Ἀξιόπιστον τοίνυν γενώμεθα κ. τ. λ. 555 β'-558); (ff. 58-64) eth. 12, ὅτι περὶ πόνων δεῖται ἡ ἀρετή, καὶ ὅτι κατὰ ἀλήθειαν ἀγαθὸν ἀρετή, οὐχ ὁ πλοῦτος (Παῦλος ὠνειδίζετο, καὶ σὺ ἐπαινεῖσθαι βούλει κ. τ. λ. 560, l. 7 ab imo-564); (ff. 64-68) eth. 13, κατὰ τρυφῆς καὶ σπατάλης διὰ πλειόνων (Ἀκούσατε αἱ πάντα τὸν χρόνον κ. τ. λ. 569, l. 15 ab imo-572); (ff. 68-80) eth. 14, περὶ τοῦ τὰς εὐποιΐας δι' ἑαυτῶν καὶ λανθανόντως ποιεῖσθαι, καὶ περὶ βίου μοναχῶν (Μὴ δῷς τοῖς προεστῶσι τῆς ἐκκλησίας κ. τ. λ. 574 γ'-580); in fine paullo discrepat ab editis; (ff. 80-87) eth. 15, περὶ τῆς τῶν παρόντων ματαιότητος καὶ τῆς τῶν μελλόντων ἀπολαύσεως, καὶ πῶς δυνάμεθα μιμεῖσθαι τὸν Θεόν. καὶ περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ τῆς εἰς ἡμᾶς, ἥτις δείκνυται μάλιστα ἐκ τῆς μεταλή(ψεως) (Ὥσπερ γάρ φησιν ἐν ταῖς ἡμέραις κ. τ. λ. 583, l. 15 ab imo-586); (ff. 87-92) eth. 16, ὅτι δουλεύειν δεῖ τῷ Θεῷ διὰ παντ(ός), ἢ κἂν οὕτω ὥσπερ ἡμῖν οἱ οἰκέται (Εἰ δὲ τοῖς δούλοις οὕτως ἐπέττατε κ. τ. λ. 589, 11-590); (ff. 92-97) eth. 17, κατὰ φιλαργυρίας, καὶ ὅτι ἀληθὴς ἐλευθερία ἐστὶ τὸ κρατεῖν παθῶν (Φύγωμεν τοίνυν τὴν ῥίζαν τῶν κακῶν κ. τ. λ. 594 γ-596); (ff. 97-101) eth. 18, ὅτι ἀληθὴς φιλαργυρία ἐστὶ τὸ κρατεῖν παθῶν, καὶ κατὰ φιλαργυρίας (Μὴ δὴ ταύτης ἐχώμεθα, ἀλλὰ τῆς πίστεως κ. τ. λ. 598, 47-600).

[2] ex hom. in ep. ad Timotheum II ethica XI, ιθ'-⟨κθ'⟩, hoc est (ff. 101v-108v) eth. 1, ὅτι ὥσπερ οὐκ ἔστιν εὑρεῖν ἄνθρωπον ἀθάνατον, οὕτως οὐδὲ χωρὶς λύπης ζῶντα ἴδοι τις ἂν ἐν τῷ βίῳ. καὶ ὅτι μία ἐστι μόνη λύπη ἐπωφελὴς ἢ δι' ἁμαρτίας ἢ τὰς οἰκείας ἢ τὰς τοῦ πλησίον. καὶ περὶ ἐλεημοσύνης (Μὴ ἀλγῶμεν ἐπὶ τοῖς δεινοῖς κ. τ. λ. 604, 2-606); (ff. 108v-118v) eth. 2, ὅτι δεῖ ὑπακούειν τοῖς διδασκάλοις καὶ ἱερεῦσι καὶ μὴ κρίνειν αὐτοὺς κἂν βίον ἔχωσι φαῦλον. ἐὰν μέντοι περὶ τὴν πίστιν πταίωσι τότε οὐ δεῖ πείθεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀποφεύγειν καὶ κρίνειν αὐτούς. καὶ ὅτι πάντας μὲν οὐ χειροτονεῖ ὁ Θεός, διὰ πάντων δὲ αὐτὸς ἐνεργεῖ διὰ τὸ σωθῆναι τὸν λαόν. καὶ ὅτι ἡ αὐτή ἐστι προσφορὰ κἂν ἀκάθαρτον βίον ἔχῃ ὁ προσφέρων (Τοιοῦτοι εἶναι τὸν διδάσκαλον χρή κ. τ. λ. 609,

11-614); (ff. 118v-125v) eth. 3, *περὶ κρίσεως, καὶ ὅτι ἡ πλεονεξία οὐκ ἀπὸ τοῦ μεγέθους, ἀλλ' ἀπὸ προαιρέσεως γίνεται· καὶ περὶ τοῦ μὴ σκοπεῖν τὰ ἑτέρων ἁμαρτήματα, ἀλλὰ τὰ καθ' ἑαυτούς* (*Εἰ δὲ Ὀνησιφόρος ὁ κινδύνοις παραβαλὼν κ. τ. λ.* 615, 32-618); (ff. 125v-133) eth. 4, *ὅτι ἀληθινὴν δόξαν καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι οἱ ἅγιοι ἔχουσι. καὶ περὶ τῆς δόξης τοῦ ἀποστόλου καὶ Νέρωνος* (*Ἀγαπητέ, μάνθανε ὅτι οὐκ ἔστι δόξα κ. τ. λ.* 621, l. 11 ab imo-624); (ff. 133-139v) eth. 5, *κατὰ πλεονεξίας, καὶ ὅτι μεγάλη ἐστὶ τῷ πλεονέκτῃ καὶ διηνεκὴς βάσανος ἡ ἀπὸ τοῦ συνειδότ(ος)* (*Μὴ τοίνυν τὸ σήμαντρον κ. τ. λ.* 627, l. 17 ab imo-630; (ff. 139v-147v) eth. 6, *περὶ ἐλεημο(σύνης) καὶ κατὰ πλεονεξίας* (*Ὁρᾷς ὅτι ἀρκεῖ ἐλεημοσύνη κ. τ. λ.* 633, 40-636); (ff. 147v-159v) eth. 7, *ὅτι ὁ μαθὼν καταφρονεῖν τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ Θεοῦ εὐχερῶς καταφρονήσει. καὶ κατὰ φιλαργύρων. καὶ ὅτι δεῖ παραινεῖν ἀλλήλοις. καὶ περὶ χηρῶν γυναικῶν, πῶς ὀφείλουσι τὰ καθ' ἑαυτὰς καὶ τὰ ἑαυτῶν τέκνα μετὰ Θεὸν διοικεῖν* (*Μὴ τοίνυν καταφρονῶμεν ἀλλήλων κ. τ. λ.* 637, l. 11 ab imo-642); (ff. 159v-169) eth. 8, *ὅτι πάντα ὁ Θεὸς οἰκονομεῖ καὶ πάντων προνοεῖται, καὶ τὰ μὲν ἐνεργεῖ, τὰ δὲ συγχωρεῖ, καὶ οἱ μὲν δικαιοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐνταῦθα ἐν θλίψει, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν εὐφροσύνῃ εἰσίν. εἰ δέ ποτε καὶ εὑρεθεῖεν δίκαιοι μὲν ἐν ἀνέσει, ἁμαρτωλοὶ δὲ ἐν θλίψει, ὥστε μηδὲ τὴν ἀρετὴν εἶναι φευκτήν, μηδὲ τὴν μέλλουσαν ἀπόλαυσιν περιττὴν τοῦτο συμβαίνει. καὶ περὶ τοῦ μὴ πολυπραγμονεῖν πάντα τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ γινόμενα διὰ τὸ ἀκατάληπτον. καὶ ὅτι οὐ δεῖ προσέχειν μαντείαις* (*Ὅταν ἐναντία ὁρᾷς ἐνταῦθα κ. τ. λ.* 646, 13-650 cum varietate M. 647 n. *a*); (f. 169v) eth. 9, *ὅτι δεῖ καταφρονεῖν τῶν προσκαίρων. καὶ ὅτι κἂν μὴ διὰ Χριστὸν μετεωρισθῶμεν, ἀλλ' ὅμως μακροθύμως ἐνέγκωμεν, διὰ Χριστὸν ἡμῖν ὑπομονὴ λογίζεται*; inc. *Πῶς φησιν ἄν τις ἀγαπήσειε τὴν ἐπιφάνειαν*, abrumpitur in vv. *πρὸ ἐκείνης τῆς καθολικῆς* (M. 653, 43-53), foliis sex post f. 169v perditis; (ff. 170-173v) eth. 10 inde a vv. *ἐπιμελήσεται· ἂν ἡμεῖς ἐπιμελησώμεθα αὐτῶν* (M. 661, 1-662).

[8] ex hom. in ep. ad Thessalonicenses I ethica XI, scilicet (ff. 174-180) eth. 1, *ὅτι οὐ δεῖ ἀπογινώσκειν, ἀλλὰ διηνεκῶς νήφειν καὶ ἐγρηγορέναι καὶ οὐδὲ καταφρονεῖν τῶν εὐχῶν τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ταύτας ἐπιζητεῖν. πλὴν εἰδέναι χρὴ ὅτι τότε ἡμᾶς ὠφελοῦσιν ὅταν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τῆς ἀρετῆς ἀντεχώμεθα καὶ συνεργῶμεν αὐτοῖς* (*Μηδεὶς ὑμῶν ἀπογινωσκέτω κ. τ. λ.* 396, 24-398); (ff. 180-185) eth. 2, *ὅτι οὐδὲν μεῖζον τῆς κατὰ πνεῦμα ἀγάπης, ἀλλὰ κἂν αὐτὴν εἴποις τὴν ζωὴν τὰ δεύτερα ταύτης κέκτηται* (*Οὐδὲν τῆς πνευματικῆς ἀγάπης γλυκύτερον κ. τ. λ.* 403, l. 18 ab imo-406); (ff. 185-197) eth. 3, *περὶ τοῦ μακροθυμεῖν ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ εὐχαριστεῖν, κἂν ζημία δὲ χρημάτων ἢ ἀποβολὴ παίδων συμβῇ λέγειν Ὁ κύριος ἔδωκεν, ὁ κύριος ἀφείλετο· ὁ γὰρ τὰ τοιαῦτα γενναίως φέρων ὅμοιός ἐστιν Ἀβραὰμ τῷ ἑκουσίως τὸν υἱὸν προσενέγκαντι καὶ*

Ἰὼβ τῷ διὰ τὸν Θεὸν πάντα ὑπομειναντι. καὶ ὅτι ἂν οἱ δαίμονες λέγωσι περὶ τῶν ἀπολλομένων ὡς συνεργοὶ τῶν κλεπτῶν, ἴσασι πολλάκις τοὺς τόπους ποῦ τὰ κλαπέντα ἀπετέθη (*Ἀκούσωμεν οἷς ἐστιν ὦτα ἀκούειν κ. τ. λ.* 410 δ'–416); (ff. 197–202ᵛ) eth. 4, *ὅτι μέγα ἀγαθὸν ἡ εἰς τὸν πλησιον ἀγάπη. καὶ περὶ τῆς Ἄβελ καὶ Ἰωσὴφ ἀγάπης. καὶ περὶ ἀμνησικακίας* (*Φυτεύσωμεν τὴν ἀγάπην ἐν ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς κ. τ. λ.* 420, l. 2 ab imo–422); (ff. 202ᵛ–210ᵛ) eth. 5, *κατὰ πόρνων καὶ μοιχῶν. καὶ ὅτι δεῖ τοὺς πατέρας βουλομένους κοσμικὸν ἔχειν βίον τοὺς ἑαυτῶν παῖδας ταχέως τούτους ὑπὸ τὸν τοῦ γάμου ἕλκειν ζυγόν. καὶ περὶ τοῦ φεύγειν τὰ θέατρα ὡς αἴτια πορνείας καὶ πολλῶν κακῶν* (*Φυλαττώμεθα τὴν ἁμαρτίαν κ. τ. λ.* 425, 23–428); (ff. 210ᵛ–220) eth. 6, *ὅτι οὐ δεῖ θρηνεῖν πικρῶς τοὺς ἀπελθόντας. καὶ ὅτι ἐκ τοῦ μὴ ἀγαπᾶν τὸν Θεὸν μὴ δὲ τὴν ἐλπίδα ἔχειν εἰς αὐτὸν ἡ θλίψις τοῦ πένθους βαρυτέρα γίνεται. πῶς τὲ ὀφείλουσιν αἱ χήραι διάγειν ἀνατρέφουσαι τὰ τέκνα* (*Ἀκούσατε τῶν γυναικῶν ὅσαι φιλόθρηνοι κ. τ. λ.* 430, l. 4 ab imo–434); (ff. 220–227) eth. 7, *περὶ ἀναστάσεως. καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸ ἀκατάληπτον τοῦ Θεοῦ πολυπραγμονεῖν, μάλιστα δὲ τὴν ἄφραστον αὐτοῦ γέννη(σιν)* (*Εἴ τις ἐστὶν ἀμφιβάλλων ἄνθρωπος — πρὸς αὐτὸν βραχέα διαλεξώμεθα. Τί γὰρ, εἰπέ μοι κ. τ. λ.* 436, 34–440); (ff. 227–240) eth. 8, *περὶ ἀναστάσεως, καὶ κρίσεως, καὶ ἀνταποδόσεως. καὶ ὅτι καὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες ὁμολογοῦσιν ἔσεσθαι ἀνταπόδοσιν καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν* (*Ἐν ἀτόμῳ ἡ ἀνάστασις γίνεται κ. τ. λ.* 440, l. 11 ab imo–446); (ff. 240–248) eth. 9, *προτροπὴ πρὸς ἀρετὴν καὶ ὅτι ἀδύνατόν ἐστι τὸν ἐνταῦθα ἐν τρυφῇ καὶ ἀνέσει διάγοντα τῶν μελλόντων ἀπολαῦσαι ἀγαθῶν, εἴπερ στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν. καὶ περὶ ἀναστάσεως καὶ κρίσεως* (*Μὴ ἀπελπίσῃς, ἄνθρωπε κ. τ. λ.* 451, 44–454); (ff. 249–257) eth. 10, *ὅτι οὐχ ἡ τῶν παίδων ἀνάγκη πρὸς τὴν τῶν χρημάτων βιάζεται συλλογήν, ἀλλ' ἡ φιλαργυρία. καὶ ὅτι τοῦ εὖ ποιεῖν τὸ φέρειν μακροθύμως ἁρπαζόμενον διὰ τὸν Θεὸν πολλῷ μεῖζον ἐστί. καὶ ὅτι ἡ πλεονεξία οὐκ ἀπὸ μεγέθους, ἀλλ' ἀπὸ προαιρέσεως γίνεται* (*Ψυχή, φησὶν ἡ θεία γραφή, ἡ ἁμαρτάνουσα κ. τ. λ.* 457, l. 8 ab imo–462); (ff. 257ᵛ–266ᵛ) eth. 11, *ὅτι οὐ δεῖ καταφρονεῖν τῶν ὁρκισμῶν, ἐξαιρέτως ὅταν ὑπὲρ ἀγαθῶν πραγμάτων ἡμᾶς τινὲς παρακαλῶσι, καὶ κατὰ τῶν τοὺς μὲν πένητας ἀποστρεφομένων, θαυμαζόντων δὲ τοὺς γελωτοποιούς. καὶ ὅτι ἡμῖν μεγάλη ὠφέλεια περιγίνεται εἰς τοὺς πένητας ἀφορῶσιν, οἳ τὸν πάντα βίον ἐν τῷ ἐπαιτεῖν καταναλίσκοντες οὐ βλασφημοῦσιν οὐδὲ ἀγανακτοῦσιν* (*Ἔστι πολλάκις παῖς μαστιζόμενος κ. τ. λ.* 464, 24–468). In fine: *τέλος τῶν ἠθικῶν τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης ἐπιστολῆς.*

[4] ex hom. in ep. ad Thessalonicenses II ethica V, scilicet (ff. 266ᵛ–271ᵛ) eth. 1, *κατὰ ὑπερηφανίας, καὶ ὅτι ἀρχὴ καὶ ῥίζα τῶν κακῶν ἐστίν* (*Καθάπερ ὁ διάβολος ἐξ ἀπονοίας κ. τ. λ.* 470, 27–472); (ff. 272–290) eth. 2, *ὅτι δεῖ μνημονεύειν ἀεὶ τῆς κρίσεως καὶ τῆς γεέννης· εἰ μὴ γὰρ μέγα ἔφερεν ἡμῖν ὄφελος ἡ*

γεέννα οὐκ ἂν ταύτην ἠπείλησεν ὁ Θεός. διὸ ὁ ταύτην ἔχων διὰ παντὸς τὴν μνήμην οὐκ ἂν αὐτῆς πεῖραν λάβοι, ἀλλ' οὐδὲ ἁμαρτήσεται εὐχερῶς (*Τὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν εἰρημένα εἴρηται μὲν πρὸς ἐκείνους κ. τ. λ.* 476, 27–480); (ff. 280–287) eth. 3, *κατὰ πλουτούντων, καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις μετὰ σεμνότητος δεῖ εἰσιέναι καὶ ἀκριβῶς προσέχειν τοῖς ἀναγινωσκομένοις* (*Καθάπερ ἐπὶ τῶν γεωργῶν κ. τ. λ.* 482, l. 9 ab imo–486); (ff. 287–294) eth. 4, *αἴτησις εὐχῆς ὑπὲρ αὐτοῦ παρὰ τοῦ λαοῦ, ὡς μεγάλα ταύτης ὠφελῆσαι αὐτὸν δυναμένης. καὶ περὶ τοῦ μὴ λυπεῖσθαι κατὰ ψυχὴν καὶ ἀποκρύπτειν, καὶ μὴ δὲ κατὰ ἑαυτοῦ μὴ δὲ κατὰ ἑτέρων, ἀλλὰ μᾶλλον ἐλέγχειν. δείκνυται δὲ ὅτι ἐπίσκοπος ὢν εἶπε τοῦτον τὸν λόγον* (*Εἰ τοσαύτην ἔχουσι παρρησίαν κ. τ. λ.* 489, 45–492); (ff. 294–302ᵛ) eth. 5, *περὶ τοῦ ἕκαστον διδάσκειν τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τὴν ἀρετήν* (*Ὁ κύριος ἡμῶν ἐπηγγείλατο κ. τ. λ.* 496, l. 11 ab imo–500). In fine: *τέλος τῶν ἠθικῶν καὶ τῆς δευτέρας πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῆς.*

Liber accurate perscriptus. Constat fasciculis λθ' quaternionibus (si excipias 23 quinionem, 32 binionem, 39 ternionem) in prima singulorum pagina ima sinistrorsum signatis, atque chartis quattuor saec. XVIII praemissis. Deciderunt ex fasc. κβ', post f. 169ᵛ, folia sex. Litterae initiales maximae longe posterius minio tactae. In ff. 126ᵛ. 128ᵛ. 130ᵛ nomen ὁ Νικόλαος; in f. 302ᵛ quaedam in sanctum Pascha, sine pretio. Ff. I–III. IVᵛ scriptura vacant. Margines inferiores ff. 216. 217. 227 resecti.

Inter libros Sixti IV noster fortasse recensitus est (cf. Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 238: « B. Iohannis Crisostomi Moralia. Ex membr. in pavonazio ». In sectura inferiore libri clausi litterae (*A?*) vestigium. Eminent signacula ex corio.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

581 (olim 608). Saec. XIV, chartac., mm. 306 × 223, ff. II (add.). 165, linn. 37 circa.

S. Iohannis Chrysostomi eclogae et sermones varii.

1 eclogae XXXIII (M. 63) ⟨ex collectione Theodori Daphnopatae⟩ (de qua cf. S. Haidacher, *Studien über Chrysostomus-Eklogen*, in *Sitzungsberichte d. kais. Akad. d. Wiss., philos.-hist. Cl.* CXLIV Bd. 4 Abh., Wien 1901, p. 2 ss.). Eclogae nonnullae editis breviores sunt [1] (ff. 1–9) de patientia et longanimitate (M. 701–716; Haidacher, p. 51–53); [2] (ff. 9–18) de eleemosyna ⟨et hospitalitate⟩ (M. 715–732; Haidacher, p. 53–55); [3] (ff. 18–24ᵛ) de dilectione, ut in cod. Vindob. 88 (M. 567–574, 32; Haidacher, p. 30–31); [4] (ff. 24ᵛ–28) de doctrina et correptione (M. 605–616; Haidacher, p. 36–37); [5] (ff. 28–32ᵛ) de peccato et confessione (M. 731–744; Haidacher, p. 55–57); om. vv. *Μὴ τοίνυν, ἐπειδὴ μακροθύμως — ὑπεύθυνοι κακῶν* (M. 735, 45–736, 46), vv. *Ὅτι μὲν οὖν ἀκαθάρτους — τὴν πλημμελοῦσαν ψυχήν* (M. 738, l. 8 ab imo–739,

l. 10 ab imo); [6] (ff. 32v–36) de imperio, potestate et gloria (M. 695–702; Haidacher, p. 50–51); [7] (ff. 36–40) de futuro iudicio (M. 743–754; Haidacher, p. 57–58); om. vv. *Καὶ αἱ μὲν ἄτοποι — κἂν μικρὰ λογισθήσονται* (M. 746, 37–747, 46), ea quae col. 748–749 uncinis includuntur, vv. *Ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀλογωτέρων — εἰς κολάσεως λόγον ἐστίν* (M. 752, 20–59); [8] (ff. 40–45v) de virtute et vitio (M. 753–764; Haidacher, p. 59–60); [9] (ff. 45v–49) de magnitudine et fortitudine (M. 811–818; Haidacher, p. 65–66); [10] (ff. 49v–52) de iuramentis (M. 771–778; Haidacher, p. 61–62); [11] (ff. 52–56) de morte (M. 801–812; Haidacher, p. 64); om. vv. *Τὸ γὰρ ἐν τούτοις ἀγανακτεῖν — μεταδοῦναι ἐβουλήθησαν* (M. 804, 21–58), vv. *Εἰ γὰρ τελευτῶντα — τὸν υἱὸν ἀπολήψομαι* (M. 805, 6–33), vv. *Μὴ τοίνυν τοὺς ἀποθνήσκοντας — τὸ ἀποθανεῖν καλῶς* (M. 808, 21–50); [12] (ff. 56–59) de liberorum educatione (M. 763–772; Haidacher, p. 61); [13] (ff. 59–64) de mansuetudine, et malorum patientia, et iniuriarum memoria, *περὶ κακίας καὶ μνησικακίας* cod. (M. 777–788; Haidacher, p. 62–63); om. vv. *Ὄντως γὰρ οὐδὲν — λύπης κοινωνῶμεν ἀλλήλοις* (M. 785, 32–787, 31); [14] (ff. 64–67v) de oratione (M. 579–590; Haidacher, p. 31–33); complura omittuntur; [15] (ff. 67v–68v) de paenitentia (M. 589–596; Haidacher, p. 33–34); longe brevior legitur in hoc libro, inc. *Περὶ μετανοίας λόγος, ἀγαπητοί, συνεχῶς εἰς τὴν ὑμετέραν ἀκοὴν κινούμενος θαρρεῖν παρασκευάζει, ἵνα μήτε κ. τ. λ.*; [16] (ff. 68v–70v) de ieiunio et temperantia (M. 595–602; Haidacher, p. 34–35); [17] (ff. 70v–73) de non contemnendis ecclesia Dei <et sanctis mysteriis> (M. 623–632; Haidacher, p. 39–40); om. vv. *Συνήκατε τὴν ἡμετέραν — διὰ πραγμάτων κηρυττομένην* (M. 627, 36–57), vv. *Ὥσπερ γὰρ ὁ τοῦ λιμένος ἐξελθὼν — ἡ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν ἀναισχυντία* (M. 628, 36–629, 27); [18] (ff. 73–75) de humilitate (M. 615–622; Haidacher, p. 37–38); [19] (ff. 75–76v) de anima (M. 621–624; Haidacher, p. 38–39); om. vv. *Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον — κολάσεις καὶ τιμωρίας* (M. 623, 20–624, 17); [20] (ff. 76v–79) de providentia (M. 631–638; Haidacher, p. 40–41); [21] (ff. 79–82v) de divitiis et paupertate (M. 637–646; Haidacher, p. 41–43); om. vv. *Τίς γὰρ οὕτω πολέμιος — αὐτοῖς καὶ τὰ μέλη* (M. 642, 29–643, 5), vv. *Ποῦ νῦν οἱ πλουτοῦντες — ἰδίοις χρήσῃ τοῖς ἀλλοτρίοις* (M. 643, 18–61); [22] (ff. 82v–85) de ingluvie et ebrietate (M. 645–652; Haidacher, p. 42–43); om. vv. *Ἢ οὐχ ὁρᾶτε — θρέψαι δύναται τὸ σῶμα* (M. 651, 6–652, 14); [23] (ff. 85–87) de adversa valetudine et medicis (M. 651–656; Haidacher, p. 43–44); om. vv. *Ταῦτα καὶ ὑγιαίνοντες — ἰατρόν ἐστιν εἶναι* (M. 654, 3–655, 21); [24] (ff. 87–89v) de mulieribus et pulchritudine (M. 657–666; Haidacher, p. 44–45); om. vv. *Ὁ τοίνυν φιλοσώματος — φιλεῖν τοὺς τοιούτους οὐ δυνάμεθα* (M. 658, 33–659, 12), vv. *Ταῦτα ἀκουέτωσαν ἄνδρες — οὕτω θεραπεύειν ἐπείγεται* (M. 661, 26–662, l. 9 ab imo), vv. *Λαβὼν*

τοίνυν ὁ παῖς — Θεοῦ ῥοπῆς συγκροτούμενοι (M. 663, 20-666, 28); [25] (ff. 89v-93) de avaritia (M. 665-672; Haidacher, p. 45-46); [26] (ff. 93-95) de prosperitate et adversitate (M. 601-606; Haidacher, p 35); [27] (ff. 95-97v) de superbia et inani gloria (M. 671-678; Haidacher, p. 46-47); [28] (ff. 97v-98v) de invidia (M. 677-682; Haidacher, p. 47); om. vv. *οὕτω γὰρ ὁ Σαοὺλ — ἀλλὰ τοιοῦτον ἡ βασκανία* (M. 679, 46-680, 50); [29] (ff. 99-101) de odio et inimicitia (M. 681-686; Haidacher, p. 48); om. vv. *Καὶ γὰρ πολλάκις ἡμαρτήκαμεν — τὰ βραβεῖα λαμβάνοντος* (M. 685, 33-686, 38); [30] (ff. 101-102v) de tristitia et maerore (M. 685-690; Haidacher, p. 48-49); om. vv. *Ἐὰν γὰρ ἡ διάνοια — λυμαινομένης* (M. 687, l. 7 ab imo-688, 9), vv. *Καὶ γὰρ καὶ οἱ τοῦ Ἰὼβ φίλοι — πόνων ἐστὶν ἀπαλλαγή* (M. 688, 24-54); [31] (ff. 102v-104v) de ira et furore (M. 689-693; Haidacher, p. 49-50); om. vv. *Ὅταν οὖν ἐλθὼν — ἀλλ' ὁ ποιήσας κακῶς* (M. 693, 28-694, 38), add. supplementum ed. Savilianae (cf. Haidacher, p. 50); [32] (ff. 104v-105) de silentio et secretis (M. 847-848; Haidacher, p. 68). In fine: *εἴληφε τέλος ἡ Χρυσοστόμου πρώτη βίβλος.* Insequitur [33] (ff. 105-112v) oratio de laudibus s. Pauli apostoli (M. 787-802; Haidacher, p. 63-64), *ἐγκώμιον — συντεθὲν* (*παρὰ Θεοδώρου Μαγίστρου* erasum) *ἀπὸ τῶν ὅλων βιβλίων τοῦ — Χρυσοστόμου, ὡς καὶ οἱ προγραφέντες λβ' λόγοι αὐτοῦ* cod.

2 homiliae variae. **S. Ioh. Chrysostomi** [1] (ff. 112v-114v) in principes apostolorum Petrum et Paulum* (M. 59, 491-496), *ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους καὶ πρωτοκορυφαίους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον* cod.; des. ut in ms. Regio (M. 495-496); [2] (ff. 114v-116v) *λόγος λε', πρὸς τοὺς ἀπολιμπανομένους τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῆς κυριακῆς, καὶ περὶ τοῦ ἵστασθαι μετὰ φόβου Θεοῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ λειτουργίᾳ**; inc. *Οὐκ ἀρκεῖ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἀκούειν ἡμᾶς χριστιανούς* (cf. M. 64, 491 atque S. Haidacher apud *Zeitschrift f. Kath. Theologie* XXX, 1906, p. 573-574); ex hom. 9 de paenitentia (M. 49, 343-349) nostra maximam partem confecta est, nonnullis additis (f. 115v nominatur Nestorius); [3] (ff. 116v-118v) in ps. 94* (M. 55, 615-620), *τοῦ — Χρυσοστόμου λόγος περὶ μετανοίας, καὶ εἰς τὸ Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, καὶ εἰς τοὺς Νινευίτας* cod.; [4] (ff. 118v-122) de paenitentia hom. 2 (M. 49, 283-292), *περὶ μετανοιας* cod. [5] (ff. 122-126v) **s. Basilii** in illud *Attende tibi ipsi* (M. 31, 197-217), *τοῦ — Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸ Πρόσεχε σεαυτῷ* cod., *πρόσχες· οὗτος ὁ λ(ό)γ(ος) ἐστὶ τοῦ μ(ε)γ(ά)λ(ου) Βασιλ(είου)* corr. [6] (ff. 126v-133v) **s. Anastasii Sinaitae** hom. in psalmum 6 (M. 89, 1077-1116), *Ἀναστασίου μοναχοῦ τοῦ Σινᾶ ὄρους ὁμιλία ῥηθεῖσα εἰς τὸν ἕκτον ψαλμόν* cod. **s. Iohannis Chrysostomi*** [7] (ff. 133v-135v) de ieiunio et eleemosyna (M. 48, 1059-1062), *λόγος περὶ μετανοιας, νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης* cod.; [8] (ff. 135v-137v) de turture (M. 55,

599–602); manu alia, iuxta inscriptionem monitio *οὐκ ἔστ(ι) οὗτος τοῦ μ(ε)γ(ά)λ(ου) Χρ(υσοστό)μου*, paullo inferius auctoris ineptissimi reprehensio; [9] (ff. 137v–142v) in illud [Matth. 20, 1 ss.] *Simile est regnum caelorum homini patrifamilias* (M. 59, 577–586); iuxta inscriptionem monitio *οὐδὲ οὗτος ἐστὶ τοῦ μ(ε)γ(ά)λ(ου) Χρ(υσοστό)μου.* [10] (ff. 142v–147) **s. Basilii** hom. in ps. 7 (M. 29, 228–249), *τοῦ — Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸν ἕβδομον ψαλμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιγρα(φ)ὴν αὐτοῦ. περιέχει δὲ οὕτως Ψαλμὸς κ. τ. λ.* cod. **s. Ioh. Chrysostomi*** [11] (ff. 147–153) in psalmum 50 (M. 55, 565–575); [12] (ff. 153–159v) in ea quae supersunt ex psalmo 50 (M. 55, 575–588) fere ut in cod. 566, ff. 122–132, *λόγος εἰς τὸν πεντηκοστὸν ψαλμόν* cod. [13] (ff. 159v–162v) **s. Ephraem** oratio in vanam vitam et de paenitentia (Assemanus [graece et latine] III, p. 308–314, ex hoc codice). [14] (ff. 162v–164) **s. Iohannis Chrysostomi** de paenitentia* (M. 60, 765–768); [15] (ff. 164–165v) *ὁμιλία περὶ εὐχῆς. καὶ ὅτι ῥίζα καὶ πηγὴ καὶ μήτηρ ἐστὶ καὶ αὐτῆς τῆς βασιλείας δυνατωτέρα. καὶ εἰς τὸν φαρισαῖον καὶ τελώνην*, revera pars sermonis 5 de incomprehensibili; inc. *Μηδέποτε διαλιμπάνωμεν, ἀγαπητοί, τῆς σωτηριας τῆς ἡμετέρας*, des. abrupte *τὸ τοὺς ὀδυνωμένους* (M. 48, 743 ς′–747, 11).

Inseruntur (f. 162v) apophtegmata Patrum quattuor, primum de abbate Ioseph (M. 65, 229 δ′), secundum de humilitate, tertium de caritate fraterna, quartum de abbate Poemene.

Liber pallidioribus coloribus descriptus. Constat hodie fasciculis viginti quaternionibus (si excipias 16 et 20 quiniones) in prima et ultima uniuscuiusque pagina media ima signatis, atque folio uno (f. 165). Litterae initiales maximae animalia haud semel effingentes rubro flavoque liquoribus tactae; inscriptiones, litterae initiales maiores, lemmata minio diluto exarata. Officinarum chartariarum signa (ff. 1–164) crux (cf. Briquet 5422), (f. 165) aquila (cf. Briquet 73). F. 165v manu rudissima *δεσποίνης* cuiusdam obitus atque nomen *Ἰω(α)νν(ης) ο (σ?)ακελος*. Fasciculi duo priores et ultimus notis latinis signati. In ff. I–II *πίναξ* <Winckelmanni>.

De codice quaedam apud Haidacher, *op. cit.*, p. 6, 7, 13.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

582 (olim 395). Saec. XIII, membran., mm. 272×212, ff. I. 147 (+ 85a·b), linn. 30–40.

1 S. Iohannis Chrysostomi ethica ex homiliis in ep. ad Romanos et ad Hebraeos desumpta. [1] ex homiliis in ep. ad Romanos (M. 60, 391 ss.), nempe α′ (f. 3) argumentum, *περὶ τοῦ διδάσκειν τήν τε γυναῖκα καὶ τὰ παιδία καὶ τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ πάντας καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς καὶ γείτονας, καὶ μὴ προφασίζεσθαι ἀπειρίαν, ἀλλὰ νουτεθεῖν πάντας τοὺς αὐτοῦ* (*Τοὺς μακαρίους τοίνυν καὶ*

ἡμεῖς ἀποστόλους ζηλώσαντες κ. τ. λ. 394, 33); *β'* (f. 3r-v) hom. 1, *περὶ ἀγάπης Θεοῦ καὶ υἱοθεσίας. καὶ ὅτι τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ δωρούμενα ἀξιώματα βέβαια καὶ μετὰ θάνατον μένει, τὰ δὲ παρὰ ἀνθρώπων ἐν ὀνόμασι μόνον ἔσται καὶ πρόσκαιρα. καὶ ὅτι τὰ μὲν παρὰ τοῦ Θεοῦ εὐθυμίας καὶ χαρᾶς καὶ ἡδονῆς, τὰ δὲ παρὰ ἀνθρώπων ἀθυμίας καὶ λύπης πεπλήρωται. καὶ ὅτι δεῖ φεύγειν μὲν πονηρίαν, ἀρετῆς δὲ ἐπιμελεῖσθαι* (*Μένωμεν τοιγαροῦν ἀξίαν κ. τ. λ.* 400, 15); *γ'* (ff. 3v-4) hom. 2, *πρὸς αἱρετικοὺς περὶ ἀκαταλήπτου, καὶ ὅτι δεῖ πάντας πίστει δέχεσθαι καὶ μὴ λογισμοῖς, μὴ δὲ λόγον ζητεῖν τῶν ἐπιταγμάτων τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πείθεσθαι μόνον* (*᾿Ακουέτωσαν οἱ αἱρετικοὶ κ. τ. λ.* 409, l. 5 ab imo-410); *δ'* (f. 4r-v) hom. 3, *περὶ ἀνεξικακίας καὶ μακροθυμίας, καὶ ὅτι δεῖ πάντων κρατεῖν τῶν παθῶν* (*Καὶ γὰρ ἄνθρωποι κ. τ. λ.* 415, 44-416); *ε'* (ff. 4v-6) hom. 4, *περὶ παιδαραστῶν, μαλακῶν καὶ πόσων ἄξιοι κακῶν, καὶ περὶ τῶν κακῶς βιούντων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. καὶ περὶ γεέννης καὶ κρίσεως. καὶ ἀπόδειξις γεέννης ἐκ τοῦ ἐν Σοδόμοις γενομένου πυρός. καὶ ὅτι δεῖ μὴ τρυφᾶν, ἀλλὰ κατὰ νοῦν ἔχειν ἀεὶ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον· οὕτω γὰρ καὶ τοῦ διαβόλου περιεσόμεθα καὶ ἐκτὸς γενησόμεθα παντὸς κακοῦ πρὸς μηδὲν ἐπτοημένοι τῶν τοῦ βίου πραγμάτων, ἀλλ᾿ ἀρετῇ προσέχοντες* (*᾿Επειδὴ γὰρ περὶ γεέννης κ. τ. λ.* 418 l. 13 ab imo-422); *ς'* (ff. 6-7) hom. 5, *περὶ κρίσεως καὶ γεέννης καὶ τῶν λοιπῶν κολάσεων, καὶ πῶς τούτων ἀπαλλαγῆναι δυνησόμεθα. καὶ περὶ τῆς εἰς Θεὸν ἀγάπης* (*῞Εκαστος ὑμῶν εἰς τὸ ἑαυτοῦ συνειδὸς ἐλθὼν κ. τ. λ.* 430, 3-432); *ζ'* (ff. 7-8) hom. 6, *περὶ διδασκάλων, καὶ ὅτι δεῖ τὸν διδάσκοντα μετὰ τῶν λόγων καὶ ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι* (*Μὴ τοίνυν ῥαθυμῶμεν κ. τ. λ.* 440, 2-442); *η'* (ff. 8-11) hom. 7, *περὶ ἀγάπης, καὶ ὅτι οὐ δεῖ βασκαίνειν καὶ φθονεῖν εὐδοκιμοῦντι τῷ ἀδελφῷ. καὶ περὶ ἐλεημοσύνης* (*᾿Αλλ᾿ ἐπειδὴ μετὰ τὴν χάριν κ. τ. λ.* 447 ε'-454); *θ'* (ff. 11-13v) hom. 8, *περὶ τοῦ δεῖν δοξάζειν τὸν Θεὸν καὶ δι᾿ ἔργων καὶ διὰ πίστεως — καὶ ὅτι δεῖ τὴν ἁγίαν αἰδεῖσθαι τράπεζαν ἧς κοινῇ πάντες μετέχομεν* (*Δοξάσωμεν καὶ ἡμεῖς κ. τ. λ.* 462-468); *ι'* (ff. 13v-14v) hom. 9, *περὶ τοῦ μὴ πενθεῖν ἐπὶ τῇ ἀποβολῇ τῶν παρόντων, ἀλλ᾿ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐφελπίζειν ἀεί* (*Ζηλώσωμεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς κ. τ. λ.* 471 δ'-474); *ιά* (ff. 15-16v) hom. 10, *περὶ ἀρίστου βίου. καὶ ὅτι οἱ ἐν ἁμαρτίαις ζῶντες εὐρίπιστοί τε εἰσὶ καὶ εὐεπηρέαστοι. καὶ ὅτι ὁ ἐπηρεαζόμενος καὶ ἀποστερούμενος τῶν ἰδίων ἂν εὐχαρίστως φέρει τῖς εἰς πένητας αὐτὰ ἀναλώσασι τὸν αὐτὸν τεύξεται μισθόν* (*᾿Αλλὰ ταῦτα μὲν τέως κ. τ. λ.* 480, 25-484); *ιβ'* (ff. 16v-18v) hom. 11, *περὶ διαφόρων νεκρώτ(η)τ(ος) τρόπων, καὶ κατὰ φιλαργύρων καὶ πλεονέκτου* (*Μένωμεν τοίνυν τὴν ἀθάνατον κ. τ. λ.* 489, l. 18 ab imo-494); *ιγ'* (ff. 19-21) hom. 12, *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας. καὶ πόσα μὲν ἀγαθὰ τῇ ἀρετῇ παρέπεται, πόσα δὲ κακὰ τῇ κακίᾳ — τὸ γὰρ παρορᾶν αὔξησις κακίας* (*Διόπερ τοὺς ἀγῶνας κ. τ. λ.* 503, 36-508); *ιδ'* (ff. 21-23) hom. 13, *περὶ τῶν ἐν ἀρετῇ καὶ ἀσκήσει βιούντων, καὶ ὅτι οὗτοι μόνοι ζῶσιν, οἱ δὲ ἐν ἡδοναῖς ἤδη νενέκρωνται. καὶ περὶ τρυφῆς, καὶ*

φιλαργυρίας, καὶ πλεονεξίας — καὶ τοῦ μεθύοντος (Μὴ τοίνυν ἀφῇς τὸ σῶμα ζῆσαι κ. τ. λ. 520, 3–524); ιε´ (f. 23r-v) excerptum ex hom. 14, περὶ τοῦ [8, 26] Αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις (Ἀσαφὲς τὸ εἰρημένον — κατὰ Θεὸν γίνεσθαι τὴν εὐχήν: 533, 20–534, 4), atque (ff. 23v–26v) ἠθικὸν τοῦ αὐτοῦ ιε´ λόγου, περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ ὅτι οὐ χρὴ πρὸς τὰ βιοτικὰ κεχηνέναι, ἀλλὰ τὴν σπουδὴν πᾶσαν πρὸς τὰ πνευματικὰ μεταστρέφειν καὶ τὰ οὐράνια ἐπιζητεῖν (Ὁρᾷς δι᾽ ὅσων αὐτοὺς παιδεύει κ. τ. λ. 534, 4–540); ις´ (ff. 26v–27v) hom. 15, περὶ τῆς εἰς Χριστὸν ἀγάπης, καὶ περὶ ἐλεημοσύνης. καὶ ὅτι πάντα ὁ Χριστὸς ὑπὲρ τῆς εἰς ἡμᾶς ἀγάπης ποιεῖ (Τίνος οὖν ἂν εἴημεν ἄξιοι κ. τ. λ. 546, 42–548); ιη´ (ff. 27v–29v) hom. 17, περὶ κενοδοξίας καὶ τῶν ἀπ᾽ αὐτῆς γινομένων κακῶν. καὶ πῶς δυνατὸν τὸ χαλεπὸν τοῦτο διαφυγεῖν πάθος εἰ τὴν τοῦ Θεοῦ μᾶλλον καὶ μὴ τὴν τῶν ἀνθρώπων ζητῶμεν δόξαν. καὶ περὶ τῶν φυγόντων κακοδοξίαν καὶ τῆς ἀνθρωπίνης καταφρονησάντων δόξης (Οὐδὲν κενοδοξίας χεῖρον κ. τ. λ. 568, 28–572); ιθ´ (ff. 29v–31) hom. 18, περὶ εὐχαριστίας καὶ ἐλεημοσύνης. καὶ ὅτι καὶ μετὰ θάνατον αἱ ἐλεημοσύναι δεκταί εἰσι παρὰ τῷ Θεῷ (Εὐχαριστῶμεν τοίνυν κ. τ. λ. 579, 40–584); κ´ (ff. 31v–32) hom. 19, περὶ τοῦ δεῖν δοξάζειν τὸν Θεὸν ἀρετῆς ἐπιμελοῦντας καὶ ὀρθῶς ζῶντας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τοῖς τῶν προγόνων κατορθώμασι θαρρεῖν, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις — καὶ ὅτι οὐδὲν βλάπτει πρὸς ἐλεημοσύνην πενία, ἀλλὰ καὶ ὀφελεῖ (Τὸν μακάριον καὶ ἡμεῖς μιμώμεθα Παῦλον κ. τ. λ. 593 η´–596); κα´ (ff. 32–33) hom. 30, περὶ ἀπονοίας καὶ μωρίας καὶ τῶν ἐπὶ σοφίᾳ μέγα φρονούντων καὶ εἰς ἀπόνοιαν — καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης (Τοιοῦτοι οἱ ἐπὶ σοφίᾳ κ. τ. λ. 600, 19–602); κβ´ (ff. 33–34v) hom. 21, περὶ φιλοξενίας καὶ ἐλεημοσύνης. καὶ ὅτι οὐ δεῖ περιεργάζεσθαι τοὺς προσιόντας, οὐδὲ ὑβρίζειν καὶ μιαίνειν τὴν γλῶτταν τὴν τῶν ἁγίων ἀπολαύουσαν μυστηρίων (Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀνδρείαν κ. τ. λ. 606, 2–610); κγ´ (ff. 34v–35v) hom. 22, ὅτι οὐ δεῖ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόναι (Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ κ. τ. λ. 612, 9–614); κδ´ (ff. 35v–36v) hom. 23, περὶ τοῦ τὸν Θεὸν φιλεῖν ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ τὸ πῶς αὐτὸν οἱ ἅγιοι ἐφίλουν (Φιλῶμεν οὖν ἀλλήλους κ. τ. λ. 619, 40–622); κε´ (ff. 36v–38v) hom. 24, κατὰ πορνευόντων καὶ γαστριμάργων. καὶ ὅτι πάντα ἐντεῦθεν τίκτεται τὰ κακά (Ὥσπερ γὰρ τὸ οὐ πίνειν κ. τ. λ. 624, 35–628); κς´ (ff. 38v–40v) hom. 25, περὶ τοῦ ὅτι κἂν ἁμαρτάνωμεν οὐ κολαζόμεθα ἀντίρησις. καὶ περὶ τοῦ διορθοῦσθαι τοὺς ἀδελφοὺς ἁμαρτάνοντας (Σκόπει πόσην δώσωμεν κ. τ. λ. 632, l. 2 ab imo–638); κζ´ (ff. 40v–41v) hom. 26, περὶ τοῦ δεῖν ὀρθῶς βιοῦν, καὶ προσέχειν ἀκριβῶς ἐν τῷ παρόντι βίῳ, καὶ κατανοεῖν ἅπαντα — καὶ ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς ἁπλότης βλάπτει καὶ ἀφέλεια πρὸς τὸ γνῶναι τὴν ἀλήθειαν. καὶ τοῦτο δείκνυται ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Μελχισεδέκ (Μὴ ἕνεκεν βρώματος κ. τ. λ. 640, l. 6 ab imo–644); κη´ (ff. 41v–42v) hom. 27, περὶ ἀγάπης, καὶ τοῦ δεῖν φιλεῖν καὶ ἀγαπᾶν τοὺς ἐχθρούς (Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες κ. τ. λ. 647, 22–650); κθ´ (ff. 42v–44v) hom. 28, περὶ τοῦ

δεῖν ἔργα ἔχειν ἀγαθὰ — καὶ περὶ ἁμαρτωλοῦ καὶ δικαίων, καὶ βίου καθαροῦ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων καθαιρόντων ἡμᾶς καὶ εἰς ζωὴν ἀγόντων (Καθάπερ γὰρ τὴν ζωὴν ἡμῶν ἡ τροφὴ διακρατεῖ κ. τ. λ. 651, 11–654); λ' (ff. 44v–45v) hom. 29, ὁποῖον χρὴ εἶναι τὸν διδάσκαλον (Τις σκανδαλίζεται κ. τ. λ. 658, 18–662); λα' (ff. 45v–47) hom. 30, περὶ ἐλεημοσύνης καὶ ἱματίων καλλωπισμόν (Μιμησώμεθα τοίνυν κ. τ. λ. 664, 10–668 pluribus omissis); λβ' (ff. 47–48v) hom. 31, περὶ γεέννης καὶ κρίσεως. καὶ ὅτι οὐκ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἰωσαφὰτ γενήσεται ἡ κρίσις ὥς τινες νομίζουσιν (Ποῦ τοίνυν εἰσὶν οἱ μετὰ τὴν τοσαύτην ἀκρίβειαν κ. τ. λ. 672, l. 3 ab imo–676); λγ' (ff. 48v–50v) hom. 32, περὶ τῆς ἀγάπης καὶ προσευχῆς Παύλου, καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ κατορθωμάτων — καὶ περὶ τῆς κατὰ μέρος διδασκαλίας Παύλ(ου) καὶ πράξεων (Τίς οὖν ἆρα καὶ ἡμῖν ἐπεύξεται κ. τ. λ. 678, 17–682).

[2] ex homiliis 3–19. 21–29. 31–33 in ep. ad Hebraeos (M. 63). γ' (ff. 50v–51v) εἰς τὸ Ὅτι οὐ χρὴ λέγειν· Ἤθελον τόδε τὸ χάρισμα ἔχειν εἰς διακονίαν τῆς ἐκκλησίας — καὶ ὅτι μεῖζον πάντων ἡ ἀγάπη, ἣν δὲ γνησίως καὶ σπουδαίως ἡμᾶς κατορθῶσαι (Μὴ εἴπῃς Διὰ τί οὐκ ἔχω χρήματα κ. τ. λ. 34, 23–38); δ' (ff. 51v–53) ἐπίπληξις κατὰ τῶν σφόδρα θρηνούντων τοὺς νεκρούς, καὶ ὅτι διὰ τὸ δεδοικέναι τοὺς ἀνθρώπους τὸν θάνατον ὁ Χριστὸς ἀπεγεύσατο θανάτου (Μὴ δὴ προδῶμεν τὴν δοθεῖσαν κ. τ. λ. 42, 39–46); ε' (ff. 53–54) ὅτι οὐ δεῖ θαυμάζειν τίνος ἕνεκεν οἱ πονηροὶ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ εὐπραγοῦσιν, οἱ δὲ δίκαιοι θλίβονται — ἐπμεσόντος δὲ πειρασμοῦ ὑπομένειν γενναίως (Τί τοίνυν θορυβούμεθα κ. τ. λ. 50 δ'–54) ς' (f. 55r-v) περὶ τῆς μελλούσης καταπαύσεως καὶ τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀπολαύσεως (Ὤμοσέ φησι τοῖς προτέροις μὴ εἰσελθεῖν κ. τ. λ. 58, l. 11 ab imo–60); ζ' (ff. 55v–57) ὅτι οὐ δεῖ ἐν γήρᾳ γεγονότας χαυνοῦν τὴν ἄσκησιν — καὶ ὅτι πάντα ἐξ ἴσης τῷ μονάζοντι καὶ τῷ κοσμικῷ δεῖ πράττειν ἐκτὸς μόνου τοῦ γυναῖκα ἔχειν (Τοῦτο ἡμῖν εὔκαιρον εἰπεῖν κ. τ. λ. 64, 27–68); η' (ff. 57–58) περὶ μελέτης τῶν θείων γραφῶν. καὶ ὅτι ὁ προφήτης Ἔσδρας ἐμπνευσθεὶς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπεγράψατο γραφὰς μετὰ τὸ καυθῆναι τὰς θείας βίβλους (Λάρυξ μὲν γὰρ σιτα γεύεται κ. τ. λ. 73, 21–76); θ' (ff. 58–59) ὅτι οὐ δεῖ ἀπογινώσκειν ἑαυτὸν μετὰ τὸ βάπτισμα ἁμαρτήσαντα (Τί ἐστιν αἱ δυνάμεις τοῦ μέλλοντος αἰῶνος κ. τ. λ. 80, 21–84); ι' (ff. 59–60) ὅτι δεῖ πρὸς πάντας ἀδιακρίτως τὴν ἐλεημοσύνην ἐργάζεσθαι, εἴτε μοναχοὶ εἴτε κοσμικοὶ ὦσιν. καὶ περὶ τοῦ μὴ ἀπογινώσκειν (Ὁ τοίνυν ταύτης ἀπολαύων παρ' ὑμῶν σπουδῆς κ. τ. λ. 87, l. 17 ab imo–90); ια' (ff. 60–61v) περὶ λογικῆς θυσίας, καὶ περὶ πάντας τοὺς προσιόντας ἐλεεῖν (Ὁρᾷς οἵαις θυσίαις κ. τ. λ. 93, 3–96); ιβ' (ff. 61v–62v) περὶ μετανοίας καὶ τὸ μὴ ἀπογινώσκειν κἂν εἰς ἐσχάτην φθάσωμεν κακίαν. καὶ ὅτι ἐφ' ἡμῖν ἐστὶν ἡ τῆς μετανοίας ἀρχή, ἐπὶ Θεῷ δὲ ἡ τελείωσις (Δυσπειθὲς γάρ ἐστι τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον κ. τ. λ. 99, 19–102); ιγ' (ff. 62v–63v) προτροπὴ μετανοίας, καὶ ὅτι οὐδὲν βαρὺ

ἢ φορτικὸν ἐπιτέτακται ὁ χριστιανός (Ἐπεὶ οὖν τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα κ. τ. λ. 107, 39–110); ιδ' (ff. 63v–64v) περὶ μετανοίας — καὶ ὅτι ἐν τῇ εὐχῇ ἄγγελοι παρεδρεύουσιν (Πᾶν τὸ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ κ. τ. λ. 115, 4–116); ιε' (ff. 64v–65v) περὶ φιλαργυρίας καὶ τοῦ μὴ γελᾶν, μάλιστα ἐν ἐκκλησίᾳ (Μηδεὶς νεκρὰ ἔργα ἔχων εἰσίτω ἐνταῦθα κ. τ. λ. 120 γ'–124); ις' (ff. 65v–66v) προτροπὴ πολιτείας οὐρανίου (Τὸ κρεῖττον καλοῦ τινός ἐστι κρεῖττον κ. τ. λ. 125, l. 13 ab imo–128); ιζ' (ff. 66v–67v) ὅτι δεῖ μετὰ καθαρότ(η)τ(ος) προσιέναι τοῖς φρικτοῖς μυστηρίοις, καὶ πρὸς τοὺς διὰ χρόνου πολλοῦ μεταλαμβάνοντας (Ἐπεί μοι περὶ θυσιῶν ὁ λόγος, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς κ. τ. λ. 131 δ'–134); ιη' (ff. 68–69) προτροπὴ εἰς τὸ αἱρεῖσθαι τὴν πενείαν· τοῦτο γάρ ἐστιν Χριστοῦ μιμητὴν εἶναι (Μὴ τοίνυν γενώμεθα τῶν ἐχθρῶν κ. τ. λ. 136, 38–138); ιθ' (f. 69r-v) ὅτι δεῖ καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾶν εἴ γε βουλόμεθα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιτυχεῖν (Μέγα ἀγαθὸν ἡ σύνοδος κ. τ. λ. 141 β'–144); omittitur κ'; κα' (ff. 69v–70v) ἀπόδειξις τοῦ ἐγγὺς εἶναι τῆς ἀναστάσεως τὸν καιρόν (Ἐπειδὴ γὰρ τὰ ἐπ' ἐλπίδι ἀνυπόστατα κ. τ. λ. 151, 10–154); κβ' (f. 71r-v) ὅτι ἀγρύπνως δεῖ καὶ διηνεκῶς ἐκζητεῖν τὸν Θεόν. καὶ περὶ ἐκτενοὺς εὐχῆς καὶ μακροθυμίας (Τοῖς ἐκζητοῦσι τὸν Θεὸν δι' ἔργων κ. τ. λ. 157, l. 3 ab imo–160); κγ' (ff. 71v–73) παράκλησις πενθικὴ τῆς ἡμῶν κακίας καὶ προτροπὴ πρὸς μετάνοιαν (Τί τοίνυν τῶν ἐπιτυγχανόντων κ. τ. λ. 163, 22–166); κδ' (ff. 73–74) ὅτι ἀρέσκει βίος ἐνάρετος πρὸς σωτηρίαν· οὗτος δὲ ἂν μὴ παρῇ, κἂν σημεῖα γένηται, οὐδὲν ἔσται ὄφελος (Γενώμεθα ξένοι κ. τ. λ. 169 γ'–172); κε' (ff. 74–75v) ὅτι ἐὰν ἴδῃ ἡμᾶς ὁ Θεὸς καταφρονοῦντας χρημάτων καὶ δόξης τότε ἡμῖν αὐτὰ δίδωσιν. καὶ ὅτι δεῖ φεύγειν τοὺς φαύλους καὶ τὰ παρ' αὐτῶν διδόμενα, καὶ συνεσθίειν μᾶλλον Ἕλλησιν ἢ πλεονέκταις (Ὅταν παραστήσωμεν τὴν διάνοιαν κ. τ. λ. 174, 28–178); κς' (ff. 75v–76) ὅτι δεῖ ἡμᾶς διὰ παντὸς τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν φόβον αὐτοῦ ἔχειν ἐπὶ τῆς διανοίας, καὶ πάντα δι' αὐτὸν ποιεῖν καὶ ὑπομένειν. καὶ περὶ τοῦ Δανιὴλ καὶ τῆς αὐτ(οῦ) ταπεινώσεως (Φοβηθῶμεν τὸν Θεὸν κ. τ. λ. 183, 1–184); κζ' (ff. 76v–77v) περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ — καὶ ὅτι ἀληθὴς ταπείνωσίς ἐστιν τὸ ἀνέχεσθαι τῶν ὑβριζόντων (Μὴ τοίνυν κοσμικὰ φρονῶμεν κ. τ. λ. 188, 10–192); κη' (ff. 77v–79v) ὅτι κρεῖσσον αἱρεῖσθαι τὰς θλίψεις ἢ τὴν ἄνεσιν, καὶ περὶ τοῦ μηδὲν ἔχειν πλέον τῶν ἀναγκαίων (Μέγα ὄντως, μέγα παραμύθιον κ. τ. λ. 196, 11–202 haud paucis omissis); κθ' (ff. 79v–81) ὅτι οἱ ἅγιοι πάντες διὰ θλίψεως ὥδευσαν. καὶ περὶ τοῦ μὴ τρυφᾶν. καὶ ὅτι ἡ τρυφὴ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα μολύνει (Ἆρα ἡ παιδεία μετάληψις ἁγιότητος κ. τ. λ. 205 γ'–208); omittitur λ'; λα' (ff. 81–82) περὶ μετανοίας. καὶ ὅτι μέγα ὄφελος τὸ διηνεκῶς μνημονεύειν τῶν ἁμαρτημάτων καὶ ταπεινοῦσθαι (Ὅσοι τοίνυν ἀπιστοῦσι τῇ γεέννῃ κ. τ. λ. 215, 20–218); λβ' (ff. 82–83) ὅτι πρόσκαιρος ὁ παρὼν βίος καὶ ἀβέβαιος, καὶ περὶ ἐλεημοσύνης (Τί τοίνυν ἀλγεῖς κ. τ. λ. 222, 8–224); λγ' (f. 83r-v) ὅτι τῆς ἀνέσεως ὠφελημωτέρα ἡ θλίψις

καὶ ἡ πενεία τοῦ πλούτου (*Πάντα φέρωμεν εὐχαρίστως κ. τ. λ.* 230, 5–232); *λδ'* (ff. 83v–85v) hom. 34; ante vv. *Ὁρᾷς ὅτι τὸν ἄρχοντα καταφρονούμενον* (232, l. 15 ab imo) ethicon: *ὅτι πολλῆς ἡμῖν δεῖ σπουδῆς καὶ προθυμίας εἰς τὸ κατασχεῖν τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν. καὶ ὅτι οὐ δεῖ κρίνειν τοὺς ἱερεῖς περὶ βίου, φεύγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἀποστρέφεσθαι ὅταν εἰσὶν αἱρετικοί.*

2 **Theodoreti ep. Cyrensis** in prophetas minores quinque (M. 81, 1545–1739), hoc est: (ff. 86–87) prooemium; (ff. 87–112) in Osee; (ff. 112v–121v) in Ioel; (ff. 122–138) in Amos; (ff. 138v–140v) in Abdiam; (ff. 140v–146) in Ionam. Immixta sunt excerpta ex variis auctoribus desumpta, ut in cod. Laurent. XI, 22 (cf. Karo-Lietzmann, Catenarum graecarum catalogus, p. 334). Citantur frequentius C y r i l l u s (Alexandrinus), G e n n a d i u s, H e s y c h i u s, H y p a t i u s (Nicaenus), in ff. 100v. 101v T a r a s i u s, in f. 142 G r e g o r i u s N a z i a n z e n u s. Scholia in ff. 114v. 115v. 126. 129v. 131v. 132.

In custodiam addita sunt ff. 1 et 2 ex codice fere aequali avulsa. Praebent [1] (f. 1) adhortationem <de Lazaro et divite?>, quae inc. mut. *τὴν πενίαν, τὴν ἀρρωστίαν,* des. *καὶ τὸν πλούσιον ἐν τοῖς ἐναντίοις ὁρᾶν.* [2] (ff. 1–2) piam expositionem de Christo, qua ratione sol vocari potest; inc. *Ἥλιος δὲ ὁ Χριστός, ὡς τὰς νοητὰς ἡμῶν αἰσθήσεις φωτίζων,* des. *ζῶσας αὐτὰς δεικνύει καὶ κινουμένας.* [3] (f. 2) expositiunculam in Ioh. 14, 23, de inhabitatione s. Trinitatis in anima iustorum; inc. *Ἰστέον ὅτι ἡ ἁγία Τριὰς ἐνοικεῖ,* des. *στενοχωρία δὲ αὐτῆς φροντὶς σωματικῶς.* [4] (f. 2v) <**Andreae Cretensis**> in apostolum Titum encomium, inde ab initio usque ad verba *ἐντυγχάνειν τῷ πνεύματι* (M. 97, 1141 C 7). [5] (ib.) <syntagma doctrinae>; inc. *Τῷ γὰρ βουλομένῳ φιλαλήθως ἰδεῖν, ἀρχὴ πάντων ἐστὶν ἡ καθολικὴ καὶ ἁγ(ία) ἐκκλησία ἐξ αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ,* des. abrupte in vv. *ἐν τῇ γῇ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ* (Gen. 11, 22).

Partes duae eodem scriptorio editae. Prior (ff. 3–85v) fasciculos decem complectitur quaterniones, si excipias ultimum hodie foliorum quinque. Scriptura densior a compendiis haud abhorrens. Notae fasciculorum originales desunt.

Altera (ff. 86 ss.) olim per se stetisse videtur (cf. notae *α'* et *β'* in ff. 93v et 101v imis). Constat fasciculis octo quaternionibus, praeter ultimum ad sex folia nunc redactum. Ab illo qui partem priorem descripsit exarata sunt ni fallor ff. 86–112. 142–146, ab alio coaequali ff. 112v–142. In fine litteris arcanis † *γαλανίας*. Partibus in unum compactis, fasciculi singuli notati sunt in ultima pagina, praefixa sunt folia duo.

F. 147 possessorum nomina: *† ἡ βίβλος αὔτη πέφηκε μονῆς τοῦ ἀρχαγκέλου. καὶ πάλ(ιν) μετονόμαστω, μονῆς τῆς τοῦ Προδρόμου τοῦ Λώφου κλῆσιν ἔχουσα καὶ τοῦ θεοπροβλήτο(υ)*; alia manu: *οἱ τῆς το παρὼν βιβλήον εἰστερίσοι τη(ν) μόνῆν τοῦ κῦρ Νικόλάου, εἴτι δε ἐν τάυτ( ) καὶ τοῦ δρακωντôs να ἔχη τὸν ἀρχῆστράτηγον ἀντίδηκον των δρἀκόντινὼν, ἔτη δε καὶ του τιμίου Προδρόμου της ποτε μὲν του Λόφου ὀνομαζομένης, τὸ μὴν δὲ καλουμένῆς τοῦ κῦρ Νικόλάου.* De

hoc monasterio (in Constantinopoli?) nihil comperi. F. 147v litteris inter se colligatis *ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης*; inferius nomina B. M. V. et s. Ioh. Baptistae. In sectura inferiore libri clausi *Ηθικα τοῦ ☧ καὶ θεοδ...* Scriptura vacant ff. Ir. 54v. 85a.b. 146v. Tabulae priori aversae agglutinata est syllabus anno 1550 posterior: *Moralia excerpta ex com(m)en|tarijs Chrys: in ep(isto)las Pauli et alia | Theodoriti.* | . *395.* F. Iv *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. De libro quaedam apud Rahlfs, *Verzeichnis...*, p. 251.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

583 (olim 784). Saec. XVI, chartac. (ff. 1. 5. 6. 10. 11. 15. 16. 20. 21. 25. 26. 30. 31. 35. 36. 40. 41. 45. 46. 50. 51. 55. 56. 60. 61. 65. 66. 70. 71. 75. 76. 80. 81. 90 membr.), mm. 182 × 100, ff. 227, linn. 36.

S. Iohannis Chrysostomi eclogae XXXIII (M. 63), *ἐκ διαφόρων λόγων τοῦ — Χρυσοστόμου* cod. [1] (ff. 1–14v) de patientia et longanimitate; [2] (ff. 14v–29) de eleemosyna ⟨et hospitalitate⟩; [3] (ff. 29–40v) de dilectione; [4] (ff. 40v–49) de doctrina et correptione; [5] (ff. 49-58) de peccato et confessione; [6] (ff. 58–63) de imperio, potestate et gloria; [7] (ff. 63–72) de futuro iudicio, omissis quae col. 748–749 uncinis includuntur; [8] (ff. 72–81v) de virtute et vitio; [9] (ff. 81v–88) de magnitudine et fortitudine; [10] (ff. 88-93v) de iuramentis; [11] (ff. 93v–102) de morte; [12] (ff. 102–109) de liberorum educatione; [13] (ff. 109–118) de mansuetudine et iniuriarum memoria; om. vv. *Ὅταν ἐννοήσω τοῦ κυρίου — κοινωνῶμεν ἀλλήλοις* (M. 786, 21–787, 31); [14] (ff. 118–127v) de oratione; [15] (ff. 127v–133) de paenitentia; [16] (ff. 133–137) de ieiunio et temperantia; [17] (ff. 137–141) de humilitate; [18] (ff. 141–144) de anima; [19] (ff. 144v–151) de non contemnendis ecclesia Dei et mysteriis; [20] (ff. 151–156) de providentia; [21] (ff. 156–164) de divitiis et paupertate; [22] (ff. 164–168v) de ingluvie et ebrietate; [23] (ff. 168v–173) de adversa valetudine et medicis; [24] (ff. 173–182) de mulieribus et pulchritudine; [25] (ff. 182–187) de avaritia; [26] (ff. 187v–191) de prosperitate et adversitate; [27] (ff. 191–195v) de superbia et inani gloria; [28] (ff. 195v–199) de invidia; [29] (ff. 199–204) de odio et inimicitia; [30] (ff. 204–207v) de tristitia et maerore; [31] (ff. 207v–213) de ira et furore, cum supplemento editionis Savilianae; [32] (f. 213r.v) de silentio et secretis; [33] (ff. 213v–225v) oratio de laudibus s. Pauli apostoli. In f. 226 *πίναξ ἀκριβὴς τοῦ παρόντος βιβλίου.*

Fasciculi viginti duo quiniones, si excipias ultimum folia septem tantum continentem, primis verbis fasciculi subsequentis directe in ultima pagina scriptis distincti. Inscriptiones, lemmata, litterae initiales maiores rubro colore exarata. Lemmata latina

nonnulla coaequali manu marginibus adiecta. Officinarum chartariarum signa: corona circulo inclusa (Briquet 4862), avis circulo inscripta (cf. Briquet 12205).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

584 (olim 394). Saec. XII, membran., mm. 286 × 205, ff. I. 258, coll. 2, linn. 31.

S. Iohannis Chrysostomi eclogae ex collectione Theodori Daphnopatae (f. 1v: *ἐκλογαὶ ἀπὸ διαφόρων λόγων τοῦ — Χρυσοστόμου συντεθεῖσαι παρὰ Θεοδώρου μαγίστρου*), fere ut in editione (M. 63) et in cod. 581. Praemittitur (f. Iv) index ⟨a Winckelmanno completus⟩. 1 (ff. 2–16v) de patientia et longanimitate; 2 (ff. 16v–31) de eleemosyna ⟨et hospitalitate⟩; 3 (ff. 31v–43) de dilectione; 4 (ff. 43v–53) de doctrina et correptione; 5 (ff. 53–63) de peccato et confessione; 6 (ff. 63v–69v) de imperio, potestate ⟨et gloria⟩; 7 (ff. 69v–79v) de futuro iudicio; omittuntur ea quae col. 748–749 uncinis includuntur; 8 (ff. 80–90v) de virtute et vitio; 9 (ff. 91–98v) de magnitudine et fortitudine; 10 (ff. 99–104v) de iuramentis; 11 (ff. 104v–114v) de morte; 12 (ff. 114v–122) de liberorum educatione; 13 (ff. 122–132) de mansuetudine, et malorum patientia, et iniuriarum memoria; omittuntur vv. *Ὅταν ἐννοήσω τοῦ κυρίου — κοινωνῶμεν ἀλλήλοις* (M. 786, 21–787, 31); 14 (ff. 132v–143) de oratione; 15 (ff. 143–149v) de paenitentia; 16 (ff. 149v–154) de ieiunio et temperantia; 17 (ff. 154–158v) de humilitate; 18 (ff. 159–162) de anima; 19 (ff. 162–169v) de non contemnendis ecclesia Dei et sanctis mysteriis; 20 (ff. 170–175v) de providentia; 21 (ff. 175v–185) de divitiis et paupertate; 22 (ff. 185v–191) de ingluvie et ebrietate; 23 (ff. 191–196v) de adversa valetudine et medicis; 24 (ff. 197–207) de mulieribus et pulchritudine; 25 (ff. 207v–214) de avaritia; 26 (ff. 214v–218v) de prosperitate et adversitate; 27 (ff. 219–223v) de superbia et inani gloria; 28 (ff. 223v–227v) de invidia; 29 (ff. 228–233v) de odio et inimicitia; 30 (ff. 233v–237) de tristitia et maerore; 31 (ff. 237–243) de ira et furore, addito supplemento editionis Savilianae; 32 (f. 243r-v) de silentio et secretis; 33 (ff. 244–257v) oratio de laudibus s. Pauli apostoli, *ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Παῦλον ἀπὸ διαφόρων λόγων* cod.

Liber accurate perscriptus, marginibus amplioribus praeditus. Constat fasciculis triginta tribus quaternionibus (si excipias 19 ternionem, 33 foliorum hodie trium) atque foliis duobus praeviis. Notae desiderantur. Inscriptiones, lemmata, litterae initiales maiores, *πίναξ* minio descripta. Folia singula notis arabicis saec. XVI signata. In sectura superiore libri clausi litterae YY. Ff. I. 1. 258 vacua.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

585 (olim 783). Saec. XV, chartac., mm. 215 × 136, ff. I (add.) 165 (+ 30a. 57a), linn. 25–32.

S. Iohannis Chrysostomi homiliae aut ex homiliis excerpta varia. [1] ex hom. 2 de prophetiarum obscuritate (f. 1r-v) vv. *Καὶ διά τι — ἡμᾶς ἀνάγοντος* (M. 56, 179, 20–180, 38), (ff. 2–9) vv. *Μέγα ἀγαθὸν – αἱ δὲ βδελυκταί* (M. 184, 8–192, 8). [2] (ff. 9v–11) ex hom. 15 in ep. I ad Corinthios (*Οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη — καὶ τοῦ ζῶντος καὶ τοῦ μετ' ἐκεῖνον*, pluribus omissis: M. 61, 124, 47–128, 18). [3] (ff. 12–16) hom. 17 in ep. I ad Corinthios (M. 61, 139–146). in Matthaeum homiliae IV (M. 58), nempe [4] (ff. 16v–24) hom. 59, [5] (ff. 24–30) hom. 64, [6] (ff. 32–36v) hom. 75, pluribus omissis, [7] (ff. 37–42) hom. 76. [8] (ff. 43–47v) hom. 4 in ep. ad Romanos usque ad vv. *οἴχεται λοιπὸν τὰ καλά* (M. 60, 416–420, 45). in ep. ad Hebraeos, hoc est [9] (f. 48) excerptum ex hom. 21 (*Βαβαὶ οἷα λέξει — ζητεῖτε τὸ πᾶν*: M. 63, 151, 2–22), [10] (f. 48r-v) ex hom. 22 (*Τὸ τῆς πίστεως — κοινῆς*: M. 153, ll. 21–17 ab imo, *Σφόδρα γὰρ ἄπιστον — δόξης φροντίδα*: M. 154, ll. 23–20 ab imo, *Μετὰ γὰρ τῶν χειρῶν — κἂν ἐν ταῖς ἑσπεριναῖς*: M. 158, 46–57), [11] (ff. 48v–50) ex hom. 23 (*Ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε — μεταμελήσει σοι ἐπὶ τοῖς λεχθεῖσιν*: M. 164, 15–166, 32). [12] (ff. 50v–51) ex hom. I in illud [II Cor. 4, 13] *Habentes autem eundem spiritum* (*Τὸ τῆς πίστεως ὄνομα — παρέχει συμμαχίαν ἅπασαν* : M. 51, 275, 46–276, 48). [13] (ff. 51v–53v) ex hom. 3 de statuis (*Ἐξορίσωμεν τοίνυν — καὶ ἀρετῆς φροντίσωμεν*: M. 49, 55, l. 10 ab imo–58, 37). [14] (f. 54) ex hom. in incarnationem * (*Δέησις μὲν λέγεται — τῷ Θεῷ τὰ τετολμημένα*: M. 59, 697, l. 10 ab imo–698, 11, *Ταῦτα δέ μοι εἴρηται — ἔντυχε ὑπὲρ ἡμῶν*, cf. M. 697 ϛ'). [15] (ff. 55–57) ex hom. 1 de statuis (*Διαποροῦσί τινες — τὰ νοήματα ἀποθώμεθα*: M. 49, 18, 36–19, 39, *Δεῖ δὲ αὐτὴν ἐπαγαγεῖν τὴν λύσιν — ἀπόφασις τὰ εἰρημένα ἅπαντα*: M. 23, 14–24, 20). [16] (ff. 58–59) ex libro I de compunctione ad Demetrium (*Μὴ δῶτέ φησιν — ἐν τῷ σκήνει τούτῳ στενάζομεν*: M. 47, 402, l. 13 ab imo–404, l. 8 ab imo). [17] (ff. 59v–60. 63v) ex hom. 8 in ep. II ad Timotheum (*Ὅτι ἀπὸ βρέφους — τοῦτο γὰρ προγνώσεως*: M. 62, 646, l. 10 ab imo–649, 7). [18] (ff. 60v–63v) ex hom. 1 in ep. ad Titum (*Ὅρα πῶς ἐκ προοιμίων — τὸ γεγονὸς παριστῶν*: M. 62, 665, l. 9 ab imo–666, 32, *Ὅρα δὲ πῶς τοῖς μαθηταῖς κ. τ. λ.* 667 γ'). in ep. ad Ephesios, nempe [19] (f. 63v) ex hom. 2 (*Καθάπερ γὰρ εἰ πόλεμος — Παῦλος ἦν*: M. 62, 19, 3–9), [20] (ff. 64–77v) hom. 8 (M. 55–70), [21] (ff. 77v–79v) hom. 9 usque ad vv. *ἀλλὰ δῆσον τὴν διάνοιαν* (M. 69–71, 47). [22] (ff. 80–83v) hom. 32 in ep. ad Romanos, λγ' cod., inde a vv. *Εἶδες πόθεν ἄρχεσθαι* (M. 60, 678, 8–682). in ep. ad Hebraeos (M. 63), nempe [23] (ff. 83v–90v) hom. 9 inde a vv. *Τί δέ ἐστιν ἀρχὴ τοῦ λόγου* (M. 76, l. 6 ab imo–84), [24] (ff. 90v–94) hom. 12 usque ad vv. *φυλάττειν ἑαυτοὺς μήποτε ἀπονυστάξωμεν* (M. 95–99, 29),

[25] (ff. 94–102) hom. 13 (M. 101-110), [26] (ff. 102-104) hom. 12 inde a vv. Διὸ χρὴ πάντοτε φυλάττειν (M. 99 γ′-102). [27] (ff. 104v–121) hom. 14 in ep. ad Romanos, ιε′ cod., inde a vv. Οὗτος πάλιν (M. 60, 525 γ′-540). [28] (ff. 121–124v) hom. 5 in ep. ad Colossenses inde a vv. Οὕτω γὰρ γίνεται στέρεωμα (M. 62, 335, 5-338). Inseritur [29] (f. 125r-v) s. **Athanasii** * [in Matth. 12, 31] de blasphemia (M. 28, 73-77: de communi essentia Patris et Filii et Spiritus Sancti, 49). s. **Ioh. Chrysostomi** [30] (ff. 126-133) hom. 19 in ep. ad Ephesios (M. 62, 127-136). [31] (ff. 133-137) in ep. ad Hebraeos hom. 7 inde a vv. Ἵνα λάβωμεν ἔλεον (M. 63, 64, 5-68). in ep. ad Ephesios (M. 62), nempe [32] (ff. 137-151) hom. 20 (M. 135-150), [33] (ff. 151v-157) hom. 15. Insequuntur excerpta brevissima [34] (f. 157r-v) ex hom. 1 in ep. ad Ephesios (Ἅγιός ἐστιν — Θεοῦ ὀφθαλμὸς ὁρᾷ: M. 62, 12, 32-41), [35] (f. 157v) ex hom. 11 in ep. I ad Timotheum (Χρήματα λέγεται — καὶ πόσων ἔσῃ: M. 62, 556, ll. 14-8 ab imo), [36] (ib.) ex hom. 15 in eandem ep. (Γράφει Σολομῶν — καθ' ὑπερβολήν: M. 584, 35-46), [37] (ib.) ex hom. 16 (Σὺ ὁ τὴν ἀρχήν — τῶν ἁμαρτημάτων: M. 587, 38-45). [38] (ff. 158-163) hom. 4 in ep. I ad Corinthios, usque ad vv. ἐντείνῃ πληγὰς εἰς τὰς γνάθους (M. 61, 29-38, 33) in quae des. abrupte.

Fasciculi ιε′, nempe 3. 5. 6. 8-11 seniones, 7 quinio, 2 et 15 quaterniones, 13 et 14 foliorum sexdecim, 12 foliorum quattuordecim, 4 nunc foliorum novem, 1 hodie par foliorum, in prima et ultima uniuscuiusque pagina signati. Perierunt folia tredecim priora, unum post f. 1v, unum ut videtur post f. 30av. Inscriptiones, litterae initiales maiores rubro colore haud semel distinctae. Locus operis descripti maxima cura in summis foliis indicatus. Correctiones plures, signo γρ. adhibito (ff. 2v. 10. 18v. 20. 26. 35v. 67v. 72v. 79v. 92. 95. 108v). Officinarum chartariarum signa: arcuballista (Briquet 793), forfices (Briquet 3658), littera *R* cum cruce desuper (cf. Briquet 8934), trimontium cui superstat crux (Briquet 11722), turris (Briquet 15888). Folia singula graece notata. Plus minus vacua sunt ff. 11v. 30v-31v. 42v. 50. 51. 54v. 57-57av. 163v-165. F. I πίναξ ⟨Winckelmanni⟩.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

586 (olim 393). Ann. 1124 (f. 428), membran., mm. 296 × 225, ff. III (I chart. recens add.). 431, linn. 18.

S. Iohannis Chrysostomi eclogae XIV, ut in cod. 584, ff. 2–132. 244–257v. [1] (ff. 1-46) de patientia et longanimitate; [2] (ff. 46-92) de eleemosyna ⟨et hospitalitate⟩; [3] (ff. 92v-134) de dilectione; [4] (ff. 134-162v) de doctrina et correptione; [5] (ff. 162v-191v) de peccato et confessione; [6] (ff. 191v-207v) de imperio, potestate ⟨et gloria⟩; [7] (ff. 208-235v) de futuro

iudicio; [8] (ff. 236–266^{v}) de virtute et vitio; [9] (ff. 266^{v}–290) de magnitudine et fortitudine; [10] (ff. 290–307^{v}) de iuramentis; [11] (ff. 307^{v}–336^{v}) de morte; [12] (ff. 337–358) de liberorum educatione; [13] (ff. 358–388^{v}) de mansuetudine, et malorum patientia, et iniuriarum memoria; [14] (ff. 388^{v}–427^{v}) oratio de laudibus s. Pauli apostoli.

Ff. II. III. 430. 431 ex codice eiusdem fere aetatis avulsa [col. 2, linn. 28], in custodiam addita, exhibent fragmenta tria ⟨vitae s. Marcelli archimandritae⟩, nempe (f. 430$^{r \cdot v}$) vv. *οὖν ἄρτι τὰ τῶν μοναχῶν — Τί δὲ καὶ* (M. 116, 725 A 1–D 10), (ff. II–III^{v}) vv. *ἄγειν ἀδύνατον — ὅτι με, φησὶ, τὴν κατ' αὐτῶν* (M. 729 D 8–733 D 8), (f. 431$^{r \cdot v}$) vv. *Ὡs] δὲ οὐκ ἦν ὁ πειθόμενος — ἔκ τινος ὕπνου διαναστὰς* (M. 740 A 5–741 A 6).

Subscriptio (f. 428): *† ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς Νικήτα εὐτελοῦς ἱερέως καὶ συγκέλλου μηνὶ μαρτίῳ ις´ ἰνδ. β' τοῦ ͵ςχλβ' ἔτους* † (cf. Vogel-Gardthausen, *Die Schreiber*..., p. 338).

Liber accurate perscriptus, litterarum marginumque amplitudine conspicuus. Complectitur fasciculos *νη'* quaterniones (si excipias 4. 13. 14. 32. 36. 38. 43. 51 terniones, 8. 9. 46 biniones, 3. 5. 18. 25. 29. 31. 35. 58 foliorum septem, 24 foliorum novem) in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatos, atque folia quattuor in custodiam addita (II. III. 430. 431). Inscriptiones, lemmata, litterae initiales maiores minio exarata.

Scriptiunculae nullius momenti in ff. 46. 352^{v}. 428^{v}. 429; aliae litteris inter se colligatis in ff. 387 (cf. f. 429). 424^{v}; aliae in f. 429^{v}, ex quibus nomen *Διμήτριῶs ο Λεώντάρης* solum retinere duxi. F. 1 summo agglutinata est schedula membran. saec. XVI: *alia chrysostomi optima*. F. I *πίναξ* brevissimus ⟨a Winckelmanno digestus⟩.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

587 (olim 846). Saec. XIII–XIV, chartac., mm. 327 × 232, ff. I. 325 (+ 161^{a}), linn. 38.

1 S. Cyrilli Alexandrini in duodecim prophetas minores (ed. Pusey, Oxonii 1868; M. 71–72, 364). [1] in Oseam (Pusey, vol. I, p. 1–286), hoc est (ff. 1–2^{v}) praefatio atque nulla facta distinctione (ff. 2^{v}–13) tomus I; (ff. 13–25) tomus II; (ff. 25–36) tomus III; (ff. 36–46^{v}) tomus IV; (ff. 46^{v}–58) tomus V; (ff. 58–69) tomus VI; (ff. 69–74^{v}) tomus VII. [2] in Michaeam (Pusey I, p. 599–740), hoc est (ff. 74^{v}–84^{v}) tomus I; (ff. 84^{v}–95) tomus II; (ff. 95–104) tomus III. [3] in Abacuc (Pusey II, p. 68–166), hoc est (ff. 104^{v}–113^{v}) tomus I usque ad explanationem cap. 2, 16^{a} (Pusey, p. 68–110, 21); subditur nulla facta distinctione (ff. 113^{v}–115) **Theophylacti** exegesis in 2, 16^{b}–20 (Pusey, p. 627–629); (ff. 115–125^{v}) ⟨tomus II⟩. [4] (ff. 126–140) in Nahum tomus I (Pusey II, p. 1–67). [5] in Ioel (Pusey I, p. 287–365), nempe (ff. 140–148^{v}) ⟨tomus I⟩; (ff. 148^{v}–158) tomus II. [6] (ff. 158–161^{v}) in Abdiam (Pusey I, p. 548–559). [7] in Amos (Pusey I, p. 366–545), hoc est

(ff. 162–173v) ⟨tomus I⟩; (ff. 173v–184v) tomus II; (ff. 184v–195) tomus III; (ff. 195–203v) tomus IV. [8] (ff. 203v–213) in Ionam (Pusey I, p. 560–598). [9] in Sophoniam (Pusey II, p. 167–240), hoc est (ff. 213–222) ⟨tomus I⟩; (ff. 222–230v) tomus II. [10] in Zachariam (Pusey II, p. 282–544), hoc est (ff. 231–241v) tomus I; (ff. 241v–251) tomus II; (ff. 251–261) tomus III; (ff. 261–273v) tomus IV; (ff. 273v–283) tomus V; (ff. 283–291) tomus VI. [11] (ff. 291–300v) in Aggaeum (Pusey II, 241–281). [12] in Malachiam (Pusey II, p. 545–626), hoc est (ff. 300v–312) tomus I; (ff. 312–320v) tomus II.

2 alia manu ⟨actorum concilii oecumenici VI⟩ fragmentum ex *τόμῳ α'* decerptum, hoc est [1] (ff. 321–322) divalis sacra ad Donum (Mansi XI, 196–201); [2] (f. 322r-v) divalis sacra ad Georgium (201–204); [3] (ff. 322v–323v) actio prima (208–216); [4] (ff. 323v–324v) actio secunda (217–221); [5] (f. 324v) actio tertia, quae abrumpitur in vv. *συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ* (224 A 6). Praecedunt (f. 321) summarii capitula ultima; inc. mut. *ἀπαραλείπτως ἐν τῷ τοιούτῳ καθυπογραψάντων ὅρῳ* (actio XVIII, cf. Mansi 681 B).

F. 161a insiticium continet [a] (f. 161ar-v) ⟨canonem B. M. V. in dominica *τῶν μυροφόρων*⟩ editis pleniorem (cf. Pentecostarium, ed. Romae 1883, p. 94–107); [b] (f. 161av) *κάθ(ισμα) Τῶν μαθητῶν σου — τὸ μέγα ἔλεος* (p. 97); alia manu [c] (ib.) tropariorum canonis paschalis initia (op. cit., p. 7–11), atque [d] (ib.) Gregorii cuiusdam *τοῦ φιλοσοφωνύμου* versus duodecasyllabos duodecim (inc. *Πολλῶν καμάτων ὧδε μοὶ στήτω δρόμος*), quos insequuntur alii quattuor (inc. *Μακρὰ καμὼν ἀμπαύομαι μακρότερον τόνδ' ὕπνον*).

Liber humore atque blattis multum laesus, praesertim ad margines laciniis chartaceis nuper refectos. Comprehendit fasciculos 41 quaterniones (si excipias 20 foliorum novem, 29 foliorum quinque, 39 foliorum septem, 41 nunc foliorum trium), folia quinque antiquius addita (ff. 161a. 321–324), duoque alia saec. XVII-XVIII in principio et in fine (ff. I. 325) agglutinata. Notae perierunt.

S. Cyrilli commentarius ex exemplo lacunis laborante descriptus (fenestrae in ff. 80. 81v. 94. 95. 112. 121v. 179v. 225v. 235v. 243v. 270. 274v. 310). Inscriptiones, textus sacer rubro liquore exarata.

F. 322 imo agglutinatae sunt schedulae duae ad alium ni fallor codicem pertinentes: [a] † ⟨ὁμοῦ⟩ *τετραδ. μδ'*, [b] † *Γεωργ(ί)ου πέφυκα τοῦ φιλοσόφου* †. F. 325 index brevissimus a manu latina saec. XVI digestus. F. Ir-v *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. Ff. Ir-v. 319–324v charta translucida nunc crocea omnino contecta.

Inter libros Sixti IV noster recensitus videtur (Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 238: « B. Cyrilli Expositio in Prophetam Osee. Ex papiro in pavonazio »). De illo egerunt Pusey, op. cit., p. VII ss. ubi littera *B* insignitus est, atque A. Rahlfs, *Verzeichnis...*, p. 251.

Integumentum ex corio rubro; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX.

588 (olim. 271). Ann. 1552 (p. 272), chartac., mm. 331 × 225, pp. 274, linn. 42.

1 (pp. 3-269) **S. Cyrilli Alexandrini** thesaurus de sancta et consubstantiali Trinitate (M. 75), *Κυριλλου ἡ βίβλος τῶν θησαυρῶν περὶ τῆς ἁγίας τριάδος* notavit manus recentior in p. 3 summa. Ab editione paullo discrepat: desiderantur operis titulus et prologus (M. 9–13); index praevius *κεφαλαίων* 31–35 diversus; post *κεφ.* 20 descripta est (pp. 146–147) tabula subsequentium capitum, quae numeris ⟨*α'*⟩-*ιε'* instructa sunt; capita *ζ'* (ed. 27, M. 421 C 5) et *ιβ'* (ed. 32, M. 537 B 6) paullo fusiora (pp. 175–176. 226); initium cap. *ιε'* ante vv. *ὅτι τέλειον τὸ πνεῦμα* (M. 581 D) ab ipso scriba signatum, manu posteriore suo loco (p. 258) indicatum est.

2 (pp. 270–272) s. **Athanasii*** excerptum ex sermone in annuntiationem Deiparae, *περὶ πίστεως* cod.; inc. *Πιστεύομεν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα τριάδα ὑποστάσεων ἀδιάσπαστον ἐχόντων τὴν διαίρεσιν*, des. *ἀποβαλλόμεθα τὰς τῶν αἱρετικῶν βλασφημίας* (M. 28, 917 B 12-919 C 5).

Subscriptio (p. 272): *Ego Ioannes Honorius Malliae oppidi Hydruntinj ciuis librorum graecoru(m) In|staurator, hunc libru(m) ad Vaticanae Bibliothecae usum sic exscribeba(m). An(n)o | D(omi)ni MDLII. IVLIO III. Pont. Max. sub MARcello Ceruino Card. | sanctae Crucis Biblioth. praefecto.*

Fasciculi plerique terniones nullo signo distincti. Inscriptiones, litterae initiales rubrae. Ipsius scribae manu supplementa in pp. 4. 55. 88. 108. 109. 131. 134. 165. 167. 196. 240; fenestrae in pp. 14. 17. 24. 112. Officinarum chartariarum signa: corona cui superstat stella sex radiorum (Briquet 4834), arcuballista circulo inscripta (Briquet 749). Foliorum secturae auratae. Index pp. 3–6 ⟨a Winckelmanno⟩ suppletus.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

589 (olim 845). Saec. XVI med., chartac., mm. 332×232, pp. I (add.). 596 (+ 563^a·b^), linn. 29.

S. Cyrilli Alexandriae archiepiscopi glaphyra (M. 69, 13–677), *βίβλος λεγομένη τὰ γλαφυρὰ Κυρίλλου* cod. [1] in Genesim, hoc est (pp. 1–34) ⟨liber I⟩; (pp. 34–90) liber II; (pp. 90–152) liber III; (pp. 152–199) liber IV; (pp. 199–255) liber V; (pp. 255–304) liber VI; (pp. 304–348) liber VII. [2] in Exodum, nempe (pp. 349–376) ⟨liber I⟩, cui subditur (pp. 376–394) pars ultima libri II (*περὶ τῶν διὰ Μωυσέως γεγονότων τριῶν σημείων*, M. 465 C 14–485); (pp. 394–434) liber II, qui des. in vv. *φημὶ δὴ Χριστόν, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ κ. τ. λ.* (M. 465 C 12); (pp. 434-479) liber III; ante vv. *Ἀλλ' ἰδοὺ πάλιν* (M. 488 A 11) lemma *περὶ τῆς παταχθείσης πέτρας.* [3] (pp. 479–522) in Leviticum. [4] (pp. 522–564) in Numeros.

[5] (pp. 564–594) in Deuteronomium; summarium cap. 3: *περὶ τοῦ παρεμβάλλοντος εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς.* Libros singulos (exceptis I in Genesim, I in Exodum, in Numeros) praecedunt capitulorum summaria.

Liber comprehendit fasciculos λη' quaterniones, si excipias 2. 5. 13. 24. 32 septem foliorum, notis instructos atque primis subsequentis fasciculi verbis directe in ultima pagina scriptis distinctos. Pp. 1–302 med. perscripsit ⟨Emmanuel Probatarius⟩, quem excipit scriba aequalis (pp. 302–594). Marginibus insunt addimenta et correctiones ipsorum scribarum rariora. Officinarum chartariarum signa: (pp. 4–176) stella sex radiorum rhombo arcuato atque circulo inscripta (cf. Briquet 6097), (pp. 177 ss.) scala scuto inclusa cum cruce desuper (cf. Briquet 4932), (pp. 400–440) corona cui superstat stella sex radiorum (cf. Briquet 4832), (pp. 443–460) arcuballista circulo inscripta (cf. Briquet 749).

Totum codicem sua manu correxit, coniecturis supplementisque tum latine, tum graece auxit Matthaeus Devarius, non semel praefixo sui nominis compendio (*M*[t]). P. 596 eadem properante manu quae indicem brevissimum cod. 452 p. 120 descripsit: *Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπ(ου) ἀλεξανδρείας εἰς τὴν πεντάτευχον τὰ λεγόμενα γλαφυρά.* P. I *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. Pp. I[v]. 595 vacua.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

590 (olim 397). Saec. XVI med., chartac., mm. 358 × 222, ff. II (I add.). 541, linn. 30, in duas partes recens divisus (II = ff. 297 ss.).

S. Cyrilli Alexandriae archiepiscopi commentarius in Isaiam prophetam (M. 70, 9 ss.). liber I, *λόγοι ἕξ*, hoc est (ff. 1–2) prooemium; (ff. 2–19[v]) oratio 1; (ff. 20–34[v]) oratio 2; (ff. 35–51[v]) oratio 3; (ff. 51[v]–69[v]) oratio 4; (ff. 69[v]–88) oratio 5; (ff. 88–104[v]) oratio 6. liber II, *τόμοι πέντε*, nempe (ff. 105–120) tomus 1; (ff. 120–138[v]) tomus 2; (ff. 139–159) tomus 3; in margine f. 147, iuxta vv. *τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ Δαμασκοῦ*, *Hic incipit Codex 591* notavit ⟨L. Allatius⟩; (ff. 159[v]–178[v]) tomus 4, *supple ex Cod. 591, p. 18* notavit ⟨Allatius⟩ in principio; (ff. 179–201) tomus 5. liber III, *τόμοι ε'*, nempe (ff. 201[v]–227) tomus 1; (ff. 227[v]–251) tomus 2; (ff. 251[v]–276[v]) tomus 3; (ff. 276[v]–296[v]) tomus 4; (ff. 297–313[v]) tomus 5. liber IV, *λόγοι ε'*, nempe (ff. 314–336) oratio 1; (ff. 336[v]–359) oratio 2; (ff. 359–381) oratio 3; (ff. 381[v]–403) oratio 4; (ff. 403[v]–422[v]) oratio 5. liber V, *τόμοι ς'*, nempe (ff. 423–440[v]) tomus 1; iuxta vv. *ἀλλ' ἕξῃ ζωὴν αἰώνιον* (M. 1176 D 7) notavit ⟨L. Allatius⟩ (f. 435[v]): *hic desunt no(n)nulla, vide alium codicem signatum numero 591*, scilicet scholia *'Υπελάμβανον αὐτὸν — σωτὴρ ὁ ἡμέτερος* atque *Ἔπρεπεν αὐτῷ — τοῖς κείρουσιν ἔδωκεν* (M. 1175–1178, ex cod. 591, f. 354[r.v]); post vv. *τοῦ θανάτου αὐτοῦ*, eadem manu (f. 437[v]): *desunt aliqua*, nempe finis versiculi 9 (cap. 53); (ff. 441–458[v]) tomus 2; (ff. 459–478)

tomus 3; (ff. 478-499) tomus 4; (ff. 499ᵛ-520) tomus 5; (ff. 520-539) tomus 6, qui des. abrupte in vv. ἐλπὶς ἀεὶ στήσεται καὶ διαμένει (M. 1448 D 9); *supple ex manuscripto codice 591, p. 507 a tergo* indicavit ⟨Allatius⟩.

Fasciculi sexaginta octo quaterniones, excepto ultimo ternione; κζ' tantum priores notis signati, singuli vero verbis fasciculi subsequentis initialibus directe adscriptis in fine distincti. Inscriptiones, litterae initiales maximae rubrae. Ipsius scribae supplementum (ff. 115ᵛ); manus alius correctiones (ff. 1. 3. 6. 9ᵛ. 54ᵛ. 64ᵛ. 260. 268ᵛ. 283ᵛ. 406ᵛ. 478ᵛ. 530ᵛ), additamenta complura (e. g. ff. 3ᵛ. 4. 9. 16. 18. 21. 28. 40. 42ᵛ. 43. 48. 369ᵛ. 371ᵛ. 375. 381. 435. 471ᵛ. 478ᵛ. 497ᵛ. 510ᵛ. 529ᵛ). Officinae chartariae signum in ff. 1-139, luna crescens. Foliorum secturae caeruleo colore tactae. F. I πίναξ ⟨Winckelmanni⟩.

Ad nostrum referri videntur pecuniae, quas diebus 3 apr. 1552 et 8 nov. 1554 Bibliotheca Apostolica expensas Arnoldo Arlenio Florentino tulit «*per la scrittura e riscontratura di Cirillo sopra Esaija propheta*» (L. Dorez, *Le registre des dépenses...*, p. 178, 184). De libro pauca apud Rahlfs, *Verzeichnis...*, p. 251.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

591 (olim. 398). Saec. XVI med., chartac., mm. 327 × 228, ff. I. 511, linn. 29.

⟨**S. Cyrilli Alexandriae** archiepiscopi⟩ in Isaiam prophetam, inde a cap. 17 (M. 70, 420: lib. II, tom. 3). *Quae desiderantur hic habes in Codice 590. p. 1. usque ad pag. 147* notavit in principio ⟨L. Allatius⟩. Subsequuntur (ff. 18-46ᵛ) tomus 4 praemissa monitione (Ἐπιστῆναι δεῖ τὸν νοῦν τῷ ῥητῷ — βουλὴν τὴν οἰκείαν κατέστησεν); (ff. 27ᵛ-28) ante vv. Καταθαυμάσειεν ἄν τις (M. 468 C 1) lemma (Προφητεία — ἕξουσιν) et introductio (Διὰ τῶνδε ῥημάτων — ἴασιν ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν); (ff. 46ᵛ-76ᵛ) tomus 5. liber III, τόμοι ε', hoc est (ff. 77-113) tomus 1; (ff. 113ᵛ-147ᵛ) tomus 2; (ff. 147ᵛ-184ᵛ) tomus 3; (ff. 185-195) tomus 4 usque ad vv. φασὶν αὐτοὺς καὶ αὐτὸν γε | (M. 776 A 5); πολλά τινα λείπει, *multa hic desunt, quae invenire potes in alio codice insignito 590* ⟨ff. 283ᵛ-299ᵛ⟩ notavit ⟨L. Allatius⟩; (ff. 195-216) tomus 5, inde a vv. τὸ στερέωμα, τὸν τῶν ἀστέρων χορόν (M. 817 D 8). liber IV, hoc est (ff. 216ᵛ-248ᵛ) oratio 1; (ff. 249-280ᵛ) oratio 2; in fine: τέλος τοῦ β' βιβλίου; (ff. 281-295ᵛ) oratio 3; omittuntur vv. ἀλλ' ἐναργῶς καὶ ἀναφανδόν — οἱ πάντολμοι τὰ τῆς ἑαυτῶν (M. 980 B 4-984 A 5), ut monet nota ⟨L. Allatii⟩ in f. 282: *hic etiam non(n)nulla desunt, vide eundem codicem supra relatum*, nempe cod. 590, ff. 359ᵛ-361; abrumpitur in vv. παγχάλεπον τοίνυν τὸ χρῆμά ἐστι καὶ παρο | (M. 1005 D 2), multis omissis ut monet ⟨L. Allatius⟩, quae ex cod. 590, ff. 370-396 suppleri possunt; (ff. 295ᵛ-306) oratio 4 inde a vv. εἰς ἐρημίαν παντελῆ καταστάσης (M. 1073 A 5); (ff. 306ᵛ-335)

oratio 5. liber V, τόμοι ἕξ, nempe (ff. 335v-362) tomus 1; (ff. 362v-388) tomus 2; (ff. 388v-416v) tomus 3; (ff. 417-448) tomus 4; (ff. 448v-480) tomus 5; (ff. 480-508v) tomus 6. In fine (f. 509): † *Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρ(είας) εἰς τὸν προφήτην Ἠσαΐαν βιβλία ε', τόμοι ἕξ. καὶ τετέλεσται ἡ παροῦσα βίβλος τῶν εἰς τὸν Ἠσαΐαν.*

Inscripta sunt scholia in textu aut in marginibus ff. 33v. 36. 36v. 86v-87 (*Νύκτα καλεῖ — οὐκ ὄψεται*: M. 573 C 8-D 1). 92 (*Τὸ πᾶν ἄρσεν — περιβοήτους*: M. 584 B 14-16). 321. 354 (M. 1175-7). 354v (M. 1177-8), annotationes brevissimae in ff. 219v. 251.

Liber ex exemplo lacunis laborante descriptus (cf. ff. 322. 370r. 370v. 378v. 380. 486v). Comprehendit fasciculos sexaginta sex quaterniones (si excipias 13. 27. 38. 43. 53. 54. 57. 66 terniones) in prima singulorum pagina summa graece, in prima et ultima imis latine signatos. Inscriptiones, litterae initiales maximae, textus sacer rubro liquore exarata. Ipsius scribae manu correctiones (ff. 35. 101v. 143v. 238v. 452. 461), additiones (ff. 51v. 454v), nota (f. 174), indicationes ad lectionem textus prophetici spectantes (ff. 77. 94. 116v. 181. 273v. 411v. 486. 501v); lectoris paullo posterioris emendationes (ff. 7v. 11. 12v. 15v. 26v. 29. 58v. 67. 163. 165. 173v. 194. 201. 337v), coniecturae (ff. 27. 30v. 127. 217v. 224. 276). Officinarum chartariarum signa: arcuballista circulo inscripta, cui superstat lilium (cf. Briquet 760), homo nimbatus ante crucem genu flexus (cf. Briquet 7629). Ff. 103v. 509-511v fere tota sine scriptura. F. I <Winckelmanni> πίναξ. De libro quaedam apud Rahlfs, *Verzeichnis...*, p. 251-252.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

592 (olim 399). Saec. XV, chartac., mm. 295 × 218, ff. I (add.). 392, linn. 34.

1 **S. Cyrilli archiepiscopi Alexandriae** in s. Iohannis evangelium (M. 73. 74; ed. Pusey, Oxonii 1872), nempe (ff. 1-3) praefatio; (ff. 3-51) liber I; (ff. 51v-108v) liber II; (ff. 109-144) liber III, omisso summario; (ff. 144v-189) liber IV; (ff. 193-236) liber IX, (ff. 219v-236) <caput 1>; (ff. 236-275v) liber X, (ff. 242-247v) <cap. 1>, (ff. 247v-275v) <cap. 2>; (ff. 275v-316v) liber XI, omisso summario; (ff. 317-355v) liber XII, (ff. 340-355v) caput 1. In fine: *τοῦ μακαρίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον. δόξα τῷ Θεῷ τῷ δόντι ἀρχὴν καὶ τέλος.*

2 **Anastasii episcopi Antiocheni** *περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ὀρθῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων* sermones quinque, hoc est [1] (ff. 361-372) <de s. Trinitate>. Inc. *Κύριος ὁ Θεός μου δύναμίς μου, καὶ κατευθύνει τοὺς πόδας μου ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς ζωῆς* (cf. Eph. 6, 15). *Τὸν περὶ τῆς ὑγιοῦς ἡμῶν πίστεως*, des. *καὶ εἰ τὸ ὑποκείμενον ἐναλλάττει τὰ ἐπιχειρήματα.* [2] (ff. 372-374) de incircumscripto. Inc. *Πάντα τολμᾷ γλῶσσα δολια καταφρονοῦσα τοῦ κτίσαντος,*

des. *βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται πρὸς ὑγείαν προσφέρονται.* [3] (ff. 374–381v) de divina oeconomia. Inc. *Ἱκανῶς ἡμῖν τῶν περὶ θεολογίας εἰρημένων,* des. *τὰ περὶ τοῦ πάθους τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ὡς δυνατὸν ἐξηγούμενος.* [4] (ff. 381v–385v) de passione et impassibilitate Christi. Inc. *Δείξας ἑαυτὸν διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ λεγομένων τε καὶ πραττομένων,* des. *μαρτύριον ὧν ἀληθῶς ὅτι τέθνηκε καὶ ἐτάφη.* [5] (ff. 385v–388v) de resurrectione ⟨Christi⟩. Inc. *Ἀλλὰ γὰρ οὐ μέχρι τούτων μόνον τὰ κατὰ τὸν σωτῆρα,* des. *πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς* [Philip. 2, 11] *κ. τ. λ.* Huius operis interpretatio latina, a Francisco Turriano elaborata, apud M. 89, 1309-1362 inveniri potest.

Fasciculi *μθ'* quaterniones a duobus scribis sese excipientibus exarati (I = ff. 1–355v, s. Cyr. comm. in Ioh.; II = ff. 361–388v, Anast. sermones), in ultima singulorum pagina notati. Inscriptiones, litterae initiales maximae, textus s. Iohannis rubra.

Commentarius s. Cyrilli maxima cura ex exemplari fenestris laborante (ff. 1v. 2. 2v. 40v. 41. 41v. 47. 142. 196. 197. 216v. 228. 250. 255. 307. 319) descriptus, scholiis vel monitionibus (e. g. ff. 4. 11 [= Pusey I, p. 37, 3]. 13. 13v. 14. 20. 24v. 28. 46 [= Pusey I, p. 147, 11]. 47v [= Pusey I, p. 151, 27]. 59v. 68. 74v. 83. 84v. 132), correctionibus (e. g. ff. 7. 10. 11. 18v. 22v. 23. 318v. 323. 351v), coniecturis (e. g. ff. 19v. 54. 54v. 64v. 89. 90v) auctus.

Officinae chartariae signum forfices (cf. Briquet 3668). F. I *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. Scriptura vacant ff. 189 fere totum - 192v. 356-360v. 389-392v. Secturae foliorum ornatibus linearibus distinctae.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX.

593 (olim 400). Saec. XV, chart., mm. 288 × 207, ff. IV. 298, linn. 35.

S. Cyrilli archiepiscopi Alexandriae in s. Iohannis evangelium (M. 73. 74; ed. Pusey, Oxonii 1872), hoc est (ff. 1-43) liber I; (ff. 43-91) liber II; (ff. 91-120v) liber III omisso summario; (ff. 120v-159) liber IV; (ff. 160-197v) liber IX, (ff. 183-197v) ⟨caput 1⟩; (ff. 197v-231) liber X, (ff. 203-207v) ⟨caput 1⟩, (ff. 207v-231) ⟨caput⟩ 2; (ff. 231-263) liber XI omisso summario; (ff. 263-296v) liber XII, (ff. 283v-296v) ⟨caput⟩ 1.

Liber ex exemplari lacunis hiante descriptus (cf. ff. 34v. 35. 37v. 38v. 39. 40. 41v. 174v. 180. 190v. 208v. 214. 264v. 294. 295v. 296). Constat fasciculis triginta octo quaternionibus (si excipias 20 foliorum septem, atque 38 hodie foliorum trium) in prima et ultima singulorum pagina notatis. Ornatus, inscriptiones, textus sacer, litterae initiales maximae et maiores liquore rubro pallidiore distincta. Ipsius, ni fallor, scribae manu correctiones (ff. 6. 8v. 32. 105v), supplementa complura signo *κείμ(ενον)* haud semel adhibito (ff. 24v. 30v. 32. 32v. 38. 38v. 42v. 43v. 44. 44v. 46v. 48. 48v. 52v. 53. 53v. 55v. 57. 59. 61. 62v. 63. 64v. 66. 69v. 70v. 73. 74v. 97v. 101. 132v. 134v. 193v), notae (e. g. ff. 8 [= Pusey I, p. 37, 3]. 10v. 14. 15v. 16. 20r. 20v. 33v. 35v. 37v); alia manu (Bessarionis?) emendationes (ff. 27v. 134r. 134v. 138). Officinae chartariae signum forfices (Briquet 3666).

Liber fuit olim Bessarionis (f. III^v: *Liber B. Card. Tusculani, κτῆμα βησσαρίωνος καρδηνάλεως τοῦ τῶν Τούσκλων*; vv. *B, Tusculani, βησσαρίωνος, τῶν Τούσκλων* in rasura); inter libros Sixti IV videtur recensitus esse (Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 241: « B. Cyrillus super Joanne. Ex papiro in rubeo »; cf. f. III^v: Sanctus Cyrillus sup(er) Joannē). In sectura foliorum media inscriptio. F. II *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. Scriptura vacant ff. I-II^v. III^v-IV. 159^v. 280^v. 281. 297-298^v. De codice quaedam apud Pusey, op. cit., I, p. VII-VIII.

Integumenti tabulis saec. XVIII corio rubro obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

594 (olim 402). Saec. XI, membran., mm. 257×211, ff. I (chart. add.). 282, linn. 29.

1 **S. Cyrilli Alexandriae** episcopi ⟨thesaurus⟩ de sancta et consubstantiali trinitate (M. 75, 9-656), hoc est (ff. 1-2) ⟨prologus⟩; (ff. 2-4) elenchus cap. 1-20; (ff. 4-6) caput 1; (ff. 6-7^v) caput 2; (ff. 7^v-9) caput 3; (ff. 9-17) caput 4; (ff. 17-23^v) caput 5; (ff. 23^v-28) caput 6; (ff. 28-35) caput 7; (ff. 35-39) caput 8; (ff. 39-43^v) caput 9, quod des. in vv. *μὴ ἀπτέσθω τῆς οὐσίας τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ* (M. 121 A 11); (ff. 43^v-50) caput 10, quod inc. *Ἀπολογία πιθανὴ* (M. 121 A 14); (ff. 50-66^v) caput 11; (ff. 66^v-79^v) caput 12; (ff. 79^v-92) caput 13; (ff. 92-97) caput 14; (ff. 97-117^v) caput 15; (ff. 117^v-120^v) caput 16; (ff. 120^v-122) caput 17; (ff. 122-124) caput 18; (ff. 124-130) caput 19; (ff. 130-141^v) caput 20; (ff. 141^v-147) caput 21; (ff. 147-151^v) caput 22; (ff. 151^v-156^v) caput 23; (ff. 156^v-161) caput 24; (ff. 161^v-166^v) caput 25; (ff. 166^v-169) caput 26; (ff. 169^v-171^v) caput 27; (ff. 171^v-174^v) caput 28; (ff. 174^v-178^v) caput 29; (ff. 178^v-180) caput 30; (ff. 180-185) caput 31; (ff. 185-237^v) caput 32; (ff. 237^v-241) caput 33; (ff. 241^v-246) caput 34, quod procedit ad vv. *ὥσπερ καὶ τὴν ἐνέργειαν* (M. 584 C 11); (ff. 246-261) caput 35, quod inc. *Ὅτι ἐκ τῆς ουσιας πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον* (M. 584 C 12); (ff. 261-279) ⟨caput 35⟩. Capita 27 et 32 paullo fusiora (ff. 170-171. 224^v; cf. cod. 588, pp. 175-176. 226). In fine: *τοῦ — ἐπισκόπου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας ὁ Θησαυρός, κύριε δόξα: —*

2 (ff. 279-280) s. **Athanasii** excerpta duo ex oratione contra gentes, *τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἀρχ. Ἀλ. λόγος κατὰ εἰδώλων, οὗ ἡ ἀρχή Ἡ μὲν* cod., nempe initium usque ad vv. *διδασκαλίας ἐπιδείκνυται* (M. 25, 4 A 1-6), atque vv. *Διὰ τοῦτο γοῦν καὶ νόμοι — Θεοῦ γνῶσιν καὶ κατάληψιν* (M. 65 A 10-68 B 4).

3 (ff. 280-281) s. **Basilii** ep. 55 (M. 32, 401-404).

Eadem ni fallor manu (f. 282) Romanorum, Hebraeorum, Macedonum, Aegyptiorum; alia fortasse manu (f. 281) menses Hebraeorum, Aegyptiorum, Macedonum, Romanorum.

F. 281ᵛ manu longe posteriore cyclus lunaris decemnovennalis et cyclus solaris viginti octo dierum; sequitur methodus investigandorum cyclorum.

Liber accurate perscriptus. Constat fasciculis λε′ in prima singulorum pagina summa dextrorsum signatis atque foliis duobus in fine additis. Inscriptiones, lemmata litteris semi-uncialibus, quae dicuntur, exarata, in ff. 1–9 rubro colore distincta. Ipsius scribae, ut videtur, supplementa (ff. 24. 26. 43. 45ᵛ. 75ᵛ. 100ᵛ. 109. 115. 121ᵛ. 129ᵛ. 171ᵛ. 207. 252ᵛ. 253), correctiones (ff. 6. 8. 34ᵛ. 52ᵛ. 59. 63. 89. 143ᵛ. 167), coniecturae (ff. 14ᵛ. 94ᵛ), monitiones (ff. 1ᵛ. 69. 96ᵛ), notae (ff. 26. 28. 36. 49ᵛ. 95ᵛ. 124ᵛ. 143); ff. 155ᵛ–156 scholion in vv. Ἀποδιδόσθω τοίνυν Θεῷ τὰ Θεῷ χρεωστούμενα (M. 389 A 12), in quo citantur Athanasius, Gregorius Thaumaturgus, Eustathius Berytensis.

Liber fuit olim Nicolai cuiusdam (f. 282: † κυροῦ Νικολ(άου) τὸ βιβλίον; cf. f. 281ᵛ: † ὁ δοῦλος τοῦ κραταίου καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθ(έντου?) καὶ βασιλέος Νικόλαος, atque f. 282ᵛ verba ὁ δοῦλος — αὐθέντου pluries repetita; f. 34ᵛ oratio ad s. Nicolaum). F. 282ᵛ sagittarius rudi manu delineatus. F. 281ᵛ verba quaedam (latina?) ad probationem pennae ni fallor inscripta. Litterae nonnullae ff. 1. 244ᵛ–245, quae deciderant, atramento vividiore retractatae. F. 4 nota <L. Zaccagni>. F. I πίναξ <Winckelmanni>.

Inter libros Sixti IV noster videtur recensitus (Müntz et Fabre, *La bibliothèque* ..., p. 243: « B. Cyrillus de Trinitate. Ex membr. in pavonazio »).

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

595 (olim 611). Saec. XIV-XV, chartac., mm. 292 × 215, ff. I (membran. add.). 168, coll. 2, linn. 28.

S. Cyrilli Alexandriae archiepiscopi thesaurus de sancta et consubstantiali Trinitate (M. 75, 9-656), hoc est (f. 1ʳ⁻ᵛ) prologus sive protheoria; (ff. 1ᵛ–3ᵛ) index capitum νθ′, λόγ. in cod., lemmatis nonnullis pro capitum summariis putatis; (ff. 3ᵛ–4ᵛ) caput 1; (ff. 4ᵛ–5ᵛ) caput 2; (ff. 5ᵛ–6ᵛ) caput 7; (ff. 6ᵛ–11ᵛ) caput 4; (ff. 11ᵛ–15ᵛ) <caput 5>; (ff. 15ᵛ–18ᵛ) caput 6; (ff. 18ᵛ–22ᵛ) <caput 7>; (ff. 22ᵛ–25) caput 8; (ff. 25–27) caput 9; (ff. 27–32) caput 10; (ff. 32–42) caput 11; (ff. 42–50) caput 12; (ff. 50–57ᵛ) caput 13; (ff. 57ᵛ–61) caput 14; (ff. 61–75) caput 15; (ff. 75–76ᵛ) <caput 16>; (ff. 76ᵛ–77ᵛ) caput 17; (ff. 77ᵛ–78ᵛ) caput 18; (ff. 78ᵛ–82ᵛ) caput 19; (ff. 82ᵛ–90ᵛ) caput 20; (ff. 90ᵛ–93ᵛ) caput 21; (ff. 93ᵛ–96ᵛ) caput 22; (ff. 96ᵛ–99) caput 23; (ff. 99–102) caput 24; (ff. 102–105) caput 25; (ff. 105–107) caput 26; (ff. 107–108) caput 27; (ff. 108–110) caput 28; (ff. 110–112) caput 29; (ff. 112–113) caput 30; (ff. 113–116) caput 31; (ff. 116–146) caput 32; (ff. 146–148) caput 33; (ff. 148–159) caput 34; (ff. 159–168) caput 35. In fine: τέλος τῶν θησαυρῶν τοῦ ἁγίου Κυριλλου: † τῶ Θεῶ χάρις: †.

F. I in custodiam additum codici saec. XII membranaceo 2 coll. exarato abscisum est; locos quattuor <hom. 4 s. **Ioh. Chrysostomi**> in Actus Apostolorum praebet, nempe (f. I^v^) vv. *Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν — ἤδη κατέσπαρτο καὶ διὰ* (M. 60, 44, 10–45, l. 10 ab imo, plurimis omissis) atque vv. *μάθωσι τοῦ πνεύματος τὴν χάριν — ἄκουε γὰρ αὐτῶν* (M. 46, 28–47, 17 plurimis omissis), (f. I) vv. *ἦν αὐτῷ· καθάπερ γὰρ ὄντως — πολλῷ φιλοσοφωτέρα ἦν ἡ τοῦ* (M. 47, 27–49) atque vv. *εἰρω]νείας μεστὸς ἦν — ἐν τοῖς ἔργοις* (M. 48, 13–37).

Fasciculi *κα'* quaterniones in prima et ultima singulorum pagina notati atque f. I praefixum efficiunt codicem. Inscriptiones, summaria, litterae initiales maximae rubro liquore exarata. Manus posterioris monitiones (*σημ.*) in ff. 11–29. 147^v^–153^v^, correctiones in ff. 101^v^. 142^v^. 147. 149^v^. 158. Officinarum chartariarum signa quae vidimus: tres circuli (cf. Briquet 3237), forfices (cf. Briquet 3666), in ff. 121 ss. unicornuus bifrons (cf. Briquet 15843). In f. 1 summo *πίναξ* brevissimus <Winckelmanni>.

F. 168 nota emptionis: *Emptus ab argyropulo una cum alijs XI. | si(mi)l(ite)r signat(us). B. manfredus*, ut in codd. 24. 66. 259. 502. F. I *u. 611 | n. 595.*

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

596 (olim 401). Saec. XIV, chartac., mm. 298 × 225, ff. III (III recens add.), 415, linn. 23.

S. Cyrilli Alexandriae archiepiscopi ad Hermiam opera tria. [1] de sancta et consubstantiali Trinitate <dialogi>, *λόγοι* cod. (M. 75, 657–1146), nempe (ff. 1–2) prologus et indiculus; (ff. 3–37^v^) dialogus 1; (ff. 37^v^–86^v^) dialogus 2; (ff. 86^v^–132) dialogus 3; (ff. 132–177) dialogus 4; (ff. 177–221^v^) dialogus 5; (ff. 221^v^–268) dialogus 6; (ff. 268–297^v^) dialogus 7; (ff. 297^v^–314) argumentorum capita. [2] (ff. 314–349^v^) de incarnatione Unigeniti, et quod Christus sit unus ac dominus secundum Scripturas (M. 75, 1189–1253), *κεῖται δὲ ὁ λόγος ἕβδομος πρὸς Ἑρμείαν* add. cod.; ex hoc dialogo videtur confecta esse oratio Cyrilli ad Theodosium de recta fide (M. 76, 1134–1200; ed. Pusey, Oxonii 1877, p. 11–153; ed. Schwartz, Acta conc. I I, 1927, p. 42–72). [3] (ff. 349^v^–413) quod unus sit Christus (M. 75, 1253–1361; ed. Pusey, p. 334–424), *κατὰ ἀντίστασιν πρὸς Ἑρμείαν* add. cod.

Codicem efficiunt fasciculi *νβ'* quaterniones (si excipias ultimum foliorum septem) in prima singulorum pagina ima signati, atque folia duo praevia. Inscriptiones, litterae initiales maiores et maximae rubro colore exaratae. Correctiones rarae (ff. 1. 108^v^. 112^v^. 137^v^. 203. 224^v^), supplementa complura (e. g. ff. 4^v^. 7^v^. 19. 22^v^. 24. 25^v^. 31^v^. 38^v^. 357. 371^v^.

375ᵛ. 384ᵛ. 386. 394ᵛ. 404ᵛ); lacunae M. 904 C 1 et 1068 D 4–5 hoc modo expletae sunt: (f. 160ᵛ) *τὸν πατέρα] καὶ Θεὸν· ἐξεικονιεῖ γάρ που τὸ ἀρχέτυπον*, (f. 264) *Μόνῃ γὰρ ἂν] πρέποι τῇ τῶν ὅλων βασιλίδι φύσει τὰ αὐτῆς ἰδικῶς*. Officinarum chartariarum signa: (ff. 2–62) clavis (cf. Briquet 3815), (ff. 65–161) basiliscus (cf. Briquet 2677), (ff. 162–232) trimontium cum cruce desuper (cf. Briquet 11716), (ff. 1. 2. 233 ss.) flos seu fructus quidam (cf. Briquet 7375). Vacant scriptura ff. I-IIᵛ. 2ʳ·ᵛ fere totum. 413ᵛ–415ᵛ. F. I *u. 401* | *n. 596*. In f. III *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩.

F. 2ᵛ ⟨manu Ioh. Tortelli⟩: *Cyrillj op(er)a ad hermia(m) presbyteru(m)*; iisdem verbis noster recenseri videtur inter libros Nicolai V (Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 324: « Item unum volumen de media forma de papiro, copertum corio rubeo antiquo, quod intitulatur Cyrilli opera ad Hermiam bresbyterum »; cf. inventarium an. 1475, *op. cit.*, p. 238). De libro quaedam apud Pusey, op. cit., p. x et xviii. Eminent signacula ex corio. Foliorum secturae flavo liquore tactae.

In tabulis corio rubro obductis, fibulis olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedulae chartac. saec. XVII cum nota rubra *596*.

597 (olim 404). Saec. XV, chartac., mm. 283×213, ff. II (II recens add.). 219 (+ 161ᵃ insiticium), linn. 30.

1 S. Cyrilli Alexandriae ⟨contra Iulianum⟩ (M. 76, 504–1057), hoc est (ff. 1–2) *προσφώνημα* ad imperatorem Theodosium; (ff. 2ᵛ–16ᵛ) liber I; (ff. 16ᵛ–32) liber II; (ff. 32–49) liber III; (ff. 49–64ᵛ) liber IV; (ff. 64ᵛ–77ᵛ) liber V; (ff. 77ᵛ–90) liber VI; desiderantur vv. *Ταύτας πρὸς ἐπικουρίαν ἀνθρώποις — ἐοικότα βδελυρίαις* (M. 804 D 1–809 A 1); (ff. 90–104ᵛ) liber VII; (ff. 104ᵛ–120) liber VIII; (ff. 120–136) liber IX; (ff. 136–153ᵛ) liber X. In fine: *τέλος τοῦ βιβλίου τῶν πρὸς Ἰουλιανὸν ἀντιρρήσεων τοῦ ἁγίου Κυρίλλου.*

2 Origenis in Matthaeum (M. 13, 836 ss.; ed. E. Klostermann, *Origenes Werke*, Bd. 10, Leipzig 1935), *ἐκ τῶν εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἐξηγητικῶν* cod., nempe (ff. 154–171) tomus 10; (ff. 171–189) tomus 11; (ff. 189–211ᵛ) tomus 12; (ff. 211ᵛ–217ᵛ) tomus 13; abrumpitur in vv. *κατανόει γὰρ ὅτι ὁ μὲν πατὴρ* (M. 1116 A 15; Klostermann, p. 202, 19).

Partes duae in unum compactae. Prior (f. 1–153) constat fasciculis viginti quaternionibus (si excipias *κ'* unius tantum folii) in prima et ultima singulorum pagina ima signatis, atque folio uno praevio. Ex exemplo lacunis hiante (cf. ff. 1. 1ᵛ. 2ᵛ. 3. 4) descripta est. Inscriptiones atque tituli inde a f. 2ᵛ desiderantur, spatio tamen ad ea excipienda servato; desunt etiam collocutorum nomina. Inter libros Sixti IV ni fallor iam recensita est (Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 239: « B. Cyrilli ad Theodosium Imperatorem de Religione christiana. Ex papiro in rubeo »). Christophoro Personae s. Balbinae priori commodata fuit an. 1481 (Müntz et Fabre, p. 286: « Item die xxiiii maii habuit idem Christoforus Cyrillum de Relligione christiana ex bibliotheca ex

papyro in rubeo, ut ex eius chyrographo hic alligato patet. — Restituit die 23 junii »). Viri latini eiusdem aetatis, auctorum profanorum curiosi, annotationes nonnullae (e. g. ff. 4-5ᵛ. 7. 9. 12. 13-15. 117ᵛ. 124ᵛ. 143. 144).

Pars altera (ff. 154 ss.) a duobus scribis sese excipientibus exarata (b = ff. 202-217ᵛ), fasciculos complectitur η′ quaterniones cruce et numeris signatos, quibus addita sunt folia tria (161 insit. 218. 219). Inscriptiones, ornatus f. 154, litterae initiales maximae, textus sacer minio descripta. Supplementa in ff. 179. 184ᵛ. 185. 191, correctio in f. 189ᵛ.

Officinarum chartariarum signa: (ff. 1-128. 154-201) forfices (cf. Briquet 3666), (ff. 128-152. 202 ss.) galerus praelaticius (cf. Briquet 3387). Ff. 161ᵃ. 218. 219 sine scriptura.

F. I nota antiqua (?) *i 3* (vel *i z*); f. Iᵛ in schedula agglutinata syllabus anno 1550 recentior: *Cyrillus ad Theodosiu(m) Imp(erato)rem | pro defensione fidei christianae et alia.* | *.404*; frustum chartae numerum *597* exhibens ante *404* agglutinatum est. F. II πίναξ ⟨Winckelmanni⟩.

In tabulis et in dorso corio rubro obductis, fibulis atque catena olim munitis, tesserae gentiliciae Pauli V et Scipionis Borghese card. bibliothecarii; in tabula anteriore et in dorso schedula saec. XVII cum nota rubra *597*. Tabula posterior fracta.

598 (olim 404). Saec. XII in. (ff. 49-61ᵛ. 156-174 saec. XIV), chartac., mm. 295 × 212, ff. I (add.). 174, linn. 40 (30-35 in foliis recentioribus).

S. Cyrilli Alexandriae archiepiscopi [1] de adoratione et cultu in spiritu et veritate (M. 68, 133-1125), *πρὸς Παλλάδιον κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν* add. cod. (ff. 1-12ᵛ) liber I; (ff. 12ᵛ-20) liber II; (ff. 20-25ᵛ) liber III; (ff. 25ᵛ-34ᵛ) liber IV; (ff. 34ᵛ-42) liber V; (ff. 42-55) liber VI, *περὶ τῆς ἐν πνεύματι — λατρείας, καὶ ὅτι τῆς ἐν Χριστῷ καὶ εὐαγγελικῆς πολιτείας σκιὰ καὶ τύπος ὁ νόμος, βιβλίον ἕκτον* cod.; (ff. 55-65ᵛ) liber VII; (ff. 65ᵛ-73ᵛ) liber VIII; (ff. 73ᵛ-83) liber IX; (ff. 83-94ᵛ) liber X; (ff. 94ᵛ-102ᵛ) liber XI; (ff. 102ᵛ-112) liber XII; (ff. 112-118) liber XIII; (ff. 118-127ᵛ) liber XIV; (ff. 127ᵛ-137) liber XV; (ff. 137-145) liber XVI; (ff. 145-155) liber XVII. [2] (ff. 156-173) apologeticus pro XII capitulis adversus Orientales (M. 76, 316-385; cf. cod. 447, ff. 269-294ᵛ) ex exemplo turbato et mutilo; omittuntur vv. *καὶ παραπλησίως ἡμῖν — ἔφης ἂν ὀρθῶς* (M. 365 A 5-368 C 9); vv. *φήσουσι παρὰ φύσιν — δεδόσθαι φησὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ* (M. 377 D 4-381 B 14) suo loco amota irrepserunt (ff. 173-174) in expositionem sanctae synodi 318 Patrum contra Paulum Samosatenum (ff. 173. 174ʳ·ᵛ; Schwartz, Acta Conciliorum I ɪ, 5, 1927, p. 6-7).

F. 155ᵛ manu posteriore ⟨typici⟩ fragmentum, sine pretio.

Codex humore atque blattis multum laesus, cuius forma originalis aegre conicitur, foliis nonnullis suppletis, fasciculorum notis primigeniis perditis. Pars antiquior (ff. 1-155), eadem ni fallor manu atque ipse cod. 504 perscripta, constabat fasciculis saltem

undeviginti quaternionibus, excepto ultimo ternione; in locum fasc. septimi perditi suffecta sunt saec. XIV ff. 49-61. Scriptura accurata a compendiis haud abhorrens. Litterae initiales maiores, collocutorum nomina rubro colore indicata. Ipsius scribae manu correctiones (ff. 4. 12. 26ᵛ. 29ᵛ. 39ᵛ. 42. 48. 62. 89. 102ᵛ. 105. 107. 128. 131), monitiones (ff. 104. 105). Aetate posteriore fasciculi notis ⟨δ'-κβ'⟩ instructi sunt.

Pars recentior (ff. 156-174) ab illo addita est qui calamo rudi ff. 49-61ᵛ supplevit. Constat fasciculis duobus quaternionibus atque foliis tribus. Additio in f. 156, emendationes in ff. 158. 161ᵛ. Alia manu notae duae *κατὰ βαρλααμιτῶν* (f. 92: in M. 68, 712 AB; f. 113ᵛ: in M. 856 C 10). In ora inferiore libri clausi inscriptionis vestigia. Margines nonnulli laciniis chartaceis saec. XVI iam refecti (f. 174ᵛ: *Joseph Capiblancus Vicentinus instaurabat an. Jubilei. 1575.*); folia fere omnia blattarum morsu laborantia saeculo praeterito reparata vel etiam chartis translucidis contecta. F. I *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩.

Integumentum membranaceum; in dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Io. Baptistae Pitra card. bibliothecarii.

599 (olim 152). Saec. X, membran., mm. 283 × 212, ff. III (chartac. recens add.). 99, linn. 42.

S. Cyrilli Alexandriae archiepiscopi de adoratione et cultu in spiritu et veritate, *καὶ ὅτι τῆς ἐν Χριστῷ καὶ εὐαγγελικῆς πολιτείας σκιὰ καὶ τύπος ὁ νόμος* cod., libri I-VIII (M. 68, 133-588), hoc est (ff. 1-17) liber I sine summario; (ff. 17-27ᵛ) liber II; (ff. 28-36) liber III, *ὅτι οὐκ ἐν νόμωι ἡ δικαίωσις, ἀλλ' ἐν Χριστῶι* cod.; (ff. 36-48) liber IV; (ff. 48-58ᵛ) liber V; (ff. 58ᵛ-74ᵛ) liber VI; (ff. 74ᵛ-86ᵛ) liber VII; (ff. 86ᵛ-99) liber VIII.

Codex a duobus scribis sese excipientibus (I = ff. 1-19, II = ff. 19-99) diligenter exaratus. Fasciculos complectitur tredecim quaterniones (si excipias ultimum hodie foliorum trium) in prima singulorum pagina summa dextrorsum (α'-⟨γ'⟩), aut ima sinistrorsum (δ'-ιγ') notatos. Inscriptiones charactere semi-unciali, qui dicitur, distinctae. Scriptura ff. 19 ss. compendiis scatens; in eisdem foliis correctiones brevissimae nonnullae (ff. 19. 22ᵛ. 23ᵛ. 26ᵛ. 27. 28. 30ᵛ. 32ᵛ. 33. 37. 46ᵛ. 52. 52ᵛ. 65. 71. 74ᵛ. 75ᵛ. 76. 77ᵛ. 78ᵛ. 82. 82ᵛ. 83ᵛ. 90ᵛ. 91. 96ᵛ), additiones (ff. 19ᵛ. 20. 31ᵛ. 37. 41ᵛ. 83ᵛ), glossulae (ff. 38ᵛ. 39. 56ᵛ. 57ᵛ. 63ᵛ. 64ᵛ. 69).

F. 1 manu saec. XV: *Cyrillus*; inferius ⟨manu Demetrii Lucensis⟩: *Cyrillus de latria adoratione spiritualj uera 152* (cf. Vat. lat. 3952, f. 54ᵛ atque inventarium bibliothecae Sixti IV apud Müntz et Fabre, *La bibliothèque...*, p. 238. 342). F. 99 fere dimidium forfice resectum refectum est. F. III *πίναξ* ⟨Winckelmanni⟩. Ff. I-IIᵛ. IIIᵛ. 99ᵛ vacua.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

600 (olim 844). Saec. XVI med., chartac., mm. 330 × 227, ff. IV (I. II. IV add.). 250, linn. 29.

S. Cyrilli archiepiscopi Alexandriae homiliae paschales, quae dicuntur (M. 77, 401–981). (ff. 1–11ᵛ) hom. 1; (ff. 11ᵛ–21ᵛ) hom. 2; (ff. 22–30) hom. 4; (ff. 30ᵛ–41ᵛ) hom. 5; (ff. 42–57) hom. 6; (ff. 57ᵛ–65) hom. 7; (ff. 65ᵛ–75ᵛ) hom. 8; (ff. 76–88) hom. 9; (ff. 88–100) hom. 10; (ff. 100–113ᵛ) hom. 11; (ff. 113ᵛ–124ᵛ) hom. 12; (ff. 124ᵛ–131ᵛ) hom. 13; (ff. 131ᵛ–140) hom. 14; (ff. 140ᵛ–149) hom. 15; (ff. 149–158) hom. 16; (ff. 158–167) hom. 17; (ff. 167–175ᵛ) hom. 18; (ff. 175ᵛ–182ᵛ) hom. 19; (ff. 183–188ᵛ) hom. 20; (ff. 188ᵛ–191ᵛ) hom. 21; (ff. 191ᵛ–198ᵛ) hom. 22; (ff. 198ᵛ–204) hom. 23; (ff. 204–211ᵛ) hom. 24; (ff. 211ᵛ–216ᵛ) hom. 25; (ff. 216ᵛ–224) hom. 26; (ff. 224–230) hom. 27; (ff. 230–236ᵛ) hom. 28; (ff. 236ᵛ–242) hom. 29; (ff. 242–248) hom. 30.

Codex ab ⟨Emmanuele Probatario⟩ perscriptus. Fasciculos complectitur λβ' quaterniones (si excipias 13 foliorum septem, 30 et 32 terniones) in ultima uniuscuiusque pagina signatos atque primis subsequentis fasciculi verbis directe scriptis distinctos. Inscriptiones, litterae initiales maximae rubrae. Ipsius scribae manu correctiones nonnullae siglo γρ. plurimum adhibito (e. g. ff. 1. 6. 6ᵛ. 12. 16. 17. 239ᵛ. 241. 244. 247), coniecturae (ff. 2. 3. 7. 7ᵛ. 9ᵛ. 12ᵛ. 23ᵛ. 68. 91. 91ᵛ. 106ᵛ. 107ᵛ. 121. 150. 160. 162. 214. 218ᵛ. 222ᵛ. 226. 235. 244), additiones (ff. 18ᵛ. 38. 43ᵛ. 59. 64. 70. 100ᵛ. 103ᵛ. 118ᵛ. 148ᵛ. 174ᵛ. 178ᵛ. 198. 242ᵛ). Officinarum chartariarum signa: (ff. III-77. 88-91) lilium circulo inclusum (cf. Briquet 7107), (ff. 80-87. 101-110) scutum, in quo trimontium cum arbore desuper (cf. Briquet 969), (f. 99) equus circulo inscriptus, cui imminet stella sex radiorum, (ff. 112-134. 239-250) cervus in scuto crucifero (Briquet 3338), (ff. 159-236) flos quidam circulo inclusus, cui superstat stella (cf. Briquet 6684). F. III πίναξ ⟨Winckelmanni⟩. Ff. I-IIIᵛ. IVᵛ. 248 ss. sine scriptura.

Integumenti tabulae corio viridi obductae, fibulis atque catena olim munitae, stemmata exhibent Gregorii XIII et G. Sirleti card. bibliothecarii. In tabula anteriore et in dorso schedulae saec. XVII cum nota rubra *600*.

601 (olim 406). Saec. XVI med., chartac., mm. 320 × 223, ff. I. 234, linn. 29.

S. Cyrilli archiepiscopi Alexandriae homiliae paschales, quae dicuntur (M. 77). (ff. 1–10ᵛ) hom. 1; (ff. 11–20ᵛ) hom. 2; (ff. 20ᵛ–28ᵛ) hom. 4; (ff. 29–39ᵛ) hom. 5; (ff. 40–53ᵛ) hom. 6; (ff. 54–61) hom. 7; (ff. 61ᵛ–70ᵛ) hom. 8; (ff. 71–81ᵛ) hom. 9; (ff. 82–92ᵛ) hom. 10; (ff. 93–105) hom. 11; (ff. 105ᵛ–115ᵛ) hom. 12; (ff. 116–122) hom. 13; (ff. 122ᵛ–130) hom. 14; (ff. 130–137ᵛ) hom. 15; (ff. 137ᵛ–146) hom. 16; (ff. 146–154ᵛ) hom. 17; (ff. 154ᵛ–162ᵛ) hom. 18; (ff. 162ᵛ–169ᵛ) hom. 19; (ff. 170–175) hom. 20; (ff. 175ᵛ–178) hom. 21; (ff. 178ᵛ–185) hom. 22; (ff. 185–190) hom. 23;

(ff. 190v–197) hom. 24; (ff. 197v–202) hom. 25; (ff. 202v–209v) hom. 26; (ff. 210–216) hom. 27; (ff. 216–222) hom. 28; (ff. 222v–227v) hom. 29; (ff. 228–233v) hom. 30.

Codex ab Emmanuele Probatario, ni fallor, exaratus. Fasciculos complectitur viginti tres quiniones, si excipias ultimum ternionem, primis subsequentis verbis in fine directe scriptis distinctos. Inscriptiones, litterae initiales maximae rubrae. Correctiones (ff. 1. 1v. 8v. 10. 10v. 11v. 15. 22v. 23. 23v. 24. 25v. 26v. 27. 43v. 57. 124v. 132. 206v. 233), additiones (ff. 6v. 11. 13. 32v. 35. 47. 48. 60. 62v. 73v. 83v. 121v. 127v. 135v. 161. 180. 183. 185. 210. 211. 215. 233), coniecturae (ff. 50. 70. 233). Officinarum chartariarum signa: (ff. 1–148) incus cum malleo circulo inclusa, cui superstat crux (cf. Briquet 5965), (ff. 150 ss.) stella rhombo arcuato atque circulo inscripta (Briquet 6097). Foliorum acies minio tacta. Scriptura vacant ff. I. 234. 235.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

602 (olim 613). Saec. XVI med., chartac., mm. 325 × 230, ff. III. 168 (+ 5a. 13a–e. 73a), linn. 29.

S. Cyrilli Hierosolymitani catecheses et epistola ad Constantinum (M. 33) ex exemplo mutilo, Ottob. gr. 86, descriptae. (ff. 1–5) procatechesis, inde a vv. *τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντες* (M. 344 A 8); *suppleri potest ex C. 603. pag. 2.* notavit ⟨L. Allatius⟩ in margine; (ff. 6–7v) catechesis 1, inde a vv. *σωμάτων λέγω, ἀλλὰ ψυχῆς* (M. 372 C 5); *suppleri potest ex Cod. 603. p. 7.* notavit ⟨Allatius⟩; (ff. 8–13) catechesis 2; abrumpitur in vv. *οὐ λέγω τὰ νοητά, ἄπαγε μὴ* (M. 405 B 1), deest cat. 3; (ff. 14–24v) catechesis 4 inde a vv. *πολλοὶ λύκοι περιάγουσιν* (M. 456 A 3); (ff. 25–29v) catechesis 5; (ff. 30–42v) catechesis 6; (ff. 43–47v) catechesis 7; (ff. 48–50) catechesis 8; (ff. 50–55) catechesis 9; (ff. 55v–63) catechesis 10; (ff. 63–70v) catechesis 11; (ff. 71–82) catechesis 12; desiderantur vv. *ἔθνη καὶ καταλείψω — Ἰερουσαλὴμ ἐξ ἀνατολῶν* (M. 736 A 1–737 A 15); (ff. 82–95v) catechesis 13; (ff. 96–106) catechesis 14; (ff. 106–117v) catechesis 15; (ff. 118–127v) catechesis 16; (ff. 128–140) catechesis 17; (ff. 140v–151v) catechesis 18; (ff. 151v–154) mystagogica 1, *μυσταγωγία πρώτη — τῆς ἐπιστολῆς: τοῦ αὐτοῦ Κυρίλλου καὶ Ἰωάννου ἐπισκόπου* cod.; (ff. 154–155v) mystagogica 2; (ff. 156–157v) mystagogica 3; (ff. 157v–159) mystagogica 4; (ff. 159–163) mystagogica 5; (ff. 163–165) epistola ad Constantinum imperatorem (M. 1165–1176; BHG. 413).

Codex ab ⟨Emmanuele Probatario⟩ exaratus. Fasciculos complectitur viginti tres quaterniones (si excipias 1 quinionem, 21 et 22 terniones, 23 binionem) in fine primis subsequentis fasciculi verbis directe scriptis distinctos. Inscriptiones rubrae. Ipsius scribae

calamo correctiones nonnullae siglo γρ. saepissime adhibito (e. g. ff. 3ᵛ. 9ᵛ. 12. 14ᵛ. 17. 18. 121ᵛ. 128ᵛ. 145. 147ᵛ. 152ᵛ. 153. 158), coniecturae (ff. 1. 2. 3. 3ᵛ. 18. 23. 27. 29. 40ᵛ. 45. 47ᵛ. 64ᵛ. 74ᵛ. 75. 77. 79. 80ᵛ. 86. 103. 107ᵛ. 122ᵛ. 131ᵛ. 136. 143. 145ᵛ. 147ᵛ. 149. 158. 159ᵛ. 163), additiones brevissimae (ff. 15ᵛ. 25ᵛ. 44. 49ᵛ. 70. 90ᵛ. 101ᵛ. 130ᵛ. 135. 143. 160ᵛ). Officinarum chartariarum signa: (ff. I–65. 121–144) ancora circulo inscripta, cui superstat stella sex radiorum (cf. Briquet 481), (ff. 67–100. 118. 119) aquila circulo inclusa cum corona desuper (Briquet 209), (ff. 117) agnus paschalis circulo inscriptus (cf. Briquet 48), (ff. 145. 155–163) cervus erectus in scuto crucifero (Briquet 3338), (ff. 165–168) stella rhombo arcuato atque circulo inclusa (Briquet 6097). F. I–IIᵛ. IIIᵛ. 13ᵛ–13ᵉᵛ. 73ᵃ. 165ᵛ–168ᵛ vacua. F. III πίναξ ⟨Winckelmanni⟩.

Integumentum ex corio castaneo saec. XVI, fibulis atque catena olim munitum. Tabulis aversis agglutinatae sunt laciniae membranaceae ex codice iuridico saec. XIV binis columnis exarato avulsae (Iustiniani novella (?) cum glossa Accursii); in tabula anteriore et in dorso schedula chartacea saec. XVII cum nota rubra *602.*

603 (olim 623?). Saec. XVI, chartac., mm. 302×198, ff. II (add.). 146 (+ 34ᵃ), linn. 30.

⟨**S. Cyrilli Hierosolymitani**⟩ catecheses et epistola ad Constantinum (M. 33). (ff. 1–5ᵛ) procatechesis; (ff. 7–9) catechesis 1, quam praecedunt (f. 5ᵛ) monitio *Τὰς τῶν φωτιζομένων — ὡς ἐπὶ κυρίου ταῦτα πρόγραψον* (M. 365 CD) atque (f. 6ʳ·ᵛ) catecheseon XVIII πίναξ inscriptus: *Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων κατηχήσεις ιη' φωτιζομένων ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τεσσαρακοστῇ μιᾷ τοῖς Σύροις δι' ἑρμηνευτοῦ ῥηθεῖσαι, σχεδιασθεῖσαι καὶ μὴ ἐπιξεσθεῖσαι, ὧν ὁ πίναξ*; ipsa catechesis inscribitur *κατήχησις — εἰσαγωγικὴ τοῖς προσελθοῦσι, καὶ ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ Ἡσαΐου Λούσασθε καὶ τὰ ἑξῆς*; (ff. 9–14) catechesis 2; (ff. 14ᵛ–19) catechesis 3; (ff. 19–27ᵛ) catechesis 4; (ff. 27ᵛ–31ᵛ) catechesis 5; (ff. 31ᵛ–40ᵛ) catechesis 6; (ff. 40ᵛ–44) catechesis 7; (ff. 44–46) catechesis 8; (ff. 46–50) catechesis 9; (ff. 50–55ᵛ) catechesis 10; (ff. 55ᵛ–62) catechesis 11; (ff. 62–71ᵛ) catechesis 12; (ff. 71ᵛ–83) catechesis 13; (ff. 83ᵛ–92ᵛ) catechesis 14; (ff. 92ᵛ–103) catechesis 15; (ff. 103–112) catechesis 16; (ff. 112–123) catechesis 17; (ff. 123–133ᵛ) catechesis 18; (ff. 134–136) mystagogica 1, praemissa monitione *Χρὴ γινώσκειν ὅτι αὗται αἱ μυσταγωγικαὶ κατηχήσεις ὕστερον πάντων τῶν κατηχήσεων ἀναγινώσκονται*; (ff. 136–137ᵛ) mystagogica 2; abrumpitur in vv. *ἀλλὰ καὶ υἱοθεσίας τυγχάνειν* (M. 1081 B 6), *λείπει ἐκ τοῦ πρωτοκώλου* notavit ipse scriba; (ff. 138–139ᵛ) mystagogica 3; (ff. 139ᵛ–141) mystagogica 4; (ff. 141–143) mystagogica 5; desiderantur vv. *ταῖς ὑπερκοσμίοις γενώμεθα στρατίαις — μονῆς δεόμενα φιλανθρωπίας* (M. 1113 B 14–1121 A 4); sequitur monitio: *Πολλαὶ μὲν καὶ ἄλλαι ἐρρήθησαν καταχήσεις — εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν* (M. 325 C–328); (ff. 143–145)

μηνὶ μαΐῳ ζ', epistola ad Constantinum imperatorem (M. 1165–1176; BHG. 413). In fine (f. 145^v) πίναξ catecheseon V mystagogicarum, et gratiarum actio Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις.

Liber ex exemplo mutilo descriptus (cf. supra mystagog. 2 et 5). Constat fasciculis ιθ' quaternionibus (si excipias 5 ternionem, 6 septem foliorum, 19 hodie foliorum sex) in prima uniuscuiusque pagina ima signatis. Inscriptiones, litterae initiales maximae minio exaratae. Codicum fortasse instaurator quidam varietates in ff. 7^v–9 proposuit, lemmata in ff. 20–26; alter fere coaevus correctiones brevissimas in ff. 16. 57^v. 62. 72^v. 87^v. 104 addidit. Officinae chartariae signum ancora circulo inscripta, cui superstat stella sex radiorum (Briquet 494). F. II πίναξ <Winckelmanni>. F. 146 scriptura vacuum.

Integumenti tabulis corio rubro saec. XVIII obductis agglutinatum est dorsum novum, in quo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

APPENDIX

INITIA OPERUM QUAE INEDITA VEL MINUS NOTA VISA SUNT

Ἀββακοὺμ ὁ προφήτης ἑώρα πολλούς. Nicetas Heracleensis, commentarius in orationem 45 s. Gregorii Nazianzeni 457 10.

Ἀγαπητός μού τις καθ' ὑπερβολὴν ἐὰν ᾖ. Ex libro Gerontico 579 197v.

Ἄγε δὴ οὖν φησιν. Nicetas David, commentarius in carmen I 1, 4 Gregorii Naz. 488 23.

Ἅγιέ μου πάτερ, ἀφ' ὅτου καὶ εἶδον τὴν ἁγιωσύνην σου. Gregorius Osita, epistola 573 39.

Ἀδὰμ ὁ πρῶτος ὑπὸ Θεοῦ πλασθεὶς ἄνθρωπος. Chronicon abbreviatum 433 244.

Ἄδει καὶ ταύτην τὴν ᾠδήν. Incertus, in ps. 122 339 283.

Ἀδελφός τις ἐπολεμήθη εἰς βλασφημίαν. De blasphemia 496 1v.

Ἀθλαίας σπέρματα ἐξάγιον α'. Taronites, *εἰς δυσσουρίαν* 429 341v.

Αἵ αἵ τῶν κακῶν. Paraphrasis anonyma in carmina II 1, 27 et II 1, 84 Gregorii Naz. 497 280v.

Αἴθριος· ἔξω ὑπὸ τὸν αἰθέρα. Λέξεις τοῦ Ἰώβ 344 123v.

Αἰσθήσεις οἶδεν ὁ λόγος ε'. De quinque sensibus et ascesi 393 215v.

Αἰσχρὸν γὰρ εὐλογεῖν. Fragmenta moralia 375 91v.

Ἀκούσατε, ἀγαπητοί, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἡλίᾳ νεκρὸς υἱός. Chrysostomus*, in Heliam prophetam et in viduam 455 120v.

Ἀκούσατε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, καὶ πᾶς ὁ τοῦ κυρίου λαός. Sermo de eleemosyna 572 286.

Ἄκων εἰς ἱερωσύνην ὁ μέγας οὗτος πατήρ. Nicetas Heracleensis, in orat. 1 s. Greg. Nazianzeni 487 265.

Ἀλλὰ γὰρ καὶ πάλιν καὶ δειλίαν προσάπτειν. In Matth. 26, 39 *Pater si possibile est* 501 176v.

Ἀλλὰ γὰρ οὐ μέχρι τούτων μόνον τὰ κατὰ τὸν Σωτῆρα. Anastasius Antiochenus, de resurrectione Domini 592 385v.

Ἀλλὰ γὰρ πάλιν κατασκευάζουσι τῷ λόγῳ. In Matth. 24, 36 *De die illa* 501 173v.

Ἀλληλούϊα· αἰνεῖτε τὸν ὄντα ἤτοι τὸν κύριον. Λέξεις psalmorum 342 278, 344 119.

Ἄλλο γάρ ἐστιν καταλαλία καὶ ἄλλο κατάκρισις. De quibusdam vitiis 572 280v.

Ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ οἱ θεῖοι προφῆται. Theophanes Nicaenus, adv. Iudaeos oratio VI 372 290v.

Ἀλλ' ὅτι μὲν οὐδαμόθεν πρόσεστι τούτοις. Theophanes Nicaenus, adv. Iudaeos oratio II 372 236v.

... ἀλλ' οὐ δήπου τούτοις συναρίθμιος. De azymis 579 198v.

Ἄλλως ὁρᾷς, ἄνθρωπε, καὶ Θεὸς πάλιν. Epitaphium 573 72v.

Ἀλλ', ὦ φίλε κράτιστε, τὰς ἐμὰς πύλας. Versus in Theodulum 495 3v.

Numeris maioribus indicantur codices, minoribus folia, stellulis (*) spuria, signo interrogativo (?) dubia. Mem. = memoratur; cit. = citatur; p. = pagina huius voluminis. Operum initia hic collecta ex usitatis orthographiae legibus descripta sunt.

INDEX

Comment., exegeses anonyma: in ps. 1 (inc. Ἀπὸ μακαρισμοῦ) 525 7; in ps. 1, 2-4: 497 210; – in ps. 2 (inc. Δυσὶν ἐντύχοντες ἑβραϊκοῖς) 525 8v; in ps. 2, 3 scholion 338 4v; – in ps. 3 (inc. Δοκεῖ ὁ ψαλμὸς εἰρῆσθαι) 525 10v; – in ps. 4 (inc. Εἰ ἔστιν ᾠδή) 339 285; – in ps. 5 (inc. Ὑπὲρ τίνος εἴρηκεν) 339 70v; – in ps. 6 (inc. Τὸν ψαλμὸν τόνδε μέλπων) 339 292v; – in ps. 7 scholia 525: p. 386; – in ps. 8 (inc. Ἡ θεϊκὴ καὶ προαιώνιος) 524 55v; (inc. Ἡ τοῦ κυρίου ἀνάστασις) 524 63; (inc. Καλὰ τὰ ἐπινίκια) 524 66v; (inc. Ὢ τῆς θαυμαστῆς) 524 57; – in ps. 9 (inc. Ὃν τρόπον ἱμάτιον) 524 85v; in 9, 15 scholium 525 65; – in ps. 10 (inc. Ἐπὶ μὲν τοὺς δυνάστας) 524 114v; – in ps. 11 (inc. Ἀναστάσεως Χριστοῦ ἑορταί) 524 139v; (inc. Βαρεῖα μὲν καί) 524 132; (inc. Σῴζειν ποιμένες) 524 127; – in ps. 12 (inc. Ἐπινίκιος ᾠδή) 339 298; – in ps. 13 (inc. Ἐπειδὴ ταῦτα) 525 72v; – in ps. 14 (inc. Ἔργοις ὁμοῦ) 524 164; – in ps. 15 (inc. Ἡ τῶν προφητικῶν) 524 171v; (inc. Τῷ μὲν Δαυὶδ ἐπιγέγραπται) 525 80; notulae 341 33v; – in ps. 16 (inc. Ἐπειδὴ ἕτερος) 339 103v; (inc. Ἱκετεύει διὰ τῆς προσευχῆς) 525 82; – in ps. 17 (inc. Τέλος ἐν τούτοις) 525 84; – in ps. 18 (inc. Καὶ ὁ παρὼν ψαλμός) 525 89; – in ps. 19 (inc. Ἔστι μὲν τῷ Δαυίδ) 525 91; – in ps. 20 (inc. Εἰς ἀγαθὸν τέλος) 521 91v; – in ps. 21 (inc. Ἡ τοῦ ψαλμοῦ προγραφή) 525 93; in ps. 21, 7: 492 85; – in ps. 22 (inc. Μέση τυγχάνει) 525 97; – in ps. 23 (inc. Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις) 525 98v; – in ps. 24 (inc. Ἐπεὶ μήτε ψαλμός) 525 100; (inc. Πρέπει παντί) 339 116; in 24, 8 scholion 525 101; – in ps. 25 (inc. Ἰδίως δ' ἄν τις) 525 102v; – in ps. 26 (inc. Καὶ ἐνταῦθα) 525 104; – in ps. 27 (inc. Τῶν πρὸς τὸν Θεὸν βοώντων) 525 106; – in ps. 30 (inc. Οὔτε ἐν τῇ) 525 120; (inc. Τὴν διὰ σαρκός) 339 302v; – in ps. 31 (inc. Πολλὰ κακώσας) 525 123; – in ps. 33 (inc. Τὸν ψαλμὸν τοῦτον εἴρηκε) 339 223v; – in ps. 34 (inc. Ὅτι μὲν ἠλαύνετο) 525 139v; – in ps. 35 (inc. Οὔτε ψαλμός) 525 142v; in ps. 35, 3 scholion 525 143; – in ps. 36 (inc. Καλὴν καὶ θαυμαστήν) 525 144; – in ps. 38 (inc. Τὴν κιβωτόν) 525 152v; – in ps. 39 (inc. Τὸν μὲν προκείμενον) 525 154v; – in ps. 40 (inc. Ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην) 525 156v; – in ps. 41, 4 ss. (inc. Ὁ τῶν προφητῶν χορός) 525 161v; – in ps. 42 (inc. Ἀνεπίγραφος καὶ οὗτος) 525 162v; – in ps. 44, 6 scholion 552 179; – in ps. 45 scholia 525 185; – in ps. 50 (inc. Εἴρηται ὁ ψαλμός) 339 126v; (inc. Τοῦ προφητικοῦ πνεύματος) 525 214; – in ps. 53 (inc. Ὁ Σαούλ) 339 139v; – in ps. 54 (inc. Ὅτε μὲν ὁ σκιώδης) 339 146v; – in ps. 59 (inc. Ταῦτα πέπρακται) 525 233; – in ps. 60, 7 scholion 525 236v; – in ps. 61 scholia 525: p. 386; – in ps. 66 (inc. Τὸν παρόντα ψαλμόν) 339 330; – in ps. 69 (inc. Τόνδε τὸν ψαλμὸν ὁ θεῖος) 339 326v; – in ps. 71, 15 epistola 483 61; in ps. 71, 18 scholion 525 261; – in ps. 73, 15 scholion 525 272; – in ps. 77, 38. 43 notulae 341 141; – in ps. 83 (inc. Ὁ Κορέ) 339 168v; – in ps. 84 (inc. Διαφόρων ὄντων) 339 179v; – in ps. 85 (inc. Ταύτην τὴν προσευχήν) 339 189; – in ps. 87, 6-7: 339 1; – in ps. 89 (inc. Προσώπου τοῦ μεγάλου) 339 82; – in ps. 90 (inc. Ἐδόθη μὲν ἡμῖν) 339 159v; – in ps. 91, 1-2 (inc. Ἤγουν τὸ καθ' ὁμοίωσιν) 339 53v; – in ps. 100 (inc. Ἐν τῷδε τῷ ψαλμῷ) 339 93v; – in ps. 102 (inc. Ἀναλογισάμενος) 339 8; – in ps. 103 (inc. Τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος) 339 237v; – in ps. 116 (inc. Τὴν τῶν Ἰουδαίων) 339 282a; – in ps. 122 (inc. Ἄδει καὶ ταύτην) 339 283; – in ps. 129 (inc. Ἐκ τῶν ἀναβαθμῶν) 339 279; – in ps. 140 (inc. Τὸν νοῦν ὁ θεῖος Δαυίδ) 339 264; – in ps. 141 (inc. Φεύγων ὁ θεῖος Δαυίδ) 339 271; – in ps. 142 (inc. Πολλοῖς μέν) 339 20v; in ps. 142, 2 *Elevatio manuum mearum* florilegium 491 172v; – in ps. 145 (inc. Τὸν ψαλμὸν τοῦτον) 339 202; – in ps. 148 (inc. Μετὰ Θεοῦ) 339 28v; in ps. 148, 7 *Dracones et omnes abyssi* 572 283v; – in ps. 149 (inc. Τὴν τοῦ Χριστοῦ) 339 34; – in ps. 150 (inc. Ὑπὸ τοῦ παναγίου) 339 41; – excerpta in

Plut. V N° 286: 507; – bibl. secretae *N° 31*: 496; *N°* (?): 346.

Plut. VIII N° 46: 378; *N° 497*: 335.

3. Indices brevissimi saec. XIV: 551: p. 423; 553 287^{v}.

saec. XIV-XV: 499 III.

saec. XV: 349 3^{v}; 351 1; 354 II^{v}; 378 I^{v}; 382 I; 383 1; 401 1; 402 1; 415 III^{v}; 418 V; 419 VII; 431 I; 441 II; 453 III^{v}; 457 II^{v}; 476 I; 477 II; 482 I; 483 I^{v}; 503 E, 516 1; 531 1; 532 I; 537 1^{v}; 544 1; 546 1; 550 2; 565 1; 568 I^{v}; 599 1. V. Tortelli Ioh.

saec. XV-XVI: 368 II; 370 I^{v}; 409 321^{v}; 421 1; 428 1; 454 1; 479 I^{v}; 491 198^{v}; 501 1; 524 1; 558; 572: p. 469; 587 325. V. Demetrius Lucensis, Romulus Mammacinus.

saec. XVI: 331 III; 337 290^{v}; 358 I^{v}; 371 1; 380 1; 395 1; 426 II; 449 I; 462 1; 498 I; 539 179^{v}; 557 I; 569 I; 586 1. V. Nicolaus Maioranus.

4. Syllabi anno 1550 posteriores membranulis exarati, agglutinati in principio codicum 330, 333, 339, 351, 354, 356, 361, 365, 370, 371, 378, 384, 385, 387, 391, 393, 396, 397, 404, 405, 414, 428, 435, 443, 447, 452, 453, 462, 470, 471, 476, 478, 484, 488, 492, 495, 497, 499, 502, 504, 508, 510 (pertinet ad cod. 388), 512, 527, 531, 533, 534, 535, 540, 541, 542, 554, 567, 569, 571, 576, 577, 582, 597.

indices saec. XVII-XVIII: 483 II-III; v. Allatius, Gozadinus, Regolottus, Winckelmannus.

5. Litterae principio librorum quorumdam inscriptae: *A*: 451 I; *D*: 428 1, 526 1; *k*, *u*: 440 1; – Δ: 537 1^{v}.

6. Litterae secturis libri clausi inscriptae: *A*: 564; *A* (?) 461, 580; *AA* (?): 471; *B* (?): 504; *BB*: 431; *D*: 545; *E*: 550; *EE*: 419; *F*: 558; *FF*: 371; *H*: 411; *I*: 463, 503; *IO*: 517; *K*: 383; *LL*: 568; *M*: 537; *MA* (?): 546; *MM*: 516; *NN*: 390; *OO*: 422; *QQ*: 544; *RR*: 428; *YY*: 584; *Z*: 421; *ZI* (?) 538.

7. Integumenta saec. XVI: v. Paulus III, Paulus IV, Gregorius XIII et G. card. Sirletus; saec. XVII: v. Paulus V et Scipio card. Borghese, Innocentius XI et Laurentius Brancati de Laurea; – alia fere omnia ex corio rubro saec. XVIII facta sunt, dorsis novis posterius agglutinatis: v. Pius VI et F. X. card. de Zelada; Pius IX et card. Mai, Tosti, Pitra; Leo XIII et Ioh. Bapt. card. Pitra; Pius X et card. Capecelatro.

8. Sillybi chartacei saec. XVII numeros hodiernos prae se ferentes tabulae anteriori et dorso agglutinati codd. 361, 371, 373, 376, 388, 391, 396, 397, 414, 438, 441, 449, 450, 453, 462, 470, 471, 473, 476, 477, 478, 479, 480, 484, 494, 508, 511, 523, 525, 531, 533, 534, 535, 540, 541, 542, 554, 558, 561, 563, 567, 574, 576, 577, 596, 597, 600, 602.

9. Personae quorum mentio facta est:

a) Summi Pontifices et cardinales bibliothecarii (ordo chronologicus): v. Nicolaus V, Sixtus IV, Leo X, Paulus II, Paulus III, Iulius III, Marcellus II, Paulus IV, Gregorius XIII et G. Sirletus, Sixtus V, Paulus V et Scipio Borghese, Innocentius XI et Laurentius Brancati de Laurea, Pius VI et F. X. de Zelada, Gregorius XVI et Aloysius Lambruschini, Pius IX et A. Maius, A. Tosti, Ioh. Bapt. Pitra, Leo XIII et Ioh. Bapt. Pitra, Pius X et A. Capecelatro.

b) Custodes, instauratores, praefecti, ministrique alii: v. Alemanni N., Allatius L., Assemanus I.-S., Baldi E., de Candia Fr., Capiblancus Ioh., Demetrius Lucensis, Devarius M., Gozadinus F., Gradi St., Maioranus N., Maius A., Mallia Ioh. a, Mammacinus R., Marini C., Manfredus B., s. Maura Ioh. a, Parmenius L., Persona Chr., Provatarius E., Regolotti D.,